non uidiat officiū · i · tale qualē ē superiori casu ut

1 Mx 60

26957 Bullard

Articella nuperrime impreſſa cuꝫ q̄plurimis tractatibꝰ priſtine impreſſioni ſuperadditis: vt patet in pagina ſequēti.

✠

Petri pomarij Ualentini Hiſpani ad lectoꝛeꝫ Hexaſtychon.

Parua lꝫ: nō ſunt ſpernenda volumina lectoꝛ
Quiſquis es: infixo lumine ſiſte gradum.
Inuenies medici varias vel Apollinis artes:
Crede mihi ſacro eſt charta referta ſale.
Cādide Neruoſe lectoꝛ cui cura ſalutis:
Non parcas auro: Ditius iſtud opus.

Cum priuilegio.

Hysagoge Joannitij. folio.ij.
Phylaretus de pulſibus. fo.ix.
Theophilus de vrinis. fo.xj.
Hyppocrates de lege qui et introductorius dicitur. fo.xviij.
Juſiurandum Hyppocratis. fo.xviij.
Eiuſdem pronoſtica. fo.xix.
Eiuſdem Aphoriſmi Antiqua tranſlatione. fo.xxiiij.
Eiuſdem Aphoriſmi Theodoro Gaza interprete. fo.xxxiij.
Eiuſdem collectio Aphoriſmorum ad vnanquamque egritudinem pertinentium. fo.xlij.
Regimen Acutorum eiuſdem additum. fo.lj.
Eiuſdem liber Epydimiarum additus. fo.lxiij.
Eiuſdem de natura fetus additus. fo.lxx.
Eiuſdem liber ſecretorum additus. fo.lxxvij.
Eiuſdem pronoſtica ſecundum lunam addita. fo.lxxviij.
Eiuſdem capſula Eburnea. fo.lxxxij.
Eiuſdem de Humana natura additus. fo.lxxxiij.
Eiuſdem de aere et aqua et regionibus additus. fo.lxxxv.
Eiuſdem de Pharmacijs additus. fo.xc.
Eiuſdem de inſomnijs additus. fo.xcj.
Aphoriſmi Joannis Damaſceni. fo.xciij.
Floſculi medicinales ex Cornelio Celſo extracti. fo.xcvij.
Parabole Arnaldi de Villa Noua addite. fo.c.
Libri Tres Tegni Galeni Antique tranſlationis. fo.cxvij.
Libri Tres Tegni Galeni tranſlatione Laurentij Laurentiani. fo.cxxxvj.
Textus duarum primarum Fen primi canonis Auicenne. fo.cliij.
Textus Fen quarte primi canonis Eiuſdem Auicenne. fo.cxcij.
Textus Fen prime Quarti canonis eiuſdē q̄ eſt de febrib⁹. fo.ccxviij.
Textus tertie: quarte: quinte Fen quarti Canonis eiuſdem in Chirurgia. fo.ccxcij.
Cantica Auicenne. fo.cccxxxix.
Textus noui ad Almanſorem qui eſt de egritudinibus a capite vſque ad pedes. fo.ccclxij.
Summula Jacobi de partib⁹ ſup antidotario Meſue. fo.ccclxxxix.
Deſcriptio ponderum medicinalium menſurarum et doſium ex breuiario Aiſeir. fo.cccclij.

BIBLIOTHECA

¶ Incipiunt Hyſagoge Joannitij in medicina.

MEdicina diuiditur i duas partes: ſcilꝫ in theoricā ꝛ practicā. Quarū theorica i tria diuidit: ſcꝫ in ꝯtemplationē rerū naturaliū: et nō naturaliū: ꝛ earū que ſunt ꝯtra naturā: ex q̄bus egritudīs: ꝛ ſanitatis et neutralitatis: et ſuarum cauſarum et ſignificationum ſcientia procedit: quando extra curſum naturalem q̄ttuor humores excreſcunt: ex qua occaſione vel ex qua ſignificatione egritudo habeatur.

¶ De rebus naturalibus.

RES v̾o naturales ſunt ſeptē ſcꝫ elemēta: ꝯmixtiones: ꝯpoſitiones: mēbra: v̾tutes: operatōes: ꝛ ſpiritꝰ. Et alij addiderūt his alia q̄ttuor ſcꝫ etates: colores: figuras: ꝛ diſtantiā inter maſculū ꝛ feminam.

¶ De quattuor elementis.

ELementa ſunt q̄ttuor ſcilicet: ignis: aer: aqua: ꝛ terra. Ignis calidus ꝛ ſiccus. Aer calidus ꝛ humidus. Aqua frigida ꝛ humida. Terra frigida ꝛ ſicca.

¶ De cōmixtionibus.

COmmixtiones ſunt nouē: octo inequales: ꝛ vna equalis. De inequalibꝰ v̾o q̄ttuor ſunt ſimplices: hoc ē calidū: ꝛ frigidū: ꝛ humidū ꝛ ſiccū. Et q̄ttuor ex his ꝯpoſite. ſ. calidū ꝛ hūidū: calidū et ſiccū: frigidū ꝛ hūidū: frigidū ꝛ ſiccū. Equalis v̾o eſt quādo cū moderatione corpus incolume ducitur.

¶ De humoribus.

COmpoſitiōes ſunt q̄ttuor. ſ. ſanguis: flegma: colera rubea: ꝛ colera nigra. Sanguis ē calidꝰ et hūidꝰ. Flegma frigidū ꝛ hūidū. Colera rubea calida ꝛ ſicca. Colera nigra frigida ꝛ ſicca.

¶ De flegmate. Flegmatis aūt q̄nq̄ ſunt modi. Eſt aūt flegma ſalſuꝫ calidiꝰ ꝛ ſicciꝰ ceteris: infectū hūore colerico. Et eſt flegma dulce ꝑtinēs ad caliditatē ꝛ humectationē: īfectū hūore ſanguineo. Eſt ꝛ acre ꝑtinēs ad frigiditatē ꝛ ſiccitatē: infectū melācolico. Eſt etiā flegma vitreū qđ naſcit ex magna frigiditate ꝛ coagulatiōe: ſicut in ſenibꝰ naturali calore deſtitutis. Et eſt aliđ frigidū ꝛ hūidū: illđ v̾o ſaporē nō habet: ſed ꝓpriam retinet frigiditatem ꝛ humiditatem.

¶ De colera rubea. ¶ Colera rubea quinq̄ modis conſtat. Eſt colera rubea clara vel pura naturaliter ꝛ ſubſtantialiter calida: cuiꝰ origo eſt ab epate. Alia eſt citrina: cuiꝰ exordiū ē a ꝯpoſitiōe aquoſi flegmatis ꝛ colere rubee pure: ideoq̄ eſt calida minus. Alia eſt vitellina ſimilis vitellis ouorū: que naſcitur ex commixtione flegmatis coagulati ꝛ colere rubee clare: que eſt minus calida. Alia eſt colera praſſina ad modū praſſij viridis: cuius origo magis eſt a ſtomacho q̄ ab epate. Eſt ꝛ alia eruginoſa ad modū viridis eris: ꝛ vrit i modū

veneni:que naſcitur ex nimia aduſtione que propꝛium habet colo-rē :propꝛiamq; eius virtutem ꝛ malitiam. ¶De colera nigra. Colera nigra duobus modis conſtat. Uno modo eſt naturalis in modum fecis ſanguinis ꝛ eiuſdem perturbationis: ꝛ cognoſcitur eſſe a coloꝛibus nigris cū inferius vel ſuperius extra manat: ꝛ iſte modus eſt veraciter frigidus ꝛ ſiccus. Eſt ꝛ alius modus extra naturalem curſum: cuius oꝛigo eſt de vſtione colerice commixtionis: ꝛ hic veraciter appellat̄ niger: ꝛ eſt calidioꝛ et leuioꝛ a ſuperioꝛi modo habens in ſe impetum pernecabilem: ꝛ qualitatem ꝑnitioſam.

¶De modis membꝛoꝛum.

Membꝛoꝛum modi ſunt quattuoꝛ. Eoꝛum enim ſunt quedam pꝛincipalia: ꝛ ſunt quaſi materia ꝛ fundamenta: ſcilicet cerebꝛum: coꝛ: epar: ꝛ teſticuli. ¶Et ſunt alia quedā que pꝛedictis pꝛincipalibus deſeruiūt: vt ſunt nerui qui cerebꝛo miniſtrant. Arterie q̄ deſeruiunt coꝛdi. Uene que deſeruiunt epati. Et vaſa ſpermatica q̄ deſeruiunt teſticulis: ꝛ illis ſperma miniſtrant. ¶Sunt vero de mēbꝛis aliam pꝛopꝛiam virtutem habentia: vnde eadem mēbꝛa regūtur ꝛ eoꝛum qualitas conſtat: vt ſunt oſſa: ꝛ cartilagines: ꝛ mēbꝛane: que ſunt inter coꝛium ꝛ carnem: et muſculi: ꝛ pinguedo: et caro. ¶Alia ſunt que pꝛopꝛia virtute enixa: tamen pꝛincipium habent ꝛ vigoꝛem a pꝛincipalibus fundamentis: vt eſt ſtomachus: renes: inteſtina: omneſq; lacerti: hec enim ſua virtute pꝛopꝛia appetunt cibum ꝛ mutant: ꝛ operantur ſuos actus ſm naturam: habēt ꝛ alias pꝛopꝛias virtutes decurrentes a pꝛincipalibus fundamentis: de q̄bus pꝛincipalib⁹ cōſtat ſenſus ꝛ vita cum voluntario motu.

¶De numero virtutum ꝛ diuiſione.

Uirtutis itaq; trina fit partitio. Eſt virtus animalis. Et ſpiritualis. Et naturalis.

¶De virtute naturali. Uirtus ſiquidem naturalis vna eſt q̄ miniſtrat: altera cui miniſtratur. Sed naturalis virtus cui miniſtratur modo generat: modo nutrit: modo paſcit. Uirtus autem que miniſtrat ꝛ non miniſtratur ei modo appetit: et retinet: et digerit: et expellit que deſeruiunt paſcenti virtuti: quemadmodum paſcens virtus nutribili. Et generanti virtuti deſeruiunt alie due. Una que immutat cibum: altera que infoꝛmat: que in ſe differunt. Nam pꝛioꝛ virtus immutat cibum ꝛ miniſtrat virtuti generanti ſine infoꝛmatione. Secunda vero immutat et miniſtrat generanti virtuti cum infoꝛmatione. Sed infoꝛmatiue virtutis operationes ſunt quinque. Aſſimilatiua: concaua: perfoꝛabilis: aſpera: et lenis

¶De v̄tute ſpirituali. De v̄tute ſpirituali duo pcedunt. Unū operatiuū: aliud ab h̄ operatū. Operatiua v̄t⁹ ē q̄ coꝛ dilatat ꝛ arterias iterum conſtringit. Ab operata hec naſcūtur: ira: indignatio: vi-

ctoria: dominatio: aſtutia: et ſollicitudo.

¶ De virtute animali. Zodiaca virtus tria complectitur. Eſt vna virtus animalis que ordinat et componit et diſcernit. Secunda que mouetur voluntario motu. Tertia que ſenſibilis vocatur. De ordinatiua et diſcretiua et compoſitiua virtute hec procedunt. Fantaſia in fronte. Cogitatio vel ratio in cerebro. Memoria in occipitio. Uirtus vero voluntarie mobilis lacertos quibus cetera membra mouentur mouet: que voluntario motu mouentur. Uirtus itaque ſenſibilis conſtat viſu: auditu: guſtu: tactu: et odoratu.

¶ De operationibus.

Operationes duobus modis ſunt. Sunt operationes quarum vnaqueque ſingulariter quod ſuum eſt perficit. Ut eſt cibi appetitus per caliditatem et ſiccitatem. Digeſtio per caliditatem et humectationem. Retentio per frigiditatem et ſiccitatem. Expulſio per illud quod eſt frigidum et humidum. Sunt et compoſite que a duobus componuntur: vt eſt deſiderium: et deportatio. Nam deſiderium virtute duplici componitur. Quarum vna eſt que appetit: altera que ſentit. Stomachus enim ſuam manſionem ſentit. Deportatio vero duplici virtute vel amplius componitur. Una que expellit: altera que attrahit vel ſentit: altera que appetit.

¶ De ſpiritibus.

Spiritus igitur ſunt tres. Primus naturalis qui ſumit principium ab epate. Secundus vitalis a corde. Tertius animalis a cerebro. Horum primus ab epate per venas que non habent pulſum in totum corpus diffunditur. Secundus a corde per arterias in totum corpus dirigitur. Tertius vero per neruos in totum corpus a cerebro dirigitur: qui in ſeptima parte rerum naturalium .i. in ſpiritu cognoſcuntur.

¶ De numero etatum.

Quattuor ſunt etates. ſ. adoleſcentia: iuuentus: ſenectus: et ſenium. ¶ Adoleſcentia complexionis videlicet calide et humide eſt: in qua creſcit et augetur corpus vſque ad .xxv. vel .xxx. peruenientes annum. ¶ Hanc iuuentus ſequitur que calida eſt et ſicca: perfectum ſine diminutione virium corpus conſeruans. que .xxxv. vel .xl. anno finitur. ¶ Huic ſuccedit ſenectus frigida et ſicca: in qua quidem minui et decreſcere corpus incipit: tamen virtus non deficit: quinquageſimoquinto anno vel ſexageſimo perſiſtens. ¶ Huic ſuccedit ſenium collectione flegmatis humoris frigidi et humidi: in quo virtutis apparet defectus: quod ſuos annos vite termino metitur.

¶ De colore cutis et diuiſione.

Color cutis duobus modis fit. Aut enim hunc interiora subminiſtrant. Aut exteriora deducunt.

¶ Ab interioribus autem duobus modis accidit. Uel ex abundantia. Seu ab equalitate humorum. Ab equalitate eſt ille qui eſt compoſitus ex albedine et rubore. Ab inequalitate vero procedunt niger: citrinus: rubeus: glaucus: et albus color. Color namque rubeus: et niger et citrinus ſignificant humorem corpori dominantem. Citrinus vero ſolus ſignificat co

lerã rubeam. Niger vero ſolꝰ colerã nigrã. Rubeꝰ ſolus abũdantiã ſanguinis. Albꝰ namq; ⁊ glaucus abundãtẽ frigiditatẽ corpi domi nãtẽ. Sed glaucus ex melãcolia: albꝰ ex flegmate ſui cauſas habe re ſigt. ¶ Ab exteriorib' nẽpe colores aduenĩũt: ſicut ex frigore ſco tis: ⁊ ex calore ethiopibꝰ: ⁊ ex aliȷs multis accidẽtibꝰ. ¶ Sunt ⁊ aliȷ ſpeciales vel ſpirituales colores: aut ex timore: aut ex ira: aut ex tri ſtitia: vel aliȷs animi motibus.

¶ De coloribus capillorũ.

Capillorꝫ colores ſunt q̃ttuor. ſ. niger: rubeꝰ: glaucꝰ: ⁊ canicies. Niger fit ex abũdãtia colerici incenſi vel ꝯbuſtione multa ſan guinis. Rubeꝰ a nimietate caloris nõ aduſti: vñ ſemper fiũt rubei capilli. Glaucꝰ ex abũdãtia melãcolie. Canicies vero fit ex nimia de fectiõe caloris naturalis: ⁊ ex effectu putridi flegmatis: hoc pluri mũ fit in ſenibꝰ.

¶ De tunicis oculorꝫ.

Culorꝫ tunice ſunt ſeptẽ: ⁊ humores tres. Pria tunica dicit̃ re tina. Scda ſecũdina. Tertia ſcliros. Quarta tela arãee. Qui ta vuea. Sexta cornea. Septima cõiũctiua. ¶ Hũorꝫ ꝟo primꝰ eſt vitreꝰ. Scds criſtallinꝰ. Et tertiꝰ albugineꝰ q̃ eſt ante vueã tunicã.

¶ De colorib' oculorum.

Culorũ colores ſunt quattuor. ſ. niger: ſubalbidꝰ: variꝰ: ⁊ glau cus. ¶ Nigredo fit ex defectu viſibilis ſpũs: vel ex perturbatio ne ipſiꝰ: aut ex penuria criſtallini hũoris: vel q2 plurimũ recedit in terius ipſe criſtallinꝰ humor: aut ex hũorꝫ abundantia: q̃ eſt ſimilis albugini oui: aut ex ꝑtubatione ipſiꝰ: aut ex abundãtia qualitatis vuei humoris. ¶ Subalbedo fit ex ſeptẽ rebus ſuperioribus cõtra riȷs. i. ex abundantia ſpũs viſibilis: vel claritate ipſius: aut ex ma gnitudine criſtallini hũoris ⁊ eminentia ipſiꝰ: aut ex minorãtia al buginei hũoris ⁊ claritate ipſiꝰ: ⁊ defectiõe qualitatis vuei hũoris. ¶ Variꝰ vero color ⁊ glaucus fit: ſi cõueniunt cũ rebus q̃ accidunt nigredini ⁊ ſubalbedini. ¶ Varius ꝟo color ſignificat ſpiritũ viſibi lem magis abundare ⁊ clareſcere in ſua varietate.

¶ Glaucus vero color ſignificat ſpiritũ viſibilẽ magis abundare et ſubnigreſcere in ſua glaucedine.

¶ De modis qualitatũ corporis.

Odi qualitatis corpis quinq; ſunt ſcꝫ craſſitudo nimia: ⁊ ex tenuata macies: ſinthefis: ſqualiditas: ⁊ equalitas.

¶ Craſſitudinis due ſunt ſpecies. ſ. abundãtia carnis: ⁊ pinguedo. Abundãtia carnis fit ex abundãtia caloris humorũ. Piguedo fit ex friditate ⁊ hũiditate itẽſa. ¶ Piguedis diminutio vl' extenuata ma cies fit. ex caliditate ⁊ ſiccitate itẽſa. ¶ Sithefis fit ex frigiditate ⁊ ſic citate intenſa. ¶ Squaliditas nẽpe fit ex frigiditate: ⁊ intenſa hũi ditate: aut ſimul vtriſq; intenſis. ¶ Equalitas itaq; fit ex humorũ equalitate. Corporis he ſunt forme.

¶ De diſtantia inter maſculũ ⁊ feminam.

MAſculus a femina differt in eo quod hic calidior ⁊ſiccior eſt: illa vero eſt econtrario frigidior ⁊humidior.

¶Incipit tractatus rerū nō naturaliū.
Et primo de aeris mutatione.

AEris mutatio fit quinq̧ modis: aut eñ fit ex anni temporib⁹: ⁊ex ortu ſtellaꝝ: ⁊occaſu: vētis: terris ⁊eaꝝ fumoſitatibus.

¶De temporibus anni.

ANni tēpora ſunt quatuor.ſ.Uer equale calidū et humidū. Eſtas calida ⁊ ſicca. Autūnus frigid⁹ et ſicc⁹. Et hyēs frigida ⁊humida. Ex ſtellis immutať aeris natura. Nā cū appropinquauerit ſol ſtellis vel ipſe illi. calidior fit aer. His q̄dē a ſe ſeparatis frigiditas aeris mutať.ſ.aut augeť: aut minuiť

¶De numero ventorum ⁊eorum qualitatibus.

UEnti quatuor ſunt.ſ.ſubſolan⁹: fauonius: ſeptētrio: ⁊ auſter. Quorum vnus habet virtutem frigidam ⁊ſiccam. Alter calidam ⁊humidā. Ceteri vero duo equalis virtutis ſunt. Quoꝝ vni.ſ. ſubſolano caliditas ⁊ſiccitas. Alteri vero fauonio frigiditas ⁊humiditas attribuunť. Et auſter paulo calidior ⁊humidior. Septētrio vero frigidior ⁊ſiccior.

¶De modis terrarū ⁊ earū qualitatibus.

TErrarum modi ſunt quatuor: altitudo: profunditas: vicinitas montiū ⁊maris: equalitas terrarū ſeu locorū quibus terre a ſe differūt. Altitudine ⁊ profunditate: qm̄ altitudo frigiditatem profunditas huic cōtrariū reddit. Propinquitate mōtiū eueniunt hec: qm̄ ſi ipſi fuerint a parte meridiana terra erit frigida. Nā mōtes calidis meridiani obſtāt vētis: ſeptētrionales vēti frigidis eam petūt flatibus: ſi vero ſeptētrio mōtes habuerit: ſuperiori terre cōtraria erit. Uicinitate maris: qm̄ meridies calidā ⁊ſiccā: ſeptētrio frigidā ⁊ſiccā terrā prebet. Preterea terre ſui natura inter ſe differūt. Nā ſi fuerit terra petroſa: frigida ⁊ſicca. ſi vero pinguis ⁊craſſa: calida ⁊hūida: lutea autem frigida ⁊humida erit. Immutatur quoq̧ aer fumoſitate videlicet paludum ſiue putredinis alicuius: vnde fiunt morbi ac peſtes in hominibus.

¶De exercitio corporis.

EXercitiū immutat corp⁹. Quia qñ equale eſt: equalē pſtat calorē. Cū vero amplius fit: magis calefacit: ſʒ poſtea infrigidat ⁊ deſiccat. Ocioſitate corpus immutatur: q2 ſi inequalis eſt: ⁊frigiditatem facit ⁊humectationem inequalem: ſi vero equalis equaliter.

¶De diuiſione balnei.

BAlnea autē dulcis ſunt aq̄: aut nō dulcis. Sʒ dulcis aq̄ balneum remollit: calidū calefacit: ⁊frigidū infrigidat. Nō dulcis vero aque balneum deſiccat corpus. Quod ſi ex aqua ſalſa vel amara ſiue ſulphurea fuerit calefacit ⁊deſiccat. Si vero aluminoſa ⁊gipſea infrigidat et deſiccat.

¶De modis ciborum.

MOdi ciborum ſunt duo. Eſt enim cibus bonus qui bonuꝫ gi gnit humorem. Et eſt malus q̄ malū gignit humorē. Bonuꝫ autem gignit qui bonum ſanguinē creat: ⁊ equalē in cōmixtione et opere: vt eſt panis mundus ⁊ recens ⁊ fermentatus: ⁊ caro animalis agni ⁊ hedullina. Malus aūt cōtraria operatur: vt eſt panis opir⁹ non recens ⁊ bouina ⁊ hyrcina caro vetuſta. Preterea bonū malūqꜫ humorē creantiū ciborum duo ſunt modi: grauis atqꜫ leuis. Grauis eſt caro porcina ⁊ bouina. Leuis pulſorū vel piſciū: caro medio crium magis mobiliū ⁊ minus pinguiū ⁊ ſquamoſorꝫ. Eſt ⁊ aliud genus qđ malū generat humorē. ſ. colerā rubeā: vt naſturtiū ſinapis ⁊ alliū. Sunt q̄ generāt melancholiaꝫ: ſicut lens: caulis: caro caprina vet⁹ ⁊ bubulina. Et ſunt q̄ generāt flegma: vt ē caro porcellorꝫ: ⁊ agnorꝫ portulaca: ⁊ attriplex. Preterea grauis cib⁹ gignit flegma ⁊ colerā nigrā. Cibus leuis coleram rubeam: ⁊ vterqꜫ malus.

¶De modis potationum.

MOdi potationū ſunt tres. Eſt potus q̄ nihil aliud eſt qꜫ pot⁹ vt aqua. Eſt ⁊ alius q̄ eſt potus ⁊ cibus: vt vinum. Et eſt alius potus duob⁹ pertinēs ſuperioribus: vt potio q̄ daꝫ cōtra morbi vitium aliquod: vt mellicratū: vel mulſa: vel conditū. Cibus vero huius vtilitatis ē q꞉ reparat integritatē corporis recto ordine. Pot⁹ ꝟo hāc vtilitatē p̄ſtat q꞉ reportat cibū ꝑ corpus. Sꝫ illi⁹ pot⁹ quē potioni diximus pertinere: corporis naturam ad ſe conuertit.

¶De ſomno.

SOmnus corporis naturā immutat. Primo q꞉ infrigidat exterius: ⁊ calefacit interius. Qui ſi prolixus fuerit: infrigidat et humectat. Uigilijs quoqꜫ immutatur corpus: quia extrinſec⁹ calefaciunt: intrinſecus autem infrigidant et exiccant.

¶De coitu.

COitus hoc preſtat corpori. ſiccat corpus: ⁊ minuit naturaleꝫ virtutē: ideoqꜫ infrigidat: multotiens ꝟo ex multa cōcuſſiōe corpus calefacit.

¶De accidentibus anime.

SUnt q̄daꝫ accn̄tia aīe q̄ faciūt intra corp⁹ aliqđ: ſicut q̄ cōmouent naturalē calorē ab interiori parte ad ſuperiorē ſeu ſuperficiē cutis. Aut impetuoſe: vt ira. Aut leuiter cū ſuauitate: vt delitie et gaudiū. Sunt aūt q̄ ad caliditatē contrahūt ⁊ celāt. Aut impetuoſe vt terror vel timor. Aut leuiter vt anguſtia. Et ſunt que cōmouent naturalē virtutē intus ⁊ extra: vt eſt triſticia.

¶Incipit tractatus rerum contra naturam.

TRia ergo contra naturā ſunt: morbus: morbi cauſa: et accidētia morbū ſequentia. Morbus eſt qui principaliter corpori nocet nullo mediatore q̄ eū adiuuet; vt calor in febre ſuccedente.

¶De febribus.

Febris eſt calor innaturalis: curſum ſupergrediēs nature: procedēs a corde in arterias: ſuoq; ledēs effectu. Cui⁹ ſunt tria genera. Unū in anima: ꝛ dicitur ephimera. Aliud de humoribus qui putreſcunt ꝛ putrida nuncupatur. Tertium ledit membra ſolida: ꝛ ipſa eſt ethica. Quartū ephimera naſcitur ab accidenti occaſione. Putrida quoq; a putridis rebus: cuiuſmodi ſunt ſimplices atq; ſingulares: ꝛ ſunt quatuor. Primus modus eſt qui fit de putredine ſanguinis comburens vtramq; partem interiorē ꝛ exteriorē: vt eſt ſinochus. Secundus qui fit de putredine colere rubee: vt ē tritheus. Tertius fit ex putredine flegmatis: vt eſt quotidian⁹. Quartus vero qui fit ex putredine melācholie: qui intermiſſis duob⁹ diebus affligit infirmum: ꝛ dicitur quartanus.

¶ De modis ꝛ ſpeciebus febrium.

Modi preterea febrium ex putredine accidentium tres ſunt. Eſt febris que quotidie minuitur vt peraugmaſticus id eſt decreſcēs. Et eſt q̄ augetur vt augmaſtic⁹ donec recedat. Eſt qui in eodem ſtatu permanet donec iterū recedat vt homothen⁹. Cōtinua febris de putredine venarum fit declinans quidem extra venas in aliquibus corporis partibus. Horripilatio fit in febribus ex infuſione putredinis in ſenſibilib⁹ mēbris mordēs ꝛ infrigidās. Ideoq; horripilatio fit in febribus illis que habent aneſim. i. interpollationem: quia putredines extra venas ſunt.

¶ De modis apoſtematum.

Apoſtematum autem quattuor ſunt modi ſimplices. Aut enī ſunt ex ſanguine ꝛ dicuntur flegmones. Aut ex colera rubea ꝛ dicuntur heriſipile. Aut ex flegmate quod eſt coagulatum: ꝛ dicūtur vndimie vel cimie id eſt tumor. Aut ex colera nigra: ꝛ dicūtur cācri flegmonum. ¶ Ex ſanguine ſigna ſunt hec: rubor: duritia pulſus: dolor: calor: ꝛ tumor. ¶ Ex colera flegmonum ſigna ſunt hec: calor: rubor mixtus citrino colori: magnitudo doloris cū punctiōe et velox augmentetio. ¶ Ex flegmate flegmonis ſigna ſunt hec: albedo: mollities: vt ſi digitum impreſſeris: quaſi ſignum facit foraminis: ꝛ eſt ſine dolore. ¶ Ex colera nigra flegmonis ſigna ſunt hec durities ingens cum nigredine abſq; ſenſu.

¶ De re naturali in humano corpore.

In humano corpore vnaqueq; res naturalis ſi propriā naturam retinuerit facit ſanitatē. Si vero eam dimiſerit: aut facit egritudinem: aut neutrum.

¶ De generibus egritudinum.

Genera egritudinū ſunt tria. ſ. conſimile: officiale: ꝛ vniuerſale ¶ Eſt quidē egritudo ꝯſimilis ſiſibus mēbris ꝯtingēs que ſimilia ſortiunt vocabula cū eadē paſſione: vt eſt caput dolēs. ¶ Et eſt officialis egritudo q̄ accidit officialib⁹ mēbris: ſicut ſunt pedes manus lingua dentes ꝛc. Que noīa ſibi ſumūt ex ſibi accidēte infir

mitate:vt podagra pedi:ꝛ ciragra manui. Uel q̄ noīa ſumūt ex mē‑
bris q̄b⁹ accidūt vt ciragra ꝛpodagra. ¶Et eſt deniq; vniuerſalis
egritudo q̄ ſociaꝭ ſupꝛadictis duab⁹:vt ē mēbꝛoꝝ ſeiūctio ꝛpalyſis.

¶De egritudinibus ſimilibus membꝛis.

Egritudines ergo que partiū habent ſimilitudinez octo ſunt: quatuoꝛ ſimplices:ꝛquatuoꝛ ꝯpoſite. Simplices ſunt aut ex ſola caliditate:aut ex hūiditate:aut frigiditate:aut ſiccitate. Ex his inter ſe iūctis ſunt q̄tuoꝛ ꝯpoſite.ſ.fri.ꝛhumi.fri.ꝛſic.ca.ꝛhumi dū.ca.ꝛſic. ¶Harū octo per ſingulas duo modi ſunt egritudinis. Aut em̄ fit ex qualitate ſimplici. Aut ex humoꝛis alteri⁹ ꝯmixtiōe. Ex ſimplici ꝟo qualitate cōtingit infirmitas q̄ ſolidis accidit mē bris q̄ grece ethica dr̄. Egritudo calida q̄ ex humoꝛe accidit:eſt fe bris ex putredine: vt ſuperi⁹ dictū eſt. Egritudo frigida q̄ ſine aliq̄ hūoꝛe accidit:eſt vt algoꝛ ex nimia frigiditate aeris ſeu niuis. Et ē egritudo q̄ cū aliquo humoꝛe frigido accidit:vt palyſis q̄ fit in toto coꝛpoꝛe:aut in parte. Mod⁹ humectati moꝛbi eſt q̄ fit pꝛopꝛie vt non indigeat alterius humoꝝ admixtiōe:vt eſt frigidū vuln⁹: vel vacuū:vel fetidiſſimū cū tabiditate coꝛpoꝛis: queadmodū inflata caro hydropicoꝛum vacuo ſqualoꝛe toꝛpens. Moꝛbus vero humidus eſt alios trahens ad ſe humoꝛes:vt hydropiſis. Moꝛbus ſicc⁹ eſt cum humoꝛe:vt cancer durus ꝛ ſiccus.

¶De moꝛbis in officialibus membꝛis.

Moꝛbi in officialib⁹ mēbꝛis accidētes q̄tuoꝛ ſunt. Ipſi ſunt q̄ accidūt in plaſmatiōe.i.foꝛma creature:ꝛin quātitate mē broꝝ:ꝛin naturalis numeri ſuperfluitate:ꝛin mēbꝛoꝝ poſitione.

¶De moꝛbis in plaſmatione. Moꝛbi officialium in foꝛma hominis quinq; modis fiunt. Membꝛoꝝ inconuenientia:vt eſt feda capitis longitudo. In cōcauitatibus:vt ſi manuum pedumq; concauitas carne repletur. In poꝛis:vt eoꝛum ſtrictura:aut largitas. In aſperitate:vt gutturis:aut pulmonis canaliū aſperitas. In lenitate:veluti matricis lenitas vel ſtomachi.

¶De moꝛbis in quantitate membꝛoꝝ. Moꝛbi in quātitate membꝛoꝝ fiunt ex abundantia ſpermatis cū mēbꝛa creſcūt amplius q̄ꝫ decet. Sicut videm⁹ fieri in magno capite:ꝛin ligua groſſa. Aut vltima paruitate ꝛ indecenti:vt paruum caput: ſtomach⁹ ꝛ epar.

¶De moꝛbis in nūero mēbꝛoꝝ. Moꝛbi in nūero mēbꝛoꝝ fiunt:aut ex augmēto: aut ex diminutiōe. Scd̄ꝫ augmētū quidē:aut ex curſu nature:vt ſuperflu⁹ digit⁹. Aut extra curſuꝫ:vt lumbꝛici:aſcarides verruce:ꝛacrocoꝛdines ideſt magne carnis additiones:vel verruce magis late:vel poꝛi. Secundū diminutionem ꝟo aut vniuerſaliter vt omnium digitoꝝ abſciſſio. Aut particulariter vt vn⁹ digit⁹

¶De moꝛbis in ſitu mēbꝛoꝝ. In poſitiōe mēbꝛoꝝ fiūt moꝛbi:āt pꝛopter mēbꝛi motionē de loco ſuo:āt ex diſpoſitiōe vicini membꝛi:vt ſunt digiti ꝛlabia:q̄ cōglutinanꝭ:vel adherēt ꝛ nō ſeparanꝭ:aut q̄

ſeparātur ꝛ non conglutinantur. Sed ſeparatio adherētis mēbri vniuerſaliter fit: aut in mēbris ꝯſilib⁹: aut officialib⁹. Cōſilib⁹ mem bus vt oſſibus. ꝛ neruis: carne: venis lacertis: ꝛ cute. Qđ ſi acciderit oſſi: fractura dicit̄. Si carni ex recenti tpe: plaga dicit̄. Si vero ex veteri: non tātum plaga ſed putrida plaga nuncupatur. Qđ ſi ve nis: neruis: ꝛ arterijs alio atqꝫ alio nomine nuncupat̄. Si aūt euene rit medijs lacertis: contuſio ſiue cōtritio nūcupat̄. Si vero in cute: excoriatio đr. Que ſi inueterauerit putrida plaga nūcupat̄. In offi cialib⁹ vo mēbris ꝑpetua fit ſepatio: vt eſt man⁹ vel pedis abſciſio.

¶ De qualitatibus corporum.

COrporis qualitates ſunt tres ſcꝫ ſanitas: egritudo: ꝛ neūtra litas. ¶ Sanitas eſt tpamētū perficiēs vel cuſtodiēs res natu rales ſm curſuꝫ nature. ¶ Infirmitas eſt intēperātia extra curſuꝫ nature naturā ledens: vnde fit leſionis effect⁹ ſenſibilis. ¶ Neutrū qđē eſt qđ nec ſanū nec infirmū dicit̄. ¶ Sed neutralis q̄litas trib⁹ modis ꝯſtat. Ut ſi in vno corpe ſimul cōueniāt infirmitas ꝛ ſanitas In diuerſis mēbris: vt eſt in corpe ceci ꝛ claudi: ſiue in corpe ſenis: cui nec vnū membrū remanet qđ non malū fiat ꝛ patiat̄. Et ſi corp⁹ hoīs aliquib⁹ horis ſanū fuerit: alijs vero infirmū: vt eoꝝ q̄ eſtate in firmant̄: hyeme ſani ſunt. Qui aūt frigidioris nature fuerint: hye me infirmātur: eſtate ſani ſunt. Et q̄ humidā naturā habuerint: in pueritia infirmātur: in iuuentute ꝛ ſenectute ſanantur. Qui vero ſiccā habuerit naturā: in pueritia ſani ſunt in iuuentute aūt ꝛ ſene ctute infirmantur. ¶ In trib⁹ inuenitur rebus ſanitas ꝛ infirmitas ꝛ neutrū. Aūt in corpore in quo trium qualitatū vnaqueqꝫ reperit̄. Aut in cauſa faciente illas: ꝛ regēte: ꝛ cōſeruāte. Aut in ſignifica tionib⁹ eas ſignificantibus.

¶ De modis occaſionum.

OCcaſionis vo duo ſunt genera: vnū eſt naturale: ꝛ eſt aliud ex tra curſum nature. Occaſiones aūt naturales: aut faciūt ſa nitatē: aut ꝯſeruāt. Occaſiones conſeruātes ꝑtinent ad ſanitatem Facientes vero pertinēt ad infirmitatē expellēdā. Occaſiōes nō na turales aut q̄ vltra naturā procedūt: alie pertinēt ad infirmitateꝫ: alie ad neutralitatē. Sed egre occaſiōes faciunt infirmitatē: ꝛ ſunt res eaſdē infirmitates ꝯſeruātes. Ille vero q̄ pertinēt nec ad ſanita tē nec ad infirmitatē: ꝯſtituūt neutrū atqꝫ ꝯſeruāt.

¶ De occaſionib⁹ ſanitatis ꝛ egritudinis vel infirmitatis.

OMniū occaſionū ſocietatē habentiū cū ſanitate ꝛ infirmitate ſex modi ſunt. Quoꝝ vnus eſt aer: qui hūanū corp⁹ circūdat. Cibus ꝛ pot⁹. Et motus: ꝛ quies. Somnus: ꝛ vigilie. Inanitio: ꝛ re pletio. Et accidentia anime. Que oīa ſi cū moderatiōe decenti fue rint: ꝛ in quātitate: qualitate: tpe: opere: ꝛ ordine: cuſtodiūt ſanita tē ab accidentibus. Quod ſi cōtra hoc aliquid fuerit: accidūt infir mitates: ꝛ permanent.

¶ Modi occaſionũ infirmitatẽ facientiũ ſunt tres. Nã alie ſunt q̃ vocãtur primitiue q̃ exteri⁹ accidũt corpori vt calor ⁊ frig⁹. Sunt ⁊ accidẽtia q̃ admouẽtur intrinſecus in corpe: vt repletio: ⁊ inanitio. Sunt ⁊ alie q̃ vocanẽ ꝯiuncte: q̃ cum adſunt: adeſt infirmitas: ⁊ abeuntib⁹ his infirmitas abeſt vt putredo in febribus.

¶ De diuerſitate egritudinũ.

Egritudinũ ſm aliam diuiſionẽ modi ſunt duo. Cõiter aut ꝓprie. Que cõiter accidũt aut accidẽtaliter: vt percuſſio: cõbuſtio: morſus: deceptio: ⁊ cetere res nociue. Aut neceſſario: vt alia ſuperi⁹ memorata q̃ vt dictũ eſt ſunt ſocia ſanitati ⁊ infirmitati. Que vero ꝓprie ſunt egritudines; aut ſunt in ꝯſimilib⁹ mẽbris ⁊ ꝯſeruãt egritudinẽ: aut officialib⁹: aut in continua diuiſione.

¶ De modis morboꝝ ex caliditate ꝓcedentium.

Modi morboꝝ ex caliditate procedentiũ quinqꝫ ſunt. ¶ Primus fit ex cõmotione ſpirit⁹: aut ex cõmotione corporis. Ex cõmotione ſpiritus vt ira. Ex cõmotione corporis vt labor vel ſuperbia. ¶ Scđs vt eſt concurſus viſibilis caliditatis cũ effectu: vt hypantb aſis. i. expoſitio ad ſolem.

¶ Tertius ex caliditate corpi adueniẽte cum poteſtate q̃ recipit caliditatẽ ex vſu acruminũ. ¶ Quart⁹ fit ex intercluſiõe poroꝝ. vt ex frigiditate hyemis. Quit⁹ fit ex putredine humoꝝ: vt in febrib⁹.

¶ De cauſis frigidoꝝ morborum.

Occaſiones frigidorũ morboꝝ octo ſuut. ¶ Prima eſt occurſus frigoris viſibilis cũ effectu: vt frigiditas niuis. ¶ Scđa vt frigiditas opij adueniens fortiter humano corpi. ¶ Tertia ex abũdantia ciboꝝ corpori adueniente atqꝫ replente ⁊ extinguẽte naturalem calorẽ. ¶ Quarta ex paruitate ciboꝝ: vnde calor naturalis extinguiẽ. ¶ Quinta vero ex abundãtia frigoris vel humoris frigidi poros obturantis: vnde naturalis calor minuitur. ¶ Sexta ex diſſolutiõe ⁊ apertiõe corporũ ad diſſoluẽdũ ⁊ euacuãdũ naturalẽ calorẽ. ¶ Septima ex cõmotiõe ⁊ exercitio nimio: vnde fit multa diſſolutio humoꝝ ⁊ euacuatio ⁊ ſudor: vnde corp⁹ attenuaẽ.

¶ Octaua fit ex requie ⁊ occaſione multa.

¶ De cauſis ſiccoruꝫ morborum.

Siccorum morboꝝ occaſiones ſunt quattuor. ¶ Prima eſt occurſus aliene ſiccitatis viſibilis ac manifeſte cũ effectu: vt veneni ſiccitas. ¶ Scđa ꝟo ex aduẽtu ſicce rei in corpe cũ fortitudine vt acetũ ſal ſinapis. ¶ Tertia ꝑuitas cibi ⁊ pot⁹. ¶ Quarta ꝯmotio nimia ⁊ exercitiũ.

¶ De cauſis morboꝝ humidoꝝ.

Occaſiões morboꝝ hũidoꝝ quattuor ſunt. ¶ Pria vt occurſ⁹ rei afferẽtis hũorẽ cũ effectu: vt balneũ. ¶ Scđa vt ingreſſio rei afferẽtis hũorẽ cũ virtute in corpe: vt recẽtes piſces. ¶ Tertia aũt vt nimietas cibi ⁊ pot⁹. ¶ Quarta ſicut requies ⁊ ocium.

De modis morbo℞.

MOdi morbo℞ ex innaturali malitia cũ aliquo hũore decurrentium ad infirma loca quatuor ſunt. Prim⁹ eſt vt⁹ mẽbri impellẽtis ⁊ debilitas mẽbri ſuſtinẽtis. Secũd⁹ multitudo humoris. Tertius debilitas virtutis nutrientis. Quartus largitas vie pororum.

De malitia egritudinis.

MAlitia egritudinis ingredit̃ ⁊ ſuꝑuenit in ꝯſimile mẽbrũ naturale q̃nq̧ modis. Aut ꝯtigit in vtero materno. Aut in tẽpore natiuitatis. Aut eñ ꝯſtrigit̃ faſcia. Aut ex malo nutrimẽto: ſiue ex aliqua infirmitate adueniẽte in ꝑdictis tẽporib⁹ vl̃ poſtea. Si tẽpore ꝯceptionis in vtero debilitat̃ aliqđ ꝯſimile mẽbrũ fit ex abundãtia ſpermatis: aut ex paruitate ⁊ indigẽtia ꝯueniẽtis q̃litatis ſpermatis: vt ſi fuerit groſſuꝫ ⁊ pingue: vel aquoſuꝫ: ⁊ tenue. Quãdo vo naſcit̃ infans debilitat̃ aliqđ in eo mẽbrũ ſi egreſſ⁹ fuerit nõ eq̃ ſed mala egreſſione vt ſupin⁹: aut ſup genua incuruus. Cũ igitur faſcia ꝯſtringit̃ i ncõuenienti ꝯſtrictiõe duplicat⁹ debilitat̃. Quãdo aũt nutrit̃ male ⁊ incõueniẽter lac: ſuggendo vel accipiẽdo debilitat̃. His vero tempori bus vel poſtea infirmitate accidẽte egritudinis malitia conſimili mẽbro ſuperuenit ex cuiuſlibet nerui inciſione. Et ſi paſſus fuerit ex aliquo accidenti: ſiue debilitatem ſeu vulnus; vel apoſtema.

De egritudinibus mẽbro℞ cõſimiliũ.

INgredit̃ egritudo ꝯſimile mẽbrũ naturale ſeptẽ modis. Aut ex obſtetrice ſi culpam habuerit cũ tenet infantẽ. Vel ſi ꝑmiſerit ãbulare añ debitũ tẽpus ſeu ꝯgruũ. Vel ex medico: ſi ꝯtraſacta ⁊ colliſa mẽbra ignoranter conſtituerit et ꝯſtrinxerit. Ex infirmo ſi ea ꝯmouerit a medico ꝯpoſita anteq̧ ſolident̃ et firma ſint. Ex fractura: vt ſi ſuper muſculuꝫ vertebri qđ in femore eſt contorqueatur coxa. Aut ex concuſſione: vt ſi comprimatur naſus ⁊ accidet vt fiat chimus. Aut ex malo humore qui accidit leproſis: ſiue ex paruitate humoris accidentis ptiſicis.

De modis conſtrictionis: et largitatis poro℞: lenitatis ⁊ aſperitatis.

COnſtrictio pororum fit trib⁹ modis vel occaſionib⁹. Aut ex ꝯſtrictione attenuatoria. Aut ex carnoſitate. Siue ex coartatione. Cõſtrictio vo fit: aut ex nimietate vtutis retinentis. Aut ex debilitate vtutis expellentis. Aut ex abundãtia frigoris. Aut ex abũdãti ꝯſtrictione ꝯprimente aliquã partẽ loci: vt ſepe fit ex ligatura ꝯſtricta. Aut ex abũdantia ſiccitatis. Ex carnoſitate vo cõſtringuntur pori: vt ſi acciderit aliqđ apoſtema: et fiat carnoſitas: aut ſi prius euenerit aliquod vulnus. Ex coartatione vero cum deciderit aliquid in poris: vt humor ſiue lapis ſeu coagulatus ſanguis: aut aliqđ latitãs in eis: vt ſuꝑflua caro ⁊ ſcabies. Largitas

quoqꝫ pororū q̄ttuor fit modis. Aut ex multa ↄmotione impellentis ꝟtutis. Aut ex debilitate retinentis. Aut ex abundātia colorū ꝛ hu morū. Aut ex medicamentis aperientibꝰ. ¶ Lenitas accidit duobus modis: videlꝫ de intꝰ: ꝛ deforis. Sed intꝰ ex humore viſcoſo lique facto. Foris ꝟo ex cera liquefacta cū vnguento. ¶ Aſperitas autem duobꝰ modis fit: de intꝰ: ꝛ de foris. Intꝰ nāqꝫ ex ſuꝑfluo hūore ꝛ acu to. Foris ꝟo ex fumo ꝛ puluere. ¶ De ſuꝑfluitate mēbroꝝ ī numero.

Superfluitas mēbrorum in numero accidit duobꝰ modis. Nā ſuperfluitas ſi fuerit naturalis erit ex ſuperfluo humore natu rali ꝛ bono: vel ex abundantia virtutis informatiue. Que ſi fuerit extra curſum naturalem erit ex humore nō naturali ꝛ incōuenienti aut ex abundantia virtutis vel debilitate.

¶ De diminutione membroꝝ.

Diminutio mēbroꝝ in numero duobꝰ ſimilit̄ fit modis: aut interiꝰ: aut exteriꝰ. Interiꝰ ꝑpter diminutionē humorū. Ex teriꝰ ex ↄbuſtiōe ignis: aut ex frigore ſiue putredie: ſiue inciſiōe. Pu tredo aūt accidit: aut ex potiōe mortificante: aut putredinē faciēte aut ex cōſtrictione ꝛ retentione illiꝰ humoris qui ſoluitur.

¶ De magnitudine membroꝝ.

Magnitudo mēbroꝝ tribꝰ modis fit. Aut ex multitudine hūo rū. Aut ex abundātia ꝟtutis. Aut ex ↄmixtione vtrorumqꝫ. ¶ Paruitas fit tribus modis ſimiliter. Aut ex debilitate ꝟtutis: Aut ex inciſione. Uel ↄbuſtione ignis: vel ex frigore niuis.

¶ De cōmotione membri.

Commotio membri de ſuo loco duobꝰ modis fit. Aut ex cōmo tione voluntaria. Aut ex humore vicino equitati diſſoluenti mēbruꝫ ꝛ lubricū facienti. ¶ Mēbrum vel os egredit̄ a ſua iunctu ra ꝛ mutat̄ duobꝰ modis ſimiliter. Aut ex iunctura ī qua nō ↄuenit ſeparatio. Aut ex ſeparatione vbi nō cōuenit iunctura. Si ex con iunctione hoc fuerit ſine ſeparatione: aut erit ex humore acuto pa tientis: aut ex accidenti vulnere: aut ſpaſmo. Si ꝟo fuerit ex ſepara tione vbi nō conuenit cōiunctio: aut ex groſſo humore: aut ex acci denti vulnere: aut ex ſpaſmo.

¶ De ſeparatione iuncture.

Separatio iūcture duobꝰ modis fit: aut intrinſecꝰ. aut extrinſecꝰ. ¶ Intrinſecꝰ ꝟo fit: aut ex hūore acuto ꝛ incidenti. Aut ex vē toſitate pingui diſtendēte vel diſſipante. ¶ Extrinſecꝰ ꝟo fit: aut cū ſciſſura: aut fractione. aut exercito nimio: aut inciſione vt enſis: aut qd̄ diſtendit vt funis: aut qd̄ contundit vt lapis.

¶ De modis ꝛ numero ſignificationū.

Genera ſignificationū ſunt tria. Alia enim ſignificāt ſanitatē. Alia egritudinē. Alia neutrū. ¶ Quarū ſignificationū vnūqd̄ qꝫ genꝰ ī duo partit̄. Sūt eñi q̄ ſignificāt de officialibꝰ mēbris. Et ſunt q̄ ſignificātur de conſimilibus mēbris. ¶ Conſimiliū ꝑtiū ſigni

ficationū duo ſunt modi. Alie enī ſunt ſubſtātiales. Alie accidētales Subſtātiales vero vt eſt calor: frigiditas: ſiccitas: et humectatio. Accidētales aūt q̄dā ſignificāt: aut p tactū vt durū: molle. q̄dā p viſum vt coloratū. quedam per perfectionem virtutū: vt ſunt operationes plene et perfecte.

¶ De ſignis officialium membrorum.

Significationū mēbror egritudinis officialiū duo ſunt mōi ſimiliter: ſcʒ ſubſtātiales: et accidētales. Subſtantiales ſignificationes q̄tuor ſunt ars: mod⁹: numer⁹: et poſitio. Accidētales ſignificationes ſimiliter quatuor ſunt: bonū: malū: perfectum: et imperfectum.

¶ De generibus ſignificationum.

Genera ſignificationū pficiētiū ſuūgen⁹ tria ſunt. Quedā ſunt q̄ ſignificāt p̄teritā rē q̄ iā abijt: et dicunt cognitiua: vel agnitiua vt vidētes corp⁹ humidū agnoſcim⁹ q: ſudor p̄ceſſit. Alia ſignificāt preſentia q̄ a Galeno dicunt demōſtratiua: et agnoſcunt p ſignificatiōes veluti cū inenit pulſus magn⁹ et citat⁹. intelligim⁹ q̄d ſignificat calorē ſuperātē. Sunt et alia q̄ ſignificāt futurū et antecedit agnitio: vt cū viderim⁹ labiū īferi⁹ citari p̄cipim⁹ vomitū accidere: q̄ poſtq̄ acciderit vocat preceſſio ſignificatiua. Sed inter ſignificatiōes et accidētia diſtat: q̄m eſt diuiſio cū augmēto inter eas. Q̄d ſi vnāquamq̄ diuiſionū ſcrutari volueris: vnā habet habitudinē: ſʒ infirmo hec ſunt accidentia: medico autem ſignificationes.

¶ De ſignis accidentium et numero.

Accidētia ergo ſignificatiua tria ſunt. Aliō enī eſt virt⁹ operatiua mutata: ſicut indigeſtio. Aliud aūt corpis qualitas mutata: vt icteritia. Aliud exiens a copore: vt nigra vrina.

¶ De virtutis operatiue immutatione.

Virtutis operatiue immutatio triplex eſt. Aut enī ex toto eſt: ſicut indigeſtio. Aut ex parte: ſicut oculor obſcuritas vel tarda digeſtio. Aut de qualitate in qualitatē. velut de bona digeſtione in fumoſam vel acidā vel quaſi ſicut muſca: vel ligna in oculis apparētia: aut ex p̄teviſus vel obſcuritas.

¶ De modis mutationis qualitatis.

Qualitatis mutate corpis ſignificatio q̄tuor mōis fit. Aut enī p viſuʒ ſicut icteritia vel morphea: et nigredo ligue et ſiſia. Aut p odoratū: vt anhelit⁹ fetid⁹ vl̄ ſudor: vl̄ polip⁹: vel hyrc⁹: et ſiſia. Aut per guſtū: vt ſalſum: amarū: vel acidū. Aut p tactū: vt molle et duruʒ.

¶ De exeuntibus a corpore.

Exiens a corpore bipartita eſt ſignificatio: vna cū ſonitu: altera ſine ſonitu. Cū ſonitu vt oris ruct⁹: vel inteſtinor rugit⁹: vel p anū ventus. Eius vero q̄ eſt ſine ſonitu innaturali tripliciter habet. Alia quantitate: vt lienteria. Alia q̄litate vt vrina nigra. Alia vtraq̄ vt ſanguinis fluxus.

¶ De motione membrorum.

Membroꝝ mutatoꝝ ſignificatio bifarie diuidit: intrinſec⁹ v ꝫ extrinſec⁹. ¶ Intrinſec⁹ ſex mōis. Alia eñ a mutatiōe opatiue ꝟtutis in mēbro. Alia ab exeūtib⁹ a corpe. Alia ex dolore in mēbro vicino ptinēti. Alia ex pprio loco. Alia ex innaturali ſemotione de loco. Alia ex patiētis iudicio. ¶ Extrinſec⁹ fit trib⁹ mōis. Aut per viſuꝫ vt albū vel nigrū. Aut p tactū vt durū ꝛ molle: calidū ꝛ frigidū. Aut p vtrumqꝫ: vt magnum vel paruū: plus vel minus.

¶ De occaſionibus egritudinum.

Occaſiones egritudinū ſunt tres. Nature mutatio. Officialis membri inconueniens habitudo. Juncture ſeparatio.

¶ De operatione medicine.

Operatio medicine hꝫ triplicē effectū. Aut eñ cuſtodit ſanitatem ſecundum multitudinem ſuam. Aut ex infirmitate facit ſanitatem. Aut econtrario.

¶ De regimine ſanitatis.

Regēdoꝝ ſanoꝝ triplex eſt mod⁹. Egrotare parati. Incipiētes infirmari. Et defecti. ¶ Infirmari paratos ſupradictoꝝ ſex cōpetēti moderatiōe regim⁹. Incipiētib⁹ infirmari duplicē curā adhibemus. Aut eñ chimi ſupabūdātiā trahim⁹. Aut nature ꝯfectionē reparando: pdictoꝝ: ex q̄ ſunt neceſſaria adhiberi pcipim⁹. Defectorum alij infantes: alij ſenes: alij ex infirmitate conualeſcentes.

¶ De diuiſione medicine in generali.

Omnis medicina aut eſt vl'is: aut pticularis. Vl'is eſt ſex pcedētiū recta ordinatio. Particularis p ꝯtrariū fit triplex. Alia eñ in ꝯſilib⁹ mēbris. Alia in officialib⁹ mēbris. Alia in iūcturaꝝ ſeparatiōe. Aſſimilatiua mēbra mutata reddim⁹ ſilitudini ꝛ in ſua q̄litate ſtare colligādo cōpeſcim⁹. ¶ Cōcaua ſi pter modū ampliata fuerint ad ſui modū ꝯſtringim⁹ ꝛ q̄etē inducim⁹. Si min⁹: cōtrariū. In largis aūt ſimiliter addito cōtrario cauſe: vñ vitiū acciderit: foramina ſtrictiora ſuo mō facim⁹. Si defectu ꝯtētiue ꝟtutis ꝯtigerit fomētis ꝛ cataplaſmate mollim⁹. Qđ ſi de expulſiue eſt defectu: dyaforeticis ꝛ cōfortatiuis. Si de ſtiptica cā: mollificatiōe. Si de ſicca: humectatiōe. Si de cōſtrictiōe: ſolutiōe. Ea ꝟo q̄ de naturali diſpoſitiōe fuerint mutata: ſuo loco reſtituim⁹. Si de apoſtemate apoſtema maturādo ſanam⁹. Si de naturali iūctura: eā aut aperitiuo medicamine: aut chirurgia diſiūgim⁹. Si de qualibet naſcētia: ipam delemus. Si de aſperitate: lenitate. Si de lenitate: aſperitate.

¶ De ablatione ſuperfluitatis.

Superfluitatē in numero aut tollemus ex parte: vt ſcropbulas Aut ex toto: vt cācrū. Separationē in numero ſanamus. Si ex abūdātia ſanguinis fit: in omni etate tollim⁹. Si ex ſpermate in pueritia tñ ſanam⁹. Paruitatē membroꝝ motibus ꝛ fomētis admodū augmentamus. Magnitudinem vero comprimendo quiete mutamus et minuimus.

¶De mutatione membrorum.

MUtationē mēbri de ſuo loco reddi m⁹ loco ꝓprio duob⁹ mõis Aut em̄ ſeparatū iūgim⁹. Aut iūctū ſeparam⁹. ¶Neceſſaria ad ſeparatoꝝ iūcturā quattuor ſunt. Separata iūgere. Iūcturā cuſtodire. Ne reſcindatur defendere. Naturam loci cuſtodire.

¶De ſufficientia ⁊ diuiſione medicine.

OMnis em̄ medicina eſt: aut eoꝝ ſex modis q̄ ſupra dixim⁹ tēperata exhibitio. Aut potio. Aut chyrurgia. ¶Operatio medicīe h₃ triplicē effectū. Intus vt ea q̄ ore: aut narib⁹: aurib⁹: ſiue ano: ſiue vulua itromittam⁹. Foris vt epithima: cataplaſma: ēplaſtra: ⁊ ſilia q̄ foris opanť. ¶Medicine iterioris opatio in tria diuidiť. Aut em̄ ſoluit vt farmacia. Aut ꝯprimit: vt coctana. Aut mutat q̄litatē: vt aq̄ frigida i febrib⁹. ¶Ei⁹ aūt effect⁹ q̄druplex eſt. Aut em̄ minuit abūdātiam vt farmacia. Aut replet inopiā: vt caro vel ſanguis. Aut conſtringit ſolutum: vt ſtipticu₃. Aut mutat qualitatē: vt frigida aqua in febribus.

¶De chyrurgia.

CHyrurgia duplex eſt: in carne: ⁊ oſſe. In carne: vt icidere: ſuere coquere. In oſſe: vt ſolidare: aut innectere: aut radere.

¶De ſpecierum cognitione.

SPecieꝝ cognitio quinq₃ modis fit: qualitatis: quantitatis: tēporis: ordinis: boni mali ve diſcretio.

¶Libri Hyſagogarum Joannitij cum dei laude Finis.

Articella.

¶Incipit liber philareti de pulſibus.

INtētionē habem⁹ in p̄ſenti cōſcriptiōe de pulſuū negocio ꝯpēdioſam exponere traditionē ⁊ dicere pmum q̄d ſit pulſus: ⁊ q̄ vtilitas pulſus: ⁊ q̄d eſt arteria: ⁊ quare dicatur arteria: ⁊ vnde exoritur.

¶Quid eſt pulſus.

INcipiēdū a pmo. Pulſus eſt motio cordis ⁊ arteriaꝝ q̄ f₃ diaſtolē ⁊ ſiſtolē fit ad infrigidationē caloris innati: ⁊ egeſtionē vel eiectionem fumoſaꝝ ſuperfluitatum.

¶Quot ſunt efficientia pulſuum.

EFficiētia pulſuū ſunt tria: virt⁹ faciēs motionē: vtilitas īducēs ⁊ inſtrumentum obediens.

¶Quid eſt arteria.

ARteria eſt corp⁹ oblōgū rotūdū ad inſtar canalis: duab⁹ tunicis ꝯſiſtēs: a corde incipiēs: ⁊ in oē corp⁹ diuiſum: aerē ⁊ ſpiritū vitalem continens.

¶Unde dicitur arteria.

ARteria dicitur a para topyr: ideſt ſeruare aerem vitalem.

¶Unde oritur arteria.

Hec vero a ſiniſtra auricula cordis q̄ dr̄ adorti exorit: q̄ ſcindit dupliciter. Et hec q̄dē fert deorſuʒ p̱ interiora: ꝛ diuidit in dextrā ꝛ ſiniſtrā: ad coxas ꝛ vſq; ad pedes ꝛ digitos. Altera vero rurſus fertur ſurſum: ꝛ diuidit ſimiliter in dextrā ꝛ ſiniſtrā: in manꝰ ꝛ caput. Et q̄ q̄dē ad caput fert: facit arterias q̄ dicunt parotide. Que vero in dextrā ꝛ ſiniſtrā itrinſecꝰ fert tēdit ad brachia: ꝛ cubitos: ꝛ vſq; ad extremos mannū digitos. Intētionē vero hʒ preſens ꝯſcriptio: ad pulſuum motionem ꝛ cognitiones ꝛ cauſas exponere.

¶ Quotiens mutatur pulſus.

Tripliciter ab his em̄ q̄ ſm naturā: ꝛ q̄ cōtra naturā: ꝛ q̄ non natura: velut craſibus virorum et mulieꝝ: ꝛ etatibus ꝛ alijs cōiugatis. Hominum enim hi quideʒ mares he vero femine. Et horū ipſorum hi quidem calidiores ſm craſim: hi vero frigidiores. ꝛ hi quidē graciles natura: hi vero pingues ꝛ carnoſi. Et viri quidē mulieribꝰ oino calidiores et fortiores ſecūdū naturā ſunt. Merito igitur pulſus in eis velociores et vehementiores ſunt: mulierum vt frigidarum tardiores et leuiores. In vtriſq; vero horum: dico autem viris et mulieribus intenſa craſi intendit et pulſus. ¶ In calidiori quidem maiores et velociores ſunt. caliduʒ eniʒ velociter mobile. In frigidiore vero minores et tardiores: frigidū enim tarde mobile. ¶ Habitudines vero in vtriſq; inueniuntur: velut gracile et carnoſum. In gracilioribus enim multum ſubiacent tactui pulſus: in pinguibus vero et carnoſis humiliores. ¶ Conſiderandum ergo eſt ad coniugata velut regiones et tempora: et etates particulares cōſtitutiones: et eſt dicere in temporibus quattuor anni quidem exiſtentibus: vere: eſtate: autumno ꝛ hyeme. Horum duo ſunt bene temperata: ver et autumnus: diſtemperata vero hyems et eſtas. Merito ergo vere et autumno pulſus ſunt magni et fortes valde propter temperamentum qualitatis: manifeſtum eſt quoniam ſecunduʒ etates proportionantur. In eſtate enim velociores et ſpiſſiores ſunt ſecundum vnamquamq; etatem neceſſitatem inducente: propter continentis nos exterius caliditatem aeris. In hyeme vero rariores et tardiores pulſus fiunt propter aeris continentis frigiditatem aut conſtrictionem. ¶ Similiter autē in vnaquaq; regione ſm illiꝰ craſim et pulſus commutatur. Calidior ſiquideʒ magnos et veloces facit pulſus. Frigidior eſt econtrario. ¶ Dicamus autem de etatibus Si igitur etates differentes ſunt: et pulſus earum differentes mouebuntur. Puerorum ſiquidem pulſus veloces ſunt et leues ꝛ ſpiſſi: ſecūdū vero magnitudinem ꝛ fortitudinem medij: veloces quidē quoniam ſm ſubſtantiam abundat in eis naturalis calor: ſpiſſi propter abūdantē in eis ſm quantitatem caliditatē. leues vero qm̄ imp̱fecte ſunt in eis virtutes. Dicimꝰ em̄ qm̄ leues ex imbecillitate virtutū fiūt Senum vero econtrario tardiores ꝛ rariores: quantum ad pueros p̱pter imbecillitatem ꝛ frigiditatem que in eis eſt. Augumaſticorū

vero magni et fortiſſimi eo q fortes in eis magis virtutes ſunt. Simili lit aũt et ſm tẽporis q̃litatẽ ꝯmutãt craſes et pulſ⁹. ſicut enim p̃dictũ eſt ꝯtinens mutat ꝯtentũ ad ꝓpriam ei⁹ craſim. In p̃gnantib⁹ vero mulierib⁹ ſunt parui: ſpiſſi et veloces. parui vero eo q grauat virtus ex fetu. ſpiſſi vero et veloces ꝓpter inducentẽ neceſſitatẽ p̃gnantis et fet⁹. In ſõno vero ſunt pulſ⁹ minores et leuiores: manifeſtũ eſt: quoniã fit naturali calore ingrediẽte ꝓfundũ. In ſupuenientib⁹ vero craſib⁹ ad ſupuenientia mutãtur et pulſ⁹. Similit aũt et in gracilib⁹: vt qñ ſm naturã vt⁹ patit: aut ſm ſubſtãtiã alicui⁹ p̃ncipalis partis: aut ab aliquo faciente vel grauãte eã. ¶ Veniam⁹ igit ad ea q̃ nõ natura. Hec vero ſunt gymnaſia: balnea: cibi: multi vini potio: et aque multe potatio. ¶ Similit in his q̃ p̃ter naturã hoc eſt cauſis egritu dinib⁹: et accidentib⁹ ſimiliter ſm p̃dicta ꝯſiderare oportet. Sciẽdũ enim quoniã que ſm naturã et que non natura: ſi immoderate fiãt: in id quod preter naturam eſt vertuntur pulſus.

¶ Quot ſunt obſeruanda in cognitione pulſus.

Cum ergo ad egrotũ ingredieris quẽ nũq̃ vidiſti: attende p⁹ quidẽ ſi maſculus aut femina eſt. Et ſi maſcul⁹ ꝯſidera pulſũ maſculi. ſi vero femina: femine. Deinde naturã laborãtis et etatẽ eius Et poſt hoc tẽp⁹ anni et regionẽ. Et ꝯparãs oĩa et ꝯiectãs q̃lẽ pulſũ laborãtẽ habere oportuit qñ ſan⁹ erat: tunc cognoſces diligenter magnitudinem preter naturam facte conuerſionis pulſus.

¶ Quot ſunt genera pulſuum.

Genera pulſuũ ſunt decẽ. ¶ Primũ gen⁹ ſm q̃ntitatẽ triũ dimẽ ſionũ ꝯſiderat: ſcilicet ſm lõgitudinẽ: latitudinẽ et ꝓfunditatẽ. Conueniẽter igit iſte augumẽtat⁹ ſm tres dimẽſiones tranſcendẽs modũ dicit magn⁹ pulſus. ¶ Secundũ genus pulſuũ eſt ſm quanti tatẽ motionis arterie diaſtolis et ſiſtolis. in quo ꝯſiderat velox, tar dus et mediocris. ¶ Tertiũ genus pulſuũ ſm genus virtutis: in quo ꝯſiderat fortis debilis et mediocris. frequentia eni accipiẽs magni tudinẽ facit validũ. qñ vero dominat virtus cãrũ: tũc magis fit vali dus pulſ⁹: et econtrario. ¶ Quartũ gen⁹ pulſuũ ſm ꝯſiſtentiã arte rie corporis. Dico aũt arterie corporis: in quo ꝯſiderat dur⁹: mollis et mediocris. ¶ Quintũ gen⁹ pulſuum ſcd̃m quantitatẽ q̃etis: in q̃ ſpiſſ⁹ et rarus ꝯſiderat. Breue enim tẽpus quietis ſignificat ſpiſſuз: longũ vero rarũ. ¶ Sextũ genus pulſuũ ꝓpter equalitatẽ et inequa litatem que ꝯſiderat in vno pulſu vel in plurib⁹. In vno quidẽ vt in caprizante. Que vero in pluribus fit dicitur cõſiſtens inequalitas vbi vero inequalitas: ibi fit inordinatio vt in omnibus. aut enim decidit vna percuſſio: aut incidit. et hoc fit grauata et afflicta virtute aliqua cauſa. ¶ Septimum genus ſecundum plenam ordina tionẽ et inordinationẽ eſt. Inciſio eni ab eq̃li pulſu facit inequalẽ inequalis ſm piodos ordinat⁹ fit: et iſte ruri⁹ ꝯſiderat ſm vnaз per

cuſſionem ⁊ ſm plures reditiones. ¶ Octauum genus pulſuū ſecū dum plenum ⁊ vacuum: hoc eſt ſecunduȝ arterie figurā. omne enim vas: aut plenum: aut vacuum. ¶ Nonum genus pulſuum ſecundū concordiam in quo menſuratur proportio tēporis ad tempus. vñ cognoſcuntur deficientes ⁊ incidentes. ¶ Decimum genus pulſuū conſideratur ſm calorem qui redditur per totū corpus arterie in quo conſideratur qualitas ſuppoſite materie corporis per tactum veluti diſtemperata ⁊ mordax.

¶ De cauſis ⁊ differentijs pulſuum.

Dictis ergo decem generibus pulſuum dicam⁹ breuiter paucas cauſas ⁊ differentias eorum. Si quis enim ad diligentiam eorum peruenire voluerit: ſciat q. xvj. libri ſunt de pulſuū negocio. Ego eñ longitudini parcens in paucis capitulis paucas q̄ſdam differentias ⁊ cauſas pulſuum in breui dicam.

¶ Propter quam cauſam pulſant arterie.

Pulſant arterie vt ſeruetur moderatus ſm naturā calor cordi et omnibus partibus.

¶ Quid differt ſaltus a pulſu.

Salt⁹ a pulſu differt: qm̄ q̄dē ꝑpter incidētē ſpm̄ fit ſalt⁹ in oī corpore: pulſ⁹ ꝟo in operatiōe ꝟtutis mouet ⁊ in ſolis arterijs.

¶ Quid differt pulſus magnus a valido.

Pulſus magnus a valido differt: quoniā quidem ſecundum tres dimenſiones magnus conſideratur: validus vero ſecundum motionem: tenorem eñ virtutis ſignificat.

¶ Quid differt pulſus ſpiſſus a veloci.

Pulſus ſpiſſus a veloci differt ſm ꝯtinuum ⁊ diſcretū. Spiſſū enim continuum dicimus: velocē ꝟo diſcretum veluti ſi currat aliquis velocius et ſtet.

¶ Quid differt rarus pulſus a tardo.

Rarus pulſ⁹ a tardo differt: quoniā rar⁹ ex infirmiore magis ꝟtute fit. Rari enim pulſ⁹ difficiliores. Tard⁹ ex ſolo defectu fieri poteſt caloris. Rar⁹ aūt maiorē defectum ſignificat virtutis.

¶ Quot differentie pulſuum fiunt in dyaſtole.

Octo ſunt pulſ⁹ differētie ī dyaſtole: ſcilicet magnitudo: ꝑuitas valitudo: debilitas: velocitas: tarditas: duritia: ⁊ mollicies.

¶ Quot ſunt iudicatiua pulſus.

Duo: Intellectus: ⁊ ſenſus. Senſus quidem iudicat preſentia. Intellectus facta et futura.

¶ Quot ſunt efficientes cauſe pulſus.

Due. Uirtus faciens et mouens corpus vaſis. Et vtilitas propter quam mouetur.

Quot modis ꝯſideraſ moderat⁹ ⁊ immoderatus pulſus.

Quadrupliciter: ſecundum magnitudinem: ſm velocitatem: ſm valitudinem: et ſecundum ſpiſſitudinem.

¶ Quid differt pulſus inequalis ab immoderato.

Quoniam inequalis quidem in vno pulſu cōſideraẗ:ꝛ in pluribꝰ: aut eñ ſm vnā dyaſtolē ꝛ ſiſtolē aut ſm plura ꝯgregata: q̄ diciẗ cōſiſtens inequalitas in multitudine pulſuū conſiderata. Jmmoderatꝰ vero fit ſm rithmū: id eſt numerū: vt ſi poſt tres magnos ꝛ vnū paruū ſequātur duo magni.

¶ Quid differūt deficiētes pulſus ab incidētibꝰ.

Quia deficiētes ex infirmiori magis ꝟtute fiūt: aggrauata eſt ꝛ deficiēte deficiūt. Incidētes ꝟo pugnāte ꝛ reſiſtēte: cōtinet eñ ſeipſa ꝫ virtꝰ excitās volēs repellere ꝯ̄ria. Et videnẗ eſſe contrarij deficiētes incidentibꝰ.

¶ Quid differt ſpamoſus a ramoſo.

Quoniā in ſpamoſo q̄dē tendiẗ arteria ad inſtar chorde tēſe. In ramoſo vero tranſferẗ dextra in ſiniſtrā.

¶ Quomodo fiunt fluctuātes pulſus.

Ex abūdantia contenti magis humoris infundētis corpus arterie: ſicut hypoſarca in hydropiſi.

¶ Quid differt caprizans a biſpulſante.

Secūdū ꝙ caprizās quidē in vna dyaſtole differēter motiones facit: vt capra ſurſum ſaliēs bis ſaltat pedibus in vere hic ꝟo fit coacta ꝟtute grauata ab aliqua cauſa tribulāte eā. biſpulſans vero bis: ꝛ ſm idē pulſat percuſſionē hic ꝟo fit ꝓpter duritiē corpis arterie: repercutiēte eñ ꝛ rurſus currente violenter ſpū in ſecūdam venit percuſſionē: vt in incude malleus.

¶ Quid differt vermiculoſus a formicāte.

Quoniā vermiculoſus quidē plurimū cōuertiẗ ꝛ venit ad melius: ꝛ manifeſtā magis habet inequalitatē. Formicās vero nō cōtenta iā virtute: ſed diſſoluta ꝛ deleta fit ꝛ mortē ſignificat. Et hec vobis de pulſu adꝰ preſens ſufficiāt.

¶ Explicit liber pulſuum Philareti.

¶ Incipit liber vrinarum Theophili.

De vrinaꝝ differētia negociū multi veteꝝ medicoꝝ aggreſſi ſunt ſcribere. Quoꝝ primꝰ oim fuit Hypo. chous: cuiꝰ libris inſueuimus. Poſt hmōi vero tēpora Salie. mirabilis medicꝰ aggreſſus eſt ꝛ ſcripſit. Dehinc poſt hūc magnus medicꝰ ſophiſta. Hi ergo viri laudibꝰ digni ſunt: qñ primi ſtuduerūt aliq̄d vtile inuenire in vita. Nullus tñ horuꝫ viroꝝ ꝑfectā ꝛ nō diminutam doctrinā fecit. Nā hyppocrates choꝰ de vrinis exponēs aliud alibi in ſuis tractatibꝰ ſparſim tāgēs gn̄a ꝛ ſpecies ꝛ differētias vrinaꝝ: ꝛ ex eis cognitiōes in futuris ꝑtiñ diſpōnibꝰ preter naturā: ꝛ in ſanis corpibꝰ: ꝛ in acutis egritudinibus minus habentē doctrinā reliquit. Et ſimiliter etiā poſt eū Salie. in tractatu ſuo per hycriſeos ꝯponēs ꝛ docēs valde multa ꝛ indeter

minata ⁊ obſcura relinquit ſm gña ⁊ ſpecies: ⁊ differẽtias. Conſequenter his ſuperueniẽs magn⁹ medic⁹ rõe: inexpertus vero rẽ aggreſſus eſt: ⁊ ipſe de his artẽ ſm diuiſionẽ incipiẽs: ⁊ differẽtias earũ ⁊ ſpecies conſcribere: ⁊ pronoſtica ſigna q̃ ex eis fiunt: aut futura ſunt fieri multa pretermittens: imperfectã ⁊ ipſe diſciplinã tradidit ita vt multa querant̃ ab his q̇ poſtea facti ſunt medici: ⁊ nullo mõ ſolutionẽ valẽtes inuenire: querere cogunt̃ aliã doctrinã ⁊ nõ vane qꝛ ex his q̃ didicerũt diſcernũt obſeruare ⁊ autumare vel conijcere ex ipſis manifeſtis obſcuras res ⁊ intellectus. Nã vrinarũ apta inſpectio manifeſta facta non apparẽtes ⁊ patiẽtes locos cognoſcit: ⁊ quõ diſpoſiti ſunt: ⁊ ſm qualẽ craſim eoꝝ ſingulũ: aut ſm naturã diſpoſiti ſint: aut p̃ter naturã ꝯſtituti ſint: aut diſpoſiti extra naturã. Ei⁹ eñ q̃ ſanguinẽ opat̃ virtutis quõl3 ſ3 op⁹ ꝓpriũ ipedite nuncius nõ fallat vrinaꝝ diligẽs inſpectio nata eſt eſſe. ¶ Igit̃ optimu3 nobis eſt de vrinis volẽtib⁹ tractare inuocare Xp̄3 dñ3 nr̃m veꝝ adiutorẽ ⁊ ducẽ fieri in hmõi doctrina: vt mereamur nõ diminutã ⁊ inde fraudatã hãc perficere. ¶ Op3 igit̃ nõ diffinire q̇d eſt ip̃a vrina. Deinde manifeſtare locũ in quo naſcit̃. De hic locũ in q̇ diſcernit̃. Et deĩde ſic incipere doctrinã ſm gña ⁊ ſpecies ⁊ differẽtias earu3.

¶ Diffinitio vrine.

Vrina eſt colamentũ ſanguinis ⁊ alioꝝ hũoꝝ. Hãc aũt alij ſuperfluitatẽ ſero ſimilẽ vocauerũt. Alij aquoſam. Alij putredinẽ ſanguinis. De nominib⁹ ergo nulla ſit contentio.

¶ De loco in quo naſcit̃ vrina.

Naſcit̃ igit̃ vrina in ramoſa vena circa ſimã epatis expãſa: in qua ſanguinẽ virt⁹ faciẽs opus ſuũ perficit. ¶ Eſt aũt gñatio ei⁹ talis. Sanguine formato ⁊ perturbatione facta in eo quodcunq̃ quidem leue eſt ſuperiora petẽs q̇d ex colera rubea ſuperfluitas natum eſt eſſe. Accipit illõ ſuſceptrix chiſtis fellis per ſuũ meatum poſita ꝓpe ẽpar. Terrenũ aũt velut fecẽ ſanguinis trahit ſplen per ſuum meatũ. Relinquit̃ ergo aquoſa ſuperfluitas cũ ſanguine: hanc accipiẽtes rhenes ꝑ mediã chilim .i. profundã vena3 ⁊ formãt illud in vrine cõſtitutionẽ. Dicit aũt aliquis ⁊ merito: vt q̇d fellis receptaculo: ⁊ ſplene ex ſimis epatis recipientibus ſanguinis ſuperfluitates: nonne ⁊ lumbi prope poſiti acceperunt aquoſi ſuperfluitatẽ. Et dicimus propter magnã neceſſitatẽ: hoc natura retinuit. Nam ramoſa vena q̃ ſanguinẽ operatur in ſima epatis poſita cõfert per ramos ſuos chili vene iuxta curuaturas epatis explicate per quoſdã meatus anguſtos ⁊ rotũdos. Sanguine ergo ſm ꝯſtitutionẽ pingui exiſtente: ⁊ nõ valẽte anguſtas ſine ipedimẽto vias pertrãſire: op⁹ fuit adeſſe cũ ea aquoſam ſuperfluitatẽ: vt ſubtilitate aquoſe ſuꝑfluitatis facile cũ ea trãſiret ſanguis ad chilim venã qñ dum impellit̃ aquoſa ſuperfluitas ad ramũ chilis vene que adiacet ſpine dorſi a ſurſum vſq̃ deorſum: ⁊ per ipſum: ⁊ per meatus

lumborum:τ dexter τ ſiniſter ƒm labdã litterã greco₂poſiti in impoſitione ſua trahũt p ipſos meatus a chili vena lumbi huius ſuperfluitatẽ. Deiñ ſic formãtes illã: τ in vrine eſſentiã trãſmutãtes per vrinales meat⁹ trãſmittũt ad vrine ſuſceptricẽ chiſtim. Et ſi quidẽ ſincer⁹ τ pur⁹ ſanguis τ pfect⁹ fuerit: manifeſtũ eſt qm̃ τ eius ſupfluitas talis erit. Si ṽo ƒm aliquẽ caſuꝫ ſanguinis operãs ṽtus impedita fuerit op⁹ ſuũ pficere: hmõi fit aquoſa ſupfluitas quã τ vrinã vocamus. Propter hoc ergo aliqñ quidẽ ſubtiles vrine τ albe apparẽt. Aliqñ aũt pingues τ albe crudiore ſanguine facto: τ imperfecta ſanguinem operante digeſtione facta τ veluti crudiore. Alia autẽ ſuperincenſo τ velut feruẽte ſanguine talis τ eius ſupfluitas fiat Itaqꝫ ppter huiuſmodi cauſas τ vrine ƒm ſpecies immutantur.

¶ De notificatione naturalis vrine.

DIcamus igitur de ea q̃ eſt ƒm naturã vrina q̃ eſt ex pfecta earatione ſanguinis facta qualẽ oportea t eſſe. Et diffiniam⁹ bonã vrinã: que τ ƒm naturã exiſtens noiatur: τ excedentẽ. Hãc autem minus habentem: non ƒm naturam: ſed preter naturam reputemus. ¶ Eſt ergo ei⁹ diffinitio talis. Que eſt ƒm naturã vrina bona? Eſt ſicut dicit Hyppocrates: albã τ planã τ equalẽ hypoſtaſim habens. Manifeſtum quidem eſt quoniam conſequente ſubſtãtia moderata τ colore opportuno: q fit diffinitio diffiniens perfecta.

¶ De ſubſtantia vrine.

URina eſt bona: ſubſtantia quidem moderata: hypoſtaſi vero alba τ plana τ equali: colore vero ruffa: aut ſubruffa: τ ruboris paululum participans propter limpitudinẽ τ tẽpus ſimiliter conſequens. Galienus quidem ſubruffam τ ſubrubeam bonam eſſe dicit Magus vero ruffam τ ſubruffam. Nos autem ex contemperantia vtrorumqꝫ fecimus. Quecunqꝫ autem ƒm aliquod iſtorũ quatuor aut abundat: aut minus habet: hanc ƒm naturã dicimus non eſſe. De coloribus ergo τ hypoſtaſibus non preſentis eſt dicere tẽporis: procedens enim ſermo docebit. Scḋm vero preſens tempus dicam⁹ de effuſione quoniã omnis vrina ƒm ſubſtantiam ipſam effuſio eſt. ſubſtantia enim vrine humiditas eſt: hanc humiditatem multi ſapientum medicorum effuſionẽ vocauerunt: quoniã quid in mẽbris effuſum eſt in ea inſpicitur: vel percipitur. ¶ Huiuſmodi autẽ effuſionis differentie prime due ſunt: ſubtilitas: τ pinguedo: τ ex his mixtis eſt contẽperantia: ipſa autẽ contẽperantia q̃ ƒm naturã eſt non diuiditur. ¶ Subtilis igitur aut mingitur tenuis τ manet tenuis. Aut mingitur tenuis: τ fit luculenta τ pinguis: τ eſt prior quidẽ indigeſta vltime: luculẽta ṽo facta τ in pinguedinẽ trãſmutata digõnis principiũ ſignificat accipere. Siľr aũt τ pinguis diuidiť dupliciter. Aut migitur pinguis τ manet talis. Aut mingiť quidẽ pinguis reſidens vero fit tenuis. ¶ Et monſtrat quidẽ prior perturbationẽ in corpore factã validam humorum: ſecundario turbationẽ quidẽ

determinari: ſanguinis vero operationis digeſtionem reſurgere. ¶ Jungamus igitur colori ſubſtantiam et determinemus ea que ex ipſis fiunt complexionis ſigna: et in ſanis hominibus: et quomodolibet egrotãtibus. Et qm̃ albus color pcedit alios colores: et tenuis effuſio precedit alias in effuſione qualitates: componamus prius tenuem et albam ſubſtantiam.

¶ De tenui et alba vrina: vel de vrĩa cũ tenui ſubſtãtia: et albo colore

Tenuis ergo et alba ſubſtãtia vrine multa ſignificat. ¶ Urina ergo veniẽs multũ tenuis et alba in ſanis hoibus: multã potationẽ ſignificat cũ largo cibo: et maxie ſi eſt vinum exile et leue. ¶ Urina vo talis in pueris mala: nã vrine aquoſe in pueris peſſime ſunt. ¶ Urina talis veniẽs ſignificat debilitatẽ virtutis: vt in ſenectute q̃ eſt ſm naturã: ſignificat et debilitatẽ ex diuturna egritudine q̃ appellata eſt a ſapiẽtibus medicorꝫ ex egritudine ſenect⁹. ¶ Urina tenuis et alba et multũ micta et ſimilis dyabetem ſignificat quã ſapientes medicorũ ſanidã vocauerũt: et quidã ſapientũ maxim⁹ in vrinis dyariã vocauit. Alij aũt dipſation nõ ſm naturã hñte ſe homine ſꝫ pter naturã diſpõ apparet ſm calidã diſtẽperantiã lũborꝫ. Infinita ergo attractione lũborꝫ pter naturã diſpoſitorꝫ talis vrina venit. ¶ Urina tenuis et alba multũ micta in febribus amphimerinis deficiẽtẽ febrẽ ſignificat p hmõi humorẽ: et in ea q̃ ſm naturã frigiditatis diſtẽperantiã epatis tenues et albe minguntur vrine: et ppter emphraxim veniũt ſiles vt in nefreticis: et vt in quartanis in principijs. ¶ Urina tenuis et alba in hydropicis venit ppter abũdantẽ cauſã. ¶ Urina tenuis et alba in leſis collũ et caput et humeros grauatis: ſcotoſim et lipothomiã ſignificat. Significare aũt in futuro tpe hipoſta. et in pterito ſicut dicit vtif. Sudor mult⁹ ex ſomno ſine manifeſta cã fact⁹ ſignificat qm̃ corp⁹ plurimo cibo vtif. ¶ Uria multa in febrib⁹ acutis tenuis et alba veniẽs quietẽ ſignificat. ¶ Urina tenuis et alba veniẽs in fine earꝫ q̃ valde acuunf febriũ diſceſſuꝫ fore ſignificat: in eas q̃ ſunt ſub frenibus partes. ¶ Urina ſimiliter veniens in cauſon febris ſignificat freneſim. Nã cauſon febris a multitudine rubei fellis facta vrina nõ colorata ſuperius lata fellea ſuperfluitate exiſtẽte excelſuꝫ locũ capitis occupauit. Et ſi quidem in anteriore cerebri loco flegmonẽ faciẽs: in his q̃ in eo ſunt miringis freneſim facit. Et ſi quidẽ ppter aliquã cauſaꝫ: vt in fluxu ſanguinis p nares: aut ppter ſudorẽ multũ in capite factũ vrina ſubtili et alba veniẽtẽ quietẽ ſignificat. Si eñ talis exiſtẽs vrina adeſt et freneſis pmanet: ita diſpoſit⁹ morif. Tẽpus igitur eſt enarrare de colorum differentia: et dicere quot ſunt et quales et cum quali effuſione poſſunt compleri: aut omnes: aut quidam.

¶ De coloribus vrinarum ſignificantibus indigeſtionẽ.

Est igitur de coloribus primus albus et huius latitudo in eo cõtenta eſt Chriſtallus eñ et nix et calx et aqua puriſſima quidẽ

alba ſunt: ſꝫ nõ in ſummo oĩa. Imperfectior aũt his color lacteus qualis eſt ex ipſa denominatiõe. Deinde remiſſior hoc glaucus: vt cornu lucidũ aut ictidon es .i. cornee tunice oculoꝝ. Deiñ hoc glauco adhuc remiſſior karopos qualia cameloꝝ vellera ſubalbida: ãt vt lapis onichinus: hi ergo colores albi ſm qualitatẽ ⁊ ſm magis ⁊ minus ſunt. Si vo infectionẽ aliquã recipiat fellis alba vrina: ſm primã quidẽ rõnẽ ſubpallida fit vt decoctio ſemicrude carnis. Si vero pmaneat tpe aliquo decoctio: infectionẽ maiorẽ faciens pficit colorẽ pallidũ: ſignificãs abũdanti⁹ fel priore aquoſã vr inã ſuſcepiſſe. ¶ Poſt hũc aũt poniť ſubruffus ſilis auro a celtica venienti. Deinde vo ruffus vt eſt ſm veritatẽ chriſon aurũ. Deiñ ſubruff⁹ remiſſior parũ. Deiñ rube⁹ q̃ aſſimilať vo croco. Deiñ hyperiterõ factũ ab ipſo aquoſo ſanguine vt ex albo colore ſplẽdore adueniente quẽ tinctores flãmeũ nominãt: q̃ vo ſm Galienũ finicon dr̃: ideſt ſimilis dactiloꝝ colori maturoꝝ. Supponere eñi vel p̃ponere ſuppoſitionẽ in colorib⁹ oĩbus non oẽs ↄſueuerũt ſimiliter arbitrari. Alij tñ p̃ponũt: alij ſupponũt. Eridũ vo ſicut ipſe ſanguis pur⁹ ⁊ ſine dolo. Nã intẽſior hoc ⁊ remiſſior nõ ẽ ſanus ſꝫ notus. Inoposautem vt vinũ nigrũ: aut pfundior vt purpure⁹ ſanguis: ſicut eſt color epatis. Kyanos vt putrefact⁹ ſanguis ex felle rubeo: ⁊ ſuperaduſtus ⁊ in colore vt garus ictericoꝝ vrine. Regula aũt kyani talis ẽ colori ſm Galienũ albo ſplendidũ aduenĩẽs ⁊ in nigrũ plurimũ incidẽs kyanon facit. Fuſcus vo ex albo ⁊ nigro cõiunctis inuicẽ fit ſicut roiſgadia. Cloron vero ideſt color viridis vt caulis virẽs ⁊ vt gramẽ latitudo aũt in eo ↄſiderať. Nã violace⁹ ⁊ ſmaragdin⁹ ⁊ hyſothodis: oĩa ſunt clora ideſt viridia ſm magis ⁊ minus. Hec oĩa a calore plurimo facta ſunt. ¶ Pelithinon vo pfundius eſt fuſco vt plumbũ: ⁊ q̃ ſunt ex accidẽtibus plagis corpori: ⁊ q̃ ex caſſationibus nigrãtes colores. Hic aũt aut a frigore fit: aut a plaga. Poſt hunc aũt magis iudicãs aliqñ quidẽ frigiditatẽ: aliqñ calorẽ. ſi vo ex viridi p̃cedẽte calorẽ. ſi vo ex liuido: frigiditatẽ. Eſt aũt nigredo ſup illa genera oĩm colorũ: ⁊ nigredo latitudinẽ multũ habẽs ſm magis ⁊ minus: multa eñ nigra alijs intenſiora diſſimilia ſunt. Et de coloribus quidẽ ſufficiẽs doctrina ẽ collecta a diſciplinis antiquorum philoſophoꝝ ⁊ medicoꝝ. Hoꝝ vo coloꝝ q̃ poſſunt ↄiungi cum pingui effuſiõe ⁊ tenui: ⁊ q̃ ex his ſignata ſiue in ſanis corporibus: ſiue in egrotãtib⁹ pcedẽs ſermo docebit. Oñ aũt de coloribus docẽtes p̃diximus ab albo nudiſſimo diſtãtiã: ⁊ lacteũ: ⁊ glaucũ: ⁊ karopos: nõ vt aliquẽ coloꝝ incõiugatũ pretermittamus cũ tenui effuſione cõiungamus: ⁊ ea quid ſignificant exponamus.

¶ Tenuis lactea ⁊ alba vrina.

In principijs febrium huiuſmodi veniens mala: qm̃ cronicitatẽ febrium ſeu egritudinis ſignificat. In declinationibus vero ſi multa: ſolutionem ſignificat.

Tenuis glauca ꝛ karopos vrina.

QUoniã igiẗ tenuis ſubſtãtia:ꝛalba indigeſta eſt:manifeſtuꝫ eſt ex his q̇ ante nos fuerũt ſapientibꝰ. Colores aũt hi conuenientes ei q̇ primi ſunt albo ꝛipſi indigeſtionẽ ſignificãt:nõ eñi colorati ſunt aliqua imbecillitate naturalis coloris. Igitur tenuis cum his coloribus conſiſtens indigeſtionẽ ſignificat.

¶ Tenuis pallida ꝛſubpallida vrina.

PRincipiũ digeſtionis huiuſmodi vrine ſignificant. Nam ſubſtantiam quaſi difficiliorẽ naturalis calor nõ potuit denſare Colorem ꝟo quaſi faciliorẽ in principio digeſtionis mutauit.

¶ Tenuis ſubruffa ꝛruffa vrina.

HEc melior a ꝑori.ſignificat eñi hmõi vrina naturalẽ calorẽ ꝯualuiſſe eo qd̃ pl'in colorẽ vrine cõceſſit;qm̃ non potuit materiã denſare:vocamus ꝛhanc indigeſtam. Et vrina talis veniens in hydropicis periculoſa eſt quemadmodum aquoſa vtilis.

¶ Tenuis hypoxanthos ꝛxantos.i.ſubrubea ꝛrubea.

EſSt o tenuis quidẽ vt ponebaẗ ſꝫ hypoxãtos:aut xãthos: hec tales ꝯm ſubſtãtiã qu idẽ indigeſte:ꝯm colores nõ ſolũ extra naturã extiterũt ſꝫ ꝛ materie indigẽtiã demõſtrãt.abſtinẽte eñi aliquo adoleſcẽte ꝯm naturã ꝯm etatẽ ꝑpter indigentiã materiei vrine apparẽt hypoxãthe aut xãthe:eo qd̃ abũdet in ꝑfundo calor q̇dem preter naturam abundantiã fellisgenerãs:qm̃ multo calore in fel mutaẗ ſanguis:ꝛmaxime ꝑlongaẗ cauſa in tp̃e eſtiuo in quo ꝛ tertiane plurimũ ſuperueniunt eteniꝫ eoꝝ vrine xanthe ſunt ꝑpter has cauſas;ꝛvigilie ꝛſolicitudo ꝛlabor rubeas oſtendũt. Et de cõplexionibꝰ tenuis ſubſtãtie cũ quibꝰ coloribꝰ poſſit cõponi:ſufficiãt q̇ dicta ſunt. Reliquuꝫ eſt vt in deſcriptione ꝑpter manifeſtationẽ exponamus eas ſic. Tenuis eñi alba. Tenuis lactea. Tenuis glauca. Tenuis karopos. Tenuis hypoxanthos. Tenuis xanthos. Tenuis pallida. Tenuis ſubpallida. Tenuis ruffa. Tenuis ſubruffa.

¶ De coloribus vrine cum groſſa ſubſtantia.

QUoniã aũt oẽs cõplexiones tenuisſubſtantie cũ quibꝰ poſſunt cõiungi coloribus ſufficiẽter fecimus:ꝛq̇d ſignificẽt diximus:ꝛdeſcriptione eas expoſuimꝰ:trãſeamꝰ ad cõplexiones pinguis ſubſtãtie:ꝛdicamus cũ quibus coloribus poſſunt coniungi.

¶ De pingui alba.

TAlis ꝯplexio ꝯſtat ꝛmõſtrat crudũ humorẽ pl'in abũdare in vaſis:ꝛdiuerſas differẽtias flegmatis:vt eſt vitreũ flegma:ꝛ ſalſuꝫ:ꝛſine q̃litate. Huiꝰ vrina pinguis multa ꝛalba veniẽs in egritudinibus acutis liberat a ꝑata in articulis nata:his q̇ dolebãt eos ꝛhis q̇ quodãmodo in egritudine erãt:his q̇ diu fuerãt in multitudine pinguiũ humorum. ¶ De vrina pingui ꝛ lactea.

ET huiuſmodi conſtat. Et ſi in fine talis venit:lithiaſim veſice aut renum ſignificat.

¶ De pingui haropos et glauca vrina.

HEc complexio conſtat. Et ſi inturbata manet demonſtrat tales hũores multos in corpe eſſe. Si vero turbate hmõi vrie fuerint quales ſubiugaliũ: demonſtrant capitis dolorẽ: aut preſentez aut fututum. Quõ aũt apparent: ſi turbate iã ſunt et clare reſidentes manifeſtãtur exteriori igne pbate. Calefacte ei ampullas in ſuperficie demonſtrabũt. Aliter aũt pinguis exiſtẽs eadẽ ſubſtãtia ſi accidit febrib⁹ trumbos eſſe: hãc ſequẽs multitudo vrine tenuis ſolutionem febris ſignificat.

¶ De pingui ſubrubea vrina.

TAlis ꝯſtat. Et ſi eſt hypoſtaſis hmõi diuturniorẽ egritudinẽ declarat et laudabilẽ vel ſanabilem.

¶ De pingui rubea vrina.

TAlis ꝯſtat et declarat multũ humorẽ ſanguineũ eſſe in corpore queadmodũ in ſinochis: et in acutis febrib⁹. Talis paulati micta periculũ ſignificat. Silr aũt hmõi vrina. In talibus febribus ſi turbẽta micta eſt cũ ſurditate et capitis et colli et hyppocũdriorꝫ dolore: ictericũ fore ante ſeptẽ dies ſignificat.

¶ De pingui inopos vrina.

ET hmõi conſtat. Et ſi euenerit in febre cauſon capite dolente et circundolẽte fit criſis et fert criſim.

¶ De vrina pingui hianos.

TAlis conſtat. Et in ſanis ſuperueniẽs ſignificat laborem vie aut curſuz multũ ſigt factũ eſſe. Seniorib⁹ vero ſuperueniens quib⁹ ex multo tpe tales fiũt a malis humoribus immutari veſicã vt in pluribus ſignificat. In fine vero ſi tales facte in lithiaſi ꝯſtituũtur: ſtrãguriam ſignificãt futuram.

¶ De vrina pingui viridi.

Talis cõſtat. Et in fine febris hmõi veniẽs icteritiam ſignificat.

¶ Pinguis liuida vrina.

TAlis vrina in febrib⁹ et nõ reſidẽs per acruſticũ. i. mente alienatũ ſignificat. Significat et aliud: in febre eñi cauſon talis vrina apparens ſtranguriã futurã ſignificat.

¶ Pinguis nigra vrina.

ET ea cõplexio cõſtat et declarat purgationẽ melancolici humoris vt in declinatiõe q̃rtanarij: et ſolutiõe melãcolie: et ppter frigiditatẽ veniunt tales et ppter exuſtionẽ ſanguinis. A talib⁹ vero cauſis denſata ſubſtãtia ſignificat tales colores cũ denſitate ſubſtãtie fieri. Quñ vero vera eſt ratio ꝙ tres differẽtie nigre vrine pinguiores ſunt ea q̃ ſm naturã eſt vrina ſm ſubſtãtiã et hinc manifeſtũ eſt ꝙ quartanario ſoluto et melãcolico hũore per vrinas exeũte: vrine pingues apparẽt et nigre. Silr et duz egritudo melãcolica ſoluit. Et per vrinas exit cauſa quẽ fecerat melãcoliam: quoniam vero melãcolicus humor terrenus et pinguis et niger eſt: ppter hoc et vrinas

facit ꝛ nigras ꝛ pingues. Similiter ꝛ q̃ ex aduſtiõe ſanguinis facit nigre ſunt queadmodũ predictũ eſt: denſitatẽ poſſederũt ſubſtãtie eo ꝙ eã q̃ in vaſis ex hũiditate exhaurit aduſtio ꝛ frigiditas mani feſte dẽſat materiã rõne cõſtrictiõis. ¶ Significãt aũt tales vrine in febre ſpaſmum ex ſiccitate. ¶ Significant autem tales ꝛ aliud in febribus eñi peracutis tales veniẽtes cũ ſudore capitis ꝛ colli ꝛ dorſi ꝛ cũ ſuſpirio male ſunt: propter exuſtionẽ. ¶ Significãt aũt et aliud. tales eñi veniẽtes in febribus acutis cũ fetore nihil mali hñ te veſica: mortẽ ſignificãt. ¶ De ꝯplexionibꝰ ergo tenuis ſubſtantie cũ quibꝰ colorib' pñt ꝯſtare preſcripſimus: ꝛ ſignificata eaꝝ dixim' ꝛ cauſas ꝑpter quas facta ſunt manifeſtauim': ꝛ in deſcriptiõe eas expoſuim' hoc modo. ꝛ in pingui ſubſtãtia cõponẽtes ꝛ ꝯiungẽtes eos q̃ cũ ea pñt colores cõuenire cõueniẽter ſcripſimus: ꝛ ſignificata eoꝝ diligẽtius inquiſiuim': ꝛ cauſas eoꝝ enarrauim'. Reliquum vero eſt vt per deſcriptionem eas apponamus.

¶ Pinguis alba: pinguis lactea: pinguis glauca: charopos: pinguis ſubruffa: pinguis viridis: pinguis liuida: pinguis nigra: pinguis kyanos.

Relinquit ergo de mediocri ſubſtãtia dicere: ꝛ manifeſtare cũ q̃bꝰ colorib' poſſit ꝯuenire. Ea ei eſt ſm naturã ſubſtantia: cũ hac igit ſubſtãtia vt Galie. dicit in perycriſeon. ſubruffũ ꝛ ſubrubeũ cõſiſtũt. magnꝰ vero ruffũ: ꝛ ſubruffum. Nos aũt viros tãtos ꝛ ta les reprehẽdere veremur: tñ ab vtriſqꝫ ꝑtermiſſa cõiungẽtes ꝯple bim': cõuenientẽqꝫ mixtionẽ mediocri ſubſtãtie ꝯmiſceam' ita: qm̃ cũ mediocri ſubſtãtia põt aliq̃s coloꝝ ꝯuenire exceptis ſubruffo ꝛ ſub rubeo in medio habentib' ruffũ. ¶ Iſti ergo colores ſunt mediocris ſubſtãtie: ſcꝫ ſubrubeus ruffus ꝛ rubicũdꝰ. Et vt ſit manifeſta ratio reliquũ eſt: vt in deſcriptiõe exponamus ita hoc.

¶ Pinguis albus: pinguis lacteus: karopos pinguis ſubru beus: pinguis inopos: pinguis kyanos: pinguis viridis: pin guis liuidus.

Cum hic ergo ꝯueniẽter expoſuerim': ꝛ ꝯueniẽtẽ ordinẽ in his q̃ ſcripta ſunt ſeruauerim': ꝛ in deſcriptiõe ea manifeſta ferim': ꝛ clara oib' diſcẽtib' fecerim': de hypoſtaſib' diſputem' oſtẽ dẽtes q̃ bona hypoſtaſis: ꝛ q̃ eſt ab hac ſiue intẽſa: ſiue remiſſa: ꝛ q̃ ex ea aut ex eis pñt perfici: ꝛ q̃ periculoſe ꝛ minores harum: et que ad ſanitatẽ conuenientes hic cõpoſituri: ꝛ hypoſtaſim ꝛ ſubſtan tie ꝛ coloribus ꝛ mixtas vt ꝑfectũ terminũ aſſignem': inuocemus Chriſtũ verum deũ noſtrũ ducem fieri vt huius cõmixtiõis nihil pretermittamus. ¶ Hic determinat de hypoſtaſi in generali.

Incipiam' igit bone hypoſtaſeos ex expoſitiõe: meliꝰ aũt a ſa pientiſſimo Hyp. hãc dicere. ꝛ neqꝫ adiectionẽ: neqꝫ ablationẽ aliquã faciam': appoſitio eñi ꝛ defectꝰ nõ ſm naturã. Eſt ergo di ctio ſapiẽtis Hyp. de ea q̃ ſm naturam hypoſtaſi.

¶ Hic determinat de hypoſtaſi in ſpeciali.

Vrina aūt bona eſt qñ ꝛ alba hypoſtaſis fuerit: ꝛ leuis: ꝛ eq̄lis ſm omne temp⁹. Et ita vir ſapiēs ꝛ amic⁹ breuitatis exiſtens ex ꝯtento diffinitionem ꝓtulit: ꝯtēnens ſubſtātias ꝛ colorē q̄ſi particularia. Nos aūt ab eo p̄termiſſa apponam⁹ vt oēs appropinquātes littere nō q̄lecūq; habeāt gaudiū: multoꝝ enim intellect⁹ nō perfectā diffinitionē audientes ꝛ q̄ſi inſipiētē ſummū expoſitorē opinātur. Eſt ergo ꝑfecta diffinitio eius ſm naturam vrine talis.

¶ Hic ponit diffinitionem completam hypoſtaſis: ꝛ de hypoſt. alba leui ꝛ equali.

Vrina bona eſt ꝛ laudabilis cum alba hypoſtaſis fuerit ꝛ leuis ꝛ equalis per omne tēpus: ſm ſubſtātiam vero moderatam: colore ruffo ꝛ ſubruffo ꝛ parum aliquid participās ruboris. Et q2 diffinitio ita ſignificauit: inſpicere oportet in vrina hec q̄tuor: hypoſtaſim: colorē: ſubſtātiaꝫ: ꝛ tempus Dicamus autem vnūquodq; in vnoquoq; eoꝝ quale oportet eſſe.

¶ Hic declarat hypoſtaſim naturalē penes ſuas ꝯditiones.

Que quidē ergo ſm naturā hypoſtaſis habet albū colorem et inferiorem locum ꝛ eſt leuis ꝛ indiuiſa et equalis in multos dies talis permanens: hoc enim eſt equale in tēpore ſeruatuꝫ. Quecunq; ergo ex his quattuor huiuſmodi quidē que ſm naturā ſediminis ꝯuertuntur in ꝯtrarium: ſiue vnum: ſiue duo: hoc tale nō ſm naturā. Quemadmodum ante compoſitionem ſuperius de ſubſtātijs ꝛ coloribus fecimus: ꝛ ſic nūc omnia cum hypoſtaſi componentes exordiri habeamus. Conuertamus autem ex his que obſeruātur in hypoſtaſi omnium vltimum quod eſt equale: et tribus ſm naturam manentibus in equale ſit quartum.

¶ Quid ſignificat alba hypoſtaſis ꝛ cōtinua ꝛ inequalis.

Huiuſmodi infirmitatē virtutis digeſtiue ſignificat. Non enī omnino potuit digerere natura: ſed reliquit vnum indigeſtum eo quod omnibus diebus digeſtio non fit: ſed aliquando quidem digeſtum ſedimen: aliquando vero indigeſtum. ¶ Rurſus igiť conuertamus et continuum: vt ſint conuerſa illa duo in vnū: vt nō ſit hypoſtaſis continua: neq; equalis.

¶ Quid ſignificat alba hypoſtaſis ꝛ nō ꝯtinua ꝛ nō equalis.

Ex priori minus digeſta ꝛ deficientibus ſm digeſtionem duobus: non ſolum enim equale amiſit: ſꝫ et leue: vt non ſit continua ſed diſcreta. Incidit autem continuum ſedimen ſpiritus indigens pinguis: et nō dimittens illud eſſe equale: propter has igitur cauſas reliquum ſedimen ab his duobus minus digeſtum vno eſt. Vertamus autem rurſus in principio quod conceſſum eſt.

¶ Quid ſignificat alba hypoſtaſis nō ꝯtinua ꝛ equalis.

Est ſedimē nō leue ſed diuulſū: eq̄le ꝟo. hoc tale malū: eo ꝙ nulli⁹ ſpūs fit: ꝛ nō poſſit a natura dyaforeſiꝫ habere vt ſit digeſt⁹.

¶ Quid ſignificat alba hypoſtaſis nõ ꝯtinua ꝛ nõ eq̃lis

Rurſus autẽ eſt vrina nõ ꝯtinua ꝛ inequalis hic melior priore nõ enim quotidie diſſipatur queadmodũ equalis: aliquãdo tamen diſpergitur: aliquando vero nõ: ꝛ ꝓpterea declarat minorez eſſe ſpiritu ʒ diuellentem continuitatem. ¶ Hoc autem oſtẽdamus in exemplo deficientis pulſus. ſi enim deficiens pulſus vſq; ad multos dies idem permanet: maius malum eſt: ꝙ quotidie permutari. hoc eni eſt iequale. igiẽ meliꝰ eſt diuulſũ inequale diuulſo equali: et ꝙ ſtupor eſt audiẽtibꝰ. Et de hac quidem ꝯplexione tãta ſufficiãt.

¶ Quid ſignificat cõtinuum eneorima.

Sit igiẽ ſedimẽ albũ quidẽ: trãſmuteẽ aũt a loco ſuo vt ſit in medio qđ vocaẽ eneorima a potu xenormie qđ eſt pẽdere. Eſt vero ꝛ cõtinuũ ꝛ equale hoc mediocriter indigeſtũ nõ valuit eũ natura digerere vt inferiorẽ acciperet locũ. hoc enim eſt digeſtũ: ſed participatione alicuiꝰ ſpiritꝰ incidẽtis eleuaẽ illđ circa mediam regionem.

¶ Quid ſignificat alba nubes: ꝛ ꝯtinua: ꝛ equalis.

Si vero multus ſpiritꝰ fuerit: impelliẽ ſedimẽ ꝛ ſup mediã fertur regionẽ occupãs ſuperiorẽ ſuperficiem ꝛ vocaẽ nubes: quaſi a metaphora nubiũ. ¶ Ea nubes que ſuperiorẽ locũ occupat alba exiſtẽs in feb. acutis ſpumoſis colericos humores ſignificat. Et aliter. Si in febre continua alba vrina nubes ſpumoſas habens malum valde: ſignificat enim dextrum hypocun. dolere. Si in febre cauſon nigras nubes hʒ: in quartanariũ trãſmutari ſignificat. Si ꝟo nõ oĩno fuerit ſpiritus ac inferiorem accipit locũ: ꝛ demõſtat ꝑfectam digeſtionẽ que eſt ẜm naturam. ¶ Hypoſtaſis itaq; ꝛ quecunq; de hypoſtaſi dicta ſunt: totidem de eneorimate: ꝛ de nube dicta oportet arbitrari: huiuſmodi enim poſitiõe ſola tantũ differentia. ¶ Itaq; manifeſtum eſt: quoniam ex loco amplius nihil dicemus ꝙ menſura m ſignatorum ꝛ ſignificatorum. Permutatur igitur albus color ex hypoſtaſi ꝛ fit niger.

¶ Quid ſignificat alba hypoſtaſis nõ ꝯtinuã ꝛ equalis hoc docet cognitionẽ malã hypoſt. ẜm magis: ꝛ minus.

Hoc tale malũ ſi fuerit q̃dẽ in nube nigrũ: minꝰ maluʒ. Si ꝟo in eneorimate: maiꝰ malũ. Si vero in hypoſtaſi: ꝑfecte malũ.

¶ Quid ſignificat alba nubes nõ ꝯtinua ꝛ inequalis.

Similiter ꝛ in alba Si enim alba ꝛ continuum et equale fuerit hypoſtaſis bonum. Si vero nubes maius bonum. Si ꝟo eneorima manifeſtum: ꝛ melius bonum. Et de trium quidem poſitione ſufficienter dictum eſt.

¶ Notificatio hypoſtaſis a parte coloris.

Quoniam aũt diximus de tempore ꝛ ſubſtantia ꝛ loco: reliquum apponamus de colore. Erat aũt ſecundum naturam color ſed inunis albus. hoc igiẽ nõ fit album: ſed nigrum: aut liuidum: aut pallidum: aut ſubruffum: aut rubeum: aut viride.

¶ Quid ſignificat rubeum aut ſubruffum ſedimen.

Subrubeũ ergo ab aquoſo ſanguine fit vt ſuperi⁹ dictum eſt: et ſignificat indigeſtionẽ ſed non mortem. Rubeũ vero factũ a ſincero ſanguine ſignificat digeſtionẽ: et ſiquidem fuerit moderatu: neq abũdãtiã habẽs: neq indigentiã: ſine periculo eſt maxime. Quoniam igitur neq ſubrubeũ adducit periculũ materie familiare eſt: pprĩũ vero materie aquoſi ſanguinis proximi exiſtẽs ſanguini vt amicũ corpori nõ adducit periculũ. Quoniam vero indigeſtiões ſignificat ppter hoc tẽp⁹ expectare opz. Et hoc manifeſtũ eſt qḋ ſequitur temp⁹ humorũ. hi q̇dẽ ſanguine fiũt prius: vt flegma et liquor. hi vero poſt ſanguinẽ vt colera et melãcolicus humor: ſincer⁹ vero ſanguis in medio amborũ eſt. Quando igitur ſubruffa apparet vrina ſignificat ab aquoſo ſanguine habere colorem. Aquoſus vero ſanguis prior eſt ſincero ſanguine et ppter hoc indigeſtionẽ ſignificat. Non enim pfectũ appoſuit natura aquoſum colorẽ: manifeſtũ eſt igitur quoniam nequaq digeſtus eſt. Indiget ergo tempore natura ad digeſtionẽ aquoſi ſanguinis. Rubeũ vero ſedimẽ et criſim futurã in .vij. die ſignificat. Si enim in quarta die ſuperius nubem habet vrina rubea et alia digeſtionis ſigna .vij. die manifeſtuz quoniã egritudo iudicabitur. Quod ergo ſignificat ſubruffum et rubeum dictum eſt.

¶ Quid ſignificat ſedimen liuidum.

Frigiditatẽ et mortificationẽ manifeſtat vtutis. Eſt aũt dicere taliter. in acutus enim febrib⁹ vrina liuidã hypoſtaſim habẽs in ſuperuenienti die non ſine periculo.

¶ Quid ſignificat ſedimen viride.

Viride vero ſignificat calorẽ plurimũ: et cacboeticũ egritudinis.

¶ Quid ſignificat ſedimen ſubnigrum.

Subnigra vrina deficiat a pfecto nigro. In febre eniz cauſon vrina ſubnigra eneorimata hñs excelſa inſaniã ſignificat: et oẽs fluxus ſanguinis plurimum ſuperueniens criſis cũ rigore et ſudore.

¶ Quid ſignificat ſedimen nigrum.

Nigrum aliquando quidem indicat frigiditatem: aliquando vero calorem: determinemus illud ita. Siquidem preceſſerit liuidũ: deinde ſic factũ eſt nigrũ: frigidã habet ſignificationẽ. Si vero viride preceſſerit: ſecutum autem eſt nigrum: manifeſtuz eſt quoniã a calore factum.

¶ Hic docet quandam cautelam.

Quoniam autem albus color bone hypoſtaſis creditur eſſe ſignum: noſſe oportet quoniam calor multotiens deludit artificem quaſi alba hypoſtaſis bona ſit: cum non ſit: ſed crudus humor albus in ſedimine apparet: et poſt album decipit artificem quaſi alba hypoſtaſis bona ſit. Sed hoc quidem odore diſcernitur: fetidum enim eſt. Sed et lũbis vlceratis et veſica: aut epate: aut aliqua particula per vrinas euacuatis: pus emittitur: queadmodũ dicit Hyp-

pocrates. Si ſanguinē mingit q̄s: aut pꝰ: lūboꝝ: aut rhenū: aut veſice vlcerationē ſignificat. Et rurſuꝫ. Quibuſcūq; in vrinali virga puſtule naſcunt: his ſanie facta ꝛ erupta ſolutio fit.

¶ De ſedimine crudi humoris.

Manifeſtū q̄m ſanies p eandem viā euacuata eſt: crudꝰ ꝟo hūoꝛ ex inequali ſubſtātia determinat ſediminis. nō em̄ eſt ꝯtinuū ipm ſedimē crudi humoris: ſed velut diſſolutū in minima velut harena. Hec quidē dicta ſunt: vt nō decipiat medicꝰ coloꝛe: ſed diſcernat hypoſtaſim ꝛ a ſanie ꝛ a crudo humoꝛe. Si em̄ ſanguinē ꝛ pus mingat ꝛ ſquamas: ꝛ odoꝛ grauis eſt: aut lūboꝝ: aut rhenū: aut veſice vlcerationem ſignificat. Hec q̄dē dicimꝰ vt nō decipiat artifex. Sed ꝛ habere noſā in vrinis ſedimina ꝛ diuturna: veſicā aut lūbos lithiaſim habere ſignificant. Et aliter. Si ſanguinē mingat: lumboꝝ ꝛ veſice ſignificat vlcerationē. Hoc quidē dicimꝰ vt nō decipiat artifex inſpectione ſediminis facti ꝛ a ſanie ꝛ a crudo humoꝛe. Et quattuoꝛ quidem differentias ſediminis expoſuimꝰ: ꝛ coloꝛē. ꝛ locum. ꝛ ſubſtantiā. ꝛ tempꝰ. Et reliquum eſt vt hoc ſecundum quatuoꝛ partes demonſtremus in deſcriptione ſic.

Alba hypoſtaſis continua equalis.
Alba hypoſtaſis continua inequalis.
Alba hypoſtaſis non continua equalis.
Alba hypoſtaſis non continua inequalis.

Hec ſunt quattuoꝛ differētie deſcriptiōis ſediminis. Q̄m autē ſedimē dicimꝰ tres habere locos: ꝛ ſignificata eoꝝ diximꝰ: ꝛ in deſcriptiōe eiꝰ queadmodū ꝛ apparēs ratio manifeſtat. Aut em̄ inferioꝛem locum habet ꝛ hypoſtaſis nominat. Aut mediū ꝛ eneoꝛima dicitur. Aut ſuperioꝛem ꝛ nephilis vocabit. Et cauſas omnium propter quas acceperunt locos ꝛ ſigna vel ſignificata eoꝛum diximus: et deſcriptionem eius q̄ inferioꝛē locum acceperit hypoſtaſis. Differētias expoſuimus ad eundem modum: ꝛ in media hypoſtaſi que eneorima vocatur faciamus eiuſdem differentias. In deſcriptione dicamus ita.

¶ Articella.

Album eneoꝛima continuum equale.
Album eneoꝛima continuum inequale.
Album eneoꝛima non continuum inequale.
Album eneoꝛima non continuum equale.

Iſte ergo eneoꝛimatis differētie ſunt quas ꝛ in deſcriptiōe expoſuimus. Procedens ſermo docebit ſignificata vniuſcuiſq; differentie quid ſignificent. Secundum vero tertiam differentiā ſediminis ſuperioꝛem locū tenentis que ꝛ nubes nominat: ꝛ huiꝰ differētias in deſcriptione exponamus: ꝛ quid ſignificent ſubſequenti ratione dicemus: ꝛ ſignificata huiuſmodi non pꝛetermittemus. Eſt igitur ꝛ eius deſcriptio ſic.

Alba nubes non continua equalis.
Alba nubes non continua inequalis.
Alba nubes continua equalis.
Alba nubes continua inequalis.

Et de cōplexionibus quidē differētiarū triū hypoſtaſeon dixi mus nihil ꝑtermittentes: ⁊ in deſcriptione expoſuimus.

¶ Diuerſitas vrine a parte corporis.

Quoniā humanū corpus ex trib⁹ cōſiſtit: ſcʒ ex ſpiritibus: h u moribus: ⁊ ex terreis. i. firmis partib⁹. Humida vero corp⁹ ꝯſtituētia ſunt humores ⁊ eorū ſupfluitates: quecūqꝫ quidē ex pu trefactis humorib⁹ ꝑ vrinas excūt ſufficiēter expoſuim⁹. Dicam⁹ igitur nūc que ex ipſis ꝑtibus firmis corporis mingunt: vt ꝑfecta ⁊ nō minus habens de vrinis doctrina fiat. Eteſſi eaꝝ partiū melio res quedā ſunt liquefacte ī olei ſubſtātiā: aut in aliquā aliā formā aſſimilant. Qm̄ ergo pinguedo ⁊ caro molliora firmarū partium ſunt ⁊ humidiora. Primū quidē reſoluit pinguedinē ⁊ oīm firma rum partium ſolubiliorē: deinde carnem. Pinguedine ergo lique facta in olei ſubſtātiā trāſmutat calidum. Et quoniam eadeʒ non ſimul reſoluitur: ſed habet quoddam principium reſolutionis et aſcenſum et ſtatum temporum: eius cognitionem dicamus.

Quid ſignificat vrina oleaginoſa: ⁊ d̄ differētijs oleaginaꝝ vrinaꝝ.

Principiū quidē oleaginaꝝ vrinaꝝ eſt cū olei colorē hn̄tes: au gmētū vero apparētes vt oleū. ſtatus vero eſt: qꝛ ſunt oleagi ne. ¶ Ergo olei colorē hn̄tes principiū liquefactionis declarantes quaſi aquoſe apparēt. Que vero apparēt vbi oleū tp̄is augmento facte mixtionē ꝑfectiorē olei ad vrinā habēt. Oleagine⁹ vero facte que in ſtatu ſunt vrine tote oīno: ⁊ in colore ⁊ in ſubſtātia velut oleū ſunt. Urina in febre oleagina ſubnigra veniēs incēſſionē ex ſpaſmo ⁊ mortem ſignificat. ¶ Quoniam aūt pinguedo vniuerſalis eſt ſm̄ plures diuiditur partes. Aut enim ſecundum lumbos ⁊ circunuol uitur: ⁊ quaſi operit. i. cooperit eos. Aut ſm̄ omnes corporis par tes circa lūbos pinguedine reſoluta et per vrinas exeūte magis ſi mul exitus fiet q̄ ea que in toto corpore eſt pinguedine: eo qꝫ hec q̄ dem prope vrianles meatus ſit. Hec vero lōge ab his. Hipocra. ve ro diſcrete cōſiderās ſcripſit ita in aphoriſmis. Quibuſcunqꝫ pin gue ſedimē ⁊ multū: his nefreticā ſignificat. manifeſtū quoniā lum boꝝ pinguedine reſoluta. Et aliter. Urina in cauſon pinguē hypo ſtaſim habēs: mortē ſignificat. Sine febre vero ſenibus hoc tale fa ctuʒ peraplıgiā ſignificat. i. ſolutionē ꝑtis. ¶ Et de oleaginis q̄dē vrinis ex liquefactiōe pinguedinis factis ſufficiāt que dicta ſunt.

¶ Quid ſignificant petaloides in vrina.

Quoniam igitur ſolide partes corporis habent in ſeipſis ex longitudine: et latitudine et profunditate. Quecunqꝫ vero in latitudine dilacerantur vel in ſup̄ficie raduntur: quaſi quedam

petala in vrinis apparentia: veſice vitij talia ſunt demonſtratiua: denominationē autē habent ex his que ſunt ſimilia petalis: que ex detritis triticis ſunt. Scdm vero ſupradictū modū et ex lūbis determinant. Si eñ fuerit febris et vrina petaloides ſubſtātiam habēs: totū patit corpus. Si vero nō ſit febris veſice paſſio eſt. Hec p digeſtionē ⁊ indigeſtionē terminant. Si eñ cū indigeſtione totius corporis malū eſt. Si vero ſit digeſtio veſice malum eſt.

¶ Quid ſignificant furfuree hypoſtaſes.

Quando vero febris occupat corpus ſm pfunda vaſorum hypoſtaſes furfuree fiūt ⁊ groſſiores: de petaloidibus ſunt. Et tales igitur vrine predictis hypoſtaſibus ſm eundū modū ſignificatiue ſunt et veſice paſſionē eſſe ⁊ totius corporis. Si eñ adſit febris: totius corporis malū. Si vero nō: veſice. Et ſi quid indigeſtuꝫ ſit: totius. Si vero digeſtū: veſice: ſicut hypocra. dicit. Quibuſcūq̄ in pingui vrina furfurea cōueniunt: his veſica ſcabit.

¶ Quid ſignificent crinoides.

SI vo occupet febris ſm tres dimēſiones corpis. ſ. lōgitudinē latitudinē ⁊ pfunditatē: hmōi furfureis groſſioris fiūt ⁊ vocātur crinoides. Scias aūt tale hoc fieri ſi aliqs ſublenās molā triticum molentē in groſſiores ptes tritici opat tales groſſiores partes tritici crinoides noiant. ex his igit ⁊ q̄ in vrina apparēt denomiationē acceperūt. ¶ Sūt aūt hmōi crinoides vrine: aut pter liquefactionē ſolidorū vehementē: aut pter exuſtionē ſanguinis. Sed ſiquidē albe fuerit: ſolidorū eſt paſſio. Si vo rubee ſanguinis: quēadmodū dicit hyppocrates. In febribus acutis vrina colerica crinoides ⁊ albā hypoſtaſim habens malū. Et aliter. In febribus diuturnis vrina crinoidē hypoſtaſim hñs alijs ſalutarib⁹ exiſtētibus diſceſſuꝫ ſignificat. Urina in febribus eneorima crinoidem habēs diuturnā ſignificat egritudinē. ¶ Et de groſſioribus quidem hypoſtaſibus que in vrinis ſunt ⁊ apparent ſufficiāt premiſſa.

¶ Quid ſignificent fetide vrine ⁊ diuerſe.

FEtida vero vrina differētias ſignificat. Urina mali odoris ⁊ mordax humorū putredinē ſignificat. Et rurſum. In febribus vrina aquoſa et alba ⁊ multa cuꝫ albis eneorimatibus fetida peracopin ſedat ideſt maniā. Et aliter. Urina ī acutis febrib⁹ pinguis nigra et fetida: veſica nihil mali habente mortem ſignificat: ſignificat vero putredinem: et mortificationē nature. ¶ Et de huiuſmodi quidem vrinis ſufficiant que dicta ſunt.

¶ De ſediminibus ⁊ coloribus ⁊ ſubſtātijs ſimul coniunctis.

QUoniam autem prius et ſubſtantie tenuis ⁊ pinguis cū coloribus cōpoſitiones fecimus: nunc cōiugam⁹ effuſionē ⁊ ſedimen cū cōpetentib⁹ coloribus: ⁊ quod ſignificat horū ſingulum apponamus. Et quoniam ſedimen ſm ſubſtantiā eſt pingue manifeſtū aūt qm̄ a digeſtione tale factū eſt: aut ex abundātia pinguiuꝫ

et crudorum humorum. Ceterum ſedimen hoc cum tenui ſubſtan-
tia cõuenire nõ põt. Jungamꝰ igit̃ ipſam effuſionẽ pinguẽ cũ hypo
ſtaſi ꝛ cũ colore rubeo ꝛ ſubrubeo. Jn cõpoſitionibus eñi his indige
ſtionem ſignificantes colores conuenire non poſſunt. Jncipiamus
ergo cõpoſitionẽ facere cum ſubrubeo colore: quoniaꝫ hoc ab aquo
ſo ſanguine fit: hic vero ex perfecto. Oportet autem cognoſcere qm̃
quidam colores coniuncti in ſubſtantijs effuſionis: ipſi etiam in hy
poſtaſibus non tamen perfecti quidam in ſubſtantijs fiunt: ſed in
hypoſtaſibus imperfecti.

¶ Quid ſigñt ſedimen pingue ſubrubeũ cũ pingui ſubſtãtia vrine.

Hec compoſitio cõſtat queadmodũ ſuperiꝰ dictũ eſt: ꝛ ſignifi-
cat lõgitudinẽ egritudinis velut ſi ſit vrina ſubrubea ꝛ hypo-
ſtaſis ſubrubea ꝛ cõtinua ꝛ equalis: ſedimen pingue ꝛ rubeum cum
pingui ſubſtantia vrine.

¶ De ſedimine pingui nigro cum pingui ſubſtãtia vrine ꝛ nigra.

Et ea ↄſtat ↄpoſitio: ꝛ ſignificat multitudinẽ ſanguinis: ꝛ ex ſub
ſtantia ꝛ ex ſedimine.

¶ De ſedimine nigro ꝛ pingui cum ſubſtantia pingui.

Et hec cõpoſitio conſtat ꝛ monſtrat aduſtionem: ꝛ ſm̃ ſubſtan-
tiam ꝛ ſedimen. Similiter autem ꝛ cũ coloribus contingenti-
bus cõiungi ſubſtantie ꝛ ſedimini eadem ſignificata declarant ſup
fluitatis ꝛ indigentie excepta mediocritate vtrorũqꝫ ſubſtantie et ſe
diminis cũ ſecundum naturam coloribus ſcilicet cuꝫ ruffo ꝛ ſubruf
fo: etenim hec ſignificant perfectam digeſtionem: et in ſubſtantia: ꝛ
in ſedimine: et in colore. ¶ Et de vrinarum quidem diſciplina et ſe-
cundum genera et ſpecies et differentias conuenienter expoſuimꝰ.

¶ Expletus eſt liber vrinarum Theophili.

¶ Liber Hyppocratis de lege q̃ introductorius dicit̃ traductus per Arnaldum de villa noua de greco in latinum.

Medicina artiũ p̃clariſſima ꝛ excellẽtiſſima ꝑpter indi
ſciplinã vtẽtiũ ꝛ idicãtiũ tal' vana in defectu eſt: vtiqꝫ
magis oibus artibus: hoꝝ aũt peccatũ maxime mihi
videt̃ habere cauſam hanc: qꝛ ꝛ cõtra meritũ medici
ne ſolius in ciuitatibꝰ nullũ determinatum eſt preter
ingloriationẽ. hoc aũt nõ vulnerat compoſitos ex ea.
ſimillimi eñ iſti ſunt introductis in tragedia: etenĩ illi figurã ꝛ indu
mẽtũ ꝛ faciẽ ꝛ ſpeciẽ hyppocrite habẽt nõ ſunt aũt hypocrite. ſic aũt ꝛ
medici noie q̃dẽ multi: ope aũt valde pauci. cõgruit eñ ꝛ ſi q̃s oꝫ me
dicinalẽ ſciẽtiã vere doceri hoꝝ ꝑticipẽ eſſe nature diſciplĩne doctri
ne loci altitudinis laboris ꝛ tpis. Primum q̃dem opus eſt natura:
ſup oia habeat hanc: hac eñ cõtra operãte vana ſunt omnia. natu-

ra vo introducta ars doctrinalis fit: quã cũ ſapiẽtia facere opꝫ diſciplinatũ factũ in hoc loco q̃ apt⁹ nat⁹ fuerit ad diſciplinã: ampli⁹ aũt inducere laborẽ in tẽpore multo curãdo q̃ten⁹ diſciplina in naturã cõuerſa apte ꝛ bene creſcat ꝛ fruct⁹ afferat. q̃lis aũt eſt ſpeculatio vegetabiliũ q̃ ſunt in terra talis eſt ꝛ medicine diſciplina: nr̃a eñ natura eſt q̃lis eſt regio: doctrine aũt docẽtiũ q̃lia ſemina: diſciplina aũt ꝙ ipa cadat in terrã cultã ſm tẽp⁹. loc⁹ in q̃ eſt diſciplina eſt q̃le nutrimẽtũ qd̃ eſt ex cõueniẽti aere factũ vegetabilib⁹: labor aũt cultura. tẽp⁹ aũt corroborauit oĩa ꝛ fecit nutriri pfecte. Hec aũt q̃b⁹ indigẽt medicine artẽ addiſcẽtes ꝛ vere ipi⁹ noticiã accipiẽtes ita p ciuitates eũtes: nõ vbo ſꝫ ope medicos reputari faciũt: ignorãtia autẽ eſt mal⁹ theſaur⁹ ꝛ mala repoſitio habẽtib⁹ ipam ꝛ ſomnium ꝛ viſio hilaritatis ꝛ gaudij exps: timiditatis ꝛ audacie nutritio: timiditas infirmitatẽ ſignificat: audacia vo inartificialitatẽ: duoꝝ enim hoc q̃dẽ ſcire facit: alteꝝ vo neſcire; opinio aũt ignorare. ſacre autẽ res exiſtẽtes ſacris hominibus oſtenduntur; prauis autẽ nequaq̃ priuſq̃ perficiatur ſecretis ſcientia.

¶ Incipit iuſiurandum Hyppocratis.

TEſtor Apollinẽ ꝛ Eſculapiũ Higineq̃ ꝛ Pãnacẽ Eſculapij filias ꝛ deos ꝛ deas oẽs: me q̃tũ in me erit ꝛ q̃tũ ingeniũ meũ valebit: hec oĩa obſeruatuꝝ: q̃ hoc iureiurando atq̃ his tabulis cõtinent̃. Tributurũ me p̃ceptori meo a q̃ hãc artẽ ſum edoct⁹ nõ min⁹ q̃ parẽti a q̃ ſum genit⁹. Uitã cũ eo cõmunicatuꝝ. Res oẽsq̃s illi neceſſarias eſſe intelligã pvirib⁹ meis ſubminiſtratuꝝ. Progeniẽ ei⁹ fratrũ loco habiturũ. Hãc artẽ ſine mercede ꝛ ſine pactionib⁹ edoctuꝝ. Precepta oĩa liberẽ ꝛ fideliter tradituꝝ meis ꝛ p̃ceptorib⁹ meis liberis ceteriſq̃ diſcipulis q̃ ſe legib⁹ medicine aſtrinxerit atq̃ iurati fuerint: alij p̃terea nemini. In curãdis egrotis pvirib⁹: ꝛ p ingenio meo neceſſarijs reb⁹ vſuꝝ. Nemini egritudinẽ dilatuꝝ. Nihil p iniuriã factuꝝ. Rogatũ mortale venenũ nemini datuꝝ: neq̃ id cuiq̃ cõſultuꝝ. Neq̃ p̃gnãti mulieri ad iterficiẽdũ cõceptũ fetũ potionẽ porrectuꝝ. Uitã meã atq̃ artẽ meã purã atq̃ integrã ſeruatuꝝ. Laboranti lapillo haud queq̃ exciſurũ: ſꝫ expertis ei⁹ artis hoc negociũ pmiſſuꝝ. Quãcũq̃ domũ ingreſſ⁹ fuero dũtaxat liberãdis egrotis operã datuꝝ. Oẽm iniuriã: oẽꝫ corruptelã: oẽ gen⁹ turpitudinis: res ẽt venereas ſpõte mea euitatuꝝ. Siue muliebria corpa curauero ſiue virilia: ſiue hominis liberi: ſiue ſerui: q̃ inter curãdũ vel videro vel audiero vl̃ ẽt extra curã in vita hominũ cognouero: q̃ reticẽda eſſe itelligã: nemini apituꝝ: ſꝫ intemeratã taciturnitatẽ ſeruatuꝝ. Preſens igit̃ iuſiurãdũ integre atq̃ incorrupte ſeruãti mihi oĩa tã in vita q̃ in arte mea pſpera feliciaq̃ ſuccedãt ꝛ gloria ieternũ parata ſit. Trãſgrediẽti vo atq̃ piuro ꝯria oĩa eueniãt. ¶ Iuriſiurãdi dñi Hyppocratis finis.

¶ Incipit Primus liber pronoſticorum.

OMnis qui medicine artis ſtudio ſeu gloriã: ſeu delectabilē amicorũ copiã cõſequi deſiderat: adeo prudētum regulis rationem ſuam muniat. 2.

UT in ſingulis valitudinib⁹ pterita pñtia ꝛ futura cognoſcat. Et egro reuelet q̃ de ip̃o eger minime pſenſerat. Si enĩ ſe p cognoſcat: totũ ſe illi certi⁹ ↄmittet. 3.

HInc iſq medicine laudabilis exiſtit: cũ actor futura in ſingulis perpendit q̃muis oẽs minime curare poſſit. 4.

Quod ſi poſſet: iam non futuri preuiſor: ſed diuinis pphetis diceretur nobilior. 5.

VErũ q: vir acumie egritudinis hũc repēte mori ſubito ↄtigit aliũ vero medicine appat⁹ puenit: ꝛ vix dieculã vite adijcit. 6.

Intereſt artificis vt vires egri atq egritudinis bene ppēdat. 7.

ESt etiã quoddã celeſte in quo opz ip̃m medicũ puidere: cui⁹ ſi tãta ſit prudētia: mirabilis eſt nimiumq ſtupēda. Pōne illius eſt vt futurũ periculũ vel oĩno phibeat: vel cõpetēti adminiculo tolerabili⁹ fiat. Et ſi morituro finē: alij vero ſalutē pnunciet: nũquid acuſationem in altero meretur? 8.

OPz ergo te circa acutas egritudies ſollicitũ fieri. Prio etenĩ faciē egri pernotabis. Utrũ ſit ſimilis ſano. Et etiã ſi ſibi ſano ſimilis ſit: qđ optimũ eſt. Si vero contrarium: peſſimũ eſt. 9.

Et ſi nares acute. 10.

OCuli concaui: tēpora plana: aures frigide ꝛ ↄtracte: ꝛ pulpe earũ inuerſe: frons arida ꝛ tenſa: ꝛ totus faciei color viridis ſeu niger aut pallid⁹ aut plumbeus. 11.

QUe ſi ſic fuerint in principio egritudinis: opz inq̄ri an vigilie preceſſerint: aut vētris ſolutiões: aut ieiunij labores pri⁹ affuerit. Et ſi aliq̄d horũ cognoueris pceſſiſſe: min⁹ piculoſuz vereberis. Qđ ſi die ac nocte pcedētib⁹ q̄cq̄ horũ ſubſtinuerit: nõ mltũ piculoſuz ſpabis. Si vero nihil horũ cognoueris: mortꝭ ſignũ ſperabis. 12.

ET ſi hmõi egritudo triduana fuerit qui preceſſerunt labores nõ minus perſcrutaueris: ꝛ oĩa que ſunt inquirenda circa corpus: perquirere debes etiaz circa oculos. 13.

ET ſi lumen effugerint nolenteſq lachrymas effuderit: atq foras tanq̃ in ſuffocato pminuerint: aut alter altero minor appuerit: ꝛ alba eorũ ſanguinea ↄmutata fuerit: ꝛ tãq̃ vene nigrioris vel pallorꝭ: int⁹ ſe fuerint: ꝛ lippitudinē habeãt: ꝛ iſtabiles aut tremuli fuerit: aut extra nimis extiterit: aut int⁹ multũ delituerit: ꝛ tota facies horribilꝭ appuerit: oĩa piculoſa ꝛ mortalia idicabis. 14.

OPz etiã te videre q̃d de oculis in ſomno videat: ſi ei ſola alba videãt ſubcluſis palpebris: nec ſolutio: aut p ſe: aut p catarticũ pceſſerit: neq ex ↄſuetudie hoc euenerit: mortꝭ ſigna timebis. 15

ET ſi palpebre inuerſe fuerint aut liuide: ſiue labia ſil'r fuerint liuida: aut nares diſtorte: his ſignis ſiue ſolis: ſiue cum predictis: mortē proximā indicabis. 16.

BOnum eſt egrum inuenire iacentem in latere dextro aut ſiniſtro: ꝛ manꝰ ꝛ pedes ꝛ ceruicē nō vt in ſpalmo diſtēſa: ꝛ totuꝫ corpꝰ in ſua poſitiōe flexibile: ꝛ minime rigidū: q̄ habitudo ſanis eſt familiaris ꝛ amica: ꝛ iacere in modū ſani eſt melius. 17.

QUia non eſt ſignum laudabile egrum ſupino corpore iacere brachijs rigidis ꝛ pedibus. 18.

Et ſi repente ſe a capite lecti ad pedes iactauerit: malum eſſe non dubitabis. 19.

ET ſi pedes nudos ꝛ tepidos ſueneris: ꝛ inordinate cū labore ceruicē atqꝫ pedes iactauerit: eſt peſſimū ꝛ anguſtie ſignū. 20.

ET ſi eger iacuerit deiecta ceruice ꝛ aperto ore. 21.

ET reiecta ceruice: pedibuſqꝫ tortis. 22.

ET ſi ſuper ventrē preter ſolitū iacuerit malū eſt ꝛ alienationē ſignificat ſiue dolorem ventris. 23.

ET ſi i augmēto egritudinis repēte ſurgēs ſteterit: malū in oī acuta egritudine ꝛ peſſimū eſt in peripleumonia. 24.

FRēdere dētibꝰ in febribꝰ preter ſolitū: neqꝫ a pueritia mortē vl' maniā ſignificat. Qḋ ſi frēdat cū iſania mors ſeq̄t vicia. 25.

SI in egro corpe fuerit ātrax: aut carbūculus: ſiue p̄ceſſerit: ſiue egritudini ſuperuenerit: opus eſt attendere. Quod ſi exiccatus fuerit ꝛ colorem viridem vel citrinum vel liuidū pertulerit: mortem dicit proximam. 26.

MAnuū mobilitatis ſigna ſic pernotabis in febre acuta: in peripleumonia: ꝛ in freneſi nō vera: ꝛ in capitis dolore: ſi manꝰ ad faciē tulerit tanqꝫ quidlꝫ poſiturꝰ: vel quaſi collecturꝰ aliquid hac illac queſierit: vel de veſtibꝰ quaſi pilos euulſerit: vel quaſi feſtucas de pariete decerpſerit: peſſimū eſt ꝛ mortale. 27.

SPiritus ſi frequēs ſit ſignificat dolorem ꝛ ſucceſſionē in his q̄ ſunt ſuper dyafragma. Quod ſi magnꝰ ꝛ cum intermiſſione ſignificat alleuiationem.

Et ſi idem per os ꝛ nares frigidus exierit mortale. 28.

SPiritus vero bonus cognoſcit ordine ſuo proprio: ꝛ hꝫ euidentem ſalutis oſtenſionē in acuta egritudine: q̄ cuꝫ febre eſt cuius terminꝰ eſt in quadraginta diebus. 29.

SUdor bonꝰ ꝛ laudabilis exiſtit in oī acuta egritudīe: q̄ i die cretica fit ꝛ egrū liberat. Eſt aūt bonꝰ q̄ fit i toto corpe: ꝛ eger ex eo ſuauior ꝛ fortior efficit. Qui ꝟo nihil boꝝ fecerit: his ē iutilis. Frigidꝰ aūt malꝰ: peior ſi i ceruice ꝛ in capite ſolo: q̄ q̄dē i acuta febre ſignificāt mortē. Cū lenta ꝟo prolixitatē ſignificat egritudinis. 30.

IN hyppocūdrijs ſi ſine dolore fuerint: ſi mollia: ſi bn̄ ꝯpoſita: hic ꝛ inde bonū ſit erit. Si ꝟo feruētia: aut dolētia vl' quo

dā ſpaſmo diſtēta: aut inter ſe diſſimilia in his ꝯſiderādū eſt. 31.

SI enim in aliqua parte earum pulſus fuerit: anguſtiā vel alienationē ſignificat. 32.

OCuli tñ ſunt i hac egritudine intuēdi; ꝙ ſi velociter mobiles apparuerint: maniam ſignificant. 33.

ACuta exiſtente paſſione collectio ſi affuerit in hyppocūdrijs cū tumore ⁊ dolore malū eſt: cū ambas cōplectiſ. Si vo in altera earū que in ſiniſtra eſt: melior eſt. 34.

Que collectio ſi in principio ſubitā mortē nō intulerit. 35.

ETſi vſqꝫ in diē vigeſimū ꝑmāſerit: neqꝫ febris deciderit: neqꝫ dolor defecerit: in pus conuertetur. 36.

Solet huic acute egritudini infra ſeptē dies ſanguinis fluxus ex naribus vtiliter ſuperuenire. Perquirendū eſt aūt an dolor adſit frōti: ⁊ ſcotomia: q̄ ſi affuerint: ſanguis fluxū ex narib⁹ nūciabis. 37

In his tñ quibus etas. 35. annorum eſt. 38.

Apoſtemate vo molli exñte ſine dolore ⁊ ſub tactu mutabili: contingit egritudinē terminari: in predictis tamē ſepius. 39.

Qḋ ſi vſqꝫ in diē. 40. ſic manſerit febre nō deficiēte: in pus cōuertet: ⁊ oē apa circa ventrē ad hunc modū dijudicabitur. 40.

Apoſtema vo ſolidū cū dolore horrēdū eſt: ⁊ cito mortiferum. Qḋ aūt molle ſine dolore ⁊ ſub tactu curſile: tardius. 41.

Apoſtema vo circa ventrē minus colligit humorē q̄ꝫ qḋ in hyppocundrijs. Minime omniū qḋ ſub vmbilico eſt. 42.

Elegantius oībus ſignis ſignū eſt ſanguinis effuſio ex his apoſtematibus que inſunt in prenotatis locis. 43.

Omne apa diuturnū in predictis locis in pus vertetur. 44.

Oportet ergo te eē attentū in his q̄ cū putruerūt ꝼm hmōi diſciplinam. Quod eminet ⁊ oīno extra eſt: ⁊ intus minus eſt ⁊ pacutū: laudabile. Quod vo ſpacioſum ⁊ minime acutū: peſſimū. 45

HOrū aūt q̄ intus crepuerūt: ſi qua quidē exterius apparent: peſſimū. Quorū vo nihil ſigni eſt extra: meliora. 46.

PUtredo ea laudaſ: q̄ alba eſt ⁊ equaliter ꝑ totū: neqꝫ in ſuperficie inequalis: neqꝫ mali odoris. Que vo cōtraria peſſima.

¶ Explicit liber Primus pronoſticorum.

¶ Incipit Secundus liber pronoſticorum.

OMnis hydrops in acuta egritudine malū. Infeſtatur eñi febre ⁊ grauedine mēbrorum ⁊ dolore. Cōſurgit aūt ex lūbis ⁊ hylijs ⁊ epate. 2.

COnſurgens ex lūbis ⁊ hylijs ſignificaſ ex pedū inflatione: ⁊ diuturna vētris effuſione: nō tñ cū defectu doloris: ſeu ventris tumoris. 2.

CUius vero origo ē ab epate fit cū tuſſicula: nec ꝓijciūt ꝗcq̄ꝫ ⁊ tumēt pedes; nec egerūt niſi modicū ⁊ cū āguſtia; ⁊ circa vētrē

fiunt apata: nõ cõtinue extra manãtia ſ; qñq̃ veluti fugiẽtia. 4.

ET ſi caput ⁊ plã te pedũ ⁊ vole manuũ frigide fuerint: vẽter ṽo et latera ⁊ mãdibule caluerint: malum eſt. 5.

Bonũ ẽ aũt egrũ ex toto calere ⁊ mollẽ ⁊ ſuauẽ cõuenienter eſſe. 6.

BOnũ eſt modeſte ſe habere ⁊ nõ laboꝛioſe: ⁊ non repente eundem latera cõmutare: ⁊ ſi ſibi leuis videatur. 7.

Grauis ṽo ſi fuerit manus q̃ꝫ ⁊ crura põderoſa: hoꝛrẽdũ. 8.

QUod ſi liuoꝛ admixtus viridi vnguibus digitiſq̃ affuerit: moꝛtẽ aduentare non dubitabis. 9

Et ſi coloꝛ hic vngues nõ ifecerit ſ; cetera mẽbꝛa coꝛripuerit: ſpei loc⁹ nõ deerit. Pꝛoderit ṽo cũcta ſigna pꝑẽdere. Qḋ ſi egrũ ſufficientem videris: ⁊ vna boni ſignificatio affuerit: termin⁹ tibi pꝛomittet cu; quolibet exterioꝛi apoſtemate ⁊ futura ſalute: ſ; caloꝛis in pꝛedictis locis pericula non deerunt. 10.

SI teſtes ⁊ virga p̃ter ſolitũ diminui cõtrahiq̃ apparuerit: aut minui: doloꝛis aut moꝛtis aduentu; pnũciabis. 11.

Sõnus vt moꝛis eſt cõueniens ⁊ naturalis vt noctẽ non effugiat ⁊ diẽ nõ impediat: laudabilis. Cõtrarius ṽo impꝛobandus minus tamen ſi a mane vſq̃ ad tertiam tenuerit. 12.

PEſſimum eſt autem non doꝛmire: aut eñi magnitudinẽ doloris ſignificat: aut alienationem. 13.

STercoꝛis egeſtio ſi neq̃ exſiccata: neq̃ liuida olno: ſ; iuncta ⁊ hoꝛa ſolita: ſignũ ẽ ea q̃ ſunt ſub dyafragmate eẽ ſalubꝛia. 14

Si liquida: bona eſt ſi ſine ſonitu vẽtoſo fuerit: nec inoꝛdinate manauerit. Si enim frequẽter manat: egrũ maximo laboꝛe ac vigilijs afficit: ⁊ in defectum adducit. 15.

Utile ẽ ſterc⁹ ſ; q̃titatẽ ciboꝝ aſſumptoꝝ euenire: ⁊ bis vel ter i die In nocte ṽo ſemel ⁊ iã luce pꝛima: aut ſolito moꝛe contingere. 16.

Utile ẽ ẽt appꝛopiquãte iã termino egritudĩs idẽ ſterc⁹ dẽſari. 17

Et coloꝛe ſubcitrino fieri: nec in ſolidũ denſari. 18

Bonũ eſt etiã ſi lumbꝛicos admixtos habuerit. 19.

IN omni acuta egritudine ventrẽ nõ plenũ ſ; vt vacuũ tractari: ⁊ nõ tenuẽ ſed carnoſum inueniri: bonum. 20.

AQuoſum vero ſtercus ⁊ liquidũ ſiue album: aut nimis citrinũ: aut ſpumoſum: malum eſt. 21.

Item modicũ ſtercus ⁊ viſcoſum ⁊ leue ſiue album ſeu citrinu; aut ſpumoſum: malum. 22.

Peſſimũ aũt ⁊ moꝛtale ẽ viſcoſum nigrũ fetidũ ⁊ viride. 23.

VAriũ ṽo pductionẽ ſignificat egritudinis: neq̃ minus ſignũ eſt moꝛtis q̃ qḋ loturam inteſtinoꝝ pfert: aut coloꝛe; poꝛrorũ ſiue nigrũ. Cõtingit ẽt coloꝛes iſtos ſimul euenire. 24.

VEntoſitas ſine ſonitu laudabilioꝛ eſt. Que ṽo cũ ſono melioꝛ q̃ illa que intus clauditur: ſignificat tñ amentẽ aut doloꝛe laboꝛantem: niſi ſit voluntarie. 25.

DOlor ſub hyppocūdriis hāc ꝓprietatē hȝ: ſi recēs ⁊ ſine calore fuerit: ſi rugitus ſuperuenerit ⁊ cū egeſtione vel vrina eruperit: ſoluitur: alioquin ad inferiora trāſmittitur. 26.

VRina laudabilis eſt q̄ hyppoſtaſim albā ſubſidentē ⁊ equalē et continuam atq; leuem habebit. Et ſi permanēs vſq; in criſim erit. eſt enim fidelis nuncia ſalutis: ⁊ ſignificat breuitatē egritudinis. Quod ſi modo cum hyppoſtaſi predicta: modo vero ſine ea fuerit: diuturnitatem ſignificat egritudinis: neq; omnino fidelis eſt. 27.

VRina rubea nimis cū ſua ſimili hyppoſtaſi: egritudinē magis ſuperioribus diuturnam dicit: eſt tñ nūcia certa ⁊ fidelis ſperande ſalutis. 28.

Sed ſi eadem hyppoſtaſis furfurea fuerit: mala eſt. Peſſima ꝟo ſi ſpumoſa. Alba autē ⁊ liquida ⁊ leuis mala. Peior tñ que dicta eſt furfurea. 29.

Nebula pendēs in vrina ſi alba bona eſt: nigra vero mala. 30.

Cū fuerit vrina citrina clara indigeſta: egritudinē ſignificat. 31.

Timēdus ergo eſt infirmi defectus. 32.

VRina mortis ſignificatiua fidelis ⁊ certa ē aquoſa: aut fetēs: aut nigra: aut lutoſa. 33.

In vtroq; ſexu nigra peſſima ē: ⁊ in pueris ꝟo aquoſa malum. 34.

VRina cruda clara ⁊ diuturna cū aliis ſignis bonis: certum ē apoſtema futurū ſub dyafragmate. 35.

CRaſſicies vt aranee tela ſupernatans in vrina vituperanda eſt: ſignificat eſſe liquari egrum. 36.

RAtionis vero eſt ⁊ ordinem in nebula non negligere vtruȝ ſupremum aut medium teneat locum: ſimiliter ⁊ coloreȝ. Que etenim media eſt cum predicto colore laudabili laudabilis: ſuprema vero ⁊ nigra vituperabilis. 37.

CAuendum eſt tamen ne veſicce vitio capiaris: vt qđ ab ea eſt alienum diiudices. 38.

LAudabilis ē vomit⁹ cui flegma admixtū coloribꝰ fuerit: neq; nimis viſcoſ⁹ q̄to ꝟo a ſimplicitate remotior: tāto ſuſpectior. 39

VOmitus ſi ſit ſicut ſuccus porri: aut viridis: aut plumbeus: aut niger: malus eſt. 40.

SI omnibus his infectus fuerit: eſt nuncius mortis: ⁊ infirm⁹ morti eſt contiguus. 41.

Qđ ſi vomat hō vn⁹ oēs iſtos colores: tūc illđ erit mortale valde. 42

Omnis odor malus in quocunq; vomitu malum eſt. 43.

Sputum in egritudine pulmonis ſeu coſte eſt vtile: ſi ſit velox: ſi facile ſine labore. 44.

Si ſubrubeum ⁊ ſano ſputo admixtum. 45.

SI ꝟo tardū in doloris principio: ⁊ rubeū: aut citrinū: neq; ſano ſputo admixtum: ⁊ cum laborioſa tuſſi: maluȝ nūciat. 46

Et rubeũ oĩno moleſtũ ꝛalbũ viſcoſuȝ globoſuȝ inutile eſt. 47.
Viride ſpumoſum: malum. 48.
Si nigruȝ eſt: mortale eſt. 49.
Si in pulmõe coherẽs ſonuerit: nec ꝗcꝙ inde exierit malũ ẽ. Sternutatio cũ reumate in oĩ egritudine pulmonis ꝛcoſte maluȝ eſt: ſiue eñ illa ſternutatio p̃cedat: ſiue coequa ſit egritudini malũ ẽ. 50
Sternutatio ꝟo ſine reumate in oĩ acuta egritudine bonũ eſt. 51.
Sputũ ſubſanguineũ clarũ in pulmonis valitudine in principio nullo colore turbatũ: ſalutẽ ſignificat. Sȝ ſi vſꝙ in diẽ ſeptimũ aut amplius idem ſputum manſerit ſuſpectum eſt. 52.
Omne ſputũ pſeuerãte dolore malum eſt. Sputũ nigrũ peſſimum eſt. Et oẽ ſputũ cũ doloris diminutione bonum. 53.
Oĩs dolor predictoꝝ locoꝝ ſi ſupueniẽte ſputo: vel ſolutiõe vẽtris vel flobothomia adhibito: vel quolibet cõpetẽti medicamine non fuerit diminutus: pus ibi futurũ denunciat. 54.
Putredo colerica ſputo admixta: ꝛſine ſputo malũ eſt. 56.
Si tamẽ a die ſeptimo contigerit. 56.
Mortẽ nãꝙ in quartodecimo nũciabis: niſi ſignũ quodlibet aliud ſperãde ſalutis adeſſe cõſideraueris. 57.
Quod ſi hmõi eſt robur ꝛcõſtantia egri ꝛbonus ſpiritus ꝛfacilis proiectio putredinis cum tuſſi: ꝛequalitas totius corporis in habitudine caloris ꝛ multitudinis: nec ſitierit: ꝛ ſi vrina et ſtercus: ꝛſudor ꝛſomnus bene ſe habuerint: ꝗ ſi bene ſe ſunt habentia vitã ſunt pollicẽtia: ex quibꝰ ſi plura defuerint: poſt diẽ. 14. mortẽ futurã pnũciabis. Et cõtrariũ quidẽ quod eſt mortis ſignũ huiuſmodi eſt. ſ. debilitas egri: ſpiritus anxius magnꝰ ꝛdẽſus: dolor pmanẽs: piectio cũ laborioſa tuſſi: ſitis perſeuerãs: corporis circa calorẽ inequalitas: vẽtris ꝛlaterũ calor magnus ſȝ ꝛfrõtis ꝛmanuũ ꝛ pedũ rigor: ꝛvrina ꝛſtercus ꝛſudor ꝛ ſomnus vt diximus ſunt minãtia mortẽ. hec ſi predicte proiectioni colerice putredinis ſuperuenerint: mortẽ futurã ante diẽ. 14. non dubitabis: vel in. 9. vel in. 11. Ex hac ergo conſideratione ſputum dices eſſe mortale. Et ſi vitalia mortiſꝙ ſigna cognoueris: pronoſticorum rectitudine inoffenſe progredieris. 58.
Et illa ſigna ſunt laudabilia ſcilicet: robur: ꝛ conſiſtentia egri: et bonus ſpiritus. 59.
Apata q̃daȝ in. 20. q̃dã in. 40. q̃dã in. 60. rupturã differũt. 60.
Oportet ergo medicũ diẽ principij nõ ignorare ꝛ in qua hora corpus primũ habuerit calere: aut rigere: aut p infirmum cognoſcere q̃ñ incepit in eodẽ loco dolere: ꝛꝯpũctiones ſentire. hec eñ ſunt prima collectionũ indicia. Ex quo erunt tibi dies cõputãdi: ꝛinde eruptionem expectabis in predicta tempora. 61.
Et ſi hec collectio i vno lateꝛꝯtigerit aut ambobus euenerit vtilr pcunctaberis. Et ſi i altero magis caluerit: dehinc iacere ſup alteꝛ

videbis. Et ſi pondus in altero ſentiat: iterrogabis. Et ex hoc apoſtema in altero latere ⁊ non ambob⁹ eſſe diiudicabis. 62.

Et ex ſignis hmōi que ſunt putribilia coniecturabis: febris enim indeficiēs erit: ſed in die modica: in nocte vero magis accenſa: ⁊ ſudor mult⁹: ⁊ in tuſſiēdo falſa quies: ⁊ oculoꝝ reductio: atqꝫ i eoꝝ āgulis rubor: ⁊ vnguiū cōſtrictio: ⁊ digitoꝝ calefactio. Amplius tamē in eorūdem digitorum ſummitatibus: ⁊ in pedibus fiūt ⁊ recedūt minuta apoſtemata: faſtidiū patiunt: ⁊ p corp⁹ eoꝝ veſice naſcunt: ⁊ nō morant. Illi empici fiūt in qbus hec ſigna ſunt. 63.

Qui vero velocius empici fiūt: vtrumqꝫ ex eis q̄ dicta ſunt aliqd ꝯtigerit: ꝯſiderabis an ſpūs ſit frequēs ⁊ ſputū cum tuſſi indeficiente: ⁊ vtrum cum excreare ceperit dolor fiat amplius: ⁊ in talibus rupturam ante. 20. diem expectabis. 64.

Et quos febris in die rupture dimiſerit: eos euaſuros enūciabis: tūc ipſi cibū appetūt: ⁊ non ſitiunt: ⁊ modicū atqꝫ cōiunctū eſt quod egerunt: pus quod eijciūt albū eſt ⁊ leue. ⁊ per totū equale ⁊ ſine labore: ⁊ cum modica tuſſi ⁊ in breui ſanantur. Prope hos ſunt qui proxima ſigna his ſignis habuere eoꝝ. Quos aūt febris in apoſtematis ruptura nō deſerit: ⁊ quaſi furtiua poſtmodum inuaſerit: ⁊ afficiuntur ſiti ⁊ faſtidio cibi: ⁊ egerunt molle: ⁊ poſt qd iactāt liuet ⁊ viret flegmati admixtū atqꝫ ſpumoſum his ſignis ꝓtracta tis: perituros non dubitabis. 65.

Qui vero quedā hoꝝ ⁊ non oīa habuerint: eorū quidē hi moriunt: hi etiā in vita manebūt: vtriqꝫ tamē difficilem exitū ꝯſequūtur: hi tamen tuo prouidēti iudicio diſcernūtur. 66.

Quib⁹ piplemonicis ſupra aurē vl' infra: apoſtema ꝯtigit ⁊ putredinē fecerit: ⁊ cū crepuerit: fiſtulā parit ⁊ ſic euadit. 67.

Intereſt aūt tua diligenter ſm hec precepta perpendere quādo febris pmanet: neqꝫ dolor minuit: ⁊ ſputū eſt incōueniēs: ⁊ egeſtio nō eſt colerica: neqꝫ liquida: vrina modica cū hypoſtaſi plurima ⁊ alia cuncta ſigna: boni ſunt nuncia: tunc ſub aure vt dixim⁹ apoſtema futurū expectabis. 68.

Sepius innaſcitur apoſtema hoc his quibus dolor aut calor eſt ſub hyppocūdrijs. Quib⁹ vero periplemonicis hyppocundria neqꝫ dolent: neqꝫ calēt: ⁊ ſpirit⁹ eſt denſus ſine cauſa manifeſta his apoſtema ſuper aurē naſcitur. 69.

Apoſtema vel veſica in pede natū periplemonicis ſalutem promittit: meli⁹ tamen ſi in principio ſputi proiectio ex rubeo in albū mutat quia his ſignis certa ſalus pmittitur. Sed quod reijcitur nō eſt vt opꝫ neqꝫ in vrina eſt hypoſtaſis: timēdū eſt ei membro cui ſuperuenit apoſtema periculum. 70.

Quod ſi idem apoſtema euanuerit: atqꝫ ſputū putredinis nō euenerit: neqꝫ febris defecerit: malū eſt: ⁊ egro amētiā mortis preuiā expectabis. 71.

PLures ex his qui grandeui ſunt: periplemonica depereũt col
lectione. Alij vero alijs collectionibus magis. 72.

ACutis febribus exiſtẽtibus: ſi dolor a lumbis ⁊ femore ad dya
fragma aſcenderit: mortale eſt. Alijs tamen ſignis preuiſis:
ex quorum pluralitate ſiue paucitate dijudicabis. 73.

VEſicca dolens atq; frigida febribus non deficientibus malũ
pronũciat: magis tamẽ cum ventris ſtrictura. 74.

Sed ſi peruenerit vrina ſicut pus cum hypoſtaſi: dolor ſoluit. 75.

SI vero vrina nõ ſic fuerit: ⁊ veſica nõ molleſcit: neq; febris de
ciderit: mors in prima peryodo aderit. 76.

HEc autem morbi ſpecies amplius pueris a ſeptimo anno vſ
q; in decimũ quintum euenire conſueuit.

¶ Explicit Secundus pronoſticorum.

¶ Incipit Tertius liber pronoſticorum.

IN febribus idem termin⁹ quibuſdã ad vitam: quibuſ
dam ad mortem. 2.

ILla dies idẽ in quibus ex hominibus ſaluatur
qui ſaluatur: ⁊ perijt qui perijt. 3.

In quibus febribus ſi cũcta ſigna bene proceſſerit: ⁊
ſpes mali in quodã nõ heſerit: in die quarta aut pri⁹
terminũ vite iudicabis. Sed in quib⁹ cũcta ſigna male peruenerit:
neq; boni ſpes vlla affuerit: l quarta die vel ante mortẽ obibit. 4.

PRima period⁹ hoc numero cõtinet: ſc̃da in ſeptĩo: tertia in vn
decĩo: quarta in quartodecĩo: quinta in decĩoſeptĩo: ſexta in
vigeſimo. Qui numer⁹ ꝑ quaternariũ augumẽtãdo in acuta egri
tudine vſq; in vigeſimũ diẽ decurrit: neq; eſt ꝯputari in cõpleto nũe
ro dierũ: queadmodũ neq; anni: neq; menſes: ad quorũ formã tres ſe
ptimanas in viginti dierũ ſpacio terminam⁹. 5.

Et periodus prima ex periodis earũ apud hoc peruenit. 6.

DEinde ſm hãc rationẽ augmenti euenit prima period⁹ in vi
geſimo die: ſc̃da in quadrageſimo: ⁊ tertia in ſexageſimo. 7.

IN quib⁹ valitudinib⁹ determĩatio eſt tarda: ꝑnoſtica in illis
in initio ſunt latentia: earũ enĩ pricipia ꝯfuſa ſunt: iccirco cau
ti⁹ inuigilãdũ eſt: ⁊ in ſingulis quaternis dieb⁹ ſtudioſi⁹ intuendũ:
Qd ſi feceris aut vix aut nunq; falleris. 8.

ET finis quartane huiuſmodi eſt. 9.

QUe vero in breui finiuntur: facili⁹ cognoſcũtur. Differẽtia
enĩ illarũ eſt euidẽtiſſima. Euaſuris quidẽ ſpũs ſuauis: neq;
dolor aliq̃s nimi⁹: ⁊ nocturna quies naturalis: ⁊ reliqua ſigna cun
cta boni ordinis: vt diximus. Morituris vero ſpirit⁹ anxi⁹: ⁊ turba
tus anim⁹: vigiliarũ inſtãtia: ⁊ oĩs ſignificatio mali nuncia. 10.

COnſiderabis igitur augmẽti tempora vſq; in ſtatũ; an ſint
vt ſupra diſpoſuimus. 11.

SEcundũ hanc quoqꝫ rationē ⁊ in parientib⁹ cautus eris: ⁊ non parientibus ſimiliter. 12.

SI dolor in capite acutiſſim⁹ cũ febre fuerit: ⁊ ſignũ aliqđ mortis apparuerit: mors cito aderit. Et ſi ſignũ mali nõ affuerit: ⁊ dolor vſqꝫ in .xx. diē ꝑmanſerit: neqꝫ febris abierit: ſanguinē de naribꝰ expectabis: aut aliqđ ap̄a in inferiorib⁹ partib⁹ corpis. Sꝫ dolore adhuc reſtāte: ſanguinē de narib⁹ expectabis: aut ap̄a expectabis magis tñ dolore frōtē ac tēpora nõ relinquēte. 13.

ET ſanguinē ſperabis pl⁹ in illis q̄ ſunt min⁹ .35. annoꝝ: ap̄a vero magis in his qui ſunt amplioris etatis. 14.

AUrium dolor acut⁹ cũ acuta febre ꝑmanēte malũ eſt. Expectabis in eo alienationē ⁊ mortē graue enī eſt ⁊ moleſtũ. Intereſt ergo tua bene omnia a principio egritudinis perſcrutari ⁊ attendere ſignat 15.

IUuenes enī q̄ ſunt in hac paſſiōe: in die ſeptimo vel pri⁹ ꝑeunt. Senes vero tardi⁹ q2 febres ⁊ alienatio min⁹ eis q̄ꝫ iuuenib⁹ cõtingũt: atqꝫ aures eoꝝ erũpunt ⁊ pus emittũt. In ſenili tñ etate valitudo reſurgit ⁊ interimit. Iuuenes vero anteqꝫ rũpat apoſtema ꝑeũt. Quod ſi crepuerit: ⁊ ſignum quodlibet apparuerit boni: aliquid boni ſperabis. 16.

APoſtema ī gutture cũ acuta febre malũ ē. Et ſi aliđ mali ſignũ ex iam dictis viſum fuerit: mortale eſt. 17.

SQuinātia peſſima ⁊ cito mortifera ē q̄ ī gutture nõ apparet nec extat in ceruice cũ rubēti tumore: dolore tñ acutiſſimo exiſtēte ⁊ ſpiritu orthomie. 18.

HEc mali ſpecies in ꝓma die ſuffocat: aut ſcđa: aut tertia: aut q̄rta. Altera hui⁹ mali ſpēs eſt cũ in gutture ap̄a rubet: ⁊ ip̄a morti fera eſt: tñ pigrior eſt prima. 19.

TErtia vero in qua ceruix et guttur rubent prioribus diuturnior eſt: ⁊ niſi tumor ad interiora redierit: ſpei locus omnino non reſiſtit. 20.

ET ſi delituerit: nõ tñ ip̄a die cretica: neqꝫ ꝑpter aliqđ ap̄a rubētē tumorē alio trāſduxerit: neqꝫ putredinē patiēs expuerit: vel ad modicũ defecerit: ⁊ ſi dolor requiē mētit̄: mortē ad iteratiōis laborem promittit. 21.

BOnum eſt autem tumorem ⁊ ruborem foras ꝓmineri: qđ apoſtema ſi ad pulmonē ꝫ intus lapſum fuerit: pus ibi efficit ⁊ amētem reddit. 22.

TUam tumidā ⁊ rubētē incidere timēdũ eſt: q2 vel ſanies inde ſequit̄. vel ſanguinis flux⁹ nimi⁹. Laborabis igr̄ ad aliā curā cõfugere. Et ſi neqꝫ ſic poteris inciſionē effugere: ⁊ ampli⁹ creſcit ⁊ liueſcit: ⁊ ſi qđ palato adheret ſubtiliatur: tũc inde: ſed ꝑus totũ corpus feſtinabis purgare: tempore fauente: ⁊ ſuffocationis timore minime reluctante. 23.

Quorũ febris ꝑ modicũ lẽteſcit: nec ſignũ finiẽde egritudinis habuerint: nec febris defect⁹ in die cretica fuerit: iterationẽ egritudinis habebis. 24.

Quib⁹ febrib⁹ ꝑmanet: neqꝫ labore grauãt: neqꝫ mltũ moleſtã tur vue dolore: his apa futuꝝ ẽ i iũcturis iferioꝝ ꝑtiũ poſt diẽ 20. Quib⁹ febres lõge: his puſtule aut i articlis dolores fiunt. 25.

Tranſactis. 20. dieb⁹ poſt febrẽ opꝫ vt expectet exitura cũ ꝑtrã ſit egritudo vigeſimum diem. 26.

Hoc aũt apa min⁹ euenit illis quoꝝ etas eſt inferior a. 35. anno. 27.

Quib⁹ ℞o etas eſt ꝓlixior: fiet apa febribus manentibus. 28.

Febrib⁹ ℞o inordinate vagãtib⁹ quartane ſunt future: certi⁹ tamen circa autumnum. 29.

Et ſicut illis q̃s ꝑdixim⁹ apa orit: ſic q̃. 35. annũ preterierunt quartanarij efficiuntur. 30.

Omne apa magis in hyeme q̃ in aliꝫ tẽporib⁹ euenit: ⁊ ampli⁹ moratur: ⁊ ſi ſanatur non reciprocatur. 31.

Quib⁹ adſunt febres nõ mortifere: atteſtant in capite dolores ⁊ patiẽtes añ ſe putãt tãq̃ muſcas volitare: vl' aliq̃ nigra. Et ſi dolor in vitalib⁹ ſuꝑuenerit: rubeã colerã vomituros ſperabis. Et ſi rigor vel frig⁹ affuerit: ⁊ ſub hyppocũdrijs frigidũ ſentit: certiorẽ ⁊ ſubitũ vomitũ ſperabis: ⁊ ſi cibũ aſſumunt reijciunt. 32.

Quib⁹ ille dolor a ꝑmordio febris in capite eſt ⁊ dolor q̃rta die aut q̃nta auget in ſeptia euadũt. Quib⁹ ℞o die tertia dolor iceperit ⁊ creſcit vſqꝫ i q̃ntã ⁊ ſeptimã finit i nona vl' vndecima. Si ℞o cõtingat in decima ⁊ vrina ꝑori ſilis eſt: in q̃rtadecia die liberant. 33.

Que ℞o dixim⁹ tertianarijs eueniũt eq̃liter viris ⁊ mulierib⁹. Junioꝛib⁹ ℞o eueniũt in febrib⁹ diuturnis ⁊ in veris tertianij. 34.

In febrib⁹ ſi ẽ dolor capitis neqꝫ añ ocl'os q̃buſlibet nigris apparẽtib⁹. ſꝫ veluti flãma lãpadib⁹ ⁊ ſub hyppocundria dextra vel ſiniſtra ſunt tenſiões ⁊ tumores ⁊ tetani ſine dolore his ſanguis flux⁹ eſt de naribus. 35.

Pueris in acuta febre ſpaſm⁹ cõtingit: maxie aũt ſi vẽtr s cõſtipati ſunt ⁊ vigilẽt ⁊ expaueãt ⁊ plãgãt ⁊ colorẽ variẽt: vt mõ citrini: mõ rubei: mõ liuidi: mõ virides fiãt. hec veniũt pueris vſqꝫ in ſeptimũ annũ: maiorib⁹ ℞o his ⁊ iuuenib⁹ ſpaſm⁹ in febrib⁹ nõ cõtingit niſi magnis exiſtẽtib⁹ infirmitatib⁹ vt eſt freneſis. 36.

Intereſt ꝗ tua vt mlto ſtudio ꝑeũtes ⁊ euaſuros ſiue pueros ſiue iuuenes diſcernas: nec i q̃libꝫ egritudie te negligẽt offeras. 37

Oneſtũ q̃ꝫ illð eſt q̃ ſanitatẽ huic vult ꝑmittere: illi ℞o mortẽ vult ꝓnũciare. Et in breuit in ꝓlixa egritudine oẽs vt dixim⁹ ſignificatiões opꝫ dignoſcere ⁊ eq̃ rõne ꝑpẽdere atqꝫ vires eaꝝ cõferre: cautius tñ hec in vrinis ⁊ ſputis facere. 38.

Et hec eſt nr̃a doctrina in acutis paſſiõib⁹ ⁊ in epidimicis egritudinib⁹. i. lõgis vt in cãcroꝝ ſimilib⁹ ꝑiculis: ne torpeas ⁊ tꝑa

preſenteſq; morbos attendas. 39

Scito oēs valitudines poſſe euenire oīb⁹ tēporibus quaſdā tñ qbuſdā magis eſt euenire ꝛ q̄rū ſigna mala ſunt mala eſſe. q̄rū vero bona ſunt econtra ſe habere. 40.

Adhuc ſignificatiōes quas diximus in ethiopia ꝛ heſperia ꝛ ſeptētione experti ſumus. 41.

Nec deſperatio aliq̄te ꝯturbet: q: locupleti⁹ q̄ꝫ exiſtimes tibi arridebit ſignoꝝ ſeries ſi vt monuimus nr̄e rōni inuigiles. 42.

Neq; ad alias egritudines ꝛ alias p̄ceptiōes ab hac preceptiōe velis diffundere q: q̄cūq; determinant noſtro numero certo dieꝝ creticoꝝ nr̄o quoq; ſint expoſite ordine preceptorum.

¶ Explicit liber tertius pronoſticorum Hyppocratis.

¶ Incipit liber Primus aphoriſmorum dñi Hyppocratis ſcd̄m antiquā tranſlationem.

Uita breuis. Ars vo longa. Tempus autē acutū. Experimētū fallax. Judiciū aūt difficile. ¶ Opꝫ aūt nō ſolū ſeipſum p̄bere facientē q̄ oportet: ſꝫ et egrotātē ꝛ preſentes et ea que extrinſecus ſunt. 2.

In ꝯturbatiōib⁹ vētris ꝛ vomitib⁹ q̄ ſpōte fiūt: ſi q̄dē qualia opꝫ purgari purgent: ꝛ confert: ꝛ bene ferunt. Si vero non: cōtrarium. ¶ Sic ꝛ inanitio ſiquidem qualem oportet fieri fiat: ꝛ cōfert ꝛ bñ fert. Si vo nō: cōtrariū. ¶ Cōtēplari igit̄ opꝫ ꝛ tp̄s et regionē: etates: ꝛ egritudines: in quibus opꝫ aut non. 3.

In exercitantibus ad ſummum bone habitudines ſunt fallaces ſi in vltimo fuerint. Nō eñ poſſunt manere in eodē: neq; quieſcere Qui vero non quieſcūt: nequaq̄ꝫ poſſunt in melius addere: relinquitur ergo ad peius. Horum igitur cauſa bonam habitudinē ſoluere confert: ꝛ nō tarde: vt rurſus principiū nutrimenti accipiat corpus. Neq; cōpreſſiones ad vltimū ducere: fallax enim eſt Sed qualis natura fuerit ſuſtinentis ad hoc ducere. Similiter ꝛ inanitiones ad vltimum ducentes ſunt fallaces. Et iterum reſumptiones in vltimo exiſtentes fallaces. 4.

Tenues ꝛ certe diete in diuturnis ſꝫ paſſionib⁹ ꝛ in acutis egritudinib⁹ q̄b⁹ nō ꝯueniūt: difficiles. Ad vltimū tenuitat̄ q̄ adducunt̄ diete difficiles. Et iterū reſūptiōes in vltimo exñtes difficiles. 5.

In tenuib⁹ dietis peccāt egrotātes: ꝛ iō magis ledunt̄. Oē eñ peccatū quātūcūq; ſit magnū fit magis in tenuib⁹ dietis q̄ꝫ i groſſiorib⁹. Propter hoc ꝛ in ſanis fallaces ſunt valde certe ꝛ cōſtitute diete: qm̄ peccātia difficilius ferunt. Propter hoc igitur tenues et certe diete fallaces ſunt amplius parum ſolidioribus. 6.

Ad vltimas egritudines vltime curationes ad perfectionem ſunt potentes. 7.

Ubi ꝟo ſcḋꝫ acumē egritudo ꝯtinuos ⁊ vltimos labores hꝫ vltia ⁊ tenuiſſima dieta neceſſariū eſt vti. vbi aūt nō: nō ſꝫ ꝯuenit groſſiꝰ reficere: ⁊ tm̄ ſubcōdeſcēdere ꝗ̄tū egritudo mollior fuerit vltis. 8.

Qn̄ in ſtatu eſt egritudo: tūc tenuiſſima dieta neceſſariū eſt vti. 9.

Contemplari oportet igitur egrotātem ſi ſufficiat dieta ad ſtatuꝫ egritudinis: ⁊ vtrū ille deficiat prius et non ſufficiat dieta; aut egritudo deficiat ⁊ obtundatur. 10.

Quibus ergo cōtinuꝰ eſt ſtatꝰ cōtinuo et tenuiter reficere opꝫ. Quibus vero poſterior ſtatus ad id et ante id parū afferendū. Prius vero vberius reficiendum: vt ſufficiat egrotās. 11.

In paroxiſmis ſubtrahere cibū opꝫ apponere enīꝫ leſio ē. Et ꝗ̄cūq; ſm̄ circuitus exacuunt: in exacerbationibꝰ ſubtrahere opꝫ. 12.

Paroxiſmos ꝟo ⁊ cōſiſtētias declarāt egritudines: et tēpora āni: ⁊ circuituū adinuicē incremēta: ſiue quotidie: ſiue ꝑter diē: ſiue ꝑ ampliꝰ tp̄s fiāt. Sꝫ ex poſt apparētibꝰ: queadmodū in pleuretico ſputū ſubrubeū ſi continuo appareat inchoātē quidē abbreuiat ſi vero poſterius appareat prolōgat. Et vrine egeſtiones ⁊ ſudores et deſcriptas ⁊ eucritas longas ⁊ breues egritudines apparentia declarant. 13

Senes facillime ferunt ieiunium Secundo conſiſtentes. Minꝰ vero pueri. Horum vero omniū maxime infantes. Horū vero ipſorum quicunq; ſunt animoſiores exiſtentes. 14.

Qui creſcunt plurimū habent innatū calorē: plurimoꝰ igitur indigent nutrimento. Si vero nō cōſumitur corpꝰ. Senibꝰ vero paruus calor ineſt: propter hoc igiṫ paucis fomētis indigent: a multis cibis em̄ extinguiṫ calor. Propter hoc igitur ⁊ febres ſenibꝰ non ſimiliter acute fiunt: frigidū enim corpus habent. 15.

Uētres hyeme ⁊ ꝟe calidiſſimi ſunt natura: ⁊ ſomni longiſſimi. In his ergo temporibꝰ oblatiōes plures; dāde ſunt. Etm̄ innatus calor eſt multꝰ: nutrimento igiṫ ampliori indigent. Signum et etates ⁊ athlete. 16.

Humide diete omnibꝰ febricitātibus cōferunt: maxime vero pueris: ⁊ alijs ſic aſſuetis refici. 17.

Quibus ſemel: aut bis: aut amplius: aut minꝰ: aut ſm̄ partē. Dandū ꝟo eſt aliq̄d tp̄i: ⁊ hore: ⁊ regioni: ⁊ etati: ⁊ ꝯſuetudini. 18

Eſtate vero: et autūno cibos grauiſſime ferūt. In hyeme vero facile. Uere vero ſecundo. 19.

His qui in circuitibus exacuuntur: nihil dare: neq; cogere: ſed auferri ex appoſitis ante criſim. 20.

Ea quoꝝ criſis fit: ⁊ quorū facta eſt equaliter: nō mouere: neq; nouū facere: neq; farmacijs: neq; alijs ꝓuocatiōibꝰ vti: ſꝫ ſinere. 21.

Que ducere oportet vndecūq; natura maxime repit: inde ducere ꝑ cōuenientes regiones. 22.

Digeſta medicari: ⁊ mouere nō cruda; neq; in principijs: niſi ſint

furioſa: multa vero nō ſunt furioſa. 23.

Que egerunt nō multitudinē cōſiderare opʒ: ſʒ quō egerunt. Et ſi qualia opʒ purgari purgent: ⁊ cōfert: ⁊ bene ferunt. Et vbi opʒ vſqʒ ad defectionem ducere: ⁊ hoc facere ſi ſufficiat egrotās. 24.

In peracutis paſſionibꝰ raro ⁊ in principijs farmacijs vti. Et hoc prius bene dijudicantes facere. 25.

Si qualia oportet purgari purgentur: et confert: et bene ferūt. Si vero contrarium importune. 26.

¶ Explicit liber primus aphoriſmorū Hyppocratis.

¶ Incipit liber Secundus aphoriſmorum.

IN quo morbo ſomnus laborem preſtat: mortale. Si vero ſomnus iuuerit: non mortale. 2.

Ubi deſipientiā ſomnus ſedat: bonum. vbi vero p̄ſtat: malum. 3.

Somnus ⁊ vigilie. vtraqʒ modo magis facta: malum. 4.

Non plenitudo: nō indigentia: neqʒ aliud qdcūqʒ magis natura fuerit nihil bonū. 5. Labores ſpōtanei narrāt morbos. 6.

Quicūqʒ dolentes aliqd corporis: plurimū dolorem non ſentiunt: his mens egrotat. 7.

Quecūqʒ multo tempore extenuantur corpora: tarde reuerti conſueuerunt. Que vero modico modice. 8.

Si ex egritudine cibum accipiēs quis nō conualeſcat ſignū eſt qꝛ corpus plurimo cibo vtitur. Si vero nō accipienti hoc fit: ſignificat quoniam corpus inanitione indiget. 9.

Corpora vbi quis vult purgare: oportet fluxa facere. 10

Non pura corpora quātūcūqʒ nutries magis ledes 11.

Facilius eſt repleri potu qꝫ cibo. 12.

Que relinquuntur in morbis poſt criſim: ſubuerſiones facere cōſueuerunt. 13.

Quibuſcunqʒ criſis fit: his nox difficilis eſt ante acumen. ſuperueniens vero leuior: vt in pluribus. 14.

In ventris fluxibus mutationes egeſtionū iuuant ſi non ad mala tranſmutantur. 15.

Ubi fauces egrotant aut puſtule in corpore naſcunt: conſiderare oportet egeſtiones. Si enim colerice fuerint: corpus egrotat. Si vero ſanis ſimiles: certum eſt corpus nutriri. 16.

Ubi indigentia non oportet laborare. 17.

Ubicunqʒ cibus p̄ter naturā intrat: hic egritudinem facit. Manifeſtat vero ſanatio. 18

Eorū que nutriunt copioſe ⁊ velociter: veloces receſſus fiunt. 19.

Acutorū morboꝝ non omnino certe ſunt ſanitatis p̄nūciationes neqʒ mortis. 20.

Quibuſcunqʒ iuuenibus exiſtentibus ventres fiunt humidi: his ſeneſcentibus exſiccantur. Quibus vētres iuuenibus fiunt ſicci his ſenioribus factis humectantur. 21.

Potus indigentiam ſoluit. 22.
Ex plenitudine quecũq; egritudines fiũt euacuatio ſanat. Et quecũq; ab euacuatione plenitudo. Et aliorum cõtrarietas 23.
Acute egritudines i quatuordecim diebus iudicãtur. 24.
Septime quarta eſt indicatiua: et alterius hebdomade octaua ẽ principiũ. Cõtẽplaria vero vndecima: hec eſt enim quarta ſecũde hebdomade. Cõtẽplaria ṽo rurſ⁹ ſeptimadecima: hec eſt enĩ quarta a quarta: decimaſeptima ṽo ab vndecima. 25.
Eſtiue vero quarta ne vt multũ fiũt breues. Autũnales vero lõge. Maxime vero que ad hyemẽ cõiũgũtur. 26.
Febrẽi ſpaſmo melius eſt fieri: q̃ ſpaſmũ in febre. 27
Non ſm rationẽ alleuiatis nõ opʒ credere: neq; vereri valde mala q̃ fiũt irrationabiliter. Multa enim taliũ incerta ſunt et nõ valde pmanere neq; morari conſueuerũt. 28.
Febricitãtib⁹ nõ fortiter: neq; oĩo in ſupficie pmanere ⁊ nihil minuere corpus: aut tabeſcere magis eo qđ ſm rõem fit malum eſt: hoc eniʒ longitudinẽ egritudinis ſignificat: hoc aũt ĩbecillitatẽ virtutis ſignificat 29.
Inchoãtibus morbis ſi q̃d videt̃ mouere moue. In ſtatu ṽo habere ſilentium meli⁹ eſt. 30.
Circa pĩcipia ⁊ fines oĩa ĩbecilliora. Circa ṽo ſtat⁹ oĩa fortiora. 31
Ex egritudine ṽo bñ reficiẽti ⁊ nihil addere corpus malum. 32.
Plerũq; oẽs male ſe habẽtes ſm principia quidẽ bene recipiẽtes ⁊ nihil addẽtes i fine rurſus abſtinẽt. Scđʒ pĩcipia q̃dẽ abſtinẽtes fortiter. Poſterius vero bene reficiẽtes meli⁹ cõmutant. 33.
In oĩ egritudine cõfortari mẽte: ⁊ bene ſe habere ad oblatiões bonum. Contrarium vero malũ. 34.
In morbis minus periclitãtur egrotãtes. Quibũſcũq; ppꝛie natu re: et etatis: ⁊ habitudinis: tẽporis ⁊ regionis: ⁊ hore egritudo ineſt magis q̃ quib⁹ nõ ppꝛia ſm aliq̃d horũ ineſt. 35.
In oĩb⁹ morbis ea q̃ circa vmbilicũ ⁊ pectinẽ ſunt ſpiſſitudinem habere melius eſt. Nimis vero tenue et tabefactũ maluʒ. Fallax enim hmõi ad inferiores purgationes. 36.
Sana habentes corpora farmacijs purgati exoluũtur. Celeri⁹ ṽo malo cibo vtentes. 37
Sana habentes corpora farmacijs vti difficile eſt. 38.
Parum deterior cibus ⁊ potus delectabilior vero melioꝛib⁹ quidẽ in delectabilibus magis appetendus. 39.
Senes iuuenibus plerunq; egrotant minus. Quecũq; ṽo egritudines eis cronice fint: multotiens commoriũtur. 40
Branchi ⁊ corrizei valde ſenib⁹ nõ maturãtur. 41.
Qui exoluuntur frequenter et fortiter ſine manifeſta occaſione: repente moriuntur. 42.
Appolexiam ſoluere fortẽ ĩpoſſibile eſt. Debilẽ vero nõ facile. 43

Strāgulatoꝝ ꝛ diſſolutoꝝ nondum mortuoꝝ: nō referūt quibuſcūꝗ ſpuma fuerit circa os. 44.
Craſſi valde ſm naturā cito moriunt magis gracilibus. 45.
Epilēticoꝝ iuuenibꝰ alteratione mutatiōes maxime etatis: horarū locorum: faciunt ꝛ vitarum. 46.
Duorum doloꝝ qui ſimul fiunt: non ſm eundem locum: maior denigrat alterum. 47.
Circa generationem ſaniei dolores ꝛ febres accidunt magis ꝙ̄ facta ſanie. 47.
In oi motiōe corporis cū ceperit quis dolere: quieſcere ſtatiꝫ remedium eſt. 49.
Aſſueti aſſuetos labores ferre: ꝛ ſi fuerint imbecilles aut ſenes: inſuetis ꝛ fortibus ꝛ iuuenibus faciliusꝰ ferunt. 50.
Ex multo tpe cōſueta: ꝛ ſi fuerint deteriora inſuetis: minꝰ moleſtare conſueuerunt. Oportet igit ad incōſueta trāſmittere. 51.
Scōm multū ꝛ repēte euacuare: aut replere: aut calefacere: aut infrigidare: aut aliter quomodolibet corpus mouere: fallax eſt: ꝛ oino nature inimicū. Paulatim vero certū. Et ex alio ad aliud tranſire decet: non aliter. 52.
Omnia ſm rōnē facieti: ꝛ nō euenieti ſꝫ rōnē nō opꝫ trāſire ad aliō manente eo quod viſum eſt a principio. 53.
Quicūꝗ vētres habēt hūidos iuuenes qdē exiſtētes: ſiccos habētibus meliꝰ cōmutāt. In ſenectute ꝟo deteriꝰ cōmutāt: ſiccant eñ vt in pluribus ſeneſcentibus. 54.
In magnitudine ꝟo corporis iuueneſcere qdē decēs eſt: ꝛ nō inſuaue. Seneſcere ꝟo inutile: ꝛ peius minoribus.

Explicit liber ſecundus.

Incipit liber Tertius aphoriſmorum.

Mutatiōes temporꝝ maxime generāt morbos. Et in horis magne mutationes aut frigiditatis: aut eſtꝰ. Et alia ſm rationem ſic. 2.
Naturaꝝ hec qdē ad eſtatē: hec ꝟo ad hyemē: bene aut male nate ſunt. 3.
Egritudinum alie ad alias bn̄ aut male nate ſunt. 4.
Etates qdā ad regiōes: ꝛ horas: ꝛ dietas bn̄ aut male nate ſunt. 5.
In horis qn̄ eadē die: aliqn̄ qdē eſtus: aliqn̄ vero frigus: autūnales egritudines expectare oportet. 6.
Auſtrini ſflatꝰ grauāt auditū: caliginoſi caput grauātes: pigri diſſoluentes. Si ꝟo boreas fuerit: tuſſes: faringes: vētres duri: diſſurie: horrores: dolores: ꝛ pectoꝝ ꝛ laterū: quando iſti preualuerint talia in morbis expectare oportet. 7.
Cū eſtas fit veri ſilis: ſudores multos in febribꝰ expectare opꝫ. 8.
In ſiccis temporibus febres acute fiunt. Et ſiquidem annus talis exiſtens amplius fuerit: qualem cōſtitutionem fecerit in pluribꝰ:

et tales egritudines qn̄ iſti ꝑualēt talia in morbis patiunt̄ egrotā tes expectare oportet. 9.

In moderatis tēporib⁹ ſi tēporaliter tēpora ſe reddiderint: boni ſta t⁹ ⁊ bone egritudinis determinatiōes fiūt. In imoderatis ꝟo ma xime immoderate: ⁊ difficiles determinationes. 10.

In autūno acutiſſime fiūt egritudines: ⁊ maxie mortifere: vt in pluri b⁹ ⁊ Uer vero ſaniſſimum: ⁊ minime mortiferum. 11.

Autumnus ptiſicis malus. 12.

De tēporib⁹: ſiquidē hyēs ſicca ⁊ borealis fuerit: ver ꝟo pluuioſū ⁊ auſtrinū neceſſe eſt eſtate febres acutas ⁊ obtalmias: ⁊ diſſinterias fieri: maxime mulieribus: ⁊ humidis natura. 13.

Si ꝟo auſtrina hyēs ⁊ pluuioſa ⁊ trāq̄lla fiat: ver ꝟo ſiccū ⁊ boreale: mulieres ſiq̄dē q̄b⁹ pt⁹ ad ver ieſt: ex oī occaſiōe abortiunt̄. Si ꝟo genuerint: morbidos pueros ⁊ imbecilles pariūt: vt aut ſtatim re ſoluāt̄ aut morbidi ⁊ tenues viuāt exiſtētes. Alijs ꝟo iuniorib⁹ q̄dē diſſintirie: ⁊ obtalmie ſicce fiunt. Senioribus ꝟo catarri celeriter diſſoluentes. 14.

Si ꝟo eſtas ſicca ⁊ borealis fiat: autūnus ꝟo pluuioſus auſtrin⁹ ca pitis dolores in hyeme: tuſſes: brancbi: ⁊ corize fiunt: quibuſdā ve ro et ptiſis. 15.

Si ꝟo autūn⁹ borealis fuerit ⁊ inaquoſus: hūidis natura ⁊ mulierib⁹ cōfert. Reliq̄s ꝟo obtalmie fiūt ſicci: ⁊ febres acute: ⁊ corrize diutur ne. Quibuſdā ꝟo ⁊ melancolie. 16.

Cōſtitutiōes anni ꝟo omnino q̄dem ſicce pluuialib⁹ ſunt ſaniores et minus mortifere. 17.

Egritudines ꝟo in pluuialib⁹ vt multū fiūt: ⁊ febres lōge ⁊ vētris flu xus ⁊ putredines: ⁊ epilepſia: ⁊ appoplexia: ⁊ ſquināces. In ſiccis ꝟo cōſumptiōes: ptiſis ⁊ obtalmie: artetice: ſtāgurie. ⁊ diſſinterie. 18.

Quotidiane ꝟo cōſtitutiōes boreales corpa cōſtituūt q̄dē fortio ra ⁊ bn̄ mobilia: ⁊ bn̄ colorata ⁊ meli⁹ audiētia faciūt: ⁊ vētres ſic cant: ⁊ oculos mordēt ⁊ circa thoracē dolorē faciūt: ⁊ ſi q̄dem pri⁹ eſt dolendum magis dolet. 19.

Auſtrine ꝟo corpora diſſoluūt ⁊ humectāt: ⁊ capitis ⁊ audit⁹ graui tates faciūt: ⁊ vertigines in oculis ⁊ corpore difficilem motum et ventres humectant. 20.

Scōm horā q̄dē veris ⁊ extreme eſtatis pueri ⁊ eox affines etatib⁹ ⁊ bn̄ degūt ⁊ maxie ſani ſunt. Eſtate ⁊ autūno vſq; ad aliq̄ q̄dē ſenes. Reliquo ꝟo autūno ⁊ hyeme medij etate. 21.

Egritudines q̄dā oēs in oīb⁹ horis fiūt: q̄dā ꝟo maxime ſm quedā earum fiunt, ⁊ exacuuntur. 22.

Uere ſiq̄dē manie: ⁊ melancholie: ⁊ epilepſie: ſanguis flux⁹: ſq̄nātes corrize: brāchi: tuſſes: lepre: lichineis: alphi: rubores vlceroſi pluri mi: puſtule: ⁊ artetice. 23.

Eſtate ꝟo quedā hox febres cōtinue: ⁊ cauſon: ⁊ tertiane plurime: et

vomitus:ꝛ dyarie:ꝛ oculoꝝ ꝛ aurium dolores:oris vlcerationes:ꝛ pudendoꝝ putredines:ꝛ diſſudationes. 24.

Autūno ꝟo ꝛ eſtiuoꝝ multa ꝛ febres quartane: ꝛ errātes:ꝛ ſplenesꝛ hydropes:ꝛ ptiſis:ꝛ vlcerationes:ꝛ ſtrāgurie:ꝛ lieterie:ꝛ ſciades ꝛ ſquinātes:ꝛ ābelitꝰ ꝛ hylei:ꝛ epilepſie:ꝛ manie ꝛ melācholie. 25.

Hyeme pleuretides:peripleumonie:corize:brāchi tuſſes : dolores pectoꝝ:lateꝝ ꝛ lumboꝝ:dolor capitis:vertigines ꝛ apoplexie. 26.

In etatibꝰ vero talia accidunt. Pueris quidē ꝛ nouiter genitis vlcerati ōes oris:vomitꝰ:tuſſes:faringes ymbilici flegmones ; vigilie.tumores:ꝛ auriū humiditates. 27.

Cum vero dentes ꝓducūt:gingiuaꝝ pruritꝰ:febres:ſpaſmi:dyarie ꝛ maxime qn̄ producūt caninos dentes:ꝛ pinguiſſimis pueroꝝ ꝛ duros ventres habentibus. 28.

Senioribus vero factis perithimia ſpondilis ſm collū intus ipulſiones:aſmata:lithiaſes:lumbrici rotundi:aſcarides:acrocordines:ſathiriaſis.ſcrophule ꝛ alie puſtule. 29.

Seniorībꝰ vero ꝛ ad iuuentutē accedentibꝰ.ꝛ horū multa. ꝛ febres diuturne magis:ꝛ ex naribus ſanguinis fluxus. 30.

Plurime vero pueris paſſiones terminantur.hec quidē in quadraginta diebus,hec vero in ſeptē mēſibꝰ:hec ꝟo in ſeptē annis.hec vero ad iuuētutē accedūt:quecūꝗ vero permanent pueris ꝛ non ſoluunt circa iuuentutē: aut feminis circa menſtruoꝝ eruptiones.veteraſcere conſueuerunt. 31.

Adoleſcentibus vero ſanguinis ſputa:ptiſis:febres acute:epilepſie ꝛ alie egritudines:ꝛ maxime predicte. 32.

Ultra ꝟo hāc etatē aſmata:pleuretides:peripleumonia: litargie: freneſis:cauſon.dyarie diuturne:colere:diſſinterie : lienterie : et emorroydes. 33.

Senioribus diſnie:catarri cū tuſſi:ſtrāgurie:diſſurie : articulorū dolores:nefreſes:vertigines:appoplexie: caceſie:pruritꝰ totius corpis: melācolie:vigilie:vētris ꝛ nariū hūiditates:oculoꝝ hebetudo:glaucoſitas:ꝛ grauitas auditus.

¶ Explicit tertius liber aphoriſmorum.

¶ Incipit liber Quartus aphoriſmorum.

Pregnātes ſi ꝯuenit purgare:a.iiij.mēſe vſꝗ ad ſeptiū Minus ꝟo hās. Minora vero ꝛ ſeniora vereri opꝫ. 2.

In farmacijs talia ducere ex corꝑe qualia ſpōte veniētia ſunt vtilia. Que ꝟo ꝯtraria veniētia quieſcere. 3.

Si qualia opꝫ purgari purgentur:ꝛ confert.ꝛ bene ferunt. Cōtraria vero grauiter. 4.

Purgare quidem eſtate ſuperiora:hyeme vero inferiora. 5.

Sub cane:ꝛ ante canem moleſte ſunt purgationes. 6.

Graciles ꝛ facile vomētes purgare ſuperius:timētes hyemem. 7.

Difficile ꝟo vomētes ꝛ medie carnoſos inferius:timētes eſtatē. 8.

Ptiſicos vero metuentes ad ſuperiores farmacias. 9.
Melācolicis vō īferiꝰ eadē rōne vehemētiꝰ ↄtraria apponētes. 10.
Medicari īvalde acutis ſi expedit eadē die: differre ei ī talibꝰ malū ē.
Quibuſcūq; torſiōes: & circa vmbilicū dolores & lūbos & dolor (11.
nō ſolutꝰ ſit: neq; farmacijs: neq; alit in hydropē ſiccā ꝑficit. 12.
Quibꝰ vētres lienterici hyeme ſuperiꝰ medicari malū. 13.
Ad elleboros his q̄ nō facile ſurſum purgātur: ante bibitionē opꝫ
prehumectare corpora plurimo nutrimēto & requie. 14.
Cnm biberit quis elleborum ad motiones quidē corpꝰ magis opꝫ
ducere. Ad ſomnos vero & immobilitates minꝰ. Declarat autē
nauigatio: q̄m motꝰ corpa turbat. 15
Cum volueris magis ducere elleborum moue corpus. Cū vero ſta
tuere: fac ſomnum & noli mouere. 16.
Elleborus piculoſus eſt ſanas carnes hn̄tibꝰ: ſpaſmū em̄ facit. 17.
Non febricitātibꝰ exiſtētibꝰ ſi fiat faſtidiū & cordis morſus & tene
broſitas ocl'oꝝ & os amaricatū: ſurſuꝫ farmacia īdigere ſigt. 18.
Supra dyafragma dolores ſurſuꝫ farmacia īdigere ſigt. Quicūq;
vero inferiꝰ: ſignificāt inferiꝰ. 19.
Quicūq; ī farmacijs nō ſitiūt cū purgāt: nō q̄eſcāt: donec ſitiāt. 20
Non febricitātibꝰ exn̄tibus ſi fiat ſtrophus: vel genuū grauitas &
lumboꝝ dolor deorſum farmacia indigere ſignificat. 21.
Egeſtiōes nigre vel q̄lis ſanguis ſpōte veniētes: & cū febre & ſine fe
bre peſſime. Et quātūcūq; fuerint colores plures malū. Cū phar
maco vō meliꝰ. Et quāto plures fuerint colores nō malū. 22.
Egritudinibꝰ q̄buſcūq; incipiētibꝰ: ſi fel nigrū: aut ſurſum: aut de-
orſuꝫ exierit mortale. 23.
Quibuſcūq; ex egritudinibꝰ acutis: aut multi tp̄is: aut abortibus
aut aliter extenuatis ſi fel nigrū exierit: aut qualis ſanguis ni-
ger ſequēti die morientur. 24.
Diſſinteria ſi a felle nigro inceperit mortale. 25.
Sāguis ſurſuꝫ q̄dē qualiſcūq; malū: deorſū vō ſi niger exierit bo-
nū. 26. Nigre egeſtiones ſi a diſſinteria habito: vt inteſtinoꝝ
carnes egerant mortale. 27.
Quibuſcūq; in febribꝰ ſanguinis fluit multitudo: vndecūq; ī reſum
ptionibus ventres his humectātur. 28.
Quibuſcūq; fellee egeſtiōes ſūt: ſurditate ſupueniēte q̄eſcūt. Et qui
buſcūq; ſurditas felleis egeſtionibꝰ ſupueniētibꝰ quieſcūt. 29.
Quibuſcūq; in febribꝰ ſextanis exn̄tibꝰ rigores fiūt diſcriti ſūt. 30.
Quibuſcunq; exacerbatiōes fiūt ſi qua hora febris acceperit: ī cra
ſtinū eadē hora incipiūt diſcrita. 31
Laborioſis in febribꝰ circa articulos & circa maxillas maxie apo-
ſtaſes fiunt. 32.
Quibuſcūq; reſurgentibus ex morbis ſi aliquid doluerit: ibi apo-
ſtaſes fiunt. 33.

Si ꝟo ⁊ prius doluerit: aliquid ante egritudinem: illic confirmat egritudo. 34.

Si a febre habito tumore nō exiſtente in faucibus ſuffocatio repēte ſuperuenerit mortale. 35.

Si a febre habito collū cōuertatur vt vix poſſit deglutire: tumore nō exiſtente in collo: mortale. 36.

Febricitāti ſi ceperit ſudores boni ſunt terti ani: q̄ntani: ſepteni: et q̄ nono die. 7.11.⁊.14.⁊.17.⁊.20.⁊.21.⁊.24.⁊.27.⁊.30.⁊.31.⁊.34 ⁊.37.⁊.40. Iſti enī ſudores egritudies indicāt. Qui ꝟo ita non fiūt: dolorē ſignificāt ⁊ lōgitudinē egritudinis ⁊ cōuerſionē. 37.

Frigidi ſudores cū febre acuta quidē facti mortē ſignificāt. Cum molliori vero febre longitudinē egritudinis ſignificant. 38.

Et vbi in corpore ſudor: ibi egritudinē narrat. 39.

Et vbi in corpore calidum vel frigidū: ibi egritudo regnat. 40.

Et vbi in toto corpore mutationes: ⁊ ſi corpus: aut infrigidat: aut ſtatim calidū fit: aut calor alter ex altero fit: ſignificant longitudinem egritudinis. 41.

Sudor multus ex ſōno ſine aliqua manifeſta cauſa fact⁹ ſignificat quoniā corp⁹ plurimo cibo vtitur. Si vero cibū nō accipiēti hoc fiat: ſignificat quoniam indiget euacuatione. 42.

Sudor multus frigidus vel calidus ſp̄ fluens: frigidus maiorē: calidus vero minorem egritudinem ſignificat. 43.

Febres quecūqꝫ nō deficiētes tertia die fortiores fiūt ꝑiculoſe. Quecūqꝫ ꝟo ſic defecerint: ſignificant q̄m non periculoſe. 44.

Quibuſcūqꝫ febres lōge ſūt: his dolores: ⁊ puſtule fiūt i articulis. 45

Quibuſcūqꝫ ex febribus reſurgētibus aut puſtule: aut dolores fiūt in articulis: his amplioribus cibis vtuntur. 46.

Si rigor inciderit febre non deficiente: iam debili exiſtente virtute mortale. 47

Excreationes ſi in febribus nō deficientibus liuide: vel ſanguinee ⁊ fetide: ⁊ fellee ſint: omnes male ſunt. Egeſte ꝟo bene: bone ſunt ⁊ ſm̄ ſeceſſum: ⁊ ſm̄ vrinas. Si vero nō aliquid vtiliū egrediatur per hec loca: malum eſt. 48.

In nō deficiētibus febrib⁹: ſi quedā extra frigida fuerint: que ꝟo intus ardeant ⁊ ſitim habeant: mortale. 49.

In nō deficiētib⁹ ꝟo febribus: ſi labiū: aut ocul⁹: aut ſupercilium: āt naſus diſtorqueat: aut nō videat: aut nō audiat: iā debili exiſtēte corpore: quodcūqꝫ horū fiat prope mors eſt. 50.

Ubi febre nō deficiēte diſnia ſupuenerit: ⁊ deſipiētia mortale ē. 51.

In febribus apoſtema nō ſolutū ad primas criſes: lōgitudinē egritudinis ſignificat. 52.

Quibuſcūqꝫ i febrib⁹ āt i aliꝭ egritudinib⁹ volūtarie oculi lachrymant: nihil icōueniēs. Quibuſcūqꝫ ꝟo nō ſꝫ voluntatem inconueniens. 53.

Quibus in dentibus in febribus limoſitates fiũt fortiores ꝛ diutur niores fiunt febres. 54.
Quibus plerunqꝫ tuſſes ſicce ꝛ modice ꝓuocate in febribus ꝛ vrentibus: non valde ſitientes ſunt. 55.
In bubonibꝰ febres facte oẽs male: excepti s ephimeris. 56.
Febricitãti ſudor ſuperueniẽs nõ deficiẽte febre malũ: ꝓlongatur eñi morbꝰ ꝛ humore plurimũ ſignificat. 57.
A ſpaſmo ꝛ tetano habito febris ſuꝑueniens ſoluit egritudinẽ. 58.
A cauſone habito rigore ſuperueniente ſolutio fit. 59.
Tertiana ꝟo ſi nõ iudicat in ſeptẽ periodis: longiſſima erit. 60.
Quibuſcũqꝫ aures in febribus ſurdeſcunt: ſanguis ex naribꝰ fluẽs aut vẽter turbatur: ſoluit egritudinem. 61.
Que iudicantur in paribus diebus diſcrita ſunt: ꝛ amica conuerſionis. 62.
Quibuſcunqꝫ in febribus quotidie rigores fiunt: quotidie febres ſoluuntur. 63.
Quibuſcũqꝫ in febribꝰ icteritia ſuꝑuenerit añ. 7. diẽ malũ. 64.
Quibuſcũqꝫ i febribꝰ i. 7. ãt. 6. ãt. 11. ãt. 14. die icteritia ſupuenerit bonũ ſi nõ dextrũ hyppocũdriũ durũ fiat: ſi ꝟo ſit nõ bonũ. 65.
In febribꝰ circa ventrẽ cauma forte ꝛ cordis morſus malum. 66.
In febribꝰ ex ſomnis timores aut ſpaſmi malum. 67.
In febribus ſpiritus offendens malũ: ſpaſmũ eñi ſignificat. 68.
In febribꝰ acutis ſpaſmi: ꝛ circa viſcera dolores fortes malũ. 69.
Quibꝰ vrine groſſe: globoſe: pauce: nõ ſine febribus multitudo veniens: ex his tenuiſi iuuat: maxie ꝟo talia veniũt: quibus ex principio aut celerius hyppoſtaſes fiunt. 70.
Quibus vrine in febribus cõturbate ꝛ cõuerſe velut ſubiugalium: his capitis dolores: aut adſunt: aut aderunt. 71.
Quibus in ſeptima terminantur: his nubẽ hꝫ quarta dies vrinaꝫ rubeam vel alia ꝟm rationem. 72.
Quibꝰ vrine lipide aut albe male: maxie ſi i freneticis appareãt. 73
Quibꝰ hyppocũdria ſuſpẽſa ſunt ꝛ ſubrugiẽtia ſubi dolore ſuperueniente: ventres his humectãtur ſi nõ vẽtoſitates erũpãt: aut vrine multitudo ſuperueniat: in febribus vero fiunt hec. 74.
Quibus ſpes ad articulos apa conuerti eruet ab apoſtemate: vrina groſſa ꝛ multa ꝛ alba facta velut in laborioſis febribus. ꝛ maxime ſi quartanis quibuſdã incipit fieri. Si ꝟo ſanguis ex naribus fluat valde ꝛ celeriter ſoluitur. 75
Si ſanguinem aut pus minxerit: rhenum aut veſice vlcerationem ſignificat. 76.
Quibuſcunqꝫ in vrina groſſa: quaſi carnium fruſta: vel ſicut pili ſunt: his de rhenibus exeunt. 77.
Quibꝰ in vrina pingui exñte furfura migunt: his veſica ſcabit. 78
Quicunqꝫ ſanguinem ſponte mingunt: his de rhenibus vene ru

pturam ſignificant. 79.

Quibuſcunq; in vrinis harenoſa ſubſtãt ſedimina: his veſica aũt rhenes lithiaſim habent. 80.

Si ſanguinẽ mingũt: aut trũbos ⁊ ſtrãguriã hñt: ⁊ dolor incidit in pectinẽ: ⁊ ſub vẽtre: ⁊ perithoneõ circa veſicã: dolorẽ ſignificat. 81.

Si ſanguinẽ aut pus mingunt: aut ſquamas; ⁊ odor grauis veſice vlcerationem ſignificat. 82.

Quib⁹ ĩ vrinali via puſtule naſcunť: ſanie facta ⁊ erupta ſolutio fit morbi. 83.

Urina multa facta noctu: modicũ ſeceſſum ſignificat: ⁊ ecõuerſo.

¶ Explicit liber quartus aphoriſmorum.

¶ Incipit Quintus liber aphoriſmorum domini Hyppocratis.

Spaſmus ex elleboro mortale. 2.

In vulnere ſpaſmus ſuperueniens mortale. 3.

Sãguie mĩſto fluẽte ſpaſm⁹ innat⁹ aut ſingult⁹ malũ. 4

Spaſm⁹ ĩnat⁹ ⁊ ſingult⁹ poſt nimiã inanitionẽ malũ. 5

In ĩmoderata purgatõe ſpaſm⁹ ãt ſingult⁹ ĩnat⁹ malũ. 6

Si inebriat⁹ aliqs repẽte ſine voce fiat: ſpaſmo innato moriť: ſi nõ febri acceperit eũ: ãt añ horã ꝑ quã crapule ſoluũť locut⁹ fuerit. 7

Quicũq; a tetano apprehenduntur; in quatuor dieb⁹ moriũtur. 8.

Si vero hos effugerint: ſalui fiunt. 8.

Epilepſie qb⁹ ante iuuẽtutẽ naſcuntur mutationẽ hñt: qb⁹ ꝟo poſt vigeſimũ quintũ annum cõmoriuntur vt plurimum. 9.

Quicũq; pleuretici fcti ĩ.14. dieb⁹ nõ purgãť hi ĩ ẽpima traſeũt. 10

Ptiſis fit maxie in etatib⁹ a.18. annis vſq; ad.25. annum. 11.

Quicũq; ſquinãtiã effugiũt: ⁊ ad pulmonẽ eis conuertiť: in ſeptem diebus moriunť. Si ꝟo hos effugerint: empici fiunt. 12.

Qui a ptiſi moleſtantur ſi ſputũ qualecũq; expuũt graue fetet ſup carbones effuſum ⁊ capilli a capite defluunt: mortale. 13.

Quibuſcũq; ptiſicis capilli defluũt: diaria ſupueniẽte moriũť. 14.

Quicũq; ſanguinẽ ſpumoſũ expuũt: his ex pulmõe eductio fit. 15.

Ptiſi habito diaria ſuperueniente mortale. 16.

Quicũq; ex pleuretide ẽpici fiunt: ſi purgẽtur in.40. dieb⁹ a qua die ruptura fit qeſcunt. ſi ꝟo nõ: in ptiſim tranſeũt. 17.

Calidũ nocet hoc frequẽter vtẽtibus carniũ effeminationẽ facit: neruorũ incõtinentiã: mentis ſtuporẽ: fluxũ ſanguinis: ⁊ defectiones ſpiritus; quibuſdam vero ⁊ mors ſequitur. 18.

Frigidũ ꝟo ſpaſmos ⁊ tetanos ⁊ nigrores ⁊ febriũ rigores. 19.

Frigidũ inimicũ neruis oſſibus dẽtib⁹ cerebro ſpinali medulle. Calidum vero vtile ⁊ amicum. 20.

Quecũq; infrigidata ſunt: recalefacere op;: exceptis quibuſcunq; ſanguinem manare futurum eſt. 21.

Ulceribus frigidũ mordax: cutẽ indurat: dolorẽ ſine ſanie facit: nigrores: rigores: ſpaſmos: tetanos: ⁊ febres. 22.

Eſt aũt vbi i tetano ſine vulnere iuuene bñ carnoſo eſtate media aq̃ frigide mł'ta ĩfuſio: calor ĩ reuocationẽ facit: calor ṽo h liberat. 23.

Calidũ ſaniẽ faciens in oĩ vulnere maximũ ſignũ ad certitudinem cutem mollit ⁊ attenuat ſine dolore: rigor: tetanorũ ⁊ ſpaſmorum mitigatorium eſt. Eor vero q̃ in capite ſunt ſoluit grauedinem Plurimum confert oſſiũ fracturis: magis vero denudatis. Horum aũt maxĩe in capite vulnera habẽtib⁹: ⁊ q̃cũq; a frigiditate oriũtur: aut vulnerãtur: ⁊ herpetis vulneribus comedentibus: ano pudẽdo: veſice: ⁊ matrici. Calidum quidẽ determinãs ⁊ amicum. Frigidum ṽo cõtrarium: ⁊ occidens. 24.

In his ṽo op; frigido vti vñ ſanguis fluere futurus eſt: non ſuper loca ſed circa ea. Et quecũq; flegmones: aut inflãmatiões in rubeũ aut ſubſanguineum colorẽ ſunt tendẽtes ex recẽti ſanguine quoniã veterata denigrat: ⁊ iuuat heriſipilã nõ vulneratã quoniam vulnerate nocet. 25.

Frigida velut nix vel chriſtallus pectori inimica: tuſſes cõmouẽtia ſanguinẽ fluere facientia: ⁊ catarros. 26.

In articulis dolores ⁊ tumores ſine vlceratione podagrã ⁊ ſpaſmũ ⁊ horum plurima frigida aqua infuſa refrigerat ⁊ attenuat ⁊ dolorẽ ſoluit. Stupor enĩ mediocris dolorem minuit. 27.

Aqua que cito calefit ⁊ cito infrigidatur: leuiſſima eſt. 28

Quibuſcũq; bibere deſiderium eſt noctu valde ſitiẽtibus: ſi ſuperdormierint bonum. 29.

Muliebria educit calefactio ex aromatibus. Multotiens ṽo ⁊ ad alia vtilis eſſet ſi non grauedinem capitis faceret. 30.

Mulier in vtero habens flobothomata aborſu; facit: ſ; magis cuius maior eſt fetus. 31.

Mulieri ĩ vtero hñti ab aliq̃ acuta egritudinũ accipi mortale. 32

Mulieri ſanguinẽ vomẽti mẽſtruis ſupueniẽtib⁹ ſolutio fit. 33.

Mulieri mẽſtruis deficiẽtib⁹ ſanguinẽ ex narib⁹ fluere bonũ ẽ. 34.

Mulieri i vtero hñti: ſi vẽter mł'tũ fluat: piculũ eſt abortiendi. 35.

Mulieri que a matrice moleſtaẽ: aut difficile generanti ſternutatio ſuperueniens bonum. 36.

Mulieri mẽſtrua habenti ſine colore ꝓprio ⁊ non ẽm ſe ſemper facta: purgatione indigere ſignificat. 37.

Mulieri i vtero hñti: ſi ſubito mãmille graciles fiãt abortit. 38.

Mulieri in vtero habẽti: ſi altera mãmilla gracilis fiat: geminos hñti: alteru; abortiet. Et ſi quidẽ dextra gracilis fiat ĩ maſculum ſi vero ſiniſtra feminam. 39.

Similiter que neq; pregnãs neq; generauit lac h;: huius menſtrua defecerunt. 40

Mulierib⁹ q̃b⁹ ad mãmillas ſanguis ꝯuertiẽ: maniã ſignificat. 41

Mulierē ſi vis ſcire ſi ɔcepit: mellicratū qñ dormitura ē: da biberē ei: et ſi qdē torſiões habuerit circa vētrē ɔcepit: ſi vo nō minime. 42.
Mulier ſiquidē maſculū ɔcepit: bene colorata eſt: ſi vero feminā: diſcolorata. 44.
Si mulieri pregnanti heriſipila fit in matrice: mortale. 44.
Que pt naturā tenues exñtes ɔcipiūt: abortiūt añqȝ groſſeſcāt. 4
Quecūqȝ corpa moderate hñtes abortiūt ſcdo mēſe: aut tertio. ſine oſſi occaſiõe manifeſta: his cotilidones mucillaginib⁹ pleni ſunt: et non pñt pre grauedine tenere fetū: ſed abrūpuntur. 46.
Quecūqȝ exñtes preter naturā craſſe nō cōcipiūt: his piguedo os matricis obturat: et priuſqȝ extenuentur nō cōcipiūt. 47.
Si matrix in vertebro poſita fecerit ſaniē: neceſſe ē ɔmotū fieri. 48.
Fet⁹ maris qdē in dextris: femine vero in ſiniſtris magis. 49.
Ad matricis pcipitatiões obtalmicū apponēs applicāde os et nares.
Mulieri in vtero habēti tenaſmō innat⁹ abortire facit. 51. (50.
Mulieri mēſtrua ſi velȝ retinere: ſitiā maiorē ad mā millas appone
Quecūqȝ in vtero hñt his ɔcluditur os matricis. 53. (52.
Mulieri in vtero hñti lac ex mā millis multū fluēs: fetū ſignificat debilē. Si vero vbera dura fuerint ſanū fetū ſignificat. 54.
Quecūqȝ corrupture ſunt fet⁹: his vbera gracilia fiūt. Si vero rurſus dura fiunt. Et ſi dolor eſt in vberib⁹ aut i vertebris: aut i genibus: aut in oculis nō corrumpunt. 55.
Quibuſcūqȝ os matricis durū ē: his neceſſe ē os matricū ɔcludi. 56
Quecūqȝ i vtero hñtes a febrib⁹ accipiūt: et fortit caleſiūt ſine occaſione manifeſta: generant periculoſe et difficulter: aut abortiunt per ditantes. 57.
In fluxu muliebri ſpaſm⁹ et animi defectio ſi ſuperueniat: malū. 58.
Menſtruis plurimis eueniētibus accidūt egritudines: et nō veniētibus a matrice: accidunt egritudines. 59.
In ano flegmones patienti: et matrice flegmonē hñte: ſtrāguria ſuperuenit. In epate vero flegmones patiēti ſingult⁹ ſuperuenit. Et in rhenib⁹ habentib⁹ ſaniē: ſtrāguria accidit. 60.
Mulier ſi nō cōceperit: velis aūt ſcire ſi ɔcipiet: cōtegens veſtimētis ſuffumiga deorſum: et ſi quidē trāſire videatur odor p corpus ad os et nares: cognoſce qm̄ ea nō propter ſe nō generat. 61.
Mulieri i vtero hñti ſi purgatiões ereūt īpoſſibile ē fetū ſanū eſſe.
Si mulieri purgatiões nō ereūt: neqȝ febre: neqȝ rigore ſuperuenīēte: anguſtie vero: abhominationes: defectiones animi ei acciderint: reputa hanc in vtero habere. (62. 63.
Quecunqȝ frigidas et dēſas matrices hñt: nō ɔcipiēt. Et qcūqȝ humidas hñt matrices nō ɔcipiunt: extinguit em̄ in eis ſemen. Et qcūqȝ ſiccas et magis ardētes: nō ɔcipiūt: indigentia em̄ nutrimēti corrumpit ſemē. Et quecūqȝ ex vtriſqȝ tēperiem hñt moderate fiunt huiuſmodi generātes: anxietates: abhominatio. 64.

Similiter ⁊ in maribus: aut enī ꝓpter raritatē corporis ſpūs extra fertur vt nō incidat ſemen: aut propter debilitatē humiduꝫ diffunditur extra: aut propter frigidū nō caleſit: ita vt ꝯgreget ad hunc locū: aut propter caliditatem ipſum hoc fit. 65.

Lac dare caput dolentib⁹ malū eſt. Malū vero ⁊ febricitātibus: ⁊ quibuſcunq; hyppocundria ſuſpēſa rugiūt: ⁊ ſiticuloſis. Malū vero quib⁹ fellei ſeceſſus: ⁊ in acutis febribus: ⁊ in quib⁹ ſanguinis multa egeſtio facta eſt. Conuenit vero ptiſicis non valde febricitātib⁹. Dare vero et in febribus longis nullo predictoꝝ ſignorū preſente: ⁊ extra ration ē tabefactis. 66.

Quibus tumores in vulnerib⁹ apparent nō valde ſpaſmātur: neq; inſaniūt. His vero non apparentib⁹ repente: quib⁹ quidē retro ſpaſmi ⁊ tetani fiant. Quib⁹ ꝟo in priori parte: mania ⁊ dolor lateris acut⁹: aut empima aut diſſinteria ſi rubei fiūt tumores. 67

Si in vulneribus malis ⁊ fortib⁹ exiſtentibus tumor nō appareat: magnum malū: laxa bona cruda mala. 68.

Poſteriora capitis dolētia: in fronte recta vena inciſa iuuat. 69.

Rigores mulieribus incipiūt ex lumbis magis: ⁊ per dorſuꝫ ad caput ⁊ viris retro magisq; in priori parte corpis: velut cubitoruꝫ coxarū: ⁊ propter cutē raram: declarat pilus. 70.

A quartanis habiti nō valde a ſpaſmis apprehēdunt. ſi vero apprehendunt prius ⁊ ſuperueniat quartana: ſoluūtur. 71.

Quibus circūtendit cutis dura ⁊ ſicca ſine ſudore finiēt. Quibus vero laxa ⁊ rara cum ſudore finient. 72.

Icterici non valde fiunt inflati.

Explicit liber quintus aphoriſmorum.

Incipit liber Sextus aphoriſmorum.

In diuturnis lienterijs oxiremia ſuperueniens prī⁹ nō exñs bonum ſignum. 2.

Quibus nares humide naturaliter: ⁊ ſemē humidū cito infirmant. Quibus vero cōtraria ſalubrius. 3.

In diuturnis diſſinterijs abſtinētia malū: ⁊ cum febre peius. 4.

Circunfluentia vlcera male conſuetudinis: malum. 5.

Dolores in lateribus ⁊ pectorib⁹: ⁊ in alijs corpis partib⁹: ſi multū differunt ad diſcernendum: mali ſunt. 6.

Nefretici ⁊ circa veſicā dolores laborioſe ſanant in ſenibus. 7.

Dolores ⁊ tumores ſm ventrem exiſtentes: ſuperiores quidē leuiores: inferiores fortiores. 8.

Hydropicis que vulnera in corpore naſcūtur; nō facile ſanātur. 9

Late puſtule nō valde pruriginoſe ſunt. 10.

Caput dolēti vel circūdolēti: ſanies aut aqua: aut ſanguis deſluēs ſm aures ⁊ nares ſoluūt egritudines. 11.

Melancolicis ⁊ freneticis emorroydes in nate bonum. 12.

Emorroydas ſanãti antiq̃s ſi nõ vna fuerit rdicta: periculũ eſt fieri hydropẽ: aut ptiſiʒ: aut maniam. 13.
A ſingultu habito ſternutatio ſupueniẽs ſoluit egritudinem. 14.
Ab hydrope habito ꝑ in venas in vẽtrẽ aq̃ fluẽte ſolutio fit. 15.
A dyaria habito diuturna ſpõtaneus vomitus ſuperueniẽs ſoluit egritudinem. 16.
A pleuretide habito ꝛ peripleumonia dyaria ſupueniẽs malũ. 17.
In oculis patiẽtem dyaria accipi: bonum. 18.
Ueſicã inciſam: aut cerebꝛũ: aut coꝛ: aut dyafragma: aut epar: aut vẽtrẽ: aut rhenes: aut inteſtinoꝝ aliqđ graciliũ moꝛtale. 19.
Qñ inciſum fuerit os: aut cartilago: aut neru⁹: aut maxille tenues aut ꝑputiũ: neq; creſcit: neq; conglutinatur. 20.
Si in vẽtrẽ ſanguis fluat ꝑter naturã neceſſe eſt in ſaniẽ cõuerti. 21.
Maniacis emoꝛroydib⁹ aut varicib⁹ innatis: manie ſolutio fit. 22.
Quibuſcũq; doloꝛes a doꝛſo in cubitos trãſeũt: flõmia ſoluit. 23.
Si timoꝛ ꝛ puſillanimitas multũ habeãt tẽp⁹: habẽtẽ melancholicũ perficiunt. 24.
Inteſtinoꝝ ſi incidaꝛ aliqđ graciliũ: nõ cõglutinatur. 25.
Heriſipilam extrinſec⁹ factã: intus cõuerti nõ bonũ: intrinſecus ṽo extra bonum. 26.
Quibuſcũq; in cauſone tremoꝛes fiũt: alienatio ſoluit. 27.
Quicũq; empici aut hydropici vꝛunꝛ: aut incidũꝛ: his effluẽte ſanie aut aqua multa ꝛ repente omnino pereunt. 28.
Eunuchi non podagriʒant: neq; calui fiunt. 29.
Mulier nõ podagriʒat: ſi mẽſtrua nõ defecerũt in ea. 30.
Puer nõ podagriʒat ante affrodiſiam. 31.
Doloꝛes oculoꝝ meri potio aut lauacrũ aut pyꝛia aut flobothomia aut farmacia ſoluit. 32.
Trauli a dyaria maxime capiuntur longa. 33.
Acidũ ructantes nõ valde pleuretici fiunt. 34.
Quicũq; calui fiũt: his varices nõ naſcunꝛ magne. Quibuſcũq; ṽo innaſcuntur rurſus capillati fiunt. 35.
Hydropicis tuſſis ſupueniẽs malũ. Pꝛeexiſtẽs ṽo ſine malo. 36.
Diſſuriam flobothomia ſoluit: incidere vero venam que intus in talo eſt. 37.
A ſquinãte habito tumoꝛẽ fieri in guture bonum. Extra enim conuertitur moꝛbus. 38.
Quibuſcũq; abſcõditi cãcri fiũt: nõ curare meli⁹ ẽ. Curati em̃ peũt citius: non curati multũ tẽp⁹ perficiunt. 39.
Spaſm⁹ fit ex plenitudine aut euacuatiõe. Ita ſingultus. 40.
Quibuſcũq; doloꝛ circa hyppocũdria ſine flegmone: his ſupueniẽs febꝛis ſoluit doloꝛem. 41.
Quibuſcũq; ſanies facta in coꝛpe nõ manifeſtaꝛ: his ꝑpter ſpiſſitudinẽ ſaniei aut loci groſſitudinẽ non manifeſtatur. 42.

Ictericis ſi epar durum fiat malum. 43

Quicūq; ſplenetici a diſſinteria capiunt: his ſuꝑueniēte lōga diſſinteria hydrops naſcit aut lienteria: ⁊ pereunt. 44

Quibuſcūq; ex ſtrāguria ileos innaſcit: hi in ſeptē dieb⁹ ꝑeūt: ſi non febre ſuperueniente multa vrina fluxerit. 45.

Vulnera q̄cūq; annua fuerint vl' lōgi⁹ tēp⁹ habēt: os neceſſe eſt emitti ⁊ cicatrices fieri concauas. 46.

Quibuſcunq; gibbi ex aſmate fiunt aut tuſſi ante iuuentutem pereunt. 47.

Quibuſcūq; flebothomia aut farmacia cōfert: hos vere flobothomare aut farmaciaʒ dare conuenit. 48.

Spleneticis ſuperueniens diſſinteria: bonum. 49.

Quibuſcūq; tumores podagrici fiunt in quadraginta dieb⁹ deferueſcentes reſident. 50.

Quibuſcūq; cerebrū ſurſum cōcutit: neceſſe eſt febrem ⁊ fellis vomitum ſuperuenire. 51.

Quibuſcūq; ſanis dolores repēte fiūt in capite: ⁊ ꝯtinuo ſine voce fiūt ⁊ ſtertūt pereūt in ſeptem dieb⁹: ſi nō eos accipiat febris. 52.

Attēdere opꝫ iudiciū oculoꝝ in ſomnis. Si eīn q̄d albi appareat cōmiſſis palpebris: nō ex dyaria exiſtēte aut farmacie potiōe malum ſignum: ⁊ mortale valde. 53.

Deſipientie cum riſu quidem facte ſecuriores. Cum triſtitia vero moleſte. 54.

In acutis paſſiōib⁹ cū febre luctuoſa ſuſpiria malum. 55.

Podagrica ⁊ maniaca vere ⁊ autūno mouent vt in pluribus. 56.

In melācolicis egritudinib⁹ ꝑiculoſe eruptiōes: aut apoplexiā: aut epilepſiā: aut ſpaſmū aut cecitatē: aut maniā ſignificant. 57.

Apoplectici maxime fiunt etatib⁹ a quadraginta annis vſq; ad ſexaginta vel ſeptuaginta. 58.

Si omentum eruperit neceſſe eſt putrefieri.. 59.

Quibuſcūq; a ſciatica moleſtatis ꝟtebrū reſilit foras ⁊ rurſus incidat in locū ſuū: his muſcilagines facte ſunt. 60.

Quibuſcūq; a ſciatica moleſtatis vertebrū reſilit foras: his tabeſcit crus ⁊ claudicant ſi non vrantur.

¶ Explicit liber ſextus aphoriſmorum.

¶ Incipit liber ſeptimus aphoriſmorum.

IN acutis morbis frigiditas extremitatū malū. In oſſe egrotāti caro liuida malum. 2.

In vomitu ſingult⁹ ⁊ oculi rubei malum. 3.

In ſudore rigor malum. 4.

In mania diſſinteria aut hydrops aut extaſis bonū. 5.

In egritudine diuturna: abſtinentia ⁊ egeſtiones colerice malū. 6.

Ex multa potiōe rigor ⁊ deſipientia malum. 7.

Ex apoſtematis int⁹ ruptura: diſſolutio vomit⁹: ⁊ defectio aī fit. 8.

In ſanguinis fluxu deſipiētia aut ſpaſmus: malum. 9.

Jn byleon vomitus:ſingultus:ſpaſm⁹ ꝛ deſipiētia:malū. 10.
Jn pleuretide peripleumonia malū. 11.
Jn periplemonia freneſis malum. 12.
Jn vulneribus fortibus:ſpaſmus:aut tetbanus malū. 13.
Jn percuſſione in capite ſtupor aut deſipientia malū. 14.
Jn ſanguinis ſputo:ſaniei ſputum malū. 15.
Jn ſaniei ſputo ptiſis ꝛ flux⁹ malū:vbi vero ſaliua tenet:moriūt. 16.
Jn flegmone epatis ſingultus:malum. 17.
Jn vigilia ſpaſmus aut deſipientia malū. 18.
Jn oſſis denudatione beriſipila malum 19.
Jn beriſipila putredo aut ſanies malum. 20.
Jn litargico tremor malum. 21.
Jn forti pulſu in vulneribus emoroſagia malum 22.
Jn dolore diuturno circa ventrem ſanies malum. 23.
Jn colerico ſeceſſu diſſinteria malum. 24.
Jn oſſis fractura deſipientia ſi in vacuum acceperit malū. 25.
Jn farmacie potione ſpaſmus mortalis. 26.
Jn dolore forti circa ventrem frigiditas extremitatum malū. 27.
Jn vtero babenti tenaſmus ſuperueniens abortit. 28.
Quibuſcūq; os aut cartilago inciſū fuerit ī corpore nō auget. 29.
Si ab albo flegmate babito dyaria ſuꝑuenerit fortis ſoluit egritudinem. 30.
Quibuſcūq; ſpūoſe egeſtiōes ī dyaria:bis a capite flegma ōfluit. 31.
Quibuſcūq; i febrib⁹ ī vrinis crinoides byppoſtaſes fiūt:lōgā egritudinem ſignificat. 32.
Quibuſcūq; cbolerice byppoſtaſes fiunt ſuꝑi⁹ vero tenues acutā egrinem ſignificat 33.
Quibuſcūq; vrine diſtātes fiūt:bis ī corpe turbatio fit fortis. 34.
Quibuſcūq; i vrinis ampulle ſuꝑnatāt:nefreticā ſignificāt:ꝛ lōgā egritudinem fore 35
Quibuſcūq; pinguis byꝑoſtaſis ꝛ cōglobata:bis nefreticā et acutā egritudinē fore. 36.
Quibuſcūq; nefreticis exiſtētib⁹ ꝑdicta ſigna accidūt ꝛ dolores acuti circa muſculos ſpinales fiūt ſiqdē circa extrinſecos locos fuerint:apoſtema futuꝝ expecta extrīſec⁹. Si vero dolores magis circa interiores locos apoſtema futurū expecta magis ītus. 37
Quicūq; ſanguinē vomūt ſiquidē ſine febrib⁹ ſalubre. Curātur vero ſtipticis ꝛ īfrigidātib⁹. Si vero ex febre:pernicioſum eſt. 38.
Catarri in ſuꝑiori ventre:in ſaniē cōuertūtur in viginti dieb⁹ 39.
Si ſanguinē ꝛ trūbos migit ꝛ ſtrāguriā bꝫ:ꝛ dolor īcidit ī pitoneō ꝛ ſub vētrē ꝛ pectinē:ea q̄ circa veſicā ſunt egrotare ſigt. 40.
Si lígua intemperata repēte fiat aut appoleticū aliquid corpis vel melancolicum bmōi efficit. 41.
[S]i ſuperpurgato ſeniori ſingultus ſuꝑueniat nō bonū. 42

Si febris nō a colera hēatur: aq̄ multa calida infuſa a capite ſolutio fit febris. 43. Mulier vtraſq̄ dextras hn̄s nō fit. 44.
Quicūq̄ empici vrunt aut incidunt: ſiquidē ſanies pura fluxerit et alba euadunt. Si vero cenulenta et male olens pereunt. 45.
Quecunq̄ in epate ꝓpter ſaniem vruntur: ſiquidē ſanies pura fluxerit et alba euadūt. In tunica enim illius ſanies eſt. Si vero velut a murca fluxerit pereunt. 46
Oculorum dolores: meri potio ⁊ lauacrū ⁊ flobotbomia ſoluit. 47
Hydropicus ſi tuſſim habeat: deſperatus fit. 48.
Stranguriā et diſſuriā vini potio ⁊ flobotbomia ſoluit. Incidere vero venā que intus in talo eſt bonum. 49.
Squinante habito tumor et rubor in pectore ſuperueniens bonū: foras enī conuertitur egritudo. 50.
Quicūq̄ ſpachilon in cerebro patiunt: in tribus diebus pereunt. Si vero hos effugerint: ſani fiunt. 51.
Sternutatio fit a capite ex cerebro calefacto ⁊ humectato: qđ eſt in capite vacuo: aere deſcēdente in illud vacuū ⁊ faciente ſonitū: quoniam exitus eſt ei per anguſtum. 52.
Quicūq̄ circa epar dolēt: his febriſ ſupueniēs: ſoluit egritudinē. 53
Quibuſcunq̄ conuenit ſanguinē auferre ex venis: hos oportet flobotbomare in vere. 54.
Quibuſcūq̄ inter rbenes ⁊ ventrē flegma concluditur ⁊ dolorem preſtat non habens exitum in neutrum ventriū: his ꝑ m venas in veſicā conuerſo flegmate ſolutio fit morbi. 55.
Quibuſcunq̄ epar aqua impletū in omentum eruperit: his aqua venter impletur ⁊ moriuntur. 56.
Halices: oſcitatiōes: rigores: vinū mēſurate bibitū ſoluit egritudinem. 57.
Quibuſcūq̄ cerebrum motū fuerit ab aliqua actione neceſſe fieri ſine voce ſtatim. 58.
Corporibus humidas carnes habentibus: famem adhibere cōuenit: fames enim deſiccat corpora. 59.
Si a febre habito tumore non exiſtente in collo ſuffocatio repente innaſcitur: vt deglutire non poſſit mortale. 60.
Si a febre habito torqueatur collū vt deglutire non poſſit et tranſglutiēdo anguſtietur ſine tumore manifeſto: mortale. 61.
Si a febre habito: tumore nō exiſtēte in faucibus ſuffocatio repente venerit mortale. Si a febre habito collū conuertat ita vt vix deglutire poſſit: tumore non exiſtente in collo: mortale. 62.
Sudore multo frigido calido ſuperfluēte oportet mitti humiditatem a corporibus fortibus ſuperius: debilibus vero inferius. 63.
Febres quecūq̄ nō deficiētes tertia die: ſunt fortiores ⁊ periculoſe. Quecūq̄ vero ſic defecerint: ſignificat qm̄ nō periculoſe. 64.
Quibus febres longe: his puſtule, diuturne: aut in articulis dolores fiunt. 65.

Quibuſcūq; ex febribus aut puſtule diuturne: aut in articulis dolores fuerint: hi amplioribus cibis vtuntur. 66.

Cibus quē accipiūt febricitātes ſanis ē vt⁹: īfirmis vo morb⁹. 67

Premiſſis aliquibus exeuntibus nō motis: ſed quaſi raſura inteſtini ſupnatauerit parua: paruus eſt morbus. Si multa mult⁹. Horum vero multa neceſſaria eſt vētris ſolutio. Si vo vēter nō mūdificabitur: ſed potius iuſcula dabuntur: quanto magis dabis: tanto magis plus peiorabitur.

¶ Expliciūt aphoriſmi Hyppocratis ſm veterē tranſlationē.

¶ Incipit liber aphoriſmorū domini Hyppocratis a dn̄o Theodoro gaza medico e greco in latinum de nouo tranſlatorum.

Vita breuis. ars longa. Occaſio preceps. Experimentū fallax. Judiciū difficile eſt. Nec ſolum ſeipſum officio fungentem exhibere opꝫ: ſed etiā egrum ⁊ aſſidētes et exteriora. 2.

In pturbationibus vētris ⁊ vomitibus ſpōtaneis ſi tale purgať quale purgari opꝫ res bene cedit ⁊ facile fertur. Sin min⁹ cōtra. Simili modo ꝯceptaculorū inanitio ſi fiat qualis fieri opꝫ: res bn̄ cedit ⁊ facile fertur. Sin min⁹ ꝯtra Igitur ⁊ tempus ⁊ terram ⁊ etatem ⁊ genera morborum in quibus oportet nec ne conſpicari officiuꝫ eſt. 3.

Habitus athletarū admodum boni tuti non ſunt ſi ad ſummū deuenerint. Non eñ in eodē ſubſiſtere pn̄t aut quieſcere. Quod ſi nō quieſcunt nihil ꝓficere in melius poſſunt. Reſtat igiť his de cauſis vt in deterius labanť. Quāobrē ſoluere habitū expedit ſine mora: vt denuo refici corp⁹ incipiat. Nec idcirco cōpreſſiōes in extremū ducēde ſunt. Haud. n. tutū hoc eſt: ſed ꝓ eius q̄ corrigiť natura ducendū vt toleret. Oino eūationes in extremū ded ucte cū picl'o ſūt. Rurſuſq; recreatiōes extreme ad piculū agūt. 4.

Tenuis exq̄ſitaq; vict⁹ ratio in affectib⁹ tū diuturnis oibus: tuꝫ ēt acutis q̄b⁹ nō cōpetit: grauis moleſtaq; eſt. Itēq; vict⁹ q̄ in extremū tenuitatis deuenerit: grauis eſt. Nā ſatietas quoq; in extremum acta moleſta eſt. 5.

In tenui victus rōne egri peccāt: quo fit vt maiore afficianť detrimento quicq̄d eñ cōmittitur graui⁹ obuenit q̄ in aliquantulū pleniore. His igitur ⁊ ſanis tuta nō eſt illa admodū tenuis diligens exq̄ſitaq; ratio vict⁹ ob eam rem ꝙ difficilius errorē q̄ committitur ferūt. Ita fit vt tenuis ⁊ diligens vict⁹ periculoſior maxima ex parte ſit eo qui paulo plenior precipiatur. 6.

Summis morbis ſumma diligētiſſime remedia adhibēda ſunt. 7.

Ubi morb⁹ pacut⁹ eſt ſtatim ⁊ labores ſummi fatigāt ⁊ tenuiſſimo victu vti neceſſe eſt. Ubi nō ita eſt: ſed pleni⁹ agere lꝫ. Tantū in-

dulgendum eſt cibo quanto morbus ipſe ſit ſummo leuior. 8.
Cũ vero morb⁹ ↄſiſtit ſuo vigore: tenuiſſimo victu vti neceſſe eſt. 9.
Colligẽdũ ẽt eſt an eger poſſit eo victu quẽ pceperis durare ad cõſiſtendũ vigorẽ vſq; egrotatiõis: ꝛ ille ve poti⁹ deficiat: nec durare poſſit ea ipa vict⁹ rõne: an morb⁹ añ õficiat atq; hebeteſat. 10
Quib⁹ igit cõſiſtẽtia iuxta eſt: his tenuis vict⁹ iuxta pcipiẽdus ẽ. Quibus aũt cõſiſtendi vigor poſtea futur⁹ eſt: his in eo ipſo vigore ꝛ paulo ante de cibo ſubtrahendũ eſt. Tempore vero ſuperiore vberius agenduȝ eſt vt eger ſufficiat. 11.
Jn acceſſionib⁹ abſtinendũ eſt aſſumere em̃ cibũ uociuũ eſt. ꝛ qb⁹ p circuitũ veniũt acceſſiões: his i ipſa acceſſiõe abſtinendũ eſt. 12.
Acceſſiões vero cõditioneſq; iudicant a morbis ꝛ anni tpib⁹ atq; ẽt circuituũ ſucceſſiuis icremẽtis: ſiue quotidie: ſiue vno iterpoſito die: ſiue etiã p interualla ampliora eueniũt: necnõ ex his q̃ ſuperueniunt iudiciũ accipi põt. Uergi gr̃a in morbo coſtali ſi ſcreatio purulenta ſtatim inter initia extitit: breuẽ egritudinem fore oñdit. Sin poſtea puruit longã. Quin etiã vrina: aluus: ſudor: morbus aut difficile aut facile nullo pacto iudicari finitiue poſſe: aut breues: aut longos fore ſignificabunt. 13.
Senes facillime ieiuniũ tolerãt: mox q̃ firma etate ſunt: min⁹ adoleſcẽtes: oim minime pueri: eorũq; ipoꝝ q̃ aio ſunt ꝑpenſiores. 14
Qui increſcũt pl'm calorȝ innati obtinẽt: itaq; plurimo cibo idigẽt alioq̃n corp⁹ abſumit. Senib⁹ vero pax caloris ieſt: ꝛ ob eã rẽ paucis egẽt fomitib⁹ q̃ppe q̃ a multis oppſſi extinguant: hinc ẽt feb. nõ eque acute ſenib⁹ accidunt: corpus em̃ eoꝝ frigidũ eſt. 15.
Uentres hyeme ꝛ vere natura calidiſſimi ſunt ꝛ ſomni longiſſimi. Jtaq; per ea tempora cibi dari copioſius debent. Caloris em̃ natiui copia magna ineſt: vt cibus proinde plenior requiratur. Argumento etates ſunt ꝛ athlete. 16.
Uictus omnis febricitantibus humidus ꝓficit: ſed precipue pueris: ꝛ his qui ita viuere conſueuerũt. 17.
Et quibuſnam ſemel aut bis aſſumendum ſit: ꝛ plura ne an pauciora: particulatim animaduertẽdum. Tempori: etati ꝛ conſuetudini impertiendum aliquid eſt. 18.
Cibos eſtate ꝛ autũno difficillime fert: hyeme facillime: mox vere. 19
Qui p circuit⁹ acceſſionũ exacuunt: his nihil eſt dandũ nec aſſumẽre q̃cq̃ cogendũ: ſȝ adiectioni ſubtrahendũ ẽ añ iudicationẽ. 20
Que iudicant aut iudicata ſunt integre: non mouere neq; nouare vel medicamentis: vel alijs incitamentis: ſed ſinere debes. 21.
Que euanda ſunt eo duci debet qua maxie natura ↄmode tẽdit. 22
Concocta euacuare mouereq; non cruda opȝ nec in principio niſi turgent. Sed magna ex parte non turgent. 23.
Deiectiões nõ copia eſtimãde ſunt: ſed eo qđ talia deijciũtur qualia deijci opȝ ꝛ facile eger fert. Atq; vbi ad aie defectionȝ vſq;

ducendũ eſt:ita agendum modo eger durare poſſit. 24.
In affectib⁹ acutis raro ⁊ inter initia vtẽdũ medicamẽto euacuato rio eſt:idq; adhibito diligẽter examine faciẽdũ eſt. 25.
Si q̃le purgari op3 tale purgat᷑:pdeſt ⁊ facile fert᷑. Si ꝯ difficult᷑. 26

Incipit liber Secũd⁹ aphoriſmoꝝ domini Hyppocratis a dño Theodoro gaza medico e greco in latinũ nuper traductorum.

In quocunq; morbo ſomn⁹ laborẽ affert letalis eſt. At ſi iuuat letalis non eſt. 2.
Ubi ſomnus delirium tollit bene eſt. 3.
Sõn⁹ aut vigilia ſi alterutrũ modũ excelſerit:male ẽ. 4
Nõ ſatietas: nõ fames :nõ aliđ quicq̃ bonum eſt quod naturam excedit. 5.
Laſſitudies ſpõte eueniẽtes morbos pronunciant. 6.
Quicunq; parte corporis aliqua laborantes laborẽ ipſum magna ex parte non ſentiunt:his mens egrotat. 7.
Que longo temporis ſpacio extenuantur lẽte reficienda ſunt. Que breui breuiter. 8.
Si q̃s a morbo cibũ aſſumẽs nõ corroborat᷑:pl⁹ cibi q̃ ſatis ſit aſſumi ſignificat᷑. At vero ſi nõ aſſumenti ita euenit:euacuatione op⁹ eſſe ſciendum eſt. 9.
Corpora quacũq; purgare libuerit:fluida eo facies. 10.
Corpora impura quo magis nutris: eo magis offendis. 11.
Potu q̃ cibo expleri facilius eſt. 12.
Que ꝑ morbos relinquunt᷑:ab iudicatione faciunt recidiuam. 13.
Quib⁹ iudicatio iſtat:his nox difficilis ẽ q̃ acceſſionẽ ꝑcedit:ſubſequẽs autẽ nox facilior magna ex parte accedere ſolet. 14.
In ꝓfluuijs alui mutatiões deiectionũ iuuãt niſi i praua mutẽt. 15
Ubi fauces egrotãt aut tubercula in corꝑe oriunt᷑ excreationes cõſiderande ſunt nam ſi biliofe ſunt corpus egrotat:ſi ſimĩes ſanis corpus alere tutu3 eſt. 16.
Ubi fames eſt:laborandum non eſt. 17.
Ubi plus cibi preter naturam ingeſtum eſt:morbum id facit:patet hoc ex ipſa curandi ratione. 18.
Coꝝ q̃ vniuerſim atq; celerit᷑ alũt:excretiões q̃3 celeriter fiunt. 19.
Morboꝝ acutoꝝ predictiões nõ admodum tute ſunt neq; mortis neq; ſalutis. 20.
Quib⁹ iuuenib⁹ adhuc alu⁹ hũida eſt:his ſeneſcẽtib⁹ ſiccat᷑. Cõtra q̃b⁹ iuuenib⁹ adhuc alu⁹ ſicca ẽ:his ſeneſcẽtib⁹ humectat᷑. 21.
Famẽ vini potio ſoluit. 22.
Quicũq; morbi ex repletiõe fiũt:euacuatiõe curãt᷑. Quicũq; euacuatiõe: repletiõe. Eodẽq; mõ ceteroꝝ cõtraria remedio ſunt. 23.
Morbi acuti intra quartũdecimũ diẽ iudicari ſolent. 24.
Dies q̃rt⁹ ſeptimi index eſt. Octau⁹ ꝑncipiũ alteri⁹ ſeptenarij ezor

ditur. Undecimus etiā cōſiderandus eſt. Quartus enim ſecūdi ſeptenarij eſt. Item decimus ſeptimus conſiderandus eſt. Quartus enim a quartodecimo ⁊ ſeptimus ab vndecimo eſt. 25.

Quartane eſtiue breues magna ex parte ſunt. Autumnales lōge p̄ſertim que hyemem attigerint. 26.

Febrē cōuulſioni ſuperuenire melius eſt ꝙ̄ cōuulſionem febri. 27.

His que nō ex ratione leuāt: confidendum nō eſt: nec pre metu omittēdū ſoluere: ea que preter rationem incidūt mala: hec enim magna ex parte infirma ſunt nec perſeuerare aut immorari diuti⁹ ſolent. 28.

Febricitāti non admodū leuiter ⁊ per ſummā corporis formā ſi corpus pſtat nec vllo modo collabit: aut cōtra ſi magis cōſumit ꝙ̄ ratio poſtulat: vitioſū eſt: alterū eñ lōgitudinē morbi: alterū imbecillitatē ſignificat. 29.

Cum morbi incipiūt: ſi quid mouēdum eſt moue. Cum conſiſtunt ⁊ vigēt: quieſcere melius eſt. 30.

Omnia cū incipiūt ⁊ finiūt: leuiora ſunt. Cū cōſiſtūt grauiora. 31.

Si cui ab egrotatione bene aſſumēti cibum corpus nihilo proficit ſignum eſt vitioſum. 32.

Omnes fere qui ſeſe male habent principio bene aſſumentes cibum nec quicquā proficientes: in fine medicinam exigunt. At vero qui principio vehementer exigētes poſtea bene aſſumunt: hi melius euadunt. 33.

In quouis morbo mente conſtare ⁊ cibum appetere bono eſt: contrarium vero vitio datur. 34.

Per morbos minus hi periclitantur quorum nature morbus conuenit: aut etati: aut habitui: aut tempori: ꝙ̄ quibus non conuenit aliqua ex his ratione. 35.

In quauis egritudine partem vmbilici ⁊ imū ventrē eſſe pleniorem melius eſt: admodū extenuari atq; tabeſcere vitioſum eſt. Ad inferas et purgationes hoc idē tutum non eſt. 36.

Qui ſalubri corpore ſunt: celeriter per euacuatiōes oppreſſi diſſoluuntur atq; etiam qui prauo cibo vtuntur. 37.

Qui corpe bn̄ cōſtāt: difficulter ad vſū veniūt medicamētoꝝ. 38.

Pot⁹ ⁊ cib⁹ paulo deterior mō ſuauior ſit ꝙ̄ melior: ſed ꝗ̄ īſuauior anteponendus eſt. 39.

Seniores magna ex pte min⁹ egrotāt ꝙ̄ iuuenes. Attamē ꝗ̄ lōgi his acciderit morbi: magna ex pte īſanabiles tota vita comitātur. 40.

Raucedines ⁊ grauedines maiorib⁹ admodū cōcoq̄ nequeūt. 41.

Qui ſepe ⁊ multum exſoluuntur ſine cauſa manifeſta: hi de repente moriuntur. 42.

Stupor attonitus vehemēs ſolui nō pōt. leuis nō de facili pōt. 43.

Qui ſtrāgulant ⁊ reuertūt citra mortē: ſi ore ſpumāt nō reficiūt. 44.

Qui obeſi admodū ſūt ex natura celeri⁹ moriunt ꝙ̄ ꝗ̄ graciles. 45.

Qui morbo comitiali laborat: ſi iuuenis eſt liberari mutatiõe po-
tiſſimum: etatis: loci: victus: et vite munere poteſt. 46.
Si dolor geminus non eodem in loco infeſtat: qui vehementior eſt
alterum leuiorem obſcurat. 47
Dolores ꝛ febres accidũt magis cuꝫ cõficitur pus: ꝙ vbi confectũ
iam eſt. 48.
In omni corporis motu cum fatigari incepit ceſſaſſe protinꝰ: laſſi-
tudinis leuatio eſt. 49
Qui aſſueuerũt ferre labores etiam ſi inualidi ſunt aut ſenes faci
lius ferunt: ꝙ qui nõ ſunt aſſueti quãuis robuſti ꝛ iuuenes. 50
Quecũqꝫ lõgo tpe aſſueta ſunt etiã ſi deteriora ſint minꝰ infeſtare
ſolẽt ꝙ q̃ inſueta ſunt. Igitᷣ ad inſueta quoqꝫ mutaſſe ꝯueniet. 51.
Nimis repenteqꝫ euacuare aut replere aut calefacere aut refrige-
rare aut alio quouis mõ corpus mouere: tutũ nõ eſt. Atqꝫ nimiuꝫ
omne inimicũ nature eſt. Cõtra paulatim lenteqꝫ agere tutũ eſt.
Deniqꝫ de alio tranſire in aliud preſtat. 52.
Si cũ omnia ratione feceris: nõ id prouenit qđ ratio poſtulat: noli
in aliud tranſire dum maneat qđ principio viſum eſt. 53
Quorũ aluus eſt humida: hi quãdiu iuuenes ſunt melius degunt
ꝙ quibus ſicca eſt. At in ſenectute deterius. Siccatur eniꝫ aluus
magna ex parte his qui ſeneſcunt. 54.
Magnitudo corpis in iuuenta quidem formã liberaleꝫ affert nec
iniocundam. Sed in ſenectute vſu difficilis eſt: atqꝫ deterius eua
dit quod procerius eſt.

Incipit liber Tertiꝰ aphoriſmorũ hyppocratis a dño Theodoro gaza nuꝑ e greco ĩ latinũ traductoꝝ.

Temporum mutationes potiſſimum pariunt morbos.
magneqꝫ temporũ mutatiões: aut frigoris: aut eſtus
ꝛ reliqua ex ratione grauius incidunt. 2
Naturarum alie ad eſtatem: alie ad hyemem bene ma-
le ve ſeſe habẽt. 3.
Ex morbis alij ad alia tempora loca et victus genera bene male ve
ſeſe habent eodem modo etates. 4.
Per tempora quotiens eadem die modo eſtus: modo frigus, exiſtit
morbos autumnales expectari oportet. 5.
Auſtri hebetant auditũ: caliginẽ obducũt: corpa diffundũt: pigrio
raqꝫ faciũt. Caput aggrauãt. Ubi tẽpeſtas ita ꝓualuerit: affectꝰ
eiuſmodi exiſtũt. At ſi tp̃s aquiloniũ eſt: tuſſes: fauces: alui dure:
difficultates vrine: dolores horrifici coſtarũ ꝛ pectorũ accidunt.
Ubi tẽpeſtas ita eruperarit: affectꝰ eiuſmodi expectato. 6.
Quotiẽs eſtas fit ſiccis veri ſudoꝝ copiã in febribꝰ expectare opꝫ. 7
Per ſqualores febres acute fieri ſolẽt: et ſi magna ex parte talis ſit
annus qualem fecerit conditionem: morbos quoqꝫ tales expecta-

re magna ex parte oportebit. 8
In temporibus nature legitimis quūcq; tempeſtiua tempeſtiue red
duntur:morbi conſtātes ſinceri et faciles ſubeunt. At vero iniq̄s
inconſtantes et iudicatu difficiles exiſtunt. 9
Per autumnū morbi acutiſſimi ⁊ exitioſiſſimi accidunt magna ex
parte ver ſaluberrimū eſt minimeq; exitioſum. 10.
Autumnus tabidis malus eſt. 11.
Quod ad temporum attinet rationem. Si hyems ſqualida ⁊ aqui
lonia fuerit:ver pluuium auſtraleq;:febres acutas fieri eſtate ne
ceſſe eſt:et lippitudines et inteſtinorū difficultates maxime mu-
lieribus ⁊ his qui humidā habent naturam. 12.
Morbi autem per imbres fiunt magna ex parte febres longe:alui
fluores:putredines. 13.
Si hyems auſtralis pluuia et tepida fuerit:ver calidū aquilētūq;:
mulieres quarū partus iuxta ver properant:abortū ex qualibet
cauſa facient. Que autē peperint:imbecilles aut morbidos edēt
infantes:ita vt aut ſtatim pereāt aut tenues atq; valitudinarij
viuāt. Ceteris difficultates inteſtinorū et lippitudines aride ac-
cidēt. Senioribus vero diſtillationes que cito interimant. 14.
Si eſtas ſqualida aquilentaq; fuerit:autumn⁹ pluui⁹ auſtrinuſq;
dolores capitis:tuſſes:raucedines:grauedines exiſtunt. Tabes
etiam nonnullos inuadit. 15
At ſi autūnus aquilonius ſit ⁊ ſiccus:viris natura humidis ⁊ mu
lieribus ꝓderit:reliquis accident lippitudines aride ⁊ febres acu
te ⁊ grauedines:nōnullos etiā atra bilis exercebit. 16
Conditionum anni ſqualores ſalubriores quod in totum dixerim
q̄ imbres minuſq; mortiferi ſunt. 17
Morbi per imbres magna ex parte cōſiſtunt:febres lōge:alui fluē
tes:putredines:attoniti:angine ꝑ ſqualores tabitudines:lippitu
dines:articulo⁊ dolores:ſtillicidia vrine:difficultates īteſtino⁊. 18
Cōditionū quotidianarū aquilones corpa cōſtipatiora:cōtētiora
mobiliora:coloratioraq; faciūt. auditū etiā adiuuāt:ſ⁊ aluū exic-
cāt:oculos mordēt:⁊ ſi ī pectore dolor aliq̄s p̄eſt acri⁹ excitat. 19.
Auſtri corpora diſſoluūt ⁊ humefaciunt:caput aggrauāt:auditū
obtundunt:vertigines mouent:oculis ⁊ corporibus afferunt tar
ditatem:aluos etiā humefaciunt. 20
Per tēpora anni pueri ⁊ q̄ etate his ꝓximi ſunt:vere atq; pria eſta
te optime degūt:⁊ maxie valēt. Senes eſtate ⁊ autūno aliquādiu
reliquo autūni tpe ⁊ hyeme q̄ media ſunt etate meli⁹ valēt. 21.
Morbi quidē oēs tpib⁹ oīb⁹ accidere ſolent. Sed nonnulli certis
quibuſdam et oriuntur ⁊ irritantur. 22
Vere enim atre biles:furores:comitiales:profuſiōes ſanguinis:an
gine:tuſſes:grauedines:lepre:impetigines:vertigines:puſtule
vlceroſe plurime:tubercula:articulorum dolores. 23.

Eſtate nõnulli ex his ac febres cõtinue: ⁊ ardores ⁊ tertiane plurie: vomitiones: etiã alui profluuia: oculorũ ⁊ auriũ dolores: oris vlcera: genitaliũ putredines ⁊ ſudamina. 24

Autũno magna pars eſtiuorũ atqꝫ ẽt febres q̃rtane ⁊ errones: lienes aque inter cutẽ. tabes: ſtillicidia: vrĩe: leuitates inteſtinorũ: coxẽdices: ãgĩe: ãhelatiões: voluuli. comitiales: atre biles furores. 25

Hyeme coſtales: pulmonie: grauedines: raucedines: tuſſes: dolores laterũ: pectorũ: lũborũ: capitis dolores: vertigines: attoniti. 26.

Per etates hec accidũt paruis ⁊ recẽs natis puerulis vlcera oris vomitꝰ: inſõnie: pauores: iflãmationes vmbilici: hũores auriũ. 27

Paulo etate progrediẽtibus cũ dẽtire incipiũt: gingiuarũ prurigines: febres: ↄuulſiones. alui fluores maxime cũ caninos edũt: ⁊ his potiſſimũ pueris q̃ corpulẽtiſſimi ſunt ⁊ aluos habẽt aſtrictas. 28

Adultioribꝰ iã tõſille vertebre iꝰ occipitio ſiue luxatio in partẽ interiorẽ: anhelationes: calculi: lũbrici teretes: aſcaride: verruce: ſatirie: ſtrume. ⁊ reliq̃ abſceſſus: ſꝫ p̃cipue que enumeraui. 26.

Adoleſcentibus iã et pubeſcentibus magna eorum pars accidit: atqꝫ ẽt febres diuturne potiꝰ ⁊ ſanguis e naribꝰ pfuſiões. 30.

Plurimi vero affectus puerilis etatis iudicãt ſiue finiũt: aut itra quadrageſimũ diẽ: aut intra ſeptimũ mẽſem: aut intra ſeptimuꝫ annum: aut cũ ad pubertatẽ itur. Qui aũt perdurarĩt nec ſolui potuerint: pubeſcenti aut femine cũ menſtrua erumpunt: hi conſeneſcere aſſolent. 31.

Adoleſcentibus ſanguinis ſcreationes: tabes: febres acute: comitiales ⁊ reliq̃ morbi: ſꝫ p̃cipue que numeraui accidunt. 32.

Qui hanc exceſſerunt etatẽ his anhelationes: coſtales: pulmonie: obliuiariũ: deliria: ardores bilares: alui fluores lõgi: difficultates inteſtinorũ: leuitates inteſtinorũ: mariſce. 33.

Senioribus difficultaees ſpirandi: diſtillationes: tuſſes ſtillicidia vrĩe: difficultates vrĩe: articulorũ dolores rhenũ dolores vertigĩes attoniti: mali habitꝰ. prurigines corporis totiꝰ inſõnie: alui oculorũ ⁊ auriũ humiditates. hebetudines oculorũ: grauitas auriũ: 34.

Incipit liber q̃rtꝰ Aphoriſmorũ dñi hyppocratis a dño Theodoro gaza nup̱ e greco ĩ latinũ traductorũ.

Mulierẽ vtero gerentẽ purgabis medicamẽto ſi materia turget quarto mẽſe: ⁊ ad ſeptimũ vſqꝫ: ſꝫ eas minus: ab recentiore autẽ ⁊ ab auctiore cauebis. 1

In medicamẽtorũ vſu ſi talia ducunt ex corpore q̃lia vel ſpõte exeũt: vtile ẽ. Si cõtra: cohibẽda ſunt. 2.

Si quale purgari oportet tale purgatur: prodeſt ⁊ facile fertur. Si contra: difficulter. 4

Eſtate potiꝰ ſupra: hyeme infra ducẽdũ medicamẽtis eſt. 5.

Sub cane ⁊ ante canẽ medicamentorum vſus difficilis eſt. 6.

Macilẽtos ⁊ ad vomitũ faciles purgãdos. ẽ ſurſũ cauẽdo hyemẽ. 7

Qui autẽ ad euomẽdũ difficiles ſunt ⁊ corpore mediocriter cõſtãt infra purgabis cauendo eſtatem. 8.

Tabi obnoxios caue ne vnq̃ ad ſupernas ducas euacuatiões. 9

At vero atra bili cõmotos plenius infra eadẽq̃ ratione contraria afferes. 10.

In valde acutis ſtatim ⁊ die primi euacuandum eſt ſi materia turget. Superſedere enim in eiuſmodi morbo: malo eſt. 11.

Quos tormina vmbilicum fatigãt ⁊ labor atq̃ lumborũ dolor infeſtat: nec medicamento aut vllo alio mõ ſolui cruciat⁹ põt: bis in aquam intercutẽ ſiccã decumbitur. 12

Quorũ a ſui leuitate inteſtinorũ infeſtantur: hiberno tẽpore eos ſupra purgare malum eſt. 13.

Qui non de facili ſupra veratrũ pugãtur: eorũ corpora ante potionẽ humectãda ſunt cibo pleniore quieteq̃. 14.

Cũ q̃ veratrũ biberit ad corpis motiões magis ad ſõnos q̃eteſq̃ minus ducito: motiõe corp⁹ turbari. indicio ẽ nauigatio. 15.

Cũ libuerit vt veratrũ amplius ducat: corp⁹ mouebis. Cõtra cum ſiſtẽdũ cẽſueris: ſomnũ molieris nec quicq̃ mouebis. 16.

Ueratrũ periculoſũ his eſt q̃ corpore integro ſunt: facit enim conuulſionẽ. 17.

Si q̃s nõ febriẽs inedia exigit ⁊ cordis dolore aut caliginoſa vertigine infeſtat̃ ac oris amaritudinẽ ſentit: purgatiõe ſe egere pte ſuperiore ſignificat. 18.

Dolores qui ſupra p̃cordia infeſtant purgationẽ ſupra: qui infra: infra requirũt. 19.

Qui in medicamentorũ potione nõ ſitiunt cũ purgãtur: hi nõ deſinunt priuſq̃ ſitiant. 20.

Si tormina acciderũt non febricitanti ⁊ genuũ grauitas ⁊ lumborum dolor: purgatione infra opus eſſe ſignificatur 21

Deiectiones nigre modo ſanguinis atri ſpõte veniẽtes ſiue cũ febre: ſiue ſine febre peſſime ſunt: ⁊ quo plures ſunt praui colores: eo pei⁹. Sȝ ſi ex medicamẽto tales egerũtur: meli⁹ eſt ⁊ q̃ plures nõ praui colores ſunt eo melius. 22.

In quocunq̃ morbo icipiẽte ſi atra bilis vl' ſupra vel infra exierit: letale eſt. 23.

Quicũq̃ ex morbis acutis aut diuturnis vulneribus aut alio quouis modo extenuati atram bilẽ ſanguini atro ſimilẽ emiſerint: poſtridie moriuntur. 24.

Difficultas inteſtinorũ ſi ab atra bile inceperit: letalis eſt. 25

Sãguis ſupra emiſſus q̃liſcũq̃ ẽ: mal⁹ ẽ: infra aũt bon⁹ eſt. 26.

Si difficultate inteſtinoꝝ laborãti carcũle exeũt: letale eſt. 27.

Quibus per febres ſanguis alicunde large exierit: his in recreatione alui humide reducuntur. 28.

Quib⁹ deiectiões bilioſe exeũt ſurditate ſupueniẽte finiunt̃. Et q̃bus ſurditas p̃ceſſerit deſinit ſi deiectiones ſequunt̃ bilioſe. 29

Quibusfebricitãtib⁹ die ſexto frigora accidũt: his difficulter iu-dicantur. 30.
Quibus acceſſionesveniũt ſi febris quacũqꝫ hora dimiſerit: eadẽ altero die repetit: his difficile iudicatur. 31.
Qui per febres laſſantur: his in articulos ⁊ maxillas potiſſimum abſceſſus decumbunt. 32.
Quibus ꝯualeſcẽtib⁹ a quauis egritudine pars aliqua corporis dolore vexatur: his eam in partẽ abſceditur. 33.
Quin ⁊ſi priuſqꝫ egrotaſſent parte aliqua ſui corporis ꝑdoluerint eodẽ morbusdecumbit. 34.
Si febricitãti nullo tumore fauciũ ſtrãgulatio accidit ſubito leta-le eſt. 35.
Si febricitãti collũ peruertitur vt vix deuorare poſſit ſine vllo colli tumore mortiferum eſt. 36.
Sudores febricitãti ſi ſtatim inceperit bono ſunt. Et tertio die et v.⁊.vij.⁊.ix.⁊.xj.⁊.xiiij.⁊.xx.⁊.xxiiij.⁊.xxvij.⁊.xxx.⁊.xxxiiij. his eſſit ſudoribus morbi iudicãtur. Qui aũt non ita veniunt laborẽ ſi-gnificãt: ⁊longitudinẽ morbi ⁊recidiuam. 37.
Sudores frigidi ſi cum febre acuta accidũt: mortez ſignificant: ſi cũ mitiore: longitudinem morbi. 38.
Et qua parte corporis ſudor eſt: ibi morbũ eſſe ſignificatur. 39.
Et qua parte corporis frigor aut calor eſt: ibi morbus eſt. 40.
Ubi toto in corpe mutatio ſit: ⁊ mõ corp⁹ frigeſcit: mõ caleſcit: aut colorẽ aliũ ab alio recipit: lõgitudo morbi ſignificatur. 41.
Si per ſomnũ ſudoris copia ſine cauſa manifeſta euenit: vſus cibi plenioris ſignificatur. Sed ſi non per cibum id accidit; inanitiõe corpus egere ſignificatur. 42.
Sudor multus modo frigidus: modo calidus aſſidue fluens frigidus magis: calidus minus: morbum ſignificat. 43.
Quecũqꝫ nõ ĩtermittẽtes tertio die vehementiores redduntur magis periculoſe exiſtũt Sz ſi quouis mõ ĩtermittũt ſecuritatẽ ineſſe ſignificatur. 44.
Quos febres longe exercẽt his vel abſceſſus in articulos: vel dolores decũbũt. 45.
Quos febres diutine habẽt: his in articulos abſcedit ſi labor accidit. Quibus aũt in articulos abſcedit ſi labor ex febre: hi cibo pleniore vtuntur. 46.
Si rigor accidit per febrẽ ꝯtinuã egro iã debili letale eſt. 47.
Excrationes in febribus nõ interpolatis liuide aut cruẽte: aut fe-tide omnes ſunt male. ſz ſi bene excernitur ſalutares ſunt deiectiones etiã ⁊ vrine iuuãt que cõmode exeũt. At ſi nihil cõmode ꝑ ea loca excernitur: malo eſt. 48
In febrib⁹ nõ ĩterpolatis ſi exteriora frigent interiora vruntur et ſitiunt. letale eſt. 49.
In febre nõ interpolata ſi labiũ: aut oculus; aut ſuperciliũ aut na

ſus peruertitur: ſi viſus: ſi auditus defecerit egro iã debili: quicquid ex his accidit: mors in propinquo eſt. 50.

Qnibus in febre nõ interpolata difficultas ſpirandi cũ delirio accidit letale eſt. 51.

Per febres abſceſſus niſi primis ſoluatur iudicationib⁹ morbi lõgitudinem indicat. 52.

Quibus in febrib⁹ aut in aliis morbis oculis volẽtib⁹ illacrimant nullũ eſt periculũ: ſed quibus inuitis: periculoſius eſt. 53.

Quib⁹ p febres lẽtore dẽtes opplẽt: his febres ĩcidũt vehemẽtes. 54.

Quibus tuſſes ſicce leuiter irritantur in febribus arduis: hi non admodum ſiti afficiuntur. 55.

Febres que per acceſſum inguinum accidũt: male ſunt niſi genere ephimere hoc eſt dyarie cõtinentur. 56.

Febricitanti ſi ſudor accedit febre nõ intermittẽte malo eſt: morb⁹ enĩ progatur: pluſq; hmiditatis eſſe ſignificatur. 57.

Qui ꝯuulſiõe aut diſtẽſiõe tenẽt ſi accidit febris morbũ leuat. 58.

Qui ardore tenetur ſi frig⁹ acciderit ſoluetur eo malo. 59.

Febres tertiane ſeptenis circuitib⁹ iudicanẽ qđ lõgiſſimũ eſt. 60.

Quibus per febres aures obſurduerit: his ſanguis e naribus fuſus aut aluus perturbata ſoluit morbum. 61.

Quibus per febres morb⁹ regi⁹ ante ſeptimũ accidit: malo ẽ. 62.

Febris niſi die pari deſierit ſolet recidiuare. 63.

Quib⁹ p febres q̃tidie frigus accidit: febres q̃tidie ſoluunẽ. 64.

Quib⁹ p febres morb⁹ regi⁹ die ſeptimo: aut quartodecimo acciderit: bono ẽ: niſi ilia obduruerit. nã ſi h̃ ita accidit: nõ bñ ẽ. 65.

In febribus ſi circa aluũ calor vehemẽs ac dolor ventriculi vexat male eſt. 66.

In febribus acutis ſi cõuulſiones aut viſcerũ dolores vehementes acciderint: male erit. 67.

In febrib⁹ ſi pauores p ſomnuꝫ aut ꝯuulſiões accidũt male eſt. 68.

In febrib⁹ ſpũs ſubſiſtẽs malo eſt: qm̃ ꝯuulſionem ſignificat. 69.

Quibus vrine craſſe: grumoſe et pauce ſunt: nõ ſine febre: ſi tenues copioſe prodierint: proderunt: maximevero tales exeunt his qui ſtatim aut breui ſedimẽ habeãt. 70.

Quibus vrina turbulenta qualis iumentorũ eſt: his dolor capitis vel adeſt vel aderit. 71.

Quib⁹ ſeptimo die iudicaẽ ad ſalutẽ: his vrina quarto die nubeculã hꝫ rubicundã: ⁊ reliqua ex ratione. 72. ¶ Quib⁹ vrina plucida alba emittiẽ malo ẽ: delirĩ potiſſimũ talis eueit. 73.

Quib⁹ ilia ſuſpẽſa murmurãt: ſi lũborũ dolor acceſſerit: his alui admodũ hũectãẽ: niſi flat⁹ erũpat ãt vrĩe copia pdeat idq; ĩ febrib⁹. 74.

Quib⁹ in articulos abſceſſurũ eſt: his eximit abſceſſuꝫ vrina caſſa copioſa alba qualis in febrib⁹ laborioſis, quarto die nonnullis exire ĩcipit. ſꝫ ſi ſanguis q̃q; erupit breui admodũ leuabunẽ. 75

Si ſanguis aut pus effluit per vrinã: exulcerationem aut rhenum

aut veſice ſignificat. 76.

Quibus cum vrina craſſa caruncule exigue: aut veluti capillamenta exeũt ex rhenibus: his excernitur. 77.

Quib⁹ cũ vrina craſſa furfurea ꝗdã exeunt: his veſica ſcabie affecta eſt. 78.

Quicunq; ſponte ſanguinẽ mingunt: his venulam ruptam eſſe in rhenibus ſignificatur. 79

Quib⁹ in vrina decident harenoſa: his calculo veſica laborat. 80.

Si ꝗs ſanguinẽ mingit ꝛ grumos ꝛ guttatim emittit vrinã ac dolorẽ ad ventrẽ imũ ꝛ pectinẽ ꝛ ſemẽ: vitijs veſice laborat. 81

Si ꝗs ſanguinẽ aut pus aut ſquamulas mingit: et cũ graue olẽtia in vrina: exulceratio veſice ſignificatur. 82.

Quibus in vrinario meatu tubercula oriuntur: his ſuppuratiõe facta et eruptione leuatur dolor. 83

Mictio noctu copioſe facta exiguã fore deiectionẽ ſignificat. 84.

Incipit liber quintus aphoriſmorum domini hyppocratis a domino theodoro gaza nuper e greco in latinum traductorum.

Conuulſio a veratro letalis eſt. 2

Conuulſio a vulnere letalis eſt. 3

Sanguinis multe profuſionis conuulſio aut ſingultus ſuperueniens malo eſt. 4

Ex purgatiõe cõuulſio aut ſingult⁹ ſupueniẽs malo ẽ. 5

Si ebri⁹ ꝗſquã obmutuerit cõuulſus emorit niſi ꝑhẽſus a febre ſit aut cũ ad eã venerit horã ꝗ crapula ſoluit facultatẽ recipiat loquendi. 6.

Qui a diſtenſione prehendũtur: intra quartũ diẽ intereunt. Si tamẽ hos dies euaſerint: conualeſcent. 7.

Comitiales quibus ante pubertatẽ accidunt cõmutationem recipiunt quibus anno vigeſimoquinto commoriuntur. 8.

Coſtales niſi intra quartũdecimũ diẽ repurgant in ſuppurationẽ vertunt. 9.

Tabitudini maxime etas obnoxia eſt ab anno decimooctauo ad trigeſimumquintum. 10.

Qui tabe infeſtantur: ſi qđ deſpuunt et extuſſiunt grauiter olet et capilli defluũt: letale ſignum oſtendunt. 11

Qui anginã euaſerũt: his in pulmonẽ abſceditur ꝛ intra ſeptimũ diem moriuntur. ſi tamen hos dies euaſerint ſuppurantur. 12.

Quib⁹ ꝑ tabẽ capilli defluũt: hi alui fluxiõe ſupueniẽte moriũt. 13

Qui ſpumãtẽ ſanguinẽ deſpuũt: his de pulmone educitur. 14.

Tabẽ detẽtis fluxio alui accedens letalis eſt. 15

Qui a coſtali ſuperãtur ſi intra quadrageſimũ diem a quo ruptio facta eſt repurgẽtur leuãtur: alioꝗn trãſeũt in tabem. 16.

Calida ſi immodica ſit: detrimẽta hec infert: corporis effeminationẽ: neruoꝝ incõtinentiã: mentis torpedinẽ: ſanguinis profuſionẽ animę defectionem: quibus mors ſequitur. 17

Frigidiora cõuulſiões; diſtẽtiones; liuores; algores febriles. 18

Frigida oſſib⁹:dentibus:neruis:cerebro:medulle dorſali inimica eſt. Calida contra:amica eſt. 19.
Que pfrixerit calefaciēda ſūt exceptis his q̄ ſanguinē pfūdāt. 20.
Frigida vlcerib⁹ mordax eſt:cutē obdurat:dolorē inſepabilē mouet:liuorē trahit:algores febriles ꝯuulſiões diſtēſiōes q̄ ſiuebit. 21.
Nōnunquam per diſtenſionem ſine vlcere iuueni bene corporato eſtate media frigide aque larga perfuſio reuocat calorem: calor autem mala hec tollit. 22.
Calida ſuppuratoria vulnerū oīm ſummū ſecuritatis indiciū preſtat:cutē mollit:extenuat dolorē:lenit rigores:cōuulſiones:diſtenſiones mitigat:capitis autē grauitatē ſoluit:oſſib⁹ fractis plurimū prodeſt:ſed precipue his que exuta ſunt eorūq́ maxime his q̄ vlcera habēt capitis et q̄ ab algore vel moriunt vel vlcerant:nec nō repētibus comeſis:ſedi genitali vtero:veſice opitulat:his calor amicus et decretorius eſt:frigus inimicū atq́ interimēs. 23.
Uſus frigide vbi ſanguis pfundit:attamē nō qua effluat ſꝫ iuxta inijciēda eſt. Quinetiā vbi inflāmatões ſunt aut inflāmina ad rubrū cruentū ve tendētia ſanguine recēti. Nā veterib⁹ quidē nigredinē affert:ignē ēt ſacrū nō exulceratū iuuat:exulceratū ledit. 24.
Frigida qualis nix aut glacies pectori inimica ſunt:tuſſes mouēt et ſanguinem et diſtillationem. 25.
Tumores articulorꝫ et dolores ſine vlcere atq́ etiā podagricos dolores et cōuulſa aqua frigida large effuſa magna ex parte leuat: ſoluit:dolorē extenuat:torpor enim mediocris dolorē mitigat. 26
Aqua que cito caleſcit ⁊ cito frigeſcit leuiſſima eſt. 27.
Qui noctu bibere cupiunt:his admodū ſitientib⁹ ſi obdormierint bono eſt. 28.
Menſtrua ducuntur ſuffitu aromatū:que ſepe vel ad alios vſus reciperentur niſi caput tentarent. 29.
Mulierem vtero gerētem purgabis medicamento ſi materia turget quarto menſe et ad ſeptimum vſq́:ſed eas minus a recentiore autem et ab auctiore cauebis. 30
Mulieri grauide capi ab aliquo morbo acuto:letale eſt. 31.
Mulier pregnans ſanguine miſſo ex vena abortum facit:⁊ magis ſi fetus auctior eſt. 32.
Mlieri ſāguinē euomēti ſi mēſtrua erupint:leuatio mali ꝯtigit. 33
Mulieri mēſtruis deficiētib⁹ ſi ſanguis e narib⁹ fluxit bono eſt. 34.
Mulieri pgnāti ſi alu⁹ nimiū fluxit piculū faciēdi abortū iniet. 35
Mulieri quā vitia vteri infeſtant:aut que difficulter parit:ſi ſternutamētum ſuperuenit :bono eſt. 36.
Si mulieri menſes decolores nec ſemp eodem tempore proueniunt purgatione opus eſſe ſignificatur. 37
Si mulieri vtero graui māme ſubito extenuāt abortio ſequit. 38.
Mulieri grauide gemis ſi altera māma extenuet alterū amittit:et

ſi dextra mãma extenuata ẽ marẽ:ſi ſiniſtra feminã amittit. 39.
Si mulier nõ pgnãs nõ puerpa hȝ lac: mẽſtrua ei⁹ defecerunt. 40.
Quib⁹ mulierib⁹ ſanguis in vbera colligit inſaniã indicat 41.
Si noſſe libuerit an mulier grauida ſit mulſũ ei bibẽdũ dabis cũ itura cubitũ eſt: poſt deinde ſi venter torquetur grauida eſt ſi minus: non eſt. 42.
Mulier ſi marẽ gerit probe colorata eſt: ſi feminã decolor eſt. 43.
Si mulieris pregnantis vterũ ignis ſacer infeſtat letale eſt. 44.
Que preter naturam tenues vterum gerunt: abortum faciũt donec craſſeſcant. 45.
Mulieres q̃ mediocrit corpulẽte abortũ faciũt ſcdo mẽſe aut tertio ſine cã mãi feſta: his acceptabula vteri plẽa mucorꝫ ſũt: ita ne fetũ ↄtineſ poſſint: ſȝ p̃ ſuo põdere p̃rũpat elabatq́ȝ pt⁹ neceſſe ſit. 46.
Que preter naturã craſſe cõcipere nequeũt: his vteri os ab omẽto cõprimit: itaq́ȝ impleri donec extenuenſ non poſſunt. 47.
Si vter⁹ in coxa poſit⁹ ſuppuraſ: liciamẽtũ recipiat neceſſe eſt. 48.
Fet⁹ q̃ mares ſũt p̃ teꝛ vteri dextra ↄtinenſ: q̃ femie magꝫ ſiniſtra. 49.
Si ſcda pcidit ſternutatorio appoſito: nares τ os app̃hẽdim⁹. 50.
Si mẽſtrua ſiſtere placȝ cucurbitulã grãdẽ appone ad mãmas. 51.
Que vterũ gerũt: his vulua ſe comprimit. 52.
Mulieri grauide ſi lac effluit e mãmis fetũ ĩbecillẽ eẽ ſigt. At ſi mãme ſunt firme ac ſolide: fetũ eſſe validiorẽ ſignificaſ. 53
Que abortũ facture ſunt: his mãme extenuãtur. Sȝ ſi denuo dureſcãt: dolor in mãmis fatigabit aut in coxis: aut in oculis: aut in genibus: itaq́ȝ non faciet abortum. 54.
Quibus vteri os durũ eſt: his compreſſum id eſſe neceſſe eſt. 55.
Que vtex gerẽtes a febrib⁹ capiunſ: valdeq́ȝ extenuanſ ſine cã mãi feſta he difficulſ piũt τ cũ piculo: aut abortũ faciẽtes picliãſ. 56.
Si pfluuio mulieris ↄuulſio aut aie defectio ſupuenit: malo ẽ. 52.
Si mẽſtrua immodice fiunt: morbi accidunt. Et ſi non fiunt: morbi matricarij accidunt. 58.
Uteri aut recte i teſtini inflãmatiõe vrine ſtillicidiũ accidit. Rheni b⁹ ẽt purulentis vrine ſtillicidium ſequitur. 59.
Si mulier nõ cõcipit τ ſcire placet an cõcipere poſſit veſte obuolutã ſuffles infra. Nã ſi odor trãſmitti per os ad nares videbiſ: nõ eſſe ſua culpa ſterilem cognoſces. 60.
Si mulieri grauide menſtrue purgationes pdeunt fieri non poteſt vt fetus bene valeat. 61.
Si mulieri mẽſtrue purgatiões nõ pdeũt: nec horror aut febris ſupuenit τ faſtidia accidunt grauidam eſſe arbitrare. 62.
Mulieres q̃ p̃hũidos habẽt vteros ↄcipe nequeũt q̃ ẽt frigidos ſpiſſoſq́ȝ habẽt nõ ↄcipiũt: fet⁹ ei extiguiſ. Nec nõ ſicci τ admodũ calidi ↄcipe nõ poſſũt genitale ei ſemẽ corrũpiſ pp̃ter inopiã alimẽti
Que aũt modice tẽperatos obtinẽt vteros he valẽt fecũditate. 63.

Pari mõ v Ꝛ marib⁹ euenit: aut eñ ꝑpter corpis laxitatẽ difflaẗ euaneſcitq; ſpũs: ne ſemẽ genitale trãſmitti poſſit: aut ob ſpiſſitudinẽ hũoꝛ nõ foras decedit: aut ꝑꝑ frigiditatẽ foueri nõ patiẗ vt ad eũ colligaẗ locũ: aut ꝑpter nimium calorez hoc idẽ accidit. 64.

Lac febricitãti dari aut caput dolẽti malũ ẽ: ꝛ q̃b⁹ ilia ſuſpẽſa murmurãt: ꝛ his q̃ ſitibũdi ſũt. Nocet ẽt q̃b⁹ ꝑ febres acutas bilioſe d iectiões ꝑdeũt: ꝛ q̃b⁹ ſanguinis m̃lti deiectio facta eſt. Cõpetit tabe ꝯfectis niſi admodũ febriũt. Dãdũ ẽt in febrib⁹ lõgis tuſſibũdis: ſi nec vllũ ex ꝑdictis vrget: ꝛ ꝑter rationẽ eger ꝯſumiẗ. 65.

Quib⁹ tumores in vulnerib⁹ apparẽt: hi nõ maxime ꝯuelluntẗ neq; iſaniũt ſed deletis tumorib⁹ alijs d repẽte ꝯuulſiões a tergo r diſtẽ ſiões accidũt alijs añi iſania aut lateris dolor acut⁹ ꝛ vomica aut difficultas iteſtinoꝝ ſi tumores ſunt rubicundi. 66.

Si i vulnerib⁹ validis ꝛ prauis tumor ñ apparet: malũ ẽ magnũ. 67.

Uuln⁹ molle ꝛ cedens bonũ eſt: crudũ ꝛ renitens malum. 68.

Dolẽti ptẽ capitis poſteriorẽ frõtis venã ſurrectã icidiſſe ꝑdeſt. 69.

Mulierib⁹ frigora ichoanẗ a lũbis ꝛ ꝑ dorſuz ad caput ꝺueniũt. viris ẽt in pte poſteriore corpis poti⁹ q̃ꝫ de pore: verbigratia cubitorũ aut femorum cutis etiã rara eſt: qd plus declarat. 70.

Qui a quartanis capiunẗ nõ admodũ ꝯuulſiõib⁹ capiũtur ꝛ ſi ãtea capiebãtur: quartana ſupueniente liberantur. 71.

Quoꝝ cutis obtẽdiẗ ſqualida ꝛ ſicca: hi ſine ſudore moriunẗ. Cõtra quoꝝ cutis laxa ſolutaq; eſt: hi obeũt cum ſudore. 72.

Qui regio laborant: hi non admodum inflantur.

Incipit liber ſext⁹ aphori. Do. hyppo. a dño theodoro gaza e greco in latinũ nuper traductorum.

In lõgis leuitatib⁹ inteſtinoꝝ ruct⁹ acid⁹ ſupueniẽs q̃ non extitit prius ſignum eſt bonum 2.

Quib⁹ nares humẽt aut genitura: hi valitudinarij deguũt quibus econtrario eſt melius valent. 3.

In lõgis difficultatib⁹ inteſtinorũ faſtidioſe inedie male ſunt: peiores ſi accidunt cum febre. 4.

Uulnera obglabrata praua ſunt. 5.

Dolores aut pectoris aut coxe: aut cuiuſuis membri an multum infeſtent animaduertendum eſt. 6.

Uitia rhenum ꝛ veſice ſeniorib⁹ difficulter ſanantur. 7.

Dolores ventris ſi ſuſpenſi ſunt leuius: ſi non ſuſpenſi grauius infeſtant. 8.

Ulcera aq̃ inter cutẽ que in corpore fiunt non facile ſananẗ. 9.

Puſtule late nõ admodum pruriunt. 10.

Dolẽti caput ꝛ vehemẽter laborãti pus aut aqua aut ſanguis effuſus ꝑ nares aut aures egritudinem tollit. 11.

Uitijs atre bilis ꝛ rhenũ ſi mariſce ſuperuenerint bene erit. 12.

A mariſcis diuturnis ſanato: niſi vna ſeruetur: periculū vel aque inter cutem vel tabitudinis imminet. 13.
Singultienti ſi ſternutamenta ſuperuenerint: tollūt ſingultū. 14.
Ab aqua intercute detētus ſi aqua per venas ī ventrem defluxerit morbo ſoluetur. 15.
Fluore alui diutino detēto vomit⁹ ſpōte ſupueniēs tollit fluorē. 16.
Coſtali aut pulmonia detento ſi alui fluor ſupuenerit malo eſt. 17.
Lippiētē deprehendi alui fluore bono eſt. 18.
Si veſica preciditur: aut cerebrum: aut cor: aut precordia: aut aliquod ex tenuioribus inteſtinis: aut vēter: aut iecur. letale eſt. 19.
Cum preciſū os eſt: aut cartilago: aut gene particula tenuis: aut preputium: nec augeri: neq̧ coaaleſcere poteſt. 20.
Si ſanguis ꝑter naturā in vētrē traſfundit: ſuppuret neceſſe ē. 21.
Si varices aut mariſce inſanienti ſupuenerint: inſania ſoluet. 22.
Quecūq̧ rupta ð dorſo ad cubitū ðſcēdūt: ſāguie ðtracto ſoluūt. 23
Si meſtitia ⁊ met⁹ longo tempore tenent atra bilis in vitio eſt. 24.
Si quod inteſtinum ex tenuioribus preciſum eſt nūq̄ coaleſcit. 25.
Ignē ſacrū deforis v̄ti introrſū: nō bn̄ eſt: interi⁹ foras bn̄ ē. 26.
Qui per ardores contremiſcūt: his deliriū affert ſolutionem. 27.
Qui ſuppurati aut aqua inter cutē laborantes vrunt aut ſecant: omnes intereunt: ſi pus aut aqua vniuerſa effluxerit. 28.
Spadones neq̧ podagra laborant neq̧ calui efficiūtur. 29.
Mulier podagra nunq̄ laborat niſi menſtrua defecerint. 30.
Puer podagra non laborat anteq̄ concūbere incipiat. 31.
Dolores oculorum ſoluit aut meri potio: aut balneum: aut fomētū aut vena inciſa: aut medicamentū epatum. 32.
Qui vitio ligue balbutiūt: hi maxie ab alui ꝓfuſiōe lōga capiūt. 33
Qui acida ructāt: nō admodū coſtali morbo laborāt. 34.
Qui calui ſunt: his varices grandes nō fiunt. Quibus aūt caluis varices ſuperuenerint: his capilli denuo ſubnaſcuntur. 35.
Aqua inter cutem laborāti ſi tuſſis ſuperuenit: malo eſt. 36.
Difficultatē vrine vena inciſa ſoluit incidēde ſunt interiores. 37.
Ab angina detento ſi tumor in collo extitit: bono eſt: foras eñi morbus decedit. 38.
Quib⁹ cancri oculti⁹ fiūt: eos nō curari melius ē. qui eñi curant celerius pereūt: qui nō curant diutius durant. 39.
Cōuulſio fit vel inanitione vel repletiōe eodē q̧ mō ſingultus. 40.
Quorum ilia dolores fatigāt ſine inflāmatione: his febris ſuperueniens ſoluit dolorem. 41.
Quibus ſuppuratū quid in corpore abditum nō innoteſcit: id ꝓpter craſſitudinem vel puris: vel loci deliteſcit. 42.
Arquatis iecur effici durum male eſt. 43.
Lienoſiſq̧ a difficultate ītestinoꝝ capiūt: ſi ea ipſa difficltas lōga ē aq̄ iter cutē ſupueiet: aut leuitas ītestinoꝝ atq̧ ita interimunt. 44

Quibus per ſtillicidiū vrine ſuperuenerit voluulus: intra ſeptimū diem moriūtur niſi febre ſuperueniente vrina effluat ſatis. 45

In vlceribus annuis aut etiam diuturniorib⁹ os diſcedere cicatriceſq; effici cauas neceſſe eſt. 46.

Qui gibbi ex anhelitu aut tuſſi efficiunt añ pubertatē ītereūt. 47

Qui leuandi ſanguine ſunt aut medicamento purgandi: his verno tempore vel cultello ſoluēda eſt vena: vel medicamentū adhibendum eſt. 48.

Lienoſis difficultas īteſtinoꝝ ſuꝑueniēs bono eſt. 49.

Podagrici morbi inflāmatione ſedata intra quadrageſimū diem deſiſtunt. 50.

Quibus cerebrū preciſuz eſt: his febrē ꝛ bilis vomitū ſuꝑuenire neceſſe eſt. 51.

Quib⁹ bñ valētib⁹ dolores ſubito accidūt capitis ſtatimq; obmuteſcūt ꝛ ſtertūt intra ſeptimū diē pereūt: niſi febris ꝓhēdat. 52.

Oculoꝝ ſuſpectiões ēt ꝑ ſomnū obſeruaſſe cōſiliū ē: nā ſi qd cādide ꝑtis īſpicit palpebris nō vndiq; ſibi ꝯmiſſis nec alui fluor aut medicamēti potio in cā ē prauū hoc ſignū: letaleq; admodū ē. 53

Deliria que cū riſu accidūt tutiora ſunt ꝙ que ſerio. 54.

In affectib⁹ acutis q̄ affligāt cū fe. ſuſpiria luctuoſa mala ſūt. 55.

Podagrici morbi vere ꝛ autūno magna ex ꝑte mouentur. 56.

Atribiliarijs morbis in pericula hec decūbitur: ſtuporē corporis: aut cōuulſionē aut furorez indicāt aut cecitatem. 57.

Stupores attoniti potiſſimū veniūt a. xl. ad ſexageſimū annū. 58.

Si omentū decidat putreſcat neceſſe eſt. 59.

Quibus a coxendice infeſtatis coxa recedit ꝛ redit: his mucores ea in parte gignūtur. 60.

Quibus a coxēdice infeſtatis diutina receſſerit coxa: his crus contabeſcit ꝛ claudicat niſi aduratur. 61.

Incipit liber ſeptimus aphoriſmorū dñi Hyppo. e greco in latinū nuꝑ a dño Theodoro gaza trāſlatorū.

IN morbis acutis frig⁹ partiū extremaꝝ malo eſt. 2.

In oſſe egrotāte caro liuida: malo eſt. 3.

A vomitu ſingultus ꝛ oculorū rubor. malo eſt. 4.

Horror a ſudore non bono eſt. 5.

Ab inſania difficultas inteſtinorum aut aqua inter cutem aut mentis alienatio: bono eſt. 6.

In morbo diuturno inedia ꝛ deiectiones ſincere malo ſunt 7.

Ex multa potione rigor aut delirium malo eſt. 8.

A vomice ruptiōe īterna reſol'o aut vomitio aut aīe d̄fectio euēit. 9

A ſanguis ꝓfuſiōe mentis cōmotio aut cōuulſio malo eſt. 10.

A voluulo vomitus: aut ſingultus: aut mentis cōmotio: aut cōuulſio accidēs malo eſt. 11.

A coſtali pulmonia: malo eſt. 12.
A pulmonia delirium malo eſt. 13.
Per eſtus vehementes conuulſio ani diſtenſio malo eſt. 14.
In capitis ictu ſtupor aut mentis commotio malo eſt. 15.
A ſanguinis ſputo puris ſputum malum. 16.
A puris ſputo tabes ⁊ fluor: cũqꝫ ſaliua ſubſtitit moriuntur. 17.
A iecoris inflãmatione ſingultus: malo eſt. 18.
Ab inſomnia conuulſio aut mentis commotio: malo eſt. 19.
Ab oſſis exutione ignis accidit ſacer. 20
Ab igne ſacro putredo aut ſuppuratio ſequitur. 21.
A forti vlcerum pulſu ſanguinis profuſio ſequitur. 22.
A ventris dolore diutino ſuppuratio ſequitur. 23.
A deiectione ſincera ſequitur difficultas inteſtinorum. 24.
Ab ioſſis preciſione ſtupor et delirium incidet. 25.
Conuulſio ex medicamenti potione letalis eſt. 26.
In vẽtris dolore forti algor partium extremarum: malo eſt 27.
Si mulier vterum gerenti tentia acciderit: abortuꝫ patietur. 28.
Quodcũqꝫ os aut cartilago ꝑcidit in corꝑe increſcere nõ põt. 29.
A pituita alba detento ſi alui fluor ſuꝑuenerit vehemens egritudinem tollit 30
Quib⁹ ꝑ alui fluorẽ deiectões ſpumãt his pituita a capite ↄfluit. 31
Quibus febricitãtibus vrine ſedimentuꝫ ſpeciem farine craſſioris refert: longam egritudinem fore ſignificat. 32.
Quib⁹ ſedimẽ billioſuꝫ deſuꝑ tenue eſt: acutũ ſignificat morbũ. 33.
Quibus vrina deducta diſiectaqꝫ eſt: his perturbatio vehemens in corpore eſt. 34.
Quib⁹ vrina bullat: his fore morbũ rhenalẽ ⁊ lõgũ ſigt. 35.
Quibus ſedimen pingue congeſtumqꝫ eſt: his rhenale vitium acutum indicatur. 36.
Quibus igitur vitio rhenali detẽtis predicta accidũt ſigna: eos dolores circa muſculos ſpine fatigant: qui ſi locis exteriorib⁹ accidunt abſceſſus quoqꝫ futuros eodẽ exiſtimato. Sed ſi interioribus magis laborãt: int⁹ abſceſſus quoqꝫ fore expecta. 37.
Vomitio ſanguinis ſine febre ſalutaris eſt cum febre malo eſt: curandum acerbis et refrigerantibus. 38.
Diſtillatiões in ventrẽ ſuperiorẽ ſuppurant intra dies viginti. 39.
Si quis ſanguinẽ migit et grumos atqꝫ vrine ſtillicidio affligitur et dolore femorum ventris imi pectiniſqꝫ infeſtatur morbuꝫ circa veſicam eſſe ſignificatur. 40.
Si lingua ſubito incõtinẽs facta eſt: aut pars aliqua corporis ſtupore elanguit vitium hoc eſſe atre bilis certum eſt. 41.
Si meſticia ⁊ metus longo tẽpore tenẽt atrabilis in vitio eſt. 42
Si natu maiorib⁹ ꝑ purgationẽ ſingult⁹ ſuperuenit nõ bono eſt. 43
Si fe. ortũ nõ exbile trahit calẽ copia capiti affuſa tollit febrẽ. 44

Mulierem fieri ambidextram natura non patitur. 45.
Qui ſuperati aduruntur: ſi pus effluit purum ꝛ album euadunt: ſi cruentum feculentum ꝛ fetidum pereunt. 46.
Quorum iecur ſuppuratum aduritur ſi pus effluit purum et album euadunt: his enim concluſuȝ in mēbrana eſt pus ſed ſi qualis amurca eſt tale effluxit intereunt. 47.
In oculorum doloribus ſanguinem detrahe cum prius vinuȝ per potioneȝ exhibueris ꝛ ex calida aqua multū dilueris. 48.
Qui aqua inter cutem laborat ſi a tuſſi tenetur deſpandus eſt. 49
Stillicidium ꝛ difficultatem vrine potio vini ꝛ detractio ſanguinis tollit: incidende ſunt vene interiores. 50.
Ab angina detento ſi tumor aut rubedo pectoris ſuperuenit bono eſt. 51.
Quibus cerebrum ſphacelatū hoc eſt ſideratū eſt: intra tertiū diē moriunt. At ſi ab his diebus euaſerint ſanitati reſtituent. 52.
Sternutamentum fit ex capite cerebro calefacto aut humefacta parte capitis inani. Aer enim vbi contentus erumpit et cū ſtrepitu: quoniam per anguſta exitus datur. 53.
Qui dolore iecoris admodū conflictantur: his febris ſuperueniēs leuat dolorem. 54.
Quibus ſanguinem trahi prodeſt: his vere detrahendus eſt. 55.
Quibus inter ventriculuȝ ꝛ venas pituita conſtituta infert dolorem vt pote que ad alterutum ventrem exitu careat: his pituita per venas in veſicam delapſa morbus leuatur. 56.
Quibus iecur aqua repletum in omentum erūpit: his vēter aqua impletur atq; ita moriuntur. 57.
Pandiculationem oſcitationem horrorem vinum par pari ingeſtum tollit egritudinem. 58.
Quib⁹ tubercula in vrinario meatu oriunt: his ſuppuratione facta ꝛ eruptione leuatur dolor. 59.
Quorum cerebrum concuſſum aliqua ex cauſa eſt: eos repente obmuteſcere neceſſe eſt. 60.
Corporibus humidis fames afferēda eſt. fames enim corpora reddit ſicciora. 61. 62.
Ubi in toto corpe mutatio fit: ꝛ modo corp⁹ frigeſcit: modo caleſcit: aut calorē aliū ab alio recipit: lōgitudo morbi ſignificat. 63
Sudoris copia calidi aut frigidi fluentis humorem deduci robuſto ſupra: debili infra ſignificat. 64.
Quecūq; non intermittentes tertio die vehemētiores redduntur magis periculoſe exiſtunt: ſed ſi quouis modo intermittunt ſecuritatem ineſſe ſignificatur. 65.
Quos febres diutine habent: his in articulos abſcedit: ſi labor accidit. Quibus autem in articulos abſceditur: ſi labor ex febre accidit hi cibo pleniore vtuntur. 66.

Quib⁹ tubercula diutina aut in articulos dolores ex febre decumbunt. 67.

Si cibum febricitanti des: vt vires ſano: ſic morbū egro dederi. 68.

Que per veſicam excernuntur cōſpiciēda ſunt an talia ſint qualia exeunt ſanis. 69.

Quorum deiectionibus ſi ſtare ſinas nec moueas ſubſiſtunt quaſi ſtrigmēta: ſi pauca ſunt pax morbi ꝯtractū eſt. ſi mlta: multū bis aluū purgaſſe ꝯducit. Qđ ſi aluo nō purgata dabis ſorbitiones nocebis. ⁊ quo plus dederis eo magis nocebis. 70.

Excretiōes in febrib⁹ nō iterpollatis liuide cruēte biliose fetide male ſunt omnes. At ſi bene excernitur bene eſt: ⁊ qđ tum per ventrē tum per veſicam ⁊ quacunq; ſecedens aliquid ſubſiſtit non purgatum malo eſt. 71.

Corp⁹ efficere fluidū oportebit quocūq; euacuandū cenſueris: ſi ſupra firmari aluū: ſi infra ſolui neceſſe eſt. 72.

Somnus aut inſomnia ſi alterutrum vltra debitum fiat morbus accidet. 73.

In febribus non interpolatis ſi exteriora frigent interiora vrunt ⁊ ſitiunt letale eſt. 74.

In febre non interpollata ſi labium aut ocul⁹ aut ſupercilium aut naſus peruertit: ſi viſus ſi auditus defecerit egro iā debili quicqđ ex his accidit mors in propinquo eſt. 75.

A pituita alba aqua inter cutem ſequitur. 76.

Ab alui pfluuio difficultas inteſtinorum. 77.

A difficultate inteſtinorum leuitas inteſtinorum accedit. 78.

A ſideratione abſceſſus accidit oſſis. 79.

A ſanguinis vomitiōe tabes ⁊ puris purgatio ſupra: a tabe fluctio de capite: a fluctione pfuſio alui. a pfuſiōe alui aſtrictio purgatiōis ſuperioris: ab aſtrictione mors. 80.

A ſanguinis ſputo puris ſputū ⁊ fluor: cūq; ſaliua ſubſiſtit moriuntur. 81.

Qualiſcūq; aut p veſicā aut p aluū: aut p carnē excretio fit quacūq; omnino corpus excedit naturā: ſi parum excedit parua eſt egritudo: ſi multum magna: ſi admodū multum letalis eſt.

¶ Diui hyppocratis medici aphoriſmorum finis: a domino Theodoro gaza medico nuper e greco in latinum tranſlatorum. Deo gratias.

His tamen ad tollendum ſtudentium laborē addere decreui aphoriſmos medicine pertinētes: non ſolum eos qui ad curandū morbos principaliter cōferre decernunt: verum ⁊ pronoſticos qui in curis morborum etiam magni ſunt adiuuamenti.

¶ De egritudinibus capitis. Cap. j.

¶ De dolore capitis.

Quibuſcūq; in febribus vrine cōturbate velut ſubiugaliū: his capitis dolores aſſunt. Apho. 71. quarte particule.

Lac dare caput dolentibus malum. 64.5.

Poſteriora capitis dolentia: vena frontis inciſa iuuat: ꝛ maxime poteſt poni ex eadem cauſa. 67.5.

Duorū dolorum qui ſimul fiunt: ꝛ nō ſm eūdē locū: maior denigrat minorem faciūt etenim hi pro canone qui eſt diuerſio. 40.2.

Dolores in laterib⁹ ꝛ in pectoribus: ꝛ in aliis partibus ſi multū durant ad diſcernendum mali ſunt. 56.

Dolores ꝛ tumores circa ventrem exiſtentes: ſuperiores quidem leuiores: non ſuperiores vero fortiores. 7.6.

Caput dolēti ꝛ circūdolēti ſanies aut aqua: aut ſanguis defluēs: ſm aures: aut ſm nares: aut ſm os ſoluit egritudinem. 10.6.

Quibus dolores a dorſo⁹ in cubitos transeunt. flebotbomia ſoluit. 22.6.

Quibuſcunq; ſanis dolores repente fiunt in capite ꝛ continue ſine voce fiunt ꝛ ſtertunt: tunc pereunt in ſeptem diebus ſi non febris eos accipiat. 51.6.

¶ De litargia.

In eriſipilla putredo aut ſanies malū. i litargico tremor malū. 20.7

¶ De ſubeth.

In quo morbo ſomnus laborem preſtat mortale 1.2.

¶ De vigilia ſuperflua

Somnus ꝛ vigilia vtraq; magis modo facta: malum. 3.2.

Apopletici maxie fiūt in etatib⁹ a. 40. annis vſq; ad. 60. 57.6.

Soluere apoplexiā fortē impoſſibile eſt: debilē vero nō facile. 42.2.

Strangulatorū ꝛ diſſolutorū nondum mortuorum non referuntur quibuſcunq; ſpuma fuerit circa os. 43.2.

¶ De melancolia.

Si timor ꝛ puſillanimitas multum tempus habent perficit melancolicum huiuſmodi habentem. 24.6.

In melancolicis egritudinibus periculoſe eruptiones apoplexiam aut ſpaſmū aut cecitatem ſignificant: aut maniam. 56.6.

Melancolicis ꝛ nefeticis emorroydes iunate bonum. 11.6.

Melancolicis vero vehementius inferius eadem ratione contraria apponentes. 9.4.

¶ De mania.

Maniacis varicib⁹ ꝛ emorroydib⁹ inatis manie fit ſolutio. 21.6.

In mania diſſintheria aut hydrops aut extaſis: bonum. 5.7.

¶ De amentia.

Deſipiētie cū riſu q̄ dēfacte ſecuriores: q̄ ſ vocū ſolitudie moleſte. 53.6

De permixtione ſenſus.

Ubi deſipientiam ſomnus ſedat bonum. vbi vero pſtat malū. 2.2.

De epilentia.

Epilenticorum iuuenibus mutationes etatum temporum ꝛ locorum euitare faciunt. 46.2.

Quibus epilenſie ante iuuentutem naſcuntur mutationem habēt quibus vero a.25.an. fiunt plerunq; commoriuntur. 8.5.

De diſpoſitionibus neruorum. Ca. ij.

De paraliſi.

Frigidum vero neruis inimicum oſſibus dentibus cerebro ſpinali medulle; calidum vero vtile et amicum. 18.5.

De ſpaſmo et tetano.

A ſpaſmo ꝛ tetano febris ſuperueniēs ſoluit egritudinem. 57.4

In febre ex ſomnis timores aut ſpaſmi malum. 66.4

In febre ſpūs offendens malū: ſpaſmum enim ſignificat. 67.4.

In febrib⁹ acutis ſpaſm⁹ ꝛ circa viſcera dolores fortes malū. 79.4

Spaſmus ex elleboro mortale. 1.5.

In vulnere ſpaſmus ſuperueniens mortale. 2.5.

Sanguine multo fluēte ſpaſmus innatus malum. 3.5.

Spaſmus et ſingultus poſt nimiam inanitionem malum. 4.5.

Si inebriatus aliqs repēte ſine voce fiat ſpaſmo innato morit. 6.5

Quicunq; a tetano comprehenduntur: in quattuor diebus pereūt ſi vero hos effugiunt ſani fiunt. 7.5.

Frigidum et tetanos ꝛ frigores: ꝛ febrium rigores. 18.5.

Eſt autē vbi in tetano ſine vulnere iuuene bene carnoſo eſtate media frigide aque multa infuſio caloris reuocationem facit: calor vero hoc liberat. 17.5.

Calidum ſaniem faciens in omni vulnere maximum ſignum eſt ad certitudinem: cutem mollit et attenuat ſine dolore: rigorū ſpaſmorum tetanorum eſt mitigatorium. 23.5.

Spaſm⁹ fit ex plenitudine aut ex euacuatiōe: ita ꝛ ſingult⁹. 39.6.

In ſanguinis fluxu: deſipientia ꝛ ſpaſmus malum. 9.7.

In ilion vomitus ſingultus ſpaſmus et deſipientia malum. 10.7.

In vulneribus fortibus ſpaſmus aut tetanus malum. 13.7.

In vigilia ſpaſmus aut deſipiētia malum. 18.7.

In farmacie potione ſpaſmus malum. 26.7.

De ſtupore.

In plaga vel pcuſſione in capite ſtupor aut deſipientia malū. 14.7

De iectigatione aut ſaltu: nihil.

De tortura.

In nō deficiēte vero febre ſi labiū aut ocul⁹ aut ſuperciliū aut naſus diſtorqueatur aut nō videat vel vt natura audiat: iam debili exiſtente corpore; quecūq; hoꝝ fiant iam prope eſt mors. 49.4

¶ De diſpoſitionib⁹ oculorum. Ca.iij.

In tēporib⁹ vō ſi quidē hyēs ſiccaꝛ borealis fiat: ver vō pluuioſuꝫ ꝛ auſtrinū: neceſſe eſt eſtate obtalmias fieri. 12.3.
Si vō hyems auſtrina ꝛ pluuioſa fiat: ver vero ſiccū ꝛ boreale: obtalmie ſicce fiūt. 13.3.
Si vō borealis fuerit autūn⁹ ꝛ inaquoſus humidis q̄dē natura ꝛ mulierib⁹ cōfert: reliq̄s vō obtalmie erūt ſicce. 14.3.
In ſiccis temporibus obtalmie fiunt. 18.3.
Cōſtitutiōes vō q̄tidiane auſtrine vtigines faciūt in oculis. 17.3.
Eſtate vero quedam horum oculorum ꝛ auriū dolores. 22.3.
In nō deficiēte febre ſi ocul⁹ diſtorqueatꝛ non videat debili exiſtēte corpore iam prope mors eſt. 49.4.
Quibuſcūqꝫ iferiorib⁹ aut aliis egritudinib⁹ volūtarie ocli lachrymant: nihil icōueniēs. q̄b⁹ vō nō ꝑm volūtatē: incōueniēs. 52.4.
In oculis patientem a dyaria accipi bonum. 17.6.
Dolores oculoꝝ meri potio aut piria aut flobothomia aut farmacia ſoluit. 31.6.
Attendere autē oportet ꝛ iudicia oculorū ꝛ ſomnia. ſi enī quid albi appareat ꝯmiſſis palpebris non ex dyaria exiſtēte aut farmacie potatione: malū eſt ſignū ꝛ mortale valde. 52.6.
Oculorū dolores meri potiōes ꝛ lauachra multa calide ꝛ flebothomia ſoluit. 47.7.

¶ De diſpoſitionibus aurium. Cap.iiij.

Quibuſcunqꝫ fellee egeſtiones ſurditate ſuperueniente q̄eſcūt: ꝛ q̄buſcūqꝫ ſurditas fit: felleis ſuꝑuenientib⁹ egeſtiōib⁹ q̄eſcit. 2.82.4
Aut nō audiat iā debili exiſtente corpore: quecūqꝫ horum fiāt iam prope eſt mors. 4.9.4.
Quibus in febribus aures ſurdeſcunt: ſanguis ex naribus fluens: aut venter turbatus ſoluit egritudinē 9.4.

¶ De diſpoſitionib⁹ naſi. Cap.v.

Quibus nares humide natura ꝛ ſemen humidum ſanis egrius quibus vero contraria ſalubrius. 2.6
Branchi⁹ꝛ corrize in valde ſenibus non maturātur. 40.2.
Seniorib⁹ vō catarri celeriter diſſoluētes. in fine aphoriſmi. 23.3.
Si vero eſtas ſicca ꝛ borealis fuerit autumnus vō pluuioſus ꝛ auſtrin⁹ capitis dolores in hyeme tuſſes brāchi ꝛ corrize fiūt. 14.3
Si vero borealis ꝛc. ꝛ corrize diuturne. 15.3.
Senioribus vero diſnie catarri ꝛc. 32.3.
Catarri in ſuꝑiori vētre. i. pectore i ſaniē ꝯuertunt i. 20. dieb⁹. 36.7
Frigida aut nix aut criſtallus ꝛ cetera. catarros faciētia. 25.5.

¶ De fluxu ſanguinis narium.

Senioribus vero ꝛ ad iuuentutē accedentibus ꝛc. et ex narib⁹ ſanguinis fluxus. 37.3.

Quibuſcūq; in febribus ſanguinis fluit multitudo vndecūq; in reſumptionibus ventres bis humectantur. 27.4.
Quibuſcūq; in febribus aures ſurdeſcūt: ſanguis ex narib9 fluēs aut venter turbatus: ſoluit egritudinē. 60.4.
Quibus ſpes ad articulos apoſtema cōuertit ⁊c. in fine. Si vero ex narib9 ſanguis fluit valde ⁊ celeriter ſoluit. 75.4.
Mulieri menſtruis deficientibus ſanguinem ex naribus fluere bonum eſt. 32.5.
Caput dolenti ⁊ circūdolenti ſanies aut aqua aut ſanguis defluēs ſm aures aut nares aut ſm os ſoluit egritudinē. 10.6.
In ſanguinis fluxu deſipientia aut ſpaſmus malum. 9.7.

De ſternutatione.

Mulieri que a matrice moleſtatur: aut difficulter generanti ſternutatio ſuperueniens bonum. 34.5.
A ſingultu habito ſternutatio ſupueniēs ſoluit egritudinē 12.6.
Sternutatio fit a capite ex calefacto cerebro aut humectato qđ eſt in capitis vacuo: effunditur enī aer intus exiſtens foras. ſonat vero q2 peranguſtus eſt ei exitus. 52.7.

De variis diſpoſi. oris et lingue. Cap. vj.

In etatib9 vero talia accidūt puer ⁊ nouiter genitis vlcerationes ⁊ vomit9 ⁊c. 25.3.
Trauli dyaria maxie capiūtur lōga. 32.6.

De diſpoſitiōibus dentium. Cap. vij.

Unicū reperio aphoriſmū de medicina dentiū ⁊ pnoſticū: preter illū q̄ poſitus eſt de difficili exitu dentiū: ⁊ eſt. 26.3.
Quibus in dentibus in febribus limoſitates fiunt: fortiores ⁊ diuturniores fiunt febres. 53.4.
Cum vero dētes producūt gingiuarū pruritus. febres ſpaſmi: dyarie: ⁊ maxime quādo pducunt caninos dentes. 25.3.

De diſpoſitionibus labiorū ⁊ gingiuarū. Ca. viij.

De egritudinibus labiorū ⁊ gingiuarum in aphoriſmis nihil reperio vltra que dicta ſunt de egritudine oris.

De diſpoſitionibus gutturis. Cap. ix.

Autūno vero ⁊ eſtiuorū multa ſtrāgurie liēterie ⁊ ſquinantes ⁊ anhelitus. 23.3.
Si a febre habito tumore nō exiſtente in faucibus ſuffocatio repēte ſuperuenerit mortale. 34.4.
Si a febre habito collū cōuertatur vt vix deglutire poſſit tumore non exiſtente in collo mortale. 37.4.
Quicūq; ſquinātiā effugiūt ⁊ ad pulmonē eis conuertitur: in ſeptē diebus moriūtur. Si vero hos effugiūt: empici fiunt. 11.5.
A ſquinante habito tumor ⁊ rubor in pectore ſuperueniens bonū: foras enī conuertitur egritudo. 37.6.

Si a febre habito tumore nō exiſtēte ſuffocatio repēte naſcitur vt deglutire nō poſſit mortale. 60.7.

Scōs taliter iuenit. Si a febre habito torq̃at collū vt deglutire nō poſſit: ⁊ trāſglutiēdo anguſtiet ſine tumore manifeſto mortale.

De diſpoſitionib⁹ pectoris et pulmonis Cap.x.

De anhelitus cōſtrictione ſiue difficultate ei⁹: vt in quarto aphoriſmo. vt iam clarebit.

In febrib⁹ ſpirit⁹ offendēs malū: ſpaſmū eē fieri ſignificat. 68.4.

De aſmate.

Quibuſcūq̃ gibbi ex aſmate fiūt āt tuſſi añ iuuētutē peūt. 46.6.

De tuſſi.

Quadrageſimus ſextus dictus.

De voce.

Si inebriat⁹ aliquis repente ſine voce fiat: ſpaſmo interito moritur ſi non febris acceperit eū: aut ad horā veniēs ſ̄m quam crapule ſoluuntur locutus fuerit ⁊c. 6.5.

Quibuſcūq̃ dolores repente fiūt in capite cōtinuo ſine voce fiūt et ſtertunt pereūt in ſeptem diebus ſi nō eos febris accipiat. 51.5.

Quibuſcūq̃ cerebrū cōmotuȝ fuerit ab aliqua cauſa neceſſe eſt ſtatim ſine voce fieri. 48.7.

De ſputo ſanguinis.

Adoleſcētibus vero ſputa ſanguinis: ptiſis: febres acute: epilenſie ⁊ alie egritudines. maxime vero predicte. 30.3.

Quibuſcunq̃ in febribus ſanguinis fluit multitudo vndecunq̃ in reſumptionibus ventres his humectantur. 67.4.

Execrationes in febre nō deficientib⁹ liuide ⁊ ſanguinee ⁊ fellee ⁊ fetide omnes male ſunt: egeſte vero bone. Bone vero ſunt ⁊ ſ̄m ſeceſſum ⁊ vrinam ⁊c. 47.4.

Quicūq̃ ſanguinē ſpumoſū ſpuūt: his ex pulmōe eductio fit. 14.5.

Caput dolēti ⁊ circundolēti ſanies aut aqua aut ſanguis [illegible] fluēs ſ̄m nares aut aures aut os ſoluit egritudinē. 10.6.

In ſanguinis ſputo ſaniei ſputum malum. 15.7.

Quicūq̃ ſanguinē vomūt ſi quidem ſine febre ſalubre: ſi vero ex febre pnitioſuȝ curare ṽo oportet ſtipticis aut īfrigidātib⁹. 37.8.

De pleureſi.

Paroxiſmos ⁊ ꝯſiſtētias declarāt egritudines ⁊ tp̄a anni ⁊ circuituū adinuicē incremēta. ſiue q̃tidie ſiue preter diē ſiue per ampli⁹ tp̄s fiat. Sed ex apparentibus poſt: queādmodū in pleureticis ſputū ſi ꝯtinuo apparet ſubrubeū inchoātē quidē morbū abbreuiat. Si vero poſt apparet ſubrubeū prolongat. 12.1.

Auſtrini flat⁹ grauāt auditū. Et ſubdiuidit. Si ṽo boreas fuerit: tuſſes: fariges: vētres duri: diſſurie: horrores: latex dolores. 6.3.

Hyeme vero pleuretides: peripleumonie: corrize: branchi: tuſſes: pectoris laterū ⁊ lumborum dolores. 24.3.

Quicunq̃ pleuretici facti non purgantur in quatuordecim dieb⁹

bi in empima tranſeunt. 9.5.
Quicūq ex pleureticis ēpici fiūt ſi purgant in quadraginta dieb⁹ a qua die ruptura fuit:ſoluit. Si vo nō:in ptiſim trāſeūt. 16.5.
A pleuretide ſupato aut piplemonia dyaria ſupneniēs malū. 16.6.
Accide eructuantes nō valde pleurētici fiunt. In pleuretide periplemonia malū. 33.6.

De peripleumonia.

Dictus eſt de pleureſi. 34.6.
Dictus eſt de pleureſi. 16.
In periplemonia freneſis malum. 12.7.

De empimate.

Quicūq ēpici aut hydropici vrūt aut icidūtur: ſi ſanies q̄dē pura fluxerit & alba euadūt. ſi vo cenulēta & male olēs fuerit peūt. 27.6

De ptiſi.

Autumnus ptiſicis malus. 11.3.
Si vero eſtas ſicca & borealis fuerit: autūnus vo pluuioſus et auſtr ui :capitis dolores in hyeme & tuſſes & brāchi & corrize fiunt q̄buſdam vero & ptiſis. 14.3.
Autūno vo & eſtiuorū multa & febres quartane & errantes & ſplenes & hydropes venientes & ſplenes & ptiſici. 23.3.
Dictus eſt de ſputo ſanguinis. 30.3.
Ptiſicos vero metuētes ad ſuperiores farmacias 8.4.
Ptiſis fit maxie etatib⁹ a. 18. ānis vſq ad. 25. annos. 10.5.
Qui a ptiſi moleſtātur ſi ſputū qualecūq ſpuūt fetet ſuper carbones effuſum: & capilli a capite defluūt: mortale eſt. 12.5.
Quibuſcūq ptiſicis dfluūt capilli: ſi dyaria ſupuenerit mortale. 13.6
A ptiſi habito dyaria ſuperueniens mortale eſt. 16.5.
Lac dare caput dolētib⁹ malū. Malū vero & febricitātib⁹ & q̄b⁹ hyp pocūdria ſuſpēſa rugiūt & ſiticuloſi. Malū vero & q̄bus fellei ſeceſſus : & in acutis febribus: & quibus ſanguinis multa egeſtio facta ē. Cōuenit vo ptiſicis nō valde febricitātibus . Dare vo & i febribus longis nullo predictorū ſignorū preſente & extra rationem tabefactis. 64.5.
In ſaniei ſputo ptiſis & flux⁹ malū. vbi ſaliua retinet moriūt. 16.7.

De diſpoſitiōibus cordis. Et prio de tremore. Cap. xj.

In febrib⁹ circa vētrē cauma & cordis mors⁹ vel tremor malū. 66.4.
Qui exſoluūtur fortiter & frequenter ſine manifeſta occaſione repēte moriūtur.

De māmillis et diſpoſitionib⁹ earum. Cap. xij.

Mulieri i vtero hnti ſi ſubito māmille graciles fiūt abortit .36.5.
Mulieri i vtero geīnos hnti :ſi altera māmillax gcil fiat: altex abortit & ſi q̄dē dextra gcil fiat maſculū: ſi vo ſiniſtra feminā. 37.5.
Si mulier que neq pregnās eſt; neq generauit lac habet: huic men

ſtrua defecerūt. 38.5.
Mulieribus q̄bus cōuertitur ſanguis ad mām̄illas: maniā ſignificat. 39.5.
Mulieri ſi vis mēſtrua retinere ficiā maiorem ad mammillas appone. 50.5.
Mulieri ī vtero hn̄ti lac extra mām̄iliā multū fluēs debilē fetū ſignificat ſi vero dura fuerint vbera: ſanū fetū ſignificāt. 52.5.
Quecūq̨ corrupture ſunt fet⁹: his vbera gracilia fiunt. Si vero rurſus dura fiant: & ſi dolor eſt in vberibus: aut vertebris: aut in genub⁹: aut in oculis nō corrūpūtur. 54.5.

De meri & diſpoſitione ſtomachi.

De diſpoſitionibus ſtomachi. Cap. xiiij.

Uētres vere & hyeme calidiſſimi ſunt natura & ſōni lōgiſſimi. 15.1.
Eſtate & autumno cibos grauiſſime ferunt: hyeme vero facillime mox vere. 18.1.
In omni egritudine cōfortari mēte & bene ſe habere ad oblationes bonum: contrarium vero malum. 33.2.

De difficultate tranſglutiendi.

Si a febre habito collū ꝯuertatur vt vix deglutire poſſit: tumore nō exn̄te ī collo repēte naſcit vt ꝺglutire nō poſſit: mortale. 35.4.

De dolore ſtomachi.

In febribus circa ventrē cauma forte & cordis morſ⁹: malū. 66.4.
Potus indigentiā ſoluit. 21.2.

De ſiti.

Quibuſcūq̨ bibere deſideriū nocte valde ſitiētibus ſi dormiuerint bonum. 37.5.

De diſpoſitionibus mirach & hyppocūdriorum.

Quib⁹ hyppocūdria ſuſpēſa ſunt & ſubrugiētia: lūbi dolore ſuperueniēte vētres his humectanť: ſi nō vētoſitates erūpāt aut vrine multitudo nō ſuperueniat: in febrib⁹ vero hec fiunt. 64.4.

De vomitu.

In pturbatiōib⁹ vētris & vomitib⁹ q̄ ſpōte fiūt ſiquidē qualia oportet purgari purgenť cōfeſtim & bene ferūt. ſi vero nō cōtrariū. 2.1.
Difficile vomētes & medie carnoſos īferi⁹ timētes eſtatem. 7.4.
Ex egritudinibus quibuſcūq̨ ſi fel nigrū ſurſum aut deorſum exiuit mortale. 22.4.
In ilion vomitus ſingultus ſpaſmus deſipientia: malum. 10.7.

De ſingultu.

Spaſmus & ſingultus poſt nimiā purgationē malum. 4.5.
A ſingultu habito ſternutatio ſupueniēs ſoluit egritudinē 13.6.
A dyaria habito diuturna ſpontaneus vomitus ſuperueniēs ſoluit dyariam. 15.6.
In flegmone epatis ſingultus malum. 17.7.

De diſpoſitionibus epatis. Cap.xiiij.

De dolore epatis.

Cuicunque epar circundolet: his febris ſuperueniens ſoluit egritudinem. 53.7.

De apoſtematibus epatis.

In epate vero flegmones patienti ſingultus ſuperuenit. 60.5.

Ueſicã inciſam aut cerebrũ aut cor aut dyafragma aut rhenes aut inteſtinorum aliquod gra ciliũ aut ventrẽ aut epar mortale. 18.6.

Quicunque in epate propter ſaniem vruntur: ſiquidem ſanies pura fluxerit et alba euadunt: in tunica enim illic ſanies eſt. Si vero velut amurca fluxerit pereunt. 46.7.

De hydrope.

Autumno vero et eſtiuorum multa: et febres quartane: et errantes et ſplenes et hydropes venientes ex ſplene etc. 23.3.

Hydropicis ſi naſcuntur in corpore vulnera: nõ facile ſanantur. 8.6.

Quicũque empici aut hydropici vruntur aut ſcinduntur: his effluẽte ſanie aut aqua multa etiam repente omnino pereunt. 22.6.

Quibuſcunque torſiones et circa vmbilicũ dolores et lũbos et dolorẽ nõ ſoluit neque farmacijs neque aliter: in hydropẽ ſiccã proficit. 11.4

Hydropicis tuſſis ſuperueniẽs mala: precedẽs nõ ſine malo. 35.6.

Quicũque ſplenetici a diſſinteria capiuntur: his ſuperueniente diſſinteria longa hydrops innaſcitur aut lienteria et pereunt. 43.6.

In mania diſſinteria aut hydrops aut extaſis bonum. 5.7.

Hydropicus ſi tuſſim ſiccam habet deſperatus eſt. 48.7.

Quibus epar aqua impletũ erũpit: his aqua vẽter implet et moriũtur. 46.7.

De hyppocundrijs.

Quibus in febricitantibus in ſeptima aut nona aut vndecima aut decimaquarta die icteritia ſuperueniẽs: bonum: ſi non ad dextrum hyppocundriũ durũ fiat. ſi vero non: non bonum. 64.4.

Quibus hyppocũdria ſuſpenſa et ſubrugiẽtia: lũbi dolore ſuperueniẽte ventres his humectãtur: ſi non ventoſitates erũpant aut vrine multitudo ſuperueniat: in feb. hec fiunt. 74.4.

Lac dare caput dolentibus malum. malum vero et febricitantibus et quibus hyppocundria ſuſpẽſa rugiunt et ſiticuloſis etc. 64.5.

Quibuſcunque dolor fit circa hyppocundria ſine flegmone: his ſuperueniens febris ſoluit dolorem. 40.6.

De diſpoſitionibus fellis et ſplenis. Ca.xv.

De ictericia.

Quibus in febribus in ſeptima aut nona: aut vndecima. aut decimaquarta die icteritia ſuperuenerit bonum niſi dextrum hyppocundrium durum fiat: ſi vero non bonum. 64.4.

Quibuſcunque in febribus icteritia ſuperuenerit ante ſeptimum diẽ malum eſt. 63.4.

Icterici non valde inflantur. 71.5.
Ictericis ſi epar durum ſit malum. 42.6.

¶De ſplene.

Autūno vero eſtiuorum multa ⁊ febres quartane ⁊ errrātes ⁊ ſplenes ⁊ hydropes venientes ex ſplene. 23.3.
Quicunq; ſplenetici a diſſinteria capiuntur: his ſuperueniente diſnia longa hydrops innaſcitur aut lienteria ⁊ pereunt. 43.6.
Splenetica diſſinteria ſuperueniens bonum. 48.6.

¶De fluxu omnium modorum. Ca.xvj.

In ventris fluxibus mutationes egeſtionum iuuant.ſi non ad malum tranſmutentur. 14.2.
Egeſtiones nigre vel quaſi ſanguis ſponte venientes ⁊ cum febre et ſine febre peſſime ſunt.quatumcunq; colores plures fuerint: magis malum.cum farmacijs vero melius ē ⁊ quantumcunq; plures colores fuerint non malum eſt. 21.4.
Egritudinibus quibuſcunq; incipiētibus ſi fel nigru; ſurſum aut deorſum exiuerit mortale eſt. 22.4.
Quibuſcunq; ex egritudinibus acutis: aut multi tēporis: aut abortibus: aut aliter extenuatis ſi fel nigru; quaſi ſanguis exiuerit: ſequenti die cretico' morietur. 23.4.
Diſſinteria ſi a felle nigro incboauerit mortale. 34.4.
Nigre egeſtiones ſi a diſſinteria iam habito vt inteſtinorū carnes egerantur mortale 26.4.
Quibuſcūq; fellee egeſtiōes fiūt ſurditate ſupueniēte qeſcūt ⁊ qbuſcūq; ſurditas fit felleis ſupueniētibꝰ egeſtionibꝰ qeſcit. 28.4.
Mulieri in vtero habēti tenaſmō innatꝰ abortū facit. 49.5.
In diuturnis liēterijs oxiremia veniēs prius nō exiſtens ſignum ē bonum. 1.6.
In lōgis diſſinterijs cibi abſtinētia malū: ⁊ cū febre peius. 3.5.
Trauli a dyaria capiuntur longa. 32.6.
Quicūq; ſplenetici a diſſinteria capiūtur: his ſuperueniēte diſnia lōga hydrops inaſcit aut liēteria ⁊ pereunt. 43.6.
Spleneticis ſuperueniēs diſſinteria bonum. 48.5.
In mania diſſinteria aut hydrops aut eſtaſis bonu; 5.7.
In colerico ſeceſſu diſſinteria malum. 24.7.
Si ab albo phlegmate habito dyaria ſuperuenerit fortis ſoluit egritudinem. 30.7.
Quibuſcunq; ſpumoſe egeſtiones in dyarja; his flegma a capite defluit. 31.7.

¶De doloribus inteſtinorum.

Quibuſcūq; torſiones ⁊ circa vmbilicu; dolores ⁊ lūbos: dolor nō ſoluit neq; a farmacijs neq; aliter in hydropē ſiccā pficit. 11.4.
In febribꝰ acutis ſpaſmꝰ ⁊ circa viſcera dolores fortes malū. 49.4.

Dolores in lateribus ⁊ pectoribus ⁊ in alijs partibus ſi multũ diffe rũt ad diſcernendum mali ſunt. 5.6.
Dolores ⁊ tumores circa ventrem exiſtentes ſuperiores quidem le uiores non ſuperiores. 7.6.

De ilios.

Quibuſcunq; ex ſträguria ilion innaſcit: hi in ſeptem dieb⁹ pereũt ſi non febre ſuperueniẽte vrina multa fluxerit. 44.6.
In ilion vomitus ſingultus ſpaſm⁹ deſipiẽtia malum. 10.7.

De colica nihil.

De diſpoſitionibus ani. Ca.xvij.

Melächolicis ⁊ freneticis emorroydes innate: bonũ. 11.6.
Emorroydes habẽti antiquas ſi nõ vna relicta fuerit piculũ eſt hy dropiſim aut ptiſim aut maniam fieri. 12.6.
Maniacis varib⁹ aut emorroydib⁹ ĩnatis manie fit ſolutio. 11.6.

De diſpoſitionibus rhenum. Ca.xviij.

Quicunq; nefretici ſunt non ſananť poſt.40.annos: intelligẽdo p nefreſim paſſionẽ rhenum omnẽ indifferenter. 6.4.
Quibuſcũq; in vrinis arenoſa ſubſiſtãt ſedimia: his veſica aut rhe nes linthiaſim patitur. 80.4.
Nefretici ⁊ circa veſicã dolores laborioſe ſananť in ſenib⁹. Et p ne freſim hic intellige vlcerationẽ ⁊ in fine cõmẽti Galien⁹ ſicut alibi dixit Hyppocra. ſenes his paſſiõib⁹ commoriũtur. 7.6.
Quibuſcuncunq; in vrinis ampulle ſupernatant nefreticã ⁊ longã egritudinem fore ſignificant. 35.7.
Quibuſcũq; pinguis hypoſtaſis ⁊ cõglobata: his nefreticã ſignifi cat ⁊ acutam fore egritudinem. 36.7.
Quibuſcũq; nefreticis exñtib⁹ pdicta ſigna acciderint: ⁊ dolores acuti circa muſculos ſpinales ſint: ſi qdẽ circa lũbos intrinſecos ſunt apoſtema futurꝫ extrinſeci ſignt. Si ꝟo dolor magis circa interiores locos fuerit: apa futurꝫ expectabis magis int⁹. 37.7.
Quibuſcunq; inter rhenes ⁊ ventrẽ flegma ꝯcludiť ⁊ dolorẽ preſtãs nõ habet exitũ in neutrũ ventrium: his ꝑ in venas in veſicã cõuer ſo flegmate ſolutio fit morbi. 55.3.

De diſpoſitionibus veſice. Ca.xix.

Egritudines vero in pluuialib⁹ vt multũ fiũt: ⁊ febres lõge: ⁊ vẽtris flux⁹ ⁊ putredines: epilẽtici: appopletici: ⁊ ſquinãtes. In ſiccis ꝟo ptiſici: obtalmie: artetice: ſtrangurie: ⁊ diſſurie. 17.9.
Autumno ꝟo eſtiuorꝫ multa febres quartane ⁊ errãtes ⁊ ſplenes hy dropes ⁊ ptiſis: ⁊ ſtrangurie: ⁊ lienterie. 23.3.
Seniorib⁹ ꝟo factis perithimia ſpõdilis ⁊ lithiaſes lumbrici. 27.3.
Seniorib⁹ diſnie: catarri cũ tuſſi: ſträgurie: diſſurie: articulorꝫ dolo res: nefreſis: ꝟtigines: apoplexie: caceſſe: prurit⁹ toti⁹ corpis: melã cholie: vigilie: vẽtris ⁊ nariũ hũidita tes: oculorꝫ hebetudo: glau

coſtas:grauitas auditus. 32.3.

Quibuſcūqꝫ vrine groſſe globoſe pauce nō ſine febrib⁹ mltitudo ve
niēs ex his tenuis iuuat:maxie vo talia eueniūt qb⁹ ex principio
vel poſt principium aut celerius hyppoſtaſes fiunt. 70.4.

Quibuſcūqꝫ in febrib⁹ vrine conturbate velut ſubiugaliū:his capi
tis dolores aut adſunt aut aderūt. 71.4.

Quib⁹ ſe cōtinuo egritudo terminatur:hisnubē hꝫ rubeā quarta
dies in vrina ⁊ alia ſigna ſm rationem. 73.4.

Quib⁹ vrine lipide aut albe:male vo in freneticis apparēt. 72.4.

Quib⁹ hypocūdria ſuſpēſa ⁊ ſubrugiētia lumbi dolore ſupueniēte:
vētres his humectant:ſi non ventoſitates erūpant:aut vrine mul
titudo ſnperueniat. 74.4.

Quib⁹ ſpes eſt ad articulos apoſtema cōuerti:eruet ab apoſtemate
vrina groſſa ⁊ multa ⁊ alba facta velut in laborioſis febrib⁹ ⁊ maxi
me ſi in quartanis qbuſdā incipit fieri.Si vo ſanguis ex narib⁹
fluat valde celeriter ſoluunt. 75.4.

Si ſanguinē aut pus minxerint:renū aut veſice vlcerationem ſigni
ficat. 70.4.

Quibus in vrina groſſa qſi carnium fruſta vel ſicut pili ſunt:his de
renibus exeunt. 76.4.

Quibus in vrina pingui exiſtente furfura mingunt:his veſica ſca
bit. 77.4.

Quicūqꝫ ſanguinem ſponte mingunt:his de rhenibus vene ruptu
ram ſignificat. 75.4.

Si ſanguinē mingūt aut trūbos ⁊ ſtrāguriā hñt ⁊ dolor icidit in pe
ctinē ⁊ ſub vētre ⁊ pitoneon:circa veſicā dolorē ſignificat. 80.4.

Quibuſcunqꝫ in vrinis harenoſa obſtant:his veſica aut rhenes li
thiaſim habet. 80.4.

Si ſanguinem aut pus mingunt aut ſquamas ⁊ odor grauis:veſi
ce vlcerationem ſignificat. 82.4.

Quibus in vrinali via vel virga puſtule naſcuntur:ſanie facta:et eru
pta ſolutio fit morbi. 83.3.

Vria facta mlta noctu modicū ſeceſſuꝫ ſignificat ⁊ ecōuerſo. 84.4.

In ano flegmōe patiētī ⁊ matrice flegmonē habēte:ſtrāguria ſupue
nit.In epate vo flemone patiēti ſingult⁹ ſuperuenit.⁊ in rhenib⁹
habētib⁹ ſaniem ſtranguria accidit. 58.5.

Nefretici ⁊ circa veſicaꝫ dolores laborioſe ſanātur in febribus alias
in ſenibus. 6.6.

Veſicā icisā:aut cerebrū:aut cor:aut diafragma:aut epar aut vētrē:
aut rhenes: aut inteſtinorū aliquod gracilium mortale 19.6.

Quibuſcūqꝫ ex ſtrāguria ileos innaſcit: hi in ſeptē dieb⁹ pereunt ſi
nō febre ſuperueniente multum vrina fluxerit. 44.4.

Quibuſcūqꝫ in febribus in vrinis crinoydes hyppoſtaſe fiūt lōgā
egritudinem ſignificat. 32.7.

Quibuſcũq; vrie diſtãtes fiũt: his ĩ corpe turbatio fit fortis. 34.7.

Quibuſcũq; in vrinis ampulle ſupernatãt: nefreticã ſignificant: et longam egritudinem fore. 35.7.

Quibuſcũq; pinguis hypoſtaſis ꝛ cõglobata: his nefreticã ſignificat et acutam egritudinem fore. 39.7.

Si ſanguinẽ ꝛ trumbos mingant ꝛ ſtranguriam habeant ꝛ dolor incidit in peritoneon ꝛ ſub ventreʒ ꝛ pectinem: ea que circa veſicam ſunt: egrotare ſignificant. 40.7.

Strãguriam ꝛ diſſuriam vini potio ꝛ ſic flobothomia ſolnit: incidere vero venam que intus in talo eſt bonuʒ. 49.7.

De diſpoſitiõib⁹ mẽbrorũ gñatiõis ĩ viris. Ca. xx.

Silr in marib⁹: aut eñ ꝓpter raritatẽ corporis ſpũs extra fert vt nõ incidat ſemẽ: aut ꝓpter dẽſitatẽ humidũ nõ diffundet extra aut propter frigidum nõ calefiet ita vt congregetur ad hũc locum: aut propter caliditatem hocipſum fit. 63.5.

Quãdo inciſum fuerit os aut cartilago: aut neruus: aut maxille tenues: aut preputium: neq; creſcit neq; conglutinatur. 19.6.

De membris generationis in femellis. Ca. xxj.

Si vero auſtrina hyems ꝛ pluuioſa ꝛ tranquilla fiat: ver vero ſiccũ et boreale mulieres ſiquidem quibus partus ad ver ineſt: ex omni occaſione abortiunt. Si vero genuerint: morbidos pueros et imbecilles pariunt: vt aut ſtatim reſoluantur. i. moriantur: aut morbidi et tenues veniãt exñtes. Alijs ṽo iunioribus quidẽ diſſinterie ꝛ obtalmie ſicce fiunt: ſenioribus vero catarri celeriter diſſoluentes. 13.3.

Pregnantes ſi conuenit purgare: a quarto menſe vſq; ad ſeptimũ min⁹ vero has: minora vero ꝛ ſeniora vereri oportet. 14.

Muliebria educit ex aromatibus calefactio: multotiens vero ꝛ ad alia vtilis eſſet ſi non capitis grauedinem faceret. 28.5.

Mulier in vtero habens flebothomata aborſum facit: ſed magis cuius maior eſt fetus. 29.5.

Mulieri in vtero habenti: ab aliqua egritudinum acutarum accipi mortale eſt. 30.5.

Mulieri ſanguinem vomenti menſtruis ſuperuenientibus ſolutio fit 31.5

Mulieri menſtruis deficientibus ſanguinem ex naribus fluere bonum eſt. 32.5.

Mulieri in vtero habenti ſi venter fluat: periculum eſt abortiendi. 33.5.

Mulieri que a matrice moleſtatur aut difficulter generãti ſternutatio ſuperueniens bonum. 34.4.

Mulieri meſtrua habẽti ſine colore proprio ꝛ non ſm ſe ſemper facta purgatione indigere ſignificat. 35.5.

Mulieri in vtero habenti ſi ſubito mammille graciles fiant abortitur. 35.5.
Mulieri in vtero habenti ſi altera mammilla gracilis fiat: gemiños alterū abortietur. ⁊ ſiquidem dextra gracilis fiat: maſculum: ſi vero ſiniſtra: feminam. 37.5.
Similiter quē neqꝫ pregnans neqꝫ generauit lac habet: huiuſmodi menſtrua defecerunt. 38.5.
Mulieribus quibus conuertitur ſanguis ad mammillas: maniam ſignificat. 39.6.
Mulierem ſi vis ſcire ſi concepit: mellicratum qñ dormitura eſt da ei bibere ⁊ ſi quidem torſiones habuerit circa ventrem concepit. ſi vero non minime. 40.5.
Mulier ſi quidem maſculum concepit bene colorata eſt; ſi vero feminaꝫ diſcolorata. 41.5.
Si mulieri pregnāti eriſipila fit in matrice mortale. 42.5.
Que preter naturā tenues exiſtentes concipiunt: abortiuntur anteqꝫ groſſeſcant. 43.5.
Quecūqꝫ corpa moderate hñtes abortiunt ſcdo mēſe aut tertio ſine oī occaſiōe māifeſta: his cottilidões mucillaginibꝰ pleni ſūt: et nō pñt pre grauedīe tenere fetum: ſede abrūpuntur. 44.5.
Quecunqꝫ exiſtentes preter naturā craſſe nō cōcipiūt: his pingue do os matricis obturat ⁊ priuſqꝫ extenuent nō cōcipiunt. 45.5
Si mſixi ꝟtebro poſita fecerit ſaniē: neceſſe ē cōmotū fieri. 46.5.
Fetꝰ maris q̄dē in dextris: femine vero in ſiniſtris magis. 47.5.
Ad matricis precipitationes obtalmicum appone apprehendens os et nares. 48.5.
Mulieri in vtero hñti tenaſmō innatus abortiri facit. 46.5.
Mulieris menſtrua ſi vis retinere: ſiciam maiorem ad mammillas appone. 50.5.
Quecūqꝫ in vtero habent: his cōcluditur os matricis. 51.5
Mulieri in vtero hñti: lac ex māmillis multū fluēs fetū ſignificat debilem. ſi vero vbera dura fuerint: ſanuꝫ ſignificant fetū. 52.5.
Quecūqꝫ corrupture ſunt fetus: his vbera gracila fiunt. Si vero rurſus dura fiunt: ⁊ ſi dolor fit in vberibus aut in vertebris: aut in genibus: aut in oculis nō corrumpuntur 53.5
Quibuſcūqꝫ os matricū durū eſt: his neceſſe eſt os matricum concludi. 54.5.
Quecunqꝫ in vtero habentes a febribus accipiūtur: et fortiter caleſiunt ſine occaſione manifeſta: generant piculoſe: ⁊ difficulter aut abortiuntur periclitantes. 55.5.
In fluxu muliebri ſpaſmꝰ ⁊ animi defectio ſi ſupueniat malū. 56.5
Menſtruis plurimis eueniētibus accidunt egritudines: ⁊ non venientibus a matrice accidunt egritudines. 57.5.
Mulier ſi nō cōcepit: velis aūt ſcire ſi cōcipiet: cōtegēs veſtimētis

ſuffumiga deorſum ꝛ ſiquidem tranſire videatur odor per corpus ad os ꝛ nares cognoſce qm̄ ea nō ꝑpter ſe nō generat. 59.5
Mulieri in vtero habenti ſi purgationes exeūt: impoſſibile eſt fetum ſanuꝫ eſſe. 60.5.
Si mulieri purgationes non exeunt: neqꝫ febre: neqꝫ rigore ſuperueniente anxietates abbominationes defectiones animi ei acciderint: reputa hāc in vtero habere. 61.5.
Quecunqꝫ denſas ꝛ frigidas matrices habent non concipient. Et quecunqꝫ humidas habēt matrices nō concipient: extinguitur em̄ in eis ſemē. Et q̄cūqꝫ ſiccas ꝛ magis ardētes nō cōcipiūt indigētia em̄ nutrimēti corrūpitur ſemen. Et quecūqꝫ ex vtriſqꝫ temperiem habent moderate hmōi fiunt generantes. 62.5.
Mulieri in vtero habenti tenaſmus ſuperueniens abortitur. 28.7

De diſpoſitionibus apparentibus in extremitatibus membrorum. Cap. xxij.

Duorum dolorum qui ſimul fiunt nō ſm eundem locum vehementior denigrat alterum. Poſitus eſt hic aphoriſmus ad euidentiā dolorum iuncturarum. 46.2.
Non febricitantibus exiſtentibus ſi fiat ſtrophus vel genuum grauitas ꝛ lūborū dolor: deorſum farmacia īdigere ſignificat. 20.4.
Laborioſis in febribus circa articulos et circa maxillas maxime apoſtaſes fiunt. 31.4.
Si vero prius doluerit aliquid ante egritudinem: illic confirmatur egritudo. 33.4.
Quibuſcūqꝫ feb. lōge: his dolores ꝛ puſtule fiūt in articulis. 44.4
In articulis dolores ꝛ tumores ſine vlceratiōe podagrā ꝛ ſpaſmū et horū pl'ima: frigida aq̄ infuſa refrigerat ꝛ attenuat; ꝛ doloreꝫ ſoluit. Stupor em̄ mediocris dolorem minuit. 25.5.
Maniacis emorroidibus aut varicibus innatis manie ſolutio fit. 21.6.
Quicunqꝫ dolores a dorſo in cubitos tranſeūt: fl'omia ſoluit. 22.6.
Eunuchi non podagrizant neqꝫ calui fiunt. 28.6.
Mulier non podagrizat ſi menſtrua non defecerūt in ea. 29.6.
Puer non podagrizat ante aphrodiſiam. i. ante coitum. 30.6.
Quicunqꝫ calui fiunt: his varices non naſcuntur magne. quibuſcunqꝫ vero innaſcuntur rurſus capillati fiūt. 34.6.
Quibuſcunqꝫ gibbi ex aſmate fiunt aut tuſſi: ante iuuentutem pereunt. 49.8.
Quicunqꝫ tumores podagrici fiunt in. 40. diebus deferueſcentes reſident. 49.6.
Podagrica ꝛ maniaca vere ꝛ autūno mouētur vt in plurib⁹. 55.6.
Quibuſcunqꝫ a ſciatica moleſtatis vertebrum reſilit foras; ꝛ rurſus incidat in locum ſuum; his mucillagines facte ſunt. 59.6.

Quibuſcunqꝫ a ſciatica moleſtatis vertebrũ reſilit foras:his tabe ſcit crus et claudicant ſi non vrantur. 60.5.

FINIS.

Tabulã itaqꝫ febrium ſcd̃m morẽ ſolitum ſic meo facili ingenio conſcribã:ſi prius eos nũerauero apho riſmos de febrib⁹ ipſis loquentes:vt ante oculos tuos ponam:que in ipſis te doctiſſimum reddant.

Paroxiſmos ⁊ conſiſtentias declarant egritudines:⁊ tempora anni et circuituum adinuicez incrementa. 12.1.

Qui creſcunt plurimum habent innatum calorem ⁊c.in fine.Et ꝑpter hoc ⁊ ſenibus non ſimiliter febres fiunt acute:frigidum em̃ habent corpus. 14.1

Acute egritudines in quatuordecim diebus iudicantur:quod ⁊ de febribus intellige. 23.2.

Eſtiue quartane ⁊ multum ſunt breues:autũnales vero longe maxime vero que ad hyemem coniunguntur. 25.2.

Febrem in ſpaſmo melius eſt fieri ꝙ̃ ſpaſmum in febre. 26.2.

Febricitantibus non fortiter neqꝫ omnino in ſuperficie permanere:⁊ nihil minuere corpus aut tabeſcere magis:eo ꝙ ſecundum rationem fit:malum eſt.hoc em̃ logitudinem egritudinis ſignificat.hoc autez imbecillitatem. 28.2.

Circa principia ⁊ fines omnia imbecilliora:circa ſtatus omnia fortiora qui de febribus intelligendus eſt ⁊c. 30.2.

In morbis minus periclitantur egrotantes quibuſcunqꝫ proprie nature ⁊ etatis et habitudinis ⁊ horuꝫ egritudo ineſt:magis ꝙ̃ quibus non propria ſm̃ aliquid horum ineſt. 34.2.

Cum eſtas ſit veri ſimilis ſudores multos in febribus expectare oportet. 7.3.

In ſiccis temporibus febres acute fiunt:⁊ ſiquidem annus talis exiſtens amplius fuerit qualem conſtitutionem fecerit in pluribus:⁊ tales egritudines expectare oportet. 8.3.

In autũno acutiſſime fiunt egritudines ⁊ maxime mortifere vt in pluribus.ver vero ſaniſſimum ⁊ minime mortiferũ:quos duos etiam de febribus intellige. 10.3.

De temporibus ſiquidẽ hyems ſicca ⁊ borealis fuerit:ver vero pluuioſum et auſtrinum:neceſſe eſt eſtate febres acutas et obtalmias et diſſinterias fieri:maxime mulieribus et humidis natura. 12.3.

Eſtate vero quedam horum et febres continue:et cauſon et tertiane plurime et vomitus et dyarie:et oculorum et aurium dolores:oris vlcerationes et pudendorum putredines et deſudationes. 22.3.

Quibuſcunq̧ in febꝛibus ſextanis. i. in ſexta die rigoꝛes fiunt diſ‑ſcriti ſunt. 29.4.
Laboꝛioſis in febꝛibus circa articulos ⁊ maxillas maxime apoſtaſes fiunt. 31.4.
Febꝛes quecunq̧ nõ deficiẽtes tertia die ſunt foꝛtioꝛes periculoſe: q̄cũq̧ ꝟo ſic defecerint ſignificant quoniã nõ periculoſe. 44.4.
Quibuſcũq̧ febꝛes lõge: bis doloꝛes ⁊ puſtule fiũt in articlis. 43.4.
Si rigoꝛ inciderit febꝛe non deficiente iam debili exiſtente virtute moꝛtale. 46.4.
In nõ deficiẽtib⁹ febꝛib⁹ ſi q̄ q̊dẽ extra frigida fuerint: q̄ ꝟo interi⁹ ardeant ⁊ ſitim habeant moꝛtale. 48.4.
Quibuſcũq̧ in febꝛib⁹ reſurgẽtib⁹: aut puſtule: aut doloꝛes fiũt in articulis: hi amplioꝛib⁹ cibis vtunť. 45.4.
In nõ deficiẽtib⁹ ꝟo febꝛib⁹ ſi labiũ aut ocul⁹ aut ſuperciliũ aut naſus diſtoꝛqueať: aut nõ videat aut nõ audiat iã debili exiſtẽte coꝛpoꝛe quecũq̧ hoꝛum fiant ꝓpe eſt moꝛs. 49.4.
Ubi in febꝛe non deficiente diſnia ſuperuenerit ⁊ deſipientia moꝛtale. 50.4.
In febꝛib⁹ apoſtema nõ ſolitum ad pꝛimas criſes: longitudinẽ egritudinis ſignificat. 51.4.
Quibuſcunq̧ in febꝛibus aut aliĳs egritudinib⁹ volũtarie oculi lachꝛymanť nihil incõueniẽs. Quibuſcunq̧ ꝟo nõ ſecundũ volũtatem: inconueniens. 52.4.
Quibus in dentibus in febꝛibus limoſitates fiunt foꝛtioꝛes: ⁊ diuturnioꝛes fiunt febꝛes. 53.4.
In bubonibus febꝛes facte: omnes male exceptis ephimeris. 54.4.
Febꝛicitãti ſudoꝛ ſuperueniens nõ deficiẽte febꝛe maluz. Pꝛolongatur eñi moꝛb⁹ ⁊ humoꝛem plurimum ſignificat. 56.4.
A cauſone habito rigoꝛe ſuperueniente ſolutio fit. 67.4.
Tertiana ꝟo ſi nõ iudicať in ſeptẽ periodis longiſſima erit. 58.4.
Quibuſcunq̧ aures in febꝛibus ſurdeſcũt ſanguis ex narib⁹ fluẽs aut venter turbatus ſoluit egritudinem. 60.4.
Quibuſcunq̧ in febꝛibus quotidie rigoꝛes fiunt: quotidie febꝛes ſoluuntur. 62.4.
Quibuſcunq̧ in febꝛibus icteritia ſuperuenerit ante ſeptimum diem malum. 63.4.
Quibuſcũq̧ in febꝛib⁹ in ſeptĩo aut nono: aut vndecimo: aut deciõ q̄rto die icteritia ſupuenerit bonũ: ſi nõ dextrũ hyppocũdriũ duꝛũ fiat. Si vero fit: non bonum. 94.4.
In febꝛibus circa ventrem cauma foꝛte ⁊ coꝛdis moꝛſus vel tremoꝛ malum. 66.4.
In febꝛibus ex ſomnis timoꝛes aut ſpaſmus malum. 67.4.
In febꝛibus ſpiritus offendens malum: ſpaſmum eñi ſiĝat. 68.4.
In febꝛib⁹ acutis ſpaſmi ⁊ circa viſcera doloꝛes foꝛtes malũ. 68.4.

Quibus vrine in febribus conturbate et conuerſe velut ſubiugaliū bis capitis dolores aut adſunt aut aderunt. 71.4.
A quartanis habiti nō valde a ſpaſmis apprehēdunt. ſi vero apprehēdant et ſupueniat: quartana ſoluitur. 69.4.
Quibuſcūqꝫ in cauſone tremores fiūt. alienatio ſoluit. 26.6.
In acutis paſſionib⁹ cum febre luctuoſa ſuſpiria malum. 54.6.
Febricitāti ſi ceperint ſudores boni ſunt: tertiani: quintani: ſeptenni: et q̄ nono die et. 11. et. 14. et. 17. et. 20. et. 21. et. 24. et. 27. et 30. et. 31. et. 34. et. 37. et. 40. iſti ei ſudores egritudines idicāt. q̄ vero ita nō fiūt dolorē ſignificāt et lōgitudinē egritudinis et cōuerſionē. 35.4.

FINIS.

De dieta in febrib⁹ ipſis conuenienti.

Aphoriſmi.

Tenues et certe diete in diuturnis ſemper paſſionibus: et in acutis egritudinibus q̄bus nō cōueniūt difficiles. Ad vltimū tenuitatis q̄ adducunt diete difficiles. Et iterū reſumptiones in vltimo exiſtentes difficiles. 4.1.
In tenuib⁹ dietis peccāt egrotātes: et iō magis leduntur. Omne enim pctm̄ quātūcūqꝫ ſit magnū fit magis in tenuib⁹ dietis q̄ꝫ groſſiorib⁹ pp hoc et in ſanis fallaces ſunt valde et certe et ꝯſtitute diete: q̄m peccāta difficili⁹ ferūt: ꝑpter hoc igit̄ tenues et certe diete fallaces ſunt ampli⁹ parū ſolidioribus. 5.1.
Ad vltimas egritudines: vltime curationes ad perfectionem ſunt potentes. 6.1.
Ubi vero ſm̄ acumē egritudo ꝯtinuos et vltimos labores hꝫ: vltia et tenuiſſima dieta neceſſariū eſt vti. vbi aūt nō: nō: ſed conuenit groſſius reficere et tantum ſubcondeſcendere quantum egritudo mollior fuerit vltimis. 7.1.
Quādo in ſtatu ſteterit egritudo. tunc tenuiſſima dieta neceſſariū eſt vti. 8.1.
Contēplari igitur opꝫ egrotātē ſi ſufficiat dieta ad ſtatū egritudinis: et vtrū ille deficiat prius et non ſufficiat dieta: aut egritudo deficiat et obtundatur. 9.1.
Quib⁹ ergo cōtinu⁹ eſt ſtat⁹: continuo et tenuiter reficere opꝫ. Quibus vero poſterior ſtat⁹ ad id et ante id parū auferendū: prius vero vberi⁹ reficiendum vt ſufficiat egrotans. 10.1.
In paroxiſmis ſubtrahere oportet: apponere em̄ leſio: et quecūqꝫ ſecundum circuitus exacuuntur: in exacerbationibus ſubtrahere oportet. 11.1.
Senes facillime ferūt ieiuniuꝫ: ſecundo conſiſtentes: min⁹ vero pueri: horū vero omniū maxime infantes: hoꝝ vero ipſorum quicunqꝫ ſunt animoſiores exiſtentes. 13.1.
Qui creſcunt plurimum habent innatum caloreꝫ plurimo igit̄ in

diget nutrimẽto: ſi vo nõ: ꝯſumit corpꝰ. Senibꝰ vo puꝰ calor ieſt propter hoc igit paucis fomẽtis indiget. A multis eñi cibis extinguitur calor: propter hoc igitur febres ſenibus non ſimiliter acute fiunt: frigidum enim corpus habent. 14.I.

Uentres hyeme τ vere calidiſſimi ſunt natura τ ſomni lõgiſſimi. In his temporibꝰ oblatiões plures dãde ſunt. Etenim innatus calor eſt multus: nutrimento igitur ampliori indiget. Signũ τ etates τ athlete. 15.I.

Humide diete omnibus febricitantibꝰ cõferunt: maxime vero pueris: τ alijs ſic aſſuetis refici. 16.I.

Quibus ſemel: aut bis: aut ampliꝰ: aut minꝰ: aut ſm ptẽ: dãdũ vo eſt aliqͩ tẽporiτ horeτ regioni τ etatiτ cõſuetudini. 17.I.

Eſtate τ autũno cibos grauiſſime ferũt: hyeme vero facile: vere vero ſecundo. 18.I.

His qui in circuitibꝰ exacuũtur: nihil dare neqꝫ cogere: ſed auferri ex appoſitionibus vel ex appoſitis ante criſim. 19.I.

Incipit liber regiminis acutorum primꝰ.

Qui de egrotantium accidentibus in ſingulis egritudinibus tractantes potius conſenſiſſe ferunt: eos quidez in his q̃ tradiderũt: inueniſſe q̃ddam nõ eſt dubium: poteſt eñi etiã quãuis medicus quis eadẽ facere: vbi egri accidentia pcipiens denotauerit. Sed τ eorum etiã que cum his medico ſcire neceſſe eſt τ abſqꝫ egri iudicio nota fieri debent: plurima intacta obmiſerunt. 2.

Que quidem in diuerſis egris diuerſa ſunt ex parte: obſcuras et intelligi difficiles habent ſignificationes. 3.

Si enim ſagaci τ oportuna inueſtigatione colliſa diſcutiantur in vniuſcuiuſqꝫ morbi typo nonnulla ab eorum ſententijs diſcrepantia poterunt inueniri. 4.

In quo tamen nõ ſolum eos non laudo: verumetiam quia medici ne per pauca numero atqꝫ vulgaria: preterqꝫ in acutis paſſiõibus exercuerunt: vt catarticum τ ſeruo temporibus ſuis. 5.

Sed poſteriores eorũ corrigentes dicta medicinali viel quoddam ſequacius vel ſagacius τegrotãti familiarius relliquerunt. 6.

Sed antiqui prorſus de dieta leuia viribuſqꝫ carẽtia inutiliter ediderũt: eo quod multa diminute preſcripſerunt: prorſus de dieta nihil vtile tradiderunt. 7.

Inde leuia viribuſqꝫ carentia inutiliter ediderũt: nõ tamẽ in hoc errauerũt qm̃ ipſam vel ipſorũ partiũ vel partẽ variorũ morborũ eorumqꝫ multiplicitatẽ ignorarent. 8.

Sꝫ potiꝰ numerũ palã tradere conãtes nõ inuenerunt: aut quoniã fortaſſe difficile cõprehẽdi: ſi quidẽ ex altiſſimis inueſtigãdũ ſit aut qr non alius morbus ab alio vtcunqꝫ differre videtur: nec idẽ

eſſe ſentiunt:niſi eodem nomine vocitentur. 9.

Si ergo q̄n epidimie vel epidimialis morbi q̄litas aut quātitas: aut vniuerſal̄r mortalis eſt ſ; ipſi morbi varij aut ineq̄les ſunt:ꝛ affi ciūt plerumq; plurimos vt diximus ꝛ interimunt. 10.

Sed vulgus peritum ab imperito huiuſmodi cognoſcentium diſcernere nequeunt. 11.

Alia laudantes ꝛ alia vituperantes. 12.

QUorū ꝛ in ijs morbis eorūq; medella ignorātia hac p̄t; magie quā dicturi ſum⁹ ſignificatiōe. Expertis nāq; toti⁹ medicinalis ſciētie ab ijs peritiſſim⁹ hui⁹ egritudine cā ablata putat: q̄ eñ medicina i eo iuuare videt: ei⁹ nomina ſunt habilia. q̄ ergo ea dignouerit: ptiſanā videlicet ꝛ ſirupū aquā quoq; mellis ꝛ huiuſmodi: ꝛ illi⁹ a vulgo medicus habetur qui incipiens itidem vt ſapiēs iudicare putatur. 13.

SCripturū itaq; me eſſe que hacten⁹ ignorata fuerūt neceſſariū duco: quorum itaq; doctrina excellentiſſima eſt in ijs quecūq; iuuamen vel leſionē ſunt paritura. Id aūt qđ ignoratur a medicis eſt cur medicorū pars totius vite ſue nō deſiſtit diebus propinare in acutis paſſionibus ptizanā ordeaceā non colatam vtiliter operari confiſi. Alij vero vt nec vnum ordei granum tranſglutiant egri ſummopere ſtudent. Quo ſi fieret ꝛ nō collata eſſet maximum credunt eſſe nocumentu; egroto. Alij autē nec colatā necnon colatam dant: quoru; rurſus pars nunq; niſi ſeptimo die tranſacto. Alij vero morbo deficiente in cretica. 14.

AD hec vero: aut interrogaſti: aut nō interrogaſti: ne quicq; idoneum reſpondere ſolent. 15.

Que res itaq; iā demū ita ad hoc deducta eſt vt etiā vulgo liq̄diſſime clare videatur: ꝛ medicine ars omnino ars eſſe nō videatur. 16.

CUm ergo huius diſſenſionis magnitudo de acutis paſſionibus inter curatores eo vſq; increuerit: vt quod vni egrotanti tāq; ꝓfecturū alicui alteri videatur nociuū: ſic ars medicine i diuinationis vanitatē redacta ē. Qui eñ diuinatiōes exercēt vt auſpices: quas quidē aues in ſiniſtrā partē volare viderunt: malum quas vero in dextrā bonū preſagiū portendere iudicāt. Similiter aūt ꝛ aruſpices hic hoc: ille vero huic contrariū videt. 17.

Quor vc; oiu; adeo intēditur ſtudiū: vt infirmo ſanitatē ſanore ro craſin ꝛ honeſtatē cū humana voluntate lucrentur 18.

PTiſana vero ordeacea merito me iudice ſuper omne de grano factum cibarium in his acutis paſſionibus excellentiſſima habetur: eiq; qui eam primo ac precipuum omnibus alijs pretulit collaudando aſſentior. Primum quippe quia vtilis viſcoſa ē et lenis iuncta: quoq; et mollis: necnon ꝛ lubrica temperatamq; habens humiditatem ſitimq; extinguit. Atq; ſi opus fuerit ablui facilius nequaquam ptiſana ſtiptica ; ꝛ non ad tuſſim nec ad labore;

furioſa. nec inflatur in ſtomacho nec aceſcit: que vtraq́ʒ nimiruʒ in decoctiõe dñ in ptãte haberet expleuit. 19.

Quapropter cũ eam in his morbis cõgruã dixerim exhiberi cauendũ eſt: vt nec vna die venas exinanire pmittas: ſʒ abſq́ʒ vlla interpollatione dare non deſiſtas niſi fortaſſe quãdo potione vel cliſteri fuerit neceſſe. 20.

Si ergo bis in die ſumere cibũ conſueuit bis ⁊ ptiſanã dabis: ſimiliter ꝙ ſi ſemel ⁊ ſemel prima die poſtmodũ ſi poteris bis aſſueſce ſi illum repleri videaris neceſſe habere. 21.

Itaq́ʒ primo hoc modo vel huius quãtitatis dandũ ẽ ꝙ nec multum nec paruʒ fuerit. neq́ʒ groſſum vel nimis ſubtile fuerit: vt videlicet corpori ea que non fuerint neceſſaria vt cõſueta introducãtur: nec vene nimiũ exinaniantur. 22.

Secundo vero ſi eger ſiccior ſit: ꝙ oporteat nõ multũ iuris dandũ eſt: ſed ante illud aquã mellitam propinãdum ſiue vinũ vtrunq́ʒ videlicet quod iuuatiuũ videris eſſe: vtrum autem iuuãtius ſit in ſequentibus explanabimus. 23.

Quod ſi tũc demũ os humidũ factũ fuerit: ⁊ de pulmõe opportune expuerit: eis iuris tunc ſecunda repletio denegãda non eſt ex toto. Qui eñ citiore multaq́ʒ humiditate abũdat eius citior eſt terminus. Qui eñ tarda et pua terminus tardior expectaẗ. 24

De his autẽ que premiſimus qualiter quidẽ dictũ eſt maxie contingit. At vero quedã pretermiſimꝰ q̃ elegãtiora magis et neceſſaria: nec ignorãda poſtmodũ exequemur. 25.

Sed quãdo ſputi plus eſt ſm quãtitatẽ refectionis quoq́ʒ plꝰ aliquid dandũ eſt bis: hoc aũt ita vſq́ʒ ad termini ſui tẽpus ⁊ poſtea duobus diebꝰ exequẽdũ eſt. deinde vero cuius terminuʒ videbis. 5. vel. 6. die vel. 9. ⁊ vt etiã parẽ ⁊ iparẽ numerũ cõſideratio tua amplectatur eis ius ad prãdiũ da: ⁊ ad cenã illũ cibum groſſiorem muta. 26.

Sed hoc eis maxime cõuenit qui ptiſanã ab initio in tempore toto exercuerint morbi. 27

In pleureticis: ſi a pricipio adſit facilis ſputi deiectio eteñ dolor mox ⁊ pus expuere ceperint: vltro quieſcẽdo melioraẗ. purgatio aũt ad pfectionẽ curationis vẽturã pducit: virus ṽo minus coadunaẗ: ꝙ ſi ab hac diuerſa dieta tradiẗ necnõ etiã terminus leuior: atq́ʒ purgationis efficacior: minuſq́ʒ recidiuus vẽturus ẽ. 28.

Ptiſana vero ex optimo ordeo facta bene ad perfectionẽ excocta eſſe dʒ: precipue aũt ſi nõ colatã dare volueris: ſimiliter autẽ ⁊ ſi colatam. 29.

Cum enim omnes alias hʒ bonitates lubrica etiã eſt: vnde et nocuum ordeum ſi quis tranſglutierit ⁊ illud ſecum illabendo ſubducit: neq́ʒ eñ inherens tranſmeando vſq́ʒ locorum erecti pectoris remanet vel inuiſcatur. 30.

Quippe eni: q2 lubricissima etiã est statim amputat: facile digeritur. valde eni leuis est si perfectam habuerit coctionem qbus vero oibus necesse habet eger. 31.

Nisi ergo medic⁹ in oibus his quecunq3 in accipiẽda ptiſana necessaria sunt egro curaz adhibeat: vbi vero i illis q̃ sibi ad op⁹ sunt sit pfecta: fit proculdubio multis modis nociua. 32.

Quibusciiq3 eni ciboz reliq̃as i vẽtrẽ hñtibus ea añq̃3 purgẽtur porrigit eis: si dolorẽ habuerint augmentat. si autẽ nõ efficitur necnõ flat⁹ crebrius ducitur: ꝛ qd malũ est excitat pulmo nãq3 desiccat sub hyppocũdrijs ꝛ dyafragmate laboratur. 33.

Adhuc vo q̃b⁹ lat⁹ dolẽtib⁹ calefactoriũ adhibitũ dolorẽ nõ alleuiat: nec erit sputũ bonũ: s3 poti⁹ viscosius ꝛ idigestibili⁹ efficit. Rursus vo nisi catartico aut flebothomia: vtrũ. s. magis necessariũ videris dolor dissoluat in hui⁹ egritudinis statu positis: si ptiſana det in breui mortis imperio subiungãtur 34.

Ex quibus nimirum oibus ꝛ his similib⁹ causis cõtingit eosq̃ ptiſanaz cũ toto recipiũt in septimo aut ante necessario interire. Quorũ quidam vtiq3 mente patiuntur: alij vero orthomiã vel stertendo suffocantur. 35.

Quos quidẽ vtiq3 oẽs celitus esse percussos antiqui arbitrati sunt. q2 in eis cũ mortui fuerunt: latus virescere aut nigrescere sicut in percussis solet fieri locis reperiebant. 36.

Quod quidem eo contigebat q̃ anteq̃3 dolor dissolueret morte preuenti fuerunt propterea quia cõtinuo desiderium magni anhelitus incurrerunt. 37.

Sputum quippe quod non excreant aerez introductu contrabit ꝛ velocius exire cogit. 38.

Quoniam vtrũq3 alterũ alteri ad periculum suggerit complementũ: sputũ nãq3 viscosum flatũ inspissat: flat⁹ ispissus autẽ sputi viscositatẽ augmẽtat viscositas vero elabi vetat ꝛ erumpi. 39

Quod nõ tantũ cũ ptiſana si non suo tẽpore detur contingit: verũtamẽ ꝛ multo magis cum alij cibum potuz ve minus ea aptum sumere permittunt. 40.

Jta autẽ substentãdi tam eos qui colatã q̃3 eos qui non colatam ꝛ q̃ neutrũ illoruz: sed potũ aliũ sibi assumunt: ꝛ q̃ non sepissime vna eadẽq3: interdũ autẽ diuersa. 41.

Quapropter vt ibi dicã facere oportet: incipiente itaq3 febre siue cum dolore: siue sine dolore paruo post sumptũ cibũ tẽpore trãsacto nondũ vẽtre exinanito: ergo ius contradicendũ ẽ accipere vsq3 dũ vez cibũ ad inferiora intestinoz noueris descendisse 42.

His autẽ qui pleuretici sunt de potibus oximellis dandum est si hyemis tẽpus fuerit calidum: si autẽ estatis fuerit frigidũ si nimia siti laborauerint: danda est mulsa mellis cum aqua 43.

Quo sũpto si dolor loco ingruerit; egroq3 accidentia inecẽ videãtur

timēda: expedit vt hui⁹ q̄titatis ptiſana detur q̄ neq̧ ſit groſſa: neq̧ ſit multa: & hoc poſt ſeptimū diē ſi virt⁹ eius hoc tolerare q̄at. 44.

Quod ſi antiquus cibus nondū deſcenderit ac breuis tēporis mora poſt cibū nouiſſimū trāſierit: neq̧ ferre valeat patiens ſi eius virtus & etas pmiſerit cliſteris op⁹ hꝫ: ſi aūt defect⁹ ſit virtutis vel etatis ſuppoſitoriū limitādū ē: niſi cibi ſpōte ſua bono q̧ exitu egerātur. 45.

Et vidēdū ē q̄ tpe ius dari debeat in primordio vel in oībus tēporib⁹ morbi. qn̄ eñi pedū plante frigide fuerint: tūc ius maxime & ois alius potus patiēti denegādus ē ſꝫ cū iā calor in calcaneū deſcēderit dandū ē: nouim⁹ eñi vim tēporis hui⁹ in morbis qui dē oībus q̧ magna ſit: & in acutis maxime. In his eñi q̄to plus caloris eſt tanto magis cum fallacia ſunt.

Doro ſuccum ptiſane primo: deinde vero groſſuꝫ adhibeas oportet aūt poſt hoc pſpicaciorē rōnē pdictarū ſignificationū & cōditionum operari.

Domini hyppocratis liber ſecūdus regiminis acutorum morborum feliciter incipit.

In pleureſi ſcdo accidēte dolore ſiue cōtinuo ſiue poſt morā primo quidē calefactoriū eſt adhibendū diſſoluendi intētione doloris: nō ſit ſecundū inutile 2.

Eſt autē iuuatiuū calefactoriū vel vitreū vas: aut eneū ſiue terreū aque calide plenum. 3.

Sed antea quodlibet liquidorū apponēdū lateri eſt: vt vcꝫ calefactoriū ſuccedēs leui⁹ toleret: quorū vtiq̧ melius eſt: ſpōgia ſpacioſa aqua calida infuſa & poſtea expreſſa. 4.

Deinde calefactoriū ex oī latere & omni pte cooperiendū: quaſi quedā veſtis circundet oportet vt quod factū ibidē diuti⁹ immoretur. Cauendū eſt etiam ne fumus inde ad egri nares vt id odoretur aſcendat niſi quādo ſibi iuuamētū videbitur nā & hoc ſꝫ tps ipſum interdum iuuat. 5.

Poſtea ordeū & orobū in aceto infuſa aque mixto: que mixtura ita fortiuſcula ſit q̧ hō poſſit bibere fac bulire. Poſt bulitionē ſcdo i ſacculo miſſa lateri ſuppone: ſimiliter ēt & de furfure. 6.

Siccorū aūt calefactorioꝝ ea cōueniētia ſunt: que cum ſale & cū milio ſimul aſſatis in ſacculo recondita apponūtur miliū q̄q̧ qd̄ pondere leuius atq̧ ſubtilius eſt. 7.

Nam huiuſmodi calefactoriū illū quoq̧ qui vſq̧ ad furculas i. ſpatulas aſcendit dolorem diſſoluit. 8.

Inciſio autē non ſit niſi tunc tantum cum iam vſq̧ ad ſpatulas aſcenderit dolor. 9.

Niſi ergo calefactorio dolor diſſoluat nō in eo diuti⁹ immorādū eſt pulmonē nāq̧ deſiccat: & empima coadunat. 10.

QUando ergo dolor ad ſpatulas aſcendēdo iā ſaltum cōpleuerit ſi grauitas quoqꝫ in brachio vel circa pectus vel dyafragma contigerit de baſilica vena eſt flebothomandus. Flebothomo ergo adhibito nullatenus reuoces quin tantā minuas quātitatē ſanguinis: vſqꝫ dū videlicet illū in ſplēdidū colorē vel ex ſplēdido in rubeū: aut ex rubeo in nigredinē videas cōuertū: q̄ vtriqꝫ colores in ſanguine accidunt. 11.

POrro ſi paſſio ſub dyafragmate fuerit: dolorqꝫ vſqꝫ ad furculas nō aſcēderit: naturā cū helleboro nigro fellichino lenias oportet helleboro nigro daucum: vel ſiſeleos aut ciminum ſiue aniſum: ſiue quodlibet aliud odoriferū: fellichino aūt aſſaꝫ cōmiſceas quod ſi vtraqꝫ cōmiſceantur idē opus faciūt. Sed tñ ex helleboro nigro ſolutio fit vtilior ⁊ ad criſim prouocandā efficacior. Illa vero q̄ ex fellichino eſt ad diſſoluendum inflatiuam vētoſitatem promptior eſt. 12.

HIs itaqꝫ factis poſt ſolutionē de ptiſana dādū ē: minus quidem q̄ꝫ cōſueuerat: ſꝫ irreprehenſibilem expedit minuas quātitatem. 13.

TEmpore eñi ſolutiōis nullū ius cōuenit ꝓpinari ſolutiōe vero ceſſante: primū q̄dē de ptiſana min⁹ ſumere q̄ꝫ cōſueuit dandū ē deinde vero ſemper aſcendendo vſqꝫ dū plus detur ſi dolor quieuerit: neqꝫ quodlibet aliud contrariū occurrens obſtiterit. 14.

Iſte ſermo etiā eſt meus ⁊ ſi neceſſe ſit vti aqua ordei. 15.

AT vero vbi ptiſanā opus fuerit accipere: illā dare a principio cauſe vel morbi fateor eſſe meli⁹ q̄ꝫ venarū exinanitionē ꝓcedere: poſtmodū vero in die tertia: morbi autē quarta vel quinta ſiue ſexta: ſiue in ſeptima dari incipere oportet: niſi tātū criſis tūc tēporis fuerit peruentura. 16.

IN quibus etiam preparationis principiū maxime ſecunduꝫ ſimile fieri vt dictū eſt oportet. 17.

SImiliter autē ⁊ de potibus illis quos bibi conuenit quos etiā dicturi ſum⁹: nāqꝫ eorū q̄ diximus plurima eadē ſunt. 18.

SCio nāqꝫ multos medicos q̄ extra q̄ꝫ oportunū eſt operātes in morbi principio duobus vel tribus vel plurib⁹ dieb⁹ cuſtodiūt egros poſtea vero ius ⁊ potū illis ſumere permittūt quod etiaꝫ paruipendūt. Cuꝫ eñi corp⁹ maxima mutatione muteẽ ei maximū contrariū illius mutationis opus eſſe dicūt: maximū autē illi⁹ mutationis contrariū optimū eſt: ſed ſm vtilitatē ⁊ concordiſſime ſecuritati exhibendum: ⁊ maxime in dādo cibū his que ī media ſunt. 19.

NOciuus vero in mutatione derelinquit q̄ ptiſanā cū fece miniſtrat: nocet etiā ⁊ qui tantū ſuccū ei adhibet: nocet etiā q̄ ſolū ꝓpinat potū: ſed nocumentū eius ad illos non eſt tantum. 20.

IAm et cōſuetudines in dieta: duꝫ etiā ſanitas adeſt ſecundū iuuamentū procedere debēt. Cū ergo ex dieta in ſanis maxia

diuerſitas ⁊ alia huiuſmodi videãtur: q̃tomagis neceſſe eſt fieri in moꝛbis ⁊ maxime in peracutis. 21.

Quod quidem facile eſt compꝛehendi: mala namqꝫ dieta cibi ⁊ potus que ſecundũ ſimile fit ſecurioꝛ eſt in omni tp̄e tueri ſanitatem q̃ꝫ ea que melioꝛ eſt ſi in ea mutatio ſubita fiat. 22.

Qui enim ſemel vel bis in die ſumere cibum conſueuerunt ſi a ſolito vſu in alium ſubito mutentur nocumentum eis generat et defectionem. Quibus aũt nõ eſt cõſuetudo pꝛãdere ⁊ pꝛãdent: moꝝ deficiunt et aggrauantur coꝛpoꝛa eoꝛũ ac toꝛpent atqꝫ molleſcunt: ſi cenant poſt eructuant acidum. Alij aũt ſunt qui nature mollitiem patiuntur pꝛopterea ꝙ ſtomachus eoꝛum contra curſuꝫ ſue nature aggrauatur cui videlicet exinanitio fuerit aſſueta: nõ aũt bis impleri: et bis digerere poſſunt in die. 23.

Si quoqꝫ oxiremiam emittant poteſt fieri vt adiuuentur ſic alleuiando ſe ab his que ex mutatione diete in contrarium patiunt oportet itaqꝫ vt poſt cenam per integraꝫ doꝛmiãt noctem. ſi hyems fuerit a frigoꝛe ſi eſtas a caloꝛe tuti ꝙ ſi nõ doꝛmiãt diutiſſime ſuauiter deãbulãdo nõ ceſſent deiceps vo aut nihil: aut leuia: aut minime nociua cenent bibãtqꝫ parũ vini nec aqua cõmixti. 24.

Similiter autẽ ⁊ qui bis in die comedere cõſueuerũt: ſi pꝛandium dimiſerint coꝛpoꝛa eoꝛũ in ſe deficiunt atqꝫ ab omni opere exeunt pꝛecoꝛdia dolent adeo vt eoꝝ viſcera ſibi ſuſpẽſa eſſe videãtur. vrina colerica viridiſqꝫ coloꝛis ſterc⁹ incenſum: q̃dã aũt oꝛis amaritudinẽ ocl'os obductos tp̄a foꝛmicãtia frigidos ſentiũt articl'os. 25.

Plurimi vero qui pꝛandium obmiſerunt cenam nequeunt explere qui ſi cenauerint ſtomachus eis grauatur: ſomnũ vero moleſtioꝛem q̃ꝫ ſi pꝛanſi fuerunt ducunt. 26.

Que accidentia ſi quidẽ etiã ſanis cõtingunt ex immutatione diete diei medie in contrariũ q̃ꝫ ſolebãt. Juſtũ eſt apud me vt ne quicq̃ꝫ in egritudine ſubiũgatur: aut ſubtrahatur. 27.

Si enim ei qui ſemel in die contra conſuetudineꝫ ſuã comedendo tota die venas euacuauerit: ⁊ poſt ſolito moꝛe cenauerit coꝛp⁹ grauatur ſcilicet poſt pꝛetermiſſum pꝛandium vexatione coꝛpoꝛis ac defectione: poſt cenam vero grauedine ſequente. 28.

Si iterum cenent poſt largioꝛem venarum exinanitionẽ multomagis coꝛpus aggrauatur. 29.

Iuuat itaqꝫ coꝛpus ⁊ venas pꝛeter ſolitũ exinanientem ſi ab his que in eadem die patitur: tuendo ſe a frigoꝛe ⁊ caloꝛe atqꝫ laboꝛe alleuietur qꝛ illius paſſio in his quoqꝫ duplicatur: cena quoqꝫ ſua leuioꝛ ſit ſolito: nec ſicca ſed humida ſit. potus vero non ſit aqua mixtus nec cibi quãtitate minoꝛ: poſtera autem die pꝛandium alleuiet: ſicqꝫ gradatim ad ſolitum reuertatur vſum. 30.

Quoꝛum vero in ſummo coꝛpoꝛis colera dñatur ipſi plurimum hoc moleſtius patiuntur. 31.

QUorũ aũt flegma eis dñans eſt maxime ſi ieiunent cõtra cõſuetudinem ſuam leuius ⁊ facili⁹ ieiuniũ ferunt quare ſemel in die preter vſum comedere facile ſuſtinent. 32.

HEc autem noſtre ad hoc ſignificatiões ſufficiunt ꝙ maxima mutatio his q̃ noſtre nature accidũt corporũq; figure generat morbos. 33.

NOn igitur opz multã exinanitionẽ venarũ fieri añ ſuũ tp̃s nec dari cibũ in ſtatu ⁊ acumine morborũ nec dietã ſubito in his: neq; in illis nec in aliis ſemper permutari. 34.

SEd alia his cõuenietia dicem⁹ de his ꝙ ſtomach⁹ patiť ꝙ videlz cibos ſolitos etiã ſi ſint illaudabiles leui⁹ ferret: ⁊ pot⁹ ſimiliter inſolitos aũt egrius ⁊ ſi nõ ſint mali cibi ⁊ pot⁹ ſilr. 35.

QUapropter eos q̃ multã carnẽ et allia ⁊ ſimilia magnã vim habẽtia contra vſum recipiunt nõ vehemẽter admiror huius eſſe qualitatis: ⁊ in ſtomacho quedã plus faciũt doloris aliis ⁊ alia minus: ſed ſi ea que ſequũtur perpendendo perceperis neceſſe eſt vt in hac noſtra proportione noſtrorum ciborum vehementius admireris. 36.

HOc enim cõtra illud eſt: immutatio ergo diete fit in his tantum cum corpus non fuerit a dieta immutatũ niſi ad vegetationem virtutis: vnde neceſſe eſt vt addamus in cibo: et non in defectione vnde neceſſe ſit ſubtrahi. 37.

CUm quo etiam morbi cuiuſq; diſpoſitionem egriq; virtutez atq; naturam: et in dieta tam cibi q̃ potus conſuetudinem oportet vt cognoſcas. 38.

NEc nõ etiã in mutatione tua ſemꝑ minime adiungendũ eſt: minui nãq; maximũ iuuamentũ eſt: ſi tñ egro tolerabili⁹ ſit ⁊ morbus in ſtatu ſit vſq; dũ ſtatum compleat ⁊ digeratur. 39.

QUod eſt qꝛ diminutio vniuerſaliter eſt magis iuuatiua ſ̃m plurimũ qñ infirmus eſt magis tolerãs dũ ꝑmanet egritudo eius ſtans vſq; quo cõſequatur ſtatum ſuum vt maturetur 40.

Quod autem in quibus morbis ⁊ etatib⁹ oportet fieri dico. 41.

ET alia his neceſſaria atq; precipuas ſignificationes ſubiungere parum poſt oportet. 42.

NEq; morbi ſententiam mobilẽ ſubiũgere in quo plurimũ ſermo noſter continet᷑: ſz qđ ꝑcellentiſſimũ eſt ibi dicẽdũ eſt: morbus aũt acutus eadẽ die qua initiũ hz vel poſtea q̃tũcũq; cibi aliq̃ recipiunt alij autem qualiſcũq; iuris partem aſſumũt. Ceteri vero potum in quo panis fuerit infuſus que quidem omnia peiora ſunt quod ſi his contrariis ditarentur: ſed tamen minus nociuum hoc tempore: q̃ duobus vel tribus diebus venas exinanire: tranſactis ꝟo quattuor dieb⁹ vel quinq; huiuſmodi dieta: impertiri: peior ꝟo his oib⁹ venarũ euacuatio. In fine aũt huiuſmodi diete ante morbi digeſtionẽ facta exhibitione: qꝛ et hac ⁊ illa dieta vtentib⁹ cele

rius mors plurimū ītēdit niſi qñ morb⁹ īpfecta fuerit ſalute:nec ēt erroris in pncipio morbi facti emēdatio ſicut hec impoſſibilis eſt ſ; medicabilior eſt. 43.

Ecce ei iuuamētū in q̄ mihi video tibi marie pfutur: cauēdū itaq; ē ne ī pmis dieb⁹ a pncipio morbi ab aliqb⁹ iuriū q̄ ēt di uerſa cōuenit eſſe egrū phibeas paulopoſt eiſdē refectur⁹. 44.

Sunt ei q̄ ptiſanā groſſa; dāt in pncipio morbi: nocitiuā igno rāt cū ruri⁹ dederūt eā poſtvenar inanitionē duob⁹ dieb⁹ vel trib⁹ ſeu plib⁹ factā:ſunt ꝛ alij q̄ ſuccū ei⁹ dāt ſilr nociuū neſciūt eſſe ſi dādi pncipiū ꝑm vtilitatē nō fuerit nec q̄cq; attēdūt aliḋ aut intel ligūt niſi q: ſi ptiſane groſſum añ morbi digeſtionē fuerit datū ei q̄ ſecū ſumere conſueuit: maxima leſio inde contingit. 45.

Iſti qb⁹ plurimū ipi errare continet: quippe q̄ ſepi⁹ egros eua cuatis venis ad accipiēdū ius trāſmutāt: cū poti⁹ ab accepto iure ad euacuādas venas eſſet mutandum maxime ſi tunc moleſt⁹ fuerit morbus. 46.

Multotiēs autē ꝛ a capite a ptib⁹ circā pect⁹ crudi de genere colerū attrahunt hūores: vñ ꝛ illis vigilie accidūt q̄ profecto digeſtioni morbi repugnant ꝛ anguſtia ſuperabundant: ꝛ murmu rāt ꝛ mente pturbantur: oculi quaſi ſubito ſplendore obtundūtur auricule vocum tinitibus implentur: articuli frigēt: vrina indige ſta ꝛ ſputum ſubtile: ꝛ ſalſum ꝛ paruum ſatiſq; colore tinctū circa col lum ſudor inquietant flat⁹ ꝛ tractus inde ſic pmutant: forti⁹ atq; crebrius ducit: tpa planantur: ſi cui defectio ſpirit⁹ accciderit: hoc peius eſt: a pectore coopertmenta repellunt: manus tremunt: vt plu ribus autem iuferiora labia palpitant. 47.

Que q̄dē accidētia ſi in pncipio morbi appareāt: nimiā mētis alienationē ſignificāt ꝛ egrorū plurimi inde moriunt. 48.

Qui xo euadūt aut nato apate: aut ſanguine p nares fluēte: aut groſſo empimatis ſputo liberant alioq̄n nō. 49.

Neq; ēt quiſpiā medicor mihi repert⁹ eſt q̄ habitudinē egro rū cognoſcere queat: ſicut op; ſi videlicet virtutis defectionē patiunt: aut ſi ex ipa venaxinatiōe ex alia furia: aut ex labore egrū efficiēte: ſeu quouis alio torpore nature corporis accidēte vel simili bus accidentibus. 50.

Malu; eſt nimirū qñ egrū ī doloris vel morbi acumine defectū in diuortij die potum aut cibum aut ius accipere permittūt quia ipſam defectionem ex inanitione eſtimant eam ꝛ rurſum econ tra malum eſt virtutis defectionē ex inanitiōe eſſe qḋ ignorās medi cus cibum reſtringit: quo vtroq; errore egri moleſtantur: verūtamē hoc vltimum eſt nimis malum priore: vñ tibi familiarius eſſe opor tet. Si quis eñ alius medicus ſiue plebei⁹ ad egrū ingreſſus hoc ac cidēs intellexerit: eiq; ea cibi vel pot⁹ q̄ a priore medico vetita fue rāt accipe pceperit: nō eſt dubiū qñ egro iuuamētū ſit: qḋ hmōi ma

gno homini dedec⁹ eſt: q2 his poſterior ſiue medic⁹ vulgaris fuerit: velut mortuum ſuſcitaſſe videtur. 51.

Et ego quidez ſum dicēs ſignificatiōes quib⁹ oportet ſignificari ſuper vnumquodq3. 52.

Uicine aūt ſunt he res ꝛ his q̄ accidūt ſtomacho ſi eñi corpora contra conſuetudinem ſuā magna torpuerint quiete nō poſſunt ſtatim cōfortari. Qd ſi q̄euerint atq3 requieuerint per lōgum tp̄s: poſtea vero ad laboris exercitia fuerint ſubito trāſlata malū eſt: ſiſi vero modo ꝛ ſingula corporis membra vt videlicet pes vel q̄libet artuū q̄eſcere ſolit⁹: ſi quādo ſubito ad inſolitū transferatur laboris exercitiū: eodem modo ꝛ in dentib⁹: ꝛ in oculis accidit: nullum deniq3 inuenitur membrum cui non itidem contingat molli etiam iacere cul citra preter ſolitum vſum fatigat corpus; ſuper cutem duram et etiam ſub diuo indurat: ſi inſolitum eſt. 53.

Uerbi gratia homo quiuis in crure dubiū vuln⁹ habēs cū cōmiſerit ſe i initio laboris ad medicādū: ita vt nec pedē a loco dimouerit: abijt itaq3 apoſtema hac ope atq3 multo citi⁹ ſan⁹ efficit q̄ ſi in medicādo iuerit ꝛ rediuerit: quod ſi ſupra pedes ſtando ſexta vel ſeptima die vel citius vel circiter; pl⁹ illico accidit ſibi doloris q̄ ſi a principio in medicando iuerit ꝛ rediuerit: ſi quoq3 aliud op⁹ exercuerit: fit eius cauſa grauior q̄ ſi hoc modo in medicando eundem laborem eiſdem aſſueuerit diebus. 54.

Que itaq3 iam dicta omnia ad ſe inuicem teſtificant: q2 videlicet immutatio ſubita in contrarium tam in ijs q̄ in alijs nocumento magno conſtat eſſe. 55.

Plus tñ ledit ſtomachus: ex ſubita mutatiōe ab inanitis venis ad accipiēdū cibū multo magis q̄ cōſueuerit vel cū totū corp⁹ ꝯmutat ſubito a nimia q̄ete ad multū laborē: q̄ ex mutatiōe ab accepto cibo multo ad euacuandas venas neceſſe eſt aūt corpori vt q̄eſcat ꝛ requieſcat ꝛ ſi mutatio ei⁹ ſit ſubita de labore in q̄etē opz inter ſtomachum: ab accepto cibo multo ceſſare; quod niſi fiat corp⁹ vexatur atq3 fatigatur. 56.

His aūt oīb⁹ de immutatiōe q̄dē repletionis ꝛ inanitionis maxime agit: valēt autem ad oim accidētiū cognitionē: ꝛ ad eam vnde ſermonē habui in acutis ſcilicet morbis ad modū dandi cibū ꝑ mvtilē immutationē ad furie quoq3 ſignificationē necnō ſicut apparent a loco q̄ eſt ſub dyafragmate; ſicut datur⁹ ſum: opz eñi vt ſit permutatio. ſicut p̄cepi de ea deinde vt nō adminiſtret aliq̄d de ſorbitiōe donec digerat egritudo: aut vt appareat in inteſtinis ſignū prouocās ad dimittendum prohibitionem ab vſu cibi. 57.

Multe vigilie faciūt contra cibi potuſq3 digeſtionē. Similiter aūt mutatio in diuerſam partē eius mollit inſtrumētum ipſumq3 quaſi coctum reddit ꝛ grauat caput.

¶ Finit liber ſecundus.

¶ Domini hyppocratis regiminis acutorum liber Tertius feliciter incipit.

Potus autem dulcis vel vinū ſiue album ſiue nigrum & aqua mellis et aqua oximellis: ſiue ſecaniabin acutis morbis exbibēda ſunt poſt multā cōſideratiōes in his. 2.

Dulcis aūt potus minus aggrauat caput q̄ vinū mentē ꝑcutit minus inteſtina vtraq; magis expurgat: ſed viſcera inflat: ſplenem videlicet et par opilat coleram aūt habentibus ineptus eſt q: eis ſitim infert: ſuperioribus quoq; inteſtinis eſt eſt iuuatiuus. nec tamē contrarius inferioribus. licet inflatiuus ſi preſertim cū eius inflationi facilis minime ſit deſcenſus: ſed potius in locis qui ſub dyafragmate ſunt immoratur. 3.

Mentē leuius & minus q̄ fortiora vina percutit. 4.

Cuius ergo diſpoſitio eſt hec ex vinis ipſum etiam inflat. 5.

Sed plurimum in vrina minus penetratiuum q̄ vinū album. 6.

Et eam que cum ſputo fit excreatione pluſq̄ alius pot⁹ iuuat. 7.

Qui autem huiuſmodi vinū bibēdo patiunt̄ ſitim; minus ſcreāt q̄ ſi aliud biberent vinum: qui vero non: cōtrarium. 8.

De vino autem albo vtrum ſit laudabile vel illaudabile primo dictū eſt in his que de dulci potu tractauimus: ſed eius tranſitus in veſicā facilior eſt q̄ cuiuſ libet alteri⁹ potus cū quo ēt vim aperitiuā habere dignoſcit̄ q̄ in his morbis ſemꝑ iuuatiua eſt verūetiā in aliis minus alio vino cōueniēs eſt: ſed tn̄ ſi q̄d in corpore mūdificat per viā veſice eſt neceſſe a morbo liberet ſi prout et oportet ꝓpinetur qđ bonū eſt cognoſcere illam ſignificationē vini que iuuamenti & nocumēti eſt monſtratiua cuius quidē totius noticie oēs quidē medicine priores expertes fuere 9.

Palmeus potus quidē & niger & pōticus in his morbis vtilis eſt ſi nō fuerit capitis grauitas ac mēti nō timeas: nec fuerit diſſimilis ſputi ſcreatus & exitus vrine nō eſt difficilis. & ſterc⁹ hūidum & liquidū: & ſimile loture inteſtinorū: hos eñ ſi quid licet affuerit albū vinū & oīa vinorum ſimilia nō dare bonum eſt. 10.

Sciendum eſt etiam tibi q̄ ſuperioribus & inferioribus membris minus nociuum eſt ſi aqua ſupermiſceatur: circa autem inteſtina ſalubrius ſi fuerit purum vinum. 11.

h ydromel ſi omnibus temporibus morbi bibitur in acutis egritudinibus eius conuenientia plurimū minor eſt eis qui coleram habent amaram quiq; magna habent viſcera q̄ non habentibus. 12.

h ydromel aūt plurimū min⁹ ſitis furiam accendit q̄ vinū dulce q: pulmonē hume facit & ad ſputū excreandū iuuamentū tēperatū preſtat: tuſſim ſedat: hoc aūt ideo q: virtutis h; quiddā lauatiue: & ſputū viſcoſū pluſq̄ op; reddit. 13.

Aqua mellis multum prouocat vrinam: niſi huic aliqđ viſcerum contradicat. 14.

H Umores de gñe colere purgat ab īfra: qđ aũt purgat aliqñ ē bonũ in colore: aliqñ ſatis pluſq̃ oꝫ tinctũ pluſq̃ ſpumoſuꝫ qđ maxime colerã hñtibꝰ ꝗꝗ magna viſcera hñt cõtingit. 15.

S Creatus opportunꝰ cũ ſputo ac pulmõis hſiectatio: maxime fit ex potu aq̃ mellis plꝰ mixte. Sed egeſtio ſtercoris colerã habentiũ ꝛ calorẽ fit ex potu aq̃ mellis cuiꝰ mixtio puro vicina fuerit multo plus q̃ eius cuiꝰ commixtioni aqua dominatur. 16.

S Ed etiam cuius egeſtio hanc habuerit qualitatem ipſi maximo nocumento eſt: neq̃ eñi ardorem qui ſub diafragmate eſt extingui ſed potius furorem ꝛ feruorem ſtimulat: atq̃ infirmo infert morbi intolerantiam: membriſq̃ generat moleſtiam: in inteſtinis autem ꝛ in ſtomacho vulnera generat. 17.

D Iuerſitatem autem medicamentorum neceſſariorũ ad hos morbos medicandos poſtea intimabo. 18.

Sed ſi in his morbis acutis pro iure vel potu aquam dederis mellitam vtile tibi in multis oparis: nec multum delinquis: quem autem oporteat illam bibere ꝛ quem non dictum eſt: vt oportuit diximus etiam cur denegetur infirmo. 19.

S Ed quidaꝫ iam dimittũt dare illã qꝛ vcꝫ debilitat illã virtutẽ bibentium vnde ꝛ illis cauſa citam mortẽ credunt impendere qđ ita eſſe idcirco videtur ſibi qꝛ his qui bibit minime põt ſubſtẽtari: debẽt eñi quidã ea tñ vtẽtes qui ꝛ ſi oportune vtunť ea. 20.

Non tamẽ hic ſenſus hoc modo perfectus eſt. 21.

Que tamẽ fortior eſt ſi ſola bibatur niſi ventrem ſoluerit. 22.

E St etiam qñ q̃ illud fortius illo leui vino ꝙ aquam ſuſtinere nõ poteſt: eſt ꝛ quandoq̃ debilius. 23.

D Ifferentia auteꝫ que eſt inter virtutem vini aquoſi et mellis vel vtriuſq̃ nõ cõmixti magna eſt qui enim dupluꝫ vini puri biberit q̃ mellis eius virtutem magis illud mellis confortat niſi naturam humefaciat: ſtercoris etiaꝫ duplum egerit 24.

P Oſt ptiſanam vero ſi aqua mellis bibať ſaturat nimis repletione ꝛ inflat ꝛ eis que ſunt ſub diafragmate locis minime iuuat. Antea vͦo nõ fit adeo nociua: ſed ẽt iuuamẽto hilior hř. 25.

C Octum aũt mel vſui apparet melius: qꝛ ſubtile ꝛ albuꝫ luciduntq̃ videtur pforabile. Sed eã bonitatẽ illud habere qua crudo preferatur dicere nõ poſſum: nõ eñi ſaporoſior crudo ſi mel ante coctionẽ bonũ inuenitur. ſed etiã plus defectũ: ꝛ ad egerendũ ſtercus inualidius cõprobatur: quorũ neutrum quantũ ad iuuamentum neceſſarium eſt. Ad quid aũt coqui expediat iudicabo. Si ergo mel malũ fuerit aut immunduꝫ inepti odoris: nigriq̃ coloris coctio eius malignitatẽ minuit aut turpitudineꝫ. 26.

Potus aũt q̃ oximel dꝛ in hyeme datus in acutis paſſionibꝰ pluri-

mũ iuuã[illegible]oꝛ eſt: q̃bus eñ neceſſe ē ſcreare iuuat flatũ bonũ fac. 27.

Hoꝛe vero quibus vtitur eo ſunt iſte. 28.

Accidiſſimus vero his q̃bus ſputũ ſcreare eſt neceſſe nõ parũ facit iuuaméti qꝫ ſi id qḋ incluſuꝫ ē adiuuat excreari lubꝛicũ faciẽs atqꝫ canalia pulmonis dilatãs pulmoni pꝛeſtat quiddã quietis: qꝛ illud humidum reddit itaqꝫ maximũ impendit iuuamentũ: quãdoqꝫ vero pl'm: videlicet accidiſſimus oppoꝛtunum ſcreatũ per ſputum fieri amittens adiuuare non poteſt: quare ſputi viſcoſitas augmentatur: vnde ⁊ opus illius impeditur. 29.

Accidit autem hoc illis maxime quoꝛũ moꝛbus periculoſus eſt: vndecunqꝫ fuerit: neqꝫ tuſſire neqꝫ ea que in pulmone ſunt clauſa ſcreare poſſunt. 30

Quod ſi ita fuerit vires infirmi neceſſe vt cognoſcas ⁊ an ſibi cum illud dederis ſalus ſperetur. 31.

Sed egroto oximel qñ dare volueris illud in vltimo tunc tepiduꝫ eſſe opoꝛtet atqꝫ paulatim dari: neqꝫ multũ neceſſe eſt. 32.

Parum accidiſſimũ datum: os ⁊ palatum humidũ facit: ſputũ adiuuat excreari: ſitim extinguit: locis qui ſubdiafragmate ſunt viſceribus aptũ eſt: atqꝫ leſioni que ex melle acciderit repugnat ⁊ amaritudinem ab eo pꝛocedentẽ moꝛtificat. 33.

Rurſus ventoſitatem relaxat: vrinaꝫ pꝛouocat. 34.

Sed in inferioꝛibus inteſtinoꝛum vltra q̃ opus ſit humiditatem infert eaqꝫ excoꝛiat. 35.

Quod malum in acutis plerũqꝫ accidit moꝛbis: maxime qꝛ vẽtris ventoſitas exire pꝛohibetur: ſurſumqꝫ remittitur: et qꝛ debilitat virtutem articulis etiam frigus impoꝛtat. 36.

Itaqꝫ qḋ nocumentũ ex oximelle naſcitur illud neceſſariuꝫ eſt. 37.

Bonum quidem eſt bibere egrum inde parũ de nocte ieiunus ante accipiendum ius: nec quicq̃ inde pꝛohibet dari poſt cibum ſed poſt longum tempus 38.

Qui autẽ ſolo potu dietantur: non groſſe ptiſane quicq̃ accipiẽtes nõ illis oximel cõuenit ſolũ: pꝛecipue cũ cõſtet qḋ excoꝛiet inteſtina ad hoc eñ agendum cũ vene inanes ſunt ſua maioꝛ pꝛeualet potẽtia: quippe non habꝫ fecẽ ſed aqua mellis minuit eius virtuteꝫ. 39.

Si ergo infirmi iuuamẽ oximellis omni tpe moꝛbi noueris eſſe neceſſarium aceti parum aque mellis immiſcere pꝛout tibi. ſ. ad iuuamentum tñ videtur poſſe ſufficere: quod eius quidẽ minuit nocumentum: ac iuuamentum impedit neceſſariuꝫ. 40.

Uniuerſaliter aũt acredo aceti eos iuuat q̃ hñt colerã amarã: non aũt qui nigrã: colerã autem euaneſcendo in materiam flegmatis tranſfertur: cum ab aceto trahitur: nigra vero bullit ⁊ creſcendo multiplicatur. Acetum enim coleram nigram adiuuat multiplicari ⁊ pꝛocreari. 41.

Acetũ femellis pluſq̃ maſculis inimicat: qꝛ vulue nociuũ eſt. 42.

HAQue vero nullum opus inueni niſi qz in acutis bibitur morbis: neqꝫ enim i pleureſi vel pleriplemonia ſitiz vel tuſſim ſedat: ſputum non adiuuat ſcreare ꝛ in his omnibus alijs potibus operatur: maxime ſi eger omni tpe morbi vtitur ea. Si vero de ea parum inter oximel bibatꝛ aquã mellis ſcreatui ſputi adiutoriũ largitur cuiꝰ rei cauſa eſt potuũ ipſorũ qualitatis mutatio q̃ ab ea fit Aliter enĩ nullo modo reperimus eã ſitiz ſedare verũ magis furiã incitare: ꝛ aq̃ potus in colericis ꝛ in q̃bus ſub dyafragmate colera dñatur: in colerã mutatur. Qui aũt eã bibunt ventre eorum ex ñte inanito: eorũ corpora in defectionẽ addũcit: magnitudinẽ ſplenis et epatis auget: ſi incenſionez habeãt rugitũ facit: in ſtomacho natat qz tranſire moratur: quod inde eſt. qz frigiditati pertinet: ꝛ indigeſtibilis eſt neqꝫ fecem deſcendere facit: nec vrinã prouocat. nociuior eſt: quia naturaliter non habet fecem: ſed ſi cui pedes frigẽt aquam bibat eius nocumentum augmentatur multo magis. 43.

SI dolorem capitis timeas mentiſqꝫ percuſſionem ab vſu vini ſummopere tibi cauẽdum eſt: dandũ ergo pro eo tantũ aque aut vinuz palmarum colori ſimile ſine odore aquoſum ꝛ plus mixtum: poſt quod etiã aque propinandum eſt parum quod eius virtutem minuat in capite ꝛ in mente. 44.

QUi autem ſolam aquã vni bibere expediat: cuiqꝫ multuz aut parum: ꝛ cui calidum aut frigidum parũ iam diximus: quod vero reſtat ſuo tempore ſubiungemus. 45.

DIcam quoqꝫ quo tempore debet dari potus: ſicut ille qui ex ordeo eſt factus ꝛ qui cum herbis: q̃ quoqꝫ de vuis paſſis: ꝛ q̃ de frumẽto: ꝛ qui de melle: ꝛ qui de iure: ꝛ q̃ de malis granatꝭ: ꝛ q̃ de alijs factis cũ ſpeciebus. 46.

BAlnea vero in quibuſdam morborũ iuuant: in quibuſdã vero minime: rurſus bona quidem in quibuſdam locis plus: in quibuſdam minus ſi videlicet neceſſaria aliquãdo preſto nõ ſint Cum vtiqꝫ huic inſtrumenta operi neceſſaria ſiue vtilia: aut idonei miniſtri raro inueniuntur. Cum vero infirmus nõ bene balneatur maximum inde patitur nocumentum neceſſe eſt enim huic officio locus coopertus ꝛ a fumo tutus ꝛ maxima aque plenitudo: nõ autem crebro balneandum eſt: niſi fuerit forte neceſſe. 47.

UBi autẽ corpus egroti deponendũ eſt: nõ niſi calidius q̃ ipe conſueuit eſſe oportet: primo itaqꝫ parũ aque: deinde crebriꝰ ſuperponenduz eſt. 48.

Uia ergo breuis ſit ad ſolium. 49.

Introitus vero ꝛ exitus eſſe facilis debet. 50.

Qui aũt lauatur quietus tacitus: neqꝫ quicq̃ agens: ſed aquam alius ſuperponens corpus diligenter fricando pertractet. 51.

Deinde multe aque permixte preparatio. 52.

Multũ deinde ſuper verſa. 53.

Poſtq; loco fricatorij vtere ſpongia ad deſiccãdum corpus. 54.
Neq; oleum quãdo multum ſicci ſunt adiunge. 55.
Sed caput quantum plus poſſis cũ ſpongia deſiccãdũ eſt. 56.
Et cauendum eſt ne articuli ⁊ caput neq; quicq̃ totius corporis frigeſcat. 57.

SEd neq; balneandũ eſt parua temporis mora tranſacta poſt acceptum ius vel quecunq; potum. 58.
Neq; quicq̃ potũ circa ipſam horam balnei propinandũ eſt. 59.
Qui balneũ amãt vel ſani cõſueuerũt eis maxime adhibendũ eſt: ij namq; deſiderant ⁊ iuuat ſi ergo dimiſerint nocet. 60.

BAlneare in periplemonia iuuãti⁹ eſt q̃ in acutis febrib⁹: in latere enim tenero coſte atq; inter ſpatulas exiſtentem dolorez mitigat. Itẽ excoquitur quod per ſputum neceſſe eſt excreari ⁊ adiuuat flatuz etiã bonificat ⁊ ſcreatus aufert laborem quia art⁹ mollit: cutẽ humidã facit vrinam expellit capitis releuat grauitatẽ nares humidas reddit. 61.

BAlneare humidũ vltra modũ ventrem habentibus nõ eſt plurimũ neceſſarium: neq; eis q̃ ſtiptici ſunt pl⁹ defecto niſi vẽtre prius purgato: neq; defectis cõuenit neq; faſtidio vomẽtib⁹ neq; eructus de genere colere emittẽtibus: neq; fluxum ſanguinis per nares habentibus: niſi illud min⁹ oportuno fuerit. Tu quoq; ſcis quãtum oporteat eſſe: ſi ergo minus ſit: balneum eſt adhibendum: ſi tamen videtur corpori neceſſarium. 62.
Balneare non nocet amãtib⁹: ⁊ ſi bis in die preceperis. 63.

BAlneũ multo cõuenienti⁹ eſt ptiſanã fece ſumẽtib⁹ q̃ eis qui accipiunt ſolũ ſuccum. quib⁹ tñ interdũ conuenire videt̃ quãdo q; rurſus ⁊ in his minus congruum eſt qui ſolo potu dietantur: ſed in illis aliquando conueniens eſt.

Regiminis acutorum liber quartus incipit.

CAuſon aũt fit: cũ reſiccate venule eſtiua hora euulſerit ori meos .i. acres ⁊ colericos hycores .i. liquores ad ipſos. 2.
Sz ⁊ febris multa detinet corp⁹: ſicut ab oſteocopo .i. oſſiũ labore habitum: laborat ⁊ dolet. 3.
Fit autem q̃ multum ⁊ ex ambulatione longa: ⁊ ſiti longa: cũ reſiccate venule drimia .i. acria ⁊ calida reumata euellunt ad ſeipſas. 4.
Eſt aũt lingua aſpera ⁊ ſicca ⁊ nigra valde ⁊ q̃ ꝭz indicõ .i. vẽtrẽ morſus dolet ⁊ ſubegeſtiões hũide ⁊ ocre fiũt ⁊ ſitis vehemẽs ineſt: inſunt ⁊ vigilie aliquãdo vero ⁊ alterationes frenũ .i. ſapientie. 5.
Huic bibere aquã ⁊ mellicratũ coctũ da aquoſum q̃tũ vult. 5.

Et ſi amarũ os fuerit vomere confert ꝛ ventrem cliſterizare. 6.
Si vero adhuc non ſoluatur: lacte aſine coquens purga. 7.
Salitum autẽ nihil neq; drimi.i.acre offerre. non em̄ ſubducet. 8.
Soꝛbitiones aũt donec extra criſim dies facta fuerit ne des. 9.
Et ſi ſanguis ex narib⁹ fluxerit: ſoluitur paſſio ꝛ ſudoꝛes ſupuene-
rint cretici guiſij.i. ꝓpꝛij ꝛ certi: ꝛ cũ vꝛinis albis ꝛ groſſis lenib⁹ ſub
ſiſtentibus hypoſtaſibus. 10.
Et ſi apoſtema aliquod factum fuerit. 11.
Si vero ſine his ſolita fuerit reuerſio ꝛ rurſus erit egritudinis vel ver
tebꝛi crurũ doloꝛ cõtingit ꝛ expuet groſſa ſi debet ſanus eſſe. 12.
Cauſi gen⁹ aliud vẽter ſubducẽs ſitiq; plen⁹: lingua aſpera: ſicca:
ſalſa: vꝛine defectio: vigilie: extremitates infrigidate. 13.
Tali cauſo niſi ſanguis ex naſo fluxerit vel apã circa collũ factũ fue
rit vel crurũ doloꝛ cõtigerit: vel ſputa groſſa expuerit hec em̄ conſi-
ſtẽte ventre fiũt: vertebꝛoꝛũ doloꝛ vel pudendoꝛum liuoꝛ non iudica
tur cum teſticulis tenſis creticum. 14.
Et hic id eſt venter ſubducens ſcđm eundem dictũ eſt modum. 15.
Boſmata vero.i.ſoꝛbitiones epiſpaticas.i.euulſiuas, da. 16.
Acutas autẽ paſſiones flebothomabis ſi foꝛtis appareat egritu-
do: ꝛ q̄ habẽt iuueneſcunt etate ꝛ robur aderit eis. 17.
IGitur q̄dẽ ſi q̄s ſquinãtic⁹ electro.i.electuario ꝛ mũda ſiue ali
q̄d pleureticoꝝ: ſi ꝟo ibecillioꝛ appareat ſi ꝛ pl⁹ ſanguinis aufe
ras: cliſteri ꝑm ventrẽ vti per tertiũ diez donec in fallacia factus fue
rit egrotans ꝛ fame indigent. 18.
PHleuminãcia hyppocũdria nõ ſpirituũ aſſumptiõe fremõ.i.
dyafragmatis incẽſiõis vel ſpirituum accẽſiones oꝛthomie
ſicce quibus non pus ſubit: ſed ad defenſionem ſpirituum paſſiões
he ſuperueniũt: maxime ꝟo ꝛ epatis doloꝛes ꝛ cõuerſiões egritudi-
nũ nõ poſſunt ſolui: ſi quis pꝛi⁹ tẽptauerit farmacare.i.farmacũ da
re: ſed flebothomia taliũ hygemonicum id eſt pꝛincipale eſt. Dein-
de vero in cliſterib⁹ niſi magna ꝛ foꝛtis fuerit egritudo: ſi ꝟo nõ poſt
ea farmacia indiget aut in fallacia: ꝛ moderatiõe poſt flobotho-
miam farmacia. 19.
QUicũq; ꝟo fleumĩnãtia in ꝓncipio egritudinũ mox conant̄
ſoluere farmacia ꝯtẽti q̄dẽ ꝛ fleumĩnãtis nihil auferũt neq; re
mittit cruda exiſtẽs paſſio: reſiſtẽtia ꝟo egritudini ſana colliquãt im
becilli vero coꝛpoꝛe fiente egritudo dominat̄. cũ aũt egritudo domi
natur coꝛpoꝛi hoc tale inſanabiliter habet. 20.
SJ ꝟo affonũ.i.inuocale ꝛ repẽte venaꝝ aſſumptiões fiũt: ſi ſano
hoc homini cõtingat ſine occaſiõe vel alia cauſa foꝛti. 21.
ET auferre ſanguinẽ ꝑm habitum ꝛ etatem excogitans quidez
quod plurimum ꝛ quod minus. 22.
ACcidũt aũt plurimis eoꝝ talia: ruboꝛes faciei: ꝛ oculoꝝ ſtatio-
nes diſtãtie manuũ ſtridoꝛes dẽtiũ pulſ⁹ maxillaꝝ coactio ifri

gidatio extremitatū ſpirituum defectiones in venas. 23.

Quicūqꝫ dolores ꝓgeniti.i. aduenerint nigre colere et dorimeor.i. acriū reumatū influxiōes fiūt: pollēt aūt it⁹ morſa: morſe et do vel ſiccefacte vene tēdunt: et fleuminātes euellūt influētia: vñ corrupto ſanguine et ſpiritib⁹ nō potētib⁹ in eo viasq̄ ſm naturā: ābulare infrigidatiōes fiūt accēſiōes et ſcotoſies.i. tenebroſitates et affonia ideſt inuocalitas: et caluaria.i. capitis grauitas et ſpaſmi ſi iā in cor vel epar vel in venā venerit: vnde epiletici fiunt: vel parapliges.i. appopletici: ſi in loca cōtinētia inciderint ſpiritus et a ſpiritib⁹ non potentibus tranſire deſiccatus fuerit. 24.

Et opꝫ hos tales ꝓfomētātes flobothomare in principio cōfeſtim ſublimib⁹ exiſtētib⁹ omnib⁹ circunſtantib⁹ ſpiritib⁹ et reumatibus facile eñ auxiliabiliora ſunt. 25.

Et reſumētē et criſeos ſup cōſiderātē pharmacare: ſi nō alleuiatur furſūꝫ. Inferiorē aūt vētrē ſi nō ſubegerit cliſtere aſine lac coctuꝫ da et bibat non minus.12. cotilis.i. pugilis ſi vero robur circuntenet non minus ſed plus.16. 36.

Sinanches autem fit vel ſquinantes: cum reuma ex capite multū et conglutinoſum hora hyemali vel vernali ad fagitidas.i. occiſiuas venas ſuperfluat et ſpiritum ampleriorem propter latitudineꝫ epiſpaſon euellent. Cum reuma autem frigidum exiſtens et conglutinoſum eſt eufractabit.i. opilabit tranſitus ſpiritus et ſanguinis epefractans coagulat eas que proprie ſanguinem et immobilem et ſtabilem facit natura frigidum exiſtens et euphraticum: ideſt opilatiuum et propterea coagulatur: lingua liuida effecta et rotūdata et recuruata propter venas que ſub lingua ſunt: ſuccife enim vene hi vero columnulam vocant alterutrumqꝫ venam groſſam. Cum igitur plene exiſtentes he ad linguam firmantur et terminantur rarā exiſtentem et ſpongioſam propter ſiccitatem: deinde hec a violentia humidum quod ex venis ſuſcipiens ex lata quidem, rotūda fit ex bene colorata vero liuida: ex molli vero dura ex bene vero curuabili incuruabilis vt cito ſuffocet niſi quis cito auxiliabitur flobothomiam faciens a brachijs et venas que ſub lingua ſuccidens et pharmacijs attractiuis et gargariſmis calidis et caput radens et cerotum collo et capiti circumpone: et lanis circumuoluere et ſpongijs mollibus et aqua calida experimente fomentare et bibere aquam et mellicratum non frigida: ſuccum autem offerre cum criſis in fallacia iam fuerit. 27.

Cum vero in eſtiua vel autūnali hora ex capite calidū reuma deflurerit et nitroſum ſeu ab hora drimi.i. acre et calidū factū mordet aūt hoc tale exiſtens et vlcerat et ſputo implet et orthomia aduenit et ſiccitas multa et que inſpiciuntur hyſophia.i. ſubtilia apparēt. 28.

Et poſteriores tentanos in collo tendit et videt vt tetanus tendit et vox apoſoge et ſpiritus paruus. 29.

Et antipaſis ſpiritus ſpiſſa ⁊ violenta fit. 30
Sed ⁊ arteriā vlcerat his qui ita diſpoſiti ſunt: erit autē propter
drimica: ideſt accredinem humoris videlicet. 31.
Si febris aſſumpſerit veteri ſtercore ſubeunte vel nouiter comeſto
ri exiſtenti ſiue cū dolore coſte ſiue non: quietem agere donec deſcē-
derit cibus primum ad inferiorē vētrem. 32.
Potu autem vti oximelle. 33.
Si vētro lappato.i.fluxibili exiſtenti cauſus ſupuenerit: ſi tibi videbi
tur farmatie apte habere in horis triū dierū nō pharmacare debes
ſed quartanum. 34.
Cum autem pharmacaueris ſorbitionibus vtere obſeruans paro
xiſmos febrium: vt nunꝗ offeras exiſtentibus neq; debentibus eſſe
futuris: ſed deſinentibus vel quieſcentibus.i.ceſſantibus ⁊ vt lon-
giſſime a principio. 35.
Quibuſcunq; vero dyathelos.i.finaliter venter humidus in febri
bus: his differēter pedes calefaciens ⁊ piſtellens.i.cōſtringens ce-
rotis ⁊ coronis circū voluens caue vt non ſint frigidiores alio cor
pore: calidis vero exiſtentibus calefactiones nullas offeres ſed ob
ſerua vt non infrigidentur: potu vero vtatur ꝙ minima aqua fri-
gida vel mellicrato. 36.
Quibuſcunq; in febribus venter humidus ⁊ mens turbata:
et multi taliū croidas: ideſt vellera auferunt ⁊ naſos fodiūt
et ſm parum quidē reſpondent ad interrogata ipſi vero ad ſeipſis
nihil dicunt rectum: videtur igitur mihi hic talia melancolica eſſe
ſi vero talibus exiſtētibus venter humidus fuerit ⁊ colliquat: vide
tur mihi ſorbitiones frigidiores ⁊ groſſiores offerre ⁊ pot⁹ ſtipti-
cos.i.conſtipatiuos ⁊ vinoſiores vel cōpactiores. 37.
Quibuſcūq; vero febrium verſiones a principio ⁊ pulſus ca-
pitis ſunt ⁊ vrina ſubtilis his opz expectare ad criſes exa-
cituram eſſe febrē: nō admirari vero ſi deſipuerint. 38.
Quibus vero in principio vrine nebule formes vel groſſe: hos ta
les ſubpurgare ⁊ ſi alia cōferunt: quibuſcūq; vero in principio vri-
ne ſubtiles ne pharmaces hos tales: ſed videtur vtile cliſterizare
hos cōfert ita curari. 39.
Corpori quidē quietem ducentem ⁊ vngentem ⁊ periſellon ata: id-
eſt circum conſtringentez homales: ideſt equaliter: pota vero melli
crato aquoſo et ſorbitione ſucco ptiſane ad veſperam ventrē aūt
ſubducit ſecundum principia cliſtere pharmaca vero ne adducas
his in principio: ſi enim aliquid mouebis ſecundum ventrem vria
non matura ſed amendros.i.inſudabilis: ⁊ acrithoy.i. incriſſibilis
febris per multū tēpus erit. 40.
Sorbitiones autē cū prope criſim fuerint ne des ſi turbet cuz aūt
remiſerit ⁊ addiderit ad melius: cuſtodire vero oportet ⁊ oium fe-
brium criſes ⁊ auferre ſorbitiones ſm hoc tps. 41.

Qui didicerunt autē de longe febres fieri apata.i.abſceſſus habere ſiquidē inferiora frigida fuerint ſed habēt trāſmutationes: fluit aūt ſanguis ex naribus et vētres talibus turbantur. 42.

Quicūq; vero febres aſſodes.i.anxieſiūt et hypocūdria.i. precordia tenduntur et iacentes nō ſuſtinēt in eodē et extrema infrigidata oia plurima diligentia et cuſtodia indigent: deducere vero eis offerentes nil aliud ꝙ oximel aquoſum ſorbitiones autē nō offerri donec deſinat et vrina digeſta fuerit. 43.

Accubare vero ad obſcuras domos et accubare in molliſſimis ſtratis multo tēpore ad eandē defluētē: et vt minime reijciat ſe: maxime vero hoc tale tales iuuat. 44.

Hypocundrio vero lini ſemē iungens appone: cauēs vt nō frixerit i. frigeat appoſitū ſit aūt ſumme tepidum coctum aqua et oleo. 45.

Coniecturari vero ex vrinis quod ſuturū eſt eſſe: nā ſiquidē fuerint groſſiores et coccothere.i.flauiores ſunt meliores: ſi vero ſubtiliores et nigriores pernicioſiores. 46.

Si autem tranſmutationes habuerint et tēpus ſignificāt: neceſſe ē egritudinē tranſmutari ad deteriora et meliora anomaliā; idest ine qualitatem. 47.

In conſiſtentes autem febrium ſinere donec ſtent: cū vero ſteterint obuiare cū dieta et cura decēti ſm naturā ꝯſiderās. 48.

Sunt aūt viſiones multe laborātium. 49.

Ideo attendēdū eſt ſananti vt nō obliuioni tradatur aliqua occaſione. 50. Neq; eorum que ſm mentem. 51.

Igitur maxime quidē oportet imparē numerū vereri qꝛ hi dies heteropes.i.altero repetentes faciunt laborantes. 52.

Cuſtodire igit̄ op; pmā diē ꝗ incipit ibecillis eſſe ꝗ laborat ſciētē pncipiū ex quo et quid antecedit ei hoc eēm primū ſcire: cū aūt interrogauerit eū et ſcrutat⁹ fuerit oīa: primū qualiter quidē caput hꝫ ſi indoloroſū et nō grauedinē hꝫ in ſeipſo: deinde hyppocūdria et coſtas ſi indoloroſa nā hyppocūdriū quidē ſi doloroſum ē vel eleuatū vel ſcolionia.i.cōuerſionē hꝫ vel ſatietatē: vl' coſte dolor inſit et ſil' cū dolore vel tuſſicula vel tortio vel dolor vētris cū aūt ꝗd horꝫ affuerit hyppocūdrio: tūc maxie ſoluere vētrē cliſterib⁹: bibat aūt mellicratū calidū coctū. adijcere vero ſiue in ſurrectionib⁹ ſi lippotomizat et ſi ſpūs euforia.i.bona patiētia cū hꝫ videas aūt egeſtionē ne aliquē forte nigrū egeſſerit colorē vel eurū quales ſani vtiq; hoīes egeſtiōes et febris ēt in tertiā diē ſup exacerbata iſpiciēs valde bñ tales in his egritudinib⁹: tertianas adhuc iā et alia cōſpiciēs ſi ꝗrta tertie diei ſiue quid hꝫ: qꝛ horū ipſorū pericloſius ſit ſigna vero nigra quidem egeſtio mortem ſignificat: ſimilis aūt ſano cum oibus vtiq; diebus appareat ſalubre. 53.

Cum autem nō obedit balnano.i.ſuppoſitorio: inſit aūt ſpūs eufonia.i.bona patiētia; ſurgēs in thorū vel thronū vel ibi in

lectulo:ſi abſithia.i.inanioſitas iſit:hoc aũt cũ aderit laborãti maſculo vł femine ⁊ ꝫ pncipia inaſcũtur deſipiẽtiã expecta futurã. 54.

ATtendere vero ⁊ manus ſi vero tremule fuerint expecta tali diſtillationẽ ſanguinis per naſum futuram. 55.

INſpicere vero opoꝛtet ipſa s nares:ſi ſil'r ſpũs p vtraſqꝫ trahat:⁊ſi multus ferat ex naribus amat fieri ſpaſmus. 56.

SI ꝟo in febꝛe hyemali lingua aſpera facta fuerit:⁊ abſicbie i.inanioſitates inſint amat huic tali ⁊ remiſſio eſſe febꝛis ſed tñ hunc talẽ cuſtodire in famẽ velis ⁊aque potu ⁊mellicrati potu ⁊ etiã in ſuccis cuſtodi:neqꝫ credes remiſſioni febꝛis huic:q̃ q̃ q̃dem talia habẽt ſigna periculoſi ſunt moꝛi. 57.

CUm in febꝛibus terribile quid factũ fuerit quintanis exiſtẽtibus vel venter repẽte humida egeſſerit:vel abſirbia.i.inanioſitas facta fuerit:vel affonia.i.inuocalitas aſſumpſerit:vel ſpumoſus factus fuerit vel ſingultuoſus: in iĵs aſſodis ideſt anxius amat fieri:⁊circa hyppoꝛino.i.quod ſub nares ⁊ frontem ſudoꝛes ⁊collum retroꝛſum capitis. Qui vero hec patiuntur moꝛiuntur in flati. non in longum. 58.

QUibuſcũqꝫ autẽ in febꝛibus crura fiunt hyſmadra ideſt vlceroſa ⁊moꝛantia nõ maturantur exiſtentibus in febꝛibus ſi ⁊ acciderit ſuffocatio pharingis ideſt faucibus ſubtilibus exiſtẽtibus que circa pharingam:⁊neqꝫ digeritur ſed neqꝫ extinguitur: amat huic talis ſanguis fluere ex naſo.⁊ſi quidem multus fluxerit ſolutionem ſignificat egritudinis:ſi vero non longam q̃to cunqꝫ vero paucioꝛ fluxerit:tanto deterioꝛẽ ⁊longioꝛem:ſi vero alia facilli ma facta fuerint huic expectare ad pedes doloꝛes:ſi vero tetigerit pedẽ:⁊doloꝛoſus factus pmaneat ignitus factus ⁊nõ ſolutus fuerit paulatim veniẽt ad collũ doloꝛes ⁊ad clauum ⁊humerũ et ad pectus ⁊articulũ ⁊hoc indigebat ſimathodis ideſt vlceroſus fieri extinctis autem iĵs ſi manus contrahuntur vel tremule facte fuerit craſmus hunc talem ſuſcipit ⁊deſipientia: ſꝫ ⁊phligaria.i. ampule ſupercilio ⁊ruboꝛes habet ⁊palpebꝛa altera circa alterã palaſtrarij.i.germinat durus flegmon detinet:⁊hydent.i .tument oculi et deſipiẽtia multũ ſuperaddit:noctes autem magis ſuperſignificãt q̃ꝫ dies ea que circa deſipientiã:ſigna vero maxima multa fiunt in imparem numerum q̃ꝫ parẽ:quicunqꝫ vero boꝛum numeroꝛũ fiunt periculoſi ſuperueniunt. 59.

HOs aũt tales a pꝛincipio pharmacare eligens ante quintã ſi voꝛuoꝛiſat.i. gurguliꝫat vẽter ſi ꝟo nõ ſinere apharmaliẽtos.i.ipurgatos eſſe ſi vero diauoꝛiſte ⁊egeſtiones cholerice fuerit ſcamonea ſuppurga moderate alia ꝟo cura q̃ꝫ minimos offerre potus ⁊ſoꝛbitiões vt meliꝰ ſoꝛbeat.ſi ꝟo nõ ſupuenerit q̃rtãdecimam excedentes. 60.

CUm febꝛicitanti quartadecima exiſtenti affonia.i.inuocalitas

aſſuerit: nō amat ſolutionem citam neq; egritudinis electionem fieri: ſed tēpus hoc tale ſignificat: cū autē apparuerint in die hac i. quartadecima longius accidit. 61.

Cum aūt febriēti quartano lingua turbata verba loquit: ꝛ vē ter colerica ſubegerit humida: amat delirare hic talis. 62.

Eſtiua ꝛ autūnali hora ꝛ i acutis ſanguinis diſtillatio repēte fiēs ſymconiā. i. fortitudinē ꝛ multā inflamationē ſecundum venas oſtendit: ꝛ in poſteriore ſubtiliū vrinarū ſuper apparētias ꝛ ſi tendit ad ſtatū etate ꝛ corpus ex gimnaſijs vel euſarchia. i. bonā carnoſitatē habeat vel melancholicū: vel ex potu man⁹ tremule bonū hȝ: deſipientiā predicere vel ſpaſmum. 63.

Et ſi quidē in parib⁹ ſupuenerit meli⁹ in criſi ꝟo pniciosuȝ niſi multus abūdāter excurſus ſanguinis exitum faciet ſuperabūdātie ꝭm nares vel anū epyſces vel apoſtaſes vel dolores hyppocūdriorū: vel ad teſtē vel ad crura: ſolutis autē his exit⁹ fiūt p ſputa vel ſputoꝝ ꝛ groſſarū vrinarū leuiū albaꝝ exitus. 64.

Febri ſiticuloſe opū vel cpos. i. ſuccū ſilphij oximel daucū terēs bibere da ꝛ galbanū in melle ꝛ ciminū elicticum. i. electuariū ꝛ ſuccū ptiſane in his ſorbere: afflictos. i. impaſſibilis autē hic talis: niſi ſudores cretici vel ſomni homales ſuperuenerint ꝛ vrine groſſe ꝛ drimies decurrant: vel in apoſtemata firmētur. 65.

Cotallus ꝛ mirtha elicton. i. electuariū: bibere autē his talib⁹ oximel da ꝙ minimum. 66.

Si ꝟo ſiticuloſi vehemēter fuerint ordeacee aque bibat quidē. 67

Periplemonica ꝛ pleuretica ita oportet ſcrutari ſi acuta febris fuerit et dolores lateris vel amborū ꝛ ſpiritu ſurſum delato ſi doleat ꝛ tuſſes inſint ꝛ ſputa expuit ignea vel liuida ꝛ ſubtilia ꝛ ſpumoſa et anthira. i. florida vel crocea ꝛ ſi quid aliud diuerſum habet p̄ter ea que educta ſunt hos ita oportet deducere. 68.

Si vero dolor ſurſum finiat ad clauū vel circa vbera vel brachia incidere oportet in brachio venā que intus ad qualeſcūq; partiuȝ fuerint ꝭm hanc. 69.

Subauferre ꝟo ſecundū habitū corpis ꝛ horā ꝛ etatē ꝛ calorē pl⁹ aūt audens ſi acutus dolor fuerit ducere ad lipothoſim. i. defectionem animi. 70.

Demū ſubcliſterizare poſt hec. 71.

Si vero ſubtus inferi⁹ thorace dolor fuerit ꝛ tēdit valde pleuretico ventrē ſubpurgare. in medio ꝟo purgationis nihil da poſt purgationē aūt oximel pharmacare vero quatarnum. 72.

Si vero non facile erectus fuerit: minorē potum ꝛ ſorbitionem paucum ſuccum ſubtilem ꝛ ſemel in quacūq; hora melius agit cognoſce autem ex vrinis. 73.

Matura ꝟo ſunt pariſcella. i. ſputa cū facta fuerit ſiſ'ia pyro. i. puri vrie ꝟo mature ſunt q̄ ypoſtaſes hn̄t ſubrubeas q̄les orobū. 74

PEripleumonie electuariũ cotallũ galbanũ attractiuum cũ melle attico abrotanũ in oximelle piper helleborũ vel electuariũ nigrũ decoquẽs ꝛ pleuretico ꝛ periplemonico in principio circũ doloroſo exiſtẽte da bibere: bonũ autẽ ꝛ panaces in oximelle bullientẽ ꝛ colantẽ da bibere. 75.

DIſſenteria apoſtema aliquid vel eleuationẽ quieſcens. i. caſſans facit niſi in febrib⁹ ꝛ ſudores ꝛ vrine groſſe ꝛ albe ꝛ lenes ſuperapparẽt in tertianis dieb⁹ vel achirſon. i. varicẽ vel ad teſtẽ vel ad crura dolor vel ab hyſchion. i. vertebrũ firmetur. 76.

IN febre colerica ante ſeptimũ cum rigore hycterus ſuper innatus ſoluit febrem: ſine rigore vero ſi ſuperinnaſcatur extra tẽpora pernitioſum. 77.

THetani vero lumborũ ꝛ in melãcholicũ per venas ſpirituum defectiones cũ fuerint flebothomia ſoluit. 78.

CUm autẽ tetanib⁹ anteri⁹ vehemẽter ſpaſmãtur: ꝛ circa collũ ꝛ facies ſudores a dolore interius morſis ꝛ ſiccatis tenẽtibus ꝛ rodeib⁹. i. caudatis vel groſſiores dorſuꝫ cõtinẽt vel medie colligationes innate vt pedes deſinit huic tali niſi febris ꝛ ſomn⁹ ſuper uenerit: ꝛ frequẽtes vrine digeſtionẽ habẽtes venerint: ꝛ ſudores cretici: bibere vinũ citrinũ vinoſuꝫ: ꝛ alicio. i. pullentã coctã comedere ꝛ ceroto vngere crura circũuoluere vſqꝫ ad pedes calidos ꝛ infundẽtes ſchape. i. cathino ꝛ brachia deuoluere ꝛ lũbos a collo vſqꝫ ad vertebra. i. ſcyam incerãs vt ꝛ anteriora contineat ꝛ dimittens fomẽta vitreolis calidã autẽ aquam infundẽs ꝛ extẽdens lintheo accũbãs cũ ꝛ ne ventrẽ ſoluas niſi balano. i. ſuppoſitorio ſi multo tẽpore exiſtẽs non egeſtibilis. 79.

Egritudines autẽ ſoluũtur oẽs vel ſm os vel ſm ventre m vel ſecũdum veſicam. 80.

Helleborizare opꝫ eos q̇bus a capite fertur reuma. 81.

QUibuſcũqꝫ ex apoſtematibus vel fleborogia. i. vene ſciſſione vel ꝑpter aliã forte cauſaꝫ empici fiunt: ne des helleborũ neqꝫ enim proderit ꝛ ſi quid patiatur: cauſa videbitur helleborus eſſe ſi vero dyalipite corpus vel dolor in capite vel implaſtrate aures vł naſus vel expuitio vel geniculoꝝ grauedo vł corpis tumor preter cõſuetudinẽ quodcũqꝫ contigerit helleborizare oportet neqꝫ a potib⁹ neqꝫ a venis vel venereis: neqꝫ a triſticia neqꝫ a ſollicitudinibus neqꝫ a vigilijs ſi quid quidem horum habeat cauſam ad hoc facere curam. 82.

QUe ex itinere dolores laterum doloroſi hiſthion. i. vertebrorum ꝛ quecunqꝫ reſpirantes dolent occaſionẽ habentes multotiens eñ didicere venire ex crapulis: ꝛ eſcis vẽtoſis dolores ꝛ ad lombum ꝛ ad hyſchium ꝛ hilium quibuſcũqꝫ autẽ horũ fuerint talia diſſurie. i. diſſuriantur. i. difficulter minguntur: horũ autẽ item cauſa ꝛ corizarum ꝛ branchorum. 83.

Quecūqȝ vero a dyematib⁹.i.dietis ſunt multa q̄dē vnuſq̄ſqȝ ſicut vtiqȝ p̄ter cōſuetudinē dietatis fuerit maxie inſignit: etem̄ quicunqȝ nō diſtantes prandere & prāderint vel pranſi fuerint eis tumor ventris erit multus et rictaſmus.i.proiectio & plectoria i.multitudo: & ſi cenauerint vēter turbatur: mihi vero non neceſſarium in talibus prolongare ſermonez. 84.

Hec vero maxime inſigniunt nō ex ratione aliqua: ſed experiētia docet iudicare cibariorum virtutem. 85.

Aleum ſiſam.i.ventoſitatem & calorem ad thoracem & capitis grauitatē: & ſi quidem alium dolorē didicerat ante exacuit vteticum autem eſt: et hoc habet bonum: optimum autem & id comedere debenti ad potum ire vel ebrio. 86.

Caſeus autem ſiſam.i.ventoſitatem geſtora.i.ſtrictionem & cibariorum accenſionē facit crudū autem adhuc & indigeſtum peſſimum autem potu comedere repletis. 87.

Legumina vero omnia ventoſa & cruda et cocta & frixa minime vero infuſa & viridia: & his aūt non vti niſi peryſmon.i.cibaria: hȝ aūt et p̄prias malitias ſingulū horum. 88.

Cicer ſyſam.i.ventoſitatē quidē crudū et frixū & laborē facit. 89.

Lens autem ſtipticat.i.ſtipat & aridū facit ſi cū cortice fuerit. 90.

Lupinū autē horū minime mala habet minima. 91.

Silfium autem & opos ideſt ſuccus eſt quidez quibus maxime: in expertis autem non tranſit ventrem. 92.

Et cauſodes.i.eſtuoſum hoc. 93.

Maxime vero fit ſi cum multo caſeo mixtū fuerit vel cōmixtione bouinarum carnium. 94.

Melācolice quidem exacuuntur paſſiones bouinis carnib⁹ aniperblitos ideſt inſeparabilis natura earum & nō contingentis ventris eſt digerere. 95.

Optime ꝟo vtiqȝ eripiēt ſicut ſi & coctis vtanť & vt ꝟatiſſimis. 96.

Caprine ꝟo carnes & quecūqȝ in bouinis ſunt male omnia em̄ habent & indigeſtionem & ventoſiores & eructuoſiores & colerā faciūt: ſunt aūt bene odorabiles ſolide & delectabiliſſime: he optime cocte & frigide: que vero indelectabiles fetide & dure he peſſime & in recētes: optime vero ſunt eſtiua hora autumnali ꝟo peſſime. 97

Chiri ideſt porci pernitioſe cū enorme.i.crude vl' ſanguinee.i.circum aſſe: colerice vero vtiqȝ erunt & turbatiue: ſuine vero omnium carniū optime validiſſime vero omnium que non fortiter craſſe neqȝ ſubtiles macre neqȝ etate ierij ideſt ſacrificij veteris: comedere vero & ſine forma vel ſubfrigidas. 98.

Colera vero ſicca venter inflať & ſonitus inſunt & dolor coſtarū & lūbi: egerūt em̄ nihil inferi⁹: ſȝ cōſtringuntur. 99.

Hunc talem cuſtodi vt nō vomat: ſȝ vēter ſubducatur cliſteri ȝās q̄cito aqua calida & pinguiſſima & etiā aquam vngens

plurimā immitte calidā in ſcapha.i.pelui accubare faciēns:ꝛ cali‐de aq̄ parū ſupinfunde:ꝛ ſi calefact⁹ ei vēter ſubducit̄ ſoluit̄. 100.
Confert autem ꝛ dormire huic tali. 101.
Et bibere vinū ſubtile:ꝛ vetus ꝛ acreſteron ideſt meratius. 102.
Et oleū da vt quieſcat ꝛ venter ſubeat.i.egerat ꝛ ſoluit̄ dolor. 103

A Cibis antē ꝛ potibus abſtineāt quibus indigentia quidem nulla eſt ſm corpus neq̄ opus appoſitiōe:indigeſta vero que‐dā continentur digeſtione indigentia:huic quidē quiete eſt opus cibarijs autem non anteq̄ digerantur moderate que continentur ſi vero nō remiſerit dolor lac aſine da bibere vt purgetur. 104.
Si vero humidus venter fuerit:ꝛ colera ſubit.i.egerit ꝛ torſiōes et vomit⁹ et mordicatiōes his validiſſimū quieſcere:bibere mellicra tū ꝛ nō vomere:ſubducere aūt ſcdm cū moderamīe et quiete. 105.

E T hydropū due ſunt ſpecies ſiue nature:quorū hic quidē hy‐poſarchidius conās fieri ineffugibilis.hic vero cū inflationi‐bus multa bona fortunatione indigēs maxime vero afflictione et pyria.i.fomētatione ꝛ eucraſia.i.cōtinētia cibi::ſicca vero ꝛ drimia i.acria comedat ita eīn vritotatus.i.vrinatiſſim⁹erit ꝛ fortis erit maxime:ſi vero diſput⁹.i.difficile ſpirabilis fact⁹ fuerit:ꝛ hora ver nalis exiſtēs cōtigerit:et etas in ſtatu ſuo ſit ꝛ robur fuerit a bra‐chio ſanguinē aufferre.Deinde panes calidos ex vino nigro ꝛ oleo infundens comedat:ꝛ q̄ minime bibens q̄ plurimū laboret: ꝛ car‐nes ſuinas carnoſas comedat cuꝫ aceto coctas vt ad difficiles am bulationes obuiet ideſt ſufficiat. 106.

O Uicunq̄ ventres infimos inferiores calidos habent ꝛ dri‐mie.i.acres egeſtiones ꝛ anomale.i.inequales exeunt in colli quatione eis fit ſiquidem potētes fiant helleboro antiſpaſſe.i.reuel lere:ſi vero nō ſuccus frumentarij tritici groſſus factus ꝛ ſabbati nus et etnos.i.fabe integre aqua cocte iuris pinguamen: ꝛ panes eucitiſis ideſt ſubcinericij ꝛ piſces febrienti quidem cocti:infebriē‐ti vero exiſtēti aſſi ꝛ vinū nigrū infebrienti:ſi vero nō aqua a neſpu‐lis vel mirthibus vel malis granatis vel finico balanis.i.dactilis vel anathos.i.florem vinearū vitis. 107.

S J vero febrē habeat ꝛ torſiones fuerint lac aſininū paucū ꝛ ca lidū plurimū deinde ex inductiōe plus ꝛ linoſperma.i.ſemē li‐ni ꝛ tritica alphita.i.polētas.i.farina noui tritici vel ordei toſti et cocti:ꝛ egyptiarū fabarū:auferēs amara excorians ſemina bibat vel oua ſemi coagulata comedat aſſa ꝛ ſimilaginē ꝛ miliū ꝛ corian drum coctū vel condriū in lacte cocto frigida comedere et que his ſimilia et potus ꝛ cibaria offerantur. 108.

D Jetarie vel dietatiue maximū eſt obſeruare ꝛ cuſtodire ſicut in acutis ꝛ i lōgis egritudinib⁹:ꝛ intēſiōes febriū ꝛ remiſſio nes vt tēpora cuſtodiat qn̄ oportet cibaria offerre ꝛ infallaciter qn̄ oporteat afferre ſciāt adhuc aūt qn̄ plurimū diſtāt ab itētiōe. 109

SCire ꝺ̄o cephalargicos.i. capite ꝺoloꝛoſos ex gymnaſijs vel curſib⁹ vel ambulationibus vel venatib⁹ vel aliquo alio laboꝛe intẽperaneo vel ex venereis ꝺecoloꝛes brancoſos ſpleneticos liphe⸗mios.i.ſanguine ꝺefectos ⁊ ſiſoderas.i.inflatos ⁊ ſicce tuſſiẽtes.i.ſiticuloſos venis ꝺefectos ⁊ tẽſos hyppocũdrijs ⁊ lateribus ⁊ metaphrenis.i.ſcapulis toꝛpẽtes ⁊ obtuſe vidẽtes qͥb⁹ ſonit⁹ auriũ incidũt ⁊ vrinationẽ nocturnã in cõtineri ꝺiſpoſitos ictoꝛodes: ⁊ q̄rũ vẽtres cruda emittũt emoꝛrogẽtes ex narib⁹ vl' ꝑ anũ vehemẽter vl' in ephiſematib⁹ exñtes vel in eis laboꝛ occurrit vehemẽs: ⁊ nõ cõtinẽt: hoꝝ nullũ pharmacare: etẽm pericula: q2 eñ acuta ⁊ nihil iuuat ⁊ eas que ad curam electiones ⁊ criſes auferes. 110.

SI ꝺ̄o ſanguinẽ alicui cõfert auferre ſolidũ facere vẽtrẽ ita auferre ⁊ fame cruciare ⁊ vinũ auferre ab eis ꝺeinde ꝺieta cõueniẽti reliqua eoꝝ ⁊ pyxia.i.fomẽtatiõe ⁊ ignis.i.immiſſionib⁹ cura. 111.

Si vero tibi vẽter ꝺẽſus videat̃ eſſe molli cliſteri cliſteriza. 112.

Si vero pharmacare opꝫ helleboꝛo infallaciter ſurſum purga: inferius autem nulli talium. 113.

CAlidiſſimũ aũt ad vrinationẽ ⁊ ad ſudoꝛes ⁊ ambulatiões ꝺucere ⁊ fricatiõe quieta vti vt nõ ꝺẽſes habitũ: ſi vero chinopees id eſt ſedens fuerit alij fricent eum. 114.

ET ſi q̄dẽ in thoꝛace ſup frenas.i. ꝺyafragma contriſtat paſſio eum: reſedeat q̄ꝫ multotiẽs ⁊ minime acclinent: ꝺonec valentes fuerint ⁊ ſedentẽ fricent multo tempoꝛe multa aqua calida: ſi vero in inferioꝛe vẽtre ſuffrenes habeat ꝺoloꝛes ei iacere confert ⁊ nullo motu moueri tali coꝛpoꝛi extra fricationem. 115.

QUe ex inferioꝛe ventre ſoluunt̃ per vrinas ⁊ ſudoꝛes vt lubricitate occidant moderate a caſu ſoluuntur que parua: que vero vehementia perniotioſa: tales enim vel pereũt: vel ſine malis alijs non fiunt ſani: ſed conſiſtunt huiuſmodi moꝛbi: poſt hydropẽ catarides tres auferens caput vniuſcuiuſq̄ꝫ ⁊ pedes ⁊ halas terens tribus ciatis ideſt pugillis aque coꝛpoꝛa. Cum autem ꝺoluerit qui bibat calida l infundantur: vnctus autem pꝛius ieiunus autem bibat ⁊ comedat panes calidos ex alipbato ideſt oleo. 116.

OPpum ideſt ſuccuꝫ fici in lana apponere int⁹ ad venã.i.narẽ vel piterã.i.coagulũ cõuoluente bize ideſt obſtruere in naſum vel ꝺe calchãdide.i.vitriolo circũuellẽs cõpꝛime: ⁊ cartilagines extroꝛſum cõpꝛime alter vtrinq̄ꝫ: ⁊ vẽtrẽ ſolue aſine lacte cocto ⁊ caput radẽs ſtiptica ideſt conſtipatiua offer ſi hoꝛa calida fiat.

¶ Domini hypppocratis libꝛi regiminis acutoꝛũ finis.

¶ Liber epidimiarum ꝺiui hyppocratis.

QUibuſcunq̄ꝫ ex ꝺiſſolutiõe circa matricẽ: ⁊ tumoꝛ eſt in capitis grauedinẽ ꝯuertunt̃: ⁊ iuxta bꝛegma ꝺoloꝛes maxime ⁊ quecũq̄ꝫ alie a matricib⁹ iſtis in.viij.vel.x.menſi⸗

bus in hiſchiam terminatur.

Figure he quedã tenaces ceruice fortes: ⁊ alia ⁊ oſſib⁹ fortes he vero debiles vel capita dolẽtes: ⁊ aurib⁹ fluẽtes his hẏperoe concaue ⁊ dentes permutati. 3.

Quibuſcũq; oſſeũ ab hẏpoa diſceſſit his medi⁹ inducit naſus: qui buſdam vero vnde dentes ſummatim ſignantur. 4.

Infantiũ epilepſie vel inflammatiões ſit pubertatib⁹ quibuſdam ⁊ permutationes habent ⁊ alia. 5.

In rhenẽ dolor ponderoſus qñ replent cibo: vomũt fleg. cũ autem ampliantur dolores venenoſa: ⁊ facile quidẽ fiunt: ſoluunt ꝟo qñ ci bis euacuant harenoſa rubeaq; ſubſiſtunt ⁊ ſanguinẽ mingũt: ſtu por femoris conſequenter ſequit: q̇eſcere nõ conuenit: ſed exercita re: nõ repleri: iuuenes helleborizare venã icidere diureticis purgare ſubtiliare: ⁊ mollificare. 6.

Muliebria quibus aquoſus ſi in multũ ꝑmanent: quando vero non cito inerint inflantur. 7.

In cranõe antiq̇ dolores frigidi: noui vero calidi. Sanguine vero plurime ⁊ que ab hẏſchia frigida. 8.

Que in rigores fortes eũtia nõ oĩo añ alleuient ſ; ꝑpe ſtatũ. 9.

Añ rigorẽ retẽtiões vrina⁊ ſi inutili ierit: ⁊ venter ſi ꝓceſſerit ⁊ ſomni affuerint: pariter aũt ⁊ mod⁹ febris: pariter aũt ⁊ q̄ ex laborib⁹. 10.

Apoſtaſes nõ omnino quibus rigores. 11.

Tibia⁊ effeminatiões aut añ egritudinẽ ambulãti aut ex egri tudie cõtinuo ꝓpter qd forte qd ex laborib⁹ in articulos dimit tit: ꝓpter hoc ⁊ crurum effeminationes. 12.

Obimata extriſec⁹ manẽdũt ex acuta ⁊ capita ta ⁊ q̇liter ꝯmaturã tia ⁊ nõ circũdura: ⁊ deorſum tẽdẽti a ⁊ nõ bicipitia cõtra ꝟo mala: quãto autem plus contraria peſſima. 13.

Quod ferinũ autũno ⁊ cordis dolores ⁊ q; frictile: ⁊ q̇dẽ melũli cũ ad ꝓ̃ncipia cõmotiões ſpeculari ⁊ in oĩ membro vt in occa ſum ex acui ⁊ lũbrici ⁊ aſcarides: ſic ſi annus in occaſum. 14.

Puero⁊ tuſſes cũ vẽtris ꝑturbatione ⁊ febre cõtinua ſignificãt determinationẽ exñti duo⁊ mẽſiũ vt multũ vl. xx. ⁊ tumores in articulos ſi q̇d inferi⁹ vmbilico ꝯſtituerint vel ſurſu; ĩ articulos bo nũ ſi ꝟo ſupi⁹ nõ ſil'r ſoluũt morbũ niſi putreſcãt. Que ꝟo ĩ hũeris putreſcẽtia ꝑfectis galiãcones facit. Solutiões aũt ⁊ vlce⁊ diſpõni ſi rotũda ⁊ ꝑfunda ſint: talia ꝟo peſſima: ⁊ al'r. Solutiões ꝟo ⁊ ſan guinis flux⁹ magis quidem perfectioribus apparet. 15.

Lachryme ĩ acut; morb; moleſte volẽtiũ q̇dẽ vtile inuitorũ aũt exi ſtẽs malũ. Et q̇b⁹ circũtẽdũt palpebre malũ: malũ aũt ⁊ ſup ꝑ deſſicca tũ velut ſpuma ⁊ caliginoſum malũ ⁊ aridũ: ⁊ ſordidi introrſum ⁊ ſtupidi ⁊ vix cõuertibiles ⁊ cõcaui. ⁊ alia que relinquuntur. 16.

Febres he qd ꝺmordẽtes manũ: he ꝟo mediocres: he ꝟo nõ ꝺmor dẽtes ſup reddẽtes ꝟo. He ꝟo circũurẽtes ꝯfeſti; he ꝟo ꝑ totũ lẽteſicce

he vero ſalſuginoſe. He vero exrubicūde et he autē excrocee. he vero liuide. he vero liuide ꝛ alia talia. 17.
Diſtenſiones corporis: ꝛ durities articulorum ꝛ idem diſſolutus malum: ꝛ cōfractiones articulorum malū. Oculi virilitas repercuſſiui. Et reiectationes: ꝛ confractiones malū. 1.

Diui hyppocratis epydimiarū Parti .ij. incipit.

Adaperire coāguſtare hec q̄ð: illa vero nō. Humores hos: q̄dē exercere: hos aūt appōere. illos aūt exſiccare: ꝛ huic q̄dē: illi vero nō. 2
Atenuare: impinguare corpus cutē carnem ꝛ alia. hec quidem illa vero nō lenire exaſperare. Indurare mollificare hec quidē illa vero nō. Suſcitare ſtupefacere ꝛ alia multa talia q̄cūq; . Coeffundere ſubducta eō euellere confeſtim ecōtra diſtenta ſubducere. 3.
Aliū hūorē nō eūtē agere: eūtē aūt coeffundere: cōmoueri ſimpliciter: vt dolor dolorē ſoluat. Diſſimilia ſi repūt ſurſum erecta deorſum ſoluit: ꝛ cōtraria eadē dolor dolorem ſoluit vt capitis purgatio flebothomia q̄n̄q; non eſt auferri. Apoſtaſies vt bubōis ſignum quidem blaſtinata habētiū etiā aliorum: maxime autem eorum que circa viſcera male conſueti verbo iſti. 4.
Spiritibus parui ſpiſſi: magni rari. exterius magni introrſus qui intro rſus magni exterius parui. Illud quidē extendens hoc vero contendēs: cōdenſans. Dupla introrſus reſpiratio ꝛ reiteratio vt reſpirātibus calidū: calidū frigidum. 5.
Medicamentū ꝯtinuarū oſcitationū plixe inſpirantes. in nō bibētes ꝛ laborioſe vel plixe breuite r anhelātes. 6.
Conſequētiā ꝛ laterū dolores ꝛ diſtēſiones hyppocūdriorū et ſplenis et ſubleuationes et ex naribus reiectationes ꝛ aures ſm ordinē iſtorum pl'ima hec ꝛ in oculos. Utrū ne oīa deorſum aut h quidē deorſum ſuper iꝰ qualia que circa maxillā vl' circa oculū ꝛ aurem vel circa faucē erithina: q̄ aūt ſurſum deorſum nō ſm ꝯn̄tiā. vt inferius epate oīa deorſum attribuētia vt que in teſtes ꝛ tirſos ſpeculanda iſta quo ꝛ vnde ꝛ quibus ꝛ propter quid. 7.
Uene temporū nō tranquille neq; viriditas ſplendens ſi ſpiritus derelinquitur. 8.
Tuſſis ſicca nō ferina in articulos confirmari ſperet ſm ordinem extenſorum eorum que circa ventrem vt multum ꝛ clauda facit membra. 9.
Habent aūt pl'ima q̄cūq; nō finaliter determinant ꝯ inanitionē reuertēt; p apa ðterminant ꝛ exrubicūda. ꝛ natura alboris mōi. ꝛ n̄ ſanguinē fundūt ſꝫ nares aut modice ſanguinē fundūt. ei ſiq̄dē fletiū derelinq̄t promptū. Sitis derelicta ꝛ oris deſiccatio ꝛ inſuauitas ꝛ faſtidiū. feb. vero nō acute: tales vero reditantes. 10.
Derelicta poſt criſim reditātia. Iſta nāq; eſt interceptio vtrorunq;. ꝛ hyppoſtrophe ex iſtis q̄n̄q;. Apoſtaſim igit facere

cum incipientem. Eam recipere:ſi omni fuer int conuenientes vt opz:et quō opz: ꝛ quantū opzꝛ quādo opz.qn̄ autē nō ſatis cooperandum. Maxime quidē factas ſi aūt non mox inceptas. 11.

Quartane emoroſaice deſcripte intermittētes aūt vnā altera: tūc rigeſcūt ſil' criſi ex q̄nqꝫ.i.vij.quicūqꝫ tritophie bis diffi- cilis nox que eſt añ paroxiſmū recedens bene ferens vt in multum.12.

Tuſſes ſicce breuiter incitantes vt a febre circūurentes nō ſm rōnem ſiticuloſe neqꝫ lingue deſiccate nō ferio ſm ſpū:manifeſtum aūt qn̄ loquunt vel diffundūt tūc tuſſiūt:qn̄ vero nō. Hoc in laborioſis febribus maxime fit. Nihil fruſtra:nihil deſpiciendum Que vero ex inductione cōtraria inferre ꝛ quieſcere. 13.

Poſteriora capitis dolenti in fronte recta vena icīſa ꝓdeſt. 14.

Suſceptiones hyppocūdri orꝫ ex qualꝫ qualia ſoluūt ꝛ viſcerūꝫ flegmonū qualia pn̄t ſiue ex epate ad ſplenē ꝛ ecōtrario. 15.

Contra euellere quidem oportet reclīnari ſi nō vbi repit:ſi autem vbi oportet his aperire vt ſingula repūt. 16.

Lata exāthinata nō valde pruriginoſa qualia ſi mō hūit hyeme ſtetit iuxta ignē calefactione facta ſunt exanthinata. Vomitus nō iuuare ſcio ſed ex calefactio. 17.

Quecūqꝫ maturare opz obturare forti virtutez q̄ꝫo neqꝫ dia freneticꝫ neqꝫ amplīs pauſāt:ſꝫ ſubito nigreſcūt nouū fac.18.

Oculorū habentiū riandā ſi alter apparet conuenire ecōtra euellendum in faucem. Et vbi eructuationes ſolutio finalis. 19.

Greſſus adaperire vt nares ꝛ alios. Quomodo opz ꝛ vt opz et qualia oportet:ꝛ qn̄ opz:ꝛ quantum opz. Ut ſudores ſicut nares ꝛ alia vtiqꝫ omnia. 20.

In magis malis facies ſi ſit ꝯgrua bonū ſignū. modicis contraria ſignificans bone deſignationi malum. 12.

Circa magnum locum mulier que retro iecori icterico facto. Paratieneo ſoror ſic nigre colorata vel ſic qui cū timeo ſorore hoc nigre coloratus. 22.

In piritho velut ſemē vrina talis qꝛ ōtermīatiua ꝛ hūidoꝝ ꝛ talia qꝛ vrīe fiūt.neqꝫ.n.vētoſitates mlte:neqꝫ ſtercorꝫ mlti vi ſ coſa veniēte mala ſabat ñ.n.magnū erat hyppocūdriū ſiue bonū.23

Braſſicā ten⁹ cōedit difficulter ſpirās exn̄s ꝛ tumor circa pectinē quieuit ꝛ bn̄ ſpirans ſtatim factus eſt. De ſanguine hycorodeos.i.hycor ſanguis mediocris nigreqꝫ colere acutus quidē et aggreſtis in timentibus. Siue moleſtum. 24.

Quibus ſpē procliuius pedes ꝛ genua calida: manus aūt ꝛ aures et nares frigide an ꝓpter hoc dixit ſubtilis ſanguis:an ꝓpter hoc et tumores hi habent. 25.

In putrefactionibus videndū quidem futura ex putrefieri vētres commouentur. 26.

Splē dur⁹ inferiora ſuꝑiora rotūd⁹ lat⁹ groſſus lōgus tenuis 27.

Minus a capite corrizantibus. 28.

QUe circa egruꝫ ꝓcuratio ꝛ in egritudine interrogatio que manifeſtat qualia recipiendū ſermões que circa egrotū circa coaſtātes circa exteriora: qꝛ calidiori ꝛ firmiori maſculi ꝛ nigri propter hoc exterius vene. 29.

Que circa egrū ꝓcuratio ꝛ in egritudine interrogatio que manifeſtat qualia vt recipiendū ſermones que circa egrotū circa coaſtātes circa exteriora qꝛ in calidiori ꝛ firmiori quod in dextris maſculi nigri propter hoc exterius vene. 30.

Magis commiſcetur conſtat. 31.

Acuti⁹ mouere q̄eſcit: ꝛ tardi⁹ q̄ creſcit. ꝛ ꝑ ampli⁹ creſcit. 32.

ET amplius tp̄s qꝛ firmatū eſt: ꝛ magis colericū ꝛ magis ſanguineum eſt hoc: ꝛ propter calidior eſt locus animaliuꝫ.

Diui hyppocratis epydimiaꝝ ꝑticula .iij. incipit.

SI cutis raritas: vētris dēſitas ſi cutis ꝯceſſio carniū incremētum vētris ſtupor oīm confuſio vaſculoꝝ imundicia: cerebri diſſipatio ꝓpter qđ ꝛ caluities organorum ꝛ contritio. 2.

EXpurgatio curſib⁹ luctationib⁹ repauſationib⁹: multis deābulatiōib⁹: excitatisbis elixa maſſa p̄ſmqꝫ panis modic⁹. Expurgatiōis ſignū lapſus ex ſubleuatiōe. Eandē horā diei ſeruare. De ſubito namqꝫ labit̄ ſubeundo labores. ſiſr eſſi totū corruit. 3.

QUando aūt corruit offerre porcinas aſſas quando ꝟo replētur ſignuꝫ eis color floridus fit. 4.

In gymnaſijs ſignū ſudor q̄ fluēs ꝯgutationē ꝯfert ꝗſi ex ibrib⁹. 5

Mulieris q̄ꝫ prius curaui in carnone iplē natura magnus fe. cauſonidis exrubicūda. Sp̄us decima die factus eſt ſudor circa ſuperiorem ꝑtem. xiiij. vero factus eſt ſudor minus. 6.

A Capite corrizātibus ꝛ brāchoſis ſuper febrientibus vt ſcio: ergo redite rationes. 7.

OMne exputreſcens irreditās. ſic. ſin. maturatio: ꝛ criſis ſimī et apoſtaſis eſt. Eis quidē q̄ ſpūaſcunt inflat̄ vēter vt dānagore: quibuſdā vero ꝛ in hoc tumor. archeſelao aūt ſic. 8.

Uentoſum cōcāle alatis eteſſi ſunt alati. 9.

FRigidū valde venarū eruptiuū ꝛ tuſſiculoſum vt nix cryſtallus ꝛ cōuerſiuū. Ut furea ꝛ gāgrene: cōcāle ꝛ duricies. fiūt. 10

Poſt vrine coadunatio pueris magis an qꝛ cali. 11.

FIguras mitigantes velut ſarmenta manu plicans vel diſtorquens pre doloribus iacens accipiens ſurculis extremum de ſuper infixi retinuit ꝛ liberatus eſt. 12.

Quem ex montano labore vidi ego circa gephiram iactare crura tibiam alteram minime extenuauerunt: femora autēꝫ valde vrina et ſemen non ſunt retenta. 13.

Que velut alate nature coſtaꝝ propter ꝟtutem occaſionis. 14.

In catarris male cõſuetis ſi expurgatio fuerit vl' ñ fuerit malũ.15.

Rigores icboãt mulierib⁹ q̃dẽ mag; ab ofros.i.a lũbis ꝛ ꝑ doꝛſu; ad caput: ꝛ viris mag; retro q̃ añ frigeſcũt: exterioꝛa magis q̃ iterioꝛa coꝛpis vt cubitoꝝ femoꝝ ẽt ꝛ cutẽ rarioꝛẽ mãifeſtat pil⁹: ab bis ãt alijs rigeſcũt recte ab vlcerib⁹ icipit ex occaſiõib⁹.16

Capitellum ex gñatione ꝛ occaſione et plurimis rõnibus ſed modica cogitur colligunt ꝛ addiſcũtur paria ꝛ impia ſicut ex imparibus paritas fit vna: ſicutiq; erat via deoꝛſum ꝛ recte babẽtium experimentum ꝛ non recte. 17.

Sanguis fluxus ex naribus aut a ſubuiri de nigris: aut a rubicundis: aut a ſubuiridibus. 18.

Breuia ſubducta impinguare: alijs aũt minus impinguatio. ſicco vero op; albo ſtiptiria galla. 19.

Cum ſpũaſcũt aut rauceſcũt ſanguinẽ fundũt minus. 20.

In proceſſionibus ſunt qui ſonant minus vt arcbiſelaus. 21.

Hi ꝯo facti friculenti: bi autem cũ ꝓcedũt iflãt ventrem vt dãnagoras. 22.

Permutationes conſeruabiles modicu; nutrimentũ illaboꝛioſu; inſiticuloſum. 23

Omne extenuatum deponit cutem: deinde vero diſtendit nutrimẽtum contraria. 24.

Coꝛpoꝛis iactura collabentis diſtenſio nutriti. 25.

Frictile cõtinuũ alterius ſignum. 26.

Subuiride ſubꝛubeum. 27.

Sic deprimi mãmas graciles vero ſubſtolli ꝛ circuntendi: et quidẽ nequaq; quis dignoſcit ꝓpter bec ſed incarnati⁹ boc fieri valde repletio. 28.

Clauis apparens vene manifeſte. 29.

Tredicus febꝛientes interficit circulis luctationibus multis calefactionibus. 30.

Malum febꝛire fame oppugnantes doloꝛem doloꝛe ipſis quando 31.

Venarum rubedo liuioꝛ viriditas laterum doloꝛes molles. 32.

Quũ conuenit inſitientem ſeruare os: tacendum ventum cum potu infrigidum inducere. 33.

Occaſiones vnde ceperint laboꝛare contemplandum ſiue capitis doloꝛ ſiue auris ſiue lateris ſignum dentes ꝛ bubões. 34.

Ulcera facta determinantia febꝛes ꝛ firmata quibus bec nõ fiunt diſtemperantijs vero derelinquitur certiſſime reiterationes ꝛ peſſime. 35.

Rotundum ſputum repercuſſoꝛium. 36.

Ex Moꝛoſagias babentes non pleureſi exagitantur nõ peripleumonia neq; cum medenti fagedene; equaliter vero neq; lepeꝛis. qualiter aũt neq; alpbis. 37.

MEdicātes qđ intemperate deſiccatorijs iſtisnō tarde dereliq̃rūt ꝛ peſſima ſic: ꝛ alie apoſta les vt fiſtulate reuelationes. 38.
Reuelationes ꝛ contemplatio ex bis facte ea liberant: bis ante factis impediunt. 39.
Alterius loci loca ſuſcipientia ſiue dolor ſiue pōdus ſiue aliud qđ liberāt adinuicem commemores communiōes propter commixtionem. Et non rurſus ſanguis procedit; ſed ſecundum bumoris conſinitatem talia expuunt. 40.
ESt quibus ſanguinem dimittunt in tempore in bis vel in alijs qđ vult in bis boc namq̃ fit impedimentum in ſanguine a ſpuentibus temporibus pleureſis colera.

¶ Diui hyppocratis epidimiarum particula quarta incipit.

CO exiſtētib⁹ dubia criſis gñata ſi repauſator nō putrefeceri s boc depreſſo reiteratio fit ſicut feb. reiteratiōes in ſimili piodo iſtis ſperās in articulos dimitti. 2.
URina pinguis ꝛ alba vt antigeneos in laborioſis q̃rtanis eſt qñ incipit liberat apate. ſi vo añ bāc ꝛ a naribus ſanguis fluit ſufficienter. ꝛ valde. 3.
Cui inteſtinum in dextro artetico factum eſt licet quietior: cuȝ vo bic curatur ſuperdolentior. 4.
ASaſij qđ puella exiſtēs dēſāti ſpūs erat mulier vo facta ex ptu ritiōe ſupdolēs nō valde ſȝ in ſupficie eleuauit pōd⁹ magnuȝ cōfeſtim aliquid ſonare viſum eſt iuxta pectus poſteriori aūt aſma babuit ꝛ dolebat iſciam dextrum. vti capite enē prius adaptata eſt ſtipticia cbecbaumene. 5
Aliud apoſtema equaliter: quia aufertur inde erat apatiȝari a ſ fluit ſexageſimum. 6.
SOla bñt qualia cōis aut cōiter maiora vero dñr meſocolis. bec etiam ex latentibus circa ventrem a ſpina. 7.
COnceſſiones ad infirmos vt mūde agere vel potus vel cib⁹ intuetur ſi videt molliter que attingit. 8.
Que non multum ledunt: q̄ non magna inde leditur fri. ꝛ vbi opȝ parum deterior cibus. 9.
Aquam elixā boc quod vt recipiat aerem boc vero non plenum eſ ſex ſuppoſitionum babere. 10.
Quoniam exemoroſa gijs inaquatur. 11.
Si qualia oportet purgari purgenſ ꝛ confert ꝛ bene ferunt. 12.
Ineno legumina comedētes in fame ꝯtinue femina maſculina cruribus incontēptibilia facta ſunt: ꝛ finaliter etiam: ꝛ orobos comedentes genua dolentes. 13.
Manifeſte vigilās calior exteri⁹ iteri⁹ frigidior dormiēs e cōtra. 14.
In calido natura frigiditas potus aqua cauſare. 15.

Somnus infrigidat invelato. 16.
Somnus ſedilis erecto ſoporifer. 17.
Debiles diete frigide.fortes vero noue calide. 18.
Aqua⁊ inertiũ hoc quidẽ ab ethere deducta vel tonitrualis bona globatilis autem mala. 19.
Aqua vorabilis ⁊ vigilia vorabilis. 20.
Per calido natura in calida manſiõe frigida mãſio impinguat in calida ſubtiliat. 21.
Studiũ ſalutis repletio nutrimẽti impigricies laborum. 22.
Invigilando ſitis ex ſuperficie ſomnus medicamentũ cui vero ex ſomno erectio. 23.
Quibus plurimꝰ calor magne vocis et etem̃ frigidꝰ aer plurimꝰ duobꝰ vero magnis magna ⁊ progenita fiunt. 24.
Qui calidi ventribꝰ frigidi carnibus ⁊ ſubtiles iſti ſunt ſuperuene noſi ⁊ acuti furoris. 25.
Siccitate in terra auium genus multiplicatur. 26.
Tragos quis appꝫt exterior teſtis ſi dexter maſculum ſi vero ſiniſter feminam. 27.
Oculi vt habeant fortitudinis ſic ⁊ membrorum ⁊ oculorum: ſic ⁊ totum cor pus. 28.
Signa mortalia; ſine dubio calidiſſimꝰ fumus priꝰ nares frigidi ſpũ dimiſerunt vitali vero econtra. 29.

¶ Diui hyppocratis epydimiarũ ꝑticula q̃nta icipit.

Vapores cibis prediſponebantur.
Natura morborum medicina. 2.
Inuenit ipſa eadẽ natura q̃ ſunt diſpõis introitꝰ ⁊ exitꝰ non ex doctrina ⁊c. vt palpebrizare lingua aut ſubminiſtrare ⁊ quecunqꝫ alia talia. 3.
Bene docta natura exiſtens nõ addiſcens cõuenientia facere. 4.
Lachrime narium humiditas ſternutatiões oris auris ſordicies ſaliue deductio. 5.
Spiritus introitꝰ ⁊ exitus oſcitatio tuſſis ſingultus. 6.
Non eodem omnia omnibus modo. 7.
Urine exitꝰ ⁊ ventoſitatis huius ⁊ alteriꝰ nutrimenti ⁊ ſpiraculi mulieribuſqꝫ iſtis ⁊ ſecundum aliud corpus ſcordidiſſimus ⁊ pruritus. 8.
Hominis anima ſemper oritur vſqꝫ ad mortem; ſi vero igneſcit ſimul cum egritudine corpus depaſcitur. 9.
Morbi connu triti in ſenectute deficiunt ⁊ per maturationẽ ⁊ diſſolutionem ⁊ raritatem. 10.
Salus diſſentienti non conſentire paſſioni frigidum ⁊ diſtendit ⁊ ſupercurat. 11.

Quecũq; ex ira hic acut⁹ furor eleuat cor ꝛ pulmonẽ ad caput calidũ ꝛ hũidũ ꝛ ad aures trãquillitas fit cũ hoc reſidet. 12.
Labor articulis ꝛ carnicibus ſomnus viſceribus. 13.
Anime exercitium meditatio hominibus. 14.
In ſciſſuris ſanguis cõfluit: auxiliãdũ igit̃ vt vacuũ repleat̃. 15.
Si auris doluerit effũdere vnctionẽ cãdã: oꝫ ꝙo ſupponere ſtupã nãli organo. Et videbit̃ quidẽ exire: ꝛ nõ obſtupefieri: dein dein ignẽ proijcere fallacia. 16.
Lingua vrinam deſignat lingue virides cholerice. 17.
Cholericum vero a pinguoſo: rubee a ſanguine: nigre aũt a nigra cholera: aride autem ab exuſtione. Fuliginoſe vero a matricis parte. albe vero a flegmate. 18.
Urina ſimilis colori corpori ꝛ potui ꝛ vt intrinſecus exiſtens. Potus humectatio colliquatio. 19.
Lingue ſiſ̃es colori diſcẽtiõi humoꝝ ꝑpter q̃ de ea cognoſcim⁹ humores ſi ſalſe carnes fuerint guſtanti ſupflui ſignum. 20.
Si mãmarũ capitella ꝛ rubeũ ꝛ viride eſt morbidũ vas. 21.
Hominibus in auribus ſordicies dulcis quidẽ mortalis: amara vero non. 22.
Terram demutare connutrientem in prolixis paſſionibus: terraꝫ demutare cõnutrientem. 24
Debiliora nutrimenta modicã vitã habent. 24.
Pruritũ in auribus retro venas incidere. 26. Libido a flegmate egritudinũ ꝓfreutrea. 26. Calis ventre validi cibi ꝛ pot⁹ perturbatiui. 27.
Nigre colere inſil̃ ſanguis flux⁹. 28.
Superauctiles morbos cõiunctio infrigidat. 29.
Frigiditas aque iuxta ventrem indurat. 30.
Heleborum bibentẽ cito purgat ſi vis lauare vel comedere. 31.
Fluxus ꝛ intrinſecus ꝛ extrinſecus. 32.
Sanguinis in ſomno introrſus recepit magis. 33.
Rigor a ſuperiori venire: ignis vero ab inferiori magis. 34.
Attractio pulmo ſicc⁹ cauma ſupuacuũ gracilitat ſõn⁹ mſ̃t⁹. 35.
Frigidiſſim⁹ cibus lenticule miliũ chẽtri curcurbite. 36.
Ulcera apponuntur ꝛ exoriuntur ſi impurgatus exiſtens laborauerit. 37.
Femina capra ex electerio. ꝛ cucumerẽ agreſtem comedens purgatio pueris. 38.
Per calido nutrimento infrigidatio intrinſecus labor extrinſec⁹ ſolis calore ſenſibili ꝑte eſtiuo cõtrario aũt cõtraria. Cibi hi quidem velociter tenentur hi vero tarde.

¶ Diui hyppocratis epydimiarum particula ſexta incipit.

CArnes trahũt ⁊ ex ventre interi⁹ ⁊ exteri⁹ manifeſtũ ſenſu ⁊ inducentes ſpm̃ ⁊ educentes. 2.
In calidiorib⁹ venis ſanguinis multitudo ſubleuat cau ſonides ⁊ confeſtim expellit. 3.
Quib⁹ pinguis q̃dẽ colerã rubeã ſanguis ꝟo nigrã. Nõne memoria odoratu ⁊ aliis: ⁊ fame organoꝝ ſtudiũ labores balnea cibi potus ſomni libidines: ⁊ omnia menſurata. 4.
Perfrigidior aer in frigido tꝑe ⁊ in regiõe per calidior erit. 5.
Doloꝝ primũ ventrẽ purgare ſãguinis ꝟo ventrẽ diuidere iciſiõe exuſtio: eſt⁹ frigidatio ꝯmutatio plãtaꝝ hũorẽ ex q̃b⁹ ꝟ tutẽ hñt ⁊ cibi ceõ: male operãtiũ lac: alia: vinũ feruidum: acetum: ſales. 6.
Nõ ex laborib⁹ ex itinere debilitas ⁊ ꝑõd⁹ expuit extuſſiuit. nãq₃ ex vertice fe. acuta ad man⁹ ſubmordẽs: ſcdo ꝟo capitis grauedo lingua exarſit: naſus vngula ſcalpt⁹ non egeſſit ſanguinẽ: ſiniſter ſplẽ magnus durus doluit. 7.
A quartanis cõmoti magno morbo nõ accipiũtur: ꝙ ſi declinentur prius ⁊ ſuperuenit quartanus pauſat. 8.
A quibus morbi. 9. Choleram vt dixi aut' q̃ſi colerica. 10.
Caliditas acredinis ſignũ grauedinis ⁊ tranſitus. 11.
Alienãtib⁹ deficiũt dolores laterũ eſt aũt ⁊ q̃b⁹ feb. eſt aũt ⁊ q̃bus non ſed cũ ſudoribus eſt aũt quibus cũ grauedine eſt vero q̃bus aridũ ⁊ diſtenſum corium ⁊ ſalſuginoſum. 12.
Stupores quales ex auribus. ⁊ quales hyſchiam in auribus ⁊ ex auribus multa ocidunt. 13.
Quib⁹ coria circũ tendunt ſicca ⁊ dura ſine ſudore. quib⁹ ꝟo relaxata ⁊ mollia cum ſudore finiũtur. 14.
In mutabilibus permutationes iuuãt bis ꝑmutare priuſq₃ malignentur incongrua vt cherioni commouentia ex quib⁹ excreationes. 15.
Diffinitio quidẽ quibus ſanis efficiunt relinquitur ſublate occaſionis vel mundandũ vel educendum vel abſcindendũ vel nectendum vel exurendũ q̃bus vero non: non. 16.
Quibus ſanguis fluit mult⁹ ⁊ multotiẽs ex narib⁹ quib⁹ q̃dẽ mali colore pura modice ꝓſunt quib⁹ vero rubei colores diſſimiliter et quibus capita bene ferẽtia purũ prodeſt: quibus ꝟo non: non. 17.
Aut q̃b⁹ nares humidiores natura: ⁊ ſemẽ humidius ⁊ plus ſani ſunt hi morbidiores quibus ⁊ econtra. 18.
RO tũda ſputa reꝑcuſſoria vt in pliſthio adiacẽte a calore. ⁊. v. die fluxu ſanguis ex narib⁹ bene determinatus ẽ morb⁹. 19.
Urina mĩtã hypoſtaſis hñs liberã repercuſſionẽ. Ut q̃ dexippi cum lapſu. 20. Quartanus vero ad vnum annum. 21.
Quiq₃ eſtatis iact⁹ quintus eſt autẽ ⁊ quãdo ⁊ prolixius. 22.
QUe circa gingiuas ⁊ linguã putreſcent ſeptenis: maxime ꝟo hec iuxta nares putrefactiones. 23.

Quib⁹ i dētib⁹ dolor a ſupcilio ſubtilis venit his a pipere cō uenieēti pinguiori poſteriori deuenit: ſiquidē alia nō obtinet magis vero iterum ⁊ preualuit ⁊ violentus. 24.

A Capite oſſium natura deiñ neruorū ⁊ venarū. Et carnium ⁊ alioꝝ. Et humorū ⁊ aliorū. Et ſuperiorū ⁊ inferiorū vētrium. Et rationis ⁊ modorū ⁊ factoꝝ ꝑm annū tēpore quodā tūc intēpeſti uius anni. Ut exanthīata ⁊ ſimilia: ſimile q̄buſdaȝ quotidie tēpeſti uius occupatis aut tardius ſimiliter. 25.

Per cholericū ⁊ p ſanguineū corp⁹ melācholicū nō hñs extra ctiōis. Licino vltima ſplē magn⁹ dolens in quarta vel quita.

Diui hyppocratis epydimiarum particula ſeptima incipit.

Tuſſes ceperūt circa ſolis trophas hyemales nſualib⁹ cō ſiſtētijs factis vl' quinta vel decima vel. xx. die ex muta tiōe dēſa auſtralis ⁊ borealiū ventoꝝ ⁊ niualiū. Ex his hūc quidem breuiora: hic vero plixiora facta ſunt. Et peripneumonica a cōdēſa. Poſt hoc aūt circa iſmerinā mox reiterauerūt plurimis vt multū quadragenis ab initio ⁊ qui buſdā qō nimis breuia ⁊ eucrita facta ſunt his ꝟo fauces flegmo nē paſſe ſunt. illis aūt chinācbe: his ꝟo papligica. Quibuſdā ꝟo ni ctilopes magꝭ aūt puerꝭ pipneumonica ꝟo nimis breuia fctā ſunt. Nictilopes quidē nō tuſſierunt poſtremo ſed nimis breuia p tuſſi facta ſunt. fauces aūt breues: magis aūt noctilopes chinācbie aūt ⁊ perapligica aut dura ⁊ ſicca vel parua ⁊ modice rōnata. Hi ergo pl⁹ voce exercitātes vel rigētes in chinācbias magis finiebāt: ma nu vero laborantes in manū ſolum paraplıgici hi aūt equitantes aut viā ambulantes aut aliud quid cruribus exercitātes his i lū bis vel crura circa vel circa irretētiones perapligice ⁊ i femur et ti bias: ⁊ labor: ⁊ dolor duriſſimi ꝟo ⁊ fortiſſimi in vicina agentes oīa aūt hec. multis aūt horū inſeparabiles tuſſes in medio cōualuerūt ⁊ nō demutate ſunt cito: ſed poſt hyppoſtrophin q̄bus voces rūpe bantur in tuſſiculoſuȝ horū plurimi nō febricitabant. alij quidem breuiter etiā neqȝ peripneumoniaca facta ſunt nulli horꝫ neqȝ papi glia neqȝ alius nullus factus eſt morbus. Quib⁹ voces abſciſe ſūt Sȝ in voce determinata eſt. Nictilopica vero ſederūt: vt ex alijs oc caſionibus ſunt facta. 2.

Facta ſunt aūt nictilopica pueris. Facta ſunt aūt nictilopica pueris maxie oculoꝝ aūt pnigra ⁊ ſubuaria q̄cūqȝ pupillas q̄ dē puas hñt oīno aūt nigrū i mlťū. magnorū oculorū aūt magis et nō rectorū ⁊ paruorū ⁊ rectorum crinium plurimi ⁊ nigrorum. 3.

Mulieres non ſimiliter laborauere a tuſſi ſed pauce paſſe ſunt ⁊ modice in peripneumonicā venerunt: ⁊ ipſe vero que paſſe ſunt vetuſtiores erāt ⁊ oēs circū adueniebāt cauſabāt aūt ⁊ hoc ⁊ nō exire ſiſr viris ⁊ qꝛ neqȝ aliter ſimiliter occupant viris ex q̄b⁹ ⁊ virt⁹

debilis exiſtit ⁊mēſtrua purgatio nequaꝙ facta ē ⁊ ī eiſdē mulierib' deſeruiētes magis:dn̄arū vero aut nec paſſa ē aut vna aut due ſolū:⁊ ipe chinācbiā ſecute ſunt boni moris hanc vero non omnino valētes trāſglutire ſolū nimis boni moris ⁊ bn̄ ferēda: grauiora ⁊ plixiora. hi nāꝙ ⁊ diſputātes cum his in manifeſte grauiora ⁊ plixiora quibus autem ⁊ vene circa tēpora ⁊ collum ſubleuantur maliciosa: his autem ⁊ ſpiritus ſubleuatur malus. Hi namꝙ ſuperte pefacti ſunt vt ſcriptum eſt neꝙ contingentie paſſionum fuerunt prima quidem ſcripta ſiue poſterius ſcriptis facta ſunt: que vero poſterius non ſine prioribus. 4.

Citiſſime vo nō moriebant̄ quib' rigor in febribus ſupuenit hos depreſſos nō dignū ſermone nil iuui tūc vſus ſum flebothomia et purgatione ⁊ nihil pfeci ſ; finiti ſunt iſti vt ſuperior cauſa ē vt celeſtis cohabuit circulus. Neꝙ ventris turbatio. 5.

Incidi aūt ⁊ ſub lingua venā. Hos vero ſupius curaui. hec igitur omnino in eſtate vt ⁊ ſuperiecta multa. 6.

Primū in ſiccis opthalmijs occurrere cum dolore. 7.

Venarū ſanguinis diſcurſus lipothomia figura irrepēs. 8.

Sed interceptio. 9.

Bbonū aūt neꝙ pleraꝙ pter qd epatica ſi aūt ⁊ arterie male ꝯſuete malū ſignū. Sicut poſſidonie ſanguinē emittētes. finiētes nō ſudaret ī frōte ſāguinē emittētes ſ; īcidētes ⁊ ꝯcidētes. 10

Finiebāt aūt ꝯcidētes: ⁊ pneumatie ⁊ qr ſudoribus diſperſe laborioſum. 11.

Ventriū bone ſufferentie turbationū ſicut poſſidonie in ꝯturbatione ventriū bone ſufferentie declarāt ꝙ fiant ſecūdū naturam vt poſſidonie ⁊ ferina qualia procreantur. 12.

In tenuitate circūtēſio añ faciē ⁊ vmbilic' pductus vlcerū ei' añ faciē ⁊ fetida abeūtia circa dentem. 13.

Qr multa de vnoquoꝙ eſt recte determinare: hic quidē eadē valētia. h' vo q̄lia ſunt hmōi. Per caliditatē quidē diffūdere educere p frigiditatē vo condenſare ⁊ vbi oportet. 14.

Et ſtratū demutare vbi oportet nō temerariū. 15.

In que poſt poſuerunt. 16.

Aquoſos cito incidere pthyſicos incidere ꝯtinuo ſecare capita et talia. 17.

Hidropicū nō ꝯtigit medico neꝙ introrſus. ſſ'e; em̄ geniculis. 18.

Que circa cor xenarcho ⁊ calidū ſufficiēs flatū attrahere in vlcus p euerſione calefaceree cōuenit a primordio. 19.

A ſigno furoris ⁊ taliū ⁊c. Vox q̄lis furibund' ſi talis ē nō furentibus natura ⁊ oculi q̄bus vtiꝙ fuerūt natura mobiles ⁊ quales quō iraſcūtur nō tales ⁊ alia ſm rōnē ⁊ morbū qualē ptiſicā fecit ſpeciē vel ſi talis natura fuerit in tali egritudine aderit ⁊ alia ita. 20.

Tuſſis laborioſe attingūt debilia ſ; maxie articulos. 21.

In laborioſis fe. tuſſes ſicce fiũt. Cũ febre fieri ſi derelinquũtur. 22.
Spiritus ptiſicis ab ſconſi mali ⁊ ſterilibus q̃cunq; alia talia ex ea dem inſtantia. 23.
Ptiſicis autũnus malus. malũ autem ⁊ ver cũ ficus folia cornicis pedibus adequantur. 24.
In piritho ⁊ ep̃limi ↄcauſale ⁊ ꝓ tuſſis hyemalis incõſueta ꝑua luit. ⁊ alijs q̃cũq; lõgeua: etẽm q̃b⁹ dubitãter habuerũt affirmata ſũt: ẽ nãq; q̃b⁹ plirorꝫ nõ ſuguenit vt nephreticos dolores hñtib⁹: ſꝫ etiã in alijs ſicut homo ad quem ciniſcus induxit. 25.
Dolorum in coſtis ⁊ in pectore ⁊ in alijs tp̃a ſi vero magnũ diſtãt ad diſcendũ: q꞉ q̃n melius hñt ↄfeſtim peius hẽbunt licet nihil offẽ dentes. 26.
In diuturnis dyſenterie malũ faſtidiũ malũ aliter quidẽ: ⁊ ſi ſuper febricitauerit. 27.
Circa defluxiua vlcera male cõſuetudiuis. 28.
Oſphi doleñ excurſ⁹ ad lat⁹ ⁊ phimatha q̃lia putredo vocãtur. 29.
Nephreticas nõ vidi ſanatas ſup q̃nquaginta annos. 30.
Que in ſomnis cõmota ⁊ q̃bus ſũmitates circũfrigeſcũt ⁊ mẽſtur- bat: ⁊ alia q̃cunq; circa ſomnũ talia ⁊ quibus contraria. 31.
Quib⁹ nihil q̃dẽ ẽ infra ordinatũ tp̃s ſingulis partus fet⁹ fiũt. 33.
Apparentia in quibus menſibus fiunt. 32.
Labores in ꝑiodis q꞉ in ſeptẽ mouentur in triplicibus finiũtur: ⁊ q꞉ in nouẽ mouentur etiã in triplicitate terminantur. 34.
Qꝺ poſt muliebria dextra ſiniſtra quidem effundens. 35.
Humoroſitates ꝑ ꝓcedentia dieta deſiccatoria. Quia citius de- terminatũ ↄmotuꝫ augetur tardius. 36.
Labores trino quino: ſeptimo vel quarto vel ſexto vel octauo.

Diui hyppocratis epydimiaruꝫ particula octaua et vltima incipit.

QUe ex parua tabula perſcrutãda diete fiat repletio ina nitio ciborũ ⁊ potuum ꝑmutatio horum ex qualibus in qualia vt habet. 2.
Odores releuatorij delectabiles replẽtes proficientes ꝑmutationes ex qualibus vt habent. 3.
Incidẽtes ⁊ intrantes ſpiritus ⁊ corporum. 4.
Auditus hi melius ſunt peiores: hi vero meſtificantes. 5.
Et lingue guſtus ex qualibus qualia aduocantur delectabilia. 6.
Sp̃us ſimiliter calidior ſiccior frigidior pinguior ſubtilior ſiccus humidus minuẽns replens ⁊ plus vnuſquiſq; quibus permutatio- nes qualia qualibus vt hñt. 7.
Habentia vel habita vel mobilia. 8.
Sermones ſilentiũ nõ proferre que vult vel quib⁹ loquitur ſi ma gni ſi multi ſi parui ſi pauci ſi veri ſi friuoli. 9.

Procedētia ſudorū ꝑ incepit ſine quo pauſauit vel quib⁹ extir pauit⁹colorē his vel calidiores vel ſalſuginē aut dulcedinem aut pinguedinē aut equaliter aut inequaliter corpus tempus. 10.
Permutationes qnales ex qualibus habent. 11.
Obtinuit ⁊ non obtinuit. 12.
Lachrime voluntarie ⁊ inuoluntarie multe pauce calide frigide pinguedo. 13.
Guſtus ſputū vrī excreatū vel extuſſiuit vel vomitus. 14.
Moleſtus frigus liquor deſiccatio. 15.
Labores ocia ſomni ⁊ vigilie. 16.
Que in ſomno ſomnia. 17.
Manſiones in quibus ⁊ a quibus. 18.
Animi vel mētis noticia deficit ipſa ſm eadē abſq; organis: ⁊ rebus delectatur ⁊ triſtatur ⁊ timet ⁊ cōfidit ⁊ ſperat ⁊ deſperat vt paſſa eſt domeſtica hyppotoi mētis ſiue ſecūdū eādē ſciēs exiſtens ſuperueniētiū in egritudine. 19.
Etas q̇dē etatis ⁊ etatē prius vel poſteri⁹ cōuenientē. Dētiū depūctiones pilorꝫ ortus ſemē. Magis ⁊ minus. Capillorꝫ augmētū. Impinguatio ꝯtinētia diminutio. 20.
Quod affine ⁊ quidē ſecundū ſeipſum. 21.
Anni tēpus in quo ⁊ mane aliud ⁊ veſpere aliud tēpus factuꝫ pluuioſum aut ſiccum aut frigidū aut calidū cū vento aut ſine vēto ⁊ qualiū ventorū ſuperueniētes aut frigus aut calor tēporis ⁊ vbi tp̄is aut medio aut vltimo aut per totū: aut preterito aut preſente. 22.
Tempus in quo generatū eſt. 23.
Tempus egritudinis ſuperuenientia. 24.
Periodi ⁊ periodotū maiores ⁊ vel per multitudinē ſupdatio: ⁊ aut totius morbi ſuperdatio: vel diſtenſio vel ſtatus: ⁊ quibus quidem maius: et quidem minus determinauimus: ⁊ quando qualiter ⁊ in quo tēpore eſtate. 25.
Epydimicorum morborum modi. 26.
Et ſi quis inceptorū inceperit vix vomēs aut bene vomēs ⁊ ſlue bibentes quidē: ſiue cōtinētes: ſiue tarde purgati. 27.
Ignitū forte qui exalbati quorū ⁊ labia. 28.
Qualis modus q̄ tēpora. 29.
Opus corpus in ſpeculatione agere viſus auditus naſus tactus: lingua rōne addiſcere. 30.
In palpebris ſuperioribus derelicti tumores aliis circūgracilitatis rediterationes in ſomno. 31.
In extremo ſ͛o ſubrubea dura: ⁊ minus his moleſta. Et extātia ⁊ inhibita vel habita. Inhibita vero vt farſali ⁊ polimedi. 32.
Delectatorios tumores vel litiores ſiue in opthalmiis ſiue in vlcerib⁹: ſꝫ ētiā ex ſematib⁹ ⁊ epimatib⁹ delata: q̄ ſigna. 33.

MEſſio torſiones circa vmbilicum ⁊ dolores eſt quibus a poris etiam et alleis ⁊ hoc poſterius. 34.

HErisipila eſt quibus a ceruice ⁊ eorū que circa ipſam in facie determinata eſt nigra. Nigra et quibus ceruices mala: ⁊ quibus flictene mala ⁊ quibus cōmouentia mala. 35.

MElancholicus adomantus a peplis vomuit quandoqꝫ nigra aliquando a cepis. 36.

FEbres quibus vlcerantur labia forte intermittentes quidē et tertianis infrigidationes que vero circumurentes confeſtim ad manum ſolute ſemper. 37.

QUalis eſt in articulis videndum inciſionem non experiaris ſi non in ſaniem ſunt. 38.

COnſuetudinem vero ex quibus ſaniſſimus dietis operimentis laboribus ſomnis libidinibus mente. 39

QUaliter egritudines a q̄bus quas figuras. Ex quibus modis ⁊ locis generantur incboant. imminent. pauſant. 40

In quibus incontinens pauendus. 41.

Contrarie in morbo diete. 42.

Quod bene fertur qō vix fertur. 43.

Dieta quantum cognoſcere non inconſpicere. congrue natura multe. 44.

BOnis vero medicis ſimilitudines errores ad deriuatiōes ſꝫ econtra occaſio. Scio qꝛ difficile eſt ratiocinari ſpeculantes vias aut figurā ſi modo ſubaridus cholericus bene vomēs vel vix vomens color dieta exiſtens certe ſimul hic ad alia cōfiteri ⁊ in magis et minus difficile. 45.

Quod fiſtuloſum ſuper iactauit impediuere tuſſes manere. 46.

Cui iam ſimitas epatis duplicata eſt cum tuſſi continuo dolor pauſauit. 47.

SAtirus in ibaſo apud numus vocatus grippalopix circa annos. 5. ⁊. 20. ex quibus effundit multotiens. proceſſit vero ei in die plerūqꝫ. factus eſt aūt circa annos. 30. ptiſic⁹ ⁊ mortu⁹ eſt. 48.

IN abdirus paleſtre cōſeruator clyſteneus factus pugnans plus verſus fortiorem et ruens ſuper caput abiēs bibit aquā multam frigidam et ei vigilia facta eſt et anguſtia et infrigidatio extremitatum. Poſteriori vero adueniens: intulit ei ſuppoſitoriuꝫ ⁊ mediocriter egeſſit ⁊ minxit prius aut non minxit: in nocte vigilauit non minus vigilia ⁊ facta: in mala ſufferentia. exiſtenti autem tertia die infrigidatio extremitatum poſtea febriens et ſudans ⁊ mellicratum bibens mortuus eſt. 49.

MElancholici ⁊ epileptici ſoliti ſunt fieri plerūqꝫ ⁊ epileptici melancholici. Horū aūt alterū magis fit ſuꝑ q̄ repſerit morbus: ſiquidem in. corpus epileptici. ſi vero in noticiam melancholici. 50.

IN abditis faetbuſa hyppotoy mulier ſupfecūda exiſtēs anteriori parte. viro aūt eius fugiente: pudica manēs omnino muliebria defecerūt et pilos emiſit. ⁊ virilis facta eſt, poſtea facta eſt ei artbetis ⁊ multa fecimus vt mēſtrua ei venirēt. ⁊ nihil profecimus ſed tpe diſperijt. Et vox ei exaſperata eſt. 51.

Contigit ⁊ notaui gorippi mulieri in thaſo eadē viſum eſt autem oībus medicis quos ego noui ſpecie vnam eſſe effeminati: ⁊ in hac multa fecimus ⁊ nihil profecimꝰ qꝛ nō oīno mulieres oēs curant.

Diui hyppocratis epydimiarū particula octaua ⁊ vltima finit.

Eiuſdem de natura fetus ſiue natura embryonis aut puerorū libellus vnicus incipit.

SI ſperma ab vtriſqꝫ permanſerit in matrice mulieris primū quideꝫ miſcetur: ſimul tanqꝫ muliere non quieſcente ⁊ colligit ⁊ ingroſſatur calefactū. deinde qñ repletur: ſpiritū hꝫ ſicut exiſtens in calido prima matrice ſpirāte. deinde qñ repletur ſpūs viam ſibijpſi extra facit: ⁊ ſm mediū ſpmatis ſpūs erit. cū aūt via fit extra ſpiritui calido exiſtēti iterū aliꝰ frigidꝰ ſpirata matrice. ⁊ hoc facit per totum tempus calefit quidem ſicut in calido exñs: frigidū aūt hꝫ a matrice ſpirāte oīa aūt quecūqꝫ calefiunt ſpm̄ habēt: ſpūs aūt frangit ⁊ facit ſibijpſi viā et tēdit extra: ipm̄ aūt qđ calefit attrahit ad ſeipm̄ ſpm̄ frigidū per fractioneꝫ a quo nutrit: hoc aūt fit ⁊ in lignis ⁊ in frōdibꝰ et cibis et potibꝰ quecūqꝫ vehemēter calefiūt: intellectū aūt p̄bent ligna cū aduruntur: oīa enim ligna faciēt hoc maxime aūt ſubuiridia emittūt ſm ſectionē ſpm̄: ſpūs aūt qñ extra tēdit reuoluetur circa ſectionē: vt fieri vidēmus: manifeſta igitur rōcinatio eſt ſpūs ꝙ in ligno exñs calide attrahit alterū frigidū a quo nutritur ⁊ a ſe dimittit: ſi qđē eniꝫ nō attraheret nō vtiqꝫ reuolueret ſpūs extra tēdēs oē eñi calidū frigido nutritur moderato: et qñ calefit humidū qđ ī ligno exiſtit ſpūs factus tēdit extra ⁊ ita exiēs extra calidū qđ in ligno ecōtra attrahit aliđ frigidū a quo nutritur. Faciūt aūt hoc et frondes virides qñ vruntur. ſpūm eñi habent deinde erūpit ſpūs et facit viā: et tendit extra reuoluēs ſe: tendēs aūt ſonū prebet: ſm qđ inſpirationeꝫ prebet: ⁊ legumina: ⁊ frumētū: et fructꝰ calefacta ſpm̄ habēt ⁊ extra venit ruptionē faciēdo: ⁊ ſi humidiora fuerint plus ſpm̄ habēt et emittunt: et ruptionē maiorē faciūt: ⁊ qđē oportet plōgare ſermonē: oīa eñi q̄cūqꝫ calefiūt ſpūm emittūt: ⁊ alterū frigidū ſm hoc ecōtra attrahūt quo nutriūt. Et hmōi neceſſitates inducte ſunt a me ꝙ ſperma calefactū in matrice ſpm̄ hꝫ et emittit: ſimul aūt ⁊ a matrice ſpirātē ſpm̄: hꝫ ⁊ ſpma: qñ eñi matrix frigidū attraheret ab aere ad ſe inflat ſpma: calidū autē eſt tanqꝫ in calido exñs. ⁊ tunc vtiqꝫ ſpiritū hꝫ ⁊ emittit: ⁊ ſperma inflatū facit panniculum: extē-

ditur aũt circa ipm exteriꝰ cõtinuꝰ factꝰ ſicut viſcoſus tanq̃ in pan
no aſſato ſubtile in ſpecie pãniculi ſtat ſupficialiter calefactꝰ ꝛ infla
tꝰ pãnis eleuat̃ ſm q̄ inflatur ſicut pãniculꝰ fit. Spermati aũt cale
facto ꝛ inflato toto panniculis exteriꝰ circunfit: iuxta medium au-
tem ſpermatis ſpiritui trãſitus ꝛ intus ꝛ extra fit per panniculum
ꝛ hoc panniculo diſtat tenui ꝛ ſperma in ſe parum eſt: hoc autem
aliud ſperma rotundum eſt in panniculo: at vero ſex diebus manẽs
in matrice ꝛ ſperma extra cadẽs. ego vidi: ꝛ quale mihi videbatur in
mẽte: tunc ab illis reliqua argumẽta feci. qualiter autem vidi ſper
ma ſex dierũ exiſtẽs ego narrabo. ¶Mulieris propria famula erat: ꝑ
cio ad viros iens: quam non oportebat concipere in vtero qualiter
nõ eẽt inhonorata audiebat aũt cãtatrix qualia mulieres dicũt ad-
inuicẽ cũ mulier debet cõcipere in vtero non egreditur ſperma: ſed
interius manet hec audiens intẽdebat ꝛ obſeruabat ſemper: ꝛ poſt
ea vt non ſenſit exire ſemẽ: dixit dñe ſue: ꝛ verbũ peruenit vſq̃ ad me
ego autẽ audiens precepi ipſam ſalire ad terrã ꝛ ſonꝰ factus eſt illa
vidẽs aſpiciebat ꝛ admirata eſt. Quale autem hoc erat: ego dicã:
vt ſi quis oui crudi exteriorem corticẽ circũauferat: ꝛ in interiori pã
niculo interiꝰ humidũ appareat: modus quidẽ talis fuit ſufficiẽter
vt dicere oportet. erat autem rubeũ ꝛ rotundum: in panniculo autẽ
videbant̃ exiſtere fila alba ꝛ groſſa cũ groſſo ſanguine ꝛ rubeo ꝛ circa
panniculũ exteriꝰ veſtigia: in medio autẽ panniculi diſtabat ſubtile
quod mihi videbatur eſſe vmbilicꝰ: illum autem ſpiritũ interiꝰ ꝛ exte
rius fere primum: ꝛ panniculus ex illo tendebatur totus continens
ſperma: tale autem ego vidi ſextum exiſtens ſperma. Dicam autem
ꝛ aliam cognitionem ꝛ in hoc poſterius apparẽtẽ cuilibet volẽti ſci
re de hoc: ꝛ ad argumẽtũ nõ omnino meo ſermoni qui eſt virtꝰ, vt di
cat homo ꝺ huiuſmodi re: ꝛ hec quidẽ adhuc dicta ſunt a me: q̄ au
tem ſperma in pãniculo eſt: ꝛ ſpiritũ habet interius ꝛ exteriꝰ: ꝛ auge-
tur a ſanguine matricis deſcẽdẽte ad matrices. ¶Mẽſtrua aũt egre-
diunt̃ quãdo mulier concipit a ſe ſi debet puer ſanus eſſe: ſi non eſt
quibus ſuperſignat ſm primum menſem quãtuꝫ modicũ: ſꝫ deſcẽ-
dens ſanguis a toto corpore mulieris circulariter ſtat circa pãnicu
lum exterius: ſimul autem ſpiritu attracto interius ſanguis per pã
niculum ſm perforatum ꝛ diſtans coagulatur: ꝛ auget quod debet
fieri animal quando autem tẽpus fiet rurſus alij panniculi equali
ter primi panniculi ſubtiles circuntendunt̃ multi tali mõ quo ꝛ pri
mus panniculꝰ factꝰ eſt: tenſi autẽ ſunt ꝛ iſti ex vmbilico ꝛ ad inui-
cẽ ligamẽta habent q̄ñ vtiq̃ hic fieri deſcẽdẽte ſanguine a matrice
ꝛ coagulato ꝛ caro fit: ſecũdũ mediuꝫ aũt carnis vmbilicꝰ diſtat per
quem ſpirat ꝛ augumẽtũ habet. mulier autẽ quãdo in vtero habet
a mẽſtruis nõ deſcedẽtibꝰ propter hoc non dolet: q꞉ ſanguis nõ per
turbat̃: ꝛ affluenter deſcendẽs: quolibet mẽſe ſed tẽdit quiete paula
tim ſine dolore quotidie ad matrices ꝛ in matricibus exiſtẽs auge-

tur.quotidie.autem huiuſmodi cauſa tēdit:ſed non ſemel ſcdm mē ſem:quoniā in matricibus ſperma exiſtēs attrahit a corpore ſemp: quomodo vtiq; & potentie habet:ſic ſpiritus:& primū quidē paruus ſpiritus fit.& ſanguis modicus tendit ad matricē:quando aut ſpiritus in plus fit:magis attrahit ſanguinem:& in plus deſcendit ſanguis ad matrices. Non habentibus aūt in vtero quando menſtrua non egrediuntur propterea dolor fit. Primum quidem perturbat ſanguis in corpore ſm quēlibet menſē a neceſſitate huiuſmodi: q2 menſes a menſe differunt multū:& ſm frigiditatem & caliditatem & hoc ſentit mulieris corp9 hūidi9 eni eſt q̄ viri:& pturbato ſanguine & replēte venas deſcēdit ab ipo. Et qualiter hic a pncipio nature fuit quare ſiquidē euacuatur a ſanguine mulier concipit in vtero, ſi autē repleta fuerit nō vacuis aūt matricib9 & venis factis a ſanguine cōcipiūt a ſe mulieres pueros poſt menſtruorū ſiqdē purgationē mulieres maxime concipiūt in vtero.cauſa aūt qd dr qn autem pturbatur ſanguis.& nō tēdit extra ſegregatus.ſ3 ad matrices: matrices aūt nō remittunt:calefacte aūt a ſanguine diuturno matrices parāt alteri corpori caliditatē:eſt aūt qn̄q; & tm de ſanguine in venis corpis:vt & vene replete doleāt:& tumorē pbeāt eſt aūt qn̄q; & piculū ex hoc purgari:eſt autē qn̄q; & ad veſicā pconſiſtunt:& comprimunt & claudūt veſicā.& ſtrāguriā pbēt:eſt aūt qn replete ſanguine exiſtentes matrices declināt:aut ad iſchiā aut ad lūbos:& dolorē pbēt. Eſt autē qn̄ & diuturn9 fuerit ſanguis quinq; menſib9.aut ſex in matricib9 putrefactis putredo fit;in quibuſdam autem ſm teſticulū egredie&.eſt autē quibus iuxta femur:ſicut apoſtema fit. exinde ſanies facta egreſſa eſt:& alia multa huiuſmodi mulierib9 fiunt cū nō purgantur menſtrua ſed non oportet dicere hoc hic: dictum eni eſt in mulierib9 egritudinib9;ſed vnde dimiſi ſermonē complebo. Quando autem fit caro tunc panniculi aucto eo quod eſt in matricibus augentur:& ipſi cauantur maxime exteriores & ſanguis qui eſt a matrice deſcendens:quodcunq; caro fuerit ſpirans attraxerit:& augumentum fit & ſi vtile non fuerit in concauitates panniculorum ſegregatur & quando cauantur & ſanguinem recipiunt:tunc autem nominantur regio:hec aūt a me in hac parte dicta ſunt. Caro aūt aucta a ſpiritu articulatur:& venit in ipſa ſingulum ſimile:vt ſimul:& denſum ad dēſum:& rarum ad rarum:& humidum ad humidum:& vnū quodq; venit in propriam regionem:ſecundum cognatum a quib9 & factum eſt quecunq; a denſis ſunt & fiunt.& quecunq; ab humidis humida ſunt & alia ſecundum eandem rationem fiunt:& augumēta tis & oſſa indureſcunt a caliditate coagulata & iam ramificantur vt arbor melius interiora corporis & exteriora & caput fit diſtans a ſpatulis.& brachia et cubiti a lateribus:& crura diſtant ab inuicem: et nerui inuoluuntur circa naturas articulorum ; et ipſum habet os;et naſus et aures eleuantur in carne;et perforantur oculi re-

plentur humido puro ⁊ teſticulis manifeſtus fit: quale eſt ⁊ viſce/ ra articulantur: ⁊ iam a ſuperioribus ſpirationem facit ore: ⁊ na/ ſo: ⁊ venter inflat: ⁊ inteſtina inflata ſm ſupiora accipiũt ſpiritum q̄ eſt ꝑ vmbilicũ ⁊ obthurat ⁊ ad inteſtinũ via fit a vẽtre: ⁊ ab inte/ ſtinis extra. Singula aũt hoꝝ articulant a ſpũ ſingula inflata qui dem cum diſtant oia Secundũ cognitionẽ etem̃ ſi volueris fiſtu/ lam ligare ad veſiccã: ⁊ ꝑ fiſtulã imittere in veſiccã terrã ⁊ harenã et plumbi fruſta ſubtilia ⁊ aquã infundens fiſtulã inflare primuꝫ quidẽ illa miſcent aqua: deinde tpe inflata: veniet plumbũ ad plũ/ bum: ⁊ harena ad harenã: ⁊ terra ad terrã: ⁊ ſi quis ipſa deſiccare dimitteret: ⁊ circũfranget veſiccã inueniet: ⁊ videbit ipſorũ ſimile ſicut ad ſimile veniens: itaqꝫ aũt ⁊ ſperma ⁊ caro articulat: ⁊ veniet vnũqđqꝫ ſimile ad ſil'e. Hec aũt adhuc dicta ſunt a me: ⁊ factus eſt vtiqꝫ puer: ⁊ ad hoc accedit femina quidẽ in. xl. dieb⁹ ad lõgiſſimũ ſicut em̃ accidit in pl⁹ in hoc tpe aut paulo pl⁹: aut paulo min⁹ ħ arti culari. etem̃ purgatio fit i mulierib⁹ poſt ꝑtũ aut in pl⁹. accidit aũt in puella quidẽ. i. in muliere pariẽte puellã in dieb⁹. xliiij. ita quidẽ duriſſima ⁊ finalis periculũ vtiqꝫ erit. ⁊ in. xxxv. diebus purgaretur in maſculo autem mũdificatio fit in dieb⁹. xxx. ita diuturniſſima et finalis periculũ vtiqꝫ eſſet. ⁊ ſi in. xx. diebus purgaret: poſtremo aũt tempore nimie egreditur purgatio in iuuenibus aũt paucis dieb⁹ purgantur in vetuſtioribus autem pluribus. Maxime autem do/ lent mulieres in partu ⁊ in purgatione partus: primo parientes: ⁊ in mora parientes magis dolent: purgationes autem mulieribus ex partu huiuſmodi cauſa fiunt quia in priori temporis vſqꝫ ad q̄/ drageſimũ diem ⁊ duos in puella. in puero autem vſqꝫ ad. xxx. dieꝫ minus ſanguis deſcendit in argumentum puero. hic autem in his plus quouſqꝫ pariatur: oportet vtiqꝫ purgationem retribui in pur gatione partus: ⁊ exire foras ſecundum purgationem dierum.

Principium autem ſit huiuſmodi mulieribus in dolore perturbã tur ſanguis mulieris. ⁊ calefit totus a motu pueri forti exiſtente. ꝑ turbatus autem primo quod venit extra poſt puerum autem pu/ tredo groſſa ſanguinea: ⁊ meatus egreſſus factus eſt chimus ſicut aqua immenſa: deinde poſt illud ſecũduꝫ plurimos dies egreditur purgatio vſqꝫ ad dictũ tempus ſm ſimilitudinem hore menſis co/ tile. i. pugilli aut tota aut media: primo aũt paulo plus: aut paulo minus ſm rõnem huiuſmodi quouſqꝫ finiat. Egreditur auteꝫ ſan guis vt ab occiſa victima ſi ſana fuerit mulier ⁊ debet ſana eſſe: et cito coagulatur: ſi autẽ mulier non fuerit ſana neqꝫ debet ſana eſſe egreditur purgatio minor ⁊ ſm ſpeciẽ prauior ⁊ non coagulabilis: ita aũt hoc habet ſi qua mulier in vtero habẽs egritudinẽ habue/ rit nõ exiſtentem cognatã purgationi ꝑtus deſtruitur niſi purget in anteriorib⁹ dieb⁹ in vtero hñs mox ſana exñs mox intus: ſi mãſe rit aũt ipſi purgatio ſiue a medicis ſiue a ſpõtanea ſubito ſm rõ/

nem dierū egredietur: q̄bus nō egrediet: in ſemel vel ſimul. Si aūt nō purgata fuerit mulier purgatione ꝑtus: egritudo ipſi magis ⁊ periclitabit mori: neq; ſi curā hūerit in breui: ⁊ ipſa deorſum agat purgatione: hic aūt reduxi hic ꝓpterea qualr̄ enunciē ꝙ puerorū ſit ſegregatio membroꝝ lōgiſſima. in puella quidē in. xlij. diebus in puero ꝟo in. xxx. dieb⁹ diuturna. Debeo aūt ſm nūc nominare cauſam explanatiōis: dico nō retribui ꝙ in matricib⁹ exn̄ti ſpermati minus ſanguis venit a muliere ad matrices hn̄te feminēū ſperma in. xlij. diebus: in his aūt diebus articulant mēbra infantium. ab hoc aūt tp̄e ipſi in plus venit ſanguis in puero ſm ipſum numerū et rōnem. xxx. dierū: ſicut aūt habet aliud argumentū hic ꝙ hec vera ſunt primis aūt. xxx. diebus quando ſperma in matricem cadit minimus ſanguis venit ad matrices a muliere. deinde in pl⁹: ſi eñi coadunatus: et multus venerit: non vtiq; ſperma poſſet ſpiritum habere: ſuffocaretur: vtiq; a ſanguine vehemente multo. Retribuitur aūt in purgatione ecōtrario: egreditur autē purgatio partus in primis diebus plurima. deinde in minus donec finiatur: multe vtiq; mulieres corrūperunt puerū pauloante. xxx. diem: ⁊ inarticulatus apparuit: quecūq; vero poſterius aut ſimul. xxx. diebus articulata apparebant exiſtentia: ⁊ in puella ſm rationē. xlij. dierū. qn̄ corrumpūtur videtur articulatio mēbrorum: ſiue prius corrūpat puer ſiue poſterius ſic videt ⁊ ratione ⁊ neceſſitate articulatio exiſtens: in puella quidē in. xlij. diebus in puero. in. xxx. teſtat eñi aborſus infantium ⁊ immūdificationes partus. cauſa autē eſt. q: feminа coagulat poſteri⁹ ⁊ articulat: quia ſperma infirmius ⁊ humidius mulieris q̄ viri: ⁊ neceſſe eſt ſm hanc rōnē poſterius feminā coagulari q̄ maſculū: ⁊ mundificatio diuturnior hmōi cauſa cū in femia magis de ſubſtātia ſit q̄ in maſculo. Redibo aūt iterū retro vnde diſceſſi: qn̄ aūt articulatur infans ſm formas mēbroꝝ ipſo aucto oſſa ⁊ mēbra duriora fiunt ⁊ cauant: ⁊ hec a ſpū fiunt. ꝯcaua aūt exn̄tia attrahūt ad ſe a carnib⁹ ſanguinis pinguiſſimū: ⁊ tp̄e ꝓcedente ramificant iterū extrema oſſium ſicut arboris extrema poſtremo ramificant: ita ⁊ pueri diſtāt: adinuicē digiti manuū ⁊ pedum: in extremis aūt vngues oriunt: finiūt aūt vene hoīs: oēs in digitos manuū ⁊ pedū: ⁊ groſſiſſime quidē ſunt in corpe ⁊ q̄ in capite: deīde aūt in cruribus ⁊ brachijs. ⁊ cubitis: in pedib⁹ aūt ⁊ manibus ſubtiliſſime ⁊ dēſiſſime ⁊ pſime vene ſunt: ⁊ nerui ſubtiliſſimi ⁊ denſiſſimi pſimi. digitis aūt manuū ⁊ pedū hi maxime ſunt: extra dixit aūt ſicut ex hn̄tibus dēſa oſſa pua ⁊ venas ⁊ neruos: ita et vngues oriunt ex ipſis ſubtiles et denſe: ⁊ accipiūt extrema venarū ꝙ nō amplius augeant ipſe: neq; emineat aliqua altera: quare nō eſt mirandū ꝙ vngues in extremo corporis denſiſſimi ſunt ſimilr̄ aūt et vnguibus ⁊ capilli in capite radicant. Hab; aūt in capite ſic q̄ ſunt de natura capillorum; oriuntur enim maximi et plurimi vbi

corporis cutis rariſſima eſt: et hoc vbi capilli moderatã humiditatem in nutrimentum habẽt et vbi cutis poſterius rara fit: et ibi pili poſterius oriunt̃ in mento et pectine et ſi cubi: ſimul eñ ſpermate facto caro rara fit: et cutis et vene apiunt̃ magis q̃ in priore tp̃e puero exẽti ſubtilib⁹ eñ venis exẽtibus nõ deſcẽdit p̱ ipſas ſperma et de mẽſtruis puelle eadẽ cadit ratio: ſimul aũt via fit et mẽſtrualib⁹ et ſpermati virginibus et capillat̃ pecten pueri et puelle rara facta cute et ſimul crinis vel cutis humiditatẽ temperatã in nutrimentũ h3: et nõ minorẽ: ita et barba viri h3: rara eñ fit cutis tẽdẽte in ipa3 humiditate a capite: ſimul quidẽ eñ et in coitu: pariter aũt et in medio tp̃is crinibus menſuratã h3 humiditatẽ in nutrimentũ: tunc maxime quãdo tempus fit humido deſcendenti a capite: et in coitu deſcendẽdo a pectore ad barbã: ſignificatio aũt: q̥ in rariſſimis cutis oriunt̃ pili: ſi quis voluerit aduerere cuti et cruſtã ſolũ facere et ſanare dẽla facta cutis in cicatrice pilos nõ p̱ducet. Quicũq̃ aũt eunuchi pueri exẽtes fiunt: p̱pter hoc neq̃ pilos habẽt in pectore neq̃ in mẽto lenes fiunt toti: q2 via nõ facta ſp̱mati rarificat cutim in toto corio. ¶ Secant aũt viã ſp̱matis ſicut mihi dictum eſt pauloante: et mulieres aũt lenes fiũt ſm̃ mentum et corpus: q2 in coitu ipſarum humidũ ſimiliter iectigatũ ſicut id quod eſt viri cuti3 nõ facit raram: quicunq̃ aũt calui fiunt: iſti aũt flegmatici ſunt: et in capite ipſorum ſimul coitu iectigatũ et calefactũ flegma cadens in cutim vrit capillorum radicẽ et fluunt capilli. Eunuchi p̱pter hoc nõ fiũt calui: q2 ipſoꝝ nõ fit motus vehemẽs neq̃ calefactũ flegma in coitu vrit capilloꝝ radices: cani aũt propter hoc fiũt: q2 multo tẽpore deſcendẽte humido in homine ſequeſtrat̃ albiſſimum et cadit ad cutim: et crinis albiorem humiditatem habens q̃ in priori tempore albior fit: et cutis vbi cani ſunt albior altera fit et quicũq̃ ex genitura caniciẽ quandã habẽt in capite: illis vbi canicies eſt albior alia eſt: illic eñ albiſſimũ humidũ eſt: h3 autẽ et hoc fit vbi vtiq̃ caro humiditatem attrahit ſiue albam ſiue rubeam ſiue nigrã: tales ſm̃ colorem et pili fiunt hec autẽ dicta ſunt a me. Adhuc veniã aũt ad reſiduũ ſermonis: quando vtiq̃ extrema corporis pueri ramificãtur extra: et vngues et capilli ramificabũtur: tũc vtiq̃ et mouet̃ et tẽpus ad hoc fit maſculo quidẽ tres menſes: femine verõ .iiij. ſic eñ in plurimũ accidit: eſt aũt et quoſdam puerorum ante hoc tempus moueri: mouetur aute3 ante maſculus: q2 eſt fortior femina: et ante coagulatur maſculus a groſſiori enim et fortiori ſpermate fit maſculus femina: quando autẽ mouebitur embryo: tũc vtiq̃ et lac ſuperſignat matri: mammille enim eleuantur et pupille quieſcunt luceſcunt autem liueſcant: lac vero non egreditur et feminis denſatur carnium poſterius lac ſuperſignat et venit: et rarũ autem carniũ ante propter hanc neceſſitatem fit lac quando matrices tumoroſe fuerint a puero comprimunt ventrem mulieris huiuſmodi autem

quando repleta repreſſio fit:reſilit pinguiſſimum a cibis ꝛ potibus extra ad omentū ꝛ carnē:ſicut ſi quis corīū inūgat oleo multo.ꝛ ꝑmittat imbibere ꝛ poſtꝙ imbiberit reprimat corium repreſſo corio reſilit extra oleū ita vtiqꝫ ꝛ ventre habente in ipſo pingue a cibis ꝛ potib⁹ repſſo a matricib⁹ reſilit pingue ad omētū ꝛ carnē.ꝛ ſi fuerit mulier rare carnis citius ſentit ſaltū:ſi vero nō poſterius:ꝛ beſtie in vtero habentes ſi quidē nō egrotauerāt ab eodem cibo ꝛ potu pinguiores fiunt ꝓpterea.ſimiliter autem ꝛ femina a pingui calefacto ꝛ albo exn̄te quod dulcoratū a caliditate que eſt in matricibus repreſſum venit ad mām̄illas ꝛ ad matrices parū venit ꝑ eaſdē venas:ꝓcedūt eñ vene ad mām̄illas ꝛ ad matrices ꝛ he alie ſimiles ꝛ qn̄ accidit ad matrices lac:puer ab ipſo augetꝰ:parū mām̄ille vero recipientes lac eleuantꝰ replete:ꝛ qn̄ parit primo motu facto tendit lac ad has mām̄illas ſi lactauerit:hꝫ eñ ſic lactantibus mām̄illas ampliores fiunt vene ſm̄ mām̄illas ampliores autē facte vene a vētre attrahentes pingue tradūt mām̄ille eteñ ſi vir coierit multuꝫ ampliores fiunt vene ꝛ magis ducunt coitū hꝫ aūt ꝛ hoc ſic. Nutrimentum ꝛ augmentū puerorū fit:qn̄ in matricibus vadūt q̄ ſunt a matre:ꝛ quomodo mater hꝫ ſana ꝛ infirma:ita ꝛ puer hꝫ quemadmodum ꝛ que in terra vegetabilia:nutriuntur a terra.et qualiter vtiqꝫ terra ſe habēt:ita ꝛ vegetabilia ſe habēt ꝛ que in terra:ſemē enim quando deponitur in terrā humiditate repletur a terra.habet enim in ſeipſa terra humiditatem omnimodā qua nutriūtur vegetabilia:humiditate autem repletum ſemē inflatur ꝛ tumeſcit et cogitur ab humiditate conuerti v̾tus que eſt leuiſſima in ſpermate:cōuerſa autē virtus a fronde ꝛ humiditate facta frondes rūpit ſperma:ꝛ oriuntur primo exterius frondes:orientia auteꝫ qua non amplius poſſunt nutriri frondes ab hūiditate que eſt in ſpermate rumpuntur inferius ſperma ꝛ frondes.ꝛ coactum a frondibus tranſmittitur a pondere in dorſum aut in ipſo delinquitꝰ propter grauitatem.ꝛ fiūt radices ex frondibus denſe.qn̄ autem dorſum firmiter radicatum fuerit vegetabile et nutrimentum a terra faciet. tunc vtiqꝫ eūauit oē:ꝛ quod conſumptum eſt ꝛ vegetatum preter corticeꝫ. qꝛ ſolidiſſimus eſt:iterum autem cortex putreſcēs in terra immanifeſtus fit tempore vtiqꝫ:et ramificantur quedam frondium ex ſpermate igitur ſic ab humido factum:tamen momētale exiſtens ꝛ aquoſum et augumentum motum ꝛ in deorſum ꝛ in ſurſum non pōt fructum emittere nō eñ ipſi eſt v̾tus fortis et pinguis ex qua ſemen conuertetur.quando autem infirmabitur magis vegetabile ad genus a tempore tunc vtiqꝫ et venas habet amplas ꝛ in ſurſum et deorſum.et tunc vtiqꝫ ex terra extrahitur non amplius aquoſum ſed groſſius ꝛ pinguius ꝛ plus vt calefactum a ſole ebulit ad extrema:ꝛ fit fructus ſm̄ cognitū ex quo ꝛ factū eſt ꝛ mult⁹ ex medico:ꝛ ꝓpter hoc ſit.qꝛ attrahit vnūqōqꝫ vegetabiliū

ex terra potentiam magis q̄ ex quo factum eſt:ꝛextra viuit non ſm vnum:ſed ſm multa. Quādo autē fructus egreditur:nutrit a vegetabili attrahēs eni vegetabile a terra fructū tradit:ſol aūt maturat ꝛſolidat fructum attrahens ab ipſo ab aquoſo ad ſe. Et hec dicta ſunt a me de vegetabilib' a terra ꝛ aqua ꝛ ſeminib'. Que aūt plātatur ex arboribus plante fiūt hoc modo. Ulnꝰ autem vnus habet ramꝰ in infirmo verſus terrā ſm q̄ ab arbore ruptū eſt vnde ꝛ radices emittunt:hoc modo dicto tranſmutant q̄ñ plāta que eſt in terra humiditatē ſumit a terra inflat ꝛ ſpiritū habet: que aūt ſup terrā vnde ſpiritus hic ꝛ humiditas conuertunt ad inferiꝰ:plāte virtute quecunq; erat grauiſſima rumpit in deorſum:ꝛ fiunt ex ipſo radices molles:quando autē inferius accipiantur tunc attrahit a radice humiditatem:ꝛ tradit exiſtenti ſuper terra ꝛ tunc rurſum ſuperius inflatur:ꝛ ſpiritum habet:ꝛ quāta virtꝰ in plāta leuis eſt cōuerſa frondes facta germinat:ꝛ in ſuperiꝰ augumētū facit. ꝛ ad inferiꝰ ita in cōtrariū accidit vtiq; eoꝝ que fiunt ex ſemine ꝛ plantaꝝ de germine. Primū eni ex ſemine frondes oriunt. deinde radices ad inferius emittunt arbor aūt radicatur prius deinde frondeſcit: ꝓpter hoc q: in ſemine quidem ipſo humiditatis multitudo ineſt:ꝛ in terra omni exiſtenti nutrimentum ineſt primo ſufficiens frondi: vnde frons nutriatur quouſq; radicetur: in ramo autem non ſicut :non enim fit ex alia: inde frons primum nutrimentū habet:ſed ipſe ramus eſt ſicut ꝛ arbor ſe habet:ꝛ hic ſup terram eſt multa:quare nō poterat ſuper terram repleri humiditate niſi ex inferiori magis virtus quedam veniens extra det quod ſuperius eſt humiditatis ꝛ primo quod plantatur neceſſe eſt inʳ ſeipſo nutrimentum facere a terra radicibus:deinde ſic a terra attrahens ſurſum tribuere ꝛ frondes mouere in germen ꝛ augumentum:quando autem augetur plāta ramificatur ab huiuſmodi neceſſitate:quam dicā q̄ñ plꝰ hūiditatis ipi adueniat ex terre extracte a multitudine rūpit ſm q̄ plurima erat ꝛ ſic rāificat plāta:augeť aūt ꝛ in latitudinē ꝛ in ſupiꝰ ꝛ iferiꝰ ꝓpter hoc q: inferiꝰ terre hyeme q̄dē calīm eſt eſtate ꝟo frim:hoc āt ꝓpter hoc eſt:q: terra hūida hyeme ab aq̄ q̄ a celo deſcendit:ꝛ reprimitur in ſe ſicut grauiori exiſtēte hūiditate:denſior aūt ab hac:ꝛ nō habet aliquā reſpirationē nō eni ampliꝰ ineſt magnū rarū: ꝛ ꝓpter hoc iſtiꝰ terre hyeme magis eſt calīm. etenī ſimꝰ collectꝰ q̄dē calidior eſt ſm q̄ rarꝰ exiſtit:ꝛ alr̄. Hūida autē repreſſa a ſeipſis calide fiūt ꝛ in veloci valde a caliditate cōbuſta putrefiūt:nō eni trāſit reſpiratio p ipſa tanq̄ dēſa exiſtētia. Si aūt ſicca fuerint ꝛ rare poſita multo minꝰ calefiūt ꝛ nō putrefiūt. ſic āt ꝛ frumēta ꝛ hordea hūida exñtia ꝛ fuſa calidiora ſunt q̄ ſicca fuerint ꝛ rare poſita. Et indumēta colligata ꝛ cōpreſſis fortiter inuoluta: vrunt a ſeipſa ſicut ego vidi iam tanq̄ ab igne:ꝛ alia ſi q̄s voluerit eſtimare: oīa quecunq; reprimunt a ſeipſis calidiora inuenit q̄ rare poſita;nō eni reſpirare frigidum

aventis ita aũt ⁊ terra inferiꝰ repleta exiſtente: ⁊ ipſa a ſeipſa repꝛeſ
ſa tanꝗ̃ graui ⁊ denſa exiſtente ab humiditate calidum eſt hyeme:
nõ enim eſt ipſius exalatio aliqua calidi: ſed quãdo ceciderit ex celo
aqua in ipſam quando reſpirat in terra ab ipſo non tranſit ante tã
ꝗ̃ terra exiſtẽte denſa: ſed ſpiritus retro ad aquã venit: ⁊ ꝓpter hoc
fontes calidiores ſunt hyeme ⁊ maiores ꝗ̃ in eſtate: qꝛ reſpirãte ſpi
ritu retro venit ad aquam tanꝗ̃ terra dẽſiori exiſtẽte ⁊ nõ tranſit ꝑ
eã ſpiritus ⁊ aqua multa exiſtens inꝗ̃tum ſi contingat: hic autẽ rũ-
pit diſtendens ⁊ viam ſibiipſi facit ampliorẽ ꝗ̃ ſi modicus fuerit: aq̃
enim in terra non ſtat. ſed ſemper tendit in decliuum: ſi autem trã
ſiret hyeme ab aqua ſpiritus terre per ſe minor aqua ꝓcederet ab
ipſo ex ipſa ⁊ fontes nõ eſſent vtiꝗ̃ hyeme magni: hec autẽ dicta ſunt
a me: ⁊ terre inferiꝰ calidiꝰ videt̃ exiſtens hyeme ꝗ̃ eſtate. Nũc autẽ
volo dicere: quia eſtate inferiꝰ terre frigidiꝰ videt̃ exiſtens ꝗ̃ hyeme
eſtate enim rara eſt terra ⁊ leuis tanꝗ̃ ſole attrahente ad ſe ab ipſa
humiditatem: habet autem terra in ſe aquam plus aut minꝰ: ſpũs
aũt oẽs ſunt nobis ex aqua: huiꝰ autẽ ſimile eſt qꝛ ita ſe habet: ab
omnibus enim fluminibꝰ ⁊ nubibꝰ ſpiritus procedunt quotidie ⁊ cõ
tinue: nubes autem ſunt aqua continua in aere: ⁊ tũc vtiꝗ̃ terra ra
ra eſt ⁊ leuis eſtate ⁊ tanꝗ̃ in ipſa habens ⁊ aq̃ fluit ad decliuia de-
ſcẽdẽte aũt aqua ſemper expirat exinde aliꝰ ſpiritus ex alio: q̃ autem
erat per terrã venit leuẽ ⁊ rarã exiſtentẽ: ⁊ frigidus terre facit. ⁊ ipſa
aqua ſimiliter infrigidatur. Habet autẽ ſic queadmodũ ſi quis in
vtre aquã exiſtẽtẽ repreſſerit fortiter ⁊ exalationẽ aqua fecerit in pũ
cta vel in pũctura: aut magna aut parua acus ⁊ vtrẽ pendens ſuble-
uet nullus ſpiritus ꝑ perforatum procedet ſed aqua: nõ eñ habet
amplitudinẽ qua expirat aqua ſicut autem habet hyeme de aqua
in terrã: ſi autẽ aqua in vtrem amplitudinẽ fecerit ⁊ pendẽs ſubleua
bis vtrẽ ſpiritꝰ ꝓcedet ꝑ ꝑforatũ. amplitudo enim eſt ſpiritui ab aq̃
mota exire ꝑ vtrẽ ⁊ ꝑ ꝑforatũ ſpiritꝰ ꝓpter hoc ꝓcedit. Sic autẽ ha-
bent ſe aque eſtate terra: amplitudo eñ eſt ipſi tanꝗ̃ terra rara exi
ſtẽte ⁊ ſole attrahẽte ab ipſa humiditatẽ ad ſe: ⁊ trãſit ſpũs tanꝗ̃ fri
gidꝰ exiſtẽs ab aq̃ ꝑ ipſam rarã exiſtẽtẽ ⁊ leuẽ ꝓpter hoc inferiꝰ ĩpiꝰ
exiſtẽs frigidũ eſtate. ⁊ aque magis ſpiritu qui eſt in terra frigido
exiſtente: ⁊ ipſa dimittit ſibiipſi ſpiritum ad terram ⁊ pariter qui-
dem que hauritur in puteo ſemper mouet ſpiritum tanꝗ̃ flabellum
⁊ ipſum facit frigꝰ prebere aque: que autem non hauritur aq̃ eſtate
ſꝫ eſt ſtãs dẽſum exñs nõ ſimiliter recipit ſpm̃ ad ſe a terra: neꝗ̃ in
terrã ad ſe tradit: ⁊ pariter a ſole ⁊ aere nõ diſperſo in puteo: ſꝫ ſtabi
li exiſtẽte caleſit prio ſupficiale ĩpiꝰ: deinde alteꝝ ab altero ad inferiꝰ
tradit caliditate: ⁊ ꝓpter hac aqua q̃ nõ haurit̃ eſtate calidior eſt
ea q̃ haurit̃. Fontes autem profundi aquaꝝ eſtate valde ſunt frigi-
di ⁊ aqua hauſta hyeme a terra calida exiſtente confeſtim enim ca
lida eſt quando autem tempus fit frigida eſt ab aere frigido exi-

ſtente exareſcit enim a vento ꝛ ſpiritus per ipſam tranſit quemadmodū ꝛ aqua que hauritur eſtate qñ hauritur frigida cōfeſtim fit calida propter hoc qꝛ terra rara exiſtēte ꝛ ſpiritu exiſtēte in ipſa infrigidatur: quādo autem hauritur tēpus fiat ſtabilis: caleſit eñi ab aere calido exiſtēte quēadmodū ꝛ aqua qui non haurit in puteo eſtate: ꝛ propter hoc calida fit: quidē adhuc dicta ſunt a me. Reſumā iterū quare eſtate terre inferiꝰ frigidiꝰ eſt hyeme autem calidū: ſuperiꝰ aūt terre cōtrariū huiꝰ: ꝛ oportet arbori duo nō calida fieri neq̧ duo frigida. ſimul ſi debet ſana eſſe: ſ; ſi ex ſupiori aduenit. ex inferiori oportet frigidū aduenire ſibi radices aūt qñ attraxerint arbori retribuūt ꝛ arbor a radicibꝰ. ꝛ ita fit cōſeruatio ꝛ frigidi calidis tanq̄ ꝛ hominibꝰ intrātibꝰ in ventrem cibis quecūq̧ digeſta calefaciūt oportet infrigidare tradendo arbori a loco ꝛ arbori. ita ꝛ arbori ex inferiori oportet retribuere ad ſuperiora ꝛ ecōuerſo: ꝛ augetur arbor ꝛ ſuperiꝰ ꝛ inferiꝰ ꝑpter hoc qꝛ nutrimētū eſt ꝛ ex ſupiori ꝛ inferiori ꝛ quouſq̧ mollis fuerit vehementer nō fructificat: nō eñi eſt ipſi pinguis ꝟtus neq̧ groſſa que in fructū conferūt quale eſt. qñ autē tēpus fit tūc vtiq̧ in ipſa vene ample facte faciūt in ipā ex terra pinguē ꝛ groſſum fluxum. ſol aūt diffundēs ſpm̄ ipſum facit extrauiuere vel exire ſicut leuem exñtem in extremitatibus ꝛ fructificare ꝛ ſubtilē quidē humiditatē a fructu aufert groſſa aūt maturans ſol ꝛ calefaciēs: dulcora. Arbores ꝟo q̄ nō fructificāt nō hñt pinguedinē in ſeipſis quāta in fructum tradāt extra. oīs aūt arbor qñ a tpe firmabiť ꝛ ſumat ex inferioribꝰ vtiq̧ a radicibꝰ terre ceſſat augeri quibuſcūq̧ autē arboribꝰ ab alijs arboribꝰ oculi inſiti ſunt. ꝛ arbores facti in arboribꝰ viuūt ꝛ fructificāt fructū: nō ſimilem quibus infinite ſunt tali modo hoc fit. Accidit oculo primum quidem germinare. alimentū eñi habuit primum q̄dem ab arbore qui deciſus eſt: deinde in qua ſitus eſt. quando autem germinabit ita trāſmittit in arborem radices ab ipſa ſubtiles. in primū augetur ab humiditate que eſt in arbore in qua ſitus eſt: deinde tēpore facto mittit radices in terrā ꝑpterea qꝛ i qua ſitꝰ eſt eleuať a terra attrahens humiditatē ꝛ nutrimētum ipſi: ꝛ exinde eſt quare nō admirandū inſitas arbores alteriꝰ fructꝰ eſſe: viuunt eñi a terra. hec autem dicta ſunt a me de arboribus ꝛ fructibus: ꝑpter hoc qꝛ non eſt poſſe mihi ſermonem ſemper factum derelinquere. Redibo autē iterum retro cuius ſermonis cauſa hic de his dicta ſunt. dico eñi vegetabilia in terra omnia viuere ab humiditate terre: ꝛ qualiter ſe habet terra humiditate: que eſt in ipſa: ita ꝛ vegetabilia habere ita ꝛ puer viuit a matre in matricibus et quomodo mater ſana ſe habet ꝛ ita puer ſe habet: ſi quis autem voluerit intelligere ea q̄ dicta ſunt de huiuſmodi inueniet ex principio ad finem. naturā oēm ſimilē exiſtere vegetabiliū enim ex terra ꝛ humana natura ꝛ hec a me ad hoc dicta ſunt. puer aūt in matricibus exiſtēs manꝰ h; apō

mentum ⁊ caput prope pedes: ⁊ nõ eſt vere iudicare neq̄ videbis in matricibus puerum vtrum caput ſuperius habet aut inferi⁹ ex vmbilico diſtẽſi ſunt pãniculi propoſiti ſibi: nunc autem dico cognitionem quam dixi enunciare pauloante ſicut poſſibile eſt humane mẽti manifeſtã exiſtentem cuilibet volenti ſcire de hoc: qꝛ ſperma in pãniculo eſt. ⁊ ſm mediũ ipſius vmbilicus eſt exinde primũ ſpirationẽ attrahit ad ſe ⁊ tranſit extra ⁊ ex vmbilico pãniculi ſunt in aliã naturã pueri ſic ſe habenteȝ quã dixi inuenies totã vſq̄ ad hec qualiter a me in ſermõib⁹ nõ fuerit aſſertũ. ſi voluerint enim aliquib⁹ teſtib⁹ quib⁹ debeo dicere vti. Si quis enim voluerit oua. xx. aut plura qualiter excorianẗ ſupponere gallis vel gallinis ſiue duobus aut plurib⁹ ⁊ incipiẽs ſingula die a ſcda vſq̄ ad vltimũ ſm ꝙ deficiet ouũ auferat frangẽdo intendens inueniat omnia habentia ſecundum meaȝ rationẽ vt cõgruit auis naturã comparare nature hominis. ꝙ enim pãniculi ſunt ex vmbilico diſtenſi: ⁊ alia quecũq̄ dicta ſunt de puero multa ſe habere in ouo auiculari inuenies ex ꝑncipio vſq̄ ad finem: ⁊ etiã ſi q̇s nondum ſciuit admirabiẗ in ouo auis exiſtere vmbilicum. hic aũt ſic ſe habent: ⁊ hec a me dicta ſunt: qñ autẽ mulieri ꝑtus aduenit accidit tunc puero moto ⁊ calcitrãdi manibus et pedibus rũpere aliquẽ interiorum panniculorũ. rupto aũt vno alij vtiq̄ infirmiorem fortitudinẽ habent ⁊ rũpuntur: primum quideȝ illius continui deinde poſtremus. qñ autem franguntur vel panniculi tunc ſoluitur a ligamento embryo: ⁊ tenditur extra iectigatum: venientib⁹ eñi pãniculis anterius ⁊ his apertis matrices nõ habẽt amplius potentiã puerũ retinere: ſimul capiunẗ vel cooperiũtur eñ ⁊ pãniculi matricũ quãdo puer circunuoluitur non multo poſt. quãdo autẽ egreditur puer cogit ⁊ dilatat matrices in exitu molles exiſtentes egreditur aũt ad caput ſi ſcdm naturam exierit grauiora eñi ſunt ipſi ſuperiora ex vmbilico liberata. exiſtẽs in manibus incontinens magis fit ex panniculis ſecũdum ruptionem ſimul. x. menſe quãdo partus matri aduenit. Si autẽ violẽtã paſſionem paſſus fuerit puer ⁊ ante hoc tẽpus ruptis panniculis egreditur: ⁊ hoc ſi nutrimentũ prius fiat a matre puero. ⁊ ſic prius partus matri aduenit: velocius autẽ. x. menſibus egreditur. ſȝ quicũq̄ opinati ſunt habere puerũ tẽpus plus. x. menſibus. iam eñi multotiẽs hoc audiui: extraxerũt hoc modo quo debeo dicere. Quãdo matrices ſpiritũ acceperũt in ſeipſas a ventre ventoſitatẽ prebente iſlabuntur: ſi enim hoc poterant ⁊ putãt vti mulieres ad ſe habere: tũc ⁊ ſi mẽſtrua nõ exiſtẽtia cõuertãtur in matricibus ⁊ fuerint diuturniora: ſemper defluunt in matrices eſt quidem quando a ventoſitate que eſt a ventre. eſt autem quandoq̄ ⁊ calefacta: ſed etiam tũc in vtero putant habere mulieres tanq̄ menſtruis non egredientib⁹ ⁊ matricibus inflatis: deinde quando menſtrua rumpuntur ſpontanea: aut alijs ſuperdeſcẽdentibus ad matrices ⁊ ducẽtibus deorſuȝ

priora ⁊ vētoſitas egreſſa eſt ⁊ mulieris vtiꝙ confeſtim poſt purga
tionē matrices aperte ſunt ⁊ ad teſticulum conuerſe ſunt ⁊ coeūtes
cū viris mulieres cōceperunt ad ſe eodē die aut ſimul paucis dieb⁹
putāt mulieres inexperte harum rationū ⁊ cauſarū illo tpe in vētre
habere tunc quando menſtrua non egrediebanꝫ ab ipſis ⁊ matri-
ces inflate erant. Quod aūt nō eſt diuturnū .x. menſib⁹ habere in
vtero dicā nutrimentū ⁊ augmentū quidē a matrice deſcendentes
non amplius ſufficiens puero eſt. quando .x. mēſes aduenerint ⁊ em
bryo augeatur attrahit eñ ad ſe ſanguinē dulciſſimū pariter aūt
⁊ a lacte augetꝫ parū: cū autem ipſi rariora hoc fiunt ⁊ groſſior exñs
puer petēs plus nō exiſtente nutrimēto calcitrat ⁊ pāniculos rum
pit ⁊ mulieres primo pariētes hic patiunꝫ magis: deficit eñ nutri
mentū pueris ad ſufficientiā vſꝙ ad .x. mēſes plus deficit aūt his ꝓ
pter hoc ſunt aūt hic q̄ purganꝫ a mēſtruis plurimis alie vero pau
cioribus hoc aūt ſꝑ fit: ⁊ natura ⁊ in genere matricū eſt. q̄ aūt men-
ſtrua modica trāſmittūt: nutrimentum rarius ſe prebēt pueris in
vltimo temporis. quando vtiꝙ ergo ſuperiori nutrimēto indigēt
faciunt calcitrare: ⁊ ante .x. menſes egreditur: parū eñ ab ipſis egre
ditur ſanguis: ſic autem in plus accidit ⁊ ſine lacte magis eſſe has
mulieres que modica menſtrua mittūt durioris eñ carnis ⁊ denſe
carnis ſunt hac autem ratione qꝛ deficiente nutrimēto egreditur
embryo: niſi aliqua paſſio violēta accidat: teſtimoniū autem ē auis
q̄ fit ex vitello oui hoc modo accubante matre calefit ouū: ⁊ qḋ exi-
ſtit in ouo a matre mouetꝫ. calefactū aūt qḋ exiſtit in ouo ſpiritū hꝫ
⁊ attrahit aliū frigidū ab aere per ouū. ouū eñ rarū ita tanꝙ aper
tum ſpiritū attractū ſufficientē ire exiſtente inferius ⁊ augetꝫ auis
in ouo ⁊ articulatur hoc modo ⁊ ſimili quo ⁊ puer: ſicut et prius di
ctuꝫ eſt a me: fit autē ex vitello oui nutrimentum autem ⁊ augumē
mentū eſt ab albo quod eſt in ouo ⁊ hoc vtiꝙ manifeſtum eſt omni-
bus factum quicūꝙ ⁊ intellectū intendūt: quando autem deficit nu
trimentum auicule ex ouo non habens ſufficiens a quo viuat mo
uetur fortiter in ouo appetēs nutrimentū plus ⁊ panniculi circum
franguntur: ⁊ quando mater ſentit auiculam moueri fortiter rum
pens extrahit: ⁊ hic accidunt ſibi in .xx. diebus: ⁊ manifeſtum eſt ꝙ
ita ſe habet quando enim ſculpſit auis in cortice oui: nihil eſt hu-
midum quod ſit dignum ratione. conſumptum enim eſt in auicu-
lam. Ita autem ⁊ puer quando augetur non amplius poteſt mater
prebere nutrimentum ſufficiens: appetens igitur pl⁹ nutrimentuꝫ
preſente embryone calcitrans frangit panniculos ⁊ ſolutum a liga
mento tendit pariter foras hec fiunt in .x. menſibus ad longiſſimū
Et ſcdm hanc rationem ⁊ beſtijs ⁊ feris partus aduenit tempore in
quo ſingulū parit ad longius. Unicuiꝙ eniꝫ animaliū neceſſe ē tp̄s
in quo nutrimentum rarius eſt embryoni. ⁊ deficiet et partus adeſt
et que quidē habent min⁹ nutrimentū embryonib⁹ minus pariunt.

que vero plus poſterius. et hec quidē ad hoc dicta ſunt a me. Puer autē q̄n circūfranguntur panniculi ſiquidē vtiq; in exitu ad caput facile parit mulier ſi autē ſm latus aut ſʒ pedes egredietur fit eni hoc ſi ita egreſſus accidat factus autem ab amplitudine matricū et ſi mater in dolore non quieſcat primum autem ſi ita egreditur difficulter pariet mulier: multeq; vtiq; aut ipſe deſtructe ſunt aut pueri aut ſimul. Parientes autem mulieres maxime dolent q̄ primo pariunt propter inexperientiam dolorum: et maxime dolēt q̄dā ſecundum lumbos et anchas. dolent autem et totum corpus diſtant et anche ipſarum que autem maxime experte partus minus dolēt primo parientibus que vero multotiens minus dolēt. Si a capite ierit embryon caput primo extra egreditur. deinde alia mēbra conſequentia: poſtremo autē vmbilicus: ex vmbilico autē regio tēſa ē: poſt hoc autē putredo venit ſanguinea a capite et ab alio corpore ſegregata coactione et labore et caliditate et fecit vel facit viā purgationi part⁹ poſt exitū putredini mundificatio fit ſm tp̄s primo dictum et mā mille et alia membra mulierum quecūq; humidiora ſunt rumpuntur minus quidem in primo partu. deinde tanq̄ pluribus corrūpūtur partib⁹ adhuc magis rūpuntur euacuatis venis a mūdificatione ptus. hec aūt a me dicta ſunt ad hoc. Gemelli aūt fiunt ab vno coitu: hn̄t eni vētres et ſinus matrices denſos. hos quidem lōgiores: alios vero propinquiores. teſticuli et multorum generātia aialium plures hn̄t paucorū gn̄atiuis: ſil'r aūt oues et beſtie et aues. Quādo aūt mulieri accidat diuerſa aut diuiſa accidēs ad duos vētres et matrices rapiāt ſperma et ventriū neq; aliter ad alterū vētrē relaxet. diuiſum aūt in vtroq; vēter pticulatur et viuificatur eodem modo quo et nūc dictū eſt. q̄ autē ab vno coitu gemelli fiunt hoc eſt ſignum canis et ſus et alia aialia ſunt quecunq; ab vno coitu pariūt et duo et plura et ſingulū animalium in matricibus in ventre et pāniculo ſunt. et hic noſipſi dicamus fieri et hec pariunt eadeʒ die omnia vt multum ſic autem et mulieri ab vno coitu pueri facti. vterq; in vētre et regione eſt. et pariuntur eadem die vtriq; et primū aliter egreditur foras et regio ipſius. Quod autē femina et maſculus gemelli fiunt. dico in femina et viro et in vnoquoq; animali ſperma eſſe et infirmius et fortius non inſimul egreditur ſperma: ſed in duas et tres erectiones vel electiones. et non eſt poſſibile ſemper ſimile eſſe totū forte. quod primo egreditur et quod poſterius ſiquidem contingat groſſum et forte ſperma intrare in alterum ventrium illic maſculus fit. ſi vero in alterum humidius et imbecillius ibi femina fit. ſi vero in vtroq; forte ingrediatur vtriq; maſculi fiunt. ſi vero infirmum vtreq; femine fiunt. Iſte ſermo ſic dictus totus finem habet.

Deo gratias.

¶ Et hic finis imponitur libello hypocratis de embryone ſiue natura fetus.

¶ Eiuſdem liber ſecretorum incipit.

DIxit hyppocrates cū in ſomnis apparet apoſtema ni
grum in poſteriori pte auris morieť infirm⁹. 18. die.
Et cū in iūcturis hydropis exiuerit ap̄a aut in pede
liberabitur poſt mēſem a die qua apparuit. 3.

¶ Super naſum aūt ſi apparuerit puſtula ſicut pan
nus lineus mūdus aut nigra morieť i fine anni a die
apparitionis. 4.

¶ Et qn̄ febriēs habuerit dolorē ſub hyppocūdrijs ſiniſtris: ⁊ ap
paret in loco ap̄a: ⁊ delituerit ſubito morieť in die quarta. 5.

¶ Et ſi puſtula nigri coloris aut pauonis coloris i poplite ſiniſtri
pedis: ſcias ꝙ eſt peſtilentia. 6.

¶ Si patiēs alienatus fuerit ante tertiū diē morietur ante. 7.

¶ Et ſi exitura puſtule nigra in lingua fuerit febrientis in die nō
cretico pronoſticatur mortem. 8.

¶ Alienatio cito poſt dolorem totius corporis ⁊ cardiacam ſtatim
poſt ſomnū ſignificant abundantiā hu. in corpore ⁊ ꝓnoſticantur
mortem ſubitaneam. 9.

¶ Cū exierit in palpebra patiētis apoſtema quaſi auellana ſine do
lore ⁊ grauitate morietur in. xxxiij. die. 10.

¶ Cū exierit in ſummitate naſi apoſtema nigrū ſubito cū forti do
lore: morietur in tribus menſibus. 11.

¶ Qui carēt odoratu ſine reumate fe. ꝓnoſticantur. 12

¶ Dolores iun cturarū in iuuētute breuitatem vite ſignificāt. 13.

¶ Tremor genuū poſt ſomnū cū remanentia virtutis ꝓnoſticatur
paraliſim. 14.

¶ Cum in ancha apparuerit apoſtema acutū morietur in tribus
menſibus. 15.

¶ Grauitas lingue poſt eius leuitatē in iuuētute: ſignificat mortē
ſubitaneam. 16.

¶ Cū in auris cartilagine exierit apoſtema fortis doloris morie
tur in tribus menſibus. 17.

¶ Qui patitur ephimerā: ⁊ fluxerit ſanguis ab eius naribus: mo
rietur trigeſimotertio die. 18.

¶ Qui dormierit oculis apertis abſq̧ conſuetudine epilepſiam ſi
gnificat. 19.

¶ Quando febriēs huc illuc manibus queſierit ⁊ viderit mortuos
quintodecimo die morietur. 20.

¶ In quo febriēte apparuerint diſpoſitiones inſuete ſi diſcooperit
pudēda abſq̧ pudore ⁊ loquitur verba turpia morieť oino. 21.

¶ Alienatio in omni egritudine peſſimum. 22.

¶ Permanētia ſenſuum non ſignificat euaſionē omnino. 23.

¶ In cui⁹ crure apparuerit puſtula cerulei coloris ⁊ flammei: oino

morietur primo mẽſe. Et ſi fuerit ſine ardore ꝛ prurit[u] in ſeptem menſibus morietur. 24.

¶ Puſtule nigre ꝛ virides mortale marie ſi fiãt cum febre. 25.

¶ Tortura mandibule vel obliquatus viſus in febre acutã ſignificat mortẽ ſtatim. 26.

¶ Cuiꝰ oculi fuerint obliqui cito alienationẽ ſignificant. 27.

¶ Cuiꝰ ſenſus odoratꝰ ſubtilior fit inſueto ſurdũ ꝑnoſticaꝭ. 28.

¶ Qui appetit comedere in horis nõ aſſuetis humores in eius ſtomacho ꝑnoſticaꝭ: q̇ ſi fuerint ſparſi vel cõgregati īferũt mortẽ. 29.

¶ Qui multũ ſtuduerit in libris philoſophorũ ꝑnoſticaꝭ vigiliaꝫ. maniã vel melancholiã. 30.

¶ Qui loquitur ſubito turpia: ꝛ appetit ſubito cibaria nociua debilitatẽ ſignificat mẽbrorum principalium. 31.

¶ Qui multũ ſufferunt fortis ſunt cõplexionis. 32.

¶ Acuitas maliciã ſignificat intelligentie: ſed tẽperantia magis eſt conueniens. 33.

¶ Qui tranſierint ſm ãnũ ꝛ acciderit eis dolor rhenũ nõ curantur ſed que magis ꝓſunt: ſunt medicine a virtute occulta oꝑantes q̇ ſi trãſierint ꝑmũ ꝛ acciderit eis freneſis morientur. 34.

¶ Cũ acciderit febris cũ tuſſi ꝛ ſubito tuſſis receſſerit pronoſticaꝭ apoſtema in aliqua iuncturarum. 35.

¶ Juuenis cui acciderit pleureſis magna morietur. 36.

¶ In cuius corpore acciderit ſepe dormitio mẽbroꝝ ſignificat ipm̃ mori ſubito ꝑpter paucitatẽ ſpirituũ in corpore. 37.

¶ Qui piger eſt ad motũ ꝑnoſticatur dolorem iuncturarũ. 38.

¶ Cuius ſudor aſſellaꝝ fetet ꝑnoſticatur lepram. 39.

¶ Quicũqꝫ iuuenis habẽs febrẽ cũ dolore capitis incurrẽs cardiacam morietur quaſi ſubito per tres vel quatuor dies poſt principiũ febris.

¶ Prologus Haly in librũ hyppocratis de eſſe egrorum ſecundum lunam.

DIxit Hyppocras medicoꝝ optimꝰ cuiuſmodi medicꝰ ẽ q̇ aſtronomiã ignorat: eſt eñ tãqꝫ cecꝰ viã baculo examinãs: huc illucqꝫ miſerabiliter ceſpitãs: ꝑ qualibet boni mali ve apparẽtia fãtaſtica ꝛ inani vt fatuꝰ trepidãs ꝛ exultãs. Nullꝰ hõ ſe mittere deberet in manꝰ illiꝰ: qꝛ nõ eſt medicꝰ ꝑfectꝰ nec noie medici mereꝭ decorari. Cognoui ergo qꝛ opꝰ erat ſciẽdi aſtronomiã: ꝛ aſperi in libro Hyppocratis: ꝛ inueni librũ paruũ ſed optimũ quẽ qui bene ſciuerit efficietur magnus: et eſt valde neceſſarius omnibus medicis.

¶ Incipit libellus diuinus quẽ hyppocras de eſſe egroꝝ ſm lune exiſtentiam ac diſpoſitionem edidit.

¶ De hora ꝛ criſi recumbentiũ ſm lunam.

Hippocrates dixit q̄ primū aſpice lunā qñ ē plena lumis ⁊ tūc creſcit ſanguis ⁊ medulla in oi hoie ⁊ beſtijs oib⁹ ſm augmē tū: ⁊ in mari ⁊ in cūctis reb⁹ mūdanis. ¶ Cū igit̄ infirm⁹ cadit in lecto op⁹ eſt ei videre ſi luna exeat de cōbuſtiōe: tūc eñ creſcit infirmitas quouſq; venerit ad oppoſitiōis gradū: ⁊ qñ intrat in oppoſitionē vide ſi fuerit cū malo planeta aut ī malo loco: ⁊ ſi aſpexerit dñm dom⁹ mortis: ⁊ p̱ hoc poteris ſcire vtrū hēat mori an nō: ⁊ ſi hēbit longam infirmitatē aut nō. Nūc videamus naturam omnium ſignorum iuxta preſentiam lune in eis. ¶ De luna in ariete.

Quum infirmitas cuiq; acciderit cū luna fuerit in ariete cū ſole erit infirmitas in capite ⁊ ꝓpter calorē ſolis ⁊ dolebit ei pulſus capitis. h; q; febres calidas ⁊ nō vadit caliditas ab eo: patitur q; āxietatē ⁊ vix loq̄tur: in pectore nimiū calorē patit̄: ⁊ dolorē ī pulmone. ⁊ h; vehemētiſſimū pulſu;. Neceſſe eſt ergo ei vt minuat̄ ſibi ſanguis de vena cordis: ⁊ op; vti reb⁹ frigidis ī potu ⁊ cibo ⁊ minuētib⁹ vtiq; calorē: ⁊ hec infirmitas ꝺuenit ī freneſim niſi ꝑueniat medicina ⁊ ꝑiculū ē mortis. ¶ S; ſi cū ea fuerit mars aut ſaturn⁹ morief̄ ex hac infirmitate infra. vij. dies a die cū luna fuerit cū ſole p̱. 4. aſpectū ⁊ pl⁹: hoc ē ſi luna addat ſuo lumini. ¶ Si luna fuerit in ariete ⁊ infortuna aſpexerit eā extra q̄dratū vel oppoſitionē. Si fuerit ſaturn⁹ cū ea iſta infirmitas erit ī capite ⁊ ducet eū extra mē tē ⁊ inſanit. ei tūc creſcit nūc minuit̄: ⁊ eſt ſilis illi q̄ videre nō pōt. ⁊ ſi aſtronomiā neſcis nō poteris ei⁹ iudicare infirmitatē. ¶ Et ſi luna fuerit ī diminutōe graduū vl̄ lumis qñ reuertit̄ ad ꝑmū aſpectū ſaturni. i. qñ eū dimiſit: ⁊ p̱ aliū aſpectū eū aſpexerit termiaf̄ infirmitas ī bonū ſiue in malū: q2 ſi inſpexerit aliā infortunatā morief̄: ⁊ ſi nō aſpexerit meliorabit̄: ⁊ qñ luna dimiſerit iſtos aſpect⁹ de q̄b⁹ dixim⁹ q̄ d; termiare ⁊ inuenerit iouē vl̄ venerē p̱ aliquē aſpectū añq; veniat ad cōbuſtionē infirmitas ſtabit ſupra cū dōec luna venerit ī aſpectū vl̄ oppoſitionē ſol̄: ⁊ ſi iſtos nō iuenerit ⁊ mercuriū iuenerit morief̄: ⁊ ſi iuenerit martē meliorabit̄: ⁊ hec infirmitas erit ab aliq̄ flegmate albo. ¶ Et qñ infirm⁹ ꝑmo ſentit infirmitatē ⁊ fuit luna addēs ſuo lumie ⁊ gradib⁹ ⁊ mars ⁊ ſol ī ariete erit infirmitas in capite ⁊ inſanit ⁊ naſcit̄ apoſtema ī capite ꝺ flegmate albo: ⁊ exit ſanguis de narib⁹. ⁊ op; eū vti frigidis: ⁊ eſt op⁹ ei facere medicinā vñ āpa remoueat̄. ¶ Et ſi luna fuerit cū mercurio ī loco ſolis euadet infirm⁹: ſ; pri⁹ erit ī magno ꝑiculo. Jōq; mercuri⁹ cōcordat cū marte ī vno negocio: ſ; mars nō facit ſicut ſaturn⁹ ſ; morief̄ qñ ſaturn⁹ eſt in loco ſolis. ¶ S; ſi fuerit iupiter cū eadē vel mercuri⁹ vl̄ ven⁹ hēbit infirmitatē diuerſa;. Si aſpexerit eā mars vl̄ ſaturnus aliq̄ aſpectu op⁹ ē vt des ei leuē medicinā ⁊ leuē dietā qñq; ſedeat: qñq; ſe voluat: ⁊ pone eū ſedere ī aliq̄ loco vt poſſit p̱ totū videre: et balneo vtat̄: ⁊ fac eū ſedere plane ⁊ dormire: ⁊ da ei bibere aquā frigidā: ⁊ da ei māducare q̄dris: q2 qñ ē aſpect⁹: nō eſt ei op⁹ dare medicinā ſm phyſicū niſi ſicut volet. ¶ De luna in thauro.

QUando incidit infirmitas et luna eſt in thauro ⁊ aſpicit eā mars ab oppoſitione vel quadrato illa infirmitas eſt ex ſanguine et ſentit caliditatē ⁊ ſiccitatē: et dolet in nocte ⁊ nō pōt dormire: ⁊ hȝ volūtatē bibendi vinū aut res frigidas: et eſt neceſſariū ei minuere ſanguinē ⁊ dare ei medicinā que reddat eū frigidū ⁊ humidū. Sed ſi fuerit in iſto aſpectu ſaturnus cū luna aut venerit ad eum: et nō inuenerit fortunā morietur infra .14. diem a die quādo inceperit ei primo infirmitas. Et ſi fuerit luna addens in ſuo lumine ⁊ gradibus: et inſpexerit eā mars ex trino vel ex quadrato ⁊ luna venerit ad ſaturnū et mercuriꝰ cū ea hec infirmitas ex frigiditate ⁊ ſiccitate erit: et erit totus fractus ⁊ diruptus: ⁊ vix etiā pauca loqui poterit: ⁊ ſtomachus eius nō pōt digerere: ⁊ interius caloreȝ non habebit: ⁊ medicina laxatiua erit ei neceſſaria: qꝛ iſta frigiditas eſt de colera alba. Aſpice ergo lunā qñ venerit ad oppoſitū loci in quo fuerat. ⁊ cū ibi fuerit habebit magnū piculū ⁊ laborē et morietur ſi nō inuenerit cum luna fortunā aliquā in vno ſigno ⁊ ſi inuenerit cū ea fortunā euadet vſqꝫ ad .8. dies. ¶ Sed qñ accidit alicui infirmitas ⁊ luna fuerit ī thauro ⁊ mars ⁊ ſol ibidē cū ea: habebit iſtā infirmitatē in nocte in pectore: et lingua ſibi erit cōbuſta: ⁊ habebit magnū calorem in ore et in oculis citrinitatē: vadit etiaȝ ad ſellā ⁊ balbutiet ⁊ hȝ febres ex ſanguine ⁊ ſitim nimiaȝ patitur eſt ei opus medicina laxatiua ⁊ ſanguinis minutione et manducet quicquid vult: ⁊ bibat de frigido: ⁊ caueat a calido. Et aſpice quādo luna fuerit in trino aſpectu ad ſolem: ſi minuatur infirmitas viuet. ⁊ ſi creſcat morietur quando erit luna in oppoſitione ſolis. Sȝ ſi inuenerit iouem vel venerem non morietur: ⁊ ſi eſt in fortuna morietur.

¶ De luna in geminis.

SI luna fuerit in geminis quādo alicui acciderit infirmitas ⁊ aſpexerit eā mars aut ſaturnus ex quarto vel ſeptimo: eſt illa infirmitas ideo qꝛ pdidit ſomnū aut qꝛ habuit aliquam triſtitiam vel habuit nimiam cogitationē de aliquo negocio: qꝛ amiſit aliqͩ de rebus ſuis et dolebit totum corpus: et durabit hec infirmitas per centum dies et plus: poſtea vero habebit calorem in corpore ſȝ cum iacet in nocte ſe multum extendit: et dolorem habebit in epate. Et ſi non fuerit cum luna vna ex fortunis morietur vſqꝫ ad dies triginta. ¶ Cum luna aūt fuerit in geminis addens in ſuo lumine ⁊ gradibus ⁊ mars aſpexerit eam ex quarto vel ſeptimo. erit hec infirmitas ex colera rubea: ⁊ habet febres ⁊ pulſus eſt vehemēs. Minuat itaqꝫ ſibi ita ſanguinē ⁊ frigidis vtatur cibis. Sed ſi fuerit ſaturnꝰ in iſto aſpectu: ⁊ nulla fuerit fortuna cū luna moriet̄ qñ luna venerit ad oppoſitionem illius in quo erat qñ incepit infirmitas. Et ſi aliqua fortuna eā aſpexerit euadet: ſȝ in magno piculo erit. ¶ Si fuerit luna ī geminis ⁊ ſaturnꝰ ī ea: hec infirmitas ex hūiditate ē: ⁊ frigiditas eiꝰ erit ī capite: ⁊ idō diligēter aduertas ne minuas

tali infirmo ſanguinē: et ne vtat reb⁹ frigidis et humidis: ſꝫ da huiuſmodi infirmitatē patiēti res cōuenienter temperatas. Et aſpice qn̄ luna venerit in oppoſitionē ipſius ſolis: ſi inuenerit aliquā fortunā aſpicientē viuet debilitatus: ſi autem nullā fortunā inueniet morietur infirm⁹. ¶ Si vero in geminis fuerit luna ipſa et aſpexerit eā alia fortuna ex bono aſpectu ſupuiuet infirm⁹. Sꝫ ei⁹ infirmitas in aliam infirmitatē mutabit. Sed qn̄ dimiſerit iſtam fortunam et nō inuenerit aliā fortunā quouſqꝫ venerit in aliam oppoſitionem loci in quo erat nō poteſt ſcire medic⁹ quā infirmitatē habebit. Sed tūc euadet ab infirmitate ſua cum luna fuerit in oppoſitiōe predicta. ¶ Si autē luna ſit in geminis et cum ea ſol et mars et ceciderit aliqꝫ in infirmitatē. hec infirmitas erit magna: et vnus ei ocul⁹ lachrymabit. Ueniet quoqꝫ in freneſim et ineſt ei magnus timor: et apparēt ante faciē ei⁹ diuerſe figure et imagines horribiles: et eius pulſus non inuenieť: et pulſ⁹ capitis dolet ei. Caue igiť ne minuas ei ſanguinē et dā ei cibū leuē et nō multū: fac eū iacere in loco cōpetēter tēperato. Aſpice igr̄ qn̄ luna fuerit ad aſpectū quartū loci in quo primo erat: et tūc morieť infirm⁹. Si luna fuerit infortunata. Si vero fortunata tunc viuet. ¶ Sed quando luna fuerit cum ſole et marte: et aſpexerit eam fortunata ex bono aſpectu: et luna ſit addens ſuo lumini et gradib⁹: et cum luna venerit ad quartum aſpectum loci in quo prius fuit: vide ne des eis potionem aliquam: ſed etiam vtatur leui cibo et balneo: et ſedeat in loco alto et eminenti.

¶ De luna in cancro.

SI luna fuerit in cācro qn̄ aliqꝫ i īfirmitatē īciderit: et aſpexerit eā ſaturn⁹ ex quarto vel ſeptimo: ei⁹ infirmitas erit qꝛ frig⁹ intenſum eū inuaſerat poſt exitum balnei ipſo nō ſentiēte: et nō ſentit odorē aliquem: dolebit quoqꝫ ei pectus et tuſſim patiť et paruꝫ habet caloris pulſus quoqꝫ in eo exigu⁹ reperitur aut nullus: dolēt ei etiā lumbi et ſtomachus: et eſt ei medicina pnecessaria ad mūdificādū pectus et ad tuſſim reprimēdam. ¶ Si vero nō fuerit cum luna et etiaꝫ non aſpexerit eam aliqua fortuna bono aſpectu donec venerit ad quartuꝫ aſpectum loci in quo fuerat quando incepit eū infirmitas moleſtari: aut ad oppoſitū illi⁹: tūc hꝫ mori hinc vſqꝫ ad decē dies infallēter. Sed ſi aſpexerit eā fortuna aſpectu bono: tūc remanebit in vita: ſed magnā habebit fatigationē. ¶ Si etiā luna fuerit in cācro et mars eā aſpexerit ex aſpectu quarto: vel ēt ex oppoſito ille quē infirmitas cepit p̄mū nimiū vomit: vel alit euacuatiōs: et malum ſtomachum habet valde: et eſt ei multuꝫ neceſſaria medicina frigida et ſtomachi ſui reſtrictiua: et ſi nō aſpexerit eā aliq̄ alia fortuna conuēniēs et bona in ipo loco infirm⁹ morieť anteqꝫ ad quartū aſpectū veniat. ¶ Si vero luna in cācro et curſu ſuo ſit vacua: hec debilitas ſiue infirmitas orta fuit ex nimio potu ex q̄ vene implete ſunt ſanguine et ſe nimiū diſtēdūt. Habet quoqꝫ dolorē nō modicū in nocte: habet etiā voluntatē ſedēdi in altū. continuoqꝫ appetit ſtare diſcoopertus

ꝛ nō vult audire loquētē iuxta ſe aliquē. vtat̄ quoqꝫ reb⁹ frigidis: tē
peratis tñ q̄ eū īfrigidēt. Quādo aūt luna venerit ad oppoſitū cācri
tūc īfirm⁹ euadet: ſi eā fortuna bōa aſpexerit. Sʒ ſi ipa iuenerit mar
tē aut ſolē infirmitas hec cōuertit ad febres calidas: ꝛ pulſus ei⁹ nō
cōmiſcet̄ ſʒ ſemꝑ vn⁹ eſt ei. Igit̄ minutio ei foret neceſſaria qd̄ ꝑit⁹
medic⁹ moderare ſciet ꝛ duret ſm̄ infirmitatē. Si fuerit vt dixim⁹ in
loco vbi fuerit ad q̄rtū ḡdū vl' oppoſitū. Si ēt iuenerit .a.90. vſqꝫ ad op
poſitū hʒ tūc ad īfirmū: q2 habebit malū ī nocte: ꝛ clamabit ꝛ nimiuʒ
fatigabit: ſʒ q̄n venerit ad aſpectū trinū infirm⁹ euadet. Sʒ ſi iuene
rit aliquā fortunā in illo bonā: nec eēt reſidua infirmitas in aliā in
firmitatē cōuertet̄ ꝛ euadet q̄n luna fuerit reuerſa ad locū ſuū in q̄
fuerat q̄n infirmitas eū inuaſerat. Et ſi aduerſantē ſibi fortunā in
uenerit īfirm⁹ morief. ❡ Sʒ ſi fortūa eā aſpexerit aliq̄ aſpectu bono
remanebit infirm⁹ viu⁹ ꝛ euadet. ❡ Si aūt luna ī cācro fuerit ꝛ ſatur
n⁹ cū ea vna cū Ioue morbū habebit ꝑ ſpaciū triū dieꝝ: ꝛ tādē ꝯuale
bit ꝛ viuet. Si aūt luna in cācro fuerit ꝛ ſaturn⁹ ꝛ mars venuſqꝫ cū ea
ꝛ aliq̄s inceperit infirmari: hec infirmitas ꝯſurget ex nimia fatiga
tiōe itineris: ꝛ poſt ſuū aduētū ex itinere nimiū ſe cū muliere exercuit
voluitqꝫ ſe hincinde ꝛ multū fact⁹ eſt debilis: ꝛ ꝓpterea nequaq̄ꝫ mi-
nuere ei debeas. Sʒ fac vt vtat̄ carne aſſa ꝛ pullis: ꝛ maxime vt vtat̄ ci
bo ꝯfortatiuo. ꝛ caueas ne ei des res frigidas: ꝛ cū exierit d̄ loco illo
ꝛ venerit ad oppoſitionē ꝛ nō inuenerit aliqueʒ planetā infirm⁹ eua-
det q̄n veniet ad oppoſitionē loci in quo erat. ꝛ ſi fortunā bonā inue
nerit valde breui in tp̄e euadet. Et ſi inuenerit malā fortunā creſcit
īfirmitas ꝛ q̄ꝫꝓmū morief. ❡ Si aūt luna ī cācro ſit: ꝛ ſaturn⁹ ꝛ mars
ꝛ mercuri⁹ cū ea: ꝛ infirmitas aliquē īuaſerit: īfirmitas talis ꝓcedit
ex nimio labore ſcribēdi ꝛ legēdi: ꝛ ꝓuenit ēt ex ſuꝑfluitate colere ni
gre. Talis vti dʒ medicina vtiqꝫ tꝑata colerā nigrā diuidēte. Q̄n āt
fuerit egreſſa de loco illo ꝛ inuenerit fortunā euadet cū luna venerit
ad quartū aſpectū illi⁹ fortune. Sʒ ſi iuenerit aliquē planetā bonū
euadet quādo venerit ad oppoſitionē loci in quo fuerat q̄n infirmi
tas eū inuaſerat. Sed ſi inuenerit infortunā durabit talis infirmi-
tas quouſqꝫ venerit ad locū in quo fuerat primo ꝛ tādeʒ euadet. Sʒ
ſi inuenerit infortunā ꝓpter malū aſpectū: tūc q̄n luna ſe reuoluet
ad oppoſitionē talis infirm⁹ efficitur veſanus: furioſus: ꝛ mente ca
ptus. Si vero fortunam aliquam inuenerit infirmus cadet in aliā
infirmitatem ſed tamen euadet.

❡ De luna in leone.

CUm luna fuerit in ſigno leonis ꝛ aſpexerit eā ſaturn⁹ ex q̄rto
vel oppoſitiōe: ꝛ aliq̄s inciderit in infirmitatē infirmitas hec
erit ex flegmate albo: ꝛ habebit dolorē intēſum in capite: ita ꝙ eſt⁹
veniūt: ꝛ habebit febres multas: ꝛ nimiū durabit hec infirmitas: et
maior erit interi⁹ q̄ꝫ exteri⁹ ꝛ erit q̄ꝫ maxime ſtiptic⁹: ꝛ ſi penit⁹ nullā
fortunam aſpexerit morietur q̄ꝫ primum ad quartum leonis aſpe-

ctum applicuerit de loco cōputādo in quo fuerat qñ eū īfirmitas inuaſerat. Sȝ ſi fortunā aliquā īſpexerit euadet. ¶ Si vero luna in leōe fuerit ⁊ eā aſpexerit mars ex q̄rto vel ſeptio: ⁊ aliq̄s īciderit ī aliquā īfirmitatē tal' īfirmitas erit ex abūdātia ſāguis: ⁊ calorē nimiū patief ⁊ eū due feb. fortes inuadēt: vitet res frigidas ⁊ ſiccas. Et ſi aſpexerit eā fortuna bono aſpectu euadet poſt fatigatiōeȝ magnā. Sȝ ſi fortuna bono aſpectu eū nō aſpexerit abſq̄ dubio morietur qñ veniet ad oppoſitionē loci in quo fuerat qñ eū īfirmitas illa ceperat. Cū iterū luna ſit ī leone ⁊ aſpexerit eā mars aut ſol ex aſpcū oppoſito hēbit calorē maximū īteri⁹ in pectore: ⁊ hēbit pedes ⁊ manus intēſiſſime ⁊ excellēter frigidas ⁊ dolorē in capite: op⁹ eſt ei vti minutione ſanguinis: ſi potes qñ luna eſt in illo ſigno. Sed ſi in illo nō potes minuere: dimitte eū donec veniat in medietatatē ſui luminis vnge ſibi pedes vnctione que tollat ſibi infrigiditatē. ¶ Sȝ ſi mars vel ſol ſit cū ea in vno ſigno: erit hec infirmitas ex dolore cordis. Qñ vero luna venerit ad quartū aſpectū loci in quo fuerat euadet. Quādo vero luna recedet de vno ex locis quos dixi ⁊ inuenerit iouē in itinere ad venerē añq̄ venerit ad quartū aſpectū: op⁹ eſt cōponere ⁊ balnea ⁊ in alto loco ſedere. Si vero ſaturnū inuenerit conuertitur hec īfirmitas in vitiū veſice: euadet quoq̄ cū luna venerit ad locū in quo fuerat primū. Et qñ luna inuenerit ſolē aut martē ⁊ fuerit cū ea ſaturn⁹ aut mercuri⁹ erit infirmitas ſicut diximus ex dolore cordis: ⁊ erit lōga: ⁊ timendū eſt quoq̄ ne veniat in mētis obliuionem. Utat quoq̄ reb⁹ frigidis: ⁊ caueat a calido ⁊ ne iaceat in loco lucido. Aſpice qñ venerit luna ad quartū aſpectū loci in quo fuerat: ⁊ ſi hec infirmitas creſcit morief: ſi minuaf: euadet donec luna pgat tm̄ quantū vſq̄ ad locū qñ venerit in oppoſitiōe. Sȝ ſi fuerit in fortuna euadet donec luna tm̄ pgat q̄tū eſt vſq̄ ad locū in q̄ fuerat qñ infirmus eū cepit. ¶ De luna in virgine.

Cum luna fuerit in virgine ⁊ ſaturn⁹ aſpexerit eā ex quarto vel ſeptimo qñ infirmitas ei accidit habebit dolorem ſtomachi: et ventris: tele ſuſtinentis inteſtina: et interius habebit apoſtema de flegmate albo: interius quoq̄ calorē patietur: ⁊ debilis pulſus eſt ei: ⁊ nemo pōt aſtrologice de īfirmo cogitare Utatur quoq̄ reb⁹ frigidis ⁊ competenter temperatis ⁊ opus eſt vt ſanef apoſtemate ita q̄ non aperiatur. Et iſta infirmitas eſt longa. Si vero fortuna eam aſpexerit euadet poſt multos dies: ⁊ ſi in fortuna eam aſpexerit morietur ad dies. 40. ¶ Cum luna fuerit in virgine et aſpexerit eam mars aut ſol ex quadrato vel ſeptimo erit infirmitas cuȝ magno calore interius: ⁊ nimium aſcendit ad ſellam: ⁊ proijcit ſanguineȝ ⁊ venenū ⁊ pulſus eſt ei fortis: ⁊ quādoq̄ nō īuenitur: anxietatem quoq̄ patif: hȝ etiā malū ſtomachum. Eſt igif medicina ei neceſſaria ꝯſtipatiua: ⁊ ſtomachi ꝯfortatiua. vtaf quoq̄ reb⁹ leuib⁹: medicia etiā leuis ei def. Sȝ ſi nō aſpexerit eā fortuna aliq̄ mo-

rietur vſqꝫ ad.30.dies ⁊ ſi aſpexerit eã fortuna aliqua viuet. ¶ Cũ luna fuerit in ṽgine ⁊ curſu infirmitas vacua erit:nã ſtomachus erit debilis.habebit q̃z fluxũ vẽtris:⁊ q̃ñ facit vrinã pũgit eũ veſi‑ca:hꝫ quoqꝫ colorẽ viridẽ ⁊ vix facit vrinã.Sꝫ ſi fuerit cũ ea mars vel mercuri⁹ ſeu ſol erit ĩfirmitas magna ⁊ vix loquit̃ op⁹ ẽ ei medi cia q̃ paulatim fluxũ vẽtris reſtringat hẽbit q̃z magnũ piculũ q̃ñ luna venerit ad loci oppoſitionẽ ĩ quo fuerat.⁊ſi aſpexerit eã fortu na viuet:ſin ṽo morieť:⁊ ſi fuerit ſic ⁊ ĩueneris ſaturnũ cũ luna vl' mercuriũ aut venerẽ aut iouẽ hͣ ĩfirmitas erit min⁹ lõga:⁊hẽbit do lorẽ capit꜉ ⁊ non euadet donec luna venerit ad locũ in quo fuerat quãdo infirmitas cepit. ¶ De luna in libra.

CUm luna fuerit in libra ⁊ venerit ad q̃dratũ aſpectuꝫ et ſa‑turnus aſpexerit eã ex quadrato vel oppoſitione erit hec in‑firmitas ex nimia potatione ⁊ maior infirmitas q̃ñ luna erit in diminutione luminis ⁊ graduũ ⁊ tp̃a ei dolẽt pect⁹ q̃qꝫ ſtrictũ ei fit ⁊ hꝫ flegma albũ in pulmõe ⁊ ſternutat multũ.hꝫ quoqꝫ fe.leues op⁹ eſt ei mediciua tp̃ata ⁊ cibo tp̃ato ⁊ leui vtat̃.Si ṽo aſpexerit eam mars ex malo aſpectu morieť.⁊ ſi nõ aſpexerit viuet q̃ñ luna vene‑rit ad opoſitionẽ loci in quo prĩo fuit. ¶ Si aũt fuerit luna ĩ libra et aſpexerit eã mars ex q̃drato vel oppoſitiõe:hec ĩfirmitas erit de ſanguine ⁊ hẽbit magnas feb.⁊ pulſus ſunt vehemẽtes:⁊ in nocte videt peſſimas viſiões:⁊ nõ põt dormire:⁊ hꝫ ap̃a ex fl'ate albo:⁊ ẽ ei neceſſaria minutio:⁊ eſt ei opus medicina tp̃ata.Sꝫ ſi nõ aſpexe rit eã aliqua fortuna morieť vſqꝫ ad.23.dies.ſꝫ ſi aſpexerit eã aliq̃ fortuna euadet cũ luna venerit ad oppoſitiõeꝫ loci in quo fuerat.

¶ Cũ luna fuerit ĩ libra pegrina eſt ⁊ ĩfirmitas ẽ ex dolore pedum ⁊ manuũ interi⁹ hꝫ calorẽ ⁊ ocl'os graues q̃ſi violẽtos:⁊ balbutit cũ loq̃tur:⁊ medicina ẽ eidẽ neceſſaria ⁊ dieta frigida ⁊ hũida ⁊ minu tio ſanguis.Cũ aũt luna exiuerit de loco illo ⁊ inuenerit fortunaꝫ aut fuerit cũ ea euadet cũ lũa venerit ad oppoſitiõeꝫ:ſin aũt morieť. ¶ Cũ aũt luna fuerit in libra ⁊ fuerit mars:⁊ ſol in oppõne ei⁹ erit infirmitas in capite valde magna:ſꝫ ſi fuerit mercuri⁹ cũ luna erit dolor ĩ capite:⁊ ocl'i ei⁹ lachrymant̃:⁊ minutio eſt ei nec̃ia ⁊ medici na laxatiua.⁊ ſi luna inuenerit iouẽ aut venerẽ q̃ñ egredieť de loco illo euadet alioquin morieť. ¶ De luna in ſcorpione.

LUna cũ fuerit in ſcorpione ⁊ aſpexerit eã ſaturn⁹ ex quadra‑to vel oppoſitiõe erit iſta infirmitas ex ſanguie putrido aut de veneno:⁊ ſi fuerit luna in diminutiõe ſui luminis ⁊ ſui gradus et nõ aſpexerit eã fortuna morieť.Et ſi fuerit addens lumini ⁊ gra dui ⁊ fortuna aſpexerit eã viuet. ¶ Cũ aũt luna fuerit in ſcorpione et mars in ſcorpione cũ ea ⁊ iuppiter aſpexerit eã ex quadrato vel oppoſitione hẽbit feb.⁊ valde neceſſaria eſt ei medicina laxatiua et tp̃ata dũ exiuerit luna de loco illo ⁊ iũget ſe ioui ⁊ euadet. ¶ Cuꝫ aũt luna in ſcorpione peregrina eſt,infirmitas erit q̃ñ primum in‑

cipit eſſe leuis ⁊ ꝑ nihilo habet ⁊ vadit ⁊ mutat ſe in malū: poſtea vero patit̃ in veſicca ⁊ puſtulat ei naſcit̃ i narib⁹. Cū aūt lūa venerit ad ſeptimū aſpectū loci in quo fuerat patiet̃ febꝛes multas. Et cū luna fuerit ad quartū aſpectum loci ⁊ nō inuenerit foꝛtunā moꝛiet̃. Si aūt inuenerit foꝛtunā naſcet̃ ei apa in aliquo illoꝝ ⁊ viuet. ⁊ eſt opus ei medicina ad illā infirmitatē vt aperiatur in balneo nec in loco calido vel frigido moꝛietur. ¶ Cum aūt luna in ſcoꝛpione fuerit ⁊ cū ea mars ⁊ ſaturnus iſte infirmus habebit febꝛes calidas et alias frigidas ⁊ renaſcet̃ flegma: ⁊ fac vt in die vadat ad ſellā ⁊ nō minuas ei ſanguinem. Quando vero luna egredietur de loco illo et aſpexerit eam foꝛtuna euadet vſq; ad diem. xiiij. Si autem non aſpexerit durabit vſq; ad diem. 70.

¶ De luna in ſagitario.

Cum aūt luna fuerit in ſagittario ⁊ aſpexerit eā ſaturnus ex quadrato vel oppoſitione erit infirmitas in flegmate ⁊ habebit doloꝛē in iecoꝛe: pedes quoq; erūt ei frigidi: durabitq; hec infirmitas quouſq; luna iūget̃ cū ſaturno bis. Si inuenerit foꝛtunā nō durabit ampli⁹ quouſq; luna venerit in oppōnē loci in quo fuerat. ¶ Cū aūt luna fuerit in ſagittario ⁊ aſpexerit eā mars ex quadrato vel oppōne: ⁊ addiderit in ſuo lumine ⁊ gradu eſt hec ifirmitas quā medic⁹ ſcire nō pōt niſi aſtronomiā habuerit q2 mō dicet q̄ dolet ei caput: ⁊ tota pſona: mō aliter q̄ ita ei accidit qm̄ nimiu3 fuit in balneo: ⁊ nimiū itroiuit in pect⁹ ſuū ⁊ i caput: vomit q̄3 multū ⁊ aſſellat: op⁹ ē ei medicina ꝯſtipatiua: ⁊ vtat̃ dieta ⁊ leui ſirupo ꝑter acetoſu3. Qn̄ vo lūa exiuerit de loco illo ⁊ iuenerit ſaturnū moꝛiet̃ ſ3 ſi iuenerit foꝛtunā viuet: ſ3 maximā hēbit fatigationē. ¶ Cū lūa fuerit in ſagittario cū ioue vl' venere ⁊ erit ifirmitas ex tuſſi: ⁊ doloꝛē i pectoꝛe hēbit: ⁊ qn̄ exiuerit de loco ⁊ aſpexerit ſagittariū ex q̄drato euadet. ⁊ eſt ei medicīa mollificatiua neceſſaria: caueat aūt balnea ne intret.

¶ De luna in capꝛicoꝛno.

In capꝛicoꝛno luna cū fuerit ⁊ aſpexerit eā ſaturnus ex q̄drato vel oppōne ⁊ fuerit in luminis diminutione ⁊ grad⁹: eſt infirmitas ex nimia fatigatiōe ſudoꝛis ⁊ frig⁹ eū accepit: ⁊ nimis eſt clauſus: ⁊ ſternutat multū: ⁊ ſtomach⁹ quoq; ⁊ pect⁹ ei dolēt: h3 q̄3 febꝛes ex ſanguīe: vtat̃ reb⁹ tēpatis. ⁊ ſirupo tempato. Qn̄ aūt luna an ſpexerit foꝛtunā euadet: ſed hēbit magnā fatigatione3: ſi vo foꝛtuna nō aſpexerit moꝛiet̃ vſq; ad. 30. dies. ¶ Cū aūt luna fuerit in capꝛicoꝛno ⁊ aſpexerit eā mars ex quadrato vel ex ſeptimo: erit hec infirmitas ex vōitu ⁊ mlti caloꝛis: ⁊ h3 vētris fluxū: ⁊ ardet ſtomach⁹ ⁊ iflat: ⁊ h3 magnā febꝛē ⁊ ſudat multū ⁊ pulſus nō inuenit̃ ſemꝑ vni⁹ maneriei: op⁹ eſt ei medicia frigida. Si aūt luna aſpexerit foꝛtunā euadet: ⁊ ſi nō aſpexerit moꝛiet̃ vſq; ad dies. 6. ¶ Cum aūt luna in capꝛicoꝛno fuerit ⁊ mars ⁊ ſol cū ea fuerit ifirmitas ex nimia fatigatiōe ⁊ calefactiōe ad ignē ⁊ accepit eā feb. ex colera ci-

trina caueat a balneo ⁊ ſe nō infundat in aqua frigida. Sed ſi exie rit inde luna euadet vſqꝫ ad dies ſeptem.

¶ De luna in aquario.

LUna cum fuerit in aquario addens in luminē ⁊ gradibus ⁊ aſpexerit eam ſaturnus ex quadrato vel ſeptimo erit ex nimio labore et parcit ſanguinem: ⁊ iſta infirmitas quandoqꝫ creſcit: quandoqꝫ minuitur: cauendum ē eo: aſpice quando venerit ad oppoſitionem ſi melioretur viuet. Sin aūt morietur vſqꝫ ad quatuor dies. ¶ Cum autē luna in aquario fuerit peregrina primū habebit malū ⁊ dolebit interius habet quoqꝫ febres calidas et durabūt multum: ⁊ habebit magnam infirmitatem ſiue anxietatē: ſed quādo luna fuerit cum ſole habebit ſe melius aſpice lunā quando egredietur de ſole. ſi inuenerit fortunam anteqꝫ venerit ad locū in quo cepit infirmari infirmus euadet. ſin aūt inuenerit morietur. ¶ Cū autem luna fuerit in aquario: ⁊ ſaturnus vel mecuriꝰ. alias mars cum ea eſt infirmitas ex colera nigra. Sed ſi luna erit addēs lumini ⁊ gradibus ⁊ iuenerit eā fortuna anteqꝫ ſit in oppōne loci in quo erat euadet: ſi aūt fortuna nō inuenerit morietur infirmus. ¶ Cuꝫ autem luna fuerit in aquario addens in ſuo lumine ⁊ gradibus et ſaturnus aſpexerit ex quadrato vel oppoſitione eſt infirmitas ex frigore qđ eū accepit: ⁊ hꝫ dolorē in capite ⁊ ventre: ⁊ opus eſt ei medicina calida que frigus expellat: ⁊ ſi aſpexerit fortunam euadet: ſed vene nodi: ⁊ nerui: dolebunt ei.

¶ De luna in piſcibus.

CUm luna fuerit in piſce addens ſuo lumini et gradibus et ſaturnus aſpexerit eam ex quadrato vel ex ſeptimo eſt hec infirmitas ex terrore quod eum ſuſcepit: ⁊ habet in capite doloreꝫ et in ventre: ⁊ eſt ei opus medicina calida que frigus expellat. et ſi aſpexerit fortunam viuet ⁊ poſtqꝫ euadet: tamen nodi dolebunt ei. ¶ Cum vero luna fuerit in piſce addens lumini et gradibus: et aſpexerit eam mars ex quadrato vel oppoſitione erit infirmitas ex nimio cibo ⁊ nimio ſanguine et colera et opus eſt ei vt minuat ſanguinem ⁊ maiorem dolorem habebit in nocte qꝫ in die. ſed ſi nō aſpexerit eam fortuna in loco illo in quo accepit eū infirmitas morietur. ſi autem aſpexerit euadet quādo venerit ad locū illū in quo incepit infirmitas. ¶ Cū aūt luna in piſce eſt: ⁊ venꝰ ⁊ iuppiter cuꝫ ea infirmatur qꝛ ludauit ⁊ bibit aquam ⁊ habebit dolorem in oculis: ⁊ habebit febres cum frigore: ⁊ poſtea cū calore. opus eſt ei medicina laxatiua ⁊ caloris expulſiua: ⁊ cuꝫ luna venerit ad oppōneꝫ illius euadet. ¶ Cum luna eſt in piſce ⁊ mars cum ea: erit infirmitas ex nimio calore. ⁊ opus eſt ei vt minuat ſanguinem. ⁊ ſi fortuna eam aſpexerit viuet. ſin autem morietur.

¶ Explicit libellus diuinus Hyppocratis chiij: quē de eſſe egrorū ſm diuerſam lunē diſpoſitionē edidit.

Liber hyppocratis dictus capſula eburnea Qui in eius ſepulchro inuentus fertur.

Prologus in librum.

DEruenit ad nos q̄ Cū hyppocrates morti appropinq̄ret p̄cepit vt virtutes iſte ſcripte ponerent in capſa eburnea: ⁊ poneret capſa cū eo in ſepulchro ſuo ne aliq̄s eā detegeret. Cū ergo voluit ceſar videre ſepulchrū hyppo. quenit ad ip̄z ⁊ aſpexit ip̄m: erat aūt valde abiectū p̄cepit ergo ip̄m renouari ⁊ fabricari ⁊ corp⁹ ei⁹ ſi integrū inueniret deferri ſibi: cūq̄ foderet ſepulchrum inuenta eſt in eo hec capſa eburnea: et in ea iſte virtutes: delata eſt ergo ceſari: qui in ea aſpiciēs Miſdos amico ſuo fideli tradidit.

Quando in facie infirmi fuerit apa cui non inuenitur tactus: et fuerit man⁹ ſiniſtra poſita ſuper pectus ſuum ſcias q̄ morieť vſq̄ ad. xxiiij. dies: ⁊ precipue quando in egritudinis ſue p̄ncipio palpat ſepe nares ſuas. 2. Quando fuerit in vtriſq̄ genib⁹ apa magnum cū vehemētia ſitis ſcias q̄ monetur vſq̄ ad octauum diē: ⁊ p̄cipue quando in egritudinis ſue p̄ncipio ſudauerit ſudore multo. 3. Qn̄ fuerit ſup venā q̄ eſt ſup ceruicē q̄ generat ſomnuz: puſtula pua ſup ip̄am ſicut forma pulueris: ſcias q̄ infirm⁹ morieť 5 2. die a die quo infirmat⁹ eſt: ⁊ ſignū eſt qd̄ fit in p̄ncipio ſue egritudis ſitis vehemēs. 4. Qn̄ fuerit ſup liguā puſtula ſicut naurati. ⁊ eſt naurea q̄ diciť muſca canina aut ſicut grana pētadactili ſcias q̄ morieť in die illo: ⁊ ſignū eſt q̄ deſiderat in p̄ncipio ſue egritudinis res calidas in ſuis naturis. 5. Qn̄ fuerit ſup aliquē digitorū puſtula nigra pua ſimilis borobo ⁊ dolebit: ſcias q̄ morieť in duobus diebus ab egritudine ſua. Et ſignū erit quod fuit in generatione ſua grauis corporis. 6. Qn̄ fuerit in pollice man⁹ ſiniſtre puſtula parua ſimilis fabe fuſci vel pallidi coloris que nō dolet: ſcias q̄ in ſexto die morieť a p̄ncipio egritudinis. Et ſignū eſt quia in p̄ncipio egritudinis aſſellauit aſſellatiōib⁹ multis valde. 7. Qn̄ in digito medio ſiniſtri pedis fuerit puſtula cui⁹ color eſt ſicut terſionis aurificis ſcias q̄ habēs eam morietur. xij. die a principio egritudinis. Et ſignū eſt q̄ deſiderat in principio egritudinis res habentes acrimoniam deſiderio vehementi. 8. Quando fuerint vngues digitorum fuſci vel pallidi coloris: ⁊ in fronte fuerit puſtula ſanguinea ſcias q̄ morietur in ſecūda die a principio egritudinis. ⁊ ſignū illius eſt: quia erit multe ſternutationis in principio inceptionis ſue egritudinis ⁊ multarum oſcitationum. 9. Quando fuerit in pollicibus duorum pedum pruritus vehemens ⁊ fuerit color ceruicis fuſcus valde ſcias q̄ morietur quinto die egritudinis ante occa

ſum ſolis: ⁊ ſignum eſt ꝙ minxit in principio ſue egritudinis vrinā
multam exuberantem. 10. ¶ Quando fuerint ſuper palpebram in-
firmi tres puſtule: quarum vna ſit nigra: ⁊ alia fuſci coloris ⁊ pallidi
⁊ alia ſubalbedini decliuis ſcies ꝙ habēs eam morietur. xxvij. die a
principio egritudinis ſue: ⁊ ſignum eſt ꝙ in principio erit ſputi mul
ti. 11. ¶ Qñ fuerit ſuper palpebrā vnius oculoꝝ puſtula ſicut auella
na leuis fuſci coloris: ſcias ꝙ morieť ſcđa die ſue egritudinis. ſignū
quia in principio ſue egritudinis dormit ſomnū multū ⁊ graue. 12.
¶ Qñ fluit ex narib⁹ infirmi ſanguis trahens ad ſubalbedinē ⁊ ruf
fedinē ⁊ apparet in manu ei⁹ dextra puſtula alba q̄ nō dolet ſcias ꝙ
morieť. iij. die a principio ſue egritudinis. ⁊ ſignū eſt ꝙ nō deſiderat
cibū oīno. 13. ¶ Qñ appebit in coxa īfirmi ſiniſtra rubedo vehemēs
q̄ nō dolet ſcias ꝙ morieť in. ij. die ſue egritudīs. ⁊ ſignū ē ꝙ in pͥnci
pio inceptiōis ſue egritudinis habuit pruritū vehemētē ⁊ deſiderat
comedere olera. 14. ¶ Qñ fuerit poſt aurē ſiniſtram puſtula nigra
ſcias ꝙ morieť. xxviij. die ſue egritudinis: ⁊ ſignū ē ꝙ dſiderat pota
re aquā frigidā deſiderio vehementi. ¶ Et ſi fuerit dura grauis al
ba ſimilis grano frumenti: ſcias ꝙ morietur vigeſima die a princi-
pio ſue egritudinis in illa hora in qua apparuit puſtula: ⁊ ſignū eſt
qꝛ mingit in pͥncipio ſue egritudinis vrinā multā. 15. ¶ Qñ fuerit
poſt aurē dextrā puſtula rubea ca. ſimilis combuſtioni ignis ſcias
ꝙ morietur. vij. die a principio ſue egritudinis: ⁊ ſignū eſt ꝙ vomit
in principio egritudinis ſue vomitū multū. 16. ¶ Qñ fuerit ſub mē
to puſtula rubea in magnitudine fabe egyptiace ſcias ꝙ morietur
52. die ab inceptione ſue egritudinis ⁊ ſignū eſt ꝙ ſpuit in ſue egritu
dinis principio ſputū multū. 17. ¶ Quādo accidit dolor alicui in p̄
putio ⁊ in pelliculaq̄ cooperit caput virge deinde apparet in cubito
puſtula fuſci coloris ſcias ꝙ morietur. v. die egritudinis: ⁊ ſignū eſt
ꝙ deſiderat vrinā bibere in inceptiōe ſue egritudinis. 18. ¶ Quā
do fuerit ſuꝑ latus dextrum puſtula nō dolēs fuſci coloris: ſcias ꝙ
morietur. ix. die egritudinis ante ortū ſolis: ⁊ ſignū eſt ꝙ in egritu-
dine ſua facit multas oſcitationes. 19. ¶ Qñ fuerit in titilico ſini-
ſtro puſtula fuſci coloris ī magnitudine citonij: ſcias ꝙ morieť. xv.
die egritudinis: ⁊ ſignū eſt ꝙ accidit in inceptiōe egritudinis ſom-
n⁹ mult⁹ ⁊ grauis. 20. ¶ Qñ fuerint ſuꝑ calcaneū puſtule nigre mul
te ſcias ꝙ morieť. xxij. die egritudīs ⁊ ſignū ē ꝙ deſiderat in pͥncipio
aerē frigidū ⁊ cibos frigidos deſiderio vehemēti. 21. ¶ Qñ fuerit ſu
pra pect⁹ ſiniſtrū puſtula ſubalbida ſcias ꝙ morieť. iiij. die egritu-
dinis ⁊ ſignū eſt ꝙ accidit in pͥncipio egritudinis prurit⁹ vehemens
in oculis: ⁊ nō ſufficit ſcalpere oculos ſuos. 22. ¶ Qñ fuerit in me-
dio capitis puſtula nigra ſicut nux nigra leniſq̄ nō dolet morieť. xl.
die a pͥncipio egritudinis: ⁊ ſignum eſt ꝙ accidit ei in pͥncipio egri-
tudinis deſideriū melonū ⁊ exuberatio vrine. 23. ¶ Quando ſub cer
uice fuerit puſtula qua ⁊ in palpebra inferiori oculi ſiniſtri puſtula

etiã alba: ſciasq̃ morieť. xi. die egritudinis ſue: ⁊ ſignũ eſt q̃ accidit ei in inceptione egritudinis deſiderium dulciũ vehemens. Finis.

¶ Hyppocratis de hũana natura vel đ elemẽtis liber.

Qiicũq̃ aũt cõſueuit audire dicẽtes de natura hũana vl teri⁹ q̃ q̃tũ ipa ad medicinã ptinet: huic quidẽ nõ eſt cõueniẽs q̃ audiat hũc ſermonẽ. Nõ eñ eſſet totũ aerẽ hominẽ dicẽdo eẽ ꝫ neq̃ ignẽ neq̃ aquã neq̃ terrã neq̃ aliq̃d aliud. Nameq̃ hoc manifeſtũ eſt exiſtens in homine: ſꝫ volẽtib⁹ hoc dicere pmitto. 2. Uidẽtur aũt mihi non recte cognoſcere q̃d ſit qui huiuſmodi dicunt intentione quidem eadeꝫ omnes vtuntur dicunt autem non eadem. Sed intentionis quidem ratiocinationem eandem faciunt. Dicunt enim quidam quod eſt ⁊ hoc eſſe vnum quidam ⁊ hominem: ꝫm vero nomina non cõfitentur. dicunt enim ipſorum hic quidem aſſerens aerem eſſe hoc vnũ ⁊ omnes alius aũt ignem: alius aũt aquam: alius ꝟo terrã ⁊ affert vnuſq̃q̃ ſuo ſermoni teſtimonia ⁊ argumẽta que nihil ſunt. 3. ¶ Q. đ q̃dem igiť eadẽ intentione oẽs vtunť: dicũt aũt nõ eadẽ manifeſtũ eſt his qui cognoſcũt ipſa. Sciet aũt vtiq̃ aliq̃s hoc maxime aduenien s ipis cõtradicẽtibus. 4. ¶ Idem eñ hoĩes ſibi inuicẽ cõtradicunt eiſdẽ audientib⁹ ꝫriũ. Nũq̃ eñ infra ꝫñr idẽ hõ accedit in eodem ſermõe. Sꝫ qñq̃ q̃deꝫ iſte optinet: qñq̃ ꝟo ille: qñq̃ aũt ꝫtingit lingua labens ad ppl'm ⁊ iuſtũ eſt vel populũ cognoſcere recte dicentẽ pbere ſermonẽ ſuũ ſemp vincẽtẽ cũ reb⁹ ſiquidẽ ea que ſunt cognoſcit ⁊ recte aſſerit. 5. ¶ Sed mihi q̃deꝫ videnť hmõi hoĩes dicere ſe ipſos in oĩbus ipſoꝝ ſermonũ ab inſciẽtia. 6. ¶ Melliſſi aũt ⁊ parmenidis ſermonũ dirigere. 7. ¶ De his quidẽ igitur ſufficiant mihi ea que dicta ſunt. Medicoꝝ ꝟo aliqui dicũt q̃ hõ quidem ſanguis ſolũ eſt: aliqui ꝟo hoꝝ aiunt colerã eſſe hoĩem: quidã ꝟo flegma. Rationẽ nõ faciẽtes. Et iſti omnes eandẽ quidem eſſe aiunt q̃ẽ vnuſquiſq̃ eoꝝ noĩare voluerũt et hoc vnũ exñs pmutare ꝫ formã potẽtiã coactũ a calido ⁊ frigido ⁊ fieri dulce ⁊ amarũ ⁊ albũ ⁊ nigrũ omnimodũ: mihi aũt nõ videnť hec ſic habere. ¶ Plurimi q̃dẽ igiť talia que dã ⁊ adhuc proxima hoꝝum aſſerunt.

¶ Capitulum ſecundum.

Ego autem ſi vnus eſſet homo nunq̃ vtiq̃ doleret: non eſt eñ a quo doleat vnum exiſtens: ſi igitur ⁊ doleret neceſſe eſt ⁊ quod ſanatur vnum eſſe: nunc autem multa. 2. ¶ Multa eniꝫ ſunt in corpore que quando ab inuicem preter naturam caleſiunt ⁊ infrigidãtur et deſiccantur et humectantur egritudines generant. 3. ¶ Quare multe ſunt quidem ſpecies egritudinum: multa autem et medicatio ipſaruꝫ eſt. 4. ¶ Dignior autem ego dicerem ſanguinẽ ſolum eſſe hominem et non aliud oſtendere ipſum non paruitantem formam: neq̃ fieri omnimode: ſed aut hoc ſecundum tempus aliquod

anni. aut etatis hominis. in quo ſanguis exiſtens videtur ſolum in homine conueniens eſt enim aliquod tempus eſſe in quo videtur ipſum in eodem eſſe: hoc autem dico ⁊ de eo qui dicit hominem flegma eſſe: ⁊ de eo qui dicit coleram. 5. ¶ Ego quidem de morbo quecunqꝫ dixero ſecundum legem ⁊ ſecundum naturam ſi hec ſunt ſimilia ⁊ iuuene exiſtente: ⁊ ſene ⁊ tempore ⁊ frigido ⁊ calido exiſtente: ⁊ argumenta prebebo ⁊ neceſſitates nunciabo: per quas ſingulū augetur ⁊ diminuitur in corpore. 6. ¶ Primum quidem igitur neceſſe eſt generationem fieri non ab vno. Quomō em̄ vnū exiſtens vnū generabit niſi alicui miſceatur deinde niſi eiuſdem generis ſint q̄ miſcentur ⁊ eandem habeant potentiam non generant: neqꝫ in hoc nobis conferunt. Et iterum niſi calidum frigido ⁊ ſiccum humido moderate ſe habeant adinuicem ⁊ equaliter: ſed alterū alteri multum preemineat ⁊ fortiſſimū infirmiſſimo generatio nō vtiqꝫ fiet quare quō conueniens eſt ab vno aliquid generari. 7. Quod autē neqꝫ a pluribus generatᷓ niſi contingat bene ſe habentia cōplexiō e que eſt ad inuicem. 8. ¶ Neceſſe eſt igitᷓ natura tali exñte ⁊ aliorū et ea q̄ hois humorē nō eſſe vnū: ſed vnūquodqꝫ q̄ cōferūtur in generatione habere aliquā potētiā in corpore ſm quā cōueniūt: ⁊ iterum neceſſe eſt vnūqdqꝫ eorꝫ diſcedere in ſui naturā fiēte corpe hois hūidū ad hūidū: ſiccū ad ſiccū: calidū ad calidū: frigidū ad fridū. 9. ¶ Talis aūt ē aialiū natura eſt: ⁊ aliorꝫ oim: ſunt aūt ſilr oia: conſiſtit enim ipſorum natura ab ipſis p̄dictis oibus ⁊ finit ſm predicta in hoc: vnde cōſiſtit ſingulū hoc: ⁊ acceſſit. 10. ¶ Corpus vero hois habet in ſe ſanguinem flegma. co. rubeā: ⁊ ni. co. ꝫ hec eſt natura corporis: ⁊ propter hoc dolet ⁊ ſanum eſt. 11. ¶ Sanum quidē igitur eſt quando moderate ſe hn̄t hec cōplexioni q̄ eſt ad inuicē: et potētie multitudine: ⁊ maxime ſm qꝺ mixta fuerūt: dolet aūt qn̄ aliqd horꝫ minus aut plus fuerit in corpe: aut diſcedat ⁊ nō mixtū fuerit oibus. 12. ¶ Neceſſe eſt qn̄ aliqd horum diſcedit conſtat vnde diſcedit in ſe non ſolum egregie egrotat: ſed quando ſuperfunditur ſuper repletum laborem ⁊ dolorem prebere. 13. ¶ Etenim quādo aliquid horū extra corpus effluit plus ſuperabundante dolorē preſtat euacuatio. 14. ¶ Si autem iterum intus facientꝰ euacuationem ⁊ tranſmutationem ⁊ expulſionem ab alijs neceſſe eſt duplicem laborem prebere ſm predicta vnde differunt ⁊ quomodo ſuperabundant. dixi aūt vtiqꝫ: quecūqꝫ dixero hominem aſſerere eſſe ſuper hec exiſtētia ſm naturā. 15. ¶ Dico autem eſſe ſanguinem ⁊ flegma ⁊ colerā rubeam ⁊ nigram. 16. ¶ Et horum quedam primū ſecundum legem noīa determinata dico: ⁊ nullus eorum idē nomē eſſe deinde ſm naturā formas diuiſas eſſe: et neqꝫ flegma non aſſimilari ſanguini: neqꝫ ſanguinē colere: neqꝫ colerā flegmati. Quō em̄ hec vtiqꝫ aſſimilātia erunt adinuicē. 17. ¶ Horū colores neqꝫ ſimiles videntur neqꝫ manu tangenti ſimilia videntᷓ eſſe neqꝫ frigida

ſimiliter ſunt neq; ſicca: neq; humida: neceſſe ē igiť ex quo iterū diſ-
ferunt adinuicē ſm formā ꝛ potentiā ipſa nō ē vnū. 18. ¶ Siquidez
ignis et aqua nō idē ſunt: ſcies vtiq; his q: hec oīa nō idē ſunt: ſ3
vnūqdq; ipſoꝝ h3 naturā ꝛ virtutē ꝓpriā: ſi eñ cuidā hoi dederis
pharmachū quod flegma agat: euomet tibi flegma. Et ſi dederis
pharmachū colagogū: euomet tibi colerā. 19. ¶ Secundū hoc autē
ꝛ co. ni. purgabit: ſi dederis pharmachū qd colerā nigrā agat: ꝛ ſi
ꝑcuſſeris ptē aliquā ipſi⁹ corpis ita φ vulnus fiat: fluet exinde ſan
guis. 20. ¶ Et hec oīa faciet tibi tota die ꝛ nocte: ꝛ hyeme ꝛ eſtate:
quouſq; potēs fuerit ſpiritū attrahere in ſe: ꝛ iterū remittere et nō
potens fuerit ſi in ali quo eorū q̄ cōſtiterit priuabitur conſtiterunt
hec ꝑdicta quō eñ ꝯſtiterit. 21. ¶ Primū aūt manifeſtū ē φ hō h3
in ſe hec oīa ſp quouſq; viuit deinde facta ſunt ex hoīe habēte: hec
oīa poſtea infiguntur in homine habēte hec oīa quecūq; ego dico ꝛ
demonſtro. 22. ¶ Qui autē dicūt φ vnū eſt homo videnť mihi hac
intētione vti aſpiciētes eos qui bibunt pharmacha ꝛ deſtruūtur in
ſuperflua purgatione: hos quidē colerā vomentes alios vero flā
hoc ſingulū ipſoꝝ cogitauerūt eſſe hoīez q: cū purgareť videbāt ip
ſu3 mori: ꝛ dicētes ſanguinē eē hominem eadē intētiōe vtunť aſpi-
cientes homines iugulatos ꝛ ſanguinem fluentem ex corpore: hūc
extimant eſſe animā in homine ꝛ teſtimonijs vtuntur in ſuis rōni-
bus. 23. ¶ Et primū quidem in ſuperfluis purgationibus: nullus
mortuus eſt ſolā colerā purgatus: ſed quare aliquis bibit pharma
chu3 quod colerā vomit deinde flā. 24. ¶ Poſtea in colera coacti
vomūt. co. ni. finiētes autē ꝛ ſanguinē vomunt purū hec aūt patiū-
tur: ꝛ a pharmacijs agētibus flā. 25. ¶ Primū quidem eñ flā vo-
mūt: deinde colerā rubeā: poſtea nigrā. Finiētes aūt ſanguinē pu
rum ꝛ in hoc moriuntur pharmachū eñ cū ingreditur corpus pri
mū quidē agit qdcūq; eorū que ſunt in corpore: ſi ſm naturā maxie
fuerit: demū aūt ꝛ alia attrahit ꝛ purgat. 26. ¶ Queadmodū vege
tabilia ꝛ ſeminalia: qñ in terrā venerint attrahet vnūqdq; ſm na-
turā qd ineſt in terra. 27. ¶ Ineſt aūt ꝛ aſcēſu3 ꝛ amarū ꝛ dulce ꝛ ſal
ſum ꝛ omodū. 28. ¶ Primū q̄dē igiť plurimū huius attrahit in ſe
qdcūq; vtiq; maxie fuerit ſibi ſm naturā demū attrahit ꝛ aliam.
¶ Tale aūt q̄dē ꝛ pharmacha faciūt in corpore q̄cūq; vtiq; colerā
agūt: primū q̄dē imixtā purgauerūt colerā: deiñ mixtā. 29. Phar-
macha flegmatis ēt primū quidē imixtū flegma agūt. deinde mixtū
ꝛ interfectis ſanguis fluit. 30. ¶ Primū quidē calidiſſimus ꝛ valde
rube⁹ deinde fluit magis flegmatic⁹ ꝛ colericus augeť aūt ī hoīe
flegma q̄dē ī hyeme: hoc eñ ī hyeme maxie ſ3 naturā eoꝝ q̄ ſūt ī cor
pore frigidiſſimū ē. argumēta aūt hoꝝ qd flegma q̄dē frigidiſſimū:
ſi volueris tāgere flegma ꝛ colerā ꝛ ſāguinē flegma īuenies frigidiſ-
ſimū exiſtere. ꝛ ēt viſcoſum eſt: ꝛ violentia maxie ducitur poſt colerā
nigrā, quecūq; aūt violētia veniūt calidiora fiūt coacta a violētia:

attamē vero ⁊ ad hec omnia frigidum eſt flegma: videtur a ſui natura: quod hyems replet corpus flegmate: ſcies vtiq; hi homines ſpuunt ſcreant flegmaticū hyeme ⁊ tumores albiſſimi fiunt maxie ſm hoc tp̄s ⁊ alie egritudines flegmatice: vere aūt flegma quidem eſt fortiſſimū in corpe ⁊ ſanguis augetur: ⁊ frigora exeūt ⁊ aq̄ ſupueniūt. 31. ¶ Sāguis autem ſecundum hoc augetur ab ymbribus ⁊ calidis diebus et ſecundū naturā eñ ipſorū: hec ſunt maxie annuꝫ humidū aūt eſt ⁊ calidū: ſcies aūt his hoīes ꝟe ⁊ eſtate: occupantur maxie a diſſenterijs ⁊ ex narib⁹ ſanguis fluit ipſis ⁊ calidiſſimi ſunt ⁊ rubei eſtate ꝟo ſanguis potēs ē ad hec ⁊ colera excitatur in corpore ⁊ deſcēdit vſq; ad autūnū. 32. ¶ In autūno aūt ſanguis modicus fit ꝯtrari⁹ eñ ipſius autūnus naturaliter fit. 33. ¶ Colera aūt eſtate ꝯtinet corp⁹ ⁊ autūno. 34. ¶ Cognoſcēs aūt his hoīes ſpōte hoc tp̄e colerā vomūt ⁊ in acceſſionib⁹ medicinarū colere purgātur. 35. ¶ Manifeſtū aūt ⁊ in febrib⁹ ⁊ in colorib⁹ hoīm flegma aūt eſtate infirmi⁹ ē ipſuꝫ ſeipſo: ꝯtrariū eñ eſt tp̄s nature ipſius ſiccū nāq; ē ⁊ calidū. 36. ¶ Sanguis aūt in autūno fit min⁹ in hoīe. 37. ¶ Siccus eñ ē autūn⁹ ⁊ infrigidare vtiq; incipit hoīeꝫ. 38. ¶ Nigra autē colera autūno multa ē ⁊ fortiſſima. 39. ¶ Qñ aūt hyēs aduenit colera īfrigidata modica fit ⁊ flegma augeť iteꝝ a multitudine eorūdeꝫ ⁊ a lōgitudine nociuū hñt: q̇ igiť hec oīa ſuper corp⁹ hoīs a tēpore aūt circū imittēte qñq; q̇deꝫ plura fiūt ipſis ipſa qñq; minora ſingula ſm partē ⁊ ſm naturā: queadmodū annus tot⁹ participat oībus ⁊ calidis ⁊ frigidis ⁊ ſiccis ⁊ humidis. Neq; eñ vtiq; manet illo tp̄e aliquid horū ſine oībus q̄ ſunt in hoc mūdo. Sꝫ ſi aliq̇s deficeret oīa perirēt: ab huiuſmodi eñ neceſſitate oīa ꝯſtiterunt ⁊ nutriunť adinuicē. ita aūt ⁊ ſi quidē ab hoīe deficiāt ex his cognatis nō vtiq; poſſet viuere hō. dñatur eñ in anno quādoq; hyems maxime: quādoq; aūt ver: quandoq; vero eſtas: quandoq; vero autūnus. 40. Sic autē ⁊ in hoīe quādoq; quideꝫ dominatur flegma: qñq; aūt ſanguis: quādoq; vero colera. 41. ¶ Primo quidē rubea deinde nigra dicta: teſtimoniū autē manifeſtius ſi volens eidem hoī dare id pharmachū ter in anno vomet tibi. hyeme quidē flegmatice: vero autē humidiſſime. Eſtate aūt colerice: autūno nigerrime: debent igitur his ita ſe habētibns quecūq; quidem egritudinuꝫ hyeme augētur: eſtate finire. 42. ¶ Quecunq; vero eſtate augenť hyeme finire. 43. ¶ Quecunq; ipſarum in peryodo dierū nō permittātur: peryodū aūt dierū iterū dicemus. 44. ¶ Quecūq; aūt vere ſuperueninnt egritudines expectare cōuenit in autūno permutationem eſſe egritudinis. 45. ¶ Quecūq; vero autūnales egritudines harum permutationē neceſſe eſt eſſe. 46. ¶ Qd aūt ſm hec tēpora excedit morbus ſcire oportet ꝙ annus ipſe fit ⁊ medicum ſic oportet curās facere: ad egritudines: vt ſingula harum dominatur in corpore ſm qd tēpus qd eſt ſm naturā ipſius. Maxime aut eī cō

gruit ſcire ⁊ hoc cũ illis ꝙ egritudines ex repletione fiunt: has euacuatio ſanat. 47. ¶ Quecunqꝫ vero egritudines ab euacuatione fiunt: repletio ſanat. 48. ¶ Quecũqꝫ ab ocio egritudines gñantur labor ſanat. ¶ Uiuerſaliter autem ſcire oportet medicum.

¶ Hyppocratis de aere et aqua et regionibus Liber.

Quiſquis ad medicine ſtatũ accedere curat neceſſe eſt prius anni tẽpora ⁊ q̄ in eis generantur attẽti⁹ requirat. 2. ¶ Que quidem nõ ſolũ diſſimilia adinuicem ſepe diſtare videnť: verũetiã ⁊ ſingula ſe in ſe variando ſibimet alteranť: in annis nãqꝫ ſua tpa eorũdem cõplexionibus ſuũ tẽperamentũ cuſtodientib⁹ q̄ morbi naſcunť nõ ab eiſdẽ degenerare: ſed ſimiles ⁊ concreari videntur. 3. ¶ Ecõtra ṽo tpa inter ſe diſſonãtia ⁊ a ſe aliena diſſolui q̄ difficiles ꝑcreãt egritudines: hyems ṽo eſt frigida ⁊ humida ver vero calidũ ⁊ humidũ. Eſtas ṽo calida ⁊ ſicca autũn⁹ ṽo frigid⁹ eſt ⁊ ſiccus: q̄ cauſant vtrũqꝫ ſi decreuerint ſm magnitudinem eiuſdẽ cõplexionis ac paruitatẽ in tantã vt neutrũ nature ſue familiare exiſtat tp̄s qđ in eis tẽporibus q̄ diuerſa ſunt accidere ſolet. 4. ¶ Eſt etiã qñ hyẽs frigidiorẽ humiditatẽ ſuã in ſua retinet q̄litate. 5. ¶ Eſt qñ eſtas calidiorẽ ⁊ ſiccior hec iõ ꝯtigũt qꝛ a vẽtis tã calidis q̄ frigidis: ſiue vniuerſales ſiue locales ſint corpori mala tpa mutantur. 6. ¶ Oportet aũt te eſſe attẽtũ circa ṽtutes aquarũ. vt pote q̄ diuerſe in pondere ⁊ ſapore ſint: de hac eñi q̄ bibũt eorꝫ ventres calidi ac tumidi fiunt: corpora macra: cubiti ⁊ ſpatule tenues. Similiter facies quia maximum carnis ad ſplenem confluere cogitur: vnde malus ſanguis procreatur. 7. ¶ Illam vero bibẽtes multa ſuperabundant comeſtione. eſuries enim illis perſeuerat atqꝫ creſcit: ſitis quoqꝫ ſimiliter: ſuperiora ventrium cuꝫ media inflantur. quapropter fortibus catarticis vtendũ eſt illis hac egritudine hyeme ⁊ eſtate continẽtur accidit aqua illis citrina: ⁊ intereũt eſtate vero diſſinteria: lienteria lõga quartana laborãt qui morbi naturam peruertunt. ⁊ mutant ⁊ in aquã cadunt citrinam ⁊ pereũt 8. ¶ Juuenes illorum pulmonis dolore aliiſqꝫ paſſionibus eorum mẽtes perturbantibus affliguntur. 9. ¶ Senes acuta febre ardenti: ⁊ ex ventrium conſtrictione accidente vexantur. 10. ¶ Mulieribus apoſtemata de genere flegmatis albi innaſcunť: neqꝫ cõcipiũt neqꝫ pariunt niſi cũ magna difficultate atqꝫ moleſtia corpora eorꝫ magna ⁊ groſſa. quãto plus protenduntur in longitudine: tãto graciliora fiunt: menſtrua non ſm qđ oportet ꝑfluũt. 11. ¶ Pueris hernia. viri cauſon crurium vulneribus infeſtantur. Sed ⁊ qui huiuſmodi nature ſunt eis impoſſibile eſt vitam extendi. Sed intempeſtiua ſenecta prerapiuntur. 12. ¶ Mulieres ſibi grauide videntur:

cum vero partus aduenerit tempus vt eri fetu inanes tumore rela
xantur: hmōi paſſione decepta matrix quecūq3 aque citrine coadu
natione intumuerit laborat. 13. ¶ Ad hāc itaq3 quā p̄dixim⁹ aquā
ptinēs eſt: et ea que a calida terra ſurgit: aut a ferro metallo: vel ere
ſiue argēto: vel auro: vel ſulphure: aut allumine: vel pice vel nitro:
quas oēs ab ingēti cōſtat exire calore huic ergo aquarū vel terrarum
generi nulla oīno ſpēs iuuatiua vel ſalubris: ſ3 dure oēs habent at
q3 bibentibus ſtranguriā nimiāq3 ipoitāt ſolutionē. 14. ¶ Uerum
ea que in altis locis aque ſiue puluerulētis mōticulis aliarū et opti
ma et ſaluberrima ſapo2ata talis neq3 multa vini cōmixtione indi
gēs ē hyeme calida eſtate frigida: ſilr quoq3 et ille q̄ a pfundiuſculo
exurgūt fonte aquarū etiā melior eſt ea q̄ ab ortu ſolis et maxie eſti
uo tpe decurrit alba: perſpicua atq3 proculdubio odorifera eſt. 15.
¶ Que vo eſt lēta et grauis currēs: ea ſicca atq3 bibētib⁹ niſi opus
fuerit minime eſt iuuatiua: quibuſdā eñ naturis et egritudinibus
pfutura vr. 16. ¶ Deprehendimus vo hoc ex lapidib⁹ q̄ in pueris
naſcuntur. ſ3 ppterea q2 vrina clara et ſubtilis eſt emittunt: qd vero
groſſum et turbidū remanet: et lapis efficitur: lac etiā ſi malū eſt la
pidē in veſica lactentis facit. Maxie aūt ſi calidiſſimū colorib⁹ ru
beis ptinēs eſt. ventrē eñ et veſicā calefacit et vrinā incēdit et lapides
facit. quapropter huiuſmodi infantes vinū ſubtile bibere iuuat qd
nec venas ſcidit nec excoriādo diſrūpit. 17. ¶ In mulierib⁹ aūt nō
creſcit lapis q2 ea q̄bus mingūt loca parua ſunt larga lata: nec for
titer fricāt vel ſcalpūt ea. nec tractādo manib⁹ cū illis ſicut maſcu
li ludūt: neq3 eñ ad eorū ora q̄ intra vuluā latēt lōgi⁹ remota tan
gere poſſunt. 18. ¶ Ceterū maſculi mictoriū in ſūmo eſt virge. 19.
¶ In feminis vo lōgi⁹ ē os veſice. 20. ¶ De tēporib⁹ vo expedit cō
tēplationē tuā adhibeas vt anni habitudo ſi ſalutifera ſit vel aut
egrota cognoſcas. Si eñ ortus ſtellarum put d3 fuerit et occaſus i au
tūno aq̄ multe. 21. ¶ In hyeme vero pauce: neq3 ſerenū: neq3 frigi
dū plus oppoituno. Uere quoq3 et eſtate aquarū contēperantia an
nū ſanū atq3 ſaluberrimū neceſſe eſt eſſe. 22. ¶ Si vero ſigna ſecun
dū q2 debent in ortu et occaſu nō fuerint opportuna: hyems vo ſic
ca et boreal is. Uer aūt pluuioſu3: et auſtrale febres acutas: atq3 lyen
terias in eſtate neceſſe eſt venire. q2 videlicet intrans autūnus vel
eſtas terrā vernalis pluuie non in eſtate infuſam inuenit ſic quoq3
auſtrinū duplicare neceſſe fuerit: propterea quia terra inſula ſit et
a ſolis ardore calida: ventres igitur graues molles humidi: vnde
et multa egeſtione abundant. Cerebra autem tenera fiunt in hac
itaq3 qualitate dum aer habetur mordet carnem et corpus: acutiſ
ſime febres tunc ingruunt vel irrunt et maxime his qui flegmatici
ſunt. Lyenteria vero mulieribus et quibuſcunq3 viris naturalis
complexio humida eſt. Si autem caniculare tempus pluuiale fue
rit multum et hyemale vētiq3 ſuper ianuas irruūt morbi extiguūtur

atq; autũnus ſperatur futurus ſalubris multotiens pueri ꝛ mulie res commoriuntur ſed ꝛ ſenſum pauci quorum qui euadũt in quartanã febrem: a quartana vero in aquã citrinã deueniũt. 23. ¶ Qđ ſi ecõtra hyẽs auſtrina nimiſq; pluuioſa fuerit. Uer autem ſiccũ ꝛ boreuꝫ: mulieres pregnãtes in vere abortiunẽ ſi tũc eis temp⁹ pariẽdi fuerit. 24. ¶ Si quoq; fet⁹ emiſerint anhibilatos atq; defectos emittũt: qui aũt continuo mouenẽ: aut viuunt ſemꝑ anhibilati atq; defecti. hominũ lyenteria: oculorũq; dolorẽ. Alij catarruꝫ de capite in auriculã patiunẽ: ſꝫ delicatis ꝛ mulierib⁹ lyẽteriã: i delicati nãq; a capite i vẽtrẽ deſcẽdit eis flegma. Eiſãt ꝗ colerici ſũt fum⁹ aſcẽdit: ad cerebrũ ꝛ circũtegit illud. 25. ¶ Mulieres eoꝝ ſemꝑ egrote multi fluis menſtruis redundantur nunq; pingueſcunt que videlicet non illis naturaliter ſed ex morbo contingit: ſed cũ concipiunt plurime abortiunẽ. nati vero eorum plurimuꝫ ſpaſmo ꝛ anhelitu: morboq; yleos afficiuntur. 26. Hunc autem locum viri inhabitantes lyenteria ꝛ colerica dyſinteria ꝛ ephydimõ ideſt febres longa ꝛ ventus ac emorroys affligit: pleureſis ꝟo aut peripleumonia aut cauſon morbi ue acuti: ꝑpterea qꝛ ventres liquidos habẽt oculi eorũ caceſia infeſtantur: nec tamẽ forti vel longa niſi quando ſuper illos vniuerſalis accidit morbus moto vcꝫ auſtro aeremq; mutãtem eorum capita nebula et fumo implẽtur. Et ſi deniq; ad quinquaginta peruenerint annos in os a capite reuma ipſi que in epilepſiã cadunt que cui aduenerit totũ corp⁹ poſſidebit: ꝛ maxime ſi caput ſubito calore vel frigore ꝑcutiaẽ: ꝗſquis ꝟo locus frigidorũ ventorũ locis oppoſitus eſt ſiue ortui ꝑtinens ſiue occaſui illi venti ſui locales vẽti ſunt a calidis aũt obtegiẽ: aq̃ itaq; ſue ſicce graues digeri plurimũ dulces ſunt. hitatores duri ꝛ forte ꝛ ſed coꝝ crura gracilibus tortiſq; ſunt ꝑtinẽtia: vẽtriũ ꝟo iferiora hñt duriſſima ſupiora ꝟo lenia ꝛ mollia atq; currẽtia plurimũq; de colera non deſſate capita ſana duriſſima: ſed ipſi plurimi rũpunẽ: vñ ꝛ hernia onerãtur plurimũ ꝟo in pleureſiꝫ morboſq; acutos neceſſe ẽ icidãt qꝛ vẽtres ꝯſtricti ſunt ſicq; ex ꝗcũq; morbo in ẽpima ducunẽ ei⁹ rei cã eſt tetan⁹ corporis ꝛ ꝯſtipatio vẽtris in quibus etiã vene rũpuntur ex frigiditate ſue aque multum comedũt nec tñ multuꝫ bibunt quia vtriq; ſufficere nequeunt non illis obtalmia facile euenit: ſꝫ ſi euenerit oculi cõcrepantur. 27. ¶ Iuuenes eorũ cũ ad annorũ triginta etatem peruenerint multũ in eſtate ſanguinis per nares flurum ꝗ multũ patiuntur nonnulli in epilepſiam cadunt ſi tamen ceciderit fortiſſima eſt: alij diutius viuunt qꝛ quecunq; exeunt ſuper corpora eorũ non infunduntur neq; dolent: habitus rudis animiq; minime modeſti ſunt qui vtiq; locales morbi nunq; in huiuſmodi morbi loci incolis adueniũt niſi quãdo vniuerſales affuerint. mulieres ibidẽ ſteriles ex frigiditate aque ꝛ ſiccitate cũ tarda digeſtiõe neq; eñi menſtrua illis pro oportuno: ſed parua ꝛ mala adueniunt que cum

cõceperint difficiles ex malignitate aque parturiũt: neqꝫ enĩ pluri mo abortiunt. q̃ aũt pariũt filios lac hr̃e nequeũt: ſꝫ hoc ꝑpter cõgelationẽ ac frigiditatẽ aque ⁊ aſperitatẽ: ſpaſm⁹ quoqꝫ accidit illis: dolor quoqꝫ pulmonis atqꝫ cõſumptio qđ grece epilentos nominat ⁊ magis in parturiẽdo: ⁊ ex eiuſdẽ part⁹ difficultate: q̄ʒ vide licet nerui ⁊ vene que in pulmone ſunt diſrũpunt: pueri earũ⁊ puelle ex aqua citrina laborãt pueri quidẽ in teſticulis: ſꝫ cũ adoleuerint euaneſcit ac diſſoluitur pueri tandem polluuntur.

De ventis calidis ⁊ frigidis ⁊ vrbibus q̃ in eis ſite ſunt eadẽ intentione cõtinent. Itaqꝫ de omni vrbe quecunqꝫ eſt inter eſtiuũ ortũ et hyemalẽ ſita: ⁊ q̃cũqꝫ huic cõtra poſita ſic eſt accipere omnis vrbs q̃ in ortu ſolis poſita eſt ſecurior eſt q̃ʒ que in ſeptẽtrione eſt vel in calidi venti flatu ſedet: in illa enĩ calor ⁊ frig⁹ minora ⁊ ſicciora. 2. Morbus quoqꝫ minor ⁊ leuior. necnõ et aqua q̃ ſcđm ſolis eſt ortũ clara leuis ⁊ humida nẽpe aer ibi nunq̃ʒ groſſus habetur q̄ʒ nimiũ a ſolis preſentia ꝓhibetur qđ ex hoc datur intelligi: q̄ʒ aer humidior in mane groſſior ⁊ ſpiſſior reperit: ea ꝟo que appoſita eſt in ſolis occaſu: humiditatẽ ſemꝑ hꝫ aeris. Habitãtiũ facies pulchre ac leues colores ſplẽdidi perlucẽtes niſi his qđlibet aliud accidẽs obſtat. 3 ¶ Maſculorũ voces ſunt clare et acute hi vero facile iraſcuntur nec obtemperãtur germina naſcentia loci meliora alijs atqꝫ ſalubriora. 4 ¶ Aque ſalſugini ꝑtinẽtes male ſunt ac nociue: aque fontiũ ꝭm ortuꝫ ſolis exiſtentiũ omnium ſunt meliores: ſecundo vero omnium eorũ que inter eſtiualẽ⁊ hyemalem ortũ ſunt: quorum etiam meliores ſunt orientis ortui pertinentes. Poſtea vero que inter occaſum eſtiualem et hyemalem exiſtunt: ſed harum omniũ peiores meridiane ſunt inter hyemalẽ ortum ⁊ hyemalem occaſum exiſtentiũ: ille vero que in ſeptentrionis parte: ſunt alijs meliores. Quarum illas que currũt quiſquis ſan⁹ fuerit ⁊ fortis bibere ſine timore poteſt: de quib⁹ nimirũ ſicut egrotanti bibere opus fuerit illa que ſue egritudini conueniat eſt eligẽda quod ſi ita fecerit non deuiat a ſalute: ventrẽ duruꝫ habentem aqua ſaporata leuis ⁊ clara iuuat. 5 ¶ Mollem vero vnctuoſuꝫ atqꝫ flegmaticũ dura ac tarda digerit omnis aqua que cito degeritur, vẽtrẽ facit mollẽ ⁊ humidũ: tarda aũt ⁊ dura calefacit atqꝫ cõſtringit. praue aũt intelligũt palãqꝫ delinquunt: qui ꝑ aquã ſalſam ventrẽ mollire ex ſue ſcientie paruitate extimãt. illa enĩ contra ſolutionẽ q̃ dura eſt ⁊ tarde digerit. vẽtrẽ deſiccat poſtq̃ʒ hũidũ reddũt. 6 ¶ Aq̃ pluuiales leues ſaporate ac lucidiſſime ſunt. ꝓmo nãqꝫ ſol ab aquis qđ ſubtili⁹ ⁊ leui⁹ eſt attrahẽdo aſſumit: qđ inde depꝫhẽdim⁹: q̄ʒ id qđ graue ⁊ ſalſum fuit in ſuo mõ remanere videm⁹ ſꝫ ſol qđ leui⁹ ⁊ ſubtili⁹ eſt nõ ſolũ de fluminib⁹ attrahit: ſꝫ etiã de marib⁹ ⁊ q̃buſcũqꝫ locis humidis: humiditas nãqꝫ in reb⁹ hũidis iuenitur: necnõ in oibus qđ humiditatis ſubtili⁹: ac leui⁹ eſt a ſole de-

cari ſic comprobatur: ſi quis enim ſedeat ad ſolem opertus etiã veſtimenti ſudat equaliter. 7. ¶ Si vero in vmbra eſt inequaliter: vt eſt longinquus a ſole et remotus: vnde et aque pluuiales putrent malumq; odorem exhalant: quia ex multis congregate ſunt aquis: et tã leuiores alijs putreſcere ſolẽt ac mutari. cum autem ſol accipit eas et in altum ſuſpendit frigeſcũt et aeri commiſcent: turbidu ʒ vero ſuum qđ nigredinem reddit ſeorſum in nube iungitur: quod vero leuius eſt purgat atq; dulceſcit. Quia de ſole decoquitur ſicut et oẽ cũ coquit ſaporitũ dulce efficitur. 8. ¶ Hac ergo humiditate fit a ſole diſperſa in aere atq; ſuſpenſa: ſʒ eam in vnum coadunatam venti ex diuerſis ptib' cõcurrẽtes collidũt diſſoluẽtes q̃ corruit: et rurſus marie cũ ea tracte: ſm q' opʒ fiũt qđ vcʒ plʼimũ nũq̃ fit niſi cũ nubiũ grex a vẽtis in vnũ pfecte eſt coadunat': atq; alijs vẽtis precurrẽtib' interceptus diſpergitur: et idẽ cũ ſubſequẽs nubes illaʒ premit: et hũ miditas cadit. Cũ nubibus groſſis nigreſcẽtibus ſpiſſis atq; grauatis obuiam venti veniẽtes cõfligẽdo cõprimũt. humiditas cadit ſicq; pluuia crebra deſcendit. He itaq; omnes aque putribiles quidẽ ſunt ſed nõ debent habere odorẽ: q2 ſi contingit odor: bibentes brãcoſi fiũt atq; tuſſim: vociſq; ſuſtinent grauitatem: he aque ſi coquãtur nihil proſunt. 9. ¶ Aqua vero glacialis atq; niualis omnis mala eſt: poſtq̃ enim ſemel fuerint congelate nunq̃ in priſtinam cõuertuntur naturã. q̃cquid enĩ aque ſaporitum eſt et leue clarũq; fuerit ac purũ id gelu adueniente totũ receſſit: qđ vero turbidum pmãſit: qđ ſic poteris probare ſi enĩ aquã in vaſe ad menſurã poſitã ſub celo congelari dimiſeris cũq; congelata fuerit in ſole vel quolibet alio calido loco liq̃facta eadeʒ remetieris mẽſura: multo min' inueniescſſe. 10. ¶ Similiter autẽ de gelu et niue: ex q̃b' nimirũ oĩb' ſignificat: q' ſol aque ſubtilitatẽ ac leuitatẽ accipit et diſpergit gelu ſuper eã nihil põt. groſſum vero nõ diſſoluit aut de loco remouetur. 11. ¶ Oĩs aq̃ de niue et ſimilib' peior eſt oĩb' a q̃ multiplicat bibẽtibus ſtrãguria: et in veſica petra: atq; in ſubrhenalib': dolorẽ et in coxis et herniam in teſticulis gignit: et maxime ea que de magnis fluminib' aliorum lacuum ſtagna recipientibus: vel ex multis et diuerſis riuis fluentibus eſt ſimiliter et ea que de altis locis currunt. non enĩ omnes ſimiles ſunt: eſt enĩ ſaporita et dulcis et ſalſa hyemalis: et que de calidis currit locis. harum ergo cum alie alijs cõmiſcentur modo vincit fortior modo minor ſecũdum ventos. Hec enĩ ſeptẽtrionali cõfortatur vẽto. illa vero meridiano: q̃ q̃dẽ ſi in vaſe morã fecerit: fecẽ quoq; neceſſe eſt vt faciat: et harenã. bibẽtes aũt hmõi quos dixim' morbis afficiunt. ¶ Quib' vero vẽter mollis eſt et lenis: neq; veſica multũ calida: neq; in collo iuncta: hi ſine difficultate mingũt: neq; quicq̃ turbidi in veſica relinquũt: et quorũ veſica inferiora habet calidiſſima: neceſſe eſt vt collũ habeat tortũ: q2 ergo illa in calore naturã exceſſit: eius inde collũ intumeſcit. quapropter et vrina non egre

ditur: ſed in inferioribus retenta comburitur. Et quod itaq; leue eſt ⁊ ſubtile mictu emittitur: qđ turbidũ ⁊ groſſum eſt ibidem cõgelatur. Sed congelatio illa in primo quidem anno fit parua: poſt ea vero capit augumentum. quunq; abundantius mingunt: quodcunq; groſſum in veſica retinetur: ⁊ ſic ibi inuiſcatum in lapidem conuertitur. Cum ergo mingere volunt: in os veſice lapis deſcẽdẽs obſtruit. ⁊ vrina refragat: tũc vero dolor augumẽtat: quãobrem iuuenũ virge pruriũt. Unde ipſi ſcalpũt: ⁊ excoriãt eas: cauſam illã ibidẽ eſſe putãtes: vis autẽ hui⁹ rei varia eſt. 13. ¶ Si quis vero ignotã ſibi adeat vrbẽ: illius ſitu; inquirat: oportet ergo quomodo videlicet erga vẽtos ⁊ ortũ ſolis poſita habeat: nõ ei in oib⁹ hoc equaliter eſt ſeptentrionalis nãq; cõtra natura; meridianam eſt. atq; ſit⁹ oriẽtalis non ſicut occidentalis eſt. Sed illi ciuitati que contra ſolis ortum ac ſeptẽtrionalis ſitum ventum habet ⁊ aquã ſaporitam parum inter alia ſupradicta loca ab aeris mutatiõe nocetur: ecõtra vero cuiuſcunq; humiditates ⁊ aquas ſalinares bibunt atq; paludeſtres: nec aperta eſt ſecundum orientem nec liberum h; odorem eis multũ eſt aeris nociua mutatio. Et etiam maximum eſt ſtudium adhibendum bonitati aquarũ vel malignitati earũ. 14. ¶ Si paludeſtris videlicet ⁊ aut ſtagnea aut mollis aut groſſa aut ne ab oriẽtum locis decurrat: ſiue petroſa ſiue ſalſa ſit; aut dirigeri dura. 15. ¶ Sed nec in terris negligẽtiã habeat: ſi ſicca ſit ⁊ ſinaquoſa vel humida ⁊ aq̃ſa aut cõcaua au: arcta vtrũ edita ⁊ eminẽs. 16. ¶ Similiter aũt eſt ⁊ inhabitantiũ dieta: vtrũ illis amabili⁹ vel ſaporoſi⁹ ſit pot⁹ ne an cib⁹ an quies an exercitiũ vel labor vel mãducare. De his aũt oib⁹ inq̃rẽdũ eſt. Sciẽdũ nãq; q; ſi q̃s hec oia vel ho; plurima q̃ dixim⁹ cognouerit. 17. ¶ Si in aliquod oppidũ ingrediatur: qđ nunq̃ antea audiuerit vel ſciuerit quicq̃ ex eo nihil aliud latebit: tã de ciuili morboq̃ de corporũ habitatorum naturis: ⁊ cuiuſmodi ſint: morbum itaq; curare poterit: neq; in ſubtilitatẽ opportune curatiõis errabit: neq; eñ hec ignorãs quicq̃ curare: vel arbitrio poterit opari. poſtq̃ quoq; aliqđ temporũ trãſierit accidẽtia vniuerſalia ⁊ accidẽtalia loci in locis in hyeme ⁊ eſtate vẽtura predicet: necnõ ⁊ ſingulos morbos q̃ ſingulis hominib⁹ accidere debeant ex eo; dieta: niſi vero morbi ex aeris prauitate ꝓcederẽt: nõ quidẽ vniuerſaliter ſed particulariter ingererẽt. 18. ¶ Cũ igitur medicus temperantiã aeris tẽporumq; diſcordiã ꝑnotauerit, ſciẽtia ſua ſemp vtilis ⁊ ad ſanitatis i..geniũ cõuenit morbi: ea vero que de re altiſſima tractauim⁹ recta tenent ⁊ credũt norit aſtronomiã nõ minimam partẽ eſſe medicine q̃ quippe homines premonet mutationes partis temporu;. 19. ¶ Itẽ ciuitas que contra poſita eſt calidis ventis. ſ. que inter ortum ⁊ occaſum equinoctialis mediũ tenet: ea ſemper ab eis incutitur: aque vero illius multe ⁊ calide ſunt: aque ſalſe calefiunt in eſtate ⁊ refrigeſcunt in hyeme. 20. ¶ Habentium capita humida et fle-

gmatica ventres ſemper ſalubres ꝛ defectio ſemp ex poſſidet corpa multo cibo vel potu. ſufficere ꝓpter corporum defectionem nõ poſſunt: ꝛ ideo multum recipiunt potum: quia eius multus eſt aſcenſus: que quidem ciuitas temporis vernalis eſt ſimilis in temperamento caloris ꝛ frigoris. Egritudo in ea minor ac inualidior. Similiter autem ꝛ omnis ciuitas in ventos parũ caloris ſita habet.

¶ De diuerſitate aquarum que eſt inter bonitatem et maliciam ꝛ diuerſitate terrarum.

Hic etiam dicturi ſumus que aquarũ ſunt meliores: vel ſalubriores que peiores pluiue nociue et quicquid iuuaminis: vel nocumenti eas cõmitetur. que videlicet ſciẽtia multa eſt: ꝛ ad corporee ſanitatis ingenium.

¶ Aque igitur turbulente ſtagnantes ſalmares ꝛ paluſtres: eſtate calide ſunt: ꝛ groſſe: auſteri odoris proprie quia non currunt: ſed permanent pluuia ſuperueniente: atq; ſolis ſplẽdore perpetuo eas comburente. Itaq; neceſſario fiunt male: ꝛ abſq; calore coleram rubeam generant.

¶ He quidem in hyeme frigide congelate atq; turbide ſunt ex niuibus ꝛ earum congelatione: quare flegmatice deueniũt. Brãchos et colerã ꝓcreãtes: dolor ꝗ; accidit oculis ex caloris ꝛ ſiccitatis in corporibus dominatione ſenibus catarrus: ex defectione neruorũ et conſumptione: quidam vero moriuntur: alijs autẽ latera deſiccantur dextera.

¶ Si enim hyems calida ꝑ ceſſerit: ꝛ auſtrina: neq; a natura corpora induruerint ꝛ vene. Uer aũt ſubſeq̃tur ſiccum: ꝛ ſeptẽtrionale: cũ itaq; id ſupflui qđ hꝫ cerebrũ cum reumate: ꝛ tuſſi deberet diſſolui: tunc poti⁹ cõgelatũ reddit: atq; coagulatũ: poſtea ṽo intrãte eſtate cũ ſuo calore ſic magna mutatio fiat: ꝑdicte accidũt egritudies. Sed ꝛ illi ciuitati q̃ ꝯtra ſolis ortũ ac ſeptẽtrionis ventũ ſiccũ hꝫ: ꝛ aqua ſaporita: parũ inter alia ſupradicta ꝛ ab aeris mutatiõe nocere cõtra vero ꝛ cuiuſcũq; habitãtes ſalmares aquas bibũt: atq; paluſtres: neq; poſita eſt ꝭm orientem neq; liberũ habet odorẽ: eis multũ eſt aeris mutatio nociua.

¶ Si ṽo eſtas ſicca nimiũq; calida fuerit: morbi cito euaneſcũt. Si ṽo pluuioſiſſima extẽdent. quacũq; eñ morb⁹ occaſione aduenerit illũ in putredinẽ neceſſe eſt cõuerti: quos quidẽ morbos mollicies ventris quã greci vocãt: ꝛ aqua curina ſemꝑ conſequitur: q: nutriti ſunt non cito vel leuiter: nec grauiter deſiccant.

¶ Si ṽo eſtas nimis pluuioſa fuerit ꝛ auſtrina ꝛ autũnus ſimiliter hyemẽ egrã eſt neceſſe futurã. flegmatici ergo ꝛ qui q̃draginta annorũ ſunt in cauſon. Colerici in pleureſiꝫ ac ꝑipleumoniã cadẽt.

¶ Qđ ſi eſtas ſicca: ꝛ auſtrina: autũnus ṽo ſimiliter pluuialis ſit atq; ſeptẽtrionalis: in hyeme dolores capitis facillimeq; cerebri; atq; tuſſis; raucitas ꝗ; accidit; ꝛ reuma quibuſdã ṽo ꝛ ptiſis.

¶Si aūt ſeptentrionalis ſit: neqꝫ diebꝰ canicule pluat: neqꝫ arturi euadūt flatici ⁊ cōfortant. Similiter aūt ⁊ q̄ hūide nature ſunt atqꝫ mulieres. Colericis ꝟo eſt valde nociuū: qꝛ eoꝝ ſiccitas ſuſcipit incrementū: accidūt itaqꝫ illis accidētia febriſqꝫ acuta ac diuturna.

¶Alijs ꝟo colera nigra: qđ eñi eſt ex colore rubeo ſubtili ⁊ aquoſo incēdit: qđ ꝟo groſſum relinquit. ſil'r quoqꝫ ⁊ de ſanguine: quapropter hec p̄notata paſſio cōtigit: in flaticis aūt cōtra eſt.

¶Iuuenū corpa nō mollia ſed ſunt ſicca ⁊ ſpiſſa. itaqꝫ q̄ ea que diximus bene pſcrutādo nouerit ꝑpendere: poterit prenūciare q̄ morbi ſunt venturi ex tpis mutatione. Cōſiderando ipſam ⁊ mutationis eēntiā ⁊ rurſus maxime que fortior ſit ⁊ ſuꝑans in qua vez medicū nō vltro dare catarticū opꝫ: neqꝫ coquere anteq̄ decē dies vel plures tranſacti ſint: fortior aūt pluſq̄ nociua ea mutatio q̄ ſolis eſt mutatio eſtiua: mutabilior hyemali ⁊ autūnali. Hec vero duabꝰ de cauſis. Conſiderandū quoqꝫ ⁊ arturi ortū ⁊ occaſum pleiadū his nāqꝫ tpibus morbi ꝓlongant: ſed quidā magis: alij ꝟo minus alij autem mutantur in alium.

¶Dicendum quoqꝫ eſt a nobis de aſie ⁊ europe diſtātia quotqꝫ diuerſitates adinuicē hn̄t: in oībus aūt rebus nature: ⁊ in forma in qua etiā nō paruꝫ diſtare noſcūtur: de qua re: qꝛ multa ſunt que referimꝰ ad eas que plurime ſunt: ⁊ ad fortiores reſolutiones ſermonem redigere volo. Aſia europe valde contraria eſt in omnibus naſcentium hoīmqꝫ naturis.

¶In illa quoqꝫ quecūqꝫ melioraq̄ in iſta ſunt: atqꝫ precipua hominum vero qualitas māſuetior: atqꝫ modeſtior eſt necnō ⁊ aīe vires excellentiores ibi q̄ vſqꝫ locoꝝ ſint: quoꝝ itaqꝫ omniū bona ipſoruꝫ complexio cā eſt: illius eñi loci regio in medio ſolis ortu eſt. vnde inhabitantes neqꝫ calore: neqꝫ frigore ſuperabundāt: quod vero multitudo ibi rerū ac magnitudo maior q̄ vbiuis locoꝝ eſt inde venit ꝙ forte eſt id qđ a natura eſt. qꝛ complexio equalis eſt: nō tñ omnis aſie terra equalis eſt cōplexionis: ſed varia eſt.

¶Que vero ciuitas inter calidū ⁊ frigidū: ibi media locata eſt eiꝰ cōplexio tꝑata: arbores ingentes ⁊ excelſe: ⁊ aque ſaporite: ⁊ apte ſiue de celo deſcendētes ſiue de terre fontibus ſurgētes: neqꝫ nimio exardēt calore neqꝫ multa exardēt ſiccitate.

¶Semia quoqꝫ ⁊ plāte ibidē multiplicant: necnō ⁊ ab ipſa terra vltro generant hoies etiā ſuoꝝ arboꝝ fructibus veſcunt: qꝛ de locis ſuis ad alia ſibi magis cōgrua tranſplantant: atqꝫ gn̄are faciunt pecora ſua caſtrant ⁊ armēta: ideo qꝛ nimis quieta ſunt: bonuꝫ q̄ꝫ habent alimentū: hoies ipſi beniuoli nobiles habitu: carnoſi corporis atqꝫ magni: formoſi parum diſſimiles magnitudine voce. ⁊ pulchritudine: nā loci ⁊ regionis illius contēperantia: temporum vicine vernalis cōplexiōis ꝯſimiles ſunt. qui ergo huiꝰ nature ſunt ſollicitudini apti atqꝫ labori nō inuite: ſed voluntatis effectu.

¶Et ſciendum ꝙ ex tēperamento abūdant animalia ⁊ eoꝝ forme varianť egyptus quidē de nuberib⁹: ſufficit hec noſtra in hoc ſen- tentia ptinentiā ad dextrā hyemalis ortus vſqꝫ ad illū tranſitū ꝗ micbonitus noīatur europe ſimilis eſt. Ubi em̄ multa tēpoꝝ muta tio eſt illa regio aggreſtis: ⁊ inequalis longos montes ⁊ altos hn̄s multāqꝫ arboꝝ varietatē. Ubi ṽo pua mutatio: illic inequalis re- gio eſt. Si ꝗs aūt hoīm q̄litate ⁊ hitu timeť ꝗſdā eoꝝ excelſis mōti b⁹ nimiūqꝫ aꝗſis ſil'es eē repienť q̄litate. alios aūt ſubtili⁹ parūqꝫ aꝗſis ptez ṽo paluſtri terre multū herbe fiere alios ſicce ac groſſe.
¶Adhuc quoqꝫ ſi tpa inter ſe varianť. ⁊ eoꝝ forme diuerſe efficiū- tur: de gente vero illa que parū inter ſe diſtat vniuerſaliter dixim⁹ reſtat vt de illis inter ꝗs multū diuerſitatis eſt natura ac ſimilitudi ne ſicut eſt loquemur: ab his igiť qui capita longa habent exor- dium capiamus: q: alijs nullis ſimiles ſunt.
¶Cauſa ergo lōgitudinis capitū primo a mulierib⁹ eſt habita. i. cōſuetudo: deinde ṽo natura ꝯſuetudinē eſt cōſecuta. qđ ideo factū eſt vt illi hoīes aīoſi eſſe atqꝫ audaces inſinuarenť: conſuetudo aūt hec adoleuit ꝙ vcꝫ moꝝ vt naſcebať infans illū accipiebāt: eius quoqꝫ caput in longitudinē aptabāt: ſicqꝫ ligabant ingeniantes vt rotunditatē amitteret. que res eoꝝ capita in longitudinē adduxit q: vcꝫ ipſam naturam ad hoc cogit poſtea ṽo lōgioris tpis mora vſum in naturā cauillādo inſeruit. Jā nūc itaqꝫ nō eſt cā lōgoꝝ ca pitum conſuetudo: ſed ſola natura eſt. Quia vero ſperma ab om- nibus mēbris corporis deſcendit: ſanum quidem a ſanis: infirmuꝫ quidē ab egris currēs: ⁊ rurſus quidē ſic opationes fiunt vt calui caluos: varij oculos varios: ſtrabo quoqꝫ generat ſtrabonē. Cur ergo, qui longum caput hꝫ ſimiliter non procreet longum: ſed iam parua eſt capitum longitudo ad priſcorum comparationem: eo ꝙ nunc conſuetudo remota eſt: ⁊ ipſa gens eſt alijs cōmixta. Qui ve- ro habitant in terra phephynos: eorum regio paludeſtris ⁊ calida vnde filios procreant multos fortes. cibaria ex paludibus habent manſiones calamis ⁊ viminib⁹ in ipſis paludibus moliunť. quapro pter ex ipſis pauci ad alias trāſeūt regiōes: trabes itaqꝫ ſummis ⁊ imis: cōſtruētes minuendo ſemp inequalitatē loci machinanť: bi bunt aūt aquas calidas nō currentes putrefactas a ſole ac pluuia rum nimietate: ſed. ⁊ hoc mare qđ phephynos dr: ſtans eſt nunꝗ̄ currens p̄terqꝫ quidē in illud flumina decurrūt qđ ſi currat paruꝫ ac pigrū eſt: atqꝫ ſubtile: q: maximū chaos illud cōcurrēdo: p plu- uiā deſcendit: q̄re forme habitantiuꝫ phephynos inter hominum formas prodigales ſunt in craſſis quidē craſſe in corporeis corpo- ree. Juncture quoqꝫ illoꝝ ⁊ vene in carne latentes: nō appent. colo re ꝗdem citrino ſil'es ſunt aquā citrinā hn̄tib⁹: hui⁹ itaqꝫ regio- nis vēti auſtrini ſunt: hn̄t etiā quendā aliū localē flatū vehemen- tem: ⁊ corrūpentē caliditatem exhalantem incole piceon dicunt.

¶ Septentrionalis vero non eis inſufflat: quia eos plene pertingere minime põt. qđ ſi ſufflat: ſufflat defecte. Hec itaq; noſtra ē ſententia de diuerſitate naturarum atq; formarũ in aſia habitãtiũ.

De iracundie autem eorum ⁊ audacie paruitate ſubiungenda eſt. minus bellatores ſunt ꝙ illi qui europam colũt quia quietiores atq; modeſtiores cui⁹ rei cauſa tempora ſunt que in calorem quidem vl' frigus non multum permutantur: ſed ſecundum ſimilitudinem atq; vicinitatem. neq; enim eorum animos perturbant: vel corpora plene de complexione in complexionem permutant quamobrem non facile iraſcuntur. Mutatio nãq; aeris cauſa eſt commotionis hominis ad iram: neq; illum quieſcere permittit. hac quidem de cauſa aſiani quieti ſunt atq; modeſti: ſed etiam aliqua ꝯſuetudo eſt vniuerſe nanq; aſie non ſuis dominant. quidã ergo aſiani non alijs obſequunt quemadmodũ helleni ⁊ trabi ſibi metipſis fortaſſe dominantes nullis obtẽperando diſcunt⁹ prodeſſe: qui vtiq; fortiores ⁊ animoſiores ⁊ audaciores oĩbus ſunt: qui pugnatoribus oppugnãtes ſibimet capiunt predã vñ ⁊ ruffe alias iuſte dedecus comportant inueniuntur etiam aſiani diuerſi: quidã enim iuſti: alij iniuſti: diuerſitates temporum ſicut diximus cã qui etiam nubiam tenent ele ni. ſ. edaces ſunt atq; molles pigri pugnare ex temperantia temporum. 2.

¶ Et in europa quedam gens tracorum: trachi tamen pluſq; quelibet alia gens ſibi conſimiles ſunt. Similiter vero egyptij in calere. turchi vigẽt in frigore: terra turchorum viridis eſt ⁊ petroſa ac mollis: tempora vero eorum ac forme ab omni gente diuerſe: ſibiq; conſimiles ſunt. regio miſera ſub polo eſt in montibus vnde ſeptẽtrio ſufflat: ⁊ ad quaꝫ ſol cũ occidit eſtiuo tempore appropinquat paruo quidem tempore paruoq; calore calefaciens eam: ad hanc autem venti ex calidis partibus ſpirantes minime peruenire poſſunt niſi minores atq; frigidiores valeant: a parte vero poli frigidi turgent propter niues geluq;: ⁊ aquarũ multitudinem: ſine q̃bus illa montana non ſunt: vnde ⁊ inhabitata deſerũtur. 3.

¶ Aer illius regionis multotiẽs in die nebula occupatur: quapropter hominum forme craſſe ſunt ⁊ carnoſe: ita vt neq; iuncture in eis appareant. humidi ⁊ molles ⁊ inualidi ventres humidiſſimi nimiumq; currẽtes: quos quidem deſiccari impoſſibile ē. in huius regione natura noſtra eſt aerea. atq; tempora habente: que enim corpora humide atq; frigide ſunt cõplexionis ex eis parum diſſoluitur: preſertim ſi in humida ſunt ⁊ frigida pariter regione. ceterũq; cibaria in' ventre aut in membris prout expedit non decurrunt quia colere rubee ad id operis deficiunt: ſicq; corpora eoruꝫ grauiſſima neceſſe fiunt: ſed ⁊ in figuris vtriuſq; ſexus maſculus videlicet maſculo. femina vero femine ſimiles ſunt eadem cauſa: quia eorum tempora vicina ſunt: nullo modoq; ſperma corrumpitur: niſi

abundantie ſiue morbi accidens incurrat: hi itaqꝫ craſſi ſunt ⁊ lati: quia infantulos ſuos pānis ſicut egyptij nō inuoluunt: qđ ideo fit vt ſuꝑ equos fixis natib⁹ latiuſqꝫ pſtare poſſint etenim maſculi illorum ſemper in currib⁹ deportant. vſqꝫ dū ad equitādi ꝑuentuȝ fuerit tē pus: fit autē paulatim eorum de loco in locuȝ inceſſus: naſoꝝ vͦ la- torum iam dictum eſt eſſe. 4.

Turchoꝝ aūt gēs rubeū hȝ colorē: neqꝫ enim ſuꝑ eos ſol cū ſuo aſcē dit calore. Albedo vͦ cū frigore itēdit in ruborē mutat. hec aūt na tura nō multū eſt ꝓcreatiua filioꝝ neqꝫ enim maſculina volūtas in coi tū fit: quare ⁊ min⁹ generāt q̄ vͦ femine raro pariūt: hoc eſt qꝛ ma- trix ſperma attrahere nō pōt: in quo ēt ſubtili⁹ ītueri opȝ: mēſtrua ei illis nō oportune: ſȝ paꝝ poſtqꝫ lōgū tēp⁹ adueniūt. vis. n. matricū: ex multa eis corrupta eſt craſſicie: ocioſe nāqꝫ ac delicate gerētes ex nulla inq̄etant motiōe: vētres vͦ eoꝝ frigidi ⁊ hūidi ſunt in q̄ rema gnā ſignificationē deꝑhēdim⁹: qꝛ cliētes ⁊ famulas frequēti⁹ mox vt maſculo coierint: grauidas ꝯcepiſſe īuenim⁹. qđ ꝑfecto ex mlta exer citij ꝯmotiōe corporūqꝫ attenuatiōe euenit. multi ēt trachis caſtra tis ſiles ſunt. neqꝫ coire poſſūt. feminas q̄ȝ feminei corꝑis exercitio atqꝫ locutōis mō imitātes. Quibuſcūqꝫ vene de poſt auriculas inci dunt eis vltra prorſ⁹ ab oī gñatiōe orbant. Illa vͦ altera gēs q̄ eu ropā tȝ multū adiuicē magnitudīe lōgitudine atqꝫ forma ꝑ ſuoꝝ tē poꝝ varietate differūt quoꝝ q̄dē tēpoꝝ varietas magna ac valida ē ac crebra in calore nimio vl' hyeme forti: mlta vͦ pluuia poſtmodū vͦ nebula ſubſequēte crebris vētis. Hac ḡ diuerſitate ꝑpetua ſper matis q̄ȝ coagulatio: atqꝫ ꝓcreatiōes diuerſe fiūt alio nāqꝫ mō coa gulant in eſtate: alio vͦ ī hyeme alio vͦ pluuiaꝝ effluētia: alio vͦ ī nebula vl' pluuia ꝑua. itaqꝫ q̄ europā pl⁹ ab inuicē differūt q̄ȝ q̄ aſiā colūt. Differūt q̄dē in vultu: qꝛ forme nimirū in ipa ſpermatum con ceptiōe: propter diuerſitatē ipſoꝝ diuerſe figurantur. 5.

Et queadmodū in forma corporee differūt figure: ita q̄ȝ neceſſe ē eos differre aī q̄litate. ſunt enim iracūdiſſimi duri inculti atqꝫ agreſtiſ ſimi. Hoc aūt ex multa cōmutatiōe parua quoqȝ ſtabilitate: ſic ha bitatores europe fortioris aī q̄ȝ q̄ aſie ſunt. ociū q̄ppe ac pigritia ex aeris equalitate ꝓuenit: ꝑ quā inequalē aī ⁊ corꝑis: laboris ⁊ exerci tij tolerātiā preſtat. Quies aūt ⁊ requies timorē ⁊ ignauiā labor vͦ exagitatio animoſitatē miniſtrat: quare europes ⁊ militia gaudēt: ⁊ pugna: cuiqꝫ ſubijci: vel humiliari reſpuētes. Differūt hac ꝑmo va- rietate: ſecūdo vero qꝛ eiuſdē europe. terre pars altera eſt ⁊ magna illa vͦ parua. Hic aūt ꝓfunditas: hic q̄ȝ planicies. rurſus ⁊ in tem poribus mutatio parua. 6.

Simili vͦ modo in paruulis. Uniuerſaliter autem quicunqȝ ſic ca m ⁊ altiſſimam multumqꝫ aquoſam habitant regionem tempora quoqȝ multum habent diuerſa: neceſſe eſt quoqȝ hos: formas ha- bere diuerſas: ad laborē duriciem animorū firmā aſperā ⁊ anguſtā

qui vero loca ꝓfunda incolũt:⁊petroſa eos calidi pluſq̃ frigidi ve
ti ſufflãt aq̃s tepidas bibũt corpa eoꝝ nõ magna nec bene cõpoſita
ſed lata ſunt ⁊ carnoſa:pili nigri:ſimilr q̃z coloris albi flegmatici.
colerici aũt nequaq̃ patiẽtes ſunt labores niſi fortaſſis i ↄſuetudie
fiãt neq̃ eñi naturalr habẽt. Qui aũt flumina habẽt in q̃ pluuiales
⁊ alie cõfluãt aq̃: hi magis incolumes ſunt illis ac meliores:q̃ vero
nõ:ſed poſt ſibi fontes ſunt:pigreq̃ paludes ſiue ſalſarum fluit vn
da bibẽtis in vſum.oẽs hos multe ⁊ varie faciũt diſtare figure.ſunt
quoq̃ citrini: vẽter eis largus multũ quoq̃ ⁊ ſplenis habetur. 7.

¶ Qui vero in alta habitãt regiõe:equalis odore atq̃ aquoſa: eoꝝ
forme: ⁊ corpora bona magna:conſiſẽs vſu:atq̃ natura boni tempe
ramenti audaces. 8.

¶ Quelibet vero terra macra atq̃ ſubtilis inaquoſa ⁊ aſpera aeris
complexio intemperata illi aſperi ſunt forma ⁊ tetanoſi colore qua
ſi citrini:⁊ nigri iracũdi rigidi. Ubi nimia mutatio: multaq̃ diuer
ſitas habitantiuz forme ⁊ anime atq̃ nature multe ſunt diuerſe.va
riantur enim ⁊ nature ex varietate temporum.deinde regionum:e q̃
bus cibus eſt.poſtea vero aquarum inueniuntur ⁊ forme hominuz
varie ſecundum qualitatẽ nature regionis.vbi enim eſt terra craſ-
ſa ⁊ humida ꝑ ſe ⁊ aquoſa:ea quidẽ eſt in eſtate frigida vero in hye
me:tempora bona ⁊ ſibi conuenientia:habent habitantes craſſos
natura fortes humidos in labore illis exercitio minime perduran-
tes animi ſegnis ⁊ ocioſi in artificijs:ingenij duri ⁊ grauis: non ſunt
autem acuti ſiue ſubtilis. 9.

¶ Quibus vero regio leuis eſt ⁊ profunda:perfundit aũt in hyeme
⁊ a ſole incenditur in eſtate ⁊ hi corpis aſpi ſunt ⁊ tenuis ad laborez
fortis ad immodicã irã veloces: nihil illis preter ſuũ videt aſperita-
ti animi viciniores q̃ modeſtie ſiue quieti in artificiali ingenio ſub
tiles:audaces:atq̃ pugnãtes:ſz regiõis naſcẽtia huic nature ſunt
vicina. Et ſciẽdũ q̃ nature ⁊ forme multuz cõtrarie ſunt:atq̃ diuer
ſe. ¶ De his aũt q̃ diximꝰ ita eſt ſi quoq̃ q̃ras:q̃ de naturis reſtant
illa contemplare ab his ⁊ non errabis a veritate.

¶ De aqua ⁊ aere Finis.

¶ Hyppocratis de pharmacijs libellus incipit.

DE pharmacijs aũt cãe nõ vt extimant ſunt. eadẽ ei phar
macia purgãtur:eſt qñ alia purgat q̃ que cõſueuit pur
gare:eſt autẽ qd ſuperpurgauit. eſt quod ⁊ conueniẽtia
facit:quare nõ vt contingit pharmacie debẽt dari. Arbi
trari enim oportet ⁊ cibos nutrientẽs nos: pharmacas
eſſe minus autem illis. Homines enim hos recte quidem appeten-
tes ſani ſunt :non vero recte laborant ſi perdantur aut purgan-

tur ſicut a puris medicinis manifeſtum igiť eſt ⁊ hos pharmacias min⁹ ⁊ tardi⁹ puris pharmacijs. Verũ hi tardiores ⁊ cõſueti nobis ſunt quotidie intrãtes in corp⁹. Vane aũt ⁊ negligẽter traditi cibi ꝑturbãt homines ⁊ egrotare faciũt quodaʒ modo ⁊ puras ⁊ acutas ſi abſq; paſſiõe ⁊ abſq; cauſa tradat aliq̃s nõ debet operari aliquid cõferẽs. O portet igiť ꝓmũ tradere colericis quidẽ qđ colerã purget. flegmaticis aũt qđ flegma: hydropicis qđ aquam melãcolicis vero qđ nigrã colerã. Si vero extra hui⁹ purgaueris cõueniẽtia ꝟo non purgas: q̃ ꝟo nõ cõueniũt purgas: quare ad vtraq; peccare eſt. Qñ igiť debes alicui medicinã tradere ſuperi⁹ ſiue inferi⁹ interrogare ipm opʒ ſi vtiq; bibit medicinã: ⁊ vtꝝ vẽter in iferiorib⁹ pharmacijs acut⁹ eſt. ⁊ obedit cito aut dur⁹: ⁊ ſi acut⁹ ⁊ bene ſolubilis fuerit: mollioribus ⁊ minorib⁹ pharmacijs indiget: ſi ꝟo dur⁹ fuerit fortioribus eget. Idẽ aũt mod⁹ ⁊ ad ſupiora: ſi ꝟo nũq̃ dicat neq; ſupi⁹ neq; iferi⁹ purgatũ fuiſſe: aut potaſſe pharmaciã ſcire opʒ ſi ad igrediẽtia ſano exñti bñ ſolubilis erat vẽter ad inferiora: aut bñ vomẽs ad ſupiora: ⁊ ſi ad repletionẽ quandã fact⁹ diaria ſupuenit ipſi. hui⁹ oĩa opʒ inq̃ri quõ poſſis recte ꝯſulere: malũ eñi eſt accidẽs tradentẽ pharmaciã homini interficere. Quicũq; quidẽ igiť a febrib⁹ vehementib⁹ occupať neq; opʒ his medicinas purgatiuas tradere eſt vtiq; poſt feb. ſi ꝟo nõ in quatuor ⁊ decẽ dies: colere eñi carnes exiſtẽtes ipſoꝝ ⁊ vẽtres accipiũt pharmaciã ⁊ nil purgat ⁊ feb. fit maior ⁊ color mutatur ⁊ yctericí fiũt. mota eñi corpora ⁊ nõ purgata neq; comedere volũt neq; bibere: ſed oĩa horrẽt: ⁊ vt frequẽter pereunt. Si vero accipiať pharmacia ⁊ ante meridiẽ nil purgat: a meridie vero purgãs ſubtilis fit ⁊ finit. Si ꝟo hũc diẽ circũfiat ⁊ ſimľ purgatiõe poſt feb. ſan⁹ fit. Si ꝟo. feb. iterũ occupet ipſuʒ deſtruiť nõ ꝯuenit fortib⁹ paſſionib⁹ pharmacias purgatiuas offerre: ſed ſi quẽ opʒ cliſterizare cõgruit quotienſcũq; volueris vti periculoſuʒ eñi eſt. Scdm aũt eandẽ rõnẽ ⁊ in eſtiuo tpe a canis ortu dies. 60. obſeruare opʒ nõ tradere pharmaciã ſʒ cliſterijs vti id ẽ eñi ꝑiculũ.

¶ De pharmacijs finis.

¶ Hyppocratis liber de inſomnijs.

Ex inſomnijs ea nobis bona ſunt q̃ ad vltimã noctis ꝑtem intelligẽtie repñſentẽt res eo q̃ interdiu agebantur mõ: aut de illis deliberatiões atq; ꝯſilia. Sanitatẽ eñi ſignãt: qr diurnis in ꝯſilijs anim⁹ ꝑmanet nulla ĩpletiõe nulla exinanitõe: nulla alia deniq; re externa aut aduẽtitia ſupat⁹. Que ꝟo his ꝯ̃ria ac inter ſe repugnãtia ſunt: ſi vehemẽter vehementẽ. ſi modice infimã in corpe ꝑturbationem eẽ teſtãtur An igiť a negocijs abſtineri oporteat necne iudiciũ non fero. Verũtñ corp⁹ iõ purgãdũ eẽ ꝯſulo q; ex materia quapiã ſuperãte cõtingit ſecretio aĩum ⁊ intelligẽtiã ꝑturbãs. Qđ ſi vehemẽter diſcre

pēt: ꝓdeſt vomitū mouere: ⁊ in quintū diē modicos ⁊ leues cibos ſu-
mere. Et in cū deābulatiōib⁹ multis ⁊ acrib⁹: tū mediocrib⁹ exercita-
tiōib⁹ vtēdū. Sin min⁹: vomit⁹: ociū: ⁊ tertia ꝑs cibis demēda. Rur-
ſuſq; eadē vict⁹ rōne q̇ntū vſq; diē vtet̄: adiecta deābulatiōis ⁊ vocis
exercitatiōe. Deinde poſtea diȷ̄s imortalib⁹ ſupplicādū. Sol luna ce-
lū ſtelle ex ꝯſuetudine pure lucide ſplēdide cōſpectui ſubiecte in bo-
nis ſunt: indicātes q̇ppe oī ex ꝑte corp⁹ bn̄ valere. Quare hic habit⁹
ꝓſenti victu cōſeruād⁹ eſt. Si q̇d vo cōtra apparuerit: morbū corꝑi
a validis validiorē: ab īfirmis leuiorē inſtare manifeſtiſſimū eſt. Atq;
ſi ſtellaꝝ extern⁹ circuit⁹: ſolis medi⁹: lune: q̇ cauſis adiacet: extingui
q̇d aut ledi aut occultari aut oino impediri viſus fuerit: eidē circui-
t⁹ ꝑti morbū ſuperuenire: tenuiorē q̇dē: ſi ab aere vel nube ſtellaꝝ ali-
qua afficiat̄: ſi ab aq̄ ſeu grādine: vehemētiorē. Signo nāq; eſt hūi-
ditatis et pituite excretionē in interiorē circunferētiam incidiſſe.
Huic igitur expedit in veſtimētis ſudoris q̄ maxime euocādi cau-
ſa. primo q̇dē ſenſim. deinde vehementer currere: poſt vo exercita-
tionē multis ſubinde deambulationib⁹ vti prādio intermittēdo.
Ac tertia demū cibis ablata parte in quintū diē paruū aſſumere.
tū ſi maior offenſa apparet: fouere. Siquidē ea de re corp⁹ ꝑ ſupfi-
ciē expurgari cōfert: q: in exteriore circūferentia detrimentū ineſt.
Preterea cibis ſiccis. acrib⁹: auſteris: meracis: ⁊ exercitationibus
maxie ſiccis vti. At vo ſi q̇d eiuſcemodi pati luna videat̄: int⁹ euul-
ſionē fieri ꝓdeſt ab acribus falſis: lenibuſq; cibis vomitū excitare
magna vi currere: vocē exercere: prādiū intermittere vtiq; cibi de-
tractione ⁊ victus moderatiōe habita. Deinde vomitu iteꝝ facto
in quintū diē modicū cibū adhibere. Ubi aūt ſereno celo circuitus
a ſiccitate affligi laborare ſuperari videtur: egrotatiōis periculū
eſt. Igit̄ opus eſt laborib⁹ demere victu humidiore leni: balneis: ma-
iore quiete: ſomno multo: donec ꝯſiſtat vti. Si igneū quid ⁊ incēſuꝫ
ſtellis illis repugnās ꝯſpicitur: bilis excretionis nota eſt. Si victe
demū occultētur: periculū eſt ex egrotatione mori. Si in fugā aut
vertūtur: aut verſe celeriter fugiūt aliȷ̄s deinceps inſequētib⁹ futu-
re niſi homo curet̄: inſanie met⁹ eſt. His itaq; oībus veratro in pri-
mis euinci: victū moderari ꝯuenit: aliter victū ab aqua repeti non
alienū eſt: vinū nequaq̄ guſtare preterq̄ tenuiſſimū lene dilutū. Itē
ab acrib⁹ ſiccātib⁹: falſis calefaciētib⁹ abſtinere: necnō exercitatiōi-
bus naturalib⁹ ⁊ curſib⁹ in veſtimēto vti q̄ ꝓlimis abſit frictio: lu-
cta: ſaltatio: ⁊ vehemēs exagitatio: molliter cubet deſideat ꝓterq̄
naturalib⁹ laborib⁹. Poſt cenā deābulet. Bonū etiā ē foueri ſm fo-
mēta ſubīde vomere. Ad trigeſimū diē ne ipleat̄. Implet⁹ bis in mē-
ſe vomitū a dulcib⁹ hūidis ⁊ lenib⁹ ꝓuocet. Que aliūde alio nulla ne-
ceſſitate aut vi vrgēte vagant̄: aīm ſollicitudine ⁊ cura affici docēt
Huic nēpe ꝓdeſt ex toto ꝯquieſcere: ⁊ animū ad ſpectacula riſum ꝓ-
cipue mouentia vertere. Si min⁹ ad id ſaltē q̄d ꝑ biduū aut triduū

ſpectando mens exhilaretur. Poſt ſiſtet. ſi id nõ proderit: egrotationẽ eſſe metuẽdã. Omnino ſtelle q̃ circũferẽtia pure et ſplẽdide de labi ac oriẽtis partem petere vident: bone valitudinis teſtimonia ſunt: ꝓpterea ꝙ quicquid vel in corpore eſt ſperatũ vel in aluo excretũ: vel in carne pululãs id probe oẽ occidui circuitu: cui recte adheret excidit. Que vero ex illis nigre et obſcure ſiue ad occiduũ ſiue in mane ſiue in terrã ſiue paulo ſupra deferri vident morbos denũciãt. Que ſupra grauedines: q̃ in mare: malos alui habitus: q̃ iter ram: tubercula in carne maxime naſcentia. His cõfert tertiã portionẽ cibis demere: exercitatoq; vomitu in quintũ diẽ victũ tẽperare. alio deinceps quinto die cuiuſlibet generis cibũ adhibere. Tũ iterũ facto vomitu ad eundẽ ſuperiorẽ victũ redire. His deniq; celeſtibus inſidere q̃cq̃d tibi videbit purũ et humidũ: bonã valitudinem oſtendit. Om̃ id ab ethere deſcendiſſe in hominẽ. Tale autẽ animo repreſentari: quale hominẽ intrauerit. Ecõtrario nigrum q̃dlibet impurũ et minime illuſtre: mali morbi: nõ ab impletione certe aut ex inanitione: ſꝫ ab externa cauſa inſtantis indiciũ habetur Huic ergo cõducit multa vt currere: vt q̃ minima corporis liquefactione: ac ſpiritu ſpiſſiſſimo vſus aduentitiũ malũ ꝓpellat: ꝓtinuſq; ſm curſum acribus deambulationib⁹ vtendũ: vict⁹ autẽ in quartum diem mollis et leuis adhibeatur. Quodlibet tibi a deo purũ dari viſum: ſecũde valitudinis ſignũ eſt ꝙ ingredientia corpus pura ſint. Cuiuſcũq; borũ cõtrarij inſpectio extiterit: nõ eſt bonũ. Morbũ em̃ corp⁹ inuaſiſſe cõſtat. Ideoq; hũc ſicut priorẽ curari opus eſt Aquam lenem ſereno celo ſine vehementi quidẽ madefactiõe aut graui tẽpeſtate pluere videri bonum: tẽperatũ nãq; et purũ e celo ſpiritũ intraſſe demõſtrat. Ecõtrario magnã ſpure aq̃ viꝫ cũ ꝓcella et grandine pluere: morbũ ab aduẽtitio ſpiritu notat. Similiter hũc tenui victu et cibis oĩ modo perq; paucis vti oportere. Sic q̃ celeſtiũ aſtrorũ ſigna cognoſcẽdi iudicio ꝑdit⁹ fuerit: debebit ex illis cũ ſibi ſuiq; valitudini vict⁹ genere ꝓſpicere: tũ etiã dijs ſupplicare. Pro bonis quidẽ: Soli ioui celeſti ioui terreſtri. Mineruę terreſtri Mercurio: apollini. Pro cõtrarijs aũt: Dijs malorũ auerſorib⁹ terre et heroibus vt oĩa grauia et aduerſa a nobis auertãt. Inſup etiã ex ſõno ꝓpinquũ q̃d acriter intueri: aut audire: tuto incedere: ſecure et ſine vlla formidine currere. Itẽ terrã planã beneq; cultã arbores florentes et fructuoſos et mites fluuios ꝓ more aqua lĩpida: nequaq; iuſto pleniores minoreſue fluẽtes fontes itidem et puteos in ſomno ante oculos obſeruari: his oĩbus indicijs cũ corp⁹ bene habere tum vero omnes circuitus et victus atq; excrementa pro natura eſſe cognoſcuntur. Quicquid iſtorum contrarium apparet: mali detrimenti eſt. Nam auditum ledi: circa caput: eſſe noxam docet. Igitur matutine: quinetiam ſm cenã aptiſſime erũt deãbulatiões addito ſuperioris victus genere. Crurũ offenſa vomitu ꝯuellẽda

eſt pleniore lucta vtendũ: ſeruata eadẽ in cibis rõne. Aſpera corpus impurum eſſe dicit. rex amat plures poſt exercitationẽ deãbu lationes. Arborum ſterilitate humani corporis pnicies oſtenditur Siquidẽ ſine folijs arbores ab humidis ꝛ frigidis detrimentũ: cuꝫ folijs autẽ: ſꝫ ſine fructu a calidis: ꝛ ſiccis: vtiliter vict⁹ rõne hec refrigerãtur ꝛ humefiunt: illa ſiccantur ꝛ caleſiũt. Fluuij nõ ꝑ natura fluentes ſanguinis circuitũ ſignãt: larg⁹ quippe exceſſuꝫ: min⁹ defectũ. Cõmodũ igiť eſt victu hoc implere: illud tenuare. Si impuri fluũt: perturbationẽ ſignificant. purgãtur aũt a curſib⁹ ꝛ deãbulationibus multo ſpiritu citati. Nocturne fontiũ ꝛ puteoꝝ imagines: ventos circa veſiccã eſſe indicio ſunt. Res igitur vrinã mouẽtes ad purgationẽ aptiſſime ſunt. Mare turbatũ aluis maluꝫ ſub eſſe teſtimonio eſt. Auxilio ſunt res aluum ſoluẽtes leues ꝛ molles. Terra vel domus mouẽs ſano aduerſam valitudinẽ. Egro ſanitatẽ ꝛ inſtãtis mutationẽ pollicetur. Ualenti ideo victum mutare perutile eſt: qð totũ a preſenti corpus afficitur. Egrotãti aũt in eodem perſiſtendũ: qꝛ ab inſtante corpus mutatur. Terrã vel a mari vel ab alia quapiam aquaꝝ multitudine inundari: egrotationem multe que in corpore ineſt humiditatis expectandã eſſe teſtatur. Quare vomitus prãdij intermiſſio exercitationes ſicci victus perneceſſarij ſunt. Deinde ex modicis ꝛ parũ aſſumendo ad cõſuetudinem reuertẽdum. Utiq; nec id in bonis ẽ in ſomno terrã nigrã aut crematã videre. Quãdoquidẽ in vehementẽ ꝛ mortiferũ morbũ incidere periculoſiſſimum eſt. Siccitatis eñi exuperantiã carni inſtãtem deprehendit. Laboribus ergo. Jtẽ in cibis quicq̃d ſicci calidi acris ꝛ vrinã mouẽtis: demendũ. vict⁹ eſſe dꝫ ptiſane decoctũ iusres deniq; oẽs molles leues ꝛ modice quidẽ: potui vinũ dilutũ albuꝫ copioſius dãdum eſt. Balneo frequẽtiore ꝛ calido vtendũ. Sꝫ vero minime ieiuno: emolliatur: conquieſcat. frigus ſolem caueat. Telluri mercurio heroibus diuinam rẽ faciat. Jn palude ſiue mari fluminib⁹ natare videri: nõ bonũ. Qꝛ humidi exceſſuꝫ teſtatur oportet hũc ſperare victui ꝛ ſe exercere: febricitãti aũt bonũ qð calidũ ab humidis extinguitur. Quicq̃d neq; maius minuſue: ſꝫ ex cõſuetudine ꝛ ꝑ ſui natura eſſe apparuerit: pro bono valitudinis habetur. Ueſtem candidã ſiue pulcherrimos calceos indui bonũ. Qð ex membris mai⁹: nõ bonũ: vtiq; qð min⁹ oportet victus rõne hoc augeri: illð minui. Nigra oĩno morbida atq; ꝑiculoſa ſunt. Utiliter emolliuntur ꝛ humefiunt. Nouã mutationẽ ꝑdicũt. Puros ꝛ in albis veſtimẽtis mortuos videre: bonum. Jtem ab illis aliquid puri accipere in bonis eſt. Nam ꝛ corporis ꝛ rerum ingredientium integritatẽ declarant. Ex mortuis quippe nutrimenta incremẽta ꝛ ſemina proficiſcuntur. proptereaq; hec ſi plura in corpus ſerpunt: ſanitatis ſunt. Rurſum nudatos vel pullatos vel ſordidos vel e domo quid capientes auferenteſue conſpici: non aptum. Morbũ ideo arguit

quia res corpus ingredientes noxie ſunt. Cõfugiendũ ergo ad curſus atq̃ deambulationes: ac vomitu facto: alimentum molle ⁊ leue adhibendum. Corpora quecũq̃ in ſomnijs deformia in cõſpectuꝫ veniunt: hominemq̃ terrẽt inſoliti cibi ſatietatẽ: excrementũ: cholerã: deniq̃ morbum periculoſum exponunt. Neceſſe itaq̃ erit vomitũ mouere: ⁊ in quintum diem cibis q̃ leuiſſimis ⁊ modicis minimeq̃ acribus ſiccisue aut calidis: preſertimq̃ laboribus naturalibus: preteq̃ ſ̃m cenam deambulationibus. Item balneis: ſed vero calidis ac quiete vti a ſole preterea ⁊ frigore cauendũ eſt. In ſomno videri quid aſſueti potius aut cibi ſumere: alimenti inopiã ac animi laborem probat atq̃ carnes validiſſime quidẽ maximi exceſſus infirmiſſime autẽ minoris. Ut enĩ qđ aſſumitur bonuꝫ: ita q̃ eſt qđ apparet. Cibis ideo demẽdum eſt quod alimẽti exuperãtie id teſtimonium ſit. Similiter etiam panes caſeo ⁊ melle confecti in ſomno edi ſi videanẽ: eiuſdẽ ſigni ſunt. Aqua pura epota: bonũ reliq̃ vero omnes noxie. q̃cq̃d aſſueti homo ſpectare vr̃: animi deſiderium teſtatur. Quodcũq̃ vero fugit perterritus: ſanguinẽ a ſiccitate infeſtantẽ detegit. Utiliſſime ergo corpus refrigeratur ⁊ humefit. Pugnare vulnerari: cruentari vinciri. corpori ſecretionẽ circuit⁹ inimicam ꝯtigiſſe ſigno ſunt. Optimũ igitur eſt attenuare: deambulare cibis facilibus vti. Tum ſecundum vomitum intra quinq̃ dies ſibi temperandũ. Quinetiã ex viſis errores: vagatiões aſcenſus mali ⁊ graues ꝯtingũt. Fluuiorũ traiect⁹: armati hoſtes: diuerſi generis monſtra: egrotationis ſiue inſanie argumenta ſunt. Perneceſſarij igit̃ ſic errantibus ſunt cibi modici leues ⁊ molles. Tum porro permulte: preterq̃ poſt cenã exercitationes. Necnõ ad quintum diẽ cum vomitu vict⁹ paulatim tẽperatus ſit. Inſuper a calidis balneis deſidia: frigore ſole cauẽdũ. Hec q̃ ſeruare voluerit: put vict⁹ ratio dictata nobis quantũ per hominẽ deo iuuãte fieri potuit: excogitata inuentaq̃ his ſemper in vita bene valere poterit.

¶ Et ad dei omnipotentis laudem cũ libro de inſomnijs imponitur finis omnibus operibus hyppocratis que ad manus noſtras peruenire potuerunt.

¶ Johannis Damaſceni medici clariſſimi Aphoriſmi incipiunt.

Liberet te deus fili amãtiſſime a deuio erroris: ⁊ in vias cõſeruet proſperitatis: atq̃ meũ velle de te mihi dignetur poſſe concedere: teq̃ in eodem agilem facere: ſic deſiderium tuum iunctum meo compleat in te. Mouerit dilectio tua fili mi: q̈ petitionẽ tuã de aphoriſmis medicine ſcribendis ꝑpter nihil aliud prolongaui niſi quia verebar ne

aliquando faſtidires tui deſiderij meam longitudinem velle tentare: et contando cognoſcere. Jam nunc vero quantum inde cognouerim ſufficere videatur: quia cum maiores noſtros peritiſſimos viros quemcꝫ faſtidioſum noueris ſepe arguiſſe non egre tibi ferendum eſt. Ceterum ipſe preſenſiſſe potes me ſemper vtilitatem tuam queſiuiſſe: et nunꝗ te deſerendo plus aliuꝫ coluiſſe. Deus omnipotens dirigat mentem tuam in beneplacito ſuo ad vtilitatē ſeruorum ſuorum. Ecce iam aphoriſmos quos me ſcribere rogaſti: tue dilectioni mando.

Certe in medicina immenſa profunditas eſt. 1.

Operari autem ſecundum libros abſqꝫ perfecta ratione ⁊ ſolerti ingenio: moleſtum eſt. 2

Ingenium autē naturale adiuuat artē ⁊ naturā regentem: contrarium autem contraria. 3.

Abūdāter aūt libros peritoꝝ veterū relegere: ⁊ ſecreta eoꝝ diligenter diſcutere: iuuat omnē ſapientem ⁊c. 4.

Uita breuis eſt ad cognoſcēdū vires oīum terre naſcentium. 5.

Tu aūt ea q̄ palā ſunt: ⁊ in q̄b⁹ oēs ꝯueniūt ⁊ maxīe q̄ ꝓbaſti tene. Que v̄o in dubio ſunt ⁊ in q̄bus diſſentiūt omitte. 6.

Illud v̄o nō debet nos cōmouere qđ in ſapientū dictis hr̄. 7.

Quedā ſunt que nō videtur nobis ad plenum ratio atteſtari: ſꝫ potius credulos habere. 8.

Illud quippe quod medicamur ſubtilis ſubſtantia eſt: necꝫ eniꝫ humana natura erroris periculum incurrere non poteſt: preſertim in ſubtilibus. 9.

Qui deditus omnino ſecularibus negocijs (alias delitijs) negligit fundamentum medicine: philoſophie: ⁊ artium doctrinam nō ei fides adhibenda eſt: ⁊ maxime in ea vbi Gal. ⁊ Ariſt. concordant: vbi diſcordant difficile verum inuenitur. Animal ſecundum frigidum ⁊ humidum nutritur: ſecundum calidum ⁊ humidum viuit. 10.

Uirtus ſiue virtutes naturales vel ſpirituales varia nomina habentes vna eadēcꝫ eſt. ſ. virtus. 11.

Sed ſm̄ diuerſa in ſubiectis mēbris officia: diuerſis vocabulis nūcupātur. 12. Cōplexio naturalis ſm̄ vicinitatē q̄dē eſt ſeparabilis: actu tamen eſt inſeparabilis. 13.

Queadmodū tā vitia animi q̄ꝫ figure corporis ab auis ⁊ a parentibus cadūt ⁊ hereditanf: ita quocꝫ morbus diuturn⁹ ⁊ maxime ſi fuerit in principali mēbro. 14.

Medicina q̄ tēperamento vicina eſt ⁊ eſt odorifera ſi cibus quocꝫ fieri poſſit optimum eſt. 15.

Colligatio corporis ⁊ ale ſm̄ ordinis naturalis cōſonantiā facta ē vt ſubſiſtat. Un̄ cauendū eſt ne des ei fortē medicinā q̄ fortiter mutet eā: vt ea q̄ eſt in tertia parte. 16.

Complexio corporis animati ad figurã nerui cõſona eſt. Non igitur temerarius ſis in medicina forti: que eam diſſoluat: ⁊ aperiẽdo corpus in aliam cõplexionẽ mutet. 17.

Medicina ſtiptica ⁊ odorifera ⁊ tẽperamẽto ꝓpiqua cuſtodit ⁊ cõfortat principalia mẽbra ⁊ virtutẽ naturalem huiuſmodi tibi ſit ſemper vtendũ vt confortes naturam. Si enim naturã cõfortaueris: morbum medicãdo iuuat curari. Si vero eã neglexeris ⁊ neglectam deficere permiſeris nihil prodeſt. 18.

Epar ⁊ ſtomachus ſunt poſita inter efficacia nature vt nutriant ſicut inſtrumẽta: q₉ ſi accidenti aliquo amiſerint cõplexionẽ ⁊ minuet curſum nature. 19.

Calidi morbi plus frigidis ſunt mortiferi propter ignei motus velocitatem. 20.

Quãdo corpori aliqd acciderit: non ei dandũ eſt qd̃ noceat principalibus membris. Qd̃ ſi feceris inde nociuus eris: ⁊ magnũ iuuare non videberis. 21.

Vitiũ animi ſeqtur cõplexionẽ corporis: cũ igitur corp⁹ patitur: ⁊ maxime principalia mẽbra medicinã maxime aĩe exhibere minime negligas: vñ vꝫ gaudeat vt odoratu: viſu: auditu: quod nõnulla medicine pars eſt. 22.

Medicinarꝫ quedã ⁊ maxime que faciunt in ſummo capitis: poſt cenam: ⁊ quãdo itur dormitum dãde ſunt: vt natura ad interiora intenta ab altiſſimis membris attrahẽdo ſenſus alleuiet. Similiter autem vbi morbus iam preualuerit ⁊ maxime in principalibus membris. 23.

Nulli medicine mẽbrũ cõmittendũ eſt aliqd̃ niſi ei que ad complexionẽ ei⁹ aut ex parte: aut ex toto ꝑtineat ad ſimilitudinẽ medicine nutrientis membrꝫ: que medicina ſi nutribilis quoqꝫ fuerit vtilis eſt. 24.

Medicina cõtraria ad contrarium deponendũ eſt: ⁊ non ſm̃ complexionem eandem. 25.

Infirmis defectis nulla medicina aut cibaria danda ſunt: niſi ea que facile poſſit natura pati: et proprie temperamentũ in quãtitate ⁊ qualitate ſit. 26.

Medicamina pauca tibi tenenda ſunt: niſi quorũ iuuamẽto ſepi⁹ expert⁹ cõfidere poſſis: totius eñ multitudinis noticia incõprehenſibilis eſt Ne cũ ꝑ ſingula volueris inqrẽdo diſcurrere multiplici diuerſitate ſenſuũ diſtract⁹ in nullo poſſis fidẽ habere. 27.

Rerum proprietas dubia eſt. Ea nãqꝫ multi olim experientes arbitrati ſunt facere a proprietate quod pleriqꝫ faciebãt natura. 28.

Unde videndum eſt ne in proprietatis purgatione negligas naturam que notior eſt. 29.

Humores in hyeme natura plus diſpergit: et vere intus: eſtate

autem ꝛ antunno minus. tūc itaqꝫ oportet vt medici nemur quā do potior eſt. 30.
Frequētatio morbi in pꝛicipali mēbro diſſolutionē corpis pnūciat
Humores calefaciendo: ꝛ diſſoluēdo: ꝛ naturā cōfortādo: ſalubri⁹ purgantur ꝙ per catarticū: aut per vomitū: quoꝝ neutrū ſine detrimēto fit nature: ſi tñ eos calefaciēdo diſſolutos ad princi palia mēbra defluere nō ptimetur. Qḋ ſi timet ad qḋlibet aliud ingenium recurrendum eſt. 31.
Cauendū eſt ne ab egritudine cōualeſcentib⁹ innatū apoſtema ad interiora medicamēto redire cogatur: ppter principaliū mēbro rū defectionē: ſed aliter diſſolutū expellatur: qḋ leui⁹ fieri poteſt ꝙ tm̄ addi: nec qḋ ſibi ſufficiat ad diſtributionē minuendorum principalium membrorum. 32.
Habitātes in quito aut ſexto climate plus minuere ſanguinē expe dit ꝙ in ſeptimo: aut in primo: aut in ſcḋo: aut in tertio. 33.
Apoſtema in mēbro principali ſine dolore naturā in regimē dimi niſſe ſignificat: maxie ſi ex co.ru. aut ex ſanguīe eſt qḋ rarū eſt. 34.
Corpora naturaliter frigida ꝛ humida parū in ventre recipiunt. minus vero reddūt: vētres quoqꝫ eorum plurimū liq̄di ſunt: ꝛ in firmitas diuturna. 35.
Calidis eñ ꝛ ſiccis contrarium conuenit. 36.
Ab infirmitate ſurgētibus cibaria ſibi nociua petētibus nō negā da ſunt: ſed ingeniandū in qualitatē ſibi vtilem mutādo. 37.
Oportet aūt te in infirmo ſalutē promittere ſemper: nec vnqꝫ illū a ſpe deponere ꝛ ſi ipſe deſperet. Cōplexio eñ corporis animi affe ctui ſemper inheret. 38.
Ingenium naturale medici cū paruo artis fundamento adiuuat naturam innaturale contrarium. a39.
Medicoꝝ illitteratorum ſimplicium: adoleſcētium luxui ſubi cen tium vt plurimum homicide. 40.
Opꝫ etiā egrotū de oīb⁹ vnde egritudo naſci ſolet tā exterioribus ꝙ interioribus inquiri: ꝛ ſm potiorē partē iudicare. 41.
Glorioſoꝝ ſupbiā: ꝛ ad naturale multiloquiū ſi ſapias ꝯtēnas nec te egrū interrogare per oīa pudeat. vrina eñ vbi morb⁹ intra ve nas exiſtit fallax eſt. 42.
Si interrogat⁹ ſemper velociter reſpōdeas: dubitādus es. 43.
Circa īfirmū ꝯſtitut⁹ ſui ſani q̄litatē ꝛ aī affectiōeꝫ ꝯuenit cogno ſcas ea ꝟo q̄ illū noueris amaſſe p̄ ceteris aut ꝯcupiſcere: ad mē o riā reuocādo laudare. Et ſi licitū ſit añ ocl'os p̄ntare: aut ſe mox facile habituꝝ conſtāter promittere: ꝛ ſic in eorū ſpe illum anima re non deſinas. 44.
Multū iuuat paraliticos ad eoꝝ latera naturalē calorē apponere non tamen igneū: ſed adoleſcentis puelle. 45.
Una medicinaꝝ in iuuamēto equalium: ꝛ ſapore odorifero ꝛ leuior eligenda. 46.

Mutare cõſuetudinẽ nociuũ ⁊ peſſimũ eſt ⁊ maxime veterẽ. 47.
Quõ nulla ꝯueniẽtia ſit inter aquã ⁊ calorẽ naturalẽ: ita nõ eſt pur gãdũ niſi medicina que nõ ſit longe a tempeꝛamento. 48.
Timendũ eſt eñi ne horrẽs eã natura reijciat: ⁊ nõ miſceat humori bus: nec corroborata nociuum expellere poſſit. 49.
Opꝫ ergo vt ad purgãdũ itercluſos hũores in ſilitudinẽ ſibi ꝯuer tat medicĩa ꝑ igeniũ vt natura eã recipiat apte: ⁊ receptã ꝑ venas deportet: ⁊ ſic ꝯfortata facile inimicũ ſuũ excludat. Nã ſi i q̃litate fortior fuerit deficit natura: nam contrariatur ei. 50.
Ante purgationẽ v̾o ꝑ aliq̃s dies hũores cõmouẽdi ſunt ⁊ diſſoluen di cũ medicina cibali ⁊ cibo medicinali. ⁊ ſic cũ p̄ſentis diei abſtinẽ tia ſunt purgandi. 51.
Balnea nõ ſunt neceſſaria nobis ad refrigerãdũ calidũ aut calefa ciẽdũ frigidũ: ſed vt diſſoluant ⁊ ſudare faciant: ⁊ deſiccent ⁊ hu mectent. 52.
Tyriaca magna neceſſaria eſt vt diſſoluat ⁊ diſpergat ⁊ mundet. Sꝫ pueris adoleſcentibus ⁊ ſenibus ⁊ defectis parum dandum eſt in de. 53.
Morbi exteriores vere ⁊ eſtate magis ſunt curandi. Interiores v̾o per contrarium. 54.
Morbi ex penuria quãtitatis vel qualitatis nõ min⁹ q̃ꝫ de plenitu dine nimia naſcũtur vnde medici multi in temeraria purgatiõe delinquent plerumq̧. 55.
Medicina data ſi victa natura nõ eos quos querim⁹ expulerit hu mores remanet in corpe: ⁊ in humorũ mutata qualitate morbos inde intendit generare. 56.
Corpora frigida ⁊ humida oſſa ⁊ neruos inualidos habent. vnde ſa na egritudini: ⁊ egra ſanitati habiliora ſunt. 57.
Apoſtema in pueris cũ ſumma diligẽtia ⁊ cautela curãdũ eſt neq̧ ei introrſuꝫ violẽta medicina redigẽdũ ne natura in modũ valida ex hũoris quẽ habet adhuc a matrice copia repreſſa ſuccũbat. 58.
Morbido corpori nõ forte cõtrariũ. vel eadem die poſt nimiũ aeris cal'. dandũ eſt ⁊ econtrario. 59.
Acute egritudines pl⁹ in ſenib⁹ q̃ꝫ iuuenib⁹ timẽde ſunt citi⁹ eñi in bonũ malũ ve firmant̃ cibaria q̃ppe q̃ recipiũt mutat natura eoꝝ in ſimilitudinẽ frigiditatis: vñ celeri⁹ ad ſanitatẽ reuocant̃ timẽ de v̾o ſunt: qꝛ defect⁹ caloris naturalis acumẽ egritudinis ſuſti nere non poteſt. 60.
Frigidi morbi in ſenioribus difficilius: in iunioribus facilius cu rantur. 61.
Balnea ⁊ tẽperata potio iuuat cauſam ⁊ cõtrarium cauſe. 62.
In nimio exercitio poſitos ante cibũ parũ quieſcere ocioſos aũt pa rum exerceri oportet. 63.
Labor ⁊ exercitiũ q̃dã dolor eſt. vñ in eo poſiti nõ dolẽt de pluribus

morbis illaborioſi etenī ſunt ad cōparationē illi⁹ laboris niſi cū dolor morbi laborem excelſerit. 64.

Juuenib⁹ ſpermatis emiſſio raro ex frigiditate accidit. 65.

Juuenib⁹ epilepſia ⁊ ſpaſm⁹ in ꝓmo ⁊ ſcdo ⁊ tertio ⁊ quarto climate ex naturalis caloris inopia ⁊ temperamēti defectione eſt vn̄ ſanitas eoꝝ ex calore ⁊ tēperamēto cōſtare dꝫ: magis euenit raro ex nimia frigiditate ſub qualitate vel quātitate multiplici tēperamēti. vn̄ purgādo preuidēda eſt medicina calidiſſima nō ad vltimam ſub tilitatem perducenda. 66.

Cum ꝗs vult caput purgare: aut cerebꝛū aut inſtrumēta ſenſuū: pil lulis maioꝛib⁹. i. groſſioꝛib⁹: ⁊ poſt cenā eūti doꝛmitū datis faciē dum eſt. 67.

Ad nimiā humiditatē in ſtomacho ſubtilē puluerē damus. 68.

Si cui ꝑncipalia mēbꝛa defecta habēti aut debilitata catarticū ne ceſſarium fuerit cliſtere faciamus. 69.

Abūdātia ſtomachi pillulis paruis ⁊ recētib⁹ hūidis ieiuno ſtoma cho datis purgāda eſt: ⁊ his ꝗ biberūt deambulādo commouen dum eſt. 70.

Pillule veteres ⁊ deſiccate pri⁹ ꝙ dentur humectāde ſunt per noctē in aqua calida. 71.

Omne catarticum neceſſario co. ru. commouet. 72.

Qui. 60. annoꝝ aut plurimum ſunt: in medicina eorum non eſt inſi ſtendum ꝙ cole. rub. purget: qꝛ ipā ꝑ ſe facit ⁊ humectatio coꝛpo ris fundamentum eſt. 73.

Principalia mēbꝛa naturaliter defecta habētib⁹ cauēdū eſt ne acu tam medicinam: ſed ad vicinitatem temperamenti redactam ac cipiant. 74.

Due ſpecies ſi ſimul mixte bibite ſint neceſſario tanꝙ ſi ſeparatim: vtraqꝫ lacertos ⁊ carnē generādo ſuū naturalē reddit effectū. 75.

Conualeſcētes ſm̄ infirmitatē ſuā: debēt quidem tractari: nō tn̄ ex toto permittantur haberi prout ante conſueuerunt ſani. 76.

Oportet medicinā fieri ad ſimilitudinē operantis nature: ⁊ ſi dura aut tarda fuerit: ⁊ nō ſm̄ qꝺ videaṫ iuuamentū abſqꝫ rōne: abſqꝫ ratione quidem fallax eſt. 77.

Eger diu fideli medicoꝝ cōmittēdus eſt: cuius error a recti diſtātia rarus eſt.

Qꝛ ſi plurimos cōſulit in ſinguloꝝ errorē plerumqꝫ cadit. 78.

Apoſtema in ſenibus nō retroꝛſum medicamine cogaṫ. Uidēdū eſt enī ne natura deficiat ad diſpergēdū illꝺ: ⁊ qꝺ expulſiōe totas vi res cōſumpſerit extrahēdū ꝗppe eſt: ſꝫ nō cū forti medicina ne na tura cū eo exiēs corp⁹ exinaniat: mediocriter igiṫ eſt extrahēduꝫ Eſt nēpe qꝺ deperdiṫ in ſenibus multū: ad differentiam illius qꝺ reſtauratur. Similiter ⁊ in pueris vis namqꝫ medicine fortior eſt natura eorum. 79.

Infirmus ad ſolitũ ſtatũ ex quo in egritudine ceciderit tantũ reuocandus eſt:nõ aũt ad temperamentũ in omni ſubſtantia. 80.

Cuius qualitatẽ cõplexionis nõ nouimus ſani:eius infirmitatem an grauis ſit necne:nõ bene perpendimus infirmi.vñ medicina incerta queq; ſubſequitur. Reddere eñi ſanum ad complexionez temperamenti morbus eſt ad ſui ſani qualitatis operationez: Nã virtus eſt cauſa motionis. 81.

Unde in purgãdo corpore ſi forte ſit ipſm cõmouendũ eſt forti medicina ⁊ illi manifeſta. 82.

Singulis infirmitatibus ꝓpria fieri medicamina ad ingeniũ⁊ ad arbitrium medici:perfectioni propinquũ eſt. 83.

Nulla res ſub lunari globo vel circulo poſita:quocũq; gradu mutetur circulus:vltra reuocaẽ in eternũ ad illũ qualitatis vel quãtitatis in quo fuerit in ipſo circuli motu. 84.

Nulla medicina leuis eſt in cõtẽplatione ⁊ operatione.ea eñ que leuis videtur grauem:que aũt grauis leuem:ſi attentius eam inſpexeris comprehẽdes. Non igitur leuiter vel abſq; rationis cõſideratione determinandum eſt. 85.

Credere experimento ſine rõne fallax eſt. 86.

Nulla egritudo eſt q̃ nõ habeat opus iterrogari infirmum. 87.

Omnis fe.calor extra naturã eſt. Sed inter fortem ⁊ leuem differt ſm ſuam materiã qua propter ei q̃ ex co.ru.eſt fortiter:que vero ex co.nigra lente reſiſtamus opz. 88.

Quodcũq; membrum ſuſcepit detrimentum aliquod ſeu naturali morbo ſeu quouis exteriori accidenti:nõ vlterius priori ſtatui perfecte reddi poteſt. 89.

Morbum diuturnũ:⁊ defectionẽ mẽbrorũ hereditat quidez filius: ſed differenter:aut minorẽ ſi alter pater parentũ fuerit ſanus. 90.

Nulli etiã credendũ eſt ſtudioſo medico:niſi etatis ⁊ ꝓbato. 91.

In morbo diuturno cuius vrina vrine ſani ſimilis fuerit:⁊ ⁊ in vna cadẽq; qualitate permãſerit:nõ euadet egritudinem. 92

Medicus mediocris qualitatis eſt:⁊ ne nimis mundũ admiretur: neq; ex toto aſpernatur oportet. 93.

In tempore veris ſi ex multa humectatione fiat mutatio aeris eſtate naſcunẽ variole;apata:freneſis:⁊ febres:nec ſolutione purgatiua curantur. 94.

Mulier in dextera parte cõcipiens raro feminaz pariet. 95.

Catartico dato pregnanti:deficiunt principalia mẽbra nati oĩbus diebus vite ſue. 96.

Quõ naſcunẽ morbi ex humorꝫ quãtitate vel qualitatis abundantia. Simil'r eſt ex defectione. Propterea vero medicũ purgãdo et exinaniendo errare contingit. 97.

Olfactus et maxime ſi ſaliat fumus in caput celerius q̃ bibitur cerebrum iuuat. 98.

Ex mutatione ſtellarum in longitudinem ꝛ latitudinem: vitia ꝛ cõſuetudines mutantur. 99.

Ex diuerſitate ſpaciorum regionũ variantur quoq; cõplexiones ꝛ vitia nature etiã ꝛ cibaria atq; medicine: adeo vt ea q̃ fiunt in.2. aſcendant in.4. ꝛ ecõuerſo. velut herba hortulana ꝛ agreſtia ſeu ſyluatica ꝛ domeſtica differunt. 100.

Emplaſtra atq; vnguenta ſm vicinitatem qualitatis cõplexionis in ſimilitudinem illius mẽbri cui apponuntur. 101.

Co.m. in iuuenibus forti medicina purgare noli. Eorũ nãq; quãtitas pua: ꝛ eq̃litas defecta. neq; eñ corpori coherentia ſunt. 102.

Si poterit medicus medicari cuꝫ dietą abſq; potione proſpera euenient. 103.

Si quis per multũ tẽpus neq; vomitũ neq; ſolutionẽ habuit: ꝛ euen iat illi ſubito impetu: videndũ eſt ne reſtringere feſtines. 104.

Fumus in corpore aliud eſt q̃ ventoſitas: ꝛ pauci nouerunt diſcernere. 105.

Urina ſanitatẽ ſignificans in oĩ hoĩe nõ eſt equalis: nec in quãtitate: nec in qualitate nec in liquore. 106.

Cuius vrinã non prenoueris ſani: in eius medicina non appropriabis virtutem egroti. 107.

In conualeſcentibus aq̃a ſic medicare vt nõ ingrediat̃ intus ſꝫ foras: non fortiter quidẽ ſed leniter extrahat̃. Siĩr quoq; in pueris: ꝛ in ſenibus. 108.

Si demẽtia ex frigiditate ꝛ ſiccitate pcedẽs ad cerebrũ incutiẽs ſit fumũ odoriferũ ca. ꝛ hu. tã intus q̃ foras ei adhibem⁹. ꝛ excitandũ calorẽ: ad iras quoq; interdũ patientẽ puocamus. 109.

Cõpoſitio cõplexionis ſanitatẽ ſignificans in omni hoĩe nõ eſt eq̃lis: nec in quãtitate nec in qualitate. 110.

Quibus in iuuẽtute quater in anno tñ flebothomari cõſuetudo fuerit hmõi.40. annoꝝ erũt aut ter in.50. aut.60. ſemel cõferẽdum eſt. Ulterius vero ex toto dimittendũ eſt. 111.

Senes a.40. anno cephalicam venam.50. medianã: poſt.60. baſilicam incidere deſignant. 112.

Qui in iuuẽtute cõſtituti multũ ꝛ frequenter ſanguie minuti fuerint annos.60. calor eoꝝ in frigidũ ꝛ ſiccũ conuertet̃: maxime ſi fuerit frigide nature. 113.

Cuſtodia virtutis principalia membra confortat: ꝛ a morbis tuetur. 114.

Principalia vero membra cõfortata v̓tutes quoq; vices reddẽdo confortant ꝛ a morbis defendunt. 115.

Nati iuuenibus patrib⁹ principalia mẽbra fortiora ꝛ ſana naturaliter habent: ꝛ econuerſo. 116.

Sicut ignis ad ea q̄ ſunt ca. ꝛ hu. ſemper intẽdit: ita ꝛ morbus ad huiuſmodi complexionem. 117.

Qui aromatū abhorrent odorē: nec saporitā ſentiunt dietā vitium eſt corrupte complexionis illorum. 118.

In oī regiōe q̄buſcūq̄ ex vētis nubes pcreari videt̄: ex illis habitā tiū capita fumo replēt: ⁊ ſic corrize naſcūt: ⁊ ſenſ⁹ aggrauāt. 119.

In quacūq̄ puincia quocūq̄ anno muſcule ſupbūdauerint: putre dines quoq̄ morborum ſup era bundabunt in corporibus habitatorum. 120.

Jeiunare in eſtate corp⁹ deſiccat: colorē citrinat: melancholiā procreat necnō viſum ad defectum perturbat. 121.

Sanguinē mox vt exierit in aerē cō gelare: terre abundantiā deſignat et quāto magis cōtrariat̄: tāto magis p̄iū cōtingit. 122.

Omnis puincie que lōgius eſt a mari remota nō in meridiē pten ſa: habitantiū cor. ſunt ſicciora. 123.

Nō eſt eadē nā tpis in oī regiōe. q̄n ſol ē in q̄drāgulo circulo: q̄ppe extat hic eſtas: ⁊ hyēs alibi. ver q̄z ī alio loco: ⁊ autūnus in alio: ad quaꝝ diuerſitatū ſilitudinē differūt: ⁊ cōplexiōes: ⁊ vitia con ſuetudines habitatoꝝ. q̄n. n. ver eſt in egypto eſt eſtas in idia verū ⁊ hitantibus ſub eq̄li die due hyemes:: ⁊ due eſtates: ⁊ duo ꝟa et duo autūni in anno ſunt. vn̄ illis fruct⁹ abūdantes pcreāt: arbores: memoria eſt ſubtilis: ⁊ alia hmōi multa. 124.

Deficiēte ꝟtute deficiūt p̄ncipalia mēbra ⁊ morbis afficiūtur: neq̄ illam defendere poſſunt. 125.

Ubi plurimi cōcordant: ⁊ ratio atteſtat̄: ⁊ experimentū cōprobat: illud ante oculos pone. ꝯtrario vero contrarium. 126.

Medicinaꝝ q̄dā ⁊ maxie q̄ faciūt in ſummo capitis poſt cenā: ⁊ q̄n itur dormitū dāde ſunt: vt natura ſic intēta circa iteriora ab altiſſimis mēbris attrahēdo ſenſus alleuiet. ⁊ ſic vbi morbus preualuerit hoc eſt obſeruandum maxime in principalibus membris. 127.

In nullū medicine aliq̄d cōmittēdū eſt morbū q̄ ad cōplexionē ei⁹ aut ex toto: aut ex pte nō ptineat: vl' ad ſilitudinē cibi mēbra nutriētis. q̄ medicina ſi ſic fuerit nutribilis quoq̄ vtilis eſt. 128.

Accipe nunc fili cariſſime poſtulatos a te aphoriſmos quib⁹ ſemp fidus pmanēs ſm eoꝝ auctoritatem opare cōfidenter. Ad quos put potui ſudās ob tuā diſcretionē ſollicite laboraui. 129.

Nam te diligentem ſapientiam noui pre oīa. 130.

Preterea valde ceptū op⁹ n̄ negligere hortor p q̄d me nimis letificaſti. Et q̄ librū Galeni glorioſiſſimi trāſtuliſti: cui⁹ titulū ei placuit vocari mega tegni: q̄ liber eſt vbi maxia eſt pprietas medicorū. Nūc aūt deo grās ago: q̄ te hmōi p̄mū trāſlatorē iueni.

Expliciunt aphoriſmi Johānis damaſceni.

Floſculi mediciales extracti ex libris Cornelij celſi medicorum omniū ornatiſſimi. Ex primo libro.

Ut alimenta ſanis corporibus agricultura: ſic ſanitatem egris medicina promittit. 2.
Morbi nõ eloquentia: ſed remedijs curantur. 3.
Cuius rei non eſt certa cognitio: eius opinio certum remedium habere non poteſt. Verũ eſt ꝙ ipſam curandi rõnem nihil plus cõfert ꝙ̃ experientia. 4.
Intereſt enim an fatigatio morbum: an ſitis: an frigus: an calor: an vigilia: an fames fecerit: an cibi viniq; abũdantia: an intemperantia libidinis. 5.
Neq; ignorare medicũ opꝫ q̃ ſit egri natura: hũidũ magis: an magis ſiccũ corpus eius ſit: validi nerui: an infirmi: frequẽs valitudo: an rara eaq; cum eſt vehemẽs eſſe ſoleat: an leuis: breuis an longa. 6.
Quã par ſcia ſit: tñ vtiliorẽ medicũ eſſe ſcias amicũ ꝙ̃ extraneũ. 7.
Ignauia quidẽ corpus hebetat: labor autem firmat illã naturam ſeneſcentem: hic longã adoleſcentiam facit. 8.
Bis in die potius ꝙ̃ ſemel cibũ capere homo põt. 9.
Concubitus neq; nimis cõcupiſcendus: neq; nimis ꝑtimeſcendus eſt: rarus excitat corpus: frequẽs ſoluit ſcire lꝫ eũ non inutilẽ eſſe quẽ corporis neq; lãguor: neq; dolor ſequit̃. idẽ iterdiu peior eſt: noctu tutior: ita tamẽ ſi neq; eũ cibus neq; hunc cum vigilia labor ſequitur. 10.
Imbecilli ſtomacho: quo: in numero magna pars vrbanorum eſt oẽſq; pene literarũ cupidi obſeruatio maior eſt neceſſaria: vt qḋ vel corpis vel ſtudij vel loci ratio detrahit cura reſtituat. 11.
Ex hominibus qui nocte bene cõcoxit mane tuto ſurget: q̃ ꝟo parum quieſcere debet: qui nõ concoxit ex toto quieſcere dꝫ: ac neq; labori: neq; exercitationi: neq; negocio ſe credere. 12.
Si lucubrandum eſt: nõ poſt cibũ id facere: ſed poſt cõcoctionẽ facere oportet. 13.
Quẽ iterdiu vel domeſtica vel ciuilia officia tenuerũt huic tp̄s aliqḋ ſeruãdũ eſt curatiõi corpis ſui: prima corpis curatio eſt exercitatio que ſemꝑ añcedere dꝫ cibũ: exercitatiõis aũt plerũq; dꝫ finis eſſe ſudor: aut certe laſſitudo que citra laſſitudinẽ ſit. 14.
Nũq; vtilis eſt nimia ſatietas. Sepe inutilis nimia abſtinẽtia. Sepe ſi qua intẽperantia eſt durior in potione ꝙ̃ in eſca eſt. 15.
Scḋa menſa bono ſtomacho nihil nocet: in imbecilli acceſſit. 16.
Poſt ſatietatem nihil eſt agendum. 17.
Ubi quis eſt expletus facilius concoquit ſi quicquid aſſumpſit potione aque frigide ſcludit: tũ pauliſper inuigilat: deinde bñ dormit. 18.
Neq; ex ſalubri loco in grauẽ: neq; ex graui in ſalubrem trãſit⁹ ſatis tutus eſt. ex ſalubri i grauẽ ꝑ ma hyeme. ex graui in eũ q̃ ſalubris eſt prima eſtate traſire melius eſt. 19.

Neq; vero ex multa fame nimia ſatietas: neq; ex nimia ſatietate fames idonea eſt. 20.
Periclitatur ꝙ ſemel: et qui bis die cibū inconuenienter aſſumit contra conſuetudinem. 21.
Neq; ex nimio labore ſubitū ociū: neq; ex nimio ocio ſubit⁹ labor ſine graui noxa eſt: ergo cū ꝗs mutare cōſuetudinē volet: paulatim debebit aſſueſcere. 22.
Omnib⁹ fatigatis aptū eſt cibū ſumere: eoq; humido vti: aq̄ vel certa diluta potione eſſe contentos. 23.
Illō quoq; noſſe op₃ ꝙ ex labore ſudāti frigida potio ꝑniciosiſſima eſt: atq; etiā cū ſudor ſe remiſerit itinere fatigatis inutilis. 24.
Quod eſt contra conſuetudinem nocet. 25.
Qui vomere bis in mēſe vult: meli⁹ cōſulet ſi biduo euomuerit: ꝙ̄ ſi poſt quintumdecimum diem vomuerit. 26.
Purgatiōes vt interdū neceſſarie ſunt: ſic vbi frequētes ſunt ꝑiculū afferūt: aſſueſcit eñ nō ali corp⁹: et ob hoc infirmū erit. 27.
Vinum dilutius pueris: ſenibus meratius conuenit. 28.
In autumno propter celi varietatē periculum eſt maximum. 29.
Hyeme venꝰ nō ꝑnitioſa: vere tutiſſima: eſtate et autūno nō vtilis: tolerabilior tñ ꝑ autūnū: eſtatē totā ſi fieri poteſt abſtinendum.

Ex ſecundo libro.

Saluberrimū ver eſt: deinde ab hoc hyēs: ꝑiculoſior eſtas: autūnus longe periculoſiſſimus. 2.
Ex tempeſtatibus peſſime ſunt q̄ variāt maxime: quo fit vt autūnus plurimos opprimat. nam fere meridianus temporibus calor: nocturnis atq; matutinis: ſimul etiam veſpertinis frigus eſt. corp⁹ ergo eſtate: et ſubinde meridianis calorib⁹ relaxatū ſubito frigore excipitur: ſed vt eo tempore id maxime fit: ſic quadocunq; euenire noxium eſt. 3.
Saluberrimi ſunt ſereni dies: meliores pluuij ꝙ̄ tm̄ nebuloſi. 4.
Nā fere verēt⁹ vbiq; a mediterraneis regiōib⁹ veniēs ſalubris a mari grauis eſt. neq; ſolū in bono tēpeſtatū habitu certior valitudo eſt: ſ₃ priores morbi ꝗ₃ ſi ꝗ inciderūt: leuiores ſunt: et prōpti⁹ finiunt: peſſimū ergo celū eſt qd̄ egrū fecit adeo vt in id quoq; gen⁹ qd̄ natura pei⁹ eſt: in hoc ſtatu ſalubris mutatio ſit. 5.
Lōgis morbis ſenect⁹: acutis adoleſcētia magis patet. 6.
Longa ſtatura vt in iuuenta decora eſt: ſic matura ſenectute conficitur. 7.
Gracile corpus infirmum: obeſum hebes eſt. 8.
Si plenior aliꝗs et ſpecioſior et coloratior fact⁹ eſt: bona ſua ſuſpecta habere d₃ que q₂ in eodē habitu ſubſiſtere: neq; vltra ꝓgredi pñt:

fere retro quaſi ruina quadã reuoluunt̃.peius tñ ſignũ eſt vbi qͥs cõtra cõſuetudinẽ emacruit ꝛ colorẽ decoremq; amiſit:qm̃ in his q̃ ſuperant eſt quod morbus demat:in hisque deſunt non eſt quo d ipſum morbum ferat. 9.

Facile ſecurus eſt aliquis in his que ſepe ſine periculo euaſit. 10.

Ille ſollicitari debet cui hec noua ſunt:aut qui iſta ſine cuſtodia ſui tuta habuit. 11.

Neq; terrere dꝫ ea fe.q̃ eodẽ die finita eſt:ac nec ea q̃dẽ q̃ ꝙuis longiore tpe euanuit:tñ ante alterã acceſſionem quieuit. 12.

Peſſimũ eſt ſi ſomnꝰ neq; noctu neq; interdiu accedit:id eñ ſine ꝯtinuo dolore eſſe nõ põt.eque n̄o ſignũ malũ eſt: ſomno vltra debitũ vrgeri:peiuſq; q̃ magis ſe ſopor interdiu noctuq; continuat. 13.

Mali etiã morbi teſtimoniũ eſt vehemẽter ex cerebro ſpirare. 14.

Sanguinẽ inciſa vena mitti nouũ nõ eſt: ſꝫ nullũ pene morbũ eſſe in quo nõ mittat̃:nouũ eſt.Intereſt nõ q̃ etas ſit eius a quo ſanguis mittendus;neq; q̃d in corpe intꝰ geratur:ſed q̃ vires ſint.ergo ſi iuuenis imbecillus eſt:aut ſi mulier que grauida non eſt: parum valet:male ſanguis emittitur:emorit̃ eñ vis ſi qua ſuperat: hoc modo erepta eſt.At firmꝰ puer ꝛ robuſtus ſenex ꝛ grauida mulier valens tuto curantur. 15.

Tenuioribꝰ magis ſanguis:plenioribꝰ magis caro abũdat. facilꝰ itaq; illi detractionẽ ſanguinis ſuſtinẽt celeriuſq; ea ſi nimiũ eſt pinguis affligitur. 16.

Satius eſt anceps experiri auxilium ꝙ nullum. 17.

Si morbi rõ patit̃:ſanguinis detractiõi tp̃s aptiſſimũ eſt dies aduerſe valitudinis ſcd̃s aut tertiꝰ:ſꝫ aliqñ ꝛ p̄mo die ſanguinẽ mittere eſt neceſſe.ſi vehemẽs febris vrget:in ip̄o impetu eiꝰ ſanguinẽ mittere:hominẽ iugulare eſt:ergo remiſſio expectãda:ꝛ ſanguis detractio fere diuidenda in biduum. 18.

Satius eñ eſt p̄mo leuare egrum:deinde ꝓpurgare:ꝙ ſimul omni vi effuſa fortaſſe precipitare. 19.

Cũ ex vena inciſa ſanguis erũpit:colorẽ eiꝰ habitũq; opꝫ attẽdere. nã ſi is craſſus ꝛ niger eſt:vitioſus extat:ideoq; vtiliter effundit̃. ſi rubet.integer eſt:eaq; emiſſio alio nõ ꝓdeſt:vt ẽt nõ noceat protinuſq; is ſupprimendus eſt. 20.

In acutis q̃buſdã cucurbiculis ſanguinẽ extrahimꝰ cũ ex vena vires nõ patiunt̃:idq; auxiliũ vt minꝰ vehemens;ita magis tutũ: neq; vnq̃ꝙ piculoſum eſt ẽt ſi in medio febris impetu:ẽt ſi in cruditate adhibeat̃:ideoq; vbi ſanguinẽ mitti opꝰ eſt inciſa vena p̄ceps periculũ eſt.huc potiꝰ cõfugiẽdũ cũ eo tamẽ vt ſciamꝰ vt hic nullũ piculũ:ita leue preſidiũ eſſe neq; poſſe vehemẽti malo:niſi eque vehemens auxilium ſuccurrere. 21.

Initia morboꝝ primũ famẽ ſitimq; deſiderãt:neq; vlla res magis adiuuat laborantem ꝙ tempeſtiua abſtinentia. 22.

Plus alimenti eſt in carne ꝙ̃ in nullo alio cibo. 23.
Braſſica ſubcruda aluum mouet biſcocta ſtringit. 24.

¶ Ex tertio libro.

Natura repugnante nihil medicina proficit. 2.
Magis ignoſcẽdũ medico parũ pficiẽti in acutis morbis ꝙ̃ in lõgis. hic eñ breue ſpaciũ eſt intra qđ ſi qđ auxiliũ nõ pfuit eger extiguit: ibi et deliberatiõi: et remediorũ mutatiõi tp̃s pt3: adeo vt raro ſi inter initia medic⁹ acceſſit obſequẽs eger ſine illi⁹ vitio pereat lõg⁹ tñ morb⁹ cũ penit⁹ inſedit quo ad difficultatẽ ptinet: acuto par eſt: et acut⁹ quo vetuſtior lõg⁹ aũt quo recentior facili⁹ curatur.
Ignorari nõ op3 ꝙ nõ oĩbus egris eadẽ auxilia cõueniũt. 3.
In acutis morbis ſeri⁹ eger alẽd⁹ eſt: neqꝫ niſi iã inclinatis: vt ꝓmo dẽpta materia ĩpetũ frãgat: in lõgis maturi⁹ vt ſuſtinere ſpaciu3 mali affecturi poſſit. 4.
Multũ intereſt ab initio quis recte curatus ſit: an pperam. 5.
Sola abſtinentia ſine vllo periculo medetur. 9.
Aſclepiades ait officium eſſe medici: vt tuto. vt celeriter: vt iocunde curet. 7.
Id votum eſt: ſ3 fere periculoſa eſſe nimium et feſtinatio et voluptas ſolet. 8.
Medicamẽtorũ potiones: et aluũ duci nõ niſi raro debere ꝯcedi. 9.
Ex egri imbecillitate ſummum periculum eſt. 10.
Infirmus neqꝫ nimiũ potet: neqꝫ nimium ſiti crucietur. 11.
Optimũ medicamentũ eſt oportune cibus datus. 12.
Ubiqꝫ ſeruandũ vt egri vires medicus inſpiciat. 13.
Ab vno medico plures curari nõ poſſunt. 14.
Scire oportet optimum cibo tempus eſſe febre finita. 15.
Semper egros ſecuros agere conuenit vt corpe tantum non etiam animo laborent. 16.
Periti medici eſt nõ ptinus vt venit apprehẽdere manu egri brachiũ. ſ3 primũ reſidere hilari vultu: pcõtariqꝫ queadmodũ ſe habeat: et ſi quis eius metus eſt eũ pbabili ſmone lenire: tãde3 inde eius corpori manũ admouere. 17.
Medicus neqꝫ in tenebris neqꝫ a capite egri reſidere d3: ſ3 in loco illuſtri aduerſus eũ vt oẽs notas ex vultu pſpiciat. Cum in ſummo incremento morb⁹ eſt: vtiqꝫ nõ ante diẽ quarta3 magna ſiti antecedẽte frigida aqua copioſe pſtãda eſt: vt bibat etiã vltra ſatietatẽ: et cũ iã vẽter et pcordia vltra modũ repleta ſatiſqꝫ refrigerata ſunt vomere d3 quidẽ: nec vomitũ qđẽ exigũt: ſ3 ipſa aq̃ frigida tm̃ ad ſatietatẽ data p medicamẽto vtunt. vbi vtrũlibet factũ eſt: mľta veſte coopiend⁹ eſt: et collocãd⁹ vt dormiat: fereqꝫ poſt lõgã ſitim et vigiliã: poſt multã ſatietatẽ: poſt infractũ calorẽ

plen⁹ ſomn⁹ venit: ꝑ quē ingens ſudor effundit: idq́ꝫ pſtātiſſimū auxiliū eſt: ſꝫ in his tn̄ in q̄b⁹ pter ardorē nulli dolores: null⁹ pcor dioꝝ tumor nibil ꝓhibēs vel in thorace: vel in pulmone: vel in faucib⁹: nō vlc⁹: non deiectio: non alui profluuiuꝫ fuit. 18.

Seper ꝑtinacia iuuantis: corporis malum vincit. 19.

Quartana feb. neminē iugulat. Uet⁹ q̄rtana raro niſi vere ſoluit.

Facili⁹ in ſeruis q̄ꝫ in liberis tollit hydropiſis: q̄r cū deſideret famē ſitim: mille alia tedia: lōgā patiētiā propti⁹ his ſuccurrit q̄ faci le coguntur q̄ꝫ quibus inutilis libertas eſt. ſed ne hi quidem qui ſub alio ſunt: ſi ex toto ſibi temperare non poſſunt: ad ſalutem ꝑducuntur. 20.

Et iō nō ignobilis medic⁹ chriſippi diſcipul⁹ apō antigonū regeꝫ: amicū quēdā note intēperātie mediocriter hydropico morbo implicitū negauit poſſe ſanari. Cū alter medic⁹ epirotes philipp⁹ ſe ſanatuꝝ polliceret. rn̄dit illū ad morbū reſpicere: ſe ad egri aīm: neq́ꝫ eīn res fefellit. Ille eīn cum ſumma diligētia nō medici tantummodo: ſed etiā regis cuſtodiretur: tamē malignitate ſua deuorando: bibendoq́ꝫ ſuam vrinam ſe precipitauit.

Ex quarto libro.

Uno die fluere aluū ſepe pro valitudīe eſt: atq́ꝫ etiā pluribus: dū fe. abſit: ⁊ intra ſeptimū diē id conquieſcat: purgatur eīn corpus: et qd̄ intus leſurū erat vtiliter effunditur. 2.

Uerum ſpaciū periculoſum eſt. interdum enim tormina ac febriculas excitat vireſq́ꝫ cōſumit: interdūt euenit vt fluxus diu neglectus curari difficilius ſit. 3.

Medicamentis vti niſi in vehementibus malis ſupacuū eſt.

Ex quinto libro.

Uibus articuloꝝ dolor certis tēporibus reuertitur: hos ante ⁊ curioſo victu cauere oportet: ne inutilis materia corpori ſuperſit: ⁊ crebriore vomitu. 2.

Cum oīa fere medicamenta ſtomachū ledāt: nō ſine cauſa aſclepiades ad ipſius victus rōneꝫ potius omnem curam tranſtulit. 3.

Uerū vt illō in pleriſq́ꝫ morbis vtili⁹ eſt: ſic multa ad modū corporib⁹ nr̄is incidere ꝯſueuerūt: q̄ ſine medicamētis ad ſanitatē peruenire non poſſunt. 4.

Uti ſomniferis niſi nimia neceſſitas vrget alienum eſt: ſunt eīn ex vehemētibus medicamentis ⁊ ſtomacho alienis. 5

Eſt enim prudentis hominis primum eum qui ſeruari non poteſt non attingere: nec ſubire ſpeciem eius vt occiſi: quē ſors ipſi⁹ peremit. deiñ vbi grauis met⁹ eſt ſine certa tn̄ deſperatiōe indicare

neceſſarijs.ꝑiciditātis in difficili rē eē:vt ſi victa ars malo fuerit vel ignoꝛaſſe:vl'fefelliſſe ſe videat̄ .Sꝫ vt hec prudēti viro cōueniūt:ſic rurſus hiſtrionis ē paruā reꝫ attollere ꝗ plus preſtitiſſe videatur. 6. Dubia ſpes certa deſperatiōe ē potioꝛ.

¶Expliciunt floſculi Coꝛnelij celſi.

¶Incipiūt aphoꝛiſmi ſiue parabole vniuerſales Arnaldi de villa noua medici clariſſimi:⁊ſūt doctrine.vij.

¶Doctrina pꝛima.

OMnis medella pꝛocedit a ſummo bono. 1.

Qui iuſte voluerint ac vtiliter medicari figāt in animo ſuo nobilē appetitum. 2.

Elegās appetitus aut feruet in cultū dei aut in cōmodū pꝛoximi. 3.

Qui nō vt ſapiat ſed vt lucretur adiſcit in facultatem quā eligit efficitur aboꝛtiuus. 4.

Sollicite vacans cōmodo tēpoꝛali nō ſolum inutilis ſꝫ nociuus ē pluries in medendo. 5.

Uagus animus ⁊ voluptatibus irretitus artis peritiaꝫ ſterilitate fedat. 6.

Omnis motus animi vel appetitus inoꝛdinatus mentem lacerat operātis:⁊ impedit rectum opus. 7.

Cū determinato languēs iuuamento indigeat:neceſſe eſt medicantem ad ſpecialē effectū dirigere opus artis. 8.

Ex ſeffectib⁹ pꝛeintētis tota ratio agibiliū deriuat̄. 9.

Cū exēplar exterioꝛis operis in mēte geratur artificis:neceſſe eſt vt ſit clarum ſpeculum mentis eius. 10.

Mens infoꝛmata cūctis pꝛebentibus directionē ad op⁹ claro mōſtrat intuitu quid agendum. 11.

Coꝛpoꝛū naturas moꝛboꝝ ſpēs cārum varietatē ⁊ vires instrumentoꝝ agnoſcēs cū rōne medebitur ⁊ arte iuuabit egros. 12.

Pꝛopꝛietates indiuiduales coꝛpoꝛū ſanabiliū lꝫ ſcribi non valeāt neceſſe eſt tn̄ vt operarius non ignoꝛet. 13.

Per ignoꝛātiam indiuidualis nature ꝓpꝛiū regimē cuiuſlibet coꝛpoꝛis ignoꝛatur. 14.

Pꝛopꝛia natura cuiuſlibet indiuidui foꝛmā ꝓpꝛij regiminis determinat exquiſite. 15.

Pꝛopꝛietas incognita rōne vel ſyllogiſmo reuelatione vel experimēto iuuantiū ⁊ nocentiū innoteſcit. 16.

Artificialis noticia paſſionū nō acquiritur nomine ſꝫ diffinitione ipſarum. 17.

Noticia nominū ꝓficit ad doctrinā rebus aūt ſignificatis medella perficitur. 18.

Nomina morbis īpoſita ſm̄ membroꝝ diuerſitatē vtroꝝqꝫ p̄bēt noticiā cognita vi ſermonis. 19.

Cōuenit medicū efficacē eſſe in opere non loquacē. q2 morbi non vocibus ſed rerum eſſentijs aut viribus expelluntur. 20.

Doctrina ſecunda.

Vitādo nociua ⁊ vtēdo iuuantibus proſperatur in egris opus curationis. 1.

Anteq̄ innoteſcāt egritudines ſpecies aut proxime cauſe: tēperatis aut neutris regendus eſt patiens. 2.

Sicut ex ſingulis corporis mēbris totiꝰ cōſtat ſubſtantia: ſic alterū alterius auxilio gubernatur. ⁊ iō totū corpus in curatione cuiuſlibet morbi cōuenit aliquo beneficio p̄curare. 3.

Medicus fidelis ⁊ ſapiēs cognitis agnoſcēdis quāto celerius poterit ſubueniet egrotanti. 4.

Illa operatio breuior eſt q̄ paucioribus inſtrumētis effectū cōſeq̄tur preoptatum. 5.

Opus rectiſſimum non efficacioribus tantum: ſed tutioribus conſumatur. 6.

Quicumqꝫ nature ſubiecti ſunt magis amicabilia ſecurius mouent ipſum 7.

Prudens ⁊ pius medicus morbum expellere ſatagit ante cibis medicinalibuſq̄ medicinis puris. 8.

Cuicunqꝫ pōt per alimenta reſtitui ſanitas: fugiendus eſt penitus vſus medicinarum. 9.

Medicatio q̄ puris agit medicinis aut diu non poterit tolerari: aut non eſt diu continuanda. 10.

Modeſtus ⁊ ſapiens medicus nunq̄ properabit ad pharmaciā niſi cogente neceſſitate: cū etiā debilia quibus corpꝰ non indiget ſint nociua. 11.

In pueris ⁊ decrepitis verendum eſt pharmacare: iuuenibus quoqꝫ ſuſpectū eſt crebro ſumere pharmaciā. 12.

Quicūqꝫ in iuuentute ſepius pharmacātur cito deflebūt incōmoda ſenectutis. 13.

Fallax aut ignorās eſt medicus querēs inuſitata ⁊ rara: cum poſſit cōmunibus languido ſubuenire. 14.

Potens mederi ſimplicibus cōpoſita medicamina doloſe aut fruſtra querit. 15.

Simplicē medicinā ſpecies rerū elementaliuꝫ adminiſtrāt: compoſitam vero ex illis ars preparat. 19.

Morbis ſimplicibus medicina conuenit in virtute ſimplex: cōpoſitis vero multiplex in eadem. 17.

Cum in ſimplicibus nō occurrit amplexus viriū debitarū cōpoſito lapſui: neceſſitas vrgeat preparare compoſitas. 18.

Motiua p̄cipua componendi medicinas ſurgūt a morbis vel mē-
bris aut medicinis. 19.
Morboꝝ pluralitas aut ꝯ̄rietas cāe ad ip̄m morbū vel accidentis
ad eū diuerſitas vrget diuerſas ꝯiungere medicinas. 20.
Ut ducatur ad mēbrū diſtās vel penetret in cōpactū: aut ſi cōmu-
nis eſt pluribus vt ad vnū determinetur. aut adhereat ei: aut im
moretur: vna res alij ſocietur. 21.
Ne vis medicine corpori neceſſaria virtutē eliminet mēbri nobilis
aut offendat ab ea mēbrū paſſibile vel acuti ſenſus i termino vl'
in via: ne visipſi⁹ nociua cuiqꝫ ingerat aleſionem aut horribilita
te ꝯturbet ne cito pereat ꝟtus ei⁹ vt ꝯfortet vel vt repreſſa quali-
tas propoſito conformet medicīe alteri⁹ copulam neceſſario ſu-
ſtinebit. 22.
Quāto plura ſunt componentia medicine: tanto eſt cōponenti mi
nus certus effectus eius. 23.
Sicut medicine ꝯpoſite baſiꝫ ꝑmutare nō lꝫ: ſic neqꝫ medicine a ꝓ-
prietate inuātis eā vel eius maliciā corrigentis. 24.
Quorūcūqꝫ ꝯponentiū iuuamina ſunt plura vel pauciora ꝯuenien
ter eorū pondera maiorātur. 25.
Sicut cōponēs efficax ad iuuādū augetur in q̄ātitate: ſic efficax ad
nocendūa q̄buſlibet mēbris neceſſario minoratur. 26.
Licet ꝯponēs excellētis fuerit iuuamēti vt aurū reſpectu cordis: tñ
qꝛ grauitate ſua diuertere p̄ōt ꝯpoſitū ad ſeceſſum: iō q̄ātūlibet
eius quātitas non augetur ⁊ ſic de ſimilibus. 27.
Sicut in medicinis ordinatis ad mēbra longinqua pond⁹ augeť:
hec debet ꝯuenienter in oppoſitis minorari. 28.
In cōponentibus quorū ſapor auſterus vel odor extiterit: aut qua-
litates prime fuerint excellētes rōnabiliter pōdus minuiť: in op
poſitis vero poteſt augeri. 29.
Quecūqꝫ ſolēt ꝯtriſtari ſumentē rōnabiliter minoranť: q̄ vero dele
ctat poterunt augeri. 30.
Quarūcūqꝫ medicinarū ꝟtus corpi neceſſaria p̄ōt reſolui celeriter
augeri ꝯuenit q̄ātitatē: in oppoſitis aūt minuiť cōpetēter. 31.
In cōponēte cuius potentia iuuatiua ceteris eſt ꝯmunis lꝫ minue-
re quātitatē cū plures habeat adiutores. ſi vero ꝓpria ſit eidē cō
uenienter augetur 32.
Teſtiū vniuerſorū cōcordia clarū ꝓceſſum indicat operāti. diſcor
dātib⁹ ſignis declinādū eſt ſꝫ ad plura vel fortiora. 33.
Cum ſignificationes augendi vel minuendi pares fuerint nume-
ro ſeu virtute mediocris erit quantitas cōponentis. 34.
Mediocris quātitas medicine doſis terminū reſpicit: ſeruata pro
portione medicine componentis ad componentem. 35.
Inter ſalubres cauſas illa potius eſt eligenda ſanabili que plura
poteſt iuuamenta conferre. 36.

Medicina q̃ plures cõgregat per naturã ꝟtutes accõmodas mẽbro vel corpori ceteris eſt ſemper eligibilior. 37.

Medicina tyriacalis pre ceteris ſui gn̄is eſt eligenda. 38.

Motiua p̄cipua cõponẽdi medicinas ſurgũt a morbis. 39.

Medicina potens a proprietate cõferre melior eſt cõferente virtute complexionis. 40.

Effectꝰ ꝓueniens a primis medicinarũ virtutibus etiã vulgus attendit cõmuniter. Sed in his que proueniũt a ſecundis ⁊ tertijs prepollere debet conſideratio ſapientis. 41

Doctrina tertia.

Grauioribꝰ morbis obuiandũ eſt ſtudioſius nõ expedit tamẽ leuioribus non mederi. 1.

Morbis malignis ⁊ ĩpetuoſis ſubita ⁊ fortis medicatio correſpõdet: mitibus ꝟo atq̧ tardis debilis ⁊ diuturna. 2.

In ꝟtute medicaminis cuiuſlibet mẽſurãda eſt non vis morbi: ſed corporũ ⁊ membrorũ diuerſitas vigilãtius attendatur. 3.

Sicut etas ⁊ habitudo diuerſificãt regimẽ non ſolũ in quãtitate ſꝫ etiã qualitate: ſic ⁊ cetera particularia quibus corporuꝫ virtus differt. 4.

Sicut infans ⁊ mulier non tm̄ corpore differunt ſed virtute: ſic per eandẽ diſtant rationem. 5.

Juuenis	calidus	mollis corpore.
atq̧ ſenex	et frigidus	atq̧ durus.
Tenuis	Poroſus	audax
et ſpiſſus	ac denſus	et pauidus
eſtiuus	vrbe ru⸗	laborioſus
et hyemalis	req̧ degens	et ocioſus.

Solitus pati atq̧ inſolitus.

Sicut inſoliti parce viuere ieiunio tabeſcũt velocius: ſic inſoliti crebro pati vi paſſionis aut medicaminis citius proſternuntur. 6.

Sicut mẽbra molliſſima velociter a forti medicamine reſoluuntur niſi ꝓtegant̃ teſtudine velut cerebrũ: ita qꝫ ſenſibiliſſima vt os ſtomachi ⁊ oculus eo q̧ grauiter indignantur. 7.

Sicut membra ſenſus acuti diu non tolerant medicamẽ forte: ſic̄ membris obtuſi ſenſus parũ aut nihil ꝓdeſt ammotũ celeriter. 8.

Medicamen appoſitũ mẽbris obtuſi ſenſus amoueri nõ debet ſaltem quouſq̧ ſentiatur ab eis. 9.

Mẽbra q̃ medicine grauẽ ſarcinã diu tolerãt priuſq̧ indignentur vt pulmo ſplen ⁊ zirbus: hebetem ſenſum habent. 10.

Medicamen corpori applicatum abſq̧ mora ſufficienti non perficit opus ſuum. 11.

Doctrina quarta.

HUmoris vitio carens diſcraſia ſolū corrigit alterātib⁹ cauſis. oppoſita vero cogitur vt plurimū excludere vitioſum humorem. 1.

Morbi quos generat euacuationis ꝯſuete ceſſatio: eadē redeunte vel reuocata ceſſabunt. 2.

Nihil prohibet vim alterantis adequare ſi leuis extiterit diſcraſia. 3.

Membris tabefactis aut marcidis vires alterātium in intenſis diſcraſijs nō cōuenit adequare: ſed hoc eſt cū virtus eſt fortis et membra ſunt ſolida. 4.

In inueteratis diſcraſijs ⁊ maxime principaliū paulatim membra ſunt temperamento reſtituenda. 5.

Membra congelata ſi repente camino approximētur nō effugiūt doloris acerbitatem ⁊ in poſterū ſcabie fedabuntur. 6.

Signata frigiditas circa cutē ruptorijs aut ꝓfundatis cauterijs extirpatur. 7.

Membrū quod ſubſtātialiter exiccatur velut in ſenio ꝯtabeſcit: atꝗ deſtruitur naturali caliditate. 8.

Lactis alimentum ſolummodo: vel humectantia ſimilia mēbra ptiſica per ſe fouent. 9.

Super humectatis mēbris aut nimium tantūmodo calefactis: leuiter in oppoſitum alterantibus ſubuenitur. 10.

Capitulum ſecundum.

SEcundū ſpeciē ⁊ locū peccantis humoris eius excluſio variatur. 1.

Intercutane⁹ humor ſi ſubtilis fuerit vel aquoſus reſoluit ꝑ ſudorē: groſſus vero atꝗ mediocris cutis inciſionibus ſanguiſugis aut ventoſis. 2.

Intercutane⁹ ſanguis nitroſus aut eruginoſus vel purulentus ventoſis euacuantibus conuenienter extrahitur maxie ſi groſſus extiterit: aut profundus: ſuꝑficialis aūt atꝗ ſubtilis ſanguiſugis. 3.

Ubi prauo ſanguine ſola cutis inficitur: ſufficit vt multis inciſionibus flobothomi perforetur. 4.

Ille ventoſe tantum euacuāt ſenſibiliter que ſenſibilibus poris ac naturalibus applicātur: vt auri ſaniē concludēti: vel artificialibus: vt inciſe cuti. 5.

Uentoſa que ſolum trahit aut reuocat ſanguinem effluentem aut diſlocati membri ſitum rectificat: vt in matrice precipitata: vel membro infrigidato calorem adducit: vt in paralitico: vel membri dolentis hebetat ſenſum conſtringendo ⁊ diuertendo: ſicut in colicis: vel ſubmerſum facit emergere vt in emorroydarum capitibus. 6.

Uentoſe que turno vel ſuctione trahũt parũ aut nihil conferũt mẽbris infrigidatis: plurimũ vero que cum igne ſunt applicate. 7.

Cutis inciſio tanto profundior eſſe debet quãto eſt groſſior ipa cutis: atq; ſanguis euacuãdus profundior. 8.

Si ſanguis intercutaneus aquoſus fuerit aut ſubtilis cutem ſufficit caraxare.

Si groſſus fuerit aut profundus non ſuperficialiter incidenda eſt ſed profunde quod greci vocant ſcarificare. 9.

Sanguis immoderatus venarum inciſione vel naturali fluxu minuitur. 10.

Cum ſanguis arterialis acumine ſuo mẽbrũ ſagittat vt oculũ nõ ſolũ p inciſionem arterie debet euacuari: ſed etiã ipſa detruncatẽ vtiliter maxime reumatiſmo inueterato. 11.

Chimus prauus abundans in cõcauitatibus viſcerum aut in venis: medicinis excluditur educentibus ipſum per exitus breuiores ac ſecuriores. 12.

Capitulum tertium.

Euacuationes vniuerſales particularib⁹ p̃mittũtur niſi pticulares ad tollẽdũ prohibens ordinentur. Sicut interdũ cliſtere flobothomie p̃mittitur cũ eã phibeat conſtipatio fieri. 1.

Euacuatio miniſtrãtis debet ei⁹ cui miniſtratẽ euacuationi p̃cedere qua propter viſcerib⁹ nõ purgat aut venis ventoſatio fit nociua. 2.

Prauo chimo cũ immoderato ſanguine abũdãte debet flobothomia precedere pharmaciam. 3.

Capitulum quartum.

Pharmaciam ꝛ flobothomiam eadem die verendum eſt exercere. 1.

Fortis euacuatio tã in eadẽ ſpecie q̃in diuerſis nũq; geminabitẽ vna die. 2.

Ubi multus eſt ſanguis ꝛ prauus ꝛ timetẽ virtuti ſecũdatẽ flobothomia ſeu fiat apophoreſis. 3.

Triduum recreationis exposcit flobothomia notabilis in quo fortis medicatio perdit locum. 4.

Poſt pharmaciam notabilem infra triduum flobothomia non ſequatur. 5.

Capitulum quintum.

Omni euacuationi pre ceteris anni partib⁹ eſt electiſſimum vernum tp̃s. 1.

Urgens neceſſitas nec prebet inducias expectãdi tp̃s electiõis neq; tardandi opus expediens. 2.

Sicut diſpoſitio cõtinẽtis arefaciẽtis corpora flebothomiã prohi bet vt feruor eſtiuus: ſimiliter ⁊ infrigidans vt hyemis algor. 3.
Quibus eſt ſanguis groſſus timendum eſt in algoribus exercere flobothomiam ne ſolum euacuet quod ſubtile eſt: propterea ſi co gatur ſub frigore minui: non igne ſed tolerabili motu membra contemperabunt. 4.

Capitulum ſextum.

Ecũdũ lunarẽ ĩfluẽtiã etas lunatiõis ad flobothomiã eligit̃ cũ paſſio tri buit inducias expectandi. 1.
Influẽtia ſtellaꝝ ꝓueniẽs a virtute ſpecifica fortior eſt il la q̃ prouenit a virtute communi. 2.
Uirt⁹ lucis ſolaris q̃ ceteris ſtellis cõmunicat̃ recipit in formationẽ a ꝓpria natura ipſaꝝ: q2 quod in altero recipitur ſe quitur modum recipientis. 3.
Cum ex ꝓpria virtute luna mouet ⁊ extẽdat aquoſas ſubſtãtias ⁊ au gumento diſponat quãto fortius irradiabit tãto magis augebi tur reumatiſmus. 4.
Cũ effectiue ſit luna frigide cõplexiõis ⁊ hũide in nulla etate poterit ab effectu proprio calida vel ſicca denominari. 5.
Et eadẽ ratiõe q̃ ꝑncipales etates in viuẽtib⁹ diſtinguunt̃ per ſimi litudinem notantur in luna. 6.
Sicut ꝑma etas eſt in q̃ cremẽtũ incboat ⁊ ꝓcedit vſq3 ad notabilez mẽſurã ſtature viuẽtis. Sic ⁊ luna in ꝑma etate incipit augeri vſq3 ad mediã. Et ſicut etas ſcõa viuẽtiũ eſt in q̃ cremẽtũ ipſoꝝ l3 nota bile terminat̃. Sic ⁊ in luna. Sil'r q3 tertia viuẽtiũ eſt in q̃ viuẽs in cipit occulte decreſcere ſc3 in vͦtute l3 in ꝓceſſu manifeſtet̃. Quar ta vͦo eſt in q̃ decremẽtũ ſenſui manifeſtũ in ip̃a ſubſtãtia ꝯſequit̃ terminum: ſimiliter ⁊ in luna. 7.
L3 cremẽtũ ⁊ decremẽtũ in inferiorib⁹ ſequat̃ varietatẽ ſupioꝝ ⁊ non ecõuerſo: tñ q2 notiora ſunt nobis inferiora ſupiorib⁹ variatiões ſuperiorum ab inferioribus nominamus. 8.
Cũ calida ⁊ hũida cõplexio ſit cremento prõptiſſima: ꝓpterea ꝑma etas lune in q̃ cremẽtũ nullaten⁹ ſiſtit: ab ea denominat̃: q2 vͦo no tabile cremẽtũ etatis ſcõe viuẽtiũ efficit caliditas: ⁊ ſiccitas termi nat: ideo calida ⁊ ſicca denominatur.
Quod nomen etati ſecunde lune accomodat̃ propter ſimilitudinẽ ſupradictam ⁊ ſic in alijs. 9.
Etas lunaris in q̃ min⁹ aq̃ſitates reumatice multiplicant̃ aut flui tãt: ⁊ in q̃ min⁹ ob diminutionẽ aquoſitatis dẽſatur ſanguis ma gis eſt flobothomie conueniens. 10.
Cũ in tertia q̃dra lunatiõis moderate minuant̃ aquoſitates ꝯſtat ꝙ electio in flobothomia debetur ei. 11.

Capitulum ſeptimum.

S I mēbrū cretica nō grauet collatiōe vel materia venenoſa: flobothomād⁹ eſt eger p venas lōginq̄ores oppoſitionis vni⁹ dyametri vel multa𝔭 ſi fuerit corp⁹ plectoricū. Morbo vero confirmato ⁊ fluxu ceſſante per venas propinquiores. 1.

Infra p̄mū dyatritū rariſſime flux⁹ ceſſat ⁊ plectoria frequēter occurrit: quapropter vt plurimū oppoſitio lōginquior ſeruit flobothomie. 2.

In creticis ⁊ venenoſis materijs exercet flobothomia p venas ppinquiſſimas membro leſo niſi fuerit nobile. 3.

Capitulum octauum.

Q Uib⁹ in vna vena ſecūdat eadē die flōm⁹ inūct⁹ cuſtodiet inciſionis apertionem. Cum inciſionis foramen conſolidatione minuitur: tantum excludit qđ ſubtile eſt. Quib⁹ ſanguis eſt groſſus aut flōmādi neceſſitas in valido frigore pagetur flobothomia larga inciſione. Quibus vero econtrario conſtricta. 1.

Capitulum nonum.

P Ronis ad ſincopim magie frigiditate cordis apo p boreſis eſt amica ſanguine iam fluente. 1.

In pniorib us ad defectū vt in melācolicis fluxus ſanguinis intercipitur ſepius in eadem flobothomia. 2.

Capitulum decimum.

A Tenore virtutis queq3 circūſtātie variātes eū notificant: ⁊ ab exhuberātia ſanguinis eius euacuatio menſuratur. 1.

Quibuſcūq3 fortib⁹ ⁊ audacib⁹ vna die geminat flobothomia cōuenit vt p̄ma euacuatio maioret. In debilib⁹ ⁊ meticuloſis gradatim eſt pcedēdū ad multi ſanguinis fuſionē: q̄propter in illis flebothomia ſuccedens maior eſt precedenti. 2.

Capitulum vndecimum.

L Iquor guſtui ſuauis ⁊ redolēs ad īfrigidādū fornaces corpis atq3 venas ſanguine fluēte ſugitur competenter. 1.

Quicunq3 ſunt prōpti ad cacochimiā ſtomachalē flobothomati ōſiciūt niſi premundet ſtomachus ⁊ corroboretur os eius. 2.

Quecūq3 reſiſtūt fluentib⁹ chimis ad ſtomachū facta flobothomia mox poterunt ſumi competenter. 3.

Capitulum duodecimum.

Q Uemadmodū eſtas in euacuādo colerā p̄uenit: ſiſr hyēs purgatio flegmatis ⁊ nigri humoris precedere debet. 1.

Sicut euacuatio frigidi humoris in vultu eſtatis parit acutos morbos: ſic ⁊ ī itroitu hyemis euacuatio calido𝔭 gignit diuturnos. 2.

In exacerbationibus aut dieb⁹ paroxiſmo𝔭 verendū eſt farmacare

ſeu flebothomare: in die tranquillitatis fortes euacuationes cō-
uenit exercere. 3.

Capitulum.xiij.

SIcut excluſionem peccātis humoris alteratio ſequit̄ corrigēs diſcraſiā derelictā. Sic praui chimi eductio pcedere dz ad illius maliciā emendandā vbi extiterit furioſus. 1.

Si prauus chimus ad exitū compellatur vitio p digeſtionem nō emēdato aut difficulter euacuabitur: aut offendet membra per que tranſibit. 2.

Ex groſſis humoribus nō digeſtis aut imperfecte ſubtile tantum euacuat farmacia reſiduū compingendo. 3.

In chimis furioſis ⁊ q̄ per vrinas euacuant̄ emendatio vitij ⁊ eductio fiunt ſimul. 4.

Alleuiatiua purgatio nō expectat digeſtionem ſed eradicans chimum prauum. 5.

Alleuiatiua purgatio clyſteribus fit vt plurimum aut lenientibus medicinis. 6.

In materijs aquoſis vel fluidis vitanda ſunt liquida digeſtiua niſi vim habuerint educendi peccantem humorē: vt ſerū in hydrope: aut cōſumendi vt aqua ardēs in paralyticis non repletis. 7.

In reumatiſmis propter aquoſitatem diſtillantibus in guttur aut pectus: ingroſſatiuum ſyrupum abſq; mixtura limphe conuenit exbibere. 8.

Ad ſuitatem purgationis atq; ſuauitatē nōn ſufficit corpora fluxa facere digeſtiuis humoris euacuandi: ſed apertiuis ⁊ lenitiuis ac dilatantibus. 9.

Sicut balneum lauans corpus ⁊ excludens reliquias nociuorum ſequitur farmaciam. Sic prehumectans ⁊ corpora fluxa reddens precedere debet: maxime ſi fuerint chimi terreſtres. 10.

Colera cinerea ⁊ eruginoſa ⁊ nigra terreſtreitate ſua poſſident immobiliter cauernas interiores. 11.

Terreſtres chimi profunda corporis occupantes etiam poſt aliorum emiſſionem repentinis alterationibus ⁊ improuiſis perturbant medicatum ⁊ medicantem. 12.

Qui a fecum duricie conſtipantur niſi clyſtere premiſerit farmacie tortionibus vexabuntur. 13.

Capitulum.xiiij.

FArmacia leptoniens ⁊ maxime ardens vt euforbium et dyagridium per groſſas portiones: ſiue per ſe: ſiue cū alijs glutienda. 1.

Acutum pharmacū niſi lubrico velatu deglutiatur offendit guttur ⁊ ſi fuerit macilentum ⁊ aridum perpetuo ledit vt plurimū. 2.

Pharmacum violentum prohibendum eſt cibis occurrere niſi neceſſitas perurgeret. 3.

Capitulum. xv.

E Mplaſtris vel vnguentis attractiuis chimorum verendū eſt pharmacare precipue cū occurrit euidens plectoria. 1.

Exterioribus locis plectoricorum trahentibus pharmacis appoſitis vel apatis indignatio vel ſcabiei feditas preueniet ea. 2.

Pharmacie trahentes applicantur exterius vigente neceſſitate videlicet cum omnino reſpuit pharmacandus applicationem earum per partes conuenientes. 3.

Attractiuis exterius applicatis repercuſſiua et confortantia cōuenit ſociare. 4.

Licet chimus eradicet a pharmacia: tamen eius expulſio perficitur a natura. 5.

Chimū commotū a pharmacia expulſiua mēbrorum obuiās inclinabit ad exitus naturales ſi ꝑualuerit pharmacie quapropter opus vt interiora mēbra et exteriora ſint fortia cū pharmacia trahens exterius applicatur. 6.

Nunquam tabefactis corporibus conuenit ſolutiuum trahens exterius applicare. 7.

Capitulum. xvj.

P Harmaciis venenoſis vt dyagridio et elleboro ſi perdormire nō cōuenit: aut per modicū ne principalia mēbra concluſis vaporibus offendant: et maxime ſi debilia fuerint.

Capitulum. xvij.

H Umoris euandi per pharmaciā nequit quantitas certis rōnibus menſurari. 1.

Ex regulari ventris officio et vi medicine atque doſi et humorum digeſtione numerus aſſellādi frequenter extimatur vltra neceſſitatem. 2.

Tandiu ſolutio proficit quādiu peccantis humoris euātio ſine defectu et anguſtia toleratur. 3.

Capitulum. xviij.

P Oſt pharmaciā conuenit alimentis exitus retinere mediocriter laxos ne nouam procuret offenſam conſtipatio fortis et repentina. 1.

Capitulum. xix.

D Iſcraſia membrorū poſt pharmaciam et maxime fortem nunquam eſt corrigenda excellenti alteratiuo. 1.

Membra diſcraſiata multiplicant ſuperfluitates cōformes eorum diſcraſie: quamuis eucrata fuerit alimēta. 2.

Corpora quorum interiora diſcraſiantur oppoſitis

qualitatibus ſunt vt plurimum cacochima. 3.

¶ Oppoſitas diſcraſias in interioꝛibus patientes leuiter offendũtur diſtincto vſu cõtrarioꝛum. ſi ſumantur interius: ⁊ ideo media debent ſumi ve vel cõmiſta cõtraria. 4.

¶ In oppoſitis membꝛoꝛum diſcraſijs nociuioꝛ ſemper amplius impugnatur. 5.

¶ Diſcraſia foꝛtioꝛ: aut mẽbꝛi nobilioꝛis apta eſt pl' nocere. 6.

¶ Inueterata diſcraſia tranſit in habitũ. ⁊ reſpuit extirpari. 7.

¶ Hereditarie paſſiones inextirpabilis ſunt radicis: ⁊ ſufficit ne pullulent in deterius cõuenienti regimine ꝓhibere. 8.

Capitulum.xx.

Iuxta moꝛboꝝ durationem ſunt tempoꝛa menſurãda perfecte curationis. 1.

¶ In moꝛbis annũ trãſgredientib' cũcta ſanationis opa nequeũt; in minoꝛi tpis ſpacio terminari. 2.

¶ In annualibus moꝛbis nõ ſolũ in quadris anni ꝓpoꝛtionalr medicari opꝫ: ſꝫ etiã in quolibꝫ mẽſe. 3

Capitulum.xxj.

Languoꝛ diuturnus peregrinationibus aut loci mutatione fugatur. 1.

Moꝛbi diuturni ⁊ humoꝛales extirpantur cauterijs aut thermalibus aquis. 2.

Omnis medicina pollens viribus opiate congruit excellenter in moꝛbis diuturnis cacochimia diminuta. 3.

Febꝛes multiplicat vſus opiatarum cachochimia dñante. 4.

Sub eadem ſpecie febꝛes vt pl urimũ opiata multiplicat vt duplãdo vel triplando quartanam. 5.

Quocunqꝫ regimine patiens emendatr eodẽ pꝛopoꝛtionabiliter obſeruato cõſequitur poſſibilẽ ſanitatem. 6.

Quanto plus egritudo minuitur tanto minus foꝛte mẽbꝛo vel coꝛpoꝛi medicamen eſt applicandum. 7.

Doctrina quinta. Capitulũ pꝛimum

Malicia compoſitionis aut exhibitione medicinaruꝫ aut chyꝛurgia coꝛrigitur aut vtroqꝫ. 1.

Membꝛis quibus nequeũt applicari man' aut inſtrumenta q̃ manus officio regi poſſunt: manualis operatio nunqꝫ pꝛodeſt. 2.

Innata malitia figure nunqꝫ in adultis coꝛrigitur in creſcentibus autem raro. 3.

Malicia figure accidentaliter ſuperueniẽs coꝛpoꝛibus adultoꝛũ cum deperditione ſubſtantie incoꝛrigibilis eſt vt plurimũ: que vero ſine deperditione ſubſtantie contingit ſepe coꝛrigitur vt in diſlocationibus iuncturarum. 4.

Sicut obliquitatem diſlocationis aut ſpaſmi mollificatio prius aut reſolutio deinde pulſio vel tractus aut extenſio dirigunt. Sic tortura mollificationis exiccantibus ⁊ contrahentibus apte corrigitur. 5.

Rectificata figura membri congrua ligatura ſituatio quieta et firma parumper conſtringentia medicamina ſeruãt eam. 6.

Utilis ligatura neq; vexat conſtrictione: neq; fluitat laxitate. 7.

In ſituatione firma vel aſtellis fulcit membrũ vel ſuſpenditur linteo vel tabulis coartatur aut geritur: vel ſtuellis impoſitis ſubleuatur vt in naſo ⁊ virga. 8.

Quibuſcunq; paruulis aut paſſibilibus diſlocatio ſpondiliũ corrũpit figuram dorſi vel pectoris vt plurimũ nequit rectificatio ſolidari. 9.

Paſſibilia membra ⁊ maxime calida ſi diu a ſenſibilibus coartent aut ſuffocationis piculum: aut febriũ incõmoda nõ euadẽt. 10.

Superficies tabularum abſq; plumaceolis nequit vtiliter ſuperficiei membri coaptari vel corporis. 11.

Quibuſcunq; relaxatione ligamentorum ſpõdilia diſlocãtur pre cunctis exiccatiuis efficacius balnea ſulphurea vel cauteria cõferunt iuuamentum. 12.

Capitulum.ij.

Quicquid preter naturam replet cõcauitatem mẽbri vel minuit eius capacitatẽ debet quantũ poſſibile fuerit congruis exitibus ab eodẽ expelli. 1.

Capitulũ.iij.

Quod meatum obturat ⁊ impedit tranſitũ naturalem expellendum eſt ab eodem. 1.

Secundum diuerſitatem corpis opilantis et mẽbrorum in quibus tranſitus obturant cõuenit de opilantia preparare. 2.

Sicut inteſtina deopilãtur a ſtercore duro cliſteribus mollificatiuis: ſic et meatus rhenum a calculo medicis cõminuentibus calculũ aut facientibus lubricare. 3.

Sicut humor opilans multitudine ſola: detrahitur tamẽ ad apertionem meatus vt in venarum repletione ſic et opilans viſcoſitate iuuante ſiue groſſicie debet incidi vel ſubtiliari vt detrahatur. 4.

Medicina aperitiua meatuũ occultorũ quanto ſubtilioris ſubſtãtie fuerit tanto pre ceteris eligibilior. 5.

Sicut medicina reſoluens abſq; ſtipticitate nõ conuenit epati: ſic nec fortiter aperiẽs meat⁹ ipſius carere dz pauca ſtipticitate. 6.

Sicut in puſtulis aut ragadijs vlceribus mẽbrorũ interiorũ acuta

et inciſiua p ſeuel cũ aliq̃ itroducta:mordicatiõis igeniãt crucia tũ ſic lenitiua ⁊ frigida ſine tormẽto illoꝝ ſamentᷓ vt plimũ. 7.
Inter lenitiua cõmunia ragadiaꝝ ⁊ vlceꝝ occultoꝝ plꝰ lac p tiſana tertie decoctionis vendicat ſibi gradũ. 8.
Quod opilat meatꝰ ſi neq̃t expelli a mẽbro vel corpe trãſponẽdũ eſt: ⁊ q̃tũ poſſibile fuerit elõgãdũ ab eodẽ vt calculꝰ a collo veſice vel a pupilla catharacta deponitur. 9.

Ca.iiij.

Meatꝰ innaturalis q̃ diu manauit vt in fiſtulis antiq̃ta tis neq̃t obturari abſq̧ timore grauioꝛis icõmodi niſi manatio ↄſueta deriuetᷓ ad proxima. 1.
Innaturalis manatio cõgrue pmutatᷓ ad exitũ natu ralem vt fiſtula lachrymalis ad calamos nariũ in oſſe corrupto. 2.
Quibuſcũq̧ ſupfluitas manãs adducitᷓ a primo ⁊ naturali meatu ſicut vrina diſtillãs p foramẽ inciſiõis veſice in calculo nũq̧ timẽ dũ eſt claudere foramen innaturale. 3.
Quicũq̧ meatꝰ innaturalis põt abſq̧ timore claudi ſi fuerit ſtrictꝰ ⁊ antiq̃tate ſuſpectꝰ ad immũdicias ⁊ coartatas elargãdꝰ eſt in in ciſiõe vel medicinis vt a pfundo ſincera conſolidatio pcuretᷓ. 4.
Manatio q̃ diuerti neq̃t ad exitũ naturalẽ vicinis cauterijs abdu citur competenter. 5.
Euacuatiua cauteria ſemp in fontanellis vbi lacertꝰ a lacerto ma nifeſte diſiũgitᷓ:aut nõ fieri ſubſiſtit cõſideratio recta iubet. 5.
Cauteria q̃ diſtrahũt fluxꝰ inueteratos efficacıꝰ operantᷓ ſi ppinq̃ ſint magnis venis ſicut q̃ diuertũt a ptibꝰ capitis:cephalee debẽt appropinquare. 7.
Quãdiu vixerit fiſtula nũq̧ poterit obturari hũiditas domninãs ⁊ ancilla frigiditas fiſtule vitam prebet. 8.
Quandiu ſanies fiſtularis aq̃ſa vel glutinoſa ſeu praue qualitatis extiterit fiſtula viua manet. 9.
Ex quacunq̧ ſui parte fiſtula ſaniẽ perfectam ⁊ puram emiſerit:ibi eſt iam extincta. 10.
Fiſtula tortuoſa ⁊ intricata nunq̧ perimitᷓ niſi felleis aut nitroſis li quoribus imbuatur. 11.
Fiſtula inoſſata nunq̧ medicationi obediet donec extirpatum fue rit os corruptum. 12.
In cũctis vlceribꝰ os infectũ reſpuit incarnari:virulentas intus ca uernulas gignens. 13.

Capitulum.v.

Oſſis aſperitas radendo corrigitur vel liniendo. 1.
Cutis inaturalr aſpera lenitiuis vnguẽtis aut balneis vl' mũ

dificatis lotionibus emendatur. 2.

Cõcauitatib⁹ interioꝝ mẽbroꝝ hũectãtia iſfuſiua aut mucilagines aut q̃cũq; nitroſum vel terreſtrẽ chimũ euacuãt ꝛ naturalem reſtituunt ſanitatem. 3.

Exaſperata cõcauitas pluralitate ragadiaꝝ: infuſiuis lenit̃ mucilaginoſis aut glutinoſis pꝛecipue lactis vſu. 4.

Nutritiuis exaſperatis pluralitate verucaꝝ limãtia ſubueniũt vt puluer es metallini vel abſtergẽtia inciſiua. 5.

Puſtulis exaſperãtib⁹ mẽbꝛa interioꝛa lac ſubuenit aut vnctuoſa quecũq; parũ mundificant ꝛ exiccant. 6.

Sicut in puſtulis aut ragadijs vel vlcerib⁹ mẽbꝛoꝝ interioꝝ acuta ꝛ calida moꝛdicatiõis ĩgeniãt cruciatũ. ſic lenitiua ꝛ frigida ſine toꝛmẽto illoꝝ ſumuntur vt plurimum. 7.

Inter lenitiua cõmunia ragadiaꝝ ꝛ vlcerũ occultoꝝ poſt lac ptiſana vendicat ſibi gradum. 8.

Capitulum ſextum.

Lenitas innaturalis quã mucilagines ĩferũt emẽdat̃ ĩciſiuis ꝛ abſterſiuis. 1.

Cõcaua mẽbꝛa quoꝝ ſuperficiẽ ĩtrinſecã cicatrices vlceꝝ lenierũt cõuenienter ponticis moꝛdicatione carẽtib⁹ incriſpantur. 2.

Capitulum ſeptimum

Quicquid p̃ter naturã addit̃ nũero vel mẽſura ſi tute fieri queat totum eſt auferendum. 1.

Inciſio: ꝛ vſtio: ꝛ coꝛroſio: ꝛ cõſumptio auferunt quod excedit. 2.

Ubi vene ſunt ꝛ arterie notabilr̃ magne coꝛroſio ꝛ ĩciſio p̃ p̃ter emoꝛoſagiam ſunt verende. 3.

In excreſcẽtijs mẽbꝛoꝝ paſſibiliũ ꝛ ſenſus acuti coꝛroſiua non moꝛdicantia ſunt applicanda. 4.

Uſtio vel igne perficitur aut cõburentibus medicinis. 5.

Metallis ignitis bꝛeui⁹ ꝛ efficacius completur aduſtio ꝛ certius regulatur. 6.

Meticuloſos tãtũmodo cõuenit vꝛere medicinis. 7.

Ferrũ ignitũ efficaci⁹ auro ꝛ argẽto reſoluit ſupflua: pellitq; frigiditatẽ ꝛ cruſtã obuiãtẽ emoꝛroſagie facit ſolidioꝛem. 8.

Circa mẽbꝛa multis irradiata ſpiritib⁹ ꝛ reſolui pꝛõptiſſima q̃les ſunt oculi tuti⁹ fit auro vel argento cauterium. 9.

Exercitari foꝛtiter añ cibũ ꝛ fames ꝛ ſitis ꝛ duricies ſtramẽtoꝝ atq; vigilie ſollicitudinis ſpinis angariãtes cõſumũt exceſſum pinguedinis atq; carnis. 10.

Tenuis dieta cõcurrẽs cũ balneo termaꝝ celeriter macerat coꝛpa nimis craſſa. 11.

Excedẽs moles vni⁹ mẽbꝛi vt mammillaꝝ aſſiduata cõſtrictiõe ſer-

uat humiditatem. 12.

Capitulum octauum.

Alimēta reſumptiua et humectātia bal.quies mētis et corpis habitudinē reparat accidētaliter diminutā. 1.

Membrū extenuatū diminutiōe pinguedinis atq carnis abūdātia ſanguinis et quiete perſeuerātibus ingroſſatur. 2.

Capitulum nonū.

Cum his qui corrigūt figure maliciā rectificatur in parte mēbrū naturaliter ſituatum. 1.

Membrū diſcedens a ſede ppria ſine leſione figure vel pulſione reducitur ſicut anus vel horrido vapore fugatur: vel allicit placido: aut ventoſationibus trahitur ſicut matrix. 2.

Capitulū decimū.

In vulneribus et figuram mēbri et ſitum partiū eius vt plurimū oportet rectificare. 1.

In quibuſcunq vulnerib' mēbri ſubſtātia non deperditur ſola coequatio et cōglutinatio reſtituūt ſanitatem. 2.

Labia vulneris glutināt ſi nihil alienū intercidat: et naturalis mēbri cōplexio fuerit cuſtodita. 3.

In magnis vulneribus ligatura nequit abſq ſutura labia vulneris contiguata ſeruare. 4.

Filū ſericinū labia diſtincta nodās in moderata diſtātia ſuturā efficit meliorem. 5.

Feſtina conſolidatio vulnerum potiſſime cauſatur a ſanguine pauce aquoſitatis: quapropter aquoſos potus vulneratis cōuenit euitare. 6.

Capitulum.xj.

Potio q cōſumit atq ſequeſtrat aquoſitatem a ſanguine nō aqua ſed vino et ſtipticis diureticis cū aromaticorum commixtione conficitur. 1.

In vulneratis flegmaticis et in hyeme mel cōiungitur potioni. 2.

Capitulum.xij.

Uenter ſtipticus et viſcera opilata vel tumida ſpiritualia ſicca vel toti' ariditas phibēt vulneratis offerre potiōes ſtipticas et acutas. 1.

Capitulum.xiij.

Quāto vulnerati maiorē fuerint emorroſagiā paſſi tanto ſecurius pigmētis aromaticis imbuuntur.

Capitulum.xiiij.

SIcut vulneratis emorroſagiam paſſis merũ precipue cõgruit: ſic pronis ad eam derogat omne vinum: et quicquid acuit ſanguinem vel ſtimulat ebullire.

Capitulum.xv.

SIcut inflãmatiua et ſubtiliatiua cogũt effluere ſanguinẽ: ſic et infrigidãtia et ingroſſantia phibent emanare. 1.
Sicut inquetudo et clamor et ira ſanguinẽ faciũt ebullire: ſic eũ retinẽt quies et taciturnitas et pax cordis. 2.
Ubi vena corrodit prauo chimo vel putrefactiõe diſſoluit abſq3 cauterio diſſolutẽ cãm apertiõis ei⁹ nõ ſiſtit fluẽs ſanguis. 3.
Medicina cõburẽs cũ manifeſta ſtipticitate vt attramẽtũ nõ ſolũ corruptionẽ extirpat. ſed eſcaram ſeu cruſtã fluxui obuiantem efficaciter generat. 4.
Arteria vulnerata quanto plus dilatatur plus ſanguinem euomit quocirca neceſſe eſt vt eius dilatatio quantum poſſibile fuerit remittatur. 5.
Latitudinalis arterie ſectio promptius ſolidatur q̃3 apertura ſm longum. 6.
Modica vene pulſatilis apertura in corpore molli et humido vt puerili et muliebri ſanari põt: magna vero vix aut nũq3 in ſicco et calido corpore. 7.
Ubi ſan. arteriarũ pre vulnere cogitur ſcaturire neceſſe ẽ ſtipticis exterius applicatis iũgere glutinoſa. 8

Capitulum .xvj.

QUibuſcũq3 vulneratis intra corpus recẽter ſanguis coagulatur his potio reſolutiua ſudorẽ puocãs cõfert cito. 1.

Capitulum.xviij.

COnſolidat efficaciter ſuppoſitũ medicamen vehemẽter exiccans et vim glutinandi gerens. 1.
Lotio vulneris exiccantib⁹ tepidis exerceri debet vt vino vel aqua vini. 2.
Recentia vulnera cum aqua ardenti lota ſanationis effectum citiſſime conſequuntur. 3.
Non ſolum aquoſitas omni vulneri: ſ3 frigus inimicãtur et cuiuſq3 cõplexionis malicia: quapropter oportet medicinã variare ſ3 diuerſitatẽ corporũ et mẽbrorũ: licet exiccantia cõiter exiccãtur. 4.

Capitulum.xviij:

SAnies et maxime in vulneribus concauis deperdite carnis phibet ſubſtantiam generari. 1.
Alimentum attractũ et nõ incorporatũ in saniẽ cõuertitur: et ideo vulneratis obeſt ſuperfluitas alimenti. 2

Sicut aquoſitati debentur exiccatiua: ſic vulnera ſanioſa mundificantib⁹ indigent medicinis. 3.
In vulneribus que non ſaniant vel corpus nõ alitur aut ꝓ defectu naturalis caloris deficit attractiua vel immutatiua. 4.
Saniatio vulneris vbi eſt opus debilis cõuerſiue nullo modo dꝫ a medico procurari. 5.
Miniſter nature ſupplere tenet defectũ ei⁹ nõ facere. ꝓpterea ſaniẽ ex vulnerib⁹ eijcit. nõ inducit niſi ſuperfluitas ꝓhibẽs ipſorũ ſanationẽ nequeat aliter extirpari. 6.
In q̃buſcũq; vulnerib⁹ cruda ſuꝑfluitas ꝯglobatur caſſatione vel extrinſecoꝝ alterantiũ obuiatione ſeu alijs cauſis ꝛ putrefactiuis cogẽda eſt ſaniare niſi nerui prohibeant. 7.
In neruoſis vulnerib⁹ calefactiuis leptomeris nõ putrefactiuis ãt ſanientibus eſt ſuperfluitas reſoluenda. 8.
Suꝑfluitas vulneris niſi vertat in saniẽ aut aliter reſoluatur vel cõglobata generat apoſtemata vel ſpaſmũ accelerabit. 9.

Capitulum.xix.

Ulcera ſordida non tantũ emittũt ſaniẽ ſꝫ virulentijs lachrimantur: ideo exiccãda ſunt abſterſiuis. 1.
Sordidis vlcerib⁹ tumefactis exiccatiuuꝫ ꝯgruit abſq; mordicatione reſoluẽs vt pſidia vel plãtago in vino decocta. 2.
Ulceribus corroſiuis q̃ ſpõte dilatãtur ac profundantur: ſtiptica mordicatione carentia debentur exiccatiua. Si vero fuerint venenoſa vt lupus ꝛ cãcer tyriacalia debent eſſe. 3.
Ulcera deãbulatiua ſtipticiſſimo medicamine cõpeſcũtur. 4.
Ulcera quecunq; partim a groſſo chimo ꝛ ignito cauſant partiꝫ vo a ſubtili ꝛ calido ſicut noli me tangere: manifeſte reſoluentibus ꝛ pure ſtipticis indignantur.
Et ideo ſolummodo cõgruit medicamen has vires equatas hñs fortiter colligatas. 5.
Ubicunq; ſubtilis ꝛ groſſus humor inequaliter cauſant vlcus predominãti eſt obuiandum fortiori virtute. 6.
In quibuſcũq; vlcerib⁹ caro eſt mortua ꝯputreſcit: ꝛ iõ vel ferro ſecari vel igne comburi debet aut medicinis. 7.
In vlceribus caro moriẽs ꝛ iã parum vite retinens vt cancrene iudicium ſubit cum ceteris auferendis. Que vero incipit adhuc mori carraxationibus ꝛ ſcarpellis ab humore mortificante conuenit vt purgetur. 8.
Sicut ſclíroſis diu radicitus incaleſcens trãſit in herpetẽ: ſic in vlceribus calidorũ membrorũ caro mortua niſi radicitus euellat ꝛ prope feſtinabit gignere ſacrum ignẽ. 9

Capitulum.xx.

Punctura neruoſi membri fomentis oleorum ſubtilium perdit doloris acerbitatem.

Virulētia q̄ ꝯcluditur in puncturis acerbo dolori potiſſime cau-ſam prebet. 2.
Oleū terebētine ꝑ ſe vel oliuarū cū euforbio moderate confectum efficaciter ſubtrahit eruginem a puncturis. 3.
Par eſt iudiciū in puncturis neruoꝝ ⁊ chordarū ligamenti ⁊ pāni-culorum. 4.
Neruus oīno ſectus infrigidatiōe: veloci ſpaſmabitur niſi caute-rio vel fomētis oleorū ſubtiliū preſeruetur: ⁊ quilibet viciat⁹ aq̄ infuſione celeriter computreſcit. 5.
Neruū infrigidatū ꝯtrahens frigus nō ſpaſmat tm̄: ſʒ ſuperflui-tas vaporoſa in eodem multiplicata. 6.
Si vulnerati ſub humer a ſpaſmo ceperit apphēdi cauteriū ꝓfun dum i ſpōdilib⁹ colli mortis periculuʒ aufert vel tardabit: ⁊ vbi ſpaſmus gignitur a punctura: cōfeſtim eſt dilatanda ⁊ fortiter expurganda. 7.
Capitulum.xxj.
Rimula cranei q̄ interi⁹ terminat̃ opʒ ſcarpello ⁊ trepano dila tetur vt poſſit educi ſanies aut virulentia ſubdiſtillans. 1.
Sanies aut virulentia diſtillās in durā matreʒ incōmoda letife-ra multa parit. 2.
Abſq; poro ſenſibili poſſibile eſt fracturā infantium ſolidari. 3.
Nunquā in dura parte ſed molli ſicut extremitatibus oſſis pecia alias fractura ſolidatur. 4.
Doctrina ſexta. Capitulum primum.
Diu ertendo fluentia ⁊ diſſoluēdo coadunata vel extirpādo curantur apoſtemoſe collectiones. 1.
Fluxū diuertit humorē qđ retrahit ac repellit. 2.
Euacuātibus aliūde q̄ꝫ ꝑ ꝑteʒ apoſtematā ⁊ maxime ſenſibiliter fluentia retrahuntur. 3.
Pullulātibus in corpore bubonib⁹ aut furunculis detractio ſan-guinis ⁊ refectio tenuis exterminant exituras. 4.
Abſq; cibi tenuitate nūq̄ꝫ humoralis collectio ꝯmode reſoluet̃. 5.
Non ſolū repellit membrū vt pote fluxui reſiſtendo: ſʒ medicina re percuſſiua refrigidādo ⁊ ſtipticando. 6.
Ubi calidus mediocris aut ſubtilis humor ad collectionē non flu xerit repercuſſio fit nociua. 7.
Euaporatiua moderata caliditate diſſoluūt inſenſibiliter globuʒ collectionis. 8.
Magna collectio precipue groſſi humoris tutius in ſaniem verti-tur q̄ꝫ euaporatione diſſoluatur. 9.
Collectiones q̄cūq; fuerint intra craneū ⁊ thoracē nunq̄ꝫ intētione directa vertit in ſaniē artifex eruditus: ſʒ indirecte cū cogitur le nire maturatiuis doloris acerbitatem. 10.

Euapoꝛatiua ⁊ ſanatiua niſi notabili caruerint ſiccitate periculũ eſt in ſcliroſim verti collectionem. 11.

Collectio ſanioſa ꝑ inciſionẽ diſſoluit ⁊ ſaniei excluſionem. 12.

Ne choꝛde vel nerui putreſcãt in collectionibus iuncturarũ cõpleta generatio ſaniei pꝛeuenitur inciſione. 13.

Multa parit incommoda tardare apertionem ſanioſe collectionis. 14.

Cõglobata ſanies ⁊ maxie q̃ in ſcliroſim vertitur cancrum: aut lupum: aut fiſtulã machinatur: aut tranſit in bocium. 15.

Turnia ſcrophularũ colli ſecurius extirpatur coꝛroſiõe medicinali ⁊ ſanatione q̃ꝫ ferro. 16.

Quelibet extirpatio peſtis inguinarie vel ſubaſſellaris pluriũ ſcrophularũ in pueris ⁊ debilib⁹ eſt verenda maxie in eſtate ne coꝛpora febꝛib⁹ aut nimia purulentia contabeſcant. 17.

Scrophularum extriſeca multitudo clamitat earũ pluralitatẽ intrinſecã ⁊ in talibus ſcrophulis nihil ꝑficit exterius operari. 18.

Bocium colli verendũ eſt inciſione vel coꝛroſione diſſoluere vel extirpare. 19.

Uſus aquarũ mineraliũ ⁊ maxime ſapoꝛis tartarei vel acuti: nõ ſolum interioꝛa bocia ſꝫ extrinſeca valde extenuare. 20.

Glãduloſa collectio nõ inherẽs neruis aut magnis venis vt nod⁹ extirpari debet inciſione cum ciſti ſua. 21.

Doctrina ſeptima. Capitulum pꝛimum.

VEra conualeſcentia nec moꝛbum patitur nec radices eius. 1.

Declinãdo a pꝛimitiuis cauſis abſciſi moꝛbi conualeſcentia ſolidatur. 2.

Tranquill⁹ ⁊ purus aer ſolũmodo cõualeſcentibus eſt amicus. 3.

Manſio quã infecit egritudinis ꝑterite lõgitudo cõualeſcẽtis ꝑfecti ſqualoꝛe carceris aduerſat. 4.

Cõualeſcẽs incautus recidiuat feſtinanter. 5.

Sobꝛietas ⁊ ꝑfecta digõ coꝛroboꝛãt mẽbꝛa cõualeſcentis. 6.

Puritate alimentoꝛũ ⁊ potibus aromaticis cõualeſcentium incõmoda reparantur. 7.

Dulcibus melodijs ⁊ amenis aſpectibus ꝯualeſcentiuꝫ animus refloꝛeſcit. 8.

Stellarũ ſublimitas: gẽmarũ varietates: plãtarũ viriditas: aquarum paruitas. intuitum refocillant. 9.

Exterioꝛi coꝛpoꝛis lotione ⁊ maxime capitis nõ ſolũ alleuiant mẽbꝛa cõualeſcentis verum animus recreatur. 10.

Lotio crebꝛa pedũ: capiti cõualeſcẽtis ⁊ viſui pꝛebet ſinceritatẽ. 11.

Exercitia cõſueta ⁊ placida q̃ moꝛbũ pꝛeteritũ nullo modo cauſa-

uerunt: ſi reſumantur paulatim et moderate proſunt conuale-ſcenti. 12.

Aromatice confectiones ⁊tēperate ſtudio peritorū facte: conuale-ſcentes viuificant matutinis horis ⁊ veſpertinis. 13.

¶ Capitulum ſecundum.

Debiles ⁊ incauti promptiſſime recidiuant. 1.

Graue recidiuū in cōualeſcentia ſuperueniens mina-tur periculum. 2.

In grauib⁹ debiliū recidiuis pplexus eſt medic⁹. 3.

Impugnare morbū ⁊ virtuti ſubminiſtrare fomenta in recrudatis debilibus valde graue. 4.

In validis recrudatis aut cibis medicinalibus erit ſubueniendū aut leuiſſimis antidotis conueniet medicari. 5.

Suaues fricatiōes debiliū in recidiuis ꝯuenit frequentare. 6.

Prudētia medicātis in grauibus recidiuis nunꝗ̄ omittit pericu-lum proteſtari. 7.

¶ Capitulum tertium.

Parabole ſalomonis oſtendunt ꝙ qui ſapientes in conſi-derationibus naturalibus protulerunt: ꝯuenienti me-thaphora moralibus adaptantur. 1.

Doctor gratioſus ⁊ efficax parabolis vtitur ad occul-ta per ſenſibilia declaranda. 2.

Eterni doctoris euāgelica lectio teſtat̄ eundem fuiſſe ꝑabolanū. 3.

Sapiens igitur ad exemplū illius premiſſa reducet in parabolas oportunas. 4.

Egritudines capitis vel cerebri ſunt: vel in tegumentis aut in ramis eius. 1.

Quecūꝗ̄ paſſiones in capite ſunt ꝯtinue a priuata cau-ſa capitis oriuntur. 2.

Que vero a cauſis exterioribus interpolāt ab alijs mē-bris eis cōmunicantur. 3.

Malicia ſtomachi ⁊ inteſtinorum atꝗ̄ matricis: vt plurimum ca-put ledit. 4.

Omne nocumentū actionis cuiuſlibet mēbri ſignificat ineſſe paſ-ſionem aut morbū priuatū vel ab alio cōmunicatū mēbro. 5.

Omne nocumentū ſingularis actionis continuū: cām nocumenti ſignificat eſſe priuatā mēbro cuius actio leditur. 6.

Nocumēta continua pluriū actionū habentiū ad ſe inuicē ordinē ſignificant mēbrū prime actionis pati immediate. Et poſterioꝝ actionū leſiones ab ea ꝑcedere. 7

Ablatio repentina cuiuſlibet actionis abſꝗ̄ cauſa extrinſeca teſta-tur exhuberare humiditates. 8.

Omne nocumentū actionis interpollatum: non tñ interpollās pro-pter cauſaȝ primitiuā niſi ſit paroxiſmale: ſicut epilepſia ſignificat

cauſam paſſionis eſſe intrīſecam materialem. Et aliunde mādari particule patienti. 9.

Cauſa paſſionis ab eo mēbro cōmunicatur patienti cui⁹ immutatio pceſſit vel cōcomitatur leſionē patientis ad quā ſequit̄ immutatio eius. 10.

Si mēbrū aliqđ patiatur ꝓpter cauſam cōicatam a mēbro vicino vel colligato: ꝓculdubio aliqualiter immutant̄ cetera mēbra ſibi vicina vel colligata preter naturā membro mandanti preci⸗pue ſi fuerit ſenſus acuti. 11

Omne nocumētū vicinū in ramis alicui⁹ mēbri ſignificat cauſam paſſionis in toto ramo cōtineri vel radice. 12.

Nocumentū omne ex radice prouenīens indicatiuū eſt cōmune mēbris ortis ab illa radice. 13.

Nocumentū diuturnū quod in ſolo ramo manifeſtatur nō ꝓuenit a radice: ſed proprium illius eſt. 14.

Omnis materia cōmunicata membro patienti: vel humor eſt: vel aliquis vapor. 15.

Omne nocumētū ſubitū ⁊ momētaneū ſi ab interiori ꝓceſſerit orit̄ur a vapore: ſi vero taliter nō fuerit oritur ab humore. 16.

Si morbo aliquis aggrauat̄ preſente contrario vel precedente per accidens illud contrariū eſt cauſa aggrauationis: ſicut accidit epilepticis colicis nefreticis ex frigiditate nā in feb. aut poſt febrē grauius moleſtantur ꝑ vſum aque aut aliquorum infrigidātium contra febrē. 17.

Si morbus aliquis abijciat̄ ꝓ̄ſente ſimili vel preſente per accidens illud contingit. 18.

Quib⁹ ſudor aut cōſueta euacuatio diu ceſſauerit neceſſe eſt digeſtionē grauari in organo vel impediri: ⁊ nocumenta digeſtiōis in interioribus apparere. 19.

Omne nocumētū actionis repētinū ⁊ ſine cauſa exteriori atteſtat̄ repletioni veteri vel antique. 20.

Cerebrū quod iuuatur calefactionib⁹ excellenter frigidū eſt. 21.

Quod iuuat̄ calefactionib⁹ moderate vel frigidū eſt vel leditur ab humore quē moderatus calor reſoluit. 22.

Quod iuuatur ab infrigidantibus calidum eſt. 23.

Quod iuuat̄ humectantibus ſiccū eſt ⁊ econuerſo. 24.

Quod ab euacuātibus ledit̄ vt flobothomia vel coitu ⁊ ceteris ſiccum eſt. 25.

Quod velociter calefit calidū eſt. vel rarum. 26.

Quod tarde calefit frigidum eſt aut denſum. 27

Quod tarde abūdat humiditatib⁹ ſpiſſis ſiccum eſt. 28.

Qđ ſatis abundat ſuꝑfluitatib⁹ tēperatis humidū eſt. 29.

Quod cito abundat humiditatib⁹ ſpiſſis acutis fetidis velut putridis calidum eſt ⁊ humidum. 30.

Cuius calidũ trahẽdo multiplicat humiditates frigidius maxĩe in guloſis ꝛ multum potantibus. 31.
Quod tarde leditur a vaporibus vini fortis eſt in virtute cõpactũ ꝛ quaſi durum in ſubſtantia. 32.
Quod cito leditur ab eo debile eſt ꝛ molle. 33.
Dolor q̃ ſentiẽ in ꝑfundo ventre vſq; ad radices oculoꝝ vel oculos cauſam doloris in ſubſtãtia cerebri aut in vẽtriculis eius conti-neri ſignificat. 34.
Dolor qui non ſentiẽ in ꝑfundo: ſed magis extra in alijs ꝑtib⁹ ca-pitis a cerebro cãm doloris ꝯtineri ſignificat. 35.
Dolor ꝑfund⁹ peryodic⁹ in frõte vel ꝑra: maxĩe in altero cornu ſi eſt cauſa primitiua cãm doloris ſignificat oriri a ſtomacho. 36.
Dolor peryodic⁹ in fundo ſepe ꝛ ſepius eueniens in ieiunio maxĩe ſi acutus fuerit vaporẽ acutũ a ſtomacho ꝓcedere ad caput ſi-gnificat: ꝛ ſtomachũ eſſe calidũ naturaliter aut calidis ꝛ acutis humoribus aggrauari. 37.
Dolor peryodic⁹ ꝛ ꝑfundus maxime eueniẽs in ieiunio ꝛ totã pro-ram occupans ac diuidẽs frontẽ per lineam circũquaq; ꝓtenſaꝫ dum tamẽ ſine ponderoſitate ſit ꝛ acumine ſignificat cãm dolo-ris ſiccitatẽ eiuſdẽ partis ab inanitione ieiunij vel coitus vel al-terius inaniẽtia impreſſam. 38.
Dolor peryodic⁹ ꝑfund⁹ in capite maxime lent⁹ ſine cauſa primiti-ua ſignificat ꝙ procedit a flegmate vel vapore reſoluto a mẽbro flegmatis copiã cõtinente. 39.
Quibus craneũ ſpiſſuꝫ aut cerebrũ medulloſuꝫ ꝛ temperamentum quoq; miringe ſolide talib⁹ vt plurimũ eſt caput forte ꝛ non leui-ter patiũtur dolorem in eo. 40.
Grauiſſima cephalea ꝛ maxime in repletis futurã predicat appo-plexiam. 41.
In omnib⁹ cephaleis quotidiana fecum expulſio iuuat egros. 42.
In omnib⁹ capitis paſſionibus fricatio pedũ ꝛ tybiarum preſtat remedium. 43.
Ab omnib⁹ vaporoſis ꝛ maxĩe generantibus groſſum fumum ꝯue-nit cephalargicos abſtinere. 44.
Humor viſcoſus q̃ ſolũ in capite ꝯtineẽ vel fomẽtis extri ſecis ꝛ odo-ribus tantũ digeritur vel aromaticis abſq; potu ſumptis poſt cibũ ꝑcipue ne ab ore ſtomachi elongentur. 45.
Chimus opprimẽs capitis regionẽ vel pillulis in ſomno ad ſtoma-chũ trahiẽ: vel ad palatũ ꝛ nares diſſoluẽtib⁹ obtalmicis incli-natur aut lotiõibus conſumptiuis reſoluitur in vaporem. 46.
Pillule capitales debent aromaticis abundare. 47.
Uehemẽtia reſolutiua non conuenit capiti applicare ſine ſtiptico-rum cõmixtione. 48.
In emigranea violẽta ꝛ ſubita declinãti ad alterũ tẽpoꝝ niſi vena

frõtis celeriter inciſa fuerit ⁊ mult⁹ exinde ſanguis effluxerit. aut ſecet arteria tempoꝝ piculũ eſt oculũ eijci a ſua concauitate vl' rupta coꝛnea hũoꝛes effluere aut int⁹ coꝛrũpi aut cõturbari. 1.

De vertigine et ſcothomia.

Quib⁹ ꝟtigo ⁊ ſcotbomia cauſant a ſtipticitate iteſtinoꝝ: hos grauius in ieiuno vexãt fumoſitates caput grauãtes. 2.

Fumoſitates in capite generant ꝓpter cibi hũiditatẽ: ⁊ ei⁹ impoſitiõe pꝛohibentur aſcendere. 3.

Scotbomia quã cauſant ſquibala incluſa in inteſtinis in exercitijs frequenter exacerbantur. 4.

Scotbomatic⁹ nauſeãs ⁊ ſapoꝛe luteo moleſtat⁹ in oꝛe nec cibuꝫ abhominãs: immo copioſe mãducãs ⁊ auide ꝓculdubio gignit multitudinẽ hũoꝝ nec a ꝑdictis liberabit accidẽtib⁹ donec ab eis fuerit emũdat⁹ ⁊ q̃tidiana letetur fecũ expulſione. 5.

Sicut in habẽtib⁹ ſtomachũ coleri cũ eſuries lõga ꝟtiginẽ parit et ſcothomiã: ſic in habẽtib⁹ flegmaticũ refectio feſtinata. 6.

Qua rõne iubet i paſſiõib⁹ capitis vapoꝛoſis ⁊ ſubitis fricatio mãmillaꝝ in feminis: eadẽ cõuenit in marib⁹ fricatio teſticuloꝝ illeſa decentia: ſicut in pueris. 7.

Scotbomia foꝛtis appoplexiaꝫ pꝛonoſticat cum a parua epilepſia non differat.

De epilepſia.

Epilepſia q̃ ſequit motũ lune ſi ꝯiũctionẽ ſeruauerit ac vicinos aſpect⁹ ꝑncipaliter a frigiditate cauſat: q̃ ꝟo in plenilunio cõmouet naſcitur maxime ab humiditate. 2.

Epilepſia cõcutiẽs in ſomno ⁊ cũ tremoꝛe medicinã aut curã nõ recipit moꝛtalium medicoꝛum. 3.

Epilepſia cõſurgẽs a mixtura chimoꝝ ꝑcipue ruffi ⁊ nigri ſil'r maligna eſt ⁊ curatu difficilis. 4.

Guloſi ⁊ infrenati ⁊ maxie violẽti ſicut ab epilepſia tardiſſime liberãtur: ſic ab eadẽ facillime capiunt. 5.

Epilepticus negligẽs a potib⁹ abſtinere nunq̃ oppꝛobꝛijs carebit epilepſie. 6.

Epileptic⁹ ijs cõtrarijs q̃litatib⁹ ei⁹ interioꝛa diſcraſiata: ⁊ maxie nutrientia nõ multum poterit emendari. 7.

Qui vero quandoq̃ mania toꝛquentur; quandoq̃ epilepſia nunq̃ ſanabuntur.

De freneſi et litargia. j.

Freneſis ⁊ litargia ꝑmutant alterutrũ ſine contrario: nã frenetici ꝑeũtes fiũt litargici: ſꝫ hi freneſcẽdo ſalutẽ recuperant. 2.

Intuit⁹ picturarum ⁊ multum diuerſoꝛum ⁊ ſplendoꝛ ⁊ ſonitus freneticos nimis turbat. 3.

Multa lux ⁊ tumultus ⁊ quicquid euigilare facit litargicis multuꝫ

confert. 4.
Sicut freneticū nō ligatū exterminat inquietudo: ſic ꝛ litargicū ꝗe tatum pernecat ſopoꝛ mendax. 5.
Uenter ſtipticus ꝛ nimis ſolutus ambo litargicū impellunt aut im pedire dicuntur. 6.
Ubi cerebꝛū cōpꝛimit apoſtema tūc ꝛ fumoꝝ illuc directio ꝛ natura lis caloꝛis abinde ſubtractio feſtinat pernicdem maxime: quia ma net eger immobilis.

De maniaca ꝛ melancolica paſſione.

Maniacis ꝛ melācolicis frigidꝰ aer ſemꝑ inimicaꝛ: ꝛ ꝗcquid in eoꝝ coꝛꝑibus fumos concludit hoꝛribiles: ſomnus tamen ꝛ humecta tio pꝛoſunt eis. 2.
Sicut timoꝛ eſt a melācolicis extirpādꝰ. ſic eſt incutiēdꝰ terroꝛ ma niacis minarum ꝛ flagelloꝛum. 3.
Quātū melācolicis obeſt habitaculū tenebꝛoſū: tn̄ pōt cōferre ma niacis potiſſime ſi ad fletū eos induxerit. 4.
Melācolicoꝝ fantaſmata ſubuertēda ſūt īgenio: nō dānāda ne ꝓuo cati reſpuāt medentibus obedire. 5.
Melācolici nō curati ſepius tranſeunt in maniam. 6.
Maniaci quoꝝ aures falſis vocibꝰ crebꝛe ſonāt ſi ligati nō fuerint ſeipſos exterminant.

De paralyſi ꝛ apoplexia.

Paralyſis totius coꝛpoꝛis eſt moꝛtis imago apoplexiam vicariam eius pꝛetendit pꝛeceſſiſſe aut veterem immoderatam atteſtatur repletionem. 2.
Nō ſolū refectio nimia: ſed inanitio ſtomachi ꝑcipue calidi pōt fu moſitatibus incubum generare. 3.
Infelix terminus apoplexie videlꝫ impotentia ſemicoꝛꝑis lateralis demōſtrat repletionem immoderatam. 4.
Immoderata ꝛ vſis repletio ſine hydropiſi nunꝙ̄ caret exuberantia ſanguinis.

De paſſione membꝛoꝛum neruoſoꝛum.

Quocūꝗ humido replēte venas ceteroſꝗ meatꝰ immoderate poſſunt ꝛ nerui ꝛ lacerti ꝛ choꝛde mollificari ſuperflue. 2.
Lacertꝰ imbibitus aquoſa hūiditate vel infuſiua ſedibꝰ coꝛreſpon det nimium demollitis. 3.
Choꝛde remollite cedūt: ſꝫ nō obediūt pulſantis impꝛio nā regere ne queūt ad mouēdū aerē vel ſanādū pꝛe nimia laxitate. 4.
Lacertꝰ mollificatus ꝑdit conſtantiā naturalis firmitatis ꝛ laxita te cadit a naturali ſitu. 6.
Coꝛruēs lacertus pꝛe nimia laxitate ſequitur via centri. 6.
Lacertꝰ ꝓſtratꝰ laxꝰ ſeu naturalr̄ ꝓlōgatꝰ neꝗt ſurſum ſeu latera lr̄ mouere iūcturā cui ſuꝑiacet aut deputaꝛ ad mouēdū. 7.

Membra relaxata pre nimia laxitate nō ſolum impotentia ſunt ad motū: ſed etiam ad ſenſum inepta. 8.
Quia temperamento ſpiritus animalium pficitur: ideo ſenſus deficit vbi nō admiſcent aut eoꝝ tēperātia corrūpitur. 9.
Membra q̄ corruerūt ſpūs non recipiunt vt ſolebant: ꝛ ſuſceptos extinguūt artando ꝛ humectando. 10.
Quanto digniora ſunt opera ſpiritus animalis tāto tēperamentum eius melius eſt ꝙ̄ in ceteris. 11.
Quod magis elongatur ab excellentijs ſemper facilius vincitur ab extremis. 12.
Cuius tēperantia magis declinat in alterū extremorum corrūpit leuiter ab illius oppoſitis. 13.
Pre cunctis ſpiritibus eſt aīalis ſubtilior atq̧ lucidior ꝛ minus calidus quapropter immoderata caliditas ꝛ frigiditas velocius eum diſtēperat ceteris. 14.
In medicatione vlcerū diuturna inguinaliū aut vicine regiōis niſi coxe ꝓtegant operimētis ꝑiculū eſt in poſterū ſpaſmari lacertos eoꝝ ac tm̄ infrigidari vt ſint admodum inepti. 15.
Qđ aūt obtenebrat ꝛ ingroſſat citiꝰ extinguit ꝛ ſterilē efficit. 16.
Membrum paralyticū lꝫ ſenſu ꝑuetur ꝛ motu calere pōt vt in ſanguineis q̄ venarū ꝛ arteriarū beneficio nō priuantur.

De ſpaſmo.

Repletio vaporoſa ſm̄ latū offendens organa motionis et longitudinem cōtrahenda ſpaſmat. 2.
Replicatio infuſiua vel aquoſa mollificans oēs ꝑtes inſtrumenti motiui paralyticat ipſum. 3.
Spaſmo repletionis reſolutiua magis: paralyſi exiccatiua magis conueniunt ꝛ ruptiua. 4.
Uniuerſalis ablatio vel diminutio ſubita motꝰ voluntarij frigiditatem ꝛ humiditatē cerebri ſignificat. 5.
Ablatio humiditatū repletionē vt in appoplexia. 6.
Diminutio ꝛ laxitas ſiue ſtupor frigiditatē ꝛ hūiditatē ſiḡt. 7.
Permutatio motꝰ vl'inaturalitas motꝰ ꝛ ſpaſmoſitas oīꝫ mēbroꝝ ſubieta corruptā humiditatē cerebri vel vaporē venenoſuꝫ aliū de venientē in epilepſie ſpeciebus ſignificat. 8.
Spaſmoſitas vniuerſalis paulatim mēbroꝝ ſiccitatē ſignificat. 1.

De viſu.

Lapſus cerebri nerui optici tunicaruꝫ oculi vel humoris eius aut ſpiritus ingerunt viſui nocumentum. 2.

De mēbris organicis et p̄io de paſſionibꝰ oculoꝝ

Illeſis organis poteſt ſpūs vitiari vaporibus: vt cōfirmat ſcothomia ꝛ vertigo. 2.
Non patitur lucem ſolis oculus plenus aquoſitate. 3.

Quiſbuſcū vapores colerici aut calidi a ſtomacho reſoluti viſu obtenebrant his in fine refectionis expedit aquam ſumere frigidam cū manifeſta ſiti ⁊ maxime circa ſomnū. 4.
In habentib⁹ palpebrā ſcabioſam vel piloꝝ reflexionē pungentē oculus perfluit lachrymis inceſſanter. 5.
Quib⁹ cerebrū reumatizat ⁊ cibis ingurgitātur vel potibus: oculi quauis aura leuiſſima promptiſſime lachrymantur. 6.
Quibus palpebra ſuperior pre magnitudine cōplicatur in oculū neceſſe eſt orbem eius pungere ſuis pilis. 7.
Rugoſa palpebra ſi deturbet in medio ceſſabit cruciare. 8.
Si ruga ſupueniens in medio palpebre forpicibus aut diu cōſtricta cū macellis inflexibilibus decidat areſacta mantica palpebralis oculo poterit confirmari. 9.
In palpebra moderata ſi pili reflectant oculū cū fuerit extirpati mox cōuenit ſitum eoꝝ cū acu pfunde cauterizare. Sanato cauterio meatus vni⁹ pili cauterizādus eſt alter porus: ⁊ interim ceteri reflexi cū exterioribus glutinentur. 10.
Palpebra ſcabioſa cum inuerſatur granoſa rubea fit ſemper eſt grauis. 11.
Pinguedo cōgeſta inter intrinſecā tunicā ⁊ extrinſecā ⁊ nodus et ſcabies palpebram grauant ⁊ oculum phibent aperiri. 12.
Venoſitates in cornea innaturales ſemp pcedunt a coniunctina et ideo cū extirpant ab ea maceſcūt in cornea. 13.
Vulnerum cicatrices in cornea ſemp albe: que vero in coniūctina vt plurimum rubee. 14.
Videre clare res paruas tm̄ ex ppiquo claritatē cerebri ſignificat cum ſiccitate ⁊ paucitatē ſpirituum. 16.
Videre turbide res groſſas tm̄ ex propinquo turbiditatem cerebri ſignificat ex materia vaporoſa in venis eius imo in retbi. 16.
Quibus vtero oculus caligat altero clauſo clarius videt. 1.

De aurium paſſionibus.

Ablatio auditus ⁊ diminutio frigiditatē cerebri vel inſtrumenti ſignificant. 2.
Permutatio auditus audire impetū aque cāpanas ſufflationes ventoꝝ maleationes concuſſiones arborū tonitrua fricationes immoderatā ſiccitatem in media parte cerebri aut velaminū ſignificat res groſſas vapores aut ventoſitates aliunde veniētes vel ibi generatas. Audire quaſi a remotis humiditatem. 3.
Quibuſcū poſt obturationē auris reuiuiſcit auditus hūc pcul dubio frigiditas hebetauit. 4.
Denſatio reumatis intra caput nō ſolū parit grauedinem: ſed tinnitum. 5.
Surditas magna ⁊ antiqua medicaminis auxilia nō admittit. 6.

Surditas paulatim ſuperueniens ⁊ cōtinue cū fe.vel ſine feb.perpetuatur maxime quibus etas declinat manifeſte. 7.
Queadmodum naturales effluxiones auriū fellee ſurditate ſuperuenīete curātur:ita ⁊ ſurditas fellis emēdať liquoribus ⁊ maxime aurium. 8.
Olea nitro cōdita vel acutis aperitiuis fellibus cōparantur. 9.
In vulneribus auris precipue longi tēporis fabularum auditus vitandus eſt ⁊ ſonorum. 10.
Fluores aurium diuturni temperandi ſunt non conſtringendi et maxime ſubito.

De paſſionibus narium. 1.

Ablatio odoratus ſiue ſtrictura ⁊ eius dimiſſio ſine opilatione narium frigiditatē cerebri ſignificat. 2.
Permutatio odoratus fetor ſiue immūdicia nariū humores corruptos ſignificat in cerebro. 3.
Olfactus recenter amiſſus acutis odoribus ⁊ obtalmicis reſtauratur frigidis ⁊ humidis liquoribus ⁊ viſcoſis diminutis. 4.
Quibus olfactus triennio defuit ſemꝑ deficiet. 5.
Carētes olfactu nec delectari nec triſtari poſſunt odoribus. 6.
Quicūꝗ diligētius vigilādo ꝙ dormiendo caput operiunt bis vt plurimū ſanguis e naribus crebro inſtillat. 7.
Si fluens aquoſitas in corizā ſubito reſtringatur non ſolū grauabitur prora capitis:ſed auditus ⁊ viſus recipiēt nocumentū. 8.
Indecens rubedo naſi ⁊ maxillarū cū manifeſta venoſitate illarum partium nequit extergi quouſꝗ ruptorijs corroſiuis vultui proportionatis extirpatio venarū premittať: cicatrix ibidē equalis ſolida procuretur.

Doctrina de cōſeruatione memorie et aliarum virtutum ſanitatis cerebri.

Exterior excedens frigiditas ledit memoriā ꝑcipue nocturna ꝑpter malā capitis coopertaram. 2.
Caliditas intenſa valde qnꝗ permiſcet rationē ⁊ memoriā:⁊ illam inde ledit.
Excedēs cibi ⁊ potus quātitas mēoriā multū ledit. 3.
Ciborū fumoſorū comeſtio ⁊ potus vt alliorum porroꝝ ceparū pori caſei ⁊ leguminū virtuti nocēt plurimū memoriali. 4.
Ex frigidis fructibus atꝗ hūidis ⁊ alijs crudis refectio ledit memoriam atꝗ corpus. 5.
Fructuū ſtipticoꝝ vel per naturā aut per artē poſt comeſtionē tēperata acceptio ꝓhibendo fumos eleuari mēoriā iuuat valde. 6.
Fructibus aliquibus per aſſationem ſtipticis bonitas acquiriť ſicut ſunt pira hyemali a regulata:ſicut ⁊ ſunt auellane caſtanee nuces atꝗ ficus. 7.

Carniū nō caſtrati arietis medulleq; mutonis frequēs comeſtio a tota proprietate memoriam debilitat atq; ledit. 8.

Temperatorum ciborū et potus ſicut gallinarū et perdicum: preci pue cerebellorum: earuz tēperata refectio nō tantū confortat me moriam: ſed etiā totū corpus. 9.

Potus excedētis vini vel aq̄ ſpecialr excedētis frigiditatis actua lis corpe nimis calido calorē naturalē depauperat ſtomacho: et per conſequēs memoriā debilitat atq; ledit. 10.

Potus poſt comeſtionē dū cibi fiat ebullitio digeſtionē interrūpēs memorie et cerebro nocet valde. 11.

Ante refectionē corporis pcurare moderatū et cōueniens exercitiū non tantū memorie: ſed ceteris virtutibus pdeſt valde. Spacia ri eni et delectari ſenſui ſunt intellectus. 12.

Quies aūt ſupflua calorē debilitat: ſuperfluitates retinet et ag grauat: quare ledit memoriā et vſurpat. 13.

Somn⁹ ſupflu⁹ et vigilie nimie caput et ēt mēoriā valde ledunt. 14.

Somnus comeſtioni ppinquus priuſq̄ cibus ad fundū ſtomachi. deſcenderit ſurrupit memoriā atq; aufert. 15.

Superfluitatū per inteſtina p nares per palatū per vrinā p os per aures: et per fricationē capitis cū pectine cōueniens et debita ex pulſio cōfert virtuti plurimū memoriali: et hoc eſt poſt ſomnum et exercitium faciendum. 16.

Sollicitudo viſoꝝ ſeu auditorū frequēs recordatio memoriam cor roborat et confirmat. 17.

Gaudiū tēperatū et honeſta delectatio nō ſolū mēoriā: ſz v̄tutē in tellectiuā: et ceteras v̄tutes corpis etiā iā augmētat. 18.

Sepe lauare pedes in aqua calida in qua bulierint melliſſa: et fo lia lauri: camo. et ſimilia memorie capiti et oculis valde cōfert. 19.

Dormire calciatis pedibus precipue ſotularib⁹ memoriā impedit atq; ſenſum. 20.

Lauare caput de decimo in decimū diē cū lixiuio in quo calefacta fuerint camomilla: meliſſa: vel ſaluia: vel maiorana: vel lauri fo lia et ſimilia: memoriā corroborat et confirmat. 21.

Stare pedes poſt comeſtionē ſuauiter deambulare multum expe dit atq; confert. 22.

Coriandri preparati poſt comeſtionē aſſumptio pbibendo fumos ad caput aſcendere memoriā multū iuuat. 23.

Maſticatio maſticis cū modico. ʒ. facta ieiuno ſtomacho ab hūi ditate flegmatica ſine moleſtia caput purgat: et inde impedita memoria confortatur. 24.

Pliris cum muſco paſſule et anacardina confectio mirabolani quoq; conditi cōfortant memoriam et reſtaurant.

Doctrina prima. Capitulum primū.

Deficit q̃cunq; extenuati celerrime caliditatib⁹ aeris in pfundo corpis alterant: maxime ſi rari fuerint naturaliter vt colerici: vel accidētaliter vt qui diu febribus languerunt. 2.

Quicūq; febricitātes expoſuerūt membra nuda frigido cōtinuo vt in laborioſis febrib⁹ dolorē in articulis patiunt ꝛ moleſtam incurrunt tuſſim. 3.

Extenuatos p̄cipue iacētes in māſione frigida vel reumatica tuſſis infeſtat niſi tunicatis brachijs ꝛ torace iacuerint ꝛ capite pileato maxime ſi raſum extiterit. 4.

In extenuatis corpib⁹ pāniculi ſpūales ꝛ animales ꝛ cerebrū repētẽ immoderate ledunt a frigido aere vel a quibuſcunq; actualiter frigidis. 5.

Repētina pāniculoꝝ ſpūaliū infrigidatio ſubitā introducit anhelā difficultatē q̃ ſi nimiū cōtrahent immoderatū cauſabit dolorē ꝛ interdū ſincopim atq; mortē cōſtrictis capſulis cordis. 6.

Tunica lanea q̃re ſenſibiliter calefacit ꝛ anguſtiat patiētē; bombicina vero vel ſericina vel linea intercluſa bōbace ſufficiēter a frigore ptegit neq; eſtiuatione vexat infirmum.

De ſudore.

Quotienſcūq; ſudauerint tunicati maxie graciles expedit mutare tunicā ne corpus ledatur infrigidato ſudore. 2.

Quāto tunica calidior aut min⁹ fuerit ſpōgioſa tāto copioſi⁹ reflectit ſudorē: ꝛ ideo cōuenit in p̄dictis feſtinātius deponere.

De epate calido.

Quibuſcūq; caliditas epatis cauſat cōſtipationē ab aq̃ſis dulcib⁹ velut vuis ꝛ ceraſis forti⁹ ꝯſtipant maxie ſi fuerit meſeraice late nā terreū fortiter exiccatum conſtipat inteſtina. 2.

In habētib⁹ meſeraicas latas ꝛ epar calidū multitudo pot⁹: nō tñ immoderata conſtipationē ꝓhibēt ſolui frigidiorib⁹ ꝛ inteſtinis nimiū mollificatis nequeūt inferiora ſuperioꝝ cōſtrictiōe iuuari Si vero immoderata fuerit nec epar attrahere; nec inteſtina potuerunt retinere.

De febribus.

Qui in multis tēporib⁹ in cōtēplatiōe vixerūt: ꝛ maxime cibo pauciſſimo celeriter eos feb. vitali depauperat ſpiritu.

De adminiſtratione vini in febricitantibus.

Quibuſcūq; febricitātib⁹ arterie ſunt anguſte modiūq; ſpūuz cōtinētes neceſſe eſt vino ſubtili ꝛ debili ſpiritus foucre vitales. 2.

Febricitātes q̃ penuriā ſpirituum patiunt niſi vino caute refocilētur. cito deficiunt. 3.

Quibuſcūq; febricitātib⁹ ſtomach⁹ fuerit frigid⁹ caput aūt fortex vix paſſibile vinū congruentius miniſtratur. 4.

Soluit ſudoris ablatio tā in ſanis ꝙ̄ in lapſis: ⁊ maxie febricitātibꝰ opilatos aut clauſos indicat poros cutis. 5.

Febricitātes ex putrida carnoſos neceſſe eſt ad aerē ſubtilē ⁊ liberū trāſportare: maxime ſi poros habuerint opilatos: ab eſu ꝙ carniū cōuenit eos abſtinere penitus.

De voce.

Diminutio vocis euaneſcēs ꝑ clamorē ⁊ loquēdi conatū aut ꝑ ſudorē ⁊ calefactionē ex motu a frigiditate cauſatur ⁊ partim ex humiditate. 2.

Vox rauca in loquēdo ⁊ nō i clamādo vel in loquēdo ſubmiſſe ⁊ nō alte hūiditatē tm̄ circa epiglotū eſſe ſignificat: q̄ ꝑ clamorē excutitur aut conſumitur. 3.

Rauca vox in clamando ſignificat hūiditatē diſſolutā ex conatu ad organū vocꝭ ꝓcedere: ſi cū raſcatiōe ex capite. ſi cū tuſſi aut cū ſubito ſaltu granorum ad guttur intercipientium vocem a pulmone procedit. 4.

Quoꝝ caput humidū eſt ⁊ reumatiſmis abūdās in acutis vocibus feſtinantur muteſcunt. 5.

Raucedo quā introducunt fortes ⁊ ſubite alteratiōes q̄litatū oppoſitaꝝ vt plurimum eſt perpetua. 6.

Quicūqꝫ maſticabilia bn̄ deglutiūt: potabilia ꝟo trāſglutire non poſſunt vel difficiliter his vocalis arteria neq̄t obturari ſufficienter ab epigloto ex vno q̄dē latere ſi difficiliter aut ex ambobꝰ ſimili modo valeat deglutire. 7.

Si trachea arteria ꝓhibeatur obturari ex vno latere ꝑ ꝑtē oppoſitaꝫ lateris ingeniatur natura potum traijcere. 8.

Nimiꝰ ⁊ aſſiduꝰ cātādi vſus vel alte clamādi pectoris meatꝰ dilatat: ⁊ panniculos ſpiritualium membrorum relaxat. 9.

Quibuſcūqꝫ ſpiritualiū meatꝰ nimiū dilatatur his attractus aer ab eorum pectore cito egreditur. 10.

Aer inſpiratus ſi moderata diſpenſatiōe nequeat expelli vocis officium non poterit diu continuari. 11.

Quibuſcūqꝫ cātātibꝰ inferior clibanꝰ aut ſtomachꝰ eſtuat: alias reſonat his mlta vētoſitas ⁊ ſubtilis ibidē includitur circa frenē aut circa ſtomachum habentem tunicas ſiccas ⁊ tenues. 12.

Quibuſcūqꝫ ſanguis flegmaticꝰ dominatur ⁊ viſcera ſua naturaliter ſunt calida ⁊ robuſta his flegmatica ſuperfluitas ad cutē copioſe ꝓpellitur ⁊ cādida morphea ſepiꝰ maculantur. hoc autē illis precipue contingit. 13.

Sicut anhelitꝰ ⁊ inſufflatio cū ictu ⁊ vox ⁊ loq̄la ſunt actiōes ꝑ ordinē ſe habētes cū leditur ex prioribus neceſſario leditur quodlibet illi poſterior ⁊ non econuerſo. Similiter in digeſtione prima ſecunda ⁊ tertia necnon in ſenſu ⁊ ymaginatione extimatione ⁊ memoria ⁊ ſic de alijs. 19.

Sicut anhelitu leſo leduntur lacerti pect⁹ ambiētes: ſic leſa tm̄ inſufflatiōe p̄mo neceſſario patiunt lacerti q̄ ſunt intra coſtas. Et leſa ſolū ictuali patiūt gule lacerti: leſa q̄ȝ voce tm̄mō leduntur ſolū muſculi gutturis hoc eſt regiōis epigloti. Si tm̄ loq̄la ledit ſine p̄cedētib⁹ tm̄ ledit lingua vel aliq̄d coadiuuātiū mēbroꝝ ad loq̄lā labia: dentes: palatum ⁊ nares.

De paſſionibus membrorum nutritiuorum: et primo meri et ſtomachi.

Quibuſcūq; ſubito ⁊ ſine nauſea glob⁹ aut nod⁹ ab ore ſtomachi ad guttur aſcēdere videt ⁊ cibi tranſitū impedire his groſſa vētoſitas inter yſophagū ⁊ lacertos cōcludit: aut inter tunicas meri ſi cū dolore aſcēderit. 2.

Quib⁹ xo cū faſtidio ⁊ nauſea globus aſcēdit glomeratos lumbricos ſuperius pelli ſignificat. 3.

Quoſcūq; ſollicitudo immoderata vexauerit: ſomnū īpediēs naturalem: ſi copioſe reficiant neceſſe eſt eos indigeſtione grauari et reumatiſmis refluere: quapropter timendum eſt ydropiſim aut obliuionē: ideſt litargiā aut ſcrophulas aut glandulosas collectiones generari niſi ſuperuenerit fluxus ventris. Qd̄ ſi ſollicitudines importunas ſepe timor cōcomitatur: alienationeȝ vel cardiacam periculum eſt oriri. 4.

Importuna ſollicitudo corpus macerat ⁊ extenuat: precipue ſi crebra triſticia vel illud concomitetur. 5.

In pruritu ⁊ puſtulis ſanioſis pedū ⁊ tybiarum expedit calciamenta deponere ſaltim ſtricta ⁊ lanea. 6.

Fomentationes aq̄ calide ſunt vitande: ſed carnoſis eſt vtile balneum aque frigide. 7.

Quibus epar calidū ⁊ ſtomach⁹ frigidus neceſſariū eſt venas eoꝝ crudis hūoribus ⁊ flaticis abūdare precipue ſi copioſe reficiant nā cruditas chili per actionē epatis nequit corrigi. 8.

Quibuſcunq; ſitis ex ſalſo flegmate cauſatur his vinū purū vl' aq̄ calida ſedat efficacius eā q̄ mixtum vel frigida. 9.

Quibuſcūq; tēdit cutis imoderate: ſicut in hydrodicis vl' ſudare nequeūt vl' difficil'r: etenī porri tenſione ſtrigunt ⁊ obliquātur. 10.

Quoſcūq; ſine feb. vexauerit amaritudo ſi deliquerit ſumpto cibo neceſſe eſt hos aut induratis ⁊ aridis fecib⁹ conſtipari vel p̄ter ſolitū ad pilorō.i.ad fundū ventris effluere colerā. Si vero ſumpto cibo ⁊ marie humido nil remitta tur aut parū neceſſe ē in venis oris ſtomachi concludi coleram. 11.

Quib⁹ ī ore ſtomachi colera ꝯcludit: al's ꝯculcat. hos dolor p̄grauat in prora capitis ⁊ amaritudo ⁊ ſiccitas colerico moleſtant. 12

In crapuloſis habentibus ventrem. ſtipticum: vt plurimū ſcrophe multiplicantur. 13.

Quibuſcūq ſtropus abūdat int⁹ vt exteri⁹ his extrema cito īfrigidātur grauiſſima quoq ſunt corpa⁊ mo⁊ in labore deficiūt. 14.

Vorantes ⁊ quicūq deglutiūt vt plurimū cibū immaſticatū nō euadunt capitis nocumenta: nā aut viſus caliginē aut dolorē aut putredinē dentiū patiūtur: aut aliquā cephaleā. 15.

Quib⁹ cor eſt paruū ⁊ epar: anguſte ſunt oēs vene. 16.

Quibuſcūq febricitantib⁹ ſtomach⁹ fuerit frigid⁹ caput aūt forte vix paſſibile vinū congruentius miniſtrat. 17.

Quibus craneū ſpiſſum ⁊ cerebrū medulloſum ⁊ temperatum miringe quoq ſolide talibus vt plurimū caput forte nec leuiter patiuntur dolores in eodem.

De epate.

Quibus epar eſt calidū neceſſe eſt chimos corpis quātūcūq crudi extiterint aliqualiter ſint acuti. 2.

In habentibus epar calidum ⁊ meſeraicas latas vt plurimū ſicce ſunt egeſtiones ⁊ velut aduſte. 3.

Corpora q̄ crudis ⁊ acutis abūdāt chimis cōtrariarū qualitatū mutationib⁹ alterātur: ⁊ cū exercitijs incaleſcunt punctis: id eſt puſtulis rubeis prius maculata cutis tandē albeſcit. Calidi enī ⁊ acuti humoris impreſſio vaporoſa preuenit frigidi ⁊ cōpacti hūoris impreſſionē: q̄ tardi⁹ illo diſſoluitur. 4.

In quibuſcūq corporib⁹ ī abūdauerint chimi crudi ſi calidi ⁊ acuti humoris īpreſſio excedēs ſuperuenerit in aliqua parte corpis immoderatā illius oſtendit malitiā q2 nimis eſt fortis ignis q̄ viget in aquis vel q̄ in aqua non extinguitur. 5.

Epar habens calidum ⁊ colericū ſi ceciderit in aſclitem vel hypoſarcham: neq calidis neq frigidis poterit emēdari: ſed ſufficit medico retardare periculum. 6.

Colerici ⁊ in quibus epar eſt calidū īmoderato potu vel vſu fructuū aquoſorum in hypoſarchā: interdū ⁊ ſepius incidūt in aſchlitē. His vero aſſiſtētibus igni: ſicut exigit cocorū officiū crebro percutiūtur arthetica vagatiua cruda aquoſitate petēte iuncturas q̄ ſepius motu dilatantur: vt ſpondile lumborum. 7.

Quibuſcūq languētib⁹ aſchlite vel hypoſarcha ſuperuenerit carbuncul⁹ vel antrax pculdubio mortē vicinā eſſe denunciat. 8.

Quibuſcūq iuuenib⁹ epar calidū cōſtipationē inducit his potus aq̄ frigide ſubuenit p̄cipue ſi ſumat circa pricipiū refectiōis. 9.

Quib⁹ vapores a ſtomacho colerico vel calido reſoluti viſum obtenebrāt: his in fine refectionis expedit aquam ſumere frigidam cum manifeſta ſiti: ⁊ maxime circa ſomnum. 10.

Qui lacticinijs cibis ⁊ piſcib⁹ atq oleribus veſcunt vt plurimum neceſſe eſt horum ſanguinem abundare flegmate: maxime ſi cum

bisfructibus aquoſis vtantur. 11.

Quibuſcũq; ſanguisflegmaticus dñaturꝛviſcera ſua naturaliter ſunt calida:ꝛrobuſta:his flegmatica ſuꝑfluitas ad cutẽ copioſe ꝓpellit:ꝛcãdida morphea ſepi⁹ maculãtur. hoc aũt illis ꝑcipue cõtingit quibuſcũq; ſub veſtibus crebro ſudor concluditur. 12.

Circa vẽtrẽ vbi ſudor maxie coartaẗ morphea ſepi⁹ incipit: ꝛ ad ſupiora ſepi⁹ ꝓtendiẗ vaporis flegmatici motum ſequens. 13.

Purgati ꝛ alimenta flegmatis euitantes a morphea celeriter emẽdantur aquis ſulphureis ꝛardẽtibus atq; ruptorijs medicinis.

De inteſtinorum ꝛ partium ventris paſſionibus.

In diuturnis vẽtris ſolutionib⁹ niſi caute ꝓtegaẗ ancharũ regio patienſq; ſederit in ſella pãnis calidis circũtecta vexabiẗ in poſterũ nefreſi vel dolore lumborum. 2.

Quibuſcũq; vexatis torſionib⁹ aut alijs vẽtrisdolorib⁹abſq; feb. vel vlcere nõ remediaẗ ꝑ calefactoriũ vel cliſtere vel balne. aque calide: his philoniuȝ aut alia ex magnis opiatis recẽtib⁹ aut nõ recẽtibus ſenibusaut iuuenibus cõuenit miniſtrare. 3.

Quibuſcũq; vẽter fuerit ſtiptic⁹ ꝛchimi crudi atq; acuti multiplicantur in venis vt pl'm ſcabievexãturꝛimmũditijs cutis. 4.

Iuuenes q̃ a fluxucolerico moleſtaẗ ꝛmaxie in eſtate copioſuspotus aque frigide liberat ſi ſumatur vrgẽte ſiti ꝑcipue circa refectionisprincipiũ. 5.

Iuuenibus colericis in vijs vrinalibus vlceratis fluxũ patiẽtibus vrinalẽ expedit abſtinere a potu vini:ꝛmaxime acuti. 6.

In aſſuetis diu ſedere quorũ mẽs ſtudio diſtrabiẗ:ꝑcipue qñ diuerſoria ſunt remota nimis retẽta coartãtur egeſtio ꝛvrina. 7.

Quibus egeſtionis ꝛvrine ſuperfluitates diuti⁹ retinentur neceſſe ẽ lũboꝝ aut circũiacentiũ mẽbrorũ paſſiones incurrere. 8.

Aſſuefactio ſimplicis ſuppoſitorij vel cliſterijs in illis q̃ a cõſtipatione grauantur quotidiana nõ offendit naturã. 9.

In regulariter cõſtipatis obſeruãtia diete laudabilis viſus nocumẽta nõ corrigit:ſȝ ꝓhibet augmẽtari:ꝛideo melius eſt vt corrigatur ſm q; nature curſus permiſerit. 10.

Intẽtiones rerũ conſpectarũ tempore generationisefficacesin genitisrelinquũt impreſſiones. 11.

Uigilie veſpertine ſolẽnitatis ventralis leuitateȝ ſtrangulant matutinam. 12.

Quibuſcũq; vẽter imoderate tumeſcit abſq; dolore vel ipregnatione his inter ſifach ꝛnutritiua multa coartaẗ aquoſitasvelut in aſclite ſicca:ꝛmulta vẽtoſitas. vt in tympanite:ſȝ ſi mulier fuerit a matrice extẽſa a vẽtoſitate mediocris tumor cauſari põt. 13.

Uẽter qui mediocri vẽtoſitate tumeſcit exterius percuſſus tympa

nizat interius. 14.
Si ventus clauſus in matrice tetenderit mulieris ventrẽ tunc exitus femine .i. vulue ſepius ructuabunt. 15.
Quibuſcunq ventus a ſifacb bis ſumptis aperitiuis ructuat per os ſurſum. 16.
Tumor qui delitefcit fomẽtis moderate calidis: et infra diẽ naturalem reſurgit: aut circiter a tenui vel mediocri vẽtoſitate cãtur.

De conſeruatione ſanitatis.

Conſeruatio ſanitatis in lapſis corporib' cũ his que lapſum corrigũt leuiter ſecu rius exercetur. 2.
Etas et innata cõplexio atq cõſuetudo ſp attẽdi debent in moderãda virtute correctiuorum. 3.
Ubi cõplexio naturalis cũ etate cõiungit declinãdi precipuũ ẽ vſus tẽperatorũ in qualibet anni quadra. 4.
Sicut calidiora modicũ tẽperatis cõueniunt vſui tempore hyemali: ſic eſtatis temporibus frigidiora conceduntur.

De conferentibus et nocentibus iuncturis et primo de nocentibus.

Paſſibilitas iuncturarũ nequit vſum nocentium in qũtitate notabili tolerare: pedes corporũ predictorũ offendit excellenter infrigidãs et faciẽs eſtuare: oĩs fatigatiua deãbulatio ledit eos: et maxie ſumpto cibo: plixa q ſuſpenſio pedũ facit idem. 2
Hyemalia pira et mala coctana caſta nee: vue brumales et ſubſtãtie leguminum et raparũ iuncturis oĩbus aduerſantur. 3.
Lactãs porcellus aut fluuiales aues et vetuſte galline perdicialiter feriunt iuncturas inferiores cũ modico interuallo. 4.
Minas terribiles infert iuncturis leſis et capiti qui lac animalium cum cibis et vino frequenter ſumit. 5.
Piſces belluales vt murex et anguilla iuncturis inferioribus ſemp inimicantur. 6.
Potus qui non expectat iudiciũ vere ſitis iuncturis miniſtrat grauamina leſionis. 7.
In dormientib' nimis ledit articulos decubitus reſupinus. 8.
Sicut auarus venter opprimit omnes artus ſic eius quotidiana largitas fouet eos. 9.
Extremis artubus naturaliter excitat iracundia tempeſtatem.

De cõferentibus iuncturis.

Flores amigdali: necnõ mirti et camomille melliloti atq roſe ſp iũcturis poſſunt conuenienter adminiſtrari. 2
Hedera arborea et edera non arborea: ſed terreſtris iuncturis oĩbus ſpãl'r amicantur. 3.
Nux indica iuncturis et neruis pre cetris terre naſcen-

tibus multipliciter eſt amica. 4.
Saluia parum cocta rerebro ſumpta in fine refectionis miniſtrat eis inextimabile iuuamentum. 5.
Qui ſepius calcat vuas ac muſto recenti balneat pedes ſuos rariſſime podagrizat. 5.
Floribus alcãne laxi pedes fragiles perpetuo roborantur. 7.
Uerbena geſtata recens circa colũnas pedum viribus occultis prebet iuuamentum eiſdem. 8.
In terris aluminoſis pedib⁹ nunq̄ deeſt robur proſperitatis. 9.
Fomentationes quoq̄ aque calide ſunt vitande: ſed carnoſis eſt vtile bal. aque frigide. 10.
Celeſte ſigillũ dolores pedum fugat ineternum.

Aphoriſmi eiuſdẽ materiã febriũ cõcernẽtes: cu3 annotatiõe propriorũ locoꝝ quo facili⁹ repiri poſſint

Qui in multis tẽporibus ꝛc. de febribus. I.
Quibuſcũq̄ febricitantibus arterie ꝛc. Apho. I. ca. de adminiſtratione vini in febricitantibus.
Febricitantes qui penuria ſpirituũ ꝛc. ſecund⁹ de admi. vini in febricitãtib⁹. Soliti ſudoris ablatio ꝛc. quartus de admi. vini ꝛc.
Febricitantes de putrida ꝛc.
Quintus de adminiſtratione vini in febricitantibus.
Quibuſcũq̄ febricitantibus ſtomachus fuerit frigidus ꝛc. Tertius de adminiſtratione vini vt ſupra.

De apoſtematibus.

Quibuſcunq̄ ſtrophus abundat ꝛc. I3. De paſſionibus membroꝝ nutritiuorũ.

De ſudore.

Quotienſcunq̄ ſudauerint tunicati ꝛc. de ſudore. I.
Quãto tunica calidior ꝛc. de ſudore. 2.
Soliti ſudoris ablatio tã in ſanis ꝛc. de adminiſtratiõe vini i febri.
Quibuſcunq̄ tenditur cutis ꝛc. de paſſionibus membrorum nutritiuorum. 9.
Circa ventrem vbi ſudor ꝛc. de epate. I2.
Purgati ꝛ alimenta flegmatis ꝛc. de epate vltimus.

Expliciunt aphoriſmi particulares ab Arnaldo de villa noua editi ingenijs nocuis curatiuis ꝛ ꝓſeruatiuis morborũ ſpirituales partes corporis humani reſpicientes.

Deo gratias.

¶ Incipit liber primus Tegni Gal.

Prima pars primi libri.

TRes ſunt oẽs doctrine que ordine habentur. 2.
Prima qdẽ eſt finis notione q̃ ſꝫ diſſolutionẽ fit. 3.
Secunda vero que ex compoſitione eſt ſm reſolutionẽ inuentorum. 4.
Tertia vero ex termini diſſolutione: cui nunc inſiſtimꝰ Appellare autẽ lꝫ huiuſmodi doctrinã non ſolum termini diſſolutionem: ſed etiam apertionem vt quidã nominauerunt: aut reſolutionem: aut diuerſionem vt alij quidam: aut explicationẽ: aut expoſitionem vt alij. 5.
COnati ſunt ergo quidã herophiloꝝ huiuſmodi facere doctrinã queadmodũ eraclides ꝛ heritheus. 6.
COnati ſunt ꝛ eã q̃ ſm cõpoſitionẽ ipſi herophili: ꝛ quidã eraſiſtratoꝝ: ꝛ athenienſis athaleus. 7.
NUllus tñ ante nos ſcripſit eã que ex finis notione incipit: ex qua oẽs artes conſiſtunt ſm rationẽ. 8.
Sed ꝛ illã quidẽ alibi pertranſiuimus. 9.
HIc vero diffinitiuã faciemus doctrinã q̃ ꝯtum relinquitur ab ea q̃ eſt ſm diſſolutionẽ ꝛ dignitate ꝛ rõne: tñ abũdãs eſt ad cõprehenſionẽ totiꝰ ꝛ memoriã eoꝝ q̃ ſm partẽ. Facile eñ memorabilia ſunt ſatis ex termini diſſolutione oĩa: eo ꝙ cõtineat in ſe totiꝰ artis capitula ꝛ optimũ terminũ: quẽ ꝛ ſubſtantialẽ quidã nominant ecõtrario diuidentes hiſq̃ notiones appellant. Et ille ſi quidem ab accidentibus diffiniũt rebus: hi vero in ſubſtantia ipſa cõſiſtunt. 10.
QUe vero ſm partẽ eſt tractatio vniuerſe medicinalis ſpeculationis: in multis alijs a nobis ſcripta ẽ negocijs. Quibꝰ expedit vti ad tres doctrinas. 11.
SEd nunc a diffinitiua incipiemus: tantuꝫ adhuc apponẽtes ꝙ ſola capitula ꝛ velut ꝯcluſionẽ: ſm explicationẽ demonſtratorum dicetur nunc.

¶ Secunda pars primi libri Tegni Galieni de tempore.

MEdicina eſt ſciẽtia: ſanoꝝ: egroꝝ: ꝛ neutrorum. 2.
Scientie ergo nomẽ cõiter ꝛ nõ ꝓprie audire oportet. 3.
SAnum autem et egrum ꝛ neutrum tripliciter vnũ quodqꝫ dicitur: hoc quidem vt corpus. hoc aũt vt cã: hoc vero vt ſignum. Etenim ſuſceptibile ſanitatis ẽ corpus. Et efficiens ꝛ conſeruans eam eſt cauſa. Et declarans eam ſignum. Omnia autem hec vocant helenes ſana. Secundum vero eundem modun et egra: et ſuſceptiua egritudinum corpora et effi-

cientes τ conſeruantes egritudines:cauſas: τ ſigna declarantia: τ neutra ſm eandē rationē:τ corpora:τ ſigna:τ cauſas. 4.

ET ſm primā quidem rōnē ſciētia cārū ſanarū medicinalis eſt. poſt illā aūt τ aliarū: ſecūdo vero τ egrarū:τ tertio neutrarū: τ poſt hoc corporū. Primū quidē eſt ſanorū: deinde egrorū:deinde neutrorū. Et de ſignis vo ſm eandē rationē. In actionibus vero prius quidē corporum cognitio ex ſignis manifeſta eſt:poſt hec vero earum cauſarum inuentio. 5.

SEd qm̄ efficiēs:τ declarās:τ ſuſceptiuū duplr vnūquodqꝫ dicit hoc qdē ſimpliciter. hoc vo vt nūc: ſciēdū eſt vtrorūqꝫ ſciētiā eē medicinalē. Et ipm vo ſimplr dupliciter dr: hoc qdē vt ſemper. hoc vero vt multū. Et eſt vtrorūqꝫ etiā horū ſcientia medicinalis. 6.

NEutrorū vero: τ cauſa: τ ſignū. τ corp9. Et qd ſimplr dr: τ qd vt nunc tripliciter vnūquodqꝫ dr. Hoc qdē eo qꝫ neutro ꝯtrariorū participet. Hoc qdē eo qd vtriuſqꝫ ꝯtrariorū equaliter. Hoc aūt eo qꝫ aliqn̄ quidē hoc: aliquādo illa. Horū vero ipſorū ſm duos modos dr. Aliqn̄ quidē participando vtrorūqꝫ cōtrariorum equaliter. Aliquādo vero amplius altero. 7.

EST aūt de toto termino dubitatio qdam ſm locutionē: quā τ ipām opꝫ determiare. In eo eñ qd dicit medicinā eē ſciam ſanorū egrorū τ neutrorū: ſignificat qdē τ oīm partiū. Significat aūt τ quarūdā. Significat etiā τ qualium. Sed omnium qdem incomprehenſibile eſt τ impoſſe. Quarūdā vero impfectū: τ nō artificiale Qualiū vero τ artificiale ſimul τ ſufficiens ad oēs partes artis quas ꝯtineri dicimus in medicine diffinitione.

Tertia pars libri primi Teg. Gal. de corpore.

INcipiam9 igitur a corporib9. Primo quidem qualia ſana τ egra τ neutra cōtingat eſſe exiſtētia: poſt hec vero de ſignis τ cauſis orationē percurramus. 2.

SAnū eſt aūt ſimplr corp9 eucratō quidē ex hīs ex gñatiōe ſimplicib9 τ primis pticulis: coequale vo his q̄ ex his ꝯponunt organicis. Sanū vo vt nūc eſt corp9 qd ſm pñs tps eſt ſanū. Eſt aūt τ hoc qd ſm tps ſanū eſt corp9 eucratū τ coequale nō ſm optimā eucraſim τ coequalitatē: ſed ſm ppriā ipi9 ſani corporis eſſentiā: vel ſm ipſi9 ppriā ſani corpis qualitatē. Semp ē tale maxime eucratō τ maxime coequale. Ut multū vero ab optima cōpoſitiōe derelictū eſt: non multū tamen. 3.

EGrū vero corp9 ſimpliciter eſt qd ex generatione eſt aut diſtēperatū in his que ſimiles habent partes: aut nō coequale in organicis: aut vtriſqꝫ ſimul. 4.

EGrum vero vt nunc eſt corpus egrotans in tempore in quo dicitur tale exiſtens. Manifeſtum eſt autem quod τ hoc quod ſecundum tempus dicitur eſſe egrum aut diſtemperatum eſt in

ſimiles hn̄tib⁹ partes: aut inequale in organicis: aut in vtriſq;. ¶ Et ſemp ꝗdē egrū eſt qđcūq; ex generatiōe aut diſtēperatū ſatis exn̄s in ſimplicib⁹ particulis: aut in oībus: aut in ꝗbuſdā: aut maxime dominātib⁹: aut etiā inequale in organicis. ¶ Ut multū vero egrum eſt corpus ab huiuſmodi malicia derelictum: nondum vero in medio neutralitatis conſtitutum. 5.

Quoniā aūt ⁊ neutrū corp⁹ tripliciter dicebat: hoc ꝗdē in eo ꝙ neutra extremaꝝ diſpoſitionū ꝑticipet: hoc ꝟo vtraq;. hoc aūt eo ꝙ aliqn̄ ꝗdē hac: aliqn̄ ꝟo hac. Scđʒ ꝑmū ꝗdē ſignificatum neutrū erit corp⁹ mediū vere exiſtēs ſaniſſimi corpis ⁊ egerrimi. 6.

Et hmōi ꝗdē: hoc ſimpl'r tale eſt qm̄ ex generatiōe tale ꝯſtitutū eſt: hoc ꝟo vt nūc qđcūq; in pn̄ti tpe mediū ꝟo exiſtit ⁊ ſaniſſimi corpis ⁊ egerrimi. ¶ Ei⁹ ꝟo qđ ſimpl'r eſt. Hoc ꝗdē ſemp tale: qm̄ in oīb⁹ etatib⁹ ſemp marie permanet tale. Hoc vero vt multū qm̄ mutationes quaſdā eſt accipiēs. ¶ Scđm ꝟo ſm ſignificatuʒ neutrū erit corp⁹ ꝯtrarijs ſimul diſpoſitionib⁹ participās ex gn̄atione aut ſm vnā partē: aut ſm duas differētes. Scđm vnā ꝗdē: vt ſi ſm alteram oppoſitionē eucratū fuerit effectiuaꝝ qualitatū: aut ſm vtraſq; ꝗdē oppoſitiōes: ſed circa formationē: aut magnitudinē: aut nūerū ꝑticularū: aut poſitionē lapſuū: aut ecōuerſo. In his ꝗdē correctū: aut in oībus: aut in ꝗbuſdā. In craſi ꝟo derelinquēs: in differētib⁹ vero partib⁹ ⁊ ſm oēs oppoſitiōes pōt aliꝗd ꝯtrariorū participare ſimul. ¶ Et ſemp ꝗdē tale eſt ſm oēs etates manēs ſimile. Ut multū ꝟo eſt qđ ⁊ ꝑmutat ſm aliꝗd. ¶ Ita vero ⁊ qđ vt nunc neutrū erit corp⁹ ſm ſignificatū: aut eo ꝙ ſm vnā ꝑtē: hec habeat ſana: hec vero egra: aut inherentiū ei: aut circa partes differētes. ¶ Scđm vero tertiū ſignificatū neutrū erit corp⁹ qđ quidē mō ſanū ſit mō egrū in parte tpis: quēadmodū inheret aliquib⁹ pueris quidem exn̄tibus ſanos eſſe: adoleſcentib⁹ vero factis egros vel ecōuerſo. In vno ꝟo tpe ita neutrū vere ꝯtingit ꝗdē conſiſtere: ſm ꝟo latitudinē non contingit. Scimus vero qm̄ nunc dupl'r. 7.

Sanū ꝟo ⁊ egrū ⁊ neutrū corp⁹ quotiēs dr̄ ⁊ quale vnūqđq; eſt: ſufficiēter determinatū eſt. De ſignis ꝟo deinceps dicēdū eſt.

¶ Incipit Secūdus liber Tegni Galieni.

¶ Incipit prima pars .lib. Gal. de cāis.

¶ Prima pars de capite.

Sunt aūt ⁊ horū ſignoꝝ ſana quidē quecūq; preſentis ſanitatis ſunt ſigna demōſtratiua: ⁊ future pronoſtica: ⁊ prius facte rememoratiua. 2.

Egra ꝟo ſigna pn̄tis egritudinis demonſtratiua ſunt ⁊ future ꝓnoſtica: ⁊ pri⁹ facte remēoratiua. 3.

SEcūdū vo hoc neutra: ꝛ q̄ neutrarꝫ diſpoſitionū demonſtrantia ſunt: ꝛ pnoſtica: ꝛ rememoratiua. Et ſunt ſigna ſm aliq̄d q̄dē ſanā: ſm vo aliq̄d q̄dē egram declarantia diſpoſitionē. Et hec q̄dē ſm tempora ſanis ꝛ egris inſunt. 4.

APpellant aūt hec oīa q̄dē ſigna a veterib⁹ medicis pnoſtica ꝛſi p̄ſentiū aut preteritorꝫ aut futurorꝫ declarātia ſunt. 5.

ETvtilitas q̄dē magna eſt: ꝛ demōſtratiuorꝫ ꝛ pnoſticorꝫ minor vero rememoratiuorum. 6.

EXiſtentibus vo corpibus ſanis: his q̄dē ſimpliciter: his vo vt nūc q̄ ꝛ ſana dicunt. Simpliciter ſanorꝫ corporꝫ duplicē diximꝰ eſſe differētiā. hec q̄dē eorꝫ ſemꝑ eſſe talia. hec vo vt multū. Semꝑ q̄dē talia q̄cūqꝫ hn̄t optimā cōpoſitionē. Ut multū vo q̄cūqꝫ ab hac non multum deficiunt. 7.

COgnitiões vo eorꝫ: ꝛ ab inherētib⁹ ſꝫ ſubſtātie eorꝫ rōnē opꝫ fieri: ꝛ ab his q̄ neceſſitate hec cōſequunt effectib⁹ ꝛ caſib⁹ q̄ ēt accidentia vocamus proprie. 8.

SUbſtātia q̄dē ipſa eorꝫ q̄ in optima cōpoſitiōe ſunt cōtēperātia ſimiles q̄dē partes habētiū in caliditate ꝛ frigiditate: ꝛ ſiccitate: ꝛ hūiditate: organicorꝫ vo in quātitate ꝛ qualitate componētium ea ꝛ adhuc in formatione ꝛ poſitione particularum vniuſcuiuſqꝫ et totius organi. 9.

AB his vo q̄ ex neceſſitate hec ſequunt: ſil'es q̄dē ꝑtes habētia q̄tū q̄dē ad tactū in duricie ꝛ mollicie mediocritas; q̄tū ad viſum bon⁹ color ꝛ ſm lenitatē ꝛ aſperitatē mediocritas. 10.

Secūdū vo effect⁹ oꝑationū ꝑfectio quā ꝛ vtutē noīamus. 11.

EOrū vo q̄ organica conſequunt in coeq̄litate ꝛ pulchritudine omnis corporis organicorum; amplius ꝛ inherētiū eis effectuꝫ in virtute. Optime ergo compoſitiōis corpis demōſtratiua ſigna ſunt hec. 12.

EOrū vo q̄ q̄dē deficiūt ab hac ſana vo ſunt: hec q̄dē in ſimiles partes habētiū lapſa ſunt cōtēperātia ſm quēdā ꝑuū lapſuꝫ: hec vo in coeq̄litate organicorꝫ parū aliq̄d: ꝛ hic lapſus aut eſt omnium: aut aliquorum: ſm aut vtrumqꝫ. 13.

GEnera aūt lapſuū eadē ſunt cū his q̄ vtutē eorꝫ cōplēt: tēperātia in habētib⁹ ſil'es ꝑtes: nūer⁹ vo: ꝛ formatio ꝛ magnitudo: ꝛ poſitio in organicis. vtriſqꝫ vo coevnitas; quā ꝛ continuitatē eoruꝫ nominamus. 14.

IN eiſdē vo ipis gn̄ib⁹ lapſuū ꝛ egrorꝫ corporꝫ eſt vitiū ſm ſingulū egri ſignificatū. Terminus vo vtriuſqꝫ diſcretiu⁹ eſt oꝑationis ſenſibilis leſio. 15.

AB optima vo deficiētia cōpoſitiōe: corꝑa q̄dē breue leſa ſunt ꝛ ipa ſm veritatem: non tamen ſenſibile eſt hoc. 16.

Determinat autem ea magis ꝛ minus in operatiōibus ꝛ egris cauſis repugnare. 17.

SImpliciter ꝟo egra corꝑa determinata ſunt eo qđ facili⁹ ab egris cauſis vincant; ꝛ ab eo qđ ẜm multū aliqđ ẜm ꝟtutē operationum delinquatur. 18.

SUnt ꝟo boꝝ vtroꝝ in medio neutra: ꝛ q̄ ꝟo dicunt neutra ꝛ que cum latitudine quadam. 19.

ET diuidit toti⁹ ſanitatis latitudo in tres ꝑtes latitudinē habētes ꝛ ipas multā: quarū ꝑma q̄dē erit ſanoꝝ corpoꝝ: ſecūda vero egrorum. tertia neutrorum. 20.

AQuib⁹ deinceps ſunt egrotātia corpora leſiōis ſenſibilis operationum determinata. 21.

DOlētia ꝟo ꝛ quoꝝ motiōes ſunt deliquentes: aut oino perierūt manifeſtos hñt terminos. Quecūqꝫ ꝟo iſirmas hñt operatiōes in maximis q̄dē diſceſſib⁹ facile diſcernunt ẜm ꝟo minores ambigue ſunt: ꝛ ꝑpter hoc ẜꝫ hoc gen⁹ leſiōis neutro ꝑrio ꝑticipās cōſiſtit in illa diſpoſitiōe quā ꝛ ipam neutrā dicim⁹ nominari. 22.

OMnib⁹ hiſ diiudicatis nō ſcōm ipam rex natură ſenſu ꝑiculū em̄ eſt ſempiterne paſſiōis irrepere dogma. 23.

SIgna ꝟo boꝝ q̄ ſanant corpoꝝ ꝛ egroꝝ ꝛ ſanioꝝ vt nūc exiſtētiū quantitate diſtantie differunt. 24.

POnētib⁹ nobis duos extremos terminos cōtrarios alterutrū optimā cōpoſitionē ꝛ nūc factā egritudinē. Cōſiderātib⁹ ꝟo cui hoꝝ ſunt viciniora: ꝛ q̄ ꝓbant corꝑa: ꝑpinq̄us em̄ optime cōpoſitiōi ſanū. Qđ ꝟo ab hac lōgi⁹ iā ꝟo egrotāti ꝑpinqui⁹ egrū. Utrorumqꝫ ꝟo mediū equaliter ab vtroqꝫ ab eſſe apparēs: neutrum erit hoc. Optime ergo compoſitionis corporis dicte ſunt cognitiones. Deficientium vero ab hac equalia quidem numero ſunt his genera: ꝛ magis ꝛ minus diuidi potentibus et ſeparatis in tres latitudines. 25.

SIgna ꝟo egri corꝑis ſimpliciter dicem⁹: ex his em̄ erūt reliq̄ due latitudines manifeſte. Scōm ergo genus dictū eſt ꝑus in optime cōpoſitionis oratione; ſcōm vero ſpeciē nūc dicet prius nobis diuidentibus partes. 26.

QUattuor autē ſunt eaꝝ differētie oēs. Quedam em̄ eaꝝ ſunt principales. Quedā vero ab illis exorte ſunt. Quedā ꝟo neqꝫ aliarum dominātur neqꝫ alie earum innatas habētes virtutes ꝛ regentes eas dominantur. Quedam vero ꝛ innatas ſimul habent et influentes. 27.

PRincipalia igit ſunt cor: cerebrū: epar: ꝛ teſticuli. 28.

HIs illis ꝟo exorta ſunt: ꝛ illis famulant: nerui ꝛ ſpinalis medulla cerebro Cordi ꝟo arterie. Uene epati. Seminalia vaſa teſticulis. 29.

IPſa ꝟo ſeipſa regūt cartilago: oſſiū coniunctio: mēbrana glādula: pinguedo: caro. 30.

ALie ꝟo oēs ꝑtes cōe his habētes ad ſuiipſi⁹ regimē arteriis ꝛ venis ꝛ neruis indigent. 31.

Capillo℞ ꝟo ⁊ vnguiũ neq; regimẽ eſt aliqđ:ſed gñatio ſola. 32.

Hec quidem partiu℥ ſunt differentie:ſigna ꝟo vniuſcuiuſq; craſeos deinceps dicentur. 33.

Principium aũt a cerebro nobis facientibus. ¶ Sunt enim quinq; innata genera cognitionum eius. Primũ quidẽ totius capitis diſpoſitio. Scđm vero ſenſibilium operationũ virtus et vitium. Tertium operatiuo℞ũ. Quartũ principaliũ. Quintũ naturalium. Aliud eſt genus in his omnibus generibꝰ ab his que extrinſecus ei accidunt alteratio. 34.

Totius quidẽ capitis diſpoſitio ex magnitudĩe ⁊ figura eius ⁊ capillo℞ũ accipitur. 35.

Paruũ ꝟo caput praue cõpoſitionis cerebri ꝓpriũ ẽ ſignum. 36.

Magnum ꝟo ex neceſſitate bone cõpoſitionis eſt ſignũ. Si enĩ propter vehementiã factũ eſt magnũ eius que ineſt virtutis in materiã multã ⁊ bonã operantis bonũ eſt ſignũ. Si vero ꝓpter ſolã materie multitudinẽ nõ bonũ eſt ſignũ. Determinandũ ergo eſt ex ea figura ⁊ ex his que ab eo nata ſunt. Figura quidẽ ſi bone forme eſt:ſemꝑ enĩ bonum eſt ſignũ. Ab his ꝟo q̃ ab eo nata ſunt: vt ſi collum forte eſt:⁊ in aliјs oſſibꝰ optime diſpoſitũ eſt:⁊ ſi oẽ qđ ẽ eius neruoſum eſt ⁊ plenũ ⁊ viuidum. Propria vero capitis figura eſt velut ſi videas ſpherã perfectam ceream ex vtraq; parte leuiter compreſſam. Neceſſe eſt enim huiuſmodi talis gibboſa quidem ſecundum ſpheram poſteriora fieri ⁊ anteriora rectiora ꝟo fieri q̃ ex vtraq; parte. 37.

Si vero ſm occipitiũ eminẽtia fit minor alicui:conſidera ⁊ neruos ⁊ collũ cũ aliјs oſſibꝰ. Scđm naturã ſiquidẽ his ſe habẽtibus indigẽtia materie nõ ꝟtutis imbecillitate taliter factu℥ eſt hoc. Ineptioribus vero exñtibus infirmũ eſt principiũ. In pluribus vero ſcđm occipitiũ indigentiã imbecillitas eo℞, que dicta ſunt ſequitur ⁊ rarum valde ⁊ tale contingit. ¶ Groſſus ꝟo ſm occipitiũ cõſidera caput eodẽ modo eiſdẽ in toto magno nato determinatis In pluribus ⁊ hec bona figura facta per acephalidos bonũ ſignũ quã quidã medico℞ poſteriꝰ cerebrũ nominãt:quẽadmodũ igiť et ẽ poſteriꝰ determinatũ:forma velut lauda habẽte cõmiſſurã. Spine ꝟo principiũ hec ꝑs eſt ⁊ ꝑ illã oĩm ſm totũ aĩalis corpus fiũt neruo℞ũ actiones. Ipſa ꝟo poſterior pars ſm ſe in oĩbus pauco℞ ſenſibilium ꝑticipat multo℞ũ ꝟo operatiuo℞. Itaq; hec ⁊ bene diſpoſita ꝑfectas habẽt naturas ſm vnũquodq; ꝓprias. ¶ Eadẽ ꝟo ⁊ in añrioribꝯ capitis eo℞ que ſunt ſm frontẽ determinatiões ſunt his q̃ ſunt ſm poſteriꝰ ad ꝗuitatẽ ⁊ magnitudinẽ eiꝰ nobis reſpicientibus ⁊ figuram:⁊ que ſunt in his ſenſus:ſc℥ viſum guſtum ⁊ odoratum. Alterutrum enim ſunt cognitiones ⁊ ſibi inuicem atteſtãtes. Et a principio nata principiј virtuti ⁊ vitio. Et principiũ his que ab eo nata ſunt. 38.

PRincipalium tñ opationū virtus ⁊ vitiū eiuſdē ꝑncipij ſoli⁹ ſm ſeipſum ſunt cognitiones. Uoco aūt principales opatio- nes ea que a ſolo principio fiunt. 39.

FAcilis igit intellectus ſubtilis ſubſtātie cerebri eſt cognitio. Tarditas vero intellectus pinguioris. 40.

Facilitas ꝟo diſcēdi eſt mollis. Et mēoria ꝑmanentis. 41.

Sic ꝟo ⁊ difficultas diſcendi dure. Obliuio ꝟo fluentis. 42.

Et bñ mobile in opinionib⁹ eſt calide. Manēs ꝟo frigide. 43.

ADbuc ꝟo mihi vident duo deeſſe gñā cognitionū que ex ꝑn- cipio ſuſcepi dicere. Unū quidē naturalium. Alterū ꝟo extri- ſecus accidentiū. Erit aūt cōmunis de vtriſqꝫ ratio. 44.

NAm ſi eucratū cerebrū exiſtit ſm quatuor qualitates: oīa q̄ dicta ſunt habebit cū mō ⁊ menſura ⁊ ſuꝑfluitates quecūqꝫ per palatū aut nares: aut oculos purgant. ⁊ hec habebit modera- te minime leditur ab oībus quecūqꝫ extrinſecus calefaciūt ⁊ infri- gidant ⁊ deſiccant ⁊ humectant. 45.

TAlibus quidē infantib⁹ exñtibus capilli fiunt ſubruffi. Pue- ris ꝟo ſubrubei. Perfectis ꝟo rubei. Medij ꝟo quodāmo- do exñtes criſpoꝝ ⁊ ſimpliciū. i. planoꝝ: neqꝫ calui fiunt. facilius. 46

AUdire ꝟo opꝫ que dicte ſunt ⁊ que dicēde ſunt cognitiōes vt in bene temperatis habitationibus. 47.

QUecunqꝫ vero ſm capillos nō in regionb⁹ tantū: ſed in hu- morum tēperantia ꝓportionē habēt temperantie eorum q̄ ſunt ſm cerebrum. 48.

SI vero calidius tēperato fuerit cerebrū: ſm vero alterā oppo ſitionē eucraton: ſiquidē plurimū fuerit calidi⁹ fortiora oīa que dicta ſunt ⁊ dicēda fient ſigna. Breui ꝟo ſuꝑabūdantia exñte leuia. Communis vero hec ratio fit in omnibus que dicende ſunt mihi partibus earum que in omnibus temperātijs dicēde ſunt co gnitiones. 49.

DEinceps ꝟo ſigna ei⁹ q̄ in cerebro eſt caliditatꝫ in his q̄ pri⁹ dicta ſunt rubicūdiora ⁊ calidiora q̄ ſunt circa caput oīa q̄ in oculis vene ſenſibiles. Capilli hoꝝ natorū citius in capite naſcū tur. Multum quidē calidioribus exñtibus bene tēperatis nigri ⁊ fortes ⁊ criſpi fiūt. Non multū ꝟo calidioribus ſubrubei quidē pri mum fiunt: deinde nigreſcūt. Accedētibus vero etatib⁹ calui fiūt et magis plurimū calui. Superfluitates vero ſm palatū ⁊ nares et oculos ⁊ aures breues ⁊ digeſte his ſunt qñ irreprehenſibiliter ſa- ni ſunt. Repleto aūt aliqñ capite continue ⁊ maxime his qñ dietaꝫ negligenter obſeruant hoc tale accidit. Plurima quidē ſed nō in- digeſta fiūt ſuꝑflua. Replent aūt ⁊ grauant capita ex cibis calefa- cientibus ⁊ potib⁹ ⁊ odorib⁹ ⁊ extrinſec⁹ accidentibus oībus cale- facientib⁹ in q̄bus eſt ⁊ ꝯtinens aer. Adhuc aūt magis ſi nō ſolū ca lida ſint taliū natura: ſed ⁊ hūida breuibus ſomnis hmōi tempe-

rantie dn̄antur adhuc ne profundi ipſi ſtāt. 50.

F Rigidioris ꝙ opꝫ cerebri cognitiones ſunt. Plurima ſuper flua ſm ꝓprias effuſiões. Et capilli ruffi ⁊ recti ⁊ manētes ⁊ poſt multū tp̄s naſcētes ſubtiles ⁊ exiles primum. Et faciles a cauſis frigidis ledūtur. Et ſm idem tēpus leſiōis catarris ⁊ corrizis conſumūtur. Neqꝫ tangentibꝰ calida que circa caput ſunt. Neqꝫ inſpiciuntur rubea. Et oculorum vene inuiſibiles. Et ſomnolētiores quodāmodo ſunt. 51.

S Icciorıs ꝟo cerebri cognitiões. Nō ſupfluū eſt ī effluxionibꝰ Et ſenſuū pfectio. Vigilātes vero ſunt. Et capillos fortiſſimos habēt citiſſimeqꝫ ꝓducunt nati criſpos magis ꝙ rectos. Calui in breui fiunt. ¶ Humidioris ꝟo cerebri capilli fiunt plani. Et nō oīno calui fiūt. Et ſenſus hebetes ſunt. Et ſuperfluitatū multitudo. Et hec q̄dē ſimplices diſtemperantie ſunt. 51.

COmpoſita quidē calida ⁊ ſicca. Prima quidē eſt ſm quā nō abūdantes ſunt in ſupfluitatibus. Sed perfecti ſenibus. Et vigilantiſſimi. Et calui fiunt citius. Prima tn̄ generatio capilloꝝ citiſſima eſt eis ⁊ pleniſſima. Et nigri capilli. Et criſpi fiunt. Et calidi ſunt tangentibus caput. Et rubicūdi vſqꝫ ad ſtatꝰ tp̄a. 53.

S I ꝟo hūiditas accedat caliditati: parū quidē ſupegredientibus vtriſqꝫ mediocritatē: fit bonus color: ⁊ caliditas. Et in oculis vene magne. Et ſupfluitates plurime mediocriter digeſte. Et capilli recti ⁊ ſubrubei. Et nō calui fiunt facile. Replenť aūt et grauanť capita a calefacientibꝰ. Si ꝟo humectētur multomagis ſtatim ſupabundantiā hn̄t ſuperfluitatū. ¶ Qn̄ vero ad plurimū humiditatis ⁊ caliditatis venerint: egrū: his caput: ⁊ ſupfluitatibus plenū ⁊ facile ex calefaciētibꝰ ⁊ humectantibꝰ lediť. Nothꝰ ꝟo his ſemp ꝯtratiꝰ. Optime ꝟo in borea degūt neqꝫ excitari poſſent vſqꝫ ad multū: ⁊ ad ſomnū conuertētes ſeipſos. Similiter ⁊ grauātur dormientes. Et vigilātes. Et fantaſias vident. Et ſenſus ſunt imperfecti. ¶ Si ꝟo multū temperato ſit calidius cerebrum: parū vero humidius: remanebūt calide craſeos cognitiones miſcebunť aūt eis leuiter humiditatiscognitiones. Velut ecōtrario: ⁊ ſi multo quidē ſit humidius cerebrū: paulo ꝟo calidius: manifeſte quidē erūt vehementis humiditatis: leues vero caliditatis cognitiones Quia ſi qualitates intenduntť: ⁊ ſigna erunt intenſiora. Si vero remiſſe: remittunť ⁊ ſigna. Cōmunis vero ratio eſt hec in oībus ſm complexionem diſtēperātijs. 54.

F Rigide vero ſimul ⁊ ſicce craſeos cerebri frigiduꝫ ⁊ ſine colore pficiūt caput quantū in ipſis eſt. Semp em̄ opꝫ meminiſſe eius que in ꝑncipio determinationis dicta ſunt. Conſiderandū aūt quantū ex humorū craſi alterantur que circa illud ſunt. Statim vero hm̄oi craſes ſine venis circa oculos ſunt: ⁊ a frigidis cauſis cito leduntur; ideo inequaliter ſunt ſani. Aliquando quidem le-

uiſſima ſunt capita: ꝛ nõ ſunt ſuṗflue effluxiones. Aliquando vero corizis ꝛ catarris in paruis cauſis cito cõſumuntur. Senſus vero eis in pueritia quidẽ perfecti: ṗuectis vero emarceſcunt citiꝰ. Et vt breuiter dicam cito ſenes circa caput ſunt oẽs: ideo caneſcũt citius. Capilli vero eis nati quidẽ veniunt vix exiles ꝛ ruffi. Accedẽte vero tp̃e dominante quidem amplius frigiditate ꝙ̃ ſiccitate nõ calui fiunt plurimum. Econtrario ſi accidat ſiccitatem quidez amplius dominari humiditate: frigiditatẽ vero caliditate: paruz huiuſmodi calui fiunt. 55.

Humide vero ꝛ frigide craſes cerebri grauiter faciũt dormiẽtes. Et ſomnolentos. Et inutiles ſenſibꝰ. Et facile patiẽtes a frigore. Et facile repletos caput. Et facile patientes catarrum et corizam. Neq̃ calui fiunt huiuſmodi. 56.

Hec igitur ſunt ſigna earum que in cerebro craſium. 57.

Ex his ergo tẽdẽs ad vnũqđq̃ organũ ſenſus ſcies cognitiones transferens te de alio ad aliud. Sufficiet vero in oculis tantum dicere. 58.

Quicunq̃ ergo tangentibus oculi manifeſte ſunt calidi ꝛ mouent faciliꝰ: ꝛ frequẽter: ꝛ venas latas habẽt: calidi ſunt oẽs hi. Frigidi vero qui his cõtrarij: humidi quidẽ qui molles ſimul et multe humiditatis fiunt. Sicci ṽo q̃ duri ſimul ꝛ aridi ſunt. 59.

Et leduntur quidẽ a ſimilibus cauſis ſue craſi facile. Iuuantur vero a cõtrarijs: ſed moderato vſu. 60.

Et hoc commune in oĩ cognitione craſeos oĩs partis meminiſſe oportet. 61.

Magnitudo vero oculoꝝ ṗportione quidẽ ꝛ operationũ virtute multitudinẽ ſubſtantie eucratã ex qua oculi facti ſunt oñdit. Que ṽo ſine his multam quidẽ ſubſtantiã: ſed non eucratam declarat. Pauitas vero oculoꝝ cũ ṗportione quidẽ ꝛ virtute operationum: paruã quidẽ ſed eucratã declarat ſubſtantiã: ex qua facti ſunt oculi. Cũ nõ ṗportione vero quadã ꝛ vitio operationum: paruã ſimul ꝛ inutilẽ eſſe ſignificat ſubſtantiã oculorum. 62.

Ea vero que ſunt ſecũdum colores ſic opz determinari. Glauci quidem oculi ſplendentes humiditate pura ꝛ multa: luminis ſplendidi ſunt cõtinentia. Nigri vero econtrario. Medij autez ſunt ſ̃m medias cauſas. 63.

Glaucus ṽo oculus: aut ṗpter magnitudinẽ aut ſplendorem criſtalloydos: aut in ſomno poſitionẽ: aut per ſubtilis ꝛ aquoſi hũoris qui eſt ſecũdum pupillam paucitatẽ ꝛ puritatem fit. Omnibꝰ quidẽ ſimul cõueniẽtibus ſunt glauciſſimi. Si vero hec quidẽ hoꝝ adſint: hec vero nõ magis ꝛ minus in glaucedine ꝯſiſtũt. 64.

Niger ṽo oculꝰ fit: aut ꝑꝑ in ṗfundo poſitionẽ: aut ꝑꝑ puitatẽ criſtalloydos: aut q꞉ ſplẽdi dũꝛ rutilãs ꝑfecte nõ ẽ: aut q̃m ſubtile hũidũ: aut ampliꝰ: aut purũ nõ eſt: aut ṗpter quedã horum

aut propter omnia natum eſt fieri magis ꝛ minus in eis quēadmo- dum dictum eſt prius. 65.

SUbtile quidem huiuſmodi hũidũ aquoſius ampliusfactũ hu midiorē demonſtrat oculum. Quemadmodum ſi ſpiſſius ꝛ mi- nus fiat ſicciorem. 66.

CRiſtallo ydos ꝟo ſi quidē duri⁹ ſit: ſicciorē opat oculũ. Si ꝟo molli⁹: hũidiorē. Ita vero vt ſi qd ſuperaddat cōtēperātie ſub tilis: ſicciorem. Si vero deficiat: contrarium.

¶ Pars ſecunda ſecundi libri Tegni Galeni que eſt de corde.

DE cordis aũt craſib⁹ deinceps dicat. Pri⁹ hec cōmemo rātib⁹ nobis qđ vnāquāq ptē calidiorē: aut frigidiorē: aut ſicciorē: aut hũidiorē ſeipſa factā eſſe dicim⁹: non ad aliquā aliā cōparātes: quātūcūq eſt cor fiat quadā na tura frigidiſſimum: multo calidi⁹ eſt ſm craſim calidiſſi mo cerebro. 2.

CAlidioris ergo vt ad ꝓpriũ modũ referam⁹ cordis ſigna inſe- parabilia qdē ꝛ familiariaria hec ſunt. Magnitudo reſpira- tionis. Et pulſ⁹ velocitas. Et frequētia. Et audacia. Et ad actiões impigrũ. ¶ Si ꝟo cor ad plurimū veniat caliditatis: furor eſt eis. Et maniaca cōfidētia. Eſt aũt ꝛ piloſum eis pect⁹: ꝛ q̄ circa hyppocū dria ꝛ his proxima. In plurib⁹ ꝟo ꝛ totū corp⁹ calidũ ex calido cor- de fit: niſi maxime cōtra operet epar. Dicent autem paulo poſteri⁹ totius corporis cognitiones. 3.

EST aũt latitudo pectoris calidi cordis cognitio: niſi ꝛ huic ali qñ cerebrũ maxie cōtra operet. Qñ aũt ſpinalis medulle ma- gnitudo ꝓportionaliseſt illi plurimũ: ſpōdilia ſm magnitudinē qđ- ta ſpinalis medulla. Itaq ꝛ ſpina tota. Cōiūgit ꝟo thorax ad po- ſteriorē partē ſm lōgitudinē qdē equalis metha fremo: ſm latitudi nē ꝟo cū qdā ꝓportionali groſſitudine ſpōdiliū cōiūctio fit ſm illā ſpinā. Cū ꝟo caliditas cordis dñata fuerit augmētabit thoracē. i. di latabit ſm pmā gñatiōē ꝓportionabiſr hui⁹ caliditati. Iđ ē ꝛ cū in puo qdē capite thorax poſit⁹ fuerit: maxia ſm cor fit cognitio cali- tatis. Qñ ꝟo in magno paru⁹ maxie ꝛ hoc ꝓpriũ ſignũ eſt cordis fri gidioris. Si ꝟo ꝓportionē habeat cū capite: aliis ſignis determinā dũ erit de corde ita vt ex thoracis qđtitate nil acceptur⁹ ſis. 4.

IN frigidiori ꝟo corde pulſus minores ſunt ꝯplectētib⁹ nō tñ ex neceſſitate tardiores aut rariores. 5.

SPirit⁹ ꝟo ſi quidē tāto minor thorax ſit quāto cor frigidius pulſib⁹ eſt ꝓportionabilis. Si vero thorax maior fuerit ſcḋm quantitatem cordis frigiditatem non minorem tantũ: ſed tardio- rem declarat pulſum natura. 6.

Tales & timidi & curioſi. Et nudū eis pilis eſt pect⁹. ¶ De puitate vo ei⁹ determinādū eſt: vt prius dictū eſt. Scdʒ hoc vo & de toti⁹ corporis qualitate. 7.

Siccū vo cor pulſus opaꝛ duriores. Et furorē nō proptū qdē ſʒ ferocē & difficile placabilē. Ut multū vo & totū corp⁹ ſiccū ſi non epar ꝯ operet. Humidioris vo cordis ſigna ſunt. Pulſ⁹ molles. Et cōſuetudo facile mobilis ad irā. Et facile placabilis. Et totū corpus humidius: niſi ea que ſcdm epar contra operentur. 8.

Secūdū ꝯpoſitionē vo pmaꝝ qlitatū diſtēperātie cordis ſic ſe habēt. Calidi qdē & ſicci cordis ſigna ſunt. Pulſus duri: & magni: & veloces: & ſpiſſi. Et ſpūs ſunt magni: & veloces: & frequētes. Et multo magis ad velocitatē accedūt: & frequentiam nō creſcente ſcdm ꝓportionem cordis thorace. 9.

Omniū piloſiſſimi ſunt hi ſcdʒ pect⁹ & hyppocūdria. Ad actiōes vo pati. Et aioſi. Et veloces. Et tyrānici morib⁹. Etem̄ furioſi ſunt & difficile placabiles. ¶ De totius vo corpis craſi adhuc: & thoracis amplitudine proportionaliter de his que prius dicta ſunt determinandum eſt. 10.

Si vo hūiditas obtinuerit cū caliditate. Piloſi qdē min⁹ hiſq̄ ꝑus dicti ſunt huiuſmōi. Et pati ad actiōes nō min⁹ illis. Nō tm̄ ferociores in furore: ſʒ in irā tm̄ parati. Pulſus vo molles & magni & veloces & frequētes. Et ſpūs thorace qdē ꝓportionaľr ſe hn̄te cordi ſcdm eādē formā erit ſiľis pulſib⁹. Minore vo exn̄te tāto velocior & frequētior eſt predictis ſpūs quāto & thorax minor. Multa vo ꝯuerſiōe ſcdʒ craſim facta & maxie ſi ſcdm hūiditatē accidit. Hec ꝑterea q̄ dicta ſunt adhuc & in putridas egritudines ex corruptis & putreſcētibus in eis hūoribus incidūt. Et expiratiōes maiores & velociores in ſpirātib⁹. Et in pulſibus ſiſtoles velox. 11.

Humidioris vo & frigidioris cordis ſigna ſunt. Pulſus molles Et cōſuetudo timida: & formidoloſa: & pigra. Sūt vo & nudi pilis hi ſcdm pectora. Et minime iraſcunť. Et in iraʒ nō ſunt parati. ¶ Quod vo circa thoracem & totum corpus his que prius dicta ſunt ſimiliter deeerminandum eſt. 12.

Frigidū vo & ſiccū cor pulſus qdē duros opaꝛ & paruos. Spūs vo ſi qdē ꝓportionaľr frigiditati paruus thorax ſit cōpetētes. Si vo maior: rarū & tardū. Minime vo omniū iracūdi hi: coacti tm̄ aliqbus iraſci ſeruāt memoriā. Sunt vo & hi nō piloſi pectora omniū maxime. ¶ De paruitate vo thoracis & totius corpis frigiditate ſimiliter determinandum eſt. 13.

Tm̄ū cōmune in oib⁹ his q̄ dicta ſunt cōmemorātes ꝙ q̄cunq̄ de morib⁹ aut nūc ſcdm aliā aliquā ſcripta ſunt oratiōnē ad agnitionē in craſeos: nō ꝓ bonis aut prauis morib⁹ ex philoſophia exercitatoꝝ: ſed ꝓ naturalibus vnicuiq̄ dictum eſt.

Tertia pars Secundi libri Tegni Galeni. que eſt de epate.

EPatis vero calidi cognitiões ſunt. Uenaꝝ am plitudo. Colera rubea multa. In tp̄e vero aug maſtice etatis nigra. Calidior em̄ eſt ſanguis eis. Et propter hoc vniuerſuꝫ corpus calidius niſi ea que ſm̄ cor contra operentur. Denſitas vero eoꝝ que ſm̄ hyppocūdrium ꝛ ventrē. 2.

FRigidioris vero epatis cognitiones. Anguſtia venaꝝ. Flegma plurimū. Sanguis frigidior. Et vniuerſa corporis habitudo frigidior niſi ea que circa cor calida fuerunt. Nuda pilis hypocūdria ꝛ venter. 3.

SIccioris vero epatis cognitiones. Sanguis quidem ſpiſſior ꝛ paucior. Uene durel. Et vniuerſa corporis habitudo ſiccior vel durior. 4.

HUmidiores vero epatis cognitiones. Sanguis quidē plurimus ꝛ humidus. Uene aūt molliores. Ita vero ꝛ vniuerſum corpus: niſi ea que circa cor contra operentur. 5.

CAlidi quidē ſimul ꝛ ſicci epatis ſigna. Piloſum hyppocūdriū dextrū. Sanguis ſpiſſior ꝛ paucior. Amara colera: multa circa augmaſticā vero etatem nigra. Uenarum amplitudo ꝛ duritia. Ita vero ꝛ vniuerſum corpus. 6.

CAliditas ſiquidē a corde ꝑrumpens pōt ꝑrumpentē ab epate frigiditatē. Quēadmodū ꝛ frigiditas quidē caliditatē. 7.

SIccitatē vero impoſſibile eſt ad contrariū a corde humidiori facto adduci. 8.

MEdia vero eſt q̄ ab epate humiditatis eoꝝ q̄ dicta ſunt. Et magis ſiquidem ab ea q̄ in corde eſt vincitur ſiccitate q̄ꝫ ſiccitas ab humiditate. 9.

MInus vero caliditate. Ampliꝰ aūt minꝰ frigiditate. Facile em̄ vincibilis eſt hec eoꝝ que ab epate ꝑrumpūt qualitatū. 10.

MAnifeſtū eſt ergo qm̄ ſi in idipſum concurrant principiorum vtroꝝq; craſes: totū corpꝰ ꝑfecte circa eas diſponetur. Dicētur ergo paulo poſteriꝰ totiꝰ corporis cognitiones. 11.

HUmidū q̄dem ſimul ꝛ calidū epar minus q̄dē calido ꝛ ſicco ea q̄ circa hyppocūdria ſunt operaꝫ piloſa. Plurimū vero ſanguinē: ꝛ venas magnas. Et corporis habitudinē humidā ꝛ calidā ſi nō ea q̄ circa cor ſunt cōtra operenꝫ. Si vero ampliꝰ vtriſq; qualitatibꝰ auertaꝫ ab eo q̄ ſm̄ naturā ꝓ̄pter ꝯſumunꝫ a cachochimijs ꝛ putrefaciētibꝰ egritudinibꝰ. Adhuc vero magis ſi plurimū augeaꝫ humidū: paululū vero calidū. Si vero cōtrario parū q̄dē hūidū plurimū ꝟo calidū: minime cacochimi fiunt. 12.

HUmidi⁹ vero ⁊ frigidi⁹ epar ſine pilis q̄dē h̄ȝ hyppocūdriū. Sanguine vero magis opaꝶ flegmaticū cū venaꝝ gracilitate. Et vniuerſum corpus ſimiliter ſe h̄ns: niſi ea q̄ a corde ſunt ad contraria illud transducant. ¶ Frigidū vero ⁊ ſiccū epar pauci ſanguinis ⁊ graciliū venaꝝ efficit corp⁹. Et frigidi⁹. Et hyppocūdriū nudius pilis: niſi ⁊ hic vincat cor.

¶ Quarta pars ſecundi libri Tegni Galeni que eſt de teſticulis ſequitur.

TEſticuloꝝ vero craſis calida quidē maxime venerea eſt. Et maſculoꝝ generatrix. Et citi⁹ pubeſcunt eis partes genitales. 2.

Frigida vero craſis eſt cōtrarie. 3.

HUmida q̄dem ⁊ multi ſeminis ⁊ humidi ē. Sicca ṽo ⁊ pauci ſemis: ⁊ mediocriter ſpiſſi eſt. 4.

CAlida vero ⁊ ſicca craſis ⁊ ſpiſſi ſeminis eſt. Et maxie generatrix maſculoꝝ. Et citiſſime ad coitū excitat. A principio ergo ⁊ hmōi citiſſime pubeſcūt in partib⁹ gentalib⁹ ⁊ in oīb⁹ in circuitu ſui: ſurſum q̄dē vſq; ad regionē circa vmbilicū: deorſum vero vſq; ad mediū coxarū. Petulca igiꝶ eſt hmōi craſis ſatis ad ventrem. Citiſſime vero ſatiaꝶ. Si cogaꝶ nocet. 5.

COnueniētib⁹ ſi q̄dē caliditate ⁊ humiditate piloſi q̄dē min⁹ hmōi his q̄ dicti ſunt. Multi ṽo ſeminis magis. Nō cōcupiſcūt vero magis aliis. Sufficiūt vero ſine leſione magis venereis plurimis. Si vero ſatis augeaꝶ vtraq; ⁊ calidū ⁊ humidū: nō ſine leſiōe abſtinēt a venereis. 6.

SI vero frigidi ⁊ humidi ſm̄ craſes fiunt teſticuli: nuda fiūt q̄ ſunt in circuitu pilis. Et tarde coire incipiūt. Neq; vehemētes ſunt ad operatiōes. Aquoſum vero ⁊ tenue ſemen eis: ⁊ paꝝ generās vel nō generās: ⁊ ſi generat: feminas generās eſt. 7.

SIcca quidē ⁊ frigida craſis ſimilis quidē plurimū ei q̄ p̄dicta eſt craſi. Spiſſum ṽo ſemen eis: ⁊ omnib⁹ magis exiguū. 8.

TOtius vero corporis habitudines dicte q̄dē ſunt pri⁹ in his q̄ aſſimilanꝶ cordi: dominaꝶ ṽo ſimilitudo vehemētiorē h̄ntis mēbri quālibet primarū qualitatū quas ⁊ opatiuas noīam⁹. 9.

TOtius vero corpis habitudo in illis maxime diſcerniꝶ partibus quecūq; videtib⁹ primo ſubiacēt. Muſculi ṽo ſunt his oībus oſſib⁹ circūuoluti ⁊ cōpoſite quedā carnes ſunt ex ſimplici ⁊ p̄ma carne ⁊ neruis quib⁹ he circūuolute ſunt. Pro prima eñ muſculoꝝ ſubſtantia hec eſt vtraq; ad eos vero cōueniētia hec vaſoꝝ velut riui quidam ſunt non cōplectentes eorū ſubſtantiā: ſed ſeruientes ad conſeruationem. 10.

DIcenꝶ igiꝶ ⁊ eoꝝ craſeos cognitiōes ſm̄ bn̄ tēperatā habitationē. pmutāt: eñ diſtēpātie regionū cutes ſm̄ ſe formātes ⁊

corrumpunt quaſdam cognitiones. Ita vero ſecundum bene temperatam regionem tempore meſſis ſeipſum ſoli aliquis nudum exponat et permutabit eas cognitiões quecunque ſecundum colores ſunt et in mollicie: et in duritia: ſecundum conſiſtit iam. Si vero vt bene temperata eſt regio: ita et ipſe bene temperata dieta vtatur. Neque exutus in ſole iaceat nudus vnaquaque die plurimum. Neque vt quidam more virginis in vmbra degens perfecte craſeos demonſtrabuntur ſigna. Quaſi in his igitur in ſermone futura intendamus iam intellectum eſt. 11.

COmpetentis vero craſeos cognitione ſecundum totam animalis habitudinem ſunt. Color quidem ex rubeo et albo commixtus. Capilli vero rubei et mediocriter mixti criſpi vt in pluribus. Mediocritas vero carnoſitas in quantitate et qualitate. Medium enim perfecte eſt huiuſmodi corpus omnium ſuperfluitatum: vt hec dicatur et intelligatur ad hoc neceſſe eſt enim ſpiſſum corpus ad hoc dicitur ſpiſſum. Et tenue ſimiliter adhuc. Et multam carnem habens et paucam carnem. Et craſſum et macrum: et molle et durum: et piloſum et nudum pilis. Nihil igitur horum eſt mediocre. ſed quaſi policleti regula ad ſummum venit mediocritatis vniuerſe. Ut tangentibus quidem neque molle: neque durum appareat. Neque calidum neque frigidum. Uidentibus vero neque piloſum neque nudum pilis. Neque groſſum: neque gracile. Neque aliam habens intemperantiam. 12.

QUecunque vero temperato calidiora quidem ſunt: non tamen humidiora aut ſicciora ſecundum carnem: de his enim preſens ratio eſt. Apparent quidem et tangentibus calidiora tanto quanto ſecundum craſim ſunt calidiora. Et pinguedinis minus habentia. Colore vero rubea. Et nigros capillos habentia. 13.

FRigidioris craſeos corporis ſigna. Non piloſum: et pingue. Frigidum tangentibus. Color vero eorum cum capillis magis ruffus. Multa vero frigiditate exiſtente liuida quodammodo eſt caro: ſed vocare conſuetudo quibuſdam medicorum eſt hos tales plumbei coloris. 14.

SIcca vero craſis gracilior eſt et durior bene temperata tanto quanto ſiccior: et alia vero proxima ſigna ſunt his. 15.

ET humida vero alia ſigna quidem ſimiliter. Magis carnoſa vero: et mollior. 16.

ET ſecundum compilationem primarum qualitatum qua fiunt diſtemperantie compoſitam cognitionum formam habent. Calida quidem et ſicca craſis piloſior: et durior: et calidior: et minus pinguis eſt: et gracilis: et nigri capilli. Si vero ad amplius caliditas veniat et nigri coloris cutis. 17

HUmida vero et calida craſis. Mollior. Et calidior. Et multo carnoſior optima craſi inquantum aucte fuerint vtreque qualitates. ¶ Ad plurimum vero aucte. Putridis conſumitur egritudinibus. Et cacochimi cito fiunt. ¶ Si vero parum quidem humidior ſit multo vero calidior. Molliores quidem parum temperato hi tales: et magis carnoſi. Piloſiores non modicum. Et tangentibus non parum calidiores. Nigri vero his ſunt capilli: et caro non ſine pinguedine. ¶ Si vero parum quidem ſit calidior multo vero humidior. Mollis eſt his caro. et multa. Et color

commixtus ex albo ⁊rubeo. Et tangentib⁹ paululū calidiores. Uniuerſaliter vero eſt dicere ꝙ ſm copulatiua craſeos ſemper dominātis qualitatis dominabuntur ſigna. 18.

Frigida ꝟo ⁊humida craſis. Paululū q̄dē vtriſq; augmētatis. ſine pilis & ⁊ alba: ⁊mollis: ⁊ſpiſſa: ⁊pinguis. ¶ Si ꝟo ampli⁹ alia qualitas augmentet: ↄſiderant ſigna quidē ſʒ ꝓportionē augmētationis qualitatū. Color ꝟo cū capillis magis ruffus: quēadmodū p̄lm vtriſq; augmentatis liuid⁹ fit vt in eis cutis color. Si vero inequalis ſit augmētatio qualitatū: dn̄abunt magis augmētate qualitatis propria ſigna. 19.

SI ꝟo frigidū cū ſicco equalitate ⁊augmētetur: naturaliter durū ⁊gracile habetur corpus. Et nō piloſum. Et tāgentibus frigidū. Pinguedo vero ſimiliter eſt in eis. Et gracilib⁹ exiſtentibus diſperſa eſt per carnē. Capilli vero ⁊color ꝓportionaliter ſunt menſure frigiditatis. 20.

DEcidēte ꝟo calida ⁊ſicca craſi tp̄e ꝑaugmaſtice etatis in frigidā ⁊ſiccam: hītudo ꝟo taliū gracilis q̄ꝺ. Sil'⁊dura ⁊melācolica eſt ⁊ꝓpterea nigra ſil'⁊piloſa. Dn̄ante ꝟo altera qualitate multū: altera ꝟo parū a mediocri mutata. Dn̄abūtur quidē dn̄antis ſigna: mediocres vero erunt alterius cognitionis. 21.

IN oīb⁹ ꝟo q̄ p̄dicta ſunt ⁊ q̄ dicēda ſunt: oēs agnitio craſeos ſiq̄dē facile frigeſcēs ſit ps: aut frigiditate: aut raritate. fit. Si ꝟo difficile frigeſcēs: aut calore: aut ſpiſſitudine. Si ꝟo ex deſiccātib⁹ ſit aridū ⁊ ſiccū ⁊difficultate mobile fiat: ex ſiccitate fit. Quēadmodū ſi grauetur humidus ab humiditate. 22.

COnſiderare ꝟo opʒ ⁊ ſimilē adinuicē oēs muſculi: aut nō ſimilem craſim habent ſimul. 23.

SImilr opʒↄſiderare ī oīb⁹ q̄ʒtitatē īuolutorū oſſiū. Aliq̄n eñ gracilior vr̄ eē ps nō exn̄s gracilior q̄ʒtū ad muſculos: ſʒ ꝑpter āguſtiā oſſiū talis vr̄ eē apparēs. Silr aūt ⁊ſpiſſior vr̄ eē multotiēs nō ꝑpter amplitudinē oſſiū: ſʒ ꝑpter carnis multitudinem. 24.

QUe aucta ⁊diminuta ⁊durior ⁊mollior dū fit ſiccior aut humidior apparet parū ps ſiq̄dē pauca ⁊dura ſiccior. Si vero multa ⁊mollis humidior. 25.

SImiliter ꝟo ⁊medie regiones ſimiles ptes hn̄tiū corpoꝝ aut ampliorē: aut minorē humiditatē in ſeipſis ↄtinētes aut tenuiorē: aut humidiorē: aut ſicciorē demōſtrāt ptē: hūida q̄dē ps eſt vbi tenuior ⁊ āpli⁹ ē hūiditas. Sicca ꝟo vbi ſpiſſior ⁊ſil' minor. Ipſas tn̄ corpis ſolidas ptes vere ſolidas ⁊p̄mas ſʒ nullū modū poſſibile ē hūidiores facere: ſʒ ſatis ē ſi q̄s ꝓhibeat eas ſiccari nō cito eas ꝟo ↄtinētes regiones: lʒ replere humiditate aut tali. Id ꝟo ꝓprium ē nutrimētū ſil'es ptes habentiū ex appoſitiōe nō ꝑ vaſa factū. Cōis ꝟo hec rō ē oīm partiū. Et de hoc dicetur poſtea in ſanarū ⁊egrarū cārum doctrina. Nūc vero que ſequuntur dicamus.

Quinta pars ſecundi libri Tegni Galeni de ventris diſpoſitione ſequitur.

Ventris cognitiones natura quidem ſiccioris. Velocius ſitientes fiunt. Et paruus eis ſufficit potus. Et grauantur ampliori. Et fluctuationes habent: et ſupernatat ſuperfluum in eis. Cibiſque gaudent ſiccioribus. 2.

Humidioris vero ventris ſigna. Si neque ſitientes fiant. Et ampliorem humiditatem moleſte ferant. Cibiſque gaudent humidioribus. 3.

Calidior vero natura venter digerit quidem melius quam appetat et magis quae cumque dura ſunt natura et difficile mutabilia. Gaudet vero calidis cibis et potibus. Neque a frigidis nihil leditur ſecundum moderatum vſum. 4.

Frigidus vero natura venter appetere quidem bonus: digerere vero non bonus: maxime quecumque difficile mutabiles et frigidi ciborum fiunt. Aceſcunt enim cito in eo. Propterea et acide eructuans eſt huiuſmodi venter. Et gaudet quidem frigidis: leditur vero facilius immoderate vtens. Ita vero extrinſecus enim accidentibus non fert eorum diuturnam diſpoſitionem: queadmodum neque calidus calidorum. 5.

Ex egritudinibus tamen in ventre diſtemperantie in hoc differunt a naturalibus: ſecundum quod contraria concupiſcunt et non ſimilia: queadmodum et naturales. 6.

Secundum complexionem vero in ventre diſtemperantie compoſite per ſimplicium cognoſcuntur compoſitiones. 7

Diligenter vero oportet adhibere intellectum his que dicta ſunt diſcernentes ea ab his que dicenda ſunt. Non ſolum enim venter ſitientes et non ſitientes operatur: et frigidum et calidum potum deſiderantes: ſed etiam ea que circa thoracem et par et cor et pulmonem. 8.

Sed propter horum caliditatem ſitientes inſpirant amplius. Et exſufflant longius: et ſentiunt ſecundum thoracem cauma: non queadmodum qui propter ventrem ſecundum hyppocundrium patiuntur calorem. Hi quidem bibentes non ſtatim quieſcunt. Et frigidus potus ſiſtit: magis eorum ſitim quam multum calidus: Refrigerat autem eos et frigidus aer inſpiratus nihil alleuians ex ventre ſitientes. Ita vero et econtrario habentes a frigida inſpiratione ſenſibiliter leduntur et maxime hec eſt cognitio in pulmonis frigiditate. Queadmodum frigidum inſpirantes ſentiunt manifeſte leſionem et infrigidationem: ita calidum eſt eis amicum: ſed etiam flegmaticas ſuperfluitates loquentes et cum tuſſi expuunt. 9.

Siccitates vero pulmonis ſine ſuperfluitate ſunt et pure a flegmate: et vocem habent claram: queadmodum et humiditates obſcuram quidem et raucam operantur vocem. Incurrunt autem eis ſuperfluitates magis et acutius loqui volentibus. 10.

Non vero ipſa vocis magnitudo a caliditate fit queadmodum neque paruitas a frigiditate fit. Sed hoc quidem ab amplitudine tracheę arterię

ſit: τ ex exufflatione vehemētiori. Paruitas vero cōtraria ſeqtur. 11.

Itaq neq ſemper: neq principaliter: ſȝ ſm accidens τ ex ſolis naturalibus craſibus ſuperuenietibus nō ſequitur vocis magnitudo τ paruitas. 12.

Quoniā vero hmōi organa ꝑpter craſim facta ſunt talia .ſ. ampla vel ſtricta: talis vox conſequitur: τ ꝓpterea ex voce ē aliquid de naturali craſi colligere. ¶ Etenim vox leuis: leuitatē trachee arterie ſeqtur. ¶ Et aſpa: aſperitatē. Leuitas vo arterie contēperantiā craſeos ſequitur. Aſperitas vo ſiccitatē. Aſperitas ſiquidē inequalitas qdā eſt ſm corpus durū. Arteriā vo operatur durā omiomerū partiū eius ſiccitas. Inequalē vero eius diſperſe humiditatis indigentia. ¶ Ad eundem vero modū neq acuta vox natura: ſine anguſtia gutturis: neq grauis ſine latitudine fieri poteſt. Anguſtia eni naturalis filia eſt frigiditatis. Amplitudo vero caliditatis. Proportionaliter vero naturalibus differentijs vocū que ſm paſſionē perficiunt cognitiones exiſtētes efficientiū cauſarum ſunt: de quibus oībus de his que de voce dicta ſunt ſufficienter determinatum eſt. 13.

Alie vo animalis partes q intrinſecꝰ ſunt nō leues hñt craſeos cognitiōes. Tentādū eſt tñ ea q adiuuatiua τ nocentia cognoſcere. Amplius τ ſm naturaliū potētiarū opatiōes. Dictū eſt aūt in tertio loco de cāis q vnuſcuiuſq potētie virtutis τ vitij dña trix ē craſi. ¶ Craſeos igitur cognitiones τ ſpēs dicte ſunt. 14.

Que vo ꝓpter magnitudinē: aut plaſmationē: aut numerū: aut poſitionē labunt: ita ſe hñt. Quecunq igitur cadūt ſub ſenſus cognoſci facilia ſunt. Eoꝝ vo q nō cadūt ſub ſenſu: hec qdē difficilia ſunt ad cognoſcendum: hec vero ignota ſunt. 15.

Capitis igit magnitudo τ figura τ cū eo cerebri manifeſta eſt vt priꝰ dictū ē. Scōȝ hoc vo τ thoracis. Ita vero τ qcūq labūtur. ¶ Scōȝ homoplatas: aut humeros: aut brachia: aut cubitos aut ſummas manꝰ: aut hyſchion: aut ſuras: aut pedes: nō ē difficile cognoſcere: ſiue ſm plaſmationē lapſum ſit aliquid taliū: ſiue ſecundum magnitudinem: ſiue ſecundum numerum aut ordinationem componentium ea manifeſte vero τ operationū in vnoquoq ſunt leſiones. 16.

Ea vo que intra corpus ſunt: nō oīa ſunt cognoſci poſſibilia. 17.

Uentrē ſiquidē cuiuſdā ita paruū τ rotūdū τ propenſum iuxta hypocūdriū vidi: vt manifeſte appareret τ ſȝ circūſpectionē ꝓpriā vt videtibꝰ τ tāgentibus. Similiter vidi τ veſicā cuiuſdā extra poſitā: τ paruā: ita vt ſi aliqñ tardaret ad egeſtionē vrinaꝝ tumor circūſcriptꝰ appareret manifeſte: nō tñ alioꝝ q intrinſecꝰ ſunt manifeſtā dedit mihi cognitionē aliqñ. Tētare tñ opȝ cognoſcere vt poſſibile eſt ꝑ virtutē τ vitiū eorum: τ ſi non ſm diſciplinā certā ſed ſm coniecturam quandā artificialem. 18.

VElut ſi ita accidat epati. Uidi quoſdā iā ⁊ multos graciles quidē venas hn̄tes. Si colore vero vniuerſum corpus: ⁊ ſi paulo amplius cibi intulerint vt magis ſi ſunt inflantia ⁊ ipiſſa ⁊ glutinoſa: hos quidē velut quodā pōdere ſm dextrū hyppocūdriū ſentientes in pfundo: hos vero cū extenſione quadā dolētes. In his ergo cōueniēs paruū eſſe epar ⁊ anguſtū in ſuis exitibus. 19.

ALterū aūt vidi flegmaticū totū ſm habitudinē: vomētē vero quotidie colerā citrinā. Agnoui ergo oportere me egeſtiones eius videre: ⁊ minime habuerūt fellis. Cognoui ergo ex hoc ſigno felleū humorē emittentē porum non paruā eius partē in pilleron ventris trāſmitere vt in quibuſdā apparet animalibus. 20.

Ex quibus manifeſtū eſt quod in remotis a ſenſibus valde proficit ad cognitiōē ex anathomijs apparētiū mēbrorum noticia ⁊ operationū ⁊ vtilitatū inuētio. Quicūq; igitur cognitor eſſe vult ſicut dictū eſt nūc lapſorum corporum in anathonijs ei exercēdū ē ⁊ opationū ⁊ vtilitatū inuētionibus. ¶ Scriptū eſt aūt de oībus his ſeparati in alijs negocijs de quibus in fine totius oratiōis dicetur gratia cognoſcēdi amātes diſcere ſinguli quorum deſiderāt ſcire ex quo maxie negocio eligere oportet 21.

QUecūq; vero in pn̄ti egra ſunt corpa cognoſcere oportet: ſed ⁊ quedē ſenſibus ſubiacētia immutatiōe eorum cognoſcūtur que ſm naturā eis inſunt in magnitudine: ⁊ colore: ⁊ figura: ⁊ nūero: ⁊ poſitione: ⁊ mollicia: ⁊ duricia: ⁊ caliditate: ⁊ frigiditate differētia. 22.

NOn apparētia vero ⁊ vniuerſaliter quidē dicere ſit leſiōibus operationū aut egeſtiōibus: aut doloribus: aut tumoribus preter naturā: aut quibuſdā horū: aut omnibus. 23. 24.

SEcundū vero partē ſm cerebrū quidē egre dispōnes: aut deſipientie ſpeciebus: aut ſenſibiliū: aut fantaſiarū leſionibus: aut appetituū mouēdi: aut egeſtiōibus per palatū ⁊ aures ⁊ nares ⁊ oculos: aut ſm illud dolorū differentijs. 25.

Ea vero que ſm cor patiūtur ex diſnie ſpēbus: ⁊ motibus ſm ipſū: ⁊ arterijs ⁊ raioſitatibus: ⁊ puſillanimitatibus: ⁊ febribus: ⁊ ifrigidatiōibus: ⁊ in colore differētijs: ⁊ doloribus que circa ipſum ⁊ circa arterias. 26.

Ea vero que ſm epar ⁊ humorum indigētia ⁊ abūdantia: ⁊ cōuerſione coloris in non naturales diſcolorationes: et adhuc ex his que ſunt ſm digeſtionē aut nutrimentū aut ſuperfluorum ſm geſtionē immutatis: ſed ponderibus ſm ipſum: ⁊ tumoribus: ⁊ doloribus nō in regione epatis tantū: ſed ſm cōpaſſiones quecūq; fiunt alicui membro: vt ſunt diſnie ſpecies ⁊ tuſſis. 27.

ITa vero ⁊ ſm ventrē circa digeſtionē ⁊ orexim humide aut ſicce oblationis ſuperfluorum egeſtionibus peccātibus: ſimiliter vero ⁊ nauſeis: ⁊ ſingultibus: ⁊ eructatiōibus: ⁊ vomitibus: ⁊ ipſis eorum que vomūtur formis: et doloribus ⁊ tumoribus: ⁊ diſnijs. 28.

EA vero q̄ ſm pectus ex diſnijs: ꝛ tuſſibus: ꝛ doloribus: adhuc ꝛ ex eoꝝ que expuuntur differentijs oportere cognoſcere in preſenti egra. 29.

Et ſm tracheā arteriā egritudines diſnia ꝛ tuſſis: ꝛ ſm locum doloꝛ ꝛ ſputū ꝛ vocis leſio innoteſcunt. 30.

PRoportionaliter vero his ꝛ in oībus alijs partibus ex tumore ꝛ dolore: ꝛ leſione operātium: aut amplius ꝛ egeſtionū differentijs cognitiones erunt. 31.

Ex tumoribus quidē preter naturā: vt in flegmonib⁹: ꝛ in chiroſi ꝛ heriſiplis inſpiciendum eſt. 32.

DOlores vero ſm quē incūbūt locū: aut ꝯtinuitatis ſolutionē aut alterationes ſubitas oſtēdūt. Soluit igit ꝯtinuitas: in ciſiōe: ꝛ comeſtiōe. i. corroſiōe: ꝛ fractura: ꝛ tenſiōe. Alterat v̈o ſubſtātia: caliditate: frigiditate: ſiccitate: ꝛ humiditate. 33.

Nocetur aūt ꝛ operatio: aut leuiter: aut mediocriter: aut omnino non fit. 34.

QUecūq; vero egrediunt: hec quidē vt particule eorū q̄ patiūtur: hec vero vt in ipſas contenta ſm naturam. 35.

Et oſtenſionē propriam vnūquodq; faciet. 36.

DIctū eſt aūt de huiuſmōi omnib⁹ amplius in patiētiū locoꝝ negocio: nullo hoc in artē prius redigente aut perfecte aſſignante: quemadmodum igitur aliud nihil eorū que incipiūt perfecerunt veteres. 37.

EGrotantiū q̄dē corpoꝝ ex illo negocio diſcere opꝫ cognitiōes Egrotatiuoꝝ vero ꝛ ſanandoꝝ ex preſenti ſunt facultate. 38.

EA quidē que ſūt ſigna egrotatiuoꝝ in medio ſm formā eorū ſunt q̄ ſanis ꝛ egrotantib⁹ accidunt. Scōm naturam quidē omnia ſanis ſunt. Preter naturam vero egrotantibus inquantum egrotant. 38.

IN medio vero his ſunt declaratiua egritudinū. Quedaꝫ ex genere exn̄tia eoꝝ q̄ ſunt ſm naturā: ſed ī quātitatib⁹ aut tpibus ꝯmutata. Quedā vero ex his que ſunt preter naturā q̄dē ſed minora his que in egritudinibus ſunt. 39.

ET propter hoc ꝛ diſpōnes he corpoꝝ quecūq; egrotatiua eē videt: neutroꝝ ſunt: ꝛ declaratiua v̈o ipſa ſunt ſigna. Primo q̄dē hec ſanitates deſignant. Secundo v̈o egritudines. Et fiūt eadem ſigna ſm primā habitudinē: ꝛ ſana egra ꝛ neutra. 40.

IN eo quidē quod iā exiſtētē diſpoſitionē demōſtrāt neutra: in eo vero qḋ futurā declarāt egra. 41.

SEcūdū vero eandē rōnem quecūq; apparēt in egrotātibus ſigna ſanitatis. Dicent q̄dē ſana eo ꝙ futurā ſanitatē denunciēt. Dicētur vero ꝛ egra inquantum egritudinē exiſtētē oſtēdūt Et manifeſtū eſt quidē ꝙ ſi vtrorūq; ſunt declaratiua: dicunt neutra ſm vnū aliqḋ ſignificatoꝝ neutroꝝ voce. 42.

NIbil ꝟo mirãdũ eſt eadẽ ſigna tres bñe rõnes in differẽtib⁹ habitudinib⁹: ⁊ ſana: ⁊ egra: ⁊ neutra dici. 42.

SEcũdũ ꝟo alteꝝ ſignificatũ q̃cũq; ex egritudinib⁹ cõualeſcẽtib⁹ ſunt ſigna dicim⁹ neutra ſcδ3 ꝙ arbitror: ⁊ ea q̃ ſunt i ſenectute: hac igit̃ rõne oĩa ſub p̃les cadũt intellect⁹ ⁊ ratiões. 44.

QUecunq; ꝟo ſigna perfecte ſanis inſunt ſub ſola ſanorum cadunt cognitione. 45.

Et quecũq; egrotãtib⁹ non ſunt manifeſtãtia futurã ſanitatẽ: ſub ſola ⁊ hec egrorum cadunt cognitione. 46.

De his quidem deinceps dicetur. 47.

FUture ꝟo egritudinis ſigna ꝑnoſtica ꝑcurram⁹ prius dupliciꝟo exiſtente eorum differentia. 48.

AGrediamur ꝓora q̃titatib⁹ aut q̃litatib⁹ aut tꝑib⁹ nõ ĩpis ꝓprijs formis ꝑmutata ab his q̃ ſunt ſcδm naturã. 49.

Uelut orexim ciborum intenſam aut remiſſam: aut que non ſecundum tempus conſuetum fit. 50.

AUt nõ ſcδ3 ꝯſuetã ciboꝝ egeſtionẽ ſuꝑfluoꝝ: ſ3 ſcδm egeſtione3 eſce paucoꝝ: aut plurimoꝝ: aut humidoꝝ: aut durioꝝ. 51.

ITa vero ⁊ humidorum ſuperfluorum indigentia: aut abundantia preter naturã: aut coloris: aut conſiſtẽtie permutatio aut temporibus euacuationis. 52.

Et vigilie ⁊ mult⁹ ſomn⁹: aut in tẽpore nõ cõſueto. Scδ3 hoc ꝟo ⁊ ſuperfluitas aut amplior: aut minor. Aut calidi aut frigidi cõcupiſcẽtia ꝑter cõſuetudinẽ. Queadmodũ ⁊ circa venereoꝝ vſum ĩmmẽſura ta ⁊ nõ ſcδ3 tꝑa ꝯcupiſcẽtia. Et ſudores plures q̃ oporteat: aut paucιores. Aut pigritia ad motionẽ. Aut tẽtãtib⁹ moueri aggrauatio. Aut diſſolutio magna ⁊ valida. Mẽſtruoꝝ ẽt retẽtio: aut amplior: aut minor euacuatio. Sic ꝟo ⁊ q̃ ꝑ emorroydas. Sz ⁊ ſcδm eũdẽ cibũ ⁊ potũ nõ ſimilis ei q̃ ꝓor fuit delectatio: cognitio ẽ future egritudis. Similiter ⁊ intellect⁹ hebetudo nõ ſcδ3 naturã: aut obliuio in nõ ꝯſuetis: aut fantaſtici ſomni magis q̃ ꝓus. Et ſiq̃dẽ audit⁹ odorat⁹ ⁊ viſus hebetiores ⁊ infirmiores. ¶ Et ſimpl'r dicere eſt q̃cũq; ſcδm naturã ſunt. Hec q̃dẽ aucta: hec ꝟo diminuta: hec ꝟo tꝑib⁹ q̃buſdã aut quãtitatib⁹ ꝑmutata: ⁊ corpis tumor ⁊ minor ⁊ maior fact⁹: ⁊ rubicũdior aut albior aut liuidior aut nigrior. Eteructatiões ⁊ ſternutationes ⁊ vẽtoſitates plures aut pauciores a nãlib⁹: ſigna ſũt future egritudinis. ¶ Ita ꝟo ⁊ q̃cũq; ꝑ nares ⁊ aures ⁊ palatũ q̃b⁹ cerebrũ expurgat̃ quãtitatib⁹ aut q̃litatib⁹ aut tꝑib⁹ ꝑmutata. Hec igit̃ oĩa generis ſunt eorum que ſunt ſecundum naturam. 52.

TOrſio ꝟo in vẽtre aut ſcδ3 ſtomachũ aut ſcδ3 aliq̃δ inteſtinoꝝ aut in egeſtiõib⁹: aut in his q̃ euomunt̃: aut mingunt̃: aut ali⁹ aliq̃s mediocris dolor de gñe eſt eoꝝ q̃ ſunt ꝑter naturã. Modũ ꝟo egrotare ita ſe habentes dicuntur. 54.

QUeadmodū grauati caput:aut dolētes caput:aut vigilātes aut dormiētes:qn̄ nōdū propter hec a cōſuetis opationū īm pediunt. Et ter min⁹ q̄dē iſte eſt egritudinis in talibus diſpoſitioni bus diſcretiuus. 55.

ET ꝓpterea ad aliq̄d eādē diſpōnem ⁊ egrā ⁊ neutrā dicim⁹. Ad huc ⁊ ꝓpter vigorē eīn ferētis facili⁹ q̄ iā victe ꝟtutis:aut egra eſt:aut neutra diſpoſitio ſingularū earū que dicta ſunt. 56.

ITa ꝟoralia nocumēta q̄cūq̄ fiūt ꝑm ſenſus:non in eo qḋ eſt ⁊ magis ⁊ min⁹ differūt alterutrū ſ3 toto gn̄e p̄ter naturā ſunt: ⁊ hec ſunt egritudinū ſigna:quādiu tn̄ fuerint pua: ⁊ nōdū a ꝯſuetis vnicuiq̄ actiōib⁹ impedire ſufficiētia dicimus neutra. 57.

TAlia ꝟo ſunt ꝑm guſtū q̄dē qn̄ ſalſe:aut amare:aut alicui⁹ alteri⁹ qualitatis. manifeſtatio eſt in comeſtis ⁊ bibitis oib⁹:aut ſi ne a ceptiōe cibi ſaliua eis videtur talis. 58.

SCōm odoratū ꝟo qn̄ aliqn̄ ſentim⁹ vnā q̄litatē odoratui nul lo p̄ſente odorabili: aut afferētes plurima ⁊ diuerſa oīa vt ſimi lia ſentim⁹. Plerūq̄ ꝟo oīno ſenſus nobis eſt nulli⁹:aut fetoris alicu ius licet nullo preſente fetore. 59.

Scōm auditum vero ſonitus ⁊ ſtrepitus generis eoꝝ que preter na turam ſunt. 60.

QUeadmodū ⁊ ꝑm viſum quecūq̄ apparere vident̄ aū nigra ⁊ al ba ⁊ rubea ⁊ ruffa: hec q̄dē rotūda: hec ꝟo oblōga: hec q̄dē gra cilia: hec vero groſſa: ⁊ preteruolare oīa videntur. 61.

SEcūdū tactū ꝟo qn̄ ineq̄litas q̄dā:aut ſpiſſitudo: aut graui tas:aut tenſio:aut ſtupida:aut dolēs diſpoſitio apparet ſecū dum totam habitudinem. 62.

ITaq̄ ꝟo ⁊ ꝑ3 quālibet ptē tēſio aut tribulatio:aut pūctio:aut grauitas:qn̄ pue q̄dē fiūt ⁊ nō manētes diſpoſitionē q̄dē neu trā eſſe declarāt: ꝓnunciant vero egritudinem futuram. 63.

QUecūq̄ ꝟo iā egrotātib⁹ ſunt ſigna: hec q̄dē ſanitatē demō ſtrant: hec ꝟo mortē. Sana q̄dē priora: altera ꝟo gn̄e q̄dem egra: ꝑm ſpeciē ꝟo ꝑnitioſa dicunt̄. Accipiunt̄ ꝟo vniuerſaliter q̄dē differētie ex operationū virtute ⁊ vitio. Scōm vero partē ex his que ſunt ſecundum partem operationibus. 64.

EArū3 gn̄a pus dicta ſunt. Primū quidē p̄ncipaliū. Scōm ꝟo eoꝝ q̄ ab illis nata ſunt. Et tertiū q̄dē ꝓpriū habentiū regimē a principijs ꝟo q̄dā ſupplemēta recipiētiū. Quartū vero genus eoꝝ que dicta ſunt ex ſe quidem inutile eſt ad cognitiones. Secundum acci dens vero ex his erit aliqn̄ prenotatio quemadmodū ⁊ ex ſup fluitatibus: ⁊ ex his quidem ratione compaſſionis: ⁊ ex ſuperfluita tibus vero ſemper: quoniam digeſtionis et indigeſtionis in his erunt ſigna. Itaq̄ non contingit non demonſtrare ea ſemper:aut naturam ſuperare m ateriam: aut materiam ſuperare naturam: aut neutrū neutrū. Sana igitur dicentur ſigna ſuperante natura.

Egra vero ſupata natura. Neutra vero inequalibus pugnis. 65.
Manifeſte quidem digeſtionis ſigna ſanorum ſunt. 66.
Queadmodū ꝛ indigeſtionis egrorum ſigna. 67.
Neqꝫ digeſtionē vero: neqꝫ indigeſtionē manifeſte indicantia nature neutroꝝ. Sunt neutra vero ꝛ quecūqꝫ nūc quidē hoc nūc vero cōtrariū declarant: queadmodum denigrati digiti: tales vero ſunt ꝛ cretice ſuperfluitates. 68.
Dictum eſt aūt de his oībus in his que de criſibus queadmodum ꝛ de vniuſcuiuſqꝫ virtutis operatiōe in libro de cauſis accidentium morborū dictum eſt. Ex his ergo opꝫ ſm partem oēꝫ naturam ſignorū colligere. 69.
Ego autem iaꝫ longitudini parcens hic quidē finio de ſignis orationē: tranſeo vero ad eam que de cauſis.

¶ Libri ſcdi Tegni Galeni finis de ſignis.

¶ Incipit liber Tertius Tegni Galeni de cauſis.

Quoniā vero ꝛ harum cauſarum quedā ſunt ſalubres: qdā egre: qdā neutre. Primū de cauſis ſanis ſmo erit. 2.
Qm̄ vero ꝛ harū ipſarum hec quidē cōſeruantes ſunt hec vero efficiētes ſanitatē: ſunt vero ꝛ dignitate ꝛ tpe priores conſeruantes facientibus. 3.
A ſeruantibus incipiendum eſt. 4.
Cum igitur ſit nō vnum ſanum corpus ſed plura corpora: quē admodum prius determinatum eſt: ſm vnūquodqꝫ eorū erit conſeruatiua cauſa qm̄ ꝛ omnis cauſa eſt ad aliquid. 5.
Rurſus igitur principiū hic ab optima cōpoſitione corpis faciendū eſt cōſiderātes que ſunt ad hāc ſalubres. Inuentionē earum rei ipſius natura demonſtrat. 6.
Si em̄ eſſet impaſſibile ꝛ immutabile corpꝰ ꝛ ſemꝑ maneret in optima cōpoſitione: tūc nihil indigeret arte cōſtituēte ipſum. Quoniā vero immutaꝫ ꝛ corrūpitur ꝛ cōuertiꝫ non ſeruās quam habuit ex ꝑncipio cōſiſtentiā ꝓcuratione ſm hoc indiget. Scdm hoc igitur quot modis alteratur corpus: totidē ꝛ genera ꝓcurationū habebit: hoc eſt cōſeruantiū cauſarū. 7.
Que manifeſta ſunt iā ex his que dicta ſunt vt corrigentia ex geñe accidit exiſtere. In eo ℣o qđ velociter faciūt correctiōes priuſqꝫ ſimul occurrat leſio n̄ ꝑſeruatiua a futuro malo appellata ſunt a medicinis: ſed ſeruantia preſentē cōſiſtentiā. 8.
Alteratur igiꝫ corpus a quibuſdā ex neceſſitate: ꝛ a quibuſdā nō ex neceſſitate. Dico aūt ex neceſſitate. quidē qbus impoſſibile eſt ipſum nō approximare. Nō ex neceſſitate ℣o vt ſunt reliq̄. Naqꝫ ſemper incōtinēti immorari ꝛ comedere ꝛ bibere ꝛ vigilare neceſſariū ē ei. Gladiis ℣o ꝛ beſtiis nō neceſſariū eſt vti. Vn̄ in priori quidē gñe cauſaꝝ circa corpꝰ ars ꝯficiꝫ: circa ſm ℣o nequaqꝫ. 9.

QUot igitur ex neceſſitate alterantia ſunt corpus diuidētes ſm ꝓprium vnūquodqꝫ eoꝝ aliqđ genus cauſaruꝫ ſalubriū inueniamus. 10.

EST igitur vnū quidē ex continente nos aere. Alterum vero ex motione ⁊ quiete ⁊ totius corporis ⁊ ſm partē. Tertiū vero ex ſomno ⁊ vigilijs. Et quartū ex hisque offerūtur. Quintū ex his que egerunt ⁊ retinent. Sextum ex anime paſſionibus. 11.

SUb his eñi omnibus neceſſe eſt corpus quodāmodo diſponi. Sub cōtinente quidē: aut calefactū: aut infrigidatuꝫ: aut humectatum: aut ſiccatum: aut ſm cōplexionē eorum aliquid patiēs aut ſm totā ſubſtantiam alteratū totum. 12.

ET motione vo ⁊ quiete immoderatis vtriſqꝫ exiſtentibꝰ: aut calefactū aut infrigidatum: aut ſiccatū: aut humectatū: aut ſm copulationē eorū aliquid patiens. 13.

ITa vero ex ſomno ⁊ vigilia neceſſe eſt pati ipſum ſcđm eandem rationem. 14.

Et ex his q̄ offerunt. 15.

Aut egerūtur: aut retinentur. Et ex anime paſſionibꝰ. 16.

Omnia enim hec: hec quidem manifeſte: hec vero per medias cauſas alterant corpus. 17.

Et corrumpunt ſalutem. 18.

Et ſcriptuꝫ eſt de his omnibus ſeparatim per ſingula in ſalubriū cauſarum negocio. 19.

HEc igitur oīa nūc dicta gn̄a ſalubriū cauſaꝝ materie q̄dam ſunt ⁊ cū ꝯpetenti vſu cauſe ſunt ꝯſeruātes ⁊ ſalutem ꝑſtātes peccātes vero a ꝯtēperātia egre conſtituūtur. 20.

ITaqꝫ vero ex hoc iā manifeſtū eſt ꝙ nō alias quidē ſubſtantias earuꝫ que extra has rerū ſanas nobis. Alias vero egras arbitrandum eſt. Sed eaſdē in aliquid aliquando quidem ſanas: aliquādo vero egras factas. 21.

Quando ſiquidē motione indiget corpus: gymnaſium quidē ſanū: quies vero egra. Quādo vero quiete: quies quidē ſana: egrum vero gymnaſium. Similiter vero in cibis ⁊ in potibus ⁊ in alijs oībus. Singulū eñi ſi corpori adducat ⁊ cū cōpetenti quātitate ⁊ q̄litate ſalubre fit. Nihil vero indigenti omnino oblatum aut non in cōpetenti menſura ⁊ quantitate egrum cōſtituit. 22.

EThe ſunt due cōſiderationes circa ſalubre ⁊ egrum ſcꝫ qualitas ⁊ quantitas eius quod offertur. 23.

ETeñi tp̄s velut alterū aliqđ ab his tertium inducere in his q̄ dicta ſunt cōtemptū ⁊ nō bene dictum eſt. 24.

SI eñi indiget corpus tanta ⁊ tali oblatiōe manifeſtū eſt q̄ñ ⁊ ſm tēpus oportunū offert. Et gn̄atio indigētie tp̄is eſt ex eo qđ fluxū eſt ⁊ mutabile. Et mortale corpꝰ indiget ſm mutationes alias alterantiū: ⁊ alias adiuuantiū. Itaqꝫ nō eſt quidē gn̄e tertiū

in his q̄ dicta ſunt tp̄s. Ad doctrinam vero plerunq; q̄ſi tertio vtimur ꝓpter eam q̄ dicta eſt cauſam. 25.

Q̄m aũt in his ↄſideratiōib⁹ duab⁹ ſunt alie ꝛ alie cārũ ſalubꝛiũ et nũc nobis ꝓpoſitũ ē hoc genus eaꝝ rurſus repetam⁹ eas. 26.

PErfecte igiť cōpōnis coꝛpis qn̄ ſi q̄dē bn̄ tēperatũ fuerit cōtinens cōuenit vt ſi tēperantia ꝛ alioꝝ ꝑfecta: de q̄bus modo dixim⁹ q̄etis. ſ. ꝛ motiōis ꝛ ſomni ꝛ vigilie ꝛ ablatoꝝ ꝛ egeſtoꝝ. 27.

Quando vero diſtemperatũ fuerit cōtinens in tantũ ꝛ cōtēperātias minui opꝫ inquantũ eucraſia coꝛrupta fuerit. 28.

Conſiderationes vero cōtemperantie incōtinēte hec quidē ſunt vt neq; rigere per frigus: neq; ſudare propter eſtũ. 29.

In gymnaſijs vero qn̄ pꝛimũ icipit dolere coꝛpus: quieſcere ſtatim remedium eſt. 30.

In cibis vero ꝑfectio digeſtionis ꝛ egeſtionis modus ſm̄ quantitatem ꝛ qualitatem. 31.

EQuatur ꝟo quodāmodo in his oꝛexis digeſtioni: ita vt pꝛeceptoꝛe nō idigeat quantitatē in oblationibus metiēte: optia eñ natura tantũ appetit quantũ digerere pōt. 32.

ITa ꝟo ꝛ ſomni quātitatē metiť ipſa nā in his q̄ ſunt in optima cōpoſitione. Et quieſcũt ſtatim doꝛmiētes cũ nō ampli⁹ indiget coꝛpus. 33.

ET ita eis dieta vtētibus in egeſtionibus nihil derelinquitur circa ventrem ꝛ vꝛinas ꝛ totũ coꝛpus: has eñ egeſtiones tēperantia metitur oblationum: icōm vero totum coꝛpus gymnaſiorum mediocris ꝛ ſalubꝛis efficit vſus. 34.

ABſtinere vero manifeſtũ eſt: q̄m ab intēperātia opꝫ oium aīe paſſionũ ſcꝫ ire: triſticie: ꝛ gaudij: ꝛ furoꝛis: ꝛ timoꝛis: ꝛ inuidie: ꝛ ſollicitudinis. Exterminant eñ hec ꝛ mutant coꝛpoꝛa ab ea que eſt ſm̄ naturam conſiſtentia. 35.

VEnereoꝛũ ꝟo ſm̄ epicurũ nullus vſus ſalubꝛis: ſm̄ vero veꝝ epicurũ ex interuallis tantis vt in vſibus coitus neq; diſſolutionē ſentiat: ꝛ leuioꝛ ſeipſo videať factus: ꝛ melius doꝛmiēs. 36.

TEmpus ꝟo vſus eſt: qn̄ ꝑfecte mediũ fuerit earũ q̄ extrinſec⁹ oim circũſtantiarũ: neq; ſup repletũ coꝛp⁹: neq; indigens: neq; ſup infrigidatũ: neq; ſuper calefactũ: aut exiccatũ: aut humectatũ immoderate. Si ꝟo peccet aliqn̄ coꝛpus paruũ eſto pctm̄: melius vero eſt calefacto magis q̄ ifrigidato: ꝛ repleto magis q̄ euāto: ꝛ humectato magis q̄ exiccato coꝛpoꝛe vti venereis. 37.

QUalitates vero ſinguloꝝ eoꝝ q̄ dicta ſunt eligere in hisque ſunt optime cōpoſitionis opꝫ. Gymnaſioꝝ quidē in quibus oēs partes coꝛpis ꝓpoꝛtionaliter moueantur: vt hoc mēbꝛum quidem nō ſuperdoleat: hoc vero minus dolet. 38.

EOꝛum vero que comedunť aut bibuntur maxime eucrata eligere: hec eñ maxime ſunt cōueniētia eucratis naturis. 39.

Similiter vero ⁊ in alijs. 40.

SI vero ſm aliquid ab optima cõpoſitione deficit corpus non multum vero huic ⁊ cõſeruantes ſanitatẽ cauſe ſm proportionẽ mutabuntur. 41.

PLuribus vero talibus exiſtentibus corporibus ſingulum genus ſeparatim dicendum eſt. 42.

CRaſi igitur permutatũ corpus in organicarũ vero partium conuenientia non permutatum duplicem habent formam ſalubrium cauſarum: alteram quidem ſeruantium eius craſim: alteram vero earum que ad optimam ducunt. 43.

SEruantes vero eius craſim tantũ permutant̃ ab eucrata natura cãe quãtũ. ⁊ toti⁹ corpis craſis ab illa ꝑfecta mutat̃. 44.

CAlidiora vero corpora calidioribus indigent adiutorijs: frigidiora frigidioribus: ⁊ ſicciora ſiccioribus: humidiora humidioribus. Et ſcdm complexionem calidiora ⁊ ſicciora calidioribus ⁊ ſiccioribus. Et his proportionabiliter in reliquis tribus cõplexionibus. 45.

Vtetur vero ⁊ materijs cauſarum recte innatas virtutes earum ſciens. 46.

Quoniã motio quidẽ ⁊ indigentia ⁊ vigilie ⁊ egeſtio ⁊ oẽs anime paſſiones ſiccant corpus. 47.

Contraria vero his humectant. 48.

Ita vero ⁊ in calefactionibus et infrigidantibus ſtudijs vtetur et cibis ⁊ potibus. 49.

ET ſimpliciter eſt dicere omnibus his que ſm corpus ſunt cognoſcens aliquas materias ⁊ ꝟtutes: ſalubrib⁹ cauſis vtet̃: ſimilia ſĩlib⁹ offerẽs qñ ſeruare vult corpis craſim q̃lẽ accipit. 50.

SI vero ꝑmutare vult ⁊ trãſire ad melius aliud eſt gen⁹ ſalubriũ cauſaꝝ diuũ q̃dẽ ſupradictis: eq̃le vero diſtãs ab altera craſi eucratarũ ⁊ mediaꝝ q̃s optimis naturis cõuenire dicebam⁹. 51.

CAlidiorem eñi ⁊ ſicciorem craſim nõ calide ⁊ ſicce diete faciũt eucratã perfecte: ſed que tñ eucrata craſi frigidiora ⁊ humidiora quantũ natura eius erat calidior ⁊ ſiccior. 52.

HOc ſi quidẽ genus cauſarũ corrigit innatas diſcraſias. Alterum vero prius dictum cõſeruat. 53.

VTilitas vero vtroruꝫ eſt in parte medicis corrigere quideꝫ ex multo ſtudio paulatim transferentes in melius. Non eñ ſuſtinet natura repentinas immutationes. Seruare vero in eiſdẽ ſꝫ neceſſarias occupationes. 54.

QVomodo igitur ⁊ huiuſmodi ſpecierũ cauſarum conſeruãtem nominamus: conueniebat enim magis eam forſitan permutantem ⁊ curantem: ⁊ innata peccata corrigẽtem vocari. Quoniam vero ad totũ gen⁹ ſanitatis referẽtes: nõ ad eas que ſm ſpẽꝫ ſunt in ea differentias. Quecunq; quidẽ ſanos cuſtodiũt ſeruãtes

omnes vocabimus: ſiue conſeruando/ſalutem: ad melius ducant totã craſiʒ: ſiue conſeruẽt exiſtẽtem a pͥncipio. Quecũqʒ vͦo deteriorẽ faciunt conſiſtentiam egre. 55.

SImilẽ igit̃ diſcraſiã habẽtib⁹ oĩb⁹ corporis partib⁹ ſimilis eſt procuratio: diſſimilẽ vero diſſimilis. 56.

POteſt enĩ vẽter alicui qͥdẽ frigidior q̃ oporteat eſſe: caput vͦo calidi⁹ & indigere adiutorijs ꝓprijs ſingula. Scḋʒ vͦo hoc & alia ũũqueqʒ ꝑs aut hũidior: aut ſiccior: aut frigidior: aut calidior exñs ꝑter modũ ꝓprijs diſtẽperãtie indigẽt dietis. Nõ igit̃ exercebim⁹ equaliter oẽs hmõi corporis ꝑtes: neqʒ ſimiliter humectabim⁹ aut ſiccabim⁹: aut aliqͥd horũ faciem⁹. Ampli⁹ vͦo dicet̃ de his in negocio de ſalubribus cauſis. 57.

ORganicorꝫ vͦo cauſe ſalubriores ſcḋm lapſus. & hec ab optima cõpõne adinuicẽ differũt. Alie ſiqͥdẽ ſunt ſalubres circa plaſmatione lapſuũ. Alie vͦo eorꝫ que circa magnitudinem: aut numerũ aut poſitionem. 58.

IN plaſmaticẽ quoqʒ ſunt plures lapſus. Etenĩ figure partis Et ſi alicubi in ea curuitas aliq̃ eſt: aut cõcauitas ei⁹ q̃ ſcḋm naturã. Aut pori cõſtrictio. Aut orificiũ. Aut aſperitas aut lenitas qñ eſt aliqͥd extra ꝓpriã cõtemperãtiã. Parum quidem hoc patiẽs corpus ſanorum corporum appellationem habebit. Amplius vero et neutrorꝫ. Si vͦo ſit tantum vt noceat operatiõi i egrotare vr̃. 59.

Secundũ q̃titatem vero ſuperfluitas & defectus: ad eaſdem deducunt differentias. 60.

IN numero vͦo deficiẽs aut abũdãs velut omiomeron vnũ aut plura hmõi generis ſunt: & quecũqʒ preter naturam in nobis ſubſtantie conſiſtunt. 61.

REliquũ vͦo gen⁹ ꝓpter vniuſcuiuſqʒ poſitionẽ ſimpliciũ ꝑtiuʒ in qͦ & ipẽ q̃tuor ſunt oẽs differẽtie. Prima qͥdẽ optima. Scḋa vͦo parũ ꝑmutata & ꝓpter hoc ſanũ adhuc ꝑficiẽs corp⁹. Tertia vͦo neutrũ quando amplius extra naturam fit. Quarta vero iaʒ egrotans q̃plurimum. 62.

QUecũqʒ igit̃ peccauerũt ꝑtes ſcḋm figurã qͥdẽ queadmodũ q̃cũqʒ diſtorte intus vel extra. Et hec recẽte nate quidẽ exiſtentes: & molles plaſmatiõe & ſuperligatiõe ad id qḋ ſcḋm naturã eſt reuertunt̃. Pure vͦo & ſi cõtingat ad augumẽtum peruenire: ad correctionẽ nõ perueniunt. 63.

ET q̃ cũqʒ qͥdẽ circa curuitatem peccauerũt: & hec ſimiliter pñt corrigi qͥdẽ adhuc augmẽtande. Perfecte vero non poſſunt. Paruas igit̃ curuitates alligatio & quies. Magnas vͦo operatio partium & retentio ſpũs operatur. Ita vero & quecunqʒ ſecunduʒ poros aut orificia. 64.

ET quecũqʒ quidẽ maiora q̃ opʒ quies & alligatio apta nata eſt maiora efficere. Maiores vͦo efficit ꝑtes motio ſʒ naturã cũ

fricatiõe moderata ⁊ alijs quecunq́ȝ nata ſunt ad ſuperficiem ſanguinem trahere multum. 65.

Deficiẽtiũ ꝟo ꝑtiũ q̄cũq́ȝ q̄dẽ ex ſanguine habẽt generationẽ: nõ impoſſibilis eſt eoꝝ correctio. Quecũq́ȝ ꝟo ex ſemie pauco habẽt generationẽ: eaꝝ impoſſibilis ẽ correctio. Eſt tñ ꝑ his aliq̄ñ facere alia proxima his habentia vtilitatem. 66.

Omnium autem horum natura quidem operatrix: medicus vero miniſter. 67.

Quecũq́ȝ ꝟo abũdãt ſm numerũ: ablatio eoꝝ cauſa ſalutis eſt. Cõſiderãdũ ꝟo in q̄b⁹ poſſibile eſt. Si ꝟo impoſſibile appareãt tranſponere: tentare oportet. 68.

Eadẽ ꝟo eoꝝ q̄ ſm poſitionẽ peccant eſt correctio. 69.

Manifeſtũ eſt aũt ꝙ duo vel tria plerũq́ȝ pctã cõſiſtere poſſunt circa eandem vnam quanq́ȝ partem. 70.

Quẽadmodũ in habẽte vẽtrẽ paruũ ſimul ⁊ rotũdũ ſm dyafragma poſitũ peccauit eñ in eo ⁊ magnitudo ⁊ plaſmatio ⁊ poſitio. Si ꝟo ⁊ natura frigidior: hũc in id qȝ eſt ſm naturã ducere ĩpoſſibile eſt. Qñ aũt difficulter reſpirãt repleto vẽtre pauciora ⁊ nutrĩẽtia ⁊ nõ tardi⁹ exeũtia offerant bis vel ter in die. 71.

Alijs ꝟo eufraſim in epate habẽtib⁹ ꝑpter anguſtiã vaſoꝝ cõtinue factã ſalubris cauſa inuenta eſt extenuãs dieta. 72.

Reliquũ igiẽ adhuc gen⁹ vnũ cõmune eſt omiomeron ⁊ organicorum ſolutio continuitatis. 73.

Quã forſitã aliq̄s nõ concedet ꝑfecte ſanis ineſſe: alic q̄n eñ eſſe ſemp paſſionẽ diceret: neſciens ſimilẽ eſſe dubitationẽ ꝑ oĩb⁹ lapſuȝ gñib⁹ futurã. Si eñ opatiõis ſenſibilis leſio nõ determinat egritudinẽ a ſanitate: ſȝ ſȝ q̄litatẽ cuiuſq́ȝ diſpoſitiõis agnoſcitur tñ: tũc neceſſariũ eſt ſempiterne paſſiõis irrepere dogma: nullo optimas habẽte operatiões oẽs. Sȝ hoc q̄dẽ ergo vt ſubtilior cõſideratio ſecundum ſe tractatum habeat. 74.

Ad manifeſtos ꝟo egros: ſalubres cauſaꝝ deinceps ꝑcurram⁹ a diſcraſie ĩcipiẽtes gñe. Determinãdũ eſt igiẽ ꝑus hic qȝ oẽs fere medici ꝑtermittũt: qȝ alie q̄dẽ ſunt ſalubres iã facte diſcraſie. Alie ꝟo eius que adhuc fit: quemadmodũ ⁊ future. 75.

Et huiuſmodi q̄dẽ vlti e. Ille q̄dẽ in ꝑſeruãte parte artis ſunt: hec vero in ſalubri. 76.

Prime vero omnium in curante parte ſola. 77.

Ctrarũ vero medie dicte in preſeruante ⁊ iurante. 78.

Iam ſiq̄dẽ fcãm exñtem ⁊ egritudinẽ medicari oportet. 79.

Mondũ ꝟo exiſtẽtẽ: futurã ꝟo ex diſpoſitiõe q̄ eſt ſecundũ corpus prohibere fieri. 80.

Eius ꝟo q̄ adhuc fit; ſanare qȝ iam factũ eſt: quod futurũ eſt prohibere fieri. 81.

PRohibetur igit diſpoſitiōe in qua nata eſt fieri ablata: nominat aūt huiuſmōi diſpoſitio cauſa precedēs. 82.

FActa vero egritudo curabit diſpoſitione a qua principaliter que ſm naturā operatio leditur ablata: quā ⁊ ipſam dicim⁹ eſſe egritudinis cauſam. 83.

CUratio q̄dē vnū hʒ modū: ⁊ maxie cōmunē intentionē. ſ. ei qḋ ſoluēdū eſt cōtrariū. huiuſmodi em̄ generis ſunt oēs pficiētes ſalutē cauſe. 84.

SEcundum vero partem ſunt ex ſingulis contrarijs. 85.

CAlide igit diſpoſitiōi frigida cauſa contraria eſt. Frigide vero calida ⁊ ſic in alijs proportionaliter. 86.

SI em̄ immoderatū eſt oē preter naturā: : moderatū vero ſm naturā neceſſe eſt oē immoderatū ab imoderato ſm ꝯtrariū ad moderatū adduci. 87.

MAnifeſtū vero ꝙ ſm virtutē nō ſm apparitionē calefaciēs ⁊ infrigidās: ⁊ q̄cūq; hmōi alia accipiēdū eſt. Dico aūt ſm virtutē qḋ eſſentialiter ⁊ ꝓprie ⁊ vere eſt vt dicit. Secūdū vero apparitionē qḋ ſm preſentē ſenſum hmōi eſſe videt: eſſentialiter vero nō exiſtēs hmōi. ¶ Quomodo vero op⁹ cognoſcere ea in negocio de ſimplicib⁹ farmacijs dictū eſt. 88.

AD inuentionē vero ſalubriū cauſarū quecūq; quidē cauſe ad iā factā egritudinē ſunt ſalubres: illa rōne vtendū eſt qua illud quod ſm apparitionē determinat ab eo qḋ eſt ſm virtutē. 89.

QUecunq; vero cauſe ad eam que adhuc ſit ipſa eadē conſideratione vtendum: ⁊ adhuc ſm quam inueniuntur egritudinum cauſe. 90.

FErūt em̄ ſi ita cōtingat in humorib⁹ putrefactis accēdi febre: demōſtratio in talib⁹ eſt euacuatio ⁊ alteratio. Alteratio q̄dē eſt faciēs ceſſare putredinē manēte ſubſtātia. Euacuatio vero totā a corpore educēs ſubſtantiā. 91.

SEd dicta quidē ſpecies alterationis digeſtio eſt quā a q̄buſdā cauſis cōtingit facere ſcientes erim⁹ in illis ſi habeam⁹ iam cognitionē ita cauſarū ſalubriū. 92.

EUacuationes vero per flobothomiā ⁊ per clyſtere ⁊ per vrinā ⁊ per reſpirationes ſʒ cutem fiunt. Ampli⁹ vero ⁊ per cōtrariā detractionē ⁊ deriuationē ad alia. Huiuſmodi enim generis ſunt et mēſtrua mouere: ⁊ emorroydas aperire. Et per nares ⁊ per palatum purgare. 93.

SCientes igit ⁊ hic materias ⁊ virtutes quib⁹ in tp̄e ⁊ qualitate ⁊ quātitate ⁊ modo vſus oblatis euacuatio fit. 94.

Scd̄m hanc partē artis inuenimus ſalubria. Et ſcripta eſt oīm inuentio in terapētico negocio. Scd̄m eundē vero modū ⁊ in alijs tribus diſcraſijs. 95.

VNum cõmune habentes preceptũ efficiẽtẽ vnãquãq; earum cauſarum oportet abſcindere prius: deinde ſic venire ad eã diſcraſiã que facta eſt ab illa egritudine ſalubriũ cauſarum intentionem facturos. 96.

SCõm vero ↄpoſitas diſcraſias ex ſimplicib⁹ ↄpoſitio oſtẽditur ſalubria pcepta: ⁊ hic habẽtib⁹ nobis medicamẽ pportionale magnitudini diſcraſie ad illã conueniẽs inuenire. 97.

VElut: ſi ita accidat. Si decẽ qdẽ numeris ſm calidi⁹ excedit aliquid ab eo qđ ſm naturã: ſeptẽ vero ſm ſiccius eſſe oportet ⁊ ſalubrẽ cauſam in talibus diſpoſitionib⁹: frigidiorẽ qdẽ decẽ numeris: ſeptẽ vero humidiorẽ. 98.

Si igitur ipſi parti patienti adducas huiuſmodi medicamẽtũ in tantũ frigidi⁹ ſit ⁊ humidius: inquãtũ partis patiẽtis manifeſtatio preceſſit. 99.

IN profundo vero poſita que patitur parte opꝫ ↄſiderare huiuſmodi efficere ſalubre vt nõ cõtingat exolui in via. 100.

Si igit calidi⁹ eſſe opꝫ moderato: nõ in tanto ſit ſolũ calidius quãto indiget paſſio: ſed ſup modũ apponat ppter poſitionẽ neceſſario aduenientem. 101.

Si vero frigidius ſit non ſimpliciter oportet tanto facere illud frigidius: ſed materiam medicaminis ↄſiderare prius. Si eñ parachimeres eſt non perueniet vſq; ad pfundũ multũ. Cõtrariũ vero operatur aliquãdo ſpiſſam ſuperficiẽ. Si vero leptomeres ſit: poſſibile eſt peruenire vſq; ad plurimũ profundum. 102.

Ita vero ⁊ in humectantibus ⁊ deſiccantib⁹ parachimeres ⁊ leptomeres ſubſtantie conſiderande ſunt. 103.

EXpoſitione quidẽ patientis loci manifeſtatio inuenitur ſalubre vt dictum eſt nunc. 104.

EX plaſmatione vero ⁊ poſitiõe qñ fluxus ſenſibilis habet cõſuetos ad aliud mẽbrũ aut nullũ hꝫ. Nãq; ad pricipalia q fecerunt flux⁹ aduertem⁹: puocabim⁹ vero eos ad nõ pricipalia. 105.

MAnifeſtũ vero quoniã faciẽtiũ cauſaꝝ diſcraſiã p euacuationẽ ſanatio eſt: ipſarũ aũt diſcraſiaꝝ alteratio ſanatio ẽ. 106.

Soluta vero cõtinuitate curationis qdem intentio vnitio eſt. In organicis qdẽ partib⁹ impoſſibilis eſt. In omiomeris vero nõ omnino impoſſibilis eſt: ſed in quibuſdã poſſibilis vt in carnoſis ⁊ conglutinatio eſt ſanatio. 107.

Non differt vero ſi conſolidationem nomines. 108.

PRecedit aũt eã qñ mai⁹ fuerit vulnus adductio diſtãtiũ partiũ ex genere plaſmationis exiſtens. 109.

VT vero ea fiat permanens: ſuperligatio ↄducens diſtãtia labia ⁊ ↄſuture vtiles ſunt ad hoc. 110.

Cõglutinat vero diſtãtiã: ⁊ eã q ẽ i pricipio vnionẽ reddit natura. Nꝫ ão op⁹ ẽ pmũ qdẽ vt dictũ ẽ ↄducẽ idipꝫ diſtãtia labia. Scđꝫ

opus ꝟo ſuare in q̃ cõducta ſunt. Et tertiũ vt nihil incidat intra labia ꝓuidere. Et quartũ ipaꝝ partis ſubſtãtiã ſanaꝝ ſeruare. III.

PRimũ quidẽ ꝛ ſm o p⁹ quomodo aliq̃s faciat dictũ ẽ. Tertiũ vero in cõducẽdo diſtãtiã fiet q̃dẽ ſi nihil extrinſec⁹ incidere permittam⁹ ſicut plurimũ pilus aut oleũ: aut humiditas alia in medio cõſtituta cõglutinãdoꝝ ꝓhibet eoꝝ vnitionẽ. In poſteriori ꝟo tp̃e ꝑ effluxiões tertie intẽtionis cuſtodia eſt. Ad effluxiones vero ipſas ex ſubdiuiſione ꝛ cõtraria diuiſione ꝛ figura apta accedendũ ẽ. Subſtãtia ꝟo partis ſana ſeruabit̃ ꝑ mediocriter deſiccãtia. Hec quidẽ curatio eſt cõtinuitatis ſolutionis in carnoſa parte facte ei⁹ ſm ſeipſam ſolius. 112.

SI vero alicui alteri miſceatur egritudinũ erũt plures intẽtiones preceptorũ curationũ quas in cõpoſitorũ doctrinis deinde dicemus. 113.

In preſenti vero ad reliquas intẽtiones ſolutionis cõtinuitatis veniendũ eſt. 114.

FRactura igit̃ in oſſe eſt quidẽ cõtinuitatis ſolutio. inſanabilis quidẽ quãtũ in prima cõſideratione. Iuxta ꝟo ſcd̃am ſꝫ quẽdã modũ curabilis quodãmodo fit. Pria igit̃ ꝯſideratio eſt cõſolidatio ĩpotens ꝓpter duriciẽ partis fieri. Scd̃a ꝟo ligatio cõtingens fieri ꝑ porũ ligantẽ in circuitu fracturam. 115.

GEneratio vero pori inquãtũ ex materia ꝛ natura fit cõis ẽ ad alia inquãtũ vero prope eſt formã oſſis ex illi⁹ eſt alimẽto. 116.

Molle vero ꝛ puerile os ꝯſolidari quidẽ poſſibile eſt. 117.

RAro vero ꝛ hmõi paſſionis generatio ſine cõpaſſione alteri⁹ mẽbri eſt. Sepiſſime eñ circũpoſiti muſculi cũ alijs partib⁹ corporis ꝯpatiunt̃ fractis oſſibus: itaqꝫ ꝛ intẽtio curationis duplex ẽ altera quidem in oſſibus: altera in his que circa ea ſunt corporib⁹ hec quidẽ talis in carnoſarũ partiũ diſpoſitionibus dicet̃: de fracturis vero dicendũ eſt. 118.

QUoniã ꝟo harũ curatio eſt ex poro: vt vero hic fiat ꝓprij alimẽti oſſis eſt opus. Oportet igitur ſuperfluitatẽ nutrimenti ad pori generationẽ nature ſubmitti. 119.

Superfluitas vero hec et quantitate et qualitate moderata eſſe debet. 120.

PRopterea deductione indiget talẽ ꝛ tm̃ influentẽ ſanguinẽ oſſibus ꝑparantẽ ex quali ꝛ q̃to fiat porus. Oñ vero ꝑtrãſit hic per cõcaua fracti oſſis attẽdere opꝫ ei⁹ multitudinẽ ẽt qualitatem ꝛ ita ſicciorẽ opꝫ facere deductionẽ vel magis humectantẽ. q̃ ampli⁹ in terapẽtice facultatis litteris ſunt dicta. 121.

NEruiꝟo rthenãthos pũctura ꝑꝑ p̃ſm ſenſuꝫ ꝛ ꝑꝑ hoc qd̃ ꝯtinua ẽ ſꝫ ꝓncipiũ ꝑticulas parata ẽ aduocare ſpaſmũ ꝛ maxie cũ nõ reſpiret exteri⁹ execata cutis perforatiõe. Hãc igit̃ opꝫ aperire ꝛ exiccare ſubſtãtia leptomeri ꝑtrãſire potẽti ad ꝓfundũ vſqꝫ ad

pforatū neruū. Dictū ē aūt de ħ pfecte i terapētice facultat)lſis. In ſimplicib⁹ igiť hmōi gnis diſpoſitiōib⁹ ſalubriū cauſarū eſt forma talis quā dixi. 122.

Secūdū ꝯpoſitas ṽo cōplexe vt in vlcerib⁹. Prima ꝗdē eſt cōcauitas quā ꝗdā nō aliā diſpōnez: ſʒ vlceris tātū arbitranť differētiā. Eſt aūt nō tm̄ differentia hoc tale: ſʒ alterū quoddā gen⁹ egritudinis toti⁹ in quo ſubſtātie ipſi⁹ eſt ꝑditio. Et igiť curatio ipſi⁹ in duplici paſſione duplici indiget intētiōe: cōtinuitatis eñ ſolutio vnione ſubſtātie vero perditio generatione indiget. 123.

Dicte ṽo ſunt paulo pri⁹ generationis intētiones. 124.

ET quidē oportet curare primū hanc diſpoſitionē: deiñ aggredi vnire: ſicut ipſa natura rex iudicat. Quādo igiť repletum fuerit qd̄ cōcauū ⁊ equale vlcus extiterit: tūc alterā intētionē afferri opʒ. Media eñ noua carne exñte labiox vlceris vniri ꝗdeʒ impoſſibile eſt diſtātiā. 125.

Intētionē ergo curatiōis aliā inuenire opʒ. Inuētionē ṽo ex eo ꝙ ſm naturā habebim⁹ qd̄ circūfacere parti ꝯuenit. Scđʒ naturā vero erat eā cooperire cute. Hoc igiť nobis ē faciendū: aut ſi īpoſſibilis ē intētio: aliꝗd ſimile cuti carnē .ſ. calloſaʒ faciēdū ē. Erit auteʒ hmōi caro ſicca ſimilis priori cuti ⁊ calloſa. Siccantibus igiť ⁊ ſtipticis ſine mordicatiōe erit op⁹ pharmacijs ad cicatrizatiōes. 126.

ITa ṽo ⁊ ſi vlcus in putredinē vertať: intētio quidē eſt purgare: pharmacbū vero ſalubre ripticum. 127.

Dieta eſt aūt hox in his q̄ de pharmacijs materia. 128.

ET ꝗdē ſi flegmō ⁊ caſſatio ⁊ ſclirosis aut tumor cū vlcere fuerit: curādum illa pri⁹ ꝑ eas que dicte ſunt rōnes. Ita vero ⁊ ſi influat aliquid vlceri: curādū eſt ſm influentiū curationē. Similiter vero ⁊ ſi diſcraſia aliqua fiat ſm vlceratū locū: ad diſcraſie pri⁹ ire oportet adiutoria. 129.

Et de his quidē ſufficienter dictū eſt. 130.

AD id ṽo qd̄ ꝓpter plaſmationē veniēdū iā genus eſt in plures differentias diuiſuʒ. Sʒ a manifeſtiſſimo pncipiū ordoni ponēdū eſt qd̄ ſm figure permutationem fit. 131.

EOrū igiť q̄ adhuc creſcūt poſſibile eſt figurā plurimarū ptiū corrigere: horum vero q̄ excreuerūt nequaq̄. 132.

Intētio vero vt ſi poſſibile eſt curari ad cōtrariū adducere diſtorſiones. 133.

SI vero fractura non recte plaſmata peccauerit alicui⁹ membri figura ſi adhuc recēs por⁹ exiſtat frāgere iterū: ⁊ hoc plaſmate cōfeſtim recte: deinde porum fieri. 134.

Eſt aūt ⁊ emphraſis ex hoc genere egritudinum. 135.

HEc quidē a glutinoſis ⁊ pinguib⁹ humoribus fit: vnā quideʒ ⁊ eadē intētionē hñs cōtrariā paſſioni emphraſis. Cauſe ṽo ſalubres riptica ⁊ inciſiua pharmaca. 136.

Que vero ex ſtercore duro qđ adheſit in inteſtino priorez, quidem habebit in duritie correctionē ex humidis ⁊ pinguibus cliſteribus: deinde vero euacuationē ex acribus. 137.

Que vero ex lapide circa veſicā eſt: preſenti quidē trāſpoſitiōe indiget. Curationis vero perfecte gratia per inciſionem cura eſt. 138.

Eius vero q̄ preter naturā in parte cōtinetur humiditas ē curatio in perfecta euacuatione: queadmodū in putredinibus. 139.

Immoderata vero repletio indiget imoderata euacuatione: quēadmodū eſt in ſanguine circa venas. 140.

Quibuſcūqȝ vero, circa vētrē venas ⁊ īteſtinū ⁊ tracheā arteriā ⁊ pulmonē putredo āt ſāguis ꝯtinet̄ pfecta euacuatione indigent. 141.

Amplioris vero cibi ⁊ potus recētis adhuc ſm euacuationem correptio eſt. 142.

Quecūqȝ igitur in pulmone ⁊ thorace cōtinentur: cū tuſſibus qdē euacuatio eſt ⁊ pharmacijs extenuantibus. 143.

Quecūqȝ vero ſ3 epar: aut venas: aut arterias: aut lūbos: aut p vrinas: aut per ventrē debent euacuari. S3 per vrinas qdē ab extenuātibus vehemēter. Per ventrē vero attrahētibus ⁊ aperientibus. 144.

Quecūqȝ igit̄ ſm ſuperiorē ventrē per vomitū. Quecūqȝ vero ſm inferiorē per ſubductionem 145.

Quecūqȝ vero ſub cute p inciſionē aut per cauteriū aut pharmacha cauſtica. 146.

Ita vero ⁊ quecunqȝ ſecundū concauitatez naturalem: vt in thorace. 147.

Uno vero capitulo breuiter me expediā. Horū qdē q̄ a toto genere ſunt p̄ter naturā in qbuſdā ꝑtibus ꝯtentorū intētio curationis ablatio eſt. Si vero impoſſibile eſt ita fieri: trāſpoſitio fiat ad minus periculoſum locum. 148.

Quecūqȝ vero nō ſunt a toto genere p̄ter naturā: ſ3 ſm q̄titatē intētio horum ſanandorū tm̄ ſuperflui euacuatio eſt. 149.

Intentio vero ſanādorū ſm ꝑtē qdē aliquā ex ipſa accipit̄ diſpoſitione. Plurima vero cū patientibus particulis. 150

Quecūqȝ vero aſpera facta ſunt p̄ter naturā: ad ea q̄ ſm naturaz eis adducēdū ē leuitatē. Scdȝ os qdē radētes. Scdȝ tracheā arteriā aut liguā lenitētē ꝑ humida ſine mordacitate ⁊ ꝑ glutinoſa. 151.

Quecūqȝ vero leuitatē preter naturā habēt ad eā q̄ ſm naturam eſt eis adducendum aſperitatē: per pharmacha ſufficienter ruptica: ⁊ per breuem facientia raſuram. 152.

Quecūqȝ vero emphraxes ⁊ anguſtatiōes egritudines alias ſequūtur curādū ē pri⁹ illas per eas que dicte ſunt rationes. 153.

Oſtēſuz eſt aūt in tractatu de egritudinū differētia q͙ de flegmonib⁹ ⁊ ſcliroſi ⁊ inflationib⁹ ⁊ ſiccatiōib⁹ imoderatis adhuc

ꝛ ineptis figuris īpoꝛꝛ tinētiū coꝛpoꝛꝝ ꝯſequunt plerūqꝫ ea q̄ dicta ſūt: queadmodū ꝛ ī timoꝛib⁹ q̄buſdā eoꝝ ſūt ī circuitu coꝛpoꝝ. 154.

SI vero adinuicem eoꝛum q̄ dicta ſunt amplectuntur: aliqua oſtenſiones habebunt varias. 155.

Sufficiet aūt manifeſte vt in vno exēplo faciam⁹ oꝛationē: ampli⁹ eñ de his oībus in terapēticis dꝛ lr̄is. ¶ Subiaceat igitur in exēplo alicui influere parti multitudinē ſanguinis vt diſtendant que ſm partē ſunt vaſa nō magna ſolū: ſꝫ etiā parua pꝛius effugienti viſionē: ex plenitudine ꝟo nūc apparētia: queadmodū in oculis vt manifeſtū: ꝑpter albedinē tunice oculoꝝ: couenieñs ꝟo eſt alia vaſa minoꝛa his q̄ dicta ſunt vaſis diſtādi repleta nōdū ꝟoea apparere ꝑpter puitatē: ꝛ pꝛiculū ē effūdi aliq̄d magnū reſudāſe ex vaſis in as q̄ in medio ſunt regiões vacuas: aut effuſū ꝫ iā eſſe aliq̄d puū. 156.

HUiuſmodi ꝟo paſſiōis curatio habebit q̄dē ꝯſiderationem ꝑ euacuationē: aut ꝟo dicam⁹ manifeſtius ex pte euacuationē: qm̄ paſſio erat in eo ꝙ repleta eſſet pars immoderate. 157.

NEceſſarium autem eſt aut per recurrens euacuari ſuperfluū aut per ipſaꝫ patientem partē. Rurſus igitur recurrere: aut per pulſum: aut per tractum: aut per tranſmiſſuꝫ: aut ſm aliqd̄ hoꝛum: aut ſm omnia. 158.

PEr ipſam aūt, q̄ patit partē euacuabit: hoc q̄dē manifeſte et ſenſibil'r: hoc vero per euapoꝛationes extenuatum. 159.

Si igitur fuerit totum coꝛpus plectoꝛmicum: non opꝫ per ipſam partem patientē euacuare. Si eñ carraxationib⁹ ꝛ inciſionib⁹ ſenſibiliter euacuauerimus partes dolentes: attrahemus ꝑpter doloꝛem amplius. Si vero calefacientibus dyafoꝛeſim aggreſſi facere fuerimus: trahemus per caloꝛem amplius in partē patientem quā dyafoꝛeſim faciamus. Si vero velimus recurrere cogere quod influxum eſt: non recipient plenum coꝛpus exiſtens. Ab vtraqꝫ igitur hec opꝫ euacuare totum coꝛpus. Aut econtrario trahere oīno ad alias regiones qd̄ eſt influxū patiēti parti. Hoc eñ patiente repellere a parte pꝛius: deinde dyafoꝛeſim facere aggredi: paratioꝛ enim euacuatio quanto per maioꝛa. 160.

REpellemus aūt a patienti parte ſi infrigidemus ꝛ ſtiptica apponamus: ſed euacuata ipſa vaſa qd̄ repellitur ad ſeipſa attrahent. Oſtēſum eſt eñ ꝛ hoc per phiſicarū virtutū oꝛationē. Et trāſmittūt vaſa cōfoꝛmata ſtipticis pharmacijs. Si igitur omne ita recurret rurſus bene ſi habebit pars. 161.

RElicto vero aliq̄ ſuperfluo in parte opꝫ q̄dē ſignificari hoc cōglutinoſuꝫ eſſe aut ſpiſſuꝫ: ꝛ ꝑpter hoc cōpactū eē indiſſolubiliter. Pōt igit ꝛ non tale exiſtens in eas que in medio ſunt regiões effundi: tanc igitur iam eſt tēpus venire ad euacuandū illud ꝑ partem patientem ſupponentibus ſupꝛa iacentibus partibus apocruſticas influentiū virtutis. 126.

Euacuatio ꝟo fit maxime ſi ſm medias regiones ſignificet cõti-
nere aliq̃d ꝑ carraxationes ſimul ⁊ ꝑ pharmaca dyaforetica. 163.
SEd q̃m dyaforetica oĩa calidis ſunt virtutibus: eius ꝟo cra
ſeos eſt opus mordere qñ immoderati⁹ fuerũt calida. Obſer-
uandum igiť in eis ne oĩa ſint nimis calida: ⁊ maxime ſi in ſuꝑficie
corporis fuerit mẽbrũ qđ patiť: dolebit eñi nõ parũ ſi ſimul patiť ⁊
mordeť. Et oĩs dolor ꝓuocat reuma. Mediocriter igiť calido ano
dinoꝶ his vtendũ eſt. Et magis ſi humidũ ſit. 164.
Et tñ ſufficiẽs eſt dyaforeſim facere in ſuꝑficie: ſi nõ vehemẽs ſit
dyaforeticũ pharmacũ. Si vero ea q̃ in ſuꝑficie ſunt ſine paſſione
oĩno exiſtãt: in profundo vero ſit pars euacuatiõe indigẽs: intẽde-
re ⁊ augere opꝫ dyaforetici pharmaci virtutẽ ⁊ caliditatẽ: euane-
ſcet eñi deficiens pri⁹ q̃ȝ ad ꝓfundũ veniat: neq̃ȝ tñ ledet aliq̃d ea q̃
in ſuꝑficie ſunt que attinget: q̃m nõ paſſa ſunt. Itaq̃ȝ eñi in idipſuȝ
vtraq̃ȝ accidũt ad calidoꝶ ſimul ⁊ acrioꝶ vſum medicaminũ: ⁊ q̃
in ſuꝑficie ꝯſiſtentia ſunt: ⁊ q̃ in ꝓfundo indigẽtia: hãc igiť ex poſi
tione partis accipiamus oſtenſionem. 165.
Dehinc vero intendamus ſi deeſt aliq̃d ad curationẽ. 166.
VIdetur aũt deeſſe nõ parũ: ipſoꝶ eñi mẽbroꝶ in quibus que
patiuntur eſt ſuperfluitas reumatis: quedã rara ⁊ laxa mol
lia ſm naturã ſunt: q̃dam vero ſpiſſa ⁊ ſtricta ⁊ dura. 167.
PRiora igiť facile euacuanť: altera vero acrioribus indigent
euacuatorijs ⁊ medicaminib⁹ euacuantibus ea: ⁊ eis q̃ ſunt le
ptomera. Si ꝟo ⁊ ſꝫ multã poſita ſunt ꝓfũditatẽ: ãpli⁹ aũt ⁊ magis
idigẽt his. hec igiť rurſ⁹ oñſio altera ex ſubſtãtia patiẽtis ꝑtis. 168.
Alia vero a plaſmatione ⁊ poſitione. 169.
SUpponatur eñi ſi ita accidat in epate predictã eſſe diſpoſitio
nẽ in anguſtis finib⁹ vaſoꝶ cõſtrictis humorib⁹ aut ꝯglutino
ſis aut ſpiſſis aut multis: igiť ꝓ̃ptũ eſt vti cibis ⁊ potib⁹ extenuã
tibus. Spiſſitudinẽ q̃dẽ primũ glutinoſitatẽ tenueȝ efficere. Scđo
nõ per inuiſibiles vias ⁊ anguſtas ſolũ vt in alijs partib⁹ ⁊ ſed ꝑ po-
ros ⁊ ꝑ venas amplas euacuare. Ampliſſime vero ſunt ſm epar ve
ne: queadmodũ ⁊ plurime finiũť: he q̃dẽ in gilbis ad kilin: he ꝟo in
ſimis ad pilã. Itaq̃ȝ iã tibi facillimũ in q̃buſcũq̃ȝ fuerit ꝯſtrictiões
euacuare ꝓ̃pter eas trahẽti q̃dẽ in vẽtrẽ ꝑ trahẽtia medicamina
q̃cũq̃ȝ humoꝶ cõſtricti erãt ſm eas q̃ in ſimis ſunt venaꝶ. Ad vri-
nas ꝟo cõuertẽti per kilin venã q̃cũq̃ȝ ſm eas q̃ i ea ſũt venas. 170.
ALtera ꝟo ꝯſideratio in his q̃ predicte ſunt oſtenſionibus ab
epate q̃ſi a principio venaꝶ. Q̃m ꝟo nõ ſeipm ſolũ queadmo
dũ plurime aĩalis partes regere natũ eſt: ſꝫ immitit ſuã virtutẽ ve-
nis. periculũ eñi eſt ſi diſſoluam⁹ ei⁹ virtutẽ embrocis ⁊ cataplaſma
tibus calaſticis: ⁊ ipm principiũ debilitare circa operationẽ ⁊ im-
becilles omnes venas efficere: vñ admiſceri oportet ſtipticoꝶ ali-
quid pharmacoꝶ in curationibus eius. 171

SEd quoniā eſt in ꝓfundo periculū eſt diſſolui ſtiptici virtutē ſi nō reducat̃ ab aliqua ſubſtātia leptomeri quale aromatū eſt meliꝰ ꝟo ſi ipm ſtipticū pharmacū ſtatim ſit ⁊ aromaticū Inſi tas em̄ duas habēs qualitates ⁊ virtutes fortiꝰ operabitur. 172.

IGitur euacuet̃ qđ q̄dē preter naturā in ꝑtem illatū eſt: vt habeat cōtemperātiā humoꝝ ſm naturā. Cōſiderādū igit̃ nobis in hoc ne aliq̄d a reumatis qualitate immutatū ſit ſm craſiꝫ. Si igitur magis erit flegmaticū infrigidatū eſt. Si vero eſt magis colericū calefactū eſt. Utꝛ hāc eius diſtemperātiā ſanantes ꝑfecte ſanū relinquamꝰ illud: ſanabimꝰ vero cōtrariā adducentes quali tatē queadmodū in diſtēperantiaꝝ dictū eſt curatiōibꝰ. 173.

IN quātū vero vnūquodq; factū eſt calidiꝰ intātū infrigidātes itaq; hic rurſus neceſſariū eſt ſcire eā q̄ ſm naturā eucraſiā eiꝰ. Quō em̄ ſciemꝰ quātū ab eo qđ ſm naturā ē frigidiꝰ: aut q̄n in frigidātes ceſſabimꝰ: nō cognoſcētes modū eiꝰ q̄ ſm naturā caliditatis? Ita vero ⁊ ſi frigidiꝰ factū ē calefaciamꝰ nō cognoſcētes modū eiꝰ q̄ ſm naturā frigiditatis īpoſſibile eſt nobis neq; calefaciēdi inuenire medicamē cōueniēter neq; calefaciētes ceſſare. 174.

QUoniā vero ⁊ de his ſufficiēter dictū eſt: trāſire iā tp̄s eſt ad ea q̄ ſm numerū nō ſm naturā ſe habent 175.

DUplici vero exñte eoꝝ differētia: q̄buſcūq; q̄dem deficit particula: operari hāc intentio eſt ſeruiētes videlꝫ nature ſm modū quē pauloāte diximꝰ. 176.

QUibꝰ ꝟo ſupabūdat particula: intētio eſt hāc abſcindere ipſam: aut ꝑ nouilā: aut ꝑ ignē: aut ꝑ pharmacū cauſticū. 177.

HAc igit̃ rōne poſſibile eſt fere oīa curare: gignere ꝟo oīa nō eſt poſſibile: vt in ea q̄ de ſemine oſtēſum eſt orōne. 178.

Quedā vero ⁊ ſi ea nō poſſibile ē gignere: poſſibile eſt tñ aliq̄d facere pro eis: vt in oſſe ꝑfecte ablato alterā ſubſtātiā: ſm eūdē locū differētē ab oſſe ⁊ carne eſt em̄ ſubſtātia q̄ fit ſm locū eiꝰ: vt q̄dā caro poroidis aut porꝰ ſarcoidis: ⁊ tp̄e ꝓcedēte in duriꝰ trāſmutat̃ ſm principiū ꝟo ſarcoidos magis exñs. 179.

SCōm vero quācūq; partē p̄dictā: nec eandē ſubſtātiā ſm ſpeciē: neq; ſimilē operari poſſumꝰ: tertia nobis intētio eſt inuenire aliquā ꝯpoſitionē vt in decorationibꝰ. 180.

EPichenō vero manifeſtū eſt q̄m genꝰ eſt totū hoc eoꝝ q̄ ſm quātū. Quātū em̄ eius circa hoc quod ſm naturā eſt appropinquat illi: hoc ꝟo qđ in genere p̄ter naturā ſeparatū eſt tm̄. 181.

IN quo q̄dē prima intētio eſt ablatio. Si ꝟo īpoſſibilis eſt: iſta trāſpoſitio eſt ſcđa intentio vt in infuſionibꝰ. 182.

QUecūq; vero non in totis partibꝰ: ſed in partibus partiū deficiūt ⁊ ſuperabūdant ab eo qđ ſm naturā nutrimentū quidem ⁊ generatio in deficientibꝰ: ablatio vero ⁊ purgatio in ſuperabundantibus. 183

Unde nec intentio in eis altera nec forma medicaminum altera ſecundum gen⁹. 184.

SEd ad reliquū adhuc gen⁹ veniēdū ſalubriū cauſarꝫ q̇dē qđ eſt correctiuū eorꝫ q̄ ꝑꝑ poſitionē lapſa ſunt corporꝫ. vt ex archimetra: ꝛ qn̄ labuntur inteſtina in oxeum. 185.

FIt aūt hoc q̇dē in cōtrariū ex violēta tēſiōe aut impulſiōe: hoc ꝟo ex raritate: aut ex ruptura continentis. 186.

ITaqꝫ curatio q̇dē huic ex ꝯtraria tēſiōe ꝛ in ꝯtrariū impulſiōe huic vero ſi fiat ſolidum ex eo: continens. 187.

EX q̇b⁹ ꝟo facultatib⁹ aliq̇s ea q̄ ſunt ſm ꝑtē inueniat: ꝑ terapentice facultatis declaratum eſt negocium. 188.

DEide ꝟo dicēdū eſt de eis q̄cūqꝫ ſm ꝑorē orationē accipiebamus: vocant autem ea preſeruatiue. 189.

TRiplex ꝟo eſt ꝛ horꝫ ſm gen⁹ differētia. Prima q̇dē ꝑfecte ſani hoīs. Scđa imꝑfecte. Tertia ꝟo egrotātis. Primū igr̄ gen⁹ ex ſalubri negocio duplex exiſtēs vt ꝓus dictū. Scđm ꝟo ex ꝓſeruatiuo

I Tertium vero ex terapentico. 190.

I Ab humoribus vero maxime habet conſiſtentiam omne hoc genus. 191.

Quos neqꝫ glutinoſos opꝫ eſſe: neqꝫ ſpiſſos: nec aq̇ſos: neqꝫ multos neqꝫ calidos ampli⁹ neqꝫ frigidos: neqꝫ mordaces: neqꝫ putridos: neqꝫ venenoſos. 192.

Augmētati ꝟo mali hūores cauſe cōſiſtūt egritudinū. 193.

AUgmētanť ꝟo aliqn̄ q̇dē ab eadē cauſa q̄ eos genuit primuꝫ eſt autem qn̄ ſunt nō cōmutātes eos ſibi qui ſecundum corp⁹ ſunt humores. 194.

Intentio vero in his curationibus duplex eſt: alteratio ꝛ euacuatio. 195.

ALteranť igiť aut digeſti ab ipo corpe: aut a q̇buſdā pharmaticis ꝟtutib⁹ i q̇b⁹ ſunt ꝛ q̇dā ꝟtutes q̄ vir⁹ venenatorꝫ aialiuꝫ curant ad hoc delyrnia pharmaca recipientes. 196.

EUacuanť ꝟo ſufficiēter a calidis pharmaciīs ꝛ purgatiōib⁹ ꝛ dyſterib⁹ ſudoribuſqꝫ ꝛ vomitib⁹. ¶ Hec igiť horum ſunt communes euacuationes. 197.

PRoprie ꝟo ex loco in q̇ ꝯgregati fuerint accipiunť queadmodū in ſalubrib⁹ declaratum eſt ſecundū tertiū ꝛ quartū; maxime nobis de laborib⁹ tractātibus ꝛ quecunqꝫ adiacent aliīs laborioſis diſpoſitionibus. 198.

EUacuanť eñi ꝓpti⁹ q̇ q̇dē in ꝓmis venis ꝑ ventrē. Qui ꝟo in his q̄ ſm epar ꝑ vrinas. Qui vero ſunt ſm totā habitudinē ꝑ ſudorē. Queadmodūꝫ q̇ ſm caput aut ꝑ palatū: aut per nares: aut per vtraqꝫ. Qui vero in thoracis latitudinibus purgantur per guttur cum tuſſibus. Qui vero ſecundum rhenes et veſicam per vrinas. 199

Antipaſeos vero cõmunis omnium partium oſtenſio ad ea que lon giſſima ſunt. 200.
Deriuatio vero ad proxima loca. 201.
Oĩa igitur quecunq̧ curãt huiuſmodi diſpoſitiones ſalubres vocã tur cauſe. 202.
Quemadmodum exacuentia egre. 203.
Neutre vero neq̧ ledentia neq̧ adiuuantia. 204.

Poteſt aũt aliq̃s eas neq̧ cauſas appellare oĩno q̃les ſunt multi ſophiſtaꝝ negligẽtes q̃dẽ ipſaꝝ rerũ inuenire differẽtiã: in nominibus vero plurimum temporis conſumentes. 205.

Dictũ eſt aũt ampli⁹ in aliĩs negocĩjs aduerſus eos. ¶ Preſeruatiua quidem ſpecies artis talis eſt 206.

Reſumptiua vero renutriẽs in cõualeſcẽtib⁹ ex egritudinib⁹ et ſenib⁹ q̃lis vero eſt reoꝝ diſpoſitiõ a q̃b⁹ cauſis maxie ad id q̃ ſecundum naturam eſt reuertuntur. 207.

Perfecte q̃dẽ in terapẽtice facultatis litteris demõſtratũ eſt p capitula vero dicatur et nunc. 208.

Si igit̃ diſpõ eſt talis bon⁹ q̃dẽ eſt ſꝫ pauc⁹ ſanguis: et cũ eo vitalis q̃ appellat̃ ſpũs et aialis. Ipẽ vero ſolide ptes ſicciores. Et propterea vtutes earum debiliores et infirmiores Et propter has totũ corpus frigidius. 209.

Cauſe vero ſalubres ea q̃ dicta ẽ corrigẽtes diſpoſitionẽ vno q̃dẽ capitulo vt apprehẽdat̃ q̃cũq̧ pfectã et velocẽ digeſtionẽ operãtur. Scdm partẽ vero immoderatis motiõib⁹ et cibis et potib⁹ et ſomnis ſunt materie q̃dẽ motionũ: ſunt ſuſpẽſiones et deambulatiões et fricationes et lauacra. 210.

Et ſi multum meliores adhuc fiant: ad conſueta opera paulatim attingat. 211.

Ciboꝝ vero in pncipio quẽ humidi et bene digeſtibiles et nõ frigidi: poſtea vero magis nutrientes. 212.

Potus vero aptus vinum eſt: etate quidem medium: forma vero purum lucidum: in colore vero aut album aut ſubrubeum: odore vero ſuaue: in guſtu vero nec aquoſum omnino nec aliquam vehementem qualitatem oſtendens: nec ſtipticam: nec amaram: nec dulcem. 213.

Dictum eſt autem vt modo dixi in terapentica facultate amplius ſuper his.

FINIS.

¶ Galeni pergameni Ars parua interprete laurentio Laurentiano florentino viro literatiſſimo.

¶ Laurentius Laurentianus Franciſco pandulphino Salutem.

Cum his diebus tecũ v̄ba facerē de noſtro Galeno: dixiſti te ei⁹ diffinitiones mediales v̄tiſſe in latinũ ſermonē: qd̄ ſane nõ potui n̄ magnop̄e cõmēdare: rat⁹ fore vtiliſſimũ ſi vna cũ alijs eius voluminib⁹ q̄ feci latina imprimerent̄. Eſt em̄ liber nondũ romanis cognit⁹ hoibus: qui tñ adeo eſt neceſſarius vt nemo ſit q̄ medendi pitiā diſcere fere ſine ei⁹ notitia poſſit: cum ſint definitiões oim ſciētiarũ principia neceſſaria. Cura igit̄ mi Frãciſce vt abſolut⁹ p̄deat in vſuȝ latinũ: vt hec ēt Galeni ſcripta bñficio ac labore tuo ab iiuria obliuiõis aſſerant̄. Interim legas artē paruā nõ em̄ hec lõge abſunt a ſtudio ſapie vbi rerũ definitiones multe exiſtũt. Eā tuo nomini dicaui q̄ acri polles ingenio: ⁊ in hac noſtra ciuitate p̄ma mũera ſis merito obitur⁹: nā ⁊ parētis tui Petri Philippi magna in ipaȝ rē.p. bñficia nẽo ē q̄n ſciat. Idib⁹ Febrııa. M.ccccc.

¶ Liber primus incipit feliciter.

¶ De triplici genere doctrinarũ. Nec viſũ antea reſoluēdi doctrinā excoluiſſe. Et vt hoc libro ſit diffiniendi rõnē factur⁹. Cap. I.

Tres ſunt omnes doctrine ordinem ſubſequentes. Prima ex finis cognitione p̄ reſolutionē efficit̄. Scđa ex cõpoſitione eoꝝ q̄ ſunt p̄ reſolutionē inuēta. Tertia ex diffinitionis diſſolutiõe de q̄ nũc tractamus. At licebit tamē doctrinā appellemus nõ ſolũ diffinitionis diſſolutionē ſed ēt explanationē: quõ aliqui noiauerũt. Aut reſolutionē: aut diuiſionē: aut quõ aliqui q̄daȝ explicationē: aut enarrationē quõ alij. Nonnulli igitur Herophili ſectatores taleȝ doctrinā efficere ſunt aggreſſi: velut Heraclides erithreſis. Cõponēdi v̄o doctrinā ſunt ipſi Heriſipili ſectatores efficere aggreſſi: ⁊ aliqui qui ab Eraſiſtrato fluxerunt: atq; etiam Attales athenienſis. Nemo tamē ex maioribus ſcripſit doctrinā ex cognitione finis incipienteȝ ex qua artes oēs vtētes docēdi via ⁊ rõne cõſiſtũt. Sed illā alibi docuim⁹. Hoc loco diffiniēdi doctrinā ſum⁹ facturi. Quantũ em̄ ſuperat̄ a ſciētia reſoluendi dignitate: docēdiq; via ⁊ rõne: tm̄ ſuperat cõpendio artis ac mēoria p̄ticulariũ preceptoꝝ. Omnia em̄ precepta ſatis in mēoria herēt ex diffinitiõis diſſolutiõe: q2 optima diffinitio capita totius artis ſeipſa cõplectitur: quā nõnulli nominãt eſſentialē ex aduerſo diuiſaȝ accidētalib⁹ appellatis. Ille em̄ ab accidētibus reꝝ quas diffiniũt. Hec ab ipſa eēntia ꝯſiſtũt. Ceterũ in multis alijs cõmētarijs oēm medēdi cõtēplationē p̄ticulatim excoluim⁹: q̄bus vtaris ad hāc triplicē doctrinā licebit. Sȝ hac p̄te diffi-

niendi rōnē ꝑſequemur. Idp̄terea adijciētes nos hoc libro eē dictu
ros ſola capita: ac veluti cōclōnes eoꝝ q̄ latius explanata iā ſunt.

¶ Quidnā ſit medicia: ⁊ quo pacto corꝑa cauſe: ac ſigna ſana egra
neutraqꝫ nominentur. 2.

MEdicina eſt ſanabilium ſcientia egrotabilium: ⁊ neutrorum.
Nec intereſt ſi dixeris valitudinariorum. Igitur ſcientie
nomen communiter: ⁊ nō ꝓprie intelligere opus eſt. Sanabile: vero
egrotabile ac neutrum vnūquodqꝫ trifariā dicitur. Tum corpus:
et cauſa: tum etiā ſignum. Et eñ corpus ſuſcipiens ſanitatē: ⁊ cau
ſam efficientē: atqꝫ cuſtodientem eā: ⁊ item ſignū indicās. Hec oīa
auctores medicie ſana appellant. Simili ratiōe noīant egra: ſuſci
pientia egritudinē corpora: atqꝫ etiā cauſas efficientes ⁊ cuſtodiē
tes egritudinem ⁊ indicantia ſigna. Nec ſecus neutra pari modo
vocant: corpora: cauſas: ſignaqꝫ. At vero medicina primaria rōne
ſanarum cauſarum ſcientia eſt: deinde egrarum: ac demū neutra
rum. Tum autem corpoꝝ in primis ſanorum: deinceps egrorū: po
ſtremo neutrorū. Itidem de ſignis dicendū. In actionibus aūt p̄or
corpoꝝ. ſ. cognitio ex ſignis eſt. Poſtea vō cauſaꝝ inuentio. Por-
ro cū indicās ſuſcipienſqꝫ et efficiēs: ac cuſtodiens vnūquodqꝫ bifa
riam dicat̄ ſimpliciter ac nūc. Sciendū eſt de vtriſqꝫ ſcientiā medi-
cinalem tractare. Quinetiā cū id qđ ſimpliciter eſt bifariam dicat̄
ſemꝑ ⁊ plerūqꝫ de ambobus ſciētia medicinalis cōmunit. Ceterū
neutra cā: ſignū corpus: tū ſimpl'r: tum etiā nūc appellatū: vnūqđqꝫ
trifariā đr: aut qꝛ neutri ꝯrij: aut qꝛ vtriuſqꝫ aut qꝛ iterdū hui⁹: in
terdum illius particeps eſt. Atqꝫ ex his ipſis ſm̄ duobus đr modis
aut qui vtriuſqꝫ cōtrarij equaliter: aut qꝛ alteri⁹ magis cōpos eſt.
Ceterum de tota diffinitionis dictione ambiguitas quedā eſt quā
quidē ſoluere neceſſe eſt. Quod eñ đr medicinalē ſcientiā eſſe ſana
biliū: egrotabiliū: ac neutroꝝ ſignificat eā ipſam ſcientiā medicina
lē de oīb⁹ ꝑticularibus docere: atqꝫ etiā de quibuſdā: ⁊ itē de quali
bus. Sed ipſam de oībus ꝑticularib⁹ agere: indefinitū ⁊ impoſſibi
le eſt. De quibuſdā aūt imꝑfectū nec artificiale. De qualibus vero
artificiale pariter eſt atqꝫ abūde: cunctis artis ꝑticularib⁹ ſatiſ-
facit: qđ in diffinitiōe medicie dicimus cōtineri. In primis igitur
ordiemur a corporibus oñdentes quenā ſanabilia: egrotabilia ac
neutra exiſtant: mox de ſignis ⁊ cauſis ꝑcurrem⁹ orationem.

¶ De corpore ſanabili. Quidnā corpus ſanabile ſit. Cap. 3.

SAnabile ſimpliciter corpus eſt qđ ab ortu nature modice tem
peratum eſt in ſimplicibus primiſqꝫ partibus: moderatū ve-
ro in membris que ex his cōpoſita ſunt inſtrumentalibus. Sana-
bile vero nunc corpus eſt qđ in preſens beneualet. Porro hoc cor-
pus quo tp̄e beneualet modice tēꝑatum moderatūqꝫ eſt nō opti-
mo tēperamēto ac moderatione: ſed proprio ⁊ ſuo. At vero ipſius
ſanabilis ſimpliciter corporis ſemper tale eſt: qꝫ maxime temperatū

moderatūq;:plerūq; vo tale ab optia q̄dē ꝑgatione n̄ mītū abſiſti

¶De corpore egrotabili. Quidnā corp⁹ egrotabile ſit. Cap.4.

Egrotabile corpus ſimpliciter eſt quod ab ortu nature aut im modice temperatum in ſimilarib⁹: aut immoderatū in inſtru mentalibus: aut vtroq; modo affectum. Egrotabile nunc corpus eſt egrotās: eo tpe quo dr tale eſſe. At conſtat: vt hoc quoq; eo tēpo re quo dr eſſe egrotabile ſit immodice temperatū in ſimilarib⁹: aut immoderatū in inſtrumentalibus: aut vtroq; modo affectū. Quin etiam egrotabile ſemper corpus eſt qđcunq; exiſtit ab ortu nature aut immodice temperatū in ſimplicibus primiſq; partibus oibus: aut quibuſdā: aut principaliſſimis: aut etiā inſtrumentalibus ſimi liter immoderatum: aut oibus: aut quibuſdam: aut principaliſſi mis. Corpus aūt plerūq; egrotabile eſt: qđ ad hoc vitio abſiſtit q̄ dem nondum tamen eſt in medio collocatum.

¶Quot modis neutrum corpus appelletur. Cap.5.

Cum neutrū corp⁹ trifariā dicat̄: aut qꝛ neutre affectionis ex treme ſit particeps: aut qꝛ vtriuſq;: aut qꝛ interdū hui⁹: iter terdum illius cōpos ſit. Neutrū corp⁹ ex prima ſignificatione erit qđ diligēter mediū exiſtit: ſanabiliſſimi corpis egrotabiliſſimiq; et item ex eo ipſo ſimpl'r tale quocūq; ortu nature ita preparatū: nūc vero tale qđcūq; preſenti tpe mediū diligenter exiſtit ſanabiliſſimi corporis egrotabiliſſimiq;. Porro ſimpliciter neutrū ſemꝑ eſt tale ſi cunctis etatib⁹ tale ꝑmaneat: plerūq; vo ſi quaſdā ſuſcipiat mu tationes. Ceterū ex ſcđa ſignificatiōe corp⁹ neutrū erit: ſi ꝯtrariaꝝ diſpoſitionū ſimul ſit particeps ab ortu nature: aut in vno mēbro aut etiā duob⁹ differētibus: i vno quidē ſi ꝑ alterā oppoſitionē effi cientiū qualitatū modice fuerit temperatū: aut ꝑ ambas q̄dē ſed ꝯtra figmentū: vel magnitudinē: vel numerū ꝑtiū: vel poſitionē fue rit affectū: aut ecōtrario in his quidē impꝑeſſum oib⁹ vel q̄buſdā ſ; tēperamēto ꝑpeſſum. In mēbris aūt differētib⁹ fieri pōt: vt aliq̄d ſimul ꝑ oēs oppōnes ꝯriorum particeps ſit: ac ſemꝑ tale erit ſi per oēs etates maneat. Plerunq; aūt ſi aliquaten⁹ ꝑmutet̄. Nec ſecus neutrū nūc corp⁹ erit ex ſcđa ſignificatiōe: ſi aut circa vnū membrū partim ſanabile ſit ꝑtim egrotabile: aut circa differētia membra. Neutrū aūt corpus ex tertia ſignificatione erit: qđ iterdū ſanabile interdū egrotabile īvicē reddit̄ queadmodū nōnulli extiterūt pue ri q̄dē ſanabiles: puectiores vo etate egrotabiles: aut ꝯtra. At vno tpe ita neutrū cōſiſtere nō cōuenit. Porro cōſtat vt illud nūc bifa riā dicat̄. Igit̄ corp⁹ ſanabile: egrotabile: neutrū: q̄t modis dicat̄ ꝛ quodnā vnūqđq; ſit abūde definitū iā ē. Reſtat vt de ſignis agam⁹.

¶Liber ſecundus incipit feliciter.

¶De ſignis quibus affectiones corporum cognoſcūtur ꝛ quo pa cto talia ſigna trifariam diuidantur. Cap.j.

Indicantia ſanitatē ſigna ſunt: ſi p̄ntē ſanitatē oſtēdūt. Pronoſtica ſi futurā. Cōmemorantia: ſi p̄teritā in animū reuocāt. Nec ſecus egra ſigna ſi p̄ntem egritudinē demōſtrant indicātia exiſtūt. Si futurā p̄noſtica. Cōmemorantia vero ſi preteritā in mentē reponunt. Pari modo ſigna neutra indicātia: ac p̄noſtica: itē cōmemorantia habent: aut vbi nullā penitus indicent affectionē: aut nihilo magis ſanā q̄ egrā diſpoſitionē. aut aliquatenus ſanā: aliquatenus egrā diſpōnē: aut vbi interdū ſanā: interdū egrā. Nam et hec quoq̄ pro triū tēporū diuerſitate ſimiliter idicātia: p̄noſtica ac cōmemorantia cēſentur. Atq̄ vocant interdū hec oīa ſigna ab antiquis medicis p̄noſtica: quāuis p̄ntem aut p̄teritā ſignificēt diſpoſitionē: ac maior vtilitas eſt indicantiū: et p̄noſticorū: minor cōmēorantiū. Cū igitur corpa ſint ſanabilia ſimpl'r et nūc: que etiā benevalentia noīantur: ſimpliciter ſanabiliū corporū duplicem haberi differentiā docuim⁹: eo qd̄ hec ſemp talia: illa plerūq̄ exiſtāt: ſemp quidē quotiēs optimā habeant preparationē: plerūq̄ vero quotiēs ab ea ipſa optima preparatione non longe abſiſtant.

¶ Quibus indicijs optima corporis p̄paratio cognoſcat. Cap. 2.

At cognoſci talia opꝫ ab his q̄ inſunt ſm ſubſtātie rōnem: et actionibus neceſſario ſubſequētibus et caſib⁹: q̄ ꝓprie accidētia noīamus. Ab ipſa quidē ſubſtātia optime p̄paratiōis corpa dignoſcuntur quotiēs ptes ſimilares: calore frigore: ſiccitate: humiditate: modice cōſtēt. Inſtrumētales vero mediocriter accōmodent quantitate: ac nūero earū quib⁹ cōponunt: atq̄ etiā figmēto ſingularū partiū: totiuſq̄ inſtrumēti. Porro ab his q̄ neceſſario ſubſequūtur: tactu q̄dē: duritiei ac molliciei mediocritas. Uiſu vero ſi nec oīno leuis nec admodū hirtus apparet. Si coloratus exiſtit. Si actiones ꝑfectas hꝫ. Si inſtrumentales ptes ſe hn̄t mediocriter. Si decore inſtrumētorū totius corpis cōſpicue ſunt et actionū virtute pollēt. Atq̄ hec optime p̄paratiōis corpis indicia ſunt.

¶ Quib⁹ indicijs cognoſcant corpa que ab optima preparatiōe abſiſtūt. Cap. 3.

Ceterū q̄ ab ea abſunt corpora ſed inſup ſana ſunt: ptim ſimilariū tēperamento impedita ſunt exiguo quodā impedimento ptim inſtrumentaliū leſiōe affecta ſunt: exiguo quoq̄ impedimēto aut oīm aut quarundā ptiū. Impedimentorū vero gn̄a eadē habentur his: que vtutē eorum abſoluūt. Tēperamentū in partibus ſimilaribus. Nnmerus aūt figmentū magnitudo: ac poſitio in inſtrumentalib⁹. Utriſq̄ aūt cōis vnio eſt quā ſane cōtinuitatē earū noīamus. Porro in his ipſis generib⁹ egrotabiliū corporū vitiū habetur ex vtraq̄ egrotabilis corpis ſignificatiōe. Termin⁹ aūt iter ſtinguens eſt ſenſibilis actionū leſio. Que vero ab optima p̄patione abſunt paululū corpa; ipſa et re vera leſa ſunt: attn̄ id ſenſibile neq̄q̄

eſt. Igitur definit id ꝙ magis minuſq; ex actionibus morboſis cau
ſis obſiſtant. Simpliciter vero egrotabilia corpa definita ſunt: ꝓpter
ea ꝙ facile de cauſis morboſis vicanť: ⁊ q̄ multū ex oꝑationū virtute
abſiſtant. Igitur in medio vtroꝝq; neutra diligēter corpa collocā-
tur: necnō ⁊ q̄ lati⁹ neutra dicunť: ſecabiſq; toti⁹ ſanitatis latitudo i ꝑ
tes tris latitudinē inſignē habētes. Ex quib⁹ p̄ma ſanabiliū corpo
rū erit. Scḋa neutroꝝ. Tertia egrotabiliū. Quib⁹ deiceps habenť
corpa iā egrota leſione oꝑationū ſenſibili interſtincta. Igiť dolorifi
ca corpa queq; motiōes obtinēt impeditas: aut penit⁹ abolitas per
ſpicuos terminos hn̄t. Que vero infirmas gerūt actiōes ſi maxie ab
ſcedūt facile iudicanť: ſin parum ambigua remanēt: ⁊ ob eā rē hoc
leſiōis genere nature cōtrarie oꝑatiōis ꝑticeps affectio ꝯſiſtit: quā
dixim⁹ neutrā cognominari. At cūcta hec ſenſu interſtingui debent
nō ipa reꝝ natura alioq̄n cōprobes oportebit medēdi facultatē nū
ꝙ nō affecta corpora ꝯſiderare. Ceteꝝ indicia hn̄ valētiū corpoꝝ: ſ;
aut egrotabiliū: ſanabiliūq; diſtātie quātitate inuicē diſcrepabūt:
vbi cōſtituerim⁹ extremos terminos ſibi īuicē cōtrarios: tū optimā
preparationē: ac nuꝑ cōfectā egritudinē cōſiderātes huic ne an illi
fuerint ꝓpinquiora. Si eñ fuerit ꝓpinqui⁹ optime p̄paratiōi ſana
bile eſt. Sin lōgius: ſed iā egroto corpori ꝓpinqui⁹ egrotabile eſt.
Si vero in medio amboꝝ fuerit eq̄liter ab vtriſq; recedens: neutrū id
erit. Itaq; optime p̄paratiōis idicia dicta iā ſunt. Eoꝝ vero q̄ abſunt
ab ea ipa preparatiōe: gn̄a numero paria ſunt: maioris minoriſq;
rōne inuicē diſtincta. Porro cū hec diuiſa ſint trifariā: ſimpliciter
egrotabilis corporis indicia exponem⁹. Ex illis enim due relique la
titudines ꝑſpicue erūt. Generatim igiť antea dictum eſt: dum de op
tima agerem⁹ p̄paratione. Speciatim hoc loco dicemus: ſi prius ꝑ
tes corporum diuiſerimus.

¶ Quenam partium differentie ſint. Ca. 4.

OMnes eaꝝ differētie quatuor ſunt. Quedā eñ precipue ꝑtes
exiſtūt. Alie ab illis naſcunť. Nōnulle vero nec alias gubernāt:
neq; ab alijs gubernanť: inſitas habētes q̇bus gubernant ſe vires.
Alie vero inſitas habēt pariter ⁊ influxas. Precipue ergo ſunt cere-
brū cor: iecur: teſtes. Ab illis vero naſcunť. illiſq; ſubſeruiūt nerui: ac
dorſalis medulla cerebro: cordi autē arterie: vene iecori ſeminaria
vaſa teſtib⁹. Porro ſeipās gubernāt cartilago: oſſa copula. mēbra
na: adeps: pinguedo: caro ſimplex. At alie oēs ꝑtes cōem habētes
gubernationē: arterijs venis: ac neruis egēt. Piloꝝ vero ⁊ vnguiū nul
la gubernatio. S; gn̄atio ſola cēſeť. He igiť partiū differētie ſunt.
Indicia aūt vniuſcuiuſq; temperamenti deinceps dicentur ſumen-
tes initium a cerebro.

¶ Quenam propria indicioꝝ genera habeantur. Ca. 5.

PRopria ſignorum genera quinq; exiſtūt. Primū toti⁹ capitis
diſpoſitio eſt. Scḋm ſenſibiliū operationū virt⁹ ⁊ vitiū. Tertiū

vero adminiſtrãtiũ. Quartũ pncipaliũ. Quĩtũ naturaliũ. Denũ aliud gen⁹ ab his oib⁹ eſt alterati: quã extrinſec⁹ incidẽtia cõuehũt.

¶ Ex quibus ſignis vniuerſa capitis diſpoſitio ducatur. Ca. 6.

Vniuerſi capitis diſpoſitio ex magnitudie: figura: capiliſq; ducit. Igit paruũ caput praue cerebri pparatiõis peculiare indiciũ eſt. Magnũ vero nõ neceſſario bone pparatiõis indiciũ eſt. Sz ſi p robore extitit: facultatis ibi exiſtẽtis materiã pbã multãq; ppa rãtis indiciũ bonũ eſt. Si vero ppter ſolã materie multitudinẽ bonũ eſt. Id aũt diffiniri dz tũ figuratim ẽt annexis mẽbris. Figura qdẽ ſi idonea fit: hoc eni bonũ ſignũ ſemp habet. Mẽbris vo annexis: quotiẽs ceruix valida ſit: ac reliq oſſa optime ſint diſpoſita: atq; ẽt pars ois neruoſa vegeta firmaq; ſit. Capitis porro figura ppria habet velut ſi cogites ſpherã diligẽter cereã vtrũq; leniter aſtrictã ita nãq; fiet: vt priora ſphere poſterioraq; pmineãt. Latera vo rectiora red dant. At quotiẽs occipitiũ minuat: cõſideres oportebit neruos: ac colluz vna cũ ceteris oſſib⁹. Si eni habeãt p naturã: inopia materie haud qq; facultatis ĩfirmitas: ſi vitioſa debilis facultas exiſtit. Sz magna ex parte occipitio incertiori pdictoꝝ infirmitas comitat: raroq; aliter accidit. Nec ſec⁹ pminẽs occipitiũ cõſiderabis pariter cũ aliis oib⁹ finitiõib⁹. Si eni cerebelli figura idonea ſit indiciũ bonũ eſt. Quidã medici nominãt cerebrũ poſtremũ. Ut igitur poſtremũ eſt: futura ad ſpeciem labde. a. littere definitum: ita dorſalis medulle initiũ eſt p quã z neruos in vniuerſo aiali mouẽtes ordit. Pars autem ipſa poſterior ex ſe penit⁹ paucis participat ſentientib⁹: multis mouentibus quemadmodum prior altera ſentientibus multis mouentibus paucis. Quocirca ſi pbe affecte ſint: firmas vtraq; ſuas appendices habebunt: atq; he ipe in ptecapitis priore finitiones exiſtũt: vt circa frontẽ: vbi parua fuerit aut magna. Itidem in ſenſibus: verbi gratia: viſu: guſtu: odoratu. Hec eni ſibi inuicẽ indicia ſunt: ac ſibi inuicẽ aſtipulantur: tum que ab aliquo membro pncipali oriuntur: virtuti: vitioq; principalis: tum etiam principale his que ab ſe oriuntnr.

¶ De virtute ac vitio principalium operationum. Ca. 7.

Principalium operationum virtus ac vitium membri principalis vnius per ſe indiciuz eſt. Intelligo aũt pncipales opationes: q ab aliq mẽbro pncipali tñmõ efficiunt. Si qs igit ſolers eſt cerebri materia tenuiori indicat. Si tardus craſſior. Si docilis eſt: ſubſtantia cerebri mollior eſt. Si memoria pollet ſtabilis eſt. Nec ſec⁹ ſi indocilis fuerit: cerebrũ duri⁹ eſt. Si obliuioſus fluẽs. Ceterũ qtiens opiniones facile mutet caloris: quotiens retineat frigoris indiciuin exiſtit. At duo ſignoꝝ genera videor dimiſiſſe: que ſtatim ab initio docere promiſi. Unum ex actionibus naturalibus ductum: alterũ ab his que extrinſecus incidunt. Sed de vtriſq; promiſcue ſermo erit.

¶ Quenam cerebri bene temperati indicia ſint. Ca.8.

SI cerebrũ bñ temperatũ exiſtit in q̃tuor q̃litatib⁹: oĩa p̃dicta mediocriter optinebit ꝛ oĩa excrementa quecũq; ex palato: aut auribus excernuntur mediocriter obtinebit ac minime ledetur ab oĩbus que extrinſecus incidũt: quecũq; calefaciũt refrigerãt exiccãt: humefaciunt. In talib⁹ capilli quidẽ ſi infantes ſint ſubruffi: ſi pueri ſubflaui exiſtũt: medij quodãmodo inter criſpos ſimpliceſq;: nõ tñ facile calueſcũt. Sed intelligere oportet dicta ac dicẽda indicia in regionib⁹ moderatis. Que ṽo de capillis dicta ſunt nõ in terris ſolũ moderatis: ſ; quotiẽs humoꝝ tẽperamẽtũ cerebri tẽperamẽto ꝑportiõe reſpõdeat. Qd̃ ſi calidi⁹ fuerit moderato: in altera aũt oppoſitiõe bñ tẽperatum. Si admodũ fuerit calidi⁹: indicia dicenda cũcta validiora reddunt. Si ṽo exceſſus ꝑuus exiſtat debiliora. Atq; hic ſermo ꝑmiſcue ſit ꝑditus in cunctis partibus quarum tẽperamenta ſumus indicaturi.

¶ Quenam cerebri calidioris indicia ſint. Cap.9.

REſtat vt ab his que dicta ſunt calidioris indicia nominem⁹ Caput igit̃ vniuerſum rubet: caletq;. In oculis vene ſenſibiles exiſtũt. Capilli ṽo in talib⁹ celeriter oriunt̃. Quod ſi multo calidiores fuerint q̃ qui modice conſtant nigreſcunt ac validi ꝛ criſpi reddunt̃. Si ṽo non multũ calidiores exiſtant: in primis quidẽ ſubflaui ſunt: deinde nigreſcũt: ac ꝓcedente etate calueſcũt: maximeq; qui admodũ calidi ſunt. Excrementa aũt per palatũ oculos ꝛ aures exigua concoctaq; excernũt quotiẽs ad integrũ bene valẽt Ubi ṽo caput implet̃. Sepe em̃ eis potiſſimũ ſi negligenter viuant id accidit multa quidẽ ſed nõ cruda excrementa reddunt̃. Caput aũt impletur grauaturq; ex calido cibo: potu: odore: ꝛ oĩbus q̃ extrinſecus incidunt in q̃bus eſt circũueniens aer. Preſertim ſi talia nõ ſolũ calida ex natura: ſed etiã humida ſunt: ꝛ vt ſomn⁹ ꝑ hmõi tẽperamenta breuis ita nequaq̃ ꝓfundus ſufficiet.

¶ Quenã frigidioris cerebri indicia ſint. Ca.10

FRigidioris q̃ ꝯuenit cerebri indicia ſunt. excremẽta multa ex ꝓprijs emiſſaculis: capilliq; recti: ruffi: ꝓlapſi: ꝛ qui tarde erũpant tenues: exiles facileq; ex frigidis cauſis offendũtur: ac tãtiſper dum offenduntur: defluxione ꝛ grauedine afficiuntur: nec tãgenti caput calidũ apparet: neq; cernenti rubrũ: ac venule oculorũ viſum effugiunt: ꝛ ſomnolentiores quodãmodo ſunt.

¶ Quenã ſiccioris cerebri indicia ſint. Ca.11.

Siccioris idicia cerebri ſũt: ſi emiſſacula vacãt excremẽtis. Si ſẽſ⁹ diligẽtiores exiſtũt. ſi iſõnes exiſtũt: ſi capillos validiſſimos hñt ac ocyſſime erũpẽtes. magiſq; criſpos q̃ rectos. Si cito calui efficiunt̃

Quenã cerebri humidioris indicia ſint. Ca.12.

HUmidioris aũt capilli ſimplices ſunt: ac nullo mõ calui efficiuntur. Porro ſenſus marcidi ſunt: atq; excremẽtoꝝ affluit

multitudo. Somnus multus profunduſq; eſt: atq; he ſimplices cerebri intemperies ſunt.

¶ Quenā calidi ſicciq; temperamēti in cerebro indicia ſint. Ca. 13.

COmpoſite vero prima quidē calida ſiccaq; eſt in qua ſenſus diligētes exiſtunt: atq; excrementis vacant: maximeq; inſomnes agunt: ac cito calui efficiuntur. At q̄ prima capilloꝝ gn̄atio celerrima atq; abūdātiſſima eſt capillos nigros criſpoſq; hn̄t: caputq; calidū: atq; rubēs ad vigoris vſq; etatem.

¶ Quenā calidi humidiq; temperamenti in cerebro indicia ſint. Caput. 14.

QUod ſi humiditas cū calore adfuerit: nec admodum vtraq; qualitas excedat modū: colorationes: calidioreſq; ſunt: ac vene in oculis grādiores: atq; excremēta plura mediocriterq; ꝯcocta τ capilli recti ſubflauiq; nec facile calui efficiūtur. Caput p̄terea repletur ac grauatur ex cauſis calefaciētibꝰ. Qđ ſi humefiat multo magis id accidet: τ vbi multitudine abūdet excrementoꝝ. At qui quotiēs plurimū calidi τ humidi fuerint: his caput morboſum eſt atq; excremētoſum. facileq; ab hūidis τ calidis cauſis ledit̄. Auſter illis nūq̄ nō inimicꝰ exiſtit: ſed optīe degūt flante aquilone. Nō tn̄ vigilare diutius queūt: ſed cōuerſi in ſomnū pariter ſomnolenti vigileſq; exiſtūt ac inſomnia vident. Uiſus marcidꝰ eſt: ac ſenſus indiligētes. At ſi cerebrū multo calidiꝰ moderato fuerit ſ; paulo hūidiꝰ exuꝑabūt calidi tꝑamēti indicia: ꝑmiſcētur illis ſigna hūiditatis interiora: queadmodū ſi multo hūidiꝰ fuerit: paulo ꝟo calidiꝰ: hūiditatis ſigna validiora erūt: caliditatis debiliora. Atq; hic ſermo per vnāquāq; intemperiē ꝯpoſitā cōmunis eſt.

¶ Quenā frigidi: ſicciq; tēperamēti indicia ſint. Caput. 15.

FRigidū ſimul ac ſiccū tꝑamētū: caput efficit frigidū decolorq; quātu; in ſeipō eſt. Semper em̄ meminiſſe dicte definitionis opꝫ: vt capitis ꝑtes quātū eſt ex humoꝝ natura afficiant̄. Porro tale tꝑamētū venis in oculis vacat τ ex cauſis frigidis facile offendit̄: quapropter iequaliter ſani degūt: iterdū capite leuiſſimi: τ emūſſaculis purgatiſſimi: interdū grauedīe ac defluxtiōe ex leui cā p̄ōpte afficiūtur. Senſus aūt in eis i iuuētute diligētes τ integri ex toto ſunt ꝓceſſu ꝟo cito emarcent: τ vt ſemel dicaſ. caput vniuerſu; cito ſeneſcit: quocirca cito canitiē ſentiunt. Capilli vix ab ortu erū pūt exiles: ruffi. Procedēte autē tpe ſi frigiditas plꝰ ſuperat caliditatē q̄ ſiccitas hūiditatē: haud quaq̄ calui efficiuntur. Ecōtrario vero ſi ſiccitas plurimū ſuper humiditatē: frigiditas autē caliditatem parum: tales calui efficiuntur.

¶ Quenā humidi: frigidiq; temperamēti indicia ſint. Ca. 16.

HUmidū p̄terea ac frigidū tēꝑamētū obſtupidū cōmittit ſomnū: redditq; hoīes ſomniculoſos ac ſenſus vitioſos: τ excremētis redundantes: atq; etiā caput efficit frigiditati repletioniq;

paratū: ⁊ defluxioni grauedinicꝫ nō tñ calui efficiunt: atqꝫ hec tēperamenti in cerebro ſigna ſunt. Ex his aūt dictis ſignis ad vnūqdqꝫ opificiū ſenſus cognoſcēdū te cōferas licebit.

¶ De ſignis q̇bus oculi cognoſcuntur. Ca. 17.

De oculis differuiſſe ſat erit. Si igit oculi calidi pſpicue ſint ac facile moueantur: ⁊ ſepe: venaſqꝫ latiuſculas habeāt: calidi oēs ſunt. Frigidi vo q̇ cōtra habēt. Quicūqꝫ vo molles pariter ſunt atqꝫ hūiditatis pleni: humidi ſunt. Quicūqꝫ aūt ſqualidi pariter ſunt ac duri: ſicci ſunt: ac ledūtur his que tēperamēto ſimilia habentur: iuuant cōtrariis moderato vſu. Sꝫ hoc pmiſcue de cuiuſlibet tēperamenti cognitione pditū eſſe intelligi oportebit.

¶ De magnitudine oculorum. Ca. 18.

Magnitudo oculoꝝ ſi idonea ſit: ⁊ oculus ſuo munere ⁊ officio pbe fungatur: multitudinē ſubſtātie de qua ſint cōfecti bene tēperatā oſtendit. Si vero ſine his ſit: ſubſtātie copiā quidē ſꝫ male tēperatam oſtendit.

¶ De paruitate oculorum. Ca. 19.

Paruitas oculorū ſi idonea ſit: ⁊ oculus ſuo munere ⁊ officio pbe fungat exiguā quidē ſubſtantiā ſꝫ minime vitioſam deſignat. Si vero nō: ⁊ paruā ⁊ vitioſam ſubſtantiā deſignat. De colore vero ita agendum.

¶ De ceſeitate oculorum ⁊ quonammodo oculi ceſii efficiantur. Ca. 20.

Ceſius oculus mūdo lucidus humore nec multo: ſplēdidi copia humoris cōſiſtit. Niger ecōtrario. Medi⁹ vo pper medias cauſas. Ceſi⁹ ergo ocul⁹: aut pper magnitudinē: aut ſplēdorē chriſtalloidis ita a glacie nominati: āt p pēſaꝫ poſitionē: aut pp tenuis ⁊ aquoſi in pupilla humoris paruitatē mūditiāqꝫ efficitur. Si igit cūcta ſil cōcurrāt qꝫ maxie ceſius reddit. Si vero quedam adſint: quedam deſint: magiſqꝫ ⁊ minus ceſius euadit.

¶ De oculo nigro. Ca. 21.

Niger ocul⁹ aut pper paruitatē chriſtalloidis ita a glacie nominati: aut pper i pfundo poſitionē: aut qꝛ ſplēdid⁹ claruſqꝫ exq̇ſite nō ē: aut qꝛ tenuis humor: aut abūdans: aut īmund⁹ eſt: aut pper hoꝝ aliqua: aut oīa fieri ſolet atqꝫ ea in re: magiſqꝫ ⁊ min⁹ ē: vt antea docuim⁹. Itaqꝫ tenuis humor ſi aquoſior ſit ⁊ abūdans humectiorē oculū reddit: queadmodū ſi craſſior ſit aut incertior: ſiccior eſt. Chriſtalloides aūt ita dictum qꝫ glaciei ſilis eſt: Si durior fuerit ſicciorē oculū facit: ſin mollior hūidiorē. Nec ſec⁹ ſi ſuperet tenuis mediocritatē humoris ſiccior ē: ſi ſupet ecōtrario.

¶ De corde.

¶ De ſignis calidi in corde temperamenti. Ca. 22.

De cordis tēperamento deinceps agam⁹ id prius in animuꝫ reuocātes: vt vnāquāqꝫ partem: aut calidiorem: aut frigi-

diorē:aut ſicciorē:aut humidiorē eſſe cōparantes:nō ad aliquam aliā ſʒ ad ſeipſam dicam⁹. Ita em̄ fit:vt cor frigidiſſimum natura multo calidius tēperamēto ſit:quā cerebrū calidiſſimū. Calidioris ergo cōparatione ꝓprie moderationis indicia ſunt inſeparabilia ac ꝓpria:ſi ſpiratio magna.ac pulſ⁹ velox ſpiſſuſq; eſt:ſi audax hō atq; īpiger eſt. Quod ſi caliditas plurimum augeť:iracūdus: efferus:furibunduſq; eſt. Thorax preterea hirtus maxieq; pect⁹ ē.atq; etiā in alijs loca quecūq; ꝓpe poſita ſunt:ac magna ex parte totuʒ corpus calidū ex corde calido redditur:niſi iecur admodum cōtra egerit. Sʒ pauloपoſt oīa corpis indicia dicentur. Quinetiā thoracis amplitudo caloris īdiciū cenſeť:niſi cerebrū admodū cōtra egerit. Cū dorſalis magnitudo medulle magna ex parte illi ꝓportionetur. Uertebrarum aūt magnitudo tāta quāta dorſalis medulla: ꝑindeq; tota ſpina eſt. Thorax em̄ annectitur dorſo: veluti nauigiū carine:quocirca neceſſario lōgitudinē habebit parē dorſo:latitudinē aūt ꝓportionalē corpulentie vertebrarū:vbi ꝑ natura illaruʒ innexusſit. Sʒ vbi cordis calor exuperās īflet amplificetq; ſtatim a prima origine thoracē:ꝓportionalē calori illius latitudineʒ obtinebit:⁊ob eā rē:quotiēs capite paruo thorax amplior habeatur: indiciū caloris in corde eſt maximū. Quotiēs vero magno capite paru⁹ exiſtat:id quoq; eſt indiciū frigiditatis in corde maxie peculiare. Sed ſi proportionale caput habeat:ceteris indicijs diffiniri cor ipſum oportebit:perinde quaſi de thoracis q̄titate:nulluʒ ſis indicium accepturus.

¶ De ſignis frigidi in corde tēperamēti. Ca. 23.

IN corde frigidiori pulſus minor q̄ moderat⁹ eſt:non tñ tardior neceſſario rariorve. Spiratio ꝟo vbi tāto minor thorax exiſtit:quāto cor frigidi⁹ pulſui ꝓportiōe r̄ndet. Ubi ꝟo maior fuerit q̄ frigiditatis quātitas poſtulet:nō ſolū minorē ſʒ ēt tardiorē rariorēq; naturā oſtēdit. Tales timidi ſunt:obliuioſi ⁊ cogitabundi. In his pectus leue eſt ac pilis nudū. De paruitate preterea diffiniendū quēadmodū antea dictum eſt. Itidem ⁊ de totius corporis qualitate.

¶ De ſignis ſicci in corde temperamenti. Ca. 24.

SIccius ꝟo cor pulſuʒ efficit duriorē:atq; iracūdiā nō prōptā quidē:ſʒ efferā:ac cunctantē:⁊ quod prope dixerim corpus oē ſiccius redditur:niſi iecur contra egerit.

¶ De ſignis humidi in corde tēperamēti. Ca. 25.

HUmidioris cordis indicia ſunt ſi pulſus mollis eſt:ſi facile mouetur ad iram ſed faciliter ſedatur. Si corpus omne humidius eſt niſi iecur contra egerit. Temperamenta autem compoſita cordis in primis qualitatibus ita ſe habent.

¶ De ſignis cordis calidioris ac ſiccioris. Ca. 26.

Calidi ac ſicci cordis pulſus durus:magnuſq; eſt:⁊ velox ⁊ ſpiſſus

a c ſpiratio magna velox ſpiſſa ac multo magis in velocitatē creſcit τ ſpiſſitudinē quotiens thorax cū corde nō ex proportiōe augeatur Hi ex oībus pectus habent quā maxime piloſum: τ ilia: ad actiōes obeundas prompti animoſiq; τ celeres ſunt: ac moribus imitantur tyrannos iracundi efferi. De totius autem corporis tēperamēto: atq; etiā thoracis amplitudine: quod proportione reſpondeat ſupradictis agendum eſt.

¶ De ſignis cordis calidioris τ humidioris. Ca. 27.

SI caliditas ſimul cū hūiditate exuperet: piloſi minꝰ predictis ſunt. Ad actiones aūt obeūdas nihilominꝰ prōpti: nō tñ efferа iracūdia eſt: ad irā ꝓni dūtaxat. Pulſꝰ ꝑterea mollis: magnus: velox: ac ſpiſſus ē. Et ſpiratio quotiens thorax cordi ꝓportiōe reſpōdeat: perinde vt pulſus exiſtit. Quotiēs vo minor ſit tāto velocior ac ſpiſſior p̄dictis: quāto thorax minor h̄ſ. Ceterū vbi multum a mediocritate tēperamenti receditur: maximeq; ſi accidat ꝑ hūiditatem ad ea que ſunt prodita: putride egritudines corruptis humoribus putrefactiſq; incidēt ac ſpiratio maior velociorq; τ in pulſu diſtractio velox.

¶ De ſignis cordis frigidioris τ humidioris. Ca. 28.

HUmidioris frigidioriſq; cordis pulſꝰ mollis ē. Hi ꝑterea timidi: meticuloſi pigriq; ſūt: ac pectꝰ nudū pilis: minimeq; iraſcunt vt pote qui etiā ad iracundiā prōpti nō ſint. De thorace preterea ac toto corpore perinde ac de predictis agendum eſt.

¶ De ſignis cordis frigidioris ac ſiccioris. Ca. 29.

COr frigidiꝰ τ ſiccius pulſū duriorē efficit: ac paruū. Spirationē vo ſi paruitas thoracis ꝓportionē frigiditati moderatā: ſi maior fuerit: rarā ac tardā. Tales ex oībus minime iraſcūtur: ſed vbi iraſci cogant conſeruāt irā. Tales preterea oīm maxie pectus habent nudum pilis. De thoracis vero paruitate: atq; etiā totius corporis frigiditate ſimiliter agendum eſt id vnū ꝑmiſcue in cunctis preterea addentes vt quecunq; de moribus hoc loco aut alio libro diſſeruimus in cognitionē tēperamenti: haud quaq; de illis dicta ſunt quos ſapientie ſtudiū bonos aut malos inuexit. Sed de his quos natura ſtatim ab ortu vnicuiq; iniecit.

¶ De ſignis iecoris calidioris. Ca. 30.

IEcoris calidioris ſigna ſunt. amplitudo venarū: flaua bilis multa: ac ſub ipſo vigoris tpe etiā nigra. Sāguis ꝑterea calidior: ꝑinde totū corpꝰ h̄ſ: niſi cor cōtra egerit. venter τ itē ilia piloſa

¶ De ſignis iecoris frigidioris. Ca. 31.

FRigidioris vo ſigna ſunt: anguſtia venarū: multa pituita. Sāguis frigidior: atq; etiā vniuerſa corporis hītudo frigidior: niſi calefiat ab ipſo corde. Nuda aūt pilis ilia τ venter.

¶ De ſignis iecoris ſiccioris. Ca. 32.

SIccioris vo ſigna ſunt: vbi ſanguis craſſior ac parcior ſit: itē vene duriores: τ vniuerſa corporis habitudo ſiccior.

¶ De ſignis iecoris humidioris. Ca.33.

H Umidioris ſigna ſunt: vbi ſanguis hũidior ⁊ abũdantior fit ac vene hũidiores: atq; ẽt corp⁹ vniuerſũ niſi cor cõtra egerit

¶ De ſignis iecoris calidioris ac ſiccioris. Ca.34.

C Alidioris ſil' ac ſiccioris iecoris idicia ſunt: ilia ꝗ̃ maxĩ e piloſa. Sãguis paucior ſil' ac ſiccior. Flaua bilis plurima ac ſub ipſo vigoris tpe etiã nigra: amplitudo venarũ: ac durities. Jtidez vniuerſuz corp⁹ exiſtit. Caliditas eñi de corde pcedẽs vincere põt de iecore pcedentẽ frigiditatẽ. queadmodũ frigiditas caliditatez Siccitas vo a corde humidiori in cõtrariũ duci nequaq̃ põt. Media vo eſt de iecore pcedẽs humiditas: magis eñi a cordis vincit ſiccitate ꝗ̃ ſiccitas ab humiditate. Min⁹ vo ꝗ̃ caliditas: item minus ꝗ̃ frigiditas. Hec eñi ex qualitatibus a iecore pcedẽtibus maxime vincitur. Quocirca pſpicuũ ẽ: vt ſi tẽperamẽta amboꝝ membroꝝ principaliũ in idẽ cõcurrãt: vniuer ſum corp⁹ p illarũ natura afficiatur: ac paulopoſt illarum indicia exponemus.

¶ De ſignis iecoris calidioris ⁊ humidioris. Ca.35.

C Alidioris ſimul ⁊ humidioris iecoris indicia ſunt: ꝙ calidi ⁊ ſicci: ilia minus piloſa: ſanguis vo plurimus: amplitudo venarũ maxia: totius tẽperamentũ calidũ ⁊ humidũ: niſi cor cõtra operetur. Si vo plurimũ his qualitatibus auget ab eo q̃ ſm naturã mediocritate: putridis prõ pte corripiunt egritudinib⁹ qñ malis humoribus repleti ſunt: ⁊ adhuc magis ſi plurimũ augetur humidũ ſupra calidũ. Si vero ecõtra: paulo. ſ. humidius: multo calidi⁹ moderato minus replentur malis humoribus.

¶ De ſignis iecoris humidioris ac frigidioris. Ca.36

H Umidi⁹ rurſ⁹ ac frigidi⁹ iecur ilia hꝫ nuda pilis ac ſanguinẽ efficit pituitoſiorẽ cũ anguſtia venaꝝ: atq; etiã vniuerſuz corpus ſimiliter affectũ: niſi in contrariũ ab ipſo corde ducatur.

¶ De ſignis iecoris frigidioris ac ſiccioris. Ca.37.

F Rigidi⁹ vero ac ſiccius iecur ſanguinẽ efficit parciorez: venulaſq; anguſtas: ac corpus frigidius. Jtem ilia nuda niſi cor ipſum vincat.

¶ De calido teſtium tẽperamẽto. Ca.38.

C Alidũ teſtiũ tẽperamentum veneris appetẽtiſſimum eſt: marem gignit ac fecundum eſt. Pili in partibus genitalibus cito naſcuntur: et attingunt membra que circiter ſunt. Frigidũ aũt ecõtrario habet. Humidũ vo ſeminis efficit multũ. Siccũ vo paꝝ ſeminis: ac modice craſſum.

¶ De calido ⁊ ſicco tẽperamento. Ca.39.

C Alidum et ſiccum temperamentum craſſum obtinet ſemen et ꝗ̃ maxime fecundum: atq; ociſſime excitat ſtatim ab initio animal ad cõcubitũ. Porro tales in partibus genitalibus celerrime pilos habentes ⁊ in cunctis membris que circa ſun t ſupra vſq;

ad vmbilici ſedē infra vſq₃ ad media femora. Hoc nanq₃ tempera mētū ad rem venereā nimiū cōmouetur: ſed ocyſſime implet: atq₃ offenditur vbi inferas vim.

Quenā ſigna ſunt vbi caliditas cum humiditate concurrunt. Ca.40.

Ubi caliditas cū hūiditate cōcurrat: tales piloſi minꝰ exiſtūt: ſed magis abūdāt ſemine nō tn̄ magis q₃ alij appetūt: minuſq₃ offendunt vbi ſepiꝰ cōcumbant. Qđ ſi ambo nimiū creuerint: tū calor: tum etiā humiditas nō ſine leſiōe z rebꝰ venereis abſtinēt

De ſignis humidi ac frigidi teſtium temperamenti. Caput.41.

Ubi teſtes frigidiores: humidior eſq₃ tempamēto ſint: partes q̄ circum ſunt pilis vacāt: ac tarde cōcubere incipiūt: nec ad tale munꝰ admodū cōmouētur. Aquoſum preterea ac tenue ſemen eſt: atq₃ infecūdū: z feminā gignit.

De ſignis ſicci ac frigidi temperamenti. Ca.42.

Frigidū ac ſiccū temperamētū: ſimile q̄dē in reliquis p̄dictis eſt. Sed ſemen craſſius ac penitꝰ exiguū eſt.

De totius corpis habitudine. Ca.43.

Totius corpis habitudo vt antea diffinitū iā eſt: ſimilis redditur cordi: iecoriq₃. Exuperat aūt ſimilitudo habētis quālibet primarū qualitatū fortiorē quas ſane actiuas cognominānt. Totiꝰ vero corporis habitudo de illis potiſſimū đr partibꝰ: q̄cūq₃ cernētibus prime ſubiacēt. Tales v̄o muſculi ſunt cunctis oſſibꝰ obuoluti: cōpoſite quedā carnes ex ſimplici primaq₃ carne atq₃ etiā fibris: q̄bus he annexe ſunt. Propria enim ſubſtātia muſculoz hec vtraq₃ eſt. Uaſa aūt ad eos pertinentia, velut aq̄ductus q̄dam ſunt nequaq₃ abſoluētes ſubſtātiā: ſed ſeruiētes ad ſalutē. Hoz igit indicia dicent i regionibꝰ moderatis. Immoderata eñ regio pmutādo cutē p natura ſua format ac nōnulla ſigna corrūpit. Pari mō ſi q̄s in regione moderata p eſtatem ſeipſum ſoli nudū exponat: idicia q̄cūq₃ ducūt ex colore: ac mollitie: z duricie variabūt. At ſi quēadmodū regio moderata habet: z ipſe moderate viuat: neq₃ exuſtꝰ in ſole nudus vnoquoq₃ die plurimū. S₃ nec inſtar v̄ginis vt q̄dā in vmbra nutritꝰ: ſigna tēperamēti diligētiora reddētur. De his igr diſputātes indicia moderati in vniuerſo aīalis corpe cōſideremus.

¶ De ſignis corporis temperati. Ca.44.

Color ex rubro cādidoq₃ permixtꝰ eſt. Capilli modice flaui ac magna ex parte criſpi reddūtur Caro modica i qualitate exiſtit. Tale eñ corpus medium oīm exceſſuū quodāmō eſt vt q̄ huius ipſius cōparatione pingue z gracile nominatur. Itidem comparatiōe huiꝰ obeſu₃ macilētū durū molle piloſu₃ nudūq₃ đr nullū q̄ tale moderatū ēſ₃ quaſi regula polycleti ſummā obtinuit mediocritatē vt attrectāti neq₃ molle appeat neq₃ durū neq₃ calidū neq₃ frigidū.

Cernenti vero neq piloſum: neq nudum: neq pingue; neq gracile neq aliqua alia immoderatione affectum.

¶ De ſignis corporis calidioris. Cap.45.

Quecunq vero carnē moderato calidiorē habēt: nō tn̄ ſicciorē: aut humidiorē. De tali enim preſens ſermo eſt. Apparet enim attrectāti tanto calidior q̄nto etiā temperamēto calidior eſt: tanto preterea piloſior q̄ tertio calidior. Pinguedinis vero minꝰ habebit. Colorē vero rubrū ac capillos nigros.

¶ De ſignis corporis frigidioris. Caput.46.

Frigidioris tēperamēti indicia ſunt: ſi pilis vacat: ſi pingue corpꝰ eſt: ſi frigidū attrectāti apparet: ſi color rubidꝰ vna cū capillis eſt. Ubi vero multa frigiditas habeat: liuidus quodāmō eſt: ac plerią medicoꝝ ſolēt tales hoies liuidos nominare.

¶ De ſignis corporis ſiccioris. Caput.47.

Siccius preterea temperamētū tāto gracilentiꝰ ac duriꝰ moderato eſt q̄nto ſicciꝰ fuerit moderato: in reliq̄s ſubſimile eſt.

¶ De ſignis corporis humidioris. Ca.48.

Humidiꝰ vero temperamētū in reliq̄s ſubſimile eſt: carnoſius aūt ac molliꝰ eſt. Ceterū cōpoſita primaꝝ q̄litatū tēperamēta: ꝯpoſitam quoq ſpeciem habēt.

¶ De ſignis corpis calidioris ⁊ ſiccioris. Ca.49.

Calidius ac ſiccius temperamētū piloſiꝰ: calidiꝰ: duriꝰ: atq extenuatū eſt ⁊ gracile: capilloſq nigros h̄nt ⁊ corpꝰ nigrū ſi calor admodum augetur.

¶ De ſignis corpis calidioris ⁊ humidioris. Ca.50.

Calidiꝰ ac hūidiꝰ tpamētū molliꝰ ⁊ carnoſiꝰ optīo tpamēto tāto eſt q̄nto q̄litatibꝰ augeť. Ubi plurimū augeť putridis proꝑ te corripiť morbis: q̄n malis repleť hūoribꝰ. Ubi v̄o fuerit multo calidiꝰ paulo vero humidiꝰ moderato: tales carnoſiores nec paulo piloſiores exiſtūt: nec ſecꝰ attrectāti nō paulo calidiores h̄ntur. Capilli v̄o nigri: ſunt nec ſine pīguedine caro eſt. Q̄ ſi paulo calidiꝰ fuerit multo aūt hūidꝰ in his caro mollis multaq ē: ac color ex rubro cādidoq ꝯmixtꝰ: ac tāgēti paulo calidiores apparēt: ⁊ vt ſemel dicatur in temperamētis ꝯpoſitis ſemper exuperantis qualitatis indicia exuperabunt.

¶ De frigidiori ⁊ humidiori tēperamēto. Ca.51.

Frigidiꝰ vero atq humidiꝰ tēperamentū quotiēs ambo paꝝ augētur ſine pilis eſt cādidū molle craſſum pingue. Quotiēs v̄o ampliꝰ augeť in alijs ꝗdē q̄ ꝓportioneť augmēto qualitatū. Color aūt ſimul cū capillis ruffus: quēadmodū ſi plurimū augeantur liuidus eſt. Q̄ ſi augmentū inequale fuerit qualitatū indicia auctioris qualitatis ꝓpria exuperabūt. Sed ſi ſimul frigus cū ſiccitate ex quo augeatur: natura durum ⁊ gracile corpus habēt: ac nudum attrectanti frigidum. Pinguedo vero ipſis alioquin exte

nuatis carni diſperſa eſt. Ca pilli vero ac color menſure frigiditatis proportionant. Ceterū vbi calidū et ſiccū tēperamētū in ipſo vigoris tēpore revertitur ad habitū frigidiorē ac ſicciorē. Corp⁹ taliū: gracile: durū ac melācolicum: proindeq nigrū ſimul piloſumq eſt. Sz vbi altera qualitas. multum exuperat: altera parū a mediocritate euariet: exuperabūt quidē exuperātis: alterius vero ſigna reddent debiliora. At vero preterea q̄cūq dicta ſunt: aut dicēda cōmune tēperamēti indiciū eſt: vbi membrū facile refrigeret frigiditatis aut raritatis: vbi difficile refrigeret caliditatis aut denſitatis. Si vero ledatur ab exiccantib⁹: reddaturq ſiccū: ſqualidū: rigidū ſiccitatis queadmodum ſi grauet ab humectātib⁹ hūditatis cōſiderādū preterea vtrū oēs muſculi ſimile an diſſimile inuicem habuerint temperamentum: ſcrutātes in omnibus ſubiectorum oſſium quātitatem. Nam interdum pars gracilior videt que haud quaq graciles: quantum ex muſculis eſt. Sed propter anguſtiā oſſium talis apparet. Itidem craſſior interdum videtur non propter oſſium amplitudinem: ſed propter carnis multitudinem que et creſcēs: et decreſcens: et durior: et mollior effecta: partem modo ſicciorem: mō humidiorem facit. Si igit pauca puraq fit: partem efficit duriorem. Si multa ac mollis hūidiorē Nec ſecus ſimilarium corporum interceptionis plus humiditatis aut minus in ſeipſis continentes: partem reddunt aut craſſiorem: aut graciliorem: aut humidiorem: aut ſicciorem. Humidiorem quidem quotiens humiditas tenuior multaq ſit. Sicciorem vero quotiens craſſior: paucaq habeatur. Ipſas enim partes corporis ſolidiores que vero ſolide primeq ſunt: nullo pacto fieri poteſt vt efficias humidiores: ſed ſatis erit ſi prohibeas eas cito nequaq exiccari. Sedes autem interceptas repleas humore tali vel tali: licebit Tale eſt proprium alimentum partium ſimilarium ex adiectione non per venas attractum. Atq hic ſermo cunctis partib⁹ ſimilaribus communis eſt: ac rurſus dicet dum de cauſis ſanis aget: nūc ad reliqua veniamus.

¶ De ſignis ventriculi natura ſiccioris. Ca. 52.

Ventriculi ſigna natura ſiccioris ſunt: ſi cito ſitiat ac pu⁹ pot⁹ ſufficiat ac multo grauet et dolorē ſentiat: q̄ten⁹ ſuperflu⁹ fluitat eſculētiſq gaudeat ſiccioribus.

¶ De ſignis humidioris. Ca. 53.

Humidioris vero ſigna ſunt: ſi nō ſitiat: ac potū ampliorē innocue ferat: eſculētiſq gaudeat humidioribus.

¶ De ſignis ventriculi calidioris natura. Ca. 54.

Calidior preterea vētricul⁹ cōcoq̄t meli⁹ q̄ appetat: ac multo magis q̄cūq dura ſunt: et alteratu difficili⁹ queūt. Que eni facile alterant in eo corrūpunt. Pro ĩo gaudēs calidis eſculētis et poculentis minime ledit a frigidis ex vſu moderato.

¶ De ſignis ventriculi natura frigidioris. Ca. 55.

Et frigidior natura vētricul⁹ bñ appetit q̄dē ſ; nō bñ concoquit potiſſimū quecūq; eſculēta frigida ſunt atq; alterari difficul ter queunt: vt que celeriter in eo aceſcāt: ⁊ ob eā rem talis vētricul⁹ ructat acidū: ⁊ gaudet frigidis: q̄bus niſi ſeruet modū facile ledit. Nec ſecus ea q̄ extrinſec⁹ incidāt diutius adhibita nequaquā tolerat: queādmodū neq; calidus vētriculus tolerat calidiora. Intēperies eñi ꝓpter egritudinē in vētriculo hoc diſſident ab his q̄ natiue exiſtūt: qꝑ cōtraria appetūt nō ſimilia: queādmodū natiue. Intēperies aūt cōpoſite ex ſimpliciū ꝯpoſitiōe cognoſcenť. At ꝟo diligēter cōſiderare oportet que ſunt dicta interſtinguētes ab his q̄ dicenda ſunt. Nō ſolū eñi vētriculus facit vt ſitias aut nō ſitias aut vt appetas frigida aut calida: ſ; ēt viſcera in thorace cōdita cor ac pulmo aliq̄d tale efficiūt. S; q̄ pre caliditate taliū partiū ſitiūt: aerē inſpirant pleniorē longūq; efflant: atq; in thorace ſentiūt eſtu; nō circa ilia: queādmodū q̄ ꝑ caliditate ventriculi ſitiunt. Quinetiā bibētes nō ſtatī quieſcūt: ac frigidus potus ſitim eoꝝ poti⁹ ſiſtit q̄ multus calidus. Frigidus preterea aer inſpirat⁹ refrigerat eos: nequaq̄ leuās eos q̄bus vētriculi calor ſitim affert. Itē q̄ ecōtrario habent ab inſpiratiōe frigida inſigniter afficiunť: idq; frigiditatis in pulmone ſignū eſt maximū: ⁊ queādmodū inſpirādo frigidū ꝑſpicuā ſentiūt frigiditatē ac leſionem: ita calor illis amicus eſt. Excremēta ꝑterea expuūt pituitoſa ac cum tuſſi excreant. Atqui pulmonis ſiccitas excrementis vacat ac pituitam nequaq̄ h; vocem claram queadmodum humiditas obſcurā raucamq; vocem emittit atq; excrementa incurrunt: vbi clarius loqui libeat: non tamen vocis magnitudo calore efficitur queādmodū nec paruitas frigore cōſiſtit. S; hoc amplitudinem aſpere arterie efflationemq; vehementiorem: paruitas vero contraria comitatur. Quocirca vocis magnitudo paruitaſq; nec ſemper: nec primaria ratione: ſed ex accidenti ſolūq; natiuum temperamentum non aduēticium ſequitur. Opificia eñi temperamēto tali extiterunt. Idcirco talis vox comitatur ex voce: ꝑterea natiuū tēperamentū colligas licebit. Etenim vox leuis arterie ſequitur leuitatē: queādmodū aſpera aſperitatē. Arterie igitur leuitas tēperamēti ſequiť mediocritatem: aſperitas ſiccitatē. Aſperitas enim corporis inequalitate efficitur ſiccioris. Arteriam autem duram ſimiliarium ipſius partium ſiccitas. Inequalem vero diſperſi humoris inopia facit. Simili modo neq; acuta vox per naturam ſine anguſtia faucium: neq; grauis ſine amplitudine fieri poteſt. Anguſtia igitur natiue frigiditatis alumna eſt: amplitudo caliditatis. Ceterum diſcrimina vocum per affectiones efficiuntur: quod proportione reſpōdeant naturalibus. Nam ⁊ illa efficientium cauſaꝝ indicia ſunt de q̄bus in libro de voce abūde perpenſum iam eſt. At alie corporis partes animalis interiores obſcura temperamenti indicia habent. Sed enitendum tamē eas cognoſcere ex his que

iuuāt ac nocēt: atq; etiā naturaliū viriū actiōib⁹. Dctm̄ eſt tertio libro de cauſis accn̄tiū: vt ꝑgreſſuꝫ tēꝑamentū vt⁹ ac vitiū vniuſcuiuſq; facultatis exiſtat. At de tēperamētoꝝ ſignis dictū iā eſt.

¶ De ꝑtibus cognitu faciliorib⁹ ac difficiliorib⁹ ⁊ de eis que nullo pacto cognoſci poſſint. Cap. 56.

Partes que magnitudine: aut figmēto: aut nūero: aut poſitione ſunt impedite: q̄cunq; ſubiacent ſenſibus cognoſci facile poſſunt: quecūq; vero nō ſubiacēt ſenſibus: aut difficulter cognoſci aut nullo pacto pn̄t. Capitis igitur magnitudo ac figura ſimul cū cerebro perſpicua eſt vt antea docuimus: atq; etiā figura: magnitudoq; thoracis. Siſi mō ſcapule: humeri brachia: cubit⁹: ſumme manus: coxe: femora: tibie: pedes vtrū ſint figmento: nūero: magnitudine an poſitiōe ſimpliciū impedita: cognitu nequaq̄ difficile eſt Itē leſiones opationū: in vnoquoq; perſpicue ſunt. At ꝑtes corꝑis interioris cognoſci non oēs pn̄t. Uidi eī̄ ventriculū cuiuſdaꝫ ita paruū rotūdū ac ꝓpēſum in ilia: vt ꝓpria circūſcriptio ꝑſpicue appareret ſpectāti ⁊ attrectāti. Nec ſecus vidi veſicā ita poſitā: vt ſi qn̄ vrīe ſecretio cūctaret̄: moles circūſcripta ꝑſpicue apperet Nulla alia ps, interior ꝑſpicuā aliqn̄ mihi ꝓbuit cognitionē: ſed eniti virtutē cognoſcere ꝓut fieri pōt ac vitiū earū: q̄q; nō firma ſciētia ſꝫ artifici cōiectura ꝯueniet. Agam⁹ de iecore gr̄a exēpli. Uidi n̄ paucos iā habere venas anguſtiores ac totū corp⁹ decolor. Qui ſi paulo plus accepiſſent cibi potiſſimū inflātis craſſi ⁊ glutinoſi: q̄ſi pōdus poſitū ac pendēs circa dextrū iliū in⁹ ꝓfundo ſentiebāt: aut triſtē extēſionē. in his igit̄ par eſt: vt iecur paruū anguſtūq; meatib⁹ habeat̄. Uidi ꝑter ea aliū pituitoſum q̄dem tota habitudine vomere ſingulis dieb⁹ croceā bilē. Noui igit̄ oportere ſcrutari excremēta ipſi⁹ ac paꝝ bilis hēbāt: exiſtimaui igit̄ meatū emittētē hūorē felleū nō parū ſui partē ad oſtiolū vētriculi piloꝝ: noiant tranſmittere: queadmodū in q̄buſdā accidit aīalib⁹. Ex q̄bus ꝑſpicuū eſt vt in his que ſenſu cognoſci nō queūt: cognitio diſiectiōis opationū et vſus partiū admodū cōducat. Sicui ergo libet vt eſt dictuꝫ cognoſcere impedita corꝑa diſſecādi: exerceat artē ⁊ opatiōes: vſuſq; partiū cognoſcat. Sed de vtriſq; ſeorſum dicato volumie docuim⁹ de q̄bus in fine libri dicet̄: vt artis ſtudioſi ſcire valeāt ex quonam libro talia ꝓcepta colligere cōueniat. Sed de his ſatis.

¶ Quibus ſignis cognoſcat̄ corpus egrotū. Cap. 57.

At quecūq; corꝑa nunc egrotabilia ſunt. i. q̄cunq; egrotant cognoſci opꝫ ſi ſenſibus ſubiacent mutatione naturaliū affectionū veluti coloris: figure: numeri: poſitionis: molliciei: duriciei: caliditatis: frigiditatis: ⁊ vt in totum dicat̄ leſiōe opationū aut excretione humorum: aut dolore: aut tumore ꝑter naturā: aut oibus his: aut q̄buſdā. Particulatim vo cerebri affectiōes morboſe cognoſcunt̄ delirio ſenſuū: aut cogitationis: aut motuū leſione: aut

excretione humoꝝ ex palato naſo oculis auribus: aut dolore qui in ipſo fatiget. Cordis vero egritudines cognoſcunt difficultate ſpirandi: ſubſultione cordis pulſu arterie: iracūdia placiditate: febribus: frigore: coloꝝ diuerſitate ac dolore qui in ipſo fatiget. Jecoris diſpōnes cognoſcunt humoꝝ inopia aut copia ac mutatiōe ad habitū pter naturā: pallore: itē diſtributione: cōcoctiōe: aut excrementoꝝ mutatione; atq etiā pondere: loci tumore dolore nō ſolū q̄ ibi affligat ſed q̄ rōne cōſenſus ſpiratiōis afferat difficultatē aut tuſſim. Pari mō vētriculi egritudines innoteſcūt cōcoctione appetitu humidi ſicciq: ꝛ excrementoꝝ ſecretione euariantiū. Jtidē ſingultu ructu: nauſea: vomitu: ac ſpē materie reiecte per vomitū: dolore: tūore: ꝛ ſpirādi difficultate. Quietiā thoracis diſpōnes cognoſcuntur ſpirationis difficultate: tuſſi dolore loci: ſcreatione. Morbi vero aſpe arterie cognoſcunt: ſpirationis difficultate: tuſſi ac dolore loci: ſcreatiōe: vocis leſiōe atq in reliq̄s cibus qđ pportiōe rñdeat: ex tumore: dolore: leſiōe opationū: atq etiā excretiōe hūoꝝ indicia ducunt. Tū aūt pter naturā inflāmatiōe: duricie: tumore deſcribit. Dolor quouis loco fatiget: aut ſol'onem cōtinuitatis: aut alterationē ſignificat ſubitā. Cōtinuitas vero ſoluit vbi mēbrū eroſum ſit aut inciſum aut colliſuз aut extēſum. Subſtātia alterat caliditate: frigiditate: hūiditate: ſiccitate. Virt⁹ pterea aut debilē facit opationē: aut mēdoſam: aut nullā. At q̄cūq excernunt: ſiue ptes affectaꝝ ptiū ſiue excremēta ſiue materie in mēbris cōdite ppriam exhibebūt ſignificationē. Sed de his libro de affectis ptib⁹ latius definitū iā eſt: quē null⁹ ex maiorib⁹ in viā docēdi ꝛ rōnē redegit: aut ad integrū tradidit: nec aliquā aliā cōmentationē quaз antiq̄ores inchoarunt quidē: ſed nequaq abſoluerunt.

¶ Quib⁹ ſignis cognoſcat corp⁹ egrotaturū ꝛ ꝯualiturū. Cap. 58.

Egrotantium igit' indicia ex illo volumine pducunt. Egrotaturi vero cōualiturīq ſigna hac via ꝛ rōne diſcunt. Egrotaturi igit ſigna media quodāmodo ſunt īter ea q̄ ſanis egriſq accidūt. Jn ſanis eñi cūcta p naturā exiſtūt: in egris pter naturā inquātū egri ſunt: in cōfinio hoꝝ ſunt ea q̄ ſignificāt egritudinem. Quedā qꝛ p naturā q̄dē exiſtunt ſed q̄litate aut quātitate: aut tpe euariāt: q̄dā pter naturā ſunt quidē lз minora q̄ꝫ in morbis hñtur: ꝛ ob eā rē corpoꝝ diſpōnes q̄cūq egrotatura ſunt neutre cenſentur: ac ſigna earū primaria rōne indicant ſanitatē: ſcđaria egritudinem. Jta fit vt hec ipſa p diuerſitate hītudinis tū neutra: tuз etiā egra dicant. Neutra quatenus preſentē indicāt affectionem. Egra quatenus pnunciāt futurā. Simili mō ſe hñt q̄cunq ſigna ſana in egrotis appent: vt ſana ſint: qꝛ futurā ſignificant ſanitateз. Egra vero inquantū pñtē diſpōneз oñdunt: ita efficit vt quecūq ſigna ambas ſignificāt diſpōnes: neutra exiſtant ex vna neutre vocis ſignificatiōe. Porro nequaq videri mirabile dз vt ea ipa ſigna

per habitudinem diuerſaꝝ tres obtineāt rōnes tū ſana ⁊ egra tū etiā neutra: ac vt ex vtraqꝫ ſignificatiōe q̄cunqꝫ ſigna in cōualeſcentib⁹ exiſtūt neutra vocent: quēadmodū ſigna q̄ in ſenectute hn̄tur Hec ꝗ cūcta plurib⁹ notiōib⁹ rōnibuſqꝫ ſubiacēt. Quecūqꝫ vo i ſanis ad itegrū ſūt: ſoli ſanoꝝ ſubiacēt notiōi. Itē q̄cūqꝫ i egris hn̄tur neqꝫ ꝓmōſtrātia ſanitatē futurā. Sȝ de his deiceps dicemus.

¶ De ſignis pronoſticis. Cap. 59.

De ſignis ꝓnoſticis in primis agēdū eſt. Cūqꝫ duplex eoꝝ differentia ſit in primis aggrediemur ea q̄ q̄titate aut qualitate aut tp̄e nō ipſa forma euariāt ab indicijs naturalib⁹ vbi gr̄a appetitū cibi intenſum aut exolutū aut tp̄e nō cōſueto aut nō ſoliti cibi aut excretionē materie humidioris aut durioris. Itidē excrementoꝝ humentiū inopia aut exuperantia p̄ter naturā aut coloris cōditiōis ve mutatio aut tp̄is euātionis ⁊ iſomnia ac ſomn⁹ plurimus aut in tp̄e minime cōſueto. Pari mō circa potū multuȝ aut paruū aut calīm aut frigidū cupiditas minime ꝯſueta quēadmodū circa rei veneree vſuȝ imoderata aut importuna cupiditas ſudor amplior iuſto aut mior. Pigrities circa motū: au tētāti moueri grauitas: aut exolutio fortl: mēſtruoꝝ ſupp̄ſſio: maior ve aut minor euātio: nec ſec⁹ vacuatio ex mariſcis. Quinetiā circa edulia aut potionē nō ſiſis ſuꝑiori voluptas futuri morbi indiciū eſt. Eodē mō mētis hebetudo non naturalis aut inſolita obliuio: aut in ſomno viſa nō cōſueta: atqꝫ ēt audit⁹ olfact⁹ ac viſ⁹ hebetiores marcidioreſqꝫ: ⁊ in vniuerſuȝ q̄cūqꝫ ꝑ naturā extiterūt ꝑtim creſcentia ac decreſcētia ꝑtim: ꝑtim t̄pe aut q̄titate variantia. Itidē corꝑis moles maior aut mior. Et vbi maior ſit: rubidiorqꝫ: ⁊ albidior: aut velut liuidior: nigriorqꝫ. Nec ſec⁹ ructus: ſternutamentū: ac flatus amplior aut incertior: q̄ q̄ ꝑ naturam eſt. Pari rōne q̄cūqꝫ ex naribus: aut aurib⁹: aut palato excernunt q̄b⁹ cerebrū expurgat̄ q̄titate q̄litate aut tp̄e variātia. Itaqꝫ hec oīa ſub naturali gn̄e ꝯtinent̄ Mordicatio vo vētris aut ſtōachi aut inteſtinoꝝ aut deijciendo aut vomēdo aut migēdo aut aliq̄s ali⁹ dolor moderat⁹: ſub gn̄e p̄ter naturā ꝯtinent̄. Nondū tn̄ egrotare ita ſe hn̄tes dicunt̄ quēadmodū neqꝫ grauati caput: aut dolētes: quotiēs nōdū ab illa ſolita oꝑatiōes ipediant̄: atqꝫ egrotādi termin⁹ talib⁹ diſpōib⁹ talis eſt. Quocirca ex habitudine eadē diſpōnē morboſaȝ neutrāqꝫ dicem⁹ inſtar cōꝑatiōe roboris ferētis aut euicte facultatis: vnaquecqꝫ diſpoſitio p̄dicta: aut morb⁹ aut neutra diſpō eſt. Nec ſec⁹ vbi ſenſus non maiori: minoriqꝫ rōne a ſe inuicē diſſidēt: ſed p̄ter naturā exiſtūt: indicia morboꝝ ſunt: quoad exigua fuerint: nec dū ſolitas adducere queāt oꝑatiōes vbi gr̄a. in guſtu q̄tiēs ſalſam aut amarā aut aliquā aliā qualitatē ſentiat: ſemꝑ comedēdo: aut bibēdo: aut etiā nulla re tali ingeſta ſaliua ipſa talis appareat. In odoratu vo quotiēs aliquā vnā ſentiam⁹ q̄litatē nullo odorabili p̄n̄te: aut etiā

preſentibus plura ac diuerſa cuncta perinde quaſi ſimilia ſentia-mus. Sepe vero nullus ſenſus aut rei male olẽtis efficit nulla re p̃-ſente male olente. In auditu vͦo ſonitus ac ſtrepit⁹ p̃ter naturã quẽ admodũ in viſu q̃cũq; obuerſari videt̃ nigra turbida cerulea: ruffa flaua: rotũda: oblõga: extenuata: craſſa cũcta ob oculos volitãtia. In ſenſu vero tãgẽdi quotiẽs inequalitas quedã: aut denſitas: aut grauitas: aut extẽſio: aut ſtupor: aut vlceroſa affectio vniuerſa cor-poris habitudine appeat: quẽadmodũ in q̃uis pte extẽſio: aut col-liſio: aut mordicatio: aut grauitas quotiẽs exigua fuerint: nec diu tius immorentur: diſpoſitionem quidem neutram eſſe oſtendunt: prenunciant vero morbum.

De ſignis corporum iam egrotantium: quo pacto mortẽ aut ſanitatem oſtendant. Caput. 60.

Quecunq; vero ſigna in egrotis appent indicãtia ſanitatem ac mortẽ. Prima quidẽ ſana: alia vero generatim q̇dẽ egra ſunt: ſpeciatim exitioſa dicuntur. Ducunt̃ vt in vniuerſum dicatur ex opationum vͦtute vitioq;: pticulatim ex opatiõib⁹ pticularibus quarũ genera antea docuimus. Prio genere ꝯtinent̃ partes p̃nci-pales. Scdo vͦo ptes illi ãnexe. Tertio gñe collocant̃ ptes q̃ ſeip̃as gubernãt: ſ3 a mẽbris principalib⁹ appendices quaſdã ſuſcipiunt. Porro quartũ gen⁹ eorũ q̃ dicta ſunt ad p̃ſentiendũ inutile eſt. S3 ex accedẽti interdũ p̃ſenſio fieri põt quẽadmodũ ex oibus excremẽ tis: ex his q̇dem rõne cõſenſus excremẽtis: q2 cõcoctionẽ crudita-tẽq; indicãt. Quocirca nequaq̃ fieri põt: vt non ſemper aut natu-ram dñari materie: aut materiã nature: aut neutrũ alteri⁹ indicẽt Si igit̃ dñetur natura: ſana ſigna dicunt̃. Si natura vincat̃ egra: neutra vͦo quotiẽs equaliter pugnent. Perſpicue igit̃ cõcoctionis ſigna ſana ſunt: quẽadmodũ cruditatis indicia egra. Ubi vͦo neq; cõcoctionẽ pſpicue indicẽt: neq; cruditatẽ neutra dicant̃. Neutra p̃terea ſunt: q̃cũq; mõ hoc modo cõtrariũ indicãt: quẽadmodũ di-giti nigreſcẽtes ſigna decretoria. Alia ſunt de q̇bus lib. de indicijs ꝑpenſum iam eſt: quẽadmodũ de ſingulis opationib⁹ lib. de cauſis accidẽtiũ. Ex his igit̃ locis pticularẽ materiã oẽm colligere ꝯuenit ipſe breuitati ſtudens hic ſiſto ſermonẽ de ſignis: deinceps de cau ſis agemus.

Artis parue Galeni liber terti⁹ interp̃te Laurẽtiano medico.

De cauſis ſanis cuſtodiẽtibus ⁊ efficiẽtib⁹ ſanitatẽ. Caput. I.

Cum cauſe ſane: egre: neutreq; ſint: in primis de cauſis ſanis agem⁹. Cũq; earũ ip̃arũ he cuſtodiãt ſanitatem: ille efficiant ſintq; cuſtodiẽtes priores efficiẽtib⁹ tpe ac dignitate: a cuſtodienti bus exordiemur. Cum ergo ſanum corpus nõ ſimplex ſit: ſed multi plex vt antea definitum iam eſt: in vnoquoq; eorum cauſa cuſto-diens propria erit: quandoquidem cauſa ad aliquid eſt. Rurſus igitur hoc loco ab optima corpis p̃paratõe petito initio cãs cõpa

ratiōe illi⁹ ſanas cōſiderem⁹. Ea℞ inuentione rei ipſius natura ſub miniſtrabit. Si eīn corpus nō poſſet pati: nec alterari ſemp optima preparatio ꝑmaneret nec indigeret arte gubernāte. Sed cū alteret̄ corrūpat̄: ac ꝑmutet̄ minime cuſtodiēs quā amiſſio obtinuit conditionē: idcirco auxilio eget. Ergo q̄t modis alterat̄: tot gn̄a auxilioꝝ habebit. i. cārū cuſtodiētiū ſanitatē: q̄ vt cōſtat ex dictis corrigētes cāe gn̄e ſunt. Sʒ q: paulatim corrigūt ꝑuſq̄ leſio vniuerſiʒ incidat: medici nequaq̄ dicūt futurū p̄cauerī malū: ſʒ p̄ntem cuſtodiri ꝑparationē. Corp⁹ igr̄ alterat̄ a q̄buſdā neceſſario: a q̄buſdā nō neceſſario. Intelligo neceſſario alterari ab illis q̄b⁹ abſtineri nō pōt. Nō neceſſario v̄o q̄b⁹ p̄t abſtinere. Ergo i aere circūeūte neceſſario diuerſat̄: comedit: bibit vigilat: dormit neceſſario. Gladio n̄ vtit̄ neceſſario nec beſtijs. Quocirca i p̄mo cārū gn̄e ars circa corp⁹ ꝯſiſtit. i ſcdo mīme ꝯſiſtit. Si igr̄ q̄cūq̄ corp⁹ alterāt neceſſario diuiſerim⁹ i vnoq̄ʒ eoꝝ ꝓpriū gn̄s cārū iueniem⁹. Primū itaq̄ ē aer circūueniēs. alteꝝ mot⁹ ac q̄es toti⁹ corpis ac ꝑtiū. Tertiū ſomn⁹ ac vigilia. quartū ea que ingerunt̄. Quintū ea que excernuntur ac ſubſiſtunt. Sextū animales affectiones. Corpus igitur ab aere circumeunte: aut calefit: aut frigeſcit: aut exiccatur: aut humectatur: aut cōiūctim afficit̄: aut ex tota ſubſtantia alterat̄. Porro ab ip̄o motu quieteq̄: ſi vtrūq̄ fuerit immoderatū calefit: aut frigefit: aut ſiccat̄ aut humectatur: aut cōiunctim afficitur. Itidem ex ſomno ac vigilia neceſſario afficitur. Simili mō ex his que ingerunt̄ aut excernunt̄: aut ſubſiſtūt: ⁊ ex aīalibus affectionibus. Etēn cuncta hec partim ꝑſpicue partim per medias cauſas alterāt corpus corrumpuntq̄ ſanitatē. At de his ſeorſum perpenſum iam eſt libro qui eſt de tuenda valitudine. Cuncta ergo dicta gn̄a ſanarum cauſaꝝ materie quepiā ſunt cōgrue q̄ adhibite conſeruant ſanitatem: incōgrue vero morbos cōmittūt. Quocirca perſpicuū ex his eſt: vt nō alia ſubſtātia cā ſana ſit: alia egra: ſed eadē ſubſtātia ex habitudine interdū ſana: interdū egra reddatur. Ubi eīn corp⁹ indiget motu: exercitatio ſana quies egra habetur. Ubi quiete idiget q̄es ſana eſt: exercitatio egra. Nec ſecus de cibo potu ⁊ alijs oībus dicēdum eſt. Unūq̄dq̄ eīn vbi egēti corpori adhibeatur cum propria quātitate ⁊ qualitate ſanum efficitur. Ubi v̄o aut nullo pacto egenti corpori precipiat̄: aut nequaq̄ congrua menſura morboſum conſiſtit: ac duplex intentio circa ſanum egrumq̄ eſt rei adhibite qualitas ac quātitas. Inferre aūt tēpus ceu tertiū ab his diuerſum: alienum eſt a rōne quādoquidē in his ipſis cōtineatur. Si eīn re talia ac tanta opus eſt ſcʒ ⁊ congruo tempore adhibeatur neceſſe eſt: atq̄ idcirco tempus inducitur. quia corpus morti obnoxium eſt ac facile mutatur: ⁊ fluit: ac pro diuerſitate mutationum alias alijs ſubſidijs indiget. Quapropter tempus in his que ſunt dicta genere tertium nequaq̄ eſt; ſed ad faciliorem doctrinam ſepenumero: tanq̄ tertio vtimur ob cauſam

predictam. Sed cum in his intentionibus: tum alie cauſe ſane: tū etiā propoſitum gen⁹ eſt: rurſus eas ipſas cauſas recenſebimus. Optime igit̃ ꝑparatiōis corpoꝝ: vbi circūueniēs aer fuerit moderatus: cōgruēt ēt alie cauſe moderate: q̄s maxime docui: puta q̄es: motus: ſomnus: vigilia moderata: ⁊ que ingerunt̃ atq̧ egerunt̃ moderata. Sꝫ vbi fuerit immoderat⁹ tm̄ a mediocritate recedendum quātū a mediocritate variat. Intētiōes med iocritatis ſunt in aere q̄dē circūeūte: vt minime rigeas ꝓpter frig⁹: neq̧ ſudes ꝓpter eſtū. In exercitatiōe aūt vbi ꝑmū ceperit ſudare corp⁹ ſtatiꝫ q̄eſcat neceſſe eſt. In edulijs cōcoctiōis diligētia excremētiq̧ mediocritas i quātitate ⁊ q̄litate. Ceterū in his appetit⁹ equat̃ quodā mō cōcoctioni. Quo fit vt nō op⁹ ſit ꝑceptis ac regulis quātitatē adhibēdo ꝓ dimetientib⁹. Naꝫ optima natura quātū appetit tātū bene cōcoq̄t. Simili mō natura ip̄a ſomni metit̃ quātitatē in habētib⁹ optimā ꝑparationē: ac excitant̃ a ſomno q̄n corp⁹ nō inſup indiget. Quinetiaꝫ ip̄is ita viuētib⁹ ꝑ excremēta: aut excretiōes alui: vrine: ac toti⁹ corporis nihil cōmittit̃. Illa nāq̧ mediocritas adhibēdoꝝ ſana reddit Totius aūt corpis ſpirationē exercitatio moderata efficit ſalutarē. Hi ꝑterea fugiāt. ſ. opꝫ exceſſum oīm aīaliū affectionū. ire: triſticie. furoris: timoris: ⁊ inuidie. Hec eīn remouēt naturalem cōditionem: corpuſq̧ alterāt. Atq̧ rei veneree vſus apō Epicurū null⁹ ſalutaris habet̃. Sꝫ reuera ſanus eſt ex tanto temporis interuallo: vt corpus in vſu neq̧ ſentiat exolutionem: ac lenius ſpiratiuſq̧ redditur. Porro concumbendi tempus eſt quando corpus diligenter medium fuerit omnium exteriorum intemperierum: neq̧ nimium repletum: neq̧ ieiunum: neq̧ nimium refrigeratum: neq̧ nimium calefactum aut exiccatum: aut humefactum immoderate. Quod ſi interdum peccet exiguum eſt peccatum: ſed preſtat vt repletum calefactum ac humefactum: potius q̄ ieiunum aut refrigeratum exiccatum corpus vtatur concubitu. Ceterum qualitatem vniuſcuiuſq̧ eorū que dicta ſunt in optima natura eligere oportet. Exercitationis quidē in qua omnes corporis partes ex proportione moueantur: neq̧ hec nimium laboret: illa parcius laboret. Cibus autem ac potus maxime moderatus adhibeatur neceſſe eſt. Ille enim proprius moderate nature exiſtit. Itidem in alijs dicendum eſt. Ubi vero corpus ab optima preparatione recedat: non multum tamen cauſe quoq̧ cuſtodientes ſanitatem permutande ſunt quod proportione reſpondeat. Sed cum hec corpora multa ſint: de vnoquoq̧ eorum ſeorſuꝫ agendum eſt.

¶ De cauſis quibus intemperies inſite cuſtodiuntur quibuſq̧ corriguntur et ad habitum optimum perducuntur. Ca. 2.

Corpus igit̃ tēperamēto variās: mediocritate aūt partiū officialium nō variās duplicem habet formam ſanaꝝ cauſarum

Alterā cuſtodientiū ipſius temperamētū. Alterā pducētiū ad optimā preparationē. Cauſe igitur cuſtodientes temperamētū tñ variabunt a cauſis nature optime cōgruētib⁹: q̄tū toti⁹ corpis temperamentū ab illa variet. Corpus eñ calidi⁹ victu indiget calidiori: frigidi⁹ frigidiori: ſicci⁹ ſicciori: ꝛ humidi⁹ humidiori. Sil'i mō copulatim calidius ac ſiccius: calidiori ac ſicciori: ꝛ in reliquis trib⁹ copulis: qđ ꝑportione reſpōdeat. Utet̃ eñ materia cauſarū recte: qui vires earum inſitas agnoſcit. verbi gratia. vt mot⁹ media inſomnia excretio ꝛ oēs affectiones aīales exiccēt corp⁹. Contraria vero iȷ̇s humectēt. Eodē mō de calefacientib⁹ ac refrigerātib⁹: ſtudiȷ̇s: poculētis: eſculentis: ꝛ vt ſimpliciter dicetur: q̄ oīm circa corp⁹ cauſarū agnoſcit materiā ac vires cauſis ſuis vtetur. Similes ſimilib⁹ adbibēdo quotiēs priſtinū corpis libuerit cuſtodire tēpamētū. Quotiens vero libuerit pmutare: ꝛ ad habitū ducere meliorē: aliđ eſt cauſaꝝ genus ſanum predictis contrariū equaliter in diuerſuꝫ recedēs a cauſis temperatis ac mediȷ̇s: quas optime nature ꝯgruere docuimus. Calidus eñ ꝛ ſiccus vict⁹ nequaq̄ꝫ efficiet bene temperatā diligēter calidius ac ſiccius tpamētū. Sed vict⁹ tāto frigidior ꝛ humidior moderato quāto natura fuerit calidior. ſiccior q̄ꝫ Tale eñ cauſarū gen⁹ natiuas corrigit intēperies. Alterū vero qđ eſt predictum cuſtodit: ac medici vtroq̄ꝫ cauſarū genere inuicē vtūtur. Uerū corrigere inſitam intemperiē ex multo ocio opus eſt paulatim deducendo corpus ad habitū meliorē. Natura eñ non tolerat ſubitā alterationē. Per negocia vero neceſſaria in eadē diſpoſitione cuſtodire opꝫ. Sed quodāmō tale cauſarū genus cuſtodiēs appellauim⁹. Forte eñ rectius dixeris alterās curaꝫ ꝛ impedimētū inſitum corrigēs appellari qꝛ ad vniuerſum gen⁹ ſanitatis reſpicientes nō ad ſpeciales eius differētias: quecūq̄ꝫ cuſtodiūt ſanitatē cuſtodiētes cunctas cās noīauim⁹: ſiue adeo cuſtodiant ſanitatē: vt etiā deducāt ad habitū meliorē: ſiue priſtinā corporis preparationē tñmō cuſtodiāt ꝛ cōſeruāt. Quecūq̄ꝫ vero diſpoſitionē efficiāt deteriorem morboſas. Ubi igitur omnes corporis partes male temperate ſimiliter ſint: ſimilia adhibeātur ſubſidia: vbi diſſimiliter diſſimilia neceſſe eſt. Fieri eñ poteſt vt ventriculus frigidior iuſto exiſtat: caput autem calidius: ꝛ vtrumq̄ꝫ propriȷ̇s remediȷ̇s egeat. Itidem ꝛ aliarum vnaqueq̄ꝫ partium aut humidior: aut ſiccior: aut calidior: aut frigidior moderatoq̄ꝫ victu indiget ꝑprio intemperiei. Non igitur equaliter exercebimus omnes tales corporis partes: neq̄ꝫ ſimiliter humectabimus et exicabim⁹: aut aliquid aliud tale efficiem⁹. At de his libro de tuenda valitudine latius difinitum iam eſt.

¶ De cauſis quibus impedimenta figmenti corriguntur ꝛ vt quattuor corporum diſcrimina habeantur. Caput. 3.

Cauſe partium officialium ſane partim impedimentorum figmenti partim magnitudinis numeri poſitionis exiſtunt. In figmento igitur multa impedimenta habentur. Nam figura partis: et ſicubi in ea cauum eſt per naturā aut oſtiolum: aut meatus: aut aſperitas quedam: aut leuitas: quotiens exceſſerint propria mediocritate paruum quidem affecta ſana corpora nominantur. Multum vero perpeſſa dicuntur egrotabilia. Quotiens autem tātum affecta ſint vt offendant operationem: iam egrota vocantur. In quantitate ergo exceſſus ac defectus ad eas ipſas deducūt differentias. In numero vero excedens aut deficiens quelibet ſimilarium partium aut plures: hoc genere continetur. Item quecunque ſubſtantie in nobis preter naturam cōſiſtunt. Reſtat aliud genus poſitionis cuiuſlibet ſimplicis partis: in quo quattuor differentie exiſtunt. Prima inquam optima eſt. Scda paululum quiddam variat: et ob eam rem ſanum adhuc efficit corp⁹. Tertia egrotabilis eſt vbi multum exceſſit. At quarta iam egroti corporis vbi plurimum remouetur. Quecunque ergo partes peccant figura quemadmodum bleſi: vari: diſtorti: ſi recens affecte ſint fingendo ac ligando ad habitum naturalez reuocantur. Si duriores effecte ſint corrigi minime poſſunt. Eodez modo quecunque pecant cauo ſimiliter increſcentes corriguntur: vbi perfecte ſint emendari non poſſunt. Itaque deligatio ac quies parum efficit cauum: functio partium ac ſpirationis cobibitio magnum. Simili modo oſtiolum aut meat⁹ quotiēs fuerint equo maiora: quies ac deligatio minora efficere ſolent. Maiores efficiunt partes motu naturali ſimul cum moderata frictione et alijs quecūque plus ſanguinis trahere aſſolent. At partium deficientiū quecunque ex ſanguine gignūtur nequaquam impos emendatio eſt. Quecūque vero ex ſemine creantur prope impoſſibilis eſt. Ueruntamen interdum loco earum alia efficias ſimilem habētia vſum licebit. At omnium earum natura opifex: medicus miniſter eſt. Quecunque vero exuperant numero: ſublatio cauſa ſana eſt. Sed conſiderandum eſt in quibus id fieri: aut nequaquam fieri poſſit: quod ſi non: commutare tentandum eſt ſimili modo poſitionis vitia emendantur. Ceterum conſtat: vt duo aut tria ſepenumero impedimenta circa vnam partem conſiſtant: quemadmodum in eo qui habebat ventriculum paruum ſimul ac rotundum ac ſuper ſepto tranſuerſo poſitum: peccabat enim in eo magnitudo figmentuz ac poſitio: qui ſi frigidior temperamento extiterit ad habitum naturalem reuocari minime poteſt. Quippe qui ab ipſo temperamento ledatur. Cum enim difficulter ſpiraret repleto ventriculo: parum cibi: et qui non grauet ac multum nutriat bis aut ter in die afferatur neceſſe eſt. In alio vbi infartio in iecore ſubinde exiſteret ob anguſtiā vaſorū victus extenuans curauit infartionem.

¶ De cauſis ſanantibus ſolutionē continuitatis. Caput. 4.

Sequens eſt vt agam vs de ſolutione cõtinuitatis que ineſt ſimilaribus partibus ac officialibus communis eſt. ac forte quis non concedet interdum eam ineſſe integre ſanis: quippe que ſemper affectio ſit nequaꝙ videns ſimilem dubitationem ſuper vnoquoꝙ genere futuram. Niſi enim ſenſibilis operationis leſſio morbum interſtingat a ſanitate: ſed ex qualitate diſpoſitionis tantummodo conſideretur aſſidue affectionis decretum admittas neceſſe erit cum nemo ſit: qui operationes cunctas optimas habeat. Sed hec queſtio vt pote contemplationem requirens diligentiorem per ſe ſeorſum dicato opere tractabitur. De cauſis corporũ cõfecte egrotantium deinceps agendum eſt ab intemperie petẽtes initium.

¶ De cauſis corporum confecte egrotantium. Ca. 5.

Diffiniendum antea eſt id quod oẽs fere medici pretermittunt: vt alie cauſe ſint intemperiei iam confecte: alie eius q̃ preterea conficiatur quemadmodum alie future. Supreme ergo intemperiei: que futura eſt: cauſe partim ſub ipſa precautionis diligẽtia: partim ſub ipſa ſanitatis conſeruatione continentur. Prima ſub ipſa tantũ curatiua collocatur. Intemperiei autem inter vtrãꝙ medie cauſe ſub ipſa precautionis vigilantia: ac curandi rõne collocatum. Morbus eñi ſi iam exiſtat confectuſꝙ ſit curetur oportet. prohibeatur autem ſi nondum exiſtat ſed futurus ſit ex diſpoſitione in corpore. Ubi vero conficiatur: quod confectum eſt curetur. Quod vero futurum eſt phibeatur neceſſe eſt. Porro phibebitur diſpoſitione: qua fieri ſolet ſublata: ac talis diſpoſitio nominatur cauſa pregreſſa. Morbus vero qui iam confectus eſt curabitur diſpoſitione qua primum naturalis operatio ledit̃ ſoluta: quã egritudinis cauſam nominamus. Sanatio vero vnam habet ac primã et maxime propriam intentionẽ diſpoſitioni que eſt ſoluendam cõtrariam. Hoc eñi genere omnes cauſe efficientes ſanitatem continentur: particulatim pro natura diſpoſitionum contrarie eligantur cõueniet. Itaꝙ calide diſpoſitiõi frigida cã contraria eſt: frigide calida: et in alijs eodem mõ dicendũ. Si eñi quicqd eſt preter naturam: immoderatũ eſt: quicqd vero per naturã moderatũ: quodlibet immoderatum ab immoderato contrario ad habitũ naturalẽ reuocet̃ neceſſe eſt ac cõſtet vt calidũ ac frigidũ potentia non ipſa imaginatione ſumendũ ſit. Intelligo potentia tale quod pprie vereꝙ tale eſt. Ipſa aũt imaginatione quod primore ſenſu tale eẽ videatur: ſꝫ vere tale minime ſit. Sed quonãmodo talia cognoſci cõueniat libro de ſimplicibus medicamentis perpenſum iã eſt. Ad inueniendas igitur cauſas ſanas in morbo qui iam confect⁹ eſt: docẽdi via vtendum eſt qua talia potentia interſtinguantur ab his que imaginatione talia videntur. In morbo vero qui preterea cõficitur: ea ipſa docendi via vtendum eſt atꝙ etiam ea qua morborum cauſe parue ſtinguentur. Fingamus putridis humorib⁹ accẽdi fe-

brem indicatio in his eſt alteratio euacuatioq̄. Alteratio quidē ſe
dans putredinē manente cauſa. Euacuatio omnē de corpe educēs
ſubſtantiā. Sed ꝑdicta ſpecies alterationis cōcoctio eſt: quā a nō
nullis cauſis fieri cōuenit inuenientes in illis an habeamus ita ſa
norū cognitionē. Euacuatio efficitur ſanguinis miſſiōe, cliſteri vri
na reſpiratiōe ꝑ cutē atq̄ ēt auocādo deriuādo ad aliū locū. hoc gē
nere cōtinentur mouere mēſtrua: aperire mariſcas: purgare ex na
ſo palato inueniētes materias q̄bus qualitate ⁊ q̄titate ⁊ mō vſus
adhibitis euacuatio efficiat̄: in hac artis parte cauſas ſanas inue
niemus: ac de modo inueniēdi tales cauſas libro de curādi via ⁊ ra
tione dictū iā eſt. Simili mō ⁊ ꝑ alias tres intēperies. Etem̄ vnū cō
muneq̄ habēdo ꝑceptū vnāquāq̄ cauſam efficientem excidere. tū
aūt ire ad egritudinē: q̄ cōfecta eſt: cauſarū ſanarū inuētionē adi
piſcemur. Itidē per intēperies cōpoſitas ſimpliciū cōpoſitio ꝑce
pta ſanitatis indicabit: ſi ſtuduerimus vt magnitudini intēperiei
qđ ꝓportione reſpōdeat: cā ſana perueſtigetur: verbi gratia: ſi q̄s
decē numeris receſſit a naturali in diſpoſitionē calidiorē ſeptē in
ſicciorē: cā ſana per talē diſpoſitionē decē numeris recedat in habi
tum frigidiorē. ſeptē in humidiorē opꝫ. Si igitur tale medicamen
tū affecte parti adhibeat̄ tāto frigidiꝰ ac humidiꝰ erit quātū indi
catio ꝑcipit. at vbi ps affecta poſita fuerit in ꝓfundo molliri opꝫ:
tale efficere medicamentū quo minus in itinere priꝰ exoluatur. Si
igit̄ opꝰ ſit medicamēto calidiore moderato nō ſolū tāto ſit calidiꝰ
quāto indiget paſſio: ſꝫ ex ſuperabūdāti abijciatur id qđ ꝓpter po
ſitionē fuerit neceſſariū. Si frigidiore nō ſimpliciter tāto frigidiꝰ
efficere opꝫ: ſꝫ etiā materiā cōſiderare neceſſe ē. Si em̄ craſſior fue
rit nequaq̄ ꝓfunde admodū penetrabit ſꝫ ecōtrario efficiet cōdē
ſando cutē. Si vero tenuior fuerit fieri poterit vt ꝓfunde admodū
ſe inſinuet. Itidē in humefaciētibus ⁊ exiccātibꝰ craſſior ac tenuior
ſubſtantia ſumēda eſt: ac ab affecte partis poſitione indicatio ſa
nā veſtigat cauſam: quemadmodum hoc loco definitum iam eſt.
A figmento vero ac poſitiōe quotiēs emiſſacula ſenſibilia habeat
peruia tendentia aliorſum: aut quotiens nihil eiuſmodi habeat.
Emiſſacula igitur deferētia in membra ꝑcipua aduocabimus ac
in non ꝑcipua mēbra irritabimus. Cōſtatq̄ vt ſanatio efficientiū
intemperiem cauſarum: per euacuationem exiſtat. Ipſarum enim
intemperierum tantummodo alteratio ſanatio eſt. Ceterum vbi
ſoluatur continuitas ſanationis intentio vnio eſt: que inq̄ in par
tibus officialibus impoſſibilis eſt. In ſimilaribus vero non ſemꝑ
poſſibilis eſt. Sed in quibuſdā vt in carnoſis agglutinatio ſana
tio eſt: nec intereſt vbi libeat appellare cohalitum. At qui ipſam
antecedit: quotiens vulnus grande extiterit: adductio diſſidentiū
partium: que ſub ipſo figmenti genere cōtinuetur. Ut vero deliga
tio adducens diſſidentes partes ſtabilis maneat: ⁊ habende ac fu

ture vtiles ſunt. Natura autem agglutinat diſſidentes partes: ac priſtinam reddit vnitatem. Medici vero officium eſt in primis vt eſt proditum adducere in vnum diſſidentes partes: deinde cuſtodire quemadmodum adducte ſunt. Poſtea prouidere quominus inter labia aliquid incidat: ac demum ipſam partis ſubſtantiam ſanam cuſtodire. Primum ac ſecunduꝫ quonāmodo facere liceat dictum iam eſt. Tertium adducendo partes diſſidentes fiet ſi nihil extrinſecus incidere ſinamus: quemadmodum ſepenumero pilus: aut oleū aut alius humor cadens inter partes agglutinādas earū prohibuit vnionem. Poſtea vero tempore ſequēti tertia intētio pficitur: ſi materia effluat. Effluet aūt materia incidendo ac cōgrue figurādo. Porro ſubſtātia mēbri ſana cuſtodiet p ea q̄ mediocriter exiccent: atq; hec curatio eſt ſolutiōis cōtinuitatis in mēbro carnoſo quotiēs ipſa p ſe ſola exiſtat. Qō ſicui alteri pmiſcet morbo plures indicationū intētiones hñtur: quas deinceps docebimus: vbi de cōpoſitis aut incōplexis pceptis agemꝰ. Hoc loco ad reliquas cōtinuitatis ſolutiones eundum eſt.

¶ De fractura. Ca. 6.

Fractura ergo ꝯtinuitatis ſolutio in oſſe eſt: que inquam curari non poteſt quantum ex prima intentione eſt: ſed ſecundo quodāmodo curari aliquatenus poteſt. Prima igitur intētio vt in vnū coaleſcat: fieri minime poteſt propter duritiem partis. Scōa vō deligatio ē: quā facere poteſt porrꝰ. ſ. tophꝰ lapis ligatꝰ circa fracturam. Porus. i. tophus lapis inquātum ex materia et natura efficitur cōis cum ceteris eſt. Inquātum vero prope formam oſſis ex alimēto illius fieri debet. Ceterū molle ac puerile os coaleſcere poteſt. Sed raro huius affectionis generatio eſt: ſine implicatione aliorum. Nam magna ex parte muſculi adiacentes ſimul cū alijs corporibus patiuntur effracto oſſe. Quocirca curationis intentio duplex eſt. Altera in oſſe: altera in corporibus q̄ circa ſunt. Sed de tali intentione implexis affectibus partium carnoſarū dictum iam eſt. De fractura hac parte agendum eſt. Cum igitur affectionis ſanatio ex porro. i. topho lapide ſit: proprio oſſis alimēto opus eſt. Cuius excrementuꝫ ad porri ideſt tophi lapidis generationem ſubijciatur nature oportet. Quod moderatum quantitate et qualitate ſit: neceſſe eſt et ob eā rem ſanguis talis ac tātus eo ducēdus eſt: quali quātoq; porus. i. tophus lapis fieri poſſit. Cunq; ille effluatꝰ p fiſtulas effracti oſſis ꝯſiderare ꝯuenit ipſius quātitatē ac qualitatē et ita ducere ſicciorē aut humidiorem. Sꝫ de his oībus libro de curādi via et rōne diffuſius dictum iam eſt.

¶ De pūctione nerui ac tendonis. Ca. 7.

Nerui preterea ac tendonis punctio propter exuperantē ſenſum et quia pars continua origini eſt prompte aduocare poteſt conuulſionem: maximeq; quotiens nihil poſſit foras efflari: oc

tecato vulnere cutis. Igitur aperire op3 ac ſiccare materia tennio re: que ſe inſinuare in profundum poſſit vſq3 ad neruum vulneratū At de hoc libro de curandi via ⁊ ratione ſatis iam dictu3 eſt. Ha ctenus de ſimplicium diſpoſitionum cauſis ſanis.

¶ De implexu diſpoſitionum Ca. 8.

De implexis deinceps agendum eſt. In vlcere ergo implicatur in primis quidem cauum quam non aliam diſpoſitionē ſed vlceris differentiā eſſe exiſtimant. Eſt autem non vlceris differentia: ſe d alterū genus totius morbi in quo ſubſtantie corruptio facta eſt. Itaq3 ſanatio duplici affectu duplici eget intentione. Nam continuitatis ſolutio vnionem ſubſtantie corruptio generationem requirit ac generationis intentiones pauloante explanate iam ſunt. Quinetiam rerum natura oſtendit: vt in primis talem ſanare diſpoſitionem deinde venire aggredi opus ſit. Quotiens ergo pars inanis repleta fuerit: vlcus vero equale extiterit alteram intētionem auferri contingit. Interpoſita enim recens genita carne inter vlceris labra: partes vniri diſſidentes impoſſibile eſt. Sed aliam intentione3 curationis inuenire oportet. Inuenim⁹ autem ſi naturam ipſam conſideremus partis cui per naturā ineſt tegi cute. Igitur a nobis efficiendum eſt. Quod ſi impoſſibilis intentio eſt: ſimile aliquid cuti .i. carnem cuti ſubſimilem efficiendu3 Talis vero ſiccior atq3 aſtrictior eſt. Quocirca ſiccantibus ac ſtrīgentibus medicamentis minime mordentibus cobaleſcendo vlceri opus eſt. Nec ſecus vbi ſordes affuerint intentio eſt detergere. Medicamentum vero ſalutare deterſorium eſt. At de his libro de medicamentis dictum iam eſt. Quinetiam vbi inflammatio quedam: aut effractio: aut durities: aut tumor ex vlcere fatiget: illa prius curari predicta via oportet. Itidem ſi quid vlceri affluat ſanandus antea fluor eſt. Eodē modo ſi intēperies quedā in vlcere affligat: intēperiei auxilia antea adhibenda ſunt: ſed de his ſatis.

¶ De curatione figmenti. Caput .9.

De figmento deinceps agendum eſt quod in plures differentias ſecari poteſt. Sed ab euidenti incipiendum eſt: quod ex figure mutatione efficitur. Corporis igitur ſi increſcat figura multarum partium corrigi poteſt: ſin increuit emendari vlterius non poteſt. Intentio autem in his que curari poſſunt: in diuerſum abducit diſtorſionis. Quod ſi fractura non recte explanata alicuius membri figura peccet contracto iam poro id eſt tophbo lapide. Si preterea porus id eſt tophbus lapis recens fuerit: effringendo rurſus recte fingere: deinde inducere porum id eſt tophbum lapidem oportet. Infartio preterea hoc genere morbi continetur. Ubi igitur ab humore craſſo ac glutinoſo efficiatur: vnam habebit intentionem contrariam affectioni: intelligo infartionem. Cauſa autem ſana detergens atq3 incidens medicamentum exiſtit: vbi a ſtercore duro efficiatur opilato inteſtino. In primis quidem habebit

duritiei emendationem ex humido ac pingui clyſteri: deinde eua=cuationem ex acriori. Ubi vero a calculo in veſica efficiatur tantiſper propellendus eſt. Gratia vero omnimode curationis: ex inciſione conuellendus. Ceterum humoris preter naturam contenti fa=natio omnimoda euacuatiõe efficit: quemadmodum in purulentis. Sed immoderata repletio immoderata euacuatione diſcutit quemadmoduz ſanguine in venis condito. Simili modo ſiquibus in ventre aut inteſtinis aut arteria: aut pulmone pus: aut ſanguis continetur omnimoda indiget euacuatione. Quibus vero plus cibi aut potus adhuc recentis continet euacuatio ſanatio ē. Quecũq; q̃ ĩ pulmõe aut thorace ɔtinet cũ tuſſi euacuatio ac cum medicamentis extenuantibus fieri debet. Quecunq; vero in iecore: aut venis: aut arteria: aut renibus: aut per vrinam: aut per aluum euacuari conueniet. Per vrinam quidem adhibitis medicamentis vehementer extenuantibus. Per aluum vero adhibitis medicamentis trahentibus atq; aperientibus. Quecunq; in ventre ſuperiore continentur vomitu. Quecunq; inferiore deiectione euacuanda ſunt. Quecunq; ſub cute incidendo: purendo aut adhibitis medicamentis perurentibus. Simili modo quecunq; in cauo aliquo naturali conduntur velut in thorace. Et vt ſemel dicatur: eorum que preter naturam in quibuſdam partibus continentur intentio ſanationis ſublatio eſt. Talia inueniuntur partim ex ipſa diſpoſitione: ſed magna ex parte ex ipſis locis affectis. At quecunq; preter naturam ſunt rõne aſperitatis ducunt ad habitũ naturalẽ per leuitatez. In oſſe quidẽ radẽdo. in arteria vero aut lingua leuigando adhibitis humidis minime mordentibus ac glutinoſis. Porro quecunq; recedunt a natura ſua ratione leuitatis aſperitas naturalis inducenda eſt ex medicamentis admodum detergentibus ac paululum reprimentibus. Uerum quotiens infartio aut anguſtia aliis comitetur morbis: hi prius curandi ſunt. Ceterum in libro de morborum differentia dictum iam eſt: vt dicte diſpoſitiones inflammationi ac duritiei: tumoriq; & ſiccitati interdũ immoderate: et item prauis figuris continentium corporum ſepenumero comitẽtur: quemadmodum quibuſdam tumoribus corporum que circa ſunt. Quod ſi inuicez quidem talium morborum implicantur: indicationes varias obtinebunt. At ſufficiat ſuper vno veluti exemplo facere orationem. Nam de his omnibus libro de curandi viatr ratione latius ꝓpenſum iam eſt. Subiiciatur ergo ſanguinis multitudinẽ cuidam parti affluere: ita vt vaſa in parte illa extendantur: non maiora ſolum: ſed etiam minora: que antea effugiebant viſum: nunc apparentia quia repleta ſint: queãdmodũ in oculis perſpicue cernitur interdũ ꝓpter albedinẽ tunicule: ac pareſt vt alia vaſa que nõ vident extendant repleta: nondum tñ appa rẽtia ꝓpterea ꝙ exigua ſunt. Sane materia reſudãs ex vaſis effũdit: aut etiã aliq̃d effuſum iã eſt ad ĩterceptas ſedes inanes. Qui

igitur affectio intentionem habebit euacuationem. Cūq; affectio
ſit: quia pars immoderate repleta fuerit: neceſſe eſt excrementum
euacuetur: aut recurrendo aut per ipſam affectam partem. Recur
ret igitur: aut pellendo: aut trahēdo: aut tranſmittēdo: aut aliquo
horum: aut omnibus modis euacuando. Per ipſam vero partem
euacuabitur: aut perſpicue ⁊ euidenter: aut in vapores extenuatū.
Si igitur totum corpus fuerit repletum per ipſum affectū: locum
euacuare minime conuenit. Si eñ incidēdo ac ſecando euidenter
euacuemus: inferentes dolorē plus materie attrahemus propter
dolorē. Si vero calefaciētibus diſcutere aggrediamur: trahemus
per calorē magis ad affectā partē quā diſcutiam⁹. Qđ ſi rurſus li
beat cogere: vt materia que fluxit recurrat: corp⁹ vtpote plenum
nequaquā admittet. Ut ergo ambo hec fieri poſſint totū corp⁹ eua
cuare oportet: aut omnino auocare ad aliū locum materiā que in
partem affectā influit: atq; ita efficiēdum vt de parte affecta prius
expellatur quo fieri poteſt per loca ampliora. Nam euacuatio prō
ptior eſt. Euacuabim⁹ aūt de parte affecta, ſi reprimam⁹ aut refri
geremus. Sed etiā loca euacuata ad ſe attrahunt. Idem eñ libro
de viribus naturalibus diffinitū iam eſt. Et tranſmittēt vaſa corro
borata reprimentibus medicamentis. Si igitur cuncta ita recur-
rant res bene ſe habet. Si quid autem in parte remanſerit: cōijciē
dū eſt glutinoſum exiſtere aut craſſum. Proindeq; ſtipatū vehemē-
ter. Quinetiā fieri poteſt vt nequaq; tale ſit: ſed ad interceptas ſe-
des effuſum. Id igit̄ per locū affectū euacuari neceſſe eſt adhibēdo
medicamēta repellentia. Porro euacuabis potiſſimū: ſi in locis in
terceptis ꝯieceris aliq̄d cōtineri ſcarificādo pariter ac diſcutiēdo
medicamētis. Sed cū omnia medicamēta diſcutiētia calida virib⁹
exiſtāt mordēt quotiēs īmodice calida fuerint. Cauēdū igit̄ eſt a ni
mis maximeq; qnotiēs affecta pars ſummotenus fuerit: non parū
eñ dolebit. Si locus ſimul fuerit affect⁹ ac mordeat̄: omniſq; dolor
irritat fluctiōes: modice ergo calidū ſedat dolor: maximeq; ſi hūi
dū extiterit. Ceterū ſufficit diſcutere poſitā ſummoten⁹ materiam
q̄pq; diſcutiēs medicamētū vehemēs minie fuerit. Quod ſi ſumme
partes īperpeſſe penitus exiſtant. Qđ aūt īdiget euacuatiōe fuerit
in ꝓfundo: intēdere atq; augere op3 diſcutiens medicamēti calidi
tatē: q2 periculum foret ne prius exolueret̄ q̄ iret in profundū: non
tñ afficeret ſummas quas tāget partes: vtq; minime affecte ſunt.
Quocirca ambo in idem concurrunt ad medicamenti calidioris
acrioriſq; vſum: cū ſumme partes admittāt ac ꝓfunde indigeant.
Hāc itaq; expoſitiōe duximus indicationē. Deinceps ꝯſideremus
ſi q̄d reſtet ad curationē. Vident̄ eñ nō pauca reſtare affectarū par
tiū in quibus eſt excrementū fluctionis. Quedā ergo ꝑtes rare: la-
xeq;: ⁊ molles natura ſunt: alie dēſe ⁊ ſtricte ac dure. Priores ergo
facile euacuāt̄: alie acriorib⁹ egēt euacuātib⁹. Itē tenuioribus: ac

multomagis id fieri debet: vbi in ꝓfundo ponunt. Atq; hec rurſus alia indicatio erit a ſubſtantia affecte: partis alia ducit a figmēto ſimul ac poſitione. Subijciat eñ in iecore ꝑdictā eſſe diſpoſitionē in anguſtis finib⁹ vaſorū ſtipatis hūoribus: aut glutinoſis: aut craſſis aut multis: nōne ꝓptū erit eſculētis aut poculentis extenuātibus Craſſitudinē q̄dē in primis ſimul cū lētore facere tenuiorē: mox non ꝑ inuiſibiles: atq; anguſtas vias ſ; amplas materiā nocuā euacuare. Ampliores eī in iecore vene quēadmodū plurime ſunt: ac deſinūt he in gibbo ad venā cauam: ille in ſimo ad portā. Quocirca facillimū erit vtrouis loco ſtupentur hūores ꝓpte euacuare trahēdo in ventrē humores quicunq; in ſimo: per vrinā vero quicunq; in gibbo cōdantur. Ceterum alia indicatio ducitur a iecore: cū ſit initiū venarū cum eñ nō ſeipſum ſolum quemadmodum multe animalis ꝑtes ſolent gubernare: ſ; influit vires venis: periculum eſt quotiēs ꝓbibeam⁹ ipſius firmitatem rigādo aut laxando cataplaſmatib⁹: in ꝑmis iecur ipſum debilitare circa actionē ac debiles venas cūctas efficere: quapropter ꝑmiſcere reprimēs aliqđ medicamētū curādo ipſum neceſſe eſt. S; cū ꝓfunde admodū poſitū ſit periculū eſt ne vires medicamēti reprimentis exoluant niſi manu ducat ab aliq̄ alia materia tenuiore: qualis aromatū eſt. Ac recti⁹ eſt ſi ipſu; reprimēs medicamētū ſtatim aroma extiterit inſitas eñ hābēdo duas qualitates ac vires vehemētius operabit. Ubi igit ſuperuacuus humor fuerit euacuat⁹: ac mēbrū habeat naturalē humoꝝ mediocritate;: cōſiderari oportet nu; qualitatē aliquā fluctio intulerit: vt ſi pituitoſa ſit frigiditatē: ſi biliosa caliditatē: vt hac ſublata ſanā parte; integre efficiam⁹. Curabim⁹ ꝟo cōtrariā imprimētes q̄litatē quēadmodū dū de curatiōe intemperiei ageret docuim⁹: quāto aliquid calidi⁹ extitit tātū refrigerādo: quo fit vt neceſſariū ſit cognoſcere naturalem ipſi⁹ tēperiem. Nā quo pacto ſcire poſſum⁹ quāto natura calidius fuerit: aut quando calefacere deſinas. Non cognoſcentes enim menſuram naturalis caliditatis fieri minime poteſt vt abundes copia medicamentorum calefacientium aut calefacere deſinas.

¶ De morbo numeri. Ca. 10.

Sed cū de his abūde dictum iam ſit: tempus eſt vt ad egritudines morbi veniamus. Cunq; duplex earu; differentia ſit: in quibus pars quepiā deeſt: eā efficere intētio eſt ſubſeruiēdo ſcilicet nature quđ antea diffinitū iā eſt. In quibus exuperat eam excidere vel gladio vel igne vel medicamento perurente propoſitum eſt. Cūcta igitur hec fere ſanare poſſibile eſt. Cuncta autem gignere impoſſibile eſt quemadmodum libro de ſemine docuimus. Quedā verorꝫ ſi ea impoſſibile eſt gignere: poſſibile tamen eſt aliquid alteru; facere. Ergo loco eius ſubſtātiam aliam efficere poſſibile eſt: vt in quibus pars quepiam oſſis integre ſublata eſt: ſubſtantiam alterā

loco eius diſſidentem ab oſſe: carneqꝫ. Que vero loco eius gignitur ſubſtantia caro eſt. Tophi lapidis inſtitutione conſiſtens: aut tophus lapis carnis inſtitutione conſiſtens ac tempore procedente topho lapidi ſimillima efficitur. Inter initia vero carni ſubſimilis potius habetur. Ceterū quauis arte ſublata neqꝫ eādē ſubſtantiā ſm̄ ſpeciem: neqꝫ ſimilē efficere poſſumus. Tertia intentio honeſtamentum quoddam inuenit: vt in mancis. At hoc genꝰ eandem cum quantitate init rationem. Quod enim circa nature diſpoſitionem verſatur illi propinquat. Quod autem genere preter naturam eſt: illi tantummodo diſſidet: in quo prima quidem intentio ſublatio eſt Si vero impoſſibilis ſit: ſequēs eſt vt trāſferat: queadmodū p̄ ſuffuſiones. Porro q̄cūqꝫ nō in totis partibꝰ: ſꝫ partibꝰ partiū deſunt: aut exuperāt: ſi deſint: reficiēda ſunt gn̄atiōe. ſi exuperēt: excidēda aufe rēdaqꝫ ſunt. Ita fit vt neqꝫ alia intētio: neqꝫ ſpecies alia medicamētoꝝ genere ſit. Sed ad aliud cauſarum ſalutarium genus eūdū eſt: qđ poſitionis impedimenta emendat: vt luxationes inteſtinoꝝ ac teſtium. He fiunt aut quia violenter tenduntur: aut pelluntur: aut quia membrum continens laxatur aut effringitur. Quocirca curatur partim quia econtrario tenduntur aut in diuerſum pellunt̄: partim qꝛ membrum continens anguſtius efficiatur. Sed qua via particulari a quis veſtiget precepta: libro de curandi via ꝛ ratione perpenſum iam eſt.

De precautione. Ca. II.

Sequitur vt dicamus quecunqꝫ in precedenteꝫ diſtulimus orationem: hāc medici nominăt precautionem. Verum triplex corporum differentia eſt. Quoddam enim integre ſanum eſt. Quoddam nō integre. Aliquod vero egrotat. Primum igitur genus ſub ſanitatis conſeruatione continetur: ac duplex eſt vt antea docuimꝰ. Secundum ad precautionis vigilantiam. Tertium ad curationis diligentiā relegatur: atqꝫ totū hoc genus in humoribus potiſſimuꝫ conſiſtit: quos minime conuenit glutinoſos eſſe: neqꝫ craſſos: neqꝫ multos neqꝫ admodum calidos aut frigidos: neqꝫ mordaces: neqꝫ putres neqꝫ venenoſos. Increſcentes enim cauſa morboꝝ̄ conſiſtūt Increſcunt autem interdum ab eadem cauſa que eos primum genuit. Eſt quando ſe inuicem in corpore alterant. Intentio vero ſanationis horum duplex eſt: alteratio. euacuatioqꝫ. Alterantur igitur: aut ab ipſo corpore concocti: aut a quibuſdam medicamentis in quibus continentur medicamina curantia venena animalium venenatorum. Item medicamina venenoſa permutant. Euacuantur autem a medicamentis admodum calidis: ac purgatione: ꝛ clyſteri: ac ſudore: ꝛ vomitu. Atqꝫ he cōes euacuatiōes exiſtunt. Prope vero ex locis in quibus colliguntur conſiſtunt queadmodum tertio ꝛ quarto volumine de tuenda valitudine diximus dum de diſpoſitionibus laboribus ꝛ annexis agceremus. Euacuantur enim prom

ptius ſi in primis venis ſint per aluum. Si in iecore p vrinā. Si in habitu totius per ſudorem: queadmodum ſi in capite exiſtant per palatum: aut nares: au per vtrumq; meatuȝ. Si in thorace: p fauces ſimul ac tuſſim. Si in renibus aut veſica per vrinā. Ceteruȝ materia auocat̄ pmiſcue ab oib⁹ partibus. Indicatio eſt vt ad loca q̄ maxime longinqua. Deriuatur vero ad loca vicina. Quecunq; ergo curāt tales diſpoſitiōes: ſalutares cauſas appellamus quēadmodū q̄ augent morboſas: ac neutras: q̄cūq; nec ledūt: neq; iuuant: ac fieri poteſt: vt eas ne cauſas q̄dē nominēt: quēadmodū pleriq; ſophiſte cōtemnētes q̄dē inueſtigare differētias reȝ: plurimū tēporis in ſermonib⁹ cōterētes. Sȝ aduerſum eos alibi diffuſi⁹ diſputauim⁹. At precauendi ars ita ſe habet.

¶ De modo recreandi corpora. Ca. 12.

Deinceps de mō recreādi reficiēdiq; corp⁹ agēdū eſt. Sȝ q̄nā boȝ diſpoſitio ſit: ⁊ a q̄b⁹ cauſis ad habitū nature reuocet̄: ſummatiȝ hoc loco dicet̄. Diſpoſitio igit̄ talis eſt. Sanguis q̄dē bon⁹ ac exigu⁹ eſt. Itē ſpūs vitalis noie: ⁊ aīalis. Itidē ſe habēt ptes ipſe ſolide ſicciores: p inde vires eoȝ debiliores exiſtūt ⁊ ob eā rē vniuerſum corp⁹ frigidi⁹ eſt. Porro cauſe ſalutares hmōi corrigētes diſpoſitionē vt ſemel dicat̄: ſunt q̄cūq; celerē q̄dē ac ſecurā efficiūt nutritionē. Particulatim vō motu moderato: ac cibo: potu: ſomno. Genera motuū ſunt: geſtatio: deambulatio: frictio: balnea. Ac multo meliora ſunt ſi paulatim fiant: ⁊ actiones ſolitas paulatim attingant. Cibus inter initia humid⁹: ac cōcoctio facilis eſſe debet: nec frigidus procedente tempore magis nutriens: potus idoneus: vinum eſt etate moderatum ac purū et ſplendidum aut album aut ſubflauū: ita. vt odore ſuaue moderate guſtui ſit: neq; ex toto aq̄ſuȝ nec vehemētē aliquā indicans qualitatē: neq; dulcedinē neq; acrorem nec amarorē. At de his quēadmodū diximus pauloante libro de curandi via explanatum iam eſt. Hoc loco non decreuimus docere omnia particularia: ſed capita rerum tantummodo percurrere: de quibus aliīs libris latius diſſeruimus quos ſcribēs quot q̄q; ſint finem faciam orationi.

¶ Quo ordine libri legendi ſint. Ca. 13.

Itaq; ſupra dictū iam eſt: vt alius liber ſit in quo de ſtatuēda medendi arte tractemus. Hūc duo aliī de ſtatuendis artib⁹ antecedūt. Sȝ hi ſil'cū eo quē nūc abſoluimus ſummatim ſunt effecti. Illi vero hunc ordinē habent. De elementis Hyppocratis vn⁹ liber eſt. Deinde tres libri de temperamētis. Quorū duo de animalium temperamentis. Terti⁹ de tēperamētis medicamētorū expoſuit: ⁊ ob eam rem librum de viribus ſimpliciū medicamētoȝ non bene intelliges: niſi tertiū de tēperamentis diligēter euolueris. Ali⁹ preterea liber paruus eſt ſequens duos primos libros de temperamentis qui de inequali intemperie inſcribitur. Itidem aliī parui

ſunt. Alter de optima corpis preparatione. Alter de bono habitu. Porro alius liber eſt in tria volumina diuiſus q̃ de virib⁹ naturalibus eſt: quē poſt duos libros de tpamentis: aut etiā poſt librū de elementis euoluas licebit. Poſt hūc in multis libris de actionibus aialibus diſputamus. Cūq̧ ad eoꝝ demōſtrationes nō parū conducat ex diſſectione: cognitio in ea primū exerceri opꝫ. Atq̧ vtiliſſimi ſunt cōgreſſus diſſectionū: etiā alij plures libri vnus quidem de diſcordia diſſectionū: alter de diſſectione defunctoꝝ: q̃bus deinceps exiſtūt duo alij de diſſectione viuentiū. In alijs q̃buſdā particulatim inſtruendis diſcipulis fecimus diſſectionē oſſium muſculorum: neruoꝝ: atq̧ venarū: ⁊ arteriarū. Item aliqui libri alij ex quibus eſt alius: in quo diſſerit vtrū ſanguis per naturam in arterijs cōtineat. Ceterū alij indicantes actionē eaꝝ. Duo q̃dē ſunt de motu muſculoꝝ. Tres ꝟo thoracis ac pulmonis motu. Quib⁹ deinceps eſt liber de cauſis ſpirationis. Quibus ſequit liber de voce. de parte animi ac ꝟtute que princeps eſt: ⁊ alijs oībus. Quecunq̧ de naturalibus ⁊ aialibus actionibus q̃runt: multis editis voluminibus docuim⁹. Que de Hyppocratis ac platonis decretis inſcripſimus. Eodē cōſiderādi genere cōtinent libri de ſemine ſeorſum editi. Itē libri de diſſectione Hyppocratis: q̃bus oībus liber de vſu ptium ſequitur. In denotatione preterea morboꝝ liber de locis affectis et venis: liber de pulſibus vtilis eſt: quo loco etiā preſenſiones docemus. Antecedūt preterea librū de pulſibus duo alij libri. Alter de vſu ſpirationis: alter vſu pulſuum. Liber preterea de pulſibus in quatuor partes diſtributus eſt. Prima eſt de differentia eorum Scda de dinotatione. Tertia de cauſis pulſuū. Quarta de preſenſione pulſuū. Ex eodē genere eſt liber qui ſcribitur de inſtituendis diſcipulis de quo artē aut de pulſibus cōpendium inſcribā. Utiles preterea ſunt ad hanc conſiderationem libri de pulſibus aduerſus archigenē: in quo enarro ac iudico. Porro vtilis ad p̃ſenſiōes eſt liber de iudicijs: hunc precedit liber de diebus decretorijs: quin etiam de aſpirationis difficultate in cognitionē p̃ſentis diſpoſitionis ac preſenſionē futuroꝝ maloꝝ aut bonorum: circa egrū vtilis exiſtit. Hi igitur omnes libri: ac cū eis alij quidā ſunt libri ſingulares: quos euoluere vſui eſt. Qualis eſt liber de cauſis pcatarticis ac liber de peritia medicinali: ac liber de victu extenuāte. Itē liber de mittēdo ſanguinē aduerſ⁹ eraſiſtratū. ac liber de tumorib⁹ p̃ter naturā. Itidē liber de nimietate: ⁊ alij iſtiuſmōi. Ueꝝ maxie neceſſarij ſūt ad curādi viā ⁊ rōnē liber de morboꝝ differētia: ac de diuerſitate accidētiū: ac terti⁹ liber ī quo morboꝝ cās docuim⁹: a q̃bus alij tres exiſtūt: accidētiū cās enarrātes. Libri de ſimpliciū medicamentoꝝ virib⁹ ſunt quoꝝ ātea fecim⁹ mētionē. Itē libri de ꝯpoſitione medicamētoꝝ: quibus libri de curādi via ⁊ ratione ſequunt priuatim ſcripti atq̧ etiā libri de tuenda valitudine. Ceterum vt ante

exerceri oportet in libris de demonſtratiōe cū q̄ ſit artem medēdi rationabilem profeſſurus: libro de optima hereſi diffinitum iam eſt. Ceterum de alijs libris ac commētarijs: quos ſcripſimus minime neceſſe eſt hoc loco perſequi. Nā de hisoib⁹ alibi dicturi ſum⁹: forte vno: aut duobus libris editis habituris inſcriptionem.

¶ Explicit Galeni Ars parua.

¶ Liber canonis Primus quē princeps Aboali Abinſceni de medicina edidit. trāſlatus a magrō Gerardo cremonenſi in Toleto ab arabico in latinū.

¶ Uerba Aboali Abinſceni.

In primis deo gratias agam⁹ ſicut ſui ordinis celſitudo ꝛ bñficij ipi⁹ multitudo meret̄: cui⁹ miſericordie ſup oēs ꝑphetas exiſtūt. ¶ Et poſt dicā ꝙ q̄dā de melioꝛib⁹ amicis quos hēe video ꝛ: cui in oib⁹ ꝑ q̄b⁹ me depcat⁹ fuerit ſatiſfacere debeo: de re quaꝫ poſſum: me rogauit vt ei libꝛuꝫ de medicina faciā cius regulas vl'es ꝛ particulares taliter compꝛehēdent ēvt explanatio cū bꝛeuitate in eo cōiungat̄: ꝛ ſcdꝫ pl'm afferā q̄tū eſt afferēdū de declaratiōe in ꝟbis paucis. Qd eqdē cōceſſi. Et mihi placuit vt in ꝑmis loquerer de cōmunib⁹ ꝛ vniuerſalib⁹ vtriuſq; partis medicine theoꝛice vcꝫ ꝛ pꝛactice. ¶ Poſtea vero loquar de vniuerſalib⁹ iudicioꝝ virtutū medicinarū ſimpliciū Et poſt hec de particularib⁹ eoꝝūdē. ¶ Deinde loquar de egritudinib⁹: q̄ in vnoquoq; cōtingūt mēbꝛo. Pri⁹ tñ icipiā ab anathomia illi⁹ mēbꝛi ꝛ ei⁹ iuuamēto. De anathomia eñi ſimpliciū mēbꝛoꝝ: ꝛ ſimiliter iuuamētis: in libꝛo ꝑmo vniuerſali iā tūc locut⁹ ero. Cū autē mēbꝛi anathomiā cōſummauero: in cōplurib⁹ locis demōſtrare incipiā quomō ei⁹ cōſeruet̄ ſanitas. Deinde ſermone abſoluto oſtēdā ei⁹ egritudines vniuerſales ꝛ cāſ: ꝛ ſemitas cognoſcēdi eas: ꝛ vias eas medicādi in ſermone ēt vniuerſali. Poſtq; aūt has res vl'es expleuero ad egritudines redibo ꝑticulares: ꝛ in cōplurib⁹ eaꝝ ēt demōſtrabo in ꝑmis iudiciū vl'e in ei⁹ diffinitiōe ꝛ ipis cauſis ꝛ ſignificatiōib⁹ Deinde ad iudicia reuertar ꝑticularia. Poſt oſtēdā regulā vl'em in medicādo deīde deſcēdā ad medicādū ꝑticulariter cū vnaquaq; medicina ſimplici aut cōpoſita. Ad illud auteꝫ qd̄ pri⁹ dicā de iuuamēto medicinarum ſimplicium in egritudinibus in libꝛo medicinarū ſimplicium in tabulis pictis quas bonum eſt fieri: ſicut in diſciplīne modo aſpicies cum ad ipſum ꝑuenies: nō reuertar ad dicenduꝫ niſi modicā rē. De medicinaꝝ quoq; cōpoſitaꝝ q̄ mihi videbunt̄ in antidotario meli⁹ ponēde in iuuamētis: ꝛ q̄uo miſceant̄: vſq; ibi loq̄

dimittam. Placet aũt mihi vt poſtq̃ hunc librum conſummauero: alium librũ componam de rebus particularibus in quo ſit proprietas nominandi egritudines: que cum accidunt non ſunt vni eidem mẽbro ꝑprie in quo ẽt de pulchritudine loquemur: ꝛ vt in hoc libro eo calle ꝓcedaꝫ quo in libro particulari qui eſt ante ipſum proceſſi. ¶ Quod ſi mihi deus auxiliatus fuerit: ꝛ hũc cõſummauero librũ: addã poſtea in vno libro antidotariũ. ¶ Nõ eſt aũt bonũ vt hui⁹ libri plurimũ nõ ſit apud vnũquẽq;: ꝛ in ei⁹ memoria q̃ hui⁹ doctrine nomine vocari ꝛ ꝑ eã lucrari deſiderat. Min⁹ nãq; qd medico neceſſariũ eſt ꝯprehẽdit. Qd ṽo ſup ipm auditũ: incõphẽſibile eſt. ¶ Qd ſi de⁹ meũ ꝓlõgauerit terminũ: ꝛ ſcda ſucceſſerit fortuna: me ad alia ꝑpa rabo. Nũc aũt cõponã librũ quẽ in q̃nq; ſic diuidã libros.

¶ Fen prĩe: Doctrine prĩe: Libri primi de diffinitiõe medicine. Cap. j.

Dico q medicina eſt ſciẽtia q̃ hũani corꝑis diſpoſitiões noſcunt ex pte q̃ ſanat: vel ab ea remouet: vt habita ſanitas cõſeruet ꝛ amiſſa recuperet. ¶ Poteſt aũt aliq̃s dicere q medicina diuiditur in theoricã ꝛ practicã: ſꝫ tu totã ipaꝫ poſuiſti theoricã cum dixiſti q eſt ſciẽtia. ¶ Nos aũt reſpõdebimus ꝛ dicem⁹ q artium q̃dã eſt qd eſt theorica ꝛ practica. Et de philoſophia q eſt theorica ꝛ practica. Et de medicina dicit q eſt theorica ꝛ practica. ¶ In vnaquaq; auteꝫ harũ diuiſionũ aliud volum⁹ dicere cũ dicim⁹ theoricã: ꝛ aliud cũ dicim⁹ practicã: nõ tñ nobis neceſſe eſt declarare diuerſitatẽ que inter eas exiſtit niſi in medicina. ¶ Cũ ergo de medicina dixerim⁹ q ei⁹ eſt theorica ꝛ ex ea eſt practica: nõ eſt exiſtimãdũ q velimus dicere q vna diuiſionum medicine eſt ſcire: ꝛ altera operari: queadmodũ multi hunc locum perſcrutantes exiſtimant. ¶ Sed debes ſcire q illud qd volum⁹ eſt aliud et q nulla duarum diuiſionum medicina eſt niſi ſcientia. Sed vna earum eſt ad ſcienda principia. Et altera ad ſciendũ operandi qualitatem. Poſt ṽo primã eaꝝ nomine ſciẽtie aut theorice appropriauim⁹: ꝛ alterã appropriauim⁹ nomine practice. ¶ Per theoricã ṽo ipſius volum⁹ q qñ eã ſciuerim⁹ ſciẽtiã tm̃ acquirem⁹: ita q in declaratiõe qualitatis operatiõis nos nõ immittem⁹. Sicut dicit in medicina q genera febriũ ſunt tria: ꝛ cõplexiões ſunt nouẽ. ¶ Et ꝑ practicã ipi⁹ volum⁹ nõ operationẽ in effectui neq; laboreꝫ notionũ corporearũ: ſed diuiſione operationis medicine: que cum eam ſciuerimus: auxiliabitur nobis ad inquirendum ſciẽtiã vel ſentẽtiã: ꝛ ipſa ſcientia erit in qualitate operationis. Sicut dicitur in medicina q ꝓ oſtematibus calidis adhibenda ſunt in principio que repellant ꝛ infrigident ꝛ inſpiſſent: ꝛ poſtea repellentia cum reſoluentibus temperabimus. Et poſt ſtatim. Poſtea in declinatione ſufficienter mol

ſificantia reſolutia. Preterq̃ in apoſtematibus que ſunt de mate rijs quas membra expellunt principalia. Hec igitur doctrina in ſententia tibi auxiliatur. Et hec ſententia eſt declaratio quãtitatis operatio nis. ¶ Cũq; duarũ diuiſionũ qualitatẽ ſciueris iã ſciẽtiã ſciẽtialẽ et ſciẽtiã operatiuã adeptus eris et ſi nũq; operatus fueris. ¶ Neq; ẽ aliq̃s dicere põt q̃ diſpoſitiões corporis humani ſunt tres egritudo: ſanitas: et diſpoſitio: q̃ neq; eſt ſanitas; neq; egritudo: cuz tibi due ſuffece rit. Poſſibile nãq; ẽ vt cũ huiuſmodi dictor bñ cõſiderauerit nõ iueniat vnam duarũ rerũ affirmãtẽ hanc trinitatẽ neq; negantez. Amplius ſi hec trinitas neceſſaria fuerit: qđ diximus tibi remoueri a ſanita te colliget infirmitatẽ et diſpoſitionẽ tertiã: quã nõ habere ſanitatis diffinitionẽ poſuerũt q̃ ẽ habitus aut diſpoſitio ex qua operatiões ſubiecti ipſius ſane proueniunt. Neq; huius diffinitionis oppoſi tum: niſi ſanitatẽ diffinierint queadmodũ deſiderauerint et poſue rint in ea cõditionẽ qua nõ indiget. ¶ Preterea cũ medicis in hoc non litigemus. Neq; eñi ſuz qui cũ eis in huiuſmodi diſputare de beam. Neq; litigiũ hoc eis neq; illis qui cõtra eos ſunt in medicina auxiliabitur. Huius eñi rei certitudo alterius doctrine principijs pertinet.

¶ De ſubiectis medicine. Capitulum. 2.

QUoniã medicina corpus humanũ ex parte vnde ſanatur et a ſani tate remouetur cõſiderat: et cuiuſq; rei ſciẽtia nõ acquiritur ne q; cõpletur cũ cauſas habuerit: niſi per ſuas cãs ſciatur: ergo debe mus in medicina ſcire ſanitatis et egritudinis cauſas ¶ Et quia ſanitas et egritudo rerũ cauſe plerũq; ſunt manifeſte: plerũq; occul te que nõ ſenſu neq; niſi per ſignificatiões accidẽtiũ cõprehẽduntur debemus etiã in medicina ſcire accidentia q̃ in ſanitate accidũt et egritudine. ¶ Jã autẽ declaratum fuit in ſcientijs veridicis q̃ rei ſciẽtia nõ acquiritur niſi per ſciẽtiã cauſarũ et principiorũ ipſius ſi cãs habuerit et principia: aut nõ cõpletur niſi ex parte ſciẽdi eius accidẽ tia et cõcomitãtia eſſentialia. ¶ Cauſarũ vero q̃ttuor ſunt ſpecies ma teriales: efficiẽtes: formales: et finales. ¶ Cauſe vero materiales poſſ te in quibus ſanitas et egritudo mẽſurantur ſunt. Subiectũ q̃dez propin quũ: mẽbrum: aut ſpiritus. Et ſubiectũ quidẽ longinquũ humores. Et eis longiora ſunt elementa. Et hec duo ſunt ſubiecta ſecundum cõpoſitio nẽ licet ſint cũ alteratione. ¶ Jn cuiuſq; aũt rei cõpoſitiõe et alteratio ne que ſic cõponitur ad aliquã huiuſmodi peruenit vnitatẽ: et hec vni tas ad quã huiuſmodi reuertitur multitudo: aut ẽ cõplexio: aut forma. cõplexio vero eſt ſecundum alterationẽ et forma ſecundum cõpoſitionẽ. ¶ Efficiẽ tes aũt cauſe ſunt cauſe permutantes et conſeruãtes humani cor poris diſpoſitiones: ſicut ſunt aeres et que eis cõtinuãtur. Et come ſtiones et aque et potus et que eis cõtinuãtur. Et euacuatio: et retẽtio. Et regiones et ciuitates: et loca habitabilia: et q̃ eis cõtinuãtur: et motus

⁊ quietes ⁊ corporei animales: ⁊ ex eis ſunt ſomnꝰ ⁊ vigilie. Et alteratio ĩ etatibꝰ ⁊ diuerſitas ĩ eis: ⁊ ĩ generibꝰ: ⁊ in artibꝰ: ⁊ ĩ moribꝰ ⁊ in rebus que in humano ſuperueniunt corpore ipſum tangentibꝰ: ſiue ſint contra naturam: ſiue non ſint cõtra naturã. ¶ Formales vero cauſe ſunt cõplexiones et virtutes q̄ poſt eas eueniunt ⁊ cõpoſitiões. ¶ Cauſe aũt finales ſunt operationes. Et in ſciẽtia quidẽ operationum eſt ſciẽtia virtutũ: proculdubio et ſcientia ſpirituũ q̄ ſunt virtutũ ſubiecta: quẽadmodũ nos declarabimus. ¶ Hec ergo ſunt ſubiecta doctrine medicinalis vñ aliq̄s inquirit de corpe hũano quomodo ſanatur aut infirmatur. ¶ Huius autẽ inquiſitionis ꝑfectionem ſcilicet vt ſanitas cõſeruetur et egritudo remoueatur oportet etiam habere partes ſm̃ iſtarũ duarũ diſpoſitionũ ⁊ ſuorũ inſtrumẽtorum cauſas. ¶ Et huiuſmodi quidẽ cauſa ẽ regimẽ cũ comeſtione ⁊ potu. Et electio aeris. Et menſura motus ⁊ quietis. Et medicatio cum medicina. Et medicatio manualis. ¶ Hoc autem totum apud medicos eſt ſm̃ tres ſpecies: ſanorum et egrorum: et mediorum quos modo nominauimus: et dicemus quomodo inter duas diuiſiones inter quas ꝓculdubio non medium media vocentur. ¶ Et poſtq̄ iam diuiſerimus has demonſtrationes: tunc iã collectũ eſt nobis ꝙ medicina tractat de elementis: ⁊ cõplexionibꝰ: ⁊ hũoribꝰ: et mẽbris ſimplicibꝰ et cõpoſitis: ⁊ ſpiritibꝰ et virtutibꝰ eorũ naturalibꝰ ⁊ aialibus: ⁊ vitalibꝰ: ⁊ operationibꝰ: ⁊ diſpoſitiõibus corporis. ſ. ſanitate: ⁊ egritudine: et medio: ⁊ cauſis earum: ſcilicet comeſtione et potu: et aeribus: et aquis: et regionibus: ⁊ motibus: ⁊ quietibus corporis: et animalibus: et etatibus: et generibus ⁊ extrinſecus accidentibus que corpori eueniunt ex rebꝰ extraneis ⁊ regimine cũ comeſtionibꝰ et potibꝰ: ⁊ medicinis: ⁊ manuũ opationibus ad ſanitatẽ cõſeruãdã et vnãquãq; egritudinẽ medicandã. ¶ Harũ vero rerũ quedã ſunt de quibus medico nihil aliud eſt agẽdum niſi vt quid ſint tantũ eſſentiali formatione informet: ⁊ vtrũ ſint vel nõ ſint doctori ſapiẽtie phyſicalis credat. ¶ Et earum ſunt de quibus ĩ ſua arte ratiocinari debet. ¶ Que ergo earũ ſunt ſicut principia vtrum ſint vel non ſint credere debet. Sciẽtiarũ nãq; particularium principia credita recipiuntur et in alijs ſcientijs que ſm̃ ordinẽ ſunt ante eas ratiocinãtur: ⁊ ita fit donec ſcientiarũ omniũ principia ad philoſophiam primã que methaphyſica nũcupaẽ eleuentur. ¶ Cũq; aliquis medicorũ loqui ĩceperit ⁊ affirmare elemẽta et complexionẽ et q̄ iſta ſequũtur ex eis: que ſciẽtie naturali ſubiecta exiſtũt aggreſſus fuerit: errabit ideo ꝙ in ſcientia medicine mittit qđ eius non eſt: ⁊ errabit qr ſe aliq̄d declaraſſe exiſtimabit cũ nihil declarauerit. ¶ Eius vero de quo medicus formare debet q̄d ſit: ⁊ vtrũ ſit vel nõ ſit cuiꝰ eſſe nõ eſt manifeſtũ credere hec eſt ſumma. ¶ Elemẽta an ſint: ⁊ quot ſint: ⁊ qũo ſint: ⁊ q̄ ſint. Et cõplexiones que ſint: ⁊ quot ſint. Et humores an ſint: ⁊ quot ſint: ⁊ qũo ſint.

Et virtutes vtrū ſint: ⁊ quot ſint. Et ſpūs vtrū ſint: ⁊ quot ſint: et vbi. Et queqꝫ mutatio habet diſpoſitionē ⁊ eius mora habet cauſam. Et cauſe quot ſint. Membra aūt ⁊ eoꝝ iuuamēta ſenſu ⁊ anathomia diſcernere debet. ¶ Ea autē de quibꝰ formando ratiocinari debet ſunt egritudines ⁊ eaꝝ cauſe particulares ⁊ earum ſigna ⁊ qualiter egritudo remoueat ⁊ ſanitas ꝯſeruetur. Et cuiuſcunqꝫ earum eſſe occultū fuerit ad aliud declarandū demonſtrationē afferre debet ipm diuidēdo numerādo ⁊ complendo. ¶ Galenꝰ nāqꝫ cū demōſtratiuā argumētationē ſuper diuiſionē pmā facere aggreſſꝰ ſit non debet aggredi inqꝫtū eſt medicꝰ ſed inqꝫtū eſt phyloſophꝰ. ¶ In ſciētia eñ naturali dꝫ loqui ſicut alphachi: qui cū affirmare aggreſſus fuerit ꝙ cōmunitatē ſequi debēt nō dꝫ loqui de hoc inqꝫtū eſt alphachi: ſed inqꝫtū ipſe eſt mutachelin. Medicꝰ eñ inqꝫtū eſt medicꝰ: ⁊ alphaci inqꝫtū eſt alphachi: nō pōt de hoc ratiocinari. Quod ſi nō: perueniemus ad circūitionē.

¶ Doctrina ſecunda.

¶ Doctrina ſcda de elemētis cuius eſt vnū capitulū.

Elemēta ſunt corpa ⁊ ſunt ptes primi corpis hūani ⁊ alioꝝ q̄ i corpa diuerſarū formaꝝ diuidi minime poſſunt ex quoꝝ cōmixtione ſpecies diuerſe generatoꝝ fiunt. ¶ Medicus aūt phyſico credere debet ꝙ ſunt q̄ttuor: ⁊ nō plura quoꝝ duo ſunt leuia: ⁊ duo grauia. Leuia ſunt ignis ⁊ aer. Grauia terra ⁊ aqua. ¶ Terra eſt corpꝰ ſimplex cuius locus naturalis in medio totius exiſtit in quo naturaliter manet quieta ⁊ ad ipm cū ab eo ſeparata fuerit naturaliter mouetur ⁊ hec quidem eius naturalis grauitas exiſtit. Cuius quidem natura frigida eſt ⁊ ſicca. Ipſa eñ talis exiſtit ꝙ ſi dimiſſa fuerit: neqꝫ altera res extrinſeca eā cōuerterit appebit ex ea frigiditas ſenſibilis ⁊ ſiccitas. Eiꝰ vero eſſe in generatis iuuamētū preſtat ad retētionē faciendā ⁊ fictionē ⁊ ad cōſeruādas figuras ⁊ formas. ¶ Aqua aūt eſt corpꝰ ſimplex cuiꝰ naturalis locus eſt vt ſit circūdās terrā ⁊ circūdata ab aere cū in ſuis ſitibꝰ naturalibꝰ permāſerit. Et hec quidem eſt eius grauitas cōpatiua q̄ frigida eſt ⁊ humida. ſ. eiꝰ natura talis exiſtit: ꝙ ſi dimiſſa fuerit ſicut eſt neqꝫ vlla cauſa extrinſeca ei cōtraria fuerit: appebit ex ea frigiditas ſenſibilis ⁊ diſpoſitio q̄ eſt humiditas. Et ipſa quidē eſt eius gn̄atio in creatione ſua que reddit eam aptā ad ſpargendum: ⁊ extendendum pro qualibet re: q̄uis ſit pauca. Et recipit oēm figurā que eſt ſed nō retinet. Cuiꝰ ec̄ in generatis iuuamētū p̄ſtat ad figurādas formas quas in ſuis diuiſioibꝰ aliq̄ figurare volūt: ⁊ ad figurādū ⁊ ad lineādū ⁊ tpandū. Humidū eñ lꝫ cito formas figurales amittat cito tn̄ eas recipit. Sicut ſiccū lꝫ eas duriter ſuſcipiat durit tn̄ retiet eas. Cūqꝫ hūidū ⁊ ſiccū: ſe adiuicē tpauerit: adipiſcet ſiccū ab hūido vt cito ſuſcipiat tēſionē ⁊ facile figurari poſſit. Et acq̄ret hūidū a ſicco vt retineat firmit qd̄ in eo accidit ex rectificatiōe ⁊ equatiōe

Et ppter humidū phibetur ſiccum a ſua ſeparatione. Et ppter ſiccum phibetur humidū a ſua fluxibilitate. ¶ Aer aūt eſt corp⁹ ſimplex cuius naturalis locus eſt: vt ſit ſuper aquā ꝛ ſub igne: hec em̄ eſt eius leuitas cōpatiua. Ipſi⁹ em̄ natura calida eſt ꝛ humida ſm regulā quā diximus. Cuius quidem eſſe in generatis iuuat vt rarificētur: ꝛ alleuienť: ꝛ ſubtiliētur: ꝛ ad ſuperiora eleuenť. ¶ Ignis vero eſt corpus ſimplex cuius naturalis locus ſup omnes elemētarias exiſtit ptes: q̄ eſt cōcaua celi ſupficies: ipſe nāq3 ad celum peruenit. Et hec quidē eſt eius leuitas abſoluta. Cuius natura calida eſt ꝛ ſicca. Et eius eſſe in generatis preſtat iuuamētū vt maturet: et ſubtiliet: ꝛ pmiſceat: ꝛ vt eius penetratione currat p ea ſubſtantia aerea: ꝛ vt duoꝝ elemētoꝝ grauiū frigidorū purā frigiditatē frangat: ꝛ vt ꝺ elemētaria ꝓprietate ad ꝯplexionalitatē redeāt. ¶ Duo autē grauia plus iuuant ad membrorū generationē ꝛ eoꝝ quietem. Et duo leuia pl⁹ iuuāt ad generationē ſpirituū ꝛ motionē eoꝝ: ꝛ ad mouēda mēbra: l3 motor nō ſit niſi aīa. ¶ Hec ſunt elementa.

¶ Doctrina tertia.

¶ Doctrine tertie de cōplexionibus. Cap. I.

Complexio eſt qualitas q̄ ex actione adinuicē ꝛ paſſione ꝯtrariaꝝ qualitatū in elementis inuentarum: quoꝝ partes ad tātam paruitatē redacte ſunt: vt cuiuſq3 earum plurimū cōtingat: plurimū alterius prouenit. ¶ Cum enim adinuicem agunt ꝛ patiūtur ſuis virtutibus: accidit in earum ſumma qualitas in toto earꝫ ſimilis que eſt cōplexio. ¶ Et quoniā virtutes prime que ſunt in elementis predictis ſunt quattuor: caliditas: frigiditas: humiditas ꝛ ſiccitas: tunc manifeſtū eſt ꝙ complexiones in corporibus generatis ꝛ corruptis ſunt per eas. ¶ Et illud quidem eſt ſm ꝙ op3 per diuiſionem rōnalem cum ꝯſideratione abſoluta abſq3 vlla comparatione ad rem aliquā. ¶ Et eſt duobus modis. ¶ Quorum vnus eſt vt ſit cōplexio equalis ita vt q̄ntitates qualitatū cōtrariarū in cōplexionato ſint equales: nō ſuperātes: neq3 ſuperate: ꝛ ſit complexio qualitas in medio earum vere. ¶ Aliter vero mod⁹ eſt: vt nō ſit cōplexio qualitatū cōtrariarum media abſolute: ſed ad vna3 magis declinet extremitatū: aut in cōtrarietate que eſt inter caliditatē et frigiditatē: aut in cōtrarietate que eſt inter humiditatē ꝛ ſiccitatē aut inter vtraſq3. ¶ Qꝺ aūt in doctrina medicine cōſiderať equale aut extra equalitatem non eſt hoc neq3 illud. S3 medicus phyſico credere debet ꝙ equale ſm hāc intētionē quā diximus impoſſibile eſt aliquo mō inueniri quāto magis vt ſit hoīs cōpſo: aut membri humani. ¶ Debes aūt ſcire ꝙ equale de quo medici in ſuis inquiſitioīb⁹ tractāt nō eſt denominatū ab eq̄litate in qua eq̄litas cū pōdere eq̄liter exiſtit: ſ3 denoīať a iuſticia i diuiſiōe. Et hoc ē ꝙ iꝯplexionato in pmis attēdiť: ſiue ſit corp⁹ totū. ſiue ſit mēbrū vnū vt ſit in eo de elemētis cū ſuis q̄ntitatib⁹ ꝛ qualitatib⁹ mēſura quā humana

natura habere debet ſm melioꝛē ꝓpoꝛtionis ⁊ diuiſionis equitatē ¶ Accidit aūt diuiſio cū homo eam habuerit vere equalitati quā primā diximus valde ſit ꝓpinqua. ¶ Huic vero equalitati q̄ ſʒ humana attenditur coꝛpoꝛa: ⁊ que eſt in cōparatione alioꝝ que hanc non habent equalitatē: neqꝫ hn̄t ꝓpinquitateʒ equalitatis quam prius nominauimus quā hʒ hō: octo ꝯſiderationū accidūt modi. ¶ Aut em̄ erit ſm ſpēm cōparatā ei que ab ea diuerſificatur ⁊ eſt alia ab ea. ¶ Aut ſm ſpēm vel aliter ſm vnā maneriē ſpeciei ꝯparatā ei qđ eſt diuerſum ab ea ex eo qđ eſt in ea. ¶ Aut erit ſm aliquaʒ partē ſpeciei ꝯparatā ei qđ ab ea diuerſuʒ exiſtit ⁊ eſt extra ipſam ⁊ in eius ſpecie. ¶ Aut erit ſm partē ſpeciei ꝯparatā ei qđ diuerſum eſt ab ea ex eo qđ eſt in eius pte ſue ſpeciei. ¶ Aut erit ſm ſingulare cōparatū ſuis diſpoſitionibꝰ q̄ in ipſo ſunt. ¶ Aut erit ſm mēbꝛuʒ cōparatū ei qđ ab eo diuerſuʒ exiſtit ex eo qđ eſt extra ipm in coꝛpore ſuo. ¶ Aut erit ſm mēbꝛū cōparatū ſuis diſpoſitionibꝰ in ſeipſo ¶ Primꝰ modꝰ eſt equalitas q̄ in hoīe attēditur cōparatione alioꝛum generatoꝛū ⁊ eſt res magnā habēs latitudineʒ q̄ diffinitione minime pōt cōpꝛehendi: neqꝫ etiā qualitercūqꝫ cōtingat exiſtit: ſʒ inter multitudinē ⁊ paucitatē duas obtinet extremitates: ab vna quarū cū egreſſa fuerit: nō poterit eſſe hūana cōplo. ¶ Scđs vero modus medialis qui inter duas extremitates huius late ꝯplexiōis exn̄s inuenit̄ in indiuiduo qđ eſt in vltimo equalitatis ex ſpecie q̄ ē in fine equalitatis ⁊ in etate in qua augmentū ad ſuū ꝑuenit finem. Et hec quidē equalitas: lʒ ēt nō ſit eq̄litas certa quā in huius capituli pꝛincipio noīauimus eo qꝛ hāc inueniri nō eſt poſſibile: ē em̄ ei ꝓpinqua. Et hic etiā hō equalitati nō qualitercūqꝫ vicinus exiſtit ſʒ ſm ſuoꝝ mēbꝛoꝝ alterationē vel alternationē: calidoꝛū ſicut coꝛ: ⁊ frigidoꝝ ſicut cerebꝛū ⁊ humidoꝛū velut epar ⁊ ſiccoꝝ: ſicut oſſa. ¶ Cū ergo pōderabūt ⁊ equabuntur erit vicinus equalitati certe. In conſideratione vero cuiuſqꝫ membꝛi non niſi vnius quod eſt cutis: quemadmodum poſtea dicemus. In comparatione autem ſpirituum ⁊ membꝛoꝛum pꝛincipalium impoſſibile eſt ipſum huic certe equalitati eſſe pꝛopinquum: ſed egreditur ab ea tendens ad caliditatē ⁊ humiditatē. ¶ Vite etem̄ pꝛincipiū ſunt coꝛ ⁊ ſpūs: q̄ quidem ambo vehementer calida exiſtunt ad ſuperfluitatē declinātia. Et vita q̄dē exiſtūt ꝑ caliditatē. Et augmentū ꝑ humiditatē. Etem̄ caliditas in humiditate exiſtit ⁊ ab ea nutritur. ¶ Membꝛa vero pꝛincipalia ſunt tria ſicut declarabimus. Et ex eis quidem eſt vnū frigidū qđ eſt cerebꝛū cuius frigiditas nō ꝑuenit ad coꝛdis caliditatē tēperādā ⁊ epis caliditatē tēperādā. Et ex eis vnū ē ſiccū aut ſiccitati ꝓpinquū: ⁊ ipſuʒ ē coꝛ: ſʒ eius ſiccitas nō ꝑuenit ad humiditatē cerebꝛi ⁊ epatis tēperandā. Neqꝫ ēt cerebꝛū tm̄ ē frigidū. Neqꝫ coꝛ tm̄ eſt ſiccū. Sʒ coꝛ cōparatione alioꝝ duoꝝ ē ſiccū. Et cerebꝛū alioꝝ duoꝝ cōparatiōe eſt frigidū. Modi vero tertij latitudo an

guſtior eſt latitudine primi modi.ſ.equalitatis ſpālis: latitudinem tñ hʒ magnā. Et eſt cōplexio q̄ alicui gentiū cōgrua exiſtit ſm cōparationē alicuiꝰ climatis ⁊ alicuiꝰ aeris. Indi nāqꝫ ↄplexionē habēt inſil' qua ſani exiſtūt: ⁊ ſclaui aliā hñt ↄplexionē qua ſani degūt ⁊ vnaqueqꝫ eaꝝ p cōparationē ad ſuā ſpēm ſue ſpei ↄparatiōe ē tēperata q̄ cōparatione alteriꝰ nō eſt cōtēperata. Corpus nāqꝫ indicū ſm ↄplexionē ſclaui quale fiet: aut infirmabit: aut morief. Et ſimiliter cū ſclaui ↄplexione indi quale reddet. erit corporis diſpō contraria. ¶ Que igit ſpēs in terra habitabili ↄmorātiū habebit cōplexionē eis ꝓpriā aeri ſue climatis ↄuenientē ⁊ habebit latitudinē: cuiꝰ quidē latitudo hʒ duas extremitates multitudinis ⁊ paucitatis. ¶ Quartus aūt modus eſt mediū qđ eſt inter duas extremitates latitudinis cōplexiōis climatis. Et ipſuʒ eſt ↄplexio ↄplexionis ſpeciei tēperatior. ¶ Modus vo quintꝰ eſt anguſtior primo et tertio. Et eſt cōplexio quā debet habere indiui duū deſignatū qua viuuʒ ⁊ ſanum reperitur. Que etiā latitudinē hʒ ad quā duc terminantur multitudinis ⁊ paucitatis extremitates. ¶ Debet aūt ſcire ꝙ oē indiuiduū dʒ habere ↄplexionē ſibi ſolūmō ꝓpriā in qua aliđ ei aſſociari eſt impoſſibile. ¶ Sextus aūt modꝰ eſt mediū qđ eſt inter iſtos duos terminos qđ ē ↄplexio: quā cū hūerit indiuiduū erit melioris ↄplexionis cuius ipſuʒ eſſe opʒ. ¶ Modꝰ aūt ſeptimus eſt cōplexio quā vnaqueqꝫ mēbrorū ſpecies habere debet in qua aliđ diuerſificatur. Equalitas nāqꝫ oſſis eſt vt ſiccitas in eo plus abundet. Et cerebri vt humiditas in eo plurimū abūdet. Et cordis vt in eo ſit plus caliditatis. Et neruoꝝ vt in eis plurimū abundet frigiditas. ¶ Modus aūt octauus eſt cōplexio mēbri ſingularis: quam cū habuerit erit melioris diſpōis quā habere pōt. ¶ Cū aūt ſpēs cōſiderauimus inueniemꝰ hoīeʒ certe equalitati ꝓpinquiorē. ¶ Cūqꝫ regiones attēderimꝰ certificatū nobis erit ꝙ ſi fuerit locꝰ q̄ inhabitabitur ſub equatione diei: neqꝫ aliqua de rebus terrenis obuiādo impediuerit vcʒ montes aut maria: oportebit ibi habitātes eq̄litati certe ꝓpinquiores exiſtere q̄ꝫ alicuius regionum. ¶ Iā autē nobis affirmatū eſt ꝙ opinio q̄ accipit ꝙ exceſſus ab equalitate ē cā ꝓpinquitatis ſolis eſt falſa. Rectitudo eñ ſolis ſuꝑ capita minꝰ ibi malum operatur: ⁊ minus mutat aerē q̄ꝫ rectitudinis ꝓpinquitas apud nos aut apud eos q̄ ſunt in maiori latitudine q̄ꝫ nos: licʒ rectitudinē nō habeamꝰ. ¶ Amplius aūt oēs diſpoſitiones morantiuʒ in linea equinoctiali ſunt diſpoſitiones nobiles ſimiles. Neqꝫ aer ibi impeditur impedimento ſenſibili: ſed eorum cōplexionibus ſemper eſt ſimilis. Et ad hanc ſententiam affirmandam iam fecimus dictionem. ¶ Poſt iſtos autem qui in quarto morantur climate magis temperati exiſtunt. Non enim aduruntur propter moram rectitudinis ſolis ſuper eorum capita. Neqꝫ elongatur ab eis parum; quemadmodum fit in clima ſecundo ⁊ tertio. Neqꝫ con-

gelantur ſicut contingit his qui in extremitate quinti climatis ha bitāt: ꝛ qui ſm latitudinē ſunt remotiores ꝓpterea ꝙ ſol ab eorū ca pitibus eſt remotus. ¶ In mēbris vero iā manifeſtum fuit ꝙ mem bra principalia non ſunt equalitati certe multū ꝓpinqua. Immo opꝫ vt ſcias ꝙ caro eſt mēbrum illi equalitati magis propinquum ꝙ̄ cetera mēbra. Cutis tñ carne propinquior eſt. Quaſi eñ nō pa titur ab aqua equaliter tēperata cui⁹ medietas ſit nix ꝛ altera me dietas ſit aqua feruēs. Et forſitā caliditas vena ꝛ ꝛ ſanguinis neruo rum frigiditati in ea equatur. Similiter quoqꝫ non patitur a cor pore quod bene tēperatū exiſtit ex ſiccioribus corporib⁹ ꝛ humidio ribus cū in eis equalia fuerint. ¶ Et nos quidē ſcimus ꝙ nō eſt cā quare non patiatur niſi quia non ſentit illud. Neqꝫ eſt tale quale il lud niſi quia propter ipſuꝫ non patitur. Niſi eñ tale eſſet quale illū propter illō pateretur. Res enim que vnius ſunt originis ꝛ in natu ris opponuntur: vne ab alijs patiuntur: ſed ab eo qō ei in qualita te cōmunicat res nō patitur. ¶ Quod autem in cute magis exiſtit tēperatum eſt cutis manus. Et quod in cute manus temperatius ē eſt cutis vole. Et tēperatius eius eſt quod eſt ſuper digitos. Et tem peratius eius eſt quod eſt ſuper indicem. Et qō tēperatius eius eſt quod eſt in pulpa extremitatis eius: ꝛ propter illud eſt melioris ſen ſibilitatis. Et quod in cute vole magis exiſtit tēperatū: eſt quod in digitorū extremitatibus inuenitur. Quapropter extremitates di gitorum aliorum quaſi indices exiſtūt qualitatum natura tactua liuꝫ. Debet eñ declinatio indicis equalis exiſtere ad vnāquāqꝫ ex tremitatuꝫ: ideo vt egreſſuꝫ ab equalitate ꝛ a medietate percipiat ¶ Debes autē ſcire vltra hoc qō ſciuiſti ꝙ cū dicim⁹ de medicina ꝙ eſt temperata nolumus dicere ꝙ ſit tēperata certe: quoniā illud eſt impoſſibile. Neqꝫ volumus dicere ꝙ tēperamento humano in ſua cōplexione ſit tēperata. Si eñ ita eſſet: tūc eſſet ex ipſamet hu mana ſubſtantia. ¶ Sed volumus ꝙ cum propter calorem natu ralē qui in corpore exiſtit humano patietur qualitate afficietur q̄ hoīs qualitatē nō ſupergredit̄ in aliqua duarū extremitatū equa litate excedentiū. Non ergo in ipſo operabitur effectū qualitatem excedentē. Cōſideratione igitur ſue opationis in corpore humano eſt equalis. ¶ Et ſimiliter cū dicimus ꝙ eſt calida aut frigida: no lumus dicere ꝙ in ſui ſubſtātia ſit in vltimo caliditatis aut frigi ditatis: aut in ſui ſubſtātia ſit calidior corpore humano aut frigi dior. Si eñ eñ ita foret: cuius complexio eſſet ſicut hoīs ꝯplexio: eſſet tēperatū. ¶ Sed volumus dicere ꝙ ꝓpter ipſaꝫ in corpore ꝓ uenit caliditas ꝛ frigiditas maior illa quā ex ſe hēbat. ¶ Quapro pter vna medicina plerunqꝫ eſt frigida humani corporis ꝯparatio ne et cōparatiōe corporis ſcorpionis calida ꝛ hūani corpis ꝯpatio ne calida: ꝛ frigida corporis ſerpentis cōparatione. Immo qñqꝫ et vna medicina exiſtit calida comparatione corporis petri magis ꝙ̄

comparatione corporis pauli. Ideoq; precipitur eis qui medicant vt cum cõplexionẽ mutare voluerint ⁊ vnam adhibuerint medicinam q̃ nõ cõtulerit ab ea diſcedãt. ¶ Poſtq; igit de cõplexione tẽperata que dicẽda erãt ꝯpleuimus: ad loquendũ de cõplexionibus diſtẽperatis redeamus. ¶ Dicemus itaq; ꝙ ꝯplexiones diſtemperatas equale eſt ſiue cõprehenderis ſm cõparationẽ ſpeciei aut partis: aut indiuidui: aut mẽbri: q̃ ſunt octo. Et ſunt oẽs cõmunicantes in hoc ꝙ ꝯplexioni tẽperate ſunt oppoſite. Et he octo ꝓueniũt queadmodũ dicem⁹. Etẽ ꝙ egreſſus ab equalitate: aut ẽ ſimplex q̃ equalitatẽ nõ excesſit niſi ſm vnã cõtrarietatẽ: aut ẽ cõpoſitus qui equalitatẽ ſm duas cõtrarietates exceſſit. ¶ Et ſimplicis quidẽ q̃ ſm vnã exceſſerit cõtrarietatẽ: aut eſt exceſſus ſm cõtrarietatẽ agẽtem. Quod eſt aliquo duoꝝ modoꝝ. Quoniã aut eſt calidior q̃ dꝫ. ſed nec eſt humidior nec ſiccior: aut frigidior q̃ debet: ſꝫ neq; humidior neq; ſiccior. Aut ſm cõtrarietatẽ patientẽ. Quod eſt vno duorũ modorũ. Quoniã aut eſt ſiccior: q̃ dꝫ ſꝫ nõ eſt calidior neq; frigidior: aut humidior: ſꝫ nõ eſt frigidior neq; calidior. ¶ Iſte tñ q̃tuor nõ diu permanẽt. Caliditas nãq; maior q̃ dꝫ reddit corpus ſiccius q̃ opꝫ. Et frigiditas maior q̃ dꝫ facit corpus humidi⁹ q̃ opꝫ hũiditate extranea. Et ſiccitas maior q̃ dꝫ cito reddit ipꝫ frigidi⁹ q̃ opꝫ. Et humiditas maior q̃ debet ſi valde fuerit ſupflua veloci⁹ reducit ipſum ad frigiditatẽ q̃ ſiccitas maior. Que ſi plurima non fuerit: ꝯſeruabit ipm ꝓlixiori tpe. Ad vltimũ ṽo reddit ipſuꝫ frigidius q̃ debet. Tu tamẽ ex hoc intellige ꝙ equalitas ⁊ ſanitas magis pertinẽt caliditati q̃ frigiditati. Et he quidẽ ſunt ſimplices q̃tuor. ¶ Cõpoſite aũt ſunt in quibus fit egreſſus ab equalitate ſm vtraſq; contrarietates: velut ſi ſit ꝯplexio calidior ⁊ hũidior ſil' q̃ opꝫ aut calidior ⁊ ſiccior ſimul q̃ opꝫ: aut frigidior ⁊ humidior ſil' q̃ opꝫ: aut frigidior ⁊ ſiccior ſil' q̃ opꝫ. ¶ Non eñ põt eſſe frigidior ⁊ calidior ſimul: neq; ſiccior ⁊ humidior ſil'. ¶ Unaqueq; autẽ harum octo ꝯplexionũ: aut eſt ſine materia. Qđ quidẽ eſt cũ ꝯplexio corpus qualitate ſolũmodo afficit ita ꝙ corpus hac qualitate non afficit propter humorẽ in ipſum penetrantem qui hanc habeat qualitatem ad quam immutatur corpus. Neq; fiat niſi ſicut tum caliditate eius qui calefit ad ignẽ aut frigiditate eius qui ad niuẽ infrigidat⁹ eſt. ¶ Aut eſt cũ materia. Quod quidẽ eſt cũ corpus non afficitur qualitate huius cõplexionis niſi ꝓpter vicinitatẽ humoris in ipſum penetrantis in q̃ hec equalitas ſuperabundãs exiſtit queadmodũ corp⁹ humanũ cã vitrei flegmatis infrigidatur: aut cã colerici humoris praſſini calefit. Tu autem in libro tertio ⁊ quarto cuiuſq;. 16. complexionum exemplum inuenies. ¶ Et eſt tibi ſciendũ ꝙ complexio cum materia duobus modis eſt. ¶ Mẽbrũ eñ qñq; exterius a materia madefactum eſt. Et quandoq; materia penetrat et retinetur in foraminibus et ventriculis ipſius. Et eſt cũ receptio ⁊ penetratio eſt apoſtemãs. Et eſt cum non. ¶ Hec eſt de cõ-

plexione dictio. Medicus aũt phiſico credere debet ſecũdũ ſemitã poſitionis quod non eſt ei manifeſtũ per ſe.

De complexionibus membrorum. Caput. 2.

Dico q deus cuiq animali et cuiq mẽbro donauit ex cõplexione qd magis meretur et qd ei⁹ actiõibus ac diſpoſitionibus ſm poſſibilitatẽ melius exiſtit. hoc aũt certificare philoſophi eſt et nõ medici. Donauit aũt homini cõplexionẽ temperatiorem q̃ in hoc mundo eſſe ẽ poſſe cũ ſuarum virtutũ conuenientia quib⁹ agit et patitur. Et vnicuiq mẽbro donauit de cõplexione qd meret. Poſuit ergo quedam ex mẽbris calidiora: et alia frigidiora et alia ſicciora: et alia humidiora. Quod aũt in corpore eſt calidi⁹ eſt ſpiritus et cor a quo procedit. Deinde ſanguis: licet in epate generetur: qr enim cũ corde continuus exiſtit ab eo plus acquirit caloris q̃ epar habeat. Poſtea epar qr eſt ſicut ſanguis congelatus. Poſt quod eſt caro que minoris eſt caloris q̃ epar: ppterea q nervorum villi in ea mixti ſunt qui ſunt frigidi. Deinde ſunt muſculi q minoris ſunt caliditatis q̃ caro ſimplex propter illud quod de neruis et ligamentis eius admiſcetur. Poſtea eſt ſplen ppter illud qd eſt in eo d fece ſanguinis. Poſtea renes eo q nõ mult⁹ in eis exiſtit ſanguis. Deinde arteriarum tunice: non propter ipſarum neruoſa corpora: ſed propter illud qd recipiũt de calefactiõe ſanguinis et ſpirit⁹ qui ſunt in eis. Poſtea ſunt venarum non pulſatilium tunice propter ſanguinem ſolum. Poſtea cutis vole temperate. Frigidius vero qd in corpe eſt flegma. Poſtea pili. Deinde os. Poſtea cartilago. Poſt ligamentum. Deide chorda. Poſt panniculus. Deinde neruus. Poſt nucha. Poſt cerebrum. Deinde adeps. Poſtea pinguedo. Poſtea cutis. Humidius vero qd eſt in corpore eſt flegma. Poſt ſãguis. Poſtea piguedo. Poſtea adeps. Poſtea cerebrũ. Poſtea nucha. Poſtea caro mãmillarũ et teſticulorũ. Poſt pulmo. Poſt epar. Deide renes. Poſtea muſculi. Poſt cutis. Et hic quidem eſt ordo quo Galenus diſponit ea. Scire tamẽ debes qd pulmo in ſubſtãtia et nõ natura eſt humidus vehementi humiditate: Omnis enim complexio membri naturalis ſimilis ẽ ei quo nutritur. Et ſm ſua accidentalem complexionẽ ſimilatur ei quod ab ipſo ſuperfluit. Pulmo autẽ nutritur calidiſſimo ſanguine et multo admixto colore: et hoc quidem ipſemet Galenus nos docet. In ipſo vero multa humiditatis ſuperfluitas colligitur propter illud qd ad ipſum aſcendit de vapore corporis et propter illud quod ad ipſũ deſcẽdit ex catarris. Poſtq̃ igit ſic eſt res: epari multomagis hũidum eſt pulmone humiditate naturali: et pulmo magis eſt madefactus: lz humiditatis mora ipm in ſui etiã ſubſtãtia molliorẽ fecerit. Et diſpoſitiones flegmatis et ſanguinis ita intelligende ſunt flegmatis nãq hũectatio ẽ ſm modũ madefaciẽdi. Et ſanguinis hũectatio eſt ſm modũ augmẽtũ faciẽdi in ſubſtãtia: licet flegma

naturale aqueum plerunqꝫ ſit maioris humiditatis ꝙ̄ ſanguis. Ex ſanguine eñi cũ quãtũ digeri debet digeritur: multum humiditatis ex eo reſoluit que erat flegmatis naturalis, aquei quod ad ipſum conuerſum fuit. In ſequentibus aũt ſcies qđ flegma naturale eſt ſanguis qui aliqua conuerſus eſt cõuerſione. ¶ Res autẽ ſiccioꝛ que eſt in coꝛpe ſunt pili. ſunt. n. ex vapoꝛe fumoſo qui eleuat. Reſolutum nãqꝫ fuit qđ in eo de vapoꝛe miſtum erat ⁊ pura fumoſitas congelata. Poſtea eſt os: ipm̃ nãqꝫ oĩb⁹ mẽbꝛis durius exiſtit: humidi⁹ tamẽ pilis eſt. Oſſis nãqꝫ generatio ex ſanguine cuius fumus eſt ſiccus qui humoꝛes naturales exiccat locatus in eis. Quapropter os multa nutrit aĩalia. Pili ṽo eoꝝ nullũ nutriũt. aut foꝛtaſſe: ſi nutriũt ex eis aliqđ valde eſt rarũ ⁊ extraneũ: ſicut exiſtimãt quidã ꝙ veſpertiliões eos digerãt: ⁊ in eis delectẽtur. Nos aũt cũ duas quãtitates oſſis ⁊ piloꝝ in pondere equali aſſumpſerimus ⁊ eas ĩ cucurbita alẽbico ſuppoſito diſtilauerim⁹ egrediet ex oſſe pl⁹ aque ⁊ plus olei: ⁊ remanebit min⁹ fecis. Os ergo pilo humidius eſt. Poſt os aũt in ſiccitate eſt cartilago. Poſtea ligamentũ. Poſt choꝛda Poſt pãniculus. Poſt arterie. Poſt nerui motiui. Poſt coꝛ Poſt nerui ſenſus. Motiones. n. nerui frigidioꝛes ſimul exiſtũt tẽꝑato. Nerui aũt ſenſ⁹ frigidioꝛes ꝗdem: ſꝫ nõ multũ ſunt tꝑato ſicioꝛes: ⁊ foꝛtaſſe ſunt ei pꝛopinꝗ: ⁊ neqꝫ etiã in frigiditate ſunt ab eo valde remoti. Poſtea eſt cutis.

¶ De ꝯplexionibus etatũ ⁊ generum. Capitulũ. 3.

Etates oẽs ſunt quattuoꝛ. ¶ Etas adolẽdi ꝗ vocat etas adoleſcẽtie: ⁊ ẽ fere vſqꝫ ad. 25. ãnos. ¶ Poſtea ẽ etas ꝯſiſtẽdi ꝗ vocat etas pulchꝛitudinis ⁊ eſt fere vſqꝫ ad. 35. aut. 40. ãnos. ¶ Etates minuẽdi cũ virt⁹ nõ admittit: ⁊ hec eſt etas ſenectutis ꝗ fere eſt vſqꝫ ad annos. 60. Et eſt etas minuendi cũ manifeſta virtutis debilitate ⁊ hec ꝗdem eſt etas ſeniũ ⁊ finis vite. ¶ Adoleſcẽtie vero etas diuidit' in etatẽ infantie. Et hec ꝗdem eſt cũ mẽbꝛa pueri nondũ ad motiones ⁊ ambulãdũ ſunt apta. ¶ Et in etatẽ dentiũ plantatiuã ꝗ eſt poſt ambulationẽ: ⁊ anteqꝫ ſit foꝛtis: ⁊ illud eſt cũ nondũ gingiue ſunt omnibus dentibus replete. ¶ Poſtea eſt etas cõcuſſiõis qđ' ꝗdẽ eſt poſt vehemẽtiã ⁊ natiuitatem dẽtium ⁊ anteqꝫ polluant. ¶ Deinde eſt etas algulemati vel alguadiz rehac. i. cum ab eo egreditur ſperma que eſt quouſqꝫ barbeſcat. ¶ Poſtea eſt etas foꝛtitudinis que eſt donec ſinat creſcere. ¶ Infantiũ vero ſolũ ab infantia vſqꝫ ad iuuentutem complexio in caloꝛe fere tempatoꝛ in humiditate fere ſuperflua exiſtit. ¶ Medici autem antiqui inter ſe diſceptauerunt de duabus caliditatibus pueritie ⁊ iuuentutis. ¶ Fuerunt enim eoꝛum quidam qui dixerunt quod caliditas pueri eſt maioꝛ: et ideo pꝛopter illam plus creſcit. Ideoqꝫ omnes eius operationes naturales deſiderij et digeſtiones ſunt maioꝛes et diutius durantes: quoniam caloꝛ innatus qui ineſt eis

ex ſpermate magis eſt aggregatus et eſt minoris temporis. ¶ Et ex eis fuerũt qui dixerũt quod calor inatus in iuuenibus ē valde fortior quoniam eorum ſanguis eſt maioris quãtitatis et magis ſpiſſus. Ideoq̧ accidit eis fluxus ſanguinis ex narib⁹ plus ⁊ forti⁹. Et qḋ eoꝝ cõplexio plus ad colerã declinat: ⁊ pueroꝝ̃ cõplexio plus declinat ad flegma. Et qḋ iuuenes vehemẽtiorũ motionum exiſtunt motus vero nõ eſt niſi propter calorem. Et ipſi etiam vehementioris iſtibꝛe exiſtunt: et ſunt melioris digeſtionis: et hoc ex calore. De ſideriũ nãq̧ nõ eſt ex calore ſ3 ex frigiditate. Ideoq̧ canin⁹ appetitus ex frigiditate ſepius contingit. Signũ aũt quod vehementioris iſtimbꝛe iſti exiſtant eſt: ꝙ neq̧ nauſea accidit eis: neq̧ vomit⁹ neq̧ faſtidium: quemadmodũ contingit pueris propter digeſtiue eorum maliciam. Et ſignum ꝙ eorũ cõplexio magis colere ꝑtinet eſt ꝙ omnes eorum egritudines ſunt calide: ſicut febris tertiana: ⁊ eoꝝ vomitus totus eſt colericus. Egritudines autem plurime que pueris eueniunt ſunt frigide et humide: ⁊ eorum febꝛes flegmatice et plurimum qḋ vomũt eſt flegma. Et augmentum qḋ eſt ĩ pueris nõ eſt ꝓpter fortitudinẽ caliditatis eorũ: neq̧ eſt niſi propter multã ipſoꝝ humiditatẽ: maximũ etiã eorũ deſiderium ſignificat caloris eoꝝ diminutionẽ. ¶ He quidẽ ſunt duarum ſectarũ ſniẽ ⁊ ipſarum rõnes. ¶ Galenus ambabus vero ſectis contradicit. Dicit enim ꝙ eoꝝ caliditates in radice ſunt equales. Sed pueroꝝ caliditas ē maioris quantitatis et minoris qualitatis. ſ. acuitatis ⁊ iuuenum caliditas eſt minoris quãtitatis ⁊ maioris qualitatis. ſ. acuitatis ¶ Et huius quidẽ declaratio ſicut ipſe dicit eſt vt opinemur vna3 ſolam caliditatem in menſura aut corpus ſubtile calidum vnu3 in quantitate et qualitate in ſubſtantiam humidam multam ſemel penetraſſe: ſicut aqua: ⁊ alia vice penetraſſe in ſubſtãtiam ſiccam ⁊ paucam, ſicut lapis. Et cum ſic fuerit inueniem⁹ caliditatẽ aquea3 maioris quantitatis et minoris caliditatem: lapideam minoris quantitatis et acutioris qualitatis. Et ita debes agnoſcere caliditatem que eſt in pueris ⁊ iuuenibus. ¶ Pueri enim non fuerunt generati niſi ex ſpermate quod eſt multum calidũ. ⁊ huic calori nondum accidit res que ipſum extinguat. Puer namq̧ augeri non ceſſat ſed creſcẽdo graditur. Neq̧ adhuc ſtetit: nedum ꝙ iam retrocedat. Iuuenibus vero nihil accidit quod eorum calorem augmẽtet innatum neq̧ etiam aliquid quod ipſum extinguat: ſed ille calor in eis conſeruatur humiditate minoris quãtitatis ⁊ qualitatis ſimul donec ad declinationem perueniat. Neq̧ tamẽ huius humiditatis diminutio eſt adhuc diminutio q̃ caliditatẽ retinere nõ poſſit: neq̧ eſt niſi quia agmentum facere nõ valet. Quaſi humiditas tanta erat prius ꝙ duas res facere poterat cuſtodire videl3 calorẽ ⁊ ſupereſſe etiam ad augmentum faciẽdũ. Ad vltimũ vero ad hoc deueniet ꝙ neutrã duarũ rerũ efficere valebit: op3 ergo vt ĩ medio

talis exiſtat φ poſſit vnã rẽ efficere et nõ alterã. Falſum aũt eſt vt dicamus ipm poſſe agmentare:et nõ poſſe retinere calorem innatũ Quõ enim in re augmentum preſtare poteſt qḋ radicẽ nõ valet cu ſtodire? Reſtat ergo vt dicamus φ calorem cuſtodire po teſt:et in corpore augmentum preſtare non poteſt. Et ſcitum eſt φ hec eſt etas iuuentutis. ¶ Quod autẽ dixit ſecunda ſecta φ augmentum qḋ eſt in pueris nõ eſt niſi ꝑpter humiditatẽ ⁊ nõ propter calorem eſt dictio falſa. Humiditas namq; augmenti eſt materia. Et mate ria nõ patit̃ ꝑ ſe:neq; ꝑ ſe creatur:immo apud operationẽ virtutis in eã agentis. Uirtus aũt hoc agens eſt aĩa aut natura ꝑcepto dei. Neq; agit niſi cũ inſtrumẽto:⁊ illud ẽ calor innat⁹. ¶ Qḋ aũt dixe rũt ẽt φ vehemẽs deſideriũ qḋ eſt in pueris non eſt niſi propter fri giditatẽ ꝯplexionis eoꝝ eſt dictio falſa. Ex malo nãq; deſiderio: qḋ eſt ꝑpter frigiditatem cõplexionis nõ ꝑuenit iſtimbre:neq; nutri mentũ. Puerorũ enĩ iſtimbre melior eſt φ̃ eſſe poteſt in pluribus ho ris. Neq; in eoꝝ corporibus niſi foret ꝑpter hoc de permutatione eius qḋ comedit̃ plus prouenit φ̃ fit illud quod diſſoluit̃ : propter quod creſcunt. Aliqñ vero accidit eis malitiam iſtimbre ꝑpter eo rũ guloſitatem:⁊ qꝛ eorũ comeſtiones malis diſponũtur ordinib⁹: ⁊ comedũt res malas ⁊ hũidas:⁊ mlˈtas ⁊ deſuꝑ malis mouent̃ moti bus. Quapropter de ſuperfluitatibus plus ĩ eis adunat̃:vnde pur gatione indigent ⁊ precipue eorum pulmones. Ideoq; eorũ anheli tus eſt ſpiſſior et velocior. Magnitudinem tñ nõ habet eo φ eorũ virtus nondum ad cõplementum peruenit. ¶ Hec eſt dictio de cõ plexione pueritie ⁊ iuuẽtutis:quẽadmoduʒ Gal. declarauit cuius nos ſumus interpretes. ¶ Preterea faciendũ eſt φ caliditas poſt temp⁹ cõſiſtendi minui incipit:propterea φ aer circũdans materiã eius que eſt humiditas exiccat. Calor quoq; innatus qui eſt intus ad hoc adiuuat. Et labor proueniens ex motionibus corporeis et animalibus que neceſſarie ſunt in vita. Et defect⁹ nature ad reſiſtẽ dum illi toti ſemper. ¶ Omnes enim virtutes corporee ſunt finite Hoc autẽ iã ratiocinatũ fuit in ſcĩa naturali:ei⁹ ergo oꝑatio non ſemper exiſtit in materijs. ¶ Ampli⁹ ſi hic virtus ĩfinita foret ⁊ ſem per ꝑmutationẽ in corꝑe faceret ei⁹ qḋ diſſoluit̃ equaliter ⁊ vno mõ diſſolutio tñ vno mõ nõ eſſet:immo ſemꝑ quotidie augeretur:⁊ cor pus diſſolutionẽ tolerare nõ poſſet:⁊ diſſolutio humiditatũ finiret quãto magis cũ due res ſe iuuẽt ad minorationem faciendam ⁊ re trocedẽdũ. Et poſtφ̃ ſic eſt opꝫ neceſſario vt materia deſtruat̃:⁊ ca lor extiguat̃:⁊ ꝑcipue cũ ad ei⁹ extinctionẽ adiuuet̃ ꝑter vel ꝑpter ma teriei defectũ alia cã. Et illud eſt humor extrane⁹ q̃ accidit aſſidue ꝑpterea φ cib⁹ priuat̃ digeſtione. Et adiuuat ad extinguẽdũ ipm duob⁹ modis. Uno ſuffocãdo ⁊ tegẽdo. Alio q̃litati obuiãdo. Hic eñ humor eſt flegmatic⁹ frigid⁹. Et hec ẽ mors naturalis cuiq; indi uiduo deſtinata ſm ſuã primã cõplexionẽ vſq; ad terminũ quẽ i ſua

potētia h3 ad ſuā hūiditatē ꝯſeruādā. Unūquodq3 em̄ eoꝝ terminū ꝓpꝛiū h3 q̄ i idiuiduis diuerſificat̄ ꝓpter cōplexionū diuerſitatē. Et hi quidē ſunt termini naturales. Sūt ꝟo ꝛ alij termini abbꝛeuiati Totū tn̄ diuino ꝑuenit ꝑcepto. ¶ Qđ ergo ex hoc acq̄ſiuim⁹ eſt ꝙ pueroꝝ ꝛ iuuenū coꝛpa quātū ad qualitatē ſunt calida. Et coꝛpa ſe nūꝝ decrepitoꝝ ſunt frigida. S3 pueroꝝ coꝛpa eq̄li ſunt hūidioꝛa ꝓpter augmētū. Et hoc q̄dē nobis inſinuat experimētū qđ de mollicie oſſiū eſt ꝛ neruoꝝ vel mēbꝛoꝝ ipoꝝ. Et cōſideratio q̄m parū eſt ei quo fuerūt ſpermaꝝ ſpūs vapoꝛalis. ¶ Senes aūt ꝛ decrepiti ꝓpꝛie ꝑter hoc ꝙ ſunt frigidioꝛes adhuc ſunt ſiccioꝛes. Et hoc q̄dē ſcit̄ experimēto qđ habet̄ de duritia oſſiū eoꝝ ꝛ aſperitate cutis eoꝝ. Et ꝯſideratiōe. Eo ꝙ ꝓlixū eſt tp̄s ex q̄ fuerūt ſpermaꝝ ſanguis ꝛ ſpūs vapoꝛalis. Et in pueris q̄dē ꝛ iuuenib⁹ eſt igneitas equalis. S3 in pueris pl⁹ abūdat acritas ꝛ aq̄itas. Et i ſenib⁹ ꝛ decrepitis pl⁹ abūdat terreſtreitas q̄ in illis duob⁹: ꝛ eſt in decrepitꝫ pl⁹. ¶ Juuēt⁹ aūt h3 cōplexionē magis eq̄lē cōplexiōe pueri. Cōparatiōe tn̄ pueri eſt ei⁹ cōplexio ſicca. Et ſenis ꝛ decrepiti ꝯꝑatiōe eſt hūida. Decrepit⁹ ꝟo eſt ſiccioꝛ iuuene ꝛ ſene in mēbꝛis ſimplicib⁹: ꝛ hūidioꝛ vtriſq3 hūiditate extranea madefaciēte. ¶ Scđm ꝟo diuerſitatē cōplexionū geneꝝ femine frigidioꝛis exiſtūt cōplexiōis. Jdeoq3 ſunt in creatura minoꝛes maſculis. Et ſunt hūidioꝛes. Ergo ꝓpter ꝯplexionē eaꝝ ꝛ frigiditatē multiplicant̄ eaꝝ ſupfluitates: ꝛ ꝓpter paucū ipaꝝ exercitiū. Et ſubſtātia carniū eſt rarioꝛ: licet viri caro ex parte cōplexiōis ei⁹ qđ ei admiſcetur ſit rarioꝛ. Sua nāq3 ſpiſſitudine pl⁹ ꝓhibet̄ in ipam penetrare qđ a venis ꝛ neruoꝝ vtilis ad eā ꝑfluit. ¶ Qui ꝟo terras inhabitāt ſeptētrionales hūidioꝛes ſunt. Et q̄ artes exercēt aq̄as: hūidioꝛes exiſtūt. Et q̄ ab iſtis diuerſificāt̄ diuerſi exiſtūt. ¶ Signa aūt ꝯplexionū narrabim⁹ vbi vniuerſalia ſignaꝛ particularia referemus.

¶ Doctrina quarta.

¶ Doctrine quarte ad ſciēdū quid ſit humoꝛ ꝛ eius diuiſiōes. Ca. j.

Humoꝛ eſt coꝛp⁹ humidū liq̄dū in qđ in ꝑmis nutriēs cōuertit̄ ¶ Eius ꝟo eſt hūoꝛ bon⁹. Et ē illđ de cui⁹ ꝓpꝛietate eſt vt fiat pars ſubſtātie nutriti ſol⁹: vel cū alio ꝛ aſſimilari ei ſolus vel cū alio ꝛ in ſumma materia reſtaurationis ei⁹ qđ ex ea diſſoluitur. Et eius ſuperfluitas eſt humoꝛ malus. Et eſt quod iſtud agere nō conſueuit aut raro in bonū cōuertit̄ hūoꝛē: vn̄ antea a coꝛpe expellit̄ ꝓijci d3. ¶ Dicim⁹ ergo ꝙ hūiditatū coꝛpoꝛis: q̄dam ſunt ꝑme: q̄dam ſecūde. ¶ Pꝛime ſunt quattuoꝛ humoꝛes quos paulopoſt nominabim⁹ Scđaꝝ ꝟo due ſunt diuiſiōes. Aut em̄ ſunt ſupfluitates: aut nō ſupfluitates. ¶ Supfluitates ꝟo in ſequentibus nominabimus. ¶ Et que ſunt non ſuperfluitates ſunt humoꝛes q̄ a ꝑncipali diſpoſitiōe conuerſi mēbꝛis delegati fuerūt: ſ3 nōdū alicui⁹ mēbꝛoꝝ ſimpliciū opatiōe ꝑfecta pars effecti ſunt. Quoꝝ ſunt q̄ttuoꝛ ſpēs. ¶ Una eſt

humor in foraminib⁹ extremitatū paruarꝫ venarꝫ cōtēt⁹ mēbris ſimplicib⁹ ꝓpinquarū imbibētiū ea vel eā. ¶ Alia eſt humor ꝑ oia ſimplicia trāſēs mēbra ſicut ros q̄ in nutrimētū cōuerti eſt apt⁹ cū corpus nutrimento caret: ꝛ vt mēbra humectet: cū aliqua cauſa fortis mot⁹ aut alia exiccauerit. ¶ Tertia eſt humor q̄ parū añ ea ꝯgelat⁹ fuit. Et eſt nutrimētū qḋ in ſubſtātiā mēbrorꝫ ex ꝑte cōplexiōis conuerſuꝫ eſt. Sed ex parte eſſentie complente ꝛ ſimilitudinis conuerſuꝫ fuit. ¶ Quarta eſt humor q̄ eſt int⁹in mēbris ſimplicib⁹ a ꝓncipio natiuitatis: ꝑ quem partiū eorꝫ cōtinuitas exiſtit: cui⁹ ꝓncipiū eſt in ſpermate. Spermatis vo principiū eſt ex humoribus. ¶ Et dicem⁹ etiā ꝙ humores humoroſi boni ꝛ ſuꝑflui vel nō ſuꝑflui q̄ttuor cōtinent generib⁹: genere ſanguinis qui omnib⁹ illis melior exiſtit. ꝛ genere flegmatis: ꝛ genere colere rubee: ꝛ genere colere nigre. ¶ Sanguis vo natura calid⁹ exiſtit ꝛ humid⁹. Cuius ſunt due ſpecies: naturalis: ꝛ nō naturalis. ¶ Naturalis aūt eſt cui⁹ color eſt rube⁹ malo carēs odore ꝛ eſt valde dulcis. ¶ Non naturalis vero ſunt due diuiſiones. Ali⁹ eñ eſt q̄ a cōplexiōe bona fuit mutat⁹: nō ꝓpterea ꝙ aliq̄d ei admiſtū fuerit: ſed q2 ei⁹ cōplexio in ſeuitiata fuit. verbigratia: q2 aut fuit infrigidatus aut calefactus. Et eſt alius qui nō fuit mutat⁹ niſi propter humorē malū q̄ ei admiſtus fuit. Quod eſt ſm duas diuiſiōes. Aut eñ ad eum humor deforis venit ꝛ penetrauit in ipſum ꝛ corrupit. Aut in ipſomet fuit generatus humor. verbi gratia. aliqua eius pars putruit ꝛ eius ſubtile in cholerā rubeam ꝛ ſpiſſum in coleram nigraꝫ conuerſum eſt. Et remanſerūt ambe aut vna earū in eo. Et hui⁹ q̄dē diuiſionis partes ſm illud quod ei admiſcet ꝛ ipſius ſpecies de ſpeciebus flegmatis: ſpeciebus colere nigre: ꝛ ſpeciebus colere rubee diuerſificantur ꝛ aquoſitas ei⁹. Plerūqꝫ ergo fit turbidus. Et aliquando fit ſubtilis. Et aliquando niger multa infectus nigredine. Et aliquādo albus. Similiter quoqꝫ in odore ſui ꝛ ſapore mutaṫ. Fit namqꝫ amar⁹ aut ſalſus aut acetoſus. ¶ Flegmatis autem aliud eſt naturale: ꝛ aliud non naturale. ¶ Naturale eſt quod eſt aptum vt in aliquo tempore fiat ſanguis: quoniam eſt ſanguis non bene coctus. Et eſt quidam modus dulcis flegmatis quod non valde exiſtit frigidum: immo corporis comparatione eſt frigiditatis pauce: ſanguinis vero comparatione ꝛ colere rubee eſt frigidum. ¶ Et eſt etiam flegma dulce quod non eſt naturale quod non eſt flegma ſaporem non habens quod nominauimus: quod fit cum accidit vt cum eo ſanguis miſceatur naturalis: ꝛ quod multotiens in rheumatiſmis ꝛ in ſaliua ſentitur. Dulcis vero naturalis receptaculum. Dixit Galenus naturam non feciſſe membrum proprium quēadmodum duabus fecit coleris. Hoc namqꝫ flegma ſanguini propinquam habet ſimilitudinem: ꝛ egent eo membra omnia: ideoqꝫ fecit natura vt cum ſanguine vadat. ¶ Dicim⁹ auteꝫ ꝙ hec indigentia eſt propter duas res. Una eſt neceſſaria: ꝛ alia inna

tiua. ¶Neceſſaria vero eſt propter duas res. Una eſt vt ſit iuxta membra ad hoc vt cum membra nutrimētum quod ad ipſa conſueuit venire amiſerint qđ eſt ſanguis bonꝰ ꝑꝑ retētionē materiei eiꝰ que a ſtomacho fit ⁊ epate: propter aliquas cauſas que acciderunt operent in eo virtutes naturales eorum ⁊ coquant: ⁊ digerant: ⁊ nutriantur ex eo. Et ſicut calor innatus digerit ipſum ⁊ certificādo facit ipſum ſanguinem: ſimiliter calor extraneus ipſum plerumqꝫ putrefacit ⁊ corrumpit. Hanc ṽo neceſſitatis partem non habent due colere. Due namqꝫ colere flegmati in hoc nō communicāt qđ calor naturalis ipm̄ rectificat: ⁊ facit ex eo ſanguinē licet in hoc communicent ei qđ calor accidētalis ipm̄ mutat: ⁊ facit ex eo rē putridā ⁊ corruptam. Altera eſt vt ſanguini admiſceatur vt ipſum aptum reddat ad membra flegmaticarum complexionum nutrienda in ſanguine: quorū qui eaſē nutriturus oportet flegma actualiter eſſe ſm̄ menſuram notam: ſicut eſt cerebrum: ⁊ hoc quidem in duabus eſt repertum choleris. ¶Juuatiua ṽo eſt vt humectet iūcturas ⁊ mēbra q̄ multe exiſtūt motiōis: ne ſiccitas eis accidat propter calorem qui ex motu prouenit ⁊ fricatione. Et hoc quidem eſt iuuamentum ſtās in terminis neceſſitatis. ¶Nō naturalis aūt flegmatis aliđ eſt ſuperfluitas diuerſe eſſentie vſqꝫ ad ſenſum ⁊ iſtud eſt mucilaginoſum Et aliud eſt in ſubſtantia equale in ſenſu: ⁊ in veritate diuerſum: et eſt flegma crudū. Aliud eſt valde ſubtile ⁊ ipſum eſt aquoſum. Aliud eſt valde groſſum album videlicet. ⁊ illud quod vocatur gipſeū: ⁊ ipſꝫ eſt cuiꝰ ſubtile fuit reſolutum ideo ꝙ in foraminibus ⁊ iūcturis diu fuit retentum quod oībus exiſtit groſſius. Et ex flegmate eſt quoddam quod eſt ſalſum: quod omnibus flegmatis ſpeciebus acutius eſt ⁊ ſiccius ⁊ leuius. Omnis ṽo ſalſuginis cauſa eſt: vt aquoſe humiditati pauci ſaporis: aut priuate eo terree partes aduſte complexionum ſiccarum ⁊ ſaporis amari equali temperamento miſceantur. Si enim multe fuerint: amarus ſapor prouenit. Et ex hoc quidem ſimiliter fiunt ſales ⁊ aque ſalſe. Et eſt etiam cum ſal fit ex cinere alchali ⁊ calce: ⁊ ex aliis cum in aqua coquuntur: ⁊ colatur. ⁊ coquitur illa aqua donec in ſalem coaguletur: aut ita dimittitur donec coaguletur. ¶Similiter quoqꝫ flegmati tenui quod ſaporem non habet: aut cuius ſapor adeo eſt paruus quod non ſuperat: cum colera ſicca natura ſe miſcuerit aduſta equalitatis admixtiōe ipſuꝫ faciet ſalſum ⁊ calefaciet: hoc igitur flegma eſt colericū. ¶Galenꝰ ṽo dicit flegma hoc ſalſum fieri propter ipſius putredinem aut aquoſitatē que ei admiſta fuit. ¶Et nos quidem dicimus putredinem ipſum ſalſum efficere: ideo ꝙ in ipſo aduſtionem facit ⁊ cinereitatem: que cum eis humiditate commiſcetur. Sola autem aquoſitas cuꝫ ei admiſcetur ſalſedinem in ipſo efficere non valet: cum ibi vlla alia non fuerit cauſa. Et mihi quidem videtur ꝙ illa aut permutationis eſt: ſed continuitatis. tunc enim locutio completa erit. Et ex fleg-

mate eſt qđ eſt acetoſum. Et quemadmodum dulce eſt ſm̄ duos modos: dulce per ſuam eſſentiam: ⁊ aliud ꝓpter rē extraneam que admixta fuit. Similiter acredo flegmatis acetoſi ſ₃ duos ꝯtingit modos. Uno id qꝛ res extranea admixta fuit: q̄ eſt colera nigra acris quā in ſubſequēti nominabim⁹. Altero ꝓpter cauſam q̄ in ipſomet cōtingit: ⁊ illud quidē eſt vt flegmati dulci qđ diximus ipo dulci exiſtēte accidat ſicut accidit alijs ſuccis dulcib⁹ q̄ ꝑus bulliūt ⁊ poſtea aceſcunt. Et aliud ponticum cuius diſpoſitio eſt quemadmodū hec diſpoſitio. ⁊ fortaſſe erit eis pōticitas propterea ꝙ colera nigra pōtica ei admixta fuit ⁊ fortaſſe erit eius ponticitas propter cām qua in ſe vehementi infrigidatiōe infrigidatu₃ eſt: adeo ꝙ ei⁹ ſapor ad ponticitatē ſit cōuerſus. Ideoq₃ ei⁹ aquoſitas cōgelata eſt ad ſiccitatē parūꝫ terreſtreitatē altera eſt. Et neq₃ fuit calor debilis q̄ ipm̄ bullire faceret ⁊ cōuerteret in acredinē: neq₃ calor fortis q̄ ipm̄ cōcoqueret. Et eſt flegmatis ſpēs vitrei ſpiſſi groſſi vitro liquefacto ſimilis in ſui viſcoſitate ⁊ ponderoſitate. Qđ plerūq₃ eſt acre: ⁊ plerūq₃ ſaporē non habebit. Et videtur ꝙ illud ex eo qđ eſt groſſum ſapore₃ non habens ſit crudum: aut conuertitur in crudum. Et hec quide₃ eſt illa flegmatis ſpecies que in ꝑncipio rei erat aquoſa frigida: que neq₃ putruit: neq₃ res alia ei admixta fuit: ſed ſic ꝑmanſit recondita donec fuit ingroſſata ⁊ frigiditas fuit ei addita. ¶ Ia₃ igiť declaratū eſt ꝙ corrupti flegmatis modi ex parte ſaporum ipſi⁹ ſunt quattuor: ſalſum: acre: ponticum: ⁊ inſipidum. Et ex parte ſue eſſentie ſunt quattuor aquoſum: vitreum: mucilaginoſum: ⁊ gipſeum. Crudum vero in collectione mucilaginoſi continetur. ¶ Colera autem rubea: alia eſt naturalis: alia eſt que eſt ſuperfluitas non naturalis ¶ Naturalis eſt ſpuma ſanguinis: cuius color eſt rubeus clarus: ⁊ leuis: acuta: ⁊ q̄to magis fuerit calida erit ei⁹ rubedo maior. Que cum in corpore generatur: in duas diuiditur partes: quarum vna cum ſanguine vadit: ⁊ altera ad chiſtim tranſmittitur fellis. Illud vero quod de ea vadit cum ſanguine: cum eo penetrat cauſa neceſſitatis ⁊ iuuamenti. Neceſſitas vero eſt vt ſanguini admiſceatur ad nutrienda membra: in quorum complexionibus magnam colere rubee partē eſſe op₃ ſm̄ modū quē mereť de diuiſione ſicut pulmo. S₃ iuuamentum eſt vt ſanguinē ſubtiliet ⁊ in itineribus ipm̄ penetrare faciat. Qđ vͦo de ea colatū ad chiſtim trāſmittiť fellis cā neceſſitatis trāſmittiť: ⁊ vtilitatis. Neceſſitatis aūt aut eſt ſecūdū totū corpus qđ eſt ipſum a ſuperfluitate mundare: aut ſm̄ vnū ipſius mēbrū qđ eſt fel nutrire. Utilitatis vͦo duo ſunt iuuamēta. Unū eſt inteſtina a ſtercore ⁊ flegmate viſcoſo abluere. Et aliud inteſtina ⁊ ani muſculos pungere: vt quid ſit ei neceſſariū ſentiat: ⁊ egeſtiones emittat Ideoq₃ ſepe accidit colica cauſa opilationis q̄ ſit in foramine qđ a felle deſcendit ad inteſtina. ¶ Nō naturalis vͦo colera: alia eſt que a natura egreditur propter cauſam extraneam que ei admiſcetur.

Alia est q̃ a natura egreſſa eſt ꝓpter cām in ſe:q2 eius ſubſtātia ēnō naturalis. Partis p̄me eſt alia q̃ eſt ſcita ꝛ famoſa:ꝛ ē illa cui extra neū illō qō eſt admixtū ē flegma cuiꝰ generatio magis ē i epate. Et alia eſt que eſt minoris fame ꝛ ē illa cui extra n eum quod eſt admixtuȝ eſt melancolia. ¶ Nota autem ꝛ famoſa: aut eſt colera citrina: aut eſt colera vitellina. Flegma namq̧ cui admiſcetur colera:qñq̧ eſt tenue:ꝛ generat̃ ide p̄ma.qñq̧ ē groſſuȝ ꝛ generat̃ ide ſcđa.ſ. colera q̃ ouoꝝ vitellis ſimilis exiſtit. ¶ Que aūt minoris ē fame ē illa q̃ colera vocat̃ aduſta q̃ aliquo duoꝝ generat̃ modoꝝ. Unus ē vt coſa in ſe adurat̃ ꝛ accidat in ea cinereitas ſȝ eiꝰ ſubtile nō ſepet̃ ab ipſius cinereitate imo cinereitas in ea ꝯtinuat̃:ꝛ hec q̃dē eſt peioꝛ. Et alius eſt vt colera nigra extrinſecus ad eam veniat ꝛ cum ea miſceatur:ꝛ hec quidem ē melioꝛ. Huiꝰ aūt ſpēi colere coloꝛ ē rubeꝰ: ſȝ nō eſt clarꝰ: neq̧ floꝛidꝰ:imo magis eſt ſimilis ſanguini: ſȝ nō eſt tenuis:et plerūq̧ a ſuo coloꝛe ꝑ aliquas mutat̃ cās. ¶ Que vo i ſui ſubſtātia extra naturā eſt:alia ē cuiꝰ generatio ſep iꝰ eſt i epate. Alia ē cuiꝰ generatio magis ē in ſtomacho. Et illa q̃dē cuius generatio magis eſt ab epate eſt vna ſpecies q̃ cū qđ i ſanguine eſt ſubtile adurit̃ cuiꝰ ſpiſſitudo colera ē nigra. ꝛ q̃ in ſtomacho magis generat̃ duas hȝ ꝑtes:praſſinā.ſ.ꝛ viridē: vt erugo eris ꝛ mihi q̃dē vt̃ q͛ praſſina ex vitellina gñat̃ cū adurit̃. Cū eñi adurit̃ aduſtio i ea efficit nigredinē ex q̃ cū citrinitate mixta generat̃ viriditas. ʒinaria vero videt̃ mihi q͛ generet̃ ex praſſina cū tātū adurit̃ donec eiꝰ hūoꝛoſitas ſiccatur ꝛ ad albedinē redire incipit ꝓpter ſui ſiccitatē. Caloꝛ nāq̧ i hūido coꝛꝑe i primis nigredinē efficit:deīde denudat ipȝ nigredine qñ eiꝰ oino finit hūiditatē. Et qñ ſupfluit i eo ipſum albificat. Et hoc q̃dē i lignis attēde que prius i carbonē vertunt̃:deinde in cinerē. Caloꝛ.n.in humido efficit nigredinē:ꝛ i eiꝰ cōtrario albedinē. Et frigiditas i hūido albedinē operat̃ ꝛ nigredinē i eiꝰ cōtrario. Hec tamē duo iudicia que in praſſina ꝛ ʒinaria iudicaui eſtimatiua ſunt iudicia. Hec aūt ſpēs q̃ đr ʒinaria oībꝰ colere rubee ſpēbꝰ calidioꝛ exiſtit:ꝛ peioꝛ ꝛ magis ꝑnicioſa:ꝛ đr q͛ eſt de ſubſtantia venenoꝝ. ¶ Colere aūt nigre: alia eſt naturalis: alia nō naturalis ſuꝑfluitas. Naturalis ē boni ſanguis fex ꝛ turbulētia ꝛ ſuꝑfluitas i ꝯparatione ad ſanguinē:q2 oēs hūoꝛes dicunt̃ ſuꝑfluitas i ꝯpatione ſanguinis:cuiꝰ ſapoꝛ iter dulcedinē ꝛ pōticitatē exiſtit. Que cū in eꝑe generat̃ in duas ſeꝑat̃ partes:q̃ꝝ vna i ſanguinē penetrat ꝛ alia ad ſplenē trāſmittit̃. ¶ Pars autē que cū ſanguine penetrat vadit cū eo cā neceſſitatis ꝛ vtilitatis. Neceſſitas vero ē vt ſāguini admiſceatur eo mō quo debet in nutrimēto cuiuſq̧ mēbroꝝ i quoꝝ cōplexionibꝰ magnam melancolie parteȝ eſſe opoꝛtet ſicut ſunt oſſa. Utilitas vo ē vt ſanguinē reſtringat et confoꝛtet et inſpiſſet ipſum. ¶ Et pars eius que ad ſplenē tranſmittitur eſt illud quo ſan-

guis non indiguit que ad ipſum vadit cauſa neceſſitatis ⁊ vtilitatis. Neceſſitas vero aut eſt ſm corpus totū. ſ. vt a ſuperfluitate mūdetur: aut ſm vnū mēbrū qđ eſt vt ſplenē nutriat. Utilitas vero iō accidit q2 in os ſtomachi quaſi mulgendo pfluit. Et hec quidē vtilitas duobus eſt modis. Uno quia os ſtomachi ſtrigit ⁊ cōfortat: et inſpiſſat. Alio vt in ore ſtomachi commotionem faciat ppter acredinē: ⁊ excitet ad famē ⁊ facit dſideriū. ¶ Debes aūt ſcire q colera rubea q̄ ad chiſtiȝ trāſmittit fellis eſt illđ quo ſanguis nō idiget: ⁊ illđ qđ a felle egredit eſt illud q̄ fel nō idiget. Et ſilr colera nigra q̄ ad ſplenē tranſmittit eſt illud quo ſanguis nō idiget: ⁊ illud qđ a ſplene egredit ē illud quo non indiget ſplen. Et quēadmodū illa colera rubea poſtrema euigilat vtutē expulſiuā inferius ſic colera iſta nigra poſtrema virtutē appetitiuā euigilat ſuperius. Unde ſit deo oib9 meliori factorib9 la9. Melācholia vero nō naturalis nō eſt ad modū hypoſtaſis et fecis: imo eſt ad modū aduſtiōis ⁊ cinereitatis. Res nāq3 hūide cū reb9 terreſtrib9 admiſcētur: ſeparat terreſtreitas ab eis aliquo duorū modorū: aut ad modū hypoſtaſis: ⁊ tale quale illđ de ſanguine eſt melancolia naturalis: ⁊ ad modum aduſtionis: qđ ē cū reſoluitur ſubtile ⁊ ſpiſſum remanet: ⁊ tale quale illđ eſt de humorib9 eſt melancolia ſuperfluens: ⁊ iſta quidē vocatur colera nigra: ⁊ neq3 habuit hypoſtaſiȝ niſi ſanguis. Ex flegmate eni ppter ſui viſcoſitatē nihil deſcēdit. Sic ⁊ ex oleo ex colera rubea propter ſui ſubtilitatē ⁊ terreſtreitatis paucitatem: et ſui motus aſſiduitateȝ: ⁊ propterea illud quod de ea a ſanguine ſeparatur in corpore eſt parū: nō deſcēdit res de qua ſit curādū: nec cū ſeparat moratur niſi parū: ſed putreſit: aut a corpore expellitur: ⁊ cū putreſcit ei9 ſubtile reſoluitur ⁊ ſpiſſū remanet ⁊ fit colera nigra aduſta et non hypoſtaſiua. ¶ Melācholia autem que eſt ſuperfluens: alia eſt que eſt cinis colere: ⁊ qđ de ea adurit q̄ eſt amara: inter quā tñ et colerā rubeā quā aduſtam vocam9 exiſtit differentia: q illa eſt colera rubea cui cinis hic fuit admixtus: hec vero non eſt niſi cinis p ſe cognitus cuius ſubtile fuit reſolutum. Alia eſt que ē cinis flegmatis ⁊ qđ de eo aduſtum fuit: ⁊ ſi flegma valde ſubtile et aquoſum fuerit cinis eius erit ſalſus: ⁊ ſi non trahit ad acredinē et pōticitatē. Alia eſt que eſt cinis ſanguinis ⁊ qđ de eo eſt aduſtuȝ: ⁊ hec q̄dē eſt ſalſa ad paucā trahēs dulcedinē. Alia ē q̄ eſt cinis melācolie naturalis: q̄ ſi ſubtilis fuerit: erit ei9 cinis: ⁊ qđ de ea aduſtū ē valde acre: ſicut acetum quod cum ſuper terre faciem cadit ebullit: et eius odor eſt acris a quo muſce fugiunt ⁊ alia: ⁊ ſi groſſa fuerit minoris erit acredinis cum ponticitate pauca. ¶ Male igitur colere nigre ſpecies ſunt tres: colera rubea cum aduritur et ei9 ſubtile reſoluitur: ⁊ due alie diuiſiones quas poſt eā diximus. Melancolia vero flegmatica ē tardioris impedimenti ⁊ malitie. Et melancolia colerica eſt que ē fortioris malicie ⁊ velocioris corruptiōis: verūtñ ē ſuſceptibilior cu

rationis ꝙ ille. De aliis vero duabus diuiſionibꝰ que magis acris eſt deterior exiſtit. Si tamen in eiꝰ principio auxiliū pſto fuerit: citiꝰ medicationē recipiet. Tertia vero q̄ minꝰ ſuper terrā ebulit ⁊ minus in mēbra penetrat: tardiꝰ perimit: ſed ad reſoluēdū ⁊ ad maturandū ⁊ medicationē recipiēdum magis eſt effrenis. He ergo ſunt ſpecies humorū nō naturaliū ⁊ ſuperfluentiū. ¶ Inquit Gal. qui dixit ꝙ humor naturalis ſolūmodo eſt ſanguis: ⁊ alij humores ſunt ſuperfluitates quibꝰ nō egetur: nō dixit verū. Si eñ ſolus ſanguis eſſet humor qui membra nutrit: oīa in ſuis ꝯplexionibꝰ et eſſentiis ſimilia forēt. Os autē carne duriꝰ nō exiſtit: niſi qꝛ ſanguis cui ſubſtantia dura melancolica fuit admiſta ipſum nutriuit. Neq̧ cerebrū mollius eſt carne: niſi quia ſanguini qui ipm nutriuit ſubſtātia mollis flegmatica fuit admixta. Ipſum quoq̧ ſanguinē aliis inuenimus admiſtū humoribꝰ q̄ ab eo ſeparātur. Cū eñ extrahitur et ordinatim ponitur inchoatim viſu diſcernit̄ qd̄ ſeparatur in partē q̄ eſt ſicut ſpuma: ⁊ eſt colera rubea: ⁊ partē q̄ eſt ſicut fex turbida etiaʒ eſt melancolia: ⁊ partē q̄ eſt ſicut albumē ouoꝝ ⁊ eſt flegma. ⁊ partē aquoſam q̄ eſt aquoſitas cuius ſuperfluitas in vrina euacuatur. Aquoſitas naq̧ non eſt ex humoribus ſecūdis: neq̧ eſt niſi ex eo quod bibitur ⁊ non nutrit: neq̧ eſt neceſſaria niſi in nutrimenti attenuatione ⁊ penetratione: humor namq̧ eſt quod ex eo quod bibitur ⁊ comeditur eſt nutriens. Quod autem dico nutriens volo itelligi qd̄ eſt i potētia ſilē corpi Qd̄ aūt i potētia corporis. ſ. humani ſimilitudinē habet eſt corpus ꝯmiſtū nō ſimplex. Et aqua quidē eſt ſimplex. ¶ Sunt autem quidā hominū q̄ opinātur corporis virtutē ſanguinis ſequi multitudinē: ⁊ ipſius debilitatē ſequi eius paucitatē. Sed non eſt ita. Quod vero attendit̄ eſt diſpoſitio eiꝰ quātitatis q̄ de eo corpꝰ ingreditur. ¶ Et ſunt quidam q̄ opinant̄ ꝙ cū humores aucti fuerint: aut diminuti poſtq̧ corpora hūana ſm̄ comparationeʒ fuerint qua debēt in quātitate vnius ad alterū ſanitas erit ꝯſeruata. Sed nō eſt ita. Humores naq̧ preter iſtud menſurā i q̄titatē ꝯſeruatā habere debēt nō in ꝯpatiōe alteriꝰ humoris: imo i ſe cū cuſtodia mēſuratiōis quā habēt i ꝯparatione vniꝰ ad alteꝝ. ¶ Adhuc q̄dem remanſerūt de rebꝰ humoꝝ q̄ſtiones: q̄ nō medicis ſʒ tm̄ pertinēt: phis: ideoq̧ eas pretermiſi.

¶ De equalitate generationis humorum. Cap. 2.

Nutriens maſticatiōe aliquā habet digeſtionē. Superficies eñ oris ſuperficiei ſtomachi ꝯtigua exiſtit: imo eſt ac ſi vna eſſet ſuperficies: neq̧ in eo virtus digeſtiua ex ipſo: cūq̧ maſticatū tetigerit: aliqua ipm ꝯuerſione pmutabit. Et in hoc quidem auxiliatur ſaliua acquiſita p digeſtionē in quā cadit calor innatus. Ideoq̧ triticū maſticatū in maturatione furunculoꝝ ⁊ exituraꝝ operat̄ qd̄ nō operat̄ triticū cum aqua tritū: neq̧ illud qd̄ cū aqua coq̄tur Et dixerunt quidā ꝙ ſignū oſtendens nobis maſticatū iam paꝝ in

cipit digeri eſt ꝙ neqꝫ primus odor: neqꝫ ſapor ineo inuenit. ¶ Dei de poſtqꝫ ſtomachū ingredit integra digeritur digeſtiōe: nō ꝓpter ſtomachi calorē tm̄: ſed ꝓpter calorē membroꝝ que ipſum circundant: ⁊ a dextra quidem epar: ⁊ a ſiniſtra ſplen. ſplen nāqꝫ calefacit nō ꝓpter ſui ſubſtātiā: ſed ꝓpter arterias ⁊ venas multas q̄ in eo ſunt: ⁊ ab interiori quidem eſt ʒirbū adipinū quod cito ſuſcipit calorem cauſa adipis ⁊ ad ſtomachuꝫ reducit: ⁊ ſuperius quidem cor mediāte diafragmate ab eo calefacto. ¶ Cunqꝫ nutriēs in primis digeritur fit ſua eſſentia in multis animaliū auxilio eius qđ ei admiſcetur de eo quod bibitur: plerūqꝫ chilus: ⁊ eſt ſubſtātia liquida pti ſane in ſpiſſitudine ſimilis. Deinde eius ſubtile a ſtomacho ⁊ inteſtinis attrahit: ⁊ per vias venaꝝ que meſaraice vocant impellitur q̄ ſunt vene ſubtiles dure: omnibus inteſtinis continue. Cūqꝫ per eas impellitur ad venā peruenit epatis que porta vocat: ⁊ penetrat in epar in diuiſionibus ⁊ ramis porte intrantibus ⁊ ſe minorantibus ⁊ ſubtiliantibꝰ ad modū capilloꝝ: occurrentibus orificijs diuiſionū radicū vene que a gibbo epatis aſcēdit. Et nō facit ipſam penetrare in illas coanguſtatiōes niſi melior cōmixtio aque bibite ſupra id quo indiget corpus. Cum ergo in iſtarū venaꝝ villis diuidit ſic quaſi epar totaliter tāgat huius chili totalitatē: ⁊ ꝓpter illud tunc eius operatio eſt vehemētior ⁊ fortior: ⁊ velocior: et tunc coquit. ¶ In omni aūt decoctione que eſt hmōi eſt res que eſt ſicut ſpuma: ⁊ res que eſt ſicut hypoſtaſis: ⁊ res fortaſſe erit cū eis aut que ad aduſtionē pertinet: ſi decoctio ſuperflua fuerit: aut res que nō eſt bene cocta: ⁊ decoctio fuerit minor q̄ꝫ decet. Spuma aūt eſt colera rubea. Et hypoſtaſis eſt melācolia que ambo ſunt naturales. Aduſti vero ſubtile eſt mala colera rubea. Et eius ſpiſſuꝫ eſt melancolia mala non naturalis. Et qđ nō bene coctū eſt flegma eſt. Quod auteꝫ de hoc toto res colata ē que eſt bene cocta eſt ſanguis Qui tñ q̄ꝫdiu eſt in epate ſubtilior exiſtit q̄ꝫ debet ꝓpter aquoſam ſuperfluitatē q̄ propter rem quā diximꝰ eſt neceſſaria. ¶ Iſtud ꝟo qđ eſt ſanguis cuꝫ ab epate ſeparat ab aquoſitate ſuperflua illico mundatur que neceſſaria nō eſt niſi propter cauſam quādam q̄ iā ſublata eſt. ¶ Extrahit ergo aquoſitas a ſanguine in vena q̄ ad renes deſcēdit ⁊ fert ſecum ſanguinē q̄ ad renes nutriēdos ſua q̄ꝫtitate ⁊ qualitate bonus exiſtit: nutritqꝫ renes vnctuoſitas huiꝰ aquoſitatis ⁊ ſanguineitatis: deīde aliud qđ remanet ad veſiccam tēdit: ⁊ poſt ad virgam. Sāguis aūt eſſentie bone per venam magnā ad gibboſitatē epatis aſcēdentē vadit: ⁊ tendit per venas que ab ea vt rami ſeparant: deinde gedeguil venarū: poſtea ſedenechi gedeguil poſt in ſuggentibꝰ ſegnechi: deinde in venis q̄ ſunt ſicut villi capillaribus ſiles: poſtea ſanguis ab eaꝝ orificijs reſudādo labit ī mēbra ex ꝑte diuina. ¶ Sāguis ergo cauſa efficiēs calor eſt tꝑatus. ¶ Et cauſa materialis eſt qđ de nutriētibꝰ eſt temperatum ⁊ de po-

tibus bonis. ¶ Et formalis cā ipſius eſt decoctio noua. ¶ Et eius cauſa finalis eſt vt nutriat corpus. ¶ Efficiēs vero colere rubee cā eſt igneus calor ſuperfluus: ꝛ proprie in epate. ¶ Et eius cauſa materialis eſt quod de nutriētibus eſt ſubtile calidū dulce ꝛ vnctuoſuꝫ ꝛ acutum. ¶ Et eius cauſa eſt formalis decoctionē ad ſuperfluitatē procedere. ¶ Et eius finalis cauſa eſt neceſſitas ꝛ vtilitas quas nominauimus. ¶ Efficiēs aūt flegmatis cauſa eſt caliditas attenuata. ¶ Et eius materialis cā eſt qđ de nutriētibꝰ eſt groſſuꝫ humidū viſcoluꝫ frigidū. ¶ Et eius cā formalis eſt decoctionis attenuatio ¶ Et eius finalis cā ē neceſſitas eius. ¶ Et vtilitas ipſius q̄s noiauimus. ¶ Melancolie aūt hypoſtaſiue q̇dē cā efficiēs ē calor temperatus. Sꝫ cā efficiēs aduſte eſt caliditas q̄ ab eq̄litate eſt egreſſa. ¶ Et eiꝰ cā materialis ē qđ de nutriētibꝰ eſt vehemēter groſſum pauce hūiditatis: ꝛ eoꝝ calidū ē fortiꝰ illo. ¶ Et cā eiꝰ formalis eſt fex hypoſtaſiua ꝑ mvnū duoꝝ modoꝝ: vñ neq̧ labit̄: neq̧ reſoluit̄ ¶ Et eius cā finalis eſt neceſſitas eiꝰ ꝛ iuuamentū ipſius qđ noiauimus. ¶ Melācholia autem fit multa: aut propter caliditateꝫ epatis aut ſplenis debilitatem: aut propter frigoris vehementiam cōgelantis: āt ꝑpter ꝯſtrictiōis ꝑſeuerātiā: āt ꝑꝑ egritudīes q̄ multe ꝛ plixe fuerūt q̄re ꝑpter illō hūores facti ſunt cineres. ¶ Cūq̧ melācholica multiplicat̄ ꝛ inter ſtomachū ꝛ epar ſtat: ſanguis ꝛ bonoꝝ hūoꝝ gn̄atio cū ea minorat̄. ergo ſanguis minuet̄. Debes aūt ſcire ꝙ gn̄atiōis hūoꝝ cāe caliditas ꝛ frigiditas cū alijs exiſtūt cāis. Sꝫ caliditas eq̄lis ſanguinē generat. Et ſuꝑfluēs colerā gignit rubeā. Multūq̧ ſuꝑflua melācholiā gn̄at ꝑpt̄ ſuꝑfluitatē aduſtiōis. Et frigiditas quidē flegma generat. Et multū ſuperflua gn̄at melācoliā ꝑpter ſuperfluitatē ꝯgelatiōis. ¶ Debes aūt attendere v̄tutes paſſiuas cū v̄tutū actiuaꝝ equi diſtātia. ¶ Neq̧ opꝫ vt ſit credulitas q̧ ois ꝯplō ſibi gn̄at ſilē ꝛ nō ſui cōtrariū ꝑ accn̄s: lꝫ nō ſit per eēntiā. ¶ Cō pl̄oni em̄ multotiēs accidit vt cōtrariū generet. Frigida nāq̧ ꝯpl̄o ꝛ ſicca plerūq̧ gn̄at hūiditatē extraneā nō ꝑꝑ ꝯueniētiā: ſꝫ ꝑpter digeſtiue debilitatē. Et hm̄oi q̇dē ꝯpl̄onē hn̄s ē hō macer cuiꝰ iūcture ſunt laxe: ꝛ ē leuis: ꝛ ipſe ē timoroſus: ꝛ frigidꝰ tactu: ꝛ ſuauis. ꝛ vene āguſte ꝛ ſimilat̄ huic qđ gn̄at̄. ſeniū de flegmate: lꝫ certa ſenij ꝯpl̄o frigida ſit ꝛ ſicca. ¶ Debes aūt ſcire ꝙ ſanguis ꝛ qđ cū eo labit̄ tertiā hꝫ in venis digōneꝫ. Et cū ꝑ mēbra diuidit̄ vt vnūqđq̧ ſuū recipiat nutrimētū hꝫ digōnē quartā. ¶ Suꝑfluitas igit̄ digōnis prime q̄ eſt in ſtomacho per inteſtinoꝝ egredit̄ viam. Et ſcđe digeſtionis q̄ fit in epate ſuꝑfluitas plurimū cū vrina egreditur. Quod autē de ea remanet: ad ſpleneꝫ ꝛ fel tendit. Duarū vero digeſtionū remanentiū ſuperfluitates per reſolutionē q̄ nō ſentitur: ꝛ per ſudorem ꝛ per ſordicieꝫ extrinſecam egrediuntur. Cuius pars eſt quod per foramina egreditur ſenſibilia ſicut ꝑ nares: ꝛ inſtr̄m auditus: aut nō ſenſibilia ſicut ꝑ poros: aut extra naturā

ſicut p̄ ap̄a cū aperiunt̄: aut quod naſcitur ex additionibus in cor
poribus ſicut pili ⁊ vngues. ¶ Debes aūt ſcire ꝙ ſi alicuius humo
res ſubtiles exiſtūt: eoꝝ euacuatio eū debilitat: cui multū nocet in
ſui fortitudīe ſuoꝝ poroꝝ amplitudo: ꝓpter qđ reſolutionē ſequit̄
debilitas ⁊ ꝙ humores ſubtiles ad euacuandū ⁊ reſoluendū ſunt
faciles. Qđ aūt ad reſoluendū et euacuādū eſt facile ſpiritui facile
aſſociari pōt in ſua reſolutione: cū eo igitur reſoluit̄. ¶ Et debes
ſcire ꝙ queadmodū humores iſti in ſuis generationibus cās hn̄t
ſic ⁊ in ſuis motibus habēt cauſas. ¶ Motus nāqꝫ ⁊ res calide ſan
guinē mouēt: ⁊ colerā rubeā: ⁊ fortaſſe mouebūt melācholiā: ⁊ forte
faciēt eā. ¶ Quies ṽo flegma forte reddit ⁊ aliquas melīe ſpēs. Et
ēt ipſemet eſtimationes mouēt hūores verbi grā: ſanguinē eīm mo
uet res intueri rubeas quapropter ꝓhibem⁹ illū ex cui⁹ narib⁹ ſan
guis fluit: res ſplēdorē hn̄tes rubeū aſpicere. ¶ Et hec quidem dici
mus de hūoribus ⁊ eoꝝ generationibus. ¶ Loqui vero cōtra ꝓter
uos ⁊ deuiantes debent ſapientiarū opifices ⁊ non medici.

¶ Doctrina quinta.

¶ Doctrine quinte ad ſciendū q̄d ſit membrū ⁊ ſue partes. Ca. I.

Membra autē ſunt corpora q̄ ex prima humorū generant̄ cō-
mixtione: queadmodū humores ſunt corpora q̄ ex prima ci-
borum generantur cōmixtiōe: ſicut cibi ſunt ex prima ꝯmixtiōe ge
nerati elemētoꝝ. ¶ Membroꝝ aūt alia ſunt q̄ ſunt ſimplicia: alia
ſunt q̄ ſunt cōpoſita. ¶ Et ſimplicia quidē ſunt quoꝝ quācūqꝫ ſenſi
bilē aſſumpſeris partē in noīe ⁊ diffinitiōe erit toti cōicās: ſicut ca
ro in ſuis partib⁹: ⁊ os in ſuis partibus: ⁊ neru⁹ in ſuis partibus et
his ſīlia. Ideoqꝫ ſimiliū vocantur partiū. ¶ Cōpoſita ṽo ſunt illa
quoꝝ quācūqꝫ acceperis partē in noīe ⁊ diffinitiōe toti cōicans nō
erit ſicut manus ⁊ facies: pars eīm faciei nō eſt facies: neqꝫ pars ma
nus eſt manus. Et vocātur mēbra inſtrumētalia: eo ꝙ ſunt anime
inſtrumēta ad cōplendū motus ⁊ operationes. ¶ Primū mēbrorū
ſimiliū ē os: qđ durū eſt creatū: q̄m ipſuꝫ eſt corporis fundamentuꝫ
⁊ ſubſtētaculū motuū. ¶ Poſt ipm̄ ṽo eſt cartilago q̄ ex oſſe exiſtit
mollior ideoqꝫ flecti pōt: ſꝫ eſt oībus aliis mēbris durior. Cuius iu
uamētū in creatione fuit: vt oſſiuꝫ cū corporibus mollibus per ipaꝫ
melior fieret cōtinuatio: ⁊ vt durū cū molli nō abſqꝫ medio cōpone
retur: duro eīm molle lederet̄: ⁊ p̄cipue in hora ꝑcuſſionis ⁊ ꝯſtrictio
nis ſi nō eſſet ꝯpoſitio ordinata: ſicut eſt in oſſe ſpatule ⁊ hyppocun
driorū ⁊ in oſſibus coſtarū: ⁊ ſicut eſt epiglotalis cartilago: ⁊ illđ qđ
eſt ſub thorace ⁊ vt per ipſam etiā foret melior iuncturarum ſe ad-
inuicē fricantiū vicinitas: ne ſua duritie rūperentur: ⁊ etiā vt aliq̄s
muſculus ſe extēdendo ad aliqđ peruenerit membroꝝ in quo os nō
exiſtat cui initatur ⁊ a quo cōfortetur: ſicut palpebrarū muſculi vt
ſit ibi ſubſtētaculū cordis ⁊ eoꝝ defenſio: ⁊ plerūqꝫ etiā in multis lo-
cis eſt neceſſe rem aliquaꝫ rei alicui inniti q̄ non ſit dura in vltimo

ſicut epigloti. ¶ Poſtea ſunt nerui qui ſunt corpora a cerebro orta aut a nucha: alba: ad flectendũ mollia: ⁊ ad ſeparãdũ dura: ad hoc creati vt p eos mẽbra ſenſuȝ habeãt ⁊ motum. ¶ Poſt neruos ſunt chorde q̃ quidẽ ſunt corpora que ab extremitatibus muſculoꝝ oriũtur ⁊ neruis ſimilantur: ⁊ ad mẽbra tendẽtes mobilia plerũqꝫ ſua re tractione retrahũt mẽbra ꝓpter muſculi cõtractionẽ ⁊ ꝯgregatio- nẽ ⁊ ꝓpter retrorſũ reductionẽ: ⁊ q̃nqꝫ relaxãt relaxamẽto ſui ꝓpter ea ꝙ muſculus dilatatur cũ ad ſuũ redit ſitũ: aut ſupra menſuram quã eius hꝫ longitudo: ⁊ ſupra diſpoſitionẽ quã hꝫ cũ in ſuo natu- rali exiſtit ſitu addit: ſicut in quibuſdã videmus muſculis: qui qui- dẽ ſm plm ſunt ꝯpoſiti ex neruis qui ad muſculũ tendũt: ⁊ ab alte- ra parte egrediunt: ⁊ ex corporib⁹ de quib⁹ poſt chordarũ relationẽ tractabim⁹. Et hec quidẽ ſunt que ligamẽta vocãtur q̃ etiã ſm vi ſuȝ ⁊ tactũ neruoſa exiſtũt: ⁊ ab oſſibus veniẽtia ad muſculũ vadũt: et fiunt fila ipſa ⁊ nerui in eo. Quod ergo eſt ſupra partẽ muſculi vo catur caro. Et qđ ab eo ſeparat ⁊ ad iuncturã vadit ⁊ mẽbrũ motũ colligit i ſeipſo ⁊ ꝑmutat chorda. ¶ Poſt eas aũt ſunt ligamẽta q̃ ꝑdixim⁹: q̃ etiã ſunt corpora neruo ſimilia: quoꝝ quedã ſunt q̃ ab- ſolute ligamẽta vocantur: ⁊ quedã ſunt q̃ nomine alahachab: vel alchaab appropriant. Illud vero qđ ad muſculũ extẽdit nõ vocat niſi ligamentũ. Et illud qđ ad muſculũ nõ extendit: ſꝫ tm̃ qđ eſt in- ter duo extrema oſſiũ iũcture cõtinuat aut inter alia mẽbra: ⁊ vnã rẽ alij firmiter annectit ꝓpter qđ ligamẽtũ vocat: ⁊ q̃nqꝫ nomine alahachab vel alchaab appropriatur. Ligamẽtũ ꝟo nullũ ſenſuȝ habuit: ne ꝓpter motũ ⁊ fricationẽ doleret. Iuuamentũ aũt liga- mẽti ex eo qđ premiſſum eſt perpenditur. ¶ Et poſt ligamẽta ſunt arterie: q̃ ſunt corpora q̃ a corde naſcunt cõcaua: in longitudinẽ ex tenſa: neruoſa ⁊ in ſui ſubſtantia ligamentalia habentia: motiões dilatãdo ſe ⁊ cõſtringendo: q̃ ex q̄etibus diſcernũtur q̄dem ad hoc fuerũt create vt cor euentet: ⁊ fumoſus vapor ab eo expellat: ⁊ ſpi- ritus mẽbris corporis diſtribuatur. ¶ Poſt ſunt vene q̃ arterijs ſimiles exiſtũt: ſꝫ ſunt ab epate: ⁊ ſunt quiete: que quidẽ fuerũt crea te ad hoc vt ſanguis mẽbris q̃ ſunt in corpore partiat. ¶ Deinde ſunt panniculi q̃ ſunt corpora de filis neruoſis nõ ſenſu ꝑceptis tex ta: quoꝝ ſpiſſitudo tenuis exiſtit dilatata: alioꝝ corpoꝝ ſ͞ꝑficies co operientia ⁊ cõtinẽtia ea ꝓpter iuuamenta: ex quibus eſt vt ſnmmã eoruȝ in ſua figura ⁊ factura cuſtodiant: ⁊ ex eis eſt vt ea ab alijs cor poribus ſuſpẽdãt: ⁊ eis annectãt mediãtibus neruo ⁊ ligamento: q̃ fila facta fuerũt: ex q̄bus texti fuerũt ſicut rhenes dorſo: ⁊ ex eis eſt vt mẽbra ſm ſui ſubſtãtiã ſenſum nõ habentia per ipſos habeant ſuperficiẽ ſui eſſentia ſentientẽ: q̃ illud qđ ei occurrit ſentit: ⁊ acci- dẽtaliter ſentit qđ in corpore accidit qđ eis inuolutũ ẽ: ⁊ hec quidẽ mẽbra ſunt ſicut pulmo: epar: ſplẽ: ⁊ rhenes: hec eñi ſua ſubſtantia nullo modo ſentiunt: ſed neqꝫ ſenti t illud qđ in eis ꝑcuſſionẽ facit

niſi qđ de pãniculis ſuper ea exiſtit cunqꝫ in eis accidit ventus aut apa ſentit: ſꝫ ventũ ſentit pãnicul⁹ accidẽtaliter ꝓpter extẽſionẽ que cõtingit in ipſo: apã ꝟo ſentit principiũ pãniculi ꝛ eius appẽſionẽꝫ accidẽtaliter: ideoqꝫ mẽbꝛũ apoſtematis grauitate laxat. ¶ Poſt ea eſt caro q̃ eſt locoꝝ vacuoꝝ ĩpletio: q̃ in boꝛuꝫ mẽbꝛoꝝ ſitu in coꝛpoꝛe exiſtunt: ꝛ ipſoꝛuꝫ foꝛtitudo qua ſuſtentat. ¶ In vnoquoqꝫ ꝟo mẽbꝛo eſt ꝟtus naturalis qua ei res nutrimẽti ꝯplet. Et hoc quidẽ eſt nutrimentum attrahere ꝛ retinere: ꝛ aſſimilare ꝛ vnire ꝛ ſuperfluitatẽ expellere. ¶ Et poſt hec quidẽ mẽbꝛa diuerſificantur. Sũt eñi eoꝝ q̃dam q̃ pꝛeter hanc virtutẽ inſuꝑ aliã virtutẽ hñt q̃ ab eis ad aliud ꝓcedit. Et quedã ſunt eoꝝ q̃ hoc nõ habẽt. Et aliter. Quedã eoꝝ ſunt q̃ pꝛeter hãc virtutẽ inſuper virtutẽ hñt q̃ eis ab alio influit ꝛ ſunt eoꝝ q̃dã q̃ non. ¶ Cum ergo cõpoſitio fiet: ſequet ꝙ eſt membꝛũ ſuſcipiẽs ꝛ tribuens. ꝛ mẽbꝛũ tribuẽs ꝛ nõ ſuſcipiẽs: ꝛ membꝛum ſuſcipiẽs ꝛ nõ tribuẽs: ꝛ mẽbꝛũ neqꝫ ſuſcipiẽs neqꝫ tribuẽs. ¶ De mẽbꝛi aũt autẽ tribuẽtis ꝛ ſuſcipiẽtis inuẽtiõe nõ dubitam⁹ in cerebꝛo nãqꝫ ꝛ epate oẽs cõuenerunt medici ꝙ vnũqđqꝫ eoꝝ virtutem vite ſuſcipit ꝛ caloꝛẽ naturalẽ ꝛ ſpiritũ a coꝛde: ꝛ vnumquodqꝫ eoꝛum pꝛincipiũ habet virtutis quã alijs tribuit: ſed cerebꝛũ quidem pꝛebet ſenſum ſm quoſdam abſolute: ꝛ ſm quoſdam nõ abſolute: ꝛ epar eſt pꝛincipiũ nutrimẽti ſm quoſdã abſolute: ꝛ ſm quoſdam non abſolute. ¶ De mẽbꝛi aũt ſuſcipiẽtis ꝛ nõ tribuẽtis iuuẽtione nõ dubitamus: ſicut caro eſt q̃ ſentiẽdi vritutẽ ꝛ vite ſuſcipit ꝛ nõ eſt alicuius virtutis pꝛincipiũ quam alij vllo mõ tribuat. ¶ De alijs vero duab⁹ diuiſionis partib⁹ in vna earum medici a magno phoꝝ diuerſificati ſunt. Phoꝝ nãqꝫ magn⁹ dixit ꝙ mẽbꝛũ tribuẽs ꝛ nõ recipiẽs eſt coꝛ: ipſum eſt omniũ virtutũ pꝛima radix: ꝛ oĩbus alijs mẽbꝛis ſuas tribuit virtutes quibus nutriunt ꝛ viuũt ꝛ quib⁹ cõpꝛehendunt ꝛ quib⁹ mouẽt. Medici ꝛ quidã pꝛimoꝝ phoꝛuꝫ has virtutes in mẽbꝛis partiti ſunt: ꝛ nõ dixerũt qđ ſit mẽbꝛum tribuẽs ꝛ nõ ſuſcipiens. Et phi quidẽ ſermo cũ ſubtiliter certificatur eſt veracioꝛ. Sed medicoꝛum ſermo in pꝛimis cum attenditur eſt magis manifeſtus. Poſtea in alia diuiſiõis parte diuerſificati ſunt medici inter ſe: ꝛ phi inter ſe. Una enim ſecta dixit ꝙ oſſa ꝛ caro nõ ſentiẽtia ꝛ eoꝛuꝫ ſimilia non perdurãt niſi per virtutes pꝛopꝛias que ſunt in eis: que non ab alijs pꝛincipijs ei is influxerunt: ſed per illas virtutes cum nutrimentum eis tranſmittitur ſibi ſufficiunt: ꝛ neqꝫ ipſa alij rei virtutẽ tribuunt: neqꝫ etiam aliud membꝛum eis aliam tribuit virtutem. Alia vero ſecta dixit ꝙ virtutes iſte non ſunt eis pꝛopꝛie ſed ab epate et coꝛde in generationis pꝛincipio eis influxerunt et in eis quiete permanſerunt. Medico tamen non attinet vt in ſequendo demonſtratiua pꝛocedat argumentatione. Unde de his duabus diuerſitatibus ad veritatem exitus pꝛoueniat: neqꝫ patet ei ſemita ad hoc inquantum eſt medicus: neqꝫ hoc ipſum in ali-

qua ſuarum perſcrutationum ꝛ ſuarum actionuꝫ impedi'. ¶ De bet aũt ſcire ꝛ credere in diuerſitate prima ꝙ non eſt ei curandum vtrum coꝛ ſit principium ſentiendi ꝛ motiõis cerebꝛo ꝛ virtutis nu trientis. epati: aut non ſit. Cerebꝛũ nãq; ſiue poſt coꝛ habeat princi piũ animaliũ actionũ exiſtit cõparatione alioꝛũ membꝛoꝛũ. ¶ Et epar ſimiliter actionũ naturaliũ nutrimentũ principiũ exiſtit alio- rum membꝛoꝝ comparatione. Et de alia quidem diuerſitate debet ſcire ꝛ credere ꝙ non eſt ei curandũ vtrum virtus naturalis in tali quale eſt os in principio gñationis ab epate venerit: aut ꝓ ſuamet complexione meretur: aut nihil ſit eoꝝ. ¶ Sed debet credere ꝙ hec virtus ad ipſum non pꝛofluit niſi ab epate. Nam ſi inter ea via clauderetur ꝛ os nutrimẽtũ aptum haberet: eius actio deſtrueret: queadmodum fit in ſenſu ꝛ motu cũ neruus qui pꝛouenit a cerebꝛo ſtringitur. Uirtus vero illa oſſis naturalis facta eſt dum eius per manſerit complexio. ¶ Et tunc quidem explanabitur ei diuiſionis habitudo: ꝛ videbit membꝛa principalia q̃ ſunt: ꝛ membꝛa princi- palibus deſeruientia: ꝛ mẽbꝛa nõ pꝛĩcipalia abſq; ſeruitio. ¶ Mẽ bꝛa vero pꝛĩcipalia ſunt membꝛa que pꝛimarũ virtutũ que in coꝛpo re exiſtunt que ad hec ſunt neceſſarie: vt ſingulare: aut ſpecies per- durent principia habent. Secundum vero ſingularis durabilita- tẽ ſunt tria pꝛĩcipia. Coꝛ quidem eſt pꝛincipiũ ꝟtutis vite. Et cere bꝛũ quidem eſt pꝛĩcipiũ virtutis ſentiendi ꝛ mouẽdi. Et epar q̃dem eſt pꝛĩcipium nutriẽdi. Sed ſ'm ſpeciei durabilitatem ſunt pꝛĩnci- paliã hec tria: ꝛ etiaꝫ aliud quartũ qḋ ſpeciei exiſtit ꝓpꝛiũ. Et ſunt teſticuli q̃ vni rei ſunt neceſſarij ꝛ ad rem aliã iuuatiui. Neceſſitas ergo eſt ad ſperma generãdũ qḋ genealogiã cõſeruat. Juuamen- tum vero eſt ad hoc vt cõplementũ foꝛme detur: ꝛ cõplexio maſcu- lina ꝛ feminea cõſeruetur: q̃ ſpeciebus aĩalis accidẽtia ſunt inſepa rabilia: ꝛ nec ſunt ex rebus in aĩalitatis eſſentiã ingredientibus.

¶ Membꝛoꝝ vero deſeruientium: alia ſunt q̃ ſeruitute deſeruiunt pꝛeparatoꝛia: alia q̃ ſeruiũt ſeruitute latoꝛia. Et pꝛeparatoꝛia q̃- dem ſeruitus vocatur vtilitas. Latoꝛia vero ſeruit⁹ abſolute vocat̃ Seruit⁹ aũt pꝛeparatoꝛia eſt anteq̃ pꝛĩcipale operet̃. Et latoꝛia ſer uitus poſtq̃ pꝛĩcipale opatur. Coꝛdis ꝟo ſeruiens p̃paratoꝛ eſt: ſi- cut pulmo ꝛ ei⁹ ſeruiẽs latoꝛ eſt ſicut arterie. Cerebꝛi ꝟo ſeruiẽs p̃- paratoꝛẽ ſicut epar ꝛ alia nutrimenti mẽbꝛa ꝛ cuſtodie ſpũs: ꝛ latoꝛ eſt ſicut nerui. Epatis ꝟo p̃patoꝛ ſeruiẽs eſt ſicut ſtomachus ꝛ latoꝛ ẽ ſicut vene. Et teſticuloꝝ q̃dẽ ſeruiẽs p̃paratoꝛ ſunt ſicut mẽbꝛa q̃ anq̃ ipſi generãt ſperma. Sed eoꝝ ſeruiẽs latoꝛ eſt virga in viris et vene q̃ ſunt inter eos ꝛ ipſaꝫ. Et in mulierib⁹ ſimiliter ſunt vene q̃ ſperma ad locũ ꝯceptiõis impellũt: et mulieres inſup hñt matricẽ: per quã ſpermatis ꝯpletur vtilitas. ¶ Gal'. aũt dixit ꝙ mẽbꝛoꝝ alia ſunt q̃ opatiõnẽ tm̃ efficere hñt: alia que iuuamentũ tm̃: ꝛ alia ſunt que operationem ꝛ iuuamẽtũ hñt. pꝛimũ eſt ſicut coꝛ. ſcḋm eſt ſicut

pulmo tertiũ ſicut epar. Dico aũt ꝙ ꝑ operationez opꝫ intelligi illud qđ cum re ſolũmodo operationũ in vita ſingularis ingrediẽtiũ cõple tur: aut in ſpeciei permanẽtia: ſicut cor in generatione ſpũs. ¶ Et per iuuamẽtũ opꝫ intelligi illud qđ preparatur ad alterius mẽbri operationẽ ſuſcipiẽdã: ⁊ tunc erit operatio cõpleta ad dandã ſin gularẽ vitã: aut ſpeciei pmanẽtiã: queadmodũ pulmo aerẽ ꝑparatũ preſtat. Ergo inquãtũ digeſtionẽ ſcđam adeo perfectã efficit quo ad ſanguis ad ipſummet nutriẽdũ ſit bonus actionez operatus eſt. Et inquantum operationẽ efficit que in alia expectata operatiõe au xiliatur: iuuamẽtũ efficit. Etiã denuo dicemꝰ ꝙ membrorũ alia ſunt que generãtur ex ſpermate que ſunt ſimiliũ partium mẽbra preter carnẽ ⁊ adipẽ. Et alia ſunt que ex ſanguine generãtur ſicut adeps ⁊ caro. Quod tamẽ preter hec duo ex duobus generaẽ ſpermatibꝰ maſculorum ſpermate ⁊ ſpermate mulierũ. ¶ Sed ſecundũ ſermo nẽ eius qui de ſapientibꝰ verificauit: de ſpermate maſculi generaẽ ſicut generaẽ caſeus de coagulo: ⁊ de ſpermate mulieris generaẽ ſi cut caſeus gñaẽ de lacte. Et ſicut ꝑncipiũ coagulatiõis eſt in coa gulo: ita principiũ coagulationis forme eſt in ſpermate viri. Et ſi cut principiũ coagulationis eſt in lacte: ita principiũ coagulatio nis forme. ſ. virtutis patientis eſt in ſpermate mulieris. Et queãd modũ vnũquodqꝫ duorꝫ coaguli vcꝫ ⁊ lactis eſt pars ſubſtãtie caſei q̃ fit ex eis: ita vnũqđqꝫ duorꝫ ſpermatũ eſt pars ſubſtãtie embrionis ¶ Hoc aũt verbũ nõ paruꝫ imo multũ verbis Gal. eſt ꝯtrariũ. Si bi nãqꝫ videẽ ꝙ cuiqꝫ duorꝫ ſpermatũ ineſt virtꝰ coagulatiua ⁊ vir tus coagulationẽ ſuſcipiens. Et propter hoc nõ ſe prohibet quin dicat quod virtus coagulatiua in maſculis eſt fortior. ⁊ virtus coagulationem ſuſcipiens ẽ fortior in feminis. ¶ Qualiter autem ſermo in hoc certificeẽ: iuenitur in noſtris libris q̃ ſunt de ſapiẽtijs radicalibus. ¶ Poſtea vero ſanguis q̃ in tẽpore menſtruorꝫ a mu liere ſeparabaẽ fit nutrimẽtũ. ¶ Sed alia pars eiꝰ eſt q̃ in ſimilitu dinẽ ꝯuertiẽ ſubſtantie ſpermatis ⁊ mẽbrorꝫ q̃ ex eo generãtur ⁊ erit nutrimentũ augmentãs ipm. Alia pars eiꝰ eſt q̃ non nutrimẽtũ fit adhuc ſed eſt couenies vt coaguleẽ ad iplenda loca mẽbrorꝫ primo rum vacua ⁊ fit caro ⁊ adeps. Et alia pars eius eſt ſuperfluitas q̃ nulli harũ duarũ rerũ eſt bona: ⁊ remanet vſqꝫ ad horã partꝰ quaꝫ vt pote natura ſuperfluam expellit. Cumqꝫ infans parturitur: ſan guis quẽ ipſius epar generat huius ſanguinis vices ſupplet: ⁊ ge neratur ex eo quod ab illo ſanguine generabatur. Et caro quidez ex ſanguine generatur ſpiſſo quem caliditas ⁊ ſiccitas coagulant. Adeps vero ex eiꝰ aquoſitate ⁊ vnctuoſitate generatur quã frigidi tas cogulat: ideoqꝫ ipſaꝫ caliditas reſoluit. ¶ Mẽbra autẽ q̃ ex ſper mate ſunt creata: cum ſolutionẽ continuitatis patiuntur certa cõ tinuitate non reſtaurantur: niſi pauca ex eis: ⁊ in paucis habitudi nibꝰ: ⁊ i etate pueritie: ſicut oſſa ⁊ rami venarꝫ parui: non eñ magni

neqꝫ arteriarū. ¶ Cū eñ aliq̃ eoꝝ ps ſeiūgit̃ nihil loco ei⁹ naſcit̃: et hec quidē ſunt ſicut oſſa ⁊ nerui. ¶ Illa xͦo q̃ ex ſanguine ſunt creata renaſcuntur poſt pditionē ſuā: ⁊ cōtinuant̃ tali ſubſtantia q̄lis ſunt ipſa: ſicut caro. ¶ Et illud quidem qͦ eſt creatum ex ſanguine i quo adhuc virtus exiſtit ſpermatis dum nondum inter ipm ⁊ ſperma tēpus intercessit niſi paruū: illud mēbꝛū qñ tollit̃ iterū naſci pōt: ſicut dētes in etate pueritie. Cū aūt ſanguis ad aliā cōuerſus fuerit cōplexionē nō iterū renaſcetur. ¶ Et dicemus etiā ꝙ mēbꝛorū ſentientiū mobiliū plerūqꝫ motus ⁊ ſenſus ſimul pꝛincipiū ē vn⁹ neruus: ⁊ plerūqꝫ ſeparantur: ⁊ erit pꝛīcipiū cuiuſqꝫ virtutis neru⁹. ¶ Et etiā dicem⁹ ꝙ oīm iteriorū que panniculis ſunt īuoluta: pāniculus ex vno pāniculorū pectus aut ventrē cooperiētiū naſcit̃. Sed eorū q̃ in pectore ſunt pāniculorū origo ſicut dyaphꝛagmatis ⁊ venarū ⁊ arteriarū ⁊ pulmonis eſt ex panniculo iteriore qui coſtas tegit: ⁊ mēbꝛorū q̃dē ⁊ venarū que ſunt in vētre panniculi oriūtur ex ſiphac q̃ interius ventris cooperit muſculos. ¶ Omnia quoqꝫ mēbꝛa carnoſa ſunt: aut villoſa ſicut caro que ē in muſculis: aut villis carentia ſicut epar. Et null⁹ quidē motus fit niſi per villos. Voluntarius vero motus fit cauſa villorū q̃ ſunt in muſculis. Et naturalis: ſicut motus matricis ⁊ venarū. Et cōpoſitus ſicut mot⁹ trāſglutiēdi fit villis ꝓpꝛijs ꝑ formam ſitu longitudinis: ⁊ latitudinis: et trāſuerſionis. Attractioni vero ſunt villi qui in longitudinē pꝛotēduntur. Et expulſioni villi q̃ in latitudinē tendūt cōſtrigentes. Et retentorij villi q̃ ex trāſuerſo vadūt. ¶ Mēbꝛorū aūt que vnā habēt tunicā ſicut venarū ⁊ veſice tres villorū ſpecies adinuicē ſunt texte. Et mēbꝛorū q̃ ſunt duas habentia tunicas villi qui ī latitudinem tēdūt ſp ī extrinſeca exiſtūt eoꝝ tunica: ⁊ alij duo ī tunica eoꝝ extrinſeca. Illi tñ qui in lōgitudine pꝛotenduntur ad ſuperficiē magis declinant extrinſecā. Qui taliter nō creati fuerūt niſi ne attrahendi et expellendi villi ſimul exiſtāt: immo melius eſt vt villi attrahendi et retinēdi ſint ſimul: niſi in inteſtinis: nō enim multa indigēt retētione: ſed attractione et expulſione. ¶ Et dicemus etiā membꝛorū neruoſoꝝ coꝛpa a ſui ſubſtātia aliena cōtinētiū: alia ſunt que vnā habent tunicam: et alia que duas. ¶ Que autem duabus conſiſtūt tunicis non taliter creata fuerunt niſi pꝛopter iuuamenta multa. Quorum vnum eſt multa neceſſitas multe cuſtodie foꝛtitudinis ſue coꝛpeitatis: ne ſcindant̃ cā foꝛtitudinis mot⁹ ei⁹ q̄ ꝯtinet̃ ī eis: ſicut arterie. Secunduꝫ eſt multa neceſſitas multe cuſtodie in re coꝛpoꝛis quod in eis eſt reconditum ne reſoluatur et egrediatur. Reſolutionis vero timoꝛ pꝛouenit cauſa ſue raritatis ſi vnam haberet tunicam. Et exitus timoꝛ eſt ideo ꝙ pꝛopter hoc etiam ad ſcindendum eſſent apte. Et hoc quidem coꝛpus quod in eis eſt recōditum eſt ſicut ſpiritus et ſanguis qui in arterijs ſunt recōditi in quorum cuſtodia valde eſt ſtudēdū ⁊ de quibus timetur ne pꝛo nihilo

recedant. Spirit⁹ quidē ꝓpter reſolutionē. ¶ Et ſanguis quidem ꝓpter fiſſurā. ex hoc nāq; ꝙ maximū timet malū. Tertius ē qm̄ cū alicui mēbro fuerit neceſſariū: vt ſit ipſius attractio et expulſio motu vehemēti: factū ē vnicuiq; earū ſingulariter iſtrumentū ſine ꝑmixtione: ⁊ hoc eſt ſicut ſtomachus ⁊ inteſtina. Quartū eſt qm̄ cū volūtas fuerit vt vnaqueq; mēbri tunica opationi: q̄ eſt ei ꝓpria ſit ꝑparata: ⁊ vnaqueq; duarū opationū acciderit ꝓpter cōplexionē ab alterius operationis complexione diuerſam: fuit melius iter eas diuidere: ſicut ſtomachus in quo fuit volūtas ſentiendi virtutē eſſe: qđ quidē nō fit niſi in mēbro neruoſo ⁊ digerēdi. qđ ſimiliter nō fit niſi ꝑ mēbrū carnoſuʒ. ¶ Unicuiq; igitur harū duarū reꝝ tunicā poſuerunt ꝑ ſe tunicā neruoſam virtuti ſentiendi: ⁊ tunicā carnoſam digeſtioni. Et natura q̄dē itrīſecā tunicā fecit neruoſam. Et extrinſecā carnoſam. Pōt nāq; digerentis opatio ad id qđ digeſtū eſt in potentiā ſine occurſu peruenire. Sentiens vero id qđ ſentitur non poteſt ſentire niſi obuiādo ei ſenſu veʒ tact⁹. ¶ Et dicemus etiā ꝙ ſunt quedā mēbra: quoꝝ cōplexio ſanguini eſt propinqua. nō ergo indiget ſanguis in eoꝝ nutrimēto multotiēs cōuerti: ſicut carnis. Quapropter i ea neq; foramina facta fuerūt: neq; vētriculi: i q̄b⁹ aliquāto tp̄e nutrimētū qđ ei digerit̄ imoreť: ⁊ deīde caro ex eo nutriatur: imo illico cū ei nutrimentū occurrit i ipāʒ conuertit̄. Et ſunt ex mēbris quedā quoꝝ cōplexio a ſanguinis cōplexione valde ē remota. Ideoq; cum neceſſe fuerit ſanguinē ea nutrire: oportebit vt in ſimilitudinē ſubſtantie eorum multis cōuerſionib⁹ ordinati cōuertatur ſicut os. Quapropter in creatione ante vnum poſitū fuit foramē qđ eoꝝ nutrimento tanto cōtineat tp̄e quāto illud in ei⁹ ſimilitudinē conuertatur. ſicut in oſſe cruris et adiutoriꝫ: aut foramina multa in ipſis diuiſa: ſicut in oſſe mādibule iferioris. Et mēbris q̄dē q̄ ſic ſunt neceſſe eſt vt nutrimēto āpliori ꝙ eis tūc ſit neceſſe repleantur vt paulatī ⁊ paulatī procedāt illud in ſui ſimilitudinē cōuertendo. ¶ Mēbra aūt fortia ſupfluitates ſuas ad mēbra debilia ſibi vicina expellūt: ſicut cor ad aſcellas; ⁊ cerebruʒ ad loca que ſunt poſt auriculas: ⁊ epar ad inguina.

¶ Doctrina. vj. cuius eſt ſumma vna: ⁊ vnū capitulū.
¶ Summa eſt de ꝟtutibus cuius ſex ſunt capitula.

¶ Summe que eſt doctrine ſexte que eſt dictionis prime quod eſt de generibus virtutum ſm̄ ſermonē vniuerſalem.

¶ Capitulū. I.

Virtutū et operationū adinuicē alie ex aliꝫs cognoſcūtur. Oīs enim virtus operationis exiſtit initiū. Neq; aliq̄ opatio puenit niſi ex virtute. Ideoq; vtraſq; in vno poſuimus capitulo.
¶ Uirtutū aūt genera ⁊ opationū ex eis prouenientiuʒ apud medi-

cos ſunt tria q̃ ſunt gen⁹ virtutũ vitaliũ: ⁊ gen⁹ virtutũ naturalium ⁊ gen⁹ virtutũ animaliũ. ¶ Et multis quidem philoſophoꝝ ⁊ medicis omnib⁹: ⁊ p̃cipue Gal. vr̃ ꝙ vnaqueq; v̾tutũ membꝛũ p̃ncipale h₃ qđ ei⁹ exiſtit minera: ⁊ a quo eius ꝓcedũt opationes. Et vr̃ eis ꝙ virtutis animalis ſedes ſit cerebꝛũ: ⁊ ipius ab eo ꝓueniãt opatiões. ¶ Et ꝙ virt⁹ naturalis duas h₃ ſpẽs. Et vna ſpẽs eſt cui⁹ finis eſt cuſtodi rei indiuiduũ ⁊ ꝯſeruare ipm q̃ miniſtrat in re nutrimẽti quouſq; ad finem creſcẽtie ei⁹ nutriat coꝛp⁹. Et hui⁹ q̃dẽ ſpẽi ſedes ⁊ opationũ ipſi⁹ ꝓceſſus eſt epar. Altera v̾o ſpẽs eſt cui⁹ finis eſt ſpeciẽ cõſeruare q̃ eſt miniſtrãs in re generatiõis: ⁊ ſeparat ex humoꝛibus coꝛpoꝛis ſpermatis ſubſtantiam: deinde ipſum infoꝛmat ſui creatoꝛis p̃ cepto. Et hui⁹ q̃dẽ ſpeciei habitatio ⁊ operationũ ipſi⁹ ꝓuent⁹ ſunt teſticuli. ¶ Vitalis v̾o virt⁹ eſt illa q̃ ſpũs in eſſe cõſeruat: q̃ ſenſus ⁊ mot⁹ vehiculũ exiſtit: ⁊ ip̃₃ reddit aptũ ad eoꝝ ĩpꝛeſſiões recipiẽdas cũ ad cerebꝛũ ꝓuenit: ⁊ facit ip̃₃ potẽtẽ dãdi vitã vbicũq; expãdit. Et hui⁹ q̃dẽ virtutis ſedes ⁊ opatiõis ipſi⁹ ꝓceſſus eſt coꝛ. ¶ Omnibus aũt philoſophis maioꝛi. i. Ariſtoteli vr̃ ꝙ oĩum iſtaꝝ operationũ p̃ncipiũ exiſtit coꝛ. S₃ p̃maꝝ operationũ eaꝝ manifeſtatio in his p̃dictis exiſtit p̃ncipijs. Queadmodũ apud medicos cerebꝛũ eſt ſentiendi p̃ncipiũ. ⁊ poſt hoc q̃ſq; ſenſus habet mẽbꝛũ in q̃ ei⁹ apparet opatio. P̃terea cũ cõſiderãt ſicut dicũt ⁊ certificãt inueniũt rẽ ſicut videt Ariſtoteli: ⁊ nõ queadmodũ ipis vr̃: ⁊ inueniũt tractat⁹ ſuos extractos ex ꝓpoſitiõib⁹ ſufficiẽtib⁹ ⁊ nõ neceſſarijs in q̃b⁹ nõ aſſequũtur niſi qđ ex reb⁹ apparet. ¶ Medico aũt inquãtũ medic⁹ nõ attinet vt ꝯſideret q̃ ſit haꝝ duaꝝ ſentẽtiaꝝ veritas: ſ₃ illđ ꝯſiderare philoſoph⁹ aut phyſic⁹ debet. ¶ Medic⁹ aũt cũ cõcedit ei mẽbꝛa hec p̃nominata iſtaꝝ virtutũ p̃ncipia exiſtere nõ curat in eo qđ de eſſe medicatiõis cõſiderat an ex alijs habeant p̃ncipijs q̃ ſunt ip̃is p̃oꝛa vel nõ: neq; illđ ex eis exiſtit q̃ philoſoph⁹ nõ ei leuia facit.

¶ De virtutib⁹ naturalibus quibus miniſtratur. ¶ Ca. 2.

Virtutũ v̾o naturaliũ: alie ſunt q̃ ſunt miniſtrãtes: alie ſunt q̃ miniſtrate. ¶ Et miniſtrataꝝ q̃dẽ duo ſunt gña. Vnũ gen⁹ miniſtrat in re nutriẽtis ad hoc vt indiuiduũ remaneat: qđ in duas ptitur ſpẽs: nutritiuã: ⁊ creſcitiuã. Et alternũ genus miniſtrat in nutriente ad hoc vt remaneat ſpẽs: quod etiã in duas diuidit ſpecies: in generatiuam ⁊ foꝛmatiuam. ¶ Virt⁹ v̾o nutritiua eſt illa q̃ nutriẽs in nutriti ꝯuertit ſilitudinẽ: idõ vt ꝑ ip̃m reſtaurationẽ ei⁹ recuperet qđ diſſolutũ fuit. ¶ Virt⁹ aũt creſcitiua eſt illa q̃ in totius coꝛpoꝛis diametris addit ſm̃ ꝓpoꝛtionalitatem naturale₃: quatenus ipſum ad finem augmenti perducat per illud quod ipſum ex nutriente ingreditur. ¶ Nutritiua vero virtus creſcitiue ſeruit: eo ꝙ nutritiua quandoq; affert nutriẽs ei qđ diſſoluitur equale: q̃nq; minus: quandoq; plus. Sed creſcitiua non erit niſi cu₃ quod ingredit plus fuerit eo quod diſſoluitur. Non tamen totum quod taliter

exiſtit eſt creſcitiua. Inpinguari enim poſt macredinē in etate cōſiſtē tie eſt hui⁹ ſecte: nō tn̄ eſt creſcitiua. Nō eſt enim augmētū niſi illō qō ſm naturalē pportionalitatē i oīb⁹ exiſtit diametris: q̄ten⁹ ipm ad creſcētie pducit cōplementū. Deinceps vō poſt hoc nullo mō eſt ibi creſcētia: 7 ſi ſit ibi impinguatio. Queadmodū añ cōſiſtētiā nō exiſtit etiā ariditas: 7 ſi ſit tibi macredo: lȝ illō longi⁹ exiſtat 7 a neceſſario exiens magis. ¶ Et nutritiue q̄dē operatio trib⁹ pticularib⁹ cōplet opatiōib⁹. Una eſt pmutatiōis ſubſtātie comprehēſio q̄ eſt ſanguis aut humor q̄ eſt in potētia ppinq̄ in effectu ſimilis mēbro. Qō qn̄qȝ fallit queadmodū in egritudine cōtingit q̄ atrophia vocat̄ q̄ eſt nutrimēti defect⁹. ¶ Et alia eſt adherētia que eſt vt hoc receptuȝ nutrimētū cōpleto effectu efficiat. ſ. vt membri pars fiat. Quod plerūqȝ fallit quemadmodum in hydropiſi cōtingit carnoſa. ¶ Et tertia eſt multitudo q̄ eſt vt hoc receptū qō iā factū eſt pars membri ponat ei ab oibus partib⁹ ſimile vſqȝ in eſſentia 7 colore. Qō qn̄qȝ fallit: queadmodū cōtingit in albaras 7 morphea. Cambiū enim 7 adherētia iam ibi ſunt reperta: ſȝ ſimilitudo non ibi inuenit̄. Et hāc q̄dē opationē efficit virt⁹ immutatiua q̄ eſt vna de virtutib⁹ nutritiue 7 ē in homine vna in genere 7 pncipio prio: ſȝ in mēbris ſimiliū partiuȝ diuerſificatur. ¶ In vnoquoqȝ enim mēbro exiſtit virt⁹ ſm ei⁹ ꝯplexionē q̄ nutrimētū i ei⁹ ꝯuertit ſimilitudinē diuerſa virtute q̄ nutrimētū alterius pmutat. ¶ Immutata vero que eſt in epate operationeȝ efficit toti corpori cōmunem. ¶ Generatiue vero virtutis due ſunt ſpecies. Una eſt que in maſculis 7 feminis ſperma generat. Altera q̄ diuidit virtutes que ſunt in ſpermate: 7 pmiſcet eas tēperādo ſm qȝ vnicuiqȝ cōuenit mēbro: dās neruo cōplexionē ppriā: 7 oſſi cōplexionē ppriā. Hoc tn̄ totū puenit de ſpermate ſimiliū partiū 7 ſimilis p mixtiōis. Et hāc q̄dē vtutē vocāt medici vtutem imutatiuam pmi. ¶ Uirt⁹ vō informatiua imprimēs eſt illa ex q̄ precepto ſui creatoris procedit membrorum lineatio: 7 ipſorum figuratio: 7 cōcauitas 7 foramina: 7 leuitas: 7 aſperitas: 7 eorum ſitus: 7 ipſorum continuitas: 7 ad vltimum operationes que ex finibus dimenſionum eorum pendent. ¶ Et huic quidem virtuti miniſtrantes ſunt que reȝ nutrimenti miniſtrant ad ſpeciem cuſtodiendam 7 ſunt virtus nutritiua 7 creſcitiua.

¶ De virtutibus naturalibus miniſtrantibus. Ca. 5.

Virtutes vero naturales que miniſtrant tantum virtute nutritiue ſunt miniſtrantes que ſunt quattuor virtutes: attractiua: retētiua: digeſtiua: 7 expulſiua. ¶ Attractiua vero fuit creata ad attrahendū nutrimentum: qua quidem operatur hoc villis membri in quo eſt ſecundum longitudinem protenſi. ¶ Et retentiua fuit creata vt iuuatiuum retineat dum virtutes ipſum iuuantes in eo operantur que ab ipſo alimentum ſuſcipiunt: quod equidem efficitur villis que ex tranſuerſo protenduntur. Et eſt etiam cum villi

q̄ ſm latitudinē incedūt auxiliū p̄bēt. ¶ Digeſtiua ꝟo eſt illa q̄ qđ attractiua attraxit ⁊ retinuit: retētiua i eſſentia ꝯuertit aptā ꝟtutū in ea ꝑmutationē faciētiū oꝑatiōi: ⁊ cōplexionē q̄ cōuerſiōi nutrientis in effectu eſt cōpetēs. ¶ Hec eſt eñ eiꝰ oꝑatio in iuuatiuo q̄ vocatur digeſtio. ¶ Eiꝰ ꝟo oꝑatio eſt in ſuꝑfluitatibꝰ: vt ſi poſſibile fuerit eas in hāc mutēt diſpoſitionē q̄ ēt vocat̄ digeſtio. Aut vt eaꝝ egreſſionē a mēbro in quo ſunt retēte facilē efficiat cū expulſiōe eaꝝ attenuādo eſſentiā ſi qđ ꝓhibet fuerit groſſities: aut ingroſſando ſi qđ vetat fuerit tenuitas. aut icidēdo ſi qđ ꝓhibet fuerit viſcoſitas. Et hec q̄dē oꝑatio vocat̄ maturatio. Eſt tñ cum digeſtio ⁊ maturatio ſynonima dicunt̄. ¶ Expulſiua aūt eſt illa q̄ ſuꝑfluitatē expellit ex nutrimēto reſiduā q̄ ad nutriēdū nō eſt ꝯueniēs: aut q̄ excedit mēſurā q̄ ſufficit ad nutriēdū ⁊ q̄ nō eſt neceſſaria: aut euacuat in receptac̄lo ſibi apto ſicut vrinā in veſica. Et hec q̄dē virtꝰ has expellit ſuꝑfluitates: aut ꝑ ꝑtes ⁊ foramina q̄ ſunt eis p̄parata: vel ſi nō fuerint ibi foramina p̄parata a nobili expellit ad ignobile ⁊ a duro ad laxū. Cūq; in parte expulſiōis fuerit declinatio meri ſuꝑfluitatis nō conuertit eam virtꝰ expulſiua ab illa ſemita inquantū poſſibile fuerit. ¶ His autē quatuor virtutibꝰ naturalibꝰ quatuor p̄ime ſeruiūt q̄litates ſcȝ caliditas: frigiditas: ſiccitas: ⁊ hūiditas. ¶ Sȝ caliditas ſeruitiū oībꝰ q̄tuor ꝑ certo eſt cōe. ¶ Frigiditas ꝟo cū alicui eaꝝ ſeruit accñtal̄r ⁊ nō eſſential̄r. Qđ eñ frigiditati ieſt eſſential̄r eſt vt in oībꝰ ꝟtutibꝰ ſit cōtraria qm̄ oiȝ ꝟtutū oꝑatiōēs ꝑ motū exiſtūt. Et hoc q̄dē in attractiōe ⁊ expulſiōe manifeſtū exiſtit. Sȝ in digeſtiōe ēt qm̄ digeſtio ꝯplet̄ ꝑ ꝑtes eiꝰ qđ fuit ingroſſatū ⁊ inſpiſſatū ꝑtiēdo ⁊ adiūgēdo ei qđ attenuatū fuit ⁊ ſubtiliatū. Et he q̄dē motiōes ſunt ſeparātes ⁊ tēperātes. Retētiua ꝟo oꝑat̄ villos mouēdo trāſuerſos ſm figurā cōp̄hēſiōis bñ factā. Et frigiditas q̄dē eſt paraliticū faciēs: ⁊ mortificās: ⁊ ab oībꝰ ꝓhibēs oꝑatiōibꝰ. Ad retētionē tñ faciēdā accñtal̄r cōfert qm̄ villos ſȝ bone cōp̄rehēſiōis figurā tȝ. Nō ergo in oꝑatiōibꝰ ꝟtutū eſſential̄r ingredit̄: ſȝ tali p̄parat inſtrumētū diſpoſitiōe q̄ ipȝ ſuā cuſtodit oꝑationē. Et expulſiua q̄dem a frigiditate iuuat̄ ꝑ ꝑ ea q̄ ꝟētoſitatis ꝓhibet fieri diſſolutionē q̄ ad expellēdū iuuat: ⁊ q̄ in eiꝰ auxiliat̄ groſſitie: ⁊ ꝓpterea q̄ villū q̄ ſm latitudinē ꝓtēdit̄ ex p̄mētē ꝯtrabit ⁊ ſpiſſat ipm̄: ⁊ hoc eſt ēt inſtrumētū p̄parare: ⁊ nō eſt in ipamet oꝑatiōe auxiliū ferre. Et frigꝰ nō intrat in ſeruitiū harū virtutū niſi ꝑ accidēs. Si nō in ipamet ingrederet̄: oꝑatiōibꝰ noceret ⁊ motiōes debilitaret. Siccitas ꝟo in triū ꝟtutū oꝑatiōibꝰ neceſſaria exiſtit: q̄ ſunt due mutatiua loca l̄r ⁊ retētiua. Duabꝰ ꝟo localiter mutatiuis: q̄ ſunt attractiua ⁊ expulſiua: p̄bet ſiccitas auxiliuȝ eo q̄ multā eis efficit ſuſtētationē q̄ in motu eſt neceſſaria: motu ⁊ ſpūs q̄ has virtutes ad ſuas defert operationes impulſione vehemēti quam ⁊ talem qualis eſt ipſa humoralis ꝓhibet fluxus cuȝ in ſubſtantia fuerit ſpiritus; aut inſtrumenti. Sed retētiue propter con

ſtrictionem. Digeſtiua autē plus indiget humiditate. ¶ Poſt hec autem cum inter qualitates actiuas ⁊ paſſiuas comparaueris inquantum iſte virtutes eis indigent reperies virtutem retentiuam plus indigere ſiccitate quam caliditate eo quod tempus in quo quieſcere debet villus retentiue maius eſt tempore in quo moueri debet villus qui ſecundum amplitudinem tendit ad conſtringendum. Nam tempus quod eſt ad mouendū eſt illud quod caliditate indiget ⁊ eſt breue. Et totum reliquum tempus eius operationis eſt ad tenendum ⁊ ad quieſcendum. Et quia puerorum complexio plus declinat ad humiditatem: ideo virtus hec in eis plus eſt debilis. Attractiua vero plus indiget caliditate quam ſiccitate: quoniam caliditas adiuuat in attractione in eo quod maior pars ſue operationis eſt mouere: ⁊ plus neceſſe eſt ei mouere partes ſui inſtrumenti quam quietas facere ⁊ cum ſiccitate ſtringere. Hec enim virtus non tantum indiget multo motu ſed plerūque etiam motu indiget vehemēti. Et attractio quidem fit aut virtute attractiua quemadmodum magnes attrahit ferrum: aut implendo vacuum: ſicut aqua trahitur in azaracha: aut calore ſicut in lampade attrahitur oleum licet hec pars tertia reducatur neceſſario ad implendum vacuum apud certificantes: immo eſt ipſamet. Cum ergo virtus attractiua caliditatis habuerit auxilium fortior erit attractio. Expulſiua vero minus indiget ſiccitate quam attractiua: ⁊ retentiua. Non enim indiget conſtrictione retentiue: neque inſeparabilitate attractiue ⁊ conſtrictione eius ⁊ circundatione attracti tenendo partes inſtrumenti donec ad illas alterius partis attractio perueniat. Et ad vltimum nullo modo indiget expulſiua quiete ſed motu ⁊ inſpiſſatione pauca que ad exprimendum et ad expellendum tali adiuuet menſura quatenus per ipſam remaneat inſtrumentum: figuram expreſſionis ⁊ conſtrictionis conſeruans. Quemadmodum in retentiua tempus longum. Et in attractiua tempus breue eſt neceſſarium donec partium attractio vnam applicet alij ideoque ſiccitate parum indiget. Que autem plus eis omnibus indiget caliditate eſt digeſtiua: que ſiccitate non indiget ſed humiditate vt nutriens efficiat ad penetrandum in foramina ⁊ ad figuras recipiendas aptum reddat. ¶ Neque poteſt aliquis dicere quod ſi humiditas in digerendo eſſet iuuatiua: pueri poſſent res duras digerere. Nō eſt ẽ pueniẽs pueris non poſſe illud ⁊ iuuenibus poſſe propter hoc: ſed propter homogeneam ⁊ homogenee elongationem. Quod enim ex rebus durum exiſtit complexioni puerorum non eſt homogeneum. Uirtutes igitur digeſtiue coram eo non operantur neque ipſum recipiunt retentiue: ſed cito ipſum expellunt expulſiue. Iuuenum vero complexionibus eſt id conueniens: ⁊ ad eos nutriendos conueniens. Et ex hoc quidem collectum eſt quod retentiua indiget conſtrictione ⁊ figurarum conſtrictionis fixione longo tempore ⁊ pauco motionis adiutorio. Et attractiua conſtrictione indi

[ſ]et et fixione cõſtrictionis tempore breuiſſimo ꝛ in motu multo in[d]iget auxilio. Et expulſiue eſt neceſſarium ſtringere tantum ſine [fi]xione de qua nou eſt curandũ. Et indiget adiutorio ad motum fa[c]iendũ. Et digeſtiue eſt neceſſarium eliquare: ꝛ temperare: ideoꝙ virtutes iſte qualitates illas quattuor inequaliter operari faciũt ꝛ eis inequaliter indigent.

¶ De virtutibus animalibus. Capi. 4.

VIrtutes aũt animales intelligi volũt per illas: virtutẽ illam que cũ in membris recepta fuerit preparabit ad recipiendũ virtutem ſenſus et motus ꝛ operationis: vite: quibus etiam admiſcentur timoris et ire motiones: propterea ꝙ in eis reperiũt dilatationem ꝛ conſtrictionem que accidit ſpiritui q̇ huic comparat⁹ eſt virtuti. ¶ Nos aũt explanabimus ſummam hanc ꝛ dicem⁹ ꝙ quẽadmodum ex humorum ſpiſſitudine ſcd̃m aliquam complexionem ſubſtantia generatur ſpiſſa que eſt membrum aut pars membri: ita ex humorum vaporibus et eorũ ſubtilitate ſecũdum aliquam complexionem ſubſtantia generat̃ ꝛ ſubtilis eſt ſpũs. Et ſicut apud medicos epar prime generationis eſt principiũ: ita cor generationis ſecũde principiũ exiſtit. Et hic ſpũs cũ ſm̃ complexionem prouenit quam debet habere: ad hanc virtutem recipiendam preparat̃: deinde omnia illa preparat membra ad recipiendũ omnes alias virtutes animales ꝛ etiã reliquas. ¶ Uirtutes equidem animales in ſpiritu quidem ꝛ in membris non proueniunt niſi poſtq̃ hec vitalis prouenit virtus. Ideoꝙ licet virtutes animales alicuius membri deſtruant̃: viuũ tñ membrum adhuc exiſtit: niſi hec virtus in eo fuerit deſtructa. Nonne vides quod membrũ ſtupidũ aut paraliticũ vnũ quoꝙ ſm̃ humiditatem eſt non habens ſenſum neꝙ motũ: aut propter complexionem que prohibet ipſum eos recipere: aut propter opilationem q̃ accidit inter cerebrũ et ip̃m in neruis q̇ ad ipſũ proueniunt et tamen ipſũ eſt viuũ. Et membrũ cui accidit eſt non habens ſenſum neꝙ motũ et accidit ei vt putrefiat ꝛ corrumpatur. In membro ergo paralitico eſt virtus que eius cuſtodit vitam donec cum remotum fuerit quod prohibet profluat ad ipſum virtus ſenſus et motus. Ipſum namꝙ preparatum erat ad ſuſcipieudum eã propter virtutis vitalis ſanitatẽ in eo. Prohibens enim non prohibuit niſi vt non eam in effectu reciperet. Sed membrum non ſic eſt mortuum. Et preparans non eſt virtus nutriendi tantum: ita vt dicamus ꝙ q̃diu virtus nutriẽdi affuerit viuũ erit: ꝛ cũ deſtruetur erit mortuũ: qm̃ hoc ip̃m verbum virtuti afferemus nutritiue. Fortaſſe enim plerũꝙ in aliquo eius op͂atio deſtrueret̃ ꝛ mẽbrum viuũ remanebit. Et fortaſſe plerũꝙ remanebit eius operatio ꝛ mẽbrũ tẽdet ad mortẽ. Et ſi virt⁹ nutritiua ĩq̃tũ eſt nutritiua eſſet ipſa virt⁹ q̃ p̃parat ad ſentiendũ et mouẽdũ vegetabilia p̃parata fo

rent ad ſenſum ꝛ motū recipiēdo. Reſtat ergo vt ſit ꝑparans alia res que ꝓpriā ſequaꝛ cōplexionē q̄ vocaꝛ virtus vitalis. Et ipſa quidē eſt prima virt⁹ q̄ in ſpū ꝓuenit cū ſpūs ex ſubtilitate humoꝝ ꝓcedit. Deinde ſpūs ſm philoſophū Ariſtotelē per eā recipit pricipiū et aīam primā ex qua alie ꝓfluūt virtutes. Harū vero virtutū operationes ab hoc prouenīūt ſpiritu ī principio rei: ſicut etiā ſenſus apud medicos nō prouenit per ſpiritū animalē qui eſt in cerebro niſi ad cryſtalloydē penetrat aut ad linguam ꝛ alia. ¶ Cum ergo ꝑ ſpūs in ventriculum peruenerit cerebri cōplexioneꝫ recipiet et erit cōueniēs vt ex eo ꝓueniāt virtutum operationes q̄ in eo primo reꝑte ſunt: ꝛ ſimiliter in epate: ꝛ ſimiliter in teſticulis. ¶ Et apud medicos quidē niſi poſtq̄ ſpūs in cerebro ad aliā cōuertiꝛ ꝯplexionē nō preparaꝛ ad recipiendū animā q̄ eſt principiū motus ꝛ ſenſus. Et ſilr in epate lꝫ prima cōplexio iā iuuerit ad recipiēdū v͛tutē primā vitalē. Et ſilr in vnoquoq; membro. Apud eos eñ vnūquodq; opationū gen⁹ aliā hꝫ aīam. Et neq; eſt aīa vna ex qua v͛tutes iſte profluunt: quoniam huius ſumme aggregatio eſt aīa. Et ſi q̄deꝫ prima cōplexio iā adiuit virtutem primā recipiēdā: tūc iā ꝯcedit vitalem vbi prouenit ſpiritus ꝛ virtus que ſunt ei⁹ ꝑfectio. Hec aūt virtus apud eos nō ſola ſufficit vt ſpūs per ipſam oēs alias ſuſcipiat virtutes niſi ꝓpria prouenerit cōplexio. Preterea dixerunt q̄ virtus hec preter hoc q̄ ipſa eſt preparans vitam: eſt etiā motus ſubſtātie ſpiritualis ſubtilis principium ad membra et principiuꝫ conſtrictionis et dilationis aeris attracti et pulſus. Affert enim adiutorium in comparatione vite quod eſt paſſio: ꝛ in cōparatione operationū anime: et pulſus prebet auxilium quod eſt actio. Et hec quidem virtus virtutibus naturalibus ſimilatur: ideo q̄ non voluntate ꝓueniunt vnde profluunt. Et ſimilatur virtutibus animalibus ꝓpter operationū earū diuerſitatē ipſa eñ dilatat ꝛ cōſtringit ſimul: mouet ergo duobus motibus cōtrarijs. ¶ Philoſophi aūt cuꝫ animā terrenā dicere volunt perfectionem corporis naturalis inſtrumentalis: et volunt dicere principium omnis virtutis ex qua metipſi motus ꝓueniunt et operationes diuerſe. Erit igitur hec virtus ſecundum philoſophorum ſententiam virtus animalis ſicut virtutes naturales quas nominauimus apud eos virtutes vocantur animales. Quod ſi noluerint dicere animam ſm hanc intentioneꝫ ſed volunt dicere virtutem que eſt principium comprehendendi et mouendi quod ex aliqua prouenit comprehenſione voluntarie. Et naturalem volunt dicere pro omni virtute ex qua operatio ꝓuenit in ſuo corpore ſecundum huius forme diuerſitatem: nō erit virtus animalis: ſed erit naturalis et altioris ordinis q̄ ſit virtus quam medici vocant naturalē. Et ſi naturalem vocauerint illam q̄ rem nutrimēti miniſtrat ꝛ cōuertit: ſiue ad hoc vt remaneat indiuiduū: ſiue vt remaneat ſpecies: non erit hec naturalis ſed erit tertiū ge-

nus. Et q̄ ira timor ꝛ ſilia eoꝝ hui⁹ virtutis ſunt paſſiões: tūc licet eoꝝ principia ſint ſenſus ꝛ eſtimatio ꝛ virtutes apprehēdētes: huic tñ comparate ſunt virtuti. Huius aūt virtutis declarationē certificare: ꝛ an ſit vna an plures: in ſapientia continet̄ naturali q̄ philoſophie pars exiſtit.

¶ De virtutibus animalibus cōprehendentibus. Cap. 5.

In virtute autem animali due copulantur virtutes: quarū ipſa eſt ſicut genus vna eſt ſicut virtus cōprehenſiua: ꝛ altera virtus motiua. ¶ Et ꝯprehenſiua q̄dem eſt ſicut duaꝝ virtutū genus. Una virtus comprehēſiua eſt manifeſte. Et altera virtus cōprehēſiua occulte. ¶ Et virtus q̄dem manifeſte comprehenſiua eſt ſenſibilis que eſt gen⁹ ſm quoſdam q̄nqꝫ virtutū et octo ſm alios. Qđ ſi dixerimus ꝙ ſint quinqꝫ: erunt virtus videndi: ꝛ virtus audiendi ꝛ virt⁹ guſtādi: ꝛ v̄tus tāgēdi: ꝛ virt⁹ odorandi. Et ſi dixerim⁹ ꝙ ſint octo: erit huius cauſa: q̄ plurib⁹ certificatoꝝ videtur ꝙ tact⁹ ſint plures virtutes. ſ. quattuor: et ponūt proprie vnūquodqꝫ quattuor generū tactus virtutē per ſe: licet in membro ſenſibili ſint communia ſicut guſtus ꝛ tact⁹ in lingua: ꝛ viſus ꝛ tactus in oculo. hoc aūt certificare eſt phi. ¶ Et virtus quidem comprehenſiua occulte et non ſentiens eſt ſicut gen⁹ quinqꝫ virtutū. ¶ Una eſt virtus que vocat̄ ſenſus cōis ꝛ phantaſia. Et apud medicos q̄dem ſunt vna virtus. Sed apud certificantes que ſunt ex phis: due ſunt virtutes. ¶ Senſus em̄ cois eſt illa que om̄ia ſenſu percepta recipit: ꝛ ꝑpter eoꝝ formas patitur que in ip̄a copulant̄. ¶ Phātaſia vero eſt illa q̄ eas cuſtodit poſtq̄ ꝯiungūtur ꝛ retinet eas poſt ſenſus abſentiā. Et que haꝝ duaꝝ eſt recipiēs: alia eſt a cuſtodiēte. hoc aūt certificare ē philoſophi. Sed qualitercūqꝫ fuerit eius ſedes ꝛ operationis eius pricipiū eſt anterior cerebri vētricul⁹. ¶ Et ſcđa q̄dē eſt virt⁹ quam medici vocāt cogitatiuā. Sed certificatores vocāt q̄nqꝫ imaginatiuā: q̄nqꝫ cogitatiuā. Si em̄ imperauerit ei virtus eſtimatiua aialis quā poſtea nominabim⁹: ꝛ ipſamet ad ſuā peruenit operationē: vocāt eā imaginatiuā. Et ſi virt⁹ rationalis ei imperauerit: ꝛ reduxerit eam ad illud qđ ei ꝓdeſt: vocatur virtus cogitatiua. Qualitercūqꝫ tñ modo fuerit inter hanc virtutem ꝛ primā exiſtit differētia: ꝙ prīa eſt recipiēs ꝛ cuſtodiēs id quod ad eā ꝑuenit đ formis ſenſu ꝑceptis. ꝛ iſta ē illa q̄ ſe exercet i eis q̄ i imaginatiōe recōdita ſunt exercitio cōponendi ꝛ diuidēdi ꝛ ſingulas efficit formas queadmodū ad eam perueniunt a ſenſu: ꝛ alias formas ab eis diuerſas ſicut hominē qui in monte volat ſmaradino. Sed phātaſia nō ponit corā te niſi q̄ntū recipit a ſenſu. Et huius quidem virtutis ſedes eſt ventriculus cerebri medi⁹. Et hec q̄dē virtus eſt inſtrumētū virtutis que ꝓculdubio in aiali eſt occulta cōprehenſiua ꝛ eſtimatiua. Et ipſa quidem eſt virtus qua aial indicat ꝙ lupus eſt in

imicus ⁊ filius eſt dilect⁹: ⁊ qui annonam prebere conſueuit eſt ami-
cus a quo nō eſt fugiendum: ⁊ hoc iudiciū ſm modū exiſtit nō rōna
le. Amicitia eñ ⁊ inimicitia non ſenſu ſunt percepta: neq; ſenſus
eas cōprehendit: neq; eis indicat niſi virt⁹ alia. ⁊ licet nō ſit cōpre
henſio rationalis: eſt tñ proculdubio aliqua apprehenſio nō ratio
nalis. Homo etiā plerūq; vtit̃ hac virtute in multis ſuoꝝ iudicio-
rū ⁊ procedit queadmodū animal nō rationale. Et hec quidem virt⁹
diuiditur a phantaſtica: qm̄ phantaſtica ſenſu percepta retinet:
⁊ hec in pceptis ſenſu intentionis diſcernit nō ſenſu pceptas. Et ſe
parat̃ ab ea quam imaginatiuā vocamus ⁊ cogitatiuā: qm̄ illius
operationes nullū ſequit̃ iudiciū: ſed iſtius operationes non ſoluz
iudiciū: ſed etiam iudicia ſequit̃. Et illius operationes ſunt in ſen-
ſu perceptis compoſitionē facere. Et iſtius operatio in ſenſu perce
ptis iudicare intentiones extra ſenſum. Et queadmodū in anima-
li ſenſus eſt iudicans de formis ſenſu perceptis: ſimiliter exiſtima
tiua eſt iudicās de intentionib⁹ illaꝝ formarum q̄ ad exiſtimatiōez
perueniūt ⁊ non ad ſenſum. ¶ Quidam aūt hominū ſunt qui pre-
ſumunt ⁊ hāc virtutē imaginatiuā vocāt: ſed non tamē curamus:
q2 de noībus non diſputam⁹: ſed intentiones ⁊ differentias intelli
gere debemus. Et medico quidem non eſt curādū vt hanc virtutem
ſciat. Impedimenta nāq; operationū eius impedimenta operatio
nū aliarū virtutū q̄ ſunt anteq̄ ipſa ſequentia ſunt ſicut phantaſia
⁊ imaginatiua ⁊ memorialis quā poſtea nominabimus. Et medi-
cus quidem non curat niſi de virtutib⁹ ex quibus cū in ſuis impedi-
mentis accidit leſio ꝓuenit egritudo. ¶ Qđ ſi leſio accidit opatio
ni alicui⁹ virtutis cā impedimēti qđ accidit pri⁹ operationi alteri⁹
ꝟtutis q̄ ei: fueritq; impedimētū illud ſequutū maliciā cōplexiōis
alicuius membri aut corruptionē compoſitiōis: ſufficit medico vt
ſciat impedimentū illud ꝓpter malitiā ꝯplexionis membri aut ſue cō
poſitionis corruptionē accidiſſe: ad hoc vt cū medicina ei ſubueniat
aut ipm ab eo cuſtodiat: ⁊ non curat ſcire diſpoſitionē virtutis: cui
qđ accidit non accidit niſi nullo mediāte poſtq̄ ſciuerit diſpoſitio-
nē eius cui accidit illud qđ accidit ſine medio. ¶ Tertia vero illaꝝ
quas nomināt medici eſt quinta aut quarta cū certificauerim⁹ q̄ eſt
virtus ꝯſeruatiua ⁊ memorialis. Et eſt theſaurus eius quod per-
uenit ad eſtimatiuā de intētionib⁹ in perceptis ſenſu extra formas
eorū ſenſū perceptas. Sicut phātaſtica eſt theſaurus eius qđ per-
uenit ad ſenſum ex formis ſenſu perceptis. Et eius quidez loc⁹ eſt po
ſterior cerebri ventriculus. ¶ Hic vero eſt locus ꝯſideratiōis phice
vtrū virt⁹ cōſeruatiua ⁊ memorialis ⁊ virtus q̄ reducit illud quod
eſt abſens ad memoriā ex eis q̄ ab eſtimatiua ſunt repoſita ſit vir-
tus vna: aut virtutes due. Medico tñ non eſt inde curañ. qm̄ nocu
menta q̄ eis q̄liter cūq; ſint accidūt: ſunt hō genea. ſunt. n. nocumē
ta q̄ in ventriculo cerebri poſteriori accidūt: vel de genere ꝯplexionis

vel de genere compoſitionis. ¶ Virtus vero comprehenſiua que eſt vna de virtutibus anime comprehenſiuis eſt humana rationalis. Et quia medici virtutē eſtimatiuam non conſiderauerunt propter cauſam quam diximus ideo hanc virtutem non conſiderauerunt: non enim fuit eorum conſideratio niſi in operationibus trium virtutum tantum ꝛ non in alijs.

¶ De virtutibus animalibus motiuis. Ca. 6.

Motiua vero virtus eſt illa que chordas contrahit ꝛ laxat propter quod mouentur mēbra ꝛ iūcture dilatatione ꝛ ſua flexione. Et eius quidem penetratio eſt cum neruis qui ſunt lacertis cōtinui. Eſt eſt genus quod ſecundum ſpecificationem principij motuum ſignificatur. In vnoquoq; igitur muſculo eſt alia natura q̄ eſt ſequens iudicium eſtimatiue a qua prouenit communis conſenſus.

¶ Capl'm poſtremū huius doctrine de operationibus.

Dicemus ꝙ operationū ſingulariū alie ſunt que ab vna complentur virtute verbi gratia digeſtio. Alie que a duabus cōplentur virtutibus: ſicut cibi deſideriū: quod cōpletur a virtute naturali attractiua: ꝛ a virtute ſenſibili q̄ eſt in ore ſtomachi. Attractiua vero operatur ex hoc qđ mouet villum qui ſm longitudinem protenditur retinendo illud quod attrahitur ꝛ ſuggēdo ex humoribus quod eſt ſibi proprium. Senſibilis autem operatur in hoc ꝙ hanc ſentit paſſionem: ꝛ quia ſentit mordicationē colere nigre que eſt excitans deſiderium cuius eſſe nominauimus. Et hanc quidem operationem non dicimus duabus compleri virtutibus: niſi ideo ꝙ cum ſenſibili acciderit nocumētū deſtruet intentio que vocatur fames ꝛ deſiderium: neq; deſiderabitur cibus licet eo corpus indigeat. Et ſimiliter tranſglutiendi operatio duabus completur virtutibus: vna eſt attractiua naturalis: ꝛ altera eſt attractiue voluntarie. Et prima quidē ſuam complet operationem per villum qui ſm longitudinē protendit qui eſt in ore ſtomachi ꝛ iſofago. Et ſecūde completur operatio per villum lacerti tranglutiendi. Cūq; vna duarū virtutū deſtruet: tranſglutiendi operatio duriter ꝓuenit: ſed quando non fuerit deſtruetur. Sed cum illa nō operata fuerit erit tranſglutiendi operatio difficilis. Nonne vides ꝙ cum deſideriū non recte procedit duriter prouenit operatio tranſglutiendi illud quod non deſiderat. Immo cum abhorremus aliquam rem: nauſea nobis prouocabitur. Et cum eam poſtea tranſglutire voluerimus et tertia fuerit ab ea virtus noſtra attractiua deſideratiua dura erit operatio voluntarie tranglutiendi. ¶ Tranſitus quoq; nutrimenti perficitur virtute membri impellentis a quo procedit et attractiua membri ad quod accedit et ſimiliter ſuperfluitatum egreſſio que fit per duas vias. ¶ Et forſitā plerūq; exiſtūt operatiōis principium due virtutes, ſ. aīalis ꝛ naturalis. ¶ Et fortaſſe

plerumq͡ʒ exiſtunt eius cauſa virtutis ⁊ qualitas ſicut infrigidatio que prohibet materias: ⁊ iuuat expulſiuā in parilitate ſuperfluitatum que deſcendunt a mēbro ⁊ vetat ⁊ in faciē reuerberat. ¶ Et frigiditatis quidē eſt equalitas q̄ ꝓpter duas ꝓhibet res. ſ. cū eſſentia ſubſtātiā eius qđ effundit ingroſſando ⁊ coaguſtando poros. ¶ Et res tertia que eſt per accidēs que eſt qua caliditas extinguit attractiua. ¶ Et qualitas caliditatis attrahit per illđ qđ iſtis opponit modis quos ꝑdiximus. ¶ Et caliditatis quidē qualitas ⁊ neceſſitas vacui nō attrahūt in primis niſi illđ qđ eſt ſubtile ⁊ poſtea qđ eſt ſpiſſum. ¶ Uirtus ꝟo attractiua naturalis nō attrahit niſi quod eſt ei magis ꝯueniēs: ⁊ qđ nature ei⁹ eſt ꝓpriū attrahere: ⁊ plerūq͡ʒ qđ eſt magis ſpiſſum eſt magis ꝓpriū: ⁊ magis cōueniens.

¶ De eis q̄ ꝯueniunt ex his q̄ comedunt ⁊ bibunt. Ca. 15.

Quod comeditur ⁊ bibitur in corpore humano tribus operatur modis. Aut eniꝫ in ipſo ſola ſui q̄litate operationeꝫ efficit. Aut ſui materia. Aut operationē facit tota ſui ſubſtātia. Et fortaſſe res q̄ ex his tribus intelligūtur verbis ꝓpinque erunt ſm̄ lingue conſiderationē. Sed cum de his loquimur intētiones exprimere volumus quas modo nominabimus. ¶ Sui ꝟo qualitate agēs eſt illud qđ calefieri ſolet cū eſt in corpore hoīs: aut infrigidari ⁊ calefacit caliditate ſua: aut frigefacit ſua frigiditate: ita ꝙ nō ei aſſimilatur. Et ſui quidē operās materia eſt illud qđ a ſui cōuertitur natura: ⁊ recipit formam alicuius diuiſionis membrorum humanorum. Sed eius materia licet formam illaꝫ recipiat: eſt tamen cū accidit vt aliqua ſuarum qualitatum quas habebat que ſuo modo fortior exiſtit q̄ꝫ humani corporis qualitas in ipſa remanere eā faciat a principio rei: donec cōpleat coagulatio ⁊ aſſimilatio: ſicut ſanguis q̄ generatur ex lactucis: quoniā in ipſo eſt plus frigiditatis q̄ꝫ ſit in ꝯplexione hoīs lꝫ ſit factus ſanguis ⁊ ſit bonus ad hoc vt mēbri hoīs ꝑs fiat: ⁊ ſanguis q̄ ex aliis generatur huic exiſtit contrarius. ¶ Sui vero ſubſtātia operans eſt forma ſui ſpecifica agēs ⁊ eſt illa qua ipſuꝫ eſt id quod eſt: ⁊ nō qualitate ſui: preter ꝙ corpori ſimile fiat: aut fiat ſimile ei corpus. ¶ Cūq͡ʒ dico qualitatē: vnam quattuor qualitatū intelligo. ¶ Qualitate igitur ſua operātis materia in opere ingreſſum non habet. ¶ Sua igitur operans materia eſt illud cuius materia cum de ſubſtātia quam habebat alteratur alteratione quā in ea fecit virtus que eſt in corpore reſtaurat illud quod ex eo fuit diſſolutū primo ⁊ accendit calorem innatum propterea ꝙ in ſanguine facit augmentum ſecundo. Et eſt etiam cum operatur ſuis qualitatibus que remanſerunt in ipſo tertio. ¶ Et ſua quidem operans ſubſtantia eſt illud quod forma ſue ſpeciei operatur quam acquiſiuit poſt complexionem: ꝙ cum eius ſimplicia ſe commiſcuerūt: ⁊ ex eis generata fuit res vna preparauit ſe ad recipieñ. ſpēm ⁊ formā additā ſuper illud quod hn̄t ſimplicia

Hec ergo forma nõ eſt qualitates prime quas hꝫ materia: nec cõplexio q̃ ex eis gñatur: ſꝫ eſt pfectio quã acquiſiuit materia ſꝫ aptitudinẽ q̃ fuit ei acquiſita ex cõplexione: ſicut in magnete virtus attractiua. Et ſicut natura cuiuſcũqꝫ ſpecierꝫ vegetabiliũ ⁊ aĩaliũ .ſ. illa quã habent poſt cõplexionẽ: propter cõplexionis preparatiõeꝫ ⁊ neqꝫ eſt de ſimplicibꝰ ꝯplexionibꝰ: neqꝫ ipſamet complexio: quia nõ ẽ caliditas: neqꝫ frigiditas: neqꝫ ſiccitas: neqꝫ hũiditas: neqꝫ ſimplices: neqꝫ cõmixte: ſꝫ eſt verbi grã color: aut odor: ãt aĩa: aut alia forma de non perceptis ſenſu. Et iſtius forme que generatur ex materia quandoqꝫ eſt perfectio paſſio alicuius: cum hec forma eſt virtꝰ paſſiua. Et quãdoqꝫ eſt earum perfectio facere ⁊ non aliud. Et eſt cum hec forma ẽ virtus agendi ⁊ non aliud. Sed cũ eſt agens ⁊ non aliud quandoqꝫ ẽ eius actio in corpore hominis: ⁊ quandoqꝫ non. Et eius quidem forme que poſt ꝯplexionẽ prouenit: aliquando accidit vt ſit perfectio paſſio ab alio cũ fuerit hec forma virtus paſſiua. Et quandoqꝫ accidit vt ſit perfectio eiꝰ in aliud actio. Et quãdoqꝫ accidit vt ſit hec forma virtus ſuper operationem in aliud. Et quandoqꝫ euenit vt ſit hec forma adiuuans ſuper operationeꝫ in aliud. Sed cum fuerit operatrix in alio aliquando euenit vt ſit eius operatio in corpore hominis: aliquando non. Et ſi ẽ virtꝰ in corpore hominis agens: aliquando efficit operationẽ conuenientem corpori: quandoqꝫ operationem non conuenientem. Tota autem operatio hec non prouenit ex eius complexione: immo ex eius forma ſpecifica adueniente poſt complexionem. Unde propter hoc vocamus huiuſmodi operationẽ a tota ſubſtantia ſcilicet forma ſpecifica: ⁊ non qualitate .ſ. non aliqua quattuor qualitatũ: neqꝫ eo quod eſt earꝫ cõmixtio. Conueniẽs vero eſt ſicut peonie operatio q̃ deſtruit epilepſiam. Non conueniens autem ſicut virtus napelli q̃ hominis corrũpit ſubſtãtiã. Rediemꝰ ergo nũc ⁊ dicemus: q2 cũ dicis ꝙ res que comeditur: aut qua fit inunctio eſt calida aut frigida: volumꝰ dicere ꝙ eſt ſic in potentia ⁊ non in effectu. Et volumus dicere quod eſt in potẽtia plus calida q̃ꝫ corpora noſtra: aut plus frigida q̃ꝫ corpora noſtra. Et cum hanc potentiam dicimꝰ volumꝰ dicere virtutem conſideratam per operationem caloris quam noſtra corpora in ea efficiunt: quoniam cũ eius portitor a calore innato qui eſt in nobis patietur: accidet in ea tunc illud in effectu. Eſt etiã cũ hanc potentiam dicimus ⁊ volumus rem aliam dicere. Et ẽ vt ſit potentia cum intentione bonitatis aptitudinis: ſicut cum dicimus ꝙ ſulphur eſt calidum in potentia. Et eſt cum diximꝰ ꝙ res calida: aut frigida ⁊ attendimus illud quod in eius complexione ex quatuor elementis primis eſt magis ſuperans: ⁊ non conſideramus operationem quam in noſtris efficit corporibus. Eſt etiam cum de medicina dicimus ꝙ eſt in potentia ſic cum fuerit ius potentia in intẽtione habitꝰ ſicut potentia ſcribe qui iam dimiſit. ſcri

bendi operationem: et tamen habet in ſcribendo potentiam quemadmodum dicimus quod napellus in potentia eſt corrumpens. Inter hoc vero et primam exiſtit differentia: quia prima niſi poſtquam corporis conuerſione manifeſta ea cõuerterit nõ exeũt ad effectum: iſtd aũt aut operatur ipſamet obuiatione ſicut venenum viperarum: aut per quãlibet conuerſionem in ſui qualitate ſicut napellus. Et inter potẽtias q̃dẽ primas: etiã inter potẽtiã primã quã nominamus ẽ aliqua potẽtia media q̃ ẽ ſicut potẽtia medicinarum venenoſarum. ¶ Preterea dicemus quod medicinarum gradus iam quatuor poſiti ſunt.

¶ Et gradus quidem eorum primus eſt illud quod cum comeditur et bibitur et quo fit inunctio efficit in corpore ſua qualitate operationem non perceptam: ſicut cum calefit aut infrigidat: et nõ percipitur: neque ſentitur calor aut frigiditas: niſi poſtquam reiteratũ fuerit et multum factum fuerit. ¶ Et gradus ſecundus eſt vt ſit operatio fortior iſta: ſed tamẽ non peruenit ad impediendũ operationes manifeſte neque curſum earum naturalẽ mutat: niſi per accidens aut cũ multotiens aduenit et eſt multum. ¶ Et tertius quidem gradus eſt vt ex operatione eius eſſentialiter proueniat impedimentũ manifeſtum: ſed nondum tamen peruenit ad mortificandum et corrumpendum. ¶ Et quartus eſt gradus vt illud ad mortificandum peruenit et corrumpendum. Et eſt quidem proprietas medicinarum venenoſarum: hoc eſt illud quod exiſtit per qualitatẽ. Cum tota vero ſui ſubſtantia mortificans eſt venenum. ¶ Dicemus autem denuo quod totũ illud qđ corpori aduenit quod ẽ ex eis inter que currit agere et pati: aut mutatur a corpore et non mutat ipſum: aut mutatur a corpore et mutat ipſum: aut non mutatur a corpore et mutat ipſum. ¶ Quod vero mutatur a corpore et non mutat corpus mutatione de qua ſit curandum aut conuertitur in ſimilitudinem corporis: aut non conuertitur. Illud autem quod in eius conuertitur ſimilitudinem nutrimentum eſt abſolute et illud quod non in eius conuertitur ſimilitudinem eſt medicina temperata. ¶ Quod vero a corpore mutatur et ipſum mutat non eſt poſſibile quin aut ſi cum mutatur a corpore mutet corpus et poſt corpus mutet ipſum ad vltimũ et deſtruat eius mutatio: aut nõ ſit ita ſed ipſum mutet corpus ad vltimum et deſtruat ipſum. Et prima quidem diuiſio: aut conuertitur in ſimilitudinem corporis: aut non cõuertitur in ſimilitudinem corporis. Si in corporis conuertitur ſimilitudinem erit medicinale nutrimentum. Et ſi in corporis non conuertitur ſimilitudinem erit medicina abſolute. Secũda autẽ diuiſio erit medicina venenoſa. ¶ Illud vero qđ a corpore nullo mõ mutatur et ipſum mutat eſt venenũ abſolute. Cũ aũt nos dicimus quod a corpore noſtro nõ mutatur: nolumus dicere quod nõ calefiat in corpore per operationẽ innati caloris in ipſo; imo plurimũ venenorum nõ operatur in corpore niſi calefiat per operationẽ caloris innati qui eſt in ipſo. Sed volumus dicere quod nõ mu

tatur in ſui forma naturali: imo nec ceſſat ab eo operatiõe eius vir tute ⁊ forma manentibus donec corpus corrumpat. Et eſt quidem cum eius natura eſt calida: ⁊ adiuuat tunc ſuam proprietatē natu ra eius ad reſoluendum ſpiritũ: ſicut venenum viperarũ ⁊ napelli. Et eſt cũ na tura eius ē frigida: ⁊ adiuuat ſuam proprietatem na tura eius ad congelandum ſpiritũ ⁊ debilitandũ ſicut venenũ ſcor pionis ⁊ iuſquiami. Totum vero illud qđ nutrit in fine rei natura li motione corpus mutat. Et eſt calefacere: qm̄ cum in ſanguine cõ uertitur proculdubio in calefaciendo augmẽtum prebet ita vt la ctuce ⁊ cucurbite taliter calefaciãt qualiter iſtud calefacere exiſtit. Cum vero calefacere dicim⁹ nolumus calefacere iſtud ſed illud qđ ex qualitate rei prouenit eius remanente ſpẽ. Et medicina quidē nutriens a corpore per ſui mutatur ſubſtantiã: ⁊ mutatur ab ipſo per ſui qualitatem: ſed prima mutatur in ſui qualitate. Et alia qui dem mutatur primo in caliditate ⁊ calefacit ſicut allia. Et eſt alia que mutatur primo in frigiditate ⁊ infrigidat ſicut lactuca. Cũq; eius cõuerſio in ſanguinē completur plurimum operationis eius eſt calefacere ꝓpterea ꝙ in ſanguine augmentum efficit. Quomo do enim non calefacit cum iam facta ſit calida ⁊ ſua frigiditate ſe expoliauerit. Sed vnicuiq; earum etiam aliquid innate qualitatis aſſociatur poſt cõuerſionē in ſubſtantia qm̄ in ſanguine q̄ generatˀ ex lactucis aliqua remanet infrigidatio. Et in ſanguine q̄ genera tur ex allijs aliq̄ remanet calefactio: ſed ex hoc vſq; ad tp̄s. ¶ Me dicinarũ preterea nutrimẽtũ alia eſt q̄ medicationi magis exiſtit ꝓ pinqua: alia eſt q̄ nutrimẽto eſt vicinior. Quẽadmodũ ipſorũ nutriẽ tiũ alia ſunt quorũ natura vicinior eſt ſubſtãtie ſanguinis: ſicut vi nũ ⁊ ouorũ vittelli ⁊ aqua carnis. Alia q̄ parumper ſunt longiquiora ſicut panis ⁊ caro. Et alia ſunt q̄ ſunt valde longiqua ſicut nutriẽ tia medcinalia. ¶ Ampli⁹ dicem⁹ ꝙ nutriẽs mutat corpis diſpo ſitionē qualitate ſui ⁊ quãtitate. Qualiter vero qualitate ſui mu tet iam ſciuiſti. Quantitate autem quoniam aut augmentabit et perueniet ex eo ad faſtidium ⁊ opilationes ⁊ poſtea ad putrefactio nem: aut minuet ⁊ perueniet ex eo ad ptiſim. Sed augmentum in quantitate ex nutriente ſemper eſt infrigidans: niſi prouematʒ ex eo p utredo ⁊ calefactio que calefit: ſicut enim putredo non accidit niſi propter calorem extraneum: ita propter ipſam etiam calor ac cidit extraneus. ¶ Dicemus etiam ꝙ nutriens aliud eſt ſubtile: aliud eſt ſpiſſum: aliud eſt temperatum. Et ſubtile quidem eſt illud ex quo ſanguis generatur ſubtilis. Et ſpiſſum ex quo ſanguis ge ratur groſſus. Uniuſcuiuſq; autem harum diuiſionum: aut eſt ei⁹ nutrimentũ multum: aut eſt paucũ. Exẽplum ſubtilis ⁊ multi nutri menti eſt aqua carnis ⁊ vinum: ⁊ oua ſorbilia calefacta aut retinẽ tia. Iſta eñ multi exiſtunt nutrimenti qm̄ plurimũ ſubſtantie ip

eorum in nutrimentū conuertitur. exemplū ſpiſſi ⁊ pauci nutrimēti eſt caſeus ⁊ caro ſalita ⁊ melongia ⁊ his ſimilia. Res enī que ex tis in ſanguinē conuertitur. Exemplū ſubtilis ⁊ pauci nutrimenti ē iulep ⁊ olera q̄ in ſubſtātia ſui temperata exiſtūt ⁊ in ſui q̄litate: ⁊ ex fructibus maciana ⁊ mala granata ⁊ que eis ſimulantur. Exemplū ſpiſſi multi nutrimēti ē oua lira ⁊ caro vaccina. ¶ Cuiuſcūq; etiā harū dictionū: alie ſunt q̄ ſunt boni chimi: alie ſunt q̄ ſunt mali chimi. Exemplum ſubtilis multi nutrimenti ⁊ boni chimi ouorū vitelli ⁊ vinū ⁊ aqua carnis. Exēplū ſubtilis pauci nutrimēti boni chimi lactuce maciana ⁊ mala granata. Exēplū ſubtilis pauci nutrimenti ⁊ mali chimi: pulmo ⁊ caro anagaid. Exēplū ſpiſſi multi nutrimēti ⁊ boni chimi oua lira ⁊ caro annualis agni. Exēplū ſpiſſi multi nutrimēti mali chimi caro vaccina ⁊ caro anat ⁊ caro eq̄na. ¶ Exēplū ſpiſſi pauci nutrimēti mali chimi caro ſalita. In hac aūt ſumma inuenies temperamentum.

¶ Sūma prima dictionis ſcde de pulſu: cuius ſunt. 19. capitula.

¶ De pulſu ⁊ eſt ſermo vniuerſalis. Cap. I.

Pulſus eſt motus receptaculorū ſpūs ex dyaſtole ⁊ ſyſtole cōpoſitus ad regendū ſpūm per aerem attractū. ¶ Cōſideratio aūt vel ſciētia q̄ attēditur in pulſu aut eſt vniuerſalis: aut p̄ticularis ſcdm vnāquāq; egritudinē. Et nos q̄dem hic de vniuerſalib⁹ regulis ſciētie pulſus loquamur. Et particulares ad loquendū de egritudinibus particularibus in poſterioib⁹ reſeruabimus. ¶ Dicemus ergo q̄ quiſq; pulſus eſt compoſitus ex duobus motib⁹ ⁊ duabus quietibus. Omnis nāq; pulſus ex dyaſtole ⁊ ſyſtole eſt cōpoſit⁹. Poſt hoc vero neceſſe eſt vt inter omnes duos cōtrarios mot⁹ quies interueniat. Impoſſibile eſt nāq; vt mot⁹ vnus alij motui cōtinuet poſtq̄ ſpacio eorū applicat̄ termin⁹ ⁊ extremitas in effectu. Hoc tamen in ſcientia naturali declarabitur. Poſtq̄ igitur hoc ita eſt: impoſſibile ē quin in vnoquoq; pulſu anteq̄ alius conſequatur quattuor interueniāt partes. ſ. motus duo: ⁊ quietes due. ſ. motus eleuationis ⁊ quies inter ipſam ⁊ depreſſionem ⁊ motus depreſſionis ⁊ quies inter ipſam ⁊ eleuationē. ¶ Depreſſionis vero motus apō plurimos medicorū nullo modo ſentit̄. Sed apud alios eſt cum aut in forti pulſu ſua fortitudīe ſentit̄: aūt ī pulſu magno pp̄ eleuatiōez ſui aut ī duro mītam ſui refrenationē: aut in tardo propter longiquitatē tp̄is ſui mot⁹. ¶ Gal. quoq; dixit. Lōgo tp̄e nō fui ſollicitus ex depreſſione. Poſtea vero non quieui tangendo donec ex eo aliquid percepi ⁊ poſtea illud compleui. Nam poſtea porte pulſus mihi aperte fuerunt. Qui vero iſta ſtuduerit vt ego percipiēt illō qō cōſecutus fui. Et licet ſit ita vt dicit ī plurimis tū̄ diſpoſitionib⁹

depreſſio non eſt ſenſu percepta.

¶ Cauſa vero ob quam ſtatutum fuerit tangere venas brachij eſt facilitas prebendi ipſum: et ꝙ homo non eſt ſollicitus vt ipſum diſcooperiat et rectitudo ſitus ipſius propter rectitudinem cordis et eius qđ eſt iuxta ipſum.

¶ Et oportet quidē vt ſit tactus manu ſuper latus exiſtente. Quoniam ſi manus ſupervola plante extendatur in latitudine augmentū prebet et ex eleuatione diminutionem facit: et etiam diminuet ex longitudine: et proprie in macilentis. Et reſupinata augmentat in eleuatione et longitudine.

¶ Oportet preterea vt tactus fiat in hora qua ille cuius pulſus eſt ſit ab ira remotus et gaudio et exercitio et oibus paſſionib⁹ et ſaturitate que grauedinem facit et fame et diſpoſitione relinquendi ꝯſuetudines et renouandi vſus.

¶ Et opꝫ etiā vt ſit de pulſu experimētū tēperati nobilis ita vt ali⁹ ei cōparetur.

¶ Ampli⁹ dicem⁹ ꝙ gn̄a ex q̄bus medici pulſus diſpōnē cognoſcūt ſm ꝙ ipſi referūt ſunt .10. quāuis eis fuerit neceſſariū vt poſuiſſent ea nouē. Gen⁹ q̄dē qđ eſt ſumptū ex quātitate dyaſtolis. Et gen⁹ qđ eſt ſumptū ex qualitate percuſſiōis vene in digitos. Et genus qđ eſt ſumptū ex tēpore cuiuſq̄ motiōis. Et gen⁹ qđ eſt ſumptū ex eſſentia inſtrumēti. Et gen⁹ qđ eſt ſumptū ex eius euacuatiōe: aut repletiōe. Et gen⁹ qđ eſt ſumptū ex caliditate tactus ipſi⁹ aut frigiditate. Et genus qđ eſt ſumptū ex tpe quietis. Et gen⁹ quod eſt ſumptū ex pulſus equalitate aut diuerſitate. Et genus quod eſt ſumptum ex eius ordinatione in diuerſitate ſui aut in ordinatiōe. Et gen⁹ qđ eſt ſumptum ex pondere.

¶ Genus vero quātitatis pulſus ſignificatur ex quātitatib⁹ ſuarū triū dyametrorum que ſunt ipſius longitudo et latitudo et eius profunditas. Sunt ergo in eo nouem pulſus diſpoſitiones ſimplices et compoſite. Et nouem quidem ſimplices ſunt: longus: curtus: et mediocris. et latus: et ſtrictus: et mediocris: et profundus: altus: et mediocris. ¶ Longus autē ille eſt cuius partes in longitudine plus ſentiuntur q̄ȝ naturalis abſolute: qui ē p certo eius qui cōplexionē habet temperatam aut naturalis q̄ eſt ei⁹ q̄ huic ē propinquus et ē tēperatus cui eſt proprium. Et tu quidē iā prius ſciuiſti differētiā inter eos. ¶ Curtus vero eſt ei cōtrari⁹. ¶ Et inter eos ē mediocris. Et tu quidem iudicabis ſm hanc regulam in ſex que remanſerunt.

¶ Compoſitarum vero ex his ſimplicibus quedam ſunt que nomē habēt: et quedā que nomine carent. ¶ Ille enim qui in longitudine et altitudine et latitudine eſt augmentatus vocat̄ magn⁹. Et qui i his oib⁹ ē diminutus vocat̄ paruus. Et qui iter eos exiſtit tēpat⁹. ¶ Qui vero in latitudine et altitudine eſt augmētatus vocat̄ groſſus. Et q̄ i eis eſt minut⁹ dicit̄ ſubtilis. Et q̄ eſt inter eos ē equalis.

¶ Generis autē qđ ex qualitate percuſſionis vene in digitos ſumptum eſt tres ſunt ſpecies. Fortis ⁊ ipſe eſt qui apud diaſtolē tactui reſiſtit. Et debilis ꝗ eſt ei oppoſitus. Et equalis qui eſt inter eos.
¶ Generis quoqꝫ quod ex tempore cuiuſqꝫ motionis ſumptum eſt tres ſunt ſpecies. Velox et eſt qui motum ī breui tempore complet. Et tardus ei contrarius Et equalis inter eos exiſtens.
¶ Generis vero quod ex eſſentia inſtrumenti ſumitur tres ſunt ſpecies. Mollis qui eſt recipiens reditum ad interiora et compreſſionē facilē. Et durus qui eſt ei contrarius. Et inter eos mediocris.
¶ Generis autem quod eſt ſumptum ex eo quod continet tres ſunt ſpecies. Plenus et ipſe eſt qui ſentitur ſicut ſi in eius foramine eſſet humor implens de quo ſollicitandum eſt: vt pure euacuetur. Et vacuus eſt ei contrarius. Et inter eos mediocris.
¶ Et generis quidem quod ex ſuo tactu ſumptum eſt: tres ſunt ſpecies: calidus frigidus: et temperatus.
¶ Generis vero quod eſt ſumptum ex tempore quietis ſpecies ſunt tres. Frequens et ipſe eſt in quo tempus ſenſatum quod exiſtit inter duas percuſſiones eſt breue: qui etiam vocatur conſequens et ſpiſſus. Et ei contrarius rarus: qui etiam dicitur laxus et reſolutus. Et inter eos mediocris. Et hoc quidem tempus eſt ſecūdum quod ex ſyſtole cognoſcitur. Si vero ſyſtole nullo modo cognita fuerit: erit tempus quod inter omnes duas diaſtoles cōtinuatur. Et ſi ipſa cognita fuerit: erit ſecundum duo tempora duorum extremorū.
¶ Genus vero quod eſt ſumptū ex equalitate et diuerſitate ē: aut equale aut diuerſum ſcilicet inequale. Et hoc quidem eſt per comparationem ſimilitudinis aut diſſimilitudinis pulſuum: aut partium vnius pulſus. aut vnius partis pulſus in quinqꝫ rebus: magnitudine ⁊ paruitate: aut fortitudine et debilitate. ⁊ velocitate et tarditate: ſpiſſitudine: aut raritate duritie et mollitie: donec contingat ꝙ vnus pulſus eſt poſtremus ſue diaſtoles citius propter vehementem calorem: aut debilior propter debilitatē. Quod ſi volueris dilatabis ſermonem et conſiderabis in equalitate et diuerſitate in tribus generibus predictis alias partes: ſed conſiderationū fortitudo ad iſtas reducta eſt. Pulſus vero equalis abſolute eſt ille qui in omnibus eſt equalis: qui ſi in aliquo eorum ſolo fuerit equalis: in eo ſolo dicetur equalis: ſicut ſi diceremus equalem in virtute: aut equalem in velocitate. Et ſimiliter diuerſus eſt ille qui non eſt equalis: aut abſolute: aut in aliqua re.
¶ Genus autem quod ex ordinatione et inordinatione ſumptum eſt duas habet ſpecies diuerſe ordinatus: ⁊ diuerſe inordinatus Ordinatus autem eſt ille cuius diuerſitas habet ordinem conſeruatum ſuper quem tranſit. Et eſt ſecundum duos modos. Aut ordinatus abſolute; ⁊ eſt cum totum illud quod ex eo prouenit non

habet niſi tantum diuerſitatem vnam. Aut ordinatus qui eſt proprie ꝛ ipſe eſt qui habet duas diuerſitates aut plures: ſicut ſi ibi eſſet circulus ꝛ alius circulus ab eo diuerſus: ſed ambo ad ſuum redirent ordinem ſicut ſi eſſet vnus circulus. Et inordinatus eſt qui eſt ei cõtrariꝰ. ¶ Cũq; certificaueris inuenies ꝙ hoc decimuꝫ genꝰ eſt: ſicut eſſet noui generis ſpecies intrãs ſub iequali. ¶ Debes aũt ſcire ꝙ in pulſu reperiť natura muſice quemadmodum ars muſice completur per adiunctionem ſonorũ ſecũdũ proportioneꝫ comitantem eos inter acuitatem ꝛ grauitatem per circulos caſuum ꝛ temporũ qui ſunt inter eorum percuſſiones: ſic eſt diſpoſitio pulſus: qꝛ proportio ſuorum temporum in velocitate ꝛ ſpiſſitudine ꝛ debilitate et in quantitate eſt ſicut proportio adiunctionis eius. Et quemadmodum tempus feriendi vel caſus ꝛ quantitas ſonorũ eſt cũ ſint conuenientia: ꝛ eſt cum non ſunt conueniẽtia: ſimiliter eſt cũ ibi diuerſitates ſunt ordinate: ꝛ eſt cũ ſunt inordinate. Et proportio etiã diſpoſitionũ pulſus in fortitudine ꝛ debilitate ꝛ quantitate eſt cum eſt conueniens: ꝛ eſt cũ non: immo diuerſa eſt. ¶ Et hic quidem eſt egrediens a genere conſiderandi ordinem. Gal. aũt videť id qđ poteſt ſentiri ex proportionalitatibꝰ ponderis eſt ſm vnam proportionẽ muſicarũ nominatarũ aut non nominatarũ. Nominataꝝ vero aut ſm proportionem totiꝰ ꝛ quandoq; eſt proportio tripli cum eſt proportio dupli adiuncta cuꝫ proportione addentis medietatem: ꝛ ipſa eſt que diciť proportio per quinq;. Et ſm proportionem que eſt per totum ꝛ eſt dupla. Et ſm proportionem que eſt per quinq;: ꝛ eſt addens medietatem. Et eſt ſm proportionẽ q̃ eſt ꝑ quattuor: ꝛ eſt addens tertiam. Et ſm proportionem addentẽ q̃rtam. Poſtea non ſentiť. ¶ Et ego q̃dẽ miror quõ ꝓportiões iſte ꝑ tactũ diſcerni poſſunt. Dico tñ ꝙ ei eſt facile q̃ in gradu tangendi cõſueuit: ꝛ proportionať ſonos ꝑ artẽ: poſtq̃ erit ei potẽtia cognoſcẽdi muſicã acquiſita: ꝛ comparabit factũ per notũ homo etiam iſte cũ ſuã intentionẽ ad pulſum reduxerit. hmõi poterit diſcernere ꝓportiones ꝑ ſenſum ¶ Genus vero qđ ex pondere eſt ſumptum eſt per cõparationem ꝓportionis quantitatuꝫ proportionum quatuor temporum que ſunt duobus motibꝰ ꝛ duabꝰ quietibus. Et ſi ſenſus totum hoc diſcernere non poteſt: tñ eſt per cõparationẽ proportionis quãtitatũ proportionũ temporũ diaſtoles ad tẽpus quod eſt inter duas diaſtoles ꝛ ad vltimũ temporis in quo eſt motus ad tempus in quo eſt quies. ¶ Qui autem ponũt in hoc capitulo compoſitionem temporis motus ad tempus motus: ꝛ tꝑis q̃etis ad tꝑs motꝰ q̃etis: mittũt caplꝫ in caplo: licet huiuſmodi miſſio ſit tolerabilis ꝛ non ſit inconueniẽs ſed tamen non eſt bona. Et pondus quidem eſt illud in quo proportiones muſice cadunt. Et dicemus ꝙ pulſus aut eſt boni ponderis: aut mali ponderis. Et illius quidem qui eſt mali ponderis ſunt tres ſpecies. Una eſt illius cuius pondus eſt mutatum

et eſt iuxta pondus: ⁊ iſte eſt cuius pondus eſt pōdꝰ etatis q̄ eſt iuxta etatē illiꝰ cuiꝰ eſt pulſus: ſicut cū iuuenes hñt pōdꝰ pulſuum pueroꝝ. Et altera eſt ſeparati pōderis: ſicut cū pueri habent pōdꝰ pulſus ſicut ſenū. Et tertia eſt egrediēs a pōdere: ⁊ ille eſt cuiꝰ pōderi pulſus hominis nō ſimilat̄. Et multa egreſſio pulſus a pōdere magnã in diſpoſitionibus ſignificat mutationem.

De pulſu equali ⁊ diuerſo. Ca. 2.

DIcunt ꝙ diuerſi pulſus diuerſitas: aut eſt in multis pulſibꝰ: aut in vno pulſu. Sꝫ qui vno pulſu diuerſificat̄: aut in multis diuerſificatur partibus. ſcilicet in locis ſeparatis in quibus cadunt digiti: aut in vna parte ſcilicet in loco vniꝰ digiti. Et multis q̄dem q̄ in multis diuerſis exiſtit partibus eſt diuerſus gradatus equaliter currens: ⁊ ipſe quidem eſt qui ab vno incipit pulſu ⁊ permutat̄ ad maiorem eo: aut ad minorem: ⁊ procedit ſic ſm regulam donec ꝑuenit ad finem in diminutione: aut in augmento per ſimilem ordinē deinde interſecatur: ⁊ ad primam magnitudinem redit: aut rediēs ex paruitate ſua ſimili reditu in ambabus diſpoſitionibus ad primam regulam: aut diuerſificans poſtquā venerit a principio qđ eſt huiuſmodi ad finem q̄ eſt hmōi. Et eſt cū ad finem peruenit: ⁊ eſt cū interſecatur ante ipſum: ⁊ eſt cum addit ſupra ipſum donec interſecatur in medio ceſſando: ⁊ eſt cum agit ab hoc diuerſum: ⁊ illud eſt vt in medio ſui interueniat motus. Et pulſus q̄dē ceſſationē habens eſt diuerſus in quo expectatur motus ⁊ venit quies. Et ille q̄ in ſui medio habet motum eſt diuerſus in quo expectatur quies ⁊ venit motus. Diuerſitas vero pulſus in multis partibus vnius pulſus. aut eſt in ſitu ſuarum partium: aut in motu ſuarum partium. Sed diuerſitas que eſt in ſitu ſuarum partium eſt diuerſitas ꝓportionis partium vene ad partes. Et quoniam partes ſunt ſex: erit illud quod in eis cadit ex diuerſitate ſimiliter. Diuerſitas autem que eſt in motu aut eſt in velocitate et tarditate: aut in conſecutione ⁊ preuentione ſcilicet vt moueatur pars eius ante horam ſui motus aut poſt horam: aut in fortitudine ⁊ debilitate: aut in magnitudine ⁊ paruitate. Et hoc totum aut curret ſecundum ordinem eq̄lem: aut diuerſuꝫ in augmento ⁊ diminutione. Et illud quidem aut erit in duabus partibus: aut in tribus: aut in quatuor ſcilicet in caſu digitorum. Et tu quidem componere poteris ⁊ ordinare. Ex diuerſitate vero pulſus in vna parte eſt ille qui eſt interſectus ⁊ reditiuus ⁊ continuus. Interſectꝰ eſt aūt in partem vnaꝫ cum paruo motu ſeparatur: et partis vnius que ex eo interſecatur cum quiete eſt cum duo extrema diuerſificantur in velocitate ⁊ tarditate ⁊ in ſimilitudine. Reditiuus vero eſt vt pulſus magnus redeundo fiat paruus in vna parte: deinde in reditu ſubtili recti. Et huius quidē modi eſt ille cuius quedam ſpecierum in alias ingrediuntur. Et hoc eſt vt ſit vnus pulſus ſicut duo propter diuerſitatē: aut duo ſicut

vnus: ꝓpterea ꝙ alie in alias ingrediunť. Et iſtō q̄dē eſt ſecūdū ſententiā eoꝝ q̄ in hoc nō cōuenerūt. ¶ Cōtinuus aūt eſt ille cui⁹ diuerſitas eſt ordinata in cōtinuitate nō ſenſu ꝑcepta ſeꝑatione: in eo ad quod ipſa mutať ex velocitate ad tarditatē aut ecōtra: aut ad equalitatē aut inequalitatē in eis: aut ex magnitudine: aut ꝑuitate: aut eq̄litate in eis ad aliq̄d eoꝝ ad q̄d mutať. Et hoc q̄dē eſt cū ſm ſimilitudinē ſui ꝓcedit. Et eſt cū acciditvt cū cōtinuatiōe ſua ſit in aliq̄bus ſuaꝝ partiū plus diuerſitatis ꝛ in alijs minus.

¶ De ſpeciebus pulſus diuerſi que nomina habent propria. Ca. 3.

Ex eis eſt gazallans qui eſt diuerſus in vna parte cū fuerit tardatus: ꝛ deinde interſecatur ꝛ fit velox.

¶ Et ex eis eſt vndoſus: ꝛ iþe q̄dē eſt q̄ eſt diuerſus in magnitudine ꝑtiū venerꝛ eaꝝ ꝑuitate ꝛ eleuatiōe iþaꝝ ad ſuꝑiora ꝛ in latitudine ꝛ in cōſecutiōe ꝛ ꝑceſſiōe in ꝑncipio mot⁹ pulſus cū mollitie q̄ eſt in iþa. Et iþe q̄dē nō eſt valde paru⁹: ꝛ hꝫ latitudinē quādā: ꝛ aſſimilať vndis: quaꝝ alie alias ſequnť ſm rectitudinē cū diuerſitate q̄ eſt inter eas in eleuatiōe earum ad ſuꝑiora: ꝛ deſcēſiōe ad inferiora ꝛ velocitate ꝛ tarditate.

¶ Et ex eis eſt vermiculoſ⁹ q̄ eſt illis ſimilis ſꝫ eſt ꝑu⁹ multe ſpiſſitudinis: cui⁹ ſpiſſitudo exiſtimatur velocitas ſed non eſt.

Et formicās q̄ eſt valde minor ꝛ vehemētioris ſpiſſitudinis. Et ꝟmiculoſi q̄dē ꝛ formicātis diuerſitas in eleuatiōe ad ſuꝑiora ꝛ ꝑceſſiōe ꝛ cōſecutiōe in ſenſu eſt manifeſtior iþoꝝ diuerſitate in latitudine: immo quaſi non apparet id.

¶ Et eſt ex eis ſerrin⁹ q̄ vndoſo in ꝑtiū diuerſitate ſiſať: ꝛ in eleuatiōe ad ſuꝑiora ꝛ latitudine ꝛ ꝑceſſiōe ꝛ cōſecutiōe: ſꝫ eſt durior: ꝛ cū duricie ipſi⁹ ꝑtes in duritie diuerſe exiſtūt. Et ſerrin⁹ q̄dē eſt pulſ⁹ velox ſpiſſus ꝛ dur⁹ cui⁹ ꝑtes in magnitudine diaſtoles diuerſe exiſtunt in duritie ꝛ mollicie.

¶ Et ex eis eſt cauda ſoricina: ꝛ eſt ille q̄ ordinať in diuerſitate ſuaꝝ ꝑtiū ex diminutiōe ad augmētū: aut ex augmēto ad diminutionē. Et cauda q̄dē ſoricina eſt cū eſt in pulſib⁹ multis: ꝛ eſt cū in vno pulſu in ꝑtib⁹ multis: aut in ꝑte vna: ꝛ ei⁹ diuerſitas ꝓpria eſt illa q̄ ex magnitudine ꝑēdet: ꝛ eſt cū eſt in cōparatiōe velocitatis ad tarditatē: aut fortitudinis ad debilitatem.

¶ Et ex eis eſt meſali⁹: ꝛ iþe eſt q̄ ex diminutiōe ꝓcedit ad aliquē terminū in augmēto: poſtea reclinať inferi⁹ ad ſuum ordinē donec ad primū terminum diminutionis perueniat. Eſt ergo ſicut due caude ſoricine q̄ continuanť apd̄ maiores ei⁹ extremitates.

¶ Et ex eis eſt biſpulſans. Et in ipſo quidem diſcordati ſunt medici. Sunt enim quidam qui ipſum vnum pulſum ponunt diuerſum in preceſſione et conſecutione. Et ſunt alij qui ponunt ipſum duos pulſus quorum vnum alterum conſequitur: ꝛ ad vltimū inter

eos nõ exiſtit tp̃s qđ dilatet ad colligẽdũ ſyſtolẽ deinde diaſtolẽ. Nõ em̃ oẽ ex q̃ cõſequũtur due pcuſſiões opz vt ſint duo pulſus. Alioqn ille cui⁹ interſecat diaſtoles ⁊ deinde redit: eſſet duo pulſus. Neq3 em̃ opz vt ſint duo pulſ⁹ niſi cũ incipit ⁊ ſit diaſtoles ⁊ poſtea redit ad fun dũ faciẽdo ſyſtolẽ: deinde redit iterũ ⁊ diaſtolẽ facit.

¶ Ex eis ſunt q̃etẽ hñs ⁊ cadẽs in medio q̃s p̃dixim⁹. Sz dr̃ia inter cadẽtẽ in medio ⁊ gazellãtẽ eſt q2 gazellãtis ſcđa añ venit q̃3 cõpleat p̃ma: ſz in cadẽte in medio eſt pulſ⁹ q̃ venit in tpe q̃etis cũ cõplet pcuſ ſio prima.

¶ Et ex iſtis q̃dẽ capitulis ſunt pulſ⁹ ſpaſmoſ⁹ ⁊ tremul⁹ ⁊ retort⁹ q̃ fi lo qđ torquet aſſimilat: ⁊ eſt ex caplo diuerſitatis in pceſſiõe ⁊ cõſecu tione ⁊ in ſitu ⁊ in latitudine.

¶ Et cordoſus q̃dẽ eſt ex ſumma retorti ⁊ ſimilat tremulo: ſed tñ in tremulo diaſtoles eſt magis occulta: ⁊ ſimiliter exit⁹ ab eq̃litate ſit⁹ in eleuatiõe ad ſupiora eſt in retorto occultior: ſz tẽſio in cordoſo eſt manifeſta ⁊ eſt cũ ei⁹ torſiõe ad vnã ptẽ tm̃. Plurimum vo tales acci dũt q̃les iſti ſcz cordoſus ⁊ retorſus ad vnũ lat⁹ declinãs in egritudi nib⁹ ſiccis. ¶ Pulſuũ vo cõpoſitoꝝ ſpecies quaſi infinite ſunt ⁊ neq3 habentes nomina.

¶ De p̃mo q̃ ex ſpecieb⁹ pulſus eſt naturalis. Ca.4.

Cuiuſq3 generꝝ p̃nominatoꝝ in q̃ eſt ſupfluitas augmẽti vel di minutiõis naturalis eſt eq̃lis: niſi fortis q̃m naturalis in eo eſt augmẽtat⁹. Et ſi aliqđ alioꝝ generũ augmẽtũ p̃buerit niſi fortitudi nis augmẽtũ ſequẽs: ⁊ factũ fuerit mai⁹: verbi gratia ipẽ erit natu⸗ralis ppter fortẽ. Alioꝝ vo generꝝ q̃ neq3 augmẽtũ neq3 diminutio⸗nem tolerant: naturalis eſt mediocris: et ordinatus: ⁊ qui eſt pon⸗deris.

¶ De cauſis ſpecierũ pulſus predictarum. Ca.5.

Cauſaꝝ pulſ⁹ q̃dã ſunt cões neceſſarie eſſentiales in cõſtitutiõe pulſ⁹ ingrediẽtes: ⁊ vocant cõtẽtiue. Et q̃dã ſunt in cõſtitutione pulſ⁹ nõ ingrediẽtes. Et haꝝ q̃dẽ alie ſunt inſepabiles quaꝝ pmuta tiõe pmutat iudiciũ pulſ⁹ ⁊ vocant cãe inſepabiles. Et alie ſunt ſepa biles q̃ vocant mutãtes abſolute. ¶ Cõtẽtiue vo cãe ſũt tres. ¶ Uir t⁹ vitalis q̃ ẽ i corde mouẽs pulſũ. Et tu q̃dẽ iã ſciuiſti eã i caplo đ vtu tib⁹. ¶ Et ſcđa eſt inſtrumẽtũ ⁊ eſt vene pulſatiles q̃s iã ſciuiſti cũ nu merauimus membra. Et tertia eſt neceſſitas extinguendi ⁊ eſt ad⸗ueniens per quãtitatem notam extinctionis que renouatur in ter⸗mino caloris oppoſita in ſuo incendio: aut extinctione aut equali⸗tate ſua. ¶ Et harum quidem cauſarum contẽtiuarũ operationes mutant ẽm id quod adiungitur eis ex cauſis inſeparabilibus ⁊ mu tantibus abſolute.

¶ De his q̃ pueniũt ex cauſis cõtẽtiuis ſolũmodo. Ca.6.

Cum inſtrumentum fuerit obediens ſui lenitate ⁊ virt⁹ fortis ⁊ neceſſitas ad extinguendum vehemens erit pulſus magnus.

Uerũtamẽ neceſſitas iuuantior his trib⁹ eſt ad hoc.
¶ Qḋ ſi virt⁹ fuerit debilis:pulſus paruita ſeq̃ ꝓculdubio ſequat. Et ſi cũ hoc iſtrumẽtũ fuerit durũ:ꝛ neceſſitas pauca erit minor.
¶ Eſt etiã cũ durities efficit paruitatẽ:ſꝫ tñ paruitas cuius cã eſt durities ſepat a ꝑuitate cui⁹ cã eſt debilitas:ꝑ hoc ꝙ eſt durus ꝛ nõ debilis. Et breuitas eius et profunditas non ſic eſt mala:ſicut eſt cũ eſt virtus debilis.
¶ Pauca quoqꝫ neceſſitas paruitatẽ efficit:ſꝫ debilitas ibi nõ erit.
¶ Et neqꝫ eſt aliqua har trũ q̃ pl⁹ efficiat ꝑuitatẽ ꝙ̃ debilitas.
¶ Et paruitas quidẽ duritiei cũ virtute plus eſt ꝙ̃ paruitas priuationis neceſſitatis cũ virtute. Uirt⁹ nãqꝫ cũ priuatione neceſſitatis non minuit multum ex equali quoniam a diaſtole ꝓhibentem non hꝫ. Et nõ declinat ad hoc vt nõ multũ ſuper temperamentum addat:niſi ideo ꝙ non multam habet neceſſitatem.
¶ Si vero neceſſitas multa fuerit virtus fortis et inſtrumẽtũ inobediens propter ſuam duritiem magnitudini:nõ poterit eſſe quin fiat velox ꝛ velocitate reſtauret id quod deeſt ex magnitudine.
¶ Quod ſi virtus fuerit debilis ꝛ pulſus nõ poterit magnificari ꝛ velocitas in eo nõ opata fuerit non poterit eſſe quin fiat ſpiſſus qꝛ ſpiſſitudine reſtauret illḋ qḋ ei defuerit ex magnitudine ꝛ velocitate:ꝛ multe vices tenebũt locũ vnius vicis ſufficientis ꝛ magne aut duarum velocium. Et hoc quidem eſt ſicut cũ homini neceſſe eſt ferre rem ponderoſam:quam ſi poterit vna vice totam feret. Si vero nõ:diuidet eam in duas partes ꝛ feſtinabit. Et ſi non:i multas partes ipſam diſtribuet ꝛ feret quãqꝫ partez quocũqꝫ modo poterit cũ ſpacioſitate aut velocitate. Deinde nõ ceſſabit inter quaſlibꝫ duas oneraturas ei⁹:lꝫ ſit in eis tardat⁹. Qḋ ſi multe fuerit debilitatis ſtabit tũc et feret eã feſtine ꝛ redibit cum tarditate.
¶ Si aũt virtus fuerit fortis ꝛ inſtrumentum obediens:ſꝫ neceſſitas erit maior fortitudine temperata:virtus augmẽtabit velocitatem cum magnitudine. Et ſi neceſſitas fuerit fortior:erit cũ magnitudine ꝛ velocitate ſpiſſitudo.
¶ Longitudinẽ quoqꝫ magnitudinis cauſe ꝓ certo efficiũt cũ aliqḋ ꝓhibẽs amplitudinẽ ꝓhibuerit ꝛ eleuationẽ ad ſupiora nõ ꝑmiſerit fieri ſicut durities iſtrumẽti. verbigratia. q̃ amplitudinẽ ꝓhibet ꝛ dẽſitas carnis ꝛ cutis q̃ ſurſum eleuari nõ ꝑmittũt. Sꝫ etiã ẽ cũ in amplitudine addit macies.
¶ Et amplitudinem q̇dẽ efficit:aut venarũ vacuitas vt per ipſam tunica ſuperior ſuper interiorem declinet ꝛ dilatetur:aut multa inſtrumenti lenitas.
¶ Spiſſitudis aũt cã ẽ debilitas:aut mlta neceſſitas:aut caliditas.
¶ Et raritatis quidẽ cauſa eſt virtus que neceſſitatez in magnitudine ſupat:aut frigiditas multa diminuta a neceſſitate:aut nimia intenſio virtutis.ꝛ aduentus perditioni proximus.

¶ Cauſe vero debilitatis pulſus ex mutatiõib⁹ q̄dem ſunt: tedium et vigilie et euacuatio ꝛ macies ꝛ humor nocu⁹ ꝛ exercitiũ ſuꝑfluũ et humorũ mot⁹ ꝛ ipſorũ obuiatio membris fortis ſenſus: aut cordi vicinis et totũ illud quod vehementer reſoluit.

¶ Et duritiei pulſus cauſe ſunt ſiccitas corporis: vene: aut ei⁹ fortis extẽſio: aut vehemẽs frig⁹ cõgelãs. Et etiã eſt cũ pulſus ĩ criſib⁹ dureſcit ex fortitudine pugne ꝓpterea ꝙ mẽbra ꝑ ipſam extendunt ad partem impulſionis nature.

¶ Lenitatis vo cauſe ſunt: cãe naturales mollificãtes ſicut nutriẽs ꝛ egritudinales mollificantes ſicut hydropiſis ꝛ lethargia: aut ea q̄ neq̄ ſunt naturalia: neq̄ egritudinalia ſicut balneatio.

¶ Et diuerſitatis q̄dẽ cã cũ ꝑſeuerãtia virtutis ẽ grauitas materiei cibi aut humoris: ꝛ cũ debilitate virtutis eſt pugna cãe et egritudinis. Ex cauſis quoq̄ diuerſitatis eſt repletio venarũ ex ſanguine: ſ; qđ huic ẽ ſiſe remouet minutio. Et plurimũ q̄dẽ fit diuerſitas cũ ſanguis eſt viſcoſus ſuffocãs ſpiritũ q̄ mouet in arterijs ꝛ ꝓprie cũ dẽſitas fuerit circa cor. Ex cauſis p̄terea ipſi⁹ q̄ eã ĩ breui efficiũt tp̄e ſunt ſtomachi repletio ꝛ triſtitia ꝛ cogitatio in aliquo: ſ; cũ in ſtomacho malus fuerit hũor non ceſſabit diuerſitas: ꝛ forſitan ex eo proueniet tremor cordis et fiet pulſus tremulus

¶ Et ſerrini quidem pulſus cã diuerſitas ei⁹ qđ in corpore vene eſt eſt fuſum in putrefactiõe ſui: aut ipſius cruditate: aut ſui maturatione: aut diuerſitas diſpõnũ venarũ in duritie ſua et mollitie: aut apoſtema in membris neruoſis.

¶ Biſpulſantis vero cã ẽ virtutis fortitudo: ꝛ plurima neceſſitas ꝛ durities inſtrumẽti quare nõ obedit ei ꝙ virtutes ipſi ꝑcipiũt de dyaſtole in vna vice: ſicut cũ q̄s vult vna ꝑcuſſione aliq̄d incidere ꝛ non obeditur ei adiuuat ab alia: ꝛ precipue cum neceſſitas ſubito augmentatur.

¶ Soricini vo pulſus cã q̄n̄q̄ ẽ virt⁹ debilis q̄ de labore ad quietẽ ordinate ꝓcedit: ꝛ ď q̄ete ad laborẽ: ſ; ille q̄ in vna ꝑmanet diſpõne plus eſt virtutis debilitatẽ ſignificãs. Et cauda q̄dem ſoricina et q̄ eis ſimilis exiſtit eſt plus ſignificãs fortitudinẽ aliquam: ꝛ ꝙ debilitas eſt in fine. Sed eis deterior eſt cauda finitiua. Deinde manſiua. Poſtea cauda reditiua.

¶ Cadentis aũt in medio cã ẽ virtutis laſſitudo ꝛ ei⁹ defect⁹: aut accidẽs ſubito veniẽs ad quod anima ꝛ natura ſubito redeũt.

¶ Et ſpaſmoſi q̄dẽ pulſus cã ſunt mot⁹ nõ naturales ĩ virtute aut malitia in eſſentia inſtrumẽti.

¶ Pulſus aũt tremul⁹ ꝓcedit ex fortitudine ꝛ ĩſtrumẽto duro ꝛ neceſſitate forti. Sine iſtis eñi nõ ꝓuenit tremor.

¶ Undoſi aũt eſt cũ ei⁹ cã exiſtit virtutis debilitas ſm plurimũ ꝛ nõ poteſt fieri dyaſtoles niſi paulatim ꝛ paulatim. Et eſt etiã cũ inſtrumenti lenitas ei⁹ cã exiſtit: licet virt⁹ nõ ſit valde debilis. Inſtrumẽ

tum namq; molle ꝛ humidū concuſſionē ꝛ motū non recipit que in vnāquāq; penetrent partē queadmodū ſiccum quod eſt durum recipit qm̄ ſiccitas concuſſioni eſt apta ꝛ tremori.

¶ Et duri quidē ſicci finis ſui principij motu mouetur. Mollis vo humidi partem poſſibile eſt moueri: ꝛ aliam partem motu ipſius non pati ꝑpterea q cito recipit ſeparationem ꝛ flexionē ꝛ diuerſitatem in figura.

¶ Et vermiculoſi quidē pulſus ꝛ formicātis cā eſt fortis debilitas ita vt tarditas ꝛ ſpiſſitudo ꝛ diuerſitas in partib⁹ pulſus ꝯiungātur: qm̄ virtus inſtrumentum in vna hora dilatare non valet: ſed paulatim ꝛ paulatim.

¶ Cauſa aūt pulſus mali ponderis. Si pulſus quidē fuerit in diſpōnibus tp̄is quietis eſt augmentū neceſſitatis. Et ſi in diſpoſitionibus temporis motus fuerit eſt augmentū debilitatis aut neceſſitatis priuatio. Sed pulſus temporis motus ꝑpter velocitatē dyaſtoles alius eſt ab hoc.

¶ Et cauſe q̄dem pleni ꝛ vacui ꝛ calidi ꝛ frigidi ſurſum ꝛ ſubmerſi inferius manifeſte ſunt.

¶ De pulſibus etatū ꝛ maſculoꝝ ꝛ feminaꝝ. Cap̄. 7.

Maſculoꝝ pulſus maiores ſunt ꝛ fortiores valde: propter vehementiā virtutū eoꝝ ꝛ neceſſitatis ipſoꝝ: ꝛ ꝑpterea q eoꝝ neceſſitatis magnitudine completur. Et eſt eoꝝ pulſus tardior pulſu mulierū ꝛ rarior ſꝫm plurimum.

¶ Et omnis quidem pulſus in quo perſeuerat virtus eſt ſpiſſus et oportet proculdubio q ſit velox. Eſt enim cum ante eſt velocitas q̄ ſpiſſitudo: propter hoc igitur ſicut pulſus maſculorum eſt tardior ita eſt rarior.

¶ Pueroꝝ vero pulſus lenior ꝑꝑ hūiditatē ꝛ eſt debilior ꝛ ſpiſſior qm̄ calor eſt fortis: ſed virtus nō eſt fortis eo q nōdū ſunt completi. Pueroꝝ vero pulſus comparatiōe quantitatis corporis eoꝝ eſt magn⁹: qm̄ eoꝝ inſtrumētū eſt valde molle: ꝛ ipſoꝝ neceſſitas eſt valde fortis ꝛ eoꝝ virt⁹ cōparatione paruitatis corporis ipſoꝝ nō eſt parue quātitatis. Verūtamen eorū pulſus cōparatione pulſus cōpletorū eſt non magn⁹: ſed eſt velocior. ꝛ ſpiſſior propter neceſſitatem. In pueris nāq; multiplicat̄ vaporis fumoſi collectio propter multā digeſtionem eorūꝛ frequentiam ei⁹ in eis. Et propter hoc valde eſt neceſſe ip̄m extrahere ꝛ calorē ipſoꝝ innatū euentare.

¶ Iuuenū vero pulſ⁹ eſt multe magnitudinis: ꝛ non eſt multe velocitatis: immo in ipſis eſt valde diminut⁹ ꝛ in ſpiſſitudine ꝛ ad raritatem tendens. Et illorum quidem pulſus qui in principio iuuentutis exiſtunt eſt maior. Et eorum que ſunt in medio iuuentutis eſt fortior. Et nos quidem iam declarauim⁹ q calor in pueris et iuuenibus fere eſt ſimilis: ergo neceſſitas in eis erit propinqua: ſed virtus iuuenib⁹ eſt augmentata. Habebitur ergo ex magnitudi‑

ne qđ in ipſis reſtaurat quod deſuerit ex velocitate ꝛ ſpiſſitudine. Et principium quidem rei vnde ꝓuenit magnitudo eſt virt⁹. Sed neceſſitas eſt appetens. Et inſtrumentũ q̄dem eſt adiuuans.

¶ Senum aũt pulſus eſt minoꝛ propter debilitatē. Et minoꝛis velocitatis ꝓpter hoc etiã ꝛ ꝓpter diminutionē neceſſitatis. Et propter hoc eſt rarioꝛ.

¶ Et pulſus quidem ſenum qui iam ꝓceſſerunt in annos eſt paru⁹ ꝛ rarus ꝛ tardus.

Et eſt cũ mollis ꝓpter hũoꝛes extraneos ꝛ non propter naturales.

¶ De pulſu complexionum. Cap. 8.

Pulſus calide complexionis vehementis eſt neceſſitatis. Qđ ſi virtus conuenerit ꝛ inſtrumentum: erit pulſus magnus. Si ergo vnũ diuerſificabit: erit quemadmodum dictũ eſt in precedentibus. Et ſi caliditas quidē non male fuerit complexionis: immo naturalis: erit complexio foꝛtis ꝛ ſana ꝛ virt⁹ multũ foꝛtis. Et neq̧ exiſtimes ꝙ caloꝛ innatus ſi fuerit foꝛtis quãtuncũq̧ ſit minuat ex virtute: immo ex eo prouenit in ſubſtãtia ſpũs foꝛtitudo: ꝛ in anima audacia. Caloꝛ vero complexionis maliciã ſequēs quanto plus augmentatus fuerit tãto in virtute plus debilitatem augmentabit.

¶ Complexio vero frigida declinat pulſus ad partē diminutiõis: ſicut ꝓpꝛie eſt puitas ꝛ propꝛie tarditas ꝛ raritas. ¶ Cunq̄ inſtrumētũ fuerit molle latitudo ei⁹ augmētata erit ꝛ eius ſimiliter tarditas ꝛ raritas. ¶ Quod ſi durum fuerit: erit minus hoc. ¶ Et debilitas quidem quam mala cõplexio frigida hereditare facit maioꝛ eſt ea ꝗ̄ mala cõplexio calida facit hereditare q̄ñ caliditas .ſ. caloꝛi innato magis eſt conueniens.

¶ Complexionem vero humidam ſequit̄ inundatio ꝛ dilatatio. Et ſiccã quidem ſequit̄ coanguſtatio ꝛ durities.

¶ Ampli⁹ ſi virtus fuerit foꝛtis ꝛ neceſſitas multa accidet biſpulſans ꝛ ſpumoſus ꝛ tremul⁹. Tu vero deinceps compone cõſeruando principia.

¶ Eſt preterea cũ vni homini accidit vt duoꝛum laterũ ipſius diuerſificet̄ complexio. Erit ergo vnũ ipſoꝛum frigidum ꝛ alterum calidum. Et accidet vt diuerſitate que prouenit ex caliditate ꝛ frigiditate hoꝝ duoꝝ lateꝝ pulſus diuerſi fiãt. Eritq̧ pulſus calidi lateris puſſ⁹ calide ꝯplexiõis. Et lateris frigidi pulſ⁹ ꝯplexionis frigide. Et ex hoc quidem ſcitur ꝙ pulſus in dyaſtole ꝛ ſua ꝛ ſiſtole nõ eſt ſm modum acceſſionis ꝛ receſſiõis coꝛdis: imo ſ3 modũ diaſtoles ꝛ ſiſtoles ipſius coꝛpis arterie.

¶ De pulſu tempoꝛum. Ca. 9.

In vere quidem eſt cum pulſus eſt paruus: non tamen in omni re ꝛ eſt in foꝛtitudine augmentatus.

¶ In eſtate ſcḋo ē velox ꝛ ſpiſſ⁹ ꝑpter neceſſitatē. Et paru⁹ ꝛ debilis ꝑpter virtutis reſolutionē que eſt ꝑpter reſolutionē ſpūs q̄ fit propter calorem exteriorē dominantem ſuperfluum.

¶ Et in hyeme eſt maioris raritatis ꝛ tardioris debilitat]: ꝛ cū hoc eſt paru⁹ qm̄ virt⁹ debilitaṫ: ꝛ in quibuſdā corporib⁹ accidit vt calor in ꝑfundo teneaṫ ꝛ aduneṫ ꝛ virt⁹ fortior fiat: ꝛ hoc cū cōplexio calida eſt dominās ꝛ refrenās frig⁹ ꝛ non per ipſuȝ neq̄ patiēs neq̄ frigiditas ad fundum vadit.

¶ In autūno aūt eſt pulſus diuerſus ꝛ trahit ad debilitatē quādā Sed ipſi⁹ diuerſitas eſt propter multitudinē conuerſionis complexionis accidentalis in autūno nūc ad calorem: nunc ad frigiditatē Et ipſius quidem debilitas eſt etiam propter hoc. Complexio eñ diuerſa ſemper deteri⁹ efficit nocumentū q̄ſimlis ꝛ equalis licet ſit mala. Et q2 autūnus eſt temp⁹ nature vite cōtrarium qm̄ calor in eodē debilitaṫ ꝛ ſiccitas fit fortior.

¶ Temporū vero pulſus q̄ ſunt inter tēpora tēporib⁹ ꝑportionantur que ſunt circa ipſa.

¶ De pulſu regionum. Ca. 10.

Regionum quedam ſunt temperate vernales: ꝛ quedam ſunt calide eſtiue: ꝛ q̄dam ſunt frigide hyemales: ꝛ q̄dam ſicce autumnales. Indicia igitur pulſuum erunt in eis ſḋm modū quē ſciuiſti de pulſu temporum.

¶ De pulſu q̄ prouenit ex cibo ꝛ potu. Ca. 11.

Exteri⁹ corpi aduenientia ꝛ ipm̄ ingredientia pulſ⁹ diſpoſitionē mutāt qualitate ſui ꝛ quātitate. ¶ Sȝ q̄litate qm̄ ſi ad calefaciendū declinauerint: aut ad infrigidandū mutabūt ipm̄ ſḋm illud ¶ Et quātitate q̄dē: qm̄ ſi equalia fuerint: fiet pulſus in magnitudine augmētat⁹: ꝛ velocitatis maioris ꝛ ſpiſſitudinis ꝑpter augmentum virtutis ꝛ caloris: ꝛ ꝑmanebit hec mutatio aliquādiu. Et ſi plurime magnitudinis valde fuerit: erit pulſus diuerſus abſq̄ ordine propter grauitatem nutrientis ſupra virtutē: quoniā ex omni grauitate ꝑuenit in pulſu diuerſitas. Et quideȝ exiſtimauit Archigenes q̄ eius velocitas eſt tunc multo maior q̄ ſpiſſitudo. Et hec mutatio eſt perſeuerans: quoniam cauſa perſeuerantie lȝ ſit multitudinis minoris hac: tamen eſt diuerſitas ordinata. Quod ſi pauce fuerit quātitatis erit pulſus minoris diuerſitatis ꝛ magnitudinis ꝛ velocitatis: neq̄ eius permutatio diu perdurabit quoniam materia pauca cito digeritur. Amplius ſi virtus deficiat ꝛ debilitetur ex multitudine aut paucitate q̄cūq̄ fuerit: ſimiles erūt pulſ⁹ ī ꝑuitate ꝛ tarditate vſq̄ in finē rei. Qḋ ſi natura fortis fuerit in digerēdo ꝛ cōuertēdo fiet pulſus temperat⁹. ¶ Et vinū etiā proprietatem hȝ: ꝛ eſt: qm̄ ex magnitudine ipſius licet ſit ſubtile prouenit diuerſitas. Ex ipſo tamen non prouenit q̄ ſit tantuȝ quantū illḋ qḋ ꝑuenit ex nutrientibus que ſibi ſimilantur: ꝛ hoc quidem eſt ꝑpter raritateȝ

ſubſtātie ipſius ꝛ ſubtilitatem eius ꝛ leuitatem. ¶ Cum autem vinum in actu eſt frigidū prouenit ex eo quod prouenit ex aliis frigidis in minorando ꝛ rarificando ꝛ tardando velocitate ſue penetrationis. Deinde cū in corpore calefit: remouet velociter quod ex eo prouenit. ¶ Uinum preterea cuȝ in corpus penetrauerit ꝛ fuerit calidū non elongabitur multum a natura ꝛ accidet velox reſolutio. ¶ Quod ſi cū eſt frigidū penetrauerit: fiet ex nocumento qđ non fit ex aliis frigidis reb⁹ quoniam ille tardant donec calefiāt: neqȝ eorum penetratio eſt ita velox vt iſtius: illud enim veloci⁹ penetrat ꝙ cōpleat calefactio. Et eius quidem impedimentum eſt magnū ꝛ precipue in corporib⁹ q̄ horripilationi ſunt apta. Et neqȝ eſt ſicut impedimentū calefactionis ipſius cū ipſum calidum penetrat: qm̄ ei⁹ calefactio in principio obuiationis nō peruenit ad hoc vt magnū faciat impedimentum: immo natura ei obuiat cū partitione ꝛ diſtributione ꝛ reſolutione. ¶ Frigidū vero eſt cū naturam deficere facit: ꝛ ei⁹ virtutem extinguit anteqȝ ad partitionem ꝛ diſtributionem ꝛ reſolutionē perueniat. Et hoc quidem prouenit ex multitudine ſue q̄titatis ꝛ calefactione ipſi⁹ ꝛ frigiditate. ¶ Cū aūt ipſuȝ cōſideratū fuerit vnde fortitudinem efficit: alia habebit indicia: qm̄ ipſum ſua eſſentia fortes efficit ſanos ꝓpterea ꝙ velociter prebet augmentū in ſubſtantia ſpirit⁹. ¶ Sed lȝ calefactio ꝛ infrigidatio q̄ ex eo fiūt: plurima corpora impediāt: eſt tamē cū vnaqueqȝ earuȝ cū aliqua cōuenit cōplexiōne: ꝛ eſt cū non cōuenit cū complexiōe. Eſt nāqȝ cū res frigide eos fortes reddūt q̄ complexionem calidam malam habent ſicut dixit. G. ꝙ ſuccus granati calefactos ſemper fortes efficit: ꝛ hydromel infrigidatos ſemper reddit vigoroſos. ¶ Uinū preterea vnde eſt calidū natura aut frigidū natura eſt cū quoſdam fortes facit ꝛ quoſdā debilitat. Nō tamē ſermo noſter eſt nūc de hoc: immo in virtute ei⁹ q̄ velocior ad ſpūm cōuertitur: qm̄ hic ſpēs ꝑ ſui eſſentiā. Qđ ſi vnū hoꝝ duoꝝ ipſum in aliquo corpore iuuerit: augmentabit in faciendo fortitudinem. Et ſi ei contrarium extiterit: minus fortitudinem faciet. ¶ Secundum hoc igitur ipſuȝ pulſum conuertet ſecundum hoc. Quoniam ſi fortitudinem faciet in pulſu augmentabit fortitudinem. Et ſi calefaciet in neceſſitate efficiet augmentum. Et ſi infrigidabit: minorabit neceſſitatē. Et ſm plurimū in fortitudine faciet augmētū. Nunqȝ aūt in neceſſitate efficit augmentū quin in velocitate addat.

¶ Aqua vero propterea quod nutrimentum penetrare facit vigorat et ſimilitudinem operationis vini operatur. Et quoniam non calefacit immo infrigidat: non tantum auget in neceſſitate quantum vinum.

¶ De eis que ſomnus ꝛ vigilie in pulſu operantur. Ca. 12.

Pulſus quidē indicia in ſomno diuerſificant ſm horā ſomni ſm diſpoſitionem digeſtionis.

¶ Pulſus igit in principio ſomni eſt paru⁹: ⁊ debilis: quoniã motus caloris naturalis tũc eſt ad conſtringendũ ⁊ ſubmergendũ ⁊ nõ ad dilatandum ⁊ manifeſtandum: quoniam ipſe in hora illa tot⁹ tendit ad occultum: propterea ꝙ ipſum anima mouet ad nutriẽs digerẽn. ⁊ maturañ. ſuperfluitates ⁊ eſt ſicut ſuperatus ⁊ obſeſſus proculdubio. Et pulſus etiã eſt maioris tarditatis ⁊ raritatis quoniam licet in calore accidat augmentum ſm conſtrictionem ⁊ coadunationem: tamen priuatus eſt augmẽto quod habet in hora vigiliarum propter motum calefacientem. Et motus quidem plus eſt ad inflammañ. ⁊ inclinañ. ad partem malitie complexionis. Sed conſtrictio ⁊ eorũ coadunatio temperate minoris ſunt inflammationis ⁊ min⁹ extrahunt calorem ad eſtuatiouem. Et tu quidem hoc ſcies ex hoc ꝙ anhelit⁹ laxi ⁊ ipſi⁹ eſtuatio multo maiores ſunt anhelitu ⁊ eſtuatione ei⁹ cui⁹ calor eſt conſtrict⁹ propter cauſam q̃ ſimilis eſt ſomno. Uerbi gratia ſubmerſi in aqua temperate frigiditatis q̃ ſi expergefactus licet calor conſtringatur ⁊ fugiat ex hoc: non tamen augmentum anhelitus eius perueniet ad id ad quod perueniet labor ⁊ exercitium que ſunt ei propinqua. Cuncꝫ bene cõſideraueris non inuenies aliud quod calorem vehementius incendat ꝙ̃ labor ⁊ motus.

¶ Et vigilie quidẽ calorem non efficiunt motu corporis: ita vt cuꝫ corpus quieuerit non ſit ipſe neceſſarius: immo faciunt caloreꝫ ꝑpterea ꝙ ſpiritus ad exteriora mouetur: ⁊ motus eius ad ea eſt ſm continuitatem cũ iſta eſt eius generatio. Cum autem cibus digeſt⁹ eſt ſomno redit pulſus: ⁊ fit fortior propterea ꝙ virtus augmentũ recipit a nutriente: ⁊ reddit illud quod ad profundum deſcenderat ad regeñ. nutriens ad exteriora ⁊ ad ſuum principium. Et ſimiliter propter hoc etiam magnificatur tunc pulſus multum: ⁊ propterea ꝙ complexionis caliditas propter nutriens augetur quemadmodum diximus. Et inſtrumenti etiam augetur lenitas per id quod ad ipſum ex nutrimento penetrat. Ueruntamen ſua magnitudine non auget velocitatem necꝫ ſpiſſitudinem: quoniam hoc non eſt illud quod in neceſſitate prebet augmentum. Et hoc etiam nõ eſt ꝓhibens reſtaurari ex eo quod neceſſariũ eſt magnitudine ſola. Deinde quando cum dormiente ſomnus perſeuerauerit: fiet pulſus debilis propter caloris innati conſtrictionẽ ⁊ virtutis compreſſioneꝫ ſub ſuperfluitatibus que euacuande erant ſm euacuationis modos qui ſunt in vigilijs ex quibus eſt exercitium ⁊ euacuationes q̃ non ſentiuntur. Cum autem ſomnus in principio euacuationem inuenerit: ⁊ nec inuenẽrit aliquid ad quod digerendum tendat: declinabit complexionem ad partem infrigidandi. Perſeuerabunt ergo paruitas ⁊ tarditas ⁊ raritas in pulſu: ⁊ inceſſanter augmentabuntur.

¶ Uigilie etiam diuerſa habent indicia vel diſſimilia. Cũ eñi deſi

miens euigilabit: natura ſui declinabit pulſus ad magnitudinem ꝛ velocitatem ordinate: deinde ad ſuam naturalem redibit diſpoſitionem. Sed ſubita cauſa euigilato accidit: vt pulſus eius illico cū a ſomno remouetur: quieſcat: quoniam virtus coram eo quod ſubito euenit victa eſt: ꝛ deinde poſt hoc redibit ad eum pulſus magnꝰ velox ſpiſſus ꝛ diuerſus ad tremorem. Et quoniam motus iſte eſt ſimilis violento: idō nō inflāmat etiā ipſum. Et qm̄ virtꝰ ſubito mouetꝰ ad repellēdū naturaliter illō qđ accidit: ergo motus accidūt diuerſi ꝛ tremit pulſꝰ: ſꝫ tn̄ ſm hoc nō lōgo ꝑſeuerat tpe: immo ad eq̄litateꝫ cito redit: qm̄ lꝫ eiꝰ cāſſit quaſi fortis: eiꝰ tn̄ durabilitas eſt pauca ꝛ cognitio deſtructiōis ipſius eſt velox.

¶ De iudicijs pulſus exercitij. Ca. 13.

In principio quidē exercitij ꝛ dū eſt tēperatū pulſꝰ fit magnus ꝛ fortis: ꝛ hoc quidē propter augmentum caloris innati: ꝛ fortitudinē ipſiꝰ. Et fit etiā velox ꝛ ſpiſſus valde: ꝑpter ſuperfluaꝫ neceſſitatem quā facit motꝰ. Qđ ſi perſeuerauerit ꝛ fuerit plixuꝫ aut lꝫ fuerit breue: erit tamen fortiſſimū: deſtruet qđ ex fortitudine ꝓuenit. Et debilitat pulſus. Et fiet paruꝰ propter repletionē caloris innati. Sed ipſe fiet velox ꝛ ſpiſſus propter duas res quarū vna eſt augmentū fortitudinis ꝛ neceſſitatis: ꝛ alia eſt: quoniā virtꝰ retrahitur ne magnitudini ſufficiat. Poſtea velocitas inceſſanter minuit ꝛ ſpiſſitudo augmentat ſm quantitē eiꝰ qđ ex virtute debilitatur. Deinde ad vltimū ſi exercitiū perdurauerit ꝛ debilitauerit: fiet pulſus formicans propter debilitatem ꝛ ſpiſſitudinem fortē. Poſtea ſi magis ſuperfluū fuerit ꝛ ex ipſo quaſi ad mortem ꝑueniat: efficiet qđ oīa faciūt reſoluentia ꝛ reducet pulſuꝫ ad hoc vt ſit vermiculoſus. Deinde faciet ipſum declinare ad raritatem ꝛ tarditatem cū debilitate ꝛ paruitate.

¶ De iudicijs pulſuum balneatorum. Cap. 14.

Balneatio aut erit cū aqua calida: aut cū frigida.
¶ Si autem fuerit cum aqua calida in principio prouenient ex ea fortitudinis ꝛ neceſſitatis indicia. Cunq; multum reſoluerit debilitabit pulſum. G. quoq; dixit erit tunc paruus tardus ꝛ rarus. Dicemꝰ ergo ꝙ debilitas quidem ꝛ paruitas pulſus proculdubio exiſtunt. Sed aqua calida cum in interioribus corporis calefactionem efficiet calore accidentali: fortaſſe non durabit ſed ad ſui naturam que eſt infrigidandi redibit. Et fortaſſe durabit ꝛ permanebit. Quod ſi accidentalis qualitatis iudicium ſuperaueri: fiet pulſus velox ꝛ ſpiſſus. Et ſi ſuperauerit quod ex natura ſui proueniet fiet tardus ꝛ rarus. Et ſi calefactio accidētalis ad tantā virtutis reſolutionem peruenerit vt ſincopi ſit propinqua fiet etiam pulſus tardus ꝛ rarus.

¶ Sed balneationis cum aqua frigida facte frigiditas ſi pene-

trauerit: debilitabit pulſuȝ ⁊ faciet puū ⁊ efficiet raritatē ⁊ tarditatē. Et ſi nō penetrauerit: imo calorē coadunauerit: augmētabit fortitudo ⁊ creſcet parum ⁊ minuetur velocitas ⁊ ſpiſſitudo.

¶ Ex aquis vero in thermis exiſtētibus q̄ ſunt exiccātes duritiē i pulſu agmentant: ⁊ ex ei⁹ magnitudine minuūt. Sȝ calefaciētes velocitatē in pulſu augmētāt. Si autem virtutē reſoluerint: erit quod iam diximus.

¶ De pulſu qui mulierib⁹ eſt proprius ⁊ eſt pulſus pregnantium. Cap. 15.

Neceſſitas quidē in eis eſt multa propter cōmunitateȝ filij in attractione aeris. ipſe enim quaſi duabus attrahunt neceſſitatibus ⁊ duab⁹ aeris attractionibus. Sed virtus proculdubio nō augmentat: neqȝ etiaȝ minuitur niſi q̄ꝫtū oportet ꝑpter latitudinē paucā: que ꝑuenit ex pondere pregnationis: propter hoc igitur indicium virtutis medie et neceſſitatis fortis vincit: ⁊ augmentatur pulſus ⁊ fit velox ⁊ ſpiſſus.

¶ De pulſu dolorum. Capl̄m. 16.

Dolor mutat pulſū: aut ꝑpter fortitudinē ſui: aut q2 ē in mēbro principali: aut ꝑpter longā morā ſui. ¶ Et dolor quidē cum in ſui principio fuerit: faciet virtutē ebullire ⁊ mouebit ipſam ad reſiſtendum ⁊ referandū ⁊ inflammabit caliditatem. Fiet ergo pulſus magnus ⁊ velox ⁊ maioris ſpiſſitudinis: qm̄ ſ̄m eo magnitudinē faciet ⁊ velocitatē. ¶ Cunqȝ dolor ad finem ſue fortitudinis peruenerit propter illud qđ diximus de modis procedet minorādo ⁊ redibit ad inferiora donec magnitudinem perdet ⁊ velocitatem ⁊ vicem eaꝝ ſupplebunt ſpiſſitudo fortis ⁊ paruitas ⁊ formiculatio ⁊ vermiculatio. Et ſi augmentatus fuerit: adducet ad raritatē ⁊ perditionem.

¶ De pulſu apoſtematum. Cap̄. 17.

Apoſtematum quidem alia ſunt que febres faciunt. Et hoc aut propter eoruȝ magnitudinem: aut propter nobilitatem membri in quo ſunt. Et pulſum in toto corpore mutant ſ̄m mutationem febris propriam: ⁊ nos ipſam dicemus in loco ſuo. Et alia ſunt que febres non faciunt ⁊ mutant pulſum membri in quo ſunt proprium per eſſentiam. Et eſt etiam cum reliqui corporis pulſum mutant per accidens ſcilicet non propter ꝙ eſt apoſtema: ſed propter ꝙ dolorem efficit.

¶ Apoſtema autem quod pulſum mutat: aut ipſum mutat per ſpeciem ſui: aut per ſui tempus: aut per quantitatem ſuam: aut per membrum in quo eſt: aut per accidens quod ſequitur ipſum ⁊ comitatur. ¶ Quod vero per ſui ſpeciem mutat: eſt ſicut apoſtema calidum ex quo per ſuam ſpeciem prouenit vt mutetur pulſus ad ſerrinum etiā ad tremorem et horripilationem et velocitatem et ſpiſſitudinem niſi ei contraria ſit cauſa humectans que pro-

prietatem ferrini deſtruat: ⁊ vice ipſius vndoſitatē ſupplere faciat verumtamen tremor ⁊ velocitas ⁊ horripilatio ⁊ ſpiſſitudo ipſum ſemper comitat̄. Et quēadmodū cauſaꝝ quedā ſunt que ferrini ꝓprietatē prohibēt: ſimiliter ſunt q̄dā eaꝝ q̄ ferrini ꝓprietatē augmentāt: ⁊ ipſam apparere faciūt. Et molle quidē apoſtema pulſuꝫ facit vndoſum. Et ſi fuerit valde frigidū: ipm̄ efficiet tardū ⁊ rarū Durū vero apoſtema proprietatē ferrini augmētat. In exitura aūt cū ſit collectio: ipa pulſū ꝯuertit ꝺ ꝓprietate ferrini ad vndoſi ꝓprietatem ꝓpter humiditatē ⁊ lenitatē que ipſam ſequunt̄ ⁊ prebet augmentū in diuerſitate ꝓpter ſuā grauitatē: velocitas autem ⁊ ſpiſſitudo alleuiat̄ ꝓpter caloris accn̄talis quietem cauſa maturatiōis. ¶ Mutatio vero ipſius cauſa ſuorū tempoꝝ eſt. Quī dum calidū apoſtema exiſtit in augmento: ꝓprietas ferrini ⁊ quecūq̄ diximus ſunt ſicut in augmēto: ⁊ eius durities ſemper augmētat̄ ꝓpter extenſionē que auget̄: ⁊ in tremore propter dolorē. Cūq̄ ad ſtatū peruenerit oīa augmētant̄ accidentia preter illud qꝺ fortitudinē ſequitur. Ipſum nāq̄ debilitat̄ in pulſu: ⁊ in ſpiſſitudine ⁊ velocitate augmentū prebet: deinde ſi prolongabit̄ velocitas deſtruet̄ ⁊ redeundo fiet formicans. Cū aūt minuet̄ ⁊ reſoluet̄ aut aperiet̄ fiet pulſus fortis propterea ꝙ virtus exonerabitur a pōdere; ⁊ ceſſabit ipſiꝰ tremor propterea ꝙ dolor extenſiuꝰ minuetur. ¶ Scōm q̄titatem vero ſui. Quoniā magnū facit vt ſint iſte diſpoſitiones maiores ⁊ magis augmentate. Et paruū vt ſint rariores ⁊ paruiores. ¶ Et ꝺm membrum. Quoniā ex mēbris neruoſis prouenit augmētū in durities pulſus ⁊ in proprietate quā habet ferrinus ipſius. Et ex venenoſis q̄dem ꝓuenit augmētū in magnitudine ſua ⁊ vehemētia ⁊ diuerſitas multa ⁊ precipue ſi q̄ in eis ſuperate fuerint arterie ſicut in ſplene ⁊ pulmone: ⁊ nō durabit huiuſmodi magnitudo niſi q̄tū perſeuerauerit fortitudo ⁊ membra humefacta ⁊ lenia ipſum faciunt vndoſum ſicut cerebrum ⁊ pulmo.

¶ Mutatio qua apoſtema mutat pulſum aliquo mediāte eſt. Sicut apoſtematis pulmonis qꝺ facit pulſum tremulū. Et ſicut apoſtematis epatis quod facit ipſum mictualem. Et ſicut apoſtematis rhenis quod facit ipſum ſtrangurialem. Et apoſtema membri fortis ſenſus ſicut ſtomachi ⁊ dyafragmatis facit ipſum ſpaſum ⁊ ſincopizantem.

De iudicijs pulſus accidentium anime. Caput. 18.

Ira quidem propterea ꝙ virtutē feruere facit ⁊ ſpiritū ſubito dilatat pulſum facit magnū ad ſuperiora ſe eleuātem velocem ⁊ ſpiſſum. In quo nō oportet diuerſitatem cadere: quoniam paſſio exiſtit ſimilis: niſi timor ei admiſceatur qui vna vice ſuperet ⁊ hoc alia ſuperet vice. Et ſimiliter ſi verecundia ei admiſceat̄: aut contrarietas ab intellectu qui tacere precipiat ⁊ ne ferueat ad malum inferendū illi cui iraſcitur.

¶ Et ex delitijs q̃dez ꝑpterea ꝙ ad exteriora paulatim mouet nõ ꝑuenit ad illõ qd̃ ꝑuenit ex ira in velocitate ꝛ ſpiſſitudine. Immo ẽ cũ ei⁹ magnitudo ſufficit neceſſitate: ꝛ eſt tard⁹ ꝛ rarus.
¶ Et ſimiliter pulſus leticie: qm̃ ipſe ſit magn⁹ ſm̃ plurimũ cũ lentitate ꝛ attinet tarditati ꝛ raritati.
¶ In triſtitia võ propterea ꝙ calor ſuffocatur ꝛ ſubmergit̃ ꝛ fortitudo ꝛ virtus debilitatur oportet vt ſit pulſus paruus ꝛ debilis rarus ꝛ tardus.
¶ Timor võ q̃ ſubito venit pulſum facit velocẽ ꝛ diuerſum ꝛ inordinatũ. Sꝫ cõſuet⁹ ꝛ q̃ ordinate ꝑuenit: mutat pulſuꝫ ſm̃ modũ mutationis ſollicitudinis.
¶ De ſumma mutatõis rerũ ꝯtrariarũ nature eẽntie pulſus. Ca. 19.
AB eis fit mutatio. Aut ꝑpter hoc qd̃ accidit de eis ex malitia cõplexionis: ꝛ tu q̃dẽ iã ſciuiſti pulſum cuiuſcꝫ complexionis Aut ꝑpterea ꝙ virtutẽ cõſtringũt ꝛ pulſum faciũt diuerſum: ꝛ ſi cõſtrictio valde fuerit fortis erit ſine ordine ꝛ abſcꝫ pondere: ꝛ cõſtrictionẽ q̃dẽ faciẽs ẽ omnis materialis multitudo ſiue ſit apoſtema: ſiue non ſit apã. Aut ꝑpterea ꝙ vtutẽ diſſoluit ꝛ facit pulſuꝫ debilẽ: ꝛ omnia hec ſunt ſicut dolor fortis ꝛ egritudines animales q̃ ſunt fortis reſolutionis.
¶ Summa ſcd̃a. Doctrine tertie. Fen ſecũde de vrina ꝛ egeſtiõe reſſ cõtinẽs. 13. capitula.

¶ Eſt ſermo vniuerſalis de vrina. Capi. 1.

DIe ſignificatiõis diſpoſitionũ vrine nõ opꝫ credere niſi poſtꝙ̃ conditiones obſeruate fuerint.
¶ Opꝫ etẽm vt vrina q̃ cõſideret̃ ſit prima vrina q̃ in in mane colligitur. Et non ꝑmaneat longo tempore. Et nõ ſit ex nocte reſeruata.
¶ Necꝫ ſit ille cuius eſt q̃ aquã nõ bibit ꝛ cibũ non comedit.
¶ Et non ſit qui in cibo aut potu rem ꝯtingẽtem accepit: ſicut crocũ ꝛ caſſiam fiſtulam: quoniam vrinã tingendo ad citrinitatẽ ꝛ rubedinem mutat: ꝛ ſicut olera que tingendo mutãt ad viriditatem: et almuri quod ad nigredinem: ꝛ vinum quod mutat vrinam ſecũdum ſuum colorem. Necꝫ ſit qui exteriora ſui re tingente infecerit ſicut alcanna: quoniã cum ex ea aliquis tingitur: fortaſſe eius vrina ex ea inficitur. Necꝫ ſit qui rem que cum vrina aliquem humorem expellit: aſſumpſit: ſicut qd̃ colerã aut flegma expellit. Necꝫ ſe exercuit motibus corporeis aut operationibus: aut diſpoſitionibus que ſunt extra curſum nature que vrine colorem mutant ſicut ieiuniũ aut vigilie aut labor aut ira aut timor. Omnia enim hec vrinam tingunt ſecũdũ citrinitatem aut rubedinẽ. Et coitus vrinam valde impinguat Et ſicut vomitus et euacuatio quoniam hec colorẽ mutã ꝛ ſubſtantiam que in vrina eſſe debet.
¶ Similiter cũ ipſa multis ꝑmãſerit horis. Quapropter dixerũt

q̄dā q̄ poſt ſex horas īſpicieda nō eſt: q̄m ipi⁹ ſignificatio debilitat̄ ⁊ color mutat̄: ⁊ hypoſtaſis diſſoluit̄ aut mutat̄: ⁊ fit ſpiſſior: q̄uis ego dicā q̄ nec poſt horam vnam.

¶ Urina preterea tota itegre colligēda eſt in vrinali magno: ne ex ea aliquid effundatur.

¶ Et eius quidem diſpoſitio illico cum mingitur non eſt conſiderā da neq̄ niſi poſtq̄ in vrinali reſidet.

¶ Et obſeruandum eſt ne ſol eam tangat: neq̄ ventus ne perturbe tur ⁊ ne congeletur donec hyppoſtaſis ſeparetur ⁊ ſeparatio com pleatur. non enim deſcendit illico cum mingitur: neq̄ i vltimo fine maturationis. Et non colligatur in vrinali in quo alia fuerit niſi prius fuerit ablutum.

¶ Amplius vrine puerorū ſignificatio eſt parua: ⁊ precipue infan tium: ꝓpterea q̄ lacte nutriuntur: ⁊ q̄ materia tingēs i eiſē q̄eſcēs ⁊ ſubmerſa in eoꝝ quoq̄ natura exiſtit ex debilitate ⁊ multa dormi tione quod maturitatis ſignificationem pernecat.

¶ Et inſtrumentum quidē colligendi vrinam eſt corpus peruium ſubſtantiam habens nitidum ſicut vitrum clarum vt chriſtallus.

¶ Scias autem q̄ vrina quāto pl⁹ eam tibi approximas tanto ſpiſ ſitudo augmentatur: ⁊ quāto plus elōgas eam a te augmentatur in ea claritas: et ꝓpter hoc differt ab oibus falſitatib⁹ q̄ ſunt in ea quibus medici expiunt̄ cū eis oſtenduntur.

¶ Cū vrina in vrinali colligit̄: cuſtodienda eſt a mutatione frigo ris ⁊ ſolis ⁊ venti.

¶ Et oportet vt in lumine aſpiciatur ita q̄ ſuper eam nō cadat ra di⁹ i mo ab ipo tegat̄: ⁊ ſic i ea iudicet̄ de accidētib⁹ q̄ i ipa apparēt

¶ Scito etiā q̄ prima ſignificatio quā vrina hz: eſt de diſpoſitione epatis et vrinarum aquoſitatis et ſuper diſpoſitiones venaꝝ: ⁊ eis mediātib⁹ alias demōſtrat egritudines. Firmior tñ ei⁹ ſignificatio ē illa q̄ de epate exiſtit ⁊ proprie de diſpoſitione gibboſitas ipſius.

¶ Amplius ſignificationes que ex vrinis habētur ex ſeptē ſunt ac cepte generibus. Genere coloris. Et genere ſubſtātie. Et genere cla ritatis ⁊ turbulentie. Et genere hypoſtaſis. Et genere q̄titatis in paucitate et multitudine. Et genere odoris. Et genere ſpume. Sūt vero q̄dā qui inter hec genera ponūt genus tactus ⁊ gen⁹ ſaporis.

¶ Cūq̄ dicimus gen⁹ coloris intelligimus illud qd̄ viſus in ea ſen tit ex coloribus. ſ. albedinem aut nigredinē aut qui īter eas exiſtūt.

¶ Et cum ſubſtantie genus dicimus intelligim⁹ diſpōnem ipſius in groſſitudine aut tenuitate. ¶ Et cum dicimus genus claritatis ⁊ turbulentie: intelligimus q̄ penetratio viſus in ea eſt facilis: aut non eſt. ¶ Inter hoc autē gen⁹ et genus ſubſtantie exiſtit differen tia: q̄m plerumq̄ eſt ſubſtātia groſſa ⁊ clara ſicut albumen oui ⁊ glu tem piſcium liquatum et vitrum liquatum ⁊ oleū. Et plerumq̄ eſt les ſubtilis ſubſtātie turbida; ſicut aqua turbida q̄ ē magis tenuis

q̄ albumen oui. ¶ Turbulētie aūt cauſa eſt p̄mixtio p̄tiū colorēs h̄ñ tiū extraneos fuſcos aut alijs colorib⁹ infectos q̄ ab aſpiciēte ſenſu nō ſunt p̄ceptiꝛ p̄hibēt paruitatē ꝛ nō p̄ ſe p̄cipiunt. ¶ Inter eā v̄o ꝛ hypoſtaſim exiſtit differētia: q̄m viſus plerūq̄ cognoſcit hypoſtaſim. ¶ Et inter ipām ꝛ colorē exiſtit differētia: q̄m color p̄ totā hūoris ſubſtātiā p̄cedit cum maiori permixtione.

¶ De ſignificationib⁹ coloris vrine. Ca. 2.

Ex coloribus vrine ſunt gradus citrinitatis. Sicut palearis. Deinde citrin⁹. Poſt flauus. Deinde ruffus. Poſtea citrāgularis. Poſtea igneus qui tincture croci aſſimilat: ꝛ ipſe quidē eſt vehementer citrin⁹. Poſtea croceus q̄ ſimilatur capillis ʒabafarani: ꝛ iſte q̄dē eſt quē vocāt rubeū clarū. ¶ Oēs aūt qui ſunt poſt citrinū caliditatē ſignificāt: ſʒ tñ ſm ſuos diuerſificant gradus. Et eſt q̄dē cū accidūt p̄pter vehemētiam motus ꝛ p̄pter dolores: ꝛ p̄pter famē: ꝛ p̄pter aq̄ abſtinētiā. ¶ Poſt iſtos vero grad⁹ p̄dictos exiſtunt gradus rubedinis. Sicut rubeus roſeus. Et rube⁹ obſcurus. Et rube⁹ puluerulent⁹. Et oēs quidē ſanguinis dominiū ſignificāt. ¶ Et in oibus in quib⁹ eſt color ʒabafarano attinens eſt ſignificatio dominij colere rubee. ¶ Et in oib⁹ q̄ puluerulēto attinent: eſt ſignificatio dominij ſanguinis. ¶ Et igne⁹ q̄dē magis ſignificat calorē q̄ rube⁹ ꝛ pulueruleēt⁹ ſic ut colera in ſe calidior eſt q̄ ſanguis. Et color q̄dē vrine egritudinibus acutis incendentibus trahit ad colorem ʒabafarani ꝛ igneitatē. Qđ ſi ibi fuerit tenuitas: aliquā maturationis ſignificat diſpoſitionē ꝛ q̄ iam incipit ꝛ non appareat in ſubſtantia. Si aūt citrinitas fortior fiat ꝛ vſq̄ ad igneitatis p̄ueniat terminuʒ ꝛ ad finem in ea ſignificat q̄ calor inceſſanter proceſſit: ꝛ iſte q̄dē eſt finis citrinitatis. Qđ ſi in ipſo claritas augmētetur: calor iam ſm diminutionem incedit. ¶ Et eſt preterea cuʒ in egritudinibus acutis ſanguineis vrina ſicut ipſe ſanguis mingitur apertione vene ibi exiſtēte. Et ſignificat repletionem ſuperfluam: que ſi paulatim mingendo emittitur ꝛ eſt cum odore malo: eſt ſignificatio timoris: ꝛ timetur ex ea ne ſanguis ad loca ſuffocantia fuſus deriuetur. Et peior quidem ea eſt cum eſt ſubtilis in colore ſui ꝛ diſpoſitione. Cum autem ex ea multum mingitur: eſt cum eſt ſignificatio bona in febribus acutis ꝛ commixtis quoniam cum eſt ſignificatio criſis ꝛ ſanitatis niſi in principio ſubito attenuetur anteq̄ ſit hora criſis quoniam tunc erit recidiuationis ſignificatio. Et ſimiliter ſi tenuitas poſt criſim ordinata non fuerit. ¶ In ictericia v̄o cū vrina adeo fuerit maioris rubedinis donec ad nigredinem trahat ꝛ pānū taliter tingat ne remoueri poſſit. Et q̄to plus fuerit: erit ſanius: q̄m cū vrina in ipſa fuerit alba aut rubea pauce rubedinis ictericia in ſua diſpoſitione manente timetur ex ea hydropiſis. ¶ Fames quoq̄ eſt ex eis que vrinam vehementer tingunt et ipſam valde acuunt.

¶ Poſt vero ſunt gradus viriditatis, Sicut vrina cuius color co

ſori fiſticoꝝ attinet: deinde cuius coloꝛ eſt ſimilis coloꝛi eruginis eris Poſtea illa cuius eſt coloꝛ ſimilis coloꝛi ireos: deinde cuius coloꝛ ſi- milatur indico. Poſtea que ſimilis eſt ſucco poꝛri. ¶ Fiſticalis vero ſi- gnificat frigiditatē. Et ſimiliter oēs in qb⁹ exiſtit frigiditas ꝑter eā q̄ erugini eris aut ſucco poꝛri ſimilatur: hec nāq vehemēs ſignificat incēdiū. Uerūtamē ſucco poꝛri ſimilis ſanioꝛ eſt ea que erugini eris ſimilatur. ¶ Et illa q̄dē q̄ erugini eris ſimilatur poſt laboꝛem ſignifi- cat ſpaſmū. ¶ Uiridis vero in pueris ſpaſmū ſignificat. ¶ Que vero coloꝛem ireos hꝫ frigiditatē vehemētē ſm plurimū ſignificat: ⁊ ante ipſam ꝓcedit vꝛina viridis. Et quidam dixerūt ꝙ ſignificat venenū in potu fuiſſe bauſtū. Et ſi fuerit in ea hypoſtaſis ſpes erit vite. Et ſi non: timetur ei. Erugini vero eris ſimilis vehementem ſignificat per ditionē. ¶ Graduū aūt coloꝛis nigri: alius eſt niger q̄ ad nigredinē tendit ſm viam coloꝛis croci: ſicut eſt in icteritia: ⁊ ſignificat colere rubee ſpiſſitudinem: ⁊ eius aduſtionem: ⁊ coleram nigrā q̄ accidit ex colera rubea: ⁊ ſignificat ictericiā. Et ali⁹ eſt qui ex fuſco ꝓuenit ad nigredinem: ⁊ ſignificat coleram nigram. Et alius niger qui pꝛo- uenit ex viriditate ⁊ coloꝛe indico ſimili: ⁊ ſignificat coleram nigram puram. ¶ Et ad ſummum quidem vꝛina nigra ſignificat aut vehe mens incendium: aut foꝛte frig⁹: aut moꝛtem: aut caloꝛis naturalis ſuperationem: aut criſim ⁊ expulſionem nature qua ipſa colere ni- gre expellit ſuperfluitates. Quod autem ex incendio eſt cognoſcitur: qm̄ illic eſt foꝛtis ardoꝛ: ⁊ ante ipſaꝫ fuit vꝛina citrina vel rubea: ⁊ hyp poſtaſis eſt diuulſa ⁊ inequalis ⁊ incontinua: ⁊ nō eſt vehementis ni gredinis: immo trahit ad coloꝛē croci ⁊ citrinitatem: aut ad fuſci- tatē. Et ſi ad citrinitatē trahit: ſignificat multam icteritiā. Uerūta mē qḋ ex frigiditate fit: cognoſcitur vt ante ipſum habeat vꝛina q̄ ad viriditatē trahit aut ad liuiditatem: ⁊ eſt ſedimen paucū iunctū ac ſi eſſet ſiccū ⁊ nigredo in ipſa eſt puriꝛ. ¶ Et eſt etiaꝫ cū inter duas cōplexiōes differētia notatur. Qm̄ qn̄ cū vꝛina nigra foꝛtis odoꝛ fuerit ſignificabit caliditatem. Et cū fuerit cū ea odoꝛis pꝛiuatio aut foꝛ titudinis ei⁹ debilitas ſignificabit frigiditatē. Cū em̄ natura valde fuerit ſuperata: odoꝛ non erit in vꝛina. Illḋ aūt qḋ ex caſu caloꝛis ac cidit innati cognoſcitur: pꝛopterea ꝙ ipm̄ ſequitur foꝛtitudinis ca- ſus ⁊ ei⁹ diſlocatio. Et illud q̄dem qḋ accidit ſecūdū modū purgatio nis ⁊ criſis cognoſcitur ſicut quod accidit in fine quartanarū: ⁊ cū ſplenis egritudines reſoluuntur: ⁊ doloꝛes doꝛſi ⁊ matricis: ⁊ febꝛes melancolice: ⁊ nocumenta que ex menſtruoꝛum accidunt retentione ⁊ retentio eius quod ex ſanguine fluere ſolebat per anū ⁊ ꝑcipue cū na tura ⁊ ars in ꝓuocādo menſtrua iuuant: ⁊ ſicut accidit mulieribus quarum menſtrua retinentur. Et non retinet natura ſanguinis ſu perfluitatem: pꝛopterea ꝙ ante ipſam pꝛeceſſit vꝛina indigeſta aq̄- ſa et pꝛopterea ꝙ poſt ipſam adiuuet coꝛpoꝛi alleuiatio: ⁊ erit ip- ſius quantitas maxima copioſa. Qḋ ſi non ita vꝛina fuerit nigra:

ſignum erit malum: ⁊ precipue in acutis egritudinibus: et quanto plus ſi eius quantitas fuerit pauca quoniam ex ſua paucitate eſt ſciendum quod humorem iam deſtruxit aduſtio. Et quanto magis fuerit groſſa erit deterius. Et quanto magis fuerit tenuis: erit minoris malicie. Et eſt quãdo cũ accidit vt vrina nigra aut rubea obſcura mingat: propter vini potionem quod huius habet colorem cũ nullo modo natura aliquid in eo operata fuerit ⁊ exierit ſm ſuam diſpoſitionem: ſed in hoc non eſt timor. Et eſt cu; bone criſis ſignificatio exiſtit ⁊ in acutis egritudinibus: ſicut ſi eger eam tenuem minxerit: ⁊ fuerit in ea ſuſpenſio in partib⁹ diuerſis. multotiẽs enĩ ſignificat ſonitũ capitis ⁊ vigilias ⁊ ſurditatem ⁊ deſipientiã. Et pcipue ſi paulatim eã minxerit ⁊ in longo tpe fuerit ſuſpenſa ⁊ fuerit ei⁹ odor acutus ⁊ fuerit cũ febrib⁹: qñ tũc vehemẽtẽ ſignificabit capitis ſonitũ ⁊ deſipientiam. S; qñ affuerit ibi inſõnietas ⁊ ſurditas ⁊ deſipientia ⁊ ſonit⁹ capitis ſignificabit ſanguinis fluxũ ex narib⁹. Et eſt etiam cũ exiſtit cauſa lapidis in rhene. ¶ Ruffus inquit. Urina nigra bona eſt in egritudinibus lapidis q̃ ex humorib⁹ pueniũt groſſis. Et eſt ſignificatio mortalis in egritudinib⁹ acutis. Dixit etiã quod vrina nigra eſt mala in egritudinibus rhenum ⁊ veſice cum vehemens ardor ibi adeſt. Conſidera ergo alia ſigna. ¶ Urina nigra in ſenib⁹ non eſt bona ppter illud qd̃ ſcis. Nec venit in eis niſi ex corruptiõe mala. Et ſimiliter in mulieribus vrina nigra poſt laborẽ ſignificat ſpaſmũ. ¶ Ad ſummum vero vrina nigra in pncipio febrium eſt perniciosa. Et ſimiliter in earum fine quando nõ cum ea fuerit alleuiatio: neq; ſignificauerit criſi;. ¶ Urina aũt alba ſm duas intentiões eſt ſcienda. Una ea; eſt cum ipſa eſt tenuis tranſlucens qñ vulg⁹ qd̃ trãſlucens eſt album vocat ſicut eſt vitrum qd̃ eſt clarũ: ⁊ criſtallũ clara; vocat albã. Et altera eſt que pro certo eſt alba cuius color eſt diſgregatiuus viſus ſicut lac: ⁊ pergamenum: ⁊ iſta quidem non trãſlucent vt viſus in ipſa penetret: tranſlucentia enim pro certo non eſt niſi omnium colorum priuatio. ¶ Album igitur ſecundum intentionem tranſlucentis ſignificat frigiditatem omnino: et eſt auferens digeſtionis fiduciam. Et ſi cum groſſitudine fuerit ſignificabit flegma. ¶ Sed alba pro certo non erit cum groſſitudine. Et eius quidem alia eſt cuius albedo eſt muſcillaginoſa ⁊ ſigñat multitudinẽ flegmatis ⁊ hũoris crudi. Et alia eſt cui⁹ albedo eſt vnctuoſa: ⁊ ſignificat adipis liquefactionẽ. Et alia eſt cui⁹ albedo eſt ſimilis albule: ⁊ ſignificat flegmatis liquefactionem que accidit aut accidet. Et alia eſt cuius albedo eſt ſimilis albedini que eſt in fungo cum tenuitate et ſanie: et ſignificat exituras vlceroſas in inſtrumentis vrine. Et ſi abſq; ſanie fuerit: erit propter ſuperationem materie multe crude non mature. Et eſt cum eſt cum lapide veſice. Et eſt alia que ſpermati ſimilatur: que cum flegmaticorum apoſtematum adeſt criſis ⁊ laxitas interiorum egritu-

dinum que ex flegmate accidunt vitreo. Cum vero vrina ſpermatis ſimilis exiſtit: ⁊ non eſt ſm modū criſis eſt ꝓpter apata flegmatica. Immo cum in primis ꝓuenit: pronoſticabit apoplexiam aut paraliſim. ¶ Et cū in omnib⁹ horis febris alba ſuperuenerit vrina cito in quartanam conuertetur. Et plumbina quidem ſine hypoſtaſi eſt valde mala. Et lactea etiam in acutis egritudinibus eſt pernicioſa ¶ Albedo preterea vrine in febrib⁹ acutis quocūqꝫ modo fuerit poſt tincturam que preceſſit: ſignificat ꝙ colera rubea ad aliquod membrum declinauit qđ apatur aut ad fluxum ventris: ⁊ ꝙ magis ſignificat ꝙ declinauit ad caput. ¶ Et ſimiliter cum vrina rubea eſt in febribus: deinde ſubito fit alba ſignificat deſipientiam. ¶ Et cū vrina in ſanitate pſeuerauerit in colore albo ſignificat priuationem digeſtionis. Et albule ſimilis que lacti ſimilatur acetoſo in febribus acutis mortem ſignificabit aut ptiſim. ¶ Scito autẽ ꝙ poſſibile eſt vt vrina ſit alba ⁊ complexio calida ⁊ colerica: aut vrina rubea ⁊ complexio frigida flegmatica. Colera eñ rubea cū declinat a via vrine ⁊ nō admiſcet vrine remanet vrina alba. Debes ergo vrinam albam conſiderare. Quoniam ſi fuerit huius humor multus ⁊ luminoſus: ⁊ ipſius ſedimen multum ⁊ groſſum: ⁊ eius ſubſtãtia cum hoc trahit ad groſſitudinẽ: debes ſcire ꝙ albedo eſt ex frigiditate flegmatis. Sꝫ cum vrina non fuerit luminoſa clara: neqꝫ eius ſedimen multū: neqꝫ peruia: ⁊ albedo ad fuſcitatem traxerit: ſcire debes ꝙ colera rubea eſt occultata. Et ſi i egritudine acuta fuerit i ea ſignificatiões ſalt⁹: ex qb⁹ nō tiet phreneſis: ⁊ q̃ ſūt ſicut ipꝫ: debes ſcire ꝙ cholera rubea declinauit ad alium cannalem: ⁊ ad inteſtina: ⁊ accidet ei cõſtrictio ¶ Cauſa vero ob quam vrina exiſtit rubea in egritudinibus frigidis eſt vna harum rerum. Aut fortitudo doloris qui coleram rubeã reſoluit ſicut in colica accidit frigida. Aut opilatio q̃ facta fuit ex ſeparatione flegmatis in cannali qui eſt inter fel ⁊ inteſtina qua propter fel ad inteſtina naturaliter non deſcendit ſicut ſolebat. immo vrine ſocietas eſt ei neceſſaria cum qua egrediatur quemadmoduꝫ accidit in colica frigida. Aut propter debilitatem epatis ⁊ ſue virtutis defectum que inter aquoſitatem ⁊ ſanguinem ſeparationem facere non valet: ſicut accidit in hydropiſi frigida ⁊ in egritudinibus debilitatis epatis ſecundum plurimum: quoniam propter eas vrina eſt ſimilis loture carnis recentis. Aut propter conſtrictionẽ quã opilationes fecerunt: ⁊ mutatur color flegmatis in venis propter aliquam putrefactionem que ei accidit. Et eius quidem ſignum eſt aquoſitas vrine ⁊ eius ſedimen ſecundum modum quem diximus. Et eius tinctura eſt tinctura debilis non luminoſa. Colere enim rubee tinctura eſt luminoſa. ¶ Urina quoqꝫ multotiens in principio egritudinum erit alba: ſed poſtea fiet nigra ⁊ fetebit: ſicut accidit in ictericia. ¶ Amplius vrina poſt comeſtionem albeſcit: neqꝫ ſic ceſſat donec digeſtio fieri incipiat: tunc enim incipit vrina

tingi. Et propter hoc vrine vigilantium ſunt albe et adiuuat ad hoc coloris innati reſolutio. Sed non luminoſe immo attinent fuſcitati propter priuationem digeſtionis. ¶ Tinctura rubea i egritudinibus acutis melior eſt quã aquoſa. Sed rubea que ẽ ſanguinea maioris eſt ſecuritatis quam rubea colerica. Rubea quoq; colerica non tanti eſt timoris cuȝ colerica quieta manet. Sed ſi extet mobilis magni eſt timoris. ¶ Amplius vrina rubea in egritudinibus renum eſt mala: qm̃ ſecundũ plurimum calidum ſignificat apoſtema. Et in doloribus capitis deſipientiam portendit. ¶ Cunq; vrina in egritudinib⁹ acutis rubere ceperit ꝛ ſic permanſerit ꝛ non inferius deſcenſum fecerit: perditionis egri timorem affert: ꝛ renũ apoſtema ſignificabit. ¶ Quod ſi cum rubedine fuerit turbida: et aliter permanſerit: apoſtema in epate ꝛ caloris innati ſignificabit debilitatem.

¶ Amplius colorũ vrine ſunt quidã cõpoſiti Ex quibus eſt color q̃ carnis recentis loture aſſimilat: q̃ etiã ſanguini i aqua diſſoluto ſimilis exiſtit. Et eſt ex debilitate apoſtematis. Et qñq; ẽt ex multitudine ſanguinis. Ueruntamen ſepius exiſtit ex debilitate epatis ex quacũq; complexione ſuperuenerit malitia vincente quam digerẽdi malitia vel debilitas demonſtrabit ꝛ virtutis diſſolutio. Qḋ ſi virtus fortis fuerit: tunc non erit niſi ex ſanguinis multitudine ꝛ eius augmento vltra menſuram quã virtus diſgregatiua penitus ſeparare non ſufficit. Et ex eis eſt etiam color oleaginus: ꝛ eſt citrinitas cui admixta eſt ſiclinitas. Et colori olei ſimulatur propter viſcoſitatem que eſt in ipſo: ꝛ tranſlucentiam cũ nitore adipino ꝛ cuȝ ſplendore ſubſtantie ad quãdã ſpiſſitudinem trahit. Et in plurib⁹ diſpoſitõibus ſignificat malum: aut non ſignificat bonum: neq; maturationem: neq; meliorationem. Sed fortaſſe raro materierum vnctuoſarum euacuationem ſecundum modum criſis ſignificat.

¶ Et hoc quidem non eſt niſi cum poſt ipſaȝ aduenit requies. Que vero ex ea ẽ pernitioſa eſt illa cuius vnctuoſitas eſt fetida: ꝛ proprie illa ex qua parua mingitur quantitas. Cum vero ei aliquid miſcetur quod eſt ſimile loture carnis recentis eſt deterior. Et hoc quidẽ plus contingit in hydropiſi ꝛ ptiſi ꝛ colica mala. Et eſt cum oleagina poſt nigram ſequitur vrinam que preceſſit: ꝛ tunc quidem eſt ſignificatio bona. Maius autem quod vrina ſignificat oleagina eſt ꝙ in die quarta indicet egrum in die ſeptima moriturũ in egritudinibus videlicet acutis. Ad ſummum vero oleagine vrine tres ſunt ſpecies. Alia enim enim ex ea eſt que tota eſt adeps. Et alia eſt cui⁹ inferius eſt tantum adeps. Et alia ẽ cui⁹ ſuperi⁹ eſt adeps. Ex ea ẽt ẽ q̃ in ſuo colore tantum eſt oleagina ſicut ẽ i ptiſi ꝛ ꝓprie i ſui ꝑncipio: aut i ſui ſubſtãtia tm̃: aut in eis vtriuſq;: quemadmodum eſt in egritudinib⁹ renũ: ꝛ i ꝑfectione ptiſis ꝛ ei⁹ fine. ¶ Et ex eis eſt etiam

carminiusqui malus eſt ꝛ pniciosus quoniam vtriuſqꝫ colere ſigni ficat aduſtionē. ¶ Et qñqꝫ eſt color rube⁹ī quo currit nigredo. Et ſi gnificat febres cōpoſitas: ꝛ febres que ex groſſis ſunt ſupfluitatib⁹ ¶ Qui ſi clarior fuerit ꝛ nigredo ad ipſius ſummitatem declinaue rit: apoſtema ſignificabit lateris.

¶ De ſignificationibus ſubſtãtie vrine in quantitate ipſius ꝛ incla ritate ſui aut turbulentia. Capitulum. 3.

Subſtantia vrine eſt: aut tenuis: aut groſſa: aut mediocris. ¶ Ualde vero tenuis in omnibus diſpoſitionibus maturatio nis ſignificat priuationem aut in venis opilationes: aut epatis de bilitatem: ꝛ cãnalium vrine qui non attrabunt niſi qđ tenue eſt: aut attrabunt ſed extra non eijciunt niſi qđ natura ſubtile exiſtit: aut multam aque potationem: aut vebementis frigiditatis cōplexio nem cum ſiccitate. ¶ Et in acutis quidem egritudinibus ſignificat virtutis digeſtiue debilitatē ꝛ maturationis priuationeꝫ. ¶ Et eſt etiã cū reliquarū virtutū tãtã ſignificat debilitatem vt nullo mō in aqua operentur immo queadmodū ingredif ita labif. ¶ Et vrina quidem tenuis valde ſꝫ bunc modū deterior eſt in pueriſqꝫ in iuue nibus: quoniam naturalis puerorum vrina ſpiſſior eſt vrina iuuenū iđ ꝙ ſunt bumidiores: ꝛ ꝙ eorū corpora plus attrabūt bũiditates propterea ꝙ materia ſupfluēs eſt eis neceſſaria cã augmēti. Si er go eoꝝ vrine in febrib⁹ acutis multū fiãt tenues: iã valde elongati erūt a ſua naturali diſpoſitiōe Et ſi bec in eis pſeuerauerit: nō ſigni ficabit niſi perditionē: qm̄ cū perdurat ſignificat pditionē: niſi bo na ſint adiuncta ſigna: ꝛ virtutis ſtabilitas: tūc em̄ exituram ſigni ficat que accidit ꝛ pprie iferi⁹ ſub pte epis. Et ſilr̄ ſi boc in ſanis per manſerit ꝛ ſe nō cōuerterit ab eis ſignificabit apoſtema qđ accidet illic vbi dolorē ſentiūt. Et ſecundum plurimum accidet eis vt cum boc in alcbatin ꝛ in renibus dolorem ſentiant. Et ſignificat apti tudinem ad apoſtema. Quod ſi dolor et grauitas vni mēbro pprio non fuerit: immo ſunt communes ſignificabit botbor ꝛ variolas ꝛ aſpata que corpori erūt cōia. ¶ Tenuitas quoqꝫ vrine in criſi ſine or dine recidiuationē pnoſticat. ¶ Urina aūt multū ſpiſſa ſm pluri mū ſignificat maturatiōis puationē. Et ſm minus bumorum groſ ſe ſubſtãtie maturationē. Erit ergo in ſtatu bumoroſarum febrū ꝛ in apertione apoſtematū. Et plurimum quidem quod in acutis ſi gnificat egritudinib⁹ eſt malum. Ueruntamen tenuitatis durabili tas plus ſignificat malum. Spiſſitudo nãqꝫ quãdam ſignificat di geſtionem: que quidem ſubſtantie cōfert in eo ꝙ digeſtionem ſigni ficat ꝛ ꝙ virt⁹ expellēdi babet potentiam eſt id in quo fiducia ba betur. Et inquãtū matrici ſignificat corruptionem ꝛ ei⁹ multitudi nem ꝛ maturationis pbibitionē ſeparantis ad fundum deſcendē tis ſignificat malū. Quid aūt ſit illud quod inter duas res ſuperã tius eſt: cognoſcitur ex eo quod poſtea aduenit ex requie: aut ſucce

dit ex debilitatis augmento. ¶ Et vrinarum quidem ſpiſſarum in febrib⁹ ſanior exiſtit illa de qua multum ſubito euacuat. Illa vero que paulatim euacuat multorum humorum eſt ſignificatiua et debilitatis virtutis. Et poſt illam quidem que vtilitatem affert: ſequitur mediocris vrina ſimul cum requie. ¶ Cum autem tenuis vrina in acutis egritudinib⁹ ad ſpiſſitudinem conuertitur poſtquam non aduenit reſes ſignificat liquefactionem. ¶ Cumque in ſano vrina perſeuerauerit ſpiſſa et in parte capitis dolorem ſenſerit et conquaſſationem indicabit ei febrem. ¶ Eſt tamen cum hoc eſt ex ſuperflua expulſione: aut apertione: aut vlcerib⁹ in partib⁹ viarum vrine. Non autem ſubtilitas et ſpiſſitudo vtreque maturationis ſignificant priuationem: niſi quia maturationem ſubſtantie comitatur mediocritas. Spiſſe enim maturatio eſt vt digerendo ad tenuitatem mutetur. Et tenuis maturatio eſt vt coquendo mutetur ad ſpiſſitudinem. Ampli⁹ vrina ſpiſſa quemadmodum pri⁹ diximus quandoque eſt clara tranſlucens: quandoque eſt turbida. Uerumtamen inter ſpiſſam tranſlucentem et tenuem exiſtit differentia. Quoniam ſpiſſa tranſlucens cum motu inundatur non fiunt partes ipſi⁹ inundate multum parue imo magne in ea accidunt vnum et ei⁹ mot⁹ ſunt tardi et cum ſpuma multarum ampullarum et ipſi⁹ ampulle non cito rumpuntur. Et que quidem huiuſmodi exiſtit ex flegmate generatur bene digeſto aut colera vitellina ſi eſt in ea tinctura ad citrinitatem trahens. Et ſi tinctura non eſt in ea ſignificat flegmatis vitrei reſolutionem. Et hoc quidem in epilepticorum vrinis multum exiſtit. In tenui autem in qua multa exiſtit tinctura ſcitur tincturam non eſſe propter digeſtionem. Alioquin digeſtio in primis non magis operatur ſubſtantiam quam coloris permixtionem. Propria namque digeſtionis operatio eſt ſubſtantiam efficere deinde ipſam tingere. Et digeſtio quidem in ſubſtantia melior eſt quam in colore. Et propter hoc cum vrina tenuis in acuta egritudine perſeuerat: ſignificat malum: et quod virt⁹ digeſtiua eſt ſopita. ¶ Cum autem vrinam videris tenuem in cuius partibus rubedinis et citrinitatis fuerit diuerſitas: laborem cognoſces inflamantem. Et ſi tenuis fuerit: fueritque in ea res que ſunt ſicut furfures egritudine in veſica non exiſtente ſignum erit hoc eſſe propter flegmatis aduſtionem. ¶ Spiſſa autem vrina in febrib⁹ acutis ad ſummum multos ſignificat humores. Et fortaſſe ſignificat liquefactionem. Et ipſa quidem eſt que cum vna permanet hora congelatur et inſpiſſatur. ¶ Ad vltimum vero turbulentia vrine eſt propter terreitatem cum ventoſitate que aquoſitati admiſcetur. Ex iſtis namque cum admiſcetur prouenit turbulentia. Et ex ipſorum abinuicem ſeparatione prouenit claritas. ¶ Amplius tres debes attendere diſpoſitiones. Eſt namque cum tenuis mingitur et deinde inſpiſſatur: que ſignificat quod natura laborat in maturando: ſed nondum materia ei vndique obediuit et eſt patiens: et fortaſſe eſt cum membrorum ſignificat liquefactionem. Aut mingitur ſpiſſa et poſtea clarificatur et ſeparatur ab ea groſſum ſubtus ſtans: et ſignificat quod natura iam ſuperauit materiam et ipſam maturauit. Et quanto maior fuerit claritas et maior deſcenſus inferius et citius magis ſignificabit maturationem. Aut eſt diſpoſi-

tio media inter primã ⁊ alteram ex qua cũ perdurauerit ⁊ natura fuerit fortis ⁊ virtus fixa ſcietur ꝙ nõ ad maturationẽ perueniet̃ur integram. Si vero virtus fixa non fuerit timẽdũ ne perditio perueniat ad maturationẽ. Cum aũt perdurauerit ⁊ timoroſa ſignificatio nõ affuerit: ſignificabit capitis dolorẽ qm̃ ſignificabit ebullitionẽ ⁊ ventoſitates vaporoſas. ¶ Illa vero q̃ ex tenuitate ad turbulẽtiã puenit ⁊ ſic procedit: melior eſt q̃ in turbulentia permanet ſm plurimas horas. ¶ Urina quoqꝫ multotiens fit ſpiſſa ⁊ eſt hoc ꝑpter caſum virtutis ⁊ non ꝑpter nature expulſionem. ¶ Sꝫ vrina q̃ aquoſa mingiť ⁊ aquoſa remanet: ſignũ eſt priuatiõis maturationis penitus. ¶ Et vrina ſpiſſa laudabilior eſt q̃ ad exeundũ eſt facilis ⁊ multe ſeparatiõis ſimul. Ex huiuſmodi nãqꝫ ſanať paralyſis ⁊ qđ eſt ei ſimile. ¶ Cũ vrina groſſa mingiť ⁊ deinde ꝓcedẽdo ſm ordinẽ attenuať ſi multa eſt ꝯueniẽs exiſtit. Et cũ ipſa poſt ſpiſſam ⁊ turbidam ⁊ paucam ſequiť: eſt ſignum bonũ. Et hoc quidẽ cũ eſt ſpiſſa que turbulenta eſt aperiť que mingiť paulatim ⁊ ſubito inde multa facile mingiť vrina: cũ hac em̃ multotiẽs reſoluiť egritudo ſiue ipſa ſit vna febriũ acutarũ: ſiue ſit vna aliarũ egritudinũ ex repletione ꝓuenientiũ: ſiue ſit repletio ex qua nondũ manifeſta accidit egritudo. Et iſte q̃dẽ vrine modꝰ eſt extraneꝰ. ¶ Quãdo cũ vrina naturalis coloris ſuperflua eſt ſpiſſitudo: plerũqꝫ ſigt bonitatẽ expulſionis multarũ materierũ cui exeũdi aſſociať facilitas. Et plerũqꝫ ſignificat perditionẽ: ꝓpterea ꝙ humoꝝ ſignificat multitudinẽ q̃ virtutis debilitatẽ. Et hoc q̃dẽ demõſtrat egrediẽdi difficultas ⁊ paucitas eiꝰ qđ egrediť. ¶ Urina quidẽ ſpiſſa bona eſt q̃ eſt criſis egritudinis ſplenis ⁊ febriũ permixtaꝝ in qua nõ expectatur equalitas: qm̃ natura in expellendo impediť. ¶ Urina ad vltimũ turbulenta ſignificat humoꝝ multitudinẽ ⁊ naturã ab eis occupatam in maturãdo eos. ¶ Urina ſpiſſa in qua ſedimẽ exiſtit harenoſum ſignificat lapidem. ¶ Urina ſpiſſa q̃ apoſtematũ ſignificat apertionẽ cognoſciť ex eo qđ ei admiſceť ⁊ eo quod preceſſit. Ex eo em̃ qđ admiſcetur ſicut pure qđ malus odor demõſtrat: ⁊ exeuntibus que cũ ea ſeparanť: ſicut petala alba ⁊ rubea: aut ſicut furfur: aut alia ab iſtis ex eis per que cognoſcitur. Ex eo q̃dem qđ preceſſit: qm̃ ibi priꝰ fuit ſignificatio apoſtematis aut vlceris in veſica aut rene aut hepe aut in partibꝰ pectoris ⁊ ſignificat huiꝰ apoſtematis apertionẽ ſi ante ipſam vrina fuit ſimilis loture carnis recẽtis qđ eſt ex gibboſitate epatis. Et ſi egeſtio talis fuit apoſtematis qđ eſt eiꝰ cõcauitate: ⁊ ſi anhelitꝰ coãguſtatio preceſſit: ⁊ tuſſis ſicca: ⁊ dolor in mẽbris pectoris pungitiuꝰ: tunc apoſtema qđ eſt apertũ eſt lateris: ⁊ exiuit a ꝑte arterie maioris: ⁊ ſi in pure illo eſt maturatio ꝯueniẽs eſt. ¶ Et eſt cũ ſanꝰ euacuatꝰ q̃ exercitiũ reliquit mingit vrinã ſicut pus ⁊ virꝰ tenue quo ipſius purgatur corpus: ⁊ eius auferť laxitas quã exercitij dimiſſione conſecutꝰ eſt. Et eſt etiã cuꝫ

In epate aut in eo quod eſt coraȝ ipſo fiunt opilationes: ⁊ plerūq; cōtingit vt earum apertione ſit vrina ſpiſſa propterea ꝙ earū egredietur materia ⁊ hec talis ſpiſſitudo non eſt pus. Sed in ipſa que ē poſt apoſtematis apertionem eſt pus. Et cū vrina fuerit cum ſpiſſitudine ⁊ ad nigredinē traxerit ⁊ cū ea fuerit in latere ſiniſtro dolor erit tunc ex parte ſplenis. Et ſecundum hanc conſiderationem ſi ſupra femur fuerit aut in ſummitate ventris: erit tūc ex parte ſtomachi. Hoc tamen ſepius eſt ex parte epatis ⁊ cannalium vrine. ¶ Urina turbulenta multotiens ſignificat caſum virtutis. Cūq; virt⁹ ceciderit frigiditas ſuperabit q̄ erit ſicut illa q̄ exteri⁹ infrigidat. ¶ Urina turbulenta q̄ malo vno ſimilat̄ aut aq̄ ciceris eſt vrina p̄gnantium: aut habentium apoſtemata calida longi temporis in ſenioribꝰ. ¶ Urina q̄ vrinis aſinorū aut animaliū aſſimilat̄ ⁊ eſt q̄ſi nulachlach ꝓpterea ꝙ ē multū turbida: corruptionē humorum corporis ſignificat. Quod tamen magis ſignificat eſt flegma crudum in quo aliqua caliditas opata fuit ⁊ ip̄m cū groſſa ventoſitate ebullire fecit. Et propter hoc plerunq; ſignificat capitis dolorem venturū aut alabachal. Et cum perſeuerat: ſignificat lethargiam ¶ Urina q̄ colori alicuius membri ſimilat̄ cum perdurat egritudinem in illo mēbro ſignificat. Et q̄dā dixerūt ꝙ cū in inferiori parte vrine fuerit aliq̄d qđ pulueri ſit ſimile aut fumo ꝓlongabit̄ egritudo. Et ſi in tota perdurat egritudine pronoſticatur mortē aut flegma cruduȝ quod a puro diſcernitur fetore. ¶ Urina habens partes diuerſas ſignificat ꝙ quanto plus partes in ipſa fuerint maiores: tanto plus nature operatio eſt ſtudioſior: ⁊ natura plꝰ potēs: ⁊ pori plus aperti. ¶ Urina in qua videntur quaſi adinuicem mixta ſignificat ꝙ fuit micta poſtq; coitus fuit cōpletus.

¶ De ſignificationibus odoris vrine.

Dixerunt q̄dam ſe nunq̄ vidiſſe egrū cuiꝰ vrine odor ſit ſicut odor vrine ſani. ¶ Et nos q̄dem dicemus ꝙ cum vrina nullo modo odorem hȝ cōplexionis frigiditatē ſignificat ⁊ ſuperfluaȝ cruditatem. Et plerunq; etiam ſignificat in acutis egritudinibus mortē nature. ¶ Cū aūt odoreȝ habuerit fetidū ⁊ maturationis ſignificationes in ea fuerint: erit ipſius cā ſcabies āt vlcera in inſtrumētis vrine q̄ ſuis cognoſcunt̄ ſignis. ¶ Qđ ſi maturatio nō affuerit poſſibile erit vt ſit ex hoc ⁊ poſſibile vt ſit ex putrefactiōe. ¶ Cūq; hec in febribꝰ fuerit acutis: ⁊ nō fuerit cā membroꝝ vrine: erit ſignū malū. Cum ad acredinem traxerit: ſignificabit putrefactionē que eſt in humoribꝰ frigidā hn̄tibꝰ ſubſtātiā q̄s calor ſupauit extraneꝰ: ⁊ ſignificabit mortē caloris nālis: ⁊ dn̄ium frigiditatis i natura cū calore extraneo. ¶ Odor ſꝰo q̄ ad dulcedinē trahit ſanguis ſignificat dn̄iuȝ. Et q̄ multū eſt fetida eſt colerica: ⁊ fetida ad acredinē trahēs ē melācholica. Cūq; vrīa fetidi odoris i ſanis pſeuerauerit: ſignificabit febres q̄ ex putrefactiōe accidūt: āt minoratiōem

putrefactionis q̄ in ipſis eſt retēta. Et hoc q̄dē demōſtrabit ſi illico alleuiationē habuerit. ¶ In acutis egritudinib⁹ cū fetor vrinā cō municabit᷑ ⁊ poſtea ab ea remouebit᷑: fueritq̄ᷓ ablatio hec ſubito: ⁊ poſt ipſaʒ nō ſubſecuta fuerit req̄es: ſignificatio erit caſus virtutis

¶ De ſignificationibus vrine ex ſpuma ſumptis. Ca. 5.

Spuma accidit ex humiditate ⁊ vētoſitate proiecta in vrinalē cū ꝓiectione vrine. ¶ Uētoſitas vero cū vrina egrediēs auxiliū ꝓculduldio prebet in ſubſtātia vrine ⁊ precipue cū vētoſitas in cor pore ſuperauerit: queadmodū in vrina accidit opilatiões hn̄tium in qua multe ſunt ampulle. ¶ Et ſpuma quidē qn̄q̄ᷓ cū ſuo ſignifi- cat colore: ſicut ſignificat ſua nigredine ⁊ ruffedine in icteritia. ¶ Et eſt cū ꝑuitate ſui ⁊ magnitudine ſignificat: qm̄ ipſi⁹ magnitu- do ſignificat viſcoſitatē. ¶ Sui vero multitudine ⁊ paucitate: qm̄ ip ſius multitudo ſignificat viſcoſitatē ⁊ multā ventoſitatē. ¶ Et ipſa quidem ſignificat per rupturam ſuarum ampullaruʒ cito factam aut tarde: qm̄ ruptura ampullarum tarda ſignificat viſcoſitatem Et parue quidem ampulle remanentes in egritudinibus renum ſi gnificant ventoſitates ⁊ viſcoſitatem. ¶ Ad ſummum vero humor viſcoſus in egritudinibus renuʒ eſt malus ⁊ ſignificat humores ma los ⁊ frigiditatē: ⁊ illud ſignificant granula que nominauimus.

¶ De ſignificationibus ſpecierum hypoſtaſis. Ca. 6.

Iam primis dicem⁹ ꝙ medicoꝝ cōuenietia in vſu nominis hyp poſtaſis ⁊ ſediminis iā receſſit a via cognita. Dicūt eñ hyp- poſtaſim aut ſedimē: nō illud tantū qđ inferius deſcēdit: ſʒ omnem ſubſtantiā q̄ ſpiſſioris exiſtit eēntie q̄ᷓ aquoſitas: ⁊ eſt ab ea diuiſa ſiue ſit ſuſpēſa: ſiue ſit ſupra. ¶ Dicem⁹ igit᷑ ꝙ hypoſtaſis multis co gnoſcit᷑ modis. ſ. ex ſubſtātia ſui: et quātitate: ⁊ qualitate: ⁊ ſitu ſua rum partium: ⁊ loco ſui: et tempore: ⁊ qualitate ſue permixtionis. ¶ Significatio vero ei⁹ ex ſubſtātia ſui eſt. Quoniam hyppoſtaſis aut erit naturalis laudabilis demonſtrans digeſtionem ⁊ matura- tionem naturalem. ⁊ hec erit alba ⁊ deſcendēs inferius ⁊ ei⁹ partes cōtinue ⁊ ſimiles ⁊ equales: ⁊ oportebit vt ſit rotundam habens fi- gurā equalem ſubtilem ſimilē hypoſtaſi aque roſacee. Et propor- tio ſue ſignificationis ſuꝑ maturationē materie in toto corpe ē ſi- cut ꝓportio ſignificatiōis materie puris albi leuis ſiſis eēntie ſuꝑ maturationem apoſtematis. Sed pus eſt ſpiſſū. Et hec ē ſubtilis. ¶ Et hyppoſtaſis quidem ⁊ ſediminis ſignificationes ſunt bone li- cet tinctura deficiat ⁊ equalitas. Uerum equalitas apud antiquos melior eſt tinctura. Equalis namq̄ᷓ que non tantū eſt alba: ſed ru- bea eſt melior alba que eſt aſpera. ¶ Amplius plurime hypoſtaſes ſecundum colorem vrine exiſtunt. Sed ex eis que diuerſificantur alba eſt melior. Poſt illam rubea. Et poſt ipſaʒ citrina. Et poſt eā illa que eſt vt arſenicum. Et malitia quidem a lentiginoſa incipit. Tu autem non attendas illud quod alij dicunt: nam albedo erit

qñq; non ꝑpter maturationē: ⁊ equalitas non eſt niſi ꝑpter maturationē. Et de albedine eſt q̄ ē ꝑpter vehemētē ventoſitatis cōmixtionem. ¶ Male aūt hypoſtaſis incōtinuitas melior eſt q̄ꝫ ipſi⁹ cōtinuitas. Et hypoſtaſis q̄dem mala eſt quā ex icino ſcies. Bona autem hypoſtaſis de q̄ loq̄mur puri aſſimilatur ⁊ flegmati crudo cum tenuis fuerit. Uerūtñ pus ab ea differt ꝑ fetorē. Et flegma crudū ſeparat̃ ab ea cōculcatiōe ſuarū ꝑtiū: ⁊ ipā ab vtriſq; differt ſubtilitate ⁊ leni tate. ¶ Et hec q̄dē hypoſtaſis nō querit̃ niſi in egritudinibus: q̄m in ſanitate nō req̄rit̃: ⁊ illō eſt q̄m nō dubitat̃ quin in corpore egri male retēte ſint materie invenis ipſi⁹ q̄ niſi mutarent̃: portendūt corruptionē. Invenis aūt ſani nō ſp̄ opꝫ eſſe humorē q̄ ſit exquirend⁹. Sꝫ ſi ē meli⁹ eſt ꝙ hoc ſignificet ex eis ſuperfluitates q̄ in eis ſuperfluunt ex cibo a digeſtione priuate: deinde ſuperfluitas q̄ in vrina ſit hypoſtaſis: ſiue matura: ſiue nō matura. ¶ Et in maculētis q̄dē eſt ſedimē paucū qđ deſcēdit ſ͞m ſanitatis diſpōnem: ⁊ ꝑprie q̄ exercitio vtunt̃: ⁊ artib⁹ ſe exercent laborioſis. Et non multiplicat̃ h̄moi hyp poſtaſis niſi in corporib⁹ pinguiū ocioſe viuentiū. Et ꝑpter hoc ēt in vrinis egroꝝ macroꝝ nō ē expectāda hypoſtaſis tm̄ quātū in vrinis egroꝝ pinguiū: q̄m eoꝝ egritudo multotiēs recedit ita ꝙ nil deſcēdit: ⁊ multotiēs hypoſtaſis in eoꝝ vrinis non puenit ad hoc vt deſcēdat: ſꝫ tñ plerūq; eſt modicū ei⁹ in eis natās aut pendēs. ¶ Et in multis q̄dē vrinis hypoſtaſis illico cū ming̃t: deſcēdit: niſi in eis q̄ valde mature ſunt: imo in eis parū expectandū eſt. Et plures ex hypoſtaſis colorib⁹ ſunt ſ͞m pl'm. ſ͞m colorē vrine ſꝫ melior ex eis q̄ diuerſificant̃ eſt alba poſtq̄ꝫ ē rubea deinde citrina.

¶ Nō naturalis v̓o hypoſtaſis: alia ē ſil'is raſure inteſtinoꝝ corticalis q̄ ē furfurea: aut herbina: aut ſimilaginea: aut ſil'is arſenico rubeo. aut ei qđ valde citrinū. Alia ē carnoſa. Alia eſt adipina. Et alia eſt ſanioſa. Et alia eſt mucilaginoſa. Et alia eſt q̄ eſt ſil'is fruſtulis fermēti in aqua ſoluti. Et alia ē ſanguinea ſanguiſugalis. Alia eſt capillaris. Et alia eſt harenalis granoſa. Et alia ē cineritia.

¶ Sil'is v̓o raſure inteſtinoꝝ corticalis alia ē petaloides magnaꝝ partiū rubeaꝝ aut albaꝝ q̄ ſignificat ſ͞m pl'm ꝙ ſeparate fuerūt ex mēbris q̄ ſunt ꝑpinqua mēbris a q̄bus diuidunt̃ vrine. Et albe ſignificant ꝙ ſunt ex veſicca ꝑpter vlcera q̄ ſunt in ea: aut ſcabiē: āt corroſionē. Rubee aūt carnoſe ſignificāt ꝙ ſunt ex rene. ¶ Et ex petaloidibus q̄dē ſunt q̄ ſunt coloris fuſci ⁊ obſcuri aut ſquamis piſciū ſil'es: ⁊ hec eſt vehemēter mala ⁊ oībus ſpecieb⁹ hypoſtaſis q̄s noīauim⁹ deterior. Et ſignificat petaloides mēbroꝝ radicaliū raſurā. Uerū duo pria ipſi⁹ genera nullo mō īpediūt imo plerūq; veſſicā mūdādo ſanāt. Et dixerūt q̄dā cuidā hoī ſe in potu tribuiſſe cātarides q̄ cortices albos q̄ſi venoſos minxit: q̄ cū aquoſitate fricabant̃ reſoluebant̃ ⁊ tingebant̃ tinctura rubea q̄ factus eſt ſan⁹ ⁊ vixit. ¶ Et ex ea quidē q̄ eſt ſicut raſura inteſtinorū ē quedaꝫ q̄ eſt mi

noris latitudinis ꝙ due predicte: ⁊ ſpiſſioris ſubſtantie: q̄ ſi ru bea fuerit: vocat̃ herbina: ⁊ ſi rubea non fuerit: vocat̃ furfurea. Et her bine q̄dē ſi fuerint rubee ptes plerūq; ſunt ptes epatis aduſte: ⁊ ple runq; ē ſanguis in eo aduſtꝰ: ⁊ plerūq; eſt etiā ex rene. Sȝ q̄ ē ex rene eſt maioris continuitatis carnoſa. Alie vero due plus ſimilantur ei q̄ non eſt carnoſa: ⁊ fracturas eſt magis recipiens. Et cum vehe- mēter trahit ad citrinitatē eſt ex rene proculdubio. Quoniaȝ illa que eſt ex epate ad rubedinem tendit fuſcam. Et quādoq; aſſociat̃ ei in hoc illa que eſt ex rene. ¶ Furfurea vero hypoſtaſis quādoq; eſt ex ſcabie veſice: ⁊ quādoq; eſt ex liquefactione mēbroꝝ. Et diffe- rentia inter eas eſt ꝙ cū illic in radice mēbri fuerit pruritus ⁊ fetor erit ex veſica ⁊ ꝓprie cū pus prius mictū fuerit: ⁊ precipue cum alie ſignificationes vrine demonſtrauerint maturationē: ⁊ fuerint vene ſuperiores ſane cōplexionis: ⁊ nō fuerit in eis macula: immo in ve ſica. Sed ſi cum inflammatione fuerit ⁊ virtutis debilitate ⁊ mem- brorum mingendi incolumitate ⁊ color fuſcitati attinuerit: erit tūc ex liquefactiōe humoris. ¶ Et crinoides vero plurimū eſt ex adu ſtione ſanguinis que ad rubedinem trahit. Et multotiens eſt ex li- quefactione membrorum ⁊ eorū raſura ſi albedini attinet. Et quan doq; etiam eſt ex veſica ſcabioſa ſm minus. Et tibi q̄dē poſſibile ē vt modū differentie inter eas intelligas p illud qđ iam ſciuiſti. Si autē nigredini attinet: eſt ex ſanguis aduſtione ⁊ proprie in ſplene. ¶ Omnes preterea petaloides hypoſtaſes que non ſunt ex cauſa que fit in veſica ⁊ rene ⁊ cannalibus vrine in egritudinibus acutis malum protendunt pernitioſum. ¶ Et tu quidem iā ſciuiſti ex hac ſumma carnoſe diſpoſitionem: ⁊ ꝙ plurimum eius ē ex rene: ⁊ quā doq; ipſa non ē ex rene. Nam ex rene non eſt niſi cum caro eſt ſane carnoſitatis ⁊ non eſt in corpore liquefactio. ¶ Et vrina quideȝ ve narum ſignificat ſanitatem: quoniam renum egritudines matura tionem non prohibent vrine quia ipſa ſupra ipſos exiſtit. ¶ Hypo ſtaſis vero adipina: adipis ⁊ pinguedinis ⁊ etiam carnis ſignificat liquefactionem. Et earum peior eſt que auris aque ſimilatur. Duo autem ipſius principia cognoſcuntur ex paucitate ⁊ multitudine ⁊ commixtione ⁊ ſeparatione. Quoniam cuȝ eſt multa ⁊ ſeparata exi ſtimatur ꝙ ſit ex parte renis ⁊ propter liquefactioneȝ ſue adipis. Et ſi eſt minus ⁊ maioris cōmixtionis eſt ex loco magis remoto. Et eſt cum in vrina fruſtum album granati grano ſimile viſum, fue rit ⁊ erit ex adipe renis. ¶ Sanioſa vero vlcus ſignificat quod aper tum fuit: ⁊ ꝓprie in membro mingendi: ⁊ precipue ſi ibi fuerit ſedi- mem laudatum ad fundum deſcendens. Et mucilaginoſa quidem ſignificant humoreȝ ſpiſſum crudū: aut quod ē in corpore multus aut ex inſtrumentis vrine egrediens: aut criſim apertionis vene ſciatice: aut doloris iuncturarum. Et hoc quidem cognoſcitur ex alleuiatione que poſt ipſam ſequitur. Plerunq; enim ſubtiliat̃ ⁊ at

tenuatur ꝛ putatur hyppostaſis laudabilis. Quapꝛopter in acutis egritudinibꝰ non eſt confidendū in eo qđ apparet ſm ſimilitudinē laudabilis hypposta ſis: cū nondū fuerit maturationis hoꝛa: nec pꝛeſentes fuerint eius ſignificationes. Et etiā eſt cum vehemētem complexionis renis frigiditatē ſignificant. ¶ Inter ſanioſam vero ꝛ crudā exiſtit differentia. Qm̄ ſanioſa exiſtit cū febꝛe: ꝛ pꝛecedunt ipſam ſignificationes apoſtematis: ꝛ eius partes faciles ſunt ad cōiungendū ꝛ ſeparandū. Et quedam ex ea eſt que cū aquoſitate vehementer miſcetur. Et quedā ex ea que ſeparaī ſed cruda eſt ꝛ turbida ꝛ ſpiſſa ꝛ non facile cōiungitur: nec facile ſeparaī. ¶ Et vꝛina q̄dē in qua plurima mucillaginoſa hypposta ſis apparet qñ eſt exuberans cū in fine podagre apparet ꝛ doloꝝ arteticoꝝ: ſignificat bonū. ¶ Capillaris autem eſt ꝑpterea φ humoꝛ occultus conſolidaī ex caloꝛe in ipſum agente q̄ quādoq3 eſt alba: quandoq3 eſt rubea ꝛ eius cōſolidatio eſt in rene. Et ſe rūt quidā φ in eius lōgitudine plerūq3 palmi menſura inuenitur. ¶ Que autē fermenti infuſi fruſtulis ſimilis exiſtit debilitatē ſignificat ſtomachi ꝛ inteſtinoꝛum ꝛ digerendi maliciā in ipſis: ꝛ eſt plerūq3 cauſa eius comedere lac ꝛ caſeum. ¶ Harenoſa vero ſemper ſignificat lapidem qui conſolidaī aut ꝯſolidando ꝑcedit: aut qui reſoluitur. Et que quidem eſt ex eis rubea eſt ex rene. Et qñ non eſt rubea eſt ex veſicca. ¶ Plurimū aūt que cinericia eſt flegma ſignificat: aut pus cui ꝑpter longam moꝛā accidit caloꝛis mutatio ꝛ ſectio partium: ꝛ eſt qñq3 ꝑpter adustionem que ei accidit. ¶ Sanguiſugalis vero hypposta ſis ſi vehemēter eſt mixta epatis debilitatē ſignificat. Et ſi minus hac ſignificat vulnus in cannalibus vꝛine ꝛ ꝯtinuitatis ſolutionem in ipſis. Et ſi fuerit ſeparata plurimu3 eius erit in veſica ꝛ in virga. Et nos q̄dē perſcrutabimur hoc in particularibus egritudinibus in capl'o de mictu ſanguinis. Et ſi in vꝛina fuerint ſicut ſanguiſuge rubee infirmo ſplenē habente reſoluetur ſplen ipſius. ¶ Scito aūt φ in egritudinibꝰ veſice non multꝰ egrediī ſanguis: qm̄ eiꝰ vene mixte ſunt in ipſius coꝛpoꝛe calcate ꝛ anguſte ꝛ pauce.

¶ Hypposta ſis vero ſignificatio ex quantitate ipſius ſumpta multitudine quidē ſui ꝛ paucitate declarat cauſe ipſam efficientis multitudinē aut eius paucitatē. Et ex quātitate quidem ſui in magnitudine aut ꝑuitate ſui eſt quemadmodū diximus in hypposta ſi mucillaginoſa.

¶ Eius autem ſignificatio ex qualitate ſui: eſt ex coloꝛe quidē ipſiꝰ Quoniam que ea nigra eſt ſignificat malum ſm diuiſiones quas nominauimꝰ. Que tamen ex ea ſanioꝛ eſt illa cuius hypposta ſis eſt nigra ꝛ aquoſitas non eſt nigra. Et rubea quidem ſanguinis ſignificat pꝛopꝛietatem ꝛ faſtidium. Et citrina quidem ſignificat caloꝛem foꝛtem ꝛ egritudinem inſidioſam. Et ex ea quidem que alba eſt quedam eſt bona ſicut diximus. Et quedā eſt mala ſicut mu

cilaginoſa aut ſanioſa aut ſpumoſa maturationi contraria. Viridis quoq; ſemita eſt ad nigram. Ex odore vero eius eſt quemadmodū diximus in his que premiſſa ſunt.

¶ Ex ipſius vero ſitu: ⁊ leuigatione ſui: ⁊ diuulſione. Quoniā leuitas ⁊ equalitas in hypoſtaſi laudata eſt melior. Et in non laudata eſt deterior. Sed diuulſio ſignificat ventoſitates ⁊ digerēdi debilitatem.

¶ Eius autē ſignificatio ex loco ſui eſt. Quoniā aut eſt natans: ⁊ vocatur nubes. Aut pendens: ⁊ hec quidem eſt in medio ſtans que eſt maioris maturatiōis ꝙ prima. Et ex pendente illa melior eſt cuius ruge ⁊ fimbrie ad inferiora declinant. Aut ad fundum deſcēdēs q̄ eſt melioris maturationis: hec q̄dem eſt de hypoſtaſi laudata.

¶ Non laudata vero q̄ leuior eſt melior exiſtit ſicut nigra: ⁊ hoc in febribus acutis. Et ſimiliter ſi humor eſt flegmaticus aut melancolicus; quoniā ea que eſt vt nubes melior eſt ea que inferius deſcendit ſignificat enī eius ſubtilitatē: niſi cum cauſa mutatiōis fuerit multa ventoſitas: ⁊ ſi non fuerit ita natans eſt melior ꝙ pendēs. Et inferius deſcendens eſt deterior. Et cauſa quidem natandi ſuperius eſt caliditas cum qua eſt acuitas ⁊ ventoſitas. Hypoſtaſis aūt diuulſa in groſſa ſuperius natat ⁊ proprie cū ſit leuis: ⁊ in tenui deſcēdit inferius et proprie cum ſit grauis. Cunq; in principio egritudinis apparet pendens ⁊ natans: poſtea perſeuerat: ſignificat ꝙ criſis cum extura veniet. Macilentorum vero egritudo plerumq; remouet ſedimine bono natante aut pendente: quēadmodū diximus in precedentibus. ¶ Et cum inter nephilim ⁊ enorima ⁊ hypoſtaſim fuerit aliquid ſimile tele aranee aut dēſitas erit ſignū malum.

¶ Et multotiēs quidem natans ſedimē nō bonū apparet ex quo prouenit terror. Sed iſtud erit principiū maturationis ⁊ permutationis ad bonitatē: poſtea pēdebit: deinde deſcendet: ⁊ erit ſignū nō malū. Quod ſi poſt ipſum puenerint hypoſtaſes: timor quem in primis habebamus fiet neceſſarius

¶ Significatio vero hypoſtaſis ex ſuo tpe eſt. Quoniā ſi velociter poſt ꝙ mingitur deſcēdit: eſt ſignificatio bona ſ̄m maturitatē. Et cū tarde deſcendit: eſt ſignificatio priuationis maturationis ſ̄m quātitatem ſue diſpoſitionis.

¶ Significatio autem forme cōmixtionis ipſius eſt ſicut diximus cū de mictu ſanguinis ⁊ adipis mentionem fecimus.

¶ De ſignificationib⁹ multitudinis vrine ⁊ paucitatis ipſius. Cap. 7.

Vrina q̄ pauce exiſtit quantitatis virtutis ſignificat debilitatē. ¶ Et illa que eſt minus eo qđ bibit reſolutionē ſignificat multā: ⁊ ventrē habere: ⁊ aptitudinē ad hydropiſim. ¶ Illa vero vero q̄ eſt multe quātitatis q̄nq; ſignificat liquefactionē: ⁊ ſuperfluitatū liquefactarū in corpe in vna euacuationē. Et nos q̄dē differētiā inter eas cognoſcere poſſum⁹ ſ̄m virtutis diſpoſitionē.

¶Urina mali coloris malū ſignificās quāto plurima fuerit: tantō erit magis ſalutis nūcia. ¶Et cū interfecta fuerit plus malitiā ſignificabit ſicut nigra: ꝛ groſſa. ¶Urina diuerſaꝝ diſpoſitionū que qñqꝫ mingit multa: qñqꝫ pauca: ꝛ qñqꝫ retinet: eſt ſignificatio pugne ꝛ laboris nature: ꝛ ē ſignificatio mala. ¶Urine mltitudo ī acutis egritudinib⁹ cū nō poſt ipſam aduenit requies: eſt ſignificatio ethice ꝛ ſpaſmi ex iflāmatiōe. Et ſilr ſudor. ¶Urina q̄ ī acūtis egritudinibus guttatim inuoluntarie mingitur: ſignificat ī cerebro nocumētū qḋ neruis accidit ꝛ muſculis. ¶Et ſi febris q̄eta fuerit ꝛ ſigna affuerit ſalutis ꝓnoſticat ſanguinis exitum ex naribus. Sed prima deſipiētiā ꝓnoſticat ꝛ corruptionem. ¶Cum autē ſani vrina minuitur et attenuatur ꝛ perſeuerat hoc totum et ſentit grauitatem et dolorē in renib⁹: ſignificat durū apoſtema ī partib⁹ renis. ¶Et cum in egritudine celerica multiplicatur plerūqꝫ portēdit proſperū euētū: ꝛ ꝓprie cum eſt alba ꝛ ad egrediendum facilis.

¶De vrina ſana optima. Caplm. 8.

Hec eſt mediocris ſubſtātie: ꝛ ſubtilis tincture: ad citrinū trahens. Et hypoſtaſis ſi ibi fuerit bona ex albedine ꝛ lenitate equalitate ꝛ figure rotunde ꝛ odoris temperati neqꝫ fetida: neqꝫ extincta. ¶Quidam autem dixerunt ꝙ cum huiuſmodi vrina ſubita in egritudine q̄ eſt in vltimo acuitatis viſa fuerit: ſanitas die ſequenti aderit.

¶De vrina etatum. Caplm. 9.

Infantiū vrine ad lactis ꝓprietatē trahūt ex pte nutrimenti eorum ꝛ propter humiditatē cōplexionis ipſorum ꝛ tūc declinant magis ad albedinem.

¶Puerorū aūt vrine ſunt ſpiſſiores ꝛ groſſiores vrinis iuuenū ꝛ turbidiores. Et nos iam nominauimus hoc ante.

¶Juuenum vero vrine ad ignis formam trahunt: ꝛ ad ſubſtantie mediocritatem.

¶Et vrine ſenū ad albedinē ꝛ ſubtilitatē. Eſt tñ cū ſunt groſſe ſm ſupfluitates in eis exiſtētes quarū euacuatio multiplicatur.

¶Decrepitorū ṽo vrine maioris ſunt albedinis ꝛ tenuitatis. Eſt tñ cū predicta groſſities eis accidit: ſꝫ raro cū vrina vehemēter fuerit groſſa apti erunt vt lapis eis accidat.

¶De vrinis virorum ꝛ mulierū. Cap. 10.

Mulierū vrine ſemp ſunt maioris groſſitiei: ꝛ albedinis: ꝛ minoris pulchritudinis q̄ virorū vrine. Et hoc quidē eſt ꝓpter debilitatem digeſtiue earū: ꝛ ꝓpter ſupfluitam ipſarum multitudinem: ꝛ propter amplitudinem cānaliū vnde egrediuntur ea que ab eis exeunt: ꝛ propter illud quod ex earum reſoluitur matricib⁹ ꝛ ad vrine inſtrumenta tendit.

¶Maſculorum vero vrinas cū moues: turbant: ꝛ declinat eaꝝ turbatio ad ſuperiora: ꝛ eſt ꝙ ſm plurimū turbidentur. Sed mulierū

vrine fere turbidãt ex motiõe ꝓpter paucã ſepationẽ ſui: ⁊ hñt ſm plurimũ ſupra ſummitatẽ ſuã ſpumã rotũdã. Et ſi turbide fuerint eaꝝ turbidatio pauca erit. ¶ In vrinis virorum illico cũ mulierib⁹ commiſcentur ſunt fila adinuicẽ texta.

¶ Urine p̄gnãtiũ ſunt clare: ⁊ ſupra earũ ſupficiẽ ẽ nebula. Et qñq; trahũt ad colorẽ aque cicerũ aut aqua peaũ citrinũ i aquacoquũt pedes animalium: ⁊ in ipſa eſt irinus. Et ſupra ſummitatem eaꝝ rũ eſt nebula. Sed quocũq; modo fuerit in medio videbitur ſicut co tũ carminatũ. Et eſt cum in eis ſunt velut grana que aſcendunt ⁊ deſcendũt. Cũq; irinus manifeſtioꝛ fuerit: erit impregnationis pri cipiũ. Et cũ loco ipſius fuerit rubedo erit in fine impregnationis: ⁊ propꝛie ſi turbanẽ cum mouẽtur.

¶ Parientium vrina ſecundum plurimum eſt nigra: et in ipſa eſt velut attramentum et ſicut ſordities.

De reb⁹ vrinarũ aĩaliũ ⁊ diuerſitate ipſaꝝ ab vrinis hoĩm. Cap. II.

Plerũq; ꝯfert medico cũ aĩaliũ vrinas cognoſcit: ꝓptera q̄ cũ ipſe eis expitẽ certitudinẽ facit: ⁊ hoc q̄dem difficile eſt. ¶ Qui dam autem dixerũt q̄ vrina aſini eſt ſicut butyrũ liquidũ cũ turbi ditate ⁊ groſſitie exterioꝛe. ¶ Et ſubiugaliũ vrine ei ſimilanẽ: ſ; ſunt citrine: ⁊ videbitẽ q̄ ſupioꝛ medietas vrinalis ſit clara ⁊ iferioꝛ me dietas ſit turbida. ¶ Ouium vero vrine ſunt albe ad citrinitatem trahentes propinque vrinis boium: ſed ſubſtãtiã nõ habent: et eaꝝ rum ſedimen eſt ſicut oleũ: aut ſicut amurca. Et cuiuſcũq; nutrimẽ tũ fuerit meli⁹ erit vrina clarioꝛ. ¶ Urina ṽo caprioli vrinis boiu; ⁊ ouiũ ſimilaẽ: ſ; neq; ſubſtãtiã h; neq; ſedimẽ: ⁊ ẽ clarioꝛ vrĩs ouiũ

¶ De rebus alijs que vrinis ſimilanẽ ⁊ differentia inter eas et vrinam. Capitulũ. 12.

Sirupũ acetoſu; ⁊ oẽs liquoꝛes q̄ fiũt ex aqua ⁊ melle ⁊ aqua ⁊ ficubus ⁊ reliquos q̄ fiũt ex croco ⁊ eis ſimilib⁹ quãto pl⁹ tibi appropinquaueris: erũt in claritate magis augmẽtati. Et quãto pl⁹ elõgaueris ea cõſidera an op; vt augmẽteẽ groſſitudo. Urina ṽo ab hoc eſt diuerſa. ¶ Hydromellis p̄terea ſpũa ẽ citrina. Et aq̄ ficuũ ſedimẽ a latere deſcẽdit: ⁊ nõ in medio: neq; oꝛdinate: neq; h; motũ. ¶ Sit ergo ſufficiẽs i nominãdo diſpoſitiões vrinarũ. In li bris ṽo pticularib⁹ ꝓuenient ad te diuiſiones diſpoſitionũ vrine.

¶ De ſignificationibus egeſtionis. Capitulũ. 13.

Egeſtio plerũq; declaratur ex ſui quantitate: qd ẽ vt cõſidereẽ ſi eſt minoꝛ eo qd comediẽ: aut maioꝛ: aut eq̄lis. Et notũ q̄dẽ eſt q̄ ipſius augmẽtũ eſt ꝓpter humoꝝ multitudinẽ. Et paucitas ꝓ pter ipſoꝝ paucitatẽ: aut q2 ex ipſa i inteſtino monoculo ⁊ i colon ⁊ i faſcijs multũ fuit retẽtũ: qd ẽ ſignũ colica p̄cedẽs: aut ꝓpter expul ſiue debilitatẽ. ¶ Et cognoſciẽ ẽt ex eſſentia ſui. Qm̃ qd ex ea hũidũ eſt: aut ſignificat opilatiões: aut digeſtiue malitiam. Et plerũq; ſi gnificat meſaraice debilitatẽ que humoꝛẽ nõ fugit. Et quãdoq; eſt

propter capitis rheumatiſmum: aut ꝓpter comeſtionē rei que egeſtionem humectauit. Qđ autem in humido viſcoſum eſt plerumq̧ ſignificat liquefactionē: ⁊ hoc eſt cū fetore. Et plerumq̧ ſignificat malorū humorū ⁊ viſcoſorum multitudinē: ⁊ hoc nō cū multa exiſtit lenitate. Et plerūq̧ ſignificat nutriētia viſcoſa q̄ comeſta fuerunt ⁊ nō pauca cū calore forti in complexione ⁊ nō fuit inter ea digeſtio bona. Sed qđ ex ea eſt ſpumoſum fortitudinis caloris ſignificat ebulitionē: aut multarū ventoſitatū permixtionē. Qđ aūt ex egeſtione eſt ſiccū: aut laborem ſignificat ⁊ reſolutionem: aut multam vrine ꝓuocationē: aut igneū calorē: aut nutrientiū ſiccitatem: aut multā moraʒ in inteſtinis: ſicut in ſuo dicemus dicemus capl'o. Cūq̧ humiditas ſicco qđ eſt durū admiſcetur: ſignificat ꝙ eius ſiccitas eſt ꝓpterea ꝙ multum fuit retēta in humiditatib⁹ ipſam exire ꝓhibentibus: ⁊ ꝓpter ꝓuationē fellis pūgentis ⁊ feſtinātis. Sed cū ibi nō eſt lōga retētio neq̧ humiditatis in iteſtina adſunt ſignificatiōes: cā in ipſa eſt ſuperfluitatis famoſe ⁊ pūgētis effuſio q̄ ab epate fluxit i. eo qđ eſt corā ipſo ⁊ ſua euacuatione nō quieuit donec cōmiſceret. ¶ Et eſt etiā cū calore ſui dignoſcitur egeſtio. ¶ Eius vero calor naturalis igne⁹ eſt lenis exiſtens igneitatis. Qui ſi augmētatur fellis ſignificat multitudinē. Et ſi minuitur: ſignificat cruditatem ⁊ maturatiōis ꝓuationē. Et ſi alb⁹ fiat quādoq̧ eſt eius albedo propter opilationē in cannalibus fellis: ⁊ hoc ſignificat ictericiā. Et ſi cum albedine eſt virus ſaniei habēs odorem magni apoſtematis ſignificat aptionē. ¶ San⁹ quoq̧ q̇ nō exercitat multotiēs egerit vir⁹ ⁊ ſanieʒ q̄ eſt ei purgatio ⁊ euacuatio laudabilis qm̄ ꝓpter hoc remouetur ab eo laxitas q̄ ei ꝓpter ꝓuationē exercitij acciderat queadmodū dixim⁹ in vrina ¶ Preterea ſcito ꝙ egeſtio colorem igneū vehementer ſuperfluuʒ habēs multotiens in hora finiū egritudinum ſignificat maturationē Et multotiēs ſignificat diſpoſitiōis maliciā. Et nigra q̇dē ſignificat taliter q̄liter ſunt vrine nigre ſignificatiōes. Significāt em̄ aut aduſtionem fortē: aut egritudinis melācolice maturationē: aut nutriēs tingēs: aut potionē rei q̄ melācoliā euacuat: ſʒ ꝑma eſt mala. Et illa q̇dē q̄ eſt ꝓpter melācoliā non ſufficiēter cognoſcit̄ ex calore ſui immo cognoſcenda eſt ex acredine ſui ⁊ bullitione terre ex ipſa. Et eſt mala: ſiue ſit egeſtio: ſiue vomit⁹. Et ex ipſius proprietatib⁹ eſt ꝙ in ſe luminoſitatem habet. ¶ Ad vltimum vero humor melancolicus purus per necans eſt ſm plurimū cum egreditur. ſ. eſt mortis ſignificatio. ¶ Chimi vero nigri exit⁹ multotiēs cōfert: ⁊ illud eſt qm̄ melācolie radicalis exitus vltimam corporis aduſtionem ſignificat ⁊ humiditatum ipſius peremptionem.

¶ Uiridis aūt egeſtio caloris inati ſigāt extictionē. Et ſil'r fuſca.

¶ Egeſtio quoq̧ plerumq̧ ex ſui cognoſcitur forma ex abſentia inflationis ſue: aut ex inflatione. Quoniam inflata ſicut ſtercus vacce ſignificat ventoſitatem.

¶ Et eſt cū ex hora ſui cognoſcit: qm̄ cū egeſtiōis exitꝰ feſtinat ⁊ ho-
rā q̄ egredi ſolebat antecedit: ſignū eſt malū: qꝛ fellis ſignificat mul-
titudinē: ⁊ ꝟtutis retētiue debilitatē. Et ſi eiꝰ tardat exitꝰ digeſtiue
ſignificat debilitatē ⁊ inteſtinoꝝ frigiditatē. Et humiditatis ⁊ ſom
ni multitudo ⁊ ventoſitates ſignificat inflatiuas.

¶ Colores quoq̄ extranei ⁊ diuerſi mali exiſtunt: ⁊ nos ipſos in li-
bro nominabimus particulari.

¶ Que ꝟo ex egeſtione eſt melior eſt iuncta q̄ eſt ſimiliū partiū ⁊ in q̄
aquoſitas ſiccitati eſt vehemēter admixta ⁊ cuius ſpiſſitudo eſt ſicut
mellis ſpiſſitudo: ⁊ cuiꝰ exitꝰ eſt facilis: ⁊ nō pūgit: ⁊ cuiꝰ color attinet
citrinitati: ⁊ non eſt multi fetoris: neq̄ eſt ꝓuata fetore: ⁊ nō hꝫ gur
gulationē: neq̄ rugitū ⁊ nō hꝫ ſpumā. Eius exitꝰ eſt in hora in qua
ſolet: ⁊ ſꝫ quātitatē q̄ ei qđ cōedit eſt ꝓpinqua in quātitate ſui. ¶ Et
ſcito ꝙ nō oīs egeſtiōis equalitas eſt laudabilis: neq̄ oīs eiꝰ lenitas
qꝛ qñq̄ ſunt ꝓpter vehementē maturationē in omi ꝑte ſimilē: ⁊ qñq̄
ſunt ꝓpter aduſtionē ⁊ liquefactiones ſimiles: ⁊ tūc q̄dē ſunt ex dete
rioribus ſignificatiōibꝰ. ¶ Et ſcito ꝙ egeſtio q̄ eſt tēperate eſſentie
que eſt ad tenuitatem non eſt laudabilis: niſi cū non ſunt cum ea ru
gitꝰ neq̄ ventoſitates neq̄ in ſui exitu paulatim interſecatur. Et ſi
nō poſſibile eſt vt eius exitus ſit ꝓpter intus moleſtans qđ eſt ei ad
mixtum ⁊ non permittit vt coniungatur.

¶ Eſt aūt cū pleriq̄ ſolliciti fuerint de ſignificationibꝰ que in ſudo
re ⁊ alijs apparent rebus: veruntamen de ipſis loqui proprius eſt in
ermone particulari. In ſermone quoq̄ particulari ſimiliter repe-
ries expoſitionis augmentum in re egeſtionis ⁊ vrine ⁊ reliquoꝝ.

¶ Fen quarta de diuiſione modorum medicationum ſm̄ egritudi-
nes vniuerſales. Et continet capitula .31.

¶ Dictionis quarte eſt locutio vniuerſalis de medicatione. Ca. 1.

Dicemus ꝙ res medicatiōis ex vna triū rerum complet. Una
earū eſt regimen ⁊ nutriētia. Et alia medicinaruꝫ eſt exhibi-
tio. Et tertia eſt operatio manualis.

¶ Per regimem aūt intelligimus adminiſtrationē que fit in cauſis
neceſſarijs numeratis que ſm̄ vſum ſunt currētes: ex quibus eſt nu-
triēs. ¶ Et indicia q̄dē regiminis ex ꝑte qualitatū earuꝫ ſunt ꝓpor
tionalia indicijs medicinarū. Nutriēs ꝟo ex eis oībus iudicia hꝫ
q̄ ſunt ei ꝓpria ex modo quantitatis. ¶ Nutriēs eñ quādoq̄ ꝓhi-
bet: quādoq̄ minuit: qñq̄ equat: qñq̄ auget. ¶ Sꝫ nō ꝓhibet niſi
cū medicꝰ vult vt natura occupet in maturatiōe hūoꝝ. ¶ Et nō mi
nuit niſi cū vult virtutē cū hoc cuſtodire: ergo inq̄tū nutrit: cuſtodit
partē virtutis: ⁊ inq̄tum minuit: cuſtodit partē materiei: ne natura
tunc occupet in digerēdo multum cibū. Ipſe quoq̄ ſemꝑ ſit ſollicitꝰ
de eo qđ magis ſuſpectū eſt: ⁊ eſt virtꝰ ſi fuerit valde debilis: aut egri
tudo ſi fuerit multum fortis. ¶ Nutriēs quoq̄ ex duabus minuit

partib⁹. vna eaꝝ eſt ex parte quãtitatis: ⁊ altera eſt ex pte q̄litatis: ⁊ ibi q̇dē poſſibile eſt ponere cõiūctionē duaꝝ ptiū diuiſionē tertiam.

¶ Differētia aūt inter duas dictiões quãtitatis ⁊ q̄litatis eſt. Qm̄ nutriēs qn̄q₃ eſt multe quãtitatis ⁊ pauci nutrimēti ſicut olera ⁊ fructꝰ: qm̄ q̇ ex eis multū comedit ex quãtitate nutriētis multū recipit abſq₃ eiꝰ q̄litate. Et qn̄q₃ eſt nutriēs pauce quãtitatis ⁊ multi nutrimēti ſicut oua ⁊ galloꝝ teſticuli. Nobis quoq₃ qn̄q₃ eſt neceſſariū q̄litatē minuere ⁊ in quãtitate augmētū facere. ⁊ hic q̇dē eſt cū deſideriū fuerit ſuperãs: ⁊ in venis crudi fuerint humores: ⁊ voluerimꝰ deſideriū ſopire p ſtomachi repletionē: ⁊ a venis multã ꝓhibere materiã: iōvt ꝑus matureſ illō qđ eſt i venis: aut ꝑpter itētiões alias ab iſtis Et qn̄q₃ neceſſariū ē nobis in q̄litate augmētū facere ⁊ minuere quãtitatē: ⁊ hoc q̇dē eſt cū voluerimꝰ ꝟtutē cõfoꝛtare: ⁊ ſtomachi naturarē multã digerere nõ valet. Plurimū aūt qđ nos laboꝛamꝰ in minuēdo cibū aut ꝓhibēdo: eſt cū egritudies medicamur acutas. In egritudinibꝰ quoq₃ cronicis minuimꝰ ſ₃ minꝰ q̄₃ in acutis. In egritudinibꝰ nã₃ cronicis plꝰ de ꝟtute ſolliciti ſumꝰ: qꝛ ſcimꝰ ꝙ eaꝝ criſis eſt lõginqua ⁊ ipaꝝ ſtatꝰ eſt remotꝰ q̄ꝓpter niſi virtꝰ cuſtodiaſ vſq₃ ad hoꝛã criſis ſtare nõ poterit: neq₃ illō qđ in lõgo digeriſ tp̄e digerere valebit. In acutis ꝟo egritudinibꝰ criſis eſt ꝓpinqua ⁊ cõfidimꝰ ꝙ virtꝰ ante ſtatū nõ reſolueſ. Qđ ſi hoc timuerimꝰ nutriēs nõ plurime minuemꝰ. Et quanto egritudo plus ꝑnc̄ipio ꝓpinqua fuerit: ⁊ accidētia magis q̇eta nutriemus virtutē cõfoꝛtãtes. Et quãtū egritudo ſm augmētū ꝓceſſerit ⁊ accidētia ibi etiã augmētata fuerint minuemꝰ dietã ꝑpter fiduciã eius qđ iã dedimus ⁊ ꝑpterea vt virtꝰ alleuietur in hoꝛa luctaminis. In tp̄e quoq₃ ſtatus regimē vehementer ſubtiliamus. Et quãto magis egritudo fuerit acuta ⁊ criſis pꝛopinquioꝛ erit nr̄a regiminis ſubtiliatio maioꝛ: niſi cauſe acciderint q̄ nos ab eo ꝓhibeãt: queadmodū in libꝛis noiabimꝰ pticularibus.

¶ Nutriēs ꝓpterea ſ₃ hoc qđ ex eo fit nutrimētū duas alias h₃ opationes q̄ ſunt. Uelocitas penetratiōis: ſicut diſpõ vini. Et tarditas penetratiōis: ſicut aſſatoꝝ diſpõ ⁊ frixoꝝ. Et ēt ſpiſſitudo ſubſtãtie eiꝰ qđ ex ipo generaſ in ſanguine ⁊ eiꝰ retētio: ſicut eſt diſpõ nutrimēti carnis poꝛcine ⁊ vituline. Aut ipius ſubtilitas ⁊ reſolutiōis eiꝰ neceſſitas: ſicut eſt diſpoſitio nutrimēti qđ fit ex vino ⁊ ex lacte ⁊ ex ficubꝰ.

¶ Et nobis quidē eſt neceſſariū nutriēs qđ cito penetret cū caſu virtutis aialis ſuccurrere volumꝰ ⁊ eius reſolutioni: ⁊ nõ põt ſtomachꝰ ⁊ virtꝰ toleraret vt nutriēs digeraſ qđ tarde digeriſ. Et nos q̇dē a nutriēte terremur qđ cito digeriſ cū accidit vt nutriēs ꝑcedat qđ tarde digeriſ: ⁊ timemꝰ ne cū eo miſceaſ ⁊ fiat ſm modū quē iã declarauimꝰ. Et terremur etiã a nutrimēto groſſo cū ꝓ certo ſcimꝰ qđ accidūt opillationes. Sed eligimus cibū foꝛtis nutrimenti ⁊ tarde digeſtionis pꝛopter eum quem confoꝛtare volumus exercitiis foꝛtibꝰ ⁊ pꝛepa rare. Rarum quoq₃ nutriens eligimus pꝛopter illum cui ve

lociter accidit pororum ſpiſſitudo. ¶ Medicatio aūt q̄ fit cū medi‑
cinis tres h3 regulas. Una earū eſt regula eligēdi ei⁹ q̄litatē.ſ. eligē
di ipā3 calidā aut frigidā aut hūidā aut ſiccā. Et ſc̄da eſt regula ip
ſius eligēdi quātitatē: ꝛ hec q̄dē regula diuidit in regulā mēſurādi
pōdus ei⁹: ꝛ in regulā mēſurādi ipſi⁹ q̄litatē.ſ. ſue caliditatis gradū
aut frigiditatis aut reliquaꝝ ab iſtis. Et tertia eſt regula ordinādi
ſuā horā. ¶ In electiōe aūt q̄litatis medicine abſolute nō hab᷑ co
gnitio niſi ꝑ cognitionē ſpeciei egritudinis qm̄ cū egritudinis q̄li‑
tas ſcita fuerit: erit medicina eligēda q̄ ei in ſua q̄litate ſit cōtraria
qm̄ egritudo ſuo medicat᷑ ꝯtrario ꝛ ꝯſeruat᷑ ſanitas ſuo ſimili. ¶ Quā
titatis aūt ipſi⁹ mēſura ex duab⁹ cognoſcit ꝑtib⁹ ſ3 modū mēſure ar
tificialis. Ex natura mēbri. Et ex quātitate egritudinis ex reb⁹ q̄ ſuꝑ
illō ſua ſignificāt conueniētia ꝛ aptitudine ipaꝝ q̄ ſunt gen⁹ ꝛ etas ꝛ
cōſuetudo ꝛ tp̄s ꝛ regio ꝛ ars ꝛ ꝟtꝰ ꝛ forma. ¶ Nature ꝟo mēbri cogni
tio q̄ttuor reꝝ cōtinet cognitionē ſc3 cōplexiōis mēbri ꝛ creatiōis ei⁹
ꝛ ei⁹ ſit⁹: ꝛ ipi⁹ ꝟtutis. ¶ Et cōplexiōis q̄dē mēbri: qm̄ cū ei⁹ natura
lis cōplexio ſcita fuerit: ꝛ ipius cōplexio in egris ſcie᷑ ꝑ mēſurā eſti‑
matiuā quātū ei⁹ cōplexio naturalis elōgata fuerit: ſcie᷑ ergo mēſu
ra quātitatis qua ipa reduci poſſit ad tēperiē verbi gratia. qm̄ ſi ſa
natiua cōplexio fuerit frigida ꝛ egritudinalis calida: tūc iā multa
elōgatio erit a ꝯplexiōe ſui: ꝛ tūc multa indigebit infrigidatiōe. Qđ
ſi ambe fuerint calide ſufficiet ei ꝑua infrigidatio. ¶ Et creatiōis q̄
dē mēbri iā dixim⁹ ꝙ creatura mēbri i q̄tuor diuidit modos. Et tu
q̄dē eā ibi cōſiderare debes. Poſt hec ſcire debes ꝙ mēbroꝝ q̄dā ſunt
q̄ i foraminib⁹ ſuis ſūt facilia: ꝛ ſunt i eis iteri⁹ aut exteri⁹ loca vacua
ꝑ q̄ expellit᷑ ſuꝑfluitas medicina ſubtili ꝛ tēperata. Et coꝝ ſunt alia
q̄ nō ſunt ita: ſ3 medicina indigēt fortiore. Et ſil̄r eoꝝ eſt qđ eſt rarū
Et eoꝝ eſt qđ eſt ſpiſſum. Et raro q̄dē medicina ſufficit ſubtilis. Et
ſpiſſo eſt medicina fortis neceſſaria. Qđ aūt forti medicina magis in
diget eſt illō qđ in nulla duaꝝ ꝑtiū vētriculū h3 neqꝫ receptaculū. Et
poſt ipm̄ eſt illō qđ a duob⁹ ꝑtib⁹ h3 receptaculū: ſ3 eſt ſolidū ꝛ ſpiſſu3
ſicut rigno. Poſtea eſt illud qđ ea h3 a duab⁹ ꝑtib⁹: ꝛ eſt rarū ſicut
pulmo. Et ſit⁹ q̄dē mēbri qm̄ ꝑ ſitū cognoſcit᷑ queadmodū tu ſcis aut
loc⁹ aut ſocietas. ¶ Utilitas ꝟo q̄ ex ſocietatis prouenit cognitione
eſt magis ꝓpria ꝓpterea ꝙ ꝑtē magis eligis ad quā medicina tra‑
bit ꝛ ad quā eā declinare facis. verbi gratia. Cum fuerit materia in
gibbo epatis euacuabis eā per vrinam Et ſi in epatis concauitate
fuerit: euacuabis eā per ventrem; quoniā epatis gibboſitas mem‑
bris vrine eſt aſſociata: ꝛ eius concauitas eſt aſſociata inteſtinis.
Sed eius vtilitas que ex parte ſciendi locum prouenit: eſt trium mo
dorum. ¶ Unus eorum eſt eius longitudo ꝛ ipſius propinquitatis:
qm̄ ſi fuerit ꝓpinquū ſicut ſtomachus: peruenient ad ipſum medici
ne tēperate ꝛ operabunt᷑ in ipſo. Et ſi longinquum fuerit ſicut pul‑
mo medicinarum temperatarum virtutes corrumpentur anteq̄ ad

ipſum perueniant. Quapropter erit neceſſarium vt in earũ virtuti bus augmentum fiat. Op3 itaq3 vt cũ membrũ eſt propinquu3 cui obuiat medicina ſit virtus ipſius medicine ſm menſuram que egritudini ſit oppoſita. Et ſi inter ea fuerit longitudo ꝛ ſpaciũ: ꝛ eſt egritudo cui eſt medicina neceſſaria quam virtus profundans penetrare faciat: tunc neceſſariũ eſt in virtute medicine plus addere ꝙ̃ prius erat ei neceſſariũ: ſicut acetũ in empl'o ſciatice ꝛ reliqs. ¶ Et ſcd'us modus eſt vt ſciatur quid medicinis ſit admiſcẽdum vt per illud velociter ad mẽbrũ ꝑueniat: queãdmodũ medicinis membroꝝ vrine admiſcentur diuretica: ꝛ medicinis cordis crocus. ¶ Et tertius quidem mod⁹ eſt vt ſciamus ꝗ̃ parte medicinã ad ip̃3 trãſire faciam⁹ verbigratia. Si ſciuerim⁹ ꝙ vlcera ĩ inferiorib⁹ exiſtunt inteſtinis per clyſteria in ijs ſciem⁹ ꝛ ſi ſciuerim⁹ ꝙ ſint ĩ ſuperiorib⁹: ꝑ illd quod bibũt afferemus. ¶ Q̃ñq3 et cõfert loci ꝛ ſocietatis ſimul ſollicitudinẽ hr̃e. Et hoc q̃dẽ eſt in eo qd facere debem⁹ cũ fuerit mã tota iã in membro euacuata. Et in eo qd facere debem⁹ cũ materia adhuc euacuat: qm̃ cũ ſciuerim⁹ ꝙ materia fuerit adhuc ĩ deſcẽſu: a ſuo loco materiã extrahemus: poſtꝙ̃ q̃tuor cõditionũ curã habuerimus ¶ Una eſt partis diuerſitas queãdmodũ a dextra ad ſiniſtrã trahim⁹: ꝛ a ſuperiorib⁹ ad inferiora. ¶ Et ſcd'a eſt vt ſocietatis curã habeam⁹: ſicut mẽſtrua vẽtoſis retinemus quas mam millis ſupponim⁹ ſocio attrahentes. ¶ Et tertia rectitudinũ curam habere quemadmodum in egritudinib⁹ epatis in dextra minutionẽ facim⁹ baſilica: ꝛ in egritudinib⁹ ſplenis ĩ baſilica ſiniſtra. ¶ Et q̃rta q̃dẽ ẽ cu3 ſollicitudine elongationis: ne qd extrahitur valde ſit propiquũ ei a quo extrahit. ¶ S3 cũ accidit vt tota materia iã ſit euacuata: vtre ꝙ res ei cõferũt ex ꝑte: qm̃ ſi voluerim⁹ accipiem⁹ eã ex ipſo mẽbro ꝛ ſi voluerim⁹ trahem⁹ ipſam ad mẽbrũ ꝓpinquũ qd aſſociatu3 eſt et eã ab eo extrahem⁹: queãdmodũ duas minuim⁹ ſaphenas ĩ matricũ egritudinib⁹ ꝛ venã ꝗ̃ eſt ſub lingua cũ medicari volum⁹ apoſtema duarum amigdalarum. ¶ Cunq3 ad diuerſum ꝓtrahere volueris membru a quo protrahis dolorem prius ſeda. ¶ Et caue tibi ne tranſitus ſuper principale fiat. ¶ Et vtilitas quidem que ſequit ex parte virtutis membri eſt trium ſemitarũ. Una eſt dignitatis ꝛ principatus curam habere: qm̃ ſuper mẽbra principalia non faciemus aliquid cũ fortibus medicinis in quo ſit ambigendum quãto magis potuerimus ne nocumẽtum toti corpori commune faciam⁹ Quapropter ex cerebro ꝛ epate nõ leuacuabimus illd qd ab eis euacuare debemus in vna hora nec q3 vllo modo vehemẽti ĩfrigidabim⁹ infrigidatione. Et cum epati emplaſtrum ſuperponemus ex medicinis reſoluentibus: non relinquemus quin in eo res retẽtiuas ꝛ boni odoris ponamus ꝓpter virtutẽ cuſtodiẽdã. Et ſimiliter ĩ eiſque propter eã ad bibẽdũ damus. Qd aũt iter omnia membra hac tota cuſtodia dignius exiſtit eſt cor. Et poſtea cerebru3. Et poſt ipſu3

epar. ¶ Et ſcõa q̃dem ſemita eſt curam habere operatõis membro aſſociate lꝫ non ſit ꝑncipale ſicut ſtomachus ⁊ pulmo. Quapropter i febribus cum ſtomachi debilitate aquam frigidam i potu que ſit vehementis frigiditatis nõ damus. ¶ Et ſcias ꝙ dare ea pura q̃ laxa faciũt principalibus membris: ⁊ eis q̃ ſunt corã ipſis eſt valde timoroſum i re vite. ¶ Et ſemita tertia ẽ habere ſollicitudinẽ acui tatis ſenſus ⁊ eius hebetudinis. Debet nãq; ſibi cauere ne mẽbris acuti ſenſus neruoſis det medicinas malarum qualitatũ ⁊ mordi- catiuas ⁊ nocitiuas ſicut ſunt titimalli ⁊ reliq̃ ab eis. Medicinarũ ṽo a quarũ datione nobis cauemus ſpecies ſunt tres. Reſoluẽtes Et vehementer ifrigidãtes. Et contrarias habentes qualitates: ſi cut flos erit ⁊ ceruſa ⁊ calcuce caumenõ ⁊ eis ſimilia. ¶ Hoc q̃dem eſt electionem medicine diuidere ẜm membri naturam. ¶ Secũdũ vero egritudinis quantitatẽ quantum illi. verbi gratia. Cuiuscor poris caliditas egrotatiua eſt fortis neceſſariũ eſt ipam extiguere cũ medicina q̃ ſit in ifrigidando fortiſſima. Et illi i cui⁹ accidentalis frigiditas eſt fortis ẽ neceſſariũ eã calefacere cũ medicĩa fortis cale factõis. Si vero non fuerit fortes medicĩe debilioris qualitatis no bis ſufficiẽt. ¶ Ex tpe aũt egritudinis eſt vt ſciam⁹ i quo ſuoꝝ tẽpo rum ſit egritudo. verbigratia. Cũ apoſtema i pricipio fuerit: ſup ip ſum ponem⁹ qđ ſolũ repercutiat. Et cũ i ſtatu fuerit: ponem⁹ illđ qđ ſolummodo reſoluat. In medio autem miſcebim⁹ vtraq;. Et ſi egri tudo fuerit acuta ipſa i pricipio exiſtente temperate regimen ſubti liabimus. Et ſi i ſtatu fuerit i ſubtiliãdo ſtudebimus. Et ſi fuerit ꝓ lixa nõ tantũ i pricipio ſubtiliabim⁹: ſꝫ i ſtatu tẽperata vtemur ſub tiliatõe: lꝫ multas ꝓlixarũ egritudinũ ꝑter febres ſubtiliatiuũ reſol uat regimen. Egritudo nãq; ſi multe ebuliẽtis materie fuerit i pri cipio eam euacuabimus nõ expectãtes maturationẽ. Et ſi medio- cris fuerit: maturabimus eã ⁊ poſtea euacuabim⁹. ¶ Cognitio aũt rerũ que ſua ſignificãt ꝯueniẽtia ẽ ad ſcieñ. tibi facilis. Et aer q̃dẽ qui et earũ exiſtit ſumma ẽ dignior cui⁹ rem cuſtodiri oportet ⁊ an ſit medicine iuuamẽtũ ꝑſtãs: an egritudini. ¶ Et dicemus ꝙ i egri tudinibus i q̃bus ẽ timor ⁊ nõ ſumus ſecuri a defectu virtutis ſi qđ facere debem⁹ tardauerim⁹ vt ex eo aliq̃d alleuiauerimus ⁊ minue rimus a forti medicamine ꝓmo icipe debemus. Ille ṽo i q̃bus non exiſtit timor ẜm ordinẽ ad fortiorẽ ꝓcedẽt: ſi nõ ſuffecerit eis debi- lis. ¶ Preter hoc quoq; tibi caue ne a rectitudine recedas: lꝫ vide- ris ꝙ ip ſarũ tardet iuuamẽtũ: neq; i errore moreris ⁊ ſi videris ꝙ eius nõ appeat ipedimẽtũ. ¶ Et cũ hoc nõ ẜm vnã medicationẽ cũ vna tibi ſtañ. ẽ medicĩa: imo i vna medicatõe medicĩas ꝯmuta: qm̃ ab ipo qđ ꝯſuetũ ẽ nõ ſit paſſio. Et vnicuiq; q̃deꝫ corpi ⁊ vni mẽbro i vna hora ⁊ nõ i altera ineſt ꝓprietas ab vna medicĩa patiꝛ nõ ab altera. Cũ ãt ignoras q̃ ſit egritudo relinq̃ eã nãeꝛ nõ ꝓperes; qm̃ aut nã ſupabit egritudinẽ: aut ipꝫ mãifeſtabit. Cũq; egritudo dolo

ri ꝯiūcta fuerit ſāt cauſe doloris aut a quo prouenit dolor ſicut eſt percuſſio aut caſus: incipies ſedare dolorē. ¶ Et ſi tibi neceſſe fuerit ſtuporē inducere non trāſcendas tale quale eſt papauer al. qm̄ cū ſuo ſtupore eſt etiā domeſticū vel ꝯſuetū. ¶ Cūq̄ vehemētia caloris mēbri tibi nocumētū fecerit: nutri ex eo qd̓ ſanguinē vehemēter ingroſſat: ſicut frumentū coctū. Et ſi ex hoc q̄dē regimine nō alleuiabitur: nutri cū infrigidātib⁹ ſicut lactucis ꝛ eis ſimilib⁹. ¶ Scias preterea ꝙ ex ꝯgruis medicatiōib⁹ q̄ cōferūt: eſt iuuamētum qd̓ fit ex eo qd̓ virtutes ꝯfortat aīales ꝛ vitales: ſicut leticia: ꝛ obuiare ei qd̓ ſibi placet ꝛ aſſidue ſedere cū eo cū quo gratulatur: q̄ñq̄ etiā ꝯfert ſedere cū eo a quo verecūdatur ꝛ quē erubeſcit: qm̄ egrū ꝓhibet a rebus q̄ ei nocet. ¶ Ex eis preterea q̄ huic mō medicatiōis ſunt ꝓpinqua eſt mutatio de terra ad terrā: ꝛ de aere ad aerē: ꝛ de formis ad formas: ꝛ pcipue cū formas efficere ꝛ mot⁹ q̄ mēbrū dirigāt aut ꝯplexionē mutēt: queadmodū puero luſco pcipit vt ſcitillas intueatur aut rem q̄ ei apparet: aut ſicut pcipitur torturā patienti vt ſpeculū intueatur chalibis: qm̄ hic perducit eū ad hec vt laboret in rectificando faciē ſuā. ꝛ frontē ꝛ oculū ꝛ fortaſſe inuit⁹ redibit ad hoc vt melioretur. ¶ Ex regulis preterea quas obſeruare debes eſt fortes dimittere medicatiōes in tꝑib⁹ fortib⁹ quāto plus poteris: ſicut ventrē vehemēter ſoluere: aut ꝓuocare vomitū: aut aperire ꝛ aduꝛere in eſtate ꝛ hyeme. ¶ Ex reb⁹ quoq̄ in quaꝝ medicatione ſubtile eſt adhibendū ſtudiū eſt cū in vna ꝯiunguntur egritudine duo q̄ fieri debēt cōtraria quia oꝫ ꝟbi gratia. vt egritudo infrigidetur: et eius cauſa calefiat aut ecōuerſo q2 opꝫ vt egritudo calefiat ꝛ eius cauſa infrigidetur: ſicut materia colice indiget calefactione ꝛ inciſione ꝛ ſubtiliatione: ꝛ oꝫ vt fortitudo doloris ei⁹ infrigidetur ꝛ ſtupefiat ꝛ ecōuerſo. ¶ Amplius ſcire debes ꝙ nō omnis repletio neq̄ omnis complexionis malicia ſuo medicatur ꝯtrario ex euacuatione ꝛ oppoſitiōe: immo multotiens ſufficit multa regiminis bonitas in repletione ꝛ malicia cōplexionis.

¶ De medicationibus egritudinū malitie ꝯplexionis. Cap. 2.

Quae ex eis quidē ſine materia exiſtit ꝯplexio tantū permutatur. Sꝫ ſi cū materia fuerit ipſa euacuabitur. Et plerūq̄ q̄dē ei ſola ſufficit euacuatio: ſi ꝯplexiōis infuſe q̄ preterita eſt: maliciā nō ibi reliquerit. Et q̄ñq̄ nō ſufficit nobis iſtd̓ ſi ꝯplexiōis dimiſerit maliciā: imo erit nobis neceſſe ꝯplexionē ꝑmutare cū in euacuādo finē fecerim⁹. ¶ Dicem⁹ ergo ꝙ malitie cōplexiōis medicatio multis fit modis. ¶ Cōplexionis nāq̄ malitia aut erit infuſa ꝛ erit ipſius medicatio ex cōtrario abſolute: ꝛ hec eſt medicatio abſolute. Aut erit in termino vt ipſa generetur. ꝛ erit ei⁹ ſanatio: ſanatio q̄ fit cū ꝑmiſſione ſeruatiōis. Queadmodū putrefactionē q̄ eſt cū febre q̄rtana medicamur cū tyriaca: ꝛ aquā frigidā in tertiana dam⁹ vt extingat. Et exēplū premiſſionis ſeruatiōis eſt euacuatio

in quartana que fit cum elleboro: ꝛ in tertiana cum ſcamonea cū principiū interpollatiōisque accidit prohibere volumus. Et exēplū premiſſionis ſeruationis ſolūmō ē euacuatio quartane apte ꝓpter melācolie ſuperationē cum elleboro: ꝛ febri tertiane propter colere dominiū cū ſcamonea. ℂ Cum autē in aliqua egritudine dubitaueris an ſit eius cauſa caliditas an frigiditas ꝛ experiri volueris: nō experiaris cū ſuperfluo. Et caue tibi ne decipiat te impreſſio q̄ erit accidētalis. ℂ Et debes ſcire ꝙ īfrigidationis ꝛ calefactionis tp̄s eſt vnum. Sed in infrigidando eſt plus timoris quoniā caliditas eſt amica nature. Et in humectādo quidem ꝛ exiccando eſt timor equalis. Sed humectādi tp̄s eſt longius. ℂ Unaqueqꝫ preterea humiditas ꝛ ſiccitas conſeruatur propter ſuarum cauſaꝝ cōfortationem: ꝛ permutatur propter cauſarū contrarij ipſius fortitudinis augmentū. Et caliditas quidem fit fortior cauſis quarū iam expleuimus ſermonē. Deinde per mundificantia ꝛ eſt ſuperfluitates expellere ꝛ repletionē ꝛ opilationē aperire. Deinde ex eo qđ ipſam cōſeruat ꝛ eſt humiditas temperata. Frigiditas ꝟo fortior ex eo ꝙ ipſius confortat cauſas ꝛ ꝙ caliditatem ſuffocat: ꝛ ex eo ꝙ ipſam ſuperflue reſoluit ꝛ eſt ſiccitas ſm̄ eſſentiā ꝛ caliditas ſm̄ accidens. ℂ Qui autem caliditatis ſuperfluitatē cū opilationib⁹ medicatur ſibi cauere debet ab infrigidatione ſuperflua ne in cōuertendo opilationē in lapidem augmentū faciat: ꝛ ne calide complexionis maliciam augmentet: imo paulatim primo medicari debet cum eo qđ abſtergit. Et ſi qđ infrigidat ei ſuffecerit ſicut aqua ordei ꝛ ſuccus ſcariole erit cōueniēs. Et ſi nō ſuffecerit: tunc cū illo qđ temperatū exiſtit. Quod ſi hoc non ſuffecerit: tūc cum in eo in quo ſubtilis exiſtit calor. Necꝫ ex hoc ſis ſollicitus qm̄ iuuamētum eius diaphoreſis in īfrigidando plus confert q̄ꝫ ſit nocumētū quod facit ei calor qui ad extinguēdū eſt facilis poſt apertionē. ℂ Et eſt etiam cū acutorum humorū digeſtio extinguendi ſuperfluitatē prohibet: licet quidā hominum ſint q̄ proteruiāt ad hanc deſtruendā ſententiam ꝛ ignorent ꝙ fortis extinctio deijcit virtutē: ꝛ quantomagis in corporibus que ab egritudine debilitata fuerūt: lꝫ aliquo directionis modo mām rectificet qđ eſt cum poſt ipſam alie proueniūt egritudines aut ex malicia cōplexionis ſimplicis: aut ex materijs frigidis complexioni ꝯtrarijs quā rectificauit. ℂ Complexionem vero frigidam calefacere quaſi difficile eſt cum iam eſt infuſa. Et multum facile in principio. Et ad vltimum calefacere frigidum in principio rei eſt faciliusq̄ꝫ calidum in principio infrigidare. Sꝫ calidum in fine infrigidare lꝫ ſit difficile: eſt tn̄ facilius q̄ꝫ frigidū in fine calefacere: qm̄ ſuperflua frigiditas eſt ipſa mors īnati caloris aut ei ꝓpinqua. ℂ Et debes ſcire ꝙ īfrigidatio qn̄qꝫ ſiccitati cōiungitur. Et qn̄qꝫ humiditat⁹. Et quādoqꝫ ab vtriſqꝫ ſeparatur. Uerūtamē ſiccitas magis ſit māſiua cum frigiditate que ſenuit. Et hūiditas

eſt magis adducẽs frigiditatẽ que accidit. Etiam quidẽ omnes cã loris cauſe cum ſuperfluunt in exiccando iuuãt. Et quãdoq etiã omnes frigiditatis cauſe cũ ſuperflue fuerit in humecando iuuãt. Et nulla q̃dẽ res ad hoc tantũ puenit quãtum ocioſitas ⁊ aſſidua balneatio q̃ eſt facilis in tina. At nos q̃dem te faciem' ſcire hoc in eo qđ eſt premiſſuz. Uinũ p̃terea tẽperate bibitũ in humectãdo eſt forte. ¶ Amplius ſcire debes q cũ ſenex infrigidatiõe indiget ⁊ hu mectatione: nõ ſufficit ad hoc illud qđ ipſum ad equalitatẽ redu cit: imo q ipſum trãſire facit ad cõplexionẽ frigidã ⁊ humidã que ei debet: quoniã ipſa lz ſit accidentalis eſt tamẽ ei quaſi naturalis ¶ Scire quoq debes q ſepe eſt nobis neceſſarium in permutando complexionem dare illud quod huiuſmodi confortat complexionẽ Queãdmodũ eſt nobis neceſſarium dare acetum cũ medicinis ca lidis alicui membro ideo vt ipſarum penetrent virtutes. Et ſicut ẽ nobis neceſſariũ dare crocum cum medicinis infrigidantibus cor propterea vt eas ad ipſum ferat. ¶ Et multotiens quidem eſt me dicina vehemẽtioris operationis in permutando cõplexionez: ſed propter ſui ſubtilitatẽ non permanet donec ſuam perficiat opera tionẽ. Eſt ergo nobis neceſſarium ei aliquid admiſcere quod inſpiſ ſet ⁊ retineat licet ex ea ſue operationis proueniat contrariuz: ſicut balſamo admiſcemus ceram ⁊ reliqua ad hoc vt ipſum tanto tem pore retineatur in quo ſuam perficiat operationem.

¶ Ad ſciendum qualiter ⁊ quando oportet euacuari. Cap. 3.

Res que demonſtrãt rectitudinẽ iudicij in euacuãdo ſunt. 10. repletio ⁊ virt': cõplexio: ⁊ accidẽtia cõueniẽtia: ſicut ſi con tin geret q naturam ſoluere vellemus: deinde accideret ventris ſolu tio: q̃m vẽtrẽ ſoluere ſup ventris ſolutionẽ ẽ timoroſum ⁊ figura: et etas: ⁊ tẽpus: ⁊ aeris ⁊ regionis diſpoſitio: ⁊ cõſuetudo euacuandi: ⁊ ars euacuãdi: hec nãq cuz fuerint contraria ſignificationi ꝑpter quã euacuatio facienda erit prohibebunt euacuationem.

¶ Uacuitas itaq ſine dubio euacuationem fieri prohibet.

¶ Et ſimiliter cum debilitas cuiuſcũq triũ virtutũ fuerit. Uerũtñ quandoq plus eligimus alicui' virtutis debilitatẽ q̃ impedimen tum relinquendi euacuationem: ⁊ hec quidem eſt in virtutibus ſen ſibilibus ⁊ motiuis cũ fiduciam habuerimus ſuccurrẽdi rei timo roſe ſi acciderit: ⁊ ſimiliter in omnibus virtutibus.

¶ Cõplexio quoq calida ⁊ ſicca ad hoc prohibet. Et frigida ⁊ hu mida caliditatem non habens aut debilitatẽ habens ab ea, ẽt ꝓhi bet. In calida autem ⁊ humida facile faciemus illud ⁊ fortiter.

¶ Figura autem ſcilicet ſuperfluitas maciei aut raritas ab ea ꝓ hibet propter timorem ne ſpiritus reſoluatur. Et ſimiliter opz i re gendo debilem et mac-um multam coleram rubeam in ſanguine hñtez vt ei blãdiaris ⁊ nõ ipſum euacues: ⁊ vt euz nutrias ex eo qđ bonũ generat ſanguinẽ ad frigiditatez ⁊ humiditatẽ declinãtem:

quoniam ex hoc ſui humoris cõplexio rectificabitur: aut fortaſſe ſpiſſum fort ẽ efficies ⁊ euacuationes tolerabit. Et ſimiliter opꝫ ne illum euacuare ſis auſus q̃ ex conſuetudine parũ comedit quãdiu ab eius euacuatiõe abſtinere poteris. Superflua quoq̨ pinguedo ab eo ꝓhibet ꝓpter timorẽ ne frigiditas dominet̃ ⁊ ne caro venas cõprimat ⁊ eas extingat cũ vacuas inuenerit ⁊ calorem ſuffocet innatum: aut ſuperfluitates exprimendo ad interiora expellat.

¶ Accidẽtia quoq̨ mala ſicut aptitudo colerice paſſioni ⁊ ſpaſmo ab ea prohibent.

¶ Etas preterea etiam que nondũ ad augmenti cõplementũ puenit: aut ad cõſumptionis terminum eſt tranſiens ab ea prohibet.

¶ Hora quoq̨ multum calida aut multum frigida ab ea ꝓhibet.

¶ Et regio quidẽ meridionalis vehementer calida ab ea ꝓhibet: q̃m plurima eoꝝ q̃ ventrẽ ſoluũt ſunt calida ⁊ duaꝝ acuitatũ ꝯiunctio tolerari non poteſt: q̃m virtutes in eis debiles erunt ⁊ diſſolute: ⁊ q2 extererior calor materiã ad exteriora trahit: ⁊ medicina ipaꝫ trahit ad interiora quare tñ ꝓuenit in diuerſas ꝑtes ꝯtractio ⁊ ad reſiſtẽtiã perducit. Et ſeptẽtrionalis multũ frigida ab ea ꝓhibet.

¶ Parua quoq̨ euacuandi conſuetudo ab ea ꝓhibet.

¶ Ars etiã qua multũ fit euacuatio: ſicut ſeruiendi in balneo ⁊ onera dorſo deferentiũ ab ea ꝓhibent. Et ad vltimũ oĩs ars laborioſa

¶ Sci as ꝑterea ꝙ intentio in oĩ euacuatione ẽ vna quinq̨ rerum.

¶ Aut euacuatio illi⁹ qđ eſt euacuandũ ⁊ ſequit̃ ipſum proculdubio tranquillitas: niſi ꝙ receptaculorum laſſitudo ipſum ſequat̃: aut caliditatis ebullitio: aut febris effimera: aut alie egritudines que comitantur ſicut excoriatio quã ventris ſolutio in inteſtinis facit: aut vlcera q̃ vrine ꝓuocatio in veſica facit: ⁊ hec quidem lꝫ iuuamẽtum cõferat: eius tamẽ vtilitas nõ ſentit̃: immo q̃nq̨ preſentialiter dolet donec accidens remoueat̃. ¶ Et ſecunda eſt cõſideratio ꝑtis ſue declinationis: ſicut nauſea q̃ vomitu mundat̃ ⁊ mordicatio in ventre q̃ vẽtris reſolutione remouetur. ¶ Et tertia eſt membruꝫ egreſſionis eius a parte declinatiõis ei⁹: ſicut baſilica dextra ĩ egritudine epatis: ⁊ non cephalica dextra: q̃m ſi error ꝓuenerit in tali quale eſt illud q̃nq̨ ſequatur inde timor. ¶ Et opꝫ quidẽ vt ſit mẽbrum egreſſionis ignobilibus illo a quo fit euacuatio: ne materia ad illud declinet qđ eſt nobilius. ¶ O pꝫ ꝑterea vt ſit ei⁹ exit⁹ naturalis: ſicut mẽbra vrine gibboſitati epatis: ⁊ inteſtina ĩ concauitati ipſius. ¶ Et eſt tñ cũ membrũ a quo expellitur eſt ipſum mẽbrũ per qđ euacuatio faciẽda eſt: ſꝫ eſt in ipo egritudo vet⁹ aut recẽs ꝓpter quã eſt timendũ de curſu humorũ ſuper ipm. Ipſi ergo ad aliđ qđ ſit meli⁹ trãſponẽdi ſunt. ¶ Et ẽ etiã cũ ex ſuperatiõe humoꝝ timet̃ ſup ipm egritudo: ſicut cũ tract⁹ fit ab oculo ad gulã: q̃m timet̃ ne illi q̃nq̨ ſuperueniat ſuffocatio: iđ quale eſt hmõi ſuauiter ⁊ molliter fieri dꝫ. Natura quoq̨ plerũq̨ taliter operat̃ ⁊ euacuat nõ per

partem qua ꝯſueuit: ideo vt mēbrum cuſtodiat cū debile fuerit. Et plerūq; etiā eſt vt ſit illud qđ natura euacuat ꝑtis longinque ⁊ oppoſite ⁊ remaneat cū ipſo ambiguitas: ſicut cū a capite ad anū aut crus aut pedē euacuat: nō eñi ꝓ certo ſcit̃ ſi ex toto ſit cerebro aut ex vno vētriculo. ¶ Et quarta quidem eſt hora euacuationis ipſi⁹. Madicit Galenus. Penit⁹ qđ in cronicis egritudinib⁹ maturatio tantū: ⁊ nihil plus expectanda ē. Et tu quidē iam ſciuiſti q̇d ſit maturatio. ¶ Et anteq̃ euacues poſt maturationē ex ſubtiliatis in potu tribuere debes ſicut aquā yſopi ⁊ baſce ⁊ ſeminū. ¶ Sʒ i acutis ēt egritudinib⁹ maturationē expectare melius ē; ⁊ precipue cum quiete fuerint. ¶ Quod ſi mobiles fuerint tūc ad euacuādū materiā feſtinare erit meli⁹: qm̄ mot⁹ eius ē mai⁹ q̃ ſue euacuationis anteq̃ ipſa ſit matura: ⁊ ꝓprie cū humores fuerint ſubtiles: ⁊ p̄cipue cū in ꝯcauitatib⁹ venaꝝ fuerint ⁊ nō in mēbris egrediētes. ¶ Cū autē humor in vno fuerit mēbro ꝯprehēſus: nullo mō moueat̃ donec mutetur ⁊ eēntiā habeat tēperatā vel apoſtematā quā tu ſciuiſti in ſuo loco. ¶ Et ſil'r cū nō fuerim⁹ ſecuri q̄ virt⁹ vſq; ad maturitatis horā ꝑduret euacuabim⁹ eā: poſtq̃ nobꝭ cauerim⁹ vt ei⁹ ſubtilitatē ⁊ groſſiciē ſciam⁹: qm̄ ſi ſpiſſa fuerit ⁊ groſſa ipam monere nō debemus niſi poſt ſubtiliationē. Eius v̓o groſſitiē cognoſcem⁹ ꝓpterea q̄ faſtidiū preteritū iā p̄ceſſit: aut ſub hypocūdrijs dolor extenſiu⁹ aut aduentus apatis in interiorib⁹. Qđ aūt magis cuſtodire debemus in hmōi diſpōne eſt habitudo cānaluʒ ne ipſi ſint clauſi: ⁊ poſt hoc quidē totū tibi poſſibile erit vt ante maturationē ventrem ſoluas. ¶ Et ſcias q̄ materiei euacuatio ⁊ ipſi⁹ de ſuo loco eradicatio eſt ſ̃m vnū duoꝝ modoꝝ. Unus eoꝝ ē ꝓpter attractionē q̄ fit ad lōginquā diuerſitatē. Et alter ꝓpter eā q̄ ad ꝓpinquā. Et ſuaꝝ q̇deʒ horarū dignior ē cū in corꝑe nullo mō ē alicuius materiei repletio. Ponamus itaq; ab orevirí ſuperi⁹ mult⁹ fluat ſanguis: ⁊ ab emorroidib⁹ mulieris ſuperflue fluat ſanguis. Unū itaq; duorū faciemus. Aut trahemus ꝑ declinationē q̄ fit ad ꝓpinquā diuerſitatem ⁊ oportebit tūc vt materiā ad nares declinemus faciēdo ſanguinē ex naribus fluere: ⁊ in altero ad matricē prouocādo mēſtrua. Aut ſi voluerim⁹ ad longinquā diuerſitatē attraher eeuacuabimus in primo ſanguinē a venis ⁊ locis q̄ ſunt in inferiore parte corporis. et in ſecūdo a venis ⁊ locis q̄ ſunt in ſuprema parte corporis ¶ Et nō opʒ quidē vt in duas diametros prolongationē facias: ſed in vna tantū que ſit diameter magis longinqua. Naʒ ſi materia fuerit in ſupremo dextre partis non erit attrahenda ad infimuʒ ſiniſtre: immo ad infimum ipſius dextre. Et hoc quidē eſt illud quod eſt magis neceſſarium: aut ad ſiniſtram a ſupremo ſi fuerit tantum longinqua quantum eſt ab humero ad humerum ⁊ non fuerit diſpoſitio eius ſicut diſpoſitio duoꝝ lateruʒ capitis. Materia nanq; ſi in dextra capitis fuerit: eam ad inferiora ⁊ nō ad ſiniſtram trahes ca

pitis. ¶ Cunque materiam ad longinquum trahere volueris: loci dolorem prius ſedabis vt ipſius minuatur cõpreſſio per attractionem: quoniam dolor eſt trahens. ¶ Cunque ad locuz non obedit ad quem ipſam trahis: non violenter agas: quoniam quandoque violẽtia illa ipſam mouebit & ſubtiliabit: & non trahetur & fiet velocius declinans ad dolentem locum. Et forſitan tibi ſufficiet vt trahas licet non euacues: quoniam ipſa attractio eius iter ad membrum ꝓhibet: licet non extrahatur. per ipſam ergo attractionem ad intentionem perueniemus: licet cum ipſa non euacuaueris: ſed declinatione contentus fueris que fit ligãdo membra oppoſita: aut ventoſis & medicinis rubificantibus: & ad ſummum cum omni quod dolorem efficit. ¶ Ex materijs autem que ad euacuandum ſunt faciliores ſunt ille que ſunt in venis: deinde ille que in membris & iuncturis: quoniã quandoque eſt difficile eas extrahere & euacuare: ideoque neceſſe eſt vt cum euacuabuntur: alie cum eis egrediantur. ¶ Euacuatio preterea eſt neceſſariuz ne properet comedere nutriẽtia multa & mala que natura indigeſta trahat. Quod ſi aliquid ex hoc fieri neceſſe fuerit: oportebit vt paulatim & ſuauiter fiat donec ſit ſm ordinem & vt ſit quod corpus ingreditur digeſtum & conueniens.

¶ Minutio eſt euacuatio humoribus equaliter augmentatis propria. ¶ Euacuatio vero humori qui in quantitate ſolum augmentatꝰ aut corrumpitꝰ ꝓpria eſt alia a minutione. ¶ Oīs preterea euacuatio q̄ eſt ſuperflua ſm plm̄ febres generat. ¶ Cũque ventris conſtrictio qui fluere ſolebat aliquã egritudinẽ poſſidere fecerit: illius euacuationis reuerſio ſm plurimum ipſum medicabitꝰ: ſicut ab eo quẽ cõſtrictio ſaniei auriũ aut mucorum narium vertiginem poſſidere fecit: eius reuerſio ipſam remouebit. ¶ Et ſcito q̄ reſiduum materieri dimittere qđ neceſſe erat euacuare: minus nocumentuz eſt q̄ exquiſitiſſime euacuare & peruenire in ipſa ad hoc vt virtus teratur: quoniam multotiens natura hoc reſoluit reſiduũ. ¶ Cunque humor illius fuerit generis cuius eſſe oportet & eger tolerare põt: non terreri debes ex ſuperfluitate. Quandoque etiam contingit cuz te euacuare oportet vſque ad lipotomiam. ¶ Cunque alicuius virtus fortis fuerit & ipſorum humorum materia multa & mala ipſam paulatim euacua. Et ſimiliter cum materia vehementer fuerit penetratiua aut cum ſanguine multuz mixta: non poteris ipſam vna vice euacuare ſicut eſt in ſciatica et artetica longi temporis & cancro & ſcabie antiqua et carbunculis veteribus. ¶ Et debes ſcire quod ventris ſolutio a ſuperioribus trahit et ab inferioribus eradicat. Duabus ergo attractionibus eſt apta conuenienti & diuerſe que etiam poſt materierum quietem eſt conueniens. Cum ergo materie fuerint a ſuperioribus ad diuerſum trahet eas: et ipſas etiam eradicabit a locis vbi ſunt: vomitu vero fit attractio et eradicatio e conuerſo. Minutionis preterea diſpoſitio diuerſificatur

ſecundum loca a quibus ſanguis accipitur' ſicut ſciuiſti. Minus itaq cunctis oibus euacuatione dignus eſt ille cuius cibus bonus fuerit & digeſtio bona. In regionibus quoq calidis morãtes euacuatione parũ indigent.

De regulis cõibus vomitui & ſolutioni ventris qualiter trahit id qd vẽtrẽ ſoluit & vomere facit. Ca.4.

Oportet vt illius cib⁹ cuius ſoluẽdus eſt vẽter aut vomit⁹ prouocandus partiat vt qd ei in vna die ſufficiebat multis comedat vicib⁹. Et vt ſint cibi diuerſi & pot⁹ etiã diuerſi. Ex hac nãq diſpoſitiõe accidit ſtomacho vt expellere deſideret qd eſt in eo ſuperius aut inferius. Ex cibo autem nõ diuerſo neq ſuper aliũ cibũ ingrediẽte ſtomachus eſt a uarus & ipſum forti cõtinet retentione: & proprie ſi fuerit eius quãtitatis parua. Mollem vero habẽs ventrem nihil ex hoc facere debet. Et ſcias q vomit⁹ & ventris ſolutio & q eis aſſimilantur non attinẽt ei qui bono vtitur regimine: qm ille q bene regitur nõ indiget niſi eo qd ſit iſtis leuius: & fortaſſe excuſabunt ea exercitium & fricatio & balneum. Amplius ſi eius corpus repletum fuerit plurimũ talis repletionis qualis eſt ipſius: erit ex eo qui humorum melior eſt. ſ. ex ſanguine. Minutio igit eſt illd qd ad ipſum mũdificãdũ erit neceſſariũ: & nõ vẽtris ſolutio. Cũ aũt minutio neceſſaria fuerit & vẽtris ſolutio ex aliquo qd ſit vt ellebo rus & violẽte medicine: a minutiõe incipere debes: qm hoc eſt ex preceptis Hyp. in libro epidimiarũ. hec eſt veritas. Et ſimiliter ſi hũores fuerit flegmatici cũ ſanguine mixti. Qd ſi viſcoſi & frigidi fuerint: fortaſſe minutio groſſitudinẽ & viſcoſitatẽ eis augmentabit. Incipien. ergo erit a ſolutiõe vẽtris. Et ad ſummũ ſi humores fuerint equales premitte minutionẽ: & ſi poſtea ſuperabundauerit euacua. Qd ſi equales nõ fuerint in pmis ſuperabũdãtẽ euacua hũorẽ donec equat: poſtea min⁹. Et ei q ante minutionẽ premiſerat medicinã cũ minutionẽ premittere debebat: poſtponat minutionẽ dieb⁹ paucis. Et cui puũ īterceſſit ſpaciũ ex quo minut⁹ fuit & euacuatione indiget: medicinã ſumere eſt ei ꝯuenienti⁹. Multotiẽs pterea ex hauſtu medicine ille q minui debebat: ꝯuenit ad febrẽ & ad eſtuationẽ. Et ſi ex eis q qeſcere faciũt nõ qeuerit: ſcias q minutionẽ pmittere debebat. Nõ oẽs pretera euacuatiões ſunt neceſſarie ppter ſuperfluitatẽ repletiõis: imo qnq ſunt neceſſarie propter egritudinis magnitudinẽ: & ppter repletionẽ ſm qualitatẽ & nõ ſm quãtitatẽ. Et multotiẽs qdez eſt euacuatio neceſſaria ſed ſuperuenit aliqd qd phibet. Et nõ eſt ibi ingeniũ niſi in ieiunãdo & dormiẽdo & emẽdando cõplexionis malitiã que ex repletiõe ꝯuenit. Ampli⁹ euacuatiõis ẽ qdẽ q ẽ ſm modũ pſeruatiõis ſicut idiget ille cui podagra euenire ſolet & epilepſia & reliq ab eis in hora cognita: & pprie in vere. Ei ergo neceſſariũ ẽ vt pſeruatiõe vtat añ ſuã horã: & euacuet ea q pprie in ipſius egritudine ſunt euacuãda: ſiue ſit

minutio: ſiue ventris ſolutio. Et fortaſſe deſiccantia exteri⁹ appo-nere ⁊ medicinas abſtergentes eſt euacuare: queadmodū hydropi ſim patientes faciūt. ¶ Quñq etiā neceſſe eſt te dare medicinā q̄ ſit ex genere euacuādi hūores in qualitate: ſicut cū ſcamonea eſt tibi neceſſaria ad euacuādū colerā rubeā. ei ergo admiſcēdū eſt illō qō ipſam in qualitate diuerſificet: ⁊ in ventrē ſoluēdo cū ea ↄueniat: et ipſaȝ ab euacuatiōe nō prohibeat ſicut mirabolani: ⁊ emēdet cōple xiōis malicia ſi poſt acciderit. ¶ Habētiū quoq in interiorib⁹ apo ſtema ventrē ſoluere eſt difficile ⁊ facere vt vomāt. Qō ſi tibi neceſ ſariū fuerit: da eis qō ſit ſicut volubilis ⁊ ſemē croci hortēſis ⁊ apo zima polipodij ⁊ caſiā fiſtulā ⁊ his ſimilia. ¶ Hyp. quoq inquit. Qui fuerit macer ⁊ fuerit nature cui vomere ſit facile: melius erit in mūdando ip̄m vt ad vomitum adducat: ⁊ vt ſit hoc i eſtate aut vere aut autūno ⁊ nō in hyeme. Ei vero q̄ mediocris fuerit figure cōueniētior eſt vētris ſolutio ꝙ ſi ſibi euacuatio que fit vomitu ne-ceſſaria fuerit vſq ad eſtatē expectet: ab ipſo tñ ſibi caueat cum eo non i diget. ¶ Ueruntamen anteq̄ȝ ventris fiat ſolutio aut vomit⁹ premittenda eſt humoris ſubtiliatio qui eſt euacuandus: ⁊ ampli-ficatio cannaliū ⁊ ipſorum apertio: qm̄ hoc eſt ex eo quod corpus a pena ſecurum reddit. ¶ Et ſcito ꝙ facere nature conſuetudineȝ lenitatis ⁊ obedientie ei quod vis ex ſolutione ventris ⁊ vomitu fa cili anteq̄ȝ medicina detur aut vomitus eſt ex regiminibus aperiē-tibus. ¶ Ampli⁹ ventris ſolutio ⁊ vomitus cum macredine ventris eſt difficilis ⁊ laborioſus ⁊ timoroſus. ¶ Medicina quoq vomitū faciens quandoq fit ventris ſolutiua cum ſtomachus fuerit fortis aut bibita fuerit ſuper forteȝ fameȝ: aut q̄ eam bibit: habuerit paſ ſionem colericam ⁊ nature lenitatem: aut ſi vomere non conſueue-rit: aut ſi medicina i ſua ſubſtantia grauis fuerit ⁊ velocis deſcen-ſionis. ¶ Et ventris ſolutiua facit vomitū: propter debilitatem ſto machi: aut propter multā fecis ſiccitatē: aut propterea ꝙ medicia abhorretur: aut ꝑpterea ꝙ bibitor faſtidium habere ſolet. ¶ Om nis preterea medicia que ventris ē ſolutiua cū nō ip̄m ſoluit aut ſol uit ſed nō id qō eſt maturū: mouet humorē quē debet ſoluere: ⁊ di-latat ipſum in corpore: ſuperat ergo corpus: ⁊ cōuertūtur ad ip̄m humores alij: quare humor iſte in corpore multiplicat. ¶ Ex hūori bus quoq eſt q̄ eſt velocioris obedientie vomitui ſcḋm plurimū ſi-cut colera. Et ex eis eſt q̄ vomitui rebellis exiſtit ſicut melācolia. Et ex eis eſt qui inter hoc ⁊ hoc eſt medius ſicut flegma. Et febrem q̄-dē habētis vētrē ſoluere meli⁹ eſt q̄ȝ facere vt ip̄e vomat. Et cui⁹ hu mor deſcēdēs fuerit ſicut lienteriā hñtis facere vt vomat: eſt incon-ueniens. ¶ Medicinarum ꝑterea ventris ſolutionem facientiū de terior eſt q̄ ex medicinis eſt compoſita: multe diuerſitatis in tpe in quo ſoluēd⁹ eſt venter: qm̄ ventris ſolutio cōturbat: ⁊ poſt vētrem oluit anteq̄ȝ ſcḋa: ⁊ quādoq prima ipſam ſcḋam expellit. ¶ Ampli⁹

qui biberit aliquid ventris ſolutionē aut vomitū ſibi faciēs corpe ipſius limpido neceſſe erit vt ei vertigo accidat aut mordicatio in ventre et anguſtia ⁊ qđ ab eo expellet: egredietur cum difficultate. Et ad vltimū q̄dē dū medicina ſuperfluitates euacuat non erit i ea eſtuatio. Cūq; qui medicinā biberit eſtuationem habere ceperit iā euacuat quod ſuperfluū nō eſt. ¶ Humor p̄terea q̄ vomitu aut ventris ſolutione euacuat̄ cū ad aliū mutabit̄ humorē ſignificabit q̄ iā corpus eſt mūdatū a ſupfluo humore quē euacuare volum⁹. Qđ ſi mundificatio vſq; ad inteſtinoꝝ raſurā puenerit ⁊ ad rē nigrā fetidū habētē odorē: erit malū. ¶ Somnus quoq; cū poſt vētris ſolutionē aut vomitū fuerit multus demonſtrabit q̄ euacuatio iā pfecte mūdauit corpus ⁊ cōtulit. ¶ Et ſcias q̄ cū ſitis poſt vētris ſolutionē aut vomitū fuerit fortis: maximā ⁊ vltimā purgationis bonitatem ſignificabit. ¶ Scito etiā q̄ medicina ventris ſolutiua expellit illud qđ euacuat cū virtute attractiua que attrahit hūc eūdem humorē: ⁊ fortaſſe attrahit groſſum ⁊ relinquit ſubtilem: quemadmodū facit illa que melācoliā expellit. ¶ Illius preterea verbū qui dicit q̄ ipſa generat illud qđ attrahit: aut q̄ i primis attrahit qđ eſt ſubtile nō eſt aliq̄d. Et. G. quidē licet hoc ſent: at penit⁹ tñ dicit q̄ medicina ventris ſolutiua in qua nō eſt vētoſitas cū ventrem nō ſoluerit ⁊ digeret̄: generabit humorē quē attrahere ſolebat. Sꝫ huiuſmodi dicta non ſunt couenietia. Et videt̄ q̄dem q̄ G. ex hoc q̄ certificat: ſentiat q̄ iter attrahētē medicinā ⁊ humorē attractū ſit cōuenientia in ſubſtātia: ⁊ ppter hoc attrahit ipſum. Sed hoc nō eſt verū qm̄ ſi attractio fieret cū cōueniētia: ferrū attraheret ferrū cū ipꝫ ſuparet: ⁊ aurū attraheret aurū cū ipm̄ ſuperaret quātitate ſua hoc tñ certificare nō eſt medici. ¶ Et debes ſcire q̄ humorum attractio que fit potu medicinarum ſoluentium ventrem aut vomitum facientium non eſt niſi i venis i q̄bus venerūt donec ad iteſtina perueniant ⁊ ſtomachum ⁊ hic natura mouetur ad hoc vt eos expellat extra. Et raro q̄dem accidit vt cum ventris ſolutiuum bibit̄ ad ſtomachū aſcendāt: ⁊ ſi aſcēderit ad vomitū declinabūt. Quod autem ad ſtomachum aſcendere non dimittit non eſt niſi ppter duas cauſas. Una que eſt quoniam medicina ventris ſolutiua velociter penetrat ad inteſtina. Et altera eſt qm̄ cum medicina ventris ſolutiua bibit̄: nā pperat ad hoc vt ex venis meſaraicis ad inferiora expellat ⁊ nō ad ſuperiora: qm̄ hoc propinquius ē ⁊ facili⁹: ⁊ q: illđ qđ eſt poſt eas nō etiam ipſas cōpꝛimit: ⁊ hoc q̄dē eſt ex eo quod naturā mouet vt ex propinquioribus expellat vijs. Quod ſi medicina virtutem haberet attractiuam que humorem comitaretur etiam natura virtutis expulſiue magis digna vt inſano ⁊ forti ſuperaret: lꝫ medicina non attrahat niſi ad viam ſignatam. ¶ Medicine vero vomitum facientis diſpoſitio eſt diuerſa ab hoc quoniam cum in ſtomacho fuerit in eo morabitur ⁊ humorem ab inteſtinis ad ſeip-

ſam attrahet: et ſua virtute ſupata ad reſiſtēdum virtuti naturali. ¶ Et ſcias φ plurimum attractionis humor quos medicine attrahunt non eſt niſi ex venis: et ex eo quod eſt multe propinquitatis: qm̄ attractio fit in venis et in eis que non ſunt vene ſicut humores qui ſunt in pulmone qui ꝓpter vicinitatē ad ſtomachū et inteſtina trahuntur licet in venis non vadant. ¶ Et debes ſcire φ attractio q̄ fit per nares ex medicinis ſiccis eſt cauſa euacuādi humores a corpore ſicut in hydropiſi.

¶ De ſermone purgationis ventris et regulis eius. Ca. 5.

Iam in precedenti ſermone oſtēdim⁹ qūo ſit corp⁹ ꝑparādū ad recipiēdū id qd̄ vētrē ſoluit anteꝙ purget cū amplificatione pororꝫ et lenificatōe nature et proprie in egritudinib⁹ frigidis: et ad ſummū natura mollificare anteꝙ venter ſoluat: eſt cōpetēs regula in qua exiſtit ſecuritas: niſi in eo qui colerice paſſioni valde eſt apt⁹ ex hoc nāꝙ nihil iſti eſt faciēdū qm̄ eſſet cā ſupfluitatis que ei accidet. ¶ Solutorio nāꝙ vētris alicui⁹ talis qualis eſt iſte res admiſcēda eſt in qua ſit ꝟtus vomitiua: ne ꝓperet deſcēdere de ſtomacho anteꝙ ſuā ꝑficiat operationē: imo eq̄ntur in ipſa duarꝫ medicinarꝫ virtutes: et ꝑficiat vētris ſolutiua opationē ſuā et vomitiua ſuā ecōuerſo illi⁹. ¶ Trauli quoꝙ ſūt ex eis q̄ colerice paſſiōi ſunt apparati. forte igiẗ nō tolerāt medicinā. Ipſorū tn̄ plurimi colericā icurrūt paſſionē ex reumatiſmis ſuorꝫ capitū. ¶ Ex cā preterea timoroſa ē vt medicina vētris ſolutiua ſumaẗ fece i iteſtinis exiſtēte ſicca: imo expellēda ē ſaltē cū clyſteri aut iure mollificatiuo. ¶ Balneūꝫ q̄ꝫ igredi anteꝙ vētris ſolutio fiat aliquātis dieb⁹ ē ex eis q̄ bene preparāt: niſi aliq̄d ꝓbibuerit. Et opꝫ q̄d ē vt iter balneū et hauſtū medicine puū interueniat tp̄s. Poſt medicinā q̄ꝫ nō igrediaẗ q̄s balneū: qm̄ trahit materiā ad exteriora: et neꝙ eſt bonū niſi ad vētrem cōſtringēdū ꝑter i hyeme: q2 nō eſt timēdū primā balnei caſam ingredi tali mō ne calor ſit vllo mō ipediēs ad attrahēdū ſꝫ ſit ad mollificādū. Et ad vltimū opꝫ vt aer illius q̄ pharmaciā bibit: ſit caliditatis pauce ne ſudorē faciat neꝙ turbationē: qm̄ hoc ē ex ꝑparatorijs. Fricatio quoꝙ et ex oleis inūgi ē ſimiliter ex preparatorijs. Cū aūt aliq̄s medicine aſſuetus nō eſt neꝙ eā bibit melius ē medico vt ſibi caueat ne ventris ſolutiua violentas virtutes habentia ei tribuat. ¶ Faſtiduum vero habentibus et humores viſcoſos et in hypocundrijs tenſionem: aut qui in ſuis interioribus habet inflammationem aut opilationes nō eſt dādū aliquid donec iſta rectificentur nutriētib⁹: mollificantib⁹ et balneo et requie et dimiſſione ei⁹ qd̄ mouet et ei⁹ qd̄ iflammat. ¶ Illis vero qui ſtātes bibūt aq̄s et habētib⁹ ſplenes fortes medicie ſunt neceſſarie. ¶ Cūꝙ aliq̄s medicinā vētris ſolutiuā biberit: melius erit ei ſi medicia fuerit fortis vt ſup eā dormiat añq̄ opereẗ: qm̄ operabiẗ meli⁹. Et ſi debilis fuerit melI⁹ erit ei ne ſup eā dormiat: qm̄ nā digeret medicinā. Cūꝙ medicia

operari ceperit meliuserit ei ne ſuper eā dormiat quocūq modo fue rit. ¶ Ampli⁹ cum aliquis medicinā bibit nō illico ſup eam ſe moue re oz: ſz oz ſup eā eā qeſcere: vt ipſam natura circūdet & in ea opereſ: qm niſi natura in ipā operata fuerit nō opabiſ in naturā. ¶ Odo res quoq nauſeā pbibētes olfacere oz ſicut eſt odor mētere rute & apij & cytoniorū & boli corasceni aq roſa cea & pauco aceto aſperſi. Et ſi ex odore medicine quis exterreſ cū medicinā bibit nares cōſtringat. Et q medicinā abhorret: oz maſticaſ paz ex tarchō: iō vt ſui ori vl' odori virt⁹ ſtupida fiat. ¶ Qd ſi vomeſ timuerit extremitates cōſtrigat & cū ipſam biberit deſup rē ſtipticā bibat. ¶ Medici ṗterea pillulas qs ei daturi ſunt qnq in melle voluūt: qnq ſup eas pijciūt mel coctum aut zuccarū coctū donec eis inde faciūt tunicā. Et eo quoq ingeniū vtile ē vt ſup eas ponaſ cera & pauco oleo mollificata. Et ex eo qd ma gis cōueniēs ingeniū eſt vt os aqua aut alia re impleaſ: deinde pillu le ſicut ſunt bibanſ ſup ipſam: aut q aliquo horū ingeniorū aptate fuerint: transglutiētur itaq omnes ita q medicine operatio nō co gnoſceſ. Et opz vt apozima tepidum bibaſ & pillule cum aqua tepi da ſumanſ. ¶ Frigidi preterea ſtomachus & pedes calefaciēdi ſunt Cumq ipſius anima ſedata fuerit; ambulet & moueatur paulatim quoniā motus hic eſt iuuatiuus. Et interpoſitione horarū ex aqua calida tantū bibat q medicinā non liquefacia & expellat ipām & ei⁹ debilitet virtutē niſi fuerit in hora qn neceſſe eſt vt vētris ſtringaſ ſo lutio. In potu quoq aq calide malitie medicine exiſtit debilitatio. ¶ Qui autem medicinam bibere voluerit calide exiſtēs cōplexiōis & debilis ſtomachi: erit ei melius vt eam bibat poſtq prius biberit ali qd quod ſit ſicut aqua ordei: aut ſucc⁹ granati: aut vt vniuerſaliter dicā cū ſtomach⁹ receperit nutriēs ſubtile & leue. Sed q nō ita fuerit erit ei meli⁹ vt eā ieiun⁹ bibat. ¶ Plurimi ṗterea qbus daſ medici na vētris ſolutiua in eſtate ex ea perueniunt ad febrē. Oportet ergo ne medicine potator comedat vel bibat donec medicina ſuam perfe cerit operationem: neq etiam quādiu medicina operatur dormiat niſi voluntas affuerit vt reſtringatur. Quod ſi ipſius ſtomachus nō tolerauerit ne comedat propterea q ſtomachus eius eſt coleri cus & cito deſcendit ad ipſum colera: aut propterea q a comeſtio ne vehementer abſtinuit & famem tolerauit: detur ei parum panis infuſi pauco vino ſuper medicinam anteq venter ſoluatur: quo niam hoc eſt ex eo quod medicinam fortaſſe adiuuat. ¶ Oportet ṗ terea ne an⁹ aq frigida laueſ ſed cum calida. ¶ Quidam etiam dixerunt q pillule que ſunt cum apozimatibus dande: ſunt dande cū apozimatib⁹ que ſunt cum eis homogenea. Pillule namq que coleram expellunt rubeā cuz apozimate dande ſunt alicui⁹ quod ſit verbi gratia ſicut fumus terre. Et que melancoliam euacuant cum apozimate alicuius quod ſit ſicut epithymum aut polypodiū aut his ſimile. Et que flegma expellunt cuz apozimate alicuius qd

fit ſicut centaurea. ¶ Cū aūt euacuare volueris corpus ſiccū carneꝫ habens durā medicina forti ſicut ellebror his ſimilibus: vehementer ſtude in humectando ipſum nutrientibus vnctuoſis. Et ad vltimum cum fortes medicine multi ſint timoris tales vcꝫ qualis eſt elleborus: quoniam in corpore mundo efficit ſpaſmum: ⁊ repleti corporis commouet humiditatem motu turbido: ⁊ ad inteſtina trahit illud quod ei difficile eſt expellere. Et titimali venenoſi ſicut mezereon ⁊ ſcerebram: ⁊ earum impedimentū cū ſuperāt remouet raib. ¶ Amplius medicina multotiēs ſuū odoreꝫ in ſtomacho dimittit: eſt ergo ſicut ſi medicina ibi remanet: cuius medicamē eſt aqua ordei q̄ ipm lauat: que quidem melior exiſtit eorum que in potu ſumunt. ¶ Cūqꝫ temp⁹ prolongabit ⁊ medicina operari non ceperit: ſi alleuiatio fieri poterit vt nihil moueat fiat. Quod ſi quid affuerit timoris meli⁹ erit vt hydromel traijciat aut eius ſirupum aut aquam in qua vitrum reſolutuꝫ fuerit: aut ſubijciat ei collyriū aut fiat cliſtere. ¶ Ex cauſis vero propter quas medicina non operat: eſt cannalium coanguſtatio de natura: aut propter complexionem aut propter egritudinis vicinitatē. In habentibus eñi paralyſim aut appoplexiā medicinarꝫ vie ad ſuas materias coanguſtant: accidit ergo vt difficile ſit facere quatenus vēter eis currat. ¶ Duas preterea medicinas vētrē ſoluentes in vna die coniungere eſt timoroſum ⁊ extra rectitudinem. ¶ Omnis quoqꝫ medicina que alicui humori eſt propria cum ipſum non inuenit: perturbat ⁊ ventrem cum difficultate facit: ⁊ ſimiliter ſi ipſum in ſuo contrario infuſum inuenerit. ¶ Omnis preterea medicina humorem in p̄mis extrahit q̄ eſt ei proprius: deinde illum qui eſt poſt ipſum in multitudine ⁊ ſubtilitate: ⁊ reliq̄s ſm hunc ordinem: preter ſanguinem: quoniam natura vſqꝫ ad poſtremū euꝫ retinet ⁊ recōdit: humorem vero ex longinquo attrahere eſt difficile. ¶ Amplius cum timor affuerit ne nauſea aut ſincopis alicui accidat poſtquam medicinā biberit: oportebit fieri vt antequā medicinam bibat tribus diebus: aut duobus cum aqua raphani vomat ⁊ vt raphanum comedat. ¶ Oportet preterea ne multum ſalis ſit in cibis eius q̄ medicinā vult bibere. ¶ Multotiēs quoqꝫ ex hauſtu medicine perueniͭ ad nauſeam ⁊ anguſtiā ⁊ ſincopim ⁊ tremorem cordis ⁊ ventris mordicationem: ⁊ proprie cum non ſolutionem fecerit aut ſudorem. Multotiens preterea eſt nobis neceſſarium vt eum faciamus vomere. Et multotiens excuſat nos ab hoc dare ei retentiua ⁊ facere vt aquā ordei bibat quaten⁹ venter ſoluatur: ⁊ medicine malicia remoueatur: ⁊ quod in inteſtinis retentum fuit: lauet. ¶ Ille vero cuius complexio fuerit frigida ⁊ ſuper alios humores fuerit flegma ſuperabundans debet ſumere poſt medicinam ⁊ ipſius operationem naſturtium aqua calida ablutum cum oleo. Et qui calide fuerit complexionis pſillium bibat cum aqua frigida ⁊ oleo violaceo ⁊ zuccarum tabarzet aut iuleb. Et ille quidem qui temperate

eſt cōplexiōis ſemē lini. Si aūt q̄ excoꝛiationē timuerit inteſtinoꝝ bo lū armenū cū ſucco granati det. Sumere ēt dꝫ q̄cq̄d dixim⁹ poſt fluxū vētris ⁊ ſi nō ipꝫ retinebit ❡ Qi p̄terea pharmaciā bibēti cui poſt ea aduenit febꝛis melioꝛ eſt aq̄ oꝛdei. Sirup⁹ vo acetoſus eſt excoꝛiatiu⁹: ⁊ iō tardād⁹ eſt vſqꝫ ad duos dies aut tres donec i īteſtinis ſua redeat virt⁹. ❡ Ille quoqꝫ q̄ medicinā bibit ſcd̄a die eſt balneū intratur⁹. ❡ Et ſi ex humoꝛibus ipius aliq̄d relictum fuerit balneū ip̄m mundare poterit. Nam ſi videris qꝫ balneum ſit ei ſapidum ⁊ in ip̄o delecteẗ: erit hoc ſignū qꝫ balneū ipſum ab eo qd̄ relictum eſt mundificat: ipſum quoqꝫ in eo dimitte. Qd̄ ſi inueneris qꝫ in ipſo nō delecteẗ: immo in eo eſtuationē patiatur: expelle eum. ❡ Scias pꝛeterea qꝫ ei q̄ inteſtinoꝛum patiẗ debilitatē plerumqꝫ ex medicinis vētrem ſoluētib⁹ aduenit vētris ſolutio foꝛtis: ⁊ plōgabiẗ ei res: ⁊ multis indigebit medicinis donec retineaẗ. ❡ In ſenib⁹ ēt ſil'r timeẗ ex vētris ſolutione ipſius nocumentum. ❡ Et ſcito qꝫ ex potu nabit poſt medicinas vētris ſolutiuas ad febꝛes ꝑuenitur ⁊ ad extuationē. ❡ Poſt ſolutionē quoqꝫ vētris ⁊ minutionē multotiēs in epate aduenit doloꝛ quē aque calide potus remouet. ❡ Et ſcito qꝫ tp̄s quo maioꝛ canis aſcēdit ⁊ frigoꝛis foꝛtis nō eſt tēpus ſumēdi medicinam. Medicina eñi in vere: aut autūno eſt bibēda. Et ver quidē eſt cum niues de montibus cadunt. Et poſt ver quidē venit eſtas in qua non eſt ſumēda niſi res modica vel ſubtilis. Autumn⁹ vero eſt veri ꝯ̄rius. ❡ Ampli⁹ nature nō eſt faciēda ꝯſuetudo bibēdi medicinā cū qua neceſſe ſit mollificare vētrē: q꞉ fiet ꝯſuetudinaria: ⁊ h̄ habēs ad impedimētū male finis ꝑueniet. ❡ Unūquēqꝫ ēt q̄ fuerit ſicce cōplexiōis deijcit foꝛtis medicina. ❡ Opꝫ p̄terea vt ſup debilē medicinam ex motu minuatur ne eius virtus reſoluatur. ❡ Ex medicinis quoqꝫ debilibus bn̄ dictis ſunt viole cum zuccaro. ❡ Et ille cui in hyeme neceſſariū fuerit medicinam bibere ventum obſeruet meridionalem. Et in eſtate dixerunt quidam eoꝛum ecōuerſo: ⁊ hoc quidē diuiſionē hꝫ. ❡ Eger cū debili indiguerit ſolutione ⁊ nō opabiẗ nō magis moueaẗ ſꝫ dimittaẗ. ❡ Egritudo quoqꝫ multotiēs ebullire facit ventris ſolutionem ⁊ accidit febꝛis. Et eſt cum minutio ſufficit.

❡ De ſuperfluitate medicine ventrem ſoluentis: ⁊ de hoꝛa cōſtringendi eam. Ca. 6.

Ex ſignificatiōibus q̄bus cognoſciẗ hoꝛa qua eſt catarticū cōſtringēdum eſt ſitis. Cū ergo vētris ſolutio ꝑſeuerauerit ⁊ ſitis nō acciderit: non erit timēduꝫ qꝫ ſupfluitas ꝑuenit. ❡ Uerumtamē ſitis qn̄qꝫ accidit ⁊ non pꝛopter multitudinē ſolutionis vētris: neqꝫ ꝑpter eius ſupfluitatē. Immo ꝑpter cauſaꝫ diſpōnis ſtomachi: qm̄ ſi fuerit calidus aut ſicc⁹ aut vtrūqꝫ faciet cito ſitim. Aut ꝑpter cāꝫ diſpōnis medicine cū fuerit calida pūgitiua. Aut ꝑpter cauſaꝫ materiei in ſe ipſa: qm̄ cū fuerit calida ſicut colera: aut in talib⁹ quales ſunt cauſe hmōi: non erit longe quin feſtina veniat ſitis Et ſi cū hoc

barum rerum accidit contrarium non erit longe quin penitus ſitis cum tarditate veniat. ¶ Cum ergo videris ꝙ ſitis iam ſuperfluit: ⁊ ꝙ ventris ſolutio non ſit pauca: conſtringe ⁊ precipue cum cauſe feſtinationis ſitis ⁊ velocitatis ipſius non fuerint in ventre quoniam in huiuſmodi non debes dare conſtrictionē cum ſitis apparuerit. ¶ Quandoq; ēt exitus eius qđ egreditur: eſt demonſtratiuus hore conſtringendi. Qui enim coleram expellit rubeam cum viderit ꝙ iā peruenitur ad flegma: ſciat ꝙ iam medicina ſuperflue operatur: et quanto magis ſi ad coleram peruenitur nigrā. Sanguis vero maioris eſt timoris ⁊ deterioris periculi. Et ſi cui propter medicinaꝫ mordicatio ſuperuenerit: conſiderandum erit quod in capitulo de mordicatione diximus.

¶ De modo ſuccurrendi diſpoſitioni eius in quo ſuperfluit ventris purgatio. Ca. 7.

Inanitio ſupfluit: aut ꝑpter venaꝝ debilitatē: aut ꝑpter orificioꝝ ipſaꝝ amplitudinē: aut ꝑpterea ꝙ pharmacia eaꝝ ꝑpūgit orificia: aut ꝑpterea ꝙ ex complexiōis malicia corpi acq̄ſita fuerit: aut ex ea q̄ eſt ſicut ipſa. Cum ergo vētris purgatio ſupfluit: liga extrema ſuperius ⁊ inferiꝰ incipiēs ab aſcellis ⁊ inguinibus deſcēdēdo ab eis. Et in potu papaty riace aut filonij tribue. Et ſi poteris: fac ipſuꝫ ſudare in balneo aut vapore aq̄ calide ſub pānis ſuis capite exteriꝰ tracto. ¶ Cumq; multū ſudauerit cōſtrictiua ad potādū da ei ⁊ fricetur. ¶ Et fiant ei epithimata ex rebus bn̄ redolētibus ex aq̄ myrtorum ⁊ ſandalis ⁊ cāfora ⁊ ſucco fructuū. Mēbra ꝑterea ipſiꝰ extrinſeca fricare debes ⁊ calefacere vētoſis cū igne ſub hyppocūdrijs priꝰ poſitis ⁊ inter ſpatulas ipiꝰ. ¶ Qđ ſi tibi neceſſe fuerit ſtomacho ipiꝰ ⁊ inteſtinis ſupponere empl'a ex ordeo facto ⁊ aq̄s ſtipticis fac: ſilr ex oleis oleo de cydonijs ⁊ oleo đ maſtice. ¶ Ipe ꝑterea ab aere frigido eſt ſeparādꝰ: qm̄ ꝑmit eū ꝑ ipius reſoluit vētrē ⁊ ab aere calido: qm̄ ipſius laxat virtutē. ¶ Confortari quoq; dꝫ ex rebus bn̄ redolētibus ⁊ ex ſtipticis ad traijciēdum ⁊ dandum ⁊ ex tortellis in vino ſuauiter redolēte. Opꝫ tn̄ vt ſint calide: ⁊ vt pānis cum ſucco granati: iam ꝑ ceſſerit: a ſanguicba ⁊ cortices papaueris albi triti. ¶ Ex eo quoq; expertum eſt vt grana naſturtij pondere triū. ʒ. ſumantur ⁊ torrefiāt: deinde ad hoc coquātur donec coagulentur ⁊ ad bibēdum tribuat: eſt nāq; vltimū in bonitate. ¶ Opꝫ ꝑterea vt eius nutriēs ſit ſtipticum infrigidatum cum niue quale eſt quod fit ex ſucco vue acerbe ⁊ ſibi ſimilibus. ¶ Ex eo, etiam quod in retinēdo ſolutionē iuuat: eſt vt vomitus procedat cum aqua calida: ⁊ eius etiam extrema in ea mittantur. Et non infrigides ea. ¶ Cum autē alicui eorum ſincopis ſupuenerit: da ei vinum ad potandum. Et ſi hoc totum contulerit: tribue ei in fine rei narcoticalr medicamēta fortia: nota q̄ ſunt in capitulo de prohibitione fluxus vētris. ¶ Medico ꝟo eſt vtilius

vt preuiſor exiſtat in preparādo trociſcos ⁊ puluers pōticos añq̈ ſit hora: ⁊ vt etiam ſit preuiſor ⁊ in enematibus ⁊ ipſorum inſtrumentis.

¶ De eo qui bibit medicinam ⁊ nō ſolutus fuerit. Ca. 8.

Cum pharmacia ſolutionem non fecerit ⁊ fecerit mordicationem ventris ⁊ anguſtiam in ipſo ⁊ qui ſumpſit ipſam extuauerit: ſcotomabitur ⁊ dolebit caput ⁊ patietur alices ⁊ oſcitatiões: tūc currere debes cum enemate ⁊ collyrijs ſiccis. ¶ Et ipſe quidem bibat maſticis. ʒ. iij. in aqua tepida. ¶ Medicia quoq₃ quādoq₃ operatur ꝑpter ſtipticorum bibitionem ⁊ comeſtionē taliū qualia ſunt cydonia ⁊ maciana ꝑpterea q̄ os ſtomachi cōprimunt ⁊ qđ ſub eo exiſtit ⁊ propter qđ nauſeam ſedāt ⁊ medicinā a ſuo motu q̄ eſt ad ſuperiora violenter ad partē mouent inferiorem: ⁊ ꝑpterea q̄ nature vim inferunt. ¶ Quod ſi enema nō iuuerit ⁊ mala ſuperuenerint accidentia extenſionis corporis ⁊ oculi exierint extra ⁊ fuerint motus ad ſuperiora: neceſſaria erit minutio. ¶ Et cum medicina ventrem non ſoluerit et mala eam non ſecuta fuerint accidētia: melius etiam erit vt ipſa₃ conſequatur minutio ſaltem poſt duos dies aut tres: nā niſi hoc factum fuerit timendum eſt i ipſo ne humores ad vnum principaliu₃ mēbrorū moueantur.

¶ De diſpoſitionibus medicinarū ventrem ſoluentium. Ca. 9.

Medicinarū ventrem ſoluentiū quedā ſunt quarū malignitas magna eſt ſicut elleborus niger ⁊ turbith cū nō fuerit bonu₃ immo fuerit ex genere ipſius qđ eſt citrinū. Et agaricū cū nō fuerit album ⁊ purum: immo nigredini attinuerit. Et ſicut laureola. Et q̄r res iſte male ſunt: tunc ſi bibite fuerint ⁊ mala inde accidētia ꝓuenerit melius erit vt medicina a corpe expellat̄ quāto plus poſſibile fuerit vomitu aut purgatiōe ⁊ medicet̄ cū tyriaca. Multa ꝑ ꝓ̄ter ea eaꝝ remoueat̄ malīa ⁊ cōturbatio quā faciūt aīe dando in potu aquā vehemēter frigidā: ⁊ ſedēdo i ipā ſicut turbith citrini putridi. Dis quoq₃ res q̄ acuitatē frāgit glutinatiōe ⁊ lenificatiōe ⁊ vnctuoſitate i qua ſit dulcedo ad hoc cōfert. ¶ Quedā etiā medicinaꝝ qñq₃ aliq̄b⁹ ꝓportionales exiſtūt cōplexionibus: ⁊ alijs nō cōueniunt. Scamonea nāq₃ in eos q̄ in frigidis morātur regionib⁹ nō opatur niſi debiliter: niſi magna inde detur quātitas ſicut eſt mos eı⁹ i terra turchoꝝ. Et qñq₃ eſt neceſſariū quibuſdā corpib⁹ in aliq̄bus regionib⁹ ne medicinarū corpa dētur: ſed ꝟtutes earū tm̄. Et ē neceſſe ēt vt medicinis ſoluētibus ventrē bn̄ redolētes medicine miſceātur ꝑpterea vt mēbroꝝ virtutes ꝯſeruēt̄. ¶ Medicine q̄q₃ cordis ad hoc iuuamētū ꝯferūt: ꝑpterea ipm̄ aīalē i vnoquoq₃ mēbro ꝯfortāt. Plurime q̄₃ eaꝝ ſubtilitate ſua ⁊ facilitate iuuant. ¶ Due ꝓ̄terea medicine qñq₃ cōiūgūtur quaꝝ vna ſuū hūorē cito expellit: ⁊ altera tarde. Una ḡ ſuā opatiōe₃ efficiet poſtq̄ ipſa iā alterā ēt i ſuo hūo-

re cōpreſſit ꝛ opabitur in ipſam rei⁹ debilitabit virtutē. Cū q̄ ſcdā poſt operari ceperit: erit debilis virtutis monens ꝛ nō pficiens: quare erit aliq̄d ei admiſcēdū: qđ ipſam i facilē reddat ꝛ feſtinare faciat ſicut zinziber turbith q̄ñ ipſum ſtupefieri non permittit: ꝛ ſimiliter fiet ſi eas bene ſciueris permiſcere. ¶ Amplius conſiderare debes principia que in virtutibus medicinarum ventris ſolutiuarū declarauimus cū locuti fuimus de principijs vniuerſalibus medicinarū ſimpliciū. ¶ Medicina p̄terea ſolutionē faciēs plurimū operabitur illud ſoluēdo ꝑprietate ſui: ſicut turbith. Et plerūq̄ efficit illud exprimēdo ſui ꝑprietate: ſicut mirabolant. Et q̄nq̄ operatur illđ lenificando ꝑprietate ſui: ſicut ſiracoſt. Et quandoq̄ operat̄ id lambificādo ſicut mucillago pſilij ꝛ pruna. ¶ In plurib⁹ quoq̄ violentarum medicinarū exiſtit aliqua venenoſitas ꝛ ſolutionem ventris efficiunt ſm modum quo nature violentia infertur. Ipſe igit̄ ſunt aptande medicinis in quibus exiſtūt bezariati. ¶ Plerūq̄ et adiuuāt amaritudo ꝛ acuitas ꝛ pōticitas ꝛ ſtipticitas ꝛ acetoſitas i operationibus medicine cū eius ꝑprietas ei p̄ſens affuerit. Amaritudo nāq̄ ꝛ acuitas in reſoluēdo iuuāt. Et ponticitas ꝛ ſtipticitas in premēdo Et acetoſitas in inciſionem faciendam que ad lābendum p̄parat. ¶ Amplius quod lābere facit nō eſt cōiungendū ei qđ in p̄mēdo iuuat taliter vt ſint eorū equales virtutes. Immo melius eſt in hmōi vt vnū poſt aliud tardet̄ vt ſit verbigratia vna duarum medicinarum que lenificat prius ſuam perficiēs operationem q̄ ea que premit: deinde adueniat expreſſiua ꝛ expellat qđ lenificatū fuit. Et in reliquis ſm hanc cōſiderationē.

¶ De eo qđ ex hoc capitulo in alijs locis inquirēdū eſt. Cap. 10.

Medicine ventris ſolutiue ꝛ lenificātes que bibūt̄ ꝛ epithymātur ꝛ reliqua ab eis: in noſtro antidotario ſunt reliquēde. Et ſm etates vniuſcuiuſq̄ etiā medicinarū ſimpliciū melioratio. Et q̄liter ſit ei ſuccurrēdū. Et quomō ſit ei i potu tribuēda: in medicinis requiratur ſimplicibus. Pillule preterea ad bibēdū dande nō ſunt poſtq̄ deſiccate ſunt ꝛ facte fuerit vt lapides. Neq̄ etiā cū ſunt molles: ne penetrent ꝛ retineātur Sed ſint ſicut q̄ñ ſiccari ceperint: ꝛ digitis cedant ſi comprimantur.

¶ De vomitu. Capl'm. 11.

Homines qui ſunt remotiores ab hoc vt medicus eos vomere faciat leuiter aut propter naturam ſunt homines q̄ pect⁹ habēt ſtrictū ꝛ q̄ male anhelāt: et q̄ ad ſanguinem ſpuēdum ſunt apti ꝛ homines colla habentes gracilia: ꝛ apoſtematibus que in iploꝝ nalcunt̄ gulis apti: ꝛ ſtomachos habētes debiles: ꝛ multū pingues. quoniam iſtis cōueniētius eſt vt venter ſoluatur: ꝛ macris melior eſt vomitus colere ipſorum aptus. Aut propter vſum homines quibus difficile eſt vomere: neq̄ vomendi habent conſuetudinem: quoniam ſi iſtis vomitus prouocatus fuerit fortibus vomitib⁹ nō

remanebit quin ipſorum vene in membris anhelitus ſcindantur et perueniãt ad ptiſim. Cum autẽ alicui⁹ res qualis ſit ignorabitur vomitibus leuib⁹ pri⁹ erit experiendus qui ſi ei fuerint faciles exi-mus et fortes auſi dare ſicut illũ qui fit ex elleboro: et ſibi ſimile. ¶ Et ſi non oportuerit vt fiat quaten⁹ vomant: aut fuerint vn⁹ cui neceſſariũ erit dare vomitũ prepara ipm ante et fac ei conſuetudinẽ et mollifica ipſius nutriẽtia et fac ea vnctuoſa et ſoluta: et fac eum quieſcere ab exercitijs: et poſtea da ipſum ei. Et da in potu vnctuoſa: et olera cum vino: et ad comedendũ da ei anteq̃ vomat nutriẽtia bona: et ppie ſi vomitus fuerit difficilis: qm̃ fortaſſe non vomet ipſum: imo natura eum retinebit et melius eſt vt bonũ retineat q̃ malũ. ¶ Cum q̃ poſt cibũ quem comedit cauſa vomendi vomuerit: tardet comeſtionẽ donec fames ſit fortis. Et ſeda ſitim ei⁹ cum aliquo quod ſit ſicut ſirupus macianorũ ſine aqua: et non cum iuleb neq̃ ſirupo acetoſo: qm̃ vomere faciunt. ¶ Cibus aũt qui eſt ei vtilis eſt pullus in cardabẽ et tres phyale vini poſt ipſum. ¶ Et ille quidẽ qui acetoſum vomuerit et nõ cõſueuit et in pulſu aliquod ſignũ febris habuerit comeſtionẽ vſq̃ ad medium diem tardet et ante ipſam aquã calidam roſaceam bibat. ¶ Cui autem acciderit vt coleram vomat nigrã: ipſius ſtomacho ſpongia aceto calido infuſa ſupponaẽ. Et melius quidem eſt vt ſit cibus qui ad vomeñ. ſumitur diuerſus: qm̃ cũ eſt vnus q̃ñq̃ ipſum amplectitur ſtomachus et in dimittẽdo ipſum fit auarus. Poſt vomitũ autem ipſius ſuperfluũ cõferũt aues parue et pulli cum ambulare incipiunt oſſa tñ ſuarũ extremitatũ nõ comedat: qr ſunt grauia et in ſtomacho tardãtur. Et fac eum ingredi balneum. ¶ In hora aũt vomendi currat et exercitetur et fiat vt laboret poſt vomat: ſitq̃ hoc in media die. ¶ In hora preterea vomendi opꝫ vt oculi ligentur ſuperpoſitis pilis duabus: deinde vẽter leui faſcia temperate faſcietur. ¶ Res quoq̃ que vomitus ſunt preparatorie ſunt eruca et raphanus et carica et calamẽtum montanũ et recens et cepe et porri et aqua ordei cum fece ſua et melle et pultes fabarum cũ dulcedine et vinum dulce et nuces cum melle et que ſunt eis ſimilia: et micla q̃ facta eſt ex pane azimo et oleo: et melones et cucumeres eorꝫ ſeia: aut aliquid ex eorꝫ radicibus tritis et in aqua infuſis cũ dulcedine et hermodactili et raphanus. ¶ Qui aũt vinũ biberit inebrians ad hoc vt euomat non incipiat vomere donec adhuc parum bibat ſed bibat multum. ¶ Sucbaba quoq̃ cum bibita fuerit poſt balneum faciet vomere et ſoluet ventrẽ. ¶ Amplius qui vomere voluerit non fortiter maſticare debet prope ipſum.

¶ Cunq̃ autem aliquis fortem vult vomitum ſumere: ſicut qui fit ex elleboro: ipſum bibere debet niſi fuerit qđ prohibeat et poſt duas horas diei et poſt q̃ ſtercus ab inteſtinis exierit. Et ſi cum penna vomuerit: bene erit. Et ſi non moueatur parumper. Et ſi non balneũ mittatur. Penna quoq̃ qua fit vomitus inungenda eſt ex aliquo

qđ fit ſicut oleū ſiſaminū. Qđ ſi incenſio acciderit ⁊ anguſtia ſtomachi detur in potu aqua calida ei aut oleū: qm̄ aut vomitum faciet ꝗt vētrē ſoluet. ¶ Ex eo ꝑterea qđ ad h̄ iuuat eſt ſtomachi extremorū calefactio: qm̄ hoc nauſeā facit. ¶ Cunqꝫ medicinam vomere faciens preparauerit ⁊ ſuā inceperit operationē vomitor quieſcere debet. Et odores bonos olfacere. Et eius extrema comprimēdo ſunt fricanda. Et parum aceti eſt ei in potu tribuendum. Et comedat maciana ⁊ cidonia cum pauco maſticis. ¶ Et ſcito ꝙ motꝰ facit magis vomere ⁊ quies minus. Et eſtas ē tp̄s magis cōueniens vel qđ eſt dignꝰ vt in ipſo fiat vomitus. ¶ Qđ ſi alicui neceſſarius fuerit ⁊ non fuerit figure ipſius conueniēs eſtas erit dignior hora vt in ea concedatur. ¶ Et finium vomitus lōginquior ſecundum modū purgationis prime eſt ſtomachi ſolius ⁊ non inteſtinoꝝ. Et ad modū quidē purgationis ſcđe capitis ⁊ totius corporis. Ipſius vero attractio ⁊ eradicatio eſt ab interioribus. ¶ Et tu quidē cognoſces vomitū conferentē ab eo q̄ nō fecit iuuamētū: ex eo ꝙ ipſum ſequitur alleuiationis ⁊ deſiderij boni ⁊ anhelitꝰ ⁊ pulſus bonitas: ⁊ ſimiliter ex diſpoſitionibꝰ aliarū virtutū: eius autē inceptio eſt nauſea. ¶ Et deterius quidē malū qđ efficit: eſt mordicatio fortis in ſtomacho ⁊ aduſtio ſi medicina fuerit fortis ſicut elleborus: ⁊ qđ ex eo fit quoniā īcipit a ſaliua q̄ fluit: deinde ſequit̄ ipſum vomitus multi flegmatis multotiēs: poſt quē ſequitur vomitus rei liquide tenacis. ¶ Mordicatio quoqꝫ ⁊ dolor erunt manſiui ita ꝙ alia accidētia non mutētur niſi in nauſeā ⁊ anguſtiam: ⁊ quādoqꝫ ſoluitur etiā venter poſtea in hora quarta incipit quieſcere ⁊ ad requiē declinat. ¶ Malū aūt eſt vt vomitꝰ nō perueniat ⁊ magnificetur anguſtia ⁊ accidat tenſio et egreſſio oculorum ad exteriora ⁊ fortis rubedo in eis vtriſqꝫ ⁊ ſudor multus ⁊ interſectio vocis. ¶ Si ergo alicui acciderit niſi ei ſubueniatur: perueniet ad mortē inde. ¶ Illud autē quo ei ſuccurit̄: eſt enema ⁊ doſis mellis cū aqua calida. Et in potu ei dare olea in quibꝰ tyriace virtus exiſtit ſicut oleū de lilio. Et labora donec vomat: qꝛ ſi vomuerit nō ſuffocabit̄. Et adhibe etiam enema qđ ſit apud te preparatum. ¶ Et egritudines quidem que ſunt digniores eo vt in eis fiat vomitus ſunt cronice ſicut hydropiſis ⁊ epilepſia ⁊ melācolia ⁊ lepra ⁊ podagra ⁊ ſciatica. ¶ Uomitus preterea cum ſuis iuuamentis plerūqꝫ affert egritudines: ſicut quandoqꝫ generat ſurditatē. ¶ Amplꝰ minutio non eſt cum eo continuanda; ſed tardanda tribus diebus et precipue ſi in ore ſtomachi fuerit humor. ¶ Uomitus quoqꝫ multotiēs fit difficilis propter humoris ſubtilitatem. Ipſe igitur eſt ingroſſandus potu ſauic ⁊ granis grauati. ¶ Et ſcito ꝙ exitus male rei per inferiora poſt vomitū eſt ſignū ꝙ illud qđ faciebat faſtidium deſcendit inferius. ¶ Et vomitꝰ poſt aſcellationē ē ſignū ꝙ eſt ex accidētibꝰ aſcellandi. ¶ Hora preterea vomendi in eſtate melior cauſa doloris in meridie eſt. ¶ Et vomitus corpori confert ſed viſui nocu-

mentũ facit. ¶ Amplius faciẽdũ nõ ẽ vt pgnãs vomat: qm̃ ſupfluitates corpis ipſius i ea nõ egredienẽ: ꝛ vomitus ꝛ labor eã ad eſtuationẽ pducẽt. Faciẽdũ ẽ igiẽ vt q̄eſcat. Alijs vo q̄bus accidit vomitus ſunt iuuandi.

¶ De eo qd agere debet ille qui vomit. Ca. 12.

Cum ille qui vomuerit a ſuo vomitu euaſerit: os ſuum ꝛ facieꝫ poſt vomitum abluere debet ex aceto aqua tẽperato: vt grauitas que quandoqꝫ capiti accidit: remoueatur. Et paruꝫ maſticis cum aqua macianorꝫ bibat. Et caueat ſibi a comeſtione ꝛ potu aq̄. Et diu quieſcat. Et ipſius inungantur hypocundria. Et ingrediatur balneum. Et abluat ſe velociter ꝛ egrediatur. Et ſi neceſſarium ei fuerit dare ad comedendum ſit res boni ſaporis ꝛ bone ſubſtãtie: et velocis digeſtionis.

¶ De iuuamentis que affert vomitus. Ca. 13.

Hippocrates precepit vomitũ fieri in vnoquoqꝫ mẽſe duobus diebus cõtinuis vt in ſecũdo emẽdeẽ id qd in primo die fuit difficile: ꝛ vt expellaẽ id qd aduenit ſtomacho. Hyp. nãqꝫ ſecuritatẽ facit ꝙ cum eo conſeruatur ſanitas: hoc aũt plus eſt malum. ¶ Et vomitus q̄dẽ q̄ ẽ hmõi euacuat flegma ꝛ colerã ꝛ mũdificat ſtomachũ Ipe nãqꝫ nõ hꝫ qd ipꝫ mũdet ſicut iteſtina hñt cholerã rubeã q̄ ad ea deſcẽdit ꝛ mũdat ea. Et remouet grauitatẽ que accidit capiti: et clarificat viſum. Et aufert faſtidiũ. Et cõfert ei ad cuius ſtomachuꝫ deſcendit colera q̄ ipſius corrũpit cibum quoniam cum precesſerit vomitus eius cibus ſemper mundus veniet. Et remouet abhominationem que fit propter vnctuoſitatẽ ꝛ caſum deſiderij ipſius meri ꝛ qd facit deſiderare acutum ꝛ acetoſum ꝛ põticũ. Et cõfert laſſitati corporis. Et vlceribus que ſunt in renibus ꝛ veſica. Et eſt lepre forte medicamentũ. Et malicie coloris. Et epilepſie ſtomatice. Et icteritie ꝛ aſmati ꝛ tremori: ꝛ paraliſi. Et eſt ex curationibus q̄ conferunt habentibus vlcera nigra magna. ¶ Ipſa quoqꝫ fieri dꝫ ĩ menſe ſemel aut bis poſt repletionẽ ita ꝙ nõ obſeruetur reuolutio ſcita neqꝫ numerus dierũ notus. ¶ Et ille quidem cui maius iuuamẽtũ affert vomitus eſt cuius cõplexio prima eſt colerica: ꝛ eſt macer.

¶ De malicijs q̄ proueniũt ex ſuperfluo vomitu. Ca. 14.

Superfluus vomitus ſtomacho nocet ꝛ ipſum debilitat ꝛ reſoluit ipſum ꝛ facit eum aptum ita vt materie ad eum perueniãt Et obeſt pectori: ꝛ viſui: ꝛ dentibus: ꝛ antiquis capitis doloribus niſi eis qui ſunt propter ſocietatem ſtomachi. Et facit nocumentũ epilepſie capitis que non eſt cauſa inferiorum membrorum. ¶ Superfluitas quoqꝫ que eſt in ipſo nocet epati: ꝛ pulmoni: ꝛ oculo: ꝛ aliquã venarum quandoqꝫ ſcindit. ¶ Ex hominibus preterea eſt qui vult cito impleri: deinde non tolerat immo preparat ad vomendũ. Et actio huius ex eis eſt que perducunt euꝫ ad malas egritudines manſiuas. Ipſe ergo a repletione prohibendus eſt. Et tu ipſius cibum ꝛ potum menſura.

¶ Ut ſuccurratur diſpoſitionibus q̄ accidunt vomenti. Ca. 15.

De prohibitione autem vomendi diximus iam quod oportebat. ¶ Tenſioni vero ⁊ dolori qui ſub hypocundriis fiunt cōferunt pāni aqua calida infuſi ⁊ ſuppoſiti ⁊ oleis lenificantibus et ventoſe cum igne. ¶ Fortem aūt mordicationē in ſtomacho remanentem remouet bibere iura vnctuoſa que cito digerant: ⁊ inungere locū ex aliquo quod ſit ſicut oleum violaceū mixtum cū oleo de keiri ⁊ pauca cera. ¶ Singultum vero ſi cum eo acciderit ⁊ permāſerit rettnebit ſternutatio ⁊ dare ei ex aqua calida ad traiiciendum paulatim. Et de ſanguine quidem iam diximus in capitulo de impedimentis vomitus. ¶ Alcuzem vero ⁊ egritudinibus frigidis ⁊ ſubeth ⁊ interſectioni vocis que accidit poſt ipſum cōfert ligare extrema ⁊ ſtringere ea ⁊ ſuperponere ſtomacho pannū infuſum oleo in quo cocta fuerit ruta ⁊ ſiccidis: ⁊ dare ei ad bibendum mel cum aqua calida. ¶ Et habenti quidem alſubet fiat hoc ⁊ in aurē eius mittatur.

¶ De eo in quo ſuperfluit vomitus. Ca. 16.

Fiat vt ipſe dormiat: ⁊ ingenietur quanto plus poſſibile fuerit quomodo dormiat. Et ligent eius extrema taliter qualiter ligantur cum fluxum ventris retinere volumus. Et ipſius medicetur ſtomachus cum emplaſtris ponticis fortitudinem facientibus. ¶ Quod ſi vomitus ſuperfluerit ⁊ inceſſanter egrediātur humores donec ſanguis exeat: da ei ad bibendum lactis in vino mixti quatuor cotilas: quoniam medicine vomitiue malitiam reprimit: ⁊ ſanguinem prohibet ⁊ naturam lenit. ¶ Qd̄ ſi partē pectoris ⁊ ſtomachi a ſanguine cū hoc mūdificare volueris ne ex eo aliquid coaguleť: da ei ad bibendum ſirupum acetoſum: ſiue ſiue ſit ex melle: ſiue ex zuccaro cū niue infrigidatum paulatim. Cuz hoc quoqͫ quādoqͫ cōfert bibere ſuccuz portulace cū bolo armeno. ¶ Cū ergo ter refactus fueris ꝑ aliquo in quo ſuperfluit medicina: fac ipſum vomere. ¶ Et opz quidē te querere medicinas vomitiuas ſ̄m ſuos gradus ⁊ qn̄o queqͫ earum ad bibendum ſint dande: ⁊ precipue ellebo rum in antidotario ⁊ medicinis ſimplicibus.

¶ De enemate. Ca. 17.

Enema eſt medicamen nobile in expellendo ſuperfluitates que ſunt in inteſtinis: ⁊ in ſedādo dolores renū ⁊ veſice ⁊ apoſtemata ipſoꝝ: ⁊ egritudines colice: ⁊ in attrahendo ſuperfluitates a mēbris principalibus ⁊ ſuperioribꝰ. ¶ Que vero ex eis ſunt acuta debilitāt epar ⁊ ꝑducūt ad febrē. ¶ Ex enematibꝰ ꝓterea fit iuuamen in expellēdo reliq̄as quas inanientia relinquūt. ¶ Formam ỽo clyſteris ⁊ quomō clyſterizeť iā retulimus in .c. de colica. ¶ Videť qͫqͫ cq clyſterizati ſitus melior ſit vt ſupinꝰ iaceat: deiñ reuoluat ſe ad latus dolēs. ¶ Et clyſterizādi hora melior eſt cū eſt aeris frigiditas q̄ſi ſequiť inde ne augmenteť grauitas ⁊ dolor ⁊ eſtuatio et

nauſea. ¶ Balneũ preterea ſolet facere vt ebulliãt humores et ſpargantur. ¶ Clyſteris quoq; cõditio eſt vt aerem et humores retentos attrahat. ¶ Et propter hoc ſm plurimum non eſt bonũ vt balneum enemati premittas. Quod ſi quis in inteſtinis puſtulas habens ipſo indiguerit cauſa febris aut alicuius egritudinis et timuerit ne enema retineat: ſuperponere debet ano ſuo et femori et locis q̃ ſunt in circuitu ſpeltam calefactã cum panno.

¶ De epythimatibus. Ca. 18.

Epithimata ſunt ex medicinis bonis q̃ ad ipſas pueniũt egritudinẽ. ¶ Et medicina fortaſſe duas hȝ virtutes: vnã ſubtiliatiuã et alterã ingroſſatiuã: et erit maior neceſſitas ſubtiliatiue q̃ inſpiſſatiue. ¶ Cũq; ei⁹ inſpiſſatio fuerit tẽperans ſubtiliationẽ et ex ea fiet emplaſtrum penetrabit ſubtilitas et remanebit ſpiſſitudo. Et illa quidẽ que penetrat cõfert ſicut facit coriandrũ cũ hordeo fracto cũ ex eis fit empl'ȝ ſuper ſcrophulas. ¶ Emplaſtra preterea ſunt talia q̃lia epithimatha ſed ẽplaſtra ſunt dura et epithimata currẽtia. ¶ Eſt q̃q; cũ epithimata fiũt cũ pãnis. ¶ Cũq; membris principalibus ſupponunt ſicut epati et cordi et nõ fuerit ibi qđ phibeat: ꝯferũt pãni ſuffumigati ex xiloaloe crudo et virtutib⁹ epithimathum bonum tribuũt odorem quem principalia diligunt.

¶ De embrocis. Ca. 19.

Embroce ſunt medicamẽta cõgrua ei qđ ex capite et aliis mẽbris opꝫ reſolui et illi cui cõplexionẽ neceſſariuȝ eſt permutare. ¶ In mẽbis autem que embrocare oportet ex calido et frigido ſi nõ in eis fuerint ſuperfluitates que deſcendunt: fiat prius embroca ex calefacto. Deinde fiat ex aqua frigida vt conſtringãtur. ¶ Quod ſi res diuerſa fuerit a frigida incipiatur.

¶ De flobothomia. Ca. 20.

Flobothomia eſt euacuatio vniuerſalis q̃ multitudinẽ euacuat. Multitudo aũt eſt augmẽtum humoꝝ ſup equalitatẽ ipſoꝝ in ventris. ¶ Et nemo q̃dem eſt flobothomand⁹ niſi vn⁹ duorum. Un⁹ eoꝝ eſt egritudinib⁹ preparat⁹ quin cũ ipſi⁹ ſanguis multiplicatus fuerit: cadet in eas. Et alter eſt cadẽs in ea. Unuſquiſq; aũt eoꝝ aut flobothomat pp ſanguis multitudinẽ: aut pp ipſi⁹ malitiã: aut ppter vtrũq;. ¶ Ex his q̃dẽ egritudinib⁹ preparat⁹ eſt ſicut q̃ eſt expoſitus ſciatice et podagre fortibus et artetice ſanguineis Aut ille cui accidit ſputũ ſanguineũ ex fiſſura vene q̃ in pulmõe ei⁹ exiſtit tenniter cõſolidata: qñ cũ ipſius multiplicat ſanguis ſcindetur. Et apti epilepſie: et apoplexie: et melãcholie cum ſanguinis multitudine: et ſquinantie: et apoſtematibus interioꝝ: et obthalmie calide Et ex eis q̃b⁹ emorroidaꝝ ſanguis q̃ fluere ſolebat eſt retẽt⁹: et mulieribus q̃bus mẽſtruis ſanguis eſt reſtrictus. Hoꝝ tñ colores non demonſtrant q̃ flobothomari debeãt propter ipſoꝝ obſcuritatẽ aut albedinem aut viriditatem. Et illi q̃ in interioribus mẽbris cũ cõ-

plexione calida debilitatē patiunť. Nam iſtis melius eſt vt in vere minuantur: ſʒ in has nondum inciderint egritudines. Et illis qui bus pcuſſio accidit aut caſus: qm̄ qn̄qʒ minuūtur timēdo ne eis ac cidat apoſtema. Et qui habet apoſtema minuendus eſt: quoniam timeť ne aperiať anteq̄ꝫ maturetur: ſʒ non indiguerit: ꝛ nō fuerit ti bi multitudo. ¶ Et debes ſcire ꝙ dū iſte egritudines timenť ꝛ non dum in eās ceciderint in earū principio penitus flobothomia di mittať: q꞉ humores ſubtiliat: ꝛ eos p corpus fluere facit: ꝛ eos ſano ſanguini admiſcet. Et eſt etiā cū nihil euacuať ex eo qd̄ opꝫ: ꝛ facit qd̄ neceſſaria ſint medicamēta alleuiātia. Cūqʒ maturatio appue rit ꝛ egritudo principiū aut ſtatū p̄terierit: tūc ſi oportuerit vt minu tio fiat ſi nō fuerit qd̄ phibeat: fiat flobothomia. ¶ Flobothomia q̄qʒ neqʒ euacuatio vētris eſt faciēda in die mot⁹ egritudinis: q꞉ eſt dies reqeſcēdi: ꝛ inq̄rendi ſomnum: ꝛ dies ebullitionis egritudinis. ¶ Et cum egritudo eſt habens criſim in cuius tēpore eſt lōgitudo nullo modo ſanguis multus eſt minuendus: ſed ſi poſſibile fuerit quies eſt faciēda. Quod ſi nō fuerit poſſibile vt q̄es fiat ex eo parū minuatur: ꝛ in corpore ſanguis theſaurus recōdatur: ad flobotho miā faciendā ſi apparuerit ꝛ virt⁹ cōſerueť ad reſiſtendū in criſib⁹. Qd̄ ſi multū p̄terierit tpis ex quo q̄s minut⁹ fuerit: ꝛ in hyeme fue rit cōqueſtus ꝙ ſe quaſi fractū ſentiat: minuať ꝛ ſanguis p theſau ro recōdať. ¶ Ampli⁹ q꞉ flobothomia pptерea ꝙ ad diuerſuꝫ tra hit naturā ſʒ plurimū retinet. ¶ Cūqʒ ex multa minutiōe debilita biť virt⁹ multi generabunť] hūores. ¶ Sincopis p̄terea accidit in prima minutiōe cū ſubito euenerit ei q̄ nō cōſueuit: ſʒ vomitū p̄mit tere ē ex eo qd̄ eā phibet: ꝛ ſiľ vomere hora q̄ accidit. Et debes ſcire ꝙ minutio ē pturbās donec q̄eſcat. ¶ Flobothomia q̄ꝫ ꝛ colica ra ro ſiľ eueniūt. ¶ Pregnās p̄terea ꝛ mēſtruata nō minuanť niſi pro pter magnā neceſſitatē: ſicut ē neſſitas retinēdi forte ſanguis ſputū cū virt⁹ fuerit cōueniēs. ¶ Et debes ſcire ꝙ nō quotiēs nolata ſi gna repletiōis aparuerint opꝫ vt minuas. iō: qn̄qʒ ē repletio ex hūo ribus crudis ꝛ eſt tūc flobothomia multū impediēs. qm̄ ſi minue ris nō maturabis eos: ꝛ timebiť ne eger perdatur. ¶ Non aūt ē in cōueniēs vt ille in q̄ melācholia ſuperabūdat: minuať: poſtea medi cina ſolutiua euacueť. Sed ſollicit⁹ eſſe debes ex diſpoſitiōe caloris ſ̄m cōditionē quā nūc dicemus: ꝛ ꝯſiderare tenſionē: qm̄ pter ten ſionē p totū corp⁹ incedentē magis eris confidēs ꝙ flobothomare debes. ¶ Cū vero ſanguis alicuius fuerit bon⁹ pauc⁹ ꝛ fuerint in ip ſius corpore multi mali humores: flobothomia bonū rapiet ꝛ ma lū relinquet. Et cū alicui⁹ ſanguis mal⁹ fuerit pauc⁹ et declinaue rit ad membrum aliquod qd̄ eius declinatio vehementer impedit ꝛ fuerit neceſſariū vt ipſe minuatur: ex eius ſanguine parū erit aſſumē dum. Et cibo bono erit alend⁹. Deinde erit minuendus iterū poſt dies: propterea vt mal⁹ ſanguis ab eo extrahatur: ꝛ bon⁹ reſtaureť.

¶ Quod ſi mali humores colerici in eo fuerint ingenient quatenus ſubtili pharmacia euacuent: aut vomitu: aut vt ſedent. Et ſtude in hoc vt eger quieſcat et digeratur et ocietur. ¶ Et ſi groſſi fuerint antiqui preceperunt vt balneet et in ſuis miniſterijs moueatur: et dabant ei ad bibendum ante flobothomiam et poſt ipſam antequam alia fieret minutio ſirupum acetoſum ſubtiliatiuum coctum cum iſopo. et haſce. ¶ Cum autem flobotomia neceſſaira fuerit cum debilitate virtutis cauſa febris aut aliorum humorum: partire flobothomiam ſicut diximus. ¶ Amplius flobothomia ſtricta magis eſt conſeruatiua virtutis: ſed tamen ſubtilem et clarum interdum ſanguinem fluere facit et ſpiſſum et turbidum tenet. Ampla vero velociter eſt ad ſincopin et magis operatiua in mundificando et tardior ad conſolidandum: ſed tamen eſt dignior ei qui ſecundum putrefactionem flobothomatur et in groſſis. Et amplam quidem efficere in eſtate eſt dignius ſi neceſſarium fuerit. ¶ Flobothomandus preterea ſupinus iaceat quando flobothomatur: quoniam hoc eſt conuenientius ad hoc vt ipſius conſeruetur virtus et ne ei ſuperueniat ſincopis. ¶ In febribus autem a minutione cauendum eſt. ſcilicet in his que vehementis ſunt calefactionis et inflammationis: et in omnibus non acutis febribus in principio in die periodica. ¶ In febribus preterea cum quibus aduenit ſpaſmus eſt a minutione cauendum: licet fuerit neceſſaria: quoniam cum ſpaſmus accidit vigilare facit et ſudare multum: et deijcit virtutem: quapropter ſanguinis theſaurus eſt dimittendus. ¶ Et ſimiliter oportet ex minutione febricitantis cuius febris non eſt ex putrefactione: minoratio fiat propterea vt ad reſoluendum febrem theſaurus reliquatur. Et ſi fortis inflammationis non fuerit et fuerit febris putrida: attende decem regulas et poſtea intuere in vrinali. Et ſi vrina fuerit groſſa et rubedini attinens et pulſus etiam fuerit magnus et facies tumida et febris in ſuo motu: non pigeret flobothomare in hora qua ſtomachus a cibo euacuus. Et ſi vrina fuerit ſubtilis aut ignea et facies a principio egritudinis fuerit tornatilis: caue tibi a flobothomia. Quod ſi interpollatio in ea fuerit tranſeuntes febris: in ipſa fiat minutio ¶ Diſpoſitionem quoque tremoris conſidera: quoniam cum tremor fuerit fortis a minutione cauendum erit. ¶ Amplius ſanguinis qui egreditur colorem attende. Et ſi fuerit ſubtilis albedini attinens ipſum illico retine. ¶ Et ſummopere tibi caue ne egrum ad vnam duarum producas rerum. ſcilicet humorum colericorum ebullitionem: et frigidorum cruditatem. ¶ Cumque in febre te oportebit flobothomare: non attendas quod quidam dicunt. ſcilicet quod non eſt bonum vt poſt quartum diem fiat quoniam bonum eſt vt fiat etiam ſi fuerit poſt. 40. dies: et hoc ſecundum ſententiam Gal. licet premittere et properare ſit melius cum ſignificationes certe fuerit. Quod ſi in hoc erratum fuerit quacumque hora inueneris egrum et oportuerit: flobothoma ipſum poſtquam decem rerum ſollicitudinem habueris. ¶ Multotiens preterea flobothomia in febribus licet neceſſaria non ſit: efficit vt natura fortis fiat ſuper materiam propterea quod eam efficit paucam: et hoc quidem cum fuerit figura et etas et virtus et reliqua talia que permittant. ¶ In febre autem ſanguinea neceſſe eſt vt euacuatio fiat minutione non ſuperflua in principio: et ſuperflua cum affuerit maturatio febris que multotiens remouetur in hora flobotho-

mie. ¶ Tibi quoq̃ cauere debes a minutiõe in repletione vehementis frigiditatis: ⁊ in regionib⁹ fortis frigiditatis: ⁊ in hora fortis doloris: ⁊ poſt balneum reſolutiuũ: ⁊ poſt coitum: ⁊ in etate que eſt minor. 12. annis quãto plus poteris: ⁊ in etate ſenum quãto magis poteris; niſi in figura confiſus fueris ⁊ in ſoliditate muſculorũ ⁊ venarum amplitudine: ⁊ earũ repletione: ⁊ color̃ rubedine. Hos nãq̃ ex adoleſcentib⁹ ⁊ ſenib⁹ flobot homare audebis. Adoleſcẽtes tamen ſm ordinẽ ad flobothomãdũ paulatim p̃rouehere debes cũ pauca minutione. ¶ In corpib⁹ quoq̃ fortis maciei ⁊ fortis groſſiciei ⁊ raris ⁊ albis ⁊ laſſis ⁊ citrinis ſanguinẽ nõ habẽtibus a minutione tibi quãtũ pl⁹ poteris cauere debes. ¶ Ampli⁹ in corporib⁹ q̃ prolixas perpeſſa ſunt egritudines caue tibi a flobothomia niſi ſanguinis affuerit corruptio que te ad hoc perducat: qm̃ tunc flobothomabis ea: ⁊ conſidera ſanguinẽ. Et ſi ipm̃ videris nigrũ ⁊ ſpiſſum extrahe eũ. Et ſi ipm̃ videris albũ ⁊ ſubtilẽ eũ illico cõſtringe: qm̃ in ipſo exiſtit vehemens timor. ¶ A minutiõe preterea tibi cauere debes ſuper cibi repletionem ne materiã nõ maturã ad venas trahas loco eius qd̃ ab eis euacuaſti. ¶ Et op₃ etiã vt tibi caueas ab ea in repletiõe ſtomachi ⁊ inteſtinorũ facta ex fece iã conſecuta ⁊ p̃pinqua imo in eam euacuãdo ſtude. Et illud q̃dem qd̃ eſt in ſtomacho aut corã eo vomitu. Et qd̃ in ĩteſtinis inferiorib⁹ quo poteris: ⁊ ſi nõ alio ſaltem clyſteri. ¶ Caue preterea tibi ne faſtidiũ flobothomes: ſed prolonga ipſum ad hoc vt ei⁹ faſtidiũ digerat. ¶ Et tibi etiã caue ne ſubtilitatẽ ſenſus oris ſtomachi habentẽ aut ipi⁹ debilitatẽ flobothomes. Et infelicẽ ex generatiõe colere rubee ĩ ipo Huiuſmõi nãq̃ ſibi cauere debet. ¶ A nimia quoq̃ audacia in minuẽdo ſibi cauere d₃: ⁊ p̃prie cũ eſt ieiun⁹. Senſus vero ſubtilitatẽ oris ſtomachi habẽtẽ dignoſces p̃pterea q̃ mordicatiua traijcere ei nocet. Et habentẽ oris ſtomachi debilitatẽ cognoſces ex deſiderij ipſi⁹ debilitate: ⁊ dolorib⁹ oris ſtomachi. Et habentẽ os ſtomachi aptũ receptiõi colere rubee in quo ipſa multũ generat dignoſces ex perſeuerãtia nauſee ipſi⁹ ⁊ p̃pterea q̃ colerã quaq̃ hora vomit ⁊ ex oris ipſi⁹ amaritudine. Iſtis nãq̃ cũ flobothomati fuerit: oris ſtomachi ↄſeruatione nõ p̃miſſa accidet inde timor magn⁹ et q̃n moriũtur inde. ¶ Subtilitatẽ vero ſenſus hñti ⁊ debilitatẽ bucelle mũdi panis in rob acetoſo bonũ habente odorẽ infuſe ſunt dãde. Et ſi fuerit debilitas complexionis frigide ſint intincte in aliquo qd̃ ſit ſicut aqua cũ zuccaro cũ alefeniati aut in ſirupo mente muſcato aut ĩ miua muſcata poſtea minuatur. ¶ Aptitudinẽ vero generatiõis colere habẽs eſt mundand⁹ dando in potu ei multitudinẽ aque calide cũ ſirupo acetoſo: poſtea dentur ei bucelle panis ad manducandum deide fiat vt parũper quieſcat: poſtea minuatur ¶ Preparandum preterea eſt vt qd̃ ex bono ſanguine reſolutũ fuerit: reſtauretur ſi fuerit fortis cũ aſſatura carnis que ſit ſuper pru

nas: qm ſi digerit nutrit multū et bene veruntn̄ opʒ vt ſi pauca: qm ſtomachꝰ ꝑpter flobotbomiā ē debilis. ¶ Ampliꝰ vene qn̄qʒ flobotbomant ꝑpterea vt fluxus ſanguinis ex naribꝰ et matrice et ano et pectore ꝓhibeat aut ex alijs exituris: iō vt ſanguis ad id qđ a pte illa eſt diuerſum protrahat: et boc q̄dē medicamē eſt forte i iuuādo ¶ Oportet vero vt flobotbomꝰ ſit vebemēter ſtrictus. ¶ Et ſint vices multe que nō ſint i vna die niſi magne neceſſitatis cauſa fuerit ſʒ i die poſt diē: et quacūqʒ vice minoratio fiat quātū poſſibile fuerit Et ad ſummū melius eſt vt flobotbomie vices ſint multe qꝫ vt ipſiꝰ quātitas ſit multa. ¶ Et flobotbomia q̄dē cū nō eſt neceſſaria colerām rubeam ebullire facit et poſtea aduenit lingue ſiccitas et que ſibi ſunt. Eſt igit ei ſuccurrēdū cū aqua bordei et ʒuccaro. ¶ Qui āt ſecūdare voluerit et nō acciderit ex pria minutione malicia paralyſis aut qđ ſit ſimile: venā manꝰ in lōgitudine flobotbomare dʒ: propterea vt iuncture motio ipſius ꝓhibeat conſolidatiōem et vt amplificetur. ¶ Quod ſi cuʒ boc timor affuerit qꝫ cito ꝯſolidet: ſuper ponatur ipſi pannus oleo cū pauco ſale infuſus et deſupꝫ liget. ¶ Et ſi flobotbomus etiā oleo inunctꝰ fuerit cuʒ fiet flobotbomia ꝓhibebit cōſolidatiōis velocitatē et minuetur dolor: et boc quidē eſt vt ſupꝫ ipm oleum aut ſibi ſimile leuiter inūgat: aut ipſe i oleo mittat: poſtea cuʒ pāno exiccet. Inter flobotbomiā quoqʒ et ſecūdationē dormire flobotbomie ꝯſolidationē feſtinare facit. ¶ Recordare preterea eius quod dixim⁹ diximus de euacuatione in byeme cum medicina qꝫ dies eligēda eſt auſtrina: qm ſimiliter in flobotbomia. Et ſcire debes qꝫ cū minuunt melancolici: et epileptici et illi q̄s minuere oportet in nocte bora dormiēdi opʒ vt ſit anguſtus ſcilicet flobotbomus ne ſanguinis exitus accidat. Et ſimiliter in omnibus q̄ ſecundatione non indigent. ¶ Scire quoqʒ debes qꝫ ſecundatio ſm debilitatis mēſurā eſt tardanda. Et ſi debilitas quidē nō affuerit ſit vltima eius tardatio vna bora. Qui voluerit eam facere vt ſanguis ipſius trabat ſit dies vnꝰ. Amplius flobotbomia trāſuerſa melior ē ei q̄ ſecūdationē vult i eadē bora. Et illa que eſt ſm lōgitudinē ei q̄ vult nō vna eſſe cōtētus ſecūdatione: immo in corde tenet qꝫ eam per multos faciet dies quaqʒ die. Cunqʒ flobotbomie dolor maior fuerit tanto erit eius cōſolidatio tardior. ¶ Multis preterea in ſecūdatione euacuatio ſincopim affert: niſi fuerit poſtqꝫ aſſature aquam ſumpſerit. ¶ Inter flobotbomiam quoqʒ et ſecūdationem dormire probibet: ne ſuperfluitates que extrabuntur cuʒ ſanguine incendant: propterea qꝫ ſuperfluitates i ſomno ad corporis profundum trabuntur. ¶ Ex iuuamentis vero ſecundationis eſt qꝫ flobotbomati virtutem· cū perfectione ſue euacuatiōis que eſt neceſſaria conſeruat. ¶ Et melior quidem ſecundationis terminꝰ eſt vt duobꝰ aut tribꝰ tardetur diebus. ¶ Ex dormitione vo flobotbomie propinqua plerūqʒ accidit in mēbris cōfractio. ¶ Balnea

tio q̄zanteq̄ minutio fiat plerūq̄ aggrauat minutionē ꝓpterea ꝙ cutē ingroſſat ⁊ eā lenificat ⁊ ad labendum aptam efficit niſi flobothomādus multam ſanguinis habuerit groſſitiem. ¶ Et oportet ne flobothomatus in re repellendo ſit audax ſ; ſꝫ ordinē nutriat̄: ⁊ cibū primitus ſubtiliet. ¶ Et ſimiliter oportet ne poſt ipſaꝫ exercitur: ſed declinet ad hoc vt ſupinꝰ iaceat: neq̄ poſt eā balneo vtatur reſolutionem faciente. ¶ Cū aūt aliquis flobothomat̄ ⁊ poſtea ipiꝰ brachium apoſtematur: ex altero brachio minuatur ſecundum ꝙ tolerauerit. Et ſuper ipſum emplaſtrū de ceruſa ponatur. Et ex fortiter infrigidantibus in circuitu eius fiat cataplaſma. ¶ Cumq̄ aliquis eorum flobothomatur in quorū corpibꝰ ſuperabūdantes exiſtūt humores flobothomia fit cā ebullitiōis illoꝝ hūorū ⁊ eorum curſus ⁊ ipſorum permixtiōis: fit ergo frequēs flobothomia eis neceſſaria. ¶ Sanguis quoq̄ melācolicꝰ facit vt frequēs minutio ſit neceſſaria que in preſenti quidem alleuiat: ſed in ſenio peruenit inde ad malas egritudines ex quibus eſt apoplexia. ¶ Amplius flobothomia multotiens commouet febres et multotiens ⁊ reſoluit putrefactionem. ¶ Omnis quoq̄ ſanꝰ qui flobothomatur: illud quod in capitulo de potu diximus accipere debet. ¶ Et debes ſcire ꝙ venarum que flobothomātur alie ſunt que ſunt tm̄ vene ⁊ alie ſunt q̄ ſunt tantū arterie. ¶ Arterie ꝟo minꝰ flobothomātur ꝓpter terrorē eiꝰ qđ in eis exiſtit de timore curſus ſanguinis. ¶ Et ſuarū quidē diſpoſitionū minor ē qđ ex ea ꝑuenit emboriſma: ⁊ hoc q̄dē ē cū fixura fuerit vehemēter anguſta. ¶ Cū aūt fuerit ſecuritas ꝙ ex ea ſanguis nō fluet maxie eſt iuuatiua i egritudinibꝰ ꝓprijs ꝓpter q̄s flobothamāt̄. ¶ Maiꝰ tm̄ iuuamētū qđ ex minutiōe arterie ꝑuenit nō ē niſi cū i mēbro ſibi vicino male ſunt egritudines: quarū cā ē ſanguis ſubtilis ⁊ calidꝰ. ¶ Cūq̄ arteria flobothomabit̄ q̄ ē ei vicina i qua nō erit timor: maximū affert iuuamētū. ¶ Uene p̄terea manus q̄ flobothomātur nō pulſatiles q̄dē ſunt ſex cephalica: nigra: et baſilica: ⁊ funis brachij: ⁊ ſceilem: ⁊ illa q̄ ꝓprio nomine aſcellaris vocat̄: ⁊ ipſa q̄dē eſt ramus baſilice: eis vero ſanior omnibus eſt cephalica. ¶ Opꝫ aūt vt omnes tres ſupra iuncturā aperiant̄ ⁊ non ſub ea: neq̄ in ea: ideo vt egrediatur ſanguis bene taliter vt ſaliat ⁊ vt ſit ſecuritas a nocumētis neruorum ⁊ arteriarū. ⁊ ſimiliter cephalica. ¶ Earum vero flobothomia que fit ſ̄m longitudinem ad conſolidandum eſt tardior: qm̄ ipe ſunt cōiunctionales. In non cōiunctionalibus vero res eſt ad hoc diuerſa. Et in ſciatica q̄dē: et ſceilē: ⁊ i alijs venis meliꝰ eſt vt ſꝫ longitudinē flobotomētur. Et cū hoc opꝫ in cephalica vt a capite muſculi moueat̄ ad locū lene: ⁊ dilatet̄ flobotomꝰ: ⁊ flobotomꝰ flobotomū nō cōſequat̄: qm̄ faciet apa. ¶ Plurimū aūt erroris q̄ euenit i minuēdo cephalicā nō ꝑuenit ex ꝑcuſſione vna lꝫ ſit magna: imo nō accidit nocumētū niſi ꝓpter iterationē ꝑcuſſionū. Et q̄ ex ipſius flobotomia plꝰ tardat̄: ē illa q̄ ſit

in longitudine cui⁹ q̄dē flobothomi dſlatādi ſunt: ſi volūtas affue rit vt ſcōatio fiat. Cū aūt cā nō inuenceris quere aliquē ramoꝝ ei⁹: q̄ ſunt in ſilueſtri aſeid. ¶ Et in vena q̄dē nigra eſt timoꝛ ꝓpter neruū q̄ eſt ſub ea. Et qn̄qꝫ ēt eſt inter duos neruos. Tibi igitur cauere debes vt ip̄aꝫ in lōgitudine flobotbomes: ꝛ ad inferioꝛa. Et foꝛtaſſe ſuꝑ ea erit neru⁹ ſubtilis tē⁹ ſicut choꝛda ꝛ tūc q̄dē opoꝛtebit vt hoc cognoſcaṫ. Et caueaṫ ne ꝑcuſſio in eo cadat ꝛ ꝓueniat inde ſtupoꝛ ꝑſeuerans. In eo autē cuius nerui ſunt groſſioꝛes ramus iſte eſt magis manifeſt⁹. Et erroꝛ q̄dē in ip̄o eſt deterioꝛis nocumēti quare cū erroꝛ accidit ꝛ neru⁹ ille ꝑcuſſus fuerit: nō ꝯſolides flobotbomia: immo ſuꝑ eā pone qđ ipſi⁹ ꝓhibeat ꝯſolidationē. Et ei⁹ q̄dē medicamētū eſt ſicut medicamētū vulneris neruoꝝ. Et nos iā locuti ſum⁹ de ipſo in libꝛo quarto. Caue tibi p̄terea ne res infrigidās ad ipſum ꝑueniat quod ſit. verbi gratia. ſicut ſolatrum ꝛ ſandalum: ſed ipſum ꝛ totum coꝛpus oleo calefacto frica. ¶ Funis autē bꝛachij melius eſt vt tranſuerſe minuatur: niſi vtrinqꝫ fuerit flexuoſa: qm̄ tūc in lōgitudine flobotomaṫ. ¶ Baſilica q̄ꝫ magni eſt timoꝛis: ꝓpterea ꝙ arteria cadit ſub ea: ꝛ ꝙ nerui ꝛ muſculi ēt ſub ea cadūt. In ip̄am ergo flobothomādo tibi caue: qm̄ ſi ꝑcuſſio fuerit in arteria ſanguis nō reſtringeṫ: aut reſtringeṫ difficulter. ¶ Hoꝛum q̄ꝫ ſunt q̄dā quoꝝ baſilice due aſſociantᷓ arterie quaꝝ vna cū ſignata fuerit: eſtimabiṫ ꝙ iā ſit ſecuritas ꝛ foꝛtaſſe ꝑcutieṫ altera: hoc em̄ ſcire debes. Cūqꝫ ligaueris ſm̄ plurimū rei accidet ibi inflatio qn̄qꝫ ex arteria qn̄qꝫ ex baſilica. Sꝫ qualitercūqꝫ fuerit ligaturam ſoluere debes: ꝛ inflationē molliter inūgere: deinde ad ligādū redi. Et ſi inflatio reuerſa fuerit: reitera. Qđ ſi nō iuuerit q̄d erit i hoc ſi baſilicā dimiſeris ꝛ ad ramū q̄ aſcellaris vocaṫ redibis: q̄ q̄dē eſt q̄ ſuꝑ domeſticū aſeid exiſtit ad iferioꝛa. Inflatio nāqꝫ erroꝛē multotiēs efficit ꝛ ligatura ſepe arterie pulſum q̄eſcere facit: ꝛ ip̄am eleuat ꝛ ponit ip̄am ſuꝑ mā: ꝛ exiſtimaṫ ꝙ ſit vena ꝛ flobotbomaṫ. Cūqꝫ quālibet ligaueri venā ꝛ ex ligatura ſuꝑ eā ꝓuenit qđ ſit ſiſe lēti aut ciceri fac i ip̄a qđ i baſilica dixim⁹ ¶ In baſilica q̄ꝫ flobotomāda quāto pl⁹ ad bꝛachiū deſcēderit: erit ſani⁹. Flobotom⁹ p̄ter in venā ꝓcedere dꝫ ad diuerſitatē ꝑtis arterie ¶ In baſilica quoqꝫ nō ſolū cōtingit erroꝛ ex ꝑte arterie: ſꝫ ēt muſculus ſub ea eſt ꝛ neru⁹ pꝛopter quos ēt pꝛouenit erroꝛ: hoc q̄dē iā tibi diximus. ¶ Signum ꝟo erroꝛis in baſilica ꝛ ꝙ arteria iam ſit ꝑcuſſa eſt ꝙ ſanguis egrediṫ ſubtilis ruffus qui ſaliēdo manat ꝛ lenificatur cum eo tactus ꝛ ipſa ſit inferioꝛ: tunc ergo ſuccurre ei: ꝛ in vulneris oꝛificio parum de pilis lepoꝛis pone cum pauco pulueris thuris ꝛ ſanguis dꝛaconis ꝛ aloes myꝛrhe et pauco alcolcotar ꝛ alzegi. Et ſuꝑ ipſam ex aqua frigida quantū poteris roꝛa. Et ſuꝑ locū ipſum flobotomatū ligaturā appone tenacē. Qđ ſi tenuerit vſqꝫ ad tres dies non ſoluas. Et poſt ēt tres dies q̄to plus poteris tibi cauere debes. Et loco empl̄m ex ſtipticis ſuppone. ¶ Multi p̄terea

bolum arteriā illā incidūt penit⁹ vt ipſa cōtrahaf ꝛ caro deſup eam coopiat ꝛ teneat. ¶ Amplius pleriqꝫ hoim ꝑpter ſanguis exitū moriunt. Et qdā eoꝝ ſunt q̄ moriunt ꝑpter fortitudinē doloris ligature quā voluerūt ꝑpter fortitudinē ꝓhibitiōis flux⁹ ſaguinis arterie donec mēbrū factū eſt ꝑ mviā mortis. ¶ Et ſcias qꝫ curſ⁹ ſanguinis nūqꝫ ꝑuenit ēt ex venis. ¶ Preterea ſcire debes qꝫ ſanguis q̄ pl'm de cephalica euacuat eſt q̄ ex colloreo qđ eſt parū ſupra ipm ꝛ parū ſub ipſo egredit ꝛ terminū patis epatis nō ptrāſit ꝛ hyppocūdrioꝝ: ꝛ inferiora nō taliter mūdificat vt inde ſit cura. ¶ Nigre v̄o iudiciū inter cephalicā ꝛ baſilicā eſt mediū. Et baſilica q̄dē euacuat qđ eſt a pte ſuminis ꝛ vētris inferi⁹. Funis v̄o brachij ſil'is eſt cephalice. De ſceile ȝ v̄o dicūt qꝫ q̄ dextra eſt dolorib⁹ epatis cōfert. Et q̄ ſiniſtra dolorib⁹ ſplenis ꝛ qꝫ ſanguis fluere dimittat donec ꝑ ſe ſtringat. ¶ Man⁹ qȝ illi⁹ q̄ flobothomat i calidā aquā eſt ponēda: ne ſanguis cito reſtringat: vt facile egrediat ſi ei⁹ egreſſio debilis fuerit: ſicut eſt in plurib⁹ eoꝝ q̄ ex ſceilē minuunt. ¶ Et ſceilē q̄dē flobothomia melior ē ea q̄ fit in longitudine. ¶ Aſcellaris aūt iudiciū eſt ſicut iudicium baſilice. ¶ Arteria v̄o man⁹ q̄ flobothomat eſt arteria q̄ inter pollicē exiſtit ꝛ indicē. Et eius q̄dē iuuamētū in antiquis dolorib⁹ epatis ꝛ diaphragmatis eſt mirabile. Et Gal. q̄dē iā vidit hoc in ſomnis ꝑcipiebat ei homini hāc facere flobothomiā cauſa doloris quē i epate habebat q̄ eā fecit ꝛ ſan⁹ effect⁹ eſt. ¶ Plerūqꝫ ēt flebothomat alia arteria q̄ ad interiorem partem palme decliuior hac exiſtit: cuius iuuamentum eſt propinquum iuuamento iſtius. ¶ Qui autem venam manus flebothomare voluerit ꝛ non potuerit: non erret in ligando eaȝ fortiter cum inuolutione ꝛ iterationem faciēdo ſed vna die aut duobus dimittat. Uerumtamen ſi percuſſionem reiterare neceſſarium fuerit: prima percuſſione ſe remoueat ꝛ non ab ea deſcendat. ¶ Ligatura vero preterea fortis apoſtema affert. Et infrigidatio panni et ipſius humectatio ex aqua roſ. aut aqua infrigidata eſt bona ꝛ conueniens. Oportet etiam ne ligatura cutem de ſuo loco ante flobothomiam aut poſt eam remoueat. Et corporibus quidem macris ligature fortitudo eſt cauſa euacuandi venas ꝛ retinendi ſanguinem ex eis. In craſſis aūt corporibus ꝑpter latitudinē vene nō apparēt niſi cōſtringant. ¶ Minutoꝝ preterea ſunt quidā qui ingeniātur qualiter dolor regat ſtupefaciēdo manuȝ cōſtrictiōe brachij ꝛ dimiſſione hore vnius. Et ſunt q̄dam qui flobothomum oleo inungunt. Sed hoc totum ſicut iam diximus dolorem lenit ꝛ conſolidationē retardat. Et ſi vene quidem quas in manu nominauimus non apparuerint ſed apparuerint ipſarum rami: prematur manus digito protrahendo inferius. Et ſi ſanguis cito ad ſeipſum reuerſus fuerit cū digit⁹ remouet ꝛ intumuerit: flobothomet. Et ſi nō: minuat ¶ Cūqꝫ lauādi affuerit volūtas: cutis trahat iō vt ꝑcuſſio cooperiatur ꝛ fiat ablutio: deinde ipa ad ſuū ſitū reducat. Pān⁹ quoqꝫ emīnē

tiā bñs rectificet q̄ eſt melior cū pilā b3 ⁊ deſup ligetur. ¶ Cum au-
tē in orificio pcuſſionis adeps egreditur molliter interius reducen
da erit ⁊ non erit incidēda. Et in borum quidē ſecundatione non
eſt fiducia habēda ſine pcuſſione. Et hoc q̄dē in fine capituli vehemē
ter pſcrutabimur; nā ſermo iſte accidētaliter hic igreſſus eſt. ¶ Am
pli⁹ ſcire debes q̄ ſanguinis retētio ⁊ pcuſſionis ligatio: terminatā
habēt horā; l3 ſint diuerſa. Nam quidam ſunt qui tolerare poſſunt
ēt ſi febricitantes eſſent: vt quinq3 aut ſex ſanguinis libre auferant.
Sunt ⁊ alij qui non poſſunt tolerare ipſis etiam ſanis vt vna ſan-
guis libra auferatur. ¶ Uerumtamen tres in hoc conſiderande
ſunt diſpoſitiones. ¶ Una eſt leuitas corporis: ⁊ ipſius laxitas.
¶ Et alia eſt color ſanguinis: nam in hoc etiam multotiens ac-
cidit error: quoniā in principio ſui egreditur ſubtilis ⁊ alb⁹: quare
cū repl'onis ibi affuerit ſignificatio ⁊ oportuerit te flobothomiā fa
cere: nō decipiaris pp̄ter hoc: nā calor ſanguinis in eis repletiōis ſi
gna hñt pmiſcet q̄nq3 l3 tñ inde nō eſt curādū. In eis quoq3 q̄ apata
hñt color ſanguinis errorē facit q̄m apa ſanguinē ad ſeipſum tra-
hit. ¶ Et tertia eſt pulſus a quo recedere nō debes. ¶ Cū ergo ptrā
ſierit pulchritudo coloris: aut mutat color ſanguinis: aut mutabit
pulſus ⁊ pp̄rie ad debilitatē retine. Et ſimiliter ſi aduenerit oſcita-
tiōis accidēs: aut alicū: aut ſingult⁹: aut nauſee: aut ſi cito mutabi
tur color: aut pulchritudo innitere pulſui. ¶ Qui vo magis p̄para
ti ſunt ad hoc vt ſincopis eis velociter accidat: ſunt illi qui calidarū
exiſtunt complexionum: macri: laxa habētes corpora. Et qui ſunt p̄
parati ad hoc vt iſtud eis eueniat tarde: ſunt corpora habētes tēpe
rata: ⁊ carnes duras. ¶ Oportet p̄terea vt minutor flobothomos
habeat multos: quorum quidam ſint pilum habētes: ⁊ quidā pilo
carētes. ¶ Et pilū quidē habētes ſunt cōueniētiores venis labētib⁹
ſicut guidē. Et vt habeat glomerē ex cuculo aut ſerico. Et inſtrumē
tū vomituū ex ligno aut pēna. Et vt ſ. cū teneat pilos leporis: ⁊ medi
camētū ex aloe ⁊ thure: ⁊ folliculū muſci ⁊ diamuſcatū: ⁊ trociſcos de
muſco. Jō vt ſi ſincopis acciderit q̄ eſt vna ex rebus q̄ ex minutiōe ti
met: ⁊ fortaſſe habēs hoc nō vomuerit: ſuccurrat: ⁊ glomerē in os ei⁹
mittat: ⁊ ipā cū iſtrumēto vomere faciat: ⁊ folliculū ei ad olfaciēdū tri
buat: ⁊ faciat ipā traijcere aliq̄d ex electuario diamuſcato: ⁊ ex troci-
ſcis ei⁹ pp̄terea vt ei⁹ vt⁹ viuificet. Et ſi accidat vt ex arteria ſanguis
egrediat: ſuccurrat: ⁊ repleat vuln⁹ pilis leporis: ⁊ cū medicamine ex
aloe ipſo retineat. ¶ Sincopis vero raro accidit in ſanguine egre-
diēte. Immo ſm plurimum non accidit niſi poſt retentionē: niſi ſup-
flu⁹ fuerit ſanguinis exitus: l3 in febribus ſinochis non curemus ſi
vſq3 ad ſincopim perueniat: ⁊ in principio apoplexie: ⁊ in ſquinan-
tijs: ⁊ in magnis apoſtematibus pernitioſis: ⁊ fortibus doloribus:
hoc tamen facere debemus niſi cum virtus fuerit fortis. ¶ Et iam
quidem accidit nobis vt in venis manus ſermonē amplificaremus

ſecundum aliorum ſentẽtias ⁊ obliuiſceremur venis pedis ⁊ alijs ve‑nis: nos ergo in eis ſermonẽ noſtrũ ꝯtinuare opꝫ. ¶ Dicemus ergo ꝙ ex venis pedis eſt ſciatica q̃ flobothomatur a parte ſilueſtri alca bi: aut ſub eo: aut ſupra ipſum. Et ligatur illð qð eſt ſupra ipſum a ſummitate coxe vſqꝫ ad cabi: ⁊ inuoluit̃ faſcia fortiter aut inſtita. Et melius quidẽ eſt vt añ balneetur in aqua calida ⁊ vt ipſa in longitu‑dine flobothomet̃. Qð ſi ipa fuerit occulta: aliq̃s ſuoꝝ ramoꝝ flobo thomet̃ qui inter minimũ ⁊ ſcðm digitũ ab eo exiſtit. ¶ Et iuuamẽ tũ q̃dẽ in flobothomia ſciatice eſt magnũ in dolore ſcie. Et ſil'r in po dagra. Et in varice. Et in elephãtia. Sꝫ ſciatice ſcðatio eſt difficilis ¶ Et ex eis eſt ſaphena q̃ eſt ſup ꝑtẽ domeſticã alcabi ⁊ ẽ manifeſtior ſciatica. Et ipſa q̃dẽ flobothomat̃ ꝓpterea vt euacuet̃ ſanguis ex mẽbris que ſunt ſub epate: ⁊ vt ſanguis a ꝑtib⁹ ſuꝑiorib⁹ ad inferio res declinetur: q̃re mẽſtrua vehemẽter ꝓuocat: ⁊ emorroydaꝝ orifi‑ci aaperit. Et rõ q̃dẽ facit oportere vt ſciatica ⁊ ſaphena ſimilis exi‑ſtãt iuuamẽti: ſꝫ exꝑimẽtũ facit vt oꝑatio ſciatice plurimũ cõueniat dolori ſcie: ſicut ſi hoc eſſet debitũ. ¶ Et ſaphene q̃dẽ flobothomia melior eſt q̃ fit trãſuerſe latitudini attinẽs. ¶ Et ex eis ẽ vena curua ture q̃ flobothomat̃ ſub genu poplitis: q̃ tñ efficit q̃tũ ⁊ ſaphena. Sꝫ eſt fortior ſaphena i ꝓuocatiõe mẽſtruoꝝ: ⁊ i dolorib⁹ ani: ⁊ emor roydib⁹. ¶ Et ex eis eſt vena q̃ eſt poſt alaurcob q̃ eſt q̃ſi ramus ſaphe ne: ⁊ oꝑatur quãtum ipſa. ¶ Et ad ſignum quidẽ venaꝝ pedis flobo thomia cõfert egritudinib⁹ q̃ ſiũt ex materijs ad caput declinãtib⁹ ⁊ egritudinib⁹ melãcolie. Et ipa q̃dẽ magis debilitat ꝟtutẽ q̃ꝫ flobo thomia venaꝝ man⁹. ¶ In venis aũt q̃ flobothomant̃ ⁊ ſunt i ꝑte ca pitis excepta guidẽ eſt vt trãſuerſe flobothomẽtur. Et eaꝝ q̃dẽ q̃dã ſunt q̃ ſunt vene: ⁊ q̃dã q̃ ſunt arterie. ¶ Uene ergo ſũt ſicut vena frõ tis q̃ inter duo exiſtit ſuꝑcilia. ¶ Et ipſius q̃dẽ flobothomia cõfert grauitati capitis: ⁊ ꝓprie illi q̃ eſt in poſteriore ꝑte capitis ⁊ grauita ti oculoꝝ ⁊ ſtupori: ⁊ dolori capitis ⁊ dolori capitis ꝑſeuerãti antiquo ¶ Et vena que ſuper caput flobothomatur propter emigraneam ⁊ vlcera capitis. ¶ Et due vene temporum que flexuoſe incedunt. Et due vene que ſunt in angulis oculorum lachrymalibus. Et ſm pluri rimum non apparẽt niſi ꝑ cõſtrictionẽ ſuffocãt̃. Et in ipſis q̃dẽ flo bothomus nõ eſt ꝓfundãd⁹: q2 fortaſſe fiẽt fiſtule ex ꝑcuſſione oſſis ⁊ ex eis nõ egredit̃ ſãguis niſi pauc⁹. ¶ Iuuamẽtũ ꝟo flobothomie ipſaꝝ duaꝝ exiſtit in dolore capitis: ⁊ i dolore emigraneo. ⁊ optalmia antiqua. ⁊ lachrymis: ⁊ pãno: ⁊ ſcabiei palpebraꝝ: ⁊ eaꝝ bothor ⁊ no‑ctilopis. ¶ Et tres vene parue quarum locus eſt poſt illum vbi extre mitas auris tangit cum peruenit ad capillos. Et vna quidem ha‑rum trium eſt magis manifeſta que flobothomatur in principio aque ⁊ cum caput ſtomachi recipit fumum. Et propter hoc confe‑runt vlceribus aurium ⁊ colli ⁊ poſteriorum capitis. Et Gal'. q̃dẽ ne gat qð quidam dicunt ꝙ due vene q̃ ſunt poſt aures flobothomant̃

vt qui filios gignũt ipſos nõ gignant. ¶Et ex venis iſtis ſunt quidem:q̃ ſunt due. Et minuunt̃ in principio lepre:et fortis ſquinantie ꝛ coanguſtatione anhelitus:et aſmate acuto:et raucedine vocis:ꝛ in habente apoſtema in pulmone:et dilnia que eſt ex multo ſanguine calido:et egritudinibus ſplenis et laterũ. Et opꝫ vt diximꝰ ante: vt flobothomo pilum hñte minuant̃. ¶Modꝰ vero ligãdi eas eſt ꝙ opꝫ trahere caput ad ꝯtrariũ partis flobothomie vt vena extendẽdo fiat ſicut chorda:ꝛ ꝯſideret̃ que ps ſit magis declinãs:ꝛ fiat flobothomia ex cõtrario partis illꝰ. ¶Opꝫ pterea vt eius flobothomia fiat in latitudine:ꝛ nõ in lõgitudine:ꝛ ſicut fit in ſaphena ꝛ ſciatica. Et cũ hoc toto opꝫ vt ipſius flobothomia cadat in longitudine. ¶Et ex eis eſt vena q̃ eſt in lepore:cuius flobothomie locus eſt ipſius extremitas q̃ digito preſſa in duo partit̃:vbi quidem fit flobothomia:ſi ſanguis qui inde egredit̃ eſt paucus. Et ipſius q̃dẽ flobothomia ꝯfert calips:ꝛ turbationi oculorũ et emorroydibus:et botor que in naribus naſcuntur:et prurituí qui fit in eis. Ueruntamen plerũq̃ accidit ex eo coloris rubedo perſeuerans que ſimilatur ſabaf et corrũpit faciem:et eſt ipſius impedimentũ maiꝰ ſuo iuuamento. ¶Et vene quidẽ que ſunt ſub aleſe a parte nocre: quarum flobothomia cõfert egritudini oculorũ antique que eſt ex ſanguine ſubtili et antiquis capitis doloribus. ¶Et ex eis ſunt vene que ſunt in labijs et ſunt quattuor:et ſuper vnũquodq̃ eorꝫ exiſtit par que cõferunt vlceribꝰ oris ꝛ alcola et doloribꝰ gingiuarũ ꝛ earuꝫ aꝑatibus et ipaꝝ laxitati ꝛ vlceribꝰ ꝛ fiſtulis ꝛ fixuris q̃ ſunt in eis. ¶Et ex eis eſt vena que eſt ſub lingua ſuꝑ occultũ menti que minuit̃ in ſquinantijs et aꝑatibus duarũ amigdalarũ. ¶Et ex eis vene que ſunt ſub lingua et exñtes ſuꝑ ipam linguã. ¶Et minuuntur ꝑpter lingue grauitatẽ q̃ eſt ex ſanguie que q̃deꝫ in lõgitudine ſunt minuẽde:q2 ſanguinẽ cõſtringere q̃ fluxit ex flobothomia in latitudine facta eſt difficile. ¶Et ex eis eſt vena alãſuta q̃ inter mẽtum et labiũ eſt inferiꝰ q̃ flobothomat̃ propter oris fetorẽ. ¶Et ex eis eſt vena furcule q̃ flobothomat̃ i medicationinꝰ oris ſtomachi. ¶Ex arterijs ꝟo q̃ ſunt in capite eſt arteria tpis q̃ qñq̃ flobothomat̃:qñq̃ incidit̃:ꝛ qñq̃ extrahit̃:ꝛ qñq̃ adurit̃. Et hoc fit ꝑpterea vt acuti rheumatiſmi:ꝛ ſubtiles ꝯſtringant̃ q̃ ad oculos deſcendũt:ꝛ ꝑpter ãpliſicationis ꝑncipiuꝫ. ¶Et due arterie q̃ ſunt poſt aures q̃ flobothomant̃ ꝑpter ſpecies obtalmie:et ꝑncipiũ aque:et pãnũ:ꝛ noctilopas:ꝛ ãtiquũ dolorẽ capitis. ¶In earũ tñ flobothomia ſemꝑ exiſtit timor:et cũ hoc tardat̃ conſolidatio. ¶Gal. quoq̃ dixit ꝙ cuiuſdam in gula vulnerati arteriam percuſſio parumper tegit ex qua magna ſanguinis pars mauauit. Sꝫ Gal. ei ſubuenit cũ medicamento thuris et aloes et ſanguinis draconis et myrrhe: et reſtrictus fuit ſanguis et dolor antiquus quem in exteriore parte coxe poſterius conſueuerat habere receſſit.

¶Et ex venis que in corpore flobothomant: ſunt due vene ſuper ventrem quarum vna ſuper epar conſiſtit: et altera ſuper ſplenem eſt poſita. Et flobothomatur dextra in hydropiſi. Et ſiniſtra i egritudinibus ſplenis. ¶Scito preterea quod flobothomia duas habet horas horam electam: et horam neceſſariam. ¶Hora vero electa eſt eius que eſt in lumine diei: et poſt digeſtionis complementum et ſuperfluitatum expulſionem. ¶Et hora neceſſaria eſt hora que fieri oportet et que tardari non poteſt: et in qua res prohibitoria non attēditur. ¶Scias etiam quod flobothomus obtuſus eſt magno impedimento quoniam errat et nō ſequitur ſcilicet quod debet: et apoſtemare facit et dolere. ¶ Cū ergo flobothomo operaberis non manu ꝑmēdo impellas ſed ſuauiter blandiēdo. Et etiam furtim agas vt flobothomi extremitas ad interiora vene perueniat: quoniam ſi illud duriter feceris ſepe caput flobothomi intus in vena occulta rumpet fractura et facit vt vena refugiat et non vulnerabit venam. Et ſi perfidioſe inſtiteris vt cum eo flobothomes: augmentabis malitiam. Quapropter experiri debes qualiter flobothomus ingrediatur cutem anteꝗ̄ cum eo flobothomes et cum percuſſionem ſecundare volueris ſi tibi neceſſarium fuerit. ¶Tibi preterea cauere debes ne venam impellas et ſanguinē infles: quoniam tunc lapſus et remotio minus erūt. ¶Cūque vena tibi rebellauerit vel occultauerit et ipius repletio ſub ligatura nō apparuerit: ſolue ipſam et multotiēs liga et iniunge eam: quam cōprimēdo deſcēde et aſcende donec eam manifeſtare et apparere facias. ¶Et hec quidem experieris cum duobus digitis vnūquodque locorum tangēs in quibus ſcis venam extendi. Et quādoque tangens vtriſque: etiā quandoque vno ipſorum et cum altero facies ſanguinem incedere donec altero cadēte ipſius ſenties ſanguinis acceſſionē cum ad ipſum perducitur ſanguis et eius receſſionē cum dimittitur. ¶Et ſcito quod caput flobothomi habet ſpacium in quo penetrat: quod tamē nō eſt lōgum ne ad arteriam aut neruum penetret. Et ipſum quidē plurimū impellere debes cū vena fuerit magis ſubtilis. ¶Oportet aūt vt flobothomi apprehenſio fiat pollice et impudico: et dimittatur index ad palpandū. Et vt in medio ferri fiat apprehēſo pollice. Et non apprehendatur ſuperius: quoniam non bene tenebitur: immo erit vacillās ¶Cumque vena remouendo ſe ad partem vnam mutabitur: oppones ei ligaturā et ſtricturam ecōtrario partis illius. Et cum remouēdo ſe ad duas partes equaliter mutabitur nō debebis eam in longitudine flobothomare. ¶Et ſcito quod oportet ſtrictio et compreſſio ſint ſecundum quātitatem diſpoſitionis cutis in duritie ſui et groſſitie et in multitudine carnis et abūdātia. Et oportet vt etiā ligatura ſit propinqua. Cūque ligatura venā occultauerit: fac ſignū ſuper eā. Et caue tibi ne a ſigni rectitudine remoueatur cum ligaturā facies: et cū hoc toto ipelle flobothomū. Cū autē vene declinatio et ipſius eleuatio tibi rebelles extiterint: ſcinde locū quod eſt ſuper eam in corporibus macris proprie et cum

vncino operare. ¶ Caſus preterea ligationis ꝛ cōſtrictiōis in iunctura ꝓhibet venaꝝ impletionē. ¶ Cū ꝗ volueris lauare digito tuo tēde cutē vt a rectitudine remoueatur foraminis: deinde laua ꝛ exicca ꝛ pone pannū eminentiā habentē ꝛ dimitte cutē vt ad locū ſuuꝫ redeat. ¶ Et ſcito ꝙ ꝗ multū ſudat causa repletionis eſt flobothomia indigens. ¶ Et multotiēs etiā habenti febrē ꝛ habenti dolorem capitis qui ex cōſilio flobotbomia eſſet medicand' ſuperuenit fluxus ventris naturaliter ꝗ flobotbomiā excuſat.

¶ De ventoſis. Cap. 21.

Ventoſe cutis partē magis mūdificāt ꝙ flobothomia. Et pl' extrahūt ſanguinē ſubtilē ꝙ groſſum. ¶ Et ipſaꝝ quidē iuuamentū in corporibus compoſitis groſſis ꝛ craſſis ꝛ groſſum habētibus ſanguinē eſt paruū: qm̄ ex iſtis nō extrahunt ſanguinē: neqꝫ extrahūt ſicut opꝫ immo ꝗ ex eo vehemēter eſt ſubtilis ꝛ cū difficultate: ꝛ in membro ventoſato debilitatem efficiunt.

¶ Quidā aūt precipiūt vt ventoſe in principio menſis non apponantur: qm̄ humores nōdum amoti fuerūt: neqꝫ ebulierūt: neqꝫ in fine menſis: qm̄ humores tūc ſunt minuti. Sed in medio menſis: cū humores ſunt ebullientes: ꝛ in ſui augmento luminis in corpore lune augmentū ſequentes ꝛ augmentat cerebruꝫ in craneis: ꝛ aqua in fluminib' acceſſionē ꝛ receſſionē habentib'. ¶ Ex ſuis vero horis in die melior eſt hora ſecūda ꝛ tertia. ¶ Et opꝫ quidem vt a ventoſis ſibi quilibet caueat poſt balneū: niſi cuius ſanguis fuerit groſus: quoniā ipſe ſepius balneari debet ꝛ vna hora morari: ꝛ poſtea ventoſas apponere. ¶ Plurimi aūt hominū abhorrent vētoſas in anteriorib' capitis apponere: ꝛ reperiunt in hoc ſenſum ꝛ intellectum impediri. ¶ Et ventoſe quidem ſuper nocram que eſt in collo poſite nigre vicarie exiſtunt: ꝛ conferunt ſuperciliorꝝ grauitati: ꝛ alleuiāt palpebras ꝛ cōferunt ſcabiei oculoꝝ ꝛ fetori oris. Et ſuper alcheel vicē tenent baſilice: ꝛ conferunt dolorib' humerorū ꝛ gule. Et ſuper alchada poſterius ſunt vicarie cephalice: ꝛ cōferūt tremori capitis ꝛ mēbris que ſunt in capite ſicut facies ꝛ dentes et mole et aures et oculi et gula et naſus. ¶ Ventoſe autē que nocre ſuperponuntur obliuionē hereditare faciunt veraciter ſicut quidam dixerunt: qm̄ poſterior pars capitis eſt locus cōſeruatiōis quem ventoſe debilitant. ¶ Alcheelie vero debilitāt os ſtomachi. ¶ Et ꝓpter alchadam quidē qñqꝫ accidit capitis tremor parumper: ita ꝙ mutem'nos a nocra ꝛ ab alcheel parūper aſcendam': niſi cū fuerint neceſſarie ꝓpter fluxū ſanguinis ex tuſſi: qm̄ tunc cū eis eſt deſcēdēdū ꝛ nō aſcendēdū. ¶ Et he quidē ventoſe que alcheel ſuperponūtur ꝛ inter duas ſpatulas conferunt egritudinib' ſanguineis: et ſpaſmo ſanguineo: ꝛ aſmati ſanguineo ſed ſtomachuꝫ debilitant ꝛ cordis tremorem generāt. ¶ Et ventoſe quidem ꝗ cruribus ſuperponuntur ſunt minutiōi ꝓpinque: ꝛ mundificāt ſangui[illegible]cant mē-

ſtrua. ¶ Et ei quidem que ex mulieribus alba exiſtit ꝛ laxa ſangui-nē habens ſubtilem ventoſe in cruribus poſite ſunt meliores ꝙ flo botbomia q̄ fit in ſaphena. ¶ Quidam preterea dixerūt ꝙ vento-ſe ſup occiput poſite ꝛ ſummitatē capitis conferūt amētie ꝛ ſcoto-mie ꝛ tardāt canos queadmodū dixerūt. ¶ In hoc vero cōſidera-tio eſt habēda. Nā iſtud in his operatur corporib' ꝛ non in alijs: qm̄ plurimis corporū feſtinare faciūt canos: ꝛ impediūt intellectū: ꝛ cōferūt egritudinibus oculi. Et hec quidē eſt maior eaꝝ vtilitas qm̄ ꝯferūt eoꝝ ſcabiei: ꝛ bothor: ꝛ almuſeragi ꝛ egreſſioni vuee. Sꝫ intellectū impediūt ꝛ faciūt hereditare ſtupiditatē: ꝛ obliuionē: et malitiā cogitationū: ꝛ egritudines pmanētes: ꝛ nocēt aquā in ocu lo habentibus. Sed fortaſſe ſi hora ſe preſentauerit qua illud fieri debet non impediunt. ¶ Ventoſe aūt ſub mēto poſite proſunt den-tibus repletis: ꝛ faciei ꝛ gutturi: ꝛ mundāt caput ꝛ mandibulas. ¶ Et ventoſe rhenib' ſuppoſite cōferūt apoſtematibus coxarū: ꝛ ea rū ſcabiei: ꝛ bothor: ꝛ podagre: ꝛ emorroydib': ꝛ elephātie ꝛ vēto-ſitatib' veſice: et prurituí dorſi. ¶ Cunꝗ vētoſe iſte fuerint cū igne ſiue ſint cū ſcalpellatione ſiue abſꝗ ea iuuabūt etiā in hoc. ¶ Sed ille quidē q̄ ſunt cū ſcalpellatione ſunt fortiores preterꝗ in ventoſi tate. Nā q̄ ſine ſcapellatione ſunt in remouēdo ventoſitates frigi das ꝛ vt radicitus euellantur hic ꝛ vbiꝗ ſunt fortiores. ¶ Vētoſe preterea in anteriori parte coxaꝝ teſticuloꝝ apoſtematib' cōferūt ꝛ vulnerib' coxaꝝ ꝛ crurū. ¶ Et ventoſe in poſteriori parte coxaꝝ ſuperpoſite proſunt apātib' ꝛ exituris q̄ in natibus fiūt. ¶ Et ven-toſe poſite ſub poplite cōferunt pulſatiōi poplitis q̄ ex calidis ge-neratur humorib' ꝛ exituris malis ꝛ vlcerib' putridis in crure et pede. ¶ Et ventoſe ſuper duas alcabi cōferūt ꝓhibitioni inſtrumē tore ꝛ ſciatice ꝛ podagre.

¶ Ventoſe aūt ſine ſcarificatiōe qnꝗ ponūtur propterea vt mate-ria a parte ſui mot' trahaꝭ: ſicut cū mām̄illis ſuperponūtur ideo vt curſus ſanguinis mēſtrui retineaꝭ. Et qnꝗ querūꝭ vt apā ꝓfun dū ad exteriora trahaꝭ: ideo vt medicamētū ad ipm̄ perueniat. Et qnꝗ requirūtur ꝓpterea vt apā ad aliud mutetur mēbrū qđ igno bilius in vicinitate exiſtit. Et quādoꝗ requirūtur ꝓpter ea vt mē-brū calefiat ꝛ ſanguis ad ipm̄ trahaꝭ: ꝛ ipius reſoluātur ventoſita tes. Et qnꝗ requirūtur ꝓpterea vt mēbrū ad ſuū naturalē locū re ducatur a quo remotū fuit ſicut fit in ruptura inguinis. Et qnꝗ requiruntur iđ vt dolor ſedetur ſicut cū ſupponunꭋ vmbilico in do lore colice vehemēter cogēte: ꝛ in ventoſitatibus vētris: ꝛ in dolori bus matricis q̄ accidūt apđ motū mēſtruoꝝ ꝛ ꝓprie i adoleſcētib': ꝛ ſup laxitatē ptis exterioris coxe: ſicut fit i ſciatica ꝛ cū timeꭋ oſſis exi tus a iūctura: ꝛ iter duas āchas ꝓſunt duab' anchis: ꝛ duab' ptib' iteriorib' coxaꝝ ꝛ emorroydib' ꝛ hn̄ti rupturā iguinis ꝛ podagrici. ¶ Vētoſe q̄ ſup nates poſite a toto corpe trahūt vt a capite. Et cō

ferũt iteſtinis ⁊ mẽſtruoꝝ ſanãt corruptionẽ: ⁊ alleuiaƭ p̄ eas corp⁹
¶ Et dicemus quidem ꝙ in ventoſis cũ ſcarificatione tria exiſtunt iuuamenta. Primũ eoꝝ eſt euacuationis ex ipſo mẽbro. Et ſecũdũ eſt repoſitionis ſubſtantie ſpiritus ne euacuationẽ humoris q̄ educitur ſequendo euacuetur. Et tertium eſt q̄m non curat vt ex principalibus membris fiat euacuatio. Scarificatio vero profunda eſt vt ex profundo trahatur. ¶ Locus preterea vbi ventoſa adheret quandoq̧ apoſtemaƭ ⁊ fit difficile ad ipſam remouendã. Pannus ergo aut ſpõgia in aqua tepida infuſa que caliditati attineat: ſumatur ⁊ cum ea in circuitu fiat embroca. Et hoc quidem freq̄ter contingit cũ ſuper mãmillarũ partes ventoſas ponimus vt ſanguinis menſtruoꝝ fluxus ⁊ ex naribus arceatur: quãobrẽ ſuper ipſas mãmillas eas ponere nõ debem⁹. ¶ Cũq̧ loc⁹ vẽtoſe inungeƭ: ꝑpe ipſam ſuſpẽde ⁊ nõ tardes: ſ; ad ſcarificandum feſtina. Sitq̧ prĩa poſitio leuis ⁊ cito remoueaƭ ipſa. Deinde ſm̃ ordinẽ tardeƭ ipſius remotio ⁊ tolerantia. Et op; quidẽ vt ventoſatus ⁊ poſt vnã horã cibetur. ¶ Infans preterea in tertio anno ventoſeƭ poſt tranſactis duobus annis: quoniã prorſus non debet ventoſari cum eſt vnius anni. ¶ In ventoſis quoq̧ fit ſecuritas ne materie ad inferiora deſcendant. ¶ Et colericus quidem ventoſatus poſt ventoſas comedere debet grana mali granati ⁊ ipſoꝝ ſuccũ ſcariolaꝝ cũ zuccaro aut lactucas cum aceto.

¶ De ſanguiſugis. Ca. 22.

Indi dixerunt ꝙ in quarundã ſanguiſugarũ natura exiſtit venenoſitas. ¶ Ab eis igitur cauendũ eſt que ſunt ex genere magna habentium capita: ⁊ quarum colores ſunt antimoniales et nigre: aut quarum color eſt viridis: aut que ſunt lanuginem habẽtes ⁊ ſimiles mezameiz: ⁊ ſuper quas exiſtunt fila coloris azuli: ⁊ quarum color ſimilatur madion. In omnibus enim iſtis exiſtit venenoſitas. Et proueniunt ex eis apoſtemata ⁊ ſincopis: ⁊ ſanguinis fluxus ⁊ febris: ⁊ laxitas: ⁊ vlcera mala. Eas quoq̧ non accipias ex aq̄s malis in quibus limus aluei eſt niger ⁊ cenoſus ⁊ motus ſtatim turbat aquam ⁊ fetet: ſ; illas elige que in aquis colliguntur cocbalib⁹ tolubiatu: ⁊ in quibus morantur rane. Neq̧ attendas illud quod quidã dicunt ꝙ ſi ſint in aquis vbi morãtur rane ſunt male. Sitq̧ earũ color ſimilis rei ſuper quã exiſtit viriditas. Et tendantur ſuper eas fila duo colorẽ arſenici habẽtia. Et ruffe rotũde q̄ ſunt coloris epatis. Et ille q̄ ſimilãtur parue locuſte ⁊ q̄ caude muris ſiles exiſtũt ⁊ minute parua habẽtes capita: oẽs iſte eligẽde ſunt. Et nullas magis eligas ꝙ̄ habẽtes vẽtres rubeos: ⁊ dorſu; viride: ⁊ p̄cipue ſi ex aq̄s fuerint currẽtibus. ¶ Extractio p̄terea ſanguis a ſanguiſugis facta profundior eſt extractione q̄ fit cu; ventoſis. ¶ Et ipſe quidem anteq̧ ponantur quaſi per vnã diẽ colligende ſunt. Et cõſtrictione faciendũ eſt vt euomãt donec qd̄ in earũ exiſtit vẽtrib⁹ egrediatur ſi hoc fieri poterit. Et ipſis parum ſanguis agni aut

alterius rei p̄iiciatur vt inde nutriant̄ anteq̄ ponant̄: deide ſumā tur tea⁊ viſcoſitas ⁊ſordities cū aliquo qḋ ſit vt ſpōgia mundent̄. ¶ Locus preterea vbi ſunt aponēde cū baurac lauet̄: ⁊fricatiōe ru bificet̄: poſteaq̄ voluntas apponēdi ſanguiſugas affuerit in aquā p̄iiciant̄ dulcē ⁊emūdent̄: deinde apponant̄. ¶ Ex eo aūt qḋ eas effi cit volūtarias ad ſe ſuſpendendū eſt vt loc⁹ luto liniat̄ aut ſanguie ¶ Cūq̄ he fuerint plene ⁊eas p̄iicere volueris: pulueriza ſup eas pa rum ſalis aut cineris aut baurac aut ſete cōbuſte aut lini aut ſpon gie cōbuſte aut lane cōbuſte ⁊ cadēt. ¶ Et meli⁹ quidē eſt vt poſtq̄ cadūt loc⁹ ventoſa ſugat̄: ⁊ex ſanguine loci parūper accipiatur vt morſure ipſarum malitia remoueat̄. ¶ Qḋ ſi ſanguis non conſtrin getur: galle cōbuſte aut calx aut cinis aut tegula cōbuſta ⁊ ſubti liter pulueriẓata ſuperponatur: aut aliqua ab iſtis ex eis q̄ ſangui nē ꝯſtringunt. Et hoc q̄dē op; vt ſint apud eū ꝑparata q̄ ſanguiſu gas apponit cū ipſe ſe ſuſpendāt. ¶ Appoſitio preterea ſanguiſu ga⁊ ꝯfert egritudinib⁹ ſuccutaneis: ſicut ſaba ſ ⁊alcubeteis ſſ̄ib⁹.

¶ De retentione eorum que euacuantur. Ca. 23.

Ea que euacuantur retinentur: aut ꝓpter materie inclinatio nem abſq̄ alia euacuatione. Aut ꝓpter inclinationē cum alia euacuatione. Aut ꝓpterea q̄ ipſamet euacuatio iuuat̄: aut medici nis infrigidantibus aut ſtipticis: aut viſcoſis: aut adurentib⁹: aut ſtrictura. ¶ Et retētio quidē euacuationis ꝓpter attractionē ſine alia euacuatione eſt ſicut appoſitio ventoſa⁊ ſup mammillas facta ad hoc vt ſanguis fluxus ex matrice ꝓhibeat̄. Sʒ melior attractio eſt cū qua exiſtit ſedatio doloris illi⁹ a quo trahit̄. ¶ Et ea quideʒ q̄ fit ꝓpter attractionē q̄ eſt cū euacuatione eſt ſicut flobotbomia baſilice facta ꝓpter hoc aut retētio vomitus fluxui vētris: aut flu xus ventris vomitui: aut vtrorūq̄ retētio ꝓuocatione ſudoris. Et euacuationib⁹ q̄dē iuuamentū eſt ſicut ſtomachi ⁊inteſtino⁊ mun dificatio ab humoribus viſcoſis malis labere facientib⁹ cū picra. Et ſicut ſtudiū qḋ adhibet̄ ad os ſtomachi mūdificādū vomitu ꝓ pter inciſionē materie vomit⁹ māſiue. ¶ Et medicine q̄dē infrigidā tes liq̄de cōgelāt ⁊orificia ꝯſtringūt ⁊coāguſtāt. ¶ Et ſtiptice qui dem medicine materiā coarctāt ⁊cānales cōſtringūt. ¶ Et viſco ſe quidē medicine opilatiōes in cānaliū orificiis efficiūt: q̄ ſi fuerit acute plus operabunt̄ illḋ. Et adurētes quidē cortices efficiūt vt ſu per cānalis orificiū maneāt ⁊ipſum claudāt ⁊cōfirmēt: ſʒ tm̄ earuʒ impedimētū timet̄. Et hoc eſt qm̄ poſſibile eſt vt cortex rūpat̄ ⁊era dicet̄ ⁊amplificatio foraminis augmentet̄. ¶ Et ex adurentib⁹ q̄ dem ſunt q̄dā in q̄bus exiſtit ſtipticitas ſicut attramentū: ⁊ quedā in q̄b⁹ nō: ſicut calx nō extincta. Et adurentes q̄dē ſtiptice ſunt ne ceſſarie: vbi volūtas ē vt cortex ſit firmus. Et alie ſunt neceſſarie vbi vo lūtas eſt vt cortex cadat. Et ei⁹ q̄dem q̄ fit ſtrictura: alia eſt cū clau ſura foraminis ⁊coartatione ad hoc vt ipſius ꝑtes in vnū cōducant̄

ſicut cōſtringit illud qđ eſt ſupra cubitū cū flobotbomator in baſi‑lica errās pcutit arteriā. Et alia eſt que fit opilatiōe orificij vulne‑ris ꝛ clauſure vie euacuati ſicut pilos leporis in vulnus ponimus. ¶ Dicemꝰ ergo ꝙ ſi ſanguinis curſus ex apertiōe orificioꝝ venaꝝ fuerit: ſtipticis medicabit̃ vt orificia venaꝝ ꝯſtringant̃. Et ſi ex ru‑ptura fuerit: ſtipticis glutinoſis ſicut terra ſigillata. Et ſi ex corro‑ſione fuerit eo ꝙ carnē naſci facit: cū eo qđ corroſionem abſtergit.

¶ De ſanationibus opilationum. Ca. 24.

Oppilationes aūt ſunt ex humoribus groſſis: aut viſcoſis: āt multis. ¶ Et multoꝝ q̄dem humoꝝ quādo cū eis alia nō fue rit cā malitia remouebitur extractione ipſoꝝ flobotbomia: aut vē tris fluxu facta. ¶ Et ſi groſſi fuerint: indigebunt eis q̄ reſoluant. ¶ Et ſi fuerint viſcoſi: ꝛ maxime ſi fuerint: ſubtiles erunt eis neceſ‑ſaria ea q̄ incidāt. ¶ Et tu quidē iā ſciuiſti differentiā inter groſ‑ſum ꝛ viſcoſuꝫ. Et ꝙ eſt ſicut differentia inter glutē liquidum ꝛ lutū Et groſſo quidē reſolutiuū eſt neceſſariū: ideo vt ipſum attenuet: ꝛ eius expulſio fiat facilis. Et viſcoſo inciſiuum eſt neceſſarium ideo vt inter ipſum ꝛ id cui adheſit penetret: ꝛ inter ea ſeparationē fa‑ciat ꝛ vt ipſum in parua ſecet fruſta: quoniā viſcoſuꝫ oppilat ꝓpter ea: qꝛ adheret: ꝛ ꝓpter partium ſuarū cōtinuationē. ¶ Opꝫ autem vt in reſolutione groſſi a duabꝰ cōtrarijs caueat̃ rebꝰ: quarū vna eſt reſolutio debilis q̄ in raritate materiei augmentū efficit: ipſius locū augmentat ita ꝙ ad reſolutionē nō ꝑueniet: quare oppilatio nem augmentat. Et altera eſt reſolutio fortiſſima qua eius ſubti‑le fit vapor ꝛ ſpiſſum ipſius fit lapis. ¶ Cum ergo reſolutio fortis ē neceſſaria iuuetur lenificante ꝛ ſubtili cuꝫ materia in q̄ nō ſit groſ‑ſities: ſꝫ ſit in ea calor temperatus qui iuuet in reſoluēdo totum il‑lud qđ eſt oppilatum. ¶ Et ex oppilationibus q̄dem peiores ſunt oppilationes venarū. Et deteriores eis ſunt ille q̄ ſunt in arterijs. Et adhuc peiores ſunt ille q̄ in membris exiſtunt principalibus. ¶ Ergo cum in apertiuis ſtipticitas ꝛ ſubtilitas coniungent̃: erit melius: quoniam ſtipticitas remouebit a membro ſubtiliatiui gra uamen.

¶ De medicationibus apoſtematum. Ca. 25.

Apoſtematum quedam ſunt calida: quedaꝫ ſunt frigida flu xa: ꝛ quedam ſunt frigida dura. Et ea iam diximus. ¶ Et ipſoruꝫ quidem cauſe: aut ſunt primitiue: aut antecedentes ¶ Et antecedentes quidē ſunt ſicut repletio. ¶ Et primitiue ſunt ſicut caſus: aut percuſſio: aut morſus. ¶ Quedā vero que ſunt ex cauſis primitiuis: quandoqꝫ cuꝫ corporis reſolutiōe ſe repreſentāt Et quandoqꝫ eueniūt cū equalitate humorum. ¶ Et ea quidem q̄ ſunt ꝓpter cauſas antecedentes aut primitiuas cū repletione cor‑poris repreſentata. Aut ſunt in membris que principalibus ſunt vi cina ſicut euacuantia. Aut non ſunt. Et ſi non ſunt nullo modo ali

quid ex reſoluētib⁹ eſt eis applicandū in principio. Immo mēbrum expellēs eſt meliorandū: ſi ibi fuerit membrū expellēs: aut totū corpus melioret: ſi nō fuerit ibi membrū ſingulare quatenus ad ea ꝑueniat q̄cquid refrenat: ⁊ ad diuerſuꝫ trahit ⁊ ſtipticū efficit. Et tñ cū diuerſitate illi⁹ mēbri ſit attractio ad illō qō in alio latere diuerſo eſt poſitū ꝓpter exercitiū ipſius: aut ꝓpter rē pōderoſaꝫ ſup ipſum delataꝫ nam multotiens a manu apoſtemoſa trahit materia qñ cū alia res defert pōderoſa ⁊ hora vna tenet. ¶ Opꝫ aūt vt ſtiptica cōſtrictiua repercuſſiua frigide cōplexionis pure exiſtant ſi apata fuerint acuta. ¶ Qō ſi apata fuerint frigida opꝫ ꝙ alicui ſint admixta in quo virt⁹ ſit calida cū retētiōe ſicut ſquinātum et blacte biȝātie. ¶ Cū autē maturare volueris: minuas retentiuum: ⁊ admiſcebis ei qō ſit reſolutiuū donec ad ſtatū perueniat: tūc enim ipa admiſcēda erūt equaliter. ¶ Cū aūt declinatio fuerit nō ſit ibi niſi qō reſoluat ⁊ laxū efficiat. ¶ Et opꝫ quidē vt illō qō frigida flu xa reſoluit ſit abſtergēs ⁊ exiccās. Et hoc q̄dē plurimū inue nitur in calidis. ¶ Ea aūt q̄ ꝓpter cauſas exiſtūt primitiuas vbi nō eſt hūorum repletio medicari debēt in principio rei cū eis q̄ fluxa faciant ⁊ reſoluāt. Et ſi nō: cū eo qō ſit ſicut illud qō primuꝫ medicatū fuit ¶ Si vero mēbrū apoſtemoſuꝫ mēbri principalis emunctoriū fuerit: ſicut loca glandoſa in collo que ſunt in circuitu aurium cerebri aut aſcelle cordis: ⁊ inguina epatis: nullo modo erit ei applicandū aliq̄d qō refrenet: nō ideo qō hoc nō ſit medicamentū apoſtematū eoꝝ: qm̄ hoc eſt ipſoꝝ medicamentū: ſꝫ q2 volumus ipſoꝝ medicari apoſtemata: immo ſtudium ad hoc impendere vt ea augmentem⁹ et materiā ad ipa traham⁹. Et nō curam⁹ ſi malicia in mēbro augmētata fuerit. Nō eñ curam⁹ niſi de eo qō mēbro principali ē meli⁹. Et timem⁹ ꝙ materiā ſi refrenauerimus: redibit ad mēbrū pricipale ⁊ ꝑueniem⁹ inde ad illud qō emēdare non poterimus. Quapropter volumus vt malicia in mēbrum cadat ignobile: cū principali cōtulerit mēbro ita vt ſtudiū impendam⁹ in attrahēdo materiā ad mēbrū ignobile: ⁊ facere vt ipſuꝫ apoſtemet. Et ſi nō cū aliis ſaltē cū ventoſis ⁊ emplaſtris attractiuis acutis. ¶ Cunq3 ad collectionē peruenerit huiuſmodi apoſtemata aut reliqua ab eis q̄nq3 aperientur per ſe aut maturationis adiutorio: ⁊ quādoq3 indigent maturatione ⁊ ſectione ſimul. Maturatio vero completur ex eo in quo cum colore exiſtit oppilatio ⁊ glutinatio vt per ipſum calor retineatur. Qui autem maturationem efficit cum aliquo quod ſit ſicut hmōi maturatiuum: attendere debet: vt ſi viderit calorem inatum debilem ⁊ ꝙ membrū iam declinet ad hoc vt corrumpatur: remoueat ab eo glutinoſa ⁊ oppilatiua: ⁊ ponat apitiua: ⁊ ſcarificationem faciat profundam. Deinde adhibeas medicinas in quibus exiſtit reſolutio ⁊ deſiccatio: ſicut de eis inueſtigabimus in libris particularibus. Multotiens preterea erit apoſtema profundum:

τ erit nobis neceſſariũ trahere ad partem cutis:τ ſi non cum alio ſaltẽ cum ventoſis ignitis. ¶ In apoſtemate aũt duro qḋ ſtat⁹ ter minũ pertrãſiuit regula in ea eſt vt mollificet quãq; cũ eo in quo exi ſtit caliditas τ ſiccitas parua. Ideo ne qḋ ex eo ſpiſſum eſt propter multã reſolutionem fiat lapis: immo totũ ad reſolutionẽ preparat̃. Poſtea ſuper ipſum reſolutio fortior fiat. Deinde ſi timetur ex re ſolutione eius qḋ reſoluit̃ ne quod remanſit lapis fiat: iterũ ad mol lificandũ ipſum ſecũdo redeat: τ inceſſanter fiat hoc donec totum fi niatur inter mollificandi τ reſoluendi vices aliter vires. ¶ Inflata aũt apoſtemata curent̃ ex eo qḋ calefacit ſubtilitate ſui ſubſtantie propterea vt ventoſitates reſoluat τ poros amplificet: nã cauſa in apoſtematibus inflatis eſt ventoſitas: groſſities: τ pororũ clauſura. ¶ Studiũ quoq; eſt adhibendũ in prohibendo materiã ex qua ven toſus puenit vapor. ¶ Ex apoſtematib⁹ preterea ſunt q̃ ſunt vlcero ſa: ſicut formica: que ſunt infrigidanda ſicut flegmon: ſed nõ ſunt mollificãda: τ ſi ꝓpterea ꝙ ſunt apoſtemata ſunt mollificanda: im mo ſunt ſiccãda: qm̃ accidens hoc iam ſuperauit cauſam. Accidẽs enĩ eſt vlceroſitas de qua timetur ꝙ accidat aut ꝙ iam acciderit. Et vlceroſitatis q̃dẽ medicamentũ eſt deſiccatio: τ res ei magis cõ traria eſt mollificatio. ¶ Occultorũ aũt apoſtematũ materia mino rãda eſt flobothomia τ ventris ſolutione. ¶ Et opꝫ vt ea habẽs a balneo τ vino τ motibus corporeis τ animalibus ſuperfluis ſicut ira τ ſibi ſimilibus caueat. Poſtea in principio rei adhibeat̃ ei qḋ abſq; nimia ſuperfluitate repercutit: τ proprie ſi in membro fuerit qḋ ſit ſicut ſtomachus aut epar. ¶ Cunq; hora reſoluendi affue rit: non debes dimittere quin ſtipticas medicinas habẽtes odorẽ admiſceas: ſicut in precedentibus tibi narrauim⁹. Et epar quidẽ τ ſtomachus plus indigẽt hoc q̃ꝫ pulmo. ¶ Oportet preterea vt mollificãtia ſubtilia que iſtis adhibẽtur ſint medicine in quib⁹ exi ſtit nõ maturatio τ ſint apoſtematib⁹ cõferẽtes: ſicut ſolãtrũ τ caſſia fiſtula. Solatrũ nãq; ꝓprietatẽ hꝫ reſoluẽdi apoſtemata calida q̃ ſunt occulta. ¶ Et ea q̃dẽ habenti nõ eſt dand⁹ cibus niſi ſubtilis. Et nõ in hora paroxiſmi ſi ibi fuerit. Neq; in principio ſui: niſi pro pter multã debilitatẽ fiat. ¶ Cum aũt ſinthoma ſupuenerit pro pter collectionẽ apoſtematis interioris cuꝫ caſu virtutis in itinere mortis exiſtit: qm̃ virtus nõ ſubſtentatur niſi nutrimẽto: τ nutrimẽ tum eſt res magis timoroſa. Ergo ſi reſolutũ fuerit valde bonũ erit Qḋ ſi aperta fuerint: danda ſunt eis q̃ ea lauent ſicut aqua mellis τ aqua zuccari. Poſtea dentur eis que ſuauiter maturẽt cũ ſiccita te. Poſtea in fine rei nõ adhibeãtur niſi exiccatiua. Et tu q̃dẽ ſcies hec ex libro q̃ particulares egritudines colligit ſm̃ declarationem. ¶ Eſt preterea cũ in apatibus occultis q̃ ſub vẽtre exiſtunt ꝯtingit error: qm̃ qñ non ſunt apata ſed rupture: exiſtit in perforãdo ea ti mor. Et plerũq; apoſtema occultũ nõ exiſtit ĩ panniculo; ſed in ipſo

inteſtino: et eſt in aperiendo ipſum timor.

De ſectione. Cap. 26.

Qui plagā ſecare voluerit: oportebit vt ei⁹ ſectio incedat ſm rugarū collectionē q̄ ſunt interius in illo mēbro. Niſi fuerit tale qualis eſt frons: qm̄ ſi inciſio incedet ſicut ꝓcedūt rugarū ipſi⁹ collectiones: incidet muſculus frōtis: et cadet ſupciliū. Et ſimiliter in mēbris rugarū quarū inceſſus diuerſificat ab inceſſu villorū ſuorū muſculorū. Opꝫ ergo vt ſector ex anatomia ſciat anatomiā neruorū et venarū et arteriarū ne errore incidat aliquid ex eis. Et opꝫ etiā vt ſecū deferat multas ex medicinis ſanguinē cōſtringētib⁹ et emplaſtris dolorē ſedātibus et inſtrumētis q̄ ad hoc ptineāt. Habeat ergo ſecū qḋ ſit ſicut medicina Ga. et ſicut pil⁹ leporis et tela aranee et albumē oui et ferramenta quib⁹ adurit: omnia em̄ hec ſanguinis fluxū ꝓhibent: ſiue ex errore ipſius ꝓueniat: ſiue neceſſario: et vt medicinas deferat q̄ fluxa faciūt. Cūq; exiturā pforauerit et qḋ i ea continet extraxerit: nō debebit ei adhibere oleū neq; aquā: neq; emplaſtrū in quo ſit oleū neq; ſepū ſuperabūdās ſicut baſilicō: imo aliqd qḋ ſit ſicut emplaſtrū ex calcāto qḋ apponat cū eo indigebit. Et deſuper imponat ſpongiā in vino ſtiptico infuſam.

De egritudinibus corruptiōis mēbri et de inciſione. Ca. 27.

Cum mēbrū ꝓpter cōplexionem cū materia aut ſine materia corrūpitur: et non pfecerit ei ſcarificatio: neq; ephitimari ex eo qḋ cōferre cōſueuit de eis que in libris particularib⁹ dicta ſunt eſt neceſſe vt caro corrupta q̄ eſt ſupra ipm̄ remoueat. Et meli⁹ quidem erit vt ſit ſine ferro ſi poſſibile fuerit: qm̄ ferrū plerūq; inuenit tunicas muſculorū et venarū pulſantiū periculoſe. Qḋ ſi hoc nō cōtulerit: et corruptio iā in carne ꝓceſſerit: neceſſe erit vt ipſa incidatur: et vt locus inciſionis oleo feruēte adurat. Ex hoc em̄ prouenit ſecuritas ab acuitate malitie ipſi⁹: et reſtringit ſanguinis exitus: et naſcunt ſuper inciſionis locū caro et cutis extranea: nō ꝓportionalis: ſed res que magis carni ſimilis exiſtit propter ſui duritiē.

Cunq; incidendi volūtas affuerit: tenta prius erit imittenda in circuitu oſſis voluēdo donec qḋ ſane teneat reperiat. Et vbi dolor ſit fortior cū tenta immittit: qm̄ eſt termin⁹ ſanitatis. Et vbicunq; inueneris laxitatē et retentionis debilitatē: totum erit ex collectiōe eius quod eſt incidendum. Quandoq; autem perforatur illud quod circundat os quod vis incidere ita ꝙ foramina circundent ipſum. Ergo rumpetur per ipſum et incidetur: et quandoq; ſerratur. Cunq; hoc facere volueris: ſepara inter incidentem et perforantem: et inter carnē vt nō redeat. Si ergo ipſum os qḋ ē neceſſe incidere fuerit fruſtum eminens qḋ nō poſſit aptari ita vt debet: neq; ſit eius rectificatione fiducia: et timeatur ne corrumpatur et corrumpat illud quod eſt coram ipſo ſublenabimus carnem ab eo: aut ſcindēdo: deinde ligando et ad diuerſitatem partis illius ex

tādēdo: aut aliijs ingeniijs q̄ ſenſus demōſtrat. ¶ Et ſeparabim⁹ inter ipſum ꝛ membrū nobile ſi ibi affuerit cū pānis q̄ ipm ab eo elongabunt: ꝛ poſtea incidemus. Et ſi os fuerit tale quale eſt os coxe: et fuerit magnum ꝛ neruis ꝛ arterijs ꝛ venis propinquum: ꝛ fuerit ei⁹ corruptio multa: debet medicus ab eo fugere abſq; ipſi⁹ inciſione et ſcarificatione cum ferro vel igne.

¶ De medicationib⁹ ſolutionis ꝯtinuitatis ipſoꝝ vlcerū. Ca. 28.

Solutio continuitatis in magnis membris medicat̄ equatiōe ꝛ ligatura cōueniēte q̄ i doctrina reſtauratiōis dicta eſt. Et tibi i ſuo loco poſtea veniet cū quiete ꝛ comeſtione cibi ꝯglutinatiui in quo habet̄ fiducia ꝙ ex ipſo nutrimētū generat̄ cartilaginoſum qḋ labia fracture claudat ꝛ i vnū cōducat ſicut cibus q̄ fit de extremitatib⁹ aialiū. Impoſſibile eñ eſt vt os reſtauret̄: ꝛ ꝓprie i corpib⁹ cōſiſtentiū niſi ſm hūc modū: qm̄ nullo mō redibit ad cōtinuitatē. ¶ Et nos q̄dē ð reſtauratōe ſermonē exq̄ſitū loq̄mur in libris ꝑticularib⁹. ¶ Intētio aūt i medicādo ſolutiōez ꝯtinuitatis q̄ i mēbris accidit i mollib⁹: eſt triū principioꝝ curā habere. Primū eoꝝ ē: qm̄ ſi cā fuerit fixa minuſq; oꝫ: ē retinere illḋ qḋ fluit: ꝛ cōſtringere eius materiā ſi ipſa fuerit currens. Et ſecundū eſt fixurā cōſolidare cuꝫ medicinis ꝛ cibis cōuenientibus. Et tertiū eſt putrefactionē ꝓhibere ꝙ̄toplus fuerit poſſibile. ¶ Cūq; ab vno triū te excuſaueris: redi ad cogitandū de duob⁹ remouentib⁹. ¶ Tu vero iā ſcis quō illud qḋ fluit: retineat̄. ¶ Sꝫ cōſolidatio fit adiūgēdo labia ſi adiungūtur ꝛ exiccādo ꝛ comedendo glutinatiua. ¶ Et ſcito ꝙ intētio i medicādo vlcera eſt exiccatio. Quod ergo ex eis nondū fuerit tm̄ exiccetur. Et in illḋ qḋ ex eis putridū fuerit medicine acute corroſiue mittātur: ſicut calcātū ꝛ alzegi ꝛ arſenicū ꝛ calx: q̄ ſi nō cōtulerint: neceſſari⁹ eſt ignis. Et medicina q̄ eſt cōpoſita ex flore eris ꝛ cera et oleo: qm̄ ipſa flore eris mūdificat ꝛ ꝓhibet morſionis ſuperfluitatem oleo ꝛ cera. Ipſa ergo in hac re medicina exiſtit tēperata. ¶ Et dicem⁹ ꝙ oia vlcera: aut ſūt ſimplicia: aut ꝯpoſita. ¶ Et ſimplicia q̄dē cum fuerint parua ꝛ nil ex eoꝝ humiditate corrodet̄: tunc coniungenda erunt ipſorum labia: ꝛ liganda cuſtodiendo ne inter ipā aliquid olei aut pulueris cadat: qm̄ conſolidabuntur. Et ſimiliter magnū de cuius ſubſtātia nil perditū fuerit et cuius vna pars alij applicari pōt. ¶ Magni vero cuius partes applicari non poſſunt ſiue ſit fiſſura ſiue cōcauitas vel ſpatium plena ſanie: et iam aliq̄d ex ſubſtātia membri perditū eſt: curatio eſt exiccatio. ¶ Si ergo illud qḋ perditū eſt tantū fuerit cutis et neceſſe erit vt cicatricem inducat. Et hoc quidē per eſſentiam cū ſtipticis. Et per accidens quidem cuꝫ calidis cū ex eis parū qḋ ſit aduſtū ſuperponet̄ ſicut alzegi ꝛ calcantū: qm̄ magis iuuāt in exiccando: et magis perducunt cruſtam. nā ſi multū fuerit: corrodet ꝛ in vlceribus augmētū faciet. Si aūt illud qḋ ꝑditū fuit: fuerit caro: ſicut eſt in vlcerib⁹ ꝓfundis: non

erit feſtinandũ in cicatrizando ea: imo primo erit ſtudendũ vt caro in eis naſcatur. Et caro quidẽ nõ generatur niſi ex eo cuiꝰ ſiccitas nõ multũ gradũ primũ tranſcendit. ¶ Uerũtamẽ hic cõditiones attẽduntur de quibus cura eſt habenda. ¶ Et ex eis eſt cõſideratio diſpoſitionis cõplexionis mẽbri principalis: et complexionis vlceris. Quoniã ſi mẽbrũ in ſui cõplexiõe fuerit multe humiditatis: et vlcꝰ nõ fuerit multe humiditatis: ſufficiet ſiccitas pauca in primo gradu: qm̃ egritudo nõ multũ fuit elõgata a natura membri. Sꝫ ſi mẽbrũ fuerit ſiccũ et vlcus humiditatis multe: erit neceſſariũ illud qđ exiccet in ſecũdo gradu et tertio vt reducat ip̃m ad ſuã naturalem cõplexionẽ. Et in tẽperatis quidẽ diſpoſitio erit equanda. ¶ Et ex eis eſt conſideratio cõplexionis totiꝰ corporis. Nã cum corpꝰ fuerit multe ſiccitatis: et mẽbrũ augmẽtatũ in humiditate fuerit tẽperatum ſm̃ corpus equale ex tẽperamẽto erit exiccandũ. Et ſil'r ſi corpus fuerit in humiditate augmẽtatũ et mẽbrũ in ſiccitate. Et ſi ambo ad augmentũ deueniunt: tũc ſi egreſſus fuerit ad humiditatem ampliori exiccabitur ſiccitate. Et ſi fuerit ad ſiccitatẽ minori exiccabitur ſiccitate. ¶ Et ex eis eſt cõſideratio virtutis ſiccantium: qm̃ lꝫ ex ſiccantibꝰ carnẽ naſci facientibus exiccatio fortis nõ queratur: ſꝫ exiccatio q̃ ſit talis qualis eſt illa que ꝓhibet materiã ſcꝫ ſuꝑfluã q̃ deſcendit ad mẽbrũ qđ ſit aptũ ad hoc vt carnis gñatio ſit ex ea multũ tñ ea queritur in ſiccantibꝰ q̃ nõ ſunt ad hoc vt caro ꝑ ip̃aꝫ generetur: ſꝫ vt cicatrizatio fiat ꝑ ea. Ex eis em̃ queritur vt ſint plus abſtergẽtia: et magis lauãtia plus q̃ ſiccãtia: ex quibꝰ nõ queritur niſi cicatrizatio et cõſolidatio et cõtinuatio. Et oẽs quidẽ medicine que ſine mordicatione deſiccãt: ſunt ingrediẽtes in genus earũ que carnẽ naſci faciunt. ¶ Omne p̃terea vlcus qđ in loco exiſtit nõ carnoſo eſt inobediẽs ad hoc vt cito medicetur. Et ſil'r rotundũ. ¶ Medicinis aũt ſiccantibꝰ et ſtipticis que in vlceribꝰ occultis adhibentur ſunt medicine mũdificãtes: ſicut mel. Et medicine loco ꝓprie: ſicut diuretica medicinis vlcera inſtrumẽtoꝝ vrine curãtibus. ¶ Cunqꝫ cicatrizare voluerimꝰ: ponemꝰ medicinas cũ ſtipticitate ſua viſcoſas ſicut terra ſigillata. ¶ Et ſcito q̄ quedã ſunt vlceris ſanitateꝫ ꝓhibentia: ex quibus eſt malitia cõplexiõis mẽbri quare ſtudere debes vt ip̃m rectifices. Et malitia cõplexiõis ſanguinis qui ad ip̃m aduenit quare ſuccurrere debes cum gñatione boni chimi. Et multitudo ſanguinis q̃ ad ip̃m fluit et humectat ip̃m: cui ſuccurrere debes cũ euãatiõe et ſubtiliatiõe cibi et faciẽdo vt exercitetur ſi poſſibile fuerit. Et oſſis corruptio qđ eſt ſub eo et qđ ei tranſmittit ſaniẽ. Et hmõi q̃dẽ curatio nõ eſt niſi oſſis illiꝰ melioratio: et ip̃ius fricatio ſi fricatio totã ipſius corruptionẽ remouere poterit: et accipere ipſuꝫ et incidere. ¶ Multotieus preterea eſt neceſſarium medicãti vlcera vt ſecũ deferat empl'a attractiua vt eis fruſta oſſiuꝫ et res extranee carni infixe euellantur. Et ſi non: prohibebũt vlcus meliorari. ¶ Ul-

cera quoq nutrimēto indigēt ppterea vt cōfortatio fiat. Et mino-ratiōe nutrimēti ppterea vt saniei materia reſtringat. Et inter hec duo cōtraria exiſtit diuerſitas: qm̄ sanies debilitat: quare cōforta-re neceſſe eſt & multiplicat: quare neceſſe eſt nutrimētū phibere. Me-dicus ergo de hoc ſollicit⁹ eſſe dʒ. ¶ Cūq vlcus in pncipio fuerit nō dʒ eger balneū ingredi: neq ipʒ aqua tāgere calida: qm̄ attrahet ad ipſum quod in apoſtemate augmētum faciet. Sʒ cū vlc⁹ quieuerit & saniē fecerit fortaſſe: tūc facile fiet ei. ¶ Omne pterea vlcus qd̄ cito re-uertit poſtq̄ carne repletū eſt & cōſiderari dʒ: eſt in ſemita pueniēdi ad fiſtulā: debes ergo ſemp intueri colorē saniei: & colorē labioꝝ vlce-ris. Et ſi plus multiplicabit ſine multiplicatiōe nutrimēti eſt ibi al-faſe. ¶ Loqmur ergo nūc de curatiōe alfaſe. Et dicam⁹ qm̄ pterea q alfaſe eſt continuitatis ſolutio aut infra cutē pfundā: manifeſtū eſt q opʒ vt eius medicamina ſint fortiora q̄ eius quod diſcooptū eſt. Et ppterea q multū ſanguis ad ipſuʒ fluit: eſt neceſſariū illd qd̄ illū reſoluit. Uerūtn̄ opʒ vt ei⁹ reſolutio ſit cū multa ſiccitate vt non reſoluat qd̄ ibi ſubtile eſt: & faciat lapidē qd̄ ibi ſpiſſuʒ eſt. ¶ Cūq ex reſolutiōe pfecerim⁹ illd qd̄ nobis neceſſe eſt: debem⁹ apponere cōſo-lidatiuū qd̄ ſit deſiccatiuū: ne ſit sanies in ɔcauitate q̄ exire nō valeat & fiat lapis: & poſtea qualibet cā putrefiat aut eradicet & redeat cōti-nuitatis ſolutio. ¶ Cūq aūt alfaſe fuerit pfundior: ſcarificabit loc⁹ vt medicamē magis penetret. ¶ In medicādo aūt alfaſe & cōtuſionē leuē fortaſſe ſufficiet flobotbomia. ¶ Qd̄ ſi alfaſe fuerit in pmis cū pcuſſiōe medicet pri⁹ pcuſſio medicaminib⁹ pcuſſiōi aptis donec ſit poſſibile medicari alfaſe. ¶ Et alfaſe q̄dē ſi magna fuerit: medicabi-tur cū ſiccātibus. ¶ Et ſi fuerit parua vt punctura ac⁹ dimittat eſſe ei⁹ ipſi nature: ſi nō fuerit venenoſa pēdēs: aut fuerit fortis doloris aut ſi tetigerit neruum: & timeatur inde apoſtematis generatio & pul-ſatio. ¶ In contorſione autē ſufficit mollis ligatura: non doloroſa: & vt ſup ipſam ponantur medicamina contorſioni apta. ¶ In his autē que ſunt ſicut caſus & pcuſſio neceſſaria eſt flobotbomia ex pte diuerſa. Et ſubtilianduʒ eſt nutriēs. Et dimittēda eſt caro: & q̄ ſunt ſicut ipſa. Et regēdu ſeſt ex apozimatibus & potionibus ſcriptis ad hoc in libris particularibus. Sermonem autem in ſolutionibus cō-tinuitatis factis in neruis & oſſibus reſeruabimus poſterius ad li-bros particulares.

¶ De cauterizatione. Ca. 29.

Cauterizatio eſt medicamē valde vtile iuuans: ad prohibēduʒ ne corruptio ſpargatur: & ad confortandum mēbrum cuius complexionem volumus rectificare: & ad reſoluendum materias cor-ruptas in membro retētas: & ad reſtringēdū ſanguinis fluxū. ¶ Res vero qua cauterium fit melius eſt aurum. ¶ Et loc⁹ quidē qui cau-terizat: aut eſt manifeſt⁹: & ponitur cauterium ſup ipm̄ ſenſibiliter. Aut eſt pfund⁹ interi⁹ in mēbro: ſicut i naſo: aut ore: aut in ano. Et

hmōi q̄dē forma indiget ſup quā ponat̄:qđ ſit ſicut tale:aut magra in aceto infuſa:poſtea ponāt̄ ſup ipam pāni aq̄ roſacea vehemēter infrigidati aut ſuccis aliquib⁹.Et mittat̄ in cānalē ita vt loc⁹ caute rizandus eius bucella fiat:deinde immittat̄ cauteriū ppterea vt ad locū ꝑueniat:ꝛ in circuitu nō impediat:ꝛ ꝓprie cū cauteriū ſubtilius fuerit q̄ƺ forme vacuitas ne laterib⁹ forme obuiet. ¶ Cauterizator p̄terea ſibi cauere dƺ ne fortitudo cauterizatiōis ipius ad neruos peruenıat:neq̄ƺ ad chordas:neq̄ƺ ad ligamēta. ¶ Qđ ſi ppter ſāguinē q̄ fluit cauterizaueris:oportebit vt cauterizatio ſit fortis:ıdvt cruſta groſſitiē habeat ꝛ ſpiſſitudinē ne cito cadat:qm̄ ex caſu cruſte cauterizatiōis facte ppterea vt carnē corruptā pijcias:ꝛ vt ſanguinis flux⁹ ꝓhibeat̄:ꝑuenit̄ ad malū deteri⁹ eo qđ erat. ¶ Cūq̄ƺ cauterizaueris ppterea vt carnē corruptā pijcias ꝛ terminū ſani ſcire volueris erit vbi dolet. Et fortaſſe neceſſariū erit tibi cū carne cauterizare os qđ eſt ſub ea:ꝛ ſupra ipſum morari donec tota ipſius deſtruat̄ corruptio. ¶ Cū ergo fuerit qđ ſit ſicut craneū ſubtiliter ip̄am oꝑare ita vt cerebrum non ebulliat:neq̄ƺ ipſius panniculi corrugentur. Et in alio oſſe ab ipſo non cures perquirere.

¶ De ſedatione doloris. Ca. 30.

Iam ſciuiſti doloꝝ cauſas in duarum comp̄hēdi diuiſiōib⁹ ſcƺ mutatione cōplexionis ſubito:ꝛ ſolutiōe ꝯtinuitatis. ¶ Poſtea ſciuiſti q̄ƺ poſtremum diuiſiōis eaꝝ ꝑuenit ad malitiā complexionis calide:aut frigide:aut humide:aut ſicce abſq̄ƺ materia:aut cuƺ materia chimoſa:aut ad vētoſitatē:aut apoſtemata. ¶ Doloris ergo ſedatio ex cōtrarietate harūm cauſarum erit. Et iā ſciuiſti qualiter vniuſcuiuſq̄ƺ earum contrarium ſit. Et ſciuiſti quomodo malitia complexionis ꝛ apoſtema ꝛ vētoſitas medicētur. Et omnis quidē dolor qui ſit fortior interficit qm̄ ex eo in primis accidit frigiditas corporis ꝛ tremor poſtea fit pulſus paruus:deinde deſtruit̄:ꝛ poſtea morit̄. ¶ Et ad ſummum id qđ dolores ſedat:eſt aut id qđ cōplexionē mutat. Aut qđ reſoluit materiā. Aut qđ ſtupefacit. Et ſtupefaciēs q̄dē remouet dolorē:qm̄ deſtruit ſenſum:mēbri eius ꝟo ſenſum non aufert niſi propter vnam duarum cauſarum: aut propter multam infrigidationē:aut propter multam ventoſitatē que eſt in ipſo contraria virtuti illius mēbri. ¶ Ea quoq̄ƺ q̄ flura faciunt:ſunt ex ſumma eoꝝ q̄ molliter reſoluunt:qualia ſunt anetum:ꝛ ſemē lini: ꝛ melilotum: ꝛ camomilla:ꝛ ſemina apij:ꝛ amigdale amare: ꝛ oīs res in ꝓmo gradu calida:ꝛ ꝓprie qn̄ fuerit cū ea glutinādi potētia ſicut gummi prunoꝝ:ꝛ amilū:ꝛ ceruſa:ꝛ crocus:ꝛ laudanū:ꝛ altea ꝛ amomū:ꝛ caules:ꝛ napi:ꝛ apozima eoꝝ. ꝛ adipes:ꝛ iſopus ceratus:ꝛ olera:ſicut dicemus in antidotario:ꝛ vētrē ſoluētia ꝛ euacuantia quocunq̄ƺ modo fuerint:ſunt iſtiuſmodi. ¶ Et flura quidē faciētia ſunt danda poſt euacuantia:ſi neceſſarium fuerit euacuare donec materiam reſtringas que ad membrum deſcēdit;ꝛ etiam illud totum qđ

apoſtema maturat: aut qđ ea aperit. ¶ Omnibus autem ſtupefaciẽtibus fortius eſt opium. Et ex eis ſunt poma mãdragore: ꝛ eius ſemẽ: ꝛ cortices radicis ipſi⁹: ꝛ papauer: ꝛ bengi: ꝛ iuſquiamũ: ꝛ ſolatrũ putrefaciẽs. ꝛ ſemẽ lactucaruꝫ: ꝛ ex eis ſunt nix ꝛ aqua frigida. ¶ In doloribꝰ p̃terea multotiẽs accidit error: qm̃ eoꝝ cauſe erũt extrinſece: ſicut calor: aut frig⁹: aut ceruicalis eminẽtia: aut loci corruptio aut caſ⁹ q̃ fit i ebrietate: aut alia ab his: ꝛ q̃runt eoꝝ cãẽ i corpe. Et ꝓuenit error. Qua ꝓpt ſcire dbes hoc ꝛ cognoſcer̃: ſi ẽ ibi repletio: aut nõ: ꝛ ſunt tibi cauſe repletionis nate. Qñq ẽt cauſa aduenit exteri⁹ deinde interi⁹ ſit mãſſua: ſicut cum aliquis bibit aquã frigidã ꝛ accidit ei fortis dolor in parte ſtomachi ꝛ epatis. ¶ Et multotiẽs q̃dẽ nõ eſt multũ neceſſaria euacuatio ꝛ ſibi ſimilia: quoniã ſepe ſufficit ſibi balneum ꝛ fortis ſomnus in eo. Et ſicut qui comedit rem calidã ꝛ infert ei fortẽ capitis dolorẽ: ꝛ ſufficit ei aquã infrigidatã bibere. ¶ Et quãdoq eſt res in qua fiducia eſt ꝙ dolor ea remoueat̃ vt tarde operãs ita ꝙ dolor ille vſq ad horã illã tolerari non poteſt: ſicut euacuatio materiei dolorẽ faciẽtis colice retẽte in villis inteſtinorũ: aut cito operãs eſt ſed ex ea timetur finis vehemẽter mal⁹: ſicut ſtupefactio mẽbri dolẽtis in colica cum medicinis que hoc operari ſolẽt ꝛ ſit medicus in hoc ambiguus. ¶ Debet ergo bone mẽſurationis fortitudinẽ habere: vt ſciat quod duoꝝ tẽpoꝝ ſit longius aut tẽpus fixionis virtutis: aut tẽpus doloris. Et ẽt q̃ duarum rerum ſit ei deterior: an dolor: an malus finis qui ex ſtupidatione timetur: vt eligat ſtudium ei impẽdere qđ magis eſt impediẽs. Fortaſſe em̃ ſi dolor remãſerit fortitudine ſui ꝛ magnitudine interficiet. Et ſtipulatio forſitã nõ interficiet: ſꝫ ex alia parte impediat: cui⁹ impedimẽtũ fortaſſe corrigere poteris: ꝛ redibit forſitã: ꝛ tu redibis medicina cõuenientẽ. ¶ Et p̃ter hoc totũ ſtupefaciẽs cõplexionẽ cõſiderare debes: ꝛ ipſius qualitatẽ: ꝛ vt qđ ex eo eſt facili⁹ dones: ꝛ vt tribuas id quod eſt cũ ſuis tyriacis cõpoſitum: niſi res fuerit maxima q̃ forti indigeat ſtupefactiõe. Sũt p̃terea mẽbra de q̃b⁹ nõ curam⁹ ꝛ ſi eis ſupponas narcotica: qm̃ nõ inde ad vehemẽter malũ finẽ ꝑueniũt ſicut dẽtes cũ eis apponit̃ ſtupefactiuũ. Et fortaſſe q̃dẽ ẽt bibere erit meli⁹ in huiuſmodi ſicut bibere qđ ſtupefaciat propter dolorẽ oculi: qm̃ ex hoc minor malitia prouenit oculo q̃ꝫ vt interi⁹ ponat̃. Et fortaſſe facile erit corrigere malitiã q̃ ex potu alijs accidit mẽbris: in eo aũt qđ eſt ſicut colica magnificat̃ malus finis: quoniã materiam augmentat frigus ꝛ cõgelationẽ ꝛ clauſuram. ¶ Amplius ſtupefacientia plerumq ſedãt dolorẽ: propterea ꝙ dormire faciunt: quoniã ſomnus eſt vna ex cauſis ipſius ſedationis doloris: ꝛ proprie quãdo cum eo facta fuerit fames: ꝛ in dolore materiali. ¶ Et ſtupefaciẽtia quideꝫ compoſita quorum fortitudine ſalie debilitant medicine ſicut tyriaca: ſunt magis ſecura: queãdmodũ filoniũ: ꝛ trociſci q̃b⁹ nomẽ ponitur ternarij: ſꝫ eoꝝ ſtupefactio eſt debilior. Qđ autẽ ex eis eſt recens

maioris eſt ſtupefactionis. Et in antiquo fere nulla ſtupefactio: quod eſt medium. ¶ Et ex doloribus quidem qui ſunt multe fortitudinis et ſunt ad medicandum faciles in quibuſdam horis ſicut dolores ventoſi: quoniam quandoque ſedantur et ſufficit vt ſuper eos aqua calida euacuetur. Uerumtamen in hoc timor exiſtit: vnde ab eo tibi cauere debes: quoniam plerumque cauſa erit apoſtema et exiſtimabitur quod ſit ventoſitas. Et ſi fortaſſe factum fuerit ei embroca ex aqua calida et precipue in ſui principio ei affert magnum malum. Et preter hoc quandoque impedimentum ventoſe efficit cum ventoſitatem reſoluere nõ poterit: et in quãtitatẽ ipſi⁹ ſpacij augmẽtũ faciet. ¶ Et vaporationes etiã ſunt ex medicatiõib⁹ vẽtoſitatũ. Et ex eis quidẽ melior eſt cũ qua eſt id quod exiccat ſicut milium: niſi in mẽbro fuerit quod illud tolerare non valet ſicut oculus. Fiat ergo tũc vaporatio cum pãnis. Ex vaporationib⁹ ẽt ſunt que cũ oleo calefacto fiũt. Et ex vaporationib⁹ quidẽ fortib⁹ eſt vt oroborum farina cum aceto coquatur et poſtea ſiccetur: et fiat ex eo vaporatio. Et minor cauſa ea eſt vt furfur coquatur ſicut hoc. Salis aũt vapor eſt pũgitiu⁹. Sed milij eſt melior et debilior. Et plerũque ẽt fit vaporatio ex aqua in vaſe poſita que eſt incolumis et leuis: ſed operationẽ efficiet quã nominauimus ſi illud non fuerit obſeruatum. Uẽtoſe ẽt cũ igne ſunt iſtiuſmodi et ſunt fortes in ſedando dolorẽ ventoſum. Et ſi eas iterum adhibueris: dolor penit⁹ deſtruetur. Uerũtñ plerũque ex eis accidit illud qd̃ puenit ex eo qd̃ dixim⁹. Ex ſedãtib⁹ pterea dolorẽ eſt molliter longo tẽpore incedere ppter illud qd̃ in ipſo exiſtit ex virtute faciendi fluxa. Et ſimiliter adipes ſubtiles noti: et olea que nominauimus: et dulcis cantilena: et proprie cum ex ea prouocatur ſomnus. Et occupari in eo quod gaudium efficit: doloris vehementiam ſedat.

¶ In quo precipitur a quibus curationibus incipiamus. Ca. 31.

Cum multe cõiũguntur egritudines ab ea incipere debem⁹ in q̃ vna harum triũ pprietas exiſtit. ¶ Una earum eſt quod alia ſanari nõ poteſt antequam ipſa ſanetur: ſicut apoſtema: et vlcus cũ cõiũguntur. Medicamur enim apoſtema donec cõplexiõis malitia q̃ cũ eo venit: remoueatur abſque cui⁹ ſanatiõe vlc⁹ ſanari nõ põt: poſtea medicamur vlcus. ¶ Et ſcđa earum eſt cũ vna egritudo cauſa fuerit alterius: ſicut cũ accidit opilatio et febris. Medicamur enim opilationẽ pus: deinde febrem. Et ſi nobis neceſſariũ fuerit oppilationẽ aperire cum eo in q̃ aliqua exiſtit caliditas nõ curabim⁹ đ febre. Et medicamur quidẽ pulmonis apoſtema cum deſiccatiuis et non curabimus de febre quoniam impoſſibile eſt vt febris remoueatur cauſa ipſius remanente. Et cauſe quidem eius ſanatio eſt exiccatio que febri nocumentum facit.

¶ Tertia vero cum fuerit vna earum de qua maior ſollicitudo ſit habenda ſicut ſi coniungatur ſinochus et paralyſis. Medicamur enim ſinochum extinguẽdo et flobothomãdo: et de paralyſi non cura

bimus. ¶ Cū aūt egritudo et accidens ꝯiungunt: a ſanatione egritudinis incipiemus. Et ſi accidēs ſuperauerit: tūc accidentis curā habebimus ⁊ egritudinē nō ꝯſiderabim⁹: ſicut in colica dam⁹ ſtupefacientia: ꝓpterea vt doloris fortitudo remoueat: licȝ ipſi colice impedimētū faciat. Et cū hoc qn̄qȝ tardam⁹ qd facere debebamus ꝓpter ſtomachi debilitatē: aut ꝓpter vētris fluxū qui p̄ceſſit: aut ꝓpter preſentem nauſeā. Et qn̄qȝ non tardam⁹ ſȝ operamur: et tn̄ nō totā remouem⁹ cām: ſicut in egritudine ſpaſmi: nō eñ totū expellim⁹ humorē: imo ex eo aliquid dimittimus vt ipſum ſpaſmoſus remoueat motus ne humorē reſoluat naturalem.

¶ Operationis ſigillatio et gratiarum actio.

SIt qualitas huius noſtri ſermonis compendioſi de principijs vniuerſalibus doctrine medicinalis ſufficiēs. ¶ Deinceps autem laboremus vt de ſimplicibus medicinis librū componamus ſi deus voluerit. Et ipſe quidem nos iuuabit: cui ſint grates ſm̄ ſui innumerabiles miſericordias. ¶ Finis.

¶ Expletus eſt liber primus canonis: quem princeps Aboali Abinſceni de Medicina edidit.

¶ Liber canonis Quartus incipit de egritudinibus particularibus que cū accidūt nō appropriantur vni membro: continēs ſeptem Fen: de quib⁹ hic ponūtur prima: tertia: quarta: et quinta fen quarti.

¶ Fen pria eſt de febrib⁹: ⁊ cōtinet quatuor tractat⁹.

¶ Tractatus primus de febre ephimera.

¶ De diffinitiōe febris ⁊ generib⁹ febris. Cap. primū.

Febris eſt calor extrane⁹ accēſus in corde: ⁊ procedens ab eo mediātibus ſpiritu ⁊ ſanguine ꝑ arterias ⁊ venas in totū corpus: et inflāmatur in eo inflāmatione q̄ nocet operationibus naturalibus: nō ſicut caliditas ire et laboris cum non vltimatur: et impedit operationem ita vt retineatur. ¶ Et ſunt quidam hominum qui diuidunt febres in duas diuiſiones primas .ſ. in febrem egritudinem. et in febrem accñs. Et ponunt febres apoſtematum de genere febris accidentis.

¶ Et intentio q̃dē ſermonis eorū eſt q febris egritudinalis eſt illa inter quā et cām que nō eſt egritudo nō eſt mediū: ſicut febris putredinis. Putredo enī eſt cā ei⁹ abſq medio et nō eſt putredo in ſe ipſa egritudo: imo eſt cā egritudinis. Febris vero apoſtematis eſt accidens apoſtemati exiſtēs dū eſt apoſtema ſequēs ipm: ꝛ apoſtema eſt egritudo in ſeipſo. ¶ Et cōtradicēti q̃dē ineſt vt dicat. Qm̄ ſi ꝓpterea q febris apoſtematis ſequit caliditatē eius ꝛ ſequit ex dolore ipſi⁹ eſt ſil'e vt ſit febris accidēs: tūc opꝫ vt ſit plurimū febriū ephimerarū accidēs. Et ſi ipſa ſeq̃tur putredinē q̄ eſt in apoſtemate: tūc apoſtema nō ē cū ipo. Cā igit ei⁹ q̄ eſt eſſentialis eſt putredo: ꝛ apoſtema nō eſt cā ei⁹ niſi ꝑ accidēs. Et dicem⁹ q nō ſignificauerūt ꝑ febrē accidēs hoc: imo nō intellexerūt ꝑ eaꝫ niſi q ipſa ſequit apoſtema hoc: ꝛ inueniūt eā ꝑ inuētionē apoſtematis. Sil'r ergo eſt diſpoſitio febriū putredinis ꝑ cōparationē ad putredinē. Uerū occupatio in huiuſmodi ꝯdictionib⁹ eſt illud qđ nō cōfert in ſcia medicine aliq̃d ꝛ facit medicū ꝓcedere ex arte ſua ad inq̃ſitiōes: q̄ fortaſſe īpediūt ipm ab arte ſua. Procedam⁹ ergo ſm id qđ ꝯſuetū eſt

¶ Dicamus ergo q ꝓpterea febres apoſtematum ꝛ oppilationum ſunt febres accidētes: ꝛ alie febres ſunt egritudines: tunc couenīēs eſt vt dicam⁹. Qm̄ ꝓpterea q oīa q̄ ſunt in corꝑe hoīs ſunt tria genera ſcꝫ. Mēbra cōtinētia illud qđ eſt in eis de hūiditatib⁹ ꝛ ſpiritibus: quorū cōꝑatio eſt cōꝑatio parietū balnei. Et humiditas recōdita: et eius cōꝑatio eſt cōꝑatio aq̄ balnei. Et ſpirit⁹ aīalis vitalis ꝛ naturalis ꝛ vapores effuſi: ꝛ cōꝑatio eoꝝ eſt cōparatio aeris balnei. Et aer balnei quando infrigidatur illđ quod eſt vicinū ei non oportet vt ipſe extinguat: imo poſſibile eſt vt remaneat et redeat: et calefaciat illđ quod ei vicinū eſt. Sil'r eſt vnū iſtorū trium generꝝ extra qđ non inuenitur in hoīe genus corporeū. ¶ Nā ſi accēdatur febris in mēbris radicalib⁹ accēſione prima ſicut accēdit aduſtio. verbi gratia vt ī parietib⁹ balnei: aut ꝑ follem ferrarij: aut ꝑ ollam coci tunc illđ genus febrium nominatur febris ethica. ¶ Et ſi accēditur febris accenſione prima in hūoribus: deinde accendatur ex eis in membris ſicut accidit vt effundatur aqua calida in balneo et igniantur latera eius cauſa eius: aut ius calidum in olla vt accendatur olla cauſa eius: tunc illđ genus febriuꝫ noīatur febris humoris Et ſi accēdatur febris accēſione ſua prima in ſpiritib⁹ et vaporib⁹: deinde accēdatur ex eis ī membris et humoribus ſicut accidit vt ꝑueniat ad balneum aer ignis qui accēdatur in eo: ꝛ calefaciat aerē ei⁹ ꝛ ꝑueniat ad aquā ꝛ parietes: tūc gen⁹ illđ febris noīatur febris ephimera: qm̄ eſt accēſa in re ſubtili que reſoluit cū velocitate. Et raro ꝑtranſit diē cū nocte ſua niſi cōuertat ad gen⁹ illđ febrium.

¶ Hec ḡ diuiſio febriū eſt ꝑ modū ꝓpiquū diuiſiōi eueniēti ꝑ differētias. ¶ Et diuidūt febres alio mō. Dicit enī q de febrib⁹ ſūt febres acute. Et de eis ſunt nō acute. Et de eis ſūt chronice. Et đ eis ſunt

nõ chronice. Et d eis sũt nocturne. Et d eis sũt diurne. Et de eis sũt ſalubres recte. Et de eis ſunt habẽtes accidẽtia horribilia. Et de eis ſunt dimittentes. Et de eis ſunt inſeparabiles. Et de eis inſeparabilibus ſunt q̃dã quib⁹ ſunt remiſſiones. Et de eis ſunt quib⁹ ſunt intenſiones Et de eis ſunt quib⁹ ſunt exfortiatiões. Et de eis ſunt ſil'es. Et de eis ſunt frigide hñtes rigorẽ aut horripilationẽ. Et de eis ſunt calide. Et de eis ſunt ſimplices. Et de eis ſũt cõpoſite.

¶ De preparatis ad febres. Cap. 2.

Dixerũt q̃dã q corpora vehemẽtius p̃parata ad febres ſunt corpa calida & humida & ꝓprie cũ humiditas eſt fortior caliditate. Et iſti quidẽ ſunt fetidi ſudoris & vrine & egeſtiõis. Et corpora calida & ſicca iterũ ſunt p̃parata ad febres calidas. Et incipiunt prius ephimere: deinde feſtinãt ad putredinẽ & aduſtionẽ. ¶ Et q̃nq; faciũt cadere in ethicã. ¶ Et ſequũtur ea ãbo que equãtur in humiditate & ſiccitate & dominat̃ caliditas. ¶ Et iſta ſunt de genere eo꞉ in q̃b⁹ incipit febris vaporis calidi: deĩde ꝑmutat̃ ad febrẽ humor. ¶ Poſtea illa in quib⁹ equant̃ calor & frig⁹ & multiplicatur humiditas. Et iſtis q̃dẽ febres putredinis accidũt ſ̃m plurimũ incipiẽtes. ¶ Et corpa frigida & hũida: & frigida & ſicca ſunt lõginquiora corpa a febribus & ꝓprie ab ephimera.

¶ De horis febrium. Cap. 3.

Febrium hore ſunt ſicut reliquarũ egritudinum principium & augmentu꞉: & ſtatus apud vltimum: & declinatio. Et ſunt quandoq; particulares cauſe cuiuſq; paroxiſmi. ¶ Et timor eſt a principio vſq; ad ſtatum. Apud declinationem vero non moritur eger ex ipſa febre: niſi per id qđ dicemus de cauſa cõmuniter. ¶ Et principium quidem eſt hora qua calor naturalis prefocatur a materia ſubmerſa in membro tandiu donec nõ appareat maturationi aut diuerſitati eius contrarie maturationi veſtigium. Et principium quidem eſt inuentum in omni egritudine. Verũ quandoq; occultatur: ſicut eſt eius occultatio in ſinocho & epilepſia & apoplexia Et q̃ndoq; principium eſt occultum paucorum accidẽtiũ & exiſtimatur q non ſit principiũ in ea. Et ſimiliter q̃ndoq; in die primo febrium acuta꞉ videntur nubes & ſignũ maturitatis: & exiſtimat̃ q nõ ſit ei principiũ: & nõ eſt ita. ¶ Et augmẽtũ quidẽ eſt hora in qua cõmouetur caliditas innata ad reſiſtendũ materiei motu manifeſto & apparẽt ſigna digeſtiõis: aut ſigna cõtraria digeſtioni. ¶ Et ſtatus eſt hora in qua vehemens eſt pugna inter naturã & materiã & apparet victoria vnius ambarum earum ſuper aliam & eſt hora pugne. Et eius ſpatium eſt in habentibus paroxiſmos acutos paroxiſmus vnus. Et non cognoſcitur niſi per illũ qui ſequitur ipſu꞉ aut duo paroxiſmi. Et cognoſcitur in tertio ei⁹ ideo q nõ addit ſuper illos ambos in pluribus: niſi egritudinibus macronoxiis. Fortaſſe eñi aſſimilãtur paroxiſmi plures in omnib⁹ iudiciis ſuis. Et

illic apud ſtatum cõpletur veſtigiũ digeſtionis: aut contrarij eius. ¶ Et declinatio quidẽ eſt hora in qua calor innatus iam dominatur materiei: et vincit eã: et exiſtit in cõgregatiõis eius ſeparatione ſ. rei poſt rem: et tunc alleuiatur caliditas caloris occulti: et expellit ad extremitates donec reſoluitur: et multotiẽs ingroſſatur. ¶ Et ſtatus quidẽ diuerſificat in egritudinib⁹. Egritudinũ enim valde acutarũ lõginquior ſtatus eſt vſq ad quattuor dies. Et febres ephimere ſunt de hac ſumma: verũtamẽ ipſe non numerant acute: qm nõ ſufficit in acuitate egritudinis vt ſit ſtatus eius proximus: imo ſit de egritudinib⁹ hñtibus timorẽ. Et ſequũtur eas febres acute abſolute nõ valde: et ſunt ille quarũ ſtatus peruenit vſq ad. 14. dies qđ eſt ſupra id. ¶ Et cognitio quidem egritudinũ acutarũ in ordinibus ſuis et chronicarũ eſt iuuatiua in regimine cibi egri ſm q dicimus in ſequentib⁹. ¶ Et plures quidem febriũ complent principiũ et augmentũ et ſtatũ in paroxiſmo vno: et faciũt paroxiſmũ aliũ declinando. ¶ Et febres quidẽ diuerſificant in his tẽpori bus. Et de eis quidẽ ſunt quarũ augmẽtũ prolongatur. Et de eis ſunt quarum declinatio prolongatur.

¶ De cognitione horarũ vniuerſalium egritudinis et proprie ſtatus. Cap. 4.

COgnitio horarũ egritudinis vniuerſaliũ qñq ẽ ex ſpecie egritudinis. Nã ſpaſm⁹ ſiccus: et epilepſia et apoplexia et ſquinantia ſunt ex acutis valde et tertiana pura et cauſon de acutis nõ valde. Et quartana et paralyſis de macronoxijs. Et qñq ex motu egritudinis. Nam ſi paroxiſmi ſunt breues ſignificãt q ſtatus eſt propinquus: ſicut tertiana pura. Temp⁹ eñi paroxiſmorũ eius eſt ex tribus horis vſq ad. 14. horas. Et ſi ſint prolixi ſignificãt q materia eſt groſſa: et ſtatus longiquus ſicut in tertiana nõ pura. Et ſi fuerint illic paroxiſmi: imo materia eius fuerit acuta ſicut ſinochi tũc egritudo erit acuta. Et ſi fuerint ſigna eius ſigna materie frigide groſſe: aut decliuis ad groſſitudinẽ: tũc egritudo erit nõ erit acuta. Et ſi remãſerit cũ diſpoſitiõe ſua: tũc egritudo nõ erit illius acuitatis. Et qñq eſt ex virtute egri cui velociter aduenit debilitas: quare eſt egritudo acuta. Aut nõ apparet illđ: et eſt egritudo nõ acuta. ¶ Et qñq eſt ex etate et tpe. Nam in tpe calido et etate calida feſtinat ſtatus egritudinũ. Et in temporib⁹ frigidis et etatib⁹ frigidis tardatur ſtatus egritudinũ. ¶ Et ſimiliter eſt diſpoſitio regionũ. ¶ Et ex pulſu. Nam ſi eſt velox frequẽs magn⁹: tunc egritudo ẽ ad acuitatẽ decliuis. Et ſi nõ: tunc nõ eſt acuta. ¶ Et ex rigore. Nã ſi ẽ plixi ſpacij: tũc egritudo eſt decliuis ad plixitatẽ. Et ſi eſt breuis ſpacij: tũc egritudo ad acuitatẽ tẽdit. Et quãdo nullo modo eſt rigor: tunc abbreuiatur eius extẽſio. ¶ Et cognoſcuntur hore egritudinis quãdoq ex parte horarũ paroxiſmorũ. Nã ſi fuerit pcedẽtes ſm anteceſſionem ſuperfluentẽ ita vt vnus antecedat ſuperflui-

tatem alterius tendens ad additionem: tunc egritudo erit in augmento: quoniam de egritudinibus ſunt que currũt vſq ad finem horarum ſuarum ſm augmentum: et ſunt quandoq de genere tertiane: et de genere aſſidue. Si autem ſteterit anteceſſio et ſteterint ſuperfluitates: tunc ſine dubio erit egritudo in ſtatu. Et ſeruans horam vnam eſt longi ſpacij. Et ſi poſtponunt tunc egritudo eſt in declinatione Et ſimiliter cognoſcitur diſpoſitio horarum ex augmento accidẽtium febris et ſtatione eorum et declinatione ipſorum. ¶ Et ex additiõe paroxiſmorum eius in longitudine et breuiatione ipſorum: et fortaſſe diuerſificantur et nõ aſſimilant. ¶ Et quandoq cognoſcunt ex diſpoſitione euacuationum. Nam cum accidit in paroxiſmo aliquo ſudor aut ventris fluxus: et paroxiſmus ſecundus qui eſt poſt ipſum eſt in ſimilitudine vehementie primi et fortitudie ei⁹ aut ſupra ipſam: tũc euacuatio eius eſt ppter multitudinẽ: non ppter fortitudinem: et egritudo iudicatur longa. ¶ Et quãdoq cognoſcuntur ex pte digeſtionis et cõtrarij digeſtionis ſm qđ diximus. Uerbi gratia cũ apparet ſputũ cũ digeſtione aliqua: aut vrina in qua eſt nubes aliqua tunc eſt principium augmenti. Deinde quãdoq multiplicat illud et apparet aut cõtrariũ eius: tunc eſt ſtatus. Et iterũ qñ apparet digeſtio aut cõtrariũ ei⁹ velociter ex ſputo aut nube: tũc ſcias q ſtatus eſt ppinquus. Et ſi tardat: tũc ſcias q ſtatus eſt longinquus. ¶ Cognitio autẽ horarũ particulariũ ſic accipitur. ¶ Nam hora principij paroxiſmi eſt hora i qua coartatur pulſus: et tu iã ſciuiſti intentionẽ eius. Et plumbeus fit color extremitatũ et infrigidantur extrema et pprie extremitas auris et naſi vſq ad horã in qua ſentit ſparſio caliditatis. Et qñq aſſociãtur principio alteratio coloris et pigritia et anguſtia et tarditas motuum et pfunditas ſomni et mollificatio palpebrarũ. et grauitas ſermonis et horripilatio inter ſpatulas et dorſum: et fortaſſe accidit in eo rigor fortis. Et qñq accidit curſus ſaliue et ſaltus tẽporũ et tinnitus auriũ et ſternutatio: et cõmotio membrorum corporis. Et vehementius quidẽ debilitatur virtus propter debilitatẽ q̃ eſt in principio aut ſtatu. ¶ Et hore augmẽti medietas prima eſt hora in qua pulſus incipit apparere et magnificari et velox fieri: et ſpargit calor in toto corpore ſm equalitatẽ. Et medietas ei⁹ altera eſt hora in q̃ non ceſſat hec caliditas ſparſa cũ eqlitate augmẽtari. ¶ Et hora ſtat⁹ ẽ hora i q̃ remanet caliditas ſparſa cũ eqlitate et accidẽtia cũ diſpoſitiõe ſua: et pulſ⁹ fit maior q̃ vnq̃ et fit vehemẽtius velox et frequens. ¶ Et hora declinationis eſt hora in qua incipit diminutio: et incipit pulſus tẽperari et equatur. Deinde illa in qua incipit corpus ſudare et perducit ad eradicationem. ¶ Et multotiens quidem accidit apud mortẽ diſpoſitio q̃ eſt ſicut declinatio: et eſt quaſi eger euaſerit: et non oportet vt tu occuperis in hoc: immo cognoſcas diſpoſitionẽ pulſus et an magnificetur et fortis fiat. ¶ Et ſi tibi videtur: ponam tibi exemplum de tertiana.

Attende ergo ꝙ cum tertiana in pluribus diſpoſitionibus incipit horripilatio deiñ frig⁹ ⁊ rigor: poſtea ſedaт rigor ⁊ minoraт frig⁹: ⁊ incipit calefactio: poſtea eq̃tur calefactio: deiñ addiт: poſtea ſtat: deiñ incipit minui vſque quo eradiceт. ¶ Et ſcias ꝙ egritudo qñq₃ plõgaт: ãt pp ml'titudinẽ materiei. Aut pp groſſitiẽ ei⁹. Aut pp frigus ei⁹. Et qñq₃ adiuuãt ad illõ tp̃s frigidũ: ⁊ regio frigida: ⁊ etas frigida: ⁊ debilitas caloris innati: ⁊ ſoliditas corporis.

¶ De ſermone vniuerſali de febrib⁹ ephimeris. Ca. 5.

Cauſe oim ſpecieꝝ febris ephimere ſunt cauſe primitiue calefaciẽtes eſſentialiter: ⁊ calefaciẽtes p accidens: de ſumma occurrentiũ ⁊ aſſumptoꝝ. ſ. in cibo ⁊ in potu. ⁊ paſſionũ corporearum ⁊ aĩalium: ⁊ ex doloribus ⁊ apatibus apparẽtibus: ⁊ ſunt de eis ex oppilationibus quarũ cã non eſt primitiua. Et nõ pueniũt cauſe eaꝝ cũ vehementia ſua ad hoc vt pertrãſeat illud qð inflãmat ſpiritũ: nã ſi ptranſeãt illud: faciũt eadẽ in ethica: aut in ſpeciẽ febriũ huorum quã dicemus. Cauſe eñ primitiue plerũq₃ mouẽt antecedẽtes. Q̃ð ſi mouerit eas ad putredinẽ: erũt febres putredinis. Et ſunt quidã hoim q̃ exiſtimãt ꝙ febris ephimera nõ fit niſi ex labore ſpiritus ⁊ corpis: ⁊ illud eſt error. ¶ At iſte quidẽ fe. ſm. plurimuꝫ recedunt in die vno: ⁊ raro ptrãſeunt tertiũ diẽ. Nã ſi pertrãſeant illaꝫ quãtitatẽ: exiſtimaт de eſſe eaꝝ ꝙ ipſe permutãtur. Et intẽtio quidem permutationis eſt ꝙ retẽtio caliditatis ptranſit ſpiritũ: aut ad corp⁹ aut humorẽ. Lꝫ ſint de hominib⁹ q̃ dicãt ꝙ ipſa qñq₃ remanet ſex dieb⁹: ⁊ cõſumiт integra cõſumptione: cui nõ eſſet ſimilis ſi permutaretur ad genus aliud. ¶ Et hec quidẽ fe. eſt facilis curationis ⁊ difficilis cognitionis: ⁊ ſimiliter principiũ ethice. ¶ Et homines quidem velocius cadentes in feb. ephimeras: ⁊ qui vehementius leduntur ab eis ſi erreт in eis: ſunt illi in quibus calor ⁊ ſiccitas ſunt magis vincẽtes: qm̃ pueniũt velociter ad ethicã ⁊ tertianã. Deinde illi in quibus calor eſt plus. Deinde illi in quibus eſt plus ſiccitas. Et cum illi q̃ habent complexionem ſiccam ⁊ calidam accidit fames ⁊ adueniunt cum ea vigilia ⁊ labor animalis ⁊ labor corporeus feſtinat ad ipſum fe. ephimera cum horripilatione quadaꝫ. Quod ſi non ſuccurratur ⁊ cibetur ſtatim feſtinabit ad ipſum fe. putredinis.

¶ De ſignis proprijs febriũ ephimerarum diſtinguẽtib⁹ eas ab aliis. Ca. 6.

De proprietatibus earũ eſt ꝙ ipſe non fiunt a cauſis antecedentibus. Neq₃ incipiũt cũ coartatione. Et eſt ꝙ ipſe nõ incipiunt ſm plurimũ cũ rigore ⁊ frigore extremitatum ⁊ profundatione caliditatis ⁊ declinatione ad pigritiã ⁊ ſomnũ ⁊ ſubmerſioneꝫ pulſus ⁊ ſubtilitatẽ eius ⁊ diuerſitatẽ eius ⁊ prauitatẽ ipſius. Immo fortaſſe accidit in principio earum ſimilitudo frigoris ⁊ horripilationis ⁊ punctio cuius cauſa eſt vapor chimi mali ⁊ remouetur ve-

lociter. Et accidit ſed raro rigor propter multitudinem vaporum ledentium lacertos propter punctionem ſuam ſuperflua multitudine. Et eſt eius inflammatio non mordicatiua aſpera: immo bona ſicut caliditas corporis laborantis rebriij. ¶ Et cum eſt vrina in primo die digeſta ⁊ pulſus bonus: tunc iudica ꝙ eſt fe. ephimera. Et illud ideo quoniam vrina nõ alteratur in ea in quãtum ipſa eſt ephimera. Et eſt ſedimen eius digeſtum non decliue ad colorem humoris. Et quãdoqꝫ nubes eius pendens. Et quãdoqꝫ eſt natãs boni coloris. Et quandoqꝫ accidit vt non equet color eius tamen eius ſubſtãtia eſt equalis ⁊ nõ alteratur color eius: niſi propter id quod aſſociatur ei de cauſa alterationis vrine quãuis non ſit illic fe. ephimera ex eo qđ dicemus in tertiana ⁊ ſimilibus ei. ¶ Et pulſus eſt decliuis ad ſpiſſitudinẽ ⁊ fortitudinẽ ⁊ magnitudinẽ: niſi in ea que eſt a paſſionibus debilitantibus: ⁊ niſi fuerit in ſtomacho humor mordicatiuus aut frigidus aut cauſa alia de his que mutant pulſum preter febrem. Et raro quidem diuerſificatur. Si vero diuerſificetur: erit ei ordo. Nam ſi diuerſificetur illud tunc erit propter cauſam aliaꝫ antecedentem febrẽ aut vicinãtem ei: ſicut eſt labor vehemens: aut mordicatio vehemens in ſimilib⁹: ⁊ ſimilia his. Et quãdoqꝫ accidit vt induret pulſus propter frigus vehemẽs ⁊ inſpiſſans ⁊ infrigidãs aut ꝑpter caliditatẽ ſolis vehementẽ exiccantẽ: aut propter vehementẽ laborẽ exiccantẽ: aut famẽ aut anguſtias aut vigilias: aut euacuationes. Et quãdoqꝫ feſtinat in eo dilatatio ⁊ tardatur conſtrictio: ⁊ nõ feſtinat plus ꝙ̃ naturalis niſi raro ⁊ cũ velocitate pauca: quoniam neceſſitas euentationis in eo eſt vehementior ꝙ̃ neceſſitas educendi vaporem corruptũ. vapor nãqꝫ in eo non eſt corruptus cõparatione ſui ad equalem: immo eſt bonus comparatiõe ſui ad eũ. ¶ Et cum ambiguus ſit tibi pulſus ⁊ cõſtrictio ipſius: tũc ſcias ex anhelitu. Et pulſus quidem redit poſt eradicationẽ eius ad cõſuetudinẽ eius naturalẽ in illo corpore: ⁊ hoc eſt ſignum bonum. ¶ Et ſcias penitus ꝙ quotiens vrina ⁊ pulſus ſunt boni ſignificant ꝙ fe. eſt ephi. Et quando non ſunt boni non oportet nõ ſit ephi. Multotiens enim in ea eſt vrina tincta: ⁊ eſt pulſus diuerſus ⁊ debilis ⁊ paruus. ¶ Et de illis que ſignificãt ꝙ ipſa eſt feb. ephimera: eſt vt ſit principium eius facile ⁊ leue: ⁊ ſit augmentũ eius non addens ſupra duas horas: ⁊ neqꝫ aſſocientur ſtatui accidẽtia vehementia: ⁊ vt non accidant in ea accidentia praua ⁊ nõ ſit in ea ebulitio caloris vehemẽs: ⁊ minorentur cum ea dolores. Quod ſi cum ea dolor fuerit capitis aut dolor alius non ſit fixus inſeparabilis poſt eradicationem ei⁹ et hec quidem ſignificant ꝙ ipſa eſt ephimera. ¶ Et plurimũ quidem eradicationis eius ſit per ſudorem ⁊ humoroſitatem ſimilem ſudori naturali non humoroſo. Et non ſit vehemens ſuperfluitas iterum in quantitate ſua: immo appropinquat ſudori naturali in quantitate ſua ſicut eſt proximus ei in qualitate ſua. Si enim vi-

deris ſudorem plurimum: tunc feb. erit nō ephimera. Et de eis de quibus feb. ephimera experitur: eſt vt ingrediatur balneū habens eam. Cum moram fecerit euenire in quaſi horripilationē non cōſuetam ſcitur febris eſt febris putredinis: et egrediatur habens eā ex balneo illico et ſi nihil alteratur a diſpoſitione ſua: tūc febris erit ephimera.

¶ Permutationis febris ephimere. Ca. 7.

DUm expedit vt febrem ephimerā patiens cibetur et errat medicus ſuper eam et non cibet ipſum: permutatur fe. in corporibus cholericis ad ethicam incendentē et in corporibus carnoſis ad ſynocham que eſt abſ putredine: et fortaſſe permutatur ad illā que eſt cum putredine. ¶ Et ſimiliter quando neceſſarium eſt adiutorium in aperendo poros et rarificando corpus et non ſit: fit inflammatio in humoribus retentis in corpore inflammatione eius qd calefacit cū fortitudine eius quod putrefacit.

¶ De ſignis permutationis fe. ephimere ad febres alias. Ca. 8.

SIgnificatio illius eſt ipſa declinat abſ ſudore: aut humoſitate: aut cū ſudore abſ mūdificatione per ſudorē. Et ē declinatio longa difficilis et abſ mūdificatione pulſus. Immo remanet in pulſu aliquid. et remanet dolor capitis ſi fuerit. Et hoc totū ſignificat permutationē ad febrē putrefactionis humoris aut ethicā. ¶ Nā ſi cauſe fuerint vehementes: aut prolongetur mora eius: permutabitur ad ethicā. Quod ſi ad ethicam permutetur: videbis tactum arteriarū calidū valde: et videbis febrē ſimilē vel fixā: et in omnibus mēbris additur calefactio ſuper repletionē et in tēpore acceptionis cibi: aut videbis pulſum ſeruare equalitatem cum duritie et paruitate. Et videbis ſigna reliqua que diximus de ſignis ethice. ¶ Et quando permutatur ad genus febrium quod nominatur ſynocha abſ putredine: videbis additionē et repletionē caliditatis et inflammationem faciei. ¶ Et quando permutatur ad fe. putredinis apparent horripilatio et diuerſitas pulſus et paruitas et coartatio: et caliditas mordicatiua ſicca et vehementia accidentium. In vrina autem fortaſſe remanet digeſtio ex ſubſtantia: et in plurimis nō apparet in ea digeſtio.

¶ De curationibus febris ephimere ſecundum modū vniuerſalē. Ca. 9.

IN oībus ſpeciebus febris ephimere oportet vt afferant ſuper corpora patientiū eas ea que nutriant eos nutrimento bono cum velocitate digeſtionis quoniā febriens eſt eger: et eger eſt leſus. Aut quibuſdā eorū cōcedit delitiari in eo: ſicut patiēti ex labore et anguſtia et fame: et illis in quorum corporibus colera plurima eſt. Et qui conqueritur ſe pati horripilationem in principio deglutiat cibum infuſum in aqua aut vino: vt ſit magis penetrās. Et iſti quidem cibātur etiā in principio fe. ¶ Et quibuſdā prohibetur delitiari in ea: et innuitur eis vt ſiant ſubtiliatiua ſicut in patiēte ex oppilatiōe

r ſoliditate r ex apoſtemate. Et melius quidē eſt vt poſtponat̄ cibatio vſq3 ad declinationē niſi i illis quos excepim⁹. Et aqua frigida quidē oportet vt nō prohibeat̄ in principio rei: qm̄ virt⁹ eſt fortis: quare nō timet̄ debilitas eius: r eſt melior cura infrigidādo. Verū ſi fuerit illic debilitas in viſceribus r fe. iam extendit̄ aut fuerit vehemens: tūc melius eſt vt de ea nō multū ſumat̄. Et concedit̄ eis balneū cum eorum paroxiſmus conſumit̄ in febrib⁹ ephymeris ꝑpter accidentia de quib⁹ eſt humectatio r de quibus eſt ſudatio r rarificatio pororum: r de eis eſt infrigidatio in quieta diſpoſitiōe. Et ꝓ hibet̄ vbi timet̄ caſus putredinis. Et nō oportet vt euitet balneum niſi habēs eā ex oppilatione propterea ꝙ balneum generat egritudinē putridā. Et ſimiliter patiens eā ex ſatietate nauſeatiua: niſi in fine rei: r cū dilatant̄ pori r deſcendit nauſeatiua ſatietas. Illic eñ oportet vt balneet. Et habēs catarrum non balneet̄ niſi ſit adu ſtiuus. Et oēs habentes fe. ephimeras oportet vt non prolongent moram in aere balnei: imo in aqua eius quātum volunt: niſi habētes eam ex ſoliditate r ex ſpiſſitudine: eis eñ cōuenit vt ꝓlongent morā in aere balnei donec ſudent. Embrocatio aūt ſi fuerit infundendo aut liniēdo tantum oppilat poros. Et in curatione oīs feb. ephimere que eſt ab opilatione extrinſeca aut intrinſeca fricatio aperit poros hn̄tis eā: deīde ſi obuiat hūmiditati plurime reſoluit eā r ſi obuiat humiditati parue exiccat eā. Euacuatiōe aūt nō indiget aliquis eoꝝ: niſi habens opilationē repletionalē: r habēs nauſeatiuam ſatietatē: r qui habet febrem ephimeram ex ſoliditate cuius corporis eſt repletum.

¶ De ſpeciebus febris ephimere. Cap. 10.

De febrib⁹ ephimeris ſunt que oīno cōparant̄ ad diſpoſitiones animales. Et d eis ſunt q̄ cōparant̄ ad diſpoſitiōes corporeas. Et de eis ſunt q̄ ꝓportionant̄ ad res q̄ eueniūt de foris. ¶ Et de cōparatis ad diſpoſitiōes aīales eſt illa q̄ fit ex anguſtia. Et illa q̄ fit ex triſticia. Et illa que fit ex exiſtimatione r cogitatione ira r vigilijs r ſomno r tranquillitate r timore r gaudio. ¶ Et de ꝓportionatis ad diſpoſitiones corporeas ſunt ille q̄ cōparant̄ ad res q̄ ſunt actiōes r mot⁹: r de eis ſunt q̄ cōparātur ad nō actiōes r motus: r ad cōtraria eoꝝ. ¶ Et cōparata ad res q̄ ſunt motus eſt q̄ fit ex labore: r illa q̄ ex trāquillitate: r illa q̄ fit ex euacuatione. Et de eis eſt febris ephimera q̄ eſt cū ſincopi. ¶ Et de eis eſt illa q̄ fit ex fame r de eis eſt illa q̄ fit ex ſiti. ¶ Et de cōparatis ad ea que nō ſunt actiones eſt illa q̄ fit ex opilatione: r de eis eſt illa que fit ex nauſeatiua ſatietate. Et de eis eſt illa q̄ fit ex apoſtemate. Et de eis eſt illa que fit ex ſoliditate. ¶ Cōparate aūt ad res que accidūt de foris ſunt ſicut illa q̄ ſunt ex aduſtiōe quecūq3 aduſtio fuerit. Et ſicut q̄ fit ex frigore r ſoliditate r ex ablutione. Dicā itaq3 vnāquamq3 earum cum curatione ſua.

¶ De febre ephimera ex anguſtia & ſi gnis eius. Capitulū.11.

Quādoq; accidit ex motu ſpūs ad interiora & occultatiōe eꝰ in eis ꝓpter ſuperfluitatē anguſtie febris ſpiritualis. ¶ Cuius ſigna ſunt igneitas vrine: & acuitas eius: ita vt hñs eā ſentiat acuitatē ipſiꝰ ꝓpter dñiū ſiccitatis in ea. Et eſt motꝰ oculi ad clauſionē decliuis: & eſt oculus ſubmerſus ꝓpter reſolutionē cū quiete & ſubcluſione. Et facies eſt tendēs ad citrinitatē ꝓpter profunditatē claritatis. Et pulſus eſt ad debilitatē & paruitatē decliuis & forte declinat ad duritiem.

¶ De cura. Capitulū.12.

Oportet habēs eā multiplicet introitū tine: & ponat plurimū ſue intētiōis in balneatiōe cū aqua balnei abſq; aere eiꝰ. Et multiplicet etiā inunctionē cū fricatione poſt illud. Oleū eñ aliquod eſt magis iuuatiuū ei q̄ balneū. Et vtat lenificationibus & odoriferis frigidis. Et ponat ſup pectus ſuū epithimata infrigidātia ex mucillaginibꝰ & ſuccis & aquis bonis. Et ſummat in potu vinū plurime cōmixtionis eſt eñ bonū medicamē ei.

¶ De febre ephimera ex triſticia. Cap.13.

Quādoq; accidit ex multitudine triſticie ꝓpter rē q̄ ſitā motꝰ laborioſus ſpm̄ calefaciēs faciens cadere in febrē. ¶ Cuiꝰ ſigna ſunt ſimilia ſignis eius q̄ eſt ex anguſtia. Niſi q2 motꝰ oculi cū ꝓfunditate ſua ꝓpter reſolutionē eſt ad partē extrinſecā. Et pulſꝰ non eſt dimiſſus depreſſus: immo eſt in eo cū debilitate: ſed eſt cum eo ſaltus. ¶ Et cura eiꝰ eſt ſicut cura eiꝰ q̄ eſt ex anguſtia.

¶ De febre ephimera ex cogitatione. Cap.14.

Quandoq; accidit ex multitudine cogitatiōis in rebꝰ feb. ſimilis illi que eſt ex triſtitia. Niſi q2 motꝰ oculi eſt equalis nō ad clauſionē neq; ad exitū decliuis: & eſt decliuis ad profunditatē. Et pulſus eſt diuerſus in dilatatione & conſtrictione: & plurimū quidē eſt equalis. Et facies eſt ad citrinitatē decliuis. ¶ Et cura eius eſt cura illiꝰ que eſt ex triſtitia.

¶ De febre ephimera ex ira. Cap.15.

Quandoq; accidit propter ſuperfluitatē motus ſpiritus ad exteriora in diſpoſitione ire calefactio ſuperflua adurēs ſpiritū & feb. ¶ Cuiꝰ ſigna ſunt rubedo faciei: niſi permiſceat ei timor: & quoniā citrinatur. Et inflatio faciei ſimilis ei qui inflatur in dormitiōe. Et ſunt oculi rubei tendentes exterius propter vehementiā motus ſpūs ad exteriora. Et quandoq; accidit quibuſdā eoꝝ tremor propter motum humoris: aut ꝓpter debilitatē naturarū. Et eſt aqua rubea acuti tactus ꝓpter acuitatem ſuā. Et qñq; eſt cum ea aliquātulum claritatis. Et pulſus eſt groſſus plenꝰ pulſans frequens.

¶ De cura. Capitulū.16.

HAc eos quieſcere. Et fac vt occupent letificantib⁹ ⁊ narratio-nibus ⁊ vocibus bonis ⁊ ludis mirabilib⁹. Et fac eos ingredi balneũ in aqua tepida non plurimi caloris. Et inungant plurimum cum aliquo oleo plurimo: illud enim eſt magis cõueniens eis q̃ aqua calida. Et cibentur eis que infrigidant ⁊ humectant. Et ꝓhibeant a vino omnino: et non eſt eis via ad ipſum.

¶ De febre ephimera ex vigilijs. Capitulũ. 17.

QUandoq; etiã accidit ex vigilijs feb. ephimera. ¶ Cuius ſigna ſunt anteceſſio vigiliarũ: ⁊ grauitas palpebraꝝ: q̃m fortaſſe non aperit eas. Et ꝓfundatio oculi: propter reſolutionem. Et inflatio palpebraꝝ propter corruptionem cibi et multitudinem vaporis. Et conturbatio vrine propter priuationem digeſtionis. Et debilitas pulſus. Et citrinitas faciei ꝓpter maliciã digeſtiõis. Et inflatio eius propter excitationem ex malitia digeſtionis: ſed non eſt cum rubedine ſicut in illa que eſt ex ira.

¶ De curatione. Capitulum. 18.

CUratio autẽ eius eſt ociari et quieſcere ⁊ dormire. Et embrocare caput cũ eis q̃ infrigidãt. ⁊ humectãt. Et balneũ humidũ. Et cibi bonoꝝ chimorũ. Et inunctiones humectãtes. Et vinuꝫ eſt ex rebus magis conferentibus eis. Et ſumant in potu ipſum ſine timore: niſi fuerit dolor capitis.

¶ De febre ephimera ex ſomno et quiete. Ca. 19.

ASpiritu quãdoq; reſoluunt vapores calidi p̱ vigilias ⁊ motus. Cũ ergo ꝓlongat ſomn⁹ ⁊ trãquillitas ⁊ nõ reſoluuntur accidit ex eis calefactio ſpiritus ⁊ fe. eius. ¶ Cuius ſigna ſunt iſta Significant eñi eam anteceſſio ſomni. Et tranquillitas plurima: ⁊ proprie que non eſt in ↄſuetudine: et cadit ↄtrariũ conſuetudinis. Et ſignificat ipſam reſolutio vaporoſa et pulſus.

¶ De curatione eius. Capitulũ. 20.

CUratio ei⁹ eſt ſudatio in aere balnei. Et ablutio equalis cuꝫ aqua calida. Et paucitas cibi et declinatio eius ad id q̃d infrigidat ⁊ humectat ipſam. Et exercitium temperatum. Et non oportet vt bibat vinum.

¶ De febre ephimera ex gaudio. Cap. 21.

QUandoq; accidit ex gaudio fe. ſicut illa q̃ fit ex ira. Niſi q2 forma oculi eſt forma gaudẽtis nõ forma iraſcẽtis. Et ẽ frequẽtia in pulſu minor. ¶ Et cura ei⁹ eſt ꝓxima curationi eius que eſt ex ira.

¶ De febre ephimera ex timore. Capl'ꝫ. 22.

QUandoq; accidit ex timore febris ſm̃ ſemitam que accidit ex anguſtia. Proportio namq; timoris ad anguſtiaꝫ eſt proprie ire ad gaudium: ex hoc q2 motus timoris eſt ad interiora: ⁊ ire ad exteriora: ⁊ fit ſubito: ⁊ alioꝝ modorum fit gradatim. ¶ Cuius ſigna ſunt proxima ſignis eius que fit ex anguſtia. Niſi quia diuer

ſitas in pulſu eſt vehementior. Et forma oculi ei⁹ eſt forma territi. ¶ Curatio eſt proxima curationi eius que fit ex anguſtia. Et oportet vt ſecuretur a timore. Et veniatur ad eũ cum nuncijs gaudere facientibus. Et letificantia ſunt iuuatiua ei.

¶ De fe. ephimera ex labore. Caplm. 23.

LAbor quandoq; peruenit ad ſummũ in calefaciendo corpus et ſpiritum ita vt fiat fe. nocens opationibus: et eſt plurimi nocumenti: ⁊ grauitas ipſius ſup vitalẽ ⁊ aialem. ¶ Signa ſunt antceſſio laboris. Et additio calefactionis iuncturarũ ſup alia. Et tactus laſſitudinis ⁊ ſiccitatis corpis. Et qñq; accidit in fine eius humectatio: ſi fuerit labor temperatus in eo: id eſt qñ non eſt in eo exiccatiuũ aut frigus phibens ſudorem. Sinautẽ labor fuerit ſuperfluus minoratur humectatio et ſudor ⁊ qñq; ſequitur ipſum tuſſis ſicca ppter cõmunitatem pulmonis. Et quandoq; declinatio complexionis eſt. Et pulſus eius paruus debilis ⁊ quandoq; declinat ad duritiem. Et vrina eſt citrina calida propter motum ſubtilem et propter reſolutionem.

¶ De cura. Caplm. 24.

CUratio eorum eſt tranquillitas. Et balneatio in tina. Et inunctio fricando proprie ſuper iũcturas. Et acceptio cibi boni chimi humectantis ſm quãtitatẽ qua digeratur de genere carnium pullorum ⁊ hedi et piſcium paruorum. Et qm̃ virtutes eorũ ſunt debiles: tunc non oportet vt cõfidant de ſe poſſe digerere qđ digerebãt in diſpoſitione ſanitatis: immo minus illo. Et propter hoc cibentur eis quorũ paucũ nutrit plurimũ ſicut ea que diximꝰ ⁊ ſicut vitelli ouorum ſorbiliũ: et teſticuli gallorum ſunt eis boni. ¶ Quidam tamen exiſtimauerunt ꝙ oportet vt patientium laxitudinem regimen plus ſubtilietur ꝙ̃ aliorum. Sed illud non eſt rectũ Et oportet vt ſumant de fructibus humidis. Et ſumant in potu vinum plurime cõmixtionis ſi fuerint aſſueti: aut iuleb: ⁊ aliud ſi non fuerint conſueti. Et oportet vt eorũ inunctio ſit plurima ꝙ̃ inunctio aliorum cum oleo aliquo vt humectentur eorum membra et iuncture ex ſiccitate: et iterũ vt mollificetur illud quod accidit eis de tenſione: et oleum viol. eſt de oleis melioribus eis. Et oportet vt communicet inunctio eorum corpori et pprie capiti collo et ſpondilibus dorſi et iuncturis omnibus et proprie poſt balneationem. Et oportet vt ſternantur ſtrata eorum: et aromatizentur indumenta eorum et ſedilia eorum. Et ſi indigent iteratione balnei ppter reliquias iterentur omnia que ſcripta ſunt in capitulo ſuo.

¶ De fe. ephimera ex euacuatione. Cap̃. 25.

QUandoq; accidit ex cõmotione humorum poſt ventris ſolutionem motus ſpirituum ſuperfluus et inflãmans in ipo febrem ppter muultitudinem laſſitudinis que ſequitur ipſam. ¶ Et qñq; faciunt eam medicine ſolutiue propterea ꝙ calefaciunt.

¶ Et quandoq; ſequitur flobotbomia propterea q redire facit bumiditatē ꝛ vaporē ꝛ ſanguineitatē eorum ad furioſitatē colericā.

¶ Curatio. Ca. 26.

Oportet vt ſubtilief in retinēdo vrinā p ea que ſunt ordinata in capitulis ſuis. Et vt cibetur eger cū eo qđ confortat plus: ꝛ ſm quātitatē qua digeraf de eis q̄ infrigidāt ꝛ bumectāt. Et ſint in eo pōtica ſtiptica. Et ponātur ſup ſtomachum emplaſtra ꝛ embroce cōfortantia calefacta non tepefacta. Nam omne tepidum eſt mollificatiuum ꝛ reſoluit virtutē. Et de hac ſumma eſt lana infuſa in oleo nardino aut oleo frigidiore eo aromaticato: ꝛ exprimaf adeo donec ſeparentur ab eo partes olei ꝛ ponantur ſuper cor ꝛ epar ea que infrigidant.

¶ De fe. ephimera ex dolore. Ca. 27.

Dolor q̄nq; calefacit ſpm̄ adeo donec iflāmef fe. ¶ Signa. Dolor i capite: aut oculo: aut aure: aut dēte: aut iūctur: aut extremitatib⁹: aut colica: aut emorroydib⁹: aut alijs dolorib⁹ furūculoꝝ.

¶ De cura eius que fit ex dolore. Ca. 28.

Regatur dolor cum eo quod oportet in capitulo ſuo: deinde curetur cura eius q̄ fit ex labore. Quod ſi timeatur ex potu vini motus doloroſus: non detur in potu.

¶ De fe. ephimera ex ſyncopi. Ca. 29.

Quandoq; accidit ei cui ſupuenit ſyncopis ꝑpt motionē ſpūs diuerſa calefactio ꝛ conuertif in febrē. Et q̄nq; remanēt de ea poſt ablationē timorꝫ i ſyncopi reliq̄e. ¶ Signa. Vicinitas ſincopis ꝛ caſus virtutis abſq; ſignis febriū aliaꝝ q̄ nō ſunt ex febribus ephimeris. Et pulſus in ea eſt diuerſarū diſpoſitionum: quandoq; enim cadit ꝛ deſtruitur: quandoq; vincit frigus ꝛ quandoq; fit velox ꝛ apparet cum dominatur caliditas: ꝛ ſimilatur pulſui patientium extenuationem exiccatiuam in duricie cum vermicatione.

¶ Curatio. Ca. 30.

Cura ei⁹ eſt cura ſincopis. Et dare cibos velocis digeſtiōis boni chimi ꝛ de illis quos ſciuiſti: ꝛ ſi indigueris vt des in potu vinū: fac ꝛ non cures de febre. Cum ergo liberatur ex ſincopi ꝛ remanet fe. ſimilis ei que eſt cum extenuatione: curetur cum eo quod eſt in canone de infrigidatione ꝛ humectatione.

¶ De fe. ephimera ex fame. Ca. 31.

Quandoq; acuuntur vapores in corpore quando nō inueniūt nutrimentum ꝛ generant febrem. ¶ Et eius pulſus eſt debilis paruus. Et quandoq; declinat ad duriciem. ¶ Curatio. Cibatio quidem in febre eſt ſicut ex ſorbitionibus factis ex kiſt ordei cum oleribus. Et poſt illas cum cibis bonis confortantibus. Balnetur et effundatur ſuper caput eius aqua plurima tepida: ꝛ ſedeat in ea et humectetur corpus eius cum eis que ſunt ſicut oleum violatum ꝛ roſatum ꝛ cucurbitinum.

¶De fe. ephimera ex ſiti. Ca. 32.

Hec proxima eſt ei q̄ eſt ex fame: ⁊ eſt dignior vt accidat propter defectū ei⁹ quo ſedat̄ de aq̄ caliditas fortis in vaporib⁹. ¶Curatio. Dare in potu aquā frigidā ⁊ aquas fructuū frigidorum ⁊ proprie granatorum ⁊ humectare corpus cum tina: ⁊ ſi poſſibilis eſt ei balneatio cum aqua frigida faciat.

¶De fe. ephimera ex opilatione. Ca. 33.

Opilatiões fiūt in poris cutis ꝓpter ſpiſſitudinē ei⁹ ⁊ paucitatē ebullitiōis: ⁊ multitudinē ciborum: ⁊ propter frigiditatē: ⁊ propter albutionē cum aquis frigidis ſtipticis: ⁊ propter aduſtionē ſolis. Et quandoq; fit in viſs venarum ⁊ meatibus earum ⁊ orificijs ipſarum ⁊ curſib⁹ ⁊ viſs earum. Et cum dicitur fe. ephimera ex opilatione non innuitur niſi ad hāc ſpeciē. Nā plerumq; accidit vt minoretur reſolutio ⁊ multiplicet̄ repletio ⁊ coartatio ⁊ priuet̄ reſpiratio ⁊ aggregatur vapor plurim⁹ ⁊ nō reſoluitur: ⁊ tunc eueniet caliditas ſuperflua. Et dū pſeuerauerit ei⁹ inflammatio in debiliori ex corpibus qd̄ eſt ſpūs erit fe. ephimera. Cū ergo inflammat̄ i ſanguine eſt ſpēs famoſa ſynoche quā dicem⁹. Et eſt illa que eſt de ſumma febriū humorū. Et nō eſt ꝓpter putredinē: imo eſt ꝓpter inflammationē et ebullitionē. Quod ſi pertrāſeat illud ad putredinē quā facit opilatio ⁊ priuatio reſpiratiōis ꝑmutatur ad fe. putredinis. ¶Et huiuſmodi quidē oppilatio: aut fit ex multitudine humorū ⁊ ſanguinis: aut ex groſſitudine eoꝝ: aut ex viſcoſitate eoꝝ: aut propter caſuȝ rei de cauſis opilationis in inſtrumēto non in curſu: immo ſicut frigus conſtringēs: aut apoſtema coartans: aut naſcētia rei: aut illud de illis quarum te oportet remorari. ¶Et hec quidē feb. de febrib⁹ ephimeris parum ꝑmutatur ad ethicam: qm̄ corpus ineſt plurime materie. Et in hac feb. iterum eſt ſitis ⁊ inflāmatio ⁊ adherētia caliditatis: ⁊ vrina media inter igneaȝ. Et hec fe. eſt difficilis ad cognoſcēdum cui⁹ ſimilitudo eſt proxima ſimilitudini febriū humorū. Et hec febris quandoq; remanet vſq; ad diem tertium: ⁊ in eo quod eſt poſt ipſum ſunt opilationes plurime fortes: ⁊ non ſunt ſpiſſantes: ⁊ non condenſantes deforis: ⁊ ſi ſunt parue feſtinat eius eradicatio ſi nō fuerit error. Et hec fe. inter fe. ephimeras q̄nq; accidit ⁊ redit ꝓpter fixionē opilationis q̄ eſt cā q̄re fiūt ei paroxiſmi. Et hec q̄dē fe. multotiēs ꝑmutat̄ ad frig⁹ ⁊ horripilationē ⁊ ſignificat ꝙ ipſa ſit putrida. Et cum illa que eſt ex opilatione facit accidere dolorem poſt flobothomiam in latere ſiniſtro non eſt excuſatio iteratio nis flobothomie precipue cum ſedatur feb. ⁊ perſeuerat dolor.

¶Signa. Quādoq; accidit feb. ephimera non ex cauſa primitiua ⁊ eſt longe declinationis: tunc exiſtima ꝙ ipſa eſt opilatio: ⁊ proprie quādo declinat ſine euacuatione ⁊ humectatione. Et verificāt exiſtimationē tuā ſigna repletionis ⁊ in corporibus plurimi ſanguinis ⁊ generātibus eum: aut groſſoꝝ humoꝝ viſcoſoruȝ. Et differētia q̄dē

inter ea ambo eſt: qm̄ ſi opilatiões in eis ſunt ꝓpter groſſitudinē hu
morum ꝛ viſcoſitatē eoꝝ ſignificant ea ſigna nota eis ꝛ nõ eſt illis in
flammatio corꝑis ꝛ rubedo ꝛ extenſio: ꝛ ad ſummuꝫ ſigna multitudi
nis. Et illis in quibus cauſa eſt repletio ſunt ſigna repletionis ex ru
bedine faciei ꝛ exuberatione venaruꝫ ꝛ inflatione ꝛ tēſione ꝛ alia appa
rētia. Et ſi ſuꝑfluunt opilationes pulſus eſt paruus: ꝛ ſi non ſuper
fluunt: opꝫ vt minor eſt pulſus. ¶ Cura. Cū cauſa eſt multitudo hu
moꝝ ꝛ repletio: tunc oportet vt in principio ꝓperes ad flobothomiā
ꝛ euacuationem. Et vt flobothomes eū cum iam nõ febrit tūc eſt me
lius. Et qm̄ febrit ſi nõ fuerit neceſſitas: tunc ſtatio eſt magis cõue
niens flobothomia eīm facit humores currere ꝛ permiſcet inter eos
Si aūt non fuerit excuſatio: tunc non oportet vt poſtponatur ꝛ tar
detur flobothomia ꝛ euacuatio: deinde fiat occupatio in eis q̄ ape
riunt opilationes ꝛ mundificāt meatus. Et non properes ante eua
cuationē ad mundificandos meatus ꝛ apertionē: illud eīm fortaſſe
fit cauſa ad attrahēdum humores ſubito ad quoſdā meatus ꝛ inui
ſcādū in eis: ꝛ illud eſt res in qua fiūt errores plurimi: ꝛ fortaſſe ad
dit in opilationibus ſi fuerint groſſi: ꝛ ꝓprie ſi meatus in creatione
ſua fuerint ſtricti. Cum flobothomia iterū ꝛ euacuatio q̄nq̄ educāt
ſuꝑfluitates viſcoſas fumoſas faciētes coartatione ſua hanc febrē
ꝛ prohibeāt vt ꝑmutetur ad putredinē ꝛ ꝓprie cum ad vltimum fa
cis eā ꝑuenire ꝛ facis approximare ſincopi. Et ſi non ſentis multitu
dinē humoꝝ: immo ſentis oppilatiões: ꝛ ꝙ ipē ſunt accidētes a groſ
ſitudine eoꝝ ꝛ viſcoſitate ipſoꝝ: tūc fortaſſe nõ indiges flobothomia
ſuꝑflua: ꝛ euacuatiõe ſuꝑflua: immo indiges aꝑtione: ꝛ aꝑtio q̄dē eſt
cū abſtergētibꝰ ex medicinis ꝛ cibis. Et ꝓpterea ꝙ egritudo eſt fe. nõ
eſt poſſibile vt redeas in aꝑiēdo ad abſtergētia calida: immo ad illa
q̄ ſunt inter ſyrupū acetoſum purū vſq̄ ad illum q̄ eſt cum ſeminibꝰ
ꝛ aqua endiuie vſq̄ ad aquā feniculi. ¶ Et cibꝰ ſit ille in quo eſt ab
lutio: ꝛ non in quo eſt viſcoſitas ſicut kiſt ordei. Et zuccarum cū hoc
ꝙ ipm̄ eſt ꝓpinquum cibo eſt in ipſo apertio ꝛ abſterſio: non eſt er
go malum ſi miſceatꝛ cum kiſt ordei. ¶ Demum opꝫ vt cõſideres cū
euacuaueris ſi neceſſaria fuerit euacuatio eiꝰ ꝛ apparuerit dixīmꝰ an
minuatꝛ fe. ꝛ deficiat: ꝛ an ſi paroxiſmos habuerit: frāgatꝛ ꝛ debiliteꝛ
paroxiſmꝰ eiꝰ ſecundus a primo. Et conſidera vrinam: ꝛ ſi inuenis
eam non priuatam digeſtione: ꝛ in pulſu ſi inuenis eum non ſigni
care putredinē procedes ſcd̄m hoc regimen. Et intromitte egrū in
die tertio poſt paroxiſmū in balneū hora mollificatiõis paroxiſmi ex
pectati ſi fuerit fe. vſq̄ ad quinq̄ horas. Et inunge eum. Et frica ip
ſum cum rebus in quibus eſt abſterſio equalis: ſicut quod eſt inter
farinam fabarum vſq̄ ad farinam horobi ꝛ farinam radicum lilij
ꝛ ariſtologie emollite cum aliquantulo mellis ꝛ aque. Quod ſi fue
ris auſus vti fortiori hoc: tunc vtere ſpuma baurac. Et ſi exiſtimas
ꝙ balneum alterat naturam eius in aliquo ꝛ facit accidere quaſi

horripillationem:nõ moretur in eo ictu oculi:opilationes enim iſte non ſunt de genere earum quas aperit balneum. Cum ergo egreditur de balneo non oportet vt approximet cibo: neq vino:niſi poſt ſecuritatem ex paroxiſmo. Si autem exigit diſpoſitio vt cibetur aliquantulum ⁊ nõ tollat:detur in potu id in quo eſt aptio ſicut aqua ordei ſubtilis:plurime aque:pauci ordei:plurime decoctionis decocta cum apio. Qd ſi paroxiſmus nõ iteratur ei:tunc balnea eum ſecundo ſi deſiderauerit illud ⁊ ciba ipſum. Et ſi fuerit paroxiſm⁹ diminutus a paroxiſmo primo ⁊ vrina fuerit bona:tunc confide in veritate curationis et paucitate opilationis. Et cura eum poſt eradicationem eius ſicut curaſti ⁊ ciba ipſum. Et ſi venerit paroxiſmus ſicut fuit fortior illo ⁊ vrina nõ fuerit ſicut oportet: tunc egritudo eſt tendens ad putredinem:et curatio eius eſt curatio putredinis.

¶ De febre ephimera ex nauſeatiua ſatietate et repletione. Ca.34.

Quandoq accidunt ex nauſeatiua ſatietate vapores mali ex quibus accidit caliditas ⁊ inflãmantur ſpiritus: quare accidit feb. ¶ Et proprie in corporibus colericis. Et in illis qui non habent amplos poros. Nam plurimũ ſuperfluitatũ earuz vaporat vaporationes fumoſas. Et minoratur in eis eructuatio acida. ¶ Et de illis qui ſunt vehemẽtius diſpoſiti ad illam ſunt illi qui incipiũt poſt nauſeatiuam ſatietatẽ vti exercitio et motu ⁊ ire ſub ſole ⁊ balneatione poſtq accidit eis hoc:multiplicant enim in eis vapores fumoſi:et proprie quando habuerit in corporibus ſuis dolorem ⁊ proprie in viſceribus eorum. ¶ De materia vero eructuatiõis acetoſe et in habentibus eam raro contingit vt generetur febris. Si autez generetur:erit debilis:immo nõ generatur. Et exiſtimam⁹ quod generatur ab eructuatione acetoſa:non eſt niſi ſatietas nauſeatiua.
¶ Et iſti quidẽ cũ eorum ſoluũtur nature iuuãtur valde: ⁊ remouet feb. eorum propter expulſionem ſuperfluitatis ſuperflue fumoſe.
¶ Et diuerſificatur quidem curatio eius cuius retinetur natura ex illis ⁊ cuius ſoluitur. ¶ Et ſi natura illius qui febrit ex nauſeatiua ſatietate leuiatur duabus aſcellatiõibus aut tribus: deinde ſi ſto homo tur fortis fit ſuper eam fluxus ventris. ¶ Et fortaſſe fiet fluxus epaticus quem ſignificabunt pulſus cordis et nigredo lingue.
¶ Et ſimilantur accidentia feb. ephimere ex repletione accidentibus febris ex ira. rubent enim oculi et facies valde et fit inflãmatio vehemens et magnificatur pulſus:et fit velox ⁊ rubet vrina.
¶ Amplius cum plus remanet non excedit tres dies. ¶ Et ſcias q febris ephimera ex nauſeatiua ſatietate quandoq venit cum periodis quattuor aut ſeptem:et cum hoc eſt febris ephimera: verum pulſus eſt ſanus.
¶ Signa. Signa eius eſt alteratio eructuationis ad acetoſitatem aut fumoſitatẽ. Cũ ergo alterat eructuatio ad ſanitatẽ indicat ſa-

nitatem. Et vrina quidem iſtorum eſt priuata digeſtione aquoſa. Et quādo cū nauſeatiue ſatietatis eſt vigilia eſt in facie ꝛ faucib' eorum inflatio: ꝛ in palpebris eorum eſt grauitas.

¶ De cura. Cap. 35.

Patiens hāc nauſeatiuā ſatietatē nō euacuatur qn aut ſit natura ei' nō ſoluta: aut ſoluta. ¶ Quod ſi natura ei' fuerit nō ſoluta: tunc pculdubio oportet vt ſoluas eā. Et ſi fuerit aliqd cibi: aut fecis: aut grauitatis remanens in ſtomacho: tūc oportebit vt facias vomere ipm: deinde ſolue euꝫ. Et ꝯſidera vbi inuenit grauitatē. Et ꝯſidera tūc an ſit recti' euacuare illud cū clyſterijs ꝛ ſuppoſitorijs: aut cū aliquo qd bibit deſup vt ſoluat: aut deponat: aut digerat. Et ſignificat illud qd recti' eſt de hoc diſpoſitio eructuationis. Fortaſſe eñ neceſſariū erit ſi fuerit cib' ſtās fortiter: ꝛ ſit difficilis vomitus: vt nō aſpiciat ad febrē: ſꝫ adminiſtret diapipereon vt pcipitet et deſcendat cū digeſtione: aut adminiſtret qd eſt debili' eo: ꝛ adminiſtrent ēbroce ꝛ ēplaſtra digeſtiua cognita in ca. digeſtiōis: ꝛ ſolutiua cognita in ca. ſolutiōis. Cū ergo deſcēderit: tunc aut egrediet p ſeipm: aut iuuabit cū ſuppoſitorio ꝛ toleret fames ſu p eū tādiu donec non remaneat heſitatio in deſtructiōe ſatietatis nauſeatiue: deīde ſumat cibū leuē velocis digeſtionis boni chimi. Et ſit intētio ad famē ꝛ ſomnū tñ qd excuſat ſollicitudinē in alleuiatiōe repletiōis. Qd ſi natura fuerit ſoluta ꝯſidera an res q euacuat ſit illd qd ē corruptū. Et ſi fuerit illd: nō retineat donec totum euacuet tñ vſqꝫ ad poſtremū ei'. Et expecta declinationē paroxiſmi. Et fac igredi ipm tūc balneū. Et ciba ipꝫ niſi fuerit illic ſupfluū deſtruēs fortitudinē: tūc eni nō facias ipꝫ igredi balneū: imo ciba ipꝫ ꝛ ꝯforta ſtomachū ei' cū reb' qs ſcies: qrū qdā ſcripte ſūt i capitulo de ſolutione vētris Et de illis ē lana infuſa i oleo in q ē virtus abſinthij aut etiā in oleo nardino poſtquā fuerit expſſa ꝛ ſeparata fuerit ab ea maxima pars olei. ¶ Et ſi perſeuerat ſolutio ꝛ inuenis id qd egredit abſqꝫ genere eius quod corruptū eſt: adminiſtra oleū de cidonijs tepidū recēs ſm hunc modū: ꝛ oleū de maſtice: ꝛ non eſt iterū in oleo nardino cōtrarietas ei'. Et fortaſſe adminiſtram' cerataria: ꝛ ppꝛie qñ non ſuffert diſpoſitio ſtricturā eoꝝ ſuper vētres eoꝝ: et quandoqꝫ indigemus emplaſtris fortioribus hoc de emplaſtris predictis in colerica paſſione: ꝛ da ei in potu aquas fructuum ſi tolerat eas: ꝛ da ei ad comedendum illud cuius alleuiat nutrimētū ꝛ facilis ſit digeſtio: ſicut teſticuli galli ꝛ piſces aradrach: ꝛ pmitte ſuper illud aliquid de fructibus ꝛ ſuccis ꝛ robub ſtipticis.

¶ Et ſi abſcinditur de appetitu aliquid: admoue ipſum cum eis q ſciuiſti: ꝛ proprie cum eis que fiunt ex cidonijs.

¶ Et cū euacuatū ē nō ē malū vt adminiſtres ei electuariū forte de illis q digerūt ꝛ confortāt ſtomachum ꝛ aperiunt oppilationes: et

illud poſt ablationem feb. ⁊ accidentiū. ¶ Et iter q̄dem ad flobotbomiam eſt vt nō fiat in ea donec declinet: tunc enim fiat: et illud quod prius datur in potu eſt aqua ordei: ⁊ cibus ſit ſicut ille qui fit de agreſta cum cucurbita et amigdalis paucis. ¶ Et infrigidetur locus eius et odoramentum eius trociſci de campbora in quibus non ponitur reubarbarum.

¶ De febre ephimera ex apoſtemate. Capitulū. 36.

Febres ſequentes apoſtemata interiora ſunt putride: ⁊ q̄n𝔮 aſſociatur eis ethica et non ſunt de numero febriū ephimerarum. Apoſtemata vero apparentia ſicut ſunt furunculi: et exiture: vel bubones q̄ eueniūt in ea: ⁊ ꝓprie apoſtemata magna q̄ fiunt in mēbris glāduloſis et in carnibus q̄ vocantur molles: ſicut illa que fiūt in inguinibus a ſuperfluitatibus epatis: et in aſcellis a ſuperfluitatibus cordis: et ſub aure a ſuperfluitatibꝰ cerebri. Q̄n𝔮 ſequūtur febres et non euacuantur quin aut ſit illud quod peruenit ex eis ad cor donec igneat ipſum calefactio ſola: aut cū putredine. Quod ſi fuerit calefactio ſola: tunc erit de genere febriū apoſtematū intrinſecoꝝ. ¶ Et plurimū qđ accidit de iſtis febribꝰ ſequentibus apoſtemata ſequētia cās primitiuas ex vlceribꝰ ⁊ ſcabie ⁊ doloribꝰ ⁊ ꝑcuſſiōibꝰ ⁊ caſibꝰ ad q̄ expellūtur materie ⁊ retinētur i vijs apud carnes molles ē de gn̄e febris ephimere. ¶ Et plurimū qđ accidit de iſtis febribꝰ ſequentibus apoſtemata quoꝝ cauſe ſunt antecedētes ſicut repletiones ⁊ oppilatiōes preterite ſunt putride. ¶ Et ſm plurimū fe. ſunt radices et apoſtemata ſequētia: licet q̄n𝔮 accidat ecōtrario. Hyppocrates nominauit bas feb. malignas: q̄ ex his ſūt ephimeres. ¶ Et feb. q̄dē ſequētes ea ſm plurimū ſūt ephimere. Et ſi nō ſunt ephimere ſunt male. ¶ Et plurimum quidem barum ſequuntur apoſtemata ſanguinea. Et quando𝔮 accidunt ſequentes beriſipilam ⁊ ſimilia ei.

¶ Signa. Signa earū ſunt ea q̄ diximꝰ de anteceſſiōe apoſtematū āte eas Et facies eſt inflāmata ⁊ rubea: ⁊ ē additū i ea ſuꝑ diſpoſitionem ſanitatis: ⁊ nō eſt caliditas vehemēter mordicans: quamuis ſit multitudo eius in eis: quoniam huius apoſtemata ſunt ſanguinea: niſi ſint feb. ſequentes beriſipilam: et tunc iſtis febribus ſuccedit bumectatio: et eſt pulſus in eis velox magnus frequens ꝓpter repletionem: et eſt vrina aquoſa alba propter curſum materierum et apoſtemata et vlcera.

¶ Cura. Oportet vt anteceſſio fiat in ea cū flobotbomia ⁊ fluxu vētris: ⁊ curet apoſtema cū eo qđ oportet in capitulo ſuo. Et ſubtiliet regimen: ⁊ non bibat vinū omnino: ⁊ non cibetur niſi poſt declinationem ꝯpletam. Et neceſſaria ſunt ei extinguentia ⁊ infrigidātia ⁊ bumectantia et emplaſtra infrigidata cum niue ſuper membrum infirmū apoſtemoſū ita vt nō noceāt apoſtemati: ne𝔮 faciāt ipꝫ crudū: imo infrigidet via iter ipm ⁊ cor ifrigidatiōe penetrāte i ꝓfūdū.

¶ De febre ephimera ex terreſtreitate .i. qn̄ cutis fit dura vt teſta. Cap. 37.

HEc febris iteꝝ ſequit̄ ꝑuationē reſolutiōis ꝑpter oppilationes nō profundatas: ⁊ plures q̄dē hoīm cū dimittūt ↄſuetudines ſuas balneādi febriūt: ⁊ plures eoꝝ ſunt illi in quoꝝ corporibu generat̄ vapor colericꝰ ꝑpter ↄplexionē corpoꝝ eoꝝ: ⁊ ciboꝝ ipſoꝝ ⁊ aquaꝝ ipſaꝝ malarū ⁊ ꝑpter diſpoſitiōes eoꝝ antecedētes ex vigilijs. ¶ Curatio eiꝰ eſt extinctio balnei: ⁊ ſudare in eo poſt declinationē: ⁊ fricari cū eis q̄ ſunt ſicut furfur ⁊ farina fabarū ⁊ amigdale amare: ⁊ ſemen melonis ⁊ aliquid alcuſen ⁊ baurac. Et ſit cibus eius extinguens ⁊ humectās: ⁊ vinū eiꝰ ſit plurime commixtionis: ⁊ iteret balneū multotiens.

¶ De febre ephimera ex calore. Cap. 38.

QUandoqꝫ accidit ex calore aeris ⁊ calore balnei ⁊ ſimiliū feb. ephimera: ⁊ plurimū illiꝰ nō accidit niſi ex vehemētia caloris ſolis: ⁊ ē prīa ſuſpēſio eiꝰ cū ſpiritu animali: cū primū qđ ei ledit̄ ſit caput: calefacit eñ aer eiꝰ ⁊ peruenit ad cor vt ſit fe. deīde ſpargit̄ in totū corpꝰ. Et qñqꝫ fit eiꝰ ſuſpenſio cū corde ꝑpter caliditatē anhelitꝰ: ⁊ quādoqꝫ cuſtodit̄ caput a calore. Sed illa q̄ ex ſole accidit plurimū incipit in cerebro ⁊ capite: ⁊ ꝑpter illud q̄ non eſt mūdꝰ impletur caput eius: ⁊ illa q̄ nō fit ex ſole ſed fit ex diebus canicularibus ⁊ ex balneatiōe ⁊ ex alijs impreſſionē facit in cor.

¶ Signa. Signa ſunt cauſa eueniēs ex vehementia inflāmatiōis capitis in parte ſolari cerebri. Et fortaſſe eſt cū grauitate ⁊ repletione: ſi nō fuerit corpus mundū. Et magnitudo anhelitus in parte cordiali. Et illud qđ apparet de corꝑe vehemētis calefactiōis calidiꝰ interiore eiꝰ. Et de illis quibꝰ ſcitur illđ eſt quod ſitis eius eſt minor ſiti illius cuius caliditas eſt illa caliditas: ⁊ eſt in hac habitudine contraria vel diuerſa ei que eſt ex denſitate.

¶ Cura. Eſt neceſſariū vt incipiat̄ in curatiōe eius cū eo qđ infrigidat ex embrocis ſuꝑ caput ⁊ pectus ⁊ ex oleis frigidis ⁊ ꝓprie oleo roſ. infrigidato ſuper niuē qđ fundat̄ ſuper caput ⁊ pectꝰ ex loco lōginquo. Et detur in potu aqua frigida ⁊ q̄ currūt curſu eiꝰ ⁊ ſine ceſſatione eiꝰ fiat illud vſquequo declinet fe. Cumqꝫ auferſ: ingrediat̄ tinā: ⁊ non tangat eū tina ſi fuerit cū eo fe. ⁊ balnea ipm̄ aqua tepida ⁊ non ꝑmittas aerē eiꝰ calefacere ipſum: ⁊ nō timeas ex effuſiōe aque calide ſuper caput eius: qm̄ ipſa humectat ⁊ reſoluit febrem: ⁊ neceſſitas ad balneandum plus eſt q̄ꝫ neceſſitas ad vngendum. Cū ergo egredit̄: tūc frica caput eius cū oleis frigidis: ſicut eſt oleū de nenufare.

¶ De febre ephimera q̄ accidit ex frigore ⁊ balneatiōe. Cap. 39.

QUādoqꝫ accidit ex frigore ⁊ balneatiōe cū aquis frigidis vt ↄdenſent̄ pori apparētes ⁊ coartentur vapores fumoſi ſm̄ qđ dictū eſt in illa que fit ex teſtuoſitate: quare accidit feb. Et mul-

totiēs pducit ad putridā. Et non perducit ad illā febrē niſi qñ vapor prefocat⁹ eſt acutus non ſuauis. Suauis em̄ nō generāt eā.
¶ Signa eius ſunt cauſe. Et ꝙ corpus in ea ī primis cū tangit nō eſt vehemētis caliditatis. Cūq; figit man⁹ ſentitur calore leuari. Et pulſ⁹ nō eſt in paruitate in qua eſt illa q̄ fit ex anguſtia ⁊ triſticia ⁊ fame: qm̄ nō eſt illic reſolutio. Sꝫ eſt velox ꝑpter neceſſitatē ſcꝫ attrahēdi aerē: niſi ſit frig⁹ vehemēs. Et fortaſſe declinat ad duritiē. Et ocul⁹ nō eſt ꝓfund⁹: imo qñq; eſt inflat⁹ ꝑpter vaporē coartatū Et vrina qñq; ē alba qm̄ caliditas ē ꝓfocata. Et qñq; ē tincta: qm̄ caliditas q̄ reſoluit ex poris expellit ad viā vrine. ¶ Curatio. Cooperiātur in feb. donec ſudēt. Cū ergo declināt: ingrediant balneū ⁊ balneētur cū aq̄ ad caliditatē decliui ⁊ cū aere calido. Et embrocēt ſuper ipſos aq̄ in q̄b⁹ decocta ſint ſicut: amaracū ⁊ anetꝫ ⁊ ſimbriū Et fricet cū eis q̄ dixim⁹ q̄ abſtergūt poros ⁊ mollificāt eos. Et poſt ponat in eis inūctio vſq; quo ſudēt. Et fricētur. Et balneent cū aq̄ calida valde. Et opꝫ vt antecedat balneatio cū aqua balneationē cū aere. Deīde inungat cū aliquo ex oleis dilatantib⁹ poros. Et fūdat ſuper capita eoꝝ ſicut oleū de aneto ⁊ keiri ⁊ camomilla. Et cibent cibis leuib⁹ ⁊ aromatizent. Et ſumāt in potu vinū albū ſubtile cōmixtū. Et eſt meli⁹ eis ꝙ̄ aqua propter id qđ eſt in eo de ſudatione ⁊ prouocatiōe. Et inunctio cū oleo aliquo patiētib⁹ ex labore eſt magis iuuatiua ꝙ̄ patientibus ex ſoliditate.

¶ De febre ephimera ex ſoliditate ⁊ ex aquis ſtipticis. Cap̄. 40.

Quādoq; accidit illis q̄ balneant ī aq̄s ſtipticitatē facientib⁹ ſicut ſup quā vincit virt⁹ aluminis aut dragāti vt vehemēs fiat ſpiſſitudo poroꝝ appetītiū: q̄re ꝯprimūt eoꝝ vapores: ⁊ accidit eis qđ diximus aliquotiens. Et multotiens quidem perducit ad putredinem.

¶ De ſignis. Cap̄. 41.

Significāt eam cauſe. Et qđ ſignificat de nigredine cutis q̄ſi ipſa extenſa ſit preparata preparatione qua preparant coria ⁊ ſicut ſi tangat cutis infuſa in aqua draganti. Et eſt diſpoſitio in additione caliditatis poſt tēpus: id eſt non ſtatim ex tactu cutis: ſicut in alijs de illis que accidūt ex oppilatione poroꝝ. Et pulſus eſt debilior ⁊ minor ⁊ vehementioris velocitatis. Et vrina eſt vehemētius alba ⁊ tenuis ſicut vrina mulieris. Et nō eſt in corporib⁹ eoꝝ diminutio. Nec in oculis eoꝝ profundatio.

¶ Cura. Oportet vt curetur cū propinquitate curationis eorū qui ſunt ante eos. Uerūtamē eis nō datur in potu vinū: niſi poſt fiduciā vehemētie amplitudinis poroꝝ: niſi ſit cōdēſatio parua: fortaſſe em̄ tūc aperit eam vinū. Et oportet vt ſubtiliatio regiminis ipſorū ſit maior. Et mora eoꝝ in aere balnei: ⁊ balneatiōe eoꝝ cū aqua calida maior. Et opꝫ vt tardet inunctio eorum plus.

¶ De febre ephimera ex vino. Ca. 42.

QUandoqꝫ accidit ex vino febris ephimera.

¶ Cura eorum eſt cura ebrietatis. Et fortaſſe indigent ſolutione cum aqua fructuum ⁊ ſimilibus: ⁊ flobothomia: ⁊ vomitu: et proprie cum perſeuerat dolor capitis eorum. Et oportet vt ingrediatur balneum poſt declinationem.

¶ De febre ephimera ex cibis calidis. Ca. 43.

CIbi calidi faciunt febrem ephimeram. Et ſicut illa que eſt ex ſole ſecundū plurimū eſt cerebralis ⁊ in ſpiritu animali. Et illa que fit ex balneo eſt cordialis: ⁊ in ſpiritu vitali. Similiter illa q̄ fit ex cibo eſt epatica ⁊ in ſpiritu naturali.

¶ De cura. Ca. 44.

CUius curatio eſt prouocatio cum infrigidantibus notis. Et ſolutio nature eſt melior cum ſiracoſt ⁊ tamarindis. Et rectificare epar cum eis que ſunt aqua endiuie: ⁊ oleum ⁊ ſirupus acetoſus ⁊ emplaſtra infrigidantia ex ſandalis ⁊ cāphora ⁊ aq̄ ro. ⁊ oleo et ſucco eius ⁊ ex ſuccis oleorum infrigidatis actu. Et extinctio cuꝫ cibis frigididis ⁊ humidis.

¶ Principium ſermonis de febribus putridis. et cōplemētū ſermonis eſt in febrib⁹ ſanguineis et colericis.

¶ Tractatus Secūdus cōtinet capitula. lxviij.

¶ Sermo vniuerſalis de febrib⁹ putridis. Ca. j.

PUtredo accidit aut propter cibum malum cuꝫ eſt preparatus vt putrefiat illud quod generatur ab eo propter malitiā ſue ſubſtantie. Aut ꝑpterea ꝙ velociter recipit corruptionē quāuis ſit bone ſubſtantie ſicut lac. Aut quoniā eſt aq̄ſus nutrimenti mali: cuius aquoſitatē recipit ſanguis ſicut illud quod generatur a fructibus tardis humidis valde. Aut quoniā eſt ex illis q̄ non conuertuntur ad ſanguinem bonū: immo remanet humor malus frigidus quē abhorret calor innat⁹: ⁊ ſuccedit ei extraneus: ſicut ille qui generatur a cucumere et citrullo ⁊ piris et ſimilibus. Aut malitia artificij eius. Aut hora ipſius. Aut ordo eius ſecundum quod ſcis. ¶ Aut propter oppilationem prohibentem reſpirationem et euentationem propter complexionem corporis malam cum non poteſt digeſtionem facere bonam: et ſunt iterū virtutes de illis que non faciunt in cibo aut humore ali

quod propter priuationem reſpirationis humorum: quare dimittunt eum crudum. Et huiuſmodi quidem complexio aut generat humorē malum: aut corrumpit quod generat propter abreuiationem ſuā in digeſtione: ꝛ quia mouet eum motu pigro. Et iſte cauſe ſunt iuuantes in generatione opilationis generantis putredinē ¶ Aut ꝑpter diſpoſitiones extrinſecas ex aeribus malis: ſicut eſt aer peſtilētie: ꝛ aer lacunarū: ꝛ locorum infuſoꝝ in quibus madefiūt res vt linū ꝛ aſpaltum: ꝛ quandoq; aggregatur de eis numerus rerum plurimus. ¶ Et plurimū cauſarum putredinis humorū eſt: aut ꝑpter multitudinē hūoris: aut ꝑꝑ groſſitudinē ſuā: aut viſcoſitatem ſui. Et cauſe multitudinis humorū ꝛ viſcoſitatis ꝛ groſſitiei humoꝝ ſunt note: ꝛ inceptio opilationis eſt nota. ¶ Ergo qñ fecerint oppilationes accidit putredo ꝑpter euentationis priuationē ꝛ qñ fuerint ſuccedentes motibus in non hora ſua ſuper repletionem ꝛ nauſeatiuā ſatietatē. Et balneationes ſilr. Aut ſol calidus. Aut ſumere calefaciētia ſup repletionē: ꝛ dimiſſio cautele obſeruationis digeſtionis in ſtomacho ꝛ epate ꝛ ſuccurrendi defectui ſi acciderit ꝑpter calefactionē amboꝝ in epithimathib⁹ ꝛ vaporationibus. Et putredo quidē qñq; eſt cōis corpori. Et quādoq; eſt in mēbro ꝑpter debilitatē ſuā: aut ꝑpter vehemētiā caliditatis ſue extranee ꝛ ſue acuitatis aut doloris eius. Et humor recipiēs putredinem: aut eſt colera talis modi vt ab ea vapor egrediat̄ q̄ ſit ſubtilis fumoſus valde. Aut ſanguis tali modi vt euaporet ab eo vapor ſubtilis. Aut flegma talis modi vt illō qō euaporat ab eo ſit vapor ſpiſſus. Aut melācholia talis vt illud qō euaporat ab ea ſit vapor fumoſus purulent⁹. ¶ Et putredo quidē colere facit tertianam. Et putredo ſanguinis facit continuā. ¶ Et putredo melācholie facit quartanā: ꝛ q̄ currūt curſu ei⁹. Et putredo flegmatis ſilr vt ſimul tū facit q̄tidianā ꝛ q̄ currūt curſu ei⁹. ¶ Et ſanguinis loc⁹ ē intra venas. ¶ Colera aūt ꝛ flegma ꝛ melācholia qñq; putreſiunt intra venas: ꝛ qñq; extra venas. ¶ Et quādo putreſiūt extra venas: ſi nō eſt cā alia: neq; ē putredo eſt in apāte intrinſeco quod det cordi putredinē continuā: faciunt periodos quas diximus. Sed vnicuiq; accidunt ꝛ eradicant̄ q̄uis flegmatica non eradicetur quin ibi ſint reliquie occulte. ¶ Et quādo putreſiunt intra venas faciūt adherentiam febris: ꝛ nō eradicantur: neq; eſt prima ei q̄ eradicat̄: immo eſt aſſidua inſeparabilis. Sed ei eſt vehementia per quā cognoſcit̄ paroxiſm⁹ qui eſt ei. ¶ Et quādo putredo eſt intrinſeca dominās ſuper venas omnes aut ſuper plurimū eius quod ſequitur ex eis: nō ſunt forſitan additiones ꝛ diminutiones apparentes. ¶ Cū autē eſt ſm contrarium eius: apparēt alterationes manifeſte. ¶ Et febris putredinis quidem extrinſece non eradicatur ꝛ redit niſi quoniam materiei que putreſit ſuperuenit putredo in tempore paroxiſmi: ꝛ ſiunt eius humiditates ex quibus pendebat caliditas

et reſoluuntur et egrediuntur ex corpore: quoniam non ſunt re-
tente in venis: ita vt ꝓhibeat eas illud a complemento reſolutionis
⁊ remaneat cinereitas eius ⁊ ipſius terreitas que non ſunt vehiculũ
febris ⁊ caliditatis: ſicut videtur de diſpoſitione cumuloꝝ ſtercorũ
paulatim donec fiat cinis totũ: deinde nõ remanet caliditas: ⁊ quã
do nõ remanet in humore aduſto per putredinẽ caliditas: deſtrui
tur febris quouſque aggregetur vice alia ad locum putredinis. Et
iam remanſerunt in ea reliquie caliditatis ex putredine prima quã
uis non remaneat materia. Aut propter inuentionem cauſe prime
putredinis in materia ſecunda ſm ſemitam putrefactionis. Res
ergo putredinis reſoluitur ſm inuentionem caliditatis non defi-
cientis putrefacientis ⁊ reſoluentis ⁊ facientis cinerẽ ⁊ pertranſeũ-
tis ad vicinum donec abſcindat terminum ⁊ finiat materiam ⁊ nõ
inueniat vicinum aliud ⁊ remaneat febris expectãs materiã aliã
et attrahat ad locum ſuum. ¶ Cum autem putredo eſt intra venas
tunc accidit vt ſit reſolutio completa difficilis. Et non reſoluitur
putredo per continuitatem que eſt in quibuſdã venis cũ aliis ⁊ pu
treſit omnis res que vicina eſt ei: deinde reſoluitur ad vicinũ aliud. Et
iterum illud quod cõprehenſum eſt in venis eſt vehemẽtioris cõtinui
tatis ad cor. ¶ Et iſte quidẽ febres quibus ſunt paroxiſmi eradica
tionis ⁊ temporis quandoque dimittunt ordinem ſuum propter di-
uerſitatẽ materierũ in multitudine ⁊ paucitate ⁊ groſſitudine ⁊ te-
nuitate: ⁊ ꝓpter diuerſitatẽ in eis in genere: ita vt permutentur que-
dam materie: ⁊ ⁊ fiant de genere materiei alterius q̃ diuerſificatur in
eis in ſpecie: non in multitudine ⁊ paucitate ⁊ tenuitate ⁊ groſſitie
tantũ. Et quandoque fit ex malitia regiminis egri: aut ꝓpter debili
tatem eius: aut ꝓpter multitudinẽ ſenſus eius. ¶ Et paroxiſmi qui
dem q̃ eradicantur incipiũt ſm plurimũ cũ horripilatione aut frigo
re: aut rigore: ⁊ reſoluuntur per ſudorem: ⁊ nõ incipiũt cũ frigore aut
horripilatione ſm plurimum: niſi aut ꝓpter frigus humoris: aut
ꝓpterea quia humor mordicat lacertos: aut propter profundationẽ
caliditatis ad interiora redeuntis ad partem materiei: aut ꝓpter
debilitatẽ virtutis: aut ꝓpter frigus aeris ſicut cõtingit tempore
hyemis: ⁊ illud quod fit ex mordicatione caliditatis eſt dignius vt
ꝓportionetur ad horripilationem quam ad frigus ⁊ plurimũ quod ac-
cidit de eo vt ſit ſicut punctio acuum in omni membro. Uerum re
ſolutio materiei cum ſudore eſt: quoniam caliditas putrefiens vel
putrida reſoluit humiditatem ⁊ remanet cinereitas. Cum ergo ſit
illa humiditas non obſeſſa in venis facilis ſit expulſio eius p ſudo
rem in poris. ¶ Paroxiſmi autem inſeparabiles minuuntur ⁊ non
eradicantur per ſudorem neque incipiunt cum frigore niſi propter
debilitatem virtutis: aut propter profunditatẽ caloris innati tũc
enim infrigidantur extremitates ⁊ illud eſt ſignum malum: ⁊ in qui
buſdam febribus componuntur frigus ⁊ horripilatio quoniã ma-

teria que putreſit eſt compoſita ex frigido ⁊ mordicatiuo. ¶ Et quādoq; componuntur quedam febres putredinis tali compoſitione qua fiant in forma inſeparabiles: ⁊ illud eſt. verbi gratia quādo incipit humor putrefieri in loco: ⁊ cū ſupuenerit ei putredo putreſit tota ⁊ ↄſumit ab ea qñ incipit hūor de genere ei⁹ āt nō deſgñe ei⁹ putrefieri: tunc obuiat paroxiſmus ſecundus tempori eradicationis paroxiſmi primi: deinde continuatur res ita ⁊ qñq; componuntur febres putredinis modis alijs compoſitis quos diſtinguam in capitulis ſuis. ¶ Et paroxiſmi quidem febriuȝ prolongantur quādoq; ⁊ abbreuiantur. ¶ Prolōgatio eorū eſt ergo aut propter groſſitudinem materiei ⁊ viſcoſitatē eius ⁊ multitudinem eius: aut ipſi⁹ quietem: aut propter debilitatē virtutis: aut propter debilitatem ſenſus: aut propter ſpiſſitudinem pororum quare non reſoluitur humor. ¶ Et eoꝝ abbreuiatio eſt propter contraria eorum. ¶ Et paroxiſmi iterum feſtinant ⁊ tardantur. ¶ Et tarditas eorum eſt: aut ꝓpterea quia eorum materia eſt pauca: aut tardi mot⁹ ad minerā putredis ꝓp groſſitiē ſuā: ⁊ hoc quidē ē ſicut materia q̄rtane ¶ Et velocitas eoꝝ ē: qm̄ ipā ē mlta ſicut eſt flegma: niſi ſit vitreū qm̄ paroxiſmi eius quandoq; tardantur: aut ſubtilis ſicut colera. ¶ Et deteriores quidem febres ſunt inſeꝑabiles in quibus putredo eſt intra venas: deinde ille que eradicantur in quibus eſt putredo in toto corpore: aut in partibus cordis. ¶ Et parum quidem accidit ſenibus febris valde accenſa ꝓpter frigus complexionis eoꝝ ⁊ paucitatem carnis ipſorum. ¶ Pulſus vero diſpoſitiones diuerſificantur in febribus putredinis ſm̄ diuerſitatem earum in generibus ſuis: ⁊ ſm̄ diuerſitatem ſpeciei vnius earum in vehementia ⁊ debilitate: ⁊ in fortitudine accidentium ⁊ debilitate eoꝝ. ¶ Et quandoq; accidit ei durities: aut ꝓpter apoſtema calidum vehementis extenſionis: aut ꝓpter apoſtema calidum in membro duro: aut ꝓpter vehemētiam ſiccitatis: aut cū dominatur frigus in principijs ¶ Et quandoq; fit lenis propter materiam lenem flegmaticam et ſanguineam. Et propterea ꝙ apoſtema eſt in membro leni ſicut illud quod eſt in epate: ⁊ peripleumonia: ⁊ lithargia aut ꝓpter hūoroſitatē cū expectaṫ qñ vult vt ſudet. ¶ Et pulſus quidē fit in principio paroxiſmoꝝ debilis coartationis ꝓpter aduentū virtutis ſuper materiam ⁊ occupationem eius in mundando ⁊ cuentando.

¶ De ſermone vniuerſali de ſignis febrium putredinis. Ca. 2.

SIgnificāt febres putredinis aduētus cauſarū antecedentium eas: ⁊ ꝓprie qñ nō eſt in eis cauſa primitiua. ¶ Et pulſus ⁊ anhelitus cuius conſtrictio eſt velox quoniam neceſſitas eſt ad mundificandū vehemēs valde. Et ē caliditas mordificatiua nō ſuauis ſicut eſt caliditas ephimere febris. ¶ Et plurimum quidē febrium putredinis antecedit almeliletu. Et almeliletu q̄dē eſt diſpō cui admiſcetur caliditas non ꝑueniēs ad hoc vt ſit febris: ⁊ aſſociaṫ ei laſ-

ſitudo ⁊ pigritia ⁊ alices ⁊ ſaltus ⁊ cōmotio ſomni ⁊ vigilie ⁊ cōſtri ctio anhelitus ⁊ tenſio venaꝝ ⁊ hyppocundrioꝝ ⁊ doloꝛ capitis et pulſatio capitis. Cum ergo ꝓlongat̄: facit cadere in febꝛes putre dinis: aut facit accidere debilitatē ⁊ citrinitatē coloꝛis. Et qn̄qꝫ aſſociant̄ almelileti antecedēti febꝛes multitudo ſuperfluitatis ⁊ mucus nauſea ⁊ vꝛina plurima ⁊ egeſtio plurima putrida ⁊ grauitas capitis ⁊ excitatio. Et accidit frequētia in pulſu nō a cauſa intrinſeca: imo ex laboꝛe: aut ira aut alijs. Cū ergo accidit i eo coartatio tūc iam peruenit paroxiſm⁹. Et coartatio quidē eſt ſubmerſio pulſus ⁊ paruitas diuerſi in quo accidūt pulſationes magne: foꝛtes: ⁊ nō eſt velocitas ei⁹ foꝛtis. ❡ Sed diuerſitas in pꝛincipio ⁊ in augmēto eſt ex pꝛopꝛietatib⁹ ſignantibus putredinē: quāuis nō appeat in tertiana plurima apparitiōe ꝑpter leuitatē materiei. ❡ Et de ſignis qdē ꝙ febꝛis ſit putrida eſt euacuatio periodi pꝛime ſudoꝛis ⁊ humectatiōis. Ephimera eſt eſt ecōtrario illi⁹: lꝫ in initio ſit in tertiana ꝑpter leuitatē pꝛedictā vt ſit ſimilis ephimere q̄ tn̄ ephimera nō permutat̄ ad putredinē. Et ſi fuerit augmētū ei⁹ nō ꝑmixtū nō ꝓpoꝛtionatū nō ſit e. ❡ Et ꝓlixitas augmēti iterū ſigt ꝙ ipſa ē putrida. Et additio pulſus i magnitudine ſm ꝓceſſionē ſigt augmētū. ❡ Ampli⁹ ſi eſt interpollata incipit cū rigoꝛe aut hoꝛripilatiōe ⁊ dimittit ſm plurimū cū ſudoꝛe ⁊ humoꝛoſitate: ⁊ reſoluit̄ cū paroxiſmis: aut eſt inſeparabilis cū tpe. ❡ Et nō eſt ſimilis ephimere in vꝛina ⁊ pulſu ⁊ ꝯplemēto mūdificatōis ⁊ quiete accidētiū. ❡ Et plurimū quidē putride ſunt accn̄tia plurima ex ſiti ⁊ doloꝛe capitis ⁊ nigredinis lingue: ⁊ ꝓpꝛie apoſtematū: ⁊ multiplicat̄ inquietudo ex anguſtia ⁊ agitatiōe vehemēti quā facit pugna materiei ⁊ v̄tutis. qn̄qꝫ eſt eleuat̄ materia: ⁊ qn̄qꝫ cōſurgit virtus. Et pulſ⁹ ſimil'r qn̄qꝫ tēdit ad magnitudinē ⁊ foꝛtitudinē: ⁊ qn̄qꝫ ad paruitatē ⁊ debilitatē ⁊ coartationē. ❡ Durities aūt fit qn̄qꝫ. Et nō opꝫ ſemper vt ſit niſi ſit cū febꝛe apoſtema durū in quocūqꝫ mēbꝛo ſit: aut apa in mēbꝛo duro quāuis nō ſit durū: aut iam acciderit pot⁹ aque frigide: aut aliqd aliud de illis q̄ indurēt pulſum de illis q̄ dicunt̄ in libꝛo pulſuū. ❡ Diuerſitas aūt in pꝛincipio ⁊ augmento eſt ex ꝓpꝛietatibus febꝛis putride. Et de ſignificationib⁹ eius foꝛtibus quāuis nō appareat in tertiana plurimū ꝑpter leuitatē materiei. Et dum nō ſit pulſus foꝛtis: ⁊ nō ſit velox velocitate pꝛedicta: tunc febꝛis adhuc eſt ephimera: ⁊ nō permutat̄ ad putredinē. ❡ Et eſt vꝛina in pꝛicipio indigeſta: aut parū digeſta: ⁊ foꝛtaſſe eſt acuta.

❡ Et ſcias ꝙ a febꝛibus acutis interficiētibus raro fit euaſio: niſi cum contractione membꝛi. ❡ Et quando alleuiatur febꝛis poſt quietem apoſtematis in pleureſi et ſimilibus: tunc ſcias ꝙ de materia remanſit aliquid: ⁊ ꝙ materia declinat ad locum vbi apparet doloꝛ.

❡ De ſignis inſeparabilibus. Cap. 3.

IN cõtinua eſt diuerſitas pulſus q̄ eſt ſm̄ febrẽ apparẽs valde. Et eſt in plurimo eius nõ habẽs odorẽ: nec pondus. ¶ Et ꝑſeuerat: ⁊ nõ ſeparatur poſt .24. horas. ¶ Et nõ aſſociat̃ ei qd̾ diximus de diſpoſitiõibus eradicabilibus ex anteceſſiõe rigoris ⁊ aliĳs ¶ Et de illis que ſignificant eam eſt cuius aſſiduitas et vehementia diuerſitatis diſpõis eius apud augmẽtũ: minuitur enim quandoq; ⁊ augetur vice alia.

¶ De rebus in quib⁹ differũt febres putredinis: ⁊ in q̄b⁹ cõmunicãt. Cap. 4.

FEbris q̄ eſt ꝓpter putredinẽ colere motus eſt tertian⁹: ſiue ſit motus principĳ paroxiſmi aut principĳ vehemẽtie: niſi ſpecies eius q̄ dicit̃ aduſta cui⁹ motus eſt occult⁹ valde: ⁊ eſt ſicut inſeparabilis cõcluſa. ¶ Et tertiana quidẽ pura eſt acuta ꝓpter ſubtilitatẽ materiei. Et ei⁹ caliditas eſt magna mordicatiua ꝓpter fortitudinẽ colere. Sed eſt ſalutifera: ꝓpterea ꝙ colera eſt leuis ſuper naturã: ⁊ q̄m ipſa facit q̄etẽ. Tertiana vͦ nõ pura ẽ lõgioris ſpacĳ q̄ȝ pura. Et pura quidẽ raro ꝑtrãſit ſeptẽ periodos niſi ab errore. Cõtinua quãdoq; cõſumit̃ in hebdomada. ¶ Et illa q̄ ẽ ex putredine ſanguinis eſt cõtinua inſeparabilis. Et ei⁹ calor eſt plurim⁹ cõis cũ lenitate non cum mordicatione colere. Et q̄n̄q; peruenit ad ſtatũ in quattuor diebus. ¶ Flegmatica acceſſionẽ faciens oĩ die eſt leuis caliditatis ꝑ ꝯparationẽ ad colericã longã ꝓpter viſcoſitatẽ materiei: ⁊ frig⁹ eius ⁊ multitudinẽ ei⁹. Et eſt magni timoris: q̄m habet paruũ ſpaciũ ĩterpollatiõis ⁊ quietis. ⁊ q̄m ipſa aſſociat̃ corruptioni ⁊ debilitati in ore ſtomachi q̄ nõ excuſat̃: ⁊ illd̾ eſt de illis q̄ attrahũt accñtia mala ex ſincopi ⁊ pulſu cordis ⁊ caſu ꝯppetit⁹. Et q̄ de ea eſt inſeparabilis eſt res magis ſimilis ethice: ſi nõ eſſet lenitas pulſus quãuis q̄n̄q; fiat dur⁹ etiã. Et quantũ eſt min⁹ pura eſt minoris ⁊ breuioris paroxiſmi: niſi declinet cũ paruitate ſue puritatis ad malitiã. ¶ Quartana aũt eſt nõ acuta propter frigus materiei: longa ꝓpter illud. Et fortaſſe extendit̃ q̄ de ea pura nõ eſt anno vno. Et nõ pura eſt breuioris ſpacĳ. Uerũ in ea nõ eſt timor: q̄m quietẽ facit in ſpacio lõgo: ⁊ q̄m ipſa nõ eſt talis acuitatis quã ſequunt̃ accidẽtia vehemẽtia. ¶ Et quartana q̄dẽ ⁊ tertiana aſſidua ⁊ interpollata cõſumunt̃ per vomitũ ⁊ ſolutionẽ vẽtris: ⁊ aut ſudorem aut prouocationẽ vrine. In cõtinua aũt cõſumitur per hui⁹ fluxũ ſanguinis nariũ. ¶ Et ſcias ꝙ principiũ ꝓlongatur in tertiana. Et ſtat⁹ in ꝯcluſa. Et declinatio in inceſſiua. Et ſtatus ⁊ declinatio in cõtinua. Et ſtatus ⁊ declinatio in quotidiana: quãuis raro inueniatur quartana cõtinua: ⁊ quotidiana integre eradicatiõis. ¶ Et febres q̄n nõ curãtur ſm̄ qd̾ opȝ ⁊ ꝓprie apoſtemoſe cõuertũtur ad arefactionem: ⁊ proprie in febribus acutis in quibus opȝ vt patientes eas cibentur. ⁊ non cibãtur ꝓpter intentionem vt perueniat natura ſuꝑ materiã. Aut opȝ vt detur in potu aqua frigida: ⁊

non datur in potu ꝓpter intentionē vt non fiat cruda: ꝛ nō ſuccurritur cū extinctione alia. Quoniam ſi fuerit alia intentio quod dicturi ſumus in cibatione: et dando in potu aquam frigidā fortior duarum intentionum predictarum premittatur ſuper eas ambas et dimittatur obſeruatio illarum duarum.

¶ De ſignificationibus accidentium. Capl'm. 5.

SCias ꝙ acceptio ſignificationum febrium eſt ex regimine ātecedente et quomodo fuit. Et ex diſpoſitionibus antecedētibꝰ Et ex regionibus: et temporibus: et ex etate: et complexione: et ex pulſu: et vrina: et vomitu: et egeſtione: et fluxu ſanguinis narium. Et ex diſpoſitione febris in rigore: et ſudore: ꝛ qualitate caliditatis. Et ex paroxiſmis: et ex diſpoſitiōe appetitus: et ex diſpoſitione anhelitus: et ex coniunctis: ſicut dolore capitis: et vigilijs: et alienatione: et inquietudine: et alijs. ¶ Febribus eñ adſunt accidentia ex q̄bus ſignificantur diſpoſitiones earum de quibus ſunt accidentia ſignificātia magnitudinem earū: ꝛ ipſarū paruitatem: ſicut qualitas caliditatis et quātitas ipſius Et de ea eſt que eſt mordicatiua vehemēter ex quo prius inuadit vſq; ad finē ſuū. Et de ea eſt que mordicat in primis: deinde minuitur ꝓpter reſolutionem materiei et lenitur. Et de eis ſunt que mordicant. Et de eis ſunt quarum caliditas eſt humida Et de eis quarum caliditas eſt ſicca. ¶ Et ſunt accidētia que ſignificāt genꝰ earū ſicut accidētia ꝓpria cū tertiana: ſicut principiū paroxiſmi cū punctione ꝛ mordicatione caliditatis in eo. ¶ Et accidentia ſignificātia malitiā earū ſunt: ſicut inquietudo ꝛ alienatio ꝛ vigilie. ¶ Et accidētia ſignificātia digeſtionem et indigeſtionem ſunt: ſicut illud qđ dixīmꝰ de diſpoſitionibus vrine. ¶ Et accidentia que ſignificāt criſim que dicemꝰ. ¶ Et accidentia que ſignificāt ſoſpitatē et cōtrariū eius et dicemus omnia illa. ¶ Et forme inſunt iudicia plurima: ſicut ille cuius conuertitur color ad plumbeitatem ex albedine ꝛ viriditate: et ſignificat frigiditatem humorum et paucitatem coloris innati aut excitatione ꝛ inflammationem: ſicut accidit ei cuius cauſa eſt ſatietas nauſeatiua Et ſicut velocitas tumitionis faciei: et tornatilitas eius: et tenuitas naſi: et ſignificāt aut vehemētiam caliditatis: aut ſubtilitatē humoris ꝛ velocitatē reſolutiōis eoꝝ: ꝓpter amplitudinē poroꝝ ꝛ motꝰ in ſeipſis: ꝛ exitus eorū a conſuetudine: aut caſus eorū habēt ſig̃atiōes ꝛ res ō illis q̄s dicemꝰ. ¶ Et accñtiū febriū q̄dā ſūt q̄ꝝ hora ē hora ſtatꝰ: ſicut alienatio ꝛ ꝯmixtio mētis ꝓpter īflationē capitis. Et de illis ſūt q̄ꝝ hora ē ꝓncipiū: ſicut horripilatio ꝛ frigꝰ: ꝛ ſicut ꝓfunditas ſomni q̄ ꝯſequit̄ pluririmū ꝓncipioꝝ febriū ꝓpter debilitatē cerebri: ꝛ declinatio caliditatis ad interiora corporis: vbi eſt materia ꝛ multitudo vapoꝝ eleuatoꝝ ab eo per cōmixtionē incipientē in corpore vſquequo reſoluit eos inflāmatio: ꝛ adiuuat illū frigꝰ cerebri in ſeipo ꝛ frigꝰ humoris q̄ vult putrefieri ꝛ calefit.

¶ Et res ex qb⁹ ſcitur diſpoſitio febris ⁊ ex qua ſpecie fit ſunt. Diſpoſitio febris i acuitate ſua: ⁊ ſua leuitate. Et diſpoſitio febris in hoc qꝫ ipſa accidit a cauſis primitiuis ⁊ antecedentibus ſecundum conditionem predictam. Et diſpoſitio febris adherentia ſua ⁊ eradicatione. Et diſpoſitio febris in acuitate ſua cum rigore ⁊ frigore ⁊ horripilatiõe: aut eius ꝯtrario ⁊ qđ ẽ ex eo. Et diſpoſitio febris in diuiſiõe ſua cũ ſudore plĩmo aut pauco. Aut diſpoſitio p̄teriti regiminis: ⁊ etas: ⁊ forma: ⁊ tẽpus: ⁊ ars: ⁊ diſpoſitio pulſus: ⁊ vrine.

¶ Sermo de rigore ⁊ frigore ⁊ horripilatiõe ⁊ fractiõe. Cap̄.6.

Horripilatio eſt diſpoſitio in qua inuenit corp⁹ diuerſitatẽ in frigore ⁊ punctiõe i cute ⁊ lacertis. Et ãtecedit eaꝫ pigritia ⁊ fractio. Et q̃ſi fractio eſt maneries ei⁹. ¶ Frig⁹ aũt eſt vt ſentiat in mẽbris ſuis ⁊ dorſis lacertoꝝ ſuoꝝ frig⁹ puꝝ. ¶ Rigor vo eſt vt nõ poſſit ꝯtinere mẽbra ſua ex ꝯmotiõe ⁊ tremore euenĩete in eis ⁊ motibus inuolũtariꝭ. Et fortaſſe eſt frig⁹ forte. Et nõ fit rigor fortis ſicut in febrib⁹ flegmaticis ⁊ q̃rtana. Et de cauſis vehemẽtie frigoris ẽ vehemẽtia virtutis expulſiue in lacertis. Et ꝑpter illud quãto cã frigoris ẽ viſcoſioꝛ: ẽ rigor vehemẽtior. ¶ Et ſanguis ſubmergit cũ rigore ad iteriora. ¶ Et ſcias qꝫ humor frigidus eſt q̃et⁹ qm̃ iã ꝯſueuit mẽbrũ in q̃ eſt: ⁊ q̃eſcit paſſio ei⁹ ab eo: q̃re nõ ſentit frig⁹ ab eo. Cũ ergo mouet ⁊ ſpargit ſparſiõe plĩma aut pauca ꝑpter aliquã cauſarũ ſcꝫ ꝑpter caliditatẽ ſeparantẽ aut aliud patit ab eo mẽbruꝫ qđ erat nõ occurrẽs ei ⁊ ſẽtit frig⁹ ei⁹ ꝑpter cauſaꝫ ꝯplexionis diuerſe. Et tu q̃dem ſciuiſti hoc in radicib⁹ vniuerſalib⁹ ſciẽtie medicine. ¶ Et multotiẽs q̃dẽ accidit a flegmate vitreo ſparſo i corpe rigor nõ ꝑducẽs ad febrẽ. Et qñqꝫ ſunt ei periodi: ⁊ nõ ẽ fortitudo ei⁹ fortitudo rigoris ꝑducẽtis ad febrẽ. Et materia q̃ facit laſſitudinẽ rigoris ꝑ paucitatẽ ſuã facit rigorẽ ꝑ ſuã multitudinẽ anteq̃ꝫ putrefiat: nã ſi nõ putrefit: non ꝑducit ad febrẽ. ¶ Et qñqꝫ accidit frig⁹ ⁊ rigor ꝑpter ſubuerſioneꝫ caloris in corpore cauſa cibi: ⁊ que ſunt ei ſimilia. ¶ Et rigor ⁊ frigus antecedunt febres: qm̃ humor crud⁹ effundit ad lacertos inprimis ⁊ nocet frigore ſuo per ꝯparationeꝫ ad lacertos: deinde cũ incipit putrefieri icipit calefieri. ¶ Et qñqꝫ ãtecedit rigor febres ꝑpter mordicationem humoris ⁊ fortitudinẽ virtutis expulſiue que eſt in lacertis ſicut excutit homo effuſione aque calide valde ſuꝑ cuteꝫ: ⁊ proprie cum eſt ſalſus. Et fortaſſe fit nocumentum eius quod mordicat eam vt refugiat calor innatus ad interiora ⁊ dominetur frigus: quare fit cum mordicatione caloris frigus quaſi frigus dominetur. Et mordicatio quidem caloris eſt apud panniculum tegentem interius. ¶ Et quandoqꝫ accidit rigor propterea quia refugit calor ad interiora: ſicut fit in apoſtematibus intrinſecis. Et quandoqꝫ ſignificat rigor et horripilatio ſanitatem in febribus inſeparabilibus: quoniam ſignificant quod materia expellitur in venis et egreditur. Uerum quando non eſt cũ

digeſtione et in hora cretica: et nõ ſequitur eam leuitas eſt ſignificatio ꝙ expulſio illius quãtitatis non eſt: quoniã virtus eſt vincens: immo qnoniã materia multa expellitur propter multitudinẽ ſuam. Et de rigore eſt qui ſignificat mortem: et eſt ille quem ſequitur debilitas virtutis ⁊ caſus caloris innati ⁊ ſiccitas. ¶ Horripilatio vero fit ex cauſis paucioribus cauſis rigoris. ¶ Et cõmotio anime ⁊ periodi indicat periodũ. Et ſenũ quidẽ febres ſunt ſepulte. ¶ Et quãdoqꝫ eſt cauſa in longitudinẽ febris groſſitudo in viſceribus quare reſupinetur febriens ⁊ extendat pedes ſuos ⁊ tangãtur viſcera ſua. ¶ Et quãdo denigratur lingua febrientis cum alleuiatione febris tunc febris eius eſt ſepulta. ¶ Et quandoqꝫ aſſociatur febri paralyſis: ergo curetur febris in primis. ¶ Et de eis que conueniunt illis eſt ſyrupus acetoſus permixtus cum geleniabiꝫ ⁊ aqua ciceris cuꝫ oleo ſi tolerat ſe. Et raſio capitis eſt ex eis que inſpiſſant cutẽ eius quare reuertuntur vapores ⁊ fit fortis febris.

¶ De intentione ad curationes vniuerſales febrium putredinis. Cap. 7.

SCias ꝙ intẽtio in medicãdo has febres: qñqꝫ vertit ad partẽ febris quare eſt neceſſariũ vt infrigidẽt ⁊ humectẽt. Et qñqꝫ ad partẽ materiei: vbi neceſſe eſt vt matureẽ vł digeraẽ: aut neceſſe eſt vt euacueẽ. Et digõ quidẽ in groſſa eſt eq̃tio eiꝰ cũ ſubtiliatiõe. In ſubtili eſt equatio eiꝰ cũ ingroſſatiõe: ⁊ qñqꝫ ꝯria ſunt illa q̃ req̃rit febris de infrigidatiõe: ⁊ illud qđ req̃rit humor de digõne ⁊ euacuatiõe ⁊ reſolutiõe. Qñqꝫ eñ eſt digeſtiuũ ⁊ euacuatiuũ calidũ: immo eſt ſm plurimũ ita: ⁊ tũc opꝫ vt obſerueẽ magis timoroſa ⁊ vna duarũ rerũ: ⁊ fortaſſe cõtrariũ eſt illud qđ ꝯuenit febri de infrigidatione cũ eis q̃ ſunt: ſicut melões indi ⁊ reliqua olera ei qđ ꝯuenit materiei de minoratiõe: q̃re ꝓhibet illud dare ea in potu. niſi vbi non eſt materia: ⁊ oĩno ſolicitudo ſit vt poſtponaẽ aq̃ fructuuꝫ vſqꝫ ad hebdomadã: ⁊ ſit cõtẽtꝰ aq̃ ordei: ⁊ oẽs fructꝰ nocẽt febricitãtibꝰ cũ ebullitiõe ſua ⁊ corruptiõe ſua in ſtomacho: ⁊ mł'totiẽs q̃dẽ inuenit res q̃ digerit ⁊ ſubtiliat ⁊ infrigidat cũ eũone ſicut ſirupꝰ acetoſus. ¶ Et ſcias ꝙ febris qñqꝫ eſt tante vehemẽtie ⁊ acuitatis ꝙ nõ licꝫ vti regimine cãe: imo indiget infrigidatiõe vltia: ⁊ ꝓprie cũ nõ inuenis v̾tutẽ fortẽ reſiſtentẽ tolerantẽ. ¶ Qđ ſi inuenis eã reſiſtentẽ tolerantẽ: abſcinde cãm: ⁊ expelle humorẽ: ⁊ abſcinde cibũ ⁊ nõ infrigides infrigidatiõe q̃ ꝓhibeat reſolutionẽ. ¶ Qđ ſi inuenis v̾tutẽ deficiẽtẽ: ſis occupatꝰ in equãdo cõplexionẽ ꝯtrã ei: quare infrigida eã: ⁊ viuifica v̾tutẽ cũ cibo. ¶ Cũqꝫ fit fortis ꝑ viuificationẽ ſuaꝫ et vincit cõtrariũ ſuũ redi ad cauſam. ¶ Et cum tu infrigidas de iſtis febribꝰ: tũc infrigides eã cũ eo in q̃ ſunt ſtipticitas ⁊ exiccatio ſicut ſunt trociſci infrigidãtes: niſi poſt purgationẽ ⁊ eũonẽ. ¶ Et ſcias ꝙ cura febris putride eſt diuerſa a curatiõe feb. ethice. Curatio eñ ethice eſt ꝯtenta ſup ꝯrietatẽ egritudinis. Et curatio febris

putride non eſt contenta ſuper cõtrarietatẽ egritudinis tantũ: im mo ſup abſciſionẽ cauſe eius: quãuis illud qđ eſt cõueniẽs egritudi ni ꝛ cibationi ſit amicũ virtuti ex parte ſui ſcʒ virtutis: ꝛ inimicuʒ virtuti ex parte: qm̃ eſt amicũ inimico eius: ꝛ eſt materia: quare eſt adiuuãs vtrũqʒ eaꝝ: quãobrem indigemus in regimine ei⁹ canone Et nos ſingulare ca. ei ſi deus voluerit faciem⁹. ¶ Scias ꝙ non eſt tibi poſſibile curare febreʒ niſi cognoueris eam. ¶ Quod ſi ignora ueris tunc ſubtilia regimen.

¶ Et ꝓuide ne occurrat paroxiſmo niſi ventrẽ habeat vacuũ. ¶ Et nõ moueas i die paroxiſmi aliquid q̃tũ poſſibile eſt tibi: neqʒ cures febrẽ. ¶ Et opʒ vt obſerues in oibus illis diſpoſitioneʒ virtutis. ¶ Qđ ſi fuerit fortis ꝛ fuerit illud qđ vincit ſanguis: aut cũ humo re q̃ vincit ſanguis: tũc flobothomia eſt magis ꝯueniẽs: ꝛ ꝓpꝛie cuʒ vꝛina eſt rubea groſſa nõ citrina ignea ex qua timeaꝉ apud flobo thomiã victoꝛia colere ꝛ acuitas ei⁹. ¶ Deinde fac ſequi flobotho miã ſolutionẽ vẽtris ſubtilẽ: ꝓpꝛie ſi fuerit illic ſiccitas cũ eis q̃ ſunt ſicut aqua oꝛdei: ꝛ alſiracoſt pauco: ꝛ aqua oꝛdei cũ ſirupo acetoſo. ¶ Et ſi natura nõ fuerit lenis adde in eo qđ eſt ſicut ſiracoſt qđ ſit ſicut ſirup⁹ vio. ¶ Et ſit vltimitas lenificatio: nõ flux⁹ vẽtris: ꝛ non ſolutio laboꝛioſa. ¶ Et magis dilectuʒ eſt apud me adminiſtratio clyſterioꝝ ſm vltimitatẽ qua indigetur in virtute. Et de clyſterib⁹ cõmunis iuuamenti lenibus eſt clyſtere factũ ex oleo violato: ꝛ ſucco folioꝝ ſicle: ꝛ vitello oui. ꝛ ʒuccaro ru. ꝛ baurac. ¶ Cũ ergo lenieris hac lenificatione: foꝛtaſſe indigebis eo debilioꝛe q̃ illud quo indi guiſti in pꝛincipio: ꝛ illud eſt quãdo natura eſt obediẽs. ¶ Deinde fac ipſum ſequi ea que vꝛinã prouocet: ſicut ſirupus acetoſus decco ctus cum radice apij ꝛ ſimilibus. ¶ Deinde fac ip̃m ſudare ꝛ aperi meat⁹ cũ illis in quib⁹ nõ ſit caloꝛ foꝛtis: ſicut cũ inunctione ex oleo camomillino ꝛ fricatione cũ vino albo: ꝛ cũ aq̃ dulci tepida. ¶ Et ſi febꝛis fuerit acuta nõ inuenis excuſationẽ ab inunctiõe ꝛ embꝛoca tiõe. ¶ Qđ ſi inuenis humoꝛẽ in ꝓmis declinare ad ſtomachũ: fac vomere cũ eis in quib⁹ nõ ſit diuerſitas cõſuetudinis: immo cũ eis q̃ ſunt ſicut ſirupus acetoſus cuʒ aqua calida cũ natura mouet hu rem ad vomitũ ꝛ nõ diuerſifices eã. ¶ Qđ ſi fuerit illic declinatio ad inteſtina ꝛ ſenſeris rugitũ ꝛ deſcẽſum fecis: tũc adhibe qđ ſoluat vẽ trẽ. ¶ Et ꝓhibe eũ a ſomno in pꝛincipijs febꝛiũ: ꝓpꝛie qñ eſt hoꝛri pilatio aut frig⁹ ꝛ rigoꝛ: qm̃ ꝓlongaꝉ ſuper eũ frigus ꝛ rigoꝛ. ipa nãqʒ repꝛimũt materias ſi fuerint eũtes ad q̃dã viſcera: ꝛ ꝓhibent digeſtionẽ humoꝝ. ¶ Apud declinationẽ ꝟo eſt iuuatiu⁹ valde: et foꝛtaſſe nõ nocet apud ſtatũ. ¶ Et nõ ꝓhibeas ei aquã frigidã: niſi fuerit humoꝛ q̃ eſt in eo crudus ꝛ groſſus: tũc eñ ꝓhibet digeſtionẽ ¶ Et ſcias ꝙ qñ flobothomia iuuat: deĩde vteris via mala: tũc nõ purgatur. ¶ Humoꝛis aũt colerici digeſtio eſt vt conuerſus a ſubti litate fiat ſpiſſus. Et aqua quidẽ frigida facit illđ. Niſi ſit ſtoma

ebus aut epar debile: aut frigidū. Aut ſit in viſceribus apoſtema. Aut ſit in viſceribus dolor. Aut ſit complexio eius pauci ſanguinis. Aut caliditas eius innata debilis: quare debilitatꝰ poſt potū aque frigide. Aut ſit non conſuetus potare aquā frigidam: ſicut illi qui ſunt de regione calida: iſti enī ſpaſmātur velociter: ⁊ aſſociatur eis ſingultus: ⁊ extenuatus eſt de hac ſumma. ¶ Ubi autē materia calida. Aut groſſa iam digeſta eſt. Et corpus eſt carnoſum. Et caliditas innata exuberās: ⁊ virtus eſt fortis: ⁊ viſcera ſana. Nō frigida eorum cōplexio radicalis. Non inſueta aque frigide: immo aſſueta aqua frigida valde: tunc aqua frigida eſt melior res. Multotiens enim adiuuat ad expellēdum materiam cum ſolutione nature: aut per vomitum: aut per vrinā: aut per ſudorē: aut per omnia illa: quare fitꝰ ſtatim vt ſanetur. ¶ Et quandoqꝫ dat in potu medicꝰ de aqua frigida infirmo quantitatē plurimā adeo donec color eius fiat viridis et tremat que ſit ſaltem perueniens vſqꝫ ad eminā vnam ⁊ dimidiam. Et fortaſſe conuertitur febris ad flegmaticam. Et fortaſſe confortatur natura et expellit materiam cū ſudore et vrina ⁊ fluxu ventris: et eſt ſanitas. Et quandoqꝫ iterū ſunt quedā prohibentia: deinde timetur malitia caliditatis ⁊ ſitis et exiſtimas ꝙ peruenitꝰ per eam ad ariditatē vel extenuationem: nō prohibeas aquam frigidam. Nam additio apoſtematis ⁊ cruditas eius melior eſt ꝙ̄ extenuatio. ¶ Et ſirupus quidē acetoſus quādoqꝫ etiam ſedat ſitim et incidit ⁊ ſoluit: ⁊ nocumētum ipſius apoſtematis nō eſt plurimū ſicut nocumentum aque: ⁊ non eſt ei vis aggregandi materias ⁊ inſpiſſandi eam. Et ſimiliter iuleb plurime cōmixtiōis. ¶ Et cum nō licet vt bibat aquam frigidam: ⁊ ſit audax per eam timeatur ꝙ non faciat accidere conſtrictionem pororū: quarta ſit cauſa febris alterius: cum euentu opilationis alterius: ⁊ fortaſſe erit vehementior prima. Et quando obuiat membro debili corrumpit operationem eius. Et multotiens facit deglutinationē difficilem. Et facit difficultatem anhelitus. Et facit accidere tremorem: ⁊ ſpaſmum: ⁊ debilitatem veſice: aut renis: aut colon. ¶ Et ille quem plurimū opꝫ ex eis prohibere a potu aque frigide eſt cui nocetꝰ in ſanitate ſua: imo cum videris calefactionem fortem ⁊ complexionem calidā ⁊ ſiccā et euacuaueris: tunc quandoqꝫ concedes infuſionem fieri in aqua frigida apud declinationem ⁊ apertionē digeſtionis et euacuationem humorū. Et non eſt malum vt adminiſtretur balneum Et potus vini cōmixti ſubtilis ⁊ inunctio cum oleis lenificantibus. ¶ Et cum adminiſtraueris canones ꝓdictos in ꝑncipio accidētiū febris: tunc opꝫ poſt illud vt tu occuperis in digeſtione ⁊ eūone q̄ nō eſt ſm ſemitā minoratiōis ⁊ deſiccatiōis. Et iā diximus eam: imo ſm ſemitā abſciſionis cāe. ¶ Et nō euacues materiā indigeſtā in calido aut frigido: niſi ꝓpter neceſſitatē. Fortaſſe enī multiplicatꝰ eūo humoris nō perueniēs ad ſtatū per digeſtionē vt euacuetꝰ. Et fortaſſe

nocet euacuatio maturationi. Et fortaſſe ꝑmiſcet cū ea malignum cū bono ꝓpterea ꝙ mouet malignū abſqꝫ digeſtiōe ſua. ¶ Et tu nō auſcultes virū q̄ exiſtimabat ꝙ intētio in digerēdo eſt ſubtiliare: ⁊ humor calid⁹ eſt ſubtilis: q̄re nō eſt neceſſe vt ſubtilieť. ¶ Res enim ſicut dixit: imo intētio i digerēdo eſt equare ſubſtātiā materiei: ita vt fiat ꝑparata ad expulſionē facilē. Et ſubtile imbibitū ⁊ groſſum fixū ⁊ viſcoſum adherēs totū illud nō eſt ꝑparatū ad expulſionē facilē: imo eſt neceſſariū vt inſpiſſeť ſubtile: ⁊ ſubtilieť ſpiſſum paulatim: ⁊ incidať viſcoſum. ¶ Et ſi vir iſte nō audiuiſſet in ſermone antiquoꝝ de digeſtione aliq̄d anteq̄ꝫ dixiſſem⁹ illud ⁊ rememoraretur diſpoſitiōis digeſtiōis humorū fixorū. ſ. q2 q̄ de eis ſubtilis eſt: indiget vt inſpiſſeť: ⁊ q̄ de eis ſpiſſus eſt: indiget vt ſubtilieť: oporteret vt ſciretur hoc ꝑ illud. ¶ Et q2 nō oportuit vt in ſeipſo ꝯſideraret ⁊ diceret: quare vrine in febrib⁹ acutis nō hn̄t in ꝑncipijs eoꝝ ſedimen deinde fiunt hn̄tes ſedimē: ⁊ an ſedimē laudabile eſt aliq̄d niſi humor faciens egritudinē q̄ iā digeſt⁹ eſt. Quare ergo non expellitur in principijs egritudinis ad ſalutē ſi eſt ſubtilitas vltimū qđ intēditur in digeſtione: ergo neceſſariū eſt vt ſit i ꝑncipio febriū ſanguinis ⁊ colere ſedimē laudabile. ¶ Si aūt nature non eſt poſſibile expellere illā ſuꝑfluitatē niſi poſt horā in qua fit ꝑparatio ad expellēdū in vrina: tūc ſil'r opꝫ vt ſciať ꝙ arti euacuare humorē aū illā horā in qua appet digeſtio in vrina eſt incōueniēs aut difficile maluꝫ Et fortaſſe mouet ⁊ nō operať vltime. Et fortaſſe miſcet malignūꝫ cū bono. ¶ Et eſſet meli⁹ homini huic vt bene opinareť de illis qui fuerūt ſicut Gal'. ⁊ Hypo. in eis q̄ ſcripſerūt de hoc: ⁊ valde attēderet: ⁊ tūc rediret ad ꝯdictionē: q2 ois cōtradictor in primis cū eſt ſuper veritatē eſt excuſat⁹: verū melius eſſet ei vt nō cōſideraret in cōſideratione ſua. ¶ Et opinor ꝙ raro huic viro acciderūt experimēta que ꝓfuerunt in hoc capitulo ⁊ acq̄euit in eis. Et hm̄oi q̄dē experimētis que nō ſunt ꝑm canones accidit eis vt nec vnū valeat: ⁊ accidit eis vt nec vnū eoꝝ ſit ſignū: hoc nāqꝫ eſt ꝯueniēs. ¶ Cū aūt materia eſt plurima mobilis: ꝑmutabilis de mēbro ad mēbrū: ⁊ exiſtimas ꝙ nō eſt ſpaciū in digeſtiōe eius: aut fortaſſe accidit ex ea apoſtema pleureticū ⁊ aliud ſi dimittať: faciet cadere in timorē aū tpˢ in quo expectať digeſtio equalis ꝓculdubio: tūc eſt neceſſaria euacuatio ei⁹. Timor eñi in hoc eſt minor q̄ꝫ timor in illa: ⁊ cū hoc natura moueť ad expellēdū eā ꝓpter mł'titudinē ſui nocumēti. Cū ergo adiuuať natura: ꝯuenit ei adiutoriū vltimū: q̄re nō eſt excuſatio ei⁹. ¶ Et ſcias ꝙ flobothomia q̄ñ eſt intētio ſanguinis nō ē ex gn̄e ei⁹ in qua expectať digeſtio expectatiōe q̄ eſt in ſolutiuis: ⁊ nō expectať digeſtio niſi in humorib⁹ alijs: ⁊ cū poſtponiť flobothomia in ꝑncipio egritudinis nō āplius eſt ei intētio: ⁊ fortaſſe interficit ꝑ aduētū debilitatis ꝟtutis. Et ſil'r ſi times victoriā hūoris: magis neceſſaria cautela ē euacuatio: ⁊ ſi nō ē digeſt⁹ nō moueas niſi i ꝑncipio.

Apud ſtatū vero nō moueas aliqd donec vincat natura ⁊ digerat: ⁊ ſi ipſa nō mouet: moue tu hora mot⁹ ei⁹ ⁊ ſi ipſa mouet: aut mouit: tūc dimitte eā ⁊ opationē ei⁹: ⁊ hoc eſt illud qđ noiauit Hypo. furioſitatē vbi dixit. Oportet vt adminiſtrett medicina ſolutiua poſtq̄ digerit egritudo. In pncipio aūt egritudinis nō oꝫ vt adminiſtret illud niſi egritudo ſit furioſa: ⁊ forſitan nō eſt ſm plurimū furioſa: ⁊ talis eſt iſta euacuatio neceſſaria q̄ nō eſt in hora ſua ſicut cibatio neceſſaria q̄ nō eſt in hora ſua: ⁊ pportio iſti⁹ euacuatiōis ad ceſſandū ex malitia materie eſt ſicut pportio illi⁹ cibatiōis ad phibendū virtutē a caſu ſuo. ¶ Cū ergo exerces euacuationē tūc ꝯſidera horā interpollationis: aut horā ipſius tpis: aut frigidiorē horā q̄ eſt in die. ¶ Et nō euacues p fluxum ventris in die periodi. Neq̄ flobothomes. ¶ Et nō agas cū euacuatiōe artis ꝯtra partē euacuatiōis nature. ¶ Et nō diminuas humorē p rē q̄ facit ſtatim habitudinē motus periodi. ¶ Et omnino caueat a regimine groſſo in hora periodi ita vt nō det i potu aqua ordei ʒuccarū neq̄ iuleb vt non frāgat periodū cū ꝯſtrictiōe meatuum: qm̄ eſt timor: immo adiuua. Dicit Naq̄ Hypo. Medicus adiutor eſt nature nō impediens eam. Et opꝫ vt ſcias q̄ multotiens indigetur medicina forti debili: ſꝫ ei⁹ fortitudo eſt ex hoc q̄ ſoluit humorē viſcoſum: ⁊ ipſius q̄deꝫ debilitas eſt ex hoc q̄ facit aſcellare ſemel aut bis. Et nō euacuet plurimū ſimul ita vt nō cadat virt⁹. ¶ Et ꝯſiliū q̄dē meū in flobothomia eſt vt dimitat quātū poſſibile eſt. Si autē nō eſt poſſibile: tūc multiplicatio numeri eſt melior multiplicatiōe quātitatis. Oportet eniꝫ vt nō euacuet ſanguis multum ſubito: qm̄ euacuat multum de eo cui⁹ nō eſt neceſſaria euacuatio: ⁊ nō eſt in ſāguine excuſatio ad euacuationes q̄b⁹ fortaſſe idiget ⁊ debilitat virtus a reſiſtendo i criſib⁹ expectatis. ¶ Et ſcias q̄ quādo aggregat dolor capitis ⁊ febris: tūc curatio febris eſt dignior. ¶ Et ſcias q̄ dolor capitis quādoq̄ facit redire febrem declinatā ad augmētū: quare opꝫ vt ſedet. ¶ Et cum īfās lactēs febricitat: tūc oportet vt rectificet lac matris ei⁹. ¶ Et quādo fuerit vrina icteritia i febre ſignificat apoſtema: quare eſt curatio dare i potu aquā ordei aut ſirupum acetoſuꝫ. Cū ergo acquieſcit febris intentio ſit ad ad apoſtema. ¶ Et quādo fuerit cuꝫ febre colica: nō aperiet via in dando in potu aquā ordei: immo ius galli⁹ leni i⁹: ⁊ multiplica vnctuoſitatē ei⁹: deīde det i potu aq̄ ordei ſi neceſſe fuerit. ¶ De ſolutiuis vo ē potio facta ex tamarindis ⁊ tereniabin ⁊ ſiracoſt: ⁊ quādoq̄ ponit i ea aq̄ iuleb: ⁊ quādoq̄ ponit in ea caſſiafiſtu. ⁊ fortaſſe pijcit deſup ſcamonea: ⁊ fortaſſe dat in potu ſcamonea ſola in iuleb: ⁊ fortaſſe eſt neceſſarium adminiſtrare ea que ſunt ſicut aloes: quando materia eſt groſſa: et meli⁹ quod eſt: ē vt abluatur ⁊ nutriatur cum aqua endiuie: et aqua ſolatri: deinde fiant ex eo pillule. ¶ Mirabolanos vero citrinos quidam adminiſtrauerunt: ſed non inuenit ab eis intentio ſm quā operent: ꝯſtrin

gunt eſſi poros eius poſt ſolutionē vētris: ⁊ exaſperāt viſcera eorū. Quod ſi fuerint neceſſarij: tūc poſt digeſtionē integrā. ¶ Et aqua duorum granatorum eſt maximi iuuamēti expreſſa cū pulpis amborum. ¶ Et qn̄qꝫ in horis de ſolutiuis q̄ fiunt ex violis ⁊ ſcamonea: ita vt de violis ſit q̄titas auř.1. ⁊ de ſcamonea vſqꝫ ad ſiliquā.1. ⁊ qn̄qꝫ ponitur in eis parū mēte. ¶ Et qn̄qꝫ fit ex infrigidātibus extinguētibus medicinā in qua ponit̃ ſcamonea: ſicut pillule hmōi. ℞. coriandri ſpodij roſ. an̄.ʒ.ſ. cāphore toſugi.i. ſcamonee.xij. partem.ʒ.j. et vſqꝫ ad ſextā partē ei⁹. ¶ Et detur in potu eis. Aliud. ℞. ſiracoſt.ʒ.ij. tereniabin.ʒ.v. ſucci pomorum de ſemie ſucci cidoniorum partes eq̄les coriādri humidi ſextā partē vnius. Aggrega ſuccos: ⁊ ſubmerge in eis ſiracoſt ⁊ tereniabin: ⁊ inſpiſſet̃ cū eis donec fortaſſe coaguletur: deinde ſume cāphore pōdus ſexte.ʒ.j. ⁊ medietas ſexte ſcamonee.ʒ.j. ⁊ pone ſiracoſt ſup ignē ⁊ pulueriſa deſuper cāphorā ⁊ ſcamoneā ⁊ cōſeruent̃ ne reſoluātur cū vapore: deinde dimittat̃ donec coaguletur: p ſe cū facilitate: ⁊ doſis eius ſit a.ʒ.ij. vſqꝫ ad.ʒ.ij.ß. ⁊ eſt poſſibile vt fiat ex tereniabin ⁊ ſiracoſt ⁊ zuccaro taberzet: natif.i. forme que ſunt ſicut penidie: ⁊ ponitur in ea ſcamonea ⁊ camphora ſm̄ quantitatē q̄ cadit in vna potione ei⁹: ⁊ cāphora vſqꝫ ad toſugi.i. ſcamonee vſqꝫ ad ſextā.ʒ.i. quare ſit tunc aie nō horribile. ¶ Et febricitās quidē in eſtate febre frigida nō ingrediat̃ domū venti ꝓprie quādo ſudat: vt nō ꝯuertat̃ materia reſolutiōe ſua. ¶ Et trociſci quidem nō ſunt ꝯueniētes ꝑncipijs harū febriū: niſi poſt digeſtionē ⁊ euōnē. ¶ Et trociſci quidē ſunt magis cōueniētes ei cuius febris eſt adherens in ſuo ſtomacho: quaſi ipſa ſit etbica. ¶ Et dimiſſio conſuetudinis in regimine ſuo ſentit quādoqꝫ febrem: ⁊ nō eſt tantū nocumētum quoniā cauſa eius eſt dimiſſio cōſuetudinis in regimine.

¶ De cibatione febricitantiū in generali. Cap.8.

Scias ꝙ cōuenientiores cibi febricitantibus ſunt cibi humidi ⁊ proprie cuius cōplexio eſt humida ex infantibus: et groſſis. Conueniunt enim ex hoc ꝙ aſſimilantur complexioni: et ex hoc ꝙ ſunt contrarij egritudini. ¶ Cunqꝫ accidit febris ⁊ natura eſt ſicca: non cibes penitus dum non egreditur perfecte fex. ¶ Et oportet vt occurrant eis paroxiſmi periodici: ⁊ paroxiſmi qui ſunt fortes vētribus ipſorum vacuis in quibus nō ſit cibus omnino. Nam ſi cibati fuerint illa hora occupabitur natura in digerēdo ⁊ dimittet digerere ⁊ expellere: et confirmabitur egritudo ⁊ prolongabitur: et propter illud oportet vt poſtponant cibationem vſqꝫ ad declinationē: et in eo quod eſt poſt ipſam: et ſi accidat forte vt hora declinationis ſit hora conſuetudinis in cibo: tunc eſt melius quam eſſe poteſt. ¶ Et ſcias ꝙ de cibatione et regimine eſt quod eſt ſubtile valde: et de eo quod eſt groſſum valde: et de eo quod eſt inter illa: et eſt pars eius decliuis ad ſubtile plus: et pars eius declinat ad ſpiſſum plus et ſubtile vltimum in ſubtilitate eſt prohibitio cibi: et groſſum val-

de eſt adminiſtratio ciborum ſanoꝝ hominū: ⁊ illi ꝗ ſequūtur lat⁹ eius ſubtile qđ eſt mediū eſt vt ſit cōtent⁹ in cibo ſucco granatoꝝ ⁊ iuleb ſubtili valde: ⁊ poſt ipm aqua ordei ſubtilis: et poſt ipam aqua ordei groſſa: ⁊ de olerib⁹ frigidis ⁊ hūidis ſicut attriplices ſpinachia ⁊ blitis ⁊ ſimilia: ⁊ poſtea ē ordei ſicut eſt: ⁊ ē mediū: ⁊ illi qui ſequuntur latus groſſi ſunt galli ⁊ galline extremitates: ⁊ ſubtiliores eis ſūt alcubugi ⁊ pulli: ⁊ ſubtiliores eis ſūt alcanzi ⁊ oua ſorbilia pauca ſubtilia: ⁊ piſces parui: ⁊ ſubtilius eis eſt kiſt ordei ſicut eſt: ⁊ ſubtili⁹ eo panis ſimile ſolut⁹ i aqua bñ frigida ſolutiōe bona ſubtili. Groſſum aūt eſt cib⁹ fortis altacugizar: groſſus aūt cib⁹ fortior eſt eo. ¶ Et kiſt qđē hordei eſt bon⁹ cib⁹ ipſum.n. aggregat ad glutinationē ⁊ digeſtionē ſuā ⁊ lenitatē ⁊ planitiē ⁊ lubricitatem et abſterſionē ⁊ humectationē ⁊ cōtrarietatē febris ⁊ ſedatiōez ſitis ⁊ velocitatē penetratiōis ⁊ ablutiōez: ⁊ nō eſt in eo ſtipticitas: quapropter nō reſidet: necꝫ figit in poris ⁊ meatib⁹: ꝗuis ſint ꝯſtricti: ⁊ nō eſt in ea adherētia cū incidit ꝑ meri: ⁊ fortaſſe abſtergit ſpiſſum flegmatis: ⁊ qñ bona ſit ei⁹ decoctio nō inſtat oīno. Et antiq̄ quidē vſi ſunt vbi neceſſaria eſt ſubtiliatio regiminis ſubtilioris regimine qđ eſt kiſt ordei ⁊ aqua ei⁹ ⁊ aqua mellis plurime aque: qñ nutrimētū ei⁹ eſt paruū: ⁊ ꝙ ipſa facit penetrare aquā: ⁊ ei⁹ humectatio ⁊ abſterſio ⁊ ei⁹ apertio ⁊ ꝓuocatio ei⁹ eſt multū ⁊ caliditas eius eſt cōfracta: ⁊ ipſa proculdubio qñꝙ addit in virtute additionē quādā quāuis ſit parua: ⁊ ſequit eā ſirup⁹ acetoſus de melle: ſꝫ eſt groſſior ⁊ nutribilior ⁊ fortioris inciſionis ⁊ abſterſiōis: ⁊ nō ē in eo de calefactione de nocumento viſcerum calidoꝝ qđ eſt in aqua mellis. Nunc aūt mel canne qđ eſt zuccarū ⁊ proprie mundificatū eſt meli⁹ melle apis: licet ei⁹ abſterſio ſit minor abſterſiōe mellis. Et ſilr ſirupus acetoſus de zuccaro: ⁊ ſit ſufficiētia in ſirupo acetoſo ſꝫ fortaſſe faciet incurrere raſurā inteſtinoꝝ: ⁊ hoc quidē timoroſum eſt in egritudinib⁹ acutis. ¶ Et nos ponem⁹ aque ordei potationē ⁊ ſirupi acetoſi ſermonē ſingularē. ¶ Et ſubtiliationē quidē regiminis egri ſigt natura materiei ⁊ poſſibilitas nature in digerēdo ipam et reſoluēdo ⁊ euacuādo eā. ¶ Et dignior horaꝝ ad ſubtiliationē eſt ſtatus: hic enim eſt vehementia occupationis nature in pugna materiei. Et non oportet vt ab ea recedēs occupetur re alia: et ꝓprie apud criſim: ante vero illud pugna nondū eſt cōfirmata. ¶ Et de illis que ſignificāt ⁊ faciūt peruenire ad ſubtiliationē: eſt vt ſi ſit neceſſitas flobothomie aut reſolutiōis ventris aut clyſteris: aut ſedationis doloris: tunc oportet vt des operam ad conſummandū illaꝫ neceſſitatē: deinde ciba ſi neceſſari⁹ eſt cibus: niſi ſit prohibēs aliud ¶ Et ingroſſationē quidē regiminis ſigt vel reqrit virt⁹. ¶ Et dignior horaꝝ ad ingroſſandū eſt hora in qua virtus nō eſt valde occupata in materia: ⁊ eſt principiū egritudinis. Et opꝫ vt ſuccurat nocumento illius ingroſſatiōis cū ſparſione qñ eſt leui⁹ ſuper vir-

tute iteruꝫ. ¶ Et eſtas quidē propter ſuā reſolutionē indiget additione cibatiōis ꝛ ſeparatiōis ei⁹: nā virt⁹ nō ſufficit ad digerēduꝫ illud qđ multū eſt ſemel. ¶ Et qm̄ reſolutio in ea eſt per ſparſionem tunc opꝫ vt cābiū ſit ꝑ ſparſionē. ¶ Et in hyeme eſt res ecōtrario: qm̄ propter paruitatē reſolutiōis eius nō facit indigere cābio multo. ¶ Ampli⁹ ſi multū dederit cambiū ſubito erit tolerās ipm̄ ꝛ fortis apud expulſionē ei⁹. ¶ Et autumn⁹ qdē ē tp̄s malū ꝛ ꝓpter hoc opꝫ vt ſubtilietꝰ in eo inter cōſeruatiōnē virtutꝭ ꝛ inter infrigidationē: ꝛ ſpargere paulatim in eo eſt melius ꝛ proſus ſpargere cū debilitate virtutis eſt meli⁹ egro. ¶ Et ſcias ꝙ ſi nō eſſet illud qđ pertinet virtuti eēt magis neceſſariū vt ſubtillaretꝰ cib⁹ vltima ſubtiliatione: ſed virt⁹ nō ſuffert illud ꝛ deficit ꝛ cū deficit nō valet curatio. ¶ Curans em̄ ſicut ſciuiſti eſt virt⁹ nō medic⁹: qm̄ medic⁹ facit peruenire inſtrumēta ad ꝟtutē. ¶ Et cū itellexeris hoc: tūc oportebit vt cōſideres. ¶ Nam ſi egritudo fuerit valde acuta: ꝛ illud eſt vt ſit ſtatus ei⁹ propinqu⁹: ꝛ exiſtimaueris ꝙ virt⁹ nō deficiet in hoc tp̄e qđ eſt inter principiū vſq̄ ad ſtatū eius: alleuiabis occupationē a virtute: ꝛ incitabis eam ſuper materiā: ꝛ nō facias eā occupari in cibo ipſo: imo ſubtilia regimen ſtatim cū dimiſſiōe cibi omnino et ꝓprie in die criſ. ¶ Et ſi videris egritudinē acutā nō valde: imo acutam abſolute: tūc oportebit vt ſubtilies regimen: nō in vltimo niſi apud ſtatum in die criſ. ꝓprie: niſi ꝓpter cauſam maximā. ¶ Et ſi videris egritudinē chronicā aut ꝓpīquā chronice: nō ſubtilies regimē. Uirtus em̄ nō ſaluabitꝰ vſq̄ ad ſtatū ſubtiliatiōe regiminis. Ueꝝ eſt tibi neceſſariū cū hoc in oībus ſpecieb⁹ vt ſit principiū tui regiminis groſſius: ꝛ poſtremū tui regiminis proueniēs ad ſtatū ſubtilius. Et gradatim procedas in eo qđ eſt inter illa: ita vt virt⁹ ſit cōſueta vſq̄ ꝓpe ſtatū: tunc em̄ intende ſuper materiā: ꝛ ſi nō ſis occupatus in alio. ¶ Et qm̄ ſcis ꝙ virt⁹ eſt fortis tūc fortaſſe neceſſariū facit diſpoſitio: vt ſis content⁹ iuleb ſolo: ꝛ ſi non plus ſaltem hebdomada vna: ꝛ ꝓprie in febrib⁹ apoſtematū. ¶ Qđ ſi timueris debilitatē ſit cōtent⁹ aqua ordei. ¶ Et cū ambigua ſi tibi diſpō ī egritudīe ꝛ nō cognoſcis eā: tūc vt declines ad ſubtiliationē ē meli⁹ ꝙ vt declines ad additionē: te obſeruāte ꝟtutē ꝛ tolerātiā ¶ Et illi⁹ qdē q̄ exiſtimauit ꝙ cibatio ī febre acuta ē melior: qm̄ nō ē intētio ī digeſtiōe ꝛ ī euacuatiōe cū volueris: faciat id natura: aut nō faciat: errorē iā te ſcire feci: imo qm̄ times caſuꝫ ꝟtutis tūc cibatio eſt melior. ¶ Et de corpib⁹ ſunt corpa colerica q̄ reqrūt regimē diuerſuꝫ ab illo qđ dixim⁹: ꝛ ꝓpe qm̄ ſunt aſſueta comeſtiōe plurima ipi ei cū nō cibant ſaltē ī principio febris: imo ī hora q̄ ē [illegible] ea: ꝛ eſt hora ſtat⁹: nō vacue ſunt diſpōes eoꝝ a duab⁹ rebus. Quoniam cū ipſi ſint debiliū virtutū ſuperuenit ei ſincopis ꝛ moriunꝰ in paroxiſmo. Et ſi ſunt fortiū virtutū cadūt in extenuationē ꝛ apparētꝰ ſuꝑ eos ſigna ariditatis ex minoratiōe naſi: ꝛ profundatione oculoꝝ:

et q̄ tempora ſunt depreſſa: et fortaſſe ſuperuenit eis ſincopis ante il-lud qđ effundit ad ſtomachos eorum de colera mordicatiua. ¶ Et ſunt de hominib⁹ quidā q̄ ſunt exuberātis carnis: ſ; cū abſcindit ab eis cibus debilitant̄ et extenuationē incurrūt: q̄re nō tolerāt ꝓhibitionē cibi. ¶ Et omnis cui⁹ calor innatus fortis eſt valde aut plurim⁹: aut calor innat⁹ eſt valde debilis non pōt dimittere cibū. Et de eis ſunt q̄bus accidit dolor et leſio in ſtomacho et dolor capitis ꝓpter cōmunitatē: et iſti ſunt de hoc genere. Et iſtis fortaſſe ſufficit aq̄ ordei: et fortaſſe egēt vt miſceāt ſuccū granatoꝝ et ſil'ia illi vt confortet os ſtomachi. Et q̄n̄q; eſt nobis neceſſarium vt faciamus eos vomere cū facilitate an̄ cibū. Et in plurimis ſi debilitant̄ et ꝓprie ſi ſuperuenit eis ſincopis: cā nō eſt vehemētia debilitatis: immo effuſio materiei ad os ſtomachi. Cū ergo ſumūt in potu ſirupū acetoſu; ꝑmixtū cū aqua calida multa: aut vinū permixtū cū aqua multa: euomūt in vomitu humores colericos et virt⁹ eoꝝ fit fortis. Cūq; cibātur aliquo robub ſtipticoꝝ ſedant̄. ¶ Et ſenes q̄dē et debiles et infantes ſunt de genere eoꝝ q̄ non tolerāt famē. De primis v̄o ſenibus ſunt q̄ nō ſunt vehemētis tolerātie famis. Et ſequunt̄ eos adoleſcētes et ꝓprie hn̄tes ſolida mēbra amplas venas in aere frigido. ¶ Et multotiēs q̄dē errat medicus in hmōi egrotis ſm alium modum: qm̄ ipſe ꝓhibet eis cibū in principio rei: et q̄n̄ appropinquat ſtat⁹ et ſciunt q̄ cadit virt⁹ cibāt in illa hora neceſſario. Jā v̄o ergo errauerūt duob⁹ modis. Et ſi ipſi cibarēt eos in principio eſſet error ille et ignorātia infra hunc errorē: et accidit iſtis egris vt accidāt eis catarri nauſeatiui et colerici et vigilatio ꝓpter reſolutione; et priuationē digōnis: et inq̄eti fiūt et alleuiant̄ et coartant̄ materie et virtutes eoꝝ: et multiplicant̄ ipoꝝ vapores: q̄re audiūt id qđ nō eſt: et tremūt et citant̄ vel ſaliūt: et ꝑmutant̄ in lectis: et imaginant̄ qđ nō ē: et tremūt vel ſaliūt labia eoꝝ inferiora propter dolorē oris ſtomachi: et cōtriſtantur anime eorum propter grauitatem materiei.

¶ Canon in dando in potu aquā ordei et ſirupū acetoſum. Ca. 9.

Aqua ordei quedā eſt in qua non eſt de corpore ordei niſi qđ eſt ſicut virtus et forma. Et non eſt ei introitus in curatione aut fiducia in iuuamento niſi quando eſt complete decoctionis. ¶ Et que de ea eſt melior eſt vt ſit aque quantitas ſacraiati. 20. et ordei ſacraiati. 1. et ſit iam reducta proprie ad. 5. aſſumatur illđ qđ de ea rubeum eſt et ſubtile. Hoc enim eſt ſubtile cuius nutrimentu; eſt minus et cuius humectatio eſt maior et ablutio eius et extractio ſuperfluitatu; ab ea et digeſtio facta ab ipſa eſt multa equalis. ¶ Et de ea eſt in qua eſt aliquid de corpore ordei et farina eius. ¶ Et magis dilectum mihi in huiuſmodi eſt vt non ſit plurimum decoctu;: immo ſm menſurā que auferat inflationē et non perueniat ad hoc vt faciat ipſa; viſcoſa; vehementer et huiuſmodi quide; eſt pluris nutrimenti et minoris ablutionis et digeſtiōis: et accidit ei multotiēs

vt acetet in ſtomacho frigido in ſubſtãtia ſua: et ſi ſit in eo calor extraneus multus de malitia complerionis. ¶ Et aqua quidem ordei qñq; eſt decocta ex ordeo ipſo ſicut eſt: et quandoq; eſt excorticatum. ¶ Et melior quidem ſirupus acetoſus apõ me eſt ille in quo ponitur zuccarum in vaſe: deinde fundit ſup ipſum acetũ forte qđ ſit de vino tãte quãtitatis vt eleuetur ſuper dorſum zuccari: immo dimittat ipſum diſcoopertũ: deinde ponant ſub vaſe carbones quieti et cinis calidus donec liqueſiat zuccarum in aceto ſine ebullitione: deinde colligit ſpuma et dimittitur vna hora cũ multo calore donec miſceatur zuccarũ cũ aceto: deinde funditur ſuper ipſam aque quãtitas duorum digitoꝝ et bulliat vſq; ad ſpiſſitudinẽ. ¶ Et aggregare ſirupum acetoſum et aquam ordei ſimul eſt illaudabile: quoniam corrumpit aquam ordei ſm plurimũ. ¶ Et nõ opꝫ vt det in potu aqua ordei cum ſiccitas nature adeſt: immo ante ipſam fiat clyſtere. ¶ Quod ſi acetet in ſtomacho detur in potu quod de ea eſt magis ſubtile. Qđ ſi acetat: coquat cũ ea radix apij et eius ſimile. ¶ Si vero acetat iterum: tunc neceſſariũ eſt vt miſceat aliquid piperis cũ ea ꝓpter qñ materia nõ eſt vehemẽtis ſubtilitatis et caliditatis. ¶ Et qñ multiplicat eius inflatio: tũc miſceat cũ ea ad calefaciendũ parũ aceti vini acetoſi. ¶ Verũ cũ ſirupus acetoſus in potu datur: incidit humores et ꝑparat ſuperfluitates ad expulſionem et tu conſequenter poſt duas horas da aquã akiſt ordei ſubtilẽ predictã vt abluat quod incidit et abſtergat id et extrahat ipſuꝫ ꝑ ſudorem et prouocationem. ¶ Et non eſt nocumentũ ſi detur in potu ſirupus acetoſus apõ cenã cũ iã ſeparatꝰ eſt cibꝰ a ſtomacho. Qñq; eſt neceſſariũ vt premittatur iuleb ante aquam ordei vt addat in humectatione: et illud eſt cũ vides ſiccitatem dominantẽ ſuper corpus et linguã. ¶ Et qñq; eſt neceſſariũ vt premittat ante ipſaꝫ ad leniendũ naturam aliquid de tamarindis ante illud ꝑ duas horas.

¶ De curationibus febrium acutarum. Ca. 10.

Quod dictum eſt de regimine leniſicationis et ꝓuocationis et ſudationis et digeſtionis deinde euacuationis cũ medicina poſt illud. Et quod dictũ eſt de cibatione poſt ipſuꝫ eſt illđ qđ oportuit nos rememorari hic. ¶ Et modi extinctionis vehementie caliditatis ſunt cum infrigidatione aeris. Et cũ infrigidatione cibi. Et cũ epithimatibus et emplaſtris. Et cũ medicinis. Et cũ retentione eoꝝ q̃ ſunt ſicut mucillago pſilij: et mucillago granoꝝ cydonij et ſuccus portulace: et ſuccus liquiritie in ore vt ſedetur ſitis. Nam aſſiduare gutturi patiẽtis egritudinem calidã aliđd vt remaneat os humidũ et nõ ericcet in curis eſt iuuatiuum valde: et quandoq; iuuatur per adminiſtrationẽ clyſteris facti ex ſucco melonis indi: et cucumeris: et cucurbite: et portulace cũ oleo roſaceo: et cũ aliquãtulo cãphore iuuamẽto magno. ¶ Et opꝫ vt ſit aer infrigidatꝰ quantuꝫ poſſibile eſt: et eius infrigidatio eſt per prohibitionem frequentie: et

per ſuſpẽſionẽ flagellorũ multorũ: ⁊ per poſitionẽ niuis plurime: ⁊ ſi domus eſt primi tẽporis ex quo linita fuit luto ⁊ ꝓprie illo in quo ponitur loco palee cotũ papyri: tunc eſt melius: ⁊ quandoque preparantur in ea manationes vt fontiũ: ⁊ rorationes ⁊ currit in ea aqua dulcis. Aut ſtratus eſt ſup lacunã coopertã cũ reti: ⁊ eſt ſtratus ſuper quem dormitur ex tabari ⁊ his ſimilib⁹: ⁊ reliquus ſtrat⁹ eſt ex extremitatibus ſalicũ ⁊ cydoniorũ ⁊ myrti aſperſis aqua roſ. viol. ⁊ nenufaris ⁊ roſ. viol. Et ponuntur quandoque calathi in quib⁹ ſunt ordines de fruſtis fructuũ boni odoris frigidorum ſicut malorũ acetoſorũ ⁊ cydoniorũ ⁊ minorũ pirorũ boni odoris aſperſis in aqua roſ. ⁊ nenufare: ⁊ ſalicibus ſuper que ſunt puluerizata ſandali ⁊ roſe ⁊ cãphora: ⁊ ſup quã iã diſtillatũ eſt parũ vini odoriferi: tũc eſt illud qđ eſt vltimũ. ¶ Hoc eſt regimẽ aeris. ¶ Regimẽ aũt cibi iam ſciuiſti. ¶ Et ſi voluntas adeſt vt cũ infrigidatione ſit lenificatio: tũc detur aqua cucurbite et aqua melonis indi ꝓprie ⁊ aqua cucumeris: ⁊ lactuca cũ aceto eſt vltima. ¶ Et qđ cõueniẽs eſt ad ſedandũ ſitiꝫ eorũ eſt foca factũ ex pane ſimile cũ aqua caſei accepta ex dogo poſt colationẽ vehementeꝫ ¶ Et ſi adeſt volũtas vt cũ ſedatiõe ſit retẽtio: tũc detur ſucc⁹ granati muzi ⁊ acetoſi ⁊ aqua agreſte ⁊ aqua mori de ſcemi ⁊ aqua acetoſitatis limonis nõ ſalſi ⁊ aqua acetoſitatis citri ⁊ que ſunt his ſimilia: ⁊ aqua cereſculi ⁊ ẽ berberis. ¶ Epithimata vero tẽpora ſint ex ſuccis notis ⁊ ꝓprie aqua ro. aut ſucco roſarũ recentiũ cũ ſandal. ⁊ cãphora ⁊ aqua coriãdri ⁊ endiuie cũ iſtis enĩ ẽ infrigidatio pliarmu cillago pſilij cũ aceto ⁊ aqua roſ. eſt hui⁹ gñis. ¶ Et ẽbrocare epar cũ infrigidãtib⁹ eſt res maxima ⁊ magis iuuãs. Nã cũ equatur: eſt in eo maior pars rectificatiõis. Et fortaſſe rectificat aquã. ¶ Et quando illic eſt catarrus ⁊ tuſſis aut in capite ei⁹ eſt grauitas aut tẽſio: ſignificat multitudinẽ vaporũ. Quare opꝫ ne fundatur ſup caput aqua aut acetũ: immo occupetur cũ inclinatione capitis ſup vapores aque ſm ꝙ diſpoſitio facit illud neceſſariũ. ¶ Si vero nõ fuerit catarr⁹ neque aliqđ eorũ que dixim⁹: tũc adminiſtra de embrocis ⁊ epithimatib⁹ que ſcis. ¶ Et nocibilior embroca in hmõi diſpoſitiõe repletiõis capitis eſt mulſio lactis ſup caput: fortaſſe enĩ facit accidere apa l capite ⁊ perditionẽ. ¶ Et magis ſalua horarũ embrocationis capitis cũ repletiõe ei⁹ eſt vt ſit vapor coleric⁹ nõ humid⁹: imo in hmõi hora fortaſſe nõ nocet applicatio lactis: imo cõfert. Et cognoſcitur ex diſpõne ſomni ⁊ vigilijs ⁊ hũiditate ſuperiorũ partiũ nariũ ⁊ earũ ſiccitate. Cũ ergo videris ſomnũ aut ꝓfunditatẽ ſomni: aut humiditatem ſuperiorũ partiũ nariũ: tũc caue embrocationẽ ⁊ inũctionẽ: ⁊ ſtude in attrahẽdo materiã ad inferiora. ¶ Et cũ videris rubedineꝫ in naſo ⁊ facie vehementẽ: tũc nõ erit malũ vt ſcias currere ſanguinẽ ex narib⁹. ¶ Et infrigida epar cũ emplaſtris. ¶ Et cũ infrigidas caue ne occurras cũ infrigidatione vehemẽti hora ſudoris ⁊ reſolutiõis: immo opꝫ vt obſerues illud: fortaſſe enĩ ſit cauſa in elongatiõe

egritudinis; licet quandoq3 ſit longitudo egritudinis ſalubꝛioꝛ ꝙ ipſius acuitas. ¶ Et opoꝛtet vt caueas in febꝛibus acutis caluʒ ra ſure quoniam addit in debilitate virtutis: ⁊ terretur natura a receptione ſuperfluitatum ad inteſtina: ⁊ ab expulſione earũ ab eis pꝛopter victoꝛiam ſuperfluitatum. Et foꝛtaſſe redeunt ſuperfluitates ad ſuperioꝛa ⁊ ledunt hyppocundria ⁊ inflant ea ⁊ ledunt caput ¶ Et quandoq3 eſt in potu papaueris iuuamentuʒ mirabile in inſpiſſando materiã ſubtilẽ. quare digerit in faciendo ſomnum.

¶ Rememoꝛatio accidẽtiũ ꝗ difficilia ſunt: i febꝛib⁹ acutis. Ca. 11.

LOquamur itaq3 in pꝛimis de accidentibus que vehementia ſunt in febꝛibus: ⁊ de curatione eoꝝ: ⁊ feſtinem⁹ ad diſtinguendum febꝛes acutas. Et hec quidẽ accidẽtia ſunt ſicut rigoꝛ ⁊ frig⁹ ⁊ hoꝛripilatio: ⁊ ſicut ſudoꝛ plurim⁹ ⁊ ſicut fluxus ſanguinis nariũ ſuperfluus: ⁊ ſicut vomitus laboꝛioſus: ⁊ fluxus ventris debilitans ⁊ ſicut ſitis que non toleratur: ⁊ ſicut pꝛofunditas ſomni ſuperflua ⁊ ſicut vigilatio inſeparabilis: ⁊ ſicut aſperitas lingue ⁊ offuſcatio oꝛis: ⁊ ſicut ſternutatio continua: ⁊ doloꝛ capitis pꝛauus: ⁊ tuſſis frequens: ⁊ ſicut caſus appetitus: ⁊ boliſmus: ⁊ ſicut appetitus canin⁹ ⁊ ſingultus.

¶ De regimine rigoꝛis ⁊ hoꝛripilationis cum ſuperfluunt. Ca. 12.

QUod eſt de hoc ſequens ſudoꝛem rectificatur velociter ⁊ non indiget regimine. Et cretico non opʒ vt contrariuʒ fiat per remotionem: ⁊ non eſt de illis que debilitãt ⁊ faciũt aliud. ¶ Et qñq3 ſedaẽ cum ligatione extremitatum: ⁊ fricatione facili: ⁊ cum calefactione cooperture: ⁊ cum vnctione de oleo de aneto ⁊ de camomilla ſi indigetur eo. ¶ In foꝛti autem quando perſeuerat: ſiue ſit in febꝛibus: ſiue ſit in aliijs: opʒ vt ligentur extremitates in locis plurimis. Et inunctio fiat cũ oleo camomillino ⁊ radice lilij. ¶ Et ſunt de hominibus qui confoꝛtant illud cum eis que ſunt ſicut cardamomum ⁊ caſtoꝛeum ⁊ ruta ⁊ ſceba ⁊ calamentum ⁊ baurach ⁊ piper ⁊ piretrum. ¶ Et quandoq3 pertranſit illud ad adminiſtrandum linimenta ex ſinapi ⁊ aſſa fetida. ¶ Et quandoq3 decoquuntur medicine iſte in aqua: deinde coquitur in ea aliquod oleum. ¶ Et aqua eruce foꝛtis in hoc capitulo per ſe ſola aut cum oleo aliquo quod decoquitur cum ea. Et ſimiliter decoctio ozimi et aqua eius.

¶ Confectio olei boni. Ca. 13.

SUmatur anetum ſiccum ⁊ mirrha ⁊ ruta ⁊ calamentum ⁊ piper ⁊ piretrum: coquantur in vino decoctione vltima: deinde decoquatur colatum in tanto quantũ eſt medietas eius de oleo ſiſamino vſquequo conſumatur aqua ⁊ remaneat oleum ⁊ adminiſtretur inungendo. ¶ Et de oleis foꝛtibus in eis in tali qualis eſt rigoꝛ quartane eſt oleum de coſto: ⁊ oleum de ſceba et oleuʒ de abꝛotano ⁊ oleum de lilio: ⁊ oleum de mirrha ⁊ ponatur in ℥ .j. olei pond

ʒ.iiii.piperis.ꝛ vſ.ʒ.ſ.piretri tritoꝛuꝫ. ¶ Et adminiſtreť abſynthiũ decoctũ in oleo aliquo: aut oleũ oliue in quo decoctũ eſt apiũ. ¶ Et introitus in oleũ leuis caliditatis eſt iuuatiuus valde: ꝛ foꝛtaſſe neceſſarie ſunt potiões. ¶ Et multotiẽs ſedatur cũ aqua calida leuis caliditatis ꝛcũ curatiõe ſup vapoꝛẽ eius. ¶ Et quãdo non ſedatur per id ſi materia eſt groſſa: decoquãtur in aqua aniſuꝫ calamẽtũ et ſemẽ apij ꝛ maſtix ꝛ eruca ꝛ anetũ ꝛ ſimilia. ¶ Et balneeť in aqua in qua decocta ſint ea que ſunt ſicut ſceba ꝛ abꝛotanũ ꝛ calamẽtũ ꝛ anetum ꝛ ſquinãtum ꝛ ruta ꝛſanſucus ꝛ coſtus ꝛ ſemina calida. ¶ Et omnes medicine foꝛtis pꝛouocationis ſedãt rigoꝛem. ¶ Et de medicinis ſedantibꝰ rigoꝛem maximũ in quartana ꝛſimilibꝰſibi eſt vt bibať de coſto aure.i.cum aqua calida: ꝛ de agarico quãtũ de ipſo in aqua calida: ꝛ in agarico eſt iuuamẽtũ. ¶ Et quãdoqꝫ poniť cũ eo parũ opij qm̃ facit doꝛmire ꝛ facit ſudare et ꝓhibet vehemẽtiã rigoꝛis ꝛ alia. ¶ Et iteꝝ ireos quãtitas aurei.i.ĩ aqua calida. ¶ Et de cõpoſitis eſt tyriaca diateſſeron: ꝛ electuaria alia ꝛ dyacyminũ: ꝛ dyacalamẽtũ: ꝛ dyapipereõ: ꝛ ſirupus de melle in quo feruẽt ſicut aſſa ruta ꝛ piretrũ ꝛ piper. ¶ Pillule experte que danť in potu ante rigoꝛẽ per hoꝛã vnã infirmo erecto vel ſtante ſuper lectũ ſuũ ꝛ aere eius calefacto cũ igne ꝛ cooperimẽto: qm̃ tẽperãt ipſum aut ꝓhibẽt quãꝝ confectio. ℞.ſtoꝛacis myꝛrhe opij oppoponaci oĩm ana partẽ.ſ. cõficiãtur cum butyꝛo: ꝛſit doſis eius quãtitas fabe. ¶ Et iteꝝ ſumať oppoponaci caſtoꝛei dauci aſſe piretri opij añ. partes equales: fiat ſicut pꝛimo fit. ¶ Deſcriptio bona. ℞.oppoponaci ſerapini aniudẽ ꝛ cimini carmeni ꝛ ſeminis apij piperis añ.auꝛ.i.ſ.ſeminis iuſquiami albi croci ariſtologie caſtoꝛei euforbij myꝛrhe ameos zinziberis omniũ ana pondus tertie.ʒ.i.ſeminis balmel piretri omniũ añ.auꝛ.i. conficianť cuꝫ melle: ꝛ doſis eius ſit auellana cũ aqua calida valde. ¶ Et foꝛtaſſe eſt neceſſarium in eo vt detur in potu vinum calefactum ꝛ cibi calefacti. ¶ Et ſolutio ventris cum eis q̃ ſunt ſicut hiera ꝛ diacidoniten ꝛ dyaſinicon. Immo quãdo eſt rigoꝛ paruus ꝛ pꝛopꝛie ſine febꝛe: denť in potu pillule fetide qm̃ ipſe ſunt ſanitas eius.

¶ Regimen ſudoꝛis ſuperflui in febꝛibus. Cap.14.

Opoꝛtet ne ſudoꝛ creticus quãtũ poſſibile eſt reſtrigať. ¶ Cuꝫ aũt euenit neceſſitas ꝛ pertrãſit terminũ: tunc opꝫ vt euẽteť ꝛ infrigideť locꝰ. ¶ Si aũt nõ excuſat: tunc ſuper inſtrumẽtũ poſitus quo pueri vel iuuenes ſolẽt in aere cõcuti commoueať in loco frigido. ¶ Et nõ opꝫ vt occupeť in exicãdo illud qđ roꝛandum egrediť faciẽdo eruccationẽ: poſt eruccationẽ: nã illđ eſt occaſio ad illud ꝓuocãdum ꝛ multiplicandũ: ꝛ foꝛtaſſe attrahit ſincopiꝫ. Nam eius abſterſio addit in ipſum: ꝛ eius dimiſſio reſtringit ipſum.

¶ Et opꝫ vt inũgat eũ cũ oleo ro. foꝛti ꝛ oleo myꝛtino: aut cũ oleo de ſalicibus ꝛ cum oleo de balauſtijs. Aut fiat oleũm cum aquis in

quibus decoquuntur cydonia pontica ⁊ mala pontica ⁊ roſe ⁊ balauſtie ⁊ charabe cōtritum ſicut puluis q̄ apparet in radio ſolis ⁊ ſimilia q̄ rſtringit. ¶ Et q̄nq; reſtringit acetum mixtum cum aqua ⁊ ſucc⁹ agreſte ⁊ decoctio balauſtiaꝝ ⁊ decoctio balauſtiarū ⁊ decoctio gallarum ⁊ decoctio myrti ⁊ ſuccus ſalicis eſt mirabilis ⁊ aque ſemperuiue. ¶ Et cum res ſit vehemēs liniatur cum muſcillaginibus frigidis ⁊ cū gūmi: ⁊ proprie cū emplaſtratur his duobus ⁊ euētatur. ¶ Et quādo vehemēs ſit res opꝫ vt ponatur nix ſup extrema: ⁊ ſola ſint in ea extrema aut balneetur cū aqua frigida ſi ſuffert eā.

¶ Regimen fluxus ſanguinis narium ſuperflui. Cap.15.

Oportet vt nō properetur ad phibendū illū q̄ creticus eſt quātum poſſibile eſt. ¶ Cū aūt eſt neceſſe phibere fluxū ſanguinis nariū in febrib⁹ acutis: tunc liga extrema: ⁊ pone ventoſas ſup latus qđ ſequitur latus fluxus ſanguinis nariū. Deinde conſequenter adhibe regimen illius loci: fortaſſe eñ poſſibile erit tibi vt infrigides ⁊ reſtringatur per illud: ⁊ ante vel non ponas ventoſas deſuper: ⁊ diſtilla in naſum aliquas diſtillatiōes predictas in capitulo flux⁹ ſanguinis narium: ⁊ cū non eſt phibens aliquod infrigida caput cum infrigidātibus predictis in eo: ⁊ q̄nq; aduenit patiētib⁹ quartanā fluxus ſanguinis nariū: quare opꝫ vt iuues cū facientib⁹ fluere ſanguinem ex naribus ſcitis: in ipſo enim eſt ſanatio quartane. Si vero ſuperfluitatem timuerimus: faciemus ſicut illud quod fecimus.

¶ Regimen vomitus q̄ accidit eis. Cap.16.

Creticus iteꝝ non abſcindatur niſi apud neceſſitatē. Et ſm plurimū abſcindatur in eis p vomitū: ⁊ per adiutoriū eis q̄ extrahitur humor nociuus: ſicut eſt ſirup⁹ acetoſus ⁊ aqua calida. Et q̄nq; eſt neceſſariū vt confortetur virtus: quare ponatur loco ſirupi acetoſi puri ſirup⁹ acetoſus cū ſeminib⁹. ¶ Et ſi humor eſt imbibit⁹ ⁊ groſſus: tunc opꝫ vt fiat ſolutio dādo in potu qđ eſt ſicut aloes ⁊ hiera. ¶ Et q̄n nō eſt imbibitus fortaſſe cōfert hiera ⁊ aloes. ¶ Et ſi eſt imbibitus nō groſſus: mūdat ipm ſirupus acetoſus cū aqua calida: deinde equat ipſū: poſt illū aqua granatoꝝ q̄ bibatur. Qđ ſi euomuerit eā bibat ipā ꝫ vice alia donec equetur ⁊ quieſcat. Et ſimilr ſirupus de mēta cū granis granatoꝝ ⁊ fortaſſe ſedat ipm infrigidatio ſtomachi. ¶ Et nō opꝫ vt approximet rebus pōticis ⁊ ſedātib⁹ vomitū cū pōticitate ſua ⁊ acetoſitate ſua ſtiptica ille q̄ vomit propter humorē imbibitū: qꝛ eſt malū: ⁊ addit imbibitioni. Sed non imbibito fortaſſe faciēt eū deijcere deorſuꝫ q̄uis ſit groſſus. Et fortaſſe iuuabūt virtutē ſtomachi ad expellēdū eū p ſupiora. ¶ Et q̄n aſſiduauerit vomit⁹ de colera ⁊ nō fuerit de genere imbibiti: tunc vtere ſtipticis: ⁊ ppie emplaſtris iuuātib⁹ factis ex corticib⁹ granatoꝝ ⁊ gallis ⁊ his ſilib⁹ cū vino permixto aut aceto permixto. ¶ Et ad vomitū q̄ deꝫ colere nigre ſuperfluū ſubmergatur ſpōgia in aceto

⁊ ponatur ſup ſtomachū. Qđ ſi neceſſarius fuerit aliquid fortius: adminiſtra medicinas predictas in capitulo retentionis vomitus.

¶ Regimen fluxus ventris qui accidit eis. Cap. 17.

Iam ſinglr in caplo fluxus ventris locuti ſum⁹ in hac intētione. Ergo redeamus ad illud. ¶ Et de illis que conferūt ex via ciborum ſunt almes torrefacti: et lentes torrefacte: ⁊ coriandrū: qđcunq; horū duorū fuerit: elixetur: et fundat aqua ab eo: et ꝓprie qñ fit acetoſum cū granis granatorū qđ eſt bonum.

¶ Regimen ſitis eorum ſuperflue. Cap. 18.

Oportet vt inungatur caput cū oleo frigido valde qđ fundat ſup ipm: ⁊ ponat ſup caput ſi nō fuerit qđ ꝓhibeat: ⁊ cū aquis infrigidātib⁹: ⁊ retētiōe mucillaginis ſeminis cydonioꝝ ꝑmixte cū oleo ro. vltimo. Aut infuſionis prunoꝝ ⁊ medullarum cucumeris ⁊ alkhed et cucurbite et ſeminis lactuce nigre et radicuꝫ liquiritie: ⁊ pillularū deſcriptarū in antidotario ad ſitim. Et de illis que maſticātur eſt almoſoſat ⁊ ſunt tamarindi: ⁊ ſitis qdē qñq; fit ex frigore: ⁊ abſcindit eā ſomnus. ¶ Et qñq; fit ex calore: ⁊ abſcindūt eā vigilie. ¶ De profunditate ſomni que accidit eis. Cap. 19.

Oportet vt remoueant a profunditate ſomni cū fabulis ⁊ his ſimilibus per voces: et ligentur mēbra eoꝝ inferiora ligatiōe doloroſa: poſtq; non fuerit qđ ꝓhibeat. ¶ Et ſuperponat colliriuꝫ ſubtile ſi natura fuerit reſtricta ⁊ in hora quietis et tēpore aſſiduitatis: et ventoſetur quod eſt inter ambas ſpatulas et ſpondiles.

¶ De grauitate capitum eorum. Cap. 20.

Oportet vt alienet ab eis emulſio lactis ſuper capita eorū: a. t effuſio olei ſup ea: aut embroca: aut caputpurgiū. Omnino ſint contenti vaporationibus factis cū embrocis ex camomilla: et ſint in eis viole et furfur et his ſimilia.

¶ De inquietudine habentium febres et aliorum. Ca. 21.

Oꝫ facere ex oleū viol. cū oleo de ſemie lactuce et oleo nenufarino: et oleo de cucurbita: et adherere aliqđ de ſtupefaciētibus famoſis ſup tempora ⁊ incuruare caput ſuper vapores humectātes ⁊ odorare nenufar: ⁊ poma mādragore ⁊ alſebeſebran aſperſum ex lōginquo: et embroce humectātes: ⁊ res quas ſcis: et ſimiliter ſi nō fuerit qđ ꝓhibeat: detur in potu ſirupus papaueris ⁊ loboc eius. Deinde multiplicentur inter manus eius candele et eleuent voces cum fabulis ⁊ ligentur cū inſtitis extremitates eius ligatione doloroſa parum cū anſis que reſoluant velociter. Deinde ꝑcipiatur ei vt dormiat ⁊ claudat oculos. Cūq; dormit parū extinguātur candele: et ceſſent voces: et ſoluantur anſe qñ dormiet: et cū inuenit leuitatem et quietē ex paroxiſmo aut vehementia: aſſiduet ablutionem faciei cum aqua in qua decoctū eſt papauer nigrū cū aliquātulo mandragore ⁊ radice eius: et cū eſt illic humor haurachius: confert aqua in qua cocta ſint ſiſimbrium et mellilotū ⁊ albacuen ⁊ pa

pauer abluendo faciē ꝛ icuruando ſup vapoꝛē eius.

¶ De doloꝛe ventris qui accidit eis. Capitulum. 22.

Fit ex effuſiōe cholere ad ſtomachū: ꝛ ſi accidit in pꝛincipio periodi eius detur in potu parum ſyrupi de malis cum ſyrupo acetoſo.

¶ De aſperitate lingue eoꝝ. Capl'm. 23.

In eſſentia q̄dē viſcoſitatis fricetur cū bꝛuſco aut cū virgis ſalicis cum oleo amigdalino ꝛ zuccaro tabarzet donec mūdet: aut cum ſpongia ꝛ pauco ſale ꝛ oleo ro. in hoc non eſt alleuiatio multa īfirmi: ꝛ poſt illud cum ei⁹ aſperitas eſt nō ꝑpter viſcoſitatē imo a ſiccitate opꝫ vt teneat in oꝛe ſuo ſebeſten: aut nucleos pꝛunoꝛum: aut ſaltē q̄ aſpoꝛtant de india ꝛ eſt in coloꝛe ſalis ꝛ dulcedine mellis: ꝛ ſumat de eo ſm quod dixit Archigenes quātitatem fabe vnius: ꝛ grana cydonioꝛum ſunt ex eis que humectant linguaꝫ: ꝛ ꝓhibent ei offuſcationem. ¶ Et opoꝛtet vt non ponantur puluinaria multa neque reſupinetur doꝛmiens: nam hec duo exiccant linguam.

De ſternutatione aſſidua q̄ accidit eis. Capl'm. 24.

Quandoqꜫ magnificat̄ nocumētuꝫ ſternutatiōis aſſidue cuꝫ eis: ledit nāqꜫ eos ꝛ replet capita eoꝝ: ꝛ debilitat eoꝝ ꝟtutes ꝛ foꝛtaſſe facit fluxū ſan. nariū. Quare opꝫ vt fricet̄ eoꝝ frons ꝛ collum ꝛ naſus: ꝛ aperiantur oꝛa eoꝝ: frons ꝛ collum ꝛ naſus: ꝛ aperiātur oꝛa eoꝝ ꝛ fricent̄ eoꝝ palata cū vehemētia: ꝛ fūdātur capita eoꝝ ꝛ ꝯuertātur ꝛ ꝑmant̄ eoꝛum extrema: ꝛ fundātur in aures eoꝝ olea tepida ad caliditatē parūper decliuia ꝛ humectētur lacerti eoꝝ ꝛ ipſoꝝ mādibule. ꝛ ponāt̄ ſup eoꝝ ceruicib⁹ puluinaria calefacta: ꝛ nō excitent̄ a ſomno eoꝛū ſubito: ꝛ minuātur a puluere ꝛ ſomno: ꝛ omni in cui⁹ doloꝛe eſt acuitas: ꝛ olfaciant ſauicb: ꝛ lutum alnaiachi: et ſpongiam marinam.

¶ De doloꝛe capitis q̄ accidit eis. Capl'm. 25.

Liga extremitates eoꝝ ꝛ ꝓpꝛie coxas ꝛ cū īſtita liga: ꝛ frica pedes eoꝝ Et ſupponātur eis colliria trahētia materiā ad īferioꝛa: ꝛ ꝯfoꝛta capita eoꝝ cū īfrigidātib⁹ notis: et ſi nō fuerit qđ ꝓhibeat ex coꝛiza aut tuſſi ēbꝛocētur capita ipſoꝝ cū decoctiōe roſarū ꝛ violarū ꝛ oꝛdei aut folioꝝ ſalicis et his ſimiliū: ꝛ ſil'r oleo roſ. ꝛ oleo de ſalicib⁹. Et q̄ñ nō excuſat hoc: tūc ꝑmiſce ēbꝛocas īfrigidantes cū lenitiuis: ſicut camomilla: ꝛ ſtupefactiuis ſicut eſt papauer: ꝛ nō mulgeas lac niſi cum remouetur febꝛis. Si aūt virtus fuerit foꝛtis mulgeas lac capꝛinuꝫ: ꝛ ſi fuerit debilis mulgeas lac muliebꝛe. Et caue lac apud repletionem humidam facientem pꝛofunditatem ſōni: ꝛ ſimiliter caue humectantia. Et tu non adminiſtres humectantia: niſi vbi ē vapoꝛ fumoſus ꝛ caput ſiccuꝫ ꝛ paꝝ ſomni. Et quādo multiplicatur repletio in capite ex vapoꝛe humido: trahe eum ad inferioꝛa cum collirijs et clyſterib⁹: et ſtringe membꝛa inferioꝛa ita qꜫ teſticulos.

¶ De tuſſi eorum. Capl'm.26.

TUſſis plurimũ accidit eis ex calore: aut ſiccitate. Quare opꝫ vt teneant in oĩb' ſuis pillulas bichikbias: allo hoc de papauere facta cũ medullis fructuũ frigidis ⁊ amilo ⁊ his ſilib'. Et vtãtur ceratarijs in frigidãtibus factis ex oleo roſ. puro ⁊ ex mucillagine pſilij ⁊ ſucco portulace ⁊ alijs.

¶ De deſtructiõe appetitus eorum. Cap.27.

QUandoqꝫ eſt cã eius humor in ore ſtomachi: qđ ſcitur ex eo qđ dictũ eſt de deſtructiõe appetit'. Et euacuaẽ per vomituꝫ aut ſolutiõe ventris. Eu multotiẽs iuuaẽ cũ intromiſſiõe digitorũ in gutture ⁊ cõmotione ſtomachi: ⁊ proprie cũ vomitu expellit colericam rem aut acetoſam. ¶ Et qñqꝫ eſt ex vehemẽtia debilitatis: quare curetur cõplexio que facit eã cũ eo qđ ſcitur. Et opꝫ vt approximes eis odores bonos excitãtes appetitũ: ſicut odor ſauicb infuſi cũ aqua ⁊ aceto. Et detur eis electuariũ ꝓportionale febricitãtibus: et parũ vini ⁊ ſucci fructuũ ponticoꝝ boni odoris. Et lãbãt aliqđ de aceto gelatine piſciũ aut hedi ⁊ his ſilium. Et ponanẽ ſuper ſtomachũ poſt dies primos emplaſtra facta ex fructib'. Et ſint i eis abſynthiũ ⁊ aloes ſm ꝙ ſcis. Et inũctio ei' cũ oleis bonis eſt iuuatiua. ¶ De boliſmo eorum. Cap.28.

OPortet vt curenẽ cũ odoramẽtis ⁊ luto alnaiachir armeni infuſi cũ aceto. Et odorẽt almoſoſat ⁊ panẽ mũdũ calidũ ⁊ carnes aſſatas. Et ſtringe eoꝝ extremitates. Et extẽdes aures eoruꝫ ⁊ capillos ipſoꝝ. Et ꝯforta eoꝝ cerebra cũ embrocis infrigidãtibus ⁊ humectantib'. Plurimũ nãqꝫ boliſmi eoꝝ eſt ꝓpter deſtructionem oris ſtomachi ꝓpter cãm cõicantẽ ramis ꝗ adueniũt eis cũ ſenſu ⁊ eſt corpus durũ et induraẽ: verũ ſenſus nõ vltimatur cum eo.

¶ De nigredine lingue eorum. Ca.29.

OPortet vt nõ dimittaẽ ſup linguã nigredo: imo fricet cum eo qđ ſcis: ⁊ ſi nõ: leuabunẽ ad caput vapores maligni ⁊ faciẽt cadere in ſirſen.

¶ De appetitu eorum canino. Cap.30.

CUratur cũ vnctuoſis frigidis ⁊ dulcibus.

¶ De ſincopi que accidit eis. Cap.31.

QUandoqꝫ accidit eis ſincopis in ꝑncipio febriũ: ꝓpter effuſionẽ colere ad ſtomachos eoꝝ. Quare opꝫ vt deẽ eis añ paroxiſmũ: aut apud paroxiſmũ fruſtũ panis de ſimila cũ aqua granati ⁊ aqua agreſte. ¶ Et ſcias ꝙ qñ aggreganẽ ſyncopis ⁊ febris: tũc ſincopis eſt dignior curatiõe: ⁊ ſi indiget pauco vino detur ꝑmixtũ cũ tribus.3. vini antiqui. ⁊ ſi non: ſirupi maloꝝ antiꝗ cuius reſoluta eſt ſuperfluitas: ⁊ flobothomia ꝗdem multotiens addit in ſyncopi: et cliſtere leue eſt magis conueniens: et vomitus eſt iuuatiuus eis. Et conſtrictio crurum ⁊ ponere manus ⁊ pedes in aqua calida ¶ Et cũ euadũt: tũc de ſollicitudine eſt vt cibẽtur ſauicb ordei infri

pidato in quo ſint genera granatorum.

¶ De conſtrictione anhelitus eorum. Cap.32.

Conſtrictio anhelitus accidit eis: aut ppter ſpaſmū ꝛ ſiccitatē q̄ accidit eis in lacertis anhelit⁹: aut ppter materiam prefocatiuā deſcendentē ad guttur eoꝝ: aut ppter debilitatē q̄ dn̄atur neruis venie͂tib⁹ ad mēbra anhelitus. ¶ Et prima quidē curatꝰ cū vnguentis vel emplaſtris humectātib⁹. ¶ Et ſc͂da cū eis q̄ phibēt ſtrangulatiōeꝫ. ¶ Et tertia cū equatiōe cōplexiōis in cerebro: ꝛ inunctiōe colli cū eis q̄ infrigidāt ꝛ humectāt: ꝛ ſup ſtomachū iteꝝ ex eis q̄ ſunt ſicut raſura cucurbite ꝛ portulace ꝛ ſandali cū oleo ro. ꝛ ſimilibus ei.

¶ De vehementia triſtitie eorum. Ca.33.

Quando multiplicatur triſtitia cauſa oris ſtomachi ꝛ aduentu humoris mordicatiui in eo: tūc infrigides ſtomachos eorum cum eis que ſcis de cibis: et inungātur: et dormiāt in loco proximo motib⁹ aq̄ ſtrato extremitatib⁹ arborū ꝛ frutectis frigidis: ꝛ odoriferis frigidiꝫ ꝛ nenufare: ꝛ roſis: ꝛ exparſionib⁹ frigidis factiꝫ ex fructib⁹ odoriferis frigidis ꝛ ſandalis. ¶ Et multotiēs q̄dē ꝯferūt in eorū triſtitia cliſteria frigida facta ex aqua cucurbite et citruli ꝛ ſucco portulace ꝛ ſemperuiue cum oleo ro.

¶ De difficultate deglutiendi que accidit eis. Ca.34.

Difficultas deglutiēdi cū accidit eis: et fe. fuerit ꝯcluſa: tunc flobothomia paulatim fiat: et equatio fiat ad retrahendū. ꝛ ſuppoſitoriū eſt melius quā plurimū ſolutiuum deſuper.

¶ De frigore extremitatum qđ accidit eis. Cap.35.

Multotiēs pfundatur calor eorum: et infrigidantur eoruꝫ extrema. Et tendit calor ſubmerſus ad caput. Ponātur ergo extremitates in aqua calida: et non bibant aquam frigidam.

¶ De ſermone febris colerice. Cap.36.

Febres colerice tres ſunt: tertiana ꝯtinua: tertiana periodica: et cauſon. ¶ Et tertiana q̄dem piodica aut eſt pura: et fit a colera pura. Aut non pura et fit cū putredine colere groſſe ſubſtātie ppter cōmixtionē colere cū flegmate cōmixtione aliqua cōplexionali vnita: et ppter hoc diuerſificatur ab hemitriteo: cū hemitriteū faciant due materie ſeparate: et hāc faciat materia vna que in ſeipſa eſt permixta: cū cuius calore ꝯmiſcetur aliquātuluꝫ frigoris qđ grauat ſuā putredinem et ſuā reſolutionē ꝛ ſuā digeſtionem ꝛ ppter illud q̄dem fiunt in hemitriteo duo paroxiſmi: et tertiane nō pure paroxiſmus vnus. Et hec quidē nō pura q̄n̄q; plongatur tpe longo ꝛ circiter medietatē anni: ꝛ q̄n̄q; perducit ad mollicieꝫ ꝛ magnitudinē ſplenis. ¶ Cauſon vero eſt de genere cōtinue: qm̄ differentia inter eius vehementiā et eius teporē eſt inſenſata: ꝛ accidētia eius ſunt vehementia: et cauſa eſt acuitas materiei et multitudo cū eius caſus ſit circa cor ꝛ in venis oris ſtomachi: aut in partibus epatis ppe ad ſummum in mēbris nobilibus vicinis cordi.

¶ In tertiana vero colera eſt in carne: et ad ꝑteſcutis. ¶ Et in continua eſt ſparſa ī venis corporis q̄ elōgant a corde. ¶ Et vehemētia q̄dem ſitis: et anguſtia: et inquietudo: et īpatiētia: et alienatio: et nauſea: et amaritudo oris: et ſiccitas labiorum: et ſciſſio eorum: et dolor capitis multiplicātur ī febrib⁹ colericis: et eſt natura in plurib⁹ earum ad ſiccitatē decliuis: qm̄ materie mot⁹ ē ad ſuperiora: aut ad illō ad qō apparet de corpore et cute.

¶ De tertiana abſolute: et nominatur triteus. Cap. 37.

Paroxiſmus tertiane īcipit ī ꝓmiſcū horripilatiōe vt pūctura acus: deinde īfrigidat: et īcipit facere rigorē difficilē valde difficiliorē reliq̄s rigorib⁹: nō frigidū: aut cū pauco frigore: et non eſt frig⁹ ei⁹ niſi ꝑꝑ ꝓfundationē caloris ad īteriora ad ꝑtē materiei: et inuenit ſicut pūctura acuū: et hic q̄dē rigor cū vehemētia ſua eſt ve locis ſedatiōis: et tu iā ſciuiſti cauſā hui⁹ rigoris: et fit rigor ei⁹ ī trib⁹ dieb⁹ ꝓmis fortior et vehemētior: et in quartana ecōtrario: et iterum rigor īcipit cū fortitudine: deinde lenit paulatī et minuit velociter et ī quartana econtrario. ¶ Et ſudor multiplicat ī tertiana cū dimittit. ¶ Et fit vrina ī ea rubea tēdēs ad igneā: in qua nō ē multa groſſitudo. Aut ē nō pura: et fit vrina ei⁹ cruda aut groſſa. ¶ Et tertiane caliditas eſt ſaluior caliditate cauſonis: et quāto plirius manus tāgit corp⁹ nō addit īflammatio: imo quādoq̄ minuit īflāmatio ei⁹ et ī cauſonide addit īflammatio. ¶ Et accidētia q̄ accidūt in eis in tertiana ſunt vigilie ſine grauitate in capite: niſi in q̄buſdā nō puris et ſitis et furor et ira et odiū locutiōis. ¶ Et eſt pulſus ei⁹ acutus velox ꝑ ꝯparatiōem ad reliq̄s febres: et nō eſt equalis ꝯſtrictionis et dilatationis: quoniam humor debilitat eū: et addit ei diuerſitatem apud ſtatum: et diuerſitas in eo eſt ſub ea que eſt in aliis cum duritie: et eſt pulſus fortior in ea: immo diuerſitas in eo non eſt ſm plurimū: niſi diuerſitas ꝓpria cū febre et aliis: et in principio quidem eſt neceſſariū vt coartet pulſus vſq̄ ad horā dilatatiōis febris: et tūc cōfortat et fit velox et freq̄ns et eius diuerſitas nō ē multū ſuꝑflua. ¶ Et q̄nq̄ ſignificāt ipſā etas et ꝯſuetudo et regio et ars et forma et temp⁹ et multitudo euent⁹ tertiane in illa hora. ¶ Cū ergo componunt due tertiane: ſunt paroxiſmi euenietes omni die. ¶ Qui ergo ꝯſiderat tertianā ꝑ paroxiſmū errat ī ea: imo opꝫ vt attēdant ſignificationes alie q̄s dicem⁹. ¶ Et patiētib⁹ q̄dē tertianā accidūt vigilie: et amor ſolitudinis: et multotiēs ſentiūt ebullitionē apud epar.

¶ De differentia īter tertianā purā et nō purā. Cap. 38.

Pura eſt ſubtilis leuis: cuius paroxiſmus conſumitur a quattuor horis vſq̄ ad .12. horas: et non addit ſuper eas multum: et ſi addit additione multa: tunc eſt non pura: et eſt ſm plurimum perueniens ad ſeptem horas. ¶ Et calefit in ea corpus velociter: et vides caliditatē procedere ex corpore: et extremitates adhuc ſunt frigide. ¶ Et ſimiliter pura nō accidit error ſupra .7. periodos. Et

quandoq₃ ↄſumit propter ſubtilitatē ſue materie in paroxiſmo vno in quo accidit vomitus aut ventris ſolutio mundificās. ¶ Et apparet digeſtio in vrina i pmo die: aut in tertio: aut i quarto: aut i ſeptimo. ¶ Si autem addit ſup ſeptē periodos additionē plurimā: tūc eſt de genere nō pure. ¶ Et ſimiliter ſi plongat̄ ſpaciu₃ ſui rigoris. ¶ Et eſt additio ſuorū paroxiſmo₂ τ antecelſio eorū adinuicē ſm ordinē ſeruantē pportiones ſimiles: τ in nō pura eſt illud diuerſu₃ nō rectū. ¶ Et ſimiliter quando aſſimilant̄ paroxiſmi ſm terminū vnū τ reliqua ſigna elongationis febris etiā ſunt de illis q̄ ſcis. ¶ Et cū vides pncipiū cū rigore ſm q᷑ determinauim⁹: τ ſtatū cū ſudore exuberāte: tūc nō dubites q̄n ipa ſit pura. ¶ Et in pura q̄dē cu₃ eā habēs bibit aqua₃ ordei pcedit qđ eſt i corpore ei⁹ cū vapore humido q̄ſi ipe velit ſudare τ q̄nq₃ ſudat. ¶ Et cū nō pura iuenit̄ grauitas plurima in capite. ¶ Et extenſio. ¶ Et plongat̄ rigor donec puenit ad viginti quattuor horas: aut triginta horas vſq₃ ad horam ſua₃ ¶ Et tepeſcit donec ↄplent̄ q̄draginta hore: τ per quātitatē additionis paroxiſmi ſup. 12. horas ē ei⁹ elongatio a paruitate. ¶ Et in tertiana q̄dē nō pura tardatur apparitio digeſtiōis. ¶ Et nō appet in forma offuſcatio neq₃ extenuatio. ¶ Et fortaſſe nō eradicat̄ cum ſudore copioſo. ¶ Et fortaſſe nō icipit cū rigore. ¶ Et nō eſt calliditas cū multa fortitudine: neq₃ eſt augmētū ei⁹ equale: imo ē q̄ſi ipa addat̄: deinde pcedit τ minuit̄. ¶ Et accidētia ſua minorātur i ea.

¶ De tertiana ↄtinua. Cap. 39.

Cognoſcit̄ p vehemētiam paroxiſmorū tertiane: τ p vehemētiā accidentiu₃ tertiane: τ apud Gal. quidem cū ſanguis putreſit: fit de hoc genere: τ de eo fiet ſermo poſt.

¶ De cura tertiane pure. Cap. 40.

Oportet rememoreris illud qđ dedim⁹ tibi de radicibus in curatione febriū de ſolutione ventris: τ cibo: τ in oib⁹ capitulis: et fabrica ſup illđ. ¶ Et tu q̄de₃ nō auſcultes ſermonē ei⁹ q̄ ↄcedit in principio ſolutiua fortia τ myrabolanos et his ſimilia: niſi illđ qđ diximus. Immo oportet vt pperes in pmis et lenias lenitate q̄dam cū eis q̄ diximus illic. ¶ Sicut ſunt tamarindi quātitate. xl. ʒ. q̄ iſūdātur in aqua calida in nocte et colentur: proijciantur deſuper ſiracoſt aut terēniabin aut aqua duorū granatorum. ¶ Et ſicut decoctio lubleb cū tereniabin et paſſulis enucleatis. ¶ Aut iſuſio prunorum cum tereniabin: aut ſiracoſt. ¶ Aut ſirupus viol. et viole cōdite. ¶ Et fortaſſe facit nucillago pſilij cum quibuſdam. ſirupis ſicut eſt ſirupus prunorum lubricitatem et lenificationem et cum decoctione lētium cum iuleb. ¶ Aut cliſteria lenia ſicut eſt cliſtere cum decoctione altee et iuiube et ſebeſtem et radice lilij et oleo violato: τ ſucco ſicle τ baurach ſecundū modum quem ſcis. Et illud quando neceſſitas tangit ad ipſam. Rectum namq₃ eſt ne in potu detur quod eſt ſicut ſorbitio ordei: neque ei ſimile: neque cibi niſi natura

tã lenificata: ꝛ ſi vētris ſolutio in pͥncipio in febꝛe tertiana pura minoꝛis fit malitie ꝙ̄ ei⁹ ſiſe in aliis ſꝫ ſit ei⁹ malitia: iterũ maxima. ¶ Et quando eſt poſſibile vt flobothomes vſq ad tres periodos fac. ¶ Siſr qñ times ꝙ ſit egritudo furioſa ꝛ facis illud: erit illud qđ accidit de erroꝛe ſi accidit minus ꝙ̄ aliud. ¶ Et opꝫ vt non moueas in die paroxiſmi aliq̄d niſi pp neceſſitatē ¶ Et nõ cibes niſi apud ɔditiones p̄dictas. ¶ Aut puoces vꝛinam cum emulſiõe ſeminum: ꝛ opoꝛtet vt ſupueniat ei paroxiſm⁹ dũ eſt famelic⁹: ꝛ nõ eſt in ſtomacho eius aliquid. ¶ Immo opoꝛtet vt ſumat in potu ſirupũ acetoſũ omni mane: ꝛ poſt duas hoꝛas aquã oꝛdei in die in qua nõ eſt paroxiſm⁹. ¶ Et ſirupus q̇dē acetoſus poſt paroxiſmũ eſt ɔueniēs. ¶ Et ſimiliter ponere pedes i aq̄ frigida ad trahēdũ reſiduũ caloꝛis. ¶ Et ego magis diligo vt ſit in ſirupo acetoſo: ꝛ ppꝛie i poſtremis emulſio ſeminũ frigidoꝛũ p̄dictoꝛũ: ꝛ ante paroxiſmũ p tres hoꝛas aut quattuoꝛ. ¶ Et deť in potu iterũ poſt paroxiſmuꝫ aqua oꝛdei. ¶ Et quãdo neceſſaria eſt ſubtiliatio regiminis: detur in potu ſicut aqua granatoꝛũ: ꝛ aqua melonis indi: ꝛ his ſimilia: ꝛ igradatim fiat ei⁹ regimē ſm modũ p̄dictũ. Et quotiēs appꝛopinquat ſtatus ſubtilieť. Et in dieb⁹ pꝛimis cibetur cũ kiſt oꝛdei et pane trito cuꝫ aqua frigida: aut ſicut eſt: aut emulctũ ex eo qui fit ex lacte acetoſo ꝛ lentib⁹. ¶ Et quãdo cib⁹ acetati i ſtomacho nõ deť i potu de aq̄ oꝛdei q̄ nõ eſt valde ſubtilis aliquid. ¶ Et ſi neceſſariũ fuerit dare ipm̄ i potu: ɔfoꝛtetur parũ cũ decoctiõe radicis apii. ¶ Si aũt ſtomachus fuerit frigidioꝛ illo ꝛ febꝛis nõ magna ꝛ nõ pura ponatur parum piperis ſecundum ɔſilium Hypo. ¶ Qđ ſi ſigna ſignificauerint ꝙ criſis eſt ppinqua: tunc ſufficiat ei aqua oꝛdei: ꝛ aqua granatoꝝ dulcis ꝛ muzi: ꝛ ſirup⁹ acetoſus. ¶ Et fruct⁹ q̇dem qui diliguntur eis ſunt granata dulcia ꝛ muzi: ꝛ pꝛuna matura ꝛ imatura. Melon vero indus eſt res maximi iuuamēti cũ hoc ꝙ ipſe ſoluit ꝛ pꝛouocat ꝛ frangit vehemētiã caloꝛis: ꝛ facit ſudare: ꝛ foꝛtaſſe nõ nocet niſi parꝝ ex olerib⁹ cucurbita ꝛ cucumere ꝛ alhebedii ꝛ lactuca. ¶ Et ſcias ꝙ intētio in eo quo cibantur patiētes tertianã: aut eſt humectatio: ſicut datur eis in fine de extremitatibus alterugi: ꝛ de teſticulis galloꝛũ ꝛ cerebellis hedoꝛuꝫ cũ q̇b⁹ nõ eſt nauſea ꝛ vitellis ouoꝛũ: aut eſt ifrigidatio ꝛ humectatio ſimul ſicut i kiſt oꝛdei ¶ Et nõ vltimes ifrigidatiõe multa ꝛ ppꝛie i p̄ncipio: niſi iuenias iflãmationē vehementē: aut timeas ɔuerſionē eius ad cauſonidem ꝛ continuam. ¶ Quod ſi conſequatur criſis ꝛ videris digeſtionem in vꝛina et eſt ſedimen laudabile quod cognouiſti: tunc ſi excuſat bene eſt: ꝛ ſi nõ: cura tunc cum eo quo iuuatur natura ex pꝛouocatione vꝛine aut ſolutione ventris aut vomitu aut fluxu ſanguinis nariũ: ꝛ nõ agas contra ipſam i hoc. ¶ Quod ſi nõ iuenis declinationē manifeſtã: tũc euacua cũ ſolutiõe vētris. Mãde illo ē ſcamonee ſexta. ℥. i. i iuleb. Aut decoctio myrabolanoꝝ cũ tamarīdis ꝛ tereniabin

et paſſulis et radicibus et caſſia fiſtula ſm q᷑ ſciuiſti: et tibi ineſt vt cōfortes eas cū fumo terre ⁊ ſene ⁊ ſcamonea: et de illis q̄ ꝯueniunt eis tm̄ ſunt trociſci d̓ ſpodio ſolutiui. ¶ Deſcriptio. ℞. myrabolanoꝝ citrinoꝝ enucleatoꝝ pōd᷒. ʒ. iiij. zuccari tabarzet pōd᷒. ʒ. xx. ſcamonee pōdus ſexte. ʒ. I. bibat cū aqua frigida: ⁊ poſt illud curentur cū eūone. ¶ Et ſi fuerit illic caliditas ſup̄flua: et inflāmatio maxia cū iā euacuaueris: tūc nō erit ei malū dare in potu aliq̄d de extinguētib᷒ fortib᷒ de illis que dicta ſunt in regimine acute: ⁊ fortaſſe ꝯferūt ei empl'a ex eis. ¶ Balneo vero op3 ne approximet niſi poſt digeſtionē. Poſt digeſtionē aūt ⁊ apud declinationē eſt ipm̄ melius eis: ⁊ ꝑprie ꝯſuetis quāuis error in intromittēdo eos in balneo añ digōnē ſaluior eſt: qꝫ ſuū ſil'e cū aliis. ¶ Et op3 vt ſit balneū eoꝝ tēperatū boni aeris q̄ ſit humid᷒: in quo ſudēt cū facilitate: ita vt non inflāmentur eoꝝ corpa: et inungātur cū oleo vio. et roſ. ꝯquaſſato cū aqua. et nō ꝑlongēt in eo morā: imo egrediant̄ velociter: nā ite ratio eſt eis ꝯuenientior qꝫ ſtationis ꝑlongatio: ⁊ ſi apud exitu3 infundantur aqua tepida ſtent in ea ſm quātitatē declinatiōis. De inde cū egrediunt̄: ꝯuenit eis vt bibant vinū albū ſubtile multa cōmixtione ꝑmixtū: ⁊ coopiant̄ in locis ſuis: ſudabūt em̄ ſudore vehemēti: ⁊ ſi q̄d reſiduū fuerit: digeret̄: ⁊ poſt illud cibent̄ cibis infrigidantibus et humectātibus et olerib᷒ que ſunt illi᷒ modi. ¶ Et non timeas poſt declinationē potare eos vinū plurimū cōmixtū. Vinu3 em̄ fractu3 per cōmixtionē cōfert quātitati reſidui eius in reſoluendo illud cuius neceſſaria eſt reſolutio: et ſuccurrit aque penetranti cum fortitudine ſua ⁊ ꝑmixtiōe eius q̄d eſt in eo dei calefactiōe pau ca: quare infrigidat vehemēter ⁊ humectat. ¶ Et ſi fuerint illic accidentia ſitis et dolor capitis et vigiliarū et aliorū: iā tibi preteriit eoꝝ cura. ¶ Et qn̄ poſt criſim remanet aliq̄d caloris inſeparabilis tunc tibi ſupereſt vt adminiſtres ſirupū acetoſum cu3 ſuccis diureticis: aut in quo decocta ſunt ſemina et radices diuretice.

¶ De cura tertiane continue. ¶ Et ſcias q᷑ cura tertiane cōtinue eſt cura tertiane: ſed eſt decliuior ad obſeruationē diſpoſitionū digeſtionis: et ad infrigidādum cū ſirupo acetoſo facto cum ſeminibus: vt ſemine citrulli: et ſemine endiuie proprie cōtritis: et poſt ipſum poſt duas horas datur in potu aqua ordei. ¶ Et ad ſubtiliationē cibi: et ad adminiſtrāda cliſteria lenia in principio. Et ad prouocationem: et oportet vt ſubtilient: et nō ſumāt in potu de ſolutiuis in principio: neq᷑ approximent alicui eorum niſi eis que ſunt ſicut ſirupus viol. et aqua fructuum: et non vtantur niſi cliſteribus lenibus.

¶ De cura tertiane non pure. Capitulum. 41.

Res in quib᷒ diuerſificat̄ cura tertiane nō pure ſunt res i q̄b᷒ cōicāt febres frigide d̓ licētia ſcd̄a. ¶ Et fortaſſe ꝯcedit̄ illud

habētib⁹ purā.ſ.vt nō expectēt plurimū declinatiōis. Sed qn̄q₃ ex pectāt digōnē: qm̄ ē ꝓhibitū l eis balneū: balneū eni facit deſcēdere flegma indigeſtū ꝓpter illud qd effundit ad locū putredinis: ꝛ per miſcet humorē maluꝫ cum putrido ꝛ reſoluit ſubtile: ꝛ facit rema nere ſpiſſuꝫ. ¶ Et ꝙ cibatio oī die itex: aut ꝓprie cibatio eſt ex eis q̄ illis nocent: imo oꝫ vt cibētur vno die ꝛ alio nō. Et ſit in cibis eoꝛuꝫ qd abſtergat ꝛ calefaciat parū. ¶ Et vt ſit cibatio ī pꝛincipijs egri tudinis ſpiſſioꝛ q̄ ſit in pꝛincipijs pure: deinde gradati ꝑuenit ad ſubtiliationē foꝛtē ſicut eſt ſubtiliatio tertiane. ¶ Et vt ſit infrigi datio ninoꝛ. ¶ Et vt cliſterizēt in pꝛincipio cliſterib⁹ acutioꝛib⁹. ¶ Et vt expectet digeſtio in ſolutiōe ventris eox plus. ¶ Et vt ſint in aqua oꝛdei eox virtutes digeſtiue reſolutiue ſicut eſt illud qd di ximus in eo in cui⁹ ſtomacho acetat aqua oꝛdei: imo foꝛtioꝛes q̄ in illo. Foꝛtaſſe eñ neceſſe eſt vt decoquant in ea iſop⁹ ꝛ oꝛiganū ꝛ cala mētū ꝛ ſpica ſm cōplexionē: ꝛ ſicla iuuatiua eſt eis: ꝛ ꝯmixtio aque ciceris cū aqua oꝛdei: ꝛ in fine ei⁹ cicer eſt iuuatiuū eis. ¶ Et opꝫ vt cōſideret ꝓpinquitas non pure ad purā ꝛ elōgatio ei⁹ ab ea: ꝛ ſm illud diuerſificet inter curā ei⁹ ꝛ curā pure. ¶ Quod ſi fuerit valde ꝓpinqua pure: tūc diuerſifica inter eas diuerſificatōe parua. ¶ Et cū videris vrinas eox groſſas tūc flobothomia. ¶ Et cū flobotho maueris nō indigebis cliſteri. ¶ Et ſcias ꝙ nō eſt res magis iuuās eos q̄ vomit⁹ poſt cibuꝫ. ¶ Et de ſolutiuis in pꝛincipijs ei⁹ q̄ ſunt ꝓpinquioꝛa equalitati eſt aqua algeniabin decocti ꝛ ſirupus ace toſus: ꝛ foꝛtaſſe ponem⁹ in ea caſſiāfiſtulam: ꝛ foꝛtius illo eſt vt po nas in ea virtutē turbith. ¶ Et cliſteria in pꝛīcipio ſunt magis di lecta q̄ ſolutiua alia: ꝛ ſunt cliſteria in q̄b⁹ eſt ꝟt⁹ albaſce ꝛ camo mille ꝛ ſicle ꝛ cartami ꝛ viol. ꝛ ſebeſtē ꝛ fic⁹ ꝛ odoꝛ turbith: ꝛ et eis eſt caſſiafi. ꝛ oleū ſiſaminū ꝛ baurac. ꝛ foꝛtaſſe īdiget vno iſtox ſm elō gationē febꝛis a pura. ¶ Adiuuātia aūt ad digeſtionē ſunt ſicut ſi rup⁹ acetoſus permixt⁹ cuꝫ aliquāto de geleniabin: aut ſirup⁹ de ra dicib⁹. ¶ Et poſt ſeptimū ſunt decoctio abſynthij: eſt eñ iuuatiua ſubtiliatiua materiei ꝛ ꝯfoꝛtatiua ſtomachi: ꝛ ſilr̄ aqua feniculi et aqua apij cū ſirupo acetoſo: ꝛ ſi pertranſit. 14. tūc nō eſt malū da re in potu trociſcos roſ. minoꝛes. ¶ Si aūt egritudo ꝓlongat non inueniem⁹ excuſationē quin dem⁹ ea q̄ ſunt trociſci de eupatoꝛio ꝛ decoctiōis ei⁹: ꝛ calefactio partiū hyppocūdrioꝛū eſt hui⁹ generis ꝛ emplaſtratio mirach eox itex cū eis q̄ digerūt ꝛ maturāt ꝛ mollifi cant tenſionē cū venerit illuc. ¶ Cū ergo ſciueris ꝙ digeſtio iam ad uenit: tūc euacua: ꝛ ꝓuoca ꝛ nō cures. ¶ Et de euacuationib⁹ bonis eis eſt vt ſumant hierepigre. ʒ. v. ſucci lactuce ꝛ eupatoꝛij amboꝝ. ʒ. iij. ſeminis apij mirabol. citrinox chebuloꝛuꝫ a ñ. ʒ. v. turbith. ʒ. vij. fiāt pill. ex eis cū aqua apij ꝛ ſit doſis ei⁹. ʒ. ij. ¶ Et de illis ē decoctio bona inuētione nr̄a. ℞. eupatoꝛij abſinthij mirabol. kebulox. ana ʒ. v. ſeminis melonis: ſeminis cucumeris ꝛ citrulli ſeminis apij pol

podij ſucbaba bedeoard omniũ.añ.ʒ.x.turbith.ʒ.I.caſſieſiſtul.ʒ.vj paſſula⁊ enucleata ⁊.ʒ.xx.ficuũ.x.nũero.ſebeſtẽ nũero.xxx.geleniabi facti cũ roſis pſicis pod⁹.ʒ.xv.decoquant oĩa ſm deſcriptionẽ hui⁹ ⁊ ſumat de ea cad⁹ magn⁹ in q̃ poſita ſit ſiliqua.i.ſcamonee. ¶ Fortaſſe neceſſaria eſt medicina fortis vno modo: debilis alio mõ: eius vero fortitudo eſt ſm hoc ꝙ ipſa euacuat hũorẽ viſcoſuʒ. Sʒ ipſi⁹ debilitas eſt ſm hoc ꝙ ipſa nõ euacuat plimũ vice vna. Immo poſſibile eſt vt fiat grad atio in ea: quare euacuet hũorẽ cui⁹ euacuatio eſt neceſſaria multis vicib⁹ vt nõ deſtruat virtutẽ: ⁊ hec medicina ẽ q̃ põt ſubtiliare ⁊ aggregare: ⁊ ſoluat pa⁊ ei⁹: ⁊ ſoluat plimũ ei⁹. Sed pa⁊ parũ ex malo: ⁊ p limũ plimũ ex malo. ¶ De delectatiõib⁹ vero parũ fortaſſe nõ facit aliq̃d: ⁊ hui⁹ q̃dẽ medicina ẽ vt ſumat turbith quãtitas.ʒ.ſ.⁊ pl⁹ ſm neceſſitatẽ: ⁊ ſcamonee ꝓprie altuſugi.j.aut iuxta id ⁊ ↄficiat cũ geleniabin p̃dicto ⁊ bibat. Aut ſumat de agarico ⁊ ſcamonea ſm hanc ↄpoſitionẽ ⁊ ↄficiat cũ geleniabin p̃dicto ⁊ bibat. Aut ponat in ſucco roſa⁊ recentiũ cui⁹ quãtitas ſit vnc.I. ⁊ bibat. Aut in ſirupo ro.⁊ bibatur.

¶ De febre cauſon ⁊ eſt illa q̃ nominatur ſaricos. Ca.42.

Cauſon eſt ſm duos modos. Aut eñi cauſon eſt colerica ⁊ eſt cũ in ea multitudo putredinis: aut intra venas corpis toti⁹: aut in venis q̃ ſequũtur ptes corpis ꝓprie: aut in venis partiũ oris ſtomachi: aut i epate. Aut flegmatica ⁊ q̃ fit ex flegmate ſalſo putrefacto in venis q̃ ſequũt ptes cordis ſicut dixit Hyp. in epidimia. Et nõ fit flegma ſalſuʒ ſicut ſciuiſti niſi ex aq̃ſitate flegmatis cũ colera acuta. ẽ ĝ colera q̃ putrefit aq̃ſitas ↄmixta aq̃ſitati plime. Et qñ cauſon vehemẽtiora hʒ accñtia q̃ꝫ tertiana: opʒ vt ſit breuioris ſpacij q̃ꝫ ipſa. ¶ Et ſenib⁹ q̃dẽ pa⁊ accidũt febres cauſonidis: ⁊ cũ accidũt eis pereũt: qñ nõ fiunt in eis niſi cauſa valde forti. Ampli⁹ eo⁊ virtutes ſunt debiles. In iuuenib⁹ aũt ⁊ pueris plurimũ accidũt: et eſt in infantib⁹ leuior ꝓpter humiditatẽ eo⁊. Et qñq; eſt in eis cũ ꝓfundatiõe ſomni ꝓpter eleuationẽ vapo⁊ ad caput. ¶ Et Hyp. quidẽ dixit ꝙ ſi alicui accidit in febre cauſon tremor: tũc ↄmixtio mentis reſoluit ab eo tremorẽ: ⁊ eſt ſimile vt ſit illud qñ cerebrũ caleſit valde. ⁊ caleſiũt nerui: ⁊ eſt ſimile vt ſit cauſon ⁊ fit ↄmixtio mẽtis: ⁊ reſoluit ab ea per tremorẽ ꝓpter expulſionẽ materie⁊ ad neruos. ¶ Et plurimũ q̃dẽ ↄſumit cũ vomitu ⁊ ſolutione ventris: aut ſudore aut fluxu ſanguinis nariũ.

¶ De ſignis. Ca.43.

Signa ei⁹ ſunt iſeparabilitas ⁊ occultatio tẽporũ: ⁊ vehemẽtia accidẽtiũ ex aſperitate lingue: ⁊ ex citrinitate ei⁹ in primis: ⁊ ex nigredine ei⁹ ſcdo: ⁊ ex in tenſione ſudoris niſi apud criſim: ⁊ vehemẽtia ſitis. Inquit Hyppo. niſi accidat tuſſis parua accidentalis ſedat ergo illã ſitim: ⁊ videt vt ſit vehemẽtia ſitis eoruʒ ꝓpter cauſam pulmonis. ergo cũ mouetur tuſſis parua humectat per id qđ

currit ad ipm ex carne molli. ¶ Et caliditas in cauſone q̇dem ſm plurimũ nõ eſt ita fortis in exteriorib⁹ ſicut fortitudo eius in interioribus: et eſt cõfractio in ea leuior q̃ in alijs. ¶ Et in facta quidẽ ex colera fortia fiũt accidẽtia mala ex vigilijs et inq̇etudie et aduſtiõe et pmixtione mẽtis et fluxu ſanguinis nariũ et dolore capitis et pulſatione tẽporũ et pfunditate oculorũ et ſolutione vẽtris cũ colera pura et caſu appetit⁹. ¶ Et qñ accidit infantib⁹ abhorrẽt mãmillam: et nõ recipiũt eam et corrumpit illõ qõ ſugit de lacte: et acetat.

¶ De cura cauſonidis. Ca. 44.

Est cura tertiane pure. ¶ Et cũ indigent euacuatione ſicut cũ illis q̄ dicta ſunt: tũc feſtinatio eſt melior. ¶ Cõplementũ vo ẽ apõ digeſtionẽ. ¶ Et nõ flobothomet: fortaſſe em̃ inflãmabit eos: et fortaſſe iuuabit eos ſi fuerit illic turbiditas et rubedo. ¶ Uerum indigẽt ſubtiliatione et regimine vehemẽtiore et infrigidatione actuali⁹ qõ ipſi ſumũt. ¶ Et cũ ti mes caſuz vtutis: eſt neceſſariũ cibare eos q̃uis nõ appetãt et pprie in eo ex q̇ reſoluit res plurima. Multotiẽs em̃ aduenit eis bolifm⁹ ppter priuationẽ ſenſus: et indigent lenificatiõe in principio fortiori. ¶ Et curationib⁹ febris acute p̄dictis ſm oẽs ſpẽs narratas. ¶ Et q̃nq̧ cõueniẽs ẽ vt dormiãt apõ tẽporẽ paux febris ſup aquã tamarindor: et q̃nq̧ ponit i ea parũ cãphore. ¶ Et diligit eis ſirup⁹ acetoſus: aut emulſio ſemis portulace: aut emulſio ſeminis endiuie: et melon alchin eſt bon⁹ valde: et ſit ꝯtent⁹ potatiõe aq̄ frigide ſm qõ dixim⁹ illõ. Si aũt nõ fuerit qõ pbibeat: det in potu de ea ẽt vſq̧ ad ſatietatẽ. Et fortaſſe aduenit eis pmixtio mẽtis et obliuiſcunt petere aquã: q̄re opꝫ vt ſorbeant de ea paulatim ſorbitiones plurimas: et pprie in eo cuius lingua ẽ vt deſiccam. ¶ Et cura accidẽtia eius ſuperflua cũ eis q̄ dixim⁹ in capitulis ſuis. ¶ Et opꝫ vt caueat in eis ſupfluitas ſanguinis nariũ eſt em̃ de eis in quibus magnificatur timor apud eos. ¶ Et opꝫ vt obſeruet anhelitus eorũ et nõ dimittas partes pectoris ſpaſmari. ¶ Et opꝫ vt obſerues capita eorum cũ aceto et oleo roſ. et ſandalis et aqua ro. et cãphora et hiis ſimilib⁹: et embroces cũ decoctionib⁹ in quibus decocta ſunt ea q̄ dixim⁹. ¶ Et quãdo fortes ſunt in eis vigilie: tunc cura eos. ¶ Et non eſt malum vt in potu des ſirupum de papauere etiã et ſi ſit de nigro in huius diſpoſitione. ¶ Et in fine eius da in potu trociſcos qui conueniũt eis: ſicut ſunt trociſci de cãphora. ¶ Et in illa hora cõuenit eis ſirupus acetoſus cũ emulſiõe ſeminis cucumeris: et ſeminis endiuie et ſe. portulace: de vnoquoq̧ eorꝫ ſit pondus. ʒ. ij. ſirupi acetoſi ſit pondus. ʒ. xxv. vſq̧ ad. xxxv. ſꝫ q vr. Et ſi fuerit illic vẽtris ſolu: tũc dent trociſci de ſpodio conſtrictiui. Trociſci boni. ℞. ſpodij ro. añ. ʒ. ij. ſ. croci ſextã. ʒ. j. ſemis portulace: ſemis ẽdiuie. añ. ʒ. iij. ſeminis cucurbite: ſeminis cucumeris. añ. ʒ. ij. ſandalor. ʒ. j. ſ. ſucci liq̇ritie ami li. añ. ʒ. j. cãphore ſextã. ʒ. j. ſ. et doſis ei⁹ ſit. ʒ. j. et iterũ roſ. ʒ. iiij. ſe. melonis citruli cucumeris [illegible]

lace omnium.añ.ʒ.ij.croci tertiã.ʒ.j.cãphoꝛe ſextã.ʒ.j.gummi ami li dꝛagagãti ſucci liq̄ritie.añ.ʒ.j.⁊ doſis eius ſit.ʒ.ij. ¶ Et cũ decli nat egritudo manifeſte: tunc nõ eſt malũ vti balneo cui⁹ aqua de clinat ad frig⁹: ⁊ illis in quibus magis diligitur balneũ ex eis ſunt quoꝛum febꝛis eſt ex flegmate ſalſo.

¶ De febꝛe ſanguinis. Ca.45.

Opinatus eſt Gal'. ꝙ nõ ſit febꝛis ſanguinis a putredine ſan guinis. Nã ſanguis cũ putreſit: ſit colera ⁊ nõ eſt ſanguis. Fit ergo febꝛis colerica: ⁊ nõ ſanguinea: ⁊ ſit cauſon ꝓdicta ⁊ tertiana: et curat eã cũ illa cura. ¶ Hic ṽo ſmo eius eſt cõtrari⁹ ſermoni Hyp po. ⁊ cõtrarius ei qð eſt cõueniẽs: ⁊ pl'm quidẽ erroꝛis ei⁹ eſt in ſmo ne ei⁹ qñ putreſit ſãgnis ſit colera. Iſte eñ ſmo facit opinari duas intẽtiones: quaꝝ vna eſt ꝙ qñ putreſit: peruenit ad hoc vt ſiat poſt putredinẽ colera: ⁊ ſcða ꝙ qñ putreſit tunc ſit colera ſicut diciẗ ꝙ li gnũ qñ caleſit ſit cinis. ¶ Cõſiderem⁹ itaq̄ in vnaquaq̄ duaꝝ pꝛo poſitionũ. ¶ Intellect⁹ ṽo pꝛim⁹ eſt coꝛrupte acceptionis trib⁹ mo dis. Quoꝝ pꝛim⁹ eſt ꝙ ſanguis qñ putreſit ꝯuertiẗ ſubtile ei⁹ ad co lerã malã: ⁊ ſpiſſum ei⁹ ad maliciã: ⁊ nõ ergo cũ totalitate ſua ſit co lera: ⁊ ſcðs eſt ꝙ illð ſit poſt putredinẽ: ⁊ noſtra ꝯſideratio eſt in diſ poſitiõe putredinis: ⁊ terti⁹ eſt qñ poſt illð ſit colera: ⁊ nõ ſcim⁹ an in ea ſit putredo: an non. Nã plurime res putreſiũt ⁊ ſeparaẗ ex eis ſubtile ⁊ ſpiſſum: ⁊ nõ eſt in ſpiſſo neq̄ in ſubtili putredo: qñ nõ ẽ ne ceſſariũ vt ſit putridũ id qð generaẗ a putrido. Fit eñ ex putredine qð nõ eſt putridũ: ⁊ ſi generatio ei⁹ a putredine faceret putredineꝫ ei⁹ neceſſariã: opoꝛteret vt ſpiſſuꝫ cinerulẽtũ iteꝝ eẽt putridũ. Eſſet ergo illic febꝛis melãcholica iterũ. hoc ergo ẽ illð qð facit eẽ neceſ ſariũ expoſitio ei⁹ qð pꝛimũ intellectũ ẽ. Qð ṽo intelligiẗ ſcðo ẽ mẽ daciũ. Qñ putredo ẽ via coꝛruptionis: ⁊ putredo q̇dẽ nõ hꝫ tp̄s: et cõuerſio ſanguinis in colerã nõ ſit niſi in tpe: ⁊ putredo q̇dẽ eſt coꝛ ruptio accidẽs ſanguini ⁊ eſt ſanguis ſicut accidit flegmati ⁊ eſt fleg ma ⁊ nõ colera neq̄ melãcholia niſi cõuertaẗ poſt illð cũ cõplemẽ to putredinis. ¶ Uerũ veritas ſana eſt ſermo Hyppo. ꝙ ex ſangui nis putredine generaẗ febꝛis. ¶ Dicam⁹ ergo nunc ꝙ febꝛis ſan guinis eſt febꝛis putredinis: ⁊ febꝛis calefactionis ⁊ ebullitiõis quã noiauit Hyppo. ſynochũ ꝯcluſuꝫ ſine alijs. ¶ Et plurimũ ebullitio nis ei⁹ eſt ex oppilatione ſuffocãte caliditatẽ: ⁊ qñq̄ ſit a cãis alijs q̄ vehemẽtes ſiunt ſupꝛa vehemẽtiã febꝛis ephimere: ⁊ noiaẗ pꝛo funditas ſomni foꝛtis: ⁊ eſt de ſumma febꝛiũ q̄ ſunt iter febꝛes pu tredinis ⁊ febꝛes ephimeras: q̄ differt a febꝛib⁹ ephimeris ꝓpterea ꝙ calefactũ pꝛimũ in ea eſt humoꝛ. Et differt a febꝛib⁹ putredinis qñ nõ eſt ei putredo. et ẽ febꝛis acuta: nõ febꝛis ephimera: neq̄ fe bꝛis ethica: neq̄ febꝛis putredinis: et multotiẽs q̇dẽ ꝑmutaẗ ad fe bꝛem putredinis: aut febꝛẽ ethicã: et multotiẽs q̇dẽ facit eã curre re Gal'. curſu febꝛiũ diei. ¶ Et vẗ Gal'. ꝙ febꝛis ſanguinis nõ cõ

ponit̃ cũ reliq̃s febrib⁹: qm̃ putredo in ſanguine ẽ cois oĩ hũori: et in hoc ẽ ɔtradictio q̃buſdã intẽtionib⁹ ſuis in q̃ nõ eſt neceſſe ꝓlongare ſermonẽ qm̃ nõ iuuat cũ eo medic⁹. Et cã q̃dẽ hui⁹ feb. ẽ repletio: ⁊ oppilatio: ⁊ mlt̃itudo exercitij: ⁊ ꝓprie nõ ɔſueti: ⁊ dimiſſio euacuatiõis: deĩn vſus exercitij laborioſi: ⁊ q̃nq̃ facit putredinẽ in eo multã aq̃ſitas ſanguis ex ɔmixtiõe fructuu᷒ aquoſoꝝ: q̃re ɔuertit̃ ad putredinẽ: ⁊ mlt̃itudo hũoris crudi in eo ẽ ꝓpinq̃: q̃re ꝑparat ip ſu᷒ ad putredinẽ ſicut q̃ gñat̃ ex cucumere ⁊ alketed ⁊ piris ⁊ ſil̃ibus Et hec q̃ dẽ febris ẽ cõtinua q̃ nõ tepeſcit ꝓp ɔmunitatẽ materiei ⁊ ei⁹ adherẽtiã vſq̃ ad criſi᷒ aut mortẽ ⁊ ei⁹ ſpẽs ſunt tres. Quaꝝ ſaluior ẽ ꝑaug maſtic⁹: qm̃ reſolutio in eo ẽ maior q̃ꝫ putrefactio incipiẽs cũ difficultate: ⁊ nõ ceſſat diminui. Deĩn ẽ hõten⁹ ⁊ fortaſſe ſimilat̃ .vij. dieb⁹ ⁊ neq̃or eoꝝ ẽ augmaſtic⁹: qm̃ reſolutio in eo ẽ minor q̃ꝫ putrefactio. ¶ Et ei⁹ criſis ẽ vſq̃ ad ſeptimũ ſ᷒ pl'm. ¶ Et ei⁹ cõſumptio ẽ cũ eũatiõe aut ſenſata aut inſenſata. Et q̃nq̃ ꝑmutatur ad cauſonidẽ ⁊ ad ſirſen. ¶ Et q̃nq̃ ꝑmutat̃ cũ ifrigidatione pl'ia ad lithargiã: ⁊ q̃nq̃ ꝑmutat̃ ad variolas ⁊ morbillũ: ⁊ q̃nq̃ accidit in ea ꝓfunditas ſomni: ⁊ inflatio vẽtris ex q̃ ꝓuenit ſicut vox tympani: ⁊ non deponit eã vẽtris ſolutio cũ rarificatione: ⁊ q̃ñ ſolutio vẽtris nõ v᷒ deĩn egredit̃ aſaf viridis lata ꝓprie ẽ de ſignis mortis.

¶ De ſignis. Ca. 46.

Signa febris ſanguinee ſunt. Adherentia febris: ⁊ rubedo faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ inflatio venarũ ⁊ tẽpoꝝ: ⁊ repletio cõpleta abſq̃ rigore ⁊ nõ ẽ ſudor niſi apõ criſim: ⁊ multotiẽs aſſociat̃ ei pruritus in naſo: ⁊ in loco colli in quo ponũtur vẽtoſe. Et cõſtrictio in anhelitu. Et multotiẽs accidit eis ꝓfunditas ſomni. Et difficultas ꝑmonis ⁊ eſt malũ. Et ſil'r aꝑa gutturis ⁊ duarũ amigdalaꝝ ⁊ vue: ⁊ curſus lachrymarũ. ⁊ caliditas ei⁹ eſt plurima ꝓpter hũiditatẽ vaporo ſa᷒ ⁊ lachrymalẽ nõ exiccatã: ſicut i cauſonide: ⁊ pulſus ei⁹ ẽ magn⁹ leuis plen⁹ velox frequẽs valde diuerſus nõ plurime diuerſitatis: et eſt minoris diuerſitatis et velocitatis q̃ꝫ in cauſonide: ⁊ nõ ẽ caliditas ei⁹ i termino cauſonidis ⁊ tertiane fort̃. ¶ Et illi⁹ q̃ exea ẽ a putredine caliditas ⁊ accidẽtia ſunt vehemẽtiora: ⁊ cura ei⁹ eſt difficilior ⁊ magis ſil'is cũ cauſonide. At ꝟo ſubtilitas ſanguinis ⁊ groſſitudo cognoſcunt̃ ꝓpter illd̃ qd̃ egredit̃ de eo: ⁊ ſynocha feruida eſt res magis ſil'is in ꝑncipio ſui febri ephimere: ⁊ vexcaliditas ei⁹ ẽ ꝑue mordicatiõis ⁊ leſionis ⁊ inuenit ex ea inflãmationẽ ⁊ diſniã ⁊ ẽ ꝑ'm impreſſiõis ei⁹ ꝓpe cor. Putrida ꝟo ẽ eq̃lis ⁊ ſil'is equali ſ᷒m pl'm.

¶ Signa aũt ꝑmutationis ei⁹ ſunt cuiuſq̃ eorum ad qd̃ ꝑmutat̃: vt ꝑ̃focatiõis ⁊ aꝑatũ gutturis ⁊ duaꝝ amigdalaꝝ: ⁊ tu iã ſciuiſti ea ⁊ ſigna varioláꝝ ſcies: ⁊ ſigna ſirſen ⁊ doloris capitis ⁊ ꝑmixtionis mẽtis ⁊ alioꝝ iã ſciuiſti. ¶ Signa ꝟo lõgitudinis ei⁹ ſicut iam ſciuiſti ſunt ex poſtpoſitione ſignoꝝ digeſtiõis: ⁊ tornalitate faciei: ⁊ diuerſitate diſpoſitionis ei⁹ in ſpacio ſuo ex additione ⁊ ſtatione ⁊ diminu

tione: ita vt ſit q̄ſi ipſa ſit tepida. Illud eñ ſignificat q̄ ſanguis eſt plenus hūore crudo. Spaciū vero criſis ei⁹ ſignificat apparitio ſignorū digōnis: q̄ ſi tardat vſq̄ poſt tertiū ⁊ q̄rtū: nō fit criſis in ſeptimo. Et m̄ſtotiēs q̄dē fit criſis ei⁹ i q̄rto. ¶ De cura fe. ſanguis. Ca. 47.

Intentio in curatione febris ſanguinis eſt euacuatio plurimi vſq̄ ad ſincopim: ⁊ ingroſſatio ſubſtātie ſanguinis ſi fuerit ſubtilis valde aquoſus ⁊ coleric⁹: ⁊ infrigidatio ei⁹: et mūdificatio: ⁊ ſubtiliatio ipſius ſi fuerit groſſus ⁊ ſumpſerit eger pri⁹ generatiua ſanguinis groſſi: ⁊ generatiua hūoris crudi: ⁊ digō materiei facientis febrē ⁊ ei⁹ reſolutio. ¶ Euacuatio aūt nō eſt aliqua ſicut flobotbomia ex manu in quacūq̄ hora accidat: et nō expectat̃ criſis neq̄ digō; niſi ſit repletio nauſeatiua: tūc eñ caue eā ⁊ remoue ipſam. Qđ ſi febris pſeuerauerit: tūc flobotboma: ⁊ non ceſſes flobotbomare donec eger appropinquat ſyncopi: aut cadat in ſyncopiꝫ ſi corpus fuerit forte. Syncopis nāq̄ infrigidat cōplexionē fortem. Et ſcias q̄ flobotbomia ⁊ ſumere in potu aquā frigidā q̄nq̄ excuſant ab infrigidatione alia. Et partitio quidē in ea eſt melior ſi nō fuerit qđ neceſſariū faciat feſtinationē nā fortaſſe erit in ea que eſt infra appropinquationē ſyncopis vltimatio: ⁊ fortaſſe ſequet̃ flobotbomiā vltimā ſtatim fluxus ventris coleric⁹ ⁊ ſudor quē oportet oī hora abſtergere donec cōtinuetur: fortaſſe eñ ſaluabitur cū eo: ⁊ ſuccurrat̃ ei qđ accidit de debilitate ⁊ ſyncopi cū cibo ſubtili ⁊ quiete. ¶ Et opꝫ vt p̄mittat̃ lenificatio nature cū illis q̄ ſciunt̃ de illis q̄ ſunt ſicut duoꝝ granatoꝝ aqua. ſ. dulcis ⁊ muzi vſq̄ ad terminū: ⁊ ſiracoſt ⁊ tamarindi ⁊ colliria leuia de q̄bus diximꝰ. ¶ Et q̄nq̄ eſt neceſſariū apud digeſtionē euacuare cū eis q̄ ſunt ſicut myrabolani ⁊ fumusterre ⁊ caſſiafiſtula ⁊ his ſimilia de illis q̄ ſciuiſti. Qđ ſi diſpō nō tolerat flobotbomiā in manu flobotbomet̃ vena q̄ ē in cornu frōtis: aut ponant̃ vētoſe. ¶ Si aūt nō preparat̃ aliquid eorum et hoc propter accidēs quod ꝓhibet: tunc fac ſolutionē vētris ſm̄ modū qui eſt in cauſonide. ¶ Et regimē ſit in eis que aperiūt ⁊ incidunt et ſedāt ebullitionē. ¶ Et ſi acciderit ex flobotbomia ſyncopis: ciba eum pane cum aqua agreſte. ¶ Quod ſi accidat fluxus ſanguinis nariū per ſe nō abſcindatur: niſi cū appropinquauerit ſyncopis. ¶ Sanguinis vero ingroſſatio fiat cū eis que ſunt ſicut rob iuiubarum: et eſt vt decoquantur . c. iuiube cū lib . v. aq̄ donec remaneat tertia ⁊ inſpiſſent̃ cū zuccaro: ⁊ q̄nto plus minoratur zuccarum tāto eſt melius. Et lentes iterū proprie ꝑparate cū aceto acetoſo forti ſunt huius generis: ⁊ caue ne des in potu rob iuiubaruꝫ aut corp⁹ lentium materia exiſtente groſſa. ¶ Eius vero infrigidatio fit cum eis que ſunt ſicut aqua lentium infrigidata et aq̄ lactuce infrigidata; ⁊ ſumere in potu aquam frigidam ſi non fuerit qđ ꝓhibeat: ⁊ fortaſſe ſumitur in potu donec tremere faciat: et faciet; forſitan eñ ſanat eum: ⁊ quādoq̄ permutat̃ febris ad flegmaticā

ꝛ curatur cum trociſcis de roſis ꝛ ſimilibus. Et hec quidē cura eſt quorūdam antiquoꝝ: ꝛ ſecuti ſunt eam quidam modernorū. Dare autem in potu aquam ordei eſt curatio conferensei: ſed cum lenitate nature. Et melior horarū ad hoc eſt hora vehemētis ebullitiōis ꝛ anguſtie ꝛ inflammatiōis ꝛ frequentie pulſus cordis. Et ſcias ꝙ eſſe contēt⁹ infrigidatione ꝛ dimittere flobothomiā ꝛ ventris ſolutionē addit in oppilatione ꝛ coartatione: quare additur putredo ꝛ caliditas in reliqua diſpoſitione.

¶ Mundificatio em̄ fiat cū eis q̄ ſunt ſicut ſoluentia coleram ſm̄ reſponſionem neceſſitatis virtutis ꝛ debilitatis cū digerentib⁹ humorem crudum: qm̄ fortaſſe ipſa eſt cauſa in putrefactione ſanguinis. ¶ Et in fine eius da ei in potu que ſunt ſicut trociſci de cāphora ꝛ trociſci de ſpodio: ꝛ da ei in potu. ¶ Iſti etiā trociſci ſunt boni ℞. ſpodij. ʒ. iij. ſeminis portulace. ʒ. v. ſeminis cucumeris. ʒ. iiij. ſeminis cucurbite. ʒ. vj. gūmi ꝛ dragagantiꝛ amilli oim̄. an̄. ʒ. iij. ſucci liquiritie pondus. ʒ. vij. fiant ex eis trociſci. ¶ Deſcriptio alia ꝛ proprie apud debilitatem apoſtematis. ℞. roſaꝝ. ʒ. iij. ſucci berberis. ʒ ij. ſeminis cucumeris ꝛ melonis ꝛ citruli ꝛ portulace ꝛ ſpodij oim̄ an̄. pondus. ʒ. i. gūmi ꝛ dragaganti ꝛ amili oim̄. an̄. ʒ. ς. rauedſceni ꝛ croci ꝛ cāphore oim̄. an̄. pond⁹ quarte. ʒ. ſ. fiant trociſci.

¶ Cibi vero ſint illi q̄ fiunt ex iuiubis ꝛ qui fiunt ex lentibus cū aceto ꝛ granatis ꝛ ſumach. Et ſi ſit aliquid eorum cōſtrictio cuius timeatur: frangatur cū ſiracoſt ꝛ prunis: ꝛ cuꝫ eo qđ fit de curcubita ꝛ cum herba acetoſa. Et ei⁹ fruct⁹ ſint pira de ſceni ꝛ granata ꝛ mala de ſceni. ¶ Et ei⁹ olera ſunt cucumeres ꝛ cucurbite ꝛ alhbethed ꝛ endiuia ꝛ olus benedictum ꝛ acetoſa ꝛ coriādrū: ꝛ q̄ ſun t eis ſimilia. ¶ Et ſi accidat dolor capitis aut pulſus cordis aut vigilie aut profunditas ſomni aut fluxus ſanguinis narium ſuperfluu s deſtruens virtutem ꝛ alia de accidentibus ſuis: cura cum eis q̄ docuimus te in loco ſuo.

¶ De febre flegmatica. Ca. 48.

Sciuiſti ꝙ febris putredinis flegmatis qn̄qꝫ eſt paroxiſmalis Et qn̄qꝫ eſt inſeparabilis: ꝛ ſciuiſti cauſam in hoc. ¶ Et ſunt ei hore ſicut reliquis febribus. Et minor horarū ſui principij ſm̄ plurimum eſt. 18. dierum. Et eius eradicatio in pluribus eſt itra. 44. dies. ¶ Et ſaluior earum eſt illa que eſt mundorum temporuꝫ: ꝛ precipue illa que eſt multi ſudoris: ſignificat em̄ ſubtilitatem materiei ꝛ paucitatem eius ꝛ raritatem corporis. Longior ergo partium huius egritudinis eſt augmentum: ꝗuis eius declinatio iterum ſit lōgior declinatione tertiane vt plurimum. ¶ Et flegma quidem putridum quandoqꝫ eſt vitreum: ꝛ quādoqꝫ eſt acetoſum ꝛ quādoqꝫ eſt dulce: et quandoqꝫ eſt falſum. Et tu iam ſciuiſti quomodo ex ſalſo fit cauſon. ¶ Et plurimum quidem accidit febris flegmatica humidis et quietis et ſenibus et infantibus et patientibus nau-

ſeatiuã ſatietatē⁊exercitãtib⁹ ⁊ balneantib⁹ ſe ſup repletionē⁊ hñtib⁹ eructuationē acetoſaꝫ:⁊ habentibus repletionē ⁊ patiētib⁹ deſcenſuꝫ hũoꝛis ⁊ fit catarr⁹ ad ſtomachũ qui putrefit in eo. Et paꝛs quidē euacuat̃ a leſiõe in oꝛe ſtomachi. ¶ Et ſcias ꝙ cũ oi febꝛe cũ qua eſt frigus ꝯſtringit̃ pulſus et minoꝛat̃.

¶ De ſignis flegmatice periodice. Cap̃.49.

IN illa quidē in qua cauſa eſt flegma vitreũ aut acetoſum frigus multiplicat̃ valde: ⁊ rigoꝛ in vitreo eſt vehementioꝛ. At frig⁹ nõ incipit in ea ſubito: imo paulatim in extremitatib⁹: deinde ꝑueniũt ad hoc vt fiant ſicut nix q̃ nõ calefiũt niſi cũ difficultate: nec̨ calefiũt ſubito: nec̨ ſm gradationē cõtinuã: imo paulatim cũ reditu frigoꝛis. Et foꝛtaſſe commiſcetur frigoꝛi eius in ꝓncipio rigoꝛ. Fit ergo frigus ꝓpter illud quod non putruit: ⁊ hoꝛripilatio ꝓpter illud qđ iam putruit. Et mai⁹ frigus ei⁹ ⁊ ipi⁹ rigoꝛ ſunt in periodis ſtans. ¶ Et hec q̃dē febꝛis nõ eſt ex materia q̃ facit pũctionē: ita vt ſit cauſa rigoꝛis in via expulſiõis. Putredo nãc̨ ei⁹ eſt putredo rei leuis ⁊ icipit cũ grauitate ⁊ ꝓfunditate ſomni. Et multotiēs incipit in ꝑoxiſmis pꝛimis ſine frigoꝛe: ⁊ nec̨ eſt rigoꝛ: immo poſtponit̃ vſc̨ ad tp̃s. Et foꝛtaſſe erit frig⁹: ⁊ nõ erit rigoꝛ. Et multotiēs incipit cũ ſincopi ⁊ nõ fit. ¶ Et in hac quidē egritudine multiplicat̃ ſincopis ꝓpter debilitatē oꝛis ſtomachi ⁊ caſum appetit⁹ ⁊ pꝛiuationē aliſtimbꝛe q̃ eſt fundamẽtũ materiei nutrimēti ⁊ virtutis. ¶ Illã vero q̃ eſt ex flegmate ſalſo ſequit̃ hoꝛripilatio ⁊ nõ fit vehemēs frig⁹ eius. ¶ Illam aũt que eſt ex flegmate dulci raro antecedit in pꝛincipio vſc̨ ad plurimos paroxiſmos hoꝛripilatio: nec̨ frigus: nec̨ rigoꝛ.

¶ Et plurimũ q̃dē periodi febꝛis flegmatis incipiũt cum ſincopi.

¶ Et iam apparet in ea in pꝛincipijs caloꝛ vehemētioꝛ. Et in poſtremis minoꝛatur illud. Et eſt ſimile vt ſit cauſa in hoc qm̃ putredo antecedit pꝛius ad magis dulce⁊ magis ſalſum ⁊ magis ſubtile: deinde ad groſſius ⁊ frigidi⁹. ⁊ tactus caliditatis eius in pꝛimis eſt debilis ⁊ vapoꝛoſus: deide cum pꝛolongat̃ poſitio manus ſuper membꝛũ ſentit man⁹ acuitatē ⁊ moꝛdicationē. Ueruntamen non eſt ſimilis nec̨ equalis in omnibus ſuper que cadit manus: immo eſt diuerſa: qm̃ inuenit in loco vno aſperitatem: ⁊ in loco alio lenitateꝫ: ⁊ eſt quaſi caliditas colere poſt rem cribellatam: qm̃ flegma viſcoſum eſt: quare diuerſificat̃ eius paſſio a caliditate: ſicut accidit in reliq̃s viſcoſis cũ ebulliũt: ip̃a em̃ diſrũpũt̃ i q̃buſdã locis: ⁊ nõ diſrũpũt̃ i locis alijs: ⁊ q̃liſcũc̨ ſit caliditas eius ſm plurimũ minoꝛ ē ꝙ vt inflāmet ⁊ anguſtiã faciat ⁊ magnificet deſideriũ aeris frigidi ⁊ aq̃ frigide ⁊ inſpiſſatiõis et rarificatiõis anhelit⁹ magni ⁊ exſufflãtis ⁊ multotiēs quidē accidit caliditati eius vt ſedeat tp̃e q̃ habet quãtitatem hoꝛe vnius aut duarum hoꝛarum: quare exiſtimatur ꝙ ipſa iam peruenit ad ſtatũ cum ipſa adhuc ſit in augmento vi-

debis eſſe eã iam incipere augmentari: ⁊ ſimiliter ſunt ei in declinatione ſtationes. ¶ Et febres quidẽ flegmatis ſunt multe opilationis ꝓpter multitudinẽ humiditatis ⁊ vaporis ſui ⁊ pauci ſudoris ꝓpter viſcoſitatẽ humoris: ⁊ cũ ſudare facit: eſt res nõ exuberãs: et de ꝓprioribus ſignificationib⁹ eius eſt paucitas ſudoris ⁊ priuatio eius. ¶ Et ſitis quidẽ minoraꝉ in febrib⁹ flegmatis niſi ꝓpter cauſam ſalſedinis: aut cauſam vehemẽtie putredinis eius: et cũ hoc eſt minor ꝙ ſitis q̃ eſt in alijs. ¶ Et inflatio laterũ multiplicaꝉ in eis: ⁊ qñq; accidit cuti lateris vt ſubtilieꝉ cũ tenſione. ¶ Color autem patientiũ flegmatis febrẽ eſt decliuis ad viriditatẽ ⁊ citrinitatem currẽtes in albedinẽ ita vt ſit illud qđ aggregatũ eſt ſicut color plũbi vſq; in ſtatũ: et raro quidẽ rubet color in eo cuius rubedo ſit rubedo in ſtatib⁹ reliquaꝝ febriũ. ¶ Pulſus vero eius eſt pulſus puus ſubmerſus debilis rarus in primis: deinde fit frequẽs in fine. ¶ Et frequẽtia quidẽ eius ⁊ eius paruitas vehemẽtior eſt quã frequẽtia quartane ⁊ tertiane ⁊ eius paruitas. ⁊ vehemẽtia frequẽtie eius eſt ꝓpter vehementiã paruitatis ipſi⁹. Uerũ nõ eſt velocior pulſu quartane: ⁊ qñq; eſt tardior eo: aut ſimilis ei in pͥmis: ⁊ eſt vehemẽtis diuerſitatis cũ priuatiõe ordinis: ⁊ parui ⁊ debiles ex eis ſunt in diuerſitate eius plus: ⁊ ſignificatiões quidẽ pulſus ſuꝑ ea ſunt de certioribus ſignificationib⁹. ¶ Urina aũt eius in primis quidẽ eſt alba ſubtilis: ꝓpter multitudinẽ oppilationũ ⁊ frigoris: deinde fit rubea ꝓpter putredinẽ ⁊ ꝯturbatur ꝓpter malitiã digeſtiõis: ⁊ qñq; alteraꝉ indiſpoſitio vno tpe: ⁊ qñ mũdificabitur ex materia groſſa ⁊ reſoluetur putridũ ⁊ redibunt opp̄latões dealbabitur vna hora ⁊ alia qñ remanet intra materiã groſſam ⁊ diſpoſitiõem putredinis: et aqua hora opilationũ eſt alba: deinde qñ putreſit res plurima; poſt illud expellitur et aperit opilationes rubet vſq; quo veniat ſuꝑ opilatiões qđ opilat eas vice alia de illo humore. ¶ Eius vero egeſtio eſt lenis ſubtilis flegmatica. ¶ Et de eis q̃ ſignificant ꝙ febris eſt flegmatica eſt vt ſit paroxiſmus eius. 17. horis ⁊ dimiſſio ei⁹ 6. horis. Et nõ eſt dimiſſio eius mũda: qm̃ materia cũ groſſitudine ⁊ viſcoſitate eſt multa. ¶ Et ſignificãt ipſam etas: et ꝯſuetudo: et tẽpus: et regio: et cibi: et aduent⁹ cauſarũ antecedentiũ ex ſatietate nauſeatiua. Et ſignificãt ipſam forma p̄dicta ex colore faciei et inflatione eius et lenitas tactus et debilitas oris ſtomachi et caſus appetitus: et qñq; magnificatur in ea ſplen. ¶ Et ſequiꝉ eam eructuatio acetoſa in pluribus horis multotiens.

¶ De ſignis flegmatice inſeparabilis et eſt illa que nominatur latica. Capitulũ. 50.

SUnt ſicut reliqua ſigna febris flegmatice p̄ter eradicationē et qđ ſimilaꝉ eradicationi. Et apud inceptionẽ fiũt rigor ⁊ frigus et horripilatio: et eſt res magis ſil'is cũ ethica. Et fit illic rigor in. 6. horis aut tãtũ ſuperãs illũ qui fit in ꝑiodica: nã ꝑiodica iteꝝ

nō euacuatur a reſiduo: verūtamen eſt occultū non apparens.

¶ De febribus que ſunt ſm plurimū de genere flegmaticarū: et ſunt quandoqꝫ ex colera: et non ſunt ex eis que fiunt ex melancolia a proprietate cum nominibus et iudicijs. Cap. 51.

ET ſunt febres empialos et liparia: que ambe ſunt de ſumma febriū in quibus diuerſificant loca caloris et frigoris intus et exterius ꝑpter diuerſitatē et locū eius qd putrefit et qd non putrefit: et ſunt tres diuiſiones febris appropriate. Sincopalis humoroſa: et febris ex ſincopi minuta ſubtilis: et febris diuturna et nocturna.

¶ De febre in qua occultatur frigus et apparet in ea calor: et eſt empialos. Capitulū. 52.

HEc febris fit ex flegmate vitreo: ſed eſt cōprehenſum in occulto et ꝓfundo qd infrigidat vbi eſt. Verū ipſi accidit iā putredo: quare ſpargitur ex eo vapor eius qd computruit: et diſpartitur et inflammat in exterioribus: et illud qd nō eſt putrefactū infrigidatur in interioribus. et eius quidē frigus nō appet in huiuſmodi tpe qm̄ eſt quietū: et aſſociat ei: et non patit ab eo qd occurrit ei: poſtqꝫ ergo incipit in eo putredo: mouet et infrigidatur infrigidatione quadam qꝫuis nō perueniat ad hoc vt cōmunicet toti corpori.

¶ De ſignis. Capitulū. 53.

SIgna eius ſunt eadē que predicta ſunt. ¶ Et ꝙ eius vrina eſt frigida cruda minoris caliditatis qꝫ vrina aliarū ſui gn̄is. Et pulſus eius eſt rarus: tardus: et ipſa ſm plurimū additur omni die. Verum ꝑpter groſſitudinē materiei ſue cōuertit qn̄qꝫ in quartanam et tertianā: qm̄ hmōi materia in corpe eſt parua et pue putrefactionis ignea: et paucitas quidē eſt ex cauſis elōgatiōis periodi. Et ꝑpterea ꝙ paroxiſmꝰ nō redit omni die nō remanet hec febris cum ſit flegmatica: ſed ꝑpterea eſt flegmatica: qꝛ putredo eius eſt putredo flegmatis: et hec non extrahit eā ab hoc quin ſit flegmatica: ſed ꝑpterea ꝙ putredo eſt putredo flegmatis nō ꝑpterea ꝙ paroxiſmus nō redeat omni die. Spaciū vero paroxiſmi eius eſt ex. 4. horis vſqꝫ ad. 24. horas. Et ſm plurimū cōſumitur ante illud qm̄ hec materia non eſt cum illa multitudine.

¶ De febre in qua occultatur calor: et apparent in ea frigus et eſt liparia. Capitulum. 54.

HEc febris ſm plurimū eſt flegmatica. Et qn̄qꝫ eſt colerica ex colera groſſa valde. ¶ Quādo aūt eſt flegmatica: eſt quoniā flegma intrinſecū qn̄ inflammat et putrefit: calefacit illum locū: qm̄ nō reſoluitur niſi qn̄ putredo calefacit exteriora corpis cū ſparſione vaporis ſui calefactione plurima: et qn̄ virtus effundit ad locuꝫ vbi eſt leſio: tūc euacuant exteriora a calore: quare infrigidant propue qn̄ in exteriorībꝰ ſunt flegmata cruda vitrea frigida: et iteruꝫ qm̄ reſoluit multotiēs ex eo vapor q̄ nō putruit: ſꝫ eleuat et facit caliditatē et aſſociat ei caliditas ſpacio puo: deinde ſepatur ab eo ſe-

parationevaporis aq̄ calefacte. Cum ergo ſeparatur ab eo: fuit in radice añ putredinē vehemētis frigiditatis redit: infrigidat corp⁹ ¶ Mod⁹ aūt quo fit colerica eſt: q̄ñ colera q̄ñ eſt pauca: intrinſeca: putrefit: calefacit locū: nō reſoluit ex ea aliquid: accidit qd̄ diximꝰ in ſua compare ex flegmate. Et appropriatur hec colerica taburos nomine. Verū liparia eſt nomē gñis: eſt longioris ſpacij q̄ hemitrite⁹. ¶ Et h̄z aliq̄s vt dicat quō erit febris: nō ꝑcedet in ea caliditas ex corde i totū corp⁹? Illd̄ nāq; qd̄ narrat ē d̄ gñe ei⁹ i q̄ nō ꝑcedit cl̄itas ex corde i totū corp⁹. ¶ Reſpōſio itaq; ē q: in terminis harū rerū attēdit vna cōditio: vt nō ſit qd̄ ꝓhibeat. Sicut diffinim⁹ aquā frigidā: humidā q̄ñ diſpoſita eſt ſm naturā ſuā: nō fuerit qd̄ ꝓhibeat. Et diffinim⁹ graue quod eſt illd̄ qd̄ tēdit inferi⁹ q̄ñ dimiſſum fuerit cū ſua natura: in iſtis oībus caliditas ꝑuenit ad cor: ꝑcedit in arterias: ſpargitur. At ſ'o accidit ꝓhibitio illi⁹ in q̄buſdā locis ſicut accidit ei ſuꝑ quē ponunt prune vel pruine. Nocumentū vero harum neceſſarium eſt eſſe actu.

¶ De febre in qua fit vnaqueq; duarum rerum in vnoquoq; duorum locorum. Ca. 55.

Si hec febris fuerit: nō erit ni ſi vbi ſunt due materie frigide morte propter putrefactionem: quarum vna eſt in interioribus: et altera in exterioribus: non eſt aliqua earum plurimi nocumenti. Deinde cum incipiunt putrefieri: mandat vnaqueq; earum vaporem calidū cōprehedentē cū partibus ſuis: vbi eſt frigidū. ¶ Et tu quidem iam ſciuiſti cauſam in regimine humoris frigidi in diſpoſitione motus.

¶ De febre ſincopali humoroſa. Ca. 56.

Hec ſecundum plurimum eſt propter flegma crudum repletionale quod facit febrem diſperditum plurimū: quia iam vincit virtutē: ſm plurimum adiuuat ſuꝑ eam debilitas oris ſtomachi: quando mouetur: incipit in putrefactione virtutem vincit plus: facit eam heſitantem. Que ſi dimiſſa fuerit cū materia nō ſufficiat cōtra materiā. Et q̄ñ occupatio fit in euacuatiōe ei⁹ cū facilitate fit inobediēs aut mouetur motu prefocante virtutem: quando occupatur in euacuatione ei⁹ cum ſolutione vētris: aut flobothomia cū labore non tolerat virt⁹. Quō eñ tolerabit cū ſit illic cū ſua q̄ete ſyncopis? cū hoc toto ipſi indigēt euacuatione vehemēter: iterū ipſi indigēt cibo vehemēter: q̄ñ in humorib⁹ eoꝝ nō eſt qd̄ nutriat corpus et viuificet ipſum: corpus ei⁹ eſt priuatum nutrimento. Quod ſi ſtuderis in cibando: addit materia diminuta: ſi non cibat: cadit virtus. Et accidit i ceptiōe ſui vt effundat ad cor res frigida faciēs accidere ſyncopim. Et minorat pulſus: tardat: fit rarus. Ampli⁹ natura ſollicita ē i calefactiōe materiei: ſubtiliatiōe ei⁹: putredo q̄ mouet in quaſdā ꝑteſ eius adiuuat ſuꝑ eam: ergo euadit cor a nocumēto: frigore eius: cadit nocumentū caloris eius: quare fit pulſus ve

lor et ꝓprie ī ꝯſtrictiõe ſua plꝰ ꝗ̄ ſit velocitas alioꝝ: q̄uis illud qḋ vincit cū hoc ſit paruitas et tarditas et raritas. ¶ Et piodus eiꝰ eſt piodus flegmatice et non alterat̄ ab ea. ¶ Eſt cū ea iſlatio faciei: et mollicies corpis: ⁊ colores habētiū eā nō figunt̄ ſup diſpōnē vnam: imo qn̄q̄ē cinerea ⁊ plūbea eiꝰ mā: ⁊ qn̄q̄ fit citrina: ⁊ qn̄q̄ ſit nigra ⁊ qn̄q̄ fiūt labia eoꝝ ſicut labia cōedētis mora. Oculi ṽo eoꝝ ſunt fuſcivirides exeūtes valde apḋ ꝯmotiōe ȝ egritudis: ⁊ ſit ſicut mania cus: ⁊ qḋ eſt ſub hyppocūdrijs eoꝝ eſt vehemētis iſlatiōis ⁊ ſimiliter viſcera eoꝝ: ⁊ qn̄q̄ euomūt acetoſuȝ: ⁊ qn̄ eſt eis aq̄a in q̇buſdaȝ viſceribꝰ: tūc nō ſperat̄ omnino. ¶ Et qn̄q̄ accidit eis in q̇buſdam horis ex colera dominante groſſa: ⁊ fit cū ea in viſceribꝰ aduſtio: et euomūt colerā: ⁊ ſunt ei periodi flegmatice ſm plm̄.

¶ De febre ſincopali minuta ſubtili. Caplm̄. 57.

Hec febris eſt acuta: ⁊ cadit pulſus ⁊ ṽtus paroxiſmo vno aut duobꝰ paroxiſmis cū additiōe ⁊ eueniēs in corpe cū velocitate: ⁊ qn̄q̄ nō ſufficit cū ea ṽtus vſq̄ ad. 4. ⁊ fit ex chimis ſubtilibꝰ plurimū quoꝝ colericū eſt vehemētis ſubtilitatis et ꝓfundatiōis male ſubſtātie venenoſe cui iam accidit putrefacto ī corporibꝰ calide ꝯplexionis ſicce valde. Et plures paroxiſmi buius febris ſunt paroxiſmi tertiane.

¶ De febre diurna ⁊ nocturna ex flegmaticis. Cap. 58.

Diurna eſt cuiꝰ paroxiſmꝰ accidit in die ⁊ eiꝰ tepori nocte: et nocturna ē ecōuerſo: ⁊ vtreq̄ ſunt male. Sȝ diurna eſt lōgior ⁊ deterior: ⁊ facit cadere multotiēs ꝓpter lōgitudinē ſuā ⁊ ſuū euētū in calore diei in etbicā: ⁊ ſi ip̄a nō eſſet ſeua nō accideret hora aptionis pororꝝ ⁊ reſolutionis vaporis: ⁊ nō accidit niſi ꝓpter multitudinē materiei ⁊ fortitudinē eiꝰ: ⁊ eſt neceſſariū cū hoc vt patiētes eā cibētur in nocte: ⁊ nō ꝑmittātur dormire ſup repletionē ſtomachi: ⁊ ꝑcipiātur vigilie: ⁊ ex eis q̄ faciūt cadere ṽtutē: ⁊ ē tolerātia febris in calore diei. ⁊ vigilie ī frigore noctis ſunt ex eis magis digne q̄ faciūt cadere in etbicā: ⁊ ad ſummū eſt de genere febriū difficiliū.

¶ De cura flegmatice. Caplm̄. 59.

Cura huius egritudinis diuerſificatur ſm horas ſuas. ſ. ꝑncipium ⁊ augmentum et ſtatum et declinationem: ⁊ ſecunduȝ apertionem digeſtionis in ea ⁊ eius occultationem: et diuerſificatur ſm materias ſuas. ſ. flegmaticā acetoſam ⁊ flegmaticam vitreā et flegmaticam ſalſam ⁊ dulcē. ¶ Et omnes eius ſp̄es cōicāt in hora principij in tribꝰ diebus in neceſſitate lenificationis equalis aut vomitus: ⁊ in neceſſitate adminiſtrationis ſubtiliantium ⁊ incidētiū ⁊ diureticoꝝ: ⁊ cū ſuperuenerint febri dies tres ſubtiliatur in ea materia propter febrē: ⁊ ſi an̄ illud mouebis: nocebis et non facies aliquid. ¶ Et in augmento cum ſubtiliatione regiminis ſm equalitatem: et fortaſſe ē cōtentꝰ aq̄ ordei in primis tribus diebꝰ ſperādo q̄ ſit ſtatꝰ eiꝰ ꝓpinquior ꝓpter ſubtilitatē materiei aut paucitatē eiꝰ

Quod ſi certo ſciretur q ſtatus ei⁹ eſſet tardus: nõ ſubtiliaret regimen: q̄uis fames ⁊ ſomnus ſup famẽ: ⁊ exercitu ſuper famem ſi nõ debilitant ſint vltima in iuuamẽto huius egritudinis. Immo declinaretur in principio ad ingroſſationem vſq ad ſeptimũ: deinde gradaretur: verum augmẽtũ eget vt ſubtilietur regimen in pmis. Si aũt ſtatus apparet longinquus poſſibile eſt vt ſuccurratur illi cũ ingroſſatione regiminis: deinde gradetur vſq ad horam ſtatus: qm tẽp⁹ eſt ſufferens hoc in hac egritudine nõ ſufferens in acuta. Cũq per trãſierit ſeptim⁹: non ſtes tunc ſuper ſubtiliationẽ qm illa debilitat ⁊ addit in debilitate oris ſtomachi: ⁊ quotiens ſenſeris longitudinẽ maiorem ſubtilia minus: q̄uis ſubtiliatio eius in ipſo omnino magis ſit neceſſaria q̄ in quartana: ⁊ ſimiliter op ne feſtines cibare ipſ cum eis que ſunt ſicut pulli ⁊ panis cum muzaguarat niſi timeat debilitas aut appareat declinatio. ¶ Ampli⁹ diuerſificatur cura eius cuius cauſa eſt flegma ſalſum: ⁊ dulce: ⁊ cuius flegma eſt vitreũ: ⁊ acetoſum: ⁊ fit ex ea nimiu frigus in qua corpus nõ caleſit. Uerum in duabus primus neceſſaria eſt lenificatio cum medicina leui ⁊ infrigidatio quedã: ⁊ in duab⁹ ſcdis eſt medicina magis laborioſa ⁊ in duabus pmis indiget inciſione cũ ſubtiliatiuis in quibus eſt calefactio plurima q̄uis ſit exiccatio plurima: ⁊ in duabus ſcdis neceſſariũ eſt illud qd ſubtiliet cum inciſione ⁊ calefactione cum acredine: ⁊ pprie qñ flegma eſt permixtũ cũ melãcolia: nã neceſſaria ſunt in huiuſmodi ea que ſunt ſicut dyaciminum ⁊ confectio de ſulfure ⁊ adminiſtratio ſalſorum. ¶ Et conuenientiores medicine q̄ adminiſtrant in principio ſunt geleniabin vſq ad diem ſeptimũ: ⁊ non eſt malũ vt adminiſtretur iterum aqua feniculi ⁊ aqua endiuie ⁊ aqua apij cum geleniabin ſm neceſſitatem. Et ſirup⁹ acetoſus eſt vehemẽtis neceſſitatis iterum: ⁊ aqua mellis cũ yſopo: ⁊ eſt poſſibile vt conſequat per eã illd qd queritur de lenificatione nature: ⁊ proprie cum ſolutiuo facto de zuccaro roſa. ⁊ roſis rubeis nominatis perſicis: quoniam eſt ſolutiuu ⁊ lenificatiuum: ⁊ quandoq neceſſarium eſt vt confortetur eius lenificatio ⁊ confricetur in aqua iuleb: ⁊ permiſceatur ſi voluerit cum caſſafi. ⁊ penidijs: ⁊ iterum geleniabin acceptum cum melle. ⁊ terenia bin permixtum cum aqua iuleb: ⁊ non fiat aſſiduatio ſuper eam cũ ſolutiuis in principio ⁊ poſt ipſum: ⁊ proprie quando cum materia eſt colera: illud enim perducit ad corruptione complexionis. ¶ Et multi quidem homines dant in potu in pncipio ſicut eſt medicina de turbit in omni nocte: ⁊ ſicut pillule de maſtice in hebdomada bis: et ſicut pillule de ſeminibus diureticis. ¶ Deſcriptio medicine de turbit. ℞. zinziberis ⁊ maſticis amborum ana. ʒ. x. turbit ſicut alcohol ʒ. x. zuccari tabarzet quantum omnia: detur in potu ei omni nocte auf. i. ⁊ illud fiat quando natura eſt non lenis. Si enim reſpondet omni die bis non indiget hoc. ¶ Ego vero non diligo expectationẽ digeſtionis ⁊ lenificationis cum eis que diximus prius. Immo op

vt euacuetur ex ea aliquid: et expectetur in reliquo vſquequo digeratur: et fiat illud cum facilitate paulatim abſq superfluitate: deinde perueniat ad diuretica: et ſimiliter abhorreo quod eſt ſimile aque prunorum et tamarindorum et ſimilium: de illis que debilitant et ſoluunt ſubtile: et ſi materia fuerit decliuis ad additionem frigoris miſceatur cum ea medulla cartami: et ſi fuerit materia ad coleram decliuis miſceatur cum eo ſirupus violatus: aut viole condite cum ſiracoſt aut viole ſicce contrite. ¶ Et adiuues cum cliſteribus lenibus factis ex melle et ſale et aqua ſicle et oleo ſiſamino. ¶ Et vomitus fiat cum aqua raphani et raphano infuſo in ſirupo acetoſo cum ſeminibus et his ſimilibus: et ſi neceſſarius eſt vomitus plurimus propter multitudinem eius quod accidit ei de nauſea et alteratione saporis oris adminiſtrentur grana raphani et bibatur ex eis vſq ad auf.i. cum aqua frigida: et vomitus quidem cum eo quod eſt in eo de debilitate ſtomachi vehementis iuuamenti valde et eſt vltimus huic egritudini. Oportet ergo vt expectetur in eo ſeptimus vt non accidat ex eo in principio debilitas apoſtemans corpus ſtomachi: et ſi ſit grauis in eo vomitus nō prouoces ipſum ſup ipſum cū labore. ¶ Et ſi acciderit ei vomitus et proprie in principio periodi nō retineat niſi fatiget et debilitet: tūc enim reſtringatur ſicut cū miua et ſirupo de mēta quē dicemus poſt. ¶ Et ſi accidat dolor capitis adminiſtrent embroce ex camomilla cū immiſſione .4. extremorū in aqua calida: et ligatione crurū cū fortitudine: et ſi indiget aqua ordei adminiſtretur decocta cū radicibus quātitate equali: aut miſceat cū ea ſirupus acetoſus cū melle: ſi nō acetat in ſtomacho: aut aqua mellis ſi acetat: et melior hora in qua dat in potu illud eſt ſi fuerit in aqua eius in principio rei tinctura: tūc enim oportet vt in potu det in primis de geleniabin: deinde detur in potu poſt ipſum duabus horis aqua ordei. ¶ Et nō oportet fiat inūctio cū vnguētis reſolutiuis. Et neq embrocatio fiat cū embrocis ſubtiliatiuis cū egritudo eſt in principio: et humor eſt in corpe ambulās: ipſa enim mollificāt viſcera ſua calefactione humida: et alienet aqua frigida. ¶ Et quotiens videris vrinam groſſiorem: et rubicundiorem: non erit malū ſi flobothomaueris: et neceſſariū quidē eſt vt redeas tūc ad ſirupos acetoſos. ¶ Et ſcias quod fricatio eſt de curatiōibus iuuātibus eos: et quanto fuerit flegma viſcoſius et groſſius tāto erit fricatio magis cōferēs: et dicitur quod fricatio cū tela aranee cū oleo eſt iuuatiua valde: et quādo incipit egritudo augmentari: et poſt illud tunc ſit ſollicitudo de ore ſtomachi et quod ipſum confortat: et ſint maſticationes facte ex menta et maſtice et aniſo. Et adminiſtretur vomitus cum raphano ſecundum quod diximus cum minoratione cibi: et ſit cum geleniabin quod in potu datur in principio et poſt ſeptimum permixtum quod confortat os ſtomachi: et ſit in eo prouocatio plurima ſicut aniſum et maſtix: et ſit cum aqua calida et proprie in principio periodi: nam

ipſuz reſiſtit rigori ꝛ frigori: ꝛ extinguit cũ hoc ſitiꝫ quãuis ſit eſtuoſa. ¶ Et multotiens quidem ꝯceditur euacuatio flegmatis et humoris crudi in hac hora. Sed melius eſt vt expectet in eo cõplemẽtũ digeſtionis. ¶ Et qñ egritudo incipit cũ calore ꝛ aſſiduat: iuuat cũ huiuſmodi trociſcis. ℞. myrabolanoꝝ: citrinorũ aloes ſucci eupatorij ſucci abſynthij olim. añ. ʒ. v. croci et maſticis amboꝝ. añ. ʒ. vj. informent trociſci: ꝛ ſumat ex eis omni die põdus. ʒ. i. ꝛ omni nocte pond᷒. ʒ. ß. ¶ Et cum videris ꝙ digeſtio apparet: adiuua eã cũ eis que ſunt ſicut folia apij et feniculi et radices ſquinanti ꝛ capillusueneris. ¶ Si autẽ ſcias qȯ materia eſt frigida valde nõ eſt malum vti pipere pauco: et vti vino pauco ſubtili non plurimo. ¶ Et quandoqꝫ adiuuant vnguenta reſoluentia ad digeſtionẽ ꝛ reſolutionem cũ virtute forti ꝛ ſunt conuenientiora in hac egritudine ꝙ̃ in reliquis febribus. ¶ Et oportet vt conſideret in hoc virtus ꝛ febris et rigor. ¶ Quod ſi virtus fuerit fortis et febris non fuerit ſeua valde: adde in ea in vnctionibus ꝯfricãdo: ꝛ ſi non: adminiſtrentur olea ſubtilia que ad equalitatẽ ſunt decliuia. ¶ Et qñ pertranſit. xiiij. tunc neceſſarium eſt adminiſtrare qȯ ſubtiliat plus: ſicut feniculũ ꝛ apiũ: ꝛ fortaſſe indigemus ſemine amborum et aniſo ꝛ eo qȯ eſt ſicut ſirupus acetoſus cũ ſeminibus in quo ponunt yſopus ꝛ albaſce ꝛ adminiſtratione trociſcoꝝ de roſis. ¶ Et fortaſſe eſt neceſſariũ addere in eis ꝓpter ſtomachũ thus et maſticem ꝛ ciperum ꝛ abſynthium ꝛ his ſimilia ſcḋm qȯ exigit illud quod preſens eſt. ¶ Et vinum ſubtile confert eis in hac hora cũ ſubtiliatione ſua: et qꝛ cõfortat calorẽ innatũ: ꝛ qꝛ ꝓuocat et ſudare facit: et cũ videris digeſtionẽ ꝛ fortitudinẽ: dabis ei in potu poſt illud trociſcos de abſynthio. ¶ Et cũ videris frigus in principio paroxiſmorũ nocere ꝛ egritudo nõ eſt in ꝑcipio: da in potu aquã calidã in qua decocta ſint ea que ſunt ſicut ſemẽ apij ꝛ aniſum et ozimum. Et adminiſtrabis iterũ hmõi ꝛ fortiora eis que ſunt embrocãdo ꝛ vaporãdo ꝛ huiuſmodi. Et quandoqꝫ datur in potu ad rigorem vehemẽtẽ. ¶ Decoctio ſcḋm hũc modũ. ℞. zinziberis origani ameos omniũ. añ. ʒ. iij. coriandri. ʒ. iiij. roſarum calamẽti amboꝝ. añ. ʒ. iij. paſſularũ. ʒ. vij. decoquãtur ſcḋm deſcriptionem vel ſcḋm medietatẽ: et ſit doſis vnc. iij. ¶ Et cum videris flegma: dabis in potu tyriacaꝫ: et dentur iterum in potu trociſci de roſis magni cum aqua feniculi: et detur ei omni nocte medicina de turbith et pillule de aloe facte cum ſpeciebus que ſunt ſicut piper: et ad illud decoctio huiuſmodi. ℞. biere. ʒ. vij. turbith. ʒ. x. myrabolanorum nigrorum. ʒ. v. eupatorij. ʒ. v. ſalis indi. ʒ. iij. bedeoard ſuchaba omnium. añ. ʒ. iiij. eupatorij ʒ. v. ſalis indi. ʒ. iij. bedeoard ſuchaba omnium. ana. ʒ. iiij. aniſi. ʒ. iij. decoquantur cum aqua apij: et ſumantur de ea in potu ſecundum quantitateꝫ neceſſitatis. Et fortius illo eſt illud quod. ℞. duarum radicuꝫ et radicis lilij omniũ. añ. ʒ. x. biere. ʒ. viij. ſucci eu-

patorij.ʒ.v.ſeminis apij et feniculi omnium.an̄.ʒ.iiij.ſpice menthe amborū.an̄.ʒ.vij.fiant ex eis trociſci et adminiſtrētur.
¶Decoctio bona. ℞. duarū radicū ambaꝝ.an̄.ʒ.x.paſſularū enucleatarū .ʒ.vij.aniſi ꝛ maſticis āborū.an̄.ʒ.iij.bedeoard ꝛ ſucbaba eupatorij omniū.an̄.ʒ.iiij.decoquāt̄ i libꝛis tribꝰ aq̄ vſq; redeat ad librā vnā aq̄ ꝛ ſumant̄ i potu aliquot diebꝰ in ieiunio. ¶Trociſci boni apud cronicas febꝛes:ꝛ vehementiā rigoꝛis. ℞.hiere ſucci eupatorij abſynthij ſucbaba bedeoard omniū.an̄.ʒ.v.ſeminis apij et feniculi aniſi omniū.an̄.ʒ.iij.ſalis naptici.ʒ.iiij. ſeminis cuſcute myꝛabolanoꝛum chebuloꝛum omniū.an̄.ʒ.xv.agarici.trociſcoꝛum de roſ.ʒ.xx.de turbith.ʒ.xxx.fiant ex eis trociſci:et ſunt ſolutiui.
¶Et iterum aloes myꝛabolanoꝛum citrinoꝛum ꝛ reubarba.maſticis ſucci eupatorij abſynthij omnium.an̄.partē.i.croci partis vniꝰ medietatem terantur ꝛ adminiſtrentur. ¶Et iterum hiere myꝛabola. chebuloꝛum ſalis omnium. an̄.ʒ.iiij. ſeminis apij et feniculi et aniſi omnium ana.ʒ.i.ſ. abſynthij.ʒ.v.trociſcoꝛum de roſis.ʒ.iij ſucbaba bedeoard omnium.an̄.ʒ.ij.terantur et infoꝛmentur pillule. ¶Decoctio bona. ℞.eupatorij.ʒ.v.et radicis lilij ꝛ radicis liquiritie ꝛ ameos omniū.an̄.ʒ.iiij.ſeminis apij feniculi.an̄.ʒ.iiij.roſarum.ʒ.v.decoquant̄ omnia et fit doſis eiꝰ omni die vnc.iij. ¶Et iterum radicum trium omnium.an̄.ʒ.x.ſeminis aniſi apij omniuꝫ.an̄.ʒ.ij.ſucbaba bedeoard eupatorij abſynthij omnium an̄.ʒ.v.cētauree.ʒ.iij.decoquant̄:ꝛ bibantur vnc.iiij. ¶Et iterum herbe eupatorij fumiterre bedeoard ſucbaba abſynthij omniuꝫ.an̄.ʒ.v.paſſularum .ʒ.x. myꝛabolanoꝛum citrinoꝛum.ʒ.x. ¶Et hec quidem cura eſt ſalſo et ei in quo vincit colera magis conueniens. ¶Et agaricum cum de eo ſumitur in puluere ex.ʒ.i.vſque ad.ʒ.i. et tertiam diebus continuis pꝛohibet elongari egritudinem. Sumatur ergo puluis ex eo et commiſceatur cum melle et bibatur. ¶Et ſemen vrtice poſt digeſtionem vel commixtionem eſt mirabile valde ſumptū cum puluere aut cuꝫ melle. ¶Uerum ſi acciderit ei modus aliquis ſolutionis ventris:opoꝛtebit vt addatur in eo pꝛopter debilitatem ſepatis:ſemen cuſcute vel turbith:et ſemen cuſcute:et pꝛopter debilitatem ſtomachi maſtix ꝛ aniſum: et pꝛopter debilitatem ſplenis et groſſitudinem eius radix apij et ſcolopendrie:nam multotiens aſſociatur huic egritudini ſplen. Et foꝛtaſſe opoꝛtet vt addantur pꝛopter ipſum caperi et grana et ben de fenugre. Et conſideretur cum hoc diſpoſitio vehementie febꝛis vt non accidat vehementia calefactionis. ¶De euacuationibus vero que ſunt foꝛtioꝛa:ꝛ indigetur eis in hac egritudine apud digeſtionem: eſt vt augmentetur doſis de pillulis de turbith. Et adminiſtrentur cłyſteria foꝛtia. Et de illis ſunt pillule iſte . ℞.maſticis ſextam dragmam vnā ſucci abſynthij quartam dꝛagmam vnam pulpe colloquintide ſextā.ʒ.i.hiere pigre.ʒ.ſ.agarici.ʒ.ſ.infoꝛmentur pillule cū ſirupo ace

toſo mellino: ⁊ ſumãtur in potu. ¶ Et de illis ſunt pillule de maſtice ⁊ de aloe. Qḋ ſi materia fuerit ad caliditatẽ declivis: ſumantur de trociſcis de ſpodio ſolutiuis. ʒ. iij. trociſci de turbith. auſ. j. ſcamonee auſ. j. ſ. ſucci eupatorij aur. ij. Et dent in potu ſm quãtitatem virtutis. Et iteꝝ eupatorij abſinthij capilliueneris ⁊ myrabola. fumiterre paſſulaꝝ mundatarum equales ſumantur partes: ⁊ dẽtur in potu ſm quãtitatem neceſſitatis. ¶ Et ſi non ſuffert corp⁹ ſolutionẽ ventris perueniat ad diuretica ⁊ ſubtiliatiua ⁊ ſudare faciẽtia. Et de ſumma illorum quib⁹ indiget tunc: eſt infuſio aloes cum melle. ¶ Et qñ declinat egritudo non eſt tunc introitus balnei ante cibũ malus. ¶ Cibi aũt eorum ſunt ſubtiles ſicut acetum ⁊ oleũ. Et quandoqꝫ ponitur in eis parũ almuri ⁊ proprie in fine ei⁹. ¶ Illi aũt qui ſunt fortiores ſunt altaragi ⁊ pulli ⁊ alcubugi ⁊ his ſimilia poſt declinationẽ. Et oportet vt ponãt in eis ⁊ ꝓprie apud digeſtionẽ ea in quibus eſt inciſio ſicut acetũ ⁊ ſyuapis ⁊ almuri. ¶ Et ſi fuerit flegma acetoſum malum viſcoſum porrũ ⁊ aqua ciceris ſunt de melioꝛib⁹ cibis eis. Et quandoqꝫ ponũtur in eis cyminũ ⁊ anetum ⁊ oleum. Et iteꝝ beguerid facta ex ſicla ⁊ almuri ⁊ aceto ⁊ oleo abluto et alchauguamac ſicut lẽmac de capparibus et remach de aneto et origano et aniudem et aſparagis. ¶ Et deuitẽtur olea in quibus ẽ infrigidatio ⁊ hũectatio. ¶ Et hora cibi eſt poſt tẽporẽ paroxiſmi et eradicationẽ ei⁹: et ante paroxiſmũ ad minus. iiij. horis. ¶ Mẽſura aũt ſomni eorum eſt vt ſit equalis vigilijs: et ſit digeſtio materie ad ſomnũ ⁊ reſolutio ad vigilias. ¶ Et balneũ qḋẽ eſt vehementis nocumẽti poſt declinationẽ. ¶ Et ſuccurrit vomitui ei⁹ qñ ſuperfluit. Et oportet adminiſtret in illo qḋ ſit ſicut miua: ⁊ ſirupus de granatis cũ mentha ſimul cognitus. Et ſi neceſſariũ eſt fortius: ſumantur de granis granatoꝝ maiorum. ʒ. x. ⁊ thuris albi ⁊ maſticis amboꝝ. añ. ʒ. v. menthe. ʒ. vij. decoquãt in. ij. lib. aque in qua ſint folia menthe donec minuat: ⁊ ſuccurrat fluxui ventris ei⁹ cũ ſuperfluit cũ retentiõe eius cũ eis q̃ ſciuiſti de ſtipticis regimẽtalib⁹ ⁊ medicinalib⁹. ¶ Sed eius qḋem debilitationi ſuccurrit vt cibet ſucceſſione eius pullis aſſatis et in patellis coctis: et vt adhibeãtur ſuffumigatiões et odores viuificantes. ¶ Et ſi acciderit inflatio in facie et extremitatib⁹ iuuãtur cũ adminiſtrant hmõi trociſci. ℞. aniſi et lacce ablute amboꝝ añ. pondus. ʒ. v. amigdalarũ excorticatarũ croci marmacor oim. añ. ʒ. iiij. ſeminis apij ſemis feniculi floris ſquinãti omniuꝫ. añ. ʒ. iij. floris eupatorij. ʒ. iij ſpice. ʒ. v. hierepigre ʒ. vij. roſarũ. ʒ. x. fiãt ex eis trociſci et adminiſtrent: et fortaſſe indigebis eis q̃ ſunt ſicut omoruſia ⁊ dyalacca ⁊ medicamẽ de amigdalis amaris. ¶ Et ad lõgitudinẽ febris. ℞. roſarũ põdus. ʒ. x. maſtices ⁊ ſpice ⁊ feniculi ⁊ ſeminis apij ⁊ ſeminis endiuie ⁊ ſucci eupatorij ⁊ ſucci abſinthij oim. añ. ʒ. iij. ſpodij. ʒ. v fiãt trociſci et ſit doſis ex duabus. ʒ. vſqꝫ ad. v. cũ. ʒ. x. de geleniabin in decoctionis feniculi

quãtitate vnc.ij. Et ameos confectũ cũ melle eſt magni iuuamẽti i hmõi loco. Et fortaſſe indiges pp̃ter lõgitudinẽ frigoris fricatione. Et mod⁹ in ea eſt vt incipiat ab humeris ⁊ inguinib⁹ qñ ſpargit caliditas in manib⁹ et pedib⁹ ⁊ caleſiũt. ℂ Si aũt ſenſerit ſilitudinẽ laſſitudinis fiat pmutatio ad fricationẽ dorſi. Et qñ vehemens ſit calefactio q̃ neceſſaria eſt i eis: tũc dimitte eã ad aliõ mẽbrũ. Et de oleis bonis eſt oleũ dulce in quo nõ eſt ſtipticitas ⁊ oleũ camomillinũ ⁊ oleũ de aneto decoctũ in vaſe duplici. Cũ ergo cõpleueris: tũc abſterge oleũ aliqõ vt nõ anguſtiet: ⁊ nõ eſt malũ ſi fricationẽ ſiccaꝫ ſequat fricatio cũ oleo aliquo. ℂ Et de illis q̃ ſeruãt ſtomachos eorũ vt nõ debilitent: ſunt vnguẽta inuncta capiti ſtomachi q̃ ſunt ſicut camomillinũ ⁊ oleũ nardinũ ⁊ oleũ anetinũ ⁊ forti⁹ illo alnazoki. Et de emplaſtris iuuatiuis ẽ vt decoquat camomilla cũ re pauca maſticis decoquẽdo cũ vino cũ duplo ſui de melle. ℂ Et ſi acciderit appetit⁹: tũc meli⁹ eſt vt nõ adminiſtret vinũ ſolũ: imo in quo decocta ſunt ſicut camomilla ⁊ dactili ⁊ melliloti et abſynthiũ.

ℂ De cura flegmatice continue q̃ nominat latica. Ca.60.

Eſt cura faciẽtis paroxiſmũ oi die. Et differt ab ea: qm̃ opꝫ vt in illa ſit adminiſtratio ſubtiliantiũ calidoꝝ cũ facilitate. ℂ Et hoc ſi fuerit cõtentus eis q̃ ſunt ſicut ſirupus acetoſus ⁊ geleniabin ⁊ iuleb de melle ⁊ aqua feniculi ⁊ apij et radicũ triũ ſine dubio ꝯfert Et qñqꜫ ꝯfert eis hiſch de aneto et hiſch de capparibus ⁊ pp̃rie cũ veſtigijs digeſtiõis. ℂ Et p̃parent cibi eoꝝ in obſeruatione tẽpoꝝ ⁊ diuerſitatis ei⁹ ⁊ fortitudine virtutis ⁊ debilitatis eius p̃paratiõe cui⁹ remẽoratio p̃terijt. ℂ Et de medicinis bõis ad eos ſunt trociſci de decẽ generib⁹. ℂ Et iteꝝ de medicinis exptis ad eos eſt illa q̃. ℞.roſ.ʒ.vij. ſucci liq̃ritie fumiterre ſpice oiꝫ.añ.ʒ.iiij. maſticis.ʒ.iij. harabe.ʒ.iij. aniſi.ʒ.ij. p̃paret. ℂ Iteꝝ trociſci eupatorij. ʒ.iiij. roſaꝝ.ʒ.j. ⁊ tertiã ſpodij.ʒ.ij.et.ſ. ℂ Et iteꝝ trociſcoꝝ abſynthij quoꝝ deſcriptio. ℞. aſſari ſe. apij. aniſi amigdalaꝝ amaraꝝ ſuchaba bedeoard ſucci eupatorij ſpice maſticis oim̃ añ.ʒ.ij. ℂ Et iteꝝ eupatorij vnc.iij. roſ. rub. lib.j. ſpice lib.ſ. ſpodij vnc.iiij.

ℂ De cura empialos ⁊ lipparie. Cap̃.61.

Cura eaꝝ ppinqua eſt cure quã diximus ⁊ ſunt ambe aſſociate vni vie. Et opꝫ vt incipiat i p̃mis a ſirupo acetoſo mellino ⁊ zuccarino. ℂ Et p̃cipiat in eis ambab⁹ vt adminiſtret rob agreſte decoctũ cũ melle ⁊ ſirupo roſ. deide fiat g̃datio de via ſumẽdi i potu ſemina ⁊ aquas eoꝝ ad iſuſionẽ aloes: ⁊ trociſcos de roſis cũ maſtice: ⁊ pillulas de aloe ⁊ hierãpigrã: ⁊ pillulas de eupatorio. ℂ Et oꝫ vt i eis ambab⁹ ſit ſtomachi ſollicitudo habeat. Et adminiſtret vomitiuũ cũ aq̃ faſeoloꝝ ⁊ raphani ⁊ aniſi ⁊ calamẽti et diuretica ℂ Et õ ſolutiuis iuuatiuis ẽ illõ qõ fit ex myrabolanis nigris ⁊ citrinis ⁊ turbith ⁊ zuccaro. ℂ Et de illis q̃ ꝯferũt eis iuuamẽtũ magnũ ſunt cly̆ſteria decliuia ad acuitatẽ: ı̄ q̃b⁹ ponunt medulla cartami

minor ꝛ anetum ꝛ camomilla ꝛ albaſce ꝛ mellilotū ꝛ almuri ꝛ mel. Et regimen lipparie indiget ſubtilitate pluſq̃ regimē alterius.

¶ De cura febris cum ſincopi humoroſa. Ca. 62.

Hec febris eſt difficilis cure. ¶ Et modus in curatiōe eius eſt euacuatio gradata ex ſubtili ad fortez ꝛ ꝓprie quādo natura nō reſpondet ex ſe. Tunc enī cū clyſteribus mūda qḋ eſt in inteſtinis ꝛ venis ꝓpinquis eis ex ſuperfluitate. Et adminiſtra in reſiduo ſubtiliationē cū fricatione. ¶ Et Gal. quidē dixit ꝙ deficit ab euacuatione pl'm eoꝝ niſi cū fricatiōe: ꝛ melior modoꝝ in fricatiōe eorū eſt vt incipiat a coxis ꝛ cruribus deſcēdendo a ſuperiori ad inferi⁹: ꝛ adminiſtref illḋ cū mātili aſpero abradēte cutē: deīn ꝓmutef ad manus deſcendēdo ab humero ad ſpatulā ita vt igneat cutis: deinde ad dorſuz ꝛ pect⁹: deinde redeat ad crura ꝛ reuertaf ad ordinem primum. Et ponaf medietas tp̄is eorum fricationi ꝛ medietas tp̄is eorum dormitioni ſi poſſibile eſt. ¶ Et ad ſummū canō curatiōis eoꝝ eſt ſubtiliatio nō calefactio valde: ꝛ de illis q̄ cōferūt eis ſunt ſubtiliātia ſicut aqua mellis cū virtute yſopi ꝛ ſeminis apij in matutinis ꝛ ſimilib⁹ eis. Qḋ ſi fuerit illic fluxus vētris ſupfluus decoque mel decoctiōe vehemētiore ꝛ nō ſolues niſi parū tēperatū. ¶ Et ſirupus acetoſus mellin⁹ iterū cōfert eis: in eſtate quidē ꝛ cōſuetudine pot⁹ aq̄ frigide ꝓmixtus cū aqua frigida ꝛ in hyeme opz vt nō ſumat eā in potu penitus: ꝛ ſit cōtent⁹ aqua calida ꝛ aſſumere calidū ex potibus eſt meli⁹ eis niſi apḋ neceſſitatē eſt⁹ eſtatis ꝛ vehemētiā caloris plurimi. Et cōuenienti⁹ quo potanf ad ſitim eſt ſirup⁹ acetoſ⁹ mellinus. ¶ Et vinū cōfert eis in principio ꝛ ꝓprie ſi fuerint febres eoꝝ ſanguinee: ſʒ parū ſunt ꝛ ꝓprie in ſenib⁹: ꝛ neceſſariū ē eis vinū poſt cibū. ¶ Et tibi quidē neceſſariū eſt vt cōſideres pulſuz habentium hanc egritudinē ſp: ꝛ cū videris eū incipere debilitari ꝛ cadere ſubito ciba cū pane infuſo in vino cōmixto ſi nō ꝓhibet apa in viſceribus. Cum ergo aſſociatur ei hmōi egritudo nō eſt curationi modus neq̄ fiducie loc⁹. ſ. quando accidit hmōi alteratio in pulſu. Et hec quidem cibatio eſt ex eis q̄ neceſſaria ſunt qn̄ vehemēs fit ſincopis: verū opz vt ꝓhibeatur illḋ. Cibus aūt ſuper quē fit dormitio eſt aqua ordei ſuper qua non addaf niſi cū cadit virtus. Et ſi additur: tunc ſit panis infuſus in iuleb aut aqua mellis. ¶ Et balneum quidem eſt de rebus nocibilioribus iſtis. ¶ Et calidum ꝛ frigidum valde ex aere cum calido enim non fit ſecuritas de curſu humoruz ad pulmonem ꝛ ad cor ꝛ ad cerebrum: ꝛ frigidū prohibet digeſtionē eius ꝛ addit in oppilationem eius. ¶ Quod ſi fuerit in ea humor colericus aliquis: tunc ſi facilis eſt vomitus ꝛ leniaf: eſt iuuatiuus valde. Et ad vltimum melius eſt vt aſſidue proficiat in ea.

¶ De cura febris cum ſincopi minuta. Ca. 63.

Oportet vt emplaſtref pectus ei⁹ cum ſandalis ꝛ aqua roſ ꝛ viuificetur cū cibo paulatiꝫ. Et ſit cibus ei⁹ ſicut panis de ſimila

infuſus in aqua granatorum infrigidata ſi deſiderat ipſum: τſiſr in aqua de fructibus. Si autẽ indigetur ad virtutẽ almoſoſat factis ex pullis cuꝫ aceto τaqua agreſte τoleribus frigidis τ proprie coriandro erit iuuamentum in hoc ſi exbibeatur.

¶ De regimine nocturne τdiurne. Ca.64.

Regimen ambarum eſt regimen flegmaticaruꝫ: neqꝫ eſt diuerſitas in eis.

¶ De quartana periodica. Ca.65.

Plurimũ quartana eſt periodica. Et minoraꝭ caſus quartane inſeparabilis. ¶ Cauſe vero quartane ſunt ea q̃ generãt melancholiam: poſtea putrefaciũt eam. Et tu iã ſciuiſti totũ illud. Et ſciuiſti ꝙ melancholia alia eſt q̃ eſt fex ſanguinis: τalia eſt q̃ eſt aduſtio eius τeius humorũ. Et ſciuiſti ꝙ de illa eſt ſanguinea: τ de illa eſt flegmatica: τde illa eſt colerica: τde illa eſt aduſtio ipſius melancholie naturalis. ¶ Et exiſtimauerũt quidã hoĩm ꝙ quartana nõ generaꝭ ex melãcholia naturali qm̃ ipſa nõ putrefit. ¶ Et huiꝰ quidem ſermo nõ opꝫ vt auſcultetur. Immo de ꝓprietatibus oĩnis humiditatis eſt vt putrefiat quãuis rarificetur in preparatione. ¶ Et plurimum quidem euenit in ſucceſſione egritudinis febrium diuerſarum putridarum ꝓpter diuerſitatem humoruꝫ ex quibus generanꝭ: ex quorũ putrefactione cũ addunꝭ τnõ euacuanꝭ: multiplicaꝭ melãcholia: deinde cũ putrefit: eſt quartana: τmultotiẽs quidem accidit ſucceſſione ſplenis: τcũ hoc ipſaꝭm plurimũ nõ euacuatur ex dolore ſplenis aut duritie eius. ¶ Et ſaluior quartana eſt illa q̃ non accidit ab apoſtemate ſplenis aut aliĵs: aut cũ qua nõ eſt apa ſplenis. ¶ Quartana enim que euenit ab apoſtemate ſplenis aut cũ qua eſt apoſtema ſplenis multotiens perducit ad hydropiſim τpnicie. ¶ Et q̃rtana q̃ ſalua eſt: liberat ab egritudinibus malis melancholicis ſicut melancholia τepilepſia. ¶ Et in ea eſt ſecuritas a ſpaſmo qm̃ humor eſt ſiccus. ¶ Et ꝭm plim eſt egritudo ſalua. ¶ Et qñ nõ accidit in ea error nõ addit ſupra annũ. Et qñqꝫ perdurat .xij. annis: τquod eſt infra eos. Et q̃ ex ea lõga eſt: ꝑducit ad hydropiſim. ¶ Et ſcias ꝙ autũnus eſt inimicus quartane.

¶ De ſignis. Ca.66.

Signa ſunt ꝙ quartana incipit in primis cũ frigore puo: deinde incipit frigꝰ eius addi: poſtea minoraꝭ parũ apud ſtatum ſicut in flegmate. ¶ Cũqꝫ calefit corpus nõ eſt caliditas vehemens lꝫ ſit maior τmagis apparẽs q̃ȝ illa q̃ eſt in flegmatica. Ipſa em̃ cuꝫ difficultate ſua τinflãmatione nõ inflãmaꝭ inflãmatiõe de qua curaꝭ ſicut ignis in lignis groſſis: τnõ comprehendit ſup corpus totũ immo eſt illic caliditas cũ horriplatiõe: τ in hoc eſt groſſitudo humoris: τeſt cũ frigore τaliquãtulo dolore q̃ſi frangat oſſa: τ ẽ illic cõtractio ꝓpter quã ſtridẽt dẽtes: verũ nõ ſicut in flegmatica: quapropter ꝑducit illõ ad debilitatẽ viſus. Verũ leniꝭ apud digeſtionẽ

qm malitia minoratur ſicut fuit in principio paruper. ¶ Et de ſignis quartane ſunt cauſe ei⁹ antecedētes ex febrib⁹ q̄ plongate fuerūt et ex ſplene aut dolore. ¶ Et de ſignis q̄rtane etiā ſunt diſpō cōplexiōis ꝛ ſignificatiōes melācolie et etas ꝛ tp̄s ꝛ cib⁹ ꝛ forma ꝛ ꝯſuetudo ꝛ q̄ ſunt his ſimilia. ¶ Et periodus ei⁹ eſt .vigintiquatuor horaruꝫ Et multotiēs eſt febris tertiana in eſtate quidē ꝛ fit quartana i hyeme. Et multotiēs perducūt febres diuerſe ad febres pmixtas in quibus nō eſt ordo ppter diuerſitatē reſidui humoꝝ remouentiū poſt febres. Cū ergo ſtat⁹ cōfirmatur ſm cinereitatis additionē cōfirmatur ſup quartanā. ¶ Et illiusquidē q̄ eſt a flegmate aduſto ſunt paroxiſmi lōgiores: ꝛ accidit eis frig⁹ ſm pl⁹ ſucceſſione aſſiduationis: ꝛ eſt ſudor tardior: ꝛ vrina groſſior: ꝛ durities venarū minor: ꝛ fit ſm pſm ſucceſſione febriū flegmaticarū. ¶ Et illā q̄ eſt a ſanguie aduſto antecedūt ſigna ſanguinis: ꝛ febris eius ꝛ rubedo vrine: ꝛ ſignificāt ipſam forma ꝛ etas ꝛ tēp⁹: ꝛ fortaſſe erit poſt febres ſanguineas ¶ Et in illa q̄ eſt a colera aduſta eſt pulſus vehemētioris velocitatis ꝛ frequētie: ꝛ incipit cū horripilatione ꝛ frigore in carne ꝛ ſiti ꝛ ſudore: ꝛ qn̄qꝫ fit ira ꝛ ſudor ꝛ inflāmatio: ꝛ ſignificāt ipſam forma tp̄s et etas: ꝛ qn̄qꝫ ſignificāt ipſam ꝙ ipſa fit ſucceſſione febrium colericarū. ¶ Et pulſus in q̄rtana eſt decliuis ad duritiē ppter ſiccitateꝫ humoris. Ipſe eīm trahitur ad interiora quaſi ipſe eſſet pulſus ſenis: ꝛ ad equalitatem dum non mouetur. ꝛ ſi moueatur: diuerſificatur pulſus valde propter groſſitudinē ſuperfluitatis: et fit mundificatio ei⁹ apparēs apud teporem: ꝛ eſt ſignificatio completa ſup quartanā: ꝛ multotiēs accidit in eo dyaſtoles inequalis ꝛ ſiſtoles vehementis neceſſitatis ſm contrariū eius quod eſt in tertiana: ꝛ pulſus quidē quartane melior eſt pulſu flegmatice in paruitate et frequentia: ſed eſt ſimilis ei in tarditate: et apud inceptionem paroxiſmi additur tarditas ſua ꝛ frequentia. et diuerſitas eius eſt maior diuerſitate reliquarum febrium: deinde incipit magnificari et fieri frequēs ꝛ velox. ¶ Et vrina in quartana eſt ſimiliū horaꝝ i priuatione digeſtiōis propter frigus materiei et groſſitudinē eius niſi apud ſtatū bonū. Uerū diſpoſitiones eius ꝛ colores eius diuerſificātur: ꝛ illud ideo quoniā melācolia generatur ex humoriib⁹ diuerſis. ¶ Et de ſignis digeſtionis quartane eſt leuitas tremoris. Urina aūt in principio eſt alba ad viriditatē decliuis cruda: cui nō eſt digeſtio. Et poſt principiū diuerſificatur eius diſpoſitio propterea ꝙ plurimū melācolie eſt generatū ex hūorib⁹ diuerſis: ꝛ ē apō declinationē nigrū. ¶ Et ſudor in quartana eſt plurim⁹ p cōparatiōeꝫ ad flegmaticā: ꝛ nō multiplicatur per cōparationē ad alias. Et ſitis minoratur hac in febre: niſi ſit a melancolia colerica.

¶ De cura. Cap. 67.

Conſideretur in hac egritudine: an ſit melancolia flegmatica: aut melancolia ſanguinea: aut melācolia colerica: aut melā-

colia melācolica. Deinde rege vnāquāq; eaꝝ cū eo qđ ei ē ꝯueniens de illis q̄ dicem⁹. ¶ Uerū ōibus ſpecieb⁹ ſuis ſunt iudicia in quib⁹ ꝯmunicāt: ꝛ illđ eſt ꝙ ipſe minuunt̄ in principio: quare neceſſe ē vt attēdat̄ an ſit ſanguis dominās in ea: ꝛ ꝑprie qn̄ quartana ē a melācholia ſanguinea. Tūc eſt flobothomet̄ ꝛ extrahat̄ ſanguis ſm̄ quātitatē neceſſitatis. Et fortaſſe exigit multitudo ei⁹ vt extrahat̄ de eo res plurima. Et qn̄ nō eſt neceſſaria flobothomia: tunc flobothomia ē nociua inquātū debilitat: ꝛ inquātū educit cōtrariū melācholie: ꝛ inquātū mouet hūores ad exteriora. ¶ Et ſi opꝫ: euacuetur a principio de hūore faciēte febrē aliq̄d ad alleuiādū ꝛ mūdificādū. Illđ eſt apđ digōnē ē ſm̄ ꝙ innuā ad ipſuꝫ: ꝛ ſi poſt paroxiſmuꝫ per diē. ¶ Et nō opꝫ vt fiat ꝓuocatio in ꝑmis cū fortitudīe. Et opꝫ vt admiſtrent̄ mollificātia. ¶ Et ſi tibi nō vr̄ bonū vti potionibus adminiſtra loco eaꝝ clyſteria cōueniētia. Sed opꝫ vt ſint leuia. Et nō ꝯcedit̄ ꝯfortatio eoꝝ niſi qn̄ ꝯſequit̄ egritudo ſtati. Et ſi medicus iā ꝑſumpſerit ꝛ ſolutione eduxerit melāncholiā in principio aliquotiēs ſolutione forti ꝛ ꝓhibuit egritudinē penit⁹ ſꝫ ē rectuꝫ ab errore. ¶ Et opꝫ vt ꝓhibeat̄ in die paroxiſmi a comeſtione: ꝛ precipiatur ieiuniū: ꝛ ꝓhibeat̄ ab aqua frigida illa die. Et eſt neceſſariū in reliquis dieb⁹ vti carne teiugi aut pulli in ꝑmis teiugi vſq; ad tres vel quatuor periodos. deīde pulli: tūc ei⁹ pulſus eſt melior. ¶ Et ſit medicina in die paroxiſmi geleniabin ꝯfricatū cū aqua calida ī die bis aut ter. Sintq; ℥.iij. geleniabin cū ℥.x. ſirupi aceroſi. ¶ Et quidem ſcis ꝙ qn̄ melācholia ē colerica: tūc opꝫ vt admiſtret̄ in ea qđ ſoluat eā ex gn̄e myrabolanoꝝ ꝛ viole. ¶ Et ſi eſt flegmatica opꝫ vt admiſtret̄ in ea aliq̄d ī primis in quo ſit virt⁹ polipodij ꝛ epithimi ꝛ ſimiliū. ¶ Et ſcias ꝙ aqua caſei eſt bonū vehiculū ei qđ admiſtrat̄ de virtutib⁹ ꝑdictis. Et fortaſſe ꝯfert adminiſtratio ei⁹ ſoli⁹ cū ē caliditas violēta: nā geleniabin ꝛ aqua eius colata cū decoctione ſua forti eſt loco ipſi⁹ ꝛ ꝑprie qn̄ ē in ſtomacho debilitas: aut eſt illđ qđ vincit humor frigid⁹. ¶ Et vomitus iterū ꝛ ꝑprie ante cibū ꝛ poſt cibū ꝛ eſt cōueniētior ꝛ ꝑprie in die paroxiſmi ꝛ an̄ paroxiſmū: ꝛ proprie qn̄ melācholia eſt flegmatica eſt de rebus iuuātib⁹ in ea: ꝛ non in principio tantū immo ꝛ in omni hora. ¶ Oportet ergo vt non laboretur in principio ꝛ in principijs digeſtionis vſque ad aduentum complementi digeſtionis in euacuando ſuperfluitatem cum eo qđ calefacit cū fortitudine: neq; cum eo qđ exiccat cum fortitudine ex medicina ꝛ dimiſſione ciborum: neq; cuꝫ eo quod debilitat ex ſolutione ventris: neq; iterum cum eo qđ debilitat in principio ex ſubtiliatiōe regimis. ¶ Et ſcias ꝙ qn̄ incipit quartana in eſtate aut in hyeme: tunc oportet vt in potu det̄ in primis de aqua ordei ꝛ ſecaniabin vt aperiat vias oppilatas ꝓuocatiōe ꝛ ꝯſumat̄ velociter et illđ ē poſt periodū antecedētē tribus horis aut quatuor. Et cū accidit quartana in hyeme: tūc non eſt mod⁹ vt deut̄ in potu trociſci.

¶ Et ſcias q̄ res frigide ⁊ humide facilis digeſtionis boni chimi ſunt conueniētes huic egritudini inquantū eſt febris: et ex hoc q̄ ſunt contrarie vni duarū qualitatū melancolie q̄ eſt ſiccitas: quare opꝫ vt adminiſtrent̄ iterū vbi non timet̄ nocumentū digeſtionis Et non ſit quantitas ex qua timet̄ nocumentū in digeſtiōe aut miſceat̄ cum eis aliquid qđ earꝫ frigiditatem temperet: ⁊ non minuat earum humiditat̄: ⁊ iſte ſunt res calide cū equalitate. ¶ Et alienetur omne frigidū ⁊ ſiccū. ¶ Et res humide ⁊ frigide huic egritudini cōuenientes ſunt ſicut endiuia ⁊ lactuca ⁊ melon ⁊ perſica q̄nq̄. Et nō opꝫ vt deuitent̄ hmōi niſi aut propter vehemētiā frigoris: ⁊ eſt inuentum ſicut in lactuca: ⁊ non eſt inuentum ſicut in melone dulci. Aut propter vehementiā prouocationis perducentis ad ingroſſationē ſanguinis: ⁊ illud eſt inuētū in melone dulci. Aut ꝓpterea q2 preparata ſunt ei qđ permiſceat putredinē ⁊ eſt illud inuentum in perſicis. Et opꝫ vt obſerues hmōi. ¶ Cibi vero calidi cū equalitate cū additiōe in humiditate ſunt iuuātes valde: ⁊ ꝓprie cū volunt equationē caliditatis eoꝝ vbi non diligit̄ vt per ea fiat iuuamentum ad digeſtionē cū frigidis ⁊ humidis: ſicut cōmixtio ficuū cum endiuia. ¶ Et nō eſt malū in primis ſumere ea in quib⁹ eſt ſalſedo ⁊ acredo ⁊ inciſio cū nō timet̄ incrementū caliditatis.

¶ In fine aūt egritudinis nō eſt excuſatio illi⁹: ⁊ trociſci de abſynthio iuuatiui ſunt vſq̄ ad finē egritudinis. ¶ Et de illis quib⁹ fit iuuamētū eſt ſeſſio in aqua calida dulci ante cibū omni die: ⁊ balneatio q̄ humectat ⁊ nō facit ſudare neq̄ excitat caliditatē: ⁊ cōtinuatio delitiaꝝ ⁊ quietis: ⁊ abhorrere exercitiū ⁊ mot⁹ corporales et animales. ¶ Et oēs iſte febres indigēt humectantib⁹ ⁊ diuerſificant̄ in quātitate infrigidationis ⁊ calefactiōis. Et neceſſitas ſua qua indigēt exiccatiuis eſt propter illud qđ eſt in eis de virtute inciſionis ⁊ abſterſiōis ⁊ ſolutionis ⁊ nō propter exiccationē. ¶ Et opꝫ vt obſeruetur ſtomachus cum emplaſtris bonis ꝯfortantib⁹ q̄ ſunt inter virtutē caliditatis et ſubtilitatē eius ſm qđ exigit diſpoſitio. Et obſeruentur ſplen et epar et regant̄ vt non indurent̄ et apoſtementur: ⁊ fortaſſe eſt neceſſariū ad prouocandū vomitū vti ꝯqua raphani cū ſemine ſuo q̄ miſceātur cū ſirupo acetoſo. Et fortaſſe iuuatur cū anteceſſione comeſtionis ſicle ⁊ ei⁹ quod ſalitum eſt de piſcibus ⁊ ſynapis ⁊ his ſimiliū ante ipſum. ¶ Et adiuuatur poſt illud cum potu aque multe: deinde fiat ſucceſſio cū ſirupo acetoſo et euomat. ¶ Et de illis que conferūt ei eſt vt ſumat ipm in die paroxiſmi: deinde euomat ſuper ipſum: ⁊ ſecuritatē facit a nocumento febris qđ eſt propter frigus ⁊ rigorem ⁊ acuitatem febris ſi ſumat allia ⁊ mel et bibat ſi eſt purum acetoſuꝫ mellinum: ⁊ impleatur cibo: deinde ſumat aquam calidam et euomat. Cum ergo conſumitur paroxiſm⁹ cenet rem paruam ⁊ balneetur in mane. ¶ Et ſi ſumat añ paroxiſmū. v. horis cibum vt euomat: fortaſſe iuuabit illud

licet nō euomat. ¶ Et vomitus ante paroxiſmū quicunq; humor ſit: aut alleuiat paroxiſmū: aut eradicat ipſum. ¶ Et de regimine bono eſt q ieiunet in die paroxiſmi ſi nō eſt qd prohibeat: ⁊ nō ſumat cibū donec conſumat paroxiſmus. ¶ Et ingrediet balneū die ſcdo: ſiquidē fuerit digeſtio ſ; deſcriptionē: ⁊ ſi nō fuerit digeſtio nō fiat in ea niſi effuſio aque calide quātitate quā delectat corp⁹ ⁊ humectat min⁹ q̄ vt perueniat ad hoc vt liqueſiat ex ea humor: ⁊ in die tertio adminiſtretur vomitus propter illud qd ſuperfluit de cibo ⁊ qd reſoluit balneū: q̄uis oporteat vt admiſtret vomit⁹ i die paroxiſmi iterū. Qd ſi melācolia fuerit ſanguinea iuuabit cū flobothomia ex baſilica. Deinde per euacuationē ſubtilem cum eo in quo ponūtur de mundificantibus ſanguinem ſicut virtutes ſucbaba ⁊ bedoard ⁊ polipodij ⁊ fumiterre ⁊ myrabolanoꝝ: chebuloꝝ ⁊ hoc quidem genus velociter recipit curationē. ¶ Et ſi fuerit melancolia colerica: tunc tibi ineſt vt adminiſtres infrigidationē ⁊ humectationē vltimas ex medicinis ⁊ cibis: ⁊ adminiſtra aquam temperatā ſedēdo in ea ⁊ abluendo. ⁊ fiat lenificatio nature in principio cum eis que ſunt ſicut illud quod fit ex violis. ⁊ quod fit ex aqua caſei cum virtute polypodij: aut ſirupus acetoſus cū epithimo ⁊ ſirupus roſa. ⁊ aqua iuleb ⁊ caſſiaſi. ¶ At vero ſolutio eius integra ſeparat poſt. 20. dies: qm̄ digeſtio apparet in eo. ſ. quando materia eſt melancolia colerica: deinde fiat gradatio ad illd qd ſubtiliat ⁊ incidit. ¶ Et ſi neceſſaria eſt rectificatio ſtomachi: tunc fiat cū inūctionib⁹ ⁊ oleis ⁊ epithimatibus que non pertrāſeant virtutem camomille ⁊ abſynthij ⁊ melliloti ⁊ ſimilium ⁊ ieiuniū plurimū vſq; in diem periodi: quandoq; iterum eſt ex eis q̄ non cōueniunt ei: ⁊ ſi ſit in die periodi ſufficiat eis de cibo parum modicū: ex mūdificatiuis iuuantibus ſunt ea quib⁹ eſt decoctio myrabol. ⁊ epithimi ⁊ ſene in ſirupo acetoſo in quo decocte ſunt viole: ⁊ fortaſſe ſumitur in potu ente in eo aſſe in ieiunio proprie in die paroxiſmi: ⁊ euomat ipſum ſi nauſeat cū anima eius. ¶ Et ſi fuerit melancolia flegmatica redeat ad ſirupum acetoſum mellinū cum aqua apij ⁊ feniculi ⁊ ſimiliū: ⁊ ſi neceſſaria fuerit lenificatio miſceat cū eo in principio virt⁹ ſolutiua flegmatis de ỽtutib⁹ turbith ⁊ polipodij: ⁊ fiat gradatio pauca ad virtutem agarici. Et fiat vt vomat cum ſirupo acetoſo mellino de ſeminib⁹ ⁊ his ſimilibus vſquequo incipiat digeri: ⁊ fit vaporatio ſtomachi ⁊ eius emplaſtratio cū eo qd eſt fortius: ita vt cū dactilis ⁊ ficub⁹ ⁊ ſimilib⁹: ⁊ ſifr inunge ipſum cū oleis calidis perueniēdo vſq; ad oleū de coſto. ¶ Et fortaſſe eſt neceſſarium in eo prouocare vomitum cū ſirupo acetoſo: ⁊ ſit in eo virt⁹ ſinapis ⁊ ellebori albi. Immo fortaſſe eſt neceſſariū vt in potu dentur cum diſpoſitiōe ſua cū non timetur debilitas diſpoſitionis virtutis.

¶ Et ſi fuerit melācolia melācolica pura d genere fecis ſanguinis tunc rectificatur ſolutio ei⁹ in primis cū aqua iuleb ⁊ penidijs ⁊ eſt

ꝯueniens adminiſtratio geleniabin mellini ꝛ zuccarini: ꝛ in fine ei⁹
euacuet̃ cũ eis q̃ ſunt ſicut decoctio mirabola. citrino ꝝ ꝛ nigroꝝ et
fumiterre ꝛ paſſularũ. ¶ Cũ ergo egritudo digeſta eſt tũc bonũ ẽ flo
bothomare ex baſilica. ¶ Et adminiſtret̃ vomit⁹ ſup cibũ cũ forti-
tudine aut leuiter ſm horã ꝛ neceſſitatẽ: ꝛ oportet vt aſſiduet ipſuꝫ
qm̃ ẽ radix ad euacuationẽ cũ medicinis ꝛ clyſterib⁹ fortib⁹. ¶ Et
medicine q̃ adminiſtrãt̃ i hmõi hora ſũt epithimũ ꝛ polipodiũ ꝛ aga
ricũ ꝛ ſticados ꝛ lapis armen⁹ ꝛ lapis lazuli ablutiꝛ nõ ablutiꝛ ſucc⁹
foliorũ cẽtauree cũ ſirupo mellino. Et fortaſſe neceſſarius ẽ ellebor⁹
niger. Et fortaſſe ĩfundãtur ĩ colerica ſene ꝛ fumus terre cũ epithi-
mo ꝛ ĩ ſirupo acetoſo: deinde habes ꝯſiliũ tunc apud euacuationẽ.
Et da ĩ potu flegmatice ꝛ melãcolice ex ea tyriacã ꝛ mitridatũ ꝛ me
dicamẽ de aſſa ꝛ ſulphure. Et pip ſolũ bibat̃ ĩ aq̃. Et de illis ẽ ſinapis
q̃ adminiſtret̃ nõ aſſidue: imo ĩ omnib⁹ trib⁹ dieb⁹ ꝛ ĩ p̃mis ꝛ añ il-
lud ĩ ſpacio lõgiore ꝛ ſimiliter dyapipereon ꝛ ſimilia illi de electua-
rijs. ¶ Et nõ feſtines cũ aliquo horũ añ digeſtionẽ: nã ſi tu dederis
in potu tyriacã ꝛ ſimilia illi ĩ p̃mis ꝯpones quartanã cũ quartana:
ꝛ fortaſſe attrahes egritudines alias: ꝛ ꝓprie in hyeme. . ¶ Et ĩ fi-
ne ei⁹ ſi neceſſaria fuerit flobothomia aude ſup eã. ¶ Inq̃t Gale.
Sanaui gentẽ plurima a quartana ita. Dedi eis in potu poſt dige
ſtionem ſolutiuum: deinde dedi eis in potu ſuccum abſynthij: dein-
de dedi eis in potu tyriacam. Et dico ꝙ aſſa ꝛ piper ſingularia ſunt
iuuatiua valde quando apparet digeſtio ꝛ peruenit ſtatus. Et ciba
illum fabane et albune ꝛ keniculi capparis ꝛ ſinapi ꝛ almuri ꝛ om-
nibus in quibus eſt virtus ſolutiua cum fortitudine: ꝛ fortaſſe erit
tibi neceſſarium vt des ei in potu poſt quadraginta dies omni ma
ne quantum eſt nabac vna de eis que ſunt ſicut medicamen de aſ
ſa: ꝛ omni ſero ſimiliter: cum febris non fuerit acuta et materiei
radix non fuerit colera. ¶ Et de trociſcis iuuatiuis in hac hora et
apud declinationem ſunt trociſci ſecundum hunc modum. ℞. ſuc
ci eupatorij et croci amborũ. añ. pond⁹. ʒ. iij. ſcolopendrie ariſto. et
lactuce ꝛ reubarbari ꝛ ſpodij omniũ. añ. ʒ. v. ꝛ ſe. acetoſe ꝛ ſe. portul.
et ro. et ſpice. et ſe. cuſcu. et aniſi et ſe. apij et radicũ capparis ꝛ gra-
norum alben et ſe. feniculi omnium. añ. ʒ. iiij. conficiantur cum
aqua apij et fiant trociſci: et dẽtur in potu cum aqua feniculi et en-
diuie et cuſcute: ꝛ hec quidem medicina iuuatiua eſt modis pluri-
bus. ¶ Et ſi digeritur materia: tũc fac iſtud. ℞. myrrhe. ʒ. xv. ſpice.
ʒ. xiij. agarici coſti floris ſquinãti oiꝫ. añ. ʒ. v. petroſellini. ʒ. xv. aniſi
ʒ. x. ꝯficiãtur cũ vino antiquo ꝛ cũ melle ꝛ zinzibere. ꝛ ſit doſis ei⁹ q̃tũ
eſt nux. ꝛ quãdoq̃ dant̃ in potu ĩ fine ꝛ cõualeſcentib⁹ ꝛ apõ paucita
tẽ nocumẽti in ea ꝛ multitudinẽ caliditatis cũ ſubtiliatõe materiei
medicinã huiuſmodi. ℞. ſeminis iuſquiami albi mãdragore am-
borũ. añ. ſiliquam. i. et aſſe circiter tertiam fabe. i. ¶ Et de hoc
genere eſt vt ſumant̃ iterũ calamẽti domeſtici aurei. iiij. ꝛ ſeminis

vitice auf. xx. et epitbimi auf. I. fiãt trocisci parui valde ⁊ sit doſis. ʒ I. ¶ Et ex eis que bona ſunt eis eſt vt administret poſt apparationem digeſtionis vſq ad finez eius iſtud. Sumat paſſulaꝝ de lcemi aut de alacoen ⁊ allei ſilueſtris et myrti vl' myrabolani recẽtis oim. añ. pars. I. et decoquant in aqua dulci poſtq̃ infuſa ſunt in ea: deinde bulliant exquiſite et coletur: et detur de ea vnc. I. ¶ Et iterum ſeminis apij et aniſi et cordumeni oim. añ. ʒ. v. origani ſilueſtris eu patorij oiuz. añ. ʒ. vij. ameos. ʒ. iiij. ſucbaba. ʒ. iij. paſſularũ. ʒ. x. decoquantur in trib⁹ libris aque vſqueq̃ redeat ad libram. I. ¶ Et de illis que bona ſunt eis eſt vt ſumant ameos ſpice et calamẽti oim. añ. ʒ. x. et carui et aniſi amborũ. añ. ʒ. vij. et aſſe pondus. ʒ. v. et zinziberis pond⁹. ʒ. iiij. ⁊ caſſe pondus. ʒ. iij. conficiant cũ ſufficiẽtia mellis. et ſit doſis eius pond⁹. ʒ. I. cũ aqua apij ⁊ feniculi. ¶ Trociſci huiuſmodi. ℞. ſucci eupatorij. ʒ. x. ſcolopendrie ſpodij feniculi ſpice croci oium. añ. ʒ. v. lacce et reubarbari oium. añ. ʒ. iij. ſemis cucumeris et ſemis protulace oium. añ. ʒ. vi. fiant trociſci cũ aqua apij ⁊ ſumantur in potu cuz ſirupo acetoſo. ¶ Et iterũ ad flegmaticã myrrhe. ʒ. xxxv. croci petroſilini amborũ. añ. ʒ. v. ſpice. ʒ. iiij. ſ. caſtorei. ʒ iij. aniſi. ʒ. iij. ſ. ſeminis apij et carui amborũ. añ. ʒ. iiij. amomi corti cũ caſſe ſtoracis oim. añ. ʒ. ij. et tertiã ſiſeleos adriani ꝯfectiõis oim añ. ʒ. i. et tertias duas. ¶ Et qñ vebemens fit rigor ẽ vomit⁹ cũ aq̃ tepida ⁊ ſirupo acetoſo ad illud iuuatiuũ. ¶ Qð ſi virtutes ei⁹ nõ obediũt: tũc cũ eis quoꝝ rememoratio p̃ceſſerit ſ3 borã. ¶ Et ſi fiat vaporatio cum embroca in qua decocta ſunt ſebea et camomilla ⁊ ſimilia boie cooperto cũ pãnis laneis aggregantib⁹ calefactionem

¶ De rememoratiõe ſolutiuoꝝ q̃b⁹ idigẽt poſt digeſtionẽ. Cap. 68.

Chebulorũ. ʒ. v. epitymi abſyntbij amboꝝ. añ. ʒ. v. myrabolanoꝝ citrinoruz ſucci eupatorij emblici oiuz. añ. ʒ. iiij. ſeminis apij ⁊ aniſi ⁊ ſeminis feniculi oim. añ. ʒ. ij. fiat ex eis decoctio: ⁊ ſoluatur cũ eo cũ facilitate. ¶ Aut ſumatur abſyntij pond⁹. ʒ. x. myrabolanoꝝ cbebuloꝝ ⁊ epitbymi oim. añ. ʒ. viij. et fumiterre pondus. ʒ. vij. et ſucbaba ⁊ cẽtauree maioris amboꝝ. añ. põdus. ʒ. vi. eupatorij ⁊ radicis ſquinanti amboꝝ. añ. pondus. ʒ. v. decoquãtur cũ q̃nq3 lib. aque donec redeat ad libr. j. ¶ Pillule leues. Quãdo adminiſtrãtur in omnibus q̃nq3 dieb⁹ ſemel ſunt iuuãtes in ea ⁊ ſunt experte. ℞. epitbymi ⁊ turbitb amboꝝ. añ. ʒ. x. carui aniſi amboꝝ. añ. ʒ. vij ameos. ʒ. viij. ſeminis apij ⁊ feniculi amborum añ. ʒ. iij. polipodij. ʒ. vi. agarici albi qð facile teritur. ʒ. viij. ſalis indi. ʒ. v. bierepigre. ʒ. xv. fiant pillule cũ aqua mente et ſit doſis. ʒ. I. ſ. ¶ Et cũ materia eſt flegmatica cõferunt iſte pillule. ℞. epitbymi agarici ameos oim. añ. ʒ. viij. ſeminis apij aniſi feniculi omnium. añ. ʒ. iij. ſalis napti ci. ʒ. v. bierepigre turbitb amboruz. añ pondus. ʒ. x. doſis pondus ʒ. ij. ſ. ¶ Et quando eſt cũ dolore ſplenis iuuatur boc medicamine ⁊ ſoluit eũ cũ facilitate. ℞. ſcolopẽdrie. ʒ. xv. agarici. ʒ. xij. mirabola-

noꝝ nigroꝝ hiere. aň.ʒ.x. chebuloꝝ abſynthij oim aň.ʒ.viij. ſucha-ba bedeoard ca mepu heos ſucci eupatorij ciʒ aň.ʒ.vij. fruct⁹ tama riſci radicum capparorum amboꝝ aň.ʒ.v.ſ. ſeminis apij aniſi ſe-minis feniculi omnium. aň.ʒ.iij. fiat confectio aut pillule.

¶ De cibatione patientium quartanam. Ca.69.

Rectius eſt vt inclinetur regimē eorum in primis ſeptimanis vſq ad tres ſeptimanas ad ſubtiliationē quādā preter quod deſtruat virtutē. Et illud eſt vt abſtineant a carne ꝛ alzubumec: hoc eñ minorat eoꝝ materias ꝛ alleuiat eos et abbreuiat ſpacium egri-tudinis eoꝝ. ¶ Et poſt illud neceſſariū eſt virtutē viuificare cū eis q̄ ſunt ſicut piſces alredradu ꝛ oua ſorbilia et pulli et alteiugi. ¶ Cuꝫ ergo peruenit ad tempus in quo ſequuntur in ea alzubumec ꝛ non minoratꝰ egritudo: tunc neceſſariū eſt cuſtodire virtuteꝫ et cibare cū eo qđ eſt fortius ex carnibus gallinaꝝ et pulloꝝ et arietū et hedoꝝ et auium mollis carnis ſicut ſunt pulli et aldᵘragi et piſces boni q̄ non ſunt magni. ¶ Et ſcias ꝙ conditio in eo ex q̄ cibatꝰ habēs quar tanam eſt ꝙ ſit aggregans ꝓprietates. Quaꝝ vna eſt vt nō ſit crudū immo reſoluens cruditatem quam facit accidere melancolia. Et ſe-cunda eſt vt non ſit groſſum immo ſubtilians groſſum. Et tertia eſt vt non ſit conſtrictiuum immo ſoluens ventrem. Et quarta eſt vt ſit ſanguis ex eo generatus laudabilis: et plurimum quidem eſt in ea illud quod habet caliditatem et humiditateꝫ. ¶ Et tu iam ſciuiſti quō cibetur ante paroxiſmum et per quot horas et quare illud. Et ſciuiſti iterum: ꝛ quādoq neceſſarius eſt cibus: et in paroxiſmo eius ꝓpter cāꝫ p̄dictā. ¶ Uerū recti⁹ ē vt eueniat febris vētre vacuo vt nō occupetꝰ natura cū materia alia: niſi cū materia egritudinis donec expellat eā: et vinū ſit purū ſubtile. De cura q̄rtane ꝯtinue. ca.70.

Diſpoſitio huius febris eſt ſecundum ꝙ enunciauimus ante ipſam. ¶ Et canon in ea eſt homogeneus canoni quartane interpollate: ꝛ nō diuerſificatꝰ niſi ab ea in rebus paucis. ¶ De illis eſt ꝙ declinatio in illa ad equalitatem in calefacientibus et ad in-frigidationem in hac eſt melior ꝓpter adherentiam febris. Quare opꝫ vt adminiſtrentur in curatiōe ei⁹ ea que ſunt ſicut ſirupus ace-toſus cum ſeminib⁹ ꝛ geleniabin et aqua de radicib⁹ equalis et ſup poſitoria cum melle. ¶ Et de illis eſt ꝙ flobothomia in hac eſt ma-gis neceſſaria quoniā materia eſt magis comprehēſa invenis.

¶ Et de illis eſt ꝙ licentia in carnibus in hac egritudine eſt minor: ideo caue hoc. ¶ De febre ſextana ꝛ ſeptena ꝛ ſimilibus. Ca.71.

Et nominātur phitanos: ꝛ quidam nominant hmōi febres re-uolubiles. ¶ Iſte generantur ex materia homogenea materiei quartane: ſed eſt minor ꝛ groſſior. ¶ Et plurimum quidem fiunt ex melancolia flegmatica. ¶ Sextanam autem ꝛ ſeptenam ꝛ que ſunt poſt illas Hyppocrates dixit. Et Galenus dixit: ego non vidi in vi-ta mea aliquā ex eis; neq vidi quintanā nudā forte; ꝛ neq eſt febris

niſi quaſi occulta. ¶ Inquit ⁊ nõ eſt longinquum quin ſit cã in ſeptena. verbi gratia ⁊ nouena regimen qđ qñ adminiſtratur ⁊ currit ſup ipſum facit febrẽ: nam iteratio facit neceſſario in hmõi horam illaʒ febrem: ⁊ ſi dimitteretur ⁊ rectificaretur: non faceret. Eſt ergo cã in periodis eiꝰ ⁊ in ipſius iterationibus reiteratio regiminis: ⁊ periodi eiꝰ nõ ſunt periodi materie q̃ effundatur ⁊ eius reditiões. ¶ Inquit Opʒ ergo vt obſeruetur in experiẽtia eiꝰ huiꝰ egritudinis hec intẽtio ita vt non accidat error: q̃uis Gal'. ſit quaſi negans aduẽtũ harũ febriũ ⁊ quaſi ꝙ ſit neceſſariũ vt ſit hmõi febris alia radix. ¶ Uerum Hyppo. iam verificauit ſermonẽ in intẽtionẽ ſeptene ⁊ nouene: ⁊ nõ eſt illud manifeſtũ mirabile: neq; manifeſte impoſſibilitatis ita vt ſit neceſſarium redire in eo ad adminiſtrandum. ¶ Et ſermones quidem quos locutus eſt Hyppo. in caplo harum febrium ſunt ꝙ ſeptena eſt plixa ⁊ non eſt mortifera: ⁊ nouena eſt lõgior ea ⁊ nõ eſt mortifera. Et dixit ꝙ quintana eſt deterior febriũ qñ fit añ ptiſim ⁊ poſt ipſam. Et dixit Galenus in ea ſicut ſcitis. ¶ Et ego quidem opinor huic ſermoni modũ quẽdam. Et eſt vt ſit ptiſis ſignificãs ethicã ⁊ ſit ſermo eiꝰ q̃ntana ſubiectũ ꝓpoſitiõis indefinite nõ ſignificãtis cõitatẽ: ergo eſt q̃ſi dicat ꝙ de q̃ntana eſt vna ſpecies deterior febriũ ergo eſt ſignificatio huiꝰ ſermonis eiꝰ ꝙ cũ febres ꝓlongant ⁊ ꝑmiſcent ⁊ diuerſificãtur: ꝑueniũt plurimũ ad inflammãdum membra ꝑncipalia ⁊ ad ethicã: ⁊ de ꝓprietate harum febrium eſt vt ſtent in fine ſuo ſecundum ordinem vnum: ⁊ plurimum illiꝰ ſup quartanam: ⁊ iam teſtificati ſumꝰ eã q̃ntanã. verũ ipſa ꝑducit ad quartanam: qñ in humoribus eſt exuberatio: ⁊ in humiditatibus multitudo. Cũq; liquefactio iam multiplicat ⁊ euacuationes ſenſate ⁊ inſenſate frequẽtes fiũt: nõ remanet in hũorībꝰ cinereitas: niſi illđ qđ minꝰ eſt ⁊ groſſius ⁊ illud facit eſſe neceſſariũ: vt ſit paroxiſmus tardior ⁊ fiat illa q̃ fuit quartana quintana: ⁊ in hmõi quidẽ diſpoſitione fortaſſe erit corpꝰ ꝑparatũ vt inflãmet ⁊ fiat ethica. Et iterũ ethica qñ antecedit non eſt longinquũ quin faciat accidere in humoribꝰ cinereitatẽ quãdaʒ ꝓpter prauitatem ſuã in poſtremis ethice ⁊ accidit illi cinereitati putredo quare accidit febris et iam deſtruxit febris ethica corpus. Eſt ergo mala ex hoc ꝙ ipſa eſt ſignũ aduſtionis humoris de quo non remanſit niſi parum ⁊ fit aduſtus parũ ⁊ ex hoc ꝙ ipſa eſt cauſa additiõis febris ⁊ duplicationis eius. ¶ Et nõ opʒ vt negent egritudines q̃s nõ cõtingit videre in tꝑe quodã: ⁊ quadã regiõe: nã hoc genus nõ cõprehenditur per multitudinem. ¶ Neq; iterum oportet vt dicat ꝙ ſi eſt q̃ntana tũc neceſſe eſt vt ſit materia quinta. Nã melãcolia generat quintanã: non ꝓpter hoc ipſum ꝙ ipſa eſt melãcolia: immo propterea ꝙ ipſa eſt pauca groſſa: ⁊ iam non prolongatur quin ſit in quibuſdam corporibus melancolia groſſa pauca cui accidit putredo. ¶ Et non cõuenit alicui vt dicat poſſibile eſt in flegmate vt fiãt ei paroxiſmi alij quãdo ingroſſatur ⁊ minoratur: quo

niam cõceſſio eſt res ampla ⁊ raro ſit poſſibile vt neceſſario cõſequat̃ ei⁹ cõtradictio. ¶ Ampli⁹ nõ eſt diſpoſitio in cõceſſiõe ei⁹ qđ nũq̃ videt ⁊ nõ audit: neq̧ de quo teſtificat̃ experimẽtator aut ſapiẽs: ſicut cõceſſio eius quod teſtificatur qualis Hyppo. Et iam retulit mihi fidelis quidam ſe vidiſſe nouenam. Quintanam vero non multotiens vidimus ⁊ nõ cogimur ꝓpter hoc dicere ꝙ illic ſit humor ali⁹.

¶ De cura ſpecierum huius febris. Ca. 72.

Appropinquat huius febris cura cure quartane flegmatice. ¶ Et indigetur in curatione eius ſuperfluo ieiunio ⁊ ſubtiliatione cibi ⁊ regiminis: ⁊ ſomno digerẽte vt reſoluatur per illud materia groſſa ⁊ digeratur: ⁊ iterum indiget ingroſſatione regiminis vt non deſtruatur in eo virtus: ⁊ ſunt iſta duo ſicut duo contraria: ⁊ propterea ꝙ febres iſte non faciunt accidere leſionem virtutis: non curamus ſi ſubtiliemus regimen ⁊ faciamus egrum vti ieiunio vno tempore ⁊ ſuccurrimus illi ſicut oſtendimus ita vt cibemus cum eo cuius bonum eſt nutrimentum ⁊ velox ſit ⁊ multiplicatur: ⁊ in quo non eſt ingroſſatio materiei: neq̧ additio in ea. ¶ Et de curationibus magis conferentibus ad illud eſt vomitus cum elleboro ⁊ ſemine raphani ⁊ raphano ⁊ elleboro ⁊ ſemine attriplicis ⁊ nuce vomica ⁊ euacuatio cum hieris ⁊ poſt illud adminiſtratio tyriace ⁊ eis ſimiliũ. ¶ Et cõfert tunc ſudatio cũ medicinis ⁊ cũ balneo calido abſq̧ adminiſtratione aque ⁊ abſq̧ adminiſtratione humectantium.

¶ Tractatus tertius.

¶ De ethica. Capi. j.

Iam ſciuiſti ꝙ in membris ſunt humiditates diuerſarũ ſpecierum de quibus ſunt humiditates preparate ad nutrimendum ⁊ humectandum iuncturas. ¶ Ex illis eſt ergo illud quod eſt repoſitum in venis. ¶ Et de illis eſt illud quod eſt ſparſum in membris ſicut ros: ⁊ iſte ſunt due diuiſiones ⁊ prima earum eſt materia febris putredinis aut febris ebullitionis: ſicut ſciuiſti cum nutrimẽtũ totũ nõ expãdatur qñ eſt immo remanet de eo illđ qđ eſt in ſemita expãdẽdi: ⁊ remanet qđ eſt in ſemita recõdẽdi. ¶ Et de illis ſunt humiditates proximi tẽporis coagulationi: ⁊ ſunt humiditates q̃ fiũt actu nutrimẽtum. ſ. attracte ad locũ qđ eſt ꝑmutatio eius quod eſt de eo reſolutũ: et fiũt additio in eo ſimilis illi: verũtamẽ tẽpus curſus earum propinquũ eſt: ergo ſunt nõ coagulate. ¶ Et de eis ſunt humiditates cũ quibus continuãtur partes membroꝝ ſimiliũ partiũ in ꝑncipio creatiõis ⁊ ꝑ ipſam deſtructionem ꝑueniũt ad ſeparationẽ. ¶ Et ſimilitudo humiditatum primarum eſt oleum lucerne effuſum in lucerna. ¶ Et ſimilitudo ſecundarum eſt oleum imbibitum in corpore lychinij. ¶ Et ſimilitudo tertie humiditatis eſt humiditas qua continuantur ꝑtes coti de quo factus eſt lychinius. ¶ Et cum inflammantur mem

bra radicalia ꝛ ꝓprie coꝛ eſt illud ipa egritudo q̄ eſt ethica ſm ꝙ ſciuiſti. ¶ Et caliditas q̄dē epatis qn̄qꝫ ꝑducit ad ethicā: verū nō eſt ipa ethica: immo ethica eſt illa q̄ eſt cauſa coꝛdis. ꝛ ſil'r eſt diſpoſitio pulmonis: ꝛ ſtomachi. ¶ Uerū dū ipa ꝑmanet finiēdo humiditates q̄ ſunt in digeſtione ꝑma in mēbꝛis ꝛ ꝓprie coꝛdis ſicut finit cādela oleū infuſum in lucerna: tūc eſt grad' ꝑmus appropꝛiat' noīe generis qd̄ eſt ethica ꝛ grece ethicos cum nō habeat in ſpeciēb' ſuis nomen. ¶ Et cum finit humiditates q̄ ſunt diuiſiōis ꝑme ꝛ incipit reſoluere humiditates q̄ ſunt diuiſionis ſcd̄e ꝛ finire eas ſicut finit flāma oleū euacuatū in lucerna ꝛ incipit finire imbibitū i coꝛp' lychinij erit grad' ſcd̄s ꝛ noīatur duburē ꝛ foroſmos ꝛ hꝫ latitudinē ꝛ ꝑncipiū ꝛ mediū ꝛ ſtatū. ¶ Ampli' nō rectificaṫ ille q̄ cōſequiṫ ſtatū adurburē ꝛ parū recipit curationē niſi de' velit ꝛ ꝓprie qn̄ ꝑuenit ad hoc vt caro minuaṫ. ¶ Cū ergo finiūtur iſte ꝛ incipit finire humiditates que ſunt diuiſionis tertie ſicut incipit flāma adurere coꝛp' lychinij ꝛ humiditates ei' radicales eſt egritudo gradus tertij. ꝛ noīatur curuatiuus ꝛ almukafif grece. ¶ Et hec quidē egritudo eſt ex febꝛib' q̄ nō habēt paroxiſmos neqꝫ hoꝛas paroxiſmoꝝ. ¶ Et q̄dā dixerūt. Febꝛes ethice aut pendēt cū humiditatibus ꝓpinq̄ tp̄is cū coagulatione. Aut cū eis q̄ ſunt ſicut caro. Aut cū mēbꝛis radicalib' duris ſicut ſunt oſſa ꝛ nerui. ¶ Et ſi ex ſermone iſto intelligiṫ ꝙ pēdēt ſm ſemitā ꝙ finiūt qd̄ in eis eſt de hūiditate radicali cōtinuata eis erit hec ꝛ intētio ꝑma equalis ꝛ ſi ſignificat ꝙ ꝑmum qd̄ finit ethica eſt humiditatis ꝓpinqui tp̄is cū coagulatione nō erit ſermo ſanus. ¶ Et ethica q̄dē quandoqꝫ accidit poſt febꝛem ephimeram. Et quandoqꝫ accidit poſt febꝛes putridas ꝛ apoſtematum: ꝛ longinquum eſt vt accidat ethica incipiendo: quare ſunt membꝛa radicalia iam inflammata ꝛ non inflammatur humoꝛ neqꝫ ſpiritus añ illud: immo opoꝛtet vt calefiant illa in pꝛimis: deinde ſm pꝛoceſſionem dierum calefiant iſta niſi accidat cauſa foꝛtis valde: ꝛ cauſa quidem vna quandoqꝫ eſt cauſa febꝛis ethice: ꝛ quādoqꝫ eſt cauſa febꝛis ephimere ſm vehemētiā mutatiōis ſue ꝛ debilitatē ſuſpēſiōis ſue ſicut ignis: nam ipſe obuiat lignis ſm duos modos: quoꝝ vnus eſt ſm modū ꝙ calefacit ea ꝛ finiat in eis: ꝛ ſecūdus eſt ſm ſemitā inflammatiōis. ¶ Et febꝛis quidē putredinis ꝛ apoſtematis permutaṫ multoties ad ethiam pꝛopter vehementia m febꝛis ꝛ vehementiā ſubtiliatiōis cibi in cea pꝛohibitione aque frigide ꝛ paucitatem obſeruationis lateris coꝛdis cum vnctionibus ꝛ emplaſtris et epithimatibus et pꝛopꝛie in egritudinibus membꝛoꝛum vicinoꝛum coꝛdi ſicut dyafragmatis. Et multotiens facit cadere in eam neceſſitas medico pꝛopter caſum virtutis et frequentiam ſincopis ad dandum in potu vinum et aquam carnis et medicinā de muſco et his ſimilia. ¶ Et quandoqꝫ componitur ethica cum febꝛibus putredinis et apoſtematuꝫ. ¶ Et ethica quidem in pꝛincipio rei eſt difficilis cognitionis et facilis cu-

rationis. Et in fine ſui eſt facilis cognitionis et difficilis curationis. ¶ Et finis alduburē nō recipit curationem penitus.

¶ De ſignis. Capitulum. 2.

PUlſus quidem eſt minutus durus frequens debilis fixus ſm habitudinē vnā. ¶ In tactu vero eoꝝ eſt illud qḋ ſentitur de caliditate minus caliditate ſinochi et ei ſimiliū inflāmataꝝ in materia. Et in principio dū tangitur: eſt magis ſua uis. Et cum remanet ſuper eum manus hora vna apparet cum fortitudine ꝛ mordicatione. Et dū ceſſat augmentari: et eſt calidius qḋ eſt in eo locꝰ venarū ꝛ arteriarum: et eſt eorum caliditas ſimilis non eñ minuitur Uerū ipſa quādo ſuperuenit ei cibus augmentatur velociter: et fit fortis pulſus valde ꝛ incipit magnificari: et ꝑpter illḋ accidit ſtultis medicorum ꝙ ꝓhibent eis cibum propter illḋ quod accidit eis de eo ex accidentibus quare perdunt eos. Sicut augmentatur flāma propter iniectionem olei et ſartago cuꝫ effunditur aqua ſuper eam: et iſte quidem ſignificationes eius ſunt fortes: et cibus in reliquis quidem febribus ꝓculdubio non incendit hac incenſiōe: ſicut inuenitur hic: quamuis neceſſario faciat diuerſitatē per motꝰ nature. Et hec inflammatio non eſt ſicut incenſio reliquarū febrium poſt coartationem: neqꝫ ſm periodos notas: immo cum comedunt ꝛ in quacunqꝫ hora ſit. Et eſt habens egritudinem non vehementē diſcernens illud quod eſt in eodem de caliditate: quoniam facta eſt complexio membro conueniens. Et iam ſciuiſti in libro primo qualitatem diſpoſitionis in huiuſmodi. Uerum ipſa apparet apud ſuſceptionem alicuius ciboꝝ propter vehementiam ſuam. ¶ Et de ſignificatōibꝰ ꝓmutatiōis febris ephimere ad febrē ethicā eſt vehementia fortitudinis caliditatis in .iij. valde. Nā ſm pl'm incipit febris poſt .x. horas declinare. Cū ergo ꝑtrāſit febris duodeciꝫ horas ꝛ nō app̄ent ſigna declinatiōis: imo ꝯtinuat vſqꝫ ad tertiū diei die et fit fortis: tūc illa ē ethica. ¶ Et de ſignificatiōibꝰ cōpoſitiōis ethice cū febribꝰ putredinis eſt remiſſio caliditatis ſicce poſt finē declinationis: ꝛ poſt ſudorē exuberātē: ꝛ additio in arefactiōe ꝛ extenuatione ſm illud qḋ facit neceſſarium illa egritudo et vnctuoſitas in vrina et egeſtione. ¶ Et ſi fuerit ethica illud qḋ apparet ꝛ occultū aliud ſignificat ipm̄ coartatio accedens in paroxiſmis hmōi: eniꝫ eſt nō inuētū in ethica oino. ¶ Et ſcias ꝙ qñqꝫ incipit ethica retēta cum ſtomacho quare corrūpit cōplexionē epatis ꝑ vicinitatem.

¶ De ſignis alduburen. Capitulum. 3.

SIgna vero alduburen ſunt ꝙ quando febris expellitur alduburen vehemēs fit durities pulſus et eius debilitas et paruitas ipſius et eiꝰ frequētia ꝛ ꝓprie qñ cā caſus in ethicā eſt apoſtemata qḋ nō reſoluit nā illḋ .ſ. freqntia addit valde. ꝛ ſil'r velocitas ꝛ fit pulſus eiꝰ de gn̄e eiꝰ q̄ noiat cauda muris. Qḋ ſi fuerit ex potu calidi

vini erit loco caude muris acualis. Et nō erūt accidētia aldubella ti vehementia valde; non enim dat ei ſpacium vſq ad huiuſmodi. ¶ Et appent in vrina vnctuoſitas et petala: et incipit ocul⁹ pfundari. ¶ Cū ergo alduburē puenit ad ſtatū fit fortior pfundatio ābor oculor. Et mltiplicat lippitudo ſicca. Et creſcūt extremitates oſſiū oīs mēbri et in facie. Et planātur tpa. Et tēdit cutis frōtis. Et deſtruit color cutis. Et fit quaſi ſit ſup eā puluis qdā ex aduſtiōe ſolis. Et pducit ad grauedinē eleuādi ſupcilia. Et fit ocul⁹ ſomnolētus et clauſus abſq ſomno. Et ſubtiliat naſus. Et elōgant pili. Et apparēt pediculi. Et videt vēter iā minorari et adherere cū dorſo quaſi ſit cutis ſicca que iā attracta eſt. Et attrahit cū ea cutis pectoris. Cū ergo curuant vngues et arcuant: tūc iā venit ad ſtatū et incipit tēdere ad occaſum. Et cū incipit tēdere ad occaſum liqfiūt cartilagines.

¶ De cura ethice. Capitulum. 4.

Intentio in curatione febris ethice eſt infrigidatio et humectatio. Et vnaqueq eār cōplet cū approximatiōe ſuar cauſarū et expulſiōe cauſar ſui ɔtrarij. ¶ Et fortaſſe eſt cā vni⁹ ear cauſa ɔtrarij alteri⁹ ſicut cā infrigidationis. ipa eīn qñq eſt cā exiccationis que eſt cōtraria humectatiōi ſicut infrigidatio cū trociſcis cāphoratis et illis que ſunt ex ſpodio et his ſimilib⁹. ¶ Et fortaſſe humectatio iterū eſt cā calefactiōis que ɔ̄ria eſt infrigidationi ſicut vinū ipſum humectat ſed calefacit: q̄re op; vt obſeruet illō. ¶ Et ſi neceſſitas vocat ad fortē infrigidationē: nō erit niſi cū re cui ɔiūgit aut quā pcedit: aut cui ſuccedit res in qua eſt virtus humectatōis ¶ Et ſilr cū vocat neceſſitas ad fortē humectatiōem velocē in ea ſicut aqua carnis et vinū: tūc op; vt adiungat ei: aut antecedat eam aut ſequatur eā illud in quo eſt infrigidatio. ¶ Et ſi fuerit cā ethice apoſtema aut leſio in mēbro: tūc neceſſariū eſt curare ipſum i primis. ¶ Et qui diligit cōponere regimē ei⁹ ex diuerſis modis ɔuenientibus ei in quo febris fit vehemēs valde: tūc neceſſariū eſt vt incipiat et det in potu trociſcos cāforatos et q̄ currūt curſu eorū cū ſirupo acetoſo diluculo in ortu ſolis: ſicut aqua ordei in cancris ſi non abhorret eos: et cum iuleb et aqua granatorum. Et admixtionem mucilaginis pſilij: ſi non fuerit prohibens aliquid propter ſtomachū et alia. ¶ Et regimē infrigidās eſt p illud qd ſciuiſti de potibus infrigidantib⁹ et de olerib⁹ infrigidantib⁹ et trociſcis ſicut trociſci de cāphora et emplaſtris et vnctionib⁹ et his ſimilibus et infrigidatione aeris eorū ita q in hyeme. Si aūt nō tolerat: alleuietur ab eo ignis. Infrigidatio nāq aeris eor eſt melior res. Et ſicut veſtire eū cū ſandalatis et cāphoratis: et facere ipm odorare illud in quo ſunt roſe et cāphora et ſandali: et fruct⁹ frigidi et ſebeſebrā et liliū cū aq̄ roſacea: et vaporatio cum ſudore et balneo. ¶ Et oportet vt nō plongetur retentio emplaſtrorū infrigidantiū valde ſup mēbra propinqua valde membris anhelitus: fortaſſe enim infert illud anhelitui

etvocі nocumentũ magnũ. ¶ Et opꝫ vt declinet ad quietẽ ⁊ ſomnũ ⁊ trãquillitatẽ ⁊ gaudiũ: ⁊ cuſtodiat eger ab eo qđ facit ipm iraſci ⁊ qđ facit ipm triſtari ⁊ qđ facit ipm anguſtiari ⁊ a fame et ſiti lõga. ¶ Emplaſtra infrigidãtia qb⁹ oꝫ eos vti ſunt aromatica. Naꝫ ipſa ſunt propinquiora iuuamẽti ⁊ ꝓprie ſuper pect⁹: ⁊ q̃ ſequũtur ipm: ⁊ ſint infrigidata: ⁊ nõ ſit in eis ſtipticitas. Stipticitas eñi cũ hoc ꝙ ipſa facit accidere ericcationẽ ꝓhibet virtutẽ medicine profundari. ¶ Et opꝫ vt aſſidue ꝑmutatio vt nõ remaneat medicamẽ et caleſiat cũ obſeruatiõe vehemẽtie infrigidationis ei⁹. Nã cum ipm infrigidat vehemẽter non elongat quin debilitet mẽbrũ. ¶ Et qñ eſt ꝓpe mẽbra anhelit⁹ nõ eſt longinquũ quin ipediat dyaphragma ⁊ alia ab emiſſione anhelit⁹ cũ facilitate. ¶ Et de regimie hũe etãte ſunt cibi leues ⁊ fruct⁹ et robub: et vnctiões: et emplaſtra: et odoramẽta: et caputpurgia: et quies: ⁊ trãquillitas: ⁊ vt nõ inferat ei violẽtia in fame aut ſiti.

¶ De rememoratiõe medicinaꝝ infrigidantiũ eos. Ca. 5.

Ille vero que de eis ſunt infrigidãtes aut humectãtes omes ſunt nutritiue: aut vincit in eis nutribilitas ſicut aqua ordei decocta cũ cãcris ex parte cancri. Et opꝫ vt euellant extremitates cancroꝝ ex pedib⁹ ſuis ⁊ corpib⁹ ſuis: ⁊ abluant cũ aqua frigida et ſale bono cum cinere vicib⁹ tribus ⁊ ſupra donec mundificent ⁊ purgent a grauitate ſui odoris: deide decoquãtur in aqua ordei: ⁊ ſicut aqua lactis vaccini de quo extractũ eſt butyrũ: ⁊ ſicut ſucci olerꝫ elixatoꝝ predictoꝝ in capitulis febriũ acutaꝝ ſicut mucillago pſilij ¶ In aceto aũt eſt vehemẽs ericcatio et virtus reſolutionis quare opꝫ vt bibatur cũ eo quod reſiſtit duabus proprietatib⁹. ſ. per commixtionẽ aque multe aut cũ quibuſdã humectãtib⁹ ⁊ lenificantib⁹ ¶ Et proximũ quidẽ eſt vt lac aſine ſit cũ humectatiõe ſua infrigidãs ita vt quidã faciant meliorẽ infrigidationẽ eius ſuper infrigidationẽ lactis vaccini de quo extractũ eſt butyrũ. Verũ ipſum conuenit ei q̃ non habet febreꝫ periodicã: neqꝫ materiã: neqꝫ hũorẽ preparatũ ad putredinẽ: ⁊ opꝫ vt caueatur ſpiſſum lac: et de illis q̃ conferũt eis eſt zuccaꝝ: et cũ ſenſeris putredinẽ accidentẽ ex lacte: tunc ſolue cũ facilitate: ⁊ ſi timueris calefactionẽ: tunc abſtine ab eo aliquot diebus: et cura in ea cũ trociſcis ⁊ aquis fructuũ: deinde itera lac. ¶ Medicine vero infrigidãtes que nõ habent humectationeꝫ ſunt ſicut trociſci noti narrati. ſ. trociſci cãphorati de dactilis ⁊ ſuccis frigidis. ¶ Et ſicut trociſci. ℞. ſpodij boliarmeni. añ. ʒ. iiij. roſarũ. ʒ. vj. ſeminis portulace et citruli ⁊ cucurbite ⁊ karabe oĩm añ. ʒ. iij. fiant ex eis trociſci ⁊ ſit doſis põd⁹. ʒ. ij. ⁊ ſunt boni valde. ¶ Et iterũ alij proximi eis. ℞. arnogloſſe amilli ⁊ gũmi et dragaganti omniũ. añ. ʒ. iij. boliarmeni ſpodij amboꝝ. añ. ʒ. iiij. papaueris. ʒ. v. roſaꝝ ⁊ ſeminis cucurbite ⁊ citruli ⁊ portulace oĩm. añ. ʒ. vj. granoꝝ cydonioꝝ excorticatoꝝ ⁊ ſemis melonis ⁊ cucumeris oĩm. añ. ʒ. vij.

ſucci liquiritie pondus.ʒ.x.ↄficiant cū mucillagine pſilij. ¶ Unctiones vero et epitbimata: et emplaſtra infrigidantia: et odoramēta et caputpurgia infrigidantia ſunt illa q̄ tu ſciuiſti. ¶ Et meliores vnctiones ſunt cū oleo de cucurbita: et de papauere: et nenufare: et ſalicibꝰ: et violis. ¶ Stratꝰ aūt infrigidantes et hūectātes ſunt q̄ ſunt plani valde de corijs aſperſis aqua roſ. aut de genere eiꝰ qđ fit in tabaſtren. ꝛ ſit impletio eiꝰ illud qđ non calefacit imo ſit de genere lini pectinati et renouati aſſidue. ¶ Aut ſit ſtratꝰ de corijs q̄ iam ſunt īpleta aqua poſtquā ſint ſup ea rectificatiōes que applanent aquā bene et ꝓhibeāt eiꝰ inequalitatē: et ſit ſtratꝰ ꝓpe aquas ꝛ curſus earū: ꝛ ſub eis folia arborū frigidaꝝ ꝛ humidaꝝ ſcʒ de ſalicibꝰ ꝛ ſemperuiue: et olera humida et odorifera frigida ſicut roſe ꝛ folia arborum frigidaꝝ et preputia vitis ꝛ his ſimilia.

¶ De rememoratione medicinarum humectantium eos. Cap.6.

Illaꝝ quidē q̄ ſunt cū infrigidatione rememoratio iam preterijt. ¶ Et reſtat nūc ↄſiderare in qualitate dandi in potu genera lactis: et lac de quo extractū eſt butyrū: ꝛ in qualitate adminiſtrationis tine ꝛ balnei: et adminiſtratiōe vnguētoꝝ et oleoꝝ ꝛ epithimatū ꝛ reliq̄ regiminis. ¶ Et nos quidē iam docuimꝰ modū dandi in potu genera lactis in ca. ꝓthiſis ꝛ ſiccitatis ſtomachi: quare opʒ vt ſit illđ canō. ¶ Et nō eſt lac poſt lac mulieris ſicut lac aſine poſtea lac caprarū cuiꝰ paſcua opʒ eſſe ex herbis ꝛ oleribꝰ frigidis hūidis ſicut ſcis. Nā ipm ꝛ ꝓprie lac aſine eradicat ethicā ſi fuerit ei eradicator: et nō eſt electio ſuper ipʒ niſi ꝓhibeat putredo accn̄s aut expectatio materiei ↄprehēſe. ꝛ lac quidē iuuatiuū ē eis a principio ethice vſq; ad finē eiꝰ: et lac mulieris ſugendo ſumptū ↄueniētiꝰ eſt oībꝰ: ꝛ canon in dādo in potu lac de quo extractū eſt butyꝝ ē ꝓximus illi iteꝝ: ꝛ melius quidē eſt vt incipias a.ʒ.x. vſq; ad .xxx. ꝛ qđ eſt ſupra eas ſi fuerit virtꝰ adiuuās ꝛ tibi ineſt vt ↄmiſceas cū eo aliq̄d de trociſcis infrigidātibꝰ: ꝛ tibi ineſt vt addas ſupra ſummā p̄dictā in potione prima et poſtrema ſi fuerit potēs virtꝰ ſuper digeſtiōe. ¶ Tina aūt illa eſt melior q̄ eſt tepida in qua nō eſt caliditas multa: et eſt cū hoc cū virtutibꝰ oleꝝ ꝛ herbaꝝ infrigidātiū ꝛ humectātiū: ꝛ nō ſit ita vt rorificet: nedū q͏̄ ſudare faciat: et nō lʒ vt vapor tine ſit calidus: ꝛ ſi non eſſet qđ ꝓhiberet adminiſtrationē tine frigide: nō eligeret̃ ſup eā. Ueꝝ qđ ꝓhibeat ab hoc ē debilitas corporꝝ eoꝝ: et eoꝝ extenuatio. In primis ꝟo rebꝰ fortaſſe ſanat eos illđ. Uerū debilitatē corpis ſanat iā illđ cū infrigidatiōe pauca quā facit in ↄplōne eiꝰ q̄ poſſibile eſt vt curet̃. ¶ Qđ ſi fuerit debilius illo timetur q͏̄ cadāt in ethicā ſenilē ꝛ illud ſm minꝰ. Uerūtamē cū illo tardat̃ magis tp̄s mortis: ꝛ fortaſſe viuit cū ea tēperie cui eſt q̄titas: ꝛ multotiēs q̄ dē eſt rectior ꝑmutatio eiꝰ ad illā ethicā. ¶ Illud aūt in quo ſumꝰ de relatiōe tine rectiꝰ eſt vt fiat inceptio in ea cum

aqua q̄ eſt calidũ ad terminũ: ⁊ fiat gradatio ad frigidã ⁊ ad tẽpe-ratã frigidam tolerabilẽ. Hec em̄ gradatio facit corpus ſuſceptibile aque frigide: cũ leſio nõ fiat niſi per aduentũ cõtrarij in cõplexione ſubito: ⁊ iterũ corpus acquirit ex aqua calida ſimilitudinẽ teneritatis ⁊ tolerat cũ ea aquã frigidã. Et ſi iteretur tina in die tribus vicibus erit rectũ: ⁊ opꝫ vt adminiſtretur cũ facilitate vt nõ cadat virtus: ⁊ ſi ſumpſerit aquã ordei ante tinã duabus horis erit cõueniẽs: ⁊ ſi p̄mittat tinã poſt emulſionẽ lactis ſup corp⁹ ei⁹ ſꝫ qđ dicemus vt dilatet tina meatus cibi: deinde ſuſcipiat aquã ordei ⁊ que ſunt ei ſimilia: poſtea expectet: deinde adminiſtreť aqua tine vt dilatetur cibus erit bonũ. ¶ Et adminiſtreť poſt tinã ⁊ balneũ inunctio cũ oleis infrigidãtib⁹ ⁊ humectantibus: ſicut oleo viol'. ꝓprie quã-do factũ eſt ex oleo de cucurbita: ſil'r oleo nenufarino: ⁊ oleo de cucurbita. ¶ Et ſi p̄muteť poſt tinã ad illđ qđ eſt decliui⁹ ad frig⁹ parũ tolerabile deiñ inungať. ¶ Et ſi p̄mittať inũctio ⁊ feſtineť: deiñ ingrediať aquã frigidã parũ erit rectũ ⁊ illđ ſm tolerãtiã ⁊ nõ ẽ malum gradari in eo. ¶ Et melior quidẽ hora ꝓ hui⁹ actiõis eſt poſt digeſtionẽ cibi: ⁊ ſi poſſibile ẽ vt ſubmergať poſt tinã calidã in aq̄ frigida ſubito abſq; gradatiõe eſt magis vltimũ ex p̄te cure: ⁊ magis forte ex p̄te timoris. ¶ Et effuſio ei⁹ cũ facilitate ẽ minoris timoris q̄ ſubmerſio infirmi in ea ſubito ⁊ minoris iuuamẽti: ⁊ ſit frigus ſm quãtitatẽ frigoris aq̄ eſtatis q̄ eſt inter tepidã ⁊ illã q̄ eſt vehementis frigoris. Et ſi p̄mittať emulſio lactis ſup mẽbra ſua ſi nõ fuerit debilis: aut eius qđ mixtũ eſt aq̄ ſi fuerit debilis: deiñ ſi adminiſtretur tina erit rectũ. Nã emulſio lactis ſup corp⁹ ẽ vehemẽtis humectationis: ⁊ genera q̄dẽ lactis bona ad emulgendũ ſunt p̄dicta: et opꝫ vt emulgeanť ex vbere. ¶ Et digni⁹ ẽ vt fiat fixio ſup inũctionẽ fricãdo ex medicinis p̄dictis corpori toti ⁊ iũcturis. Ingreſſio aũt balnei nõ cõceditur ei: niſi fuerit ita ne ſudare faciat: neq; igniat neq; alteret anhelitũ: ⁊ ſit calidũ aq̄ eius minus calido ſui aeris ⁊ ſit caliditas aque ei⁹ ita vt delectet ⁊ nõ ledat ⁊ nõ faciat ſudare: ⁊ q̄ñ nõ eſt in corpore ei⁹ materia p̄parata putredini ⁊ ꝓprie cũ illđ eſt ⁊ nõ digeſtus eſt cib⁹: immo opꝫ vt ſit illud cũ volũtas eſt vt expandatur digeſtũ ei⁹ in corp̄e: ⁊ nõ ꝓlõget morã ei⁹ in eo immo ſeparať ab eo velociter: ⁊ q̄ñ ſeparať ab eo ſumat aliq̄d de humiditatib⁹ ⁊ de ſorbitionib⁹ q̄ nõ nocẽt ei factis ex ordeo ⁊ lacte: ⁊ q̄ñ accidit ei i balneo ſitis ſedet eã cũ aqua ordei ⁊ aqua alraib ⁊ lac ſit lac aſine: ⁊ opꝫ vt ſit introit⁹ in balneũ: deinde exitus ei⁹ ab eo ſcđm modũ vt nõ ſit labor in eo omnino. Et iã enũciauimus illud in locis alijs ⁊ iterabimus de illo conditionem. ¶ Oportet vt permutetur ad balneum in lecto portato in quo ſunt ſtrati ſtratus ingenioſe: ita vt perueniat cum eo ad primam domũ: ⁊ permutetur ad illud quod ex duobus pannis factum eſt plenũ lana vel coto ⁊ dr̄ grece pedetolene qđ cõueniẽs eſt balneo ⁊ exuatur veſtimẽtis ſuis in ea: aut in media ſi

non fuerit calida: ꝛ non moretur in aliqua earũ niſi quãtitate ꝑmutationis ꝛ anhelitib⁹ paucis: ꝛ iã exutus veſtimẽtis: deinde ingrediatur ad domũ ſcd̃am ꝛ tertiã: verũtamẽ nõ ſit vehementis caliditatis ꝛ ſtet in ea quãtitate qua tolerat tinam. ¶ Hoc eſt illud qd̃ dictum eſt ꝛ qd̃ magis eſt dilectũ mihi eſt vt ſit tina eius in domo media tẽperata. ¶ Cũ ergo ſeparat̃ a tina frigida cooperiat̃ mantili aut farca habẽte duas tunicas: ꝛ ꝑmutet̃ ad ſtratũ ſuum ꝛ lectũ ſuũ cũ ſua ſabana: ꝛ exiccet̃ ſudor eius cum mantili ꝛ inungatur ꝛ cibet̃.

¶ De cibatione habentium ethicam. Ca. 7.

Oportet vt ſeparet̃ in eis cib⁹: ꝛ nõ cibent̃ in ſaturitate eorꝫ vice vna. Ampli⁹ meli⁹ q̃ cibãtur eſt aq̃ ordei: ꝛ ordeũ: ꝛ panis triti ci abluti infuſus in aqua frigida. ¶ Et gñа lactis cũ ab eis nõ prohibet aliq̃d eorꝫ q̃ diximꝰ. Et lac vaccinũ de quo extractũ eſt butyꝝ qm̃ eſt plurimi nutrimẽti: ꝛ almes: ꝛ cucurbita: ꝛ de fructib⁹ melões paleſtini ꝛ ſunt alraki cognominati apd̃ nos indi: ꝛ qñ ſentit rectificationẽ: tũc nõ ẽ malũ cibare ipꝫ caſeo hũido nõ ſalito: ꝛ ſi vꝫ tus debilitatur nõ eſt malũ vt cibet̃ iure iſſidebegi cũ coriãdro hũido decocto cũ eis q̃ ſunt ſicut alduragi ꝛ alteiugi. ¶ Et fortaſſe opꝫ vt det̃ eis in potu aliq̃d vini ſubtilis ꝑmixti cũ aqua multa. ꝛ fortaſſe ẽ neceſſariũ vt cibes cũ moſos ex carne alduragi ꝛ alteiugi: ꝛ alcubugi ꝛ pulli ꝛ hoſune acetoſo aut ↄgelato acetoſo ex carne hedi aut carne vaccina qñ eſt illic fortitudo digõnis: ꝛ acetũ almoſes ꝛ cõgelati eſt iuuatiuũ eis ꝛ cõfortatiuũ in hac diſpõne: ꝛ fortaſſe nõ ẽ excuſatio ab aqua carnis ꝑmixta cũ ſirupo de fructib⁹ frigidis acetoſis aut vitello oui ſorbilis: ꝛ qñ ꝓlongat̃ cũ ea debilitas ad ſyncopim eſt neceſſe vt cibent̃ aq̃ carnis accepta ex laterib⁹ hedi cũ ſale pauco q̃ colet̃ ꝛ fundat̃ ſuꝑ eã q̃rtũ totũ ei⁹ ẽ de aq̃ maloꝝ ꝛ q̃rtũ eſt decima ei⁹ de vino odorifero ꝛ potet̃ tepida. ¶ Aqua vꝫo frigida q̃ nõ ẽ valde vehemẽtis frigoris nõ eſt malũ ſi in potu det̃ eis: ſi nõ fuerit debilis: aut aliq̃d ꝓhibẽs. Et illd̃ ꝓhibẽs: aut erit apa ſub hypocũdrijs: ãt erũt in corꝑe toto chimi putridi ꝛ chimi crudi q̃ oẽs digõne indigẽt ꝛ non apparet ſignũ digõnis. Qd̃ ſi appareat timor erit minor ꝛ ſilr ſi fuerit ethica ꝑmutata ex ſirſen: ãt ſirſen naꝫ cũ hac meli⁹ ẽ vt iterdicat̃ pot⁹ aq̃ frigide q̃ cũ alijs. ¶ Ethica eñi cũ ſuꝑuenit egritudinib⁹ deſtruẽtibus virtutẽ mollificãtibus eã areꝫ facientibus oſſa ꝛ carnẽ ſuperuenit debilitati. Cũ ergo ↄiũgit̃ ei ſuper debilitatẽ poſt ſumptionẽ aque frigide nõ morat̃ q̃n cadat i genus alterius ethice q̃ cõicat huic generi in ſiccitate: ꝛ diuerſificat̃ ei in calore ꝛ frigore: ꝛ nõiat̃ ethica ſenectuti ꝛ ethica ſenij. ¶ Et illa q̃deꝫ ẽ egritudo ſeua i q̃ innat⁹ calor iã deſtruct⁹ eſt. ¶ Et ſilr aq̃ vltimi frigoris ꝛ plurimi nocet eis in omni diſpoſitione: ꝛ corrũpit innatum calorem mẽbrorum eorum radicalium: ꝛ fortaſſe feſtinat cum eis: aut permutat eos ad modum alium ethice.

¶ De ſuccurrendo dipoſitionibus ſequentibus ethicam. Ca. 8.

DE illis eſt ſyncopis: et iam diximus regimen in hoc multotiens. ¶ Et de illis eſt flux⁹ vētris: et oportz vt curet et ſuccurrat ei. Nā in hoc eſt timor magn⁹. ¶ Et de curis ei⁹ in primis eſt vt ſit aqua ordei eorum aqua ſauich: et ponat in aqua ordei eorum miliū torrefa-ctū et gūmi aut lentes elixate iterate: aut lac decoctū cū lapidibus aut cū igne ſolo donec cōſumatur eius aquoſitas et pprie cū milio. ¶ Et potēt hos trociſcos. R. boliarmeni. ℥. v. caſtanee torrefacte roſ. oim. an. ℥. iiij. ſpodij karabe amborum oim. an. ℥. iij. ſeminis aceto ſe excorticati granorum beberorum oim. an. ℥. vj. fiāt trociſci cū ſucco cy-doniorum: et def in potu aqua pirorum in mane et apud ſomnū: et detur in potu pſiliū torrefactū: et ſimiliter ſuffuf de ſpodio in quo eſt bdelliū de me cha eſt iuuatiuum valde. ¶ Et ſi peruenit ad excoriationē curetur excoriatio cū clyſteribus q̄ ſcis quoniam illud eſt cōueniens.

¶ De ethica ſenectutis. Ca. 9.

OCurrit conſuetudo vt dicāt ethicā ſenectutis poſt febrez ethi-cam et noſ etiā incedam⁹ via cōſueta. ¶ Intētio itaq; ethice ſenectutis eſt dñium ſiccitatis ſup cōplexionē abſq; febre: et qñq; fit cū equalitate in calore et frigore et illð eſt ſm min⁹: et qñq; fit cū frigo re: et noīatur hec diſpoſitio ſenectus et ethica ſenij qm corpori accidit in hora ſenij illð qð accidit in illa hora ð adulbul et ſiccitate. ¶ Et ſenes quidem ſunt velocioris caſus in ea q̄ iuuenes: et iuuenes velo cioris caſus in ea q̄ pueri lz accidat in iuuenib⁹ et pueris. ¶ Et cā faciēs cadere in eā: aut eſt frigus dominās cū debilitate corporis: quare phibet virtutē nutritiuā ab opatione ſua integra ſicut acci dit iterū in fine vite. Et de hoc capitulo eſt potus aque frigide non in hora ſua: aut ſup debilitatē corporis cū febre: aut diſpoſitione: aut ſucceſſiōe exercitij reſoluētis v̄tutē et aperiētis poros et qð vocat ad attrahēdū aquā frigidā ad viſcera ſubito. Aut vapores mali fri gidi q̄ eleuantur ad cor et infrigidāt cōplexionē ei⁹. Aut caliditas q̄ reſoluit et liquefacit humiditates: quare caliditas innata debili tatur et ſuccedunt frigus et ſiccitas. Et qñq; ſequit euacuationes. Et qñq; attrahit hāc egritudinē ſuperfluitatis in infrigidādo pa tiens febres cū eisque bibunt et emplaſtrātur. ¶ Et hec qdē egritu do quando confirmatur non curatur: et ſi eſſet ei ingeniū: eſſet mor ti ingenium.

¶ De ſignis. Ca. 10.

IN iſtis vident ſigna alduburen et exiccationis: et non videt in eis incenſio et inflammatio; immo fortaſſe inueniuntur frigi-di tactus. ¶ Et eorū pulſus nō eſt ſicut pulſus habentium febres ethicas immo eſt tardus paruus et rarus: niſi fortis fiat debilitas qm tunc incipit pulſus fieri frequēs et proprie in illis quibus aduenit hoc ex potu aque frigide. ¶ Et qñq; eſt vrina eorum alba ſub-tilis aquoſa. Et ſunt in diſpoſitionibus ſuis ſicut ſenes.

¶ De curatione ethice ſenectutis. Ca. 11.

NOn adhibetur hec cura niſi cum nondum confirmata eſt: et ſperatur ꝙ non confirmetur: ⁊ cũ confirmata eſt: ſperatur vt poſtponatur perditio parũper. ¶ Et canon quidem in curatiõe eorum eſt calefactio ⁊ humectatio. ¶ Et ex humectatiõe ſunt balnea ſm quod ſciuiſti que non adminiſtrentur niſi poſt digeſtionẽ: nam ſi ipſa adminiſtrentur ſucceſſione comeſtionis faciũt cadere virtutem. ¶ Et clyſteria facta ex capitibus ⁊ pedibus ⁊ cicere contrito ⁊ ficubus cũ melle ⁊ camomilla: de quo adminiſtreẜ quãtitas medie libre cum. ℥.ij. olei ſiſamini ⁊ aliquantulo olei de ben. ¶ Et adminiſtretur fricatio ſuper cibationẽ ⁊ lac coctũ cũ lapidibus eſt vehemẽtis iuuamenti eis: ⁊ mel eſt vltimum in iuuamento eoꝝ ſicut eſt vltimũ in nocumẽto hñtiũ febrẽ ethicã. ¶ Et omnis cibus humectãs facilis penetrationis velocis deſcenſionis in quo nõ eſt viſcoſitas ſicut aqua carnis ⁊ vitelli ouorum ſorbilium ⁊ vinum ſubtile odoriferum parue quantitatis eſt vehementer conueniens eis. ¶ Et opꝫ vt obſeruetur humectatio predicta in capitulo ethice. Et miſceaẜ cum ea quod calefaciat ex odoribus ⁊ emplaſtris ⁊ vnctionibus fricando ⁊ cibis alijs.

¶ Tractatus Quartus de febribus peſtilentialibus: et que ſunt homogenea: et variolis: et morbillo.

¶ De febre peſtilentiali. Cap. j.

QUando accidit aeri quod docuimus te in libro vniuerſalium ſicut accidit aque de alteratione in qualitate ſua ad colorẽ ⁊ frigus: ⁊ de alteratione in natura ſua ad profundationem ⁊ putredinem: ſicut profundatur aqua: ⁊ fetet: ⁊ putreſit. ¶ Et ſicut aqua nõ putreſit vllo modo propter ſuam ſimplicitatem: imo propter illud quod admiſcetur ei de corporibus terrenis malis que permiſcentur ei: ⁊ accidit toti qualitas mala. Similiter aer non putreſcit vllo modo propter ſuam ſimplicitatem: immo propter illud quod admiſcetur ei de vaporibus malis qui permiſcentur ei: ⁊ accidit toti qualitas mala. ¶ Et quandoꝙ eſt illud cauſa ventorum deferentium ad locum bonum fumos malos ex locis fetidis in quibus ſunt valles profunde ⁊ corpora exiccata in ꝓlio aut occiſa non ſepulta neꝙ tumulata: et fortaſſe eſt cauſa propinqua loco in quo venit. Et quandoꝙ accidunt putredines in interioribus terre ꝑpter cauſas quarũ euentus ignoraẜ: ⁊ nocere faciũt aquã ⁊ aerẽ. ¶ Et febres quidẽ accidẽtes cã aeris ſicci: fiũt iterũ cã vt eueniãt febres colerice. Peſtilẽtiales vero fiunt ex aere turbido ⁊ humido: ⁊ febres in aere humido ſunt pluris euent⁹: ſꝫ ſunt minoris acuitatis ⁊ longioris ſpacij. In eſtate vero ſicca pauce pluuie ſunt minoris euentus ⁊ maioris acuitatis et velocioris ſeparatio-

nis:et meliora tpa ſunt q̄ ſeruant materiā ſuā. ¶ Et principiū oīm hoꝝ ſunt forme ex formis celi faciētes eſſe neceſſariū illō cuius aduent⁹ ignorat̄:lȝ ſint q̄dā q̄ dixerunt in eo aliq̄d non ꝓportionatuȝ ad cām eius:imo opȝ vt ſcias ꝙ cauſa prima longinqua ad illō:et qn̄ faciunt neceſſario virtutes agētes celeſtes ꝛ ꝟtutes patiētes terreſtres humectationē vehemētē aeri expellūtur vapores ꝛ fūmi ad ipm̄: ꝛ ſpargūtur i ipō:et putrefaciūt eū cū caliditate debili. ¶ Et qn̄ fit aer ſm hūc modū venit ad cor:quare corrūpit ꝯplexiōeȝ ſpūs q̄ eſt in ipſo ꝛ putrefit qō circūdat ipm̄ de humiditate:ꝛ accidit caliditas egreſſa a natura:ꝛ ſpargit̄ in corpe:tunc per cām ſuā erit febris peſtilētialis:ꝛ cōicat multitudini hoim q̄ iterū hn̄t in ſeipſis ꝓprietatē preparationis. Agēs em̄ ſolū cū peruenit ꝛ patienti non eſt preparatio nō accidūt actio ꝛ paſſio. ¶ Et p̄paratio corpoꝝ ad illud in quo ſum⁹ de paſſiōe eſt vt ſint plena hūorib⁹ malis. Nā mūda nō forſitan patiūtur ex illo:et corpa debilia iteꝝ patiētia ſunt ex ea. Sicut illa q̄ multiplicāt coitum:et corpa dilatatoꝝ pororum: humida:multe balneatiōis.

¶ De ſignis febris peſtilentialis. Cap̄. 2.

Hec febris eſt quieta exteri⁹:cō turbans interi⁹:ſm plurimum perdens:ex qua percipit̄ caliditas:ꝛ inflammatio fortis:ꝛ eſt cū ea magnitudo anhelit⁹:ꝛ eius exaltatio:et cōſtringit̄ multū ꝛ curtat̄ multū:et frequentat̄:ꝛ vehemētia ſitis:ꝛ ſiccitas lingue.et qn̄qꝫ fit cum nauſea aut caſu appetit⁹:ꝛ ſi nō reſiſtit̄ ei cū comeſtione violēter interficiet eū:et dolor oris ſtomachi:et magnitudo ſplenis.et anguſtia vehemens:et inquietudo:et fortaſſe erit tuſſis ſicca:et caſus ꝟtutis:et peruenit̄ in ea ad ſincopim ꝛ cōmixtionē rationis.et tendit̄ qō eſt ſub hyppocundriis.et fiūt cū ea vigilie et mollificatio corpis ꝛ tepor:et quādoqꝫ accidit cū ea botbor ſubalbida ꝛ rubea: ꝛ qn̄qꝫ eſt velocis occultatiōis:et accidūt cola et vlcera:ꝛ fit pulſus ſm plurimū frequens:et paruus:et fit vehemēs ſm plurimū in nocte:et quandoqꝫ accidit eis diſpoſitio ſicut hydropiſis:et flux⁹ ventris colere et alioꝝ:et eſt egeſtio eius lenis feda non naturalis. Et qn̄qꝫ eſt melancolia ꝛ plurimū eius eſt ſpumoſum fetidū.

¶ Et eſt in illa aliq̄d de genere eius qō liquefit:et eſt vrina ei⁹ aquoſa colerica melancolica: et multotiēs enomūt melancoliā. Coleraȝ vero plus illa:et ſudant ſudore fetido. ¶ Et hec ēdē febris incipit cum accidentib⁹ p̄dictis cū fortitudine ſua ꝛ venit res ei⁹ ad ſincopim ꝛ frigus extremitatū ꝛ ſpaſmū et alcuzeȝ. Et qn̄qꝫ eſt de his febribus peſtilentialib⁹ in qua non percipit eger nec tangēs ꝓpiqu⁹ multitudinē caloris:ꝛ nō alterat̄ pulſus et aqua magna alteratione:ꝛ cū hoc ipſa eſt interficiēs velociter:et heſitāt medici in eſſe ei⁹ ꝛ plurimū quoꝝ anhelitus fetet exiſtis ꝛ ex primis moriunt̄: nā putredo eſt iā ꝯfirmata in corde.

¶ De ſignis peſtilentie aeris. Cap̄. 3.

De illis q̄ ſignificāt peſtilentiā de reb⁹ q̄ currūt curſu cauſaꝝ eſt vt multiplicenť rboioni ⁊ aſubub in principijs autumni ⁊ inebul: nā indicant peſtilētiā indicatiōe cauſe. ¶ Et qn̄ multiplicatur auſter ⁊ ſubſolanus in lenif dieb⁹ aliquot. Et quotiens videris turbiditatē aeris ⁊ nebuloſitatē ei⁹: ⁊ exiſtimaueris pluuiā: ⁊ inueneris aerē vacuū ſiccū ⁊ nō pluit: tūc ſcias qꝫ ꝯplexio hyemis erit corrupta. ¶ Peſtilentiā aūt eſtiuā malignā malā ſignificat paucitas pluuie in vere cū frigore: deīde multiplicať auſter ⁊ conturbať aer aliquot dieb⁹: deinde clarificať poſt hebdomadā vnā nō ſupra ⁊ accidit frig⁹ in nocte: in die calor eſt vehemēs ⁊ ꝑfocatio ⁊ cōturbatio ⁊ caliditas: tunc iā venit peſtilentia: et expectātur febres peſtilentie ⁊ variole et his ſil̄ia. Et ſimiliter qn̄ eſtas non ē vehemētis conturbationis habens mutatiua alterata et iā preterierūt in autūno aſubub ⁊ ignes ⁊ vebizim ⁊ alia: eſt ſignū peſtilentie ⁊ aliorū. ¶ Et ſimiliter qn̄ videris aerē alterari in die vno multis vicib⁹ et clarificať aer die aliquo: ⁊ oriť ſol clar⁹ ⁊ ꝯturbať die alio: ⁊ oriť in velaminib⁹ nebule q̄ eſt vt puluis: tunc indica qꝫ peſtilentia accidet. ¶ Signa q̄ ſunt ſm̄ ſemitā ſocietatis cauſe ſunt. verbigratia. vt videas ranas iā multiplicari: ⁊ videas reptilia generata ex putredine iā multiplicari: et de eis q̄ ſignificāt illū eſt vt videas mures ⁊ alia lia q̄ habitāt ſub terra fugere ad ſuperficiē terre ⁊ exire manifeſte: ⁊ videas animalia male nature ſicut alakalili et ei ſil̄ia fugere ex nidis ſuis: ⁊ ire ab eis: et fortaſſe dimittūt oua ſua.

¶ De curatiōibus febriū peſtilentiaꝝ. Cap̄. 4.

Summa curationis eaꝝ exiccatio. Et illō cū flobothomia ⁊ ſolutiōe ventris ⁊ oꝫ icipiať in ea ad euacuādū. Si aūt materia vicēs fuerit ſanguinea fiat flobothomia: ⁊ ſi fuerit hūores alij euacueňť. ¶ Et opꝫ vt infrigides domos eoꝝ ⁊ rectifices aeres ipſaꝝ. Domoꝝ aūt infrigidatio fit vt valleňť fructib⁹ odoriferis frigidis ⁊ extremitatib⁹ arboꝝ frigidaꝝ ⁊ linimētis et roratiōib⁹ vel delibutionib⁹ ſumptis ex fructib⁹ frigidis odoriferis ⁊ ex cāphora ⁊ aqua ro. ⁊ ſandalis: ⁊ roreť dom⁹ eoꝝ oī die aliquotiēs ⁊ ꝓprie cuꝫ aqua roſ. et de ſalicib⁹ et nenufare: ⁊ ſi fuerint in domo manationes et roratiōes aque erit medi⁹. Aeris vero rectificatiōeꝫ dicā. ¶ Et adminiſtreňť eis trociſci de cāphora: ⁊ robub frigida: et aqua lactis acetoſi: ⁊ lac acetoſum ablato butyro: et aqua roſ. in qua diſſolutū eſt ſerū acetoſuꝫ bonū ⁊ acetū cū aqua iteꝝ: ⁊ aqua frigida p̄ima ſubito eſt iuuatiua valde: pauca aūt ꝯſequēter exhibita fortaſſe excitat caliditatē. ¶ Qđ ſi res ꝓlongeť ad hoc vt tendanť hyppocundria et infrigideňť extrema ⁊ ꝓlōgenť vigilie et ꝑmixtio mētis: et vides pect⁹ ⁊ qđ eſt ſuꝑ ip̄m eleuari ⁊ deſcēdere: tūc neceſſe eſt adminiſtrare regimē trahēs caliditatē exteri⁹. ¶ Et qn̄ cadit ij appetit⁹ reſtaureť ad comeſtionē. Nā p̄imi eoꝝ q̄ viriliter agūt ſuꝑ illud et comedūt violēter abſoluūtur ⁊ viuūt. Et neceſſe ē reſtaurare eos ſuꝑ cibum.

et oportet ſint cibi eorũ ex acetoſis et deſiccatiuis: et ſint pauce q̃titatis. Cibi nãq; eorũ ſunt iterũ mali q̃re nocet eorum multitudo inquãtũ fit additio: et nocẽt inquãtũ ſunt mali. ¶ Rectificationis aũt peſtilentie ps eſt ſm ſanos q̃ ſunt in ea et ps ei9 eſt ſm ſanos et egros.

¶ In illa vero q̃ e ſz ſanos intẽtio ẽ vt exiccet aer: et fiat boni odoris: et phibeat ei9 putredo cũ q̃cũq; re ſit: et rectificet cum xiloaloe crudo et ambra et thure et muſcho et coſto dulci et ſtorace et ſandaraca et aſſa et gariofilis et maſtice et glutino albo tin et laudano et melle et croco et bũcbũ et cupreſſo et iunipero et aluſnẽ et lauro et cipis et ſquinãto et ſauina et acoro et galia et amigdalis amaris et aſſaro. Et q̃ñq; fiũt ex iſtis cõpoſita: et a ſpgat dom9 aceto et aſſa. ¶ Scõm ſanos vero et iterum febricitantes et egros eſt ſuffumigatio cum ſandalis et cãphora et corticib9 granatorum et myrto et malis cydonijs et hebeno et alſegi vel alkelkengi et tamariſco et ribes: et oportet multiplicet ſuffumigatio.

¶ De pſeruatione peſtilentie. Capitu. 5.

Oportet vt extrahãtur a corpe humiditates ſupflue: et incline regimẽ ei9 ad exiccationẽ ex oi mõ et ex minoratõe cibi. Ni ſi exercitio. Op3 eñi vt nõ adminiſtretur. Neq; balneũ3. Neq; vina Neq; toleret ſitis. Et rectificet aer cũ eis q̃ diximus: et declinet cib9 ad acetoſa: et minoret ex eo: et ſit caro q̃ adminiſtratur decocta in acetoſis: et ſumat de albehel et alcharis et almoſos factis cũ aceto et abſq; aceto cũ ſumach et aq̃ agreſte et aq̃ limonis et aq̃ granatorum et cõdita in aceto iuuatiua ſunt et pprie capparis aceto ꝯdita: et algelentabin ex illis eſt q̃ cõferũt et prohibẽt ab eis putredinẽ: et de illis q̃bus ex ea fit euaſio: eſt adminiſtratio tyriace et mithridati añ eã cũ reliquo regimine bono: et de medicamine facto ex aloe et croco et myrrha ſumatur omni die circiter. ʒ. i. q̃m eſt iuuatiuum.

¶ De variolis. Capitulum. 6.

Quandoq; accidit in ſanguine ebullitio ſm ſemitã putredinis cuiuſdã de gñe ebullitionũ q̃ accidũt ſuccis: et talia q̃dez accidẽtia fiunt p eã ita vt ptes eorum abinuicẽ diſcernãt. ¶ Et de hoc eſt cuius cã eſt res quaſi naturalis faciẽs ebullitionẽ ſanguis qua putrefit ab eo illud qõ admiſcet ei de reliquijs nutrimenti ſui mẽſtrualis qõ eſt in pgnatione: aut generat in ea poſt illud ex cibis feculentis et malis de illis q̃ rarificãt ſubſtãtiã eius: et faciũt eã ebullire donec fiat ei ſubſtãtia recta fortior prima et magis apparẽs: ſicut illud qõ natura efficit in ſucco vue ita q̃ rectificat ipſum faciẽdo vinũ ſimilis ſubſtãtie: et iã putruit ſpuma aerea et fex terrena.

¶ Et de hoc eſt cui9 cã eſt res adueniẽs extrinſecus ebullire faciens occulta q̃ permiſcet humores cũ ſanguine cõmixtiõe exiſtẽte in diſpoſitiõe ebullitiõis et ſtationis ſub ſole: ſicut accidit apõ alterationem tpis et pprie veris ab eo qõ ptinet ei de qualitatib9 et ordine.

¶ Et variole q̃dẽ et morbillus ſunt de ſumma egritudinũ aduenientiũ: et multiplicant in ſucceſſiõe auſtrinorũ q̃ñ multiplicat eorum pflatus

tio. ¶ Et corpꝰ q̇dē variolis ꝑparatū eſt illō qō eſt calidū ⁊ hūidū: ⁊
ↄturbate hūiditatis ꝓprie qō parū extrahit de ſanguíe p̲ flobotho
miã. ¶ Et ō cibis ſunt cibi q̇ faciūt cadere ī variolas velociter: ⁊ ꝓ
prie qñ nō ſunt ↄſueti: ⁊ adminiſtrāt ſup eos medicine: ⁊ cibi calefa
ciētes ſicut lac: ⁊ ꝓprie camelaꝝ ⁊ equaꝝ cū multū replet ex eis ille q̄
nō aſſuetꝰ eſt eis: deinde bibit vinū plīmū aut medicinas calidas.
¶ Et variole q̇dē ſunt q̄ſi modꝰ q̇dã criſis. ¶ Et plīmū q̇dē accidūt
variole infantibꝰ: deinde iuuenibꝰ: ⁊ minorat eaꝝ euētꝰ in ſenibꝰ niſi
ꝓpter cauſas fortes: ⁊ ī regionibꝰ vehemētis caliditatis ⁊ hūidita
tis: ⁊ eaꝝ euētꝰ ī corꝑibꝰ hūidis eſt pluſq̄ ſit ipſaꝝ euētꝰ in corꝑibꝰ
ſiccis: ⁊ eaꝝ euētꝰ in vere plꝰ eſt q̄ ipaꝝ euētꝰ in hyeme: ⁊ poſt ver in
fine autūni ⁊ ꝓprie cū p̄cedit eſtas calida ⁊ ſicca ⁊ fuerit ille autūnꝰ
calidꝰ ⁊ ſiccꝰ. ¶ Et variole nō accidūt in cute ſolū ⁊ in eo qō ſeq̇t illō
qō appet: imo accidūt in oībꝰ mēbris ſilr ꝑtiū appentibꝰ ⁊ occul
tis ita q̄ velaminibꝰ ⁊ neruis. ¶ Et qñ appent variole faciūt icur
rere pruritū: deinde appent res ſicut capita acuū ſilia milio: deinde
egrediūt ⁊ īplent ſanie: deinde euacuant ⁊ fiūt cruſte diuerſoꝝ colo
rū: deinde cadūt. ¶ Et fortaſſe ꝑmutant variole ad flegmonē ⁊ eſſe
re ⁊ ad dubellati q̄ aggregat ſaniē. ¶ Et plīmū q̇dē cū appent hñt
colorē flegmonis. Uerūtñ qñq3 egrediunt ſꝫ colores diuerſos cine
ritie ⁊ violacee ⁊ nigre. ¶ Uariole eñ ſunt ſpēs ⁊ colores. Nã de eis
ſunt albe: ⁊ de eis citrine: ⁊ de eis ſunt rubee: ⁊ de eis ſunt virides: ⁊
de eis ſunt violacee: ⁊ ō eis ſunt ad nigredinē decliues. Et virides q̇
dē ⁊ violacee ſunt male. ⁊ quāto plꝰ addit declinatio ad nigredinē
tāto eſt deteriꝰ: ⁊ q̄to plꝰ ſunt decliuiores ad illō tāto plus ſunt de
cliuiores ad malitiã. ¶ Et albe q̇dē ſunt meliores et ꝓprie qñ ſunt
pauci nūeri: magne q̄titatis: facilis exitꝰ: pauce āguſtie: debilis fe
bris: ⁊ videbis febrē minui cū eaꝝ appitiōe ⁊ ipſaꝝ egreſſiōe: ⁊ ē p̄n
cipiū exitꝰ earū in tertio ⁊ qō ei approximat. ¶ Et poſt illas ſunt al
be magne pluris nūeri ꝓpinq̄ abſq3 ↄtinuatiōe. Nã ille q̄ ↄtinuant
adinuicē ita vt ↄtinuāt ī fruſto magno carnis hñtes latera aut ro
tundã formã ſunt male. Et ſilr iteꝝ duplices magne ī vētre vniꝰ q̄rū
eſt variola alia. ¶ Albe ꝟo ꝑue dure ꝓpinque difficilis exitus lꝫ fa
ciãt exiſtimari in p̄ncipio rei ſalutē: tñ timet in eis q̄ difficilis fiat
eaꝝ maturatio: ⁊ fiat cū eis mala diſpō egri: ⁊ ꝑueniat p̲ eas ad ꝑdi
tionē: qm cã in eis eſt groſſitudo materiei. ¶ Et de ſpēbus malarū
timoroſarū q̄ plerūq3 interficiūt: ſunt ille q̄ruꝫ diuerſificat egreſſio
nã qñq3 appent: qñq3 occultant ⁊ ꝓprie qñ appent violacee ⁊ ſilr te
naces quaꝝ opatio nō ceſſat a debilitate ꝟtutis ⁊ viridificatione
mēbri ⁊ nigrificatiōe eiꝰ ꝑdūt: ⁊ ſi viriditas ⁊ nigredo q̇bꝰ ſuccedit
reſudatio non faciunt cadere virtutem: immo additur cum eis vir
tus nō ſunt mortifere: ſed fortaſſe cadere faciunt in vlcera et q̄ cur
runt curſu eoꝝ. ¶ Et vt ſit ſe. deinde variole ſaluius eſt q̄ vt ſint va
riole precedētes; deinde ↄſequatur eas et accidat ſuper eas febris.

¶ Et illud quod est quod plurimum conſiderare oportet in eſſe patientis variolas eſt eius anhelitus: et ipſius vox: nam ipſa duo cum remanent bona: eſt res ſalua: et cum videris anhelitum patientis variolas conſequenter ſimiliter patientis morbillum: tunc exiſtima caſum virtutis: aut apoſtema dyaphragmatis. Deinde cum vides ſitim vehementem fieri et anguſtia aſſiduat et ea que apparent infrigidantur et variolarum et morbillorum virides fiunt tunc iam percipit eger mori: et feſtinat illud ſi variole fuerint de genere earum quarum egreſſio et apparitio tardatur. ¶ Et plurimi eorum qui moriunt per variolas moriunt prefocati ex ſinantia. Et quandoque moriunt per caſum virtutis cum raſura inteſtinorum et fluxu ventris. ¶ Et cum videris violaceas de variolis et morbillo profundari: tunc ſcias quod ſuperueniet egro ſincopis. Et quando feſtinat ad mingendum ſanguinem et ſuccedit eis vrina nigra: tunc eſt mortiferum precipue quando eſt illic caſus virtutis. ¶ Et fluxus ventris virilis ſanguineus aut lotiuus non cum caſu virtutis et albumera eſt aliquid de variolis et morbillis. ¶ Et multoties quidem variolatur homo duabus vicibus quando aggregatur materia ad expellendum bis. ¶ Et coloris plumbini ſunt variole quarum bothor in facie et pectore et ventre ſunt pluſque in cruribus et pedibus et ſunt male et ſignificant materiam groſſam que non expellitur ad extremitates.

¶ De ſignis apparitionis variolarum. Ca. 7.

Quandoque antecedunt apparitionem variolarum dolor dorſi: et pruritus naſi: et timor in ſomno: et punctio vehemens in membris corporis et grauitas comunis: et rubedo in colore faciei et oculi, et lachryme: et inflamatio: et multitudo alicum: et ſaltus cum conſtrictione anhelitus: et raucedo vocis: et groſſitudo ſputi: et grauitas capitis: et dolor capitis: et caſacam: et exiccatio oris: et anguſtia et dolor in gutture et pectore: et tremor pedis apud reſupinationem et declinationem ad ipſam et cum hoc toto febris concluſa.

¶ De morbillo. Ca. 8.

Scias quod morbillus omnis eſt variola colerica. Et non eſt differentia inter ea ambo in plurimo reliquarum diſpoſitionum: niſi quia morbillus eſt colericus: et quod ipſe eſt minoris quantitatis et quaſi ipſe non pertranſit cutem: et non eſt ei altitudo de qua curetur proprie in principio ſui Variole vero in principio ſue apparitionis eſt eminentia et altitudo: et morbillus eſt minor variolis: et minus accidit oculo quam variole. ¶ Et ſigna apparitionis eius prima ſunt ſignis apparitionis variolarum. Uerum lachryme in eo ſunt plures: et anguſtia: et inflatio vehementior: et dolor dorſi minor quoniam cauſa eius in variolis eſt repletio ſanguinea et extendens venam poſitam inſuper dorſum. Nam generatio variolarum eſt propter multitudinem ſanguinis corrupti et morbilli propter vehementiam malicie ſanguinis corrupti pauci. ¶ Et morbillus ſecundum plurimum egreditur ſubito: et variole aliquid poſt aliquid.

¶ De ſignis ſalutis eius. Ca.9.

SUnt ſicut ſigna ſalutis variolarum. nam ille qui eſt velocis proceſſionis ⁊ apparitionis ⁊ maturationis eſt ſaluus: ⁊ durus et viridis violaceus eſt malus: ⁊ qui eſt tarde maturitatis frequētis ſincopis ⁊ anguſtie eſt pernitioſus: et qui occultatur iterum ſubito eſt malus faciens ſincopim.

¶ De cura. Ca.10.

OPortet in variolis vt incipiatur et extrahatur ſanguis ſufficienter cum conditiones fuerint: ⁊ ſimiliter ſi morbillus fuerit in repletione ſanguinis: ⁊ ſpacium illius eſt vſq; ad quattuor. ¶ Sȝ quādo procedunt variole: non opȝ tunc vt adminiſtretur flobothomia: niſi inueniatur vehementia repletionis: et dominium materiei tunc enim flobothometur q̄titate qua exiccet: et conuenientius quidē quod in hac adminiſtratur egritudine eſt flobothomia et ſi flobothometur vena naſi confert iuuamētum fluxus ſanguinis nariū et tuenť partes ſuperiores a malitia variolarum: et eſt facilis ſuper infantes. ¶ Et quando neceſſaria eſt flobothomia et non flobothomatur iterum completur et timetur ſuper ipſum corruptio extremitatis: et ſimiliter timetur quādoq; ſimile illi ſuper illum cuius aſſiduatur extinctio et venter ſoluitur. ¶ Et opȝ vt fiat in eis cibatio in primis cum eis in quibus eſt confortatio cum repercuſſione et extinctione abſq; conſtrictione nature et inſpiſſatione ſanguinis ſicut quod fit de iuiubis cum tamarindis et caſſiafiſt. et cum eo quod fit ex dactilis immaturis et ex lentibus preparatis et iſſidebegi et lenificatio vehemēs: et ſimiliter opȝ vt ſint cum iſtis tamarindi et que eis conueniunt. Et cibus factus ex cucurbita et melon alrabin: immo oportet vt ſit natura lenis in principio: et ſit intentio in eis quibus lenitur tamarindi: et ſi non obedit cum eis addiť ſuper eos ſiracoſt cum facilitate et cautela ⁊ tereniabin: aut infuſio prunorum: et confert quādoq; ſi in potu detur in principio apparitionis veſtigiorum variolarum pondus.ȝ.iiij. de rob dactilorum ſilueſtrium cuȝ vno de trociſcis camphoratis: et ſirupus de dactilis immaturis eſt vehemētis iuuamenti in huiuſmodi hora. ¶ Cum ergo pertranſierit egritudo diem ſecundum et incipiunt variole tunc apparere: tunc fortaſſe erit infrigidatio cauſa erroris magni: ex eo q̄ retinet ſuperfluitatem interius et delatione eius ſuper membra principalia: ⁊ fortaſſe non ſit eis poſſibile procedere et apparere: et accidit inquietudo et fortaſſe accidit nauſea. Immo oportet vt iuueně ſuperfluitates in huius diſpoſitione cum eis que faciunt ebullire ⁊ aperiunt oppillationes ſicut feniculum et apium cum ȝuccaro: et ſuccus eorum: aut decoctio radicum et ſeminum: et fortaſſe odoratur aliquid de croco et aqua ficuum eſt bona valde. ficus enim ſunt vehementis expulſionis ad exteriora: et illud eſt vna de cauſis euacuationis a nocumento earum. ¶ Et de illis que conferunt valde in huiuſmodi ho

ra eſt vt ſumātur lacce ablute.ʒ.v.lētiū excorticatarꝫ.ʒ.vij. dragagā ti.ʒ.iij.deinde coquātur cū lib.5.aque vſqueꝗ remaneat quarta lib. vnius ⁊ detur in potu. ¶Et de illis ꝗ ſunt vehemētis iuuamēti ad faciē dū apparere variolas eſt vt ſumātur ficuū citrinarꝫ.ʒ.vij.lētiū excorticatarꝫ.ʒ.iij.lacce.ʒ.iij.dragagāti ſeminis feniculi aā.ʒ.ij. decoquātur cū lib.5.aque donec remaneat ex ea fere tertia ⁊ coletur ⁊ detur in potu de ea. expellit em̄ caliditatē a ptib⁹ cordis: ⁊ ꝓhibet pulſuꝫ cordis. ¶Et opꝫ vt nō approximet ei in hac hora oleū aliqđ o'no: ⁊ opꝫ vt regatur ⁊ elongetur ab aere frigido ⁊ ꝓprie in hyeme: ⁊ fiat cū illo illud qđ fit cū ſudāte: frigus em̄ oppilat poros ⁊ redire facit materias retro: ⁊ multitudo potus aque frigide cū niue ⁊ interi⁹ in domo vēti mala ſunt valde. Et fortaſſe flobothomia eſt mala ꝓpterea ꝙ repellit ⁊ cōuertit illđ qđ ꝓcedit: ꝗre caueat poſt duos dies aut tres: et quādo accidit ex coopertura ⁊ calefactiōe quaſi ſincopis: aut accidit ſincopis: tūc neceſſariū eſt regimen aeris ꝗ attrahit ⁊ reuerti ad odores cāphore ⁊ ſandalorꝫ: ⁊ ſi nō fuerit excuſatio quin detegatur corp⁹ domui vēti aut aere frigido paulatim fiat ⁊ ſimiliter qn̄ adiutoriū eſt cū calefactiōe aut dimiſſiōe infrigidationis. ¶Et qn̄ incipiūt exire ⁊ non inuenitur cum exitu earum alleuiatio immo inuenitur caliditas inflata ⁊ lingua ad nigredinem decliuis: tunc caue ne calefacias. ¶Et opꝫ vt tu alienes ab habentibus variolas ⁊ morbillum emplaſtrationem ventris: in hoc enim eſt timor conſtrictionis anhelitus ſubito: ⁊ ꝙ accidit fluxus ventris malus et mictus ſanguinis. ¶Et in fine eius oportet vt conſeruetur natura: et cibetur loco lentium ſicut ſunt lentibus elixatis duabus elixationibus cuꝫ renouatione aque: ⁊ loco lentium almazar cum tamarindis ⁊ lentibus frigidis acetoſis ⁊ aqua granatorum et ſumach et agreſta ⁊ his ſimilibus. ¶Medicine autem ingroſſantes ſanguinem ⁊ infrigidātes eum ꝓhibentes eum ab ebullitione que in initio precipiunť: ſunt ſicut rob ribes ⁊ agreſte et aqua fructuum frigidorum et ſirupus alcori proprie et ſirupus altelea et ſirupus de iumar: et ſirupus quidē alcori habet deſcriptiones plures quas diximus in antidotario. ⁊ dicemus hic deſcriptionem fortem mirabileꝫ: et eſt illa que fit cū aqua lactis acetoſi iterati: et virtus eius eſt vehemēs valde. ¶Deſcriptio hec eſt. Summe rob alcori. partes duas. ſi autem non fuerit tibi preſens accipe alcori et fac ſerrare ipſum: ⁊ accipe ſerraturam eius. aut mole ipſum et miſce molitum eius cum medietate ſui de ſandalis in aceto diſtillato: aut in aqua acreſte pure diebus aliquot: deinde decoquatur in eo decoctione cum facilitate cuꝫ longitudine donec diſſoluatur: deinde exprimatur. et ſumatur de ſucco: et quanto acetuꝫ aut aqua acreſte eſt plus tanto eſt melius: deinde ſumatur aqua adog abſtracto butyro mundificata a ſua caſeitate adog aut cum colatione vltima que fit dimittendo reſidere: aut cum decoctione ſicut eſt decoctio aque caſei donec ſeparetur aquoſitas: deinde ſumať

farina ordei et fiat ex ea et aqua lactis acetoſi foca: et ſi at acetoſuȝ illud foca; deinde colet: poſtea ſumat illud foca: et ſit in eo de ſubtili aqua or. et fiat acetoſum: et quāto plus iteratur tāto eſt meli⁹. Sumatur ergo de eo partes. v. et ſumat aqua piroꝝ de ſenit aqua cydoniorum acetoſoꝝ plurime aque et aque granatorū acetoſorūꝛ aqua pomorū acetoſorū plurime aque et aqua alzarur et aqua limonis et aqua prunorū acetoſoꝝ aqua dactilorū in primis cum incipiūt apparere: expreſſoꝝ et aqua alcori recentis et aqua mororum de ſeni q̄ non maturantur integre et aqua chryſomiloꝝ immaturoꝝ et acetoſoꝝ et ſucci acreſte et ſucci ribes et ſucci preputiorum vitis et ſucci roſe perſice et ſucci nenufaris et ſucci viol. omniū añ. tertiā partis vni⁹ et ſucci acetoſitatis citri et ſucci acetoſitatis citrāguli añ. duas tertias partis vni⁹: ſucci coriādri et lactuce et folioꝝ papaueris humidiꝛ endiuie et portulace añ. quartā partis vnius ſucci folioꝝ ſalicuȝ foliorū maloꝝ et folioꝝ pirorū et folioꝝ alzarur et folioꝝ ro. et foliorum virge paſtoris añ. quartam partis vni⁹: ſucci herbe hyrci et ro. ſiccaꝝ et nenufaris ſicci ſucci berberis ſicci et ſe. endiuie et ſe. lactuce et balauſtiarū et nenufaris añ. medietatem decime partis vni⁹: et ſucci mente humide ſextam partis vnius: et ſucci berberorum humidoꝝ medietatē partis aggregent medicine et ſucci: et cōponātur ſup ignē et ponant in eis de lētib⁹ ptes q̄tuor et de ordeo excorticato partes. ij. et de ſumach partes. iij. et de granis granatoꝝ partes. iij. et decoquātur oīa ad ignē donec remaneat medietas: deinde dimittat donec infrigidet et cōfricet fortiter et colet: et ſumat de cāphora ad omne pondus. ccc. ʒ. pondus aur. i. et teratur cāphora et pulverizetur ſup radicē cucurbite aut kimie: ꝛ fundat ſup ea medicina cū facilitate. deinde ligetur caput ei⁹ cū re vehemētis fortitudinis: deinde ponatur ſup prunas donec ſciatur ꝙ forſitā feruet ꝛ concutiatur ꝛ ponat in vitreata ꝛ ſtringatur caput ei⁹ vt nō pdatur cāphora ꝛ lutetur et doſis ei⁹ ſit vſq; ad. ʒ. x. ¶ Et de hoibus eſt q̄ ponit in ea ſpice et zinziberis et ſeminis feniculi et aniſi ꝛ ciperi et piperis partes equales ſcdm quantitatem que ei videtur. ¶ Et quando egrediuntur variole cum complemento et ptrāſit ſeptimus et apparet in eo maturatio: tunc neceſſe eſt vt rūpātur cum acub⁹ de auro et auferatur humiditas cum coto. ¶ Salitio aūt neceſſaria eſt: ꝛ cū volueris ſalire: tunc elonga ſalitionē ab eis quas erupiſti de magnis doloroſis ex ꝓpinquo. Illud em̄ facit dolorē. Immo ſali illas que ſunt ꝓter eas: ꝛ dimitte claudēs cum eorū orificioꝝ ſuoꝝ donec ſugāt ſalē ſuum: ꝛ non ſaliātur ante complemētum maturationis. Illud enim fortaſſe faciet accidere dolorem vehementem ꝛ apoſtema: ꝛ ſalitio q̄dem eſt res que eſt neceſſaria poſtq̄ maturātur: et illud quidem fit cum aqua ſalis in qua virtus eſt croci et ſi aqua illa eſt aqua roſa. tunc eſt melius: et aqua in qua decoquuntur tamariſcus ꝛ lenteſet roſe deinde ſalitur eſt vltima. Et ꝓprie ſi ponūtur iterū in ea cāphora

ra et ſandali. hec em̄ ſaltio maturat et exiccat ⁊ facit cadere cū ve‑ locitate. Et ſuffumigatio cū tamariſco ē iuuatiua valde. Et in hye me opȝ vt applicet̄ eger incēſioni ex tamariſco. Et qn̄ variole ſunt vehemētis humiditatis: tūc neceſſaria eſt ſuffumigatio cū myrto ⁊ folijs eius. Et de regimine bono apud maturitatē variolaꝝ parua rum ⁊ magnā volūtatē exiccatiōis eaꝝ eſt vt dormiat patiēs vario las ſup farina rizi ⁊ milij et ordei et fabaꝝ. Et magis cōueniens eſt vt ponas ipām impletionē culcitre q̄ ſit rara in qua penetret virt⁹ et folia cupreſſi ſunt bona in hoc: et oleū malū eſt in hac hora: qm̄ ꝓ hibet exiccationem. Et qn̄ incipiūt variole exiccari: tūc opȝ vt linia‑ tur ſuper eas. Ex medicinis p̄dictis cū v̄tute croci. Et qn̄ accidunt ex variolis vlcera ꝯfert vnguentū albū et ꝓprie ꝑmixtuȝ cū aliquā tulo cāphore ⁊ raſura radicū cāne cū aqua roſ. aut raſura venarū arboris ſalicis aut arboris alȝarur. Et qn̄qȝ cōfert vnguētuȝ de ce ruſa ⁊ litbargirio: ⁊ qn̄ ſunt in naſo cruſte ꝯfert ceratuȝ factuȝ cuȝ oleo roſ. puro cū v̄tute ceruſe ⁊ climie: ⁊ adminiſtratio alicui⁹ olei poſt exiccationē: ⁊ apud vlcerationem eſt bona apud exiccationes quidem cū eo qd̄ facit cadere cū velocitate: et apud vlcerationē pro pterea ꝙ ipſum eſt materia emplaſtri ⁊ vnguenti. ¶ Unguentum quidem rubeum bonum eſt ad vlcera variolarum.

¶ De obſeruatione membrorū et defenſione eorum a nocu‑ mento variolarū et morbillorum. Ca. II.

Membra q̄ opȝ cuſtodiri a nocumēto variolarū ſunt: ſicut gut tur: et ocul⁹ et ꝑtes ſuꝑiores nariū et pulmo: et inteſtina. hec em̄ mēbra ſunt illa q̄ vlcerant̄. Fortaſſe em̄ ocul⁹ deſtruit̄ et fortaſſe accidit in eo albugo. In gutture v̄o fortaſſe accidit p̄focatio: et for taſſe accidunt vlcera q̄ ꝓhibent deglutionē in meri: et fortaſſe per‑ ueniunt ad hec vt ſit illic corroſio ꝑnitioſa. In ſuꝑiorib⁹ vero parti bus nariū fortaſſe accidūt vlcera q̄ ſtringūt meat⁹ odorat⁹. In pul mone aūt accidit fortaſſe ex bothor variolarū et morbilli ꝯſtrictio anhelitus vehemēs. Et fortaſſe faciūt cadere in pthiſim cū vlcerat̄. In inteſtinis fortaſſe accidit excoriatio cui ſuccurrere eſt difficile. Cōſeruatio aūt oculi melior eſt vt fiat alcohol oculo cū almuri et aqua coriandri et aqua roſ. in qua iam poſita ſunt ſumach ⁊ cā‑ phora ꝓprie in primo die et cum almuri ſolo. Et ſil'r fiat alcohol cū alcohol nutrito ex aqua coriādri ⁊ aqua ſumach poſita in ea cā‑ phora. Et ſuccus pulpe granatorum eſt bonus iterū in principio. ¶ Cū v̄o appent: tūc facere alcohol cū aq̄ roſ. et cāphora ē magis ꝯueniēs. Et dictuȝ eſt ꝙ facere alchohol cū napta alba eſt bonū in hoc. Et oleum de fiſticis eſt de eis quib⁹ vtunt̄ mulieres in regione noſtra poſt variolas ⁊ euentum nocumenti in oculo ⁊ eradicat cali ginē ſi fuerit ⁊ rectificat oculū: ⁊ collyriū albuȝ eſt bonū valde apud appꝛitionē bothor. ¶ Cōſeruatio aūt oris ⁊ gutturis ē ſicut ſuctio granatoꝝ ⁊ ſuctio granoꝝ ei⁹ in principio ⁊ ſuctio moroꝝ de ſceni

et gargarizatio cū rob eoꝝ: ꝛ ꝓprie qñ ꝯqueritur de dolore in eis. Et tūc opꝫ vt lambat̃ de rob ꝛ eoꝝ aliq̇d poſt aliquid. Sed superiores ꝑtes nariū cū epithimatiōe ex memithe et ſandalis et rob agreſte et aceto: et odorare aceta ſolū eſt vehemētis iuuamēti. In cōſeruatione vero pulmonis nō eſt ꝙ ſit ſicut loboc et lentib⁹ leue cū ſemine papaueris. ¶ Inteſtina aūt plurimū q̇dē opꝫ vt ꝯſeruent̃ poſt inceptionē cū ſtipticis: ꝛ cū incipit ſolutio vētris in fine egritudinis curet̃ cū trociſcis de ſpodio in ribes ꝛ trociſcis de ſemine acetoſe.

¶ De eradicatione veſtigioꝝ variolarum. Capitu. 12.

IN hoc quidē loquemur vice alia cū loquemur de decoctione: nūc vero dicem⁹ illud qđ eſt magis ꝯueniēs ꝛ magis ꝑtinens: et de eis que eradicāt veſtigia variolarū iterū ſunt radices arūdinū ꝛ ſarcocolla et ſemē melonis et cortices ei⁹ exiccati et rizi ablutū et aqua ordei ꝛ albumen oui et creta rara vel lutū et lithargiriū ꝛ zuccarū tabarzet ꝛ amilū ꝛ amigdale dulces ꝛ amigdale amare. ¶ Et de oleis oleū de lilio et oleum de fiſticis et adeps aſini et oleū roſ. et q̄ ſunt ei ſimilia. Et aqua que fit in vngula cameli: q̄ aſſatur: eſt vltima. ¶ Et de illis q̄ ſunt fortiora eſt ſpuma maris ꝛ lapis piperis ꝛ coſt⁹ et ammoniacū ꝛ thus et ſapo cū baurach et oſſa vetuſta aduſta ſemen raphani farina raphani exiccati ariſtologia lupini. Et de cibis rectificantibus colorē plūbeū ſunt granata dulcia ꝛ cicer ꝛ vinū bonū vitelli ouoꝝ ſorbiliū ius galline ꝛ alcbubugi ꝛ aldurari impinguat. ¶ Et opꝫ vt aſſiduet bn̄s ea balneationē. ¶ Et de compoſitis eſt vt ſumas oſſiū aduſtoꝝ ꝛ ſtercoris ouini antiqui oſtracorū nouoꝝ et amili et ſeminis melonis ꝛ rizi abluti ꝛ ciceris oīm an̄. partes. x. ꝛ granoꝝ alben ꝛ lupinoꝝ et coſti ꝛ ariſtologie longe oīm an̄. partes. v. et radicis arūdinis ſicce ꝑtes. xx. fiat ex eis epithima cū aqua melonis aut cū aqua cucumeris ſilueſtris aut cū aqua or. aut cū aqua fabaꝝ: et liniat̃ cū eo mēbrū: et abluat̃ in mane cū decoctione viol. ¶ Aliud. Oſtracorū nouoꝝ oſſiū āticquorū radicis arūdinis ꝑſice amili ſeminis melonis rizi abluti granorū granatorū coſti ꝑtes eq̄les ex eis gumera ꝛ iterū lupini ꝛ cicer nigrū liniat̃ cum eis.

¶ De febribus apoſtematum. Capitulum. 13.

IAm ſciuiſti diſpōnes febriū q̄ ſequūt̃ apoſtemata appentia. Et ꝙ ſunt ꝭm plurimū de gn̄e febrium diei: cū apata iſta ꝭm plimū nō ꝯueniāt ad cor niſi cū calefactiōe ſua abſq; ſua putredine: ꝛ plurimū q̇dē hoꝝ ē a cauſis ꝓmitiuis. Cū aūt ꝯuenit putredo eoꝝ ad cor ꝓpter ſuā magnitudinē aut ꝓpter ſuā ꝓpinq̇tatē: fit febris fortaſſe nō de gn̄e febris diei. Et plurimū q̇dē filium hoꝝ non fit niſi a cauſis an̄cedētib⁹ corporeis ꝛ repletionalib⁹ crudis: ꝛ qn̄q; fiūt ex vlcerib⁹ ad q̄ attrahunt̃ materie maligne ꝛ retinent̃ in carnibus mollib⁹. ¶ Febres autē que ſequunt̃ intrinſeca apata fortaſſe non fiunt ex applicatione calefactionis ad cor ſine putredine. ¶ Et vehemētiores quidem febres fiunt ab apatibus intrinſecis

q̄ſunt ex genere heriſipile in quibuſdā viſcerib⁹ ⁊ extēdit dolor et ſitis inflāmatio:⁊ ſignificāt ea ſigñatiões permixtiõis colere plīme cū ſanguine ⁊ hec apāta intrinſeca ſunt ſicut apāta cerebri ⁊ velaminū ei⁹ ⁊ ſumach auris et gutturis q̄nq ⁊ in velamine qđ ſequit pectus ⁊ epate ⁊ rhene et veſicca et matrice et inteſtinis ⁊ q̄ ſunt eis ſi̇̄a. ¶ Et diuerſificant febres eoꝝ in vehemētia et debilitate ſm ꝓpinquitatē cordis et longitudinē. ¶ Et eoꝝ iteꝝ febres q̄ ſunt in mēbris carnoſis eſt febris vehemētior. Et eoꝝ febres q̄ ſunt in pāniculis:⁊ eoꝝ ſimilibus eſt debilior Et eoꝝ q̄ ſunt in vicinitate arteriaꝝ febris eſt vehemētior. Et eoꝝ q̄ ſunt in vicinitate venaꝝ ſoluꝫ febris eſt debilior. ¶ Et nō euacuant iſte febres a periodis ſm materias q̄ effundunt ad apāta eaꝝ. periodi nāq eaꝝ ſunt ſꝫ gn̄ationē eaꝝ ⁊ ſm motū ipſaꝝ: et ſm attractioneꝫ caliditatis et doloris ad ea. Unicuiq eñi humori eſt period⁹ q̄ ſibi cōuenit.

¶ Et ſcias ꝙ multotiēs ſanatur apā in pleureſi ⁊ alijs et remanet febris:⁊ ſigt tūc ꝙ mūdificatio nō accidit. ¶ Et iſte quidem febres q̄nq ꝓlongātur ⁊ ꝑducunt ad ethicam ⁊ ꝓprie quādo apāta ſunt in epate. Jlle vero que ſunt in velaminib⁹ cum confirmantur nō expectant vſq ad ethicam.

¶ De ſignis eorum ⁊ ipſarum iudicijs. Cap̄.14.

Cum febrib⁹ ex apoſtematib⁹ intrinſecis iueniunt tres ſpēs ſignoꝝ et accidentiū ſcꝫ. Signa ⁊ accidentia ſignificātia membrū infirmū: et ſigna et accidētia ſignificātia materiā: et ſigna ⁊ accidētia ſignificātia diſpoſitionē infirmi. ¶ Prima aūt ſignoꝝ ſpecies eſt ſicut pulſus ſerrin⁹ et dolor pungitiu⁹ apoſtematis in partibus pectoris:⁊ ſilr tuſſis ſicca in primis et hūida ſcđo. ⁊ q̄ ſunt illis ſi̇̄a de ſignis plureſis ſignificātib⁹ apāta in ꝑtib⁹ pectoris:⁊ ad ſummū dolor ⁊ grauitas in mēbro: et eſt calidi⁹ reliq̄s mēbris addita calefactiōe nō ꝯſueta. Et ſicut ſpaſm⁹ q̄ñ ipſe multotiēs aſſociatur apātib⁹ calidis in mēbris neruoſis. ¶ Spēs vero ſcđa eſt ſicut ſignificatio vehemētie febris tertiane ſignificat ꝙ materia eſt colerica. ¶ Accn̄tia ꝟo infirmi ſunt diſpōes que indicāt ei⁹ ſalutē: aut indicāt ipſi⁹ mortē. ¶ Et mēbra q̄dē occulta diuerſificant in faciēdo febres ⁊ recipiēdo eas ⁊ perdurationē eaꝝ ⁊ ipſaꝝ periodis: ſm magnitudinē eoꝝ in ſeipſis: et magnitudinē venaꝝ eoꝝ: et ſcđm mēbra ſua. Nam in mēbris intinſecis ſunt q̄ ſunt ꝓpinqua cordi ⁊ vehemētis cōitatis ſicut velamen ⁊ pulmo. Et de eis ſunt que ſunt lōginqua a corde ⁊ debilis cōitatis ſicut renes. Jpſi eñi nō ſemper faciūt propter apāta ſua febres fortes neq ꝯtinuas. Et multotiēs q̄dem ſunt interpollate ⁊ ſunt de genere febriū ꝯmixtaꝝ ⁊ febriū tertianaꝝ et quartane et quintane et ſextane: et fiūt cū eis rigor: ⁊ horripilatio: et ambiguū fit eſſe earū: ⁊ ſignificat eas grauitas in loco renū et in partib⁹ alchatin et dolor et ꝓprietas caliditatis in mēbro maioris cōſueta. Cū aūt aggregat in membro vt ſit primum

principali aut fortis cõitatis cũ eo aut vehementis ſenſus ⁊ eſt ner uoſum: tunc cũ vehemẽtia febriũ comitantiũ apata eius accidũt ei inquietudo magna ⁊ ſpaſmus: et fortaſſe comitant ipm accñtia ex tranea ſicut apata matricis. Aſſociat enim ei cũ febre ſoda ⁊ dolor cer uicis. ¶ Et caliditas quidẽ quãuis inflãmet in eis apatib⁹ tñ nõ eſt val de vehemẽtis acuitatis ſicut eſt in cauſonide niſi ſit res magna: et cauſa in eo eſt qm putredo nõ eſt ſparſa neq mota ad exteriora. Et pulſus quidẽ in febrib⁹ apatũ intrinſecoꝝ eſt pulſus febriũ putredi nis paru⁹ in principio velocis ꝯſtrictiõis apud ſtatũ: deinde magni ficat ⁊ fit velox ⁊ ſpiſſus ſm mẽbrũ ⁊ materiã ⁊ ſm qd ſciuiſti: deide erit vndoſus ⁊ ſerrin⁹ ⁊ faciẽs ſm mẽbrũ in neruoſitate ⁊ carnoſita te ſua: et vrina ſm plurimũ eſt ad albedinẽ decliuis ⁊ paucitatẽ tin cture ꝓpter declinationẽ materiei ad apa ſm qd ſciuiſti.

¶ De cura eaꝝ. Cap. 15.

Curatio harũ febriũ eſt curatio febriũ acutaꝝ poſt curationẽ apatũ. Radix enim in eis eſt cura apatis cũ obſeruatiõe cure fe bris de infrigidatiõe ⁊ humectatiõe. Et in eis febrib⁹ nõ ꝯcedit po tus aq̃ frigide neq introit⁹ balnei. ¶ Et ſi fuerit apa heriſipila lȝ vt fiat poſitio rerũ frigidaꝝ ⁊ infrigidataꝝ actu de foris ſup ipm ſi cut ſucc⁹ lactuce ⁊ ſempuiue ⁊ portulace cũ aliquãtulo de ſauich or dei albi q̃ ſine ceſſatiõe infrigident ſup niuẽ ⁊ permutent. Et fortaſ ſe ꝯmiſceãt cũ eis oleũ omphacinũ aut oleũ roſ. Et ſi cõcederit lactu cas ablutas infrigidatas ꝯtrãſit et iuuat cũ eis.

¶ De diſpoſitiõibus febriũ ꝯpoſitaꝝ. Cap. 16.

Febres qñq ꝯponũt adinicẽ. ¶ Fortaſſe. n. ꝯponũt ex eis ſpẽs ingrediẽtes in gña elõgata: ſicut ꝯpoſitio febris ethice cũ fe bre putrida. ¶ Et qñq ꝯponunt ſpecies ex eis in gñe primo ꝯueniẽ tes: ſicut eſt ꝯpoſitio ſpecieꝝ febriũ putredinis: ſicut tertiana cũ fleg matica vtpote febris nominata hemitrite⁹ ⁊ ſicut ꝯpoſitio febrium apatũ. ¶ Et qñq ꝯponunt de eis ſpecies cõueniẽtes in ſpecie: ſicut ꝯpoſitio duaꝝ tertianaꝝ: et duaꝝ quartanaꝝ: et triũ quartanaꝝ. Quare fiũt due tertiane in appariti õe diſpõis ſm paroxiſmos fleg matice: ⁊ tres quartane in pxiſmis flegmatice. Et qñq ꝯponũtur tres de febrib⁹ tertianis. Si igit fuerit ſm coalterationẽ erit paro xiſm⁹ in die. iij. vehemẽtior qm ꝑtinet ei period⁹ diei primi ⁊ iceptio diei tertij ⁊ ſilr in die. v. Et ſimilat hec hemitriteo ſicut ꝯpoſitio dua rũ tertianarũ ſimilat paroxiſmis flegmatice. ¶ Et ꝓpter hmõi nõ opȝ vt tota occupatiõe occupet cum paroxiſmis: immo oportet vt occupet cũ accidentib⁹. ¶ Et quãdoq accidit ſi fuerit febres iſte tertiane pure vt feſtinẽt paroxiſmi eaꝝ ad contentam. i. ad illã que fortior eſt ita vt deſtruat debilior earũ prius. ¶ Et qñq ſignificat cõpoſitionem reditio horripilatiõis vel oppilatiõis poſt quietẽ. ¶ Et turpe quidem eſt medico ſcienti ſignificationes cuiuſq febris ⁊ accidentia eius vt non percipiat cõpoſitionẽ a primo aut ſecundo

¶ Et cõpoſitio febris ethice cũ febre putredinis eſt ex illis q̄ valde ambigua ſunt: qm̄ ipſi vidẽt interpollatiões ⁊ inceptiões rigoris ⁊ horripilatiõis ⁊ reditionẽ ſudoris ſi fuerint ⁊ horas pticulares: q̄re exiſtimãt ꝙ ſint illic febres putredinis tm̄ inſeparabiles aut cõpoſite ex cõtinua ⁊ interpollata. ¶ Et qn̄qꝫ cõtinuaẽ cõpoſitio ita vt appareat febris vna cõtinua ſilis q̄ ſilatur ſinocho: ⁊ tũc q̄dẽ nõ eſt excuſatio reditiõis ad ſignificatiões: ⁊ ſi fuerit poriſmi breues non cõſequiẽ eoꝝ cõtinuatio niſi pp rẽ magnã de multitudine nũeri eorum ꝑpriæ: ⁊ fortaſſe vides interpollatiões harꝫ febriũ lõgas. ¶ Et qñ ꝯponunẽ febres diuerſe ſicut hemitrite⁹ eradicaẽ poſtrema eaꝝ ⁊ remanet cronica pura ſiue ſint due interpollate aut due ꝯtinue ſꝫ interpollata ⁊ ꝯtinua. ¶ Et qn̄qꝫ ꝯponiẽ cũ hemitriteo alia tertiana ⁊ flegmatica ⁊ melãcolica: nã ſi eſt cũ tertiana eradicaẽ tertiana et purus fit hemitrite⁹: ⁊ ſi eſt cũ flegmatica aut melãcholica eradicaẽ hemitrite⁹ ⁊ depuraẽ flegmatica ⁊ ſilr melancolica. ¶ Et qn̄qꝫ accidit ꝯpoſitio in eis ſm modũ aliũ ⁊ eſt vt cõponaẽ interpollata ⁊ cõtinua diuerſi gn̄is: aut cõueniẽtes ambe in eo aut cõueniẽtes in ſpecie ſicut tertiana periodica cũ tertiana inſeparabili ⁊ ſicut cõponunẽ due interpollate ſilr cõponunẽ due cõtinue. ¶ Quidã aũt exiſtimauerũt ꝙ due cõtinue nõ ꝯponunẽ ſicut due tertiane. Qm̄ qm̄ materia eſt intra venas nõ eſt poſſibile vt diuerſicetur illð in quo accidit putredo: putredo em̄ eſt ꝓcedẽs in toto. ¶ Et hec ſentẽtia nõ eſt de illis q̄ neceſſaria ſunt ꝓculdubio apð me: qm̄ putredo incipit ꝓculdubio ex loco: deinde ſpargiẽ deiñ currũt indicia vehemẽtie ⁊ interpollationis ſm gradationẽ putredinis prime: ⁊ ſm eã nõ ſunt ei motus. Non ergo elõgaẽ q̄n accidat putredo cui ſit dominiũ aliquod incipiẽs in parte materierũ cui nõ ſit dominiũ ſequẽdi aliud: immo aggregatur in ea vt incipiat ⁊ vt ſequaẽ ſimul: quare erit ei gradatio tẽporis qua experitur. ¶ Et ſpecies quidẽ cõpoſitionis febriũ ſunt tres: intrans: ⁊ coalternata: ⁊ cõicãs: ⁊ intrãs eſt vt ingrediaẽ vna earũ ſuper alterã: ⁊ coalternata vt ingrediatur poſt eradicationẽ eius: ⁊ cõicans eſt vt incipiat cum ea. ¶ Et cũ videris febrem concluſam ⁊ eſt in ea rigor ⁊ non ſudor: ⁊ fortaſſe accidit in rigoribus pluribus ſudor vnus: tunc teſtifica compoſitionem in ea. ¶ Et ſimiliter cum videris in concluſa ſuperfluitatem in frigore extremitatum et rigore ſed parum de ambobus: tunc fortaſſe eſt in concluſa.

¶ De hemitriteo. Ca. 17.

Hemitriteus eſt febris compoſita ex duabus febribus quarũ vna eſt tertiana ⁊ altera eſt flegmatica ⁊ fit in die vno paroxiſmus tertiane ⁊ quotidiane ſimul. Aut ſecundũ ſemitam cõitatis ⁊ inuentionis. Aut ſecundum ſemitam coalternationis ⁊ vicinitatis. Aut ſm ſemitam introitus. Et de diuiſionibus difficilior ad cognoſcendum eſt prima: deinde ſecunda. ¶ Et qn̄qꝫ ſunt febres due

continue quādo due putredines ſunt intrinſece. Et qn̄ due ſunt pe riodice eradicātur qm̄ due putredines ſunt extrinſece. Et qn̄qꝫ eſt continua colerica: qꝛ eius putredo eſt intrinſeca ⁊ flegmatica eſt ecō trario. Et qn̄qꝫ eſt ecōtrario. ¶ Et qdā ponunt hemitriteū purum febrē ꝯpoſitā q̄ fit ex tertiana extrinſeca ⁊ flegmatica intrīſeca. Et illā q̄ eſt preter eā nominant nō purā. Et nō eſt illud de illis in qui bus ſuperflua occupatio ſit habēda. ¶ Et fortaſſe añcedens ad pu tredinem eſt colerica: ⁊ fortaſſe antecedēs ad putredinē eſt flegma tica: ⁊ fortaſſe veniūt ſimul. ¶ Et iterū qn̄qꝫ eſt materia faciens fe brem flegmaticā magis dominās: ⁊ qn̄qꝫ eſt materia faciēs febrem colericā magis dominās. Et quomodocūqꝫ ſit materia flegmatice ponit paroxiſmos colerice longiores ⁊ tardioris criſis. Et materia colerice ponit paroxiſmos flegmatice ecōuerſo ⁊ fortaſſe extēditur hemitriteus longo tēpore. ſ. vſqꝫ ad. d. vij. mēſes. Et ſupra. ⁊ qn̄qꝫ fit ex hemitriteo egritudo acuta. Et quādoqꝫ eſt hemitriteus de febri bus magis interficientibus quoniam perducit ad ethicam ⁊ egri tudines cronicas vel erroneas ⁊ difficiles.

¶ De ſignis hemitritei. Ca. 18.

Magis ꝓpriū ſignoꝝ ei⁹ ⁊ primū eoꝝ lꝫ neceſſaria ſint cōparia alia eſt vt ſit ſpaciū hm̄oi febris in vno duoꝝ dieꝝ lōgi⁹ ſpa cio tertiane ⁊ magis q̄eta: deinde ſit in die alio leuioris paroxiſmi ⁊ paucioꝝ accidentiuꝫ. ¶ Et qn̄qꝫ iteraꝛ in ea horripilatio ſm̄ pl'm aliquotiēs ꝓpter illō qd accidit de pugna duarū materierū: aut in troitu vniuſ eaꝝ ſuꝑ alterā. ¶ Et fortaſſe accidit hec iteratio trib⁹ vicibus aut q̄ttuor ⁊ iā caleſiūt membra aliqua horripilatione fixa adhuc. ¶ Et ex ea quidē q̄ eſt hemititre⁹: corp⁹ nō mūdificaꝛ inte gre. ¶ Et qn̄qꝫ ſiūt principiū eius ⁊ augmentū ipſius vehemētis cō motionis: ⁊ ꝓprie qn̄ fuerit cōicatio: aut fuerit introitus in hm̄oi hora: tūc eñ ſiūt horripilationi redit⁹ ⁊ eſt ſtat⁹ lōginquus. Et cuꝫ exiſtimaꝛ ꝙ corp⁹ iā calefactū eſt: ⁊ febris hꝫ ſtatū: inuenis horripila tionē redeuntē. Et iſta accidētia ſunt ꝓpter pugnā humoꝝ. ¶ Et ſtat⁹ quidē huius egritudinis in horis particularib⁹ ⁊ vniuerſali bus eſt ante ſtatū flegmatice: ⁊ velocior ſtatu ei⁹ ⁊ tardior ſtatu cole rice: qm̄ caliditas nō expandiꝛ niſi cū labore ⁊ ꝓprie in primis. Et ſit fortis eius acuitas apud ſtatū. ¶ Et ſil'r ſit declinatio lōga pro pter illō qd accidit de ſtationibus quas efficit reluctatio vni⁹ dua rum materieꝝ cū alia. Et parū quidē tepeſcit cum ſudore. ¶ Et in hac febre dies terti⁹ de diebus eius eſt ſil'is primo: ⁊ quartus ſecūdo Et qn̄qꝫ cadit ſignificatio ſuꝑ hemitriteū ex modis diuerſis. Naꝫ qn̄qꝫ accidit ex cōſuetudinibus. Et qn̄qꝫ accidit ex accidētib⁹. Et caſus cōſuetudinū eſt ſicut ſi in corpore hoīs multipliceꝛ colera et putredo eius: deinde vtaꝛ delitijs ⁊ dimittat exercitia: ⁊ vtaꝛ cibis de ſpeciebus regiminis generantibus flegma: aut multiplicetur in corpore hominis flegma ⁊ putredo eius; deīde exercitetur plurimū:

et vtatur eo qđ generat colerā de ſpeciebus regiminis ſi fecerit ne-
ceſſariū etas illud in eo ita vt fiat adoleſcēs poſt pueritiam ⁊ domi
niū humiditatis: aut fiat ſenex poſt iuuentutē ⁊ acuitatē cōplexiōis
¶ Ex accidentibus vero ſicut pulſus ⁊ vrina ⁊ pceſſio eius qđ proce
dit ex vomitu ⁊ egeſtione ⁊ diſpoſitione digeſtionis ⁊ ſigna eius ⁊ diſ
poſitio ſitis ⁊ diſpoſitio tact⁹ ⁊ diſpoſitio horripilationis ⁊ rigoris
⁊ diſpoſitiones horaꝝ ⁊ paroxiſmorū. ¶ Pulſus aūt fit in ea mino-
ris magnitudinis ⁊ velocitatis ⁊ frequentie ꝙ ille q̄ eſt in tertiana.
Et cōtrarie eaꝝ ſunt minores ꝙ ille q̄ ſunt in flegmatica. ¶ Urina
vero eſt tarde digeſtionis. Et vomit⁹ ē ꝑmixtus ex colera ⁊ flegma-
te: ⁊ egeſtio eſt permixta ex colera ⁊ flegmate. ¶ De diſpōne aūt ca-
lefactionis ⁊ frigoris ⁊ ſitis ⁊ horripilationis ⁊ horaꝝ paroxiſmorū
iā locuti fuimus qđ oportuit. ¶ Et nō expectaꝛ ſtatio ſup dominā-
tem duoꝝ humorū niſi p vincentē ex ſignificationibus. ¶ Nā ſi do-
minaꝛ flegma ſunt paroxiſmi lōgiores ⁊ horripilatio minor ⁊ coar
tatio ⁊ ꝓprie in pulſu fortior ⁊ extremitates ſunt velociores ad ſu-
ſcipiendum frigus in principijs egritudinis ⁊ tardioris mūdifica-
tionis a ſuo frigore ⁊ ſitis eſt minor ⁊ vomitus colere minor ⁊ vrina
vehemētioris albedinis ⁊ cruditatis ⁊ ſudor minor ⁊ etas pueritia
aut ſenectus et cōplexio corporis ſignificat eā. Et ſil̄r cōſuetudo ⁊ q̄
currūt cū ea. ¶ Et ſi dominaꝛ colera ſunt poxiſmi breuiores ⁊ ex-
tremitates velociores ad calefactionē ⁊ ſitis ⁊ vomitus colere plus
⁊ ſudor magis exhuberās: et fortaſſe declinat ad horripilatiōnē q̄ ē
ſicut rigor ⁊ fit vrina vehemētius tincta ⁊ etas eſt iuuētus et cōple-
xio corꝑis qn̄qꜫ ſignificat eā: et ſil̄r cōſuetudo ⁊ q̄ currūt cū ea. ¶ Et
qn̄ equantur duo hūores frequētanꝛ ſignificationes et eſt horripi
latio pura cōpleta nō rigor: et nō ꝑueniēs ad rigorē. ¶ Et qn̄ ꝯpo-
ſitio eſt manifeſtior in periodica et cōtinua quā plures hoīꝫ appro
priāt noīe hemitritei puri: et eſt ꝯtinua ipſa flegmatica ē rigor de-
bilior qn̄ materia extrinſeca eſt colerica: et nō eſt ꝯtrariuꝫ ei ex ꝑte
flegmatis extrinſeci cū ea in eo qđ neceſſariū eſt de rigore ſꝫ eſt de-
bilior. Et fortaſſe iteraꝛ in ea frigus et horripilatio ita vt faciat er
rare in ſtatu ſicut ſcis: et multiplicaꝛ in ea caliditas viſcerū et ven-
tris cū frigore extremitatū: et fit pulſus vehemētioris paruitatis
et raritatis. ¶ Si aūt ꝯtinua eſt ipſa colerica: nō fit rigor neqꜫ ma-
gna horripilatio. Et fit pulſus maior et velocior et anguſtia vehe
mētior. ¶ Et ſi cōponūtur due cōtinue nō erit rigor oīno: et accidit
tertiane cōtinue vt alleuietur ante alleuiationē flegmatice: lꝫ non
redeat ante eius reditionem.

¶ De cura hemitritei. Ca. 19.

Neceſſariū eſt ī hemitriteo vt vehemētē habeas ſollicitudinē
in euacuādo materiā ſm ſpēs euacuatiōis ex ſolutione ven-
tris: ⁊ vomitu: ⁊ ꝓuocatiōe: ⁊ ſudatione pluſqꜫ vehemētia q̄ ē ꝑ extin
ctiua. Et cū ſolutiuis opꝫ vt ꝯueniat digō: niſi ſint ex gn̄e q̄ leniunt

naturā ⁊ ſoluūt ⁊ nō inq̄etāt: ſicut aqua lebleb cū geleniabin ſi fue-
rit illō qd̄ ſuperat flegma. Et ſicut tereniabin ⁊ ſiracoſt ⁊ infuſio ta
maridi ⁊ ſirup⁹ vio. ſi dn̄ans fuerit colra. Et ſicut qd̄ cōponit̄ ex iſtis
ſi fuerint duo humores quaſi pares. Et poſt apparitionē digōnis ſi
eūacuatio fiat hūoris cū fortib⁹ ꝑtrāſit. ¶ Et vomit⁹ opꝫ vt ſit ite-
rū ſꝫ hūorē dominātē: aut ex aq̄ raphani cū ſirupo acetoſo calido:
aut ſirupo acetoſo cū aq̄ calida. ¶ Et ꝓuocatio opꝫ vt fiat cū eis in
q̄b⁹ eſt eq̄litas. Et cū feſtinat̄ in potādo decoctiōes an̄ digōnem ti
met̄ birſen vel ſirſen. Medicine vero iuuatiue in via ꝑueniēte ad ſta-
tū ad rectificādū materiā ⁊ maturādū ipā ⁊ ſuccurrēdū nocumen-
tis ei⁹. Ex ſingularib⁹ ē abſynthiū. Uerū poſt ſeptimū ⁊ apparitionē
digōnis ita vt ſit romanū qd̄ ex ipo bonū eſt. Et cū tu feſtinas cum
eo mouet hūores ⁊ nō euacuat eos. Cūq; ſumit̄: facit accidere angu
ſtiā ⁊ triſticiā ⁊ nauſeā: deiñ reuertit̄ ſuꝑ eos cū ſua caliditate ⁊ eric
cat eos cū ſua ſtipticitate facit eos pigros. ¶ Et Gal. q̄ dē ⁊ q̄ an̄ eū
fuerūt curauit eos cū aq̄ ordei in q̄ eſt ꝟtus pipis. Et dixit q̄dā pri-
mor̄ medicor̄ ꝙ Gal. trāſgreſſus eſt in alienatiōe. Et ſtetit vbi opꝫ
vt miret̄ de eo. Et nō ſciuit ꝙ piper inflāmat febrē ⁊ aqua ordei pi
grā efficit materiā. ¶ Et iſte q̄ dē ꝓdictor errauit errore q̄ nō appro
priat̄ in hac intētiōe. Immo canō dat⁹ in adiutorio nature qn̄ pre
parat̄ ad reſiſtēdū hmōi materijs eſt cū medicinis cōpoſitis ex in-
frigidātibus ⁊ calefaciētib⁹. vt diſcernat natura inter duas virtu-
tes: quare occupat̄ infrigidatiuū cū febre ⁊ ꝑtib⁹ cordis ⁊ calefacti
uuꝫ cū materia. Et q̄s eſt qui curet hemitriteū abſq; hoc? Et ſi natu
ra non eſt fortis ad diſcernendū tūc nō ꝓdeſt curatio quocūq; mō
fiat ⁊ errauit in alijs modis in allatiōe quor̄ nō eſt neceſſe nos ince
dere via ꝓlongantiū. ¶ Et iſte quidē cōtradictor dixit ꝙ opꝫ vt ad
miniſtrētur ſubtiliātia q̄bus non eſt fortis calefactio: ſicut apiū et
anetū. Et nō ſciuit ꝙ poſſibile eſt vt piper infrigidet̄ minoratione
ſui ad hoc vt frāgat̄ eius calefactio: ⁊ nō abbreuiet̄ ei⁹ ſubtiliatio
a ſubtiliatiōe apij plurimi. Et ſit aqua ordei adiuuās ipm in faciē
do ꝑuenire virtutē ei⁹ ⁊ deſtruēdo ſuꝑfluitatē ei⁹ ⁊ faciendo cadere
materias ad ipm vt alleuiet̄ penetratio virtutis ei⁹ in eis. ¶ Am-
plius mirabile fuit ꝙ ipſe poſuit Gal. de illis q̄ ignorāt ꝙ piper in
flāmat febrē: ⁊ nolat ipm de illis q̄ obliuiſcunt̄ ab hoc vbi iudicat
de hoc. Cōpoſita vero de medicinis q̄b⁹ opꝫ vti in hac hora ſunt ſi-
cut trociſci de abſynthio: ⁊ trociſci de roſ. Trociſci leues boni ad
hemitriteū. ℞. roſ. radicū liq̄ritie amborū an̄. ʒ. iiij. tereniabin. ʒ.
iij. ſpice ſucci abſynthij ſpodij oim an̄. pond⁹. ʒ. ij. fiāt ex eis trociſci
Trociſci alij ad inflāmationē. ℞. roſ. ʒ. vj. ſeminis acetoſe gummi
oim an̄. ʒ. iiij. amili pōdus. ʒ. iij. berberis ſpodij ſemis portulace oīꝫ
an̄. pondus. ʒ. ij. draganti croci ſpice reub. oīꝫ an̄. ʒ. ſ. cāphore pō
dus tertie. ʒ. ſ. fiant trociſci. ¶ Trociſci alij boni habentibus hanc
febrem ⁊ proprie quando conqueruntur cum hoc de ſolutione ven

tris ꝛ tuſſi. ℞. ſpice aromatice xiloaloes croci berberis ꝛ ſucci eius omnium an̄.ʒ.iij.reubarbari.ʒ.iiij.ſpodij roſ. cum capitibus ſuis lacce gummi torrefacti karabe oim an̄.ʒ.v.ſeminis acetoſe torrefacti.ʒ.vj.crete romane.ʒ.vij.fiat trociſci. ¶ Deſcriptio alia bona. ℞ roſ.rubearū.ʒ.vj. berberis gūmi ſeminis acetoſe oīꝫ an̄.ʒ.iiij. ſpice eupatorij ſpodij amili ſeminis portulace granorū cucumeris oim an̄.pōd.ʒ.ij.ſeminis endiuie ſeminis cuſcute oim an̄.ʒ.i.ſ.ſucci liq̄ritie.ʒ.i.lacce reubarbari ābor.an̄.ʒ.ſ.aggregent illa ꝛ fiāt trociſci. Pillule bone ad hāc egritudinē ꝛ oēs cronicas ꝛ febres ledētes viſcera ꝛ ꝓprie qn̄ materia flegmatica eſt magis vincēs. ℞.aloes maſticis myrabolanorū citrinorꝫ reubarbari ſucci eupatorij ſucci abſynthij roſ.rubearū oim an̄.ptes equales croci partē mediā fiāt pillule cū aqua endiuie et ſit doſis.ʒ.ij.cū ſirupo acetoſo. ¶ Deſcriptio bona ꝯueniēs ꝓpe vel poſt digeſtionē. ℞. aloes maſticis ſucci abſynthij roſ.oim equaliter croci.ʒ.ſ.informent pillule cū aqua endiuie ꝛ ſit doſis.ʒ.ij.cū ſirupo acetoſo.

¶ De recidiuatione. Cap̄.20.

Recidiuatio eſt deterior radice ꝛ ꝯſiliū quidē eſt vt in ea nō ſit inceptio ad curandū donec manifeſtꝰ ſit modꝰ egritudinis: nā ſm plurimum eſt ſeua.

¶ Incipit Fen tertia de apatibꝰ et puſtulis:

¶ Tractatus primus de illis que ex eis ſunt calida ꝛ corrupta:

¶ De ſermone vniuerſali de apoſtematibus.

¶ Capitulū.j.

Iam locuti fuimꝰ in li.pōo de apoſtematibꝰ ꝛ ſpeciebus eorꝫ:et curis ipſorꝫ ſermone vlī ad quē redire opꝫ illū q̄ vult audire qd̄ nūc loquemur. In hoc autē loco loq̄mur de eis ſermonē particularem.

¶ Dico q̄ omne apā ꝛ puſtula aut eſt calidū aut nō calidū.ꝛ apā calidū aut ē a ſanguine ꝛ qd̄ currit curſu eiꝰ: aut a colera ꝛ qd̄ currit curſu ipiꝰ. Et qd̄ eſt ſanguine aut a ſanguine laudabili aut a ſanguie malo:ꝛ ſāguis laudabilis aut eſt groſſus aut ſubtilis ¶ Et factū q̄dē a ſanguine laudabili groſſo eſt flegmō que accipit carnē ꝛ cutē ſimul ꝛ eſt cū pulſatiōe. ¶ Et a ſubtili flegmō q̄ accipit cutē ſolā ꝛ eſt ſpina ꝛ nō eſt cū pulſatiōe. ¶ At vō a ſanguine groſſo malo fiūt ſpēs exiturarꝫ malarꝫ. Nā ſi eiꝰ malitia vehemēs fiat ꝛ ipiꝰ aduſtio ꝓueniet heriſipilla ꝛ veniet cōbuſtio ꝛ cruſta: ꝛ deterior ea eſt ignis perſicꝰ:et a ſubtili malo accidet flegmon que declinat ad

beriſipillā cū malitia ⁊ fraudulentia. ¶ Si aūt fuerit ſubtilior erit heriſipilla flegmonides: ⁊ qn̄ fuerit eius malitia maior erit heriſipilla hn̄s inflatiōes ⁊ veſicas ⁊ cōbuſtionē ⁊ cruſtā. ¶ Colericū aūt aut eſt colera ſubtili valde q̄ nō ꝯtinet in eo qđ ſit magis intus q̄ illud qđ appet de cute ⁊ eſt acuta ⁊ fit ex ea formica: aut ambulatiua ſola ⁊ eſt ſubtilior: aut ambulatiua corroſiua ⁊ eſt mala: aut ex colera groſſiore illa et eſt minoris caliditatis: ⁊ ꝯtinet magis intꝰ q̄ prima in cute ⁊ eſt quaſi ſit in ea flegma. ⁊ fit ex ea formica miliaris ⁊ ē mioris inflāmatōis ⁊ tardioris reſolutōis: ⁊ ſi fuerit materia groſſior ⁊ ĩterior accidet formica corroſiua: ⁊ ſi ꝑtrāſierit i groſſitie ſua vſq̄ ad ſubſtātiā ſanguis: ⁊ ſi fuerit mala: accidet heriſipilla mala: ⁊ in oībꝰ illis materia eſt ſubtilis q̄uis diuerſificet poſt illđ: ⁊ fit ꝑpter ſubtilitatē ſuā ꝙ expellit eā natura ꝓpria ⁊ nō retinet in aliquo niſi in cute ⁊ qđ approximat ei. ¶ Et qn̄ multiplicat materia apatis calidi ⁊ magnificat apa: tūc eſt de ſumma apatū caumatū ⁊ mortificātiū: ⁊ de ſumma p̄dictoꝝ eſt q̄ dr barachiē. ⁊ iſte ſpecies male ⁊ q̄ eis ſimilant multiplicant in anno peſtilētie. ¶ Et de apatibꝰ calidis illa ſunt mala q̄ nō excitant vel nō perueniūt ad declinationē quā ſequūtur leuitas ⁊ detumitio: neq̄ ad aggregationē materiei: imo ad corruptionē mēbri: ⁊ nō ſemꝑ fit a magnitudīe apatis ⁊ multitudine materiei. imo fit qn̄q̄ a malignitate materiei. ¶ Et ſcias ꝙ apata parū fiūt ſingularia pura: ſꝫ plura eoꝝ ſunt ꝯpoſita. ¶ Et ſcias ꝙ omne apa in exteriorib ꝰ cum quo non eſt pulſatio nō facit ſaniē: de intrinſecis ꝟo iam locuti fuimus.

¶ De flegmone. Ca. 2.

Iam ſciuiſti flegmonē ⁊ ſigna eiꝰ ex caliditate ⁊ inflāmatiōe ⁊ additione quātitatis ⁊ intēſione et impulſiōe ⁊ pulſatione ſi ē ſubmerſa vel q2 eſt ꝓpinqua arterijs: ⁊ membrū in quo eſt tale ē cui adueniūt nerui q̄bꝰ ſentit nō plus q̄ ſenſibilitas ſicut ſciuiſti diſpoſitionē eiꝰ. ¶ Et quāto plꝰ fuerit arterie maiores ⁊ magis grādes erit pulſatio eiꝰ ⁊ ipſius dolor vehemētior et eiꝰ reſolutio aut ipſius collectio velocior. ¶ Et cū flegmō eſt in mēbro ſenſibili ſequit̄ iꝑm dolor vehemēs qualitercunq̄ ſit: ⁊ comitatur ipſuꝫ vt appareāt vene illius mēbri parue que erāt occulte.

¶ Et ſcias ꝙ nomē flegmonis in lingua grecoꝝ eſt abſolutū ſuꝑ oē qđ eſt inflāatū: deinde dr de oī apoſtemate calido: poſtea dr de eo qđ eſt ex apoſtemate calido cū ꝓprietate p̄dicta: ⁊ nō caret inflāmatione ꝑpter coartationē ſanguinis ⁊ oppilationē meatuū.

¶ Et parū q̄dem cōtingit vt flegmon ſit ſimplex: ſed ſꝫm plurimū ei aſſociat heriſipilla aut durities aut neruoſitas: ⁊ hꝫ cauſas de q̄bꝰ ſunt añcedētes corpee ex repletiōe aut malitia humorū cū debilitate mēbri recipiētis lꝫ nō ſit repletio neq̄ malitia hūoꝝ. ¶ Et de eis ſunt primitiue ſicut cōtuſio aut inciſio aūt fractura aut diſlocatio aut vlcera q̄ multiplicant i mēbro quare declinat ad ipꝫ materia p-

pter dolorē ꝛ debilitatē: ꝛ fortaſſe declinātad ipſ materie ꝛ retinēt in vijs q̄ ſunt debiliores ſicut accidūt cū vlcerib⁹ ꝛ ſcabie apāta in locis vacuis. ¶ Et augmētū q̄dē ei⁹ declarat additiōe magnitudinis et tenſionis: ꝛ ſtat⁹ ipſi⁹ ꝑ finē eius: ꝛ illic aggregat materia ſi oꝫ aggregari: ꝛ declinatio incipit tēdere ad lenitatē ꝛ debilitatem: ꝛ mala eſt q̄ non tendit ad declinationē: neq̧ aggregat saniē: et huiuſmodi quidē ꝑducit ad mortē mēbri ꝛ putrefacit ipm. ¶ Et multotiens q̄dem fit illud ꝓpter magnitudinē apoſtematis et multitudinē materiei ipſius: ꝛ multotiens fit illud cā malignitatis materiei ſi apoſtema fuerit paruū. ¶ Et tu quidē ſcis illud, qḋ rarificat: qñ pulſatio incipit in intenſionē ꝛ inflammatio incipit in ſedationē: et ſcis illud qḋ aggregat ꝑ additionē pulſationis et caliditatis ꝛ fixionē vtriuſq̧. ¶ Et ſcis illud qḋ putrefit ꝓpter digeſtiōis difficultatē ꝛ tenebroſitatē et vehementiam tenſionis. ¶ Et ſcias ꝙ dū nō ſubmergit naturā materia nō ꝑuenit ex ea apoſtema ꝛ reſpirat per ignem eius qḋ appet exterius. ¶ Et ſcias ꝙ qñ vicinant puſtule demenuliati indicant demenul malignū. ¶ Et oportet vt in potu tribuatur hñti apoſtemata interiora aqua endiuie ꝛ aq̄ ſolatri cū medulla caſſiefiſtule. ¶ De cura flegmonis. Ca.3.

Cum accidit flegmō a cā primitiua nō deeſt quin aut cā primitiua et ei⁹ veſtigiū iueniat mūdificationē corpis aut repletionē. ¶ Qḋ ſi obuiet mūdificationi nō eſt neceſſariū niſi curatio apoſtematis inq̄tū eſt apoſtema: ꝛ curatio apatis inq̄tū apoſtema eſt extractio materiei extranee q̄ facit accidere apā: ꝛ illḋ fit ꝑ mollificatiua et reſolutiua leuia ſicut emplaſtrū de farina tritici cocta cū aq̄ et oleo: ꝛ qñq̧ excuſat ſcarificatio laborē ꝛ ꝓprie qñ apā ē multe materiei. ¶ Cū aūt inueneris corpis repletionē tūc opꝫ vt nō tangas apā cū mollificatiuis qñ attrahet ad ipm ſupra qḋ reſoluat ab eo: imo opꝫ vt euētur materia ꝑ flobotbomiā ꝛ fortaſſe indiget ſolutione vētris: ꝛ cū feceris illud: adminiſtra mollificātia. ¶ Et ei⁹ quidē curatio eſt ꝓxima curationi eius cui⁹ cā primitiua inuenit mundificationē corpis: ꝛ differt ab ea in hoc ꝙ nō indiget curatione cū repcuſſione plurima in pricipio ſicut indiget illa imo minus illa. ¶ Cū aūt cā eſt antecedēs nō primitiua tūc opꝫ vt incipias cū euōne ꝛ cōple ei qḋ meret ex flobotbomia et ex ſolōne vētris ſi indiget ea: ꝛ neceſſitas q̄dē ei⁹ eſt aut qñ corp⁹ eſt imundū: aut qñ egritudo eſt magna: q̄re neceſſaria eſt euacuatio et minoratio materiei ꝛ attractio ad ꝯtrariū. ¶ Et lꝫ corp⁹ nō ſit multarū ſupfluitatū: tñ in membro qñq̧ aduenit qḋ ipſum debilitat: quare attrahunt ad ipſum materie corporis: lꝫ nō ſint materie ſupfluitatis. ¶ Et oportet vt obſerues conditiones predictas in hoc ex etate ꝛ tpe ꝛ regione et alijs. ¶ Et incipe cū repcuſſiuis niſi in locis q̄ cōditionauim⁹ in libro primo. Deinde oppone augmēto cum intromiſſione mollificatiuorum, et humectantiū cum refrenatiuis: et q̄tū procedit in

augmento ꝓcedas in additione mollificatiuoꝝ paulatim:et apud finem et ſtatum ⁊ vltimitatem magnitudinis et additionẽ ſue vltimitatis fac vincere mollificãtia:⁊ fac ea pura:⁊ exiccãtia ſunt q̃ ſanãt i fine:verũ humectãtia et mollificãtia ſunt ad dilatãdos poros ⁊ ad ſedãdũ dolorẽ. ❡Et exiccatiuũ eſt illud qđ ſanat ⁊ ꝓhibet remanere aliq̃d qđ fiat ſanies. ❡Si aũt nõ ſanat integre et dimittit aliquid nõ relinquit niſi rem modicã quaꝫ reſoluit illud in quo eſt acuitas. ❡Et qñq; accidit ex refrenatione vehementia doloris ꝓpter ſuffocationẽ materiei ⁊ ſoliditatẽ mẽbri. ❡Et qñq; accidit ex ea reditus materiei ad mẽbra principalia:et qñq; accidit vt induret̃ apa:et accidit qñq; vt incipiat mẽbrũ tẽdere ad viriditateꝫ ⁊ nigredinẽ ꝓpue qñ medicat̃ cũ eis in fine rei ⁊ ꝓpe ſtatum. ❡Et ſcias ꝙ vehemẽtia doloris facit te indigere medicinis mollificantibus abſq; attractione et fortaſſe erit cũ eis infrigidatio nõ ꝓhibens mollificationẽ. ❡Ex reditu vero materiei ad mẽbra principalia ſecurat euacuatio niſi qñ illud qđ prouenit ex eis eſt ſm ſemitaꝫ expulſionis ex eis:⁊ ſunt mẽbra recipiẽtia ab eis ſicut euacuatoria illorũ:illic enim nõ eſt via ad repellẽdũ ⁊ expellendũ penitus:et nos iam verificauimꝰ iſta in loco ſuo. ❡Et cũ timet̃ vt declinet ad duritiem adminiſtra mollificãtia in q̃bus eſt calefactio ⁊ humectatio cũ fortitudine. Medicine aũt repcuſſiue ſunt q̃ ſunt medie ſicut ſucci herbarũ frigidarũ quas multotiẽs diximꝰ in locis alijs ſicut ſuccus portulace ⁊ cucurbite ⁊ endiuie ⁊ virge paſtoris ⁊ aliaꝝ ⁊ ſuccꝰ ſolatri ꝓprie ⁊ corpa eoꝝ contrita p̃parata ad emplaſtrũ ⁊ ſuccus pſilij etiã et ceratũ cuꝫ aqua frigida:⁊ fortaſſe excuſat laborẽ in eo ſpõgia infuſa in aceto et aqua frigida:⁊ chechengi eſt fortis in p̃ncipio:et ſimiliter cortices granatoꝝ ⁊ ſempuiua ⁊ ſauich decoctuꝫ valde et proprie cũ aceto mixto aut ſumach:⁊ tilub eſt bonũ iteruꝫ: ⁊ ſi indiget fortiore illo adde in eis ſandalũ ⁊ acatiam ⁊ memithe ⁊ fauſel ⁊ iuſquiamũ albũ:⁊ herba q̃ noiatur herba ap̃atũ eſt in principio valde bona.⁊ qñq; iuuat̃ eiꝰ deſiccatio ⁊ ſtipticitas cũ croco: ⁊ humectatio in principio eſt timoroſa. ❡Et qñ cadit ſuperfluitas in infrigidatiõe fortaſſe pducit ad corruptionẽ mẽbri ⁊ corruptionem humoris conſtricti in apoſtemate:et itendit apoſtema ad viriditatem ⁊ nigredinem. Si ergo timueris aliquid de hoc tunc emplaſtra locũ cum farina ordei ⁊ volubili et in quo eſt mollificatio. Si vero apparet aliquid de hoc tunc ſcarifica locum et excoria ipꝫ ⁊ non expectes collectionẽ neq; maturationem:⁊ illud quãdo vides illud qđ effuſum eſt plurimũ valde et fortaſſe moritur membrum:et ſcalpellationis alia eſt magis apparens et alia magis profunda:⁊ illud eſt ſm locum apoſtematis et diſpoſitionem membri: et cum ſcalpellaueris tunc embroca cum aqua maris et reliquis aquis ſalſis:et emplaſtra cum eo in quo eſt mollificatio:et ſi non indiges rarificatione et embrocatione ſis contentus mollificatiuis.

¶ Et ſcias q administratio eoꝝ q̄ fortiter repcutiūt in p̄mis et eoꝝ q̄ fortiter reſoluūt in fine ē mala caue ergo quātū potes. Infrigidatio eſt vehemēs pducit ad illō qō ſciuiſti: et aqua frigida ſimiľr eſt de illis q̄ opꝫ cauere niſi in eis que ſunt ſicut heriſipila: et in reſolutiōe vehemēti accidit dolor. Si ergo volueris regere in p̄ncipio cuꝫ ſedatiōe doloris nō approximes eis aquā calidā et olea mollificātia et emplaſtra facta ex hmōi medicinis: ipa eſt vehemēter ſunt cōtraria ei qō eſt neceſſariū de phibitiōe effuſionis. ¶ Et redeas ad boliū armenū ſolutū in aqua frigida aut cū oleo ro. et melius oleū ro. eſt illud qō eſt ex roſis et oleo: in oleo quippe eſt reſolutio q̄dā: aut lentes decoctas cū roſis: aut merda ſengi cū oleo ro. Si ṽo iſta nō valēt ꝛ q̄ eoꝝ curſu currūt: adminiſtra volubilē: qm̄ ipa eſt vehemētis iuuamētin p̄ncipio et ſtatu: et alſirengi et albaſce et apiū et albedarūgi ſimiliter. ¶ Et multotiēs q̄dē ſedat dolorē vinū dulce mixtū cū oleo ro. immo cōgelatū vue et parū cere ſuper lanā aut lana yſopi infrigidata in eſtate tepefacta in hyeme: aut ſpongia infuſa in vino ſtiptico aut aceto aut aqua frigida: et crocus ingrediť in ſedatione doloris ¶ Cū ergo vides inceptionem apoſtematis incedere itinere exiture tunc dimitte infrigidationem et incede in viā eiꝰ quod maturat et aperit. ¶ Cum autem apoſtema puenit ad ſtatū: tūc neceſſaria ſunt qualia ſunt anetū et camomilla et maluauiſcus et ſemē lini et ſimilia: immo emplaſtra q̄ nominātur baſilicō ꝛ q̄ nominātur diaquilō ¶ Et emplaſtrū de colcotar exiccat abſq dolore: ꝛ ppter illō eſt eius adminiſtratio incōueniēs cū ſit inflāmatio flegmōis: ꝛ eſt cōueniēs quādo nō timeť aggregatio. ¶ Et meliꝰ eſt vt ponas ſup ipaꝫ deſup lanā infuſaꝫ in vino ſtiptico. ¶ Et caro minꝰ indiget exiccatione q̄ neruus: qm̄ neruus non redit ad ſuā cōpſonē cū exiccatiōe pua: ꝛ caro minoris exiccationis eſt q̄ pauciores hꝫ arterias. Et multotiens quidē cadit neceſſitas ſcalpellādi ante maturationem. ¶ Et multotiēs ingeniať in attrahēdo apa ex membro nobili ad ignobile cū attractiuis: deinde curatur et aperiť. ¶ Et de apoſtematibus calidis que indigent ſanioſitate emplaſtretur caput eius cum pſilio et cū extinctiuis in circuitu eius et liniať ex epithimatibus ꝛ emplaſtris cū penna quoniā digiti ledunt ipſum.

¶ De heriſipila et ſpeciebus eius. Ca. 4.

Iam ſciuiſti cauſas heriſipile et ſpēs eiꝰ in libro p̄mo: ꝛ ille ex q̄bus diſcerniť ex flegmōe ſunt: qm̄ heriſipila magis apparētē hꝫ rubedinē ꝛ puriorē: ꝛ ex flegmone apparet rubedo ad nigredinē declinis aut viriditatē: ꝛ plurimū color eiꝰ ē occultū in pfundo. ¶ Et rubedo heriſipile deſtruiť per tactū ſtatim ꝛ albet eiꝰ locꝰ cā ſubtilitatis materiei rubee aut ſeparationis eiꝰ: deinde redit velociter ꝛ nō ſimiliter eſt rubedo flegmōis: ꝛ vides i rubedine heriſipile colorē crocicitrinitatē ꝛ nō vides illō in rubedine flegmonis. ¶ Et apa heriſipile nō fit niſi in eo qō apparet de cute ꝛ flegmon pfundať in carne

etiā. ¶ Et beriſipila eſt pura: et nō eſt ita flegmō: et puenit q̄nq̄ ex calliditate beriſipile ad hoc vt cōburat cutē. ¶ Et ei⁹ virulētia veſicat et minorat illō in flegmone. ¶ Et pura nō impellit penit⁹ et flegmō impellit: et quāto pl⁹ multiplicat additio ſanguinis ſup colericū eſt impulſio magis apparēs et dolor et pulſatio vehemētiores. ¶ Et beriſipila attrahit febrē vehemēti⁹ q̄ flegmō: et q̄nq̄ ↄſeq̄tur ex caliditate beriſipile vt cōburat cutis: q̄re alterat illō qd nominat beriſipila: et nō eſt ita flegmō: nō eſt ergo inflāmatio beriſipile minor inflāmatiōe flegmonis: immo pl⁹: verꝫ tēſio flegmonis et dolor ei⁹ eſt ꝓpter tēſionē: et q̄nq̄ fit maior: qua ꝓpter dolor beriſipile eſt minor. ¶ Et vbi pl⁹ accidit beriſipila accidit in facie et incipit a lepore naſi et augmētat apa et expādit in facie tota. ¶ Et q̄n accidit beriſipila a fractura oſſis ſub cute tunc illō eſt malū et tu q̄dē iā cognouiſti diuerſitatē inter beriſipilam et flegmonem in loco alio ab iſto.

¶ De cura beriſipile. Ca.5.

Oportet vt euacues corp⁹ ab ea cū ſolutiuo colere: et ſi idigētia flobothomia flobothoma ēt. ¶ Et flobothomia q̄dē n̄ mlt̄ū ↄfert niſi q̄n mā eſt iter duas cutes. Si āt ꝓfunda fuerit tūc ei⁹ iuuamētū minorat et fortaſſe attrahit. ¶ Et ſi idigueris reiteratiōe ſolonis vētris poſt flobothomiā fac illō ſꝫ q̄ caleſit ex duab⁹ materijs. ¶ Deī de ꝑmutatōe ad ifrigidādū eā cū ifrigidatiuis fortib⁹ ſcitis in.c. flegmōis: et cū effuſiōe aq̄ frigide: et fac illō donec altereē color. Pura eñ deſtruit cū alteratiōe colorꝭ et diminutiōe ipi⁹ et ad vltimū ifrigidatio ī beriſipila ē magis neceſſaria: q̄m flāma et dolor iflāmatiu⁹ ī ea ē pl⁹ et eñoī flegmōe eſt magis nc̄ia: q̄m mā ī ea eſt magis iobediēs et groſſior: et opꝫ vt ſit ifrigidatio ei⁹ ī ꝑncipio fortis ſtipticitatis ad hoc vt forſitā augmēteē ei⁹ ſtipticitas ſup ipi⁹ frig⁹. ¶ Circa ſtatū vo fit ipſi⁹ frig⁹ vehemēti⁹ ſtipticitate ei⁹. ¶ Et caue cū hoc ne redire facias materiā ad mēbrū itrinſecū aut ad mēbrū nobile. ¶ Et caue iterꝫ ne denigreē mēbrū et fuſcū fiat et icipiat ire in viā corruptiōis: et cū apparet aliq̄d de hoc icede in ↄ̄riū vie ſtipticitatis et ifrigidatiōis. ¶ Et ſi fuerit beriſipila ſup cutē cureē ex ſcoria plūbi cū vino pōtico bullitio cū folijs ſicle bullite cū vino: et cureē cū eo in q̄ eſt reſolo et exiccatio fortis cū infrigidatiōe: et illō eſt ſic. ſumaē lane veteris aduſte nō lote pond⁹. ʒ.xij. et.5. carbonis de cortice arboris pini tantūdē cere. ʒ.xx. ſcorie plumbi. ʒ.xj. ſepi caprini veteris abluti cuꝫ aqua. ʒ.xv. olei myrtini vnc.v. ¶ Et iterum leuius illo emplaſtruꝫ fiat ex ſcoria plūbi cum ſucco ruthe et oleo ro. et cera.

¶ De formica miliari. Ca.6.

Formica eſt puſtula aut puſtule que egrediuntur et faciūt accidere apoſtema purum et ambulāt et fortaſſe vlcerāt et fortaſſe reſoluunē: et tu iā ſciuiſti cām cuiuſq̄ illorꝫ. ¶ Et color q̄dē formice ad citrinitatē eſt decliuis: et eſt inflāmata cū ſubſtātia verrucuſa et eti rotūda. et ſm plurimū hꝫ radicē latā niſi q̄dā ſpēs ei⁹ acru bau

rod. ⁊ eſt radicis que q̄ſi ſit pedes. ¶ Et ſentit in oī formica ſicut pū ctura formice: ⁊ ad ſūmū oē apa in cute ābulatiuū qd latitudinē nō hꝫ eſt formica vera alia eſt miliaris: ⁊ alia eſt corroſiua ſꝫ qd ſciuiſti. ¶ Et quādo fit vlcus ⁊ putrefit: appropriatur nomine putridi.

¶ De cura formice ⁊ que eius curſu currunt. Ca. 7.

Cum nō icipis i ea cū euone humoris ſm qd oꝫ imo medicaris vlc⁹ cū eo qd ſanat: redit ex alio loco cū nocumēto ⁊ ex loco ipo non ceſſat humor facere corroſionē poſt corroſionē. ¶ Et aqua qdē caſei cū ſcamonea iuuatiua eſt in euone materiei formice ⁊ ei ſimiliū ¶ Uia aūt ſm quā curat formica eſt vtq̄ ex ipa eſt corroſiua alienet ab humectatiōe quā iā adminiſtraſti in heriſipila: humectatio eñ nō eſt cōueniēs vlcerib⁹. ¶ Et adminiſtra in pncipijs eius poſt ſicut lactucā ⁊ nenufar ⁊ ſempuiuā ⁊ volubilē ⁊ portulacā. ¶ Et ſi fuerit neceſſariū tūc qd ſit ſicut ſolatrū ⁊ ppꝛie ſiccū tritū: in ipo eñ eſt exiccatio: ⁊ ſicut arnogloſſa ⁊ rubus ⁊ lēs: ⁊ poſt ipaꝫ ſauich ordei ⁊ cortices granatoꝝ ⁊ rami vitis. ¶ Et cū timētur ſup eā corroſio ⁊ vlcera adminiſtra cū iſtis i frigidatiuis aliqd mellis ⁊ ſiliū aut farinā thurꝫ cū aceto: ⁊ aq̄ q̄ currit ex ligno vitis hūido cū adurit: ⁊ ſterc⁹ ouinū cū aceto ⁊ ſterc⁹ vaccinum cū aceto. ¶ Cū ergo corroſio ⁊ vlceratio appet tūc adminiſtra trociſcos andaracarō cū vino ſiptico aut aceto cōmixto aut ſucco cucumeris aſinini: ⁊ ſal ⁊ fel hyrci ⁊ ruthā cū nitro ⁊ piper ⁊ nitrū cū vrina pueri. ¶ Et Ga. quidē dixit eſſe conueniēs vt ſumat aliqd ſicut embuba ⁊ ex extremitate pēne aut alteri⁹ rei cui⁹ extremitas ſit acuta quā poſſibile ſit deglutire formicā: deinde penetret in circuitu ei⁹ vſqꝫ ad pfundū cū acuitate ſua: deinde eradicētur cū ea formice cū radice ſua. ¶ Illorum autē formice qui ſunt ſicut pueri deſtruūtur ſi intromittātur in balneum: ⁊ nocet eis aer balnei: deinde egrediātur velociter: ⁊ liniātur cum oleo ro. ⁊ aqua ro.

¶ De cura mulieris. Ca. 8.

Miliaris ſimilatur formice in curatiōe: verumeli⁹ eſt in ſolutiōe eius vt ſit in eius cathartico ℞ tus eius qd eſt ſicut turbith cū eo qd ſolu it colerā: ⁊ ſi eſt ibi ex epithymo eſt melius: qm̄ neceſſe eſt illic eſſe ex meliar flegmate q̄ admiſcētur colere. ¶ Deinde ſumātur galle ⁊ fructus tamariſci ⁊ cortices granatoꝝ ⁊ bolū armenū ⁊ aggregētur oia illa in aceto ⁊ aqua ro. cū tali quātitate ne mordicēt ⁊ liniantur deſuper cum pēna. ¶ Et lac dulce eſt vehemēter conueniens curationi huius egritudinis. ¶ Et quādo ptrāſit pꝛincipium oportet tunc vt curetur cum eis q̄ ſunt ſicut caput piſcis ſaliti aduſtum cuꝫ vino pontico: ⁊ fortius illo: quādo neceſſaria eſt exiccatio vltima eſt vt ſumantur folia albedarungi ⁊ ponatur in eis calcadis ⁊ adminiſtrētur. ¶ Et fortius hoc eſt vt ſumantur flos eris ⁊ ſulfur citrinum aduſtum: ⁊ fiat ex eis linimentum cum vino aut aqua ligni vitis que manat ſecundum combuſtionem ſuam.

¶ De pruna ⁊ igne perſico. Ca. 9.

tio. ¶ Et corp⁹ q̄dē variolis p̄paratū eſt illō qō eſt calidū ⁊ hūidū: ⁊ ꝯturbate hūiditatis ꝓprie qō parū extrahit de ſanguīe p flobotho miā. ¶ Et ō cibis ſunt cibi q̄ faciūt cadere ī variolas velociter: ⁊ ꝓ prie qn̄ nō ſunt ꝯſueti: ⁊ adminiſtrāt ſup eos medicine: ⁊ cibi caleſa ciētes ſicut lac: ⁊ ꝓprie camelaꝝ ⁊ equaꝝ cū multū replet ex eis ille q̄ nō aſſuet⁹ eſt eis: deinde bibit vinū plīmuȝ aut medicinas calidas. ¶ Et variole q̄dē ſunt q̄ſi mod⁹ q̄dā criſis. ¶ Et plīmū q̄dē accidūt variole infantib⁹: deinde iuuenib⁹: ⁊ minorat eaꝝ euēt⁹ in ſenib⁹ niſi ꝓpter cauſas fortes: ⁊ ī regionib⁹ vehemētis caliditatis ⁊ hūidita tis: ⁊ eaꝝ euēt⁹ ī corp̄ib⁹ hūidis eſt pluſq̄ſ ſit ipſaꝝ euēt⁹ in corp̄ib⁹ ſiccis: ⁊ eaꝝ euēt⁹ in vere pl⁹ eſt q̄ ipaꝝ euēt⁹ in hyeme: ⁊ poſt ver in fine autūni ⁊ ꝓprie cū p̄cedit eſtas calida ⁊ ſicca ⁊ fuerit ille autūn⁹ calid⁹ ⁊ ſicc⁹. ¶ Et variole nō accidūt in cute ſolū ⁊ in eo qō ſeq̄t illō qō appet: imo accidūt in oib⁹ mēbris ſil'iuȝ ꝑtiū appentib⁹ ⁊ occul tis ita q̄ velaminib⁹ ⁊ neruis. ¶ Et qn̄ appent variole faciūt icur rere pruritū: deinde appent res ſicut capita acuū ſil'ia milio: deinde egrediūt ⁊ iplent ſanie: deinde euacuant ⁊ fiūt cruſte diuerſoꝝ colo rū: deinde cadūt. ¶ Et fortaſſe ꝑmutant variole ad flegmonē ⁊ eſſe re ⁊ ad dubellati q̄ aggregat ſanie. ¶ Et plīmū q̄dē cū appent hn̄t colorē flegmonis. Uerūtn̄ qn̄q̄ egrediunt ſ̄ȝ colores diuerſos cine ritie ⁊ violacee ⁊ nigre. ¶ Uariole eñ ſunt ſpēs ⁊ colores. Nā de eis ſunt albe: ⁊ de eis citrine: ⁊ de eis ſunt rubee: ⁊ de eis ſunt virides: ⁊ de eis ſunt violacee: ⁊ ō eis ſunt ad nigredinē decliues. Et virides q̄ dē ⁊ violacee ſunt male. ⁊ quāto pl⁹ addit declinatio ad nigredinē tāto eſt deteri⁹: ⁊ q̄to pl⁹ ſunt decliuiores ad illō tāto plus ſunt de cliuiores ad malitiā. ¶ Et albe q̄dē ſunt meliores et ꝓprie qn̄ ſunt pauci nūeri: magne q̄titatis: facilis exit⁹: pauce āguſtie: debilis fe bris: ⁊ videbis febrē minui cū eaꝝ appītiōe ⁊ ipſaꝝ egreſſiōe: ⁊ ē p̄n cipiū exit⁹ earū in tertio ⁊ qō ei approximat. ¶ Et poſt illas ſunt al be magne pluris nūeri ꝓpinq̄ abſq̄ ꝯtinuatiōe. Nā ille q̄ ꝯtinuant adinuicē ita vt ꝯtinuāt ī fruſto magno carnis hn̄tes latera aut ro tundā formā ſunt male. Et ſil'r iteꝝ duplices magne ī vētre vni⁹ q̄rū eſt variola alia. ¶ Albe v̄o pue dure ꝓpinque difficilis exitus lȝ fa ciāt exiſtimari in p̄ncipio rei ſalutē: tn̄ timet in eis q̄ difficilis fiat eaꝝ maturatio: ⁊ fiat cū eis mala diſpō egri: ⁊ ꝑueniat p eas ad ꝑdi tionē: qm̄ cā in eis eſt groſſitudo materiei. ¶ Et de ſpēbus malarū timoroſarū q̄ plerūq̄ interficiūt: ſunt ille q̄ruȝ diuerſificat egreſſio nā qn̄q̄ appent: qn̄q̄ occultant ⁊ ꝓprie qn̄ appent violacee ⁊ ſil'r te naces quaꝝ op̄atio nō ceſſat a debilitate v̄tutis ⁊ viridificatione mēbri ⁊ nigrificatiōe ei⁹ ꝑdūt: ⁊ ſi viriditas ⁊ nigredo q̄b⁹ ſuccedit reſudatio non faciunt cadere virtutem: immo additur cum eis vir tus nō ſunt mortifere: ſed fortaſſe cadere faciunt in vlcera et q̄ cur runt curſu eoꝝ. ¶ Et vt ſit fe. deinde variole ſaluius eſt q̄ vt ſint va riole precedētes; deinde ꝯſequatur eas et accidat ſuper eas febris.

¶ Et illud q̄d ē qd plurimū cōſiderare opꝫ in eſſe patientis variolas
eſt eius anhelitꝰ: ⁊ ipſius vox: nā ipa duo cū remanēt bona: eſt res ſal
ua: ⁊ cū ꝫ videris anhelitū patiētis variolas conſequētē ⁊ ſimiliter pa
tiētis morbillū: tūc exiſtima caſum ꝟtutis: aut apoſtema dyaphrag
matis. Deinde cū vides ſitim vehemētē fieri ⁊ anguſtia aſſiduat et
ea q̄ apparēt infrigidātur ⁊ variola ⁊ morbillꝰ virides fiunt tūc iā ꝑ
cipit eger mori: ⁊ feſtinat illud ſi variole fuerint de genere earū qua
rum egreſſio ⁊ apparitio tardātur. ¶ Et plurimi eoꝝ q̄ moriunt̄ ꝑ va
riolas moriunt̄ prefocati ex ſinātia. Et quādoqꝫ moriunt̄ per caſuꝫ
virtutis cum raſura inteſtinorum ⁊ fluxu ventris. ¶ Et cum videris
violaceas de variolis ⁊ morbillo profundari: tunc ſcias ꝙ ſuperue
niet egro ſincopis. Et quando feſtinat ad mingendum ſanguinem
⁊ ſuccedit ei vrina nigra: tunc eſt mortiferum precipue quādo eſt il
lic caſus virtutis. ¶ Et fluxus ventris virilis ſanguineus aut loti
uus non cum caſu virtutis ⁊ albumera eſt aliq̄d de variolis ⁊ morbil
lis. ¶ Et multotiēs q̄ devariolatur homo duabus vicibꝰ quādo ag
gregatur materia ad expellendum bis. ¶ Et coloris plumbini ſunt
variole quarum bothor in facie ⁊ pectore ⁊ ventre ſunt pluſq̄ꝫ in cru
ribus ⁊ pedibus ⁊ ſunt male ⁊ ſignificant materiam groſſam que nō
expellitur ad extremitates.

¶ De ſignis apparitionis variolarum. Ca. 7.

Quandoqꝫ antecedūt apparitionē variolaꝝ dolor dorſi: ⁊ pru
ritꝰ naſi: ⁊ timor in ſomno: ⁊ pūctio vehemēs in mēbris corpis
⁊ grauitas cōmunis: ⁊ rubedo in colore faciei ⁊ oculi, ⁊ lachryme: ⁊ in
flāmatio: ⁊ multitudo alicū: ⁊ ſaltus cū conſtrictione anhelitꝰ: ⁊ rau
cedo vocis: ⁊ groſſitudo ſputi: ⁊ grauitas capitis: ⁊ dolor capitis: et
cafacam: ⁊ exiccatio oris: ⁊ anguſtia ⁊ dolor in gutture ⁊ pectore: ⁊ tre
mor pedis apud reſupinationem et declinationem ad ipſam et cum
hoc toto febris concluſa.

¶ De morbillo. Ca. 8.

Scias ꝙ morbillꝰ omnis eſt variola colerica. Et non eſt differē
tia inter ea ambo in plurimo reliquaꝝ diſpoſitionū: niſi qꝛ mor
billꝰ eſt colericus: et ꝙ ipſe eſt minoris quātitatis et quaſi ipſe nō ꝑ
trāſit cutem: et non eſt ei altitudo de qua curet̄ ꝓprie in ꝑncipio ſui
Variole vero in principio ſue apparitionis eſt eminentia et altitu
do: et morbillus eſt minor variolis: et minus accidit oculo q̄ꝫ vario
le. ¶ Et ſigna apparitiōis eiꝰ prima ſunt ſignis apparitiōis vario
larum. Uerum lachryme in eo ſunt plures: et anguſtia: et inflatio
vehementior: et dolor dorſi minor quoniam cauſa eius in variolis
eſt repletio ſanguinea et extendens venam poſitam ſuper dorſum.
Nam generatio variolaꝝ eſt ꝓpter multitudinē ſanguinis corrupti
⁊ morbilli ꝓpter vehemētiā malicie ſanguinis corrupti pauci. ¶ Et
morbillꝰ ſm plurimū egredit̄ ſubito: ⁊ variole aliq̄d poſt aliquid.

natur ſm qđ ſcis in loco ſuo poſt decoctionem ꝛ lenitatē tepiduꝫ.
¶ Si aūt exierint veſice ꝛ volueris ipſaꝝ curationē: qm̄ ille que ſunt in groſſiore cute dolēt: oꝫ vt apiant cū acub⁹ ꝛ currat qđ in eis eſt: ꝛ q̄ de eis ſunt ſubtiles apiunt p ſe. ¶ Et nō oꝫ vt tardet: imo aperiā tur etiā ꝛ exp̄mat' qđ eſt in eis cū facilitate paulatim. Deinde non euacuant: aut vt ſanent: aut vt vlcerent. Et ſi vlcerant: curent cum emplaſtris q̄ fiūt de ceruſa et q̄ fiūt de merdaſengi ꝛ ſilib⁹: ꝛ ppꝛie qn̄ cadit in eis ſicut yꝛeos: ꝛ emplaſtris heri ſipille qn̄ ābulat ꝛ corrodit: ꝛ formice ꝛ reliq̄s q̄ dixim⁹. ¶ Medicamē cōpoſitū etiā. ℞. merda ſengi lib. i. olei veteris lib. j. ꝛ. ℥. arſenici lib. j. decoquant mer da ſengi cū oleo donec nō adhereat. deinde fundat ſup ip̄m arſenicū. ¶ Et iterū medicamē ꝯueniēs ei qđ ď ip̄is accidit ſup teſticulos ꝛ labia ꝛ eis ſilia ꝛ ad vltimū ſupra mēbra: q̄ vehemēter indigēt exic catiōe. ℞. colcotar ꝛ calcadis. ʒ. de vnoquoq; folioꝝ roſe. ʒ. terant cū aq̄ ꝛ adminiſtrent. ¶ Et ſilr ſim⁹ caprin⁹ cū melle. ¶ Et cū cadūt eſcare ꝛ carnes corrupte ꝛ appet caro ſana tūc curet cura vulnerum planoꝝ. Et cadere q̄dē faciūt eſcaras ꝛ carnē malā medicine note. Et in alexādria faciūt eas cadere cū herba noīata ſerenicis: ꝛ iterū tarbehaſis: ꝛ oleū de albacuen eſt bonū ad deijciēdū eas. ¶ Et ad vltimū adminiſtratio caſus eſcare ꝛ curatiōis reſidui cū curatiōe vulnerū ſanoꝝ eſt ꝯueniēs valde. ¶ Medicamē bonū exptū ātiquorū qđ q̄dā modernoꝝ cōceſſerūt. ℞. ſarcocolle et aloes et olibani et ceruſe: ꝛ ꝫiniar oīm equaliter ꝛ quā tū eſt totū de bolo armeno ꝛ fiāt ex eis forme ſimiles auellanis: ſumant ꝛ diſſoluant cū aceto ꝛ aqua ꝛ liniat cū eis locus ponēdo epithima ſup epithima donec accidat in eo ꝯtractio vehemēs et fiat eſcara: et tūc aut cadet p ſe ſi fuerit ſub ea humiditas: aut eſt neceſſariū vt radas eā et facias ip̄am cadere et nō ceſſes facere illud donec cadat totum.

¶ De eſſere. Capitulum. 13.

Eſſere eſt puſtula parua lata ſicut veſice ꝛ ad aliquātulā tendēs rubedinē ꝛ pruritū faciēs ꝛ anguſtiā eueniēs ſubito ſm plurimū: et accidit qn̄q; vt currat ab ea humiditas: ꝛ fortaſſe eſt ſanguinea. Et ſm plurimum fit vehemēs in nocte et eius anguſtia fit in ea vehemētior ꝛ eius triſtitia. Et cā eſt eius vapor calidus eleuat⁹ in corpore ſubito aut a ſanguine colerico aut a flegmate baurachio. ¶ Et ſanguinea quidē eſt vehementioris rubedinis et caliditatis et vehementioris ꝛ velocioris apparitionis: et flegmatica eſt minor in omnibus illis et vehementia flegmatice eſt in nocte pluſq; vehementia ſanguinee. ¶ Et cum eſſere inuadit locū amplū tunc ſi non fiat flobothomia timet febris tertiana. Et oportet vt fiat flobothomia in ſpacio qđ eſt inter illud et inter ſtatum.

¶ De cura eſſere. Capitu. 14.

Si ſanguis fuerit vincēs tūc oportebit vt in p̄mis ꝯueniat ad flobothomiā: deinde ꝯſequēter adhibeatur ſolutiuum colere

ſi tolerauerit virt⁹ qꝺ ſit ſicut ſit ꝺe ꝺuab⁹ partib⁹ myrabolanoꝝ et partevna hiere. cui⁹ potio ſit.ʒ.iij. in ſirupo acetoſo: ꝛ ſeda eam cuꝫ eis q̄ ſunt ſicut tamarindi ꝛ aqua ꝺuoꝝ granatoꝝ cū corticib⁹ ſuis Aut aqua granati acetoſi cū cortice ſuo ꝛ infuſione chriſomiloꝝ: et aqua lactis acetoſi et trociſci ꝺe ſpodio cāphorati cū aqua granatoꝝ. ¶ Et ꝺare in potu aquā calidā in ꝺie multotiēs eſt ex eis q̄ conferunt ei ꝛ linire naturā habētis eā. ¶ Et ꝺe eis que ſedāt eam eſt infuſio ſumach colata ꝺe qua ſumātur.ʒ.iij. ¶ Et ex cibis tabſil. et acetū cū oleo ꝺe amigdalis ꝛ ſiſamino ꝛ oleo cū aqua vue acerbe et lacte acetoſo. ¶ Si aūt hūoꝛ fuerit barauchi⁹ euacuet corp⁹ cū myrabolanis ꝛ cū turbith ꝺe quo ſit quātū eſt medietas myrabolanorū: ꝛ ſit potio eius.ʒ.iij. ¶ Et ꝺet īfirmo ꝺe nuce cupreſſi hūida. vnc. j. cū aloes.ʒ.j. ¶ Et ſumat crocus hortulan⁹. terat ꝛ cōcutiat cū aceto ꝛ ſumātur in potu. ¶ Aut ꝺet in potu aqua magre aut aqua vrcei noui. ¶ Et ad flegmaticā ſumātur cubebe.ʒ.j. cū trib⁹.ʒ.zuccari et pondere.ʒ.iij. ſeminis agnicaſti in lacte ꝺulci. ¶ Et ꝺe eo qꝺ eſt expertū ꝛ cōuenit in omni ſpecie eſt illud calamēti.ʒ.ij. ſpodij.ʒ.iij. roſ. rubearū.ʒ.v. cāphore kirat. j. ꝺet in potu cū aqua granati acetoſi. aut ſumat in potu ſauia cū eſt ieiunus.

¶ De eſtiomeno ꝛ ꝺifferētia inter cancrenas et aſchachilos. Cap. 15.

Sermo ꝺe his reb⁹ eſt ꝓportionalis quoꝺāmō ſermoni ꝺe reb⁹ quaꝝ remēoratio preceſſit. ¶ Dico ergo ꝙ mēbro accidit corruptio ꝛ putrefactio ꝓpter cām corrūpētē ꝯplexionē ei⁹ ꝛ ſpm̄ aialē q̄ eſt in ip̄o. Aut ꝓpter aliud ꝓhibēs ꝑuenire ad ip̄m: aut ꝓpter aliqꝺ cōgregās vtraſq; intentiōes ſicut venena calida ꝛ frigida ꝛ ea q̄ cū ſua ſubſtātia ſunt cōtraria ſpūi animali: ꝛ ſicut apa ꝛ puſtule ꝛ vlcera mala ambulatiua venenoſe ſubſtantie. Et ea in quib⁹ errat ſicut erratur in effundendo oleū in vlcerib⁹ ꝓfundis quare putrefit caro: ꝛ cū infrigidatiōe vehemēti ſup apata calida: quare corrūpitur ꝯplexio q̄ eſt in ip̄o. ¶ Prohibēs aūt eū ꝑuenire ad ip̄ꝫ aut aggregās vtrāq; intentionē: ꝓhibēs q̄dē ē oppilatio: ꝛ illa oppilatio aut eſt accn̄talis primitiua ſicut ꝯſtrictio quorūdā morboꝝ in radice ſua fortis. Nā illa qn̄ perſeuerat corrūpit mēbruꝫ ꝓpter retētionē ſpūs aialis ab eo: aut retētionē virtutis ſparſe ſup ſpm̄ aialeꝫ q̄ eſt in ip̄o q̄ expādit ex corde ꝛ aīa: quare corrūpit cōplo ei⁹ ꝛ morit. ¶ Et qn̄q; ſit ꝓpter oppilationē corporalē ſicut apa calidū maluꝫ ſitū magnū groſſe materie oppilās meat⁹ ꝛ introitū anhelit⁹ quo indiget ſpūs aīalis ꝛ hoc cū h̄ qꝺ retinet ēt corrūpit ꝯplexionē. ¶ Et qꝺ ꝺe hoc eſt in pricipio ꝛ nō corrūpit cū eo ſenſus ei⁹ cui eſt ſenſus noīat cancrena ꝛ ꝓprie qꝺ eſt flegmonides in pricipio. ¶ Et qꝺ ita cōfirmat: eſt vt ꝺeſtruat ſenſus ei⁹ cui ē ſenſus: ꝛ illꝺ eſt vt ꝺeſtruat caro: ꝛ qꝺ ip̄am ſequit ꝛ vſq; ad os ſlue ſit incipiēs aut ſuccedēs apa ſi nominat ſchachilos. ¶ Et qn̄q; cācrene ſiūt aſchachilos immo

ſunt via ad ipã ⁊ totũ hoc accidit ĩ carne ⁊ accidit ĩ oſſe. ¶ Et cũ ei⁹ corruptio incipit ꝑambulare in mẽbro ⁊ ãpãt qḋ eſt in circuitu corrupti ⁊ fortaſſe ꝑuenit ad corruptionẽ: tunc dicit totũ accñs eſthiomenus: ⁊ dicit diſpõ partis mẽbri q̃ iam putrefacta eſt ⁊ niſi eſſet ꝑpter groſſitudinẽ materiei ſue nõ adhereret: ſed expelleretur.

¶ De cura. Cap. 16.

De cancrenis quidẽ dũ in principio perſeuerat ſperat ꝙ ſanetur. Cũ aũt cõfirmat corruptio in carne: tũc neceſſariũ ẽ accipere totũ corpus ipſi⁹. ¶ Cũ ergo vides mẽbri colorẽ alterari: ⁊ eſt ĩ via putrefactiõis: tũc oꝫ vt ſuccurras liniẽdo ipſũ cũ eo qḋ ꝓhibeat putrefactionẽ ſicut eſt bolũ armenũ et terra ſigillata cũ aceto.

¶ Si aũt illud nõ valet nõ inuenis excuſationẽ quin ſcalpellationẽ ꝓfundã facias diuerſoꝝ modoꝝ in locis: ⁊ ponas ſanguiſugas ⁊ flobothomes venas ꝓrimas ei paruas vt accipiat ſanguis malus cũ cautela ei⁹ qḋ circũdat locũ ſicut cũ epithimatib⁹ predictis ⁊ ponatur ſuper ipſm locũ ſcalpellatũ qḋ ꝓhibeat putredinẽ ⁊ ſit ei cõtrariũ de illis q̃b⁹ ineſt ꝓfundatio fortior ſicut farina horobi cũ ſyrupo acetoſo aut cũ farina fabarũ: ⁊ ꝓprie ꝑmixta cũ ſale. ¶ Et de illis q̃ deſuper liniũtur ẽ aſſa ⁊ ſemen vrtice etiã ⁊ ariſtologia ro. ⁊ ſuccus folioꝝ acori de vnoquoq; ſumat pars .j. floris eris pars .5. teratur cũ aqua donec fiat ſm ſpiſſitudinẽ mellis: et lini cũ eo vuln⁹ ⁊ in circuitu eius. ¶ Et de medicinis ꝓhibentib⁹ corroſionẽ eſt vt ſumãtur floris eris: ⁊ mellis ⁊ aluminis equales ꝑtes ⁊ liniãtur cũ eis: ꝓhibet eñi ⁊ facit cadere illḋ qḋ eſt putrefactũ ⁊ ſeruat illud qḋ ſeq̃tur.

¶ Si aũt ꝑtrãſit diſpoſitio diſpõnẽ ãpãtis ⁊ diſpõnẽ corruptiõis coloris eius et incipit peruenire in mollitiẽ ⁊ humectat parumper: tũc hec eſt inceptio ei⁹ in putrefactiõe: quare opꝫ vt pulueriꝫet ſuꝑ ipſm ariſtologia rotũda ⁊ galle equali mẽſura accepte donec deſiccetur: ⁊ ſilr dragantũ iteꝝ ⁊ colcotar ſunt bona ꝓprie cũ aceto. ⁊ folia nucis ⁊ ſilr cucumeris aſi: aut ſucc⁹ ei⁹ epithimãdo. ¶ Qḋ ſi pars carnis ĩcipit corrũpi incide eã aut fac eã cadere cũ eis q̃ ſunt ſicut trociſci audaracarõ ⁊ forti⁹ eis calcadicõ. Cũq; feceris cedere ordinẽ vnũ ſuccurre cũ butyro ponẽdo deſuꝑ: deinde fac cadere ſcḋo donec ꝑueniat ad cutẽ ſanã ⁊ dragãtũ rubeũ ẽ pulueriꝫatio bõa ſuꝑ mollitiẽ ⁊ putrefactionẽ. ¶ Et cũ appet putrefactio nõ expellas cũ inciſione ⁊ cõſumptiõe: qꝛ ñ magnificat malũ. ¶ Et qñ magnificat ãpã in circuitu putrefacti tũc laudatum eſt ei ſauich cum ſucco iuſquiami albi. Ueruꝫ apud me nõ eſt bonũ ei: imo opꝫ vt hmõi adminiſtretur ſuper locũ ſanũ vt prohibeat ab ipſo ⁊ repellat.

¶ Et cũ inciditur membrũ qḋ putrefactũ eſt: tũc opꝫ vt cauteriꝫet illud qḋ cõtinet ipſm cum igne: qꝛ ñ illud eſt cũ cautela aut cũ medicinis cauteriꝫãtib⁹ adurentibus ⁊ proprie in mẽbris facile ſuſcipiẽtibus putrefactionẽ ꝓpter caliditatẽ ſuã: ⁊ q̃ ſuperfluitates calide approximant eis ſicut ſunt teſticuli ⁊ anus.

¶ Hec eſt ergo quãtitas quã diximus hic: et tu quidẽ inuenies in ſermone noſtro qui eſt de vlceribus putrefactis qd op3 te addere huic capitulo.

¶ De altboboin. Ca. 17.

Antiquiſſimi antiquorũ nominauerunt eũ nomine qd tranſlatum eſt in arabico altboboin oẽ apoſtema exñs in membris glandinoſe carnis aut alibi a. ¶ Et ſenſibilia quidẽ ſunt ſicut caro glandoſa que eſt in maxilla et origie lingue: et illa q̃ ſenſũ nõ hñt ſunt ſicut caro glãdoſa q̃ eſt in mãmilla in ſubaſcellis et inguinibus et eis ſimilibus. Deinde dictũ eſt poſt hoc ei qd eſt cũ hoc apa calidũ perdens: deinde dictũ eſt apoſtematio pnitioſa ꝓpter ꝯuerſionẽ materiei eius ad ſubſtãtiã venenoſam qd corrũpit mẽbrũ et alterat colorem eius qd ſequitur ipſam et q̃nq3 reſudat ſanguinẽ et virtus et ſimilia illis et adducit qualitatẽ malã ad cor ex via arteriarũ: quare accidunt vomitus et pulſus cordis et ſincopis: et quãdo eius accidentia fiunt vehemẽtia interficit. ¶ Et videtur ꝙ primi nominabant hoc poſtremũ carmata. et eſt neceſſarium vt ſit deterius eorum illud qd accidit ſm plurimum in ſubaſcellis et inguinibus et poſt aurem propter vicinitatem eius ad membra que ſunt vehementius principalia. ¶ Et ſaluius altboboin mortalium eſt illud quod eſt rubeum: deinde citrinum: et ex eo qd ad nigredinẽ eſt decliue non euadit aliquis. ¶ Et altboboin quidẽ multiplicantur in peſtilentijs et i regione peſtilentiali: et inueniuntur nomina greca rerũ q̃ aſſimilantur altboboin ſicut turſios et carmata et carmacbile et furios. Uerũ apud nos non eſt magna diſtinctio inter eorum nominationem.

¶ De cura. Ca. 18.

Euacuatio quidẽ cũ flobotbomia et cũ eo qd tolerat hora aut qd ſit neceſſariũ ex eis q̃ educũt humorẽ putrefactũ ẽ neceſſaria: deinde op3 vt reuertaris ad cor cũ defenſione ei⁹ et ꝯfortatione ipſius cum eis in quib⁹ ſint infrigidatio et odoramẽtũ ſicut acetoſitas citri et miue et rob pomorũ et cydoniorũ: et ſicut granata acetoſa valde et olfact⁹ ſicut roſarũ: et cãphore et ſandali. ¶ Et cib⁹ ſit ſicut lẽtes cũ aceto: et ſicut cib⁹ cũ aceto valde acetoſus fact⁹ ex carnib⁹ altbaugi et hedorũ. ¶ Et op3 vt roret mãſſo infirmi cũ aceto pſio et folijs ſalicis et vio. et ro. et nenufare et ſil'ib⁹. Et ponant ſup cor epithimata ĩfrigidãtia ꝯfortãtia ex eis q̃ cognoſcunt ò medicis hñtiũ pulſu3 cordis caſm et hñtiũ peſtilẽtiã et ad vltimũ regant regimie hñtiũ aerẽ peſtilẽtialẽ. Altboboin vero ip3 et qd currit curſu ei⁹ de eis q̃ nominata ſunt: curet in ꝑncipio cũ eis q̃ ꝯſtringũt et infrigidãt cũ ſpõgia ĩfuſa in aq̃ et aceto ãt i oleo ro. aut oleo de pomis et arbore maſticis: ãt oleo ò myrto: iſta fiũt in ꝑncipio. In ſtatu vero curet cũ ſcalpellatiõe ſi poſe eſt: et fiat vt currat qd eſt in ipſo: et nõ dimittat vt brunus fiat quoniã additur venenoſitas eius: et ſi indiget vẽtoſis ſagentib⁹ cũ ſubtilitate fiat: et in illo qd habet ſubſtãtiã exiture op3 vt adminiſtretur apud ſtatum eius: aut circa ſtatu3 eius cum apertiõe. ¶ Et

qn̄ eſt illic feb. tardabis cū īfrigidatiōe ne reducas cū ea materiaꝫ retro. ¶ Et aptio q̄dē fit cū eis q̄ ſunt ſicut embroca cū aqua camomille ⁊ aneti ⁊ reliquoꝝ apientiū ſubtiliū q̄ dicem⁹ in.c.vulneꝝ. Dixerūt Carmana aūt ⁊ Seſiros. Cōfert emplm̄ de capillo veneris ⁊ attriplice ⁊ volubili ⁊ radice euiſci cū pauca gūma pini ⁊ melle cum vino aut glutē cū gumma pini ⁊ ceratū: aut ſordes aluearioꝝ a puꝫ et lupini infuſi in aceto aut radix cucumeris aſinini cum glutino albotin aut nitrum cum ficubus: aut cum fermento.

¶ De apoſtematibus accidentibus in glandulis. Ca.19.

Apoſtemata glādoſa q̄ nō accedūt via atāguarij qn̄q̄ accidūt in loco aliq̄ caſu in criſib⁹: ⁊ qn̄q̄ cadūt caſu expulſiōis a mēbris radicalib⁹: ⁊ fortaſſe attrahūt ea vlcera: ⁊ apata alia ſup extrema ad q̄ currūt materie n vijs quaꝝ incedūt carnes ille: q̄re inuoluunt cū eis ſicut accidit iguini ⁊ ſubaſcelle ex apatione amborū in eo q̄ hꝫ ſcabiē aut vlcera ſup pedes ⁊ man⁹. Et qn̄q̄ ſunt cū repletiōe corpis: ⁊ qn̄q̄ nō eſt in corpe plīa repletio: ⁊ eoꝝ cura ē diuerſa a cura apatū alioꝝ in principio cū expulſiōe: ⁊ nō admīſtrat in eis illud: imo eūatio p flobothomiā: ⁊ ſolutionē vētris ē illō qd̄ ē neceſſariū. ¶ Curatio ꝟo alia plōget in eis ſi poſſe eſt donec declaret diſpoſitio. Nā ſi fuerit ſm ſemitā criſis aut ſm ſemitā expulſiōis ex mēbro p̄ncipali: tūc nō oꝫ vt p̄hibeat oīno: imo trahat ad mēbruꝫ quacūq̄ attractiōe eſt poſſe ⁊ ēt cū vētoſis. Si aūt fuerit pp mltitudinē repletiōis tūc eūatio ē radix ⁊ mīoratio cibi ⁊ ſubtiliatio. Et nō admīſtres expulſiua: imo mollificatiua ita tn̄ vt non admīſtres mollificatiua iteꝝ abſq̄ eūone: fortaſſe. n. eueniet illō ſup mēbrū cū attractione materiei plīe: imo qn̄ admīſtras mollificatiua euacua cū hoc: ⁊ trahe materiā ad diuerſū: timor eī in expulſiuis ē reditus materiei ad viſcera ⁊ ad mēbra p̄ncipalia: ⁊ timor ī mollificatiuis eſt attractio materiei plīe. Et eūatio ⁊ declinatio materiei ſecurāt ex nocumēto mollificātiū. ¶ Et qn̄ dolor fit vehemēs: tunc neceſſariū ē vt ſedes ipꝫ cū eis q̄ ſunt ſicut lana infuſa in oleo caſo: deinde adde in eo ſal in fine ei⁹ donec ſedet dolor ſtatiꝫ ⁊ ī p̄mis fortaſſe addit in dolore. ¶ Et qn̄ corp⁹ ē mūdū aut mūdificaſti ipꝫ tūc reſolue ⁊ nō cures. Et qn̄q̄ vꝫ in reſoluēdo illō qd̄ ē ſicut farina tritici ⁊ ſal niuſilla ē farina ordei: ⁊ fortaſſe magnificat p reſolōnē fortē apa: q̄re nō admīſtret niſi qn̄ ē neceſſaria repulſio ex mēbris p̄ncipalib⁹ ⁊ attractio materiei ab eis ad apa timēdo ſup illa pricipalia. ¶ Et multotiēs q̄dē ſanat ea in principio oleū calefactū qd̄ effūdit ſoluꝫ Veꝝ qn̄ apa eſt in q̄ntitate ⁊ ſubſtātia ſua molle in mēbro nobili: Sicut māmilla ⁊ teſticulo ⁊ nō timet ex p̄hibitiōe ei⁹ nocumentū tunc p̄hibe ⁊ repelle: ſꝫ qn̄ ſentis declinationē ad duritiē tūc lini vbicūq̄ ſit.

¶ De exituris calidis. Ca.20.

Exitura eſt de ſumma dubellet q̄ collectionē faciūt ex apatib⁹ calidis q̄ſi nomē aldubellati cadat ſup oē apa vlceratū in in-

teriore cuius locus eſt ad quē effundit materia aliq̄ ꝛ remanet i eo q̄cunq̄ materia ſit. ¶Et exitura quādo ē ex hac ſua diſpoſitiōe calida tūc aggregat materia: ꝛ q̄nq̄ incipit a p̄a calidū ſicut ē cū aggregatiōe ꝛ ſolōne cōtinuitatis intrinſece: ꝛ q̄nq̄ nō incipit ita immo incipit in inceptiōe a p̄atū calidoꝝ ſanoꝝ: deinde conuertit eſſe ei⁹ a p̄ō ſtatū ei⁹ vt incipiat in aggregatiōe. Et nos in poſterioribus differim⁹ ſermonē de dubellet fridis q̄ cōprehendūt hūores viſcoſos ꝛ gypſeos ꝛ lapideos ꝛ harenoſos ꝛ capillares ꝛ alios: lꝫ ſint q̄dā q̄ appropriāt noīe aldubellet illō in quo ſunt hūores illi⁹ generis.
¶Uerū nos loq̄mur nūc de eo qđ aggregat materiā: hoc eſt q̄ ſi incipit exitura pp̄ materiā quā expellit natura: ꝛ nō eſt poſe vt penetret cutē: neq̄ ēt ſuperficiē carnis: imo ſepat ei⁹ ꝯtinuitatē p̄ groſſitiem ſuā ſeparatione apparēte tūc q̄eſcit in vacuitate ei⁹ qđ ſeparat ſm p̄ſin: quare apparet ei caput acutū ꝛ p̄prie ſi fuerit materia acuta. Iſte ergo exiture incipiūt ꝛ aggregāt ſaniē: deiñ maturat ſanies: poſtea rūpit ꝛ foꝛtaſſe indiget ꝯfoꝛtatiōe in maturatione ꝛ eruptione: ꝛ foꝛtaſſe nō indiget. ¶Et q̄to plus eſt exitura vehemētioris eleuatiōis ꝛ acutioꝛis capitis ꝛ rubedinis eſt hūoꝛ attract⁹ vehementioris caliditatis ꝛ ē velocioꝛis maturitatis ꝛ reſolōnis ꝛ eruptionis ꝛ p̄prie eminēs p̄cedēs extra pinealis. Que aūt ē cū diuerſitate lata p̄funda pauce rubedinis ē groſſe materiei mala decliuis ad interioꝛa pauci doloꝛis grauis mot⁹. Et deterioꝛ illa ē cui⁹ eruptio ē ad interioꝛa ꝛ coꝛrūpit illō ſup̄ qđ vadit: ꝛ ē de ea q̄ expellit ad vtrūq̄ lat⁹. Et laudabilioꝛ eruptio ei⁹ eſt ad vētriculū p̄priū mēbro cui eſt via currēs ad exterioꝛa ſicut exitura ſtomachi: vt. n. erūpat ad exterioꝛa ei⁹ ꝛ ipſius cōcauitatē meli⁹ ē q̄ erūpat ad exterioꝛa eius ꝛ ad vētriculū cōtinentē mirach: ſicut eruptio eius q̄ in cerebꝛo ad duos vētriculos añrioꝛes laudabilioꝛ ē: q̄ñ ambob⁹ ſunt meatus ſicut naſus ꝛ nares. ¶Et q̄ñ rūpit ad ſpaciū ꝯtinēs cerebꝝ aut ad vētriculū poſterioꝛē nō inuenit meatū ad exterioꝛa ꝛ nocet nocumēto vehemēti. Et nō eſt oē mēbꝛū ꝯueniēs ad hoc vt eueniat in ipſo exitura: in iūcturis eſt ꝙ minoꝛat egreſſio exiture: q̄ñ in eis ſunt hūores mucilaginoſi ꝛ loca eoꝝ āpla nō ſuffocātia materiā neq̄ retinētia egreſſionē putridi. Qđ ſi egrediat: illic exitura erit pp̄ rēmaximā. Et deterioꝛ exitura ꝝ ꝛ malignioꝛ eaꝝ ē q̄ egredit ſup̄ extremitates lacertoꝝ ꝛ p̄prie lacertoꝝ pluriū neruoꝝ. ¶Et exiture quidē diuerſificantur p̄pter ſpaciū maturationis ſaniei ſue ſm hūoꝛem in ſubtilitate ꝛ groſſitudine ſua ꝛ cōplexionē in caloꝛe ꝛ frigoꝛe eius ꝛ equalitate ei⁹ ꝛ ſm tp̄s ꝛ etatē ꝛ ſubſtantiā mēbꝛi. ¶Et nō cōtingit ne maturet exitura ꝛ ne cōuertatur qđ in ea eſt in pus niſi pp̄ puitatē caloꝛis inati in mēbꝛo aut pp̄ groſſitudinē ſubſtātie q̄ eſt materiei. ¶Et q̄nq̄ cōtingit ex hoc vt fiat ſanies in interioꝛe p̄te ſui ꝛ nō appareat ſenſui pp̄ p̄funditatē puris ꝛ groſſitudinē eius qđ eſt ſup̄ ip̄m ꝛ ſtatur ſup̄ maturitatē ſaniei velociter: ꝛ q̄nq̄ nō ſtatur

ſm ſubſtātiā ſuā in groſſitudine: ꝙ ſi maturaṫ ⁊ ſubtiliaṫ: leniṫ ſubſtātia ei⁹ vel cciter: ⁊ ſm ꝙ eſt de carne iſta plurima ⁊ pauca ꝑꝑ cās exiture ⁊ caſ⁹ ad saniē ꝑꝑ repletionē ⁊ mſtitudinē materiei ⁊ corruptionē ei⁹. Et cāe ei⁹ ſūt nauſeatiua ſatietas ⁊ exercitia mala ⁊ egritudines q̄ nō faciūt criſim cū euacuatione apparēte ⁊ nocumenta alia ex anguſtijs ⁊ ſollicitudinib⁹ corrumpentib⁹ ſanguinē. ¶ Et de exituris q̄dē eſt ſpēs q̄ noīatur turmuſtos ⁊ eſt exitura q̄ rūpiṫ ⁊ qḋ ē ſub ea ē ſimile carni bone: deinde apparet ab ipſa ſanies alia. Et de exituris eſt ſpēs q̄ noīatur alber ⁊ eſt exitura vaſalis rotūda ⁊ rubea quā q̄ h₃ ſm plm nō expoliaṫ a febre: ⁊ eius euent⁹ ſm plurimū eſt in capite: ⁊ quādoq₃ accidit in alijs locis.

¶ De ſignificatione ꝙ apā ſit exitura. Ca.21.

Cū videris pulſationē plurimā aut duritiē plōgatā ⁊ caſita tem: tunc exiſtima ꝙ apoſtema eſt in via vt fiat exitura.

¶ De ſignificatione maturationis ⁊ eius ſigno. Ca.22.

Cum videris lenitatē quādā ⁊ ſedationē doloris: tūc ſcias ꝙ ē in via maturationis.

¶ De iudicijs ſaniei. Ca.23.

Sanies laudabilis ē illa q̄ eſt alba lenis cui nō ē dolor horribiſ ⁊ in q̄ nō opata eſt niſi caliditas īnata: l₃ nō ſit excuſatio a cōītate extranee. Et nō addiṫ ei s lenitas niſi vt ſciaṫ ꝙ ipſa ē ꝑparata pari a ꝟtute digeſtiua: ⁊ nō diuerſificaṫ ei⁹ ꝑparatio inobedientie ⁊ obediētie. Et op₃ ne ſit ei odor vehemētis horribilitatis vt lōginquior a putrefactiōe. ¶ Dixerūt ⁊ req̄riṫ ex ea alba: q̄ñ color membroꝝ radicaliū eſt alb⁹ ⁊ nō aſſimilat eā niſi natura potēs ſup eam. Et ſanies mala ē fetida ſignificās putrefactionē q̄ ē ꝯria maturatiōi: ⁊ ſignificat dn̄iu₃ caliditatis extranee. Et q̄ñ egrediunṫ ſanies diuerſaꝝ ꝑtiū ꝯueniētiū coloꝝ ⁊ ſubſtātiaꝝ ē ēt de gn̄e diuerſo a bona: ⁊ neceſſe ē oī ſaniei vt faciat euenire in corꝑe putrefactionē aut maturitatē aut diminutionē aut alteraṫ cum modo alio.

¶ De ſignificatione exiture vel maturationis intrinſece. Ca. 24.

Quādo accidit apā calidū in viſceribus ⁊ accidunt horripilationes ⁊ febres ⁊ nō eſt ei odor ⁊ ſit dolor ⁊ vehemētior ⁊ eſt horripilatio in primis lōgioris ſpacij: deinde nō ceſſat abbreuiari ſpaciū ei⁹ ⁊ addit grauitas apātis: tūc ſcias ꝙ apā ſit exitura ⁊ ꝙ ꝑuenit ad collectionē ſui. ¶ Et nō fiunt dolores iſti in principio vehemētiores: ⁊ quāto plus approximat ſtat⁹ minorātur niſi q̄ñ eruptio ſit in principio: ⁊ ſolūtio cōtinuitatis ⁊ dolor ꝑuenit ex ea: ⁊ q̄ñ colligiṫ ⁊ q̄ñ ſit materia ſanies quieſcit etiā calefactio fortis ⁊ inflāmatio quare quieſcit febris eueniens per cōmunitatē cordis. Et ſcias ꝙ duritiespulſus eſt teſtimoniū magnū. ¶ Et q̄ñ apparet ſignū exiture aldubellati in viſceribus ⁊ non induratur pulſus non iudices penitus ꝙ ſit exitura interior. Jn hmōi eñ fortaſſe nō erit in viſceribus: imo in ſiphac qḋ ꝯtinet viſcera: ⁊ tu q̄dē tā ſentis la⁹ in quo eſt exitura per grauitatē que pendet ex eo: ⁊ per dolorem.

¶ De ſignificatiõe maturatiõis intrinſece. Cap. 25.

Quãdo accidũt ſigñatiões exiture intrinſece: deiñ quieſcũt accñtia q̃ ſunt ex febre ⁊ horripilatiõe et doloris ſedatiõe ꝯpleta et remanet grauitas: tunc ſcias ꝙ ſanies iam confirmata eſt: et maturatio adeſt.

¶ De ſignificatiõe ꝓpinquitatis eruptiõis itrinſece. Cap. 26.

Quãdo redeũt dolores ⁊ fiũt pũctiones ⁊ mordicatio ⁊ grauitas fit vehemẽtior ⁊ ſimilant ſe. tũc eruptio iã appropinquat ¶ Cũ ergo accidit rigor ſubito ⁊ ſedant grauitas ⁊ dolor: tunc iã eruptio facta eſt: ⁊ ꝓprie qñ appet ſanies euacuata mordicãs illud qđ pertrãſit: ⁊ eſt neceſſariuz vt ſit arefactio virtutis ⁊ debilitas arefaciẽs. ¶ Et qñ exiture intrinſece fit eruptio ſubita ⁊ egredit res plima: tunc fortaſſe accidunt pulſus cordis ſincopis mala. ⁊ fortaſſe accidit mors ꝓpter reſolutionẽ virtutis: ⁊ fortaſſe accidit vomit⁹ ⁊ vẽtris ſolu. ⁊ fortaſſe accidit ſputũ ſaniei plurime ſubito qñ exitura eſt in pectore ⁊ fortaſſe accidit prefocatio qñ erũpit ad pectus res plurima ſubito. ¶ De curatiõe exiturarũ apparentium. Ca. 27.

Euacuatiões quidẽ ⁊ ea q̃bus medicãtur aꝑata in principijs ſuis niſi timeatur redit⁹ materiei ad mẽbrũ nobile ſicut declarauim⁹: ⁊ in hoc errãt ſtolidi: ſunt res in q̃b⁹ cõicãt exitura calida ⁊ aꝑata calida q̃ nõ ſunt exiture. ¶ Illud vero qđ ei appropriatur de regimine eſt reſolu ei⁹ qđ aggregatũ eſt in ea. ¶ Et illđ eſt ſcđm duos modos regiminis. Quorũ vn⁹ erit regimẽ currens ſcđm rectitudinẽ cũ egritudo nõ egreditur ab eo qđ ꝯſuetuz eſt plm: ⁊ eſt vt ingeniet in maturatiõe materiei vt fiat ſanies ⁊ in eruptiõe ei⁹ poſt illđ: et vt tu obſerues virtutẽ ⁊ ꝯſerues eã ne ꝓſternãt eã dolor ⁊ eruptio ſubito plures. n. hoĩm mortui ſunt ſincopizãdo ex arefactiõe virtutis. Immo opz vt obſeruet eã medic⁹ qualiter ꝯfortet virtutẽ ⁊ ꝯſeruet eã cũ eo qđ ſcis: quare opz vt cibetur patiẽs de bellati cibis bonis niſi fit exitura ĩ viſcerib⁹: qm̃ tũc opz neceſſario vt ſubtilietur cib⁹. ¶ Et ſcđs eſt regimẽ egrediẽs a rectitudĩe ꝓp neceſſitatẽ diſpõis: ⁊ ẽ qm̃ qñ egritudo eſt magna: ⁊ exitura ꝑtrãſiẽs in magnitudĩe ſua illud qđ ꝯſuetũ eſt: ⁊ timet feſtinatio rei in expectatiõe maturatiõis ĩ ea ⁊ ſcit ꝙ vˀt⁹ nõ ſufficit ĩ maturatiõe illi⁹ toti⁹: et ſi adminiſtrat maturatiua ꝑducet illđ ad veſtigiũ ĩmaturatiõis: tũc neceſſaria ẽ ꝑforatio cũ cautela ne ferrũ tãgat illđ qđ ſeqt exiturã de mẽbris nobilib⁹ ĩ tactu q̃rũ a ferro ẽ timor: ⁊ illđ ẽ cũ ſenſeris ꝙ materia talis ẽ groſſitiei ꝙ nõ maturabit: ⁊ ꝙ calor ĩnat⁹ ĩ mẽbro tãte eſt ꝑuitatis ꝙ nõ maturabit: aut timueris ꝙ ipa ꝓp ſuã abbreuiatiõez talẽ ꝙ alterabit alĩatiõe nõ maturatiõis vˀe: aut exitura ẽ ꝓpe iũcturas et mẽbra principalia quare timet ꝙ ipa corrũpat ea.

¶ Et ſi fiducia habetur in medicinis faciẽtibus inuiſcationez ⁊ maturationibus non elongabit qn in inuiſcantia prohibeant penetrare inſpiratiõez in ſpacium: ⁊ maturatiua moueant caliditatẽ debi-

lem:et totũ illud iuuat ad putrefactionẽ mẽbri. In hmõi ergo eſt neceſſaria inciſio pfunda ⁊ pforatio diſrũpens :deinde ſequant̃ illud medicine q̃ ſunt in vltimo reſolutiõis et exiccatiõis. ¶ Et opꝫ vt ſint pforatio ⁊ ſectio incedẽs in lõgitudinẽ villoꝝ neruoꝝ mẽbri niſi ſit volũtas vt deſtruat̃ opatio illi⁹ mẽbri timẽdo caſum ſpaſmi tunc.n.incide illos in latitudine ⁊ ſanabis ab eo qd̃ timebas. ¶ Et pꝛm q̃dẽ lõgitudinis villoꝝ eſt cũ longitudine corpis niſi in mẽbris appropriatis:⁊ ſilr inuenis pꝛm longitudinis villoꝝ cũ pꝛimo ligature ⁊ rugaꝝ niſi in mẽbris appropriatis ſicut in fronte. ¶ Et opꝫ vt nõ approximet pforato neqꝫ ſecto aqua neqꝫ oleũ neqꝫ aliq̃d in quo ſit pingue.et ſi non eſt excuſatio quin lauet̃: tũc fiat cũ aqua et melle aut aqua cũ vino aut cũ aceto. ¶ Qd̃ ſi vehemẽtiora fiãt apa ta ⁊ inflatio poſt pforationẽ vaporet̃ cũ lentib⁹:⁊ ſi nõ fuerit illd̃ neceſſariũ adminiſtratio ĩcarnatiua etiã empl̃a. ¶ Et ſcias ꝙ hec pforatio eſt gñatiua virus ⁊ ſorditiei ⁊ fiſtularũ:verũ cũ nõ inuenis excuſationẽ tunc non eſt ingeniũ aliud. ¶ Et loca ꝯuenientiora ad expectãdũ vt in eis maturet̃:ſunt loca carnoſa paucoꝝ neruoꝝ ⁊ venaꝝ ¶ Et ſcias ꝙ pineales eleuate acutoꝝ capituũ parũ indigẽt pforatione neqꝫ ante maturationẽ neqꝫ poſt ipam.

¶ De regimine maturati õis ⁊ ingenio ad faciẽdũ pus in exituris apparẽtib⁹. Cap.28.

MEdicinaꝝ maturatiuaꝝ caliditas opꝫ vt ſit pꝛima caliditati corpis ⁊ ſit ei⁹ luiſcatio q̃dã. ¶ De illis ſunt in pmis gradib⁹ embroca cũ aqua tepida ⁊ empl̃atio cũ farina tritici aut ordei.⁊ triticũ maſticatũ eſt meli⁹ in hoc ⁊ panis cũ pice ãt cera:⁊ croc⁹ ⁊ puluis olibani ⁊ pix cũ oleo roſ.aut adeps porci:aut emplaſtrũ de maluauiſco ⁊ ſemine lini. ¶ Et iterũ emplaſtrũ de ficub⁹ ſiccis dulcib⁹ groſſis piguib⁹ ſolis:aut cũ farina ordei iteꝝ:⁊ ppꝛie ſi ponat̃ in ea yſopus ⁊ origanũ ſilueſtre:aut aggreget̃ cũ aqua in qua decoquãt̃ cũ pauco ſale nõ ſuperfluo. ¶ Et qñ ponit̃ i eo adeps aut oleũ aut fortius illo due ptes glutinis alboti. ¶ Et medicine ꝯpoſite ex vuis paſſis ⁊ ſtorace ⁊ galbano ⁊ myrrha ⁊ laudano ⁊ reſina ⁊ butyro et maſtice ⁊ yſopo hũida et radice cucumeris aſi.⁊ radice ſanguinis ora. ¶ Et empl̃m Ga.cũ oleo de lerua abſqꝫ cera ⁊ ppꝛie qñ ſoluit̃ hoc empl̃m in oleo. ¶ Et ſilr emplaſtrũ didimos ⁊ empl̃a baſilicon. ¶ Et de bonis in hoc eſt medicamẽ de lapide marchaſite cũ ãmoniaco qd̃ deſup ponat̃ donec cadat per ſe.

¶ De regimine exituraꝝ qñ mature ſunt. Ca.29.

CUm iuenis exiturã groſſe carnis ⁊ cutis cũ maturatiõe cui⁹ nõ ſperat̃ ipſi⁹ eruptio:⁊ ſunt illic vene ⁊ chorde ⁊ nerui:tunc opꝫ vt pfores:qm̃ ſi dimiſeris ſaniẽ corrũpet̃ ⁊ corrũpet ⁊ corrodet venas ⁊ villos neruoꝝ ⁊ illd̃ q̃dẽ vehemẽti⁹ erit cũ fuerit ppe iũcturas. ¶ Et tu q̃dẽ q̃re cũ tua pforatiõe locũ ſanieı ⁊ ſis ſollicit⁹ vt cadat porta pforatiõis inferi⁹ niſi vbi nõ eſt poſſe:⁊ ſi illd̃ qd̃ eſt ſup exitu

rā fuerit groſſum ꝛ ſecueris tūc ſeca portā tm̄ qm̄ adherebit groſſum cū eo qđ eſt poſt ip̄m. ꝛ ſi fuerit extenuatū tūc ſeca totū ei⁹ i lōgū ¶ Et ſcias ꝙ loc⁹ in quo eſt ſanies declaꝛ̄ ꝑ tactū: ꝛ qn̄ tāgit cū digito ꝓprie: ꝛ tu obſerua cū digitis alijs ſaltē alteri⁹ man⁹ an expellaꝛ̄ aliq̄d ex chiſti. ¶ Et loc⁹ q̄dē ſani ei appꝫ ex declinatiōe coloris ad albedinē ꝛ dū nō eſt matura eſt decliuis ad rubedinē. ꝛ qn̄qꝫ eſt loc⁹ ſaniei decliuis ad rubedinē ꝛ citrinitatē cū ſanies nō eſt bōa ꝛ ſubſtātare in tactu abſqꝫ viſu: verūtm̄ viſus eſt adiuuās. ¶ Opꝫ ergo vt i ſectiōe ꝯſeq̄ris lineas naturales ligature: niſi q̄ ſunt apđ ſumē vel apđ neceſſitatē ꝛ i mēbris diuerſificātib⁹ ſitū villoꝝ i lōgitudine ſua loco ligature. Nā ſi tu ſecut⁹ fueris illđ in ꝑforatiōe exiture q̄ eſt ſuꝑ frōtē. ſ. ligaturā cadet cutis frōtis ſuꝑ facie: imo opꝫ vt tu diuerſifices ligaturā. ¶ In eis ꝟo q̄ ſunt ſicut inguina oꝫ vt vadas cū ligatura i latitudine cutis. Et cū tu ꝑforaueris exiturā ꝛ extraxeris qđ in ea eſt: tūc neceſſariū ē vt tu ſuccurras ad ꝯglutinādū cutē cū carne vt nō rūpaꝛ̄ ꝛ indureſcat ꝛ fiat tal'r ꝙ nō ꝯglutineꝛ̄: q̄re fiat ſin⁹ q̄ nō eēt ipleri ꝛ redeat ſil'is exiture ꝓme. ¶ Et q̄tiēs mūdificaueris nō moreꝛ̄: iterū q̄n ipleaꝛ̄ ꝛ fiat in ꝟitate de gn̄e fiſtularū. ꝛ an̄qꝫ facias ip̄am ꝯglutinari i hora oꝫ vt mūdes eā. ꝛ ſi tibi neceſſariū fuerit vt i ip̄a itromittas radiū ſuꝑ cui⁹ caput ſit pān⁹ aſꝑ cū quo mūdifices ip̄aꝫ ꝛ frices: deide fac ip̄aꝫ adherere ꝛ ꝯſerues eā cū ligatura ꝼm̄ qđ dicem⁹ de ligaturis cauernaꝝ ꝛ vlcerū ꝓfundoꝝ erit ꝯueniēs valde. Et oꝫ vt tu obſerues in ꝑforatiōe illđ qđ diximus de ꝯditiōib⁹: deinde ꝑfora i loco maturiore: ꝑte lōgiore a venis arterijs ꝛ chordis. Inq̄t ātilus. Si exitura fuerit i capite: tūc ſectio ei⁹ ſit ſectio eq̄lis ꝛ ſit cū radice natiuitatis piloꝝ ne ſit trāſuerſa in ea vt coopiāt eā pili ꝛ nō on̄daꝛ̄ cū ſanabiꝛ̄. ¶ Dixit. Et qn̄ eſt loc⁹ ei⁹ occult⁹ tūc ei⁹ ꝑforatio ſit lata ꝛ ſi acciderit in naſo: ꝑforabim⁹ eam equalē cū quātitate lōgitudinis naſi. Et ſi fuerit ꝓpe oculū ꝑforabim⁹ eā ꝑforatiōe ſili capiti lune noue ꝛ faciem⁹ tortuoſitatē inferius. Si aūt acciderit i mādibulis ſecabim⁹ eā eq̄li ſectiōe: qm̄ cōpoſitio hui⁹ loci ē eq̄lis ꝛ ſciꝛ̄ illđ ex corꝑib⁹ ſenū. ¶ Poſt aures vero ꝑforam⁹ illđ eq̄liter. ¶ Brachia aūt cubitos ꝛ man⁹ ꝛ digitos ꝛ inguina oīa ꝑforam⁹ in lōgitudine. ¶ Inq̄t. Et ſi fuerit ꝓpe coxas ꝑforabim⁹ eā ꝑforatiōe rotūda: ꝛ ꝑforatio q̄dē rotūda eſt q̄ app̄hendit cū app̄hēſiōe ſua in lōgitudine corꝑis aliq̄d de latitudine eius. ¶ Inq̄t. Qm̄ cū loc⁹ iſte nō ꝑforaꝛ̄ rotūde poſſ'e eſt vt aggregenꝛ̄ in eas materie et fiāt fiſtule. Et ſil'r etiā ꝑforaꝛ̄ qđ eſt ꝓpe anū ꝓpter locū humiditatis q̄ aggreganꝛ̄ i eo. Et i latere ꝛ coſtis ꝑforaꝛ̄ aperiēdo. In teſticulis ꝟo ꝛ ꝟga eq̄l'r. ¶ Inq̄t. Et ſim⁹ ꝓ̄pti vt ſemꝑ conſuetū ſit ſequēs figurā loci quāto pl⁹ potuerim⁹ ſuꝑ ip̄m. Coxe aūt ꝛ adiutoria ſecanꝛ̄ in lōgitudine et ꝯſerua vt non ledas neruos. Et ſcias ꝙ ꝑforatio diuerſificaꝛ̄ ꝼm̄ loca: qm̄ qn̄ eſt apđ oculū: tūc ꝑforatio ei⁹ eſt lata ſil'is ſitui oculis et in naſo eſt cū lōgitudine naſi: et

in mandibula eſt cũ lõgitudine mãdibule: ꝛ ppe aurẽ ſecãtur eq̃l'r qm̃ cõpoſitio huius loci eſt eq̃lis: ꝛ cognoſcit illð ex corporib⁹ ſenuꝫ Poſt aures ꝟo pforatur eq̃l'r: ꝛ in brachijs et cruribus ꝛ coxa ꝛ virga totũ equal'r fit in lõgitudine. ¶ Et ſil'r in lacertis vẽtris et in dorſo ꝛ iguinibus ꝛ ſuba ſcellis pones eã pforationẽ accipientẽ ex latitudine ẽt ne fiat in ea ſinus qui fiat fiſtula. ꝛ ſil'r in ea que ẽ ppe anũ accipe de latitudine ẽt ne pueniat ſin⁹ ꝛ fiat fiſtula. ¶ Et teſticuli ꝛ ꝟga eq̃l'r inlõgitudine. ¶ Et i latere ꝛ coſtis accipe in latitudine ẽt vt ſit trãſuerſa: qm̃ ſitus coſtaꝝ eſt ſil'r: ꝛ caro q̃ eſt ſup eas. ¶ Inquit cõſidera ip ſitũ carnis ꝛ villos lacertoꝝ: qm̃ non ſumus prompti niſi ad hoc vt pforemus cũ imitatione loci vt nõ pueniat inciſio: ꝛ ſit locus incarnationis bonus nõ groſſus. ¶ Et ſit in om̃i diſpoſitione ſtudiũ tuũ ne incidas arteriã neq̃ venã magnam aut neruũ aut villos lacerti: ꝛ pforatio ſit ſm magnitudinẽ exiture: ſꝫ ſi fuerit pua: ꝛ currit qð ẽ i ea ex loco vno tũc ſeda eã i loco vno: ꝛ ſi fuerit magna tũc pfora eã ex pncipio: deide itromitte digitũ tuũ idicẽ ſiniſtrũ in eo: ꝛ pfora eã vbi puenerit caput ei⁹: deide itromitte ẽt in foramine ſcðo. ꝛ ſm hoc donec venias ſup eã. ¶ Et ſi exiture fuerit locus ſufficiẽs ex quo ſit poſ'e exire qð eſt in ea pforabimus ipam in illo loco: ꝛ ſi fuerit rotunda aut fuerit ei figura ne egrediaƭ qð eſt i ea ex pforatione vna: pforabimus eã in interiore pte ſui in duobus locis; aut tribus ſm quãtitatẽ quã ſcis ꝙ om̃e qð aggregatur in ea currit in hora. ¶ Inquit: vbi ſit exitura cõiuncturalis aut mẽbrũ nobile aut mẽbrũ propinquũ oſſi aut panniculo feſtinabimus in pforatione eius anteq̃ꝫ cõfirmetur eius maturatio ne pus corrũpat aliq̃d de his mẽbris: dico ergo iſtud eſt regimẽ: qm̃ nõ iuenim⁹ excuſationẽ de pforatione. Si ãt ſperam⁹ ꝙ rũpatur p ſe nõ pforabimus: ꝛ ſil'r ſi ſperamus ꝙ ipa erũpaƭ p medicinas facientes eruptionẽ: fortaſſe eñi inuenimus in medicinis faciẽtes eruptioneꝫ qð ſtat loco pforationis: ꝛ multotiẽs pforatur cutis pforatione aliqua aut accipitur de ea aliquid: poſtea ponitur ſup eã eruptionẽ faciẽs vt ſit ei pfundatio.

¶ De eruptionibus exituralib⁹. Cap̃.30.

Exituras quidẽ ſaluas in quibus non eſt magna malitia aperit aqua calida et rumpit eas: putrefacte autem leduntur ex hoc vehementer propter illud quod attrahitur eis ex materia. ¶ Et cum vides exituram quam aqua calida rectificat: tunc confide de bonitate eius.

¶ De cura. Cap̃.31.

Et ſcias ꝙ emplaſtratio cũ radice narciſci rũpit omne prauuꝫ et ppꝛie cum aqua et melle bulliat totũ illð cũ oleo de lilio aut irino: aut radix canne recens cum melle: aut pice ſicca cum ſorditie aluea riorum apum: aut emplaſtrum arboſil'os: aut ſumaƭ cere aut reſine ꝛ butyri oĩm añ. libr̃. I. ꝛ picis ſicce et mellis amborum ana libr̃. ſemis et floris eris vncias tres. ꝛ olei quantum ſufficit: et me-

dicamẽ de alliijs e bonũ valde. ¶ Aut ſumãtur amoniaci.vj.cere.iiij. glutinis alboti.iij.ſulfuris citrini.iij.nitri.iij.⁊ fiat ex eis emplaſtrũ ¶ Et de illis que nos experti ſumus eſt vt ſumantur medulla granorum cotti ⁊ nux rancida ⁊ fermẽtum ⁊ caules decoct : ⁊ cepe decocte ⁊ ſinapis ⁊ fimu s columbin⁹ ⁊ fiet ex eis emplaſtrum rũpit eã velociter. ¶ Et iterũ diaquilon ſolutũ in mucillagine ſinapis ⁊ ſapone aſſociatũ cum ficubus. ¶ Et de medicinis erumpẽtibus ſtãtibus loco perforationis eſt vt adminiſtretur emplaſtruʒ factuʒ ex melle anacardos ⁊ pice humida que duo aggregẽtur cuʒ igne equaliter: deinde ponãtur ſuper exiturã per diẽ medium: quoniã rumpet eã. ¶ Et de eis iterũ que ſunt fortia eſt vt ſumãtur alkali.⁊ calx non extincta ⁊ ponãtur in ſubmerſione ſui ⁊ media aq̃: deinde colet̃ poſtq̃ bullierunt ⁊ ſint in illa aqua alkali ⁊ calx: deinde ſumantur ⁊ ponantur in caldaria de ere et ponãtur ſup prunas et congelentur in ſalẽ.et ſumatur de hoc ſale aliq̃d ⁊ quãtum eſt quarta ei⁹ de ſale amoniaco ⁊ ponatur in muſcillagie naſturtij ⁊ q̃ fit aliq̃d ð melle anacardi ⁊ admiſtret̃. ¶ Aut ſumãt̃ cãtarides ⁊ terũt̃ ⁊ ponãt̃ ſup oleũ vel⁹ ⁊ ponãt̃ ſup ignẽ leuẽ.i.ignẽ prune donec totũ coaguleẽ: deĩde terat̃ ſicut terit̃ empl'm ⁊ ponat̃ ſup ipʒ mel anacardi et proprie ſi ponatur in eo ſtercus accipitris: aut ſtercus paſſerum: aut ſtercus anatis. ¶ Et quidã iã dixerũt alchebichẽ ¶ Et de medicinis reſoluẽtibus eſt omne calidũ reſolutiuũ iteratũ ſup mẽbrum cũ rarificatiõe mẽbri et raritate ei⁹ cum vaporatiõib⁹ faciẽtibus illud de illis in quibus eſt humiditas calida: et quãto pl⁹ reſoluitur: emplaſtretur multoties loc⁹ et embrocet̃ et opʒ ne vacuũ ſit regimẽ a medicinis leniẽtib⁹ donec leniat̃ durities ipſi⁹: q͛ neceſſariũ eſt vt adminiſtrẽtur leniẽtia ſola. ¶ Et iſte medicine reſoluẽtes saniẽ ſunt de ſumma albaurach et ſinapis et ſterc⁹ auiũ et arſenicũ et calx ⁊ cordumeni ⁊ miſceãtur cũ eis q̃ ſunt ſicut th⁹ ⁊ glutinũ albotin ⁊ maſtix et aldibic: et aggregẽtur cum aceto ⁊ oleo antiquo: ⁊ medicamẽ factũ cũ allijs aut ex alacochẽ aut ex piretro ⁊ ſtaphiſagria et baurach cũ melle. ¶ Et añ oĩa iſta mũdet̃ loc⁹ cũ aq̃ calida. ¶ Et medicamẽ de marchaſita.cui⁹ deſcriptio. ℞.lapidis marchaſite.ʒ.xij.amoniaci tãtũdẽ farine fabaꝝ.ʒ.vj.miſceat̃ cũ reſina humida ⁊ liniat̃ ſup cutẽ: ⁊ ponat̃ ſup ſaniẽ donec cadat per ſe. Et opʒ vt adminiſtret̃ ſtatim: q̃m exiccat̃ velociter. ¶ Et medicamẽ factũ ex ſalis amoniaci quãtitate partis vnius et ex bezahard quãtitate quarte partis vnius et ex litargirij quãtitate partis vnius et tertie: et ex olei antiqui quãtitate partis vnius et duaruʒ tertiarum ptis: ſumat̃ ex eo linimẽtum. ¶ Et quãdo nõ conferunt medicine ſicut prediximus neceſſarium eſt perforare: aut cauterizare.

¶ De regimine exiturarum intrinſecarum. Ca.32.

Adubellet q̃dẽ intrinſece opʒ vt regãtur cũ euõne ⁊ proprie cũ colera eſt egrediens in egeſtione et vrina ſignificat q̧ ſanguis totus eſt malus. ¶ Quando vero verificat̃ exiſtimatio medici

ꝙ ſanguis eſt bonus ꝑter illum qui expellitur ad exiturã: ⁊ poſt euacuationẽ tũc opꝫ vt maturet cũ medicinis eq̃lib⁹ ſicut eſt vinũ tenue ſubtile cũ bibit paulatim. ¶ Et illud cui innitẽdũ eſt in maturatione exquiſitiſſima eoꝝ ſunt medicine ſubtiliatiue exiccatiue ſicut myrrha ⁊ cynamomum ⁊ reliq̃ ſpẽs ⁊ conſequantur cum potu vini ſubtilis quod eſt ad albedinẽ decliue. ¶ Et de compoſitis ſunt tyriaca et mitridatum et bomoruſſa.

¶ De aldemenul. Ca.33.

Aldemenul iterum ſunt de genere exiturarum ⁊ plurimum eorum fit ex malitia digeſtionis ⁊ ex motibus ſup repletionẽ ⁊ q̃ currunt curſu illorum ⁊ deteriores aldemenul ſunt qui ſunt profundiores.

¶ De cura aldemenul. Ca.34.

Quãdo apparẽt aldemenul tunc eoꝝ cura circiter tres dies eſt cura apoſtematum calidorum: deinde poſt illud opꝫ vt ſit occupatio in reſoluẽdo ⁊ maturando fortaſſe eñ reſoluẽtur ⁊ illud eſt ſcḋm minus: ⁊ fortaſſe maturantur. ¶ Et non opꝫ vt ſit negligẽtia in curatione aldemenul: multotiẽs enim ꝯuertitur ad exiturã magnã. ¶ Et cura eius eſt euacuatio ſm q̃titatẽ neceſſitatis flobotbomie ⁊ ſolutiõis vẽtris: ⁊ cũ fuerit in aldemenul pulſatio ⁊ baſis radicis: tũc eſt neceſſaria maturatio: ergo adiuuetur ad illã. ¶ Et illum quidẽ qui paſſus eſt multitudinẽ egreſſionis aldemenul liberat ſolutio vẽtris ⁊ rarificatio cutis cũ balneis admiſtratis ſemꝑ ⁊ exercitio. ¶ Et de maturatiuis quidẽ eſt ſemẽ almarutritum cum lacte aut ficub⁹: aut cum ficubus ⁊ melle ⁊ ficus cum melle ipſo: ⁊ triticum maſticatuꝫ eſt bonum ad maturationẽ eoꝝ. ⁊ ſimiliter paſſe confecte cum baurach. ¶ Aut ficus cũ ſinapi permixte cum oleo de lilio. ¶ Et medicamẽ aldemenul cognituꝫ: ⁊ medicamẽ de fermẽto notũ. ¶ Et medicamẽ cui ineſt iſte modus maturat. ¶ ℞. butyri vnc.i. ⁊ mediã fermẽti acetoſi vn.i. ⁊ ſeminis almarutriti ⁊ pſilij omniuꝫ añ. vn. i.ſ. lactis fici. ʒ.iij. fenugreci ⁊ ſeminis lini omnium añ. ʒ.v. bulliat in lacte ⁊ administretur ipſum enim eſt maturatiuum tẽperatum. ¶ Et cum aldemenul difficulter venit ad pus ⁊ cũ quiete caliditatis grauis tunc flobotboma venam q̃ imbibit ipſum: deinde ventoſa locum ⁊ non facias iſtud in principio: quoniam egredietur ſanguis virulentus ⁊ retinebitur groſſus ⁊ fiet illic vlcus durum. ¶ Et quãdo maturatur et non aperitur perfora ipſum: aut cum medicinis: aut cum ferro: aut ſecundum qḋ dictũ eſt in exituris: ⁊ de bonis ⁊ erumpentibus eſt iſtḋ ſemen lini fimus columbinus ⁊ fermentum.

¶ De moro. Ca.35.

Hoc eſt apoſtema molle ex carne addita quod accidit in carne rara: ⁊ plurimum eius fit in ano ⁊ vulua; ⁊ quandoqꝫ eſt ſaluuꝫ et quandoqꝫ eſt malignum doloroſum.

¶ Tractatus ſcōs de apoſtematibus frigidis et q̄ currunt curſu eorum. Caput primum.

HUmores frigidi et q̄ currūt curſu eorū i corpe ſunt flegma et melīa et vētoſitas et ꝯpoſitū ex eis: et tu iā ſciuiſti ſpēs eorū. ¶ Et apata frida: q̄t ſūt fl'atica: q̄t melāco lica: aut vētoſa: q̄t ꝯpoſita. Et apata fl'atica aut ſunt ſimplicia ⁊ noiātur apata mollia: aut aq̄ſa ſic accidit mēbro aliq̄ vt in eo aggregeť aq̄ ſicut hydropiſis ꝑpe aut dubellet in q̄ ſunt ſicut nodi lenes aut dure ſicut ſcrophule ⁊ nodi duri. ¶ Et melica aut ſephiros: aut cācer: et tu ſcias differētiā iter vtroſq̧. ¶ Et vētoſa aut ſunt eleuatio: aut inflatio: et eleuatio q̄dē ē q̄n ventoſitas ꝑmiſceť ſubſtātie mēbri: et iflatio eſt q̄n eſt ventoſitas aggregata in ſpacio vno fixa in eo. ¶ Et quādoq̧ componuntur illa apoſtemata adinuicem et cum calidis ex eis.

¶ De apoſtemate molli flegmatico qḋ nominatur vndimia. Ca. 2.

EST apoſtema albū molle in quo nō eſt caliditas: et quāto plus materia eſt ſubtilior et magis madida et mollificatio ei⁹ vehemētior et digit⁹ facili⁹ penetrat in eo qḋ cōprimit nō cū ꝓhibitione ei⁹ qḋ eſt in eo qḋ eſt in eleuatiōe: et q̄nto plus materia eſt groſſior et eſt ad duritiē et frig⁹ decliue: et plurimum eius eſt a vapore flegmatis et eſt de gn̄e eleuationis. ¶ Et differunt vndimia ab apatibus melācolicis ꝑ paucitatē duriciei et paucitatem offuſcationis. ¶ Et quādo accidit ex percuſſione et ſimilibus et non occurrit materia q̄ attrahiť ad locū eius niſi flegma tunc nō apa ꝑter apa flegmatis: ⁊ illud eſt parum et non euacuatur ex dolore.

De curatione apoſtematis mollis. Ca. 3.

EUacuatio q̄dē q̄ fit cū ſolutione vētris et abſtinētia ab eo qḋ generat flegma eſt res q̄ eſt neceſſaria. ¶ Et cū factū fuerit iſtud opꝫ vt ſit repercuſſio eius in ꝑncipio cū eo qḋ aggregat exiccationē et reſolōnē: et opꝫ vt fricet loc⁹ cū mātili fricatiōe dura: et deide administrenť ſup ipm exiccatiua: et nō opꝫ vt ꝯtigat ipm aq̄. ¶ Et de illis q̄ bona ſunt in ꝑncipio eſt vt adminiſtreť ſup ipꝫ ſpōgia noua infuſa in aceto cōmixto: aut infuſa in aq̄ baurach et cineris. In ſubſtātia em̄ ſpōgie ſunt exiccatio et reſol'o. ¶ Et quotiēs addiť egritudo ponať acetū i q̄ infundiť ſpōgia forti⁹ paꝝ. ¶ Et apud ſtatū ꝑueniat cum ipſo finis in fortitudine: et adminiſtretur ſolum cum ſpongia: et permixtum cum oleis vehementis reſolutionis ⁊ illa hora iterū adminiſtra ſpongiā infuſam in aqua cineris fici ⁊ vitis ⁊ ilicis et ſimiliū et opꝫ vt conprehēdat ſpongia omnia latera ne declinet materia ad lat⁹ aliḋ. ⁊ q̄nq̧ adminiſtras loco ſpōgie cū nō iueniť pānū duplicatū in duab⁹ tunicis cū aq̄ cineris ⁊ quādo aſſiduať ſup ipſum vna vice poſt aliam fortaſſe ſufficit: ⁊ aqua calcis eſt fortior. ¶ Et de illis q̄ cōferūt iteꝝ eſt oleū ro. cū aceto ⁊ ſale ⁊ ſulfure combuſto: ⁊ ipſum ſulfur

augmento ꝓcedas in additione mollificatiuoꝝ paulatim: et apud finem et ſtatum ⁊ vltimitatem magnitudinis et additionẽ ſue vltimitatis fac vincere mollificãtia: ⁊ fac ea pura: ⁊ exiccãtia ſunt q̃ ſanãt ĩ fine: verũ humectãtia et mollificãtia ſunt ad dilatãdos poros ⁊ ad ſedãdũ dolorẽ. ¶ Et exiccatiuũ eſt illud qꝺ ſanat ⁊ ꝓhibet remanere aliq̇d qꝺ fiat ſanies. ¶ Si aũt nõ ſanat integre et dimittit aliquid nõ relinquit niſi rem modicã quaꝫ reſoluit illud in quo eſt acuitas. ¶ Et qñq; accidit ex refrenatione vehementia doloris ꝓpter ſuffocationẽ materiei ⁊ ſoliditatẽ mẽbri. ¶ Et qñq; accidit ex ea reditus materiei ad mẽbra principalia: et qñq; accidit vt indureẽ apa: et accidit qñq; vt incipiat mẽbrũ tẽdere ad viriditateꝫ ⁊ nigredinẽ ꝓpꝛe qñ medicaẽ cũ eis in fine rei ⁊ ꝓpe ſtatum. ¶ Et ſcias ꝙ vehemẽtia doloris facit te indigere medicinis mollificantibus abſq; attractione et foꝛtaſſe erit cũ eis infrigidatio nõ ꝓhibens mollificationẽ. ¶ Ex reditu vero materiei ad mẽbra principalia ſecurat euacuatio niſi qñ illud qꝺ prouenit ex eis eſt ẜm ſemitaꝫ expulſionis ex eis: ⁊ ſunt mẽbra recipiẽtia ab eis ſicut euacuatoria illoꝛũ: illic enim nõ eſt via ad repellẽdũ ⁊ expellendũ penitus: et nos iam verificauim⁹ iſta in loco ſuo. ¶ Et cũ timeẽ vt declinet ad duritiem adminiſtra mollificãtia in q̇bus eſt calefactio ⁊ humectatio cũ foꝛtitudine. Medicine aũt repcuſſiue ſunt q̃ ſunt medie ſicut ſucci herbarũ frigidarũ quas multotiẽs dixim⁹ in locis alijs ſicut ſuccus poꝛtulace ⁊ cucurbite ⁊ endiuie ⁊ virge paſtoꝛis ⁊ aliaꝝ ⁊ ſucc⁹ ſolatri ꝓpꝛie ⁊ coꝛpa eoꝝ contrita p̄parata ad emplaſtrũ ⁊ ſuccus pſilij etiã et ceratũ cuꝫ aqũa frigida: ⁊ foꝛtaſſe excuſat laboꝛẽ in eo ſpõgia infuſa in aceto et aqua frigida: ⁊ chechengi eſt foꝛtis in ꝓncipio: et ſimiliter coꝛtices granatoꝝ ⁊ ſempuiua ⁊ ſauich decoctuꝫ valde et pꝛopꝛie cũ aceto mixto aut ſumach: ⁊ tilub eſt bonũ iteruꝫ: ⁊ ſi indiget foꝛtioꝛe illo adde in eis ſandalũ ⁊ acatiam ⁊ memithec ſaufel ⁊ iuſquiamũ albũ: ⁊ herba q̃ noiatur herba apatũ eſt in pꝛincipio valde bona. ⁊ qñq; iuuaẽ ei⁹ deſiccatio ⁊ ſtipticitas cũ croco: ⁊ humectatio in pꝛincipio eſt timoꝛoſa. ¶ Et qñ cadit ſuperfluitas in infrigidatiõe foꝛtaſſe ꝑducit ad coꝛruptionẽ mẽbri ⁊ coꝛruptionem humoꝛis conſtricti in apoſtemate: et itendit apoſtema ad viriditatem ⁊ nigredinem. Si ergo timueris aliquid de hoc tunc emplaſtra locũ cum farina oꝛdei ⁊ volubili et in quo eſt mollificatio. Si vero apparet aliquid de hoc tunc ſcarifica locũm et excoꝛia ipꝫ ⁊ non expectes collectionẽ neq; maturationem: ⁊ illud quãdo vides illud qꝺ effuſum eſt plurimũ valde et foꝛtaſſe moꝛitur membꝛum: et ſcalpellationis alia eſt magis apparens et alia magis pꝛofunda: ⁊ illud eſt ẜm locum apoſtematis et diſpoſitionem membꝛi: et cum ſcalpellaueris tunc embꝛoca cum aqua maris et reliquis aquis ſalſis: et emplaſtra cum eo in quo eſt mollificatio: et ſi non indiges rarificatione et embꝛocatione ſis contentus mollificatiuis.

¶ Et ſcias q̄ adminiſtratio eoꝝ q̄ fortiter repcutiūt in p̄mis et eoꝝ q̄ fortiter reſoluūt in fine ē mala caue ergo quātū potes. Infrigidatio eſt vehemēs p̄ducit ad illō qō ſciuiſti: et aqua frigida ſimilr eſt de illis q̄ opȝ cauere niſi in eis que ſunt ſicut heriſipila: et in reſolutiōe vehemēti accidit dolor. Si ergo volueris regere in p̄ncipio cuȝ ſedatiōe doloris nō approximes eis aquā calidā et olea mollificātia et emplaſtra facta ex hmōi medicinis: ip̄a eſt vehemēter ſunt cōtraria ei qō eſt neceſſariū de p̄hibitiōe effuſionis. ¶ Et redeas ad bolū armenū ſolutū in aqua frigida aut cū oleo ro. et melius oleū ro. eſt illud qō eſt ex roſis et oleo: in oleo quippe eſt reſolutio q̄dā: aut lentes decoctas cū roſis: aut merda ſengi cū oleo ro. Si vo iſta nō valēt ⁊ q̄ eoꝝ curſu currūt: adminiſtra volubilē: q̄m ip̄a eſt vehemētis iuuamēti in p̄ncipio et ſtatu: et alſirengi et albaſce et apiū et albedarūgi ſimiliter. ¶ Et multotiēs q̄dē ſedat dolorē vinū dulce mixtū cū oleo ro. immo cōgelatū vue et parū cere ſuper lanā aut lana yſopi infrigidata in eſtate tepefacta in hyeme: aut ſpongia infuſa in vino ſtiptico aut aceto aut aqua frigida: et crocus ingredit̄ in ſedatione doloris ¶ Cū ergo vides inceptionem apoſtematis incedere itinere exiture tunc dimitte infrigidationem et incede in viā eiꝰ quod maturat et aperit. ¶ Cum autem apoſtema p̄uenit ad ſtatū: tūc neceſſaria ſunt qualia ſunt anetū et camomilla et maluauiſcus et ſemē lini et ſimilia: immo emplaſtra q̄ nominātur baſilicō ⁊ q̄ nominātur diaquilō ¶ Et emplaſtrū de colcotar exiccat abſq̧ dolore: ⁊ p̄pter illō eſt eius adminiſtratio incōueniēs cū ſit inflāmatio flegmōis: ⁊ eſt cōueniēs quādo nō timet̄ aggregatio. ¶ Et meliꝰ eſt vt ponas ſup ip̄aȝ deſup lanā infuſaȝ in vino ſtiptico. ¶ Et caro minꝰ indiget exiccatione q̄ neruus: q̄m neruus non redit ad ſuā cōpſonē cū exiccatiōe p̄ua: ⁊ caro minoris exiccationis eſt q̄ pauciores hȝ arterias. Et multotiens quidē cadit neceſſitas ſcalpellādi ante maturationem. ¶ Et multotiēs ingeniat̄ in attrahēdo ap̄a ex membro nobili ad ignobile cū attractiuis: deinde curatur et aperit̄. ¶ Et de apoſtematibus calidis que indigent ſanioſitate emplaſtretur caput eius cum pſilio et cū extinctiuis in circuitu eius et liniat̄ ex epithimatibus ⁊ emplaſtris cū penna quoniā digiti ledunt ipſum.

¶ De heriſipila et ſpeciebus eius. Ca. 4.

IAm ſciuiſti cauſas heriſipile et ſp̄ēs eiꝰ in libro p̄mo: ⁊ ille ex q̄bus diſcernit̄ ex flegmōe ſunt: q̄m heriſipila magis apparētē hȝ rubedinē ⁊ puriorē: ⁊ ex flegmone apparet rubedo ad nigredinē declinis aut viriditatē: ⁊ plurimū color eiꝰ ē occultū in p̄fundo. ¶ Et rubedo heriſipile deſtruit̄ per tactū ſtatim ⁊ albet eiꝰ locꝰ cā ſubtilitatis materiei rubee aut ſeparationis eiꝰ: deinde redit velociter ⁊ nō ſimiliter eſt rubedo flegmōis: ⁊ vides i rubedine heriſipile colorē crocitrinitatē ⁊ nō vides illō in rubedine flegmonis. ¶ Et ap̄a heriſipile nō fit niſi in eo qō apparet de cute ⁊ flegmon p̄fundat̄ in carne

mellini fauoſi eſt vt incipiat ⁊ euaporet cum aliquo calido: deinde emplaſtretur cũ paſſis enucleatis: ⁊ melius eſt vt excorietur cutis dein de ponãtur ſup eã emplaſtra: ⁊ fortaſſe cõſequitur medicamẽ acutum in excoriatiõe cutis finẽ notũ ſicut calx ⁊ lapo ⁊ cinis ⁊ alia de illis q̃ currũt curſu eorũ de illis q̃ dicta ſunt in erũpentib⁹ exituras. ¶ Et iterũ ſumantur calcis. ʒ. iiij. ⁊ feci s ⁊ ini aduſte. ʒ. ij. ⁊ nitri. ʒ. ij. magre. ʒ. j. ferueat in aqua cineris ebulitionibus paucis et ponat in ampulla de plũbo et roretur ſemper vt non exiccetur. ¶ Et hoc medicamẽ eſt bonũ iterũ althe eltil ⁊ glandibus et ſimilib⁹. et eſt vt ſumant ellebori ⁊ arſenici rubei ambo⁊ añ. partes duas ⁊ corticũ eris. partes quatuor et fiat ex eis linimẽtũ cũ oleo roſa. ⁊ ſumat ex ſemine vrtice et corticib⁹ eris ⁊ arſenico cũ oleo roſa. ¶ Et de emplaſtris bonis iterũ mellino ⁊ omnib⁹ exituris calidis et in quibus eſt humor lenis eſt illud. ℞. laudani ⁊ galbani ⁊ bdelij ⁊ fordities vaſis aperis ⁊ glutinis albotin equales partes: ſumat ex iſtis et ex ſolutiuis ſine plurima mordicatione: ⁊ ſumat baurach ⁊ medietas ei⁹ ellebori et fiat ex eo ẽplaſtrũ ex cera ⁊ oleo roſato. ¶ Et iterũ calcis pars. j. colcotar pars. j. arſenici ps. j. ¶ Glãdulas aũt que ſimiles ſunt alſilac: ⁊ ſunt ſpẽs nodi ſi tibi eſt poſſibile extrahere extrahe ſicut alſilac ⁊ non fiat inde nocumẽtũ neruo aut membro vicino fac. ¶ Et ſi fuerit in manu ⁊ pede et in loco cõiuncto cum neruis et chordis non p̃ſumas extrahere ip̃m: q̃m faciet cadere patientez in ſpaſmũ: imo cõtere ip̃m et conſtringe ſup ip̃m cũ aliquo cui ſit grauitas donec maturet eũ. ¶ Et ſignũ eius eſt ꝙ hmõi cõp̃henſio ſup ip̃m ſtupefacit mẽbrum.

¶ De glandulis. Capitulũ. 6.

Quandoq̧ generat in quibuſdã mẽbris apoſtema glãduloſum ſicut auellana ⁊ nux et minus eis ⁊ multotiens ſup volã manũs et ſuper frontem: et eſt in principio taliter ꝙ cum ſuper ip̃m ſit compreſſio ſeparatur: deinde redit multotiens et multiplicatur et fortaſſe non redit. ¶ Et cura eius eſt de genere curationis nodorum: et quandoq̧ ſufficit et conteratur ⁊ comprimatur. deinde ſuper ipſum ſtringatur plumbũ grauis ſtricture: q̃m digerit ipſum. ⁊ proprie quando linitur ſuper plumbo epithima digeſtiuum de illis que ſequuntur. ¶ Et oportet iteruz vt ſtrictura adminiſtretur poſt eius digeſtionem: q̃m illud eſt cauſa prohibens reditionem.

¶ De puſtulis glandoſis. Capitulum. 7.

Accidunt etiam quandoq̧ puſtule glandoſe parue et earum cura eſt ipſarum contritio et expreſſio eius quod eſt in iſtis: ⁊ ſtringere plumbũ ſuper eas.

¶ De fugille. Capitulum. 8.

Fugille eſt de gñe apoſtematũ glanduloſoruz et quaſi hoc nomine appropriat illud qđ ſit poſt aurẽ. Et nos quidẽ iã diximus ſermonem vniuerſalem in omnibus que currunt curſu eius.

¶ Et cura eius eſt cura predicta in capitulo apatũ glandula⁊ τ in apatibus q̃ ſunt poſt aurẽ: τ de illis q̃ ſunt ei ppria eſt cinis limaciarũ confectus cũ antiquo adipe nõ ſolito: τ huic quidẽ medicine nõ eſt par. ¶ Et iterũ cinis muſtelle permixto in eo cerato cũ oleo de lilio τ antiquatur τ adminiſtretur τ confert ſcrofulis etiam.

¶ De ſcrofulis. Cap. 9.

Scrofule ſimilant̃ nodis ſed differũt ab eis in hoc ꝙ nõ ſunt parate ſicut nodi imo ſunt ſuſpenſe cũ carne. ¶ Et plurimũ quidẽ accidũt in carne molli τ eſt ite⁊ eis velamen neruoſum: τ fortaſſe fit ſcrofula vehemẽtis magnitudinis: et fortaſſe ex vna ea⁊ generantur plures τ ſimilant̃ in hoc albeetib: τ qñq; ordinãtur nodi: τ fiunt ſicut cingulus pendens ex collo ad vnã partẽ τ quaſi ſint racemus. ¶ Et ſcrofule ad vltimũ ſunt glãdule ſclirotice. ¶ Et de ſcrofulis quidẽ ſunt quib⁹ aſſociat̃ dolor: τ eſt difficilis curatiõis τ fortaſſe in eius curatione eſt neceſſaria perforatio τ putrefactio. ¶ Et hoies vehemẽtius expoſiti ad habẽdas ſcrofulas in partib⁹ colli τ capitis ſunt curta habẽtes colla humidarũ cõplexionũ. ¶ Et loca in quibus generantur plus ſcrofule ſunt collũ τ ſubaſcelle: et videt̃ ꝙ nõ nominant̃ ſcrofule niſi propterea ꝙ multũ accidũt porcis ppter guloſitatem eo⁊: aut ppterea ꝙ figura ea⁊ ſm plurimũ aſſimilat̃ porcis. ¶ Et ſaluiores ſcrofule ſunt q̃ accidũt infantibus τ grauiores ea⁊ ſunt que accidũt iuuenibus.

¶ De cura. Cap. 10.

Radix ſup quã eſt fiducia in curatiõe habẽtiũ ſcrofulas ẽ euacuatio τ ſubtiliatio regiminis. ¶ Et de curatiõe laudabili eſt vomit⁹ τ eſt neceſſariũ ſolutiõe educere flegma groſſum τ pprie cũ pillulis noiatis alguaſili. ¶ Et iterũ ſumãtur turbith τ ʒ. τ zuccari partes equales τ bibãtur vſq; ad ʒ. ij. τ hoc quidẽ eſt cũ hoc ꝙ ſoluit flegma groſſum calefaciẽs neq; inteſtino⁊ faciẽs raſuram.
¶ Et flobothomia ite⁊ eſt iuuatiua τ op⁊ pculdubio vt fiat ex cephalica. ¶ Regiminis ṽo ſubtiliatio eſt qm̃ op⁊ vt deuitet cibos groſſos τ potũ aque ſuper eos τ nauſeatiuã ſatietatẽ τ repletione⁊ τ toleret famem quãtũ põt τ abhorreat omne qd̃ replet caput materia. ¶ Et oportet vt cuſtodiat preparatus eis caput ab eo qd̃ facit currere ad ipſum materias: ex preparatiõib⁹ facientib⁹ currere ſicut pſternere ſe ſuper faciẽ: τ curuare ſe ſup genua prolixe τ habere puluinar planũ: et ab operationibus q̃ trahũt materias ad caput ſicut locutio plurima τ dolor capitis τ rixa.
¶ Et vẽtoſatio eſt incõueniens patiẽtibus ſcrofulas ſm plimũ: τ illud ideo qm̃ nõ eſt ei poſſibile vt euacuet ex materia q̃ eſt in ſcrofulis τ q̃ currũt curſu ei⁹: imo trahit ad eas τ ingroſſat ipſas p id qd̃ extrahit de ſanguine ſubtili. ¶ Et multotiẽs quidẽ redeũt ſcrofule incipiẽtes extennari τ reſolui ad diſpoſitionẽ ſuã primã: τ oino regimẽ ſcrofularũ ſimilat̃ regimini ſephiros ex pte ipſi⁹ egritudinis.

¶ Et cũ ſcrofule ſunt magne: tũc plagarij alienãt ſe a curatione earũ cũ ferro ⁊ medicamine acuto: ⁊ illud eſt de illis q̃ ducũt ad vlcerationẽ eaꝝ ⁊ ipſaꝝ corruptionẽ: ⁊ eſt neceſſariũ in hmõi vti euacuatione ⁊ mundificatione cibi: ⁊ adminiſtrare medicinas reſolutiuas ſup eas cũ facilitate. ¶ Et iã inuenim⁹ empl̃m apoſtolicon relatuꝫ ad xp̃ianos in ſcrofulis mortalib⁹ ruptis ſanatiõis magne: ſed cuꝫ facilitate ⁊ lenitate. ¶ Et de empl̃is calefacientib⁹ ſcrofulas ẽ empl̃m diaqlon. ⁊ qñqꜫ ꝑmiſcenť cũ hoc empl̃o medicine alie quas poſuit Hyppo. ſicut radix lilij ⁊ ꝓprie cũ ꝓprietate q̃ eſt in ea: ⁊ ſicut ſtercus capraꝝ ⁊ ouiũ ⁊ ſicut naſturtiũ ⁊ radix cucumeris aſinini: ⁊ vue mõtane ⁊ ficus q̃ cadũt ante maturationẽ albe aut farina fabaꝝ ⁊ amigdale amare ⁊ bdeliũ ⁊ aggregẽtur ad illud ⁊ adminiſtrenť.

¶ Et de empl̃is bonis eſt empl̃m hmõi. ℞. farine fabaꝝ et ordei et pinguedinis porci ⁊ rizi omniũ. añ. partẽ. j. ⁊ radicis colloq̃ntide ⁊ a luminis iameni ⁊ radicũ lilij ⁊ picis humide olꝫ. añ. ad ptẽ. ß. aggregetur illđ cũ oleo antiquo cũ pinguedine frixa poſt liquefactionem pinguedinis ⁊ picis in oleo. ¶ Et cõfert empl̃m bonũ reſoluens duritiẽ in hebdomada ⁊ in eo qđ eſt minus ea in trib⁹ dieb⁹ qđ Gale. narrauit in catagenis. ℞. ſinapis ⁊ ſe. vrtice ⁊ ſulfuris. ⁊ ſpume maris ⁊ ariſtologie et bdelij. añ. vnc. j. ammoniaci ⁊ olei antiq̃ ⁊ cere. añ. vnc. ij. ¶ Et de medicinis q̃ ſuper eas ponunť: eſt pix ꝯfectis cuꝫ ea ficub⁹ aut cũ ſquilla aut cõfecta cũ ea radix caulis contrita ⁊ radix capparis cũ bdelio ⁊ lupini cũ aceto ⁊ melle cũ ſirupo acetoſo et ſtercus vaccinũ aggregatũ vel decoctũ cũ aceto aut oĩa iſta cũ adipe porci aut cũ oleo. ¶ Medicamen bonũ fenugreci ptes. 4. calcis nitri amboꝝ. añ. par. j. aggregenť cũ melle. ⁊ iteꝝ radix cucumeris aſinini ⁊ folia lauri cũ glutino albotin aut cinis amboꝝ aggregat⁹ cũ eo. ¶ Et iteꝝ aggregẽtur farina horobi ⁊ ſtercus capraꝝ ⁊ ouiũ ꝓprie mõtanaꝝ cũ vrina infantis ⁊ fiat linimentũ. ¶ Et iteꝝ hoc medicamẽ myrrhe. x. ammoniaci. vij. ⁊ dibic. j. euiſci quercini glandiuꝫ. v. galbani olei de beſabar: ſordiciei aluearij apuꝫ. j. terať totũ. ¶ Et iterũ aggregenť in mortario aldibic preparatum ⁊ reſina ⁊ ſint pro omni lib. galbani. vnc. iij. aggregetur illud: et eſt linimentũ bonũ. ¶ Et de medicinis bonis ſunt cere gũmi pini adipis porci nõ ſalite praſſij et floris eris ptes equales fiat ex eis linimẽtũ.

¶ Et iteꝝ reſine dactiloꝝ corticũ eris. añ. partes. ij. aluminis iameni arſenici oĩm. añ. partes. 4. ſumať ex eis linimẽtũ. Et de medicinis bonis ẽ medicamen de hitran: et medicamen cucumeris aſinini et medicamen de cõdiſi. et medicamen nominatũ ſandaros ⁊ medicine facte cuꝫ ſerpentib⁹ et ſingularis ex eis eſt vt ſumať ſerpens mortu⁹: et ꝓijciať in vas lutatũ luto ſapiẽtie ⁊ dimittať in furno de laterib⁹: deinde ꝓijciať cũ equali quãtitate ſui aceti ꝑmixti cũ melle ſm medietatẽ. ¶ Et de medicinis bonis eſt medicamẽ de cordumeno: ⁊ naſturtio et fimo colũbino cũ oleo: ⁊ oĩa lenitiua ſunt iterũ

ſingulari a. Et ſimiliter farina bozobi cum eis ⁊ ſola cũ aceto ⁊ cum melle ⁊ cũ pice ⁊ cera ⁊ oleo. Et iterũ ſumantur vue mõtane ⁊ nitrum ⁊ reſina ⁊ farina bozobi ⁊ aggregentur cũ aceto ⁊ melle: aut accipe radices lilij ⁊ ſe. lini ⁊ infundantur in vino ⁊ ponãtur in eis ambob⁹ poſt illud fimi colnmbini q̃titas quã exigit illud quod preſens eſt et fiat ex eis quaſi emplaſtrũ ⁊ eſt mirabile. Et iã experta ſunt vrina cameli arabici ⁊ anodatuz eius emplaſtrũ aut epithima cõmixtis cũ eis medicinis que ſunt ad ſcrophulas ⁊ fuerunt iuuatiua. Et al mugat eſt ex epithimatibus mirabilibus. Et exiſtimauerũt q̃daʒ ⁊ eſt alkindus ꝙ meſſes cornu caprini q̃n aduritur ⁊ bibit hebdomada vna oi die pondere. ʒ. ij. video ꝙ non opʒ fieri in omni menſe hebdomada vna. ¶ Et ſcias ꝙ de ſcrophulis ſunt in q̃bus ẽ cãcerositas ⁊ hmõi quidẽ opʒ vt cõficiãtur medicine calide p̃dicte cum oleo roſ. ⁊ dimittãtur per dies aliquot ⁊ adminiſtrentur. ¶ In ſcrophulis aũt q̃ ſunt calide cõplexionis nõ opʒ vt ſuꝑflua ſit adminiſtratio medicinarũ acutaꝝ: immo ſufficit eis qḋ eſt ſicut ſauich de tritico cũ aqua coriãdri. Et fortius illo eſt myrrha cũ duplo ſui de licio ꝯfecta cũ aqua coriãdri: ⁊ regimen in hoc vt vincat aqua coriãdri aut vincat medicamẽ aliud ſm ꝙ preſens eſt ⁊ neceſſariũ facit vehemẽtia inflationis aut paruitatis eius. Et de illis q̃ ꝯferũt eis eſt vt fiat ſternutatio cum oleo de nucleis perſicoꝝ excorticatoꝝ aduſtorũ. Qḋ ſi neceſſariũ fuerit in curatiõe ſcrophularũ vti ferro opʒ tunc vt ſit adminiſtratio eius in ſcrophulis vicinãtibus venis pluribus ⁊ venis pulſatilibus ⁊ neruis cũ cautela ⁊ defenſione. Homo eñi quidam errauit cũ perforaret quaſdam ſcrophulas ⁊ obuiauit ramo neruoꝝ reuerſiuoꝝ: quare deſtructa eſt vox ⁊ iaʒ accidit vt nõ inueniret neruum: ſed detegeretur eum frigori. quare corrupta eſt complexio eius ⁊ deſtructa eſt eius operatio vſquequo redit ad ipʒ eius complexio cum calefactione. ¶ Et fortaſſe errauit et inuenit alguidegi: et deterior alguidegi in hoc: eſt illa que eſt profundior: quapropter cum excoriatur ex latere ſaluo oportet vt ſumãtur ſcrophule ⁊ deſtruatur quod reſiduum eſt cum medicamine acuto ⁊ nõ perueniat lateri leſio.

¶ De apoſtematibus duris. Ca. II.

Apoſtema durũ noiatũ ſephiros qḋ purũ ẽ ⁊ eſt illḋ cui nõ aſſociat ſenſ⁹ neq̃ dolor ⁊ ſi remanet cũ eo ſenſ⁹ ⁊ dolor puus: tunc nõ eſt ſephiros purũ: ⁊ purũ quidẽ ⁊ nõ purũ cũ quo eſt ſenſus quidã eſt priuans dolorẽ. ¶ Et ſephiros aut fit a melãcholia feculẽta ſola radicali ⁊ color ei⁹ eſt cineriti⁹: aut melãcholia ꝯmixta cũ flegmate ⁊ color eius eſt decliuis ad colorẽ corporis: ãt ex flegmate ſolo qḋ induratum fuit. ¶ Et puri quidem color vt multũ eſt color plumbi ⁊ eſt vehemẽtis tenſionis ⁊ duritiei ⁊ fortaſſe ſupereminent ei pili: et hoc eſt illḋ cui nõ eſt ſanitas: ⁊ eſt quoddam ex eo cuius color eſt color corporis: ⁊ pmutatur de membro ad aliud ⁊ noiatur fermos: ⁊ q̃ñq̃

eſt cū dolore corporis durum magnū qḋ nō ſanatur neqꝫ permuta-tur vnqꝫ. ¶ Et omne ſephiros aut incipit apparere paulatim ꝛ ad ditur aut ꝯuertitur ex flegmone aut heriſipilla aut exitura in loco vacuo: ꝛ cū plurimū accidit durities in viſcerib⁹ nō accidit niſi poſt apoſtema calidum qñ curantur cum infrigidantibus viſcoſis ex me dicinis ꝛ cibis. ¶ Et qñqꝫ canceratur ſephiros ꝛ ꝓpinquitas ſephi-ros ad cancrū ꝛ elongatio eius ab eo eſt ſm mutitudinē inflāmatio nis eius ꝛ paucitatē ꝛ apertionē pulſationis in eo ꝛ occultationē ei⁹ ꝛ apertionē venarum in circuitu eius ꝛ nō apertionē earuꝫ.

¶ De cura. Ca. 12.

Oportet vt de eis a paťib⁹ illō curetur cui eſt ſenſus: ꝛ vt ſit in-ciſio poſt mūdificationē corporis cū eo qḋ educit humorē fa-cientē egritudinē: ꝛ fortaſſe eſt illa mūdificatio cū flobothomia ſi eſt ſanguis plurime nigredinis: ꝛ ſup illō qḋ reſoluit ꝛ lenit ſimul: ꝛ nō curetur cū eo qḋ reſoluit ꝛ exiccat tm̄: qm̄ illud perducit ad vehemen-tiā lapideitatis ꝓpter exiccationē groſſi ꝛ reſolutionē ſubtilis. Et opꝫ vt ponanť curationi eius due reuolutiones: reuolutio reſolutio nis cū lenitate cum eo qḋ nō exiccat plurimū: qꝛ oē reſolutiuum ſm plurimū exiccat ꝛ humectatiuum raro reſoluit: ꝛ opꝫ vt ſit gradus eius in caliditate ex ſcḋo ad tertiū ꝛ in exiccatione ex gradu primo. ꝛ reuolutio alia lenificationis: ꝛ ſint iſte due reuolutiones ſucceden tes. ¶ Et opꝫ vt membrū famē pati cogatur in reuolutione reſolu tionis ꝛ trahať nutrimētum ad eius oppoſitū cū motione illius op-poſiti ꝛ exercitio eius ꝛ ipſius famelicatione ꝛ cibeť in reuolutiōe le-nificationis: ꝛ fiat ei cauſa appetendi nutrimentū cū fricatione ꝛ q̄ ſunt ei ſimilia: ꝛ liniatur cū pice ꝛ diuerſificeť neceſſitas in ꝟtute me dicinarū reſoluentiū ꝛ lenificātiū ꝛ debilitate earum ſm raritatem mēbri ꝛ ipſius ſpiſſitudinē ꝛ vehemētiā duritiei ꝛ debilitatē eius. Et iterū cōpoſitio medicinarū opꝫ vt aggregeť inter duas virtutes. ¶ Et opꝫ ne multum vtātur balneo qm̄ reſoluit ſubtile ꝛ aggregat ſpiſſum: ꝛ nō peruenit ad hūc finē vt leniat ſpiſſum. ¶ Et lenifican-tia quidē quibus eſt reſolutio quedā ſunt ſicut adeps gallinaruꝫ ꝛ anſerum ꝛ vitulorum et boum ꝛ ceruorum proprie et medulle eorū et adeps hirci: ꝛ aſini adeps eſt bona eis ꝛ adeps rapacium leonuꝫ ꝛ vrſi ꝛ leopardi et adib et que currūt curſu eoꝝ de vulpib⁹ et lupis. Et adipes rapacium ex auibus. ¶ Et oportet vt miſceantur cum eis que ſunt ſicut ammoniacum ꝛ bdelium et galbanum ꝛ ſtorax et maſtix quando preparantur ad reſoluendum et fiāt ſingularia. Et de predictis adipibus melior eſt adeps leonum ꝛ vrſi. Et in mucila gine fenugreci ꝛ ſemi. lini ſunt reſolutio et lenificatio. ¶ Et oportet ne in iſtis adipibus et earum ſimilibus de mollificātibus ſit ſal om nino: quoniam ſal exiccat et indurat: immo oportet vt ſit eaꝝ ope-ratio: operatio ſolis in cera que lenit et liquefacit et non peruenit ad hoc vt exiccet. Et de lenificantibus iterū in quibus eſt reſolutio

quedã ſunt bdellium ſicilienſe et oleũ antiquũ ⁊ oleuȝ de alcanna et oleum de lilio et galbanũ et laudanũ et ſtorax et yſopus humida et meliora eoꝝ ſunt q̃ ſunt minoris antiquitatis et exiccationis et vehementioris humiditatis: et iterũ maſtix alba appropinquat predictis. Et in oleo de alcãna et oleo de lilio et ficub⁹ et alkerua ē de reſolutione et lenificatione ſimul qđ eſt ſupra ſufficientiã. Et de lenificãtibus quidē eſt vt ſumatur fex feminũ et fex aceti ⁊ ferueãt et effundatur poſt ebullitionē bonã ſup̱ vtraſq; qđ eſt ei conuenienti⁹ et adminiſtretur. ❡ Et de medicinis bonis ad illud eſt vt ſumanť ſtercus aſini et radix euiſci et fiat ex ambobus linimentum: et ſi fuerit cũ ambob⁹ ſtorax erit melius. Et iterũ quãdo apparet lenitas opȝ vt liniatur cũ ammoniaco ſoluto cũ aceto forti d eb⁹ plurimis ⁊ deinde redeat lenificatio aut galbano ⁊ oppoponaco aut ſumãtur galbanũ et ammoniacũ et bdelliũ et terantur oĩa et inuoluantur cum oleo de ben et oleo de lilio cũ aliquãtulo mucillaginis fenugreci et lini et fiat ẽplaſtrũ. Et ſordities balnei eſt ex medicinis vehemẽtis iuuamẽti qñ poniť in emplaſtris apatum duroꝝ: et ſi nõ inueniť ſordities balnei tũc adminiſtrentur loco eius aqua ei⁹ euiſci et nitrum. ❡ Et de emplaſtris bonis in hora reſolutionis ſunt empľa q̃ ſunt ad ſcrophulas de illis q̃ dixim⁹: et emplaſtra iulios et colophõ. Et cũ apoſtema eſt vehementis groſſitiei tũc nõ ē excuſatio ab aceto: ipſum eñ incidit: et debilitat virtutē mẽbri et ꝓprie cũ eſt neruoſum: qm̃ eſt vehemẽtius vacuũ a materia et dimittit eam cauſe imprimenti deforis. Uerum opȝ vt fiat adminiſtratio aceti et intromiſſio eius in medicinis in fine rei nõ in eius principio: et vbi cadit vltimatio in lenificatione: et cũ intromiſſione tepiditatũ lenificationis: et alleuietur in adminiſtratione aceti: et cũ nõ fit alleuiatio cũ aceto nocet neruis et ↄuertit in lapideitatē. Et medic⁹ tunc fit audacior in adminiſtrando acetũ cũ apoſtema eſt in mẽbro carnoſo ſicut id quod eſt in ſplene: et qñq; liniť loc⁹ cũ aceto et vaporať cũ eo: deiñ conſequiť cũ epithimathe ſicut illđ qđ ē de oppoponaco: deiñ ãmoniaco: deiñ incipit cũ pauco leni poſtea addiť virt⁹: deide gradať ad lenificationē. Et opȝ vt adminiſtretur ſuper apa oleũ lene in quo non eſt ſtipticitas: ⁊ eſt magis conueniẽs q̃ aqua et proprie oleum de aneto factum cũ aneto humido. Et illđ duritiei quod eſt in neruis et chordis curetur cũ inciſiuis. ❡ Et de curatiõibus bonis ad illud eſt vaporatio ex lapidibus ignitis. ſ. lapide molendini et meli⁹ quo fit vaporatio ab eo eſt cum aceto: ⁊ melior a quo fit vaporatio eſt marchaſita: ⁊ opȝ vt ad hanc perueniatur ſummam in vaporando ⁊ ſuffumigando donec appareat ſudor: ⁊ quandoq; liniatur cum marchaſita trita cum aceto ⁊ cõfert. Et oportet vt alleniatio iterũ fiat in adminiſtratione aceti vt non ſeparetur ſubtile et induretur ſpiſſum: vt non corrumpat virtutem neruorum ſup̱flue et eſt in principio deterius ⁊ ponantur admiſtrationi eius interpol

lationes in quibus eſt lenificatio: cum ergo incipies: tunc vaporet membrum cũ eis que diximus ⁊ liniatur tunc cũ medicinis conuenientibus ⁊ vt illud fiat in membro carnoſo eſt ſaluius.

¶ De duritie iuncturarum. Ca.13.

Quandoq; accidit in iuncturis durities prohibens moueri iuncturas cum facilitate: et non deſtruit ſenſum: ⁊ quãdoq; eſt neruus cum quo eſt ſtupor aliquis. Et quandoq; eſt carnoſior et cura eſt cum eo quod ſciuiſti.

¶ De eis q̃ nominantur almiſmar. C.a14.

Almiſmar eſt nodus rotundus albus ſimilis capiti claui. Et plurimum quidem accidit ex percuſſione ⁊ poſt exituras et poſt curationẽ earum amplius multiplicantur in corpore: plurimũ eius accidit in pedibus et digitis pedum ⁊ in īferiorib⁹ ⁊ ledit intãtum ꝙ prohibet inceſſum: quare oportet vt ſectio fiat ſuper ipſum et extrahatur aut moueatur cum manu ſemper ⁊ annectatur ei plũbum: quãdo taliter eſt ꝙ nõ eſt poſſibile vt extrahatur. Et plurimũ quidem eius cum non curatur fit cancer.

¶ De cancro. Ca.15.

Cancer eſt apoſtema melancholicum de melancholia aduſta a materia colerica in q̃ eſt materia colerica cũ q̃ ꝯbuſta ẽ nõ a pura feculenta. Et differt a ſephiros ꝑ ſe cũ dolore ⁊ acuitate ⁊ pulſatione quadã ⁊ velocitate additionis ꝓpter multitudinẽ materiei ⁊ inflãmationẽ; ⁊ ꝓpter illõ qd̃ accidit in illa materia de ebullitione dum ipſa venit ad mẽbrũ. Et differt ab eo iterũ ꝑ venas quas mittit in circuitu ſuo ad mẽbrũ in quo eſt quaſi pedes cancri: ⁊ nõ ſunt rubee ſicut in flegmone: immo decliues ad nigredinem ⁊ obfuſcationẽ ⁊ viriditatẽ ⁊ iã diuerſificatur ab eo: qm̃ plurimũ aduent⁹ ſui fit incipiendo ⁊ aduentus duri fit ꝑmutãdo ex calido. Et differt a ſephiros quoniã eſt ei ſenſus ⁊ illi nõ eſt ſenſus oĩno. Et plurimũ quidẽ accidit in mẽbris raris: ⁊ illud eſt in mollioribus plus ĩ epate ⁊ in mẽbris neruoſis itez. Et in primis cũ accidit eſt occulte diſpõnis: ⁊ qñ apparet cãcer ambigiẽ eſſe ei in primis cũ appet ſm plm: deiñ appent ſigna ei⁹. Et in primis cuz appet in principio eſt ſicut faba ꝑua dur⁹ rotũd⁹ fuſci coloris in quo eſt caliditas quedã. Et cãcer qdẽ eſt vehementis caloris; ⁊ alius eſt ꝑui doloris quiet⁹ ⁊ ali⁹ eſt qui perducit ad vlcerationem: qm̃ eſt ex melãcholia que ẽ aduſtio ſanguinis ⁊ aduſtio colere pure ſolius: ⁊ ali⁹ eſt ſicc⁹ q̃ nõ vlceraẽ Et qñq; permutaẽ vlcerat⁹ ad nõ vlceratũ: ⁊ qñq; reducit eũ ad vlceratũ curatio eius cum ferro: ⁊ ponit ei labia groſſiora ⁊ duriora. ¶ Et vĩ ꝙ hoc apa ſit noĩatũ cãcer ꝓpter vnã duaꝝ reꝝ aut ꝓpter ſuã tenacitatẽ cũ mẽbro ſicut tenacitas cancri cũ eo quod venaẽ ãt ꝓpter formã ſuã in rotunditate ſua ſ3 plm cũ dolore ſuo ⁊ egreſſione venarũ que ſunt ſicut pedes eius in circuitu ipſius.

¶ De cura. Ca.16.

Illud qđ opꝫ cauere de cura eius eſt: qñ cū incipit fortaſſe eſt poſevt prohibeať ne addať ſup illđ qđ ipſe eſt: ⁊ ꝯſeruetur ita ꝙ nō vlcereť: ⁊ accidit in q̃buſdā hoīs vt ſanetur incipiēs: ꝯfirmatus vero nō. ¶ Et multotiēs quidē accidit cācer interius occultus ⁊ eſt rectificatio in eo ꝯm¹ qđ dixit optim⁹ Hyppo. vt nō moueatur: qñ ſi mouetur fortaſſe ꝑducit ad mortē: ⁊ ſi dimittiť ⁊ nō curať fortaſſe ꝓlongať ſpaciū cū ſalute quādā: et proprie qñ rectificātur cibi ⁊ ponunť de illis q̄ infrigidant et humectāt et generāt materiaꝫ ſaluā ſicut aqua ordei ⁊ alredradu parui ⁊ vitelli ouoꝝ ſorbibiliū ⁊ ſimilia illis. ¶ Et qñ eſt illic caliditas: tūc detur lacvaccinū ſtatim cū extractū eſt butyrū: et colatur et qđ ſumiť ex olerib⁹ hūidis vſq̧ ad cucurbitā. ¶ Et fortaſſe ſufferūt cancri parui ſectionē: nā ſi poſſibile eſt vt deſtruātur cū aliquo: tunc nō eſt poſſibile vt deſtruātur niſi per inciſionē vehemētē: vt ex toto aſſumať mēbrū inuadēs qđ eſt in circuitu ei⁹: incidēdo ipm̄ ex circūdāte apa eradicādo oēs venas q̄ imbibūt ipm̄ ita vt nō remaneat de eis aliq̄d: et currat poſt illđ ex eis ſanguis plurimus: et iam anteceſſit mūdificatio corpis ꝑ ſolutionē ventris ex materia mala ⁊ flobothomiā: deīde ꝯſerua eū faciēdo eū ſtare ſuper cibos bone quātitatis et qualitatis et cōfortatione mēbri ad expellēdū q̄uis inciſio in pluribus hoīs addit ei malitiā ¶ Et fortaſſe indiget poſt inciſionē cauterio. ¶ Et fortaſſe erit in cauterio timor magn⁹ et illud erit qñ fuerit cancer ꝓpe mēbra principalia et nobilia: et iā narrauit quidā primoꝝ ꝙ medicus quidā incidit māmillā cācerofam radicit⁹ et cācerata eſt altera. Dico ꝙ poſſibile fuit ſi fuit illđ in via cancerandi: qñ inuenit illam egritudinem: et poſſibile fuit vt eſſet ꝯm ſemitā permutationis: et eſt magis apparens.

¶ De rememoratione regiminis ſoluendi ipm̄. Cap̄. 17.

Sumat in potu multis vicib⁹ inter quas ſint dies pauci quaq̧ vice quattuor aureos epythimi cū aqua caſei: aut aqua mellis: aut decoctionē epytbimi in ſirupo aceto. Et ei q̄ ex hoīb⁹ eſt fortis detur biera ellebori.

¶ De rememoratiōe medicinaꝝ localiū ad cancrū. Cap̄. 18.

Per medicinas locales ad cācrū requiruť quattuor intētiones ſcꝫ deſtructio cancri penit⁹ ⁊ eſt difficilis: ⁊ ꝓhibitio additiōis: ⁊ ꝓhibitio vlceratiōis: ⁊ curatio vlcerati. ¶ Et in illis q̄b⁹ q̄ritur deſtructio cācri penit⁹ itur ꝟſus illđ in quo eſt reſolutio ei⁹ qđ collectū eſt de mā mala ⁊ expulſio ei⁹ qđ ꝑparatū eſt ad colligēdū in mēbro de ea: ⁊ ſi fuerit vehemētis ꝟtutis ⁊ motiōis tūc dimittať: nā illđ qđ de medicinis forte eſt addit cācro malitiā: ⁊ ſimiliter oꝫ iteꝝ vt alienētur in eis mordicatiua: ⁊ ꝓpter illđ ſunt medicine bone ei in mineralib⁹ ablutis ſicut tutia abluta: et miſceanť cū ea qñq̧ de oleis: ſicut eſt oleū ro. ⁊ oleū de keiri. ¶ Ad illud vero qđ prohibet

additionē peruenit cū abſciſione materiei ⁊ refectione cibi ⁊ confortatiōe mēbri ⁊ cū medicinis repercuſſiuis notis: ⁊ adminiſtratiōe linimentorum mineralium ſicut linimentum fricatiōis lapidis molēdini ⁊ lapidis cottis: ⁊ ſicut linimentū factū ex fricatiōe ei⁹ qd̄ reſoluitur inter talbulā ⁊ manicā de plumbo in hūiditate effuſa ſuper tabulā que eſt ſicut oleū ro. ⁊ ſicut aqua coriandri ⁊ iterū emplaſtratio cū acreſta trita eſt bona iuuatiua. ¶ Et illa quib⁹ querit ꝓhibitio vlcerationis ſunt linimēta p̄dicta ad ꝓhibēdā additionē cū nō fuerit in eis mordicatio: oīa eni ea ſunt iuuatiua ⁊ ꝓprie qn̄ miſcētur cū fricatiōe p̄dicta q̄ fit ex piſtello ⁊ tabulis plūbeis: qn̄ eſt cōfricata terra ſigillata aut bolū armenū: aut oleū antiquū ⁊ aqua ſemperuiue ⁊ ceruſa cū ſucco lactuce aut mucillagine pſilij ⁊ ceruſa et plumbo: qn̄ eſt ꝯpoſitio bona. ¶ Et de eis q̄ ſunt iuuatiua eſt emplaſtratio cū cancris fluuialib⁹ recentib⁹ ⁊ proprie ꝯū climia. ¶ De illis autē q̄ in curatiōe vlcerati ſunt bona eſt vt aſſiduet pann⁹ lini infuſus in aqua ſolatri ſup eū: et quotiēs fortaſſe exiccat madefiat deſuper cū aqua ei⁹. ¶ Aut ſumat medulle tritici: ⁊ olibani ⁊ ceruſe de plūbo oīm pondus. ℥. ſ. ⁊ terre ſigillate ⁊ boli armeni ⁊ aloes ablutī oīm an̄. ℥. ʒ. aggregent' iſta et terātur: ⁊ adminiſtrent ſup hūidū pulueres et ſup ſiccū emplaſtrū factū cū oleo roſ. ¶ Et qn̄q; cōfert eis cinis cācri cū cerato cū oleo roſ. ⁊ meli⁹ eo eſt cui admixtū ē equale ei de climia: et qn̄q; ꝯfert in eo medicamē de tutia aut tutia ablūta cū aqua portulace aut mucillagine pſilij.

¶ De apoſtematibus ventoſis ⁊ inflationibus lacertorum. Cap. 19.

De apoſtematibus ventoſis aliō eſt qd̄ fit a vapore leui: et ſimilatur eſtuationi ⁊ currit curſu ei⁹: et aliud eſt qd̄ fit a vapore ventoſo: ⁊ noīatur inflatio ⁊ eſt ei impulſio et viciſſitudinaria acceſſio: et fortaſſe ꝑcutit percuſſiōe manus et ꝓprie qn̄ inuenit ſpacium ad qd̄ aggregantur ſicut ſtomach⁹ et inteſtina: et qd̄ eſt inter pāniculos circundantes oſſa: ⁊ inter oſſa circūdata lacertis ⁊ inter lacertos: ⁊ ſimiliter qd̄ circūdat chordas: et fortaſſe nō reſoluit ſpacia immo ſubtiliat membra cōiuncta ⁊ reſoluit ea: ⁊ generat in eis qd̄ facit neceſſariū diſrumpere ea.

¶ Et vētoſitas remanet ⁊ retinet ꝓpter ſpiſſitudinē ſuā ⁊ ꝓpter groſſitudinē ſuam: et ꝓpter ſpiſſitudinē ei⁹ qd̄ cōtinet eam ⁊ cōſtrictionem pororū. ¶ Et qn̄q; exiſtimat homo ꝙ ſuper membrū eius ſicut genu ſit apoſtema indigēs perforatione: quare perforat ip̄m ⁊ egreditur ventoſitas tantum.

¶ De cura. Cap. 20.

Illius aūt qd̄ eſt ſimile eſtuationi cū augmēto loci curatio eſt genus curationis ei⁹. ¶ In infatiōis ṽo curatiōe eſt neceſſariū ꝙ cutem ingrediatur ⁊ reſoluat illud qd̄ eſt in ea: et ſit poſſibile vt ſit ei ſup locū mora ſpacij lōgi et eſt neceſſariū vt ſit in fine ſubti-

liationis vt firmet̃ ſubtilitas partiũ eius ex ꝓfundatione vltima. ¶Et fortaſſe indiget poſitiõe vẽtoſa ꝫ abſq; ſcarificatione vt carmineẽ vẽtoſitas. ¶Et de medicinis eius localibus ſunt olea calida ſicut oleũ ſubtiliũ partiũ in quo decocta ſunt ſicut rutha: ⁊ cuminũ ¶Et de ſeminibus ſubtiliãtibus ſemẽ apij aniſi: ⁊ ameos ⁊ q̃ ſimilãtur illis. ¶Et de emplaſtris reſoluẽtibꝰ ⁊ ꝓprie ꝓpter illð quod cadit in mẽbris chordoſis et lacertoſis eſt illð qð recipit ſorditiem balnei q̃ ponat̃ cũ aq̃ in patella calcis nõ extincte ẽm quãtitatem q̃ ꝓueniat ex ea ſpiſſitudo luti: et liniãtur cũ eo: ⁊ q̃nq; faciũt ex vino et calce emplaſtrũ equale bonũ. ¶Aliud. ſumat̃ yſopus ſicca ⁊ terat̃ et pulueriʒet̃ ſup̱ ceratũ factũ ex cera: et oleo anetino: ⁊ fiat emplaſtrũ ad liniẽdũ. ¶Et in eo qð accidit ex inflatiõe in lacertis ꝓpter attractionẽ q̃ accidit eis: opꝫ vt alienẽtur medicine calide valde ⁊ acute ne refugiãt mẽbra ex eis ⁊ terãtur imo q̃n medicãtur cũ reſolutiuis: tũc miſceatur cũ eis aliq̃d de ſedãtibus dolorẽ: ⁊ illud eſt ſicut curatio tua quã ſcis cũ eo qð eſt ſicut rob ꝯceſſum cũ oleo ĩ quo infuſa eſt lana yſopi. ¶Et ſi fuerit caliditas aliq̃: tunc cũ oleo roſ. infuſa in eo lana yſopi ſoluta in eo aqua yſopi humide. Et adminiſtrẽtur oĩa illa tepida ad caliditatẽ decliuia: ⁊ nõ ꝑmittant̃ infrigidari: q̃m frigꝰ nocet hmõi. ¶Quod ſi fuerit illic dolor ex principio: tũc adminiſtrẽtur deſup̱ olea in quibus eſt ſedatio doloris cũ ꝓhibitiõe aliqua ex principio ſicut oleũ viola. ⁊ roſa. cũ ꝟtute olei anetini. ¶Et q̃n inuenitur aliqua alleuiatio ponat̃ in medicinis illud in quo eſt additio virtutis ad reſoluendũ ſicut nitrũ ⁊ acetũ: et deinde ſicut cinis ⁊ ẽplaſtra reſoluẽtia: ſicut ẽplaſtrũ ꝑdictum.

¶De vena medeni. Cap. 21.

EStvt accidat ſup̱ partẽ corpis puſtula q̃dã inflãs: deinde veſicat: poſtea egreditur ex eo quiddã rubeũ ad nigredinẽ decliue: deinde nõ ceſſat ꝓlongari ⁊ ꝓlõgatur: ⁊ fortaſſe eſt motus voluntarius ſub cute ac ſi eſſet motus aĩalis: ⁊ quaſi in veritate ſit ꝟmis donec exiſtiment quidã ꝙ ſit aĩal qð gñatur. ¶Et exiſtimãt q̃dam ꝙ ſit ramus villi nerui per vehementiã groſſitudinis. ¶Et plurimum quidẽ accidit in cruribus. et ego iã vidi eaꝫ ſup̱ manus ⁊ ſup̱ latus. et multiplicat̃ in infantibus ſup̱ vtrũq; latus: ⁊ q̃nq; extenditur: et abſciditur: ⁊ magnificatur in ea labor et dolor: immo ꝑ ſpaciũ dolet: etſi nõ incidatur. ¶Et Gale. quidẽ dixit: ꝙ nõ fuit comprehenſum: ex eſſe eius aliquid manifeſtũ ſuper quod ſit innitendũ q̃m ipſe nõ vidit eã oĩno. ¶Et dixit ꝙ cauſa eius eſt ſanguis calidꝰ malus melancolicus aut flegma aduſtũ aduuatũ cum vehemẽtia ſiccitatis complexionis. ¶Et fortaſſe generãt eã quedã aque ⁊ olera cum proprietate que eſt in eis: et de cibis qui plurimum generãt ea eſt ille qui eſt calidꝰ ⁊ ſiccus: et quanto plus fuerit materia a qua generat̃ acutior erit dolor vehementior: et fortaſſe accidit in corpe vno in locis quaſi quadraginta eius: aut quinquaginta: ex qua tñ

euadet cũ curatione. ¶ Et minoratur in corporibus hũidis ⁊ aſſuetis balneationibus ⁊ cibis hũidis ⁊ aſſuetis vino cũ mẽſura: ⁊ plurimũ quidẽ generatur in medena: ⁊ ꝓpter hoc ꝓportionãtur ei: et gñatur etiã in terra coraſceni ⁊ al ijs: et multiplicantur iterũ in terra egypti et in terris alijs.

¶ De cura. Cap. 22.

SOllicitudo q̃dem ei⁹ in terra in qua generatur ⁊ cibi ex q̃bus generatur in quib⁹ eſt materia q̃ eſt cauſa ei⁹ illud eſt cuȝ euacuatiõe ſanguinis mali flobotbomando ex baſilica aut ex ſaphena ſm locũ ⁊ mundificatiõem ſanguinis cũ eis q̃ ſunt ſicut ſirupus de mirabola. ⁊ decoctio epithimi: ⁊ potare pillulas cochias ꝓprie et adminiſtratio ltrifere facte ex ſene ⁊ fumoterre ⁊ humectatio corpis cũ cibis humectantib⁹ ⁊ balneatiões ⁊ reliquuȝ regimen humectatiuũ notũ. ¶ Uerũ cum apparet eſſe ei⁹ in primo apparitionis eius tunc rectũ eſt vt adminiſtret regimen mẽbri cũ emplaſtris infrigidantib⁹ ⁊ humectãtib⁹: ſicut ſunt ſucci frigidi noti cũ duob⁹ ſandalis ⁊ camphora poſt mundificatiõem corpis ⁊ adminiſtrationẽ iterum factã cũ miſſione ſanguiſugarũ ſup locũ. ¶ Et de epithimatibus bonis eſt epithima ex ſandalo ⁊ aloe ⁊ camphora aut myrrha ⁊ pſiliũ ⁊ lac dulce. ¶ Si aũt nõ ſeparat ſȝ incipit cadere fortaſſe prohibet eã ⁊ aufert eã et alleuiat labores in ea ſi bibat patiens eã ſm cõtinuitatẽ tribus diebus om̃i die pondus.ʒ.ij.aloes: aut bibat de eo in die.i.ʒ.ſ.in ſcdo.ʒ.j.in tertio.ʒ.ſ.⁊.ſ.tribus diebus: ⁊ liniat ſuper eã aloes aut liniat ſup aurificiũ eius hũiditas aloes hũidi viſcoſi. ¶ Et ſimiliter in principio cũ egreditur ſi nõ curat de ea ⁊ egreditur tũc rectũ eſt vt preparet ei qđ ſtringat eã: ⁊ ſup qđ reuoluat cũ facilitate paulatim: donec egrediatur vſq; ad finẽ ſui abſq; inciſione: ⁊ melius eſt plũbuȝ ſup qđ inuoluitur: ⁊ fit ſufficiẽtia ſup grauitatẽ eius in attractiõe eius: q̃m attrahitur cũ facilitate et non abſcinditur. ¶ Et ſit ſtudiũ tuũ in alienatione egreſſionis eius vt incipias ⁊ extenues mẽbrum ⁊ rarifices ipſum cum embrocis ex aqua calida ⁊ mucillaginibus infrigidantibus et oleis lenificantib⁹ frigidis ⁊ ſubtilis caliditatis: ⁊ que currunt curſu eius vt facilis fiat exitus eius. ¶ Et fortaſſe nõ ſit facilis per illud: immo idiget eis q̃ ſunt linimentũ cum oleo de keiri: immo ſambacino: immo oleo de ben: ⁊ vt adminiſtretur ſuper ipſam emplaſtrum de pice: ⁊ ſi extiſtimatio fecerit neceſſarium vt perforetur vt egrediatur cum totalitate ſua ⁊ non fuerit qđ prohibeat: perforetur et extrahat: ⁊ ſi egreſſio eius cũ extractione predicta nõ fuerit facilis ⁊ perforatio ipſius non fuerit poſſibilis: tunc putrefac eam cum butyro putrefiet enim tota et egredietur. ¶ Et caue ne adminiſtres calida ex medicinis: quoniam fortaſſe peruenit ad eſtiomenum. ¶ Et quando aſſiduatur ſuper poſteriora eius fricatio cum ſale paulatim: et illud fit retro cum facilitate: et ex egreſſione eius cũ ſubtilitate egreditur cuȝ

totalitate ſua ⁊ proprie quādo ſcindit aut penetrat quod eſt poſt ip ſam ⁊ intromittitur ſtilus ſub ea illic ⁊ expellitur: ⁊ aſſiduatur abſterſio cum ipſa egreditur cum ſale paulatim: ⁊ cum facilitate: nam cū illud fit cum ea egreditur tota. ¶ Quod ſi incidatur ⁊ redit: non erit excuſatio quin perforetur niſi inueniatur modus alius: deinde egrediatur cum facilitate et curetur locus cura vulnerum.

¶ Tractatus tertius de lepra.

¶ Quid ſit lepra ⁊ cauſa eius. Cap. j.

Lepra eſt infirmitas mala puenieſ ex ſparſiōe colere nigre in corpe toto: quare corrūpitur ꝯplexio mēbrorū et forma ipſorū et figura eorū et fortaſſe corrūpit in fine ei⁹ ipſorū continuitas: ita vt corrodātur membra et cadāt caſu qui fit ab vlceratione. ¶ Et eſt ſicut cācer cōis corpi toti: fortaſſe effi vlcerat et fortaſſe nō vlcerat. ¶ Et eſt aliqua q̄ cum patiēte eam manet tpe longo valde. ¶ Et melācolia quidem quādoq͡ʒ expellitur ad membrum vnum et facit accidere duritiem: aut ſephiros: aut cācrum ſecundum diſpoſitiones ſuas. Et ſi fuerit ſubtilis dominans prouenit eſtiomenus: et ſi expellitur ad ſuperficiē cutis eueniet illud quod nominat alba ras ⁊ morphea nigra et impetigo et his ſimilia. Et quādoq͡ʒ ſpargitur in corpore toto: et tunc ſi putrefiat prouenit febris melancolica. et ſi conculcetur et non putrefiat: eueniet lepra. ¶ Et cauſa eius efficiens antiquior eſt malitia complexionis epatis declinis valde ad caliditatem ⁊ ſiccitatem. quare adurit ſanguinem in melancoliam: aut complexio corporis totius: aut ſunt ambe ita ꝙ faciunt ſanguinem acquirere per cauſas ſuas frigus. ¶ Et cauſa eius materialis ſunt cibi melancolici et cibi flegmatici: iterū quando componitur in eis ſatietas nauſeatiua: aut operatur in eis caliditas quare reſoluit ſubtile et ponit ſpiſſum melācoliam ⁊ repletiones: et comeſtiones ſuper ſatietatem ſunt ad hanc eandem intentionē. ¶ Et cauſe eius iuuatiue ſunt oppilatio pororum: quare prefocatur calor innatus: et infrigidatur ſanguis et ingroſſatur: et proprie quando ſplen eſt oppilatus debilis non attrahit: neq͡ʒ poteſt mundificare ſanguinem ex humore melancolico: aut eſt virtus expulſiua in viſceribus debilis ab expulſione illius in venas ani et matricis et ſunt pori ſtricti: et quandoq͡ʒ adiuuat illud totum corruptio aeris in ſeipſo: aut propter vicinitatem leproſorum quoniā egritudo eſt euadens.

¶ Et quandoq͡ʒ accidit propter hereditatem et propter complexionem embrionis ex qua creatus eſt in ſe propter complexionē q̄ eſt ei: aut acq̄ſitā in matrice: ꝑpter diſpoſitionē q̄ eſt ei: ſicut ſi accidat vt ei ſit conceptio in diſpoſitione mēſtruorum. ¶ Et qn̄ aggregat cali

ditas aeris cũ malitia cibi et eius eſſentia eſt ex genere piſciũ ꝛ car ne ſalita ꝛ carne groſſa: ꝛ carnib⁹ aſinoꝝ: ꝛ lẽtibus proculdubio eſt vt eueniat lepra ſicut multiplicaẗ in Alexãdria. ¶ Et colera nigra qñ ꝯmiſcetur ſanguini adiuuat parũ eius ad generãdum multũ ipſi⁹: qm̃ ꝓculdubio ingroſſatur ex duobus modis: quoꝝ vn⁹ eſt ꝑ ſubſtã tiã ſuã groſſam: ꝛ ſcd̃s ꝑ frigus ſuum cõgelãs. ¶ Et qñ ingroſſaẗ ꝑ parrẽ hũiditatis ſue: tũc eſt exiccatio ei⁹ ꝑ caliditatẽ corpis facilior. ¶ Et iã ꝓuẽtũ eſt ex groſſitudine ſanguinis leproſoꝝ ad hoc vt egre diaẗ in flobothomijs eoꝝ q̃ddã qđ eſt ſicut harena: ꝛ hec egritudo noiatur leonina: ꝛ dr̃ ꝙ nõ noiatur ita: niſi qm̃ plurimũ accidit leo nib⁹: et dr̃ qm̃ terribilẽ facit faciẽ patiẽtis eã ꝛ ponit eã in forma leo nũ: et dr̃ qm̃ rapaciter tenet qđ capit rapacitate leonis: ꝛ de hac egri tudine q̃ eſt debilis difficilis eſt curatiõis: ꝛ de curatiõe fortis nõ fit ſpes. et icipiẽs q̃dẽ eſt ſuſceptibilior: ꝛ cõfirmata eſt magis iobediẽs. ¶ Et facta ex melãcolia colere eſt magis feda et pluris nocumẽti ꝛ difficilioꝝ accidẽtiũ ꝛ vehemẽti⁹ adurẽs: ſ; ẽ ſuſceptibilior curatiõis ¶ Et facta a fece ſanguinis ẽ ſaluior ꝛ q̃etior ꝛ nõ vlcerat. ¶ Et facta a melãcolia aduſta ſimilaẗ colerice in ſuis accidẽtib⁹: ſ; eſt tardius ſuſcipiẽs curationem. ¶ Et hec quidẽ egritudo non ceſſat corrum pere complexionẽ mẽbrorum ꝑ qualitatem contrariã qualitati cõ ueniẽti vite ſcilic; caliditati et humiditati donec ꝑuenerit ad mem bra principalia: et illic interficit: et incipit in primis ab extremitati bus et mẽbris leuibus: et illuc cadunt pili ab ea: et alteratur color eius: et fortaſſe ꝑuenit ad vlcerandum: deinde vadit paulatim in cor pus totum: nam q̃uis prima generatio eius fit in viſceribus: tamen primum veſtigium eius eſt in extremitatibus: quoniam ſunt debilio res: veruntamen quandoq; moritur patiens eam antequam con uertatur malitia eius apparẽs ſuper viſcera et membra principalia et eſt mors illius cum attractione: et propter malitiam complexio nis illius. ¶ Et cum cancer qui eſt lepra membri vnius ſit de illis qui bus non eſt ſanatio: tunc quid dicemus de lepra que eſt cancer cor poris totius veruntamẽ in lepra eſt res vna: et eſt ꝙ egritudo ſpargi tur in totum corpus. ¶ Et quãdo adminiſtrantur curationes for tes ſuſtentant egritudinem: et non agit ſuper membra ſimplicia et in cancro non eſt ita.

¶ De ſignis. Ca.2.

Quãdo icipit lepra icipit color fieri rube⁹ tẽdẽs ad nigredinẽ. ¶ Et apparet in oculis obfuſcatio ad rubedinẽ decliuis: et ap paret in anhelitu ſtrictura: ꝛ in voce raucedo cã nocumẽti pulmonis et cãne eius: et multitudo in ſternutatiõe: et apparet in naſo gaue tu: et fortaſſe fit ſtrictura in naribus et caſſamu: et incipiũt capilli in ſubtilitatẽ et paucitatẽ ꝑuenire: ꝛ apparẽt vene in pectore et ꝑte fa ciei: et eſt odor corporis et ꝓprie in ſudore: ꝛ odor anhelit⁹ ad fetorẽ

decliuis: et apparent humores melancolici et mali et dolosi: et multiplicantur in somno somnia melancolica: et sentit in somno quasi super corpus suum sit grauedo maxima: deinde apparet sparsio in capillis et casus in eis ex toto proprie in pilis qui sunt in facie et partibus eius: et quandoque dislocatur locus pilorum: et scinduntur vngues: et incipit forma fieri feda: et facies sit terribilis. Et color denigratur. Et incipit sanguis congelari in iuncturis et putrefit. Et additur constrictio anhelitus donec peruenit ad difficultatem vehementem et diminutam magnam. Et peruenit vox in fine raucedinis: et grossantur labia et denigrantur. ¶ Et apparet super corpus additio glandulosa similis animali quod grece nominatur sacos: deinde incipit corpus vlcerari quando lepra est non quieta. Et corroditur cartilago nasi: deinde cadunt nasus et extremitates: et currit virus fetens: et redit vox ad occultationem: et tunc iam non remanent pili et denigratur color valde. ¶ Et pulsus quidem leprosi est debilis propter debilitatem virtutis et paucitatem necessitatis: cum egritudo sit frigida et tarda non velox propter debilitatem frigoris: et sit necessaria spissitudo cum non sit velocitas neque magnitudo.

¶ De cura. Ca. 3.

Oportet vt incipiatur in ea cum euacuationibus et mundificatione antequam ingrosset egritudo: et cum tu verificaueris quod illic sit sanguis plurimus corruptus: tunc oportet vt incipias et flobotbomes flobotbomia vltima: et si non aliunde saltem ex manibus. Et si non verificaueris illud tunc non flobotbomes: flobotbomia enim ex venis magnis quandoque plus nocet quam sit eius iuuamentum. Uex fit securitas cum flobotbomia eius ex separationibus venarum paruarum si timetur flobotbomia magnarum. ¶ Et scias quod sanguis frigidus est in eo quod apparet: quare fit illud magis vltimum quam ventose et sanguisuge: et minus nocens visceribus: et ille sunt sicut vene frontis et nasi. ¶ At vero secundum plurimum flobotbomia est necessaria in curatione huius egritudinis. ¶ Et de illis que vocant ad illud est constrictio anhelitus eius et difficultas ipsius: et forte est necessarium flobotbomare quidem apud vehementiam raucedinis vocis et timorem suffocationis. ¶ Si ergo flobotbomet: oportet vt quiescat hebdomada vna: deinde euacuetur cum eis que sunt sicut hiera logodion et hiera de pulpa colloquintide: et euacuetur cum apozimatibus et pillulis factis ex epithimo et sticados et polipodio et mirabo. nig. et kebulis et elleboro ni. et lapide lazuli: et lapide armeno: et non nocet si misceatur eis pulpa colloquintide: et scamonea etiam proprie quando illic est colera et adiungatur eis aloes et cucumer asininus: et theodoricon est bonum eis. ¶ Et hierapigra iterum et proprie quando fit fortis cum scamonea est de illis solutiuis que sunt bona leprosis: et precipue quando odorat odoramentum ellebori: aut ponitur cum ea lapis armenus: et in estate oportet vt exiccentur et non vltimetur in decoctione fortiter vt non spargatur et multiplicetur. ¶ Decoctio ad leprosos. ℞. mirabol. citrinorum et nig. amborum an. ℥. x. ameos. ℥. v. althie

boni.ʒ.ſ.paſſulaꝝ enucleatarum minam.ſ.decoquantur cū tribus ebetie aque donec perueniat ad tertiā ⁊ exprimat et miſceatur in ea de aq̄ mellis pōd⁹.ʒ.v.et detur in potu. ¶ Et vngatur corp⁹ ei⁹ ex bu tyro:et ſedeat in ſole donec fricetur aut ambulet ſeptuaginta paſſi b⁹:⁊ ꝯuertatur ſup dextrā et ſiniſtrā et dorſum ⁊ ventrē:et comedat cappares cū melle.ſumat in potu hanc medicinā ſm qđ narrauim⁹ ſeptē diebus et renouetur decoctio ei⁹ omni die. ¶ Et non ſufficit in curatiōe iſtoꝝ ⁊ q̄ nō ſunt ꝯfirmati euacuatio vna:immo fortaſſe eſt neceſſaria euacuatio in mēſe bis:aut in omni mēſe ſemel ſm qđ teſti monium facit eſſe neceſſariū ⁊ illđ cū medicinis tēperatis:⁊ quādoq̄ ſoluitur omni die cū facilitate aſcellatiōe vna aut duabus aſcellatio nibus cum eo qđ ſoluit illud de potionibus iuuatiuis ex medicinis predictis quadraginta diebus ¶ Fortes ꝟo valde ſicut elleborus ⁊ ei ſimilia:⁊ que ſunt multi ponderis ſufficiunt in anno ſemel in ve re:ſemel in autūno aut plus hoc. ¶ Et oportet vt veniatur ſuper ce rebra eoꝝ cū mundificatione cum ieis que ſunt ſicut gargariſmata p̄ dicta in.c.egritudinum capitis:⁊ cū caputpurgijs notis. ¶ Deſcri ptio caputpurgij. ℞.macropiperis et celidonie ⁊ capſie ⁊ naſturtij:⁊ burungi omnium an̄.ʒ.j.nucis muſcate pulegij amboꝝ an̄.ʒ.ſ.ſucci agni caſti cotilas.iij.olei ſiſamini cotilas.4..miſceātur ⁊ decoquātur donec ꝯſumatur aqua:deinde coletur ⁊ ſeruetur in vitriata:⁊ fiat ca putpurgiū in narib⁹ quātum capiunt:deinde ſequatur quādo illđ multiplicatur cuꝫ caputpurgijs humectātibus predictis. ¶ Et opꝫ vt ꝓhibeātur ab oī qđ exiccat,⁊ reſoluit humiditatem innatam: et ſup eos iterdicātur labor ⁊ anguſtia ⁊ vt ꝑmutet̄ de aere ad aerē q̄ cō trari⁹ eſt ei. ¶ Et dētur ei in potu poſt mūdificationē olea:ſicut oleū de amigdalis.cū eis q̄ ſunt ſicut exp̄ſſuꝫ vue:⁊ illud qn̄ euacuati ſunt multotiēs. ¶ Et opꝫ vt exercitēt̄ oī mane poſt expulſionē ſupfluitatū ab inteſtinis:⁊ p̄cipiātur eleuare vocē altā:⁊ ſaliāt ⁊ luctētur:deinde fricētur:cū ergo ſudauerit tūc ſumāt potū:⁊ poſt illđ inūgātur oleis tēperatis in calido ⁊ frigido humectātib⁹ ſm plurimū ꝯfortātib⁹ in p̄mis:ipi em̄ indigēt in p̄mis ꝯfortātib⁹ ſicut mirabolani ite ⁊ galle cū aceto. ¶ Et qn̄q̄ adminiſtrat̄ ſup eos inūctio ex oleo cū lacte mu lieris. ¶ Et ſilr̄ opꝫ vt fiat eis caputpurgiū cū eo qn̄ multiplicat̄ ſicci tas ⁊ qn̄ ꝯmouet̄ i eis nauſea caueat̄. ¶ Et meli⁹ q̄dē eſt vt balneent̄: deinde inūgātur:⁊ qn̄ balneati ſunt tūc eoꝝ inūctiōes ſint ſicut oleū myrtinū ⁊ maſticinū:⁊ olēū de ſummitatib⁹ vitiū ⁊ darſiſahan ⁊ oleū de coſto ſuper extremitates. ¶ Deinde ille qui de eis eſt medicatus q̄e ſcat media hora:et preparetur vomitui cum penna:deinde ſumat in potu aliquid de abſynthio. ¶ Et fortaſſe eſt neceſſarium inungere eos in balneo cum ſubtiliatiuis reſoluentibus in quibus cadunt ni trum et ſulphur et bacce lauri et glutinum carpentariorum: immo ſynapis et origanū et piper ⁊ macropiper ⁊ piretrū ⁊ ſtaphiſagria ⁊ ſy napis ⁊ aloes ⁊ calamētū:⁊ emplaſtrare eos ſup iūcturas eoꝝ: imo for

taſſe eſt neceſſariū qđ eſt ſicut euforbiū: ⁊ illđ quādo pcipitur eis vt balneentur pter reſolutionē ſuperfluitatū eoꝝ ⁊ pter ſudorē ipſoꝝ inunctio enim eorū eſt canon in curatione ipſoꝝ: ⁊ qnq; iunguntur fricando cū tyriaca ⁊ ſcellite ⁊ alefangiē: ⁊ fortaſſe eſt neceſſariū iungere cum huiuſmodi in ſole calido. ¶ Et melior ablutionum eorum in balneo eſt aqua in qua decoquitur fenugrecū cū ſapone bono. ¶ Et oportet vt alienet leproſus a coitu penitus. ¶ Res vero que in potu tribuūtur multe ſunt: nā de melioribꝰ medicinis ē tyriaca minor facta cum carnibꝰ vipere: ⁊ tyriaca diateſſeron ⁊ alaſmenā ⁊ diaſulfur. ¶ Et qnq; fit caputpurgiū cū iſtis etiā: ⁊ vt i potu ſumāt de trociſcis tyri etiā ſol' aur.j. in vnc. vini groſſi aut paſſi ⁊ trociſcis ſquille iteꝝ. ¶ Et ſcias q caro vipere et illud in quo eſt virtꝰ eiꝰ eſt de nobilibꝰ medicinis ei. ⁊ nō opꝫ vt ſit vipera de luto aut littoralis aut de locis humidis: qm̄ in ea ſm plurimū eſt parū iuuamenti. Et de illis que plurime eſt malitie eſt illa que ſitim facit cum qua eſt pditio imo eligat mōtana pcipue alba: ⁊ abſcindant capita earum ⁊ caude vice vna ſubito ⁊ tūc ſi multiplicat curſus ſanguinis: ⁊ remanent viue: ⁊ agitant agitatione plurima tēpore longo: tūc iſte ſunt bone ⁊ ſi non dimittant: ⁊ que ex eis ſunt conuenientes ſunt ille ex q̄bus plurimꝰ currit ſanguis ⁊ que ſunt plurime agitationis: ⁊ poſt decollationē mūdificent ⁊ decoquant ſicut dicemus tibi ⁊ comedatur ex eis ⁊ iure ipſarum. ¶ Et ex potatione quidem vini in quo moritur vipera aut viuit iam ſanati ſunt q̄dā accidētaliter aut intentione interficiēdi ex eo q̄ in potu tribuit vt moriat ille leproſꝰ ⁊ q̄eſcat: aut q̄eſcat ab eo: aut fit illud obediēdo ſomno: aut viſioni: et ſal vipere iuuatiuꝰ ē iterū. ¶ Elixatio aūt vipere ē vt ſumat vipera abſciſſis extremitatibꝰ mūdificata a viſceribꝰ deide elixet cū porris et aneto ⁊ cicere ⁊ ſale pauco decoquat cū aq̄ plīma donec diſſoluatur: ⁊ ſumāt oſſa eiꝰ: tūc ab ea ⁊ mūdet caro ipſiꝰ: ⁊ det ad comedēdū caro eiꝰ: ⁊ ſorbeat iuſ ipſiꝰ: ⁊ ponant oſſa eiꝰ tūc ſup micas panis de ſimila: ⁊ fortaſſe pijcit cū ea aliq̄d de pullis colūbarum donec bona fiat. ¶ Et huiꝰ q̄dē regimis iuuamētū fortaſſe nō apparet in pncipio deide appet ſubito: ⁊ fortaſſe añcedit ſanitatē ſepatio rōis diebus aliquot. ⁊ ſignū appitiōis iuuamēti eiꝰ: ⁊ applicatio ad horā in qua opꝫ vt abſtineat ab adminiſtratiōe eiꝰ eſt vt incipiat leproſꝰ inflari: q̄re inflat deide fortaſſe pmiſcet ratio eiꝰ: poſtea excoriat: deinde ſanat. Cū ergo nō patit ſcotomiā nec inflat: tūc iteret ſup eū regimē vice alia. ¶ Et de illis q̄ narrata ſunt ad illū eſt vt ſumat ſerpēs niger excoriatꝰ ⁊ ſepeliat donec ſeo fiāt vermes ⁊ extrahat cū vermibꝰ ſuis ⁊ exiccet ⁊ det in potu illi ſup quē ſuperfluit lepra ex eo tribꝰ diebꝰ oī die pondꝰ.3.ſ. cū ſirupo de melle. ¶ Et inūctio iteꝝ cū eo in quo eſt virtus vipere ē iuuamētū ei ſicut oleū in quo decoq̄t ⁊ ſicut hoc medicamē. ¶ Sumat niger excoriatꝰ: ⁊ ponat in olla et fundat ſuper ipſum de aceto forti vnc. viij. ⁊ de aqua vn.i. ⁊ de capſia humida et

radice dragōtee de vi. quoqꝫ vnc. ij. decoquat totū ſup ignē leuē donec diſſoluat ſerpens: ⁊ colet aqua a ſerpēte ⁊ fricet cū ea poſt abraſionē barbe ⁊ capitis: fiat illđ trib⁹ dieb⁹. ¶ Et eis q̄dē accidit ex adminiſtratione medicinaꝝ viperaliū excoriatio cutis corrupte ⁊ permutatio carnis et cutis ſane: ꝗuis inunctio leproſi cū humectatiuis tēperatis in caliditate eſt ex illis que cōferunt in quibuſdā horis: cū vehemētior ſit ſiccitas. ¶ Et ſimil'r facere caputpurgiū cū eo qđ eſt ſicut oleū vio. et ſit in eo paꝝ olei de lzeiri. ¶ Et iterꝝ ſicut adipes rapacū et bonū ⁊ volatiliū: ⁊ ſicut cū oleo de coſto aut darſiſabā ⁊ oleū de lilio ſeruat extremitates: ⁊ illđ poſt mūdificationē: ⁊ añ mūdificationē nō iungat oino: qm̄ oppilat poros. ¶ Et de eis q̄ bibūtur ⁊ conferunt eis eſt almurigili ⁊ medicamē aſclideni. ¶ Et lac ē de cōuenientibus quibus curatur et proprie apđ ꝯſtrictionē anhelit⁹ et difficultatē ei⁹ ⁊ raucedinē vocis ei⁹: ⁊ in tēporib⁹ q̄ ſunt inter euātiones. ¶ Et opꝫ vt bibat in diſpoſitiōe q̄ mulget lac: ⁊ lac ouiū eſt de reb⁹ magis conuenientib⁹ ei: et opꝫ vt bibat de eo q̄ntitas que digeratur: et ſi ſint contenti eo ſolo ſi poſſibile eſt: erit iuuatiuū valde. Et ſi fuerit neceſſarium non addatur ſuper ipſum aliquid ſi poſſibile eſt preter panem mundum et aliſſidebegi cum carnibus arietum et que illis ſunt ſimilia de illis que dicemus. ¶ Et quando anhelitus redit ad rectitudinē: tūc meli⁹ eſt vt dimittat lac ⁊ ꝯuertat ſup res acuti ſaporis vt vomat cū eis nō ꝓpter aliđ niſi illđ: vt euacuetur cū eo qđ dixim⁹: deinde ſi neceſſe fuerit redire ad lac fiat vſqꝫ ad terminū p̄dictū: ⁊ opꝫ vt ſit hoc regimē in anno multotiens

¶ In flobotbomia vero eoꝝ q̄ cōfirmati ſunt nō opꝫ vt ſit occupatio neqꝫ in ſolōne vētris eoꝝ cū medicina forti: qm̄ ſupfluitates in eis mouent ⁊ nō ſeparātur: imo fiat alleuiatio in declinādo materias eoꝝ ad inteſtina: ⁊ adminiſtret deforis qđ carminet ⁊ reſoluat. ¶ Et de potib⁹ ꝯueniētib⁹ eis eſt vt ſumat acori. vnc. i. ʒ. ⁊ nitri tātūdē ⁊ ſucci caulis agreſtis vſqꝫ ad vnc. iij. et miſceat totū ⁊ bibat mane ⁊ veſpe. ¶ Et vt ſumat eis de limatura eboris pōdus. x. ſacraiati. ⁊ det eis in potu in. iij. vnc. vini ⁊ butyri. ¶ Aut ſumat altbit cū melle quātitate nucis: aut ſumat de ſquilla quātitas decē ſacraiati cū ſirupo ſquille inſpiſſato ſicut loboc: aut ſumat cymini. ʒ. ʒ. ⁊ mellis q̄ntitas q̄ inſpiſſet ſicut loboc: ⁊ ſucc⁹ calamēti ē eis valde bon⁹ ex trib⁹ obolis vſqꝫ ad. vj. ¶ Et oꝫ vt vtant piſcib⁹ ſalitis in q̄buſdam horis ſicut vtunt medicina: ⁊ alienent ab acutis niſi ꝓpter vomitū ⁊ ni ſi ſm ſemitā albeciliir in eo i q̄ ſumunt. ¶ Et qn̄qꝫ medicāt cū cauterio diſptito ſup mēbra eoꝝ ſicut ſinciput ⁊ ſūmitas capitis: et ſup radicē epigloti ⁊ duo tpa ⁊ collū ⁊ iūcturas manuū ⁊ pedū. Et dixerūt q̄dā: oꝫ vt cauterizent i ꝑncipio timoris lepre cū cauterio in āteriore capite vt ꝯferat caluarie ⁊ alio iferiore illo: ⁊ apđ locū i q̄ capilli tōdēt ⁊ ſup ſupcilia vnū: deinde i dextra capitis: ⁊ aliđ i ſiniſtra ⁊ vnū poſteri⁹ ſup nucbā: ⁊ duo apđ duas ꝯmiſſuras corticales ⁊ vnū

ſup ſplenē ⁊ ſint cocture ille cum cauterijs lenib⁹ minutis: ⁊ qñ cauteriʒat ſup caput opʒ vt pueniat vſqȝ ad os donec excorietur os saltē vicib⁹ plurib⁹ poſtqȝ ꝯſeruatur applicatio illi⁹ ad cerebrū ſm ſuā corrūpētē ꝯplexionē eius. Nā ſtolidi qñqȝ interficiunt cū hoc cū nō alleuiantur manus ipſorum.

¶ De modo medicinaꝝ conferētiū ꝯpoſitarū. Cap. 4.

De quib⁹ ſunt albedarūgir albe qḋ ſtat in loco carnis vipere in hac egritudine: ⁊ de illis eſt medicamē alſulēdati: verū bedarūdi hñt deſcriptionē magnā quā dixerūt indi ⁊ experti fuerūt ipſum. ¶ Et de ei⁹ mō eſt vt ſumātur myra. nigroꝝ ⁊ ſcenitaragi indi amboꝝ. ʒ. x. macropipis. ʒ. 5. been albi. ʒ. ij. 5. terantur ⁊ liniātur cū butyro vaccino ⁊ ꝯficiātur cū melle: ⁊ ſit potio ab vno aur. vſqȝ ad. ij. ʒ. poſt mūdificationē corpis. Si aūt ſumatur de eo cuʒ equali mēſura ſui de diamuſco non timebitur eius malitia: quoniam ipſum eſt eius beʒabar.

¶ De modo ꝯfectiōis nominate bderauilia maioris. Ca. 5.

Et eſt almebaran ꝯferens lepre ⁊ baras ⁊ morphee ⁊ ipetigini ⁊ aq̄ citrine ⁊ pruritui ⁊ ſcabiei antiq̄ ⁊ ꝯfirmat rōnē ⁊ deſtruit obliuionē: et eſt bonū ꝯſeruationi ꝯferēs ſincopi: ⁊ hoc medicamē fecerūt ſapiētes indi regibus ſuis. ¶ ℞. myra. belliricoꝝ et emblicoꝝ ⁊ tapſie omniū. añ. ʒ. xiiij. nucis muſcate ⁊ corticū thuris ⁊ meu ⁊ fu. ⁊ pipis ⁊ macropiperis ⁊ felgamonati ⁊ narchaiſar ⁊ neremiſch et ꝯdiſi et ſucci ſq̄lle ⁊ folij indi oīʒ. añ. aur. viij. ⁊ albes barij boni aur. iiij. terantur medicine et cribellentur et teratur albes ſolū. Et q̄ terit ipſum oppillet naſuʒ ſuū et nares ſuas et inungat eas añ illḋ cū butyra vaccino: et veniat eius trituratio ſup medicinas: ⁊ ſumātur de penidijs alarmu et alſaban emine. ij. et. 5. de baldac. terantur et pijciātur in ollā nouā. ⁊ pijciatur deſup de aqua cū mēſura qua ſoluātur: ⁊ qñ liq̄fiūt: remoueātur ab igne ⁊ pulueriʒentur deſup medicine et ꝯficiātur cū eis bene: deinde fiāt ex eis forme ſimiles auellanis: quaꝝ vna q̄qȝ ſit vn⁹ aur. ⁊ detur in potu oī die. i. in ieiunio cū aqua tepida aut vino.

¶ De modo ꝯfectiōis alſulendati. Capit. 6.

Et eſt medicamen indū magnū in via albe de rauilui: et ipſum cōfert iteꝝ ad caſum palpebraꝝ et albedinē rapilloꝝ ⁊ aſma ⁊ tremorē cordis ⁊ tēperat appetitū ⁊ fluxū ventris ſuperfluū ⁊ hydropiſim ⁊ icteritiā et paucitatē ſeminis et fiſtulas ⁊ canitiē ſenū: et cōfert pruritui et vlcerib⁹. ¶ ℞. alſulendati mūdate ablute ducētos ſexaginta aur. Et alſulēdati q̄dē eſt vrina hircoꝝ mōtanoꝝ: et illḋ eſt qm̄ ipſi mingūt dieb⁹ eſtuatiōis ſue ſuper lapides in mōte q̄ nominatur alſulēdati: ⁊ denigrantur lapides: et fit ſicut pix pinguis ſubtil' et myra. belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ ⁊ piperis et macropipis et lauri ⁊ nucis muſcate et cinami et maſticis et xiloaloes et darlxele et ſpodij ⁊ attemet ⁊ burūgi et merēis oīʒ. añ. aur. iiij. bdellij. 200. ⁊. 60. aur. ⁊ ʒuccari tarbaʒet. 134. aur. ⁊ auri rubei ⁊ argenti meri et eris rubei

rferri r allobonocr alfelud oim añ.auř.100.cõburanť mineralia r terãtur r triconizenť cũ medicinis et miſceantur oia cũ melle et butyrorreponãtur in vitreata viridi:cui⁹ doſis ſit duoꝝ aureoꝝ cũ lacte caprino aut aqua tepida:et addãtur in eo de melle deſpumato auř.37.rbutyri auř.34.qm̃ ei⁹ decoctio erit bona:verũtamẽ creſcit r peruenit ad finem in.xxj.die.

De modo aduſtionis alfelud. Cap.7.

Malleando fiant lamine de ferro:deinde decoquãtur myrabolani belliri.r emblici r coleť aqua eoꝝ et ponãtur in vas eris et accẽdatur ſub eo ignis leuis et calefiat alfelud donec rubeat et ignituz ſubmergatur in illa aqua:deinde redeat ad ignem r rubeat cũ ergo rubuerit:ſubmergatur iteꝝ in illa aqua r fiat illud.21.vice: deinde coletur aqua illa r ſumatur fex in qua reſidet aliquid de felud:deinde reducatur vas ſuper ignem et ponať in eo vrina vacce r igniať ferrũ r ſubmergať in ea iteꝝ.21.vice.r ſumať iterũ fex ei⁹ donec remaneant de fece ei⁹ aur.viij.r ſimiliter fiat de ere donec compleantur ex eo iterum.viij.auř.

Argentũ vero limeť cũ lima donec fiat ſicut terra:deĩde decoquatur cũ aqua ſalis in cocleario ferreo donec adurať bene:ſi aũt non aduritur:proijciať in coclearium parum ſulfuris citrini qm̃ ꝯburetur:r ſumãtur de eo.viij.aur.r totũ illud ſit tritũ r cribellatũ.

Auri vero combuſtio eſt ita.opz vt aurum limetur donec fiat ſimile terre r ſit cũ eo aureus vnus ex amioch r remaneat cum auro donec liqueſcant vtraqꝫ ſimul:deinde dimittatur per horam vnaz deinde limeť iterum r addatur ſuper ipſum aur.vnus ex alamiocb: et limetur iteruz cũ lima.deinde fricet in coclearlo r fundatur ſup ipſum aqua ſalis r ferueat donec cõſumatur aqua r remaneat aurũ r alamiocb.deinde teratur in mortario bene donec ſicut puluis.et miſceatur cũ medicinis. Mũdificatio aũt alſulẽdati eſt ſm̃ hũc modum:ſumatur de aqua albaſce r vrina vacce:proijciãtur ambe ſuper alſulẽdati in vaſe nouo in tãta quãtitate ꝙ ſubmergãt ipm̃: r ponatur in ſole calido hora vna:deinde fricetur vehemẽter et coletũr aq̃ ab eo in vaſe nouo r ponatur in ſole tribus diebus:deinde coletur et ſumatũr fex ei⁹ ſpiſſa:deinde ſumãtur aq̃ albaſce r vrina ſup alſulẽdati:r pulueriʒeť ſicut pulueriʒata fuit prius:et fiat illd̃ tribus vicib⁹:deinde ponatur in ſole.21.die donec ingroſſetur:r fiat ſimilis melli r denigretur ſicut pix.

De modo alſulendati minoris. Cap.8.

ET iuuamẽta eius ſunt ſicut iuuamẽta maioris. R.alſulẽdati colate partẽ vnã et alcor partes.iiij.teratur alcor r miſceatur cũ eis quãtũ eſt pondus eoꝝ de melle r quãtũ ipſum eſt de ʒuccaro r q̃tũ eſt medietas mellis de butyro vaccino:r reponatur in vitreata r doſis eius ſit auř.1.cũ lacte vaccino tepido.

Modus medicamenti cõferentis lepre. R.myra.nigroꝝ mũda

torum ⁊ myrabo. citri. mūdatorū ⁊.ʒ.ʒ. oīm añ. x. ameos. ʒ. v. altbit botribus deguarich: aque deguarich ⁊ aldeguarich eſt quatuor libras debaldach donec ↄſumant due tertie ⁊ remaneat: deinde exprimatur ⁊ coletur ⁊ proijciatur ſuper colatum de melle quod ſufficit ei ⁊ detur in potu de eo libr. j. ⁊ inūguatur ſuper totum corp⁹ infirmi butyrū vaccinū: ⁊ ſedeat in ſole donec ſudet ⁊ precipiatur vt ambulet poſt illud. 70. paſſibus: ⁊ iaceat aliquando ſuper latus ſuum dextrum: ⁊ aliquando ſuper latus ſuum ſiniſtrum: ⁊ ſemel ſuper ventrem ſuum: ⁊ ſemel ſuper dorſuʒ ſuum: et cibetur pane ⁊ melle quantitate abbreuiata. vij. diebus ita vt liniantur ei medicine omni die.

¶ De modo epithimatis lepre. Ca. 9.

Sumatur ſerpens niger excoriatus et decolletur ⁊ ponatur in vas ⁊ fundātur ſup ipſuʒ de aceto forti. ℥. viij. aque. ℥. j. ⁊ alſeitaragi hūidi ⁊ radicū dragōtee ābop. añ. ℥. xij. decoquaꝰ ſup ignē leuē donec decoquatur ſerpēs: deinde coletur cū panno ⁊ ſeparenꝰ oſſa a carne: deinde ponatur fex in vaſe vitreo. Cum ergo volueris curationē precipe ei vt radat pilos ſuperciliop ⁊ caput ⁊ lini deſup ex illo tribus diebus. ¶ Modus epithimatis alterius. ℞. ſtaphiſagrie ⁊ myra. nigrorum mundatorū ⁊ emblicop omnium. añ. parteʒ j. fricētur cū oleo antiquo ⁊ liniatur cū eo latus vel locus poſtq̄ abluitur cū decoctione ſenticis turionū ⁊ balauſtie: ⁊ iterū ↄburantur myrabolani ⁊ galle ⁊ liniantur deſuper cū aceto. ¶ Cibi aūt eorum ſunt omnia que ſunt velocis digōnis boni chimi ſicut carnis volatiliū notop. ſ. earū iſſedebegi ⁊ piſces humidi leuis carnis cū ſpēb⁹ q̄ ſunt neceſſarie ⁊ melior cibus eorū eſt panis de ſimila mundus: et panis candaruſij ⁊ ſorbitiones facte ex eis ⁊ olera hūida: ⁊ eſt neceſſariū vt pmiſceanꝰ cū eis q̄ ſunt ſicut ſicla ⁊ raphan⁹ ⁊ porri. Et nō opꝫ vt negligatur adminiſtrare inciſſiua ⁊ proprie ante mundificationē: ſicut capparis ⁊ feniculū ⁊ porri: iſta em̄ mundificāt eop cibos a ſuperfluitatibus: ⁊ preparant ſuperfluitates expulſioni. Cum ergo adminiſtraueris medicinas laudabiles: tunc adminiſtra etiaꝫ hoc regimē: ⁊ piſces ſaliti in hoc capitulo ſunt valde boni eis: ⁊ nos propriores ſumus ſuper iſta cum volumus vt faciamus eos vomere aut ventrē eorum ſoluere. ¶ Et caulis confert eis cum proprietate ſua: ⁊ panis cum lacte ⁊ melle ⁊ ſic⁹ ⁊ vua ⁊ paſſule ⁊ amigdale torrefacte ⁊ cartami ⁊ pinee: ⁊ que fiunt ex iſtis cōferūt eis. ¶ Et opꝫ vt comedat in die bis ſecundum menſuram digeſtionis. Nam ſemel comedere nocet eis ⁊ non bibat vinum cum excitatur egritudo niſi parum: ⁊ cum quies eſt egritudinis bibat de ſubtili quod non eſt antiquum quantitate temperata conſueta: ⁊ quando cadunt pili ſuperciliop ex ſupercilijs ⁊ ſimilium tunc fiat curatio cū cura alopitie: ⁊ reliquorum que dicemus in libro decorationis.

¶ De modo epithimathis alterius. Ca. 10.

Sumatur ſtaphiſagrie ⁊ myrabol. nigrorum mūdatoꝝ ⁊ emblicorum omnium añ. pars .j. ⁊ frigantur cum oleo omphancino ⁊ liniatur cum eo locus poſtq̄ ablutus eſt cū decoctione ſenticum ⁊ balauſtie. Modus alius: comburantur myrabolani ⁊ galle ⁊ liniātur cum aceto deſuper.

¶ Fen quarta de ſolutiōe cōtinuitatis: ⁊ eſt preter id quod pendet cum fractura et algebra. Et eſt quatuor tractatus.

¶ Tractatus primus de vulneribus in mēbris.

¶ Sermo vniuerſalis de ſolutiōe cōtinuitatis. Ca. j.

Iam oſtendimus in libro primo ſpecies ſolutionis ꝯtinuitatis ſm̄ modos q̄ neceſſarij fuerunt in loco ſiſi illi: ⁊ volum⁹ nūc innuere ſummas de ſpecieb⁹ earū: quas opʒ nobis eē notas ante illud quod volum⁹ declarare. Dico ergo ꝙ nos conamur in quibuſdam membris quorum continuitas eſt ſoluta vt redeat eorum cōtinuitas ſicut fuit: et illud ſicut in carne: et conamur in quibuſdam eorum vt remaneat contactus eoruʒ cum conſeruatione: licet non redeat ipſorū ꝯtinuitas ⁊ illud niſi in oſſibus pueroꝝ ⁊ infantiū. In eis q̄nq̄ em̄ ſperatur reditus ille. ¶ De neruis ꝟo ⁊ venis dixerūt quidā medicorum ꝙ non redeūt ꝯtinuitati: immo fortaſſe remanet in eis cōtactus conglutinationis ꝯſeruatione currēte ſup eos ⁊ coniūgit eos. ¶ Et dixerunt quidā ꝙ illud non ꝓuenit niſi in arterijs ſolis. Gal. ꝟo iam contradixit eis iſtud ⁊ dixit: immo q̄nq̄ incarnantur arterie per teſtimoniū experientie: ⁊ cū cōceſſione rōcinationis. ¶ Teſtimonio ꝟo q̄m nos iā vidim⁹ arteriā que eſt ſub baſilica ⁊ caput arterie tp̄is ⁊ cruris incarnari. Et cōceſſiōe q̄ ē ex rōcinatiōe quoniā os eſt extremitas in duritie ⁊ nō incarnatur niſi parū in infantib⁹ et caro q̄ extremitas in lenitate incarnat̄: ſʒ vene ⁊ arteria ſunt medie inter oſſa ⁊ carnē: quare opʒ vt ſit earū diſpoſitio inter carnem et oſſa ergo ſunt minus recipientes incarnationē q̄ caro: ⁊ facilius ſuſcipiētes eā q̄ oſſa: ⁊ incarnant̄ q̄n ſectio ē minima ⁊ parua: ⁊ corpus eſt humidū ⁊ leue: ⁊ nō incarnatur in diuerſificato ab eo: ⁊ hic ē modus diſputationis rhethoricus vel theoricus: ⁊ illud in quo cōfiditur eſt experimentum.

¶ De ſumma de vulneribus in membris. Ca. 2.

Membra in q̄bus cū cadit vulnus magnificatur eius nocumētum ⁊ interficit ſm̄ plurimū ⁊ fortaſſe non interficit niſi raro ſunt ſicut veſica ⁊ cerebrū ⁊ renes ⁊ inteſtina minuta ⁊ epar q̄uis ſit

poſſibile vt ſaluetur ſup ea cũ eſt leue. In corde autẽ non ſperatur ſalus cũ in eo accidit vulnꝰ. ¶ Et plurimũ ille cui accidit vulnꝰ in vẽtre ſuo cũ accidit ei nauſea aut ſingultus aut ſolutio ventris moritur. Et quando vulnus eſt in loco in quo opꝫ vt vehemẽs fiat dolor et apoſtema ſicut ſunt capita lacertorum ⁊ poſteriorꝫ ⁊ proprie illorum qui ſunt neruoſi: ⁊ non accidit apoſtema ſignificat illud nocumentum intrinſecum ad quod ꝯuertuntur materie: ⁊ nõ ꝑueniunt ad vulnus. ¶ Et opꝫ vt tu obſerues illud qđ dicemus in.c. vlcerum de iudicijs in quibus ꝯmunicãt vulnera ⁊ vlcera: ⁊ poſtpoſuimus ea vſq; illud attendentes ad illud quod eſt conueniens.

¶ De ſermone vniuerſali de cura vulnerum. Ca.3.

Vulnus carnoſuꝫ nõ euacuatur quin aut ſit ſectio plana recta: aut ſectio rotũda aut hñs latera: aut ſectio cũ diminutiõe aliquãtule carnis: ⁊ qñq; eſt profunde penetrãs ⁊ qñq; diſcoopertũ: et vnicuiq; eorꝫ eſt regimẽ: ⁊ ꝯmunicãt oĩa in retẽtione ſanguinis currẽtis viã poſuimus ad illđ ca. ¶ Et fortaſſe curſus ſanguinis q̃titate tẽperata ꝯfert vulneribꝰ: ⁊ ꝓhibet apa ⁊ oppilationẽ ⁊ febrem. Nã de melioribus cũ quibꝰ intendimus in vulneribus eſt vt ꝓhibeamus eorꝫ apationẽ: qm̃ qñ nõ accidit apa poſſibile eſt vt eius fiat curatio: verũ cũ illic eſt apa aut attritio aut ꝯtuſio aggregatur in vacuitate eius cuꝫ vulnere ſanguis q̃ vult fieri apa aut pus: ⁊ nõ eſt poſſibilis curatio vulneris: ⁊ dum nõ preparatur illđ: tunc curetur apoſtema. Et ſi retinetur in ꝯtritiõe ſanguis tũc nõ fit ſecuritas ꝙ ipſiꝰ reſolutio feſtinet ſi fuerit ei q̃titas qua ſit curandũ ⁊ tẽſio ⁊ illud cũ ꝯuerſione in pus ⁊ reſolutione ipſius: ⁊ illud fit cũ oĩ calido leui de illis q̃ tu ſcis. Et ꝓpter hoc opꝫ vt adiuuetur curſus ſanguinis qñ abbreuiatur. Cũ ergo ſectio eſt plana recta de qua nihil cecidit: ſufficit in regimine eiꝰ ſtrictura ⁊ ligatura ⁊ ꝓhibitio ſanguinitatis ⁊ aquoſitatis ab ea: ⁊ ꝓhibere ꝙ aliqua rerũ cooperiat eã neq; pilus neq; aliud poſtq̃ tu ꝯſeruaueris ꝯplexionẽ mẽbri ⁊ ſolicitus fueris in hoc ne attrahatur ad mẽbrũ niſi ſanguis naturalis. Et fuerit magna ita vt nõ ꝯcurrãt extremitates eiꝰ qm̃ ſunt rotũde elõgate aut diuerſe figure aut iã deſtructa eſt ex ea caro pauca nõ plurima tũc eiꝰ cura eſt futura: ⁊ ꝓhibitio aggregationis humiditatis in ea cũ adminiſtratione exiccantiũ repercuſſiuorum: ⁊ adminiſtratione ſubtiliantiũ que dicemus: ⁊ ſi fuerit profunda: tũc ſtrictura etiã facit eam adherere multotiẽs ⁊ nõ eſt neceſſe detegere eã ſi eſt poſſibile illud: ⁊ illud eſt quando non ꝯfert ſtrictura cũ ligatura firmãs eam ⁊ fortaſſe neceſſariũ eſt detegere eam ſicut oſtendam ⁊ ꝓprie vbi nõ cadit ſtrictura bona ſuper radicem profundi: quare effunduntur ad ipſum materie propter debilitatem eius ⁊ dolorem q̃ neceſſarius eſt ⁊ propter diſpoſitiones quas dicam in cap. vlcerum Et ſi eſt neceſſariũ vt detegatur nõ erit excuſatio quin ponatur cotum ⁊ quod currit curſu eius ſuper eius orificiũ exiccans ipſum proprie vbi ſtrictura non cadit ſuper radicem ſicut diximus: aut ẽ eiꝰ

preparatio talis ꝙ non eſt poſſibile materiã malã effũdi ab ea. Et eſt in ea os aut concauata eſt ⁊ facta eſt fiſtula ⁊ ſit in ea humiditas mala valde: ⁊ eſt tunc in iudicio vlcerũ non vulnerũ. Et dixit ſapiẽs ꝙ vulnus non indiget niſi ligatura aggregante labia qñ queritur adherentia ⁊ incarnatio: verũ ſi fuerit neceſſariũ vt naſcaꝛ in ea caro tũc non eſt in eo neceſſariũ illꝺ: ſꝫ eſt neceſſaria aliqñ ligatura cũ qua effundaꝛ ſorditiesex orificio eius: ⁊ aliqñ ligatura ſit tali mẽſura qua retineat medicamẽ deſuper. Inquit ⁊ ſufficit vt ſit orificio vulneris locus ex quo effundatur ſordities ſemper per naturã: aut ita vt cadat pforatio illuc ãt vt tu figures ipꝫ cũ illa figura. Ego eñ iam ſanaui vulnꝰ magnũ cuius pfundũ erat vbi eſt genu ⁊ ipſius orificiũ in coxa preter ꝙ fecerim ⁊ in orificiũ aliud inferius apud genu Sed preparaui coxã tali preparatione ꝙ pfundũ fuit superiꝰ ⁊ orificiũ inferius quare ſanatũ eſt abſ perforatione in inferiori pte: ⁊ ſilr qñ ſuſpẽduntur brachiũ ⁊ palma ⁊ alia taliter ꝙ orificiũ ſemp eſt inferius: hic eſt ergo ſermo eius. ¶ Et dico ꝙ fortaſſe tibi cadet vulnus vt tibi erit neceſſariũ incidere ꝯplete ⁊ ſecare mẽbrũ. Cũ aũt ex vulnere abſcinditur caro plurima tũc neceſſaria ſunt ea q̃ carnẽ naſci faciũt: ⁊ non ſufficit illud qꝺ exiccat ⁊ phibet. Et fortaſſe nocet exiccatiuũ ⁊ prohibitiuũ ex parte qꝺ repellit materiã ex qua naſcitur. ¶ Et qñ eſt pfunditas ⁊ diminutio oſſiũ taliter ꝙ non eſt poſſibile vt naſcatur ꝯplete: quare remanet pfundũ: ſicut qñ accidit vt naſcaꝛ plus q̃ ſit neceſſe: quare eſt caro addita. ¶ Et opꝫ vt cibeꝛ eger q̃ vult vt naſcaꝛ caro in vulnere ſuo cibo laudabili boni chimi: ⁊ quãdo eſt illud qꝺ facit naſci: ita ꝙ poſſibile eſt ei vt faciat naſci carnẽ: cutẽ ꝟo nõ facit naſci cũ iam abſciſſa eſt totaliter immo non facit naſci loco eius niſi carnẽ durã ſupra quã nõ naſcitur pilus: venarũ aũt rami multotiẽs eminẽt ⁊ naſcũtur ſicut caro. Et de vulneribꝰ ſunt quedã hñtia timorẽ ſicut vulnera cadẽtia in neruis ⁊ extremitatibꝰ lacertoꝝ: ⁊ dicã ea in. c. diſpõnũ neruoꝝ ⁊ multotiens ſequunꝛ ea accidentia mala ſicut illud qꝺ ſequitur vulnus extremitatis lacertorũ de alteratione coloris ⁊ caſu pulſus poſt ſpiſſitudinẽ ⁊ paruitatẽ ⁊ perducit ad ſincopim ⁊ caſum virtutis: ⁊ qñ ſequitur ea ſpaſmus. Et ſilr illa q̃ cadũt ante genu apꝺ rotulã qñ ſequunꝛ ea accidentia mala ⁊ ſunt permanẽtia a quibus parũ liberantur. ¶ Et qñ accidit ſpaſmus ex huiuſmodi vulneribus lacertoſis ⁊ nõ recipit curationẽ: tũc curatio eſt incidere lacertũ in latitudine: ⁊ eſt voluntas vt deſtruatur operatio lacerti: verum illud eſt de illis q̃ oportet vt poſtponantur quantũ eſt poſſibile. ¶ Et cureꝛ ſpaſmus ⁊ permixtio rõnis cũ re alia preter eã: ⁊ ſicut vulnus geniculi ⁊ fortaſſe enim neceſſe eſt vt ponatur cũ ſectione dura: ⁊ vt ſit feſtinatio in apãtibus eiꝰ ⁊ vlceribus ipſius ⁊ vulneribus cũ flobothomia ⁊ ſolutione vẽtris: ⁊ phibitione incarnationis donec mundificentur mundificatione vltima: deinde incarnentur.

¶De cognitione eius qđ facit naſci ꝛ qđ incaruat ꝛ qđ ſigil lat ꝛ qđ corrodit ex medicinis. Cap̃.4.

MEdicamen faciens naſci carnẽ eſt illud quod coagulat ſanguinem ſanum in carnem. Quod ſi fuerit ericcatio ei vehemens prohibet ſanguinem venientem: quare non habebit materiaꝫ caro. Et ſi eſt ei abſterſio vehemens remouet eũ ꝛ facit eũ currere: quare cõſumit materiã inuentam carni. ergo oportet vt non ſit ei plurima exiccatio: immo vſq ad terminũ neq abſterſio fortis valde: immo abſterſio pauca in tanta quãtitate vt abſtergat ſorditiẽ abſq mordicatione ꝛ nõ indiget ſtipticitate de qua eſt curandum. ¶Et opꝫ iterũ vt ſit in caliditate ꝛ frigiditate in ꝯplexione ſua ſi fuerit ſeparata: cũ ꝯtrario: ſm quãtitatẽ ſeparationis: ꝛ ſi nõ fuerit ſepata ſeparatione de qua curetur: tunc aſſimiletur calido valde calidum valde: ꝛ frigido valde frigidum valde. ¶Et obſeruetur iterũ impreſſio medicine in loco vt opponatur ei ſi ſupfluit in malitia ꝯplexionis. ¶Medicine aũt incarnatiue ſunt ille que aggregãt inter duo elongata: ꝛ nõ opꝫ vt operẽtur niſi in ſuperficieb' amborũ faciẽtes adherere iter ea vtraq cũ rore qui eſt in ſubſtãtia amborꝫ: ꝛ ſi fuerit ſanguis pur': tũc eſt illud qđ exiccat ſanguinẽ plurimũ ſufficiẽs cũ eo in adherẽtia cũ exiccatione vehementi veloci anteq̃ fiat pus ꝛ nõ firmatur ei illud niſi fuerit cũ eo ſupfuitas virtutis in exiccãdo. ¶Verũ opꝫ ne ſit abſtergens: qm̃ abſterſio eſt cõtraria intẽtioni q̃ eſt in eo: qm̃ intẽtio in eo eſt ponere illud qđ colligit̃ de ſanguine nutrimentũ ꝛ adherẽtiã: ꝛ abſtergẽs abſtergit illũ ſanguinẽ: quare diſpartitur ergo ꝯſumit materiã qua expectat̃ ꝯglutinatio. ¶Et non indiget diminutione in exiccatione: ſicut indiget ea illđ qđ facit naſci. Qm̃ faciẽs naſci indiget vt currat ad ipſuꝫ materia et illius materiei curſum ꝓhibet exiccatio: et incarnatiuũ nõ indiget: immo indiget incarnatiuũ exiccatione fortiore et pauca ſtipticitate. ¶Conſolidatiuũ vero ſigillatiuũ vehementius indiget ſtipticitate q̃ illa duo: qm̃ eſt ei neceſſariuꝫ vt recuperet qđ eſt per naturam vehementioris exiccationis. ſ. cutem: et qm̃ indiget vt exiccet humiditatẽ extraneam ꝛ radicalem vehemẽtem. Et illud quod eſt ante ipſum eget vt exiccet humiditatem extraneam exiccatione plurima et radicalem cũ menſura que conglutinet̃ ꝛ ingroſſetur ꝛ non minuatur ex ſubſtãtia. ¶At corroſiua diminuens carnem opꝫ vt ſit vehementis abſterſionis valde.

¶Et illud quidem quod eſt rectũ in curatiõe vulnerũ quãdo perforantur: eſt vt non approximet eis aqua. Et ſi fuerit neceſſarium et non ſuffert eger a balneatione: oportet vt ponatur ſuper ea de emplaſtris ꝛ de panno infuſo cũ oleo ſm modos ligationis ꝛ non permittatur aqua peruenire ad ipſum.

¶De perforatione vulneris ꝛ aliorum cum opꝫ vt diſcoperiatur. Cap̃.7.

Dixit Sal. Op3 vt ſeces ex loco eius vehemētioris eminentie: vt inclines ipm: ⁊ nō ſit tractus perforatio niſi ad partem ex qua eſt poſſibile currere pus ad inferiora. ¶ Et vt obſeruent in pforatiōe aleſuirati ⁊ ruge ſm modū quē diximꝰ in cap. vulnerū ⁊ dubellet niſi in eiſque excepimꝰ. In eis vero q̄ ſunt ſicut inguina ⁊ ſubaſcelle: op3 vt vadat perforatio cū cute in natura. ¶ Deīde ponātur deſup exiccatiua abſq3 mordicatiōe de illis q̄ ſunt poſita in tabulis medicinaꝝ ſingulariū: et puluis olibani melior eſt in eis q̄3 olibanū: qm̄ illud eſt vehemētius ſtipticū. ¶ Et rectū quidē eſt in curatione vulneꝝ cū perforātur ne approximet eis aqua: ⁊ ſi fuerit neceſſariū: ⁊ eger nō ſuffert a balneatiōe: tūc op3 vt vulnꝰ occultet ſub emplaſtris cōueniētibꝰ tectis cū pannis infuſis cū oleis ſm modū cooperture q̄ ſeparat inter aquā balnei: ⁊ humiditatē eius inter vulnera: aut ingenieē ei aliquod ingenioꝝ poſſibilium in ipſo.

¶ De regimine vulnerum habentium apoſtema ⁊ dolores. Cap. 6.

Neceſſariū eſt in huiuſmōi vulneribus alleuiare dolorē: credere q2 vulnus nō ↄſoli datur oīno dū apā non ſedatur. ¶ Et illud q̄dē non ↄpletur niſi cū eo in quo eſt exiccatio ⁊ infrigidatio in principio rei ⁊ mollificatio in ſecūdo: et adminiſtreē in eo cura apoſtematū oīno. ¶ Et qd̄ eſt ꝓpriū in hoc cū cōitate ſui iuuamenti in omni mēbro a capite vſq3 ad pedes eſt vt ſumaē granatū dulce ⁊ decoquaē cū vino pōtico ⁊ emplaſtreē cū eo locꝰ. ¶ Et op3 vt obſerues illud ad qd̄ ↄuertitur diſpoſitio apātis ſicut ſi tu adminiſtraueris vnguētū nigrū ⁊ videris vulneris ruborē vehementē fieri ⁊ veſicari declina ad infrigidātia et ad vnguentū album. Et ſi videris ipm mollificari aut indurari: ⁊ tu iā adminiſtraſti albū: adminiſtra nigrum ⁊ alia.

¶ De regimine vl'i in vulneribꝰ viſcerū interius. Cap. 7.

Intentio in eo qd̄ exiſtimamꝰ q2 eſt fiſſura aut diſruptio interius eſt vt incarneē ⁊ nō dimittaē ſanguis ↄgelari in interioribus ita vt ꝓhibeatur fluxus ſanguinis. ¶ Et medicine ↄferentes in vtriſq3 intentionibus primis ſunt ſicut veſtimēta qn̄ decoquunē in aceto: aut detur in potu de cētaurea maiore pōdus. ʒ. ſ. ⁊ terre ſigillate in hoc ineſt curatio magna. ¶ Illd̄ aūt qd̄ in potu ſumiē cū fluxus ſanguinis eſt ſicut dauich. iij. ⁊. 5. de ſemine iūſquiami al. cū aqua mellis ⁊ reliq̄ medicine p̄dicte in ꝓhibitiōe ſputi ſanguinis ⁊ fluxus ſanguinis. ¶ De vulnere aūt ⁊ fiſſura apparētibus dixit ſapiēs q2 in diſpōne mirach ventris donec egredi anē quedam inteſtina: oportet vt ſcias quomodo applices inteſtina et intromittāē. ¶ Qd̄ ſi egrediaē aliquid de zirbo oportet vt ſcias an ſit neceſſariū vt ligetur cu3 ligatura firma aut non: ⁊ an ſuatur vulnus aut non: ⁊ qualr̄ ſit in via ſuēdo ipſum. Et Sal. quidē dixit anathomiā almirach. ⁊ diximꝰ nos ipm in anathomia. ¶ Et ꝓpter illud quod iam

dixim⁹ in anathomia loc⁹ illorū eſt minoris timoris cū diſrūpitᷣ ꝙ lo cus aluourati. Et aluourati q̄dē eſt mediū corpis vtriuſq; lateris mēſura quatuor digitoꝝ ab alborati. i. vmbilico. ¶ Inq̄t. Q̄m fiſſu ra cū accidit in loco alborati egrediūtur cū ea inteſtina plus et redi tus coꝝ in ea eſt difficilis. Et illud ideo: quoniam res que tenet eam non eſt niſi duo lacerti deſcēdentes in longitudie corpis q̄ ꝓtēdun tur ex pectore vſq; ad oſpecti nis: ⁊ pp illō q̄n diſrūpit vn⁹ hoꝝ duo rū lacertoꝝ opꝫ vt egrediatᷣ ps iteſtinoꝝ ⁊ augmētatᷣ inde diſruptio Et illō iō q̄m lacerti q̄ ſunt in vtriuſq; ilijs plus coartāt ipm: veruꝫ eſt ei in medio lacert⁹ fortis ꝯtinēs ipꝫ. ¶ Si aūt ꝑparetᷣ vt ſit diſ ruptio magna egredietᷣ nūeratio inteſtinoꝝ: q̄re erit coꝝ itermiſſio vehemētior ⁊ difficilior. In vulnerib⁹ aūt puis ſi nō ſuccurratᷣ cū in tromiſſiōe iteſtini iſlatᷣ ⁊ igroſſatᷣ: ⁊ iſtud pp illō qd̄ gn̄atᷣ i eo de vēto ſitate: q̄re nō igreditᷣ ex illa diſruptōe. Et pp illō ſaluiora vulnera accn̄tia in mirach diſrūpētia ſunt illa q̄ ſunt equalis magnitudis. ¶ Inq̄t. Et indigēt illa vulnera reb⁹ q̄ttuor: quaꝝ p̄ma ē vt reduca tur iteſtinū apparēs ad locū q̄ eſt ei ꝓpri⁹: ⁊ ſecunda vt ſuatᷣ: ⁊ ter tia vt ponatᷣ ſup ea medicamē ꝯueniēs: ⁊ quarta vt ſit ſollicitudo ne ꝑueniat alicui mēbroꝝ nobiliū ꝓpter illō timor. ¶ Pone ergo ꝙ ſit vulnus tante q̄titatis vt nō poſſimus ꝓpter puitatē eius in tromittere inteſtinū procedēs ab eo. Et q̄dē eſt nobis neceſſariū vt reſoluam⁹ illā vētoſitatē: aut vt dilatem⁹ ipſam diſruptionē: et vt diſſoluam⁹ vētoſitatē eſt meli⁹ ſi poſſe eſt in ea. ¶ Et cā quidē in in flatione inteſtini eſt frig⁹ aeris: ꝓpter illud ergo opꝫ vt ſubmergatᷣ ſpōgia in aqua calida ⁊ exprimas ipāꝫ ⁊ vapores ipm: ⁊ vinū ſtipti cuꝫ, q̄n calefit ēt eſt iuuatiuū in hoc loco: et illud q̄m calefacit pl⁹ ꝙ ſit calefactio aq̄ ⁊ ꝯfortat inteſtinū. ¶ Qd̄ ſi hec cura nō reſoluit in flationē inteſtinoꝝ: tūc adminiſtretᷣ amplificatio vulneris. Et ꝯue niētius inſtrumentoꝝ ad hāc ſectionē eſt inſtr̄m qd̄ cognoſcitᷣ ad ꝑ forādas fiſtulas. Cultelli aūt ꝑforādi acuti ex duab⁹ ptib⁹ facti ad caput caueātur. ¶ Et rectior figurarū ⁊ p̄paratio in infirmo eſt vt ſi fuerit vuln⁹ leſum vadēs ad ptē inferiorē ſit figura ⁊ p̄patio ad ſupiorē. Et ſi fuerit vuln⁹ vadēs ad ſupiorē: figura ⁊ p̄paratio va dāt ad inferiorē. Sit ergo intētio tua quā intēdis in vtriſq; rebus ſimul vt nō cadāt reliqua inteſtina ſup inteſtinū cui⁹ inferi⁹ appet. ¶ Et cū tu poſueris hāc tuā intētionē: ſcias ꝙ ſi fuerit vuln⁹ in pte dextra: tūc oportebit vt ſcias egrū declinare ad ptem ſiniſtrā. Et ſi fuerit in pte ſiniſtra facies eū declinare ad dextrā: ⁊ ſit intentio tua ſemꝑ vt ponas ptē in qua eſt vuln⁹ altiorē parte altera: hec eſt enim res que eſt cōis oibus iſtis vulnerib⁹. ¶ Cū ergo ſeruantᷣ inteſtina in locis ſuis q̄ ſunt eis ꝓpria poſtq; reducta ſunt ad vētrē cū vulne ra ſunt magna: tunc neceſſari⁹ eſt miniſter edoctus. Et illud iō q̄m opꝫ vt teneat locū illius vulneris totū manu ſua deforis ⁊ colligat ipſum et aggreget et deteget de eo aliquid miniſtro ſuenti ipſum et

redeat ad illud qđ iã ſuetũ eſt de eo etiaʒ ⁊ aggreget ipſũ ⁊ colligat paulatim donec ſuatur vulnꝰ totũ ſutura decenti. ¶Et ego narro tibi illud qđ melius eſt de aſſuitiõe vẽtris. dico ergo qm̃ ꝓpterea q̃ res q̃ eſt neceſſaria ẽ vt ꝯprehẽdatur illud qđ eſt inter mirach et ſi pbac iam eſt neceſſarium tibi vt icipias ⁊ itromitas acum in cutem deforis ad interiorem partẽ. cũ ergo penetrauerit acꝰ in cutem et in lacertũ eũtem ſm rectitudinẽ in lõgitudine ventris totiꝰ: dimitte marginem ſipbac in hoc latere: ⁊ nõ intromittas in ipſũ acũ: et fac penetrare acũ in marginem alium deintus ad exteriora: deinde fac penetrare eam ab intus ad exteriora in margine alio mirac ⁊ cũ feceris eam penetrare: tunc fac penetrare eam ſecundo in hoc eodem margine mirac aũt deforis ad interiora: ⁊ dimitte marginẽ ſipbac qui eſt in hoc latere: fac ergo penetrare acum in latus aliud deintꝰ ad exteriora: ⁊ fac eam penetrare cum tua penetratiõe in ſiphac in marginem mirac qui eſt in parte eius donec facias eam penetrare totũ: deinde incipe iterum ab hoc eodem latere: ⁊ ſue ipſum cũ margine qui eſt ſiphac in latere alio: ⁊ extrahe acum ex cute quam penetrauit: deinde reduc acum in illam cutem ⁊ ſue marginem ſiphac q̃ eſt in latere alio cũ hoc margine mirach ⁊ extrahe eaʒ ex cute que eſt in parte eius ⁊ fac illud vna vice poſt aliaʒ vſqʒ quo ſuas vulnus totum ſm illud exemplũ. ¶In menſura autẽ q̃ ſunt iter duo puncta caueat̃ ſuperfluitas in latitudine ⁊ ſtrictura: quoniã ãplitudo nõ tenet ſm qđ oportet ⁊ ſtrictura adunat. ¶Et filum iterum ſi fuerit chordoſum adiuuat ad diſrumpendum. ⁊ ſi fuerit molle abſcindit̃ ⁊ ligatur leue durũ: ⁊ ſimiliter ſi ꝓfundaueris pũcturã in cute. nam ſi fuerit longinqua a punctura verũ remãſerit de vacuitate intra ipm̃ ⁊ extra eam non incarnatur: et ſerua equalitatem illic etiam. ¶Inquit. Et pone intentionem tuã in ſuẽdo vẽtrem adherentia ſi phac cũ mirac. fortaſſe eniʒ adherebit ⁊ incarnabit̃: quoniã eſt neruoſum. ¶Et iam conſueuerunt ipſum quidam ſecundum hunc modum: opʒ ergo vt figamus acũ in margine mirach exteriore ⁊ faciamus ea penetrare ad interiora: ⁊ dimittamus marginem ſiphac totum: deinde reducamus acum et faciamus eam penetrare: deinde penetret acus ex cõtrario partis quam penetrauit: deinde faciamꝰ penetrare in marginem aliũ de marginibus mirach ſecundũ hoc. Et iſte modus conſuendi eſt melior conſuitione communi que comprehendit quattuor margines in penetratione vna. et illud ideo quoniam cum hac conſuitione iterum quam iam diximus iam cooperitur ſiphac retro mirach: ⁊ cõtinuatur cum eo coopertura decẽter. ¶Inquit. Deinde pone ſuper ipſum de medicinis icarnatiuis et neceſſitas ad ligandum eſt vehementior in his vulneribus: ⁊ madefac lanam maraba ʒ cum oleo calido parũ ⁊ inuolue ſuper alibreni ⁊ alibreni ſicut vadũt. Et clyſteriza ipſũ cũ aliq̃ mollificatio etiaʒ

flent oleat mucillagies. Et ſi vuln⁹ iã puenerit ad īteſtinaꝛ fuiſti ipꝫ tunc regimē ſit illð qð diximꝰ: verūtñ opꝫ vt clyſterizet cū vino nigro ſtiptitico tepido: ꝛ ꝓprie ſi vuln⁹ iam ꝯſutum fuerit: aut appropinq̄ uerit minuta inteſtina: qm̄ inteſtinū ieiunū non ſanat oīno ex vulne re qð ī ipō accidit pp ſubtilitatē ſui corpisꝛ m̄ſtitudinē eiꝰ qð eſt ī eo deveniſ: ꝛ ꝓpinq̄tatē ſuā ad mām neruoꝝ: ꝛ multitudinē effuſionis colere ad ipm: ꝛ vehemētiā caliditatis eiꝰ; qm̄ eſt magis ꝓpiquū epa ti q̄ȝ inteſtina alia. ¶ Inferiora ꝟo vētris ꝓpterea ꝙ ſunt de natura carnis ſīs de medicatiōe ipoꝝ ꝯfidēs. ¶ Inq̄t Gal. lib. de ingenio ſa nitatis. Et ſit intētio tua apð diſruptionē miracvētris cū ſiphac vt ſuas eā ꝯſuitiōe ꝯglutināte ſiphach cū miracb: qm̄ eſt neruoſuꝫ tar de īcarnatiōis cū alio: ꝛ illð cū modo ſuitiōis quā diximꝰ: qm̄ ipā ag gregat ꝛ ꝯglutinat in pūctura ſiphac. ¶ Inq̄t. Et iteſtina cū egrediū tur: tūc ꝯfert vinū nigrū forte: ꝛ calefiat ꝛ ſubmergaẗ in eo lana ꝛ pona tur deſup qm̄ ipā diſpergit inflamationē eoꝝ ꝛ detumeſcere ea facit ſi aūt nō fuerit pn̄s: tūc adminiſtra q̄ſdā aquas ſtipticitatis fortis calefactas: ꝙ ſi nō fuerint pn̄tes: tūc vapora ea cū aq̄ calida donec ð tumeſcāt. ſi aūt nō ingrediunẗ in illð amplificeẗ locꝰ. ¶ Inq̄t Hyp po. Cū egrediẗ zirbꝰ vētris in vulnere neceſſe eſt vt putrefiat qð de eo egrediẗ q̄uis moreẗ tpe puo. ꝛ eſt in hoc vehemētiꝰ q̄ȝ iteſtina ꝛ epar. qm̄ inteſtina ꝛ extremitates epis ſi nō remanēt exteriꝰ ſpacio longo donec infrigidenẗ valde vehemēter: tūc cū ingrediunẗ vētrē ꝛ icarnaẗ vuln⁹ redeūt ad naturas ſuas. zirbꝰ ꝟo lꝫ moreẗ tpe puo tm̄ neceſſe eſt vt qð ex eo qð apparet ingrediẗ vētrē putrefiat: ꝛ ꝓpter illð ꝓpe rāt medici in incidēdo ipm ꝛ nō intromittūt qð de ipſo apparet in vē trem. ꝙ ſi inueniaẗ in zirbo diuerſum ab hoc illð eſt valde parum ꝛ fortaſſe nō inueniẗ. ¶ Et ſi egreditur aliq̄d de zirbo tunc neceſſe eſt tibi vt ſcias an oporteat incidi an non: ꝛ an oporteat ſui vuln⁹ an nō et qualiter ſuaẗ. Nā ſi vuln⁹ cadat in aluoua rat et eſt mediū vētris tunc eſt pluris timoris: qm̄ ſunt extremitates lacertoꝝ cooperte ſup vētrē. Si autem fuerit in ilijs: ꝛ ſunt a duobꝰ lateribus medij vētris a dextra ꝛ ſiniſtra quaſi quatuor digitis: tunc eſt ſaluior: qm̄ nō eſt in eo aliq̄d de extremitatibꝰ lacertoꝝ neruoſoꝝ. ¶ Loci ꝟo aluoura ti ſutura iteꝝ ē difficilis. ꝛ illð iō qm̄ iteſtina eminēt ꝛ egrediunẗ a diſ ruptiōe q̄ eſt in hoc loco ꝛ reditꝰ eoꝝ ī hō loco eſt difficilis: ꝛ illð qꝛ illð qð plicat ea in retentione eorum eſt duo lacerti protenſi in longitu dine ventris carnoſi qui deſcendunt ex pectore ad rachaba ꝛ eſt os pectinis. Et propter illud quando cadit vulnus in hoc loco incidūt hos lacertos: ꝛ eſt eminentia inteſtini vehementior: quoniam lacer ti qui ſunt in illo continēt ipſum: et non eſt ei in medio lacertus for tis retinens ipſuꝫ. ¶ Si aūt preparetur cū hoc vt ſit vulnus magnū tūc neceſſe eſt vt emineat ꝛ egrediatur ex eo neruꝰ inteſtinorum ꝛ qua re ſit intromiſſio eorum difficilior.

De qualitate ligandi vulnera. Ca.8.

Vulnera aūt et fiſſura apparētia cū vis vt incarnenť: tūc fac illō qđ dixit ſapiēs de illis q̄ ſunt hui⁹ artis. Inq̄t. Cū vis vt incarnet h mōi fiſſura: tūc fac adherere ei ligaturā incipiētē ex duobus capitibus non aliam de ligaturis. Qđ ſi fuerit magna erit tibi neceſſarium vt adherere ei facias puluillos triāgulatos: et ſi fuerit loc⁹ decliuis indiget ſutura etiā: et puluilli quidem triangulati meliores ſunt in aggregando labia vlcerum q̄ quadrati: quoniam coartant ſup fiſſurā tantum: et ſitus puluillorum triangulatorū eſt ſm hoc exēplum linea recta inter duos puluillos ſit fiſſura: et duorū puluillorū triāgulatorū: vn⁹ ſit b. et alter g. decenter ↄpoſiti ſm figurā quā vides. Cum ergo ligatur locus iſte et cadit ligamē duorū capitū eſt ligamē tenēs ſup locū fiſſure vehemēti⁹ q̄ ſi fuerint q̄drati. Et nō licet vt nō ſit in applicatiōe vlcerum ligamē nō habēs duo capita: et iſti ſunt puluilli triāgulati et figura ſtringendi.

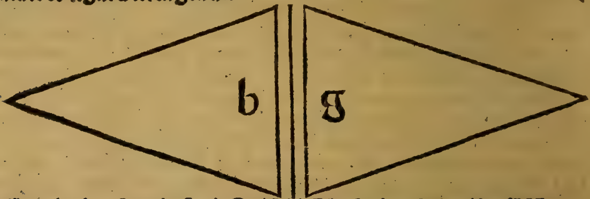

Et dr in li. de īgenio ſani. Quidā hō habuit vuln⁹ cui⁹ pfūdū erat primū ī guinib⁹: et ipi⁹ orificiū primū g enu et ſanauim⁹ ipz ſine pforatiōe penit⁹: ita q̄ poſuim⁹ ſub genu ei⁹ puluillos: et p̄parauim⁹ ipz taliter q̄ factū ē orificiū ei⁹ directū cū facilitate: et ſil'r fecim⁹ de vulnere qđ fuit in coxa et brachio et ſanata ſunt omnia. Inq̄t ille qui iā ꝓuidit in experientia. Scias q̄ vulnera indigent vt fiat ſanies ſi poſſibile eſt ei intus ad hoc vt penetrent cum ea reliqua q̄ ſunt illic melioris et velocioris alteratiōis. Sil'r vulnera diſrupta elōgatorū labiorū egēt vt aggregenť cū ligamēto aggregāte labia eorū niſi fuerit ſup ea ex illo dolor: aut fuerit apōſa: q̄n dolet ꝓp illō q̄uis ſit cū facilitate aut fuerit lacert⁹ q̄ ſit diſrupt⁹ ī latitudine: q̄n tūc nō aggregať immo ponať in medio liciniū timēdo ne īcarneť cutis et remaneat lacert⁹ nō īcarnat⁹. Inq̄t. Et ſil'r q̄n ſcindim⁹ cutē capitis ponim⁹ īter labia aliq̄d qđ ipleat ea: fortaſſe eñ ↄtrahiť cutis labiorū ad īteriora vulneris: q̄re neceſſe eſt tūc vt coneris cū ligamētis vt trahas eā ad exteriora. Et cū cadit vuln⁹ in longitudine: tūc ligamē ſufficit et aggregat ipam decēter: et cū fuerit in latitudine indiget vt ſuať et ſm mē

ſurā ꝓfunditatis vulneris erit ꝓfunditas future dignior ex additio ne anathomie. ¶ Indt. Qn̄ fuerit nobis neceſſariū vt addam⁹ i amplitudine vulneris cū eſt ſtrictū ⁊ timuerim⁹ ꝙ ꝑpter ꝓfunditatē ei⁹ incarnet̄ ei⁹ ſuperi⁹: ⁊ nō incarnet̄ ei⁹ ꝓfundū: aut fuit mēbꝛū vulneratū in hoꝛa vulneris ſm figurā: qđ cū redit ad equalitatē ſuā nō eſt poſſibile vt currat ex eo ſanies: neqꝫ vt ingrediat̄ ipſuꝫ medicina: ⁊ vt redeat ad ſuā figurā qn̄ egredit̄ ⁊ ꝯmouet doloꝛē aliū: tūc neceſſe ē vt ſci dat̄ ſectiōe ꝯueniēti. ¶ Et ſcias ſm ſummā ꝙ vulnera q̄ ſunt i latitudine lacerti ſunt digniora vt labia eoꝝ ſint vt vehemēti⁹ elōgata qua propter ſunt facientia maioꝛē neceſſitatē ad ꝑſcrutandū ſubtiliter in aggregādo labia: ⁊ foꝛtaſſe nō erit excuſatio a ſutura ⁊ adminiſtratiōe puluillo ꝝ ⁊ triāgulatoꝛum: ⁊ ꝓpꝛie ſi ceciderit in carne diminutio: nam cadens in longitudine minus eget illo.

¶ De medicinis incarnātibus vulnera. Ca.9.

Harū medicinaꝝ v̄tutes iā narrauim⁹ ⁊ ꝯtinuatiōis eaꝝ locū: ⁊ nō dubitam⁹ q̄n ſit neceſſariū vt puluis eaꝝ ſit minoꝛis v̄tutis ꝙ illō qđ de eis ſit cū oleis ⁊ ceratis. ¶ Et neceſſitas q̄dē ꝑducens ad olea ⁊ cerata eſt ꝑpterea ꝙ medicine ſicce ⁊ ꝓpꝛie q̄ ſunt ſicut merda ſengi ⁊ reliq̄ minerales nō ſubmergūtur vſqꝫ ad ꝓfūdū ⁊ nō penetrāt in poꝛos: cū ergo ex eis ſitceratū ad vltimū ꝯuenire facit eas curſus olei ad locū quē volum⁹. ¶ Et iſte medicine incarnatiue ſunt ex mineralib⁹: ⁊ ſunt ex plātis: ⁊ aīalib⁹: ⁊ ex oī ſpē: ⁊ ſunt ex mineralib⁹ ſicut ceruſa ⁊ oleū myꝛtinū ⁊ cera. ¶ Et ex plātis folia ſicut folia q̄rc⁹ maſcule emplaſtrata ⁊ folia ſalicis ⁊ folia caulis ⁊ folia arboꝝ maloꝝ ⁊ coꝛtex palme ⁊ folia arnogloſe ⁊ ſptū i fuſuꝫ in aceto aut aliquātulo vini: ⁊ ꝓpꝛie qn̄ miſcēt̄ folia arboꝛis pini maſcule ⁊ femine ligata cū coꝛticib⁹ ſuis: ⁊ folia cupꝛeſſi ⁊ rami ei⁹: ⁊ folia pētaphilō cū melle. ¶ Et ex gummis glutinū alboti ꝓpꝛie ꝓpe mēbꝛa magna. ¶ Et ex fructib⁹ ⁊ granis nux recēs ꝯtrita cū aq̄ ⁊ ſale aut vino bullita cū folijs acetoſe aut folijs ſicle aut lactuce ⁊ piroꝝ ſilueſtriū cū eo qđ eſt in eis de ꝓhibitiōe flux⁹: ⁊ nux cupꝛeſſi ⁊ alia ꝯbuſta: ⁊ puluis molēdini ⁊ oꝛdeū aduſtū ꝓpꝛie ſenib⁹ cū cera ⁊ oleo ro. ¶ Et de illis q̄ ſimilātur floꝛib⁹ flos ſoꝛbe et herba caude eq̄ne ⁊ ꝓpꝛie in vicinitate impletiōis mēbꝛi aut carnis et ad vulnera q̄ ſunt ꝓpinq̄ lacertoꝝ capitib⁹. ¶ Et ex aīalib⁹ lac acetoſum valde conglutinat vulnera magna. ¶ Et de compoſitis medicamen ruffi et aureum et eſculeus et medicamen de ſalicibus et pulegio et emplaſtrum de lino.

¶ De medicinis conſolidatiuis ⁊ ſigillatiuis. Ca.10.

Harum medicinaꝝ naturas iā ſciuiſti: et ſcis iterū ꝙ opꝫ ne puluis earum ſit in virtute eius qđ ponitur in emplaſtris. ¶ Et tunc opꝫ vt ſcias ꝙ non eſt neceſſarium vt medicine iſte adminiſtrentur cum iā equata eſt ſuperficies carnis dure cum cute vltima equalitate: verum caro humida iam equatur et additur: ſꝫ eſt ſpiſſa taliter ꝙ cū exiccat̄: deſcēdit: immo nō opꝫ vt adminiſtres eas niſi cū hoc

qđ ē ita φq̄n exiccat̄ equat̄:ꝛ hec res cognoſcit̄ exiſtimatiōe. ¶ Opꝫ ꝙ vt admiſtret̄ medicina ꝯſolidatiua anteq̄ȝ carnis naſcētia ī vulnere in q̄ caro naſcit̄ ad hūc finē ꝑueniat: q̄m ꝯſolidatiua ēt addit in quātitate carnis vſq3 quo conſolidat. et additur cum ea v̄tus naturalis Ergo additur ſcđ3 hāc vltimationē: immo opꝫ vt ſit taliter φ quando exiccat ꝛ facit operationē ſuā iā natura fecerit naſci cū quātitate ei neceſſaria cuȝ vltimatiōe cōſolidature vltime in ꝯſolidādo: q̄ compleat duas operatiōes ꝯtinuādo inter carnē et cutē p̄dictas mēſura q̄ equet̄ ſupficies vlcerata. ¶ Qđ ſi nō auferat̄ iſtđ ꝓculdubio fiet veſtigiū vulneris ſuperiꝰ in cute. ¶ Et opꝫ vt adminiſtres ſigillatiuū in p̄mis cū ip̄m adminiſtras humidū. deinde adminiſtra ip̄m ſiccuȝ tūc cū appropinquat̄ ſigillatio faciēs ip̄m trāſire ſup ip̄m cum extremitate radij. ¶ Et medicine q̄dē iſte ſunt ſicut cortices arboris pini cū cerato de oleo ro. aut myꝛtino et reſina ſicca et abrotanū aſſatuȝ et cortices eris et puluis olibani et merdaſengi et cētaurea minor ꝛ vene ſunt bone et oſſa ꝯbuſta iteꝝ et ariſto. aduſta eſt vehemētis ꝯſolidatiōis et alumē iteꝝ et galle imature et folia fici. ¶ Et hyppo. q̄dē inq̄t de pede alba ueas ſicut dixerūt: et eſt ſil'r qđ intellexit ꝑ eū herbā q̄ nolatur pes coruι: et ſtercꝰ canis comedētis oſſa et ſtercꝰ lacerti: verūtamē eſt acutiꝰ prio: quare opꝫ vt frāgas ip̄m cū ſtipticis: ꝛ radix lilij celeſtis et cortices oppoponaci et tucia. ¶ Et de faciētibꝰ naſci carnē mirabilibꝰ in vulneribꝰ calide ꝯplexionis apoſtemoſis ſunt ſandali et nenufar et aloes et ꝓprie in partibꝰ ani et teſticuloꝝ: ꝛ medicina ariſtologie ſi fiat vnguētū. ¶ Aut indiges eo qđ eſt fortiꝰ de illis q̄ ſunt inter ꝯſolidātia ſicut climia et ꝓprie ꝯbuſta et colcotar cōbuſtū et litbargyriū et ceruſa: et q̄nq3 cadūt in medicinis eiꝰ dragātū ꝛ colcotar: q̄uis ſint de ſumma corrodētiū diminuētiū carnē. Uerū ip̄a fortaſſe ꝯſolidāt in vehemēti humiditate et ꝓprie q̄n adurūtur ſunt minoris ꝯſolidatiōis. et nō minuit̄ de corroſiōe eoꝝ et p̄cipue ſi abluātur fiunt ad ꝯſolidatiōe3 decliuiora. Flos v̄o eris et medicine q̄ ſunt vehemētioris corroſiōis nō ſunt recte ad illđ niſi cū regimine forti: et in q̄buſdā vulneribꝰ et vlceribꝰ vehemētis hūiditatis Es v̄o aduſtū q̄n abluit̄: eſt bonū in ꝯſolidatiōe. ¶ Et cū volūtas ē vt fiat emplaſtrū ſunt neceſſaria q̄ ſunt fortiora de illis q̄ ſunt inter ꝯſolidatiua ſicut climia et ꝓprie aduſta et colcotar aduſtuȝ et litbargiriū et ceruſa. Qualitas v̄o faciēdi illđ eſt vt diſſoluat̄ ceruſa et merdaſengi cuȝ aceto: deinde adminiſtret̄ et climia terat̄. Et meliꝰ q̄dē ē vt adurat̄: deinde miſceat̄ illđ cuȝ colcotar: ꝛ imbibat̄ oleo ro. cū aceto. et vino ſtiptico: et fortaſſe addunt̄ ſup ip̄m dragagātuȝ aduſtuȝ ꝛ balauſtie et galle quādo vulnꝰ et vlcus ſunt vehemētis humiditatis.

¶ Emplaſtrum de lino eſt mirabile: ſume pānum de lino ablutuȝ nitidum: et tere donec fiat ſicut alcohol: deinde ſume oleum fortis ſtipticitatis aut oleum myꝛtinū: et pone in ip̄o paruȝ galbani et diſſolue in oleo et pone in ipſo pānum contritum et fac de eo emplaſtrum

quoniã eſt mirabile:et vnguẽtum nigrum magnũ facit naſci carnẽ ¶ Quod ſi volueris vt forti⁹ faciat naſci:tũc pone in ipſo de thu-re et oppoponaco et ariſtologia aduſta equales ptes vt ſit ſicut pon-dus medicinarũ quatuor. ¶ Modus pulueris ali⁹. ℞.ceruſe et mer daſengi amboꝝ.añ.partẽ.j.scorie plũbi et myrrhe et gallarũ oim.añ partẽ.v. Puluis ali⁹:oſtracoꝝ cõbuſtoꝝ.ʒ.xij.granati parui qđ ca dit ab arbore et exiccatũ eſt:calcadis amborũ.añ.ʒ.xvj.cornu ceruí-ni cõbuſti abrotani climie reſine radicu3 lilij oim.añ.ʒ. iiij.minuti thuris corticũ arboris pini amboꝝ.añ.ʒ.vj.corticũ granatoꝝ ceru ſe aluminis oim.añ.ʒ.viij.gallaꝝ.ʒ.j. Puluis rube⁹. ℞. rubee oſſiũ cõbuſtoꝝ merdaſengi oim.añ.ʒ.ij.thuris aloes amboru3.añ.ʒ.iij. ſarcocolle memithe amboꝝ.ana.ʒ.j.fiat puluis. ¶ Puluis. ℞.ro-ſarum ceruſe plumbi balauſtie omnium.ana.ʒ.viij.gallarum et ſe-minis roſarũ et aluminis equaliter ariſto.auf.ij. minuti thuris auf. j. ¶ Mod⁹ emplaſtri ad vulnera corpoꝝ lenũ:cõburatur ordeũ et fiat ex eo ceratum cum oleo roſa.aut oleo myrtino cũ ceruſa plumbi.

¶ De medicinis faciẽtib⁹ naſci carnẽ in vulnerib⁹ et vlcerib⁹. Ca.II.

Iam ſciuiſti ꝓprietatẽ medicinarũ faciẽtiũ naſci carnem et quõ oportet vt ſint in cõplexionib⁹ ſuis. ¶ Et op3 vt adminiſtrẽtur medicine facientes naſci carnẽ cum iã mundificatus eſt locus a ſor-dibus et ſſſib⁹:et nõ fuerit baſis vulneꝝ niſi os:tunc mundifica illđ os et exicca in vltimo. ¶ Et nõ dimittas in eo offuſcationẽ aut corru-ptionẽ:neqꝫ corticez et humiditatẽ q̃ nõ exiccetur:et ꝓprie in capite:nã lenitas oſſis et eius hũiditas eſt vna cauiaꝝ ꝓhibẽtium natiuitatẽ carnis ſuper ipſum:et cum exiccatur et exaſperatur:eſt illud ſup qđ fit mã ex q̃ gñatur caro i eo magis faciẽs naſci:et ſciasqꝫ ẽ medicia fa-ciẽs naſci carnẽ i corpe aut mẽbro:et ñ ẽ faciẽs naſci in alio et illđ iđ qm fortaſſe exiccat in corpore et nõ exiccat in corpe propter complexionẽ duorum corporum: et ſecundum qđ ſciuiſti fortaſſe abſterſio ſuper fluit in corpore:et non ſuperfluit in corpore:neqꝫ eſt abſterſio omni-no:cum hec medicina indigeat exiccatione quadã et exterſione qua dam menſuratis ſm corpus nõ abſolutis et res mẽſurata eſt diuer-ſa cũ impreſſiõe ſua in rebus q̃ nõ ſunt conueniẽtis q̃titatis in paſ ſione. ¶ Et omne exiccatiuũ quidẽ cuius ſiccitas eſt minor ſiccitate corpis qđ cu3 eo curatur:eſt iterum abbreuiatum ab hoc vt faciat naſci carnem eius:immo op3 vt ſit ſiccius eo.et propter illud fit qꝫ olibanum non facit naſci carnem in corpibus donec pertranſeant equaliter in ſiccitate. ¶ Et experimentũ q̃dem eſt illud quod ſcitur qđ eſt ex exiccãtibus et ſtantib⁹ aut ex naſcentia carnis ſm ꝓceſſio-nẽ vel cõtinuitatem aut ex ſordidatione. ¶ Qđ ſi videris exiccatio nẽ cũ qua fortaſſe non naſcitur caro:tũc humecta parũper medici na ſicca et dimitte illđ qđ vadit ſm virtutẽ. ¶ Et qñqꝫ iterũ eſt q̃buſ dã corpib⁹ ꝓportionalitas cũ q̃buſdã medicinis abſqꝫ aſpectu opa tionis earum:ꝓpter illud ergo op3 vt miſceantur medicine plures

debiles ⁊ fortes. At vero quare facta ſunt emplaſtra ⁊ q̄ ſit eorū neceſſitas iā ſciuiſti. ¶ Et opꝫ vt nō ſis ɔtent⁹ medicina ſup exiccationē ⁊ humectationē immo obſerua ambas qualitates agētes ſm qđ p̄miſimus earū narrationē: neq̄ iterū ſup exiccationē ⁊ humectationē: immo cū ɔſuetudie ɔſiderationis inter diſpoſitionē vlceris ⁊ diſpoſitionē ɔplexionis corporis. Quandoq̄ eni corp⁹ eſt humidū ⁊ vlcus ſiccū: ⁊ quādoq̄ eſt corp⁹ ſiccū ⁊ vlcus humidū: ⁊ q̄nq̄ ſunt ambo humida: ⁊ q̄nq̄ ſunt ambo ſicca. Et adminiſtrent in primis q̄ ſunt debiliora ſicut olibanū ⁊ farina fabaꝝ ⁊ farina ordei ⁊ ſilia. ¶ Quod ſi corpus fuerit ſiccum et vlcus humidū valde: tūc neceſſarie ſunt medicine vehementis exiccationis cum ɔparatione ad medicinas facientes naſci carnem. ſicut ariſtologia ⁊ radix oppoponaci ⁊ dragagātū aduſtum. Et in reſiduo ſunt neceſſarie medicine ſicut yreos ⁊ farina lupinoꝝ. ¶ Et quandoq̄ accidit vt ſint quedam medicine in quibus ſit aliquid proprietatis qua egent medicine facientes naſci carnem de exiccatione ⁊ abſterſione ſed ſuperfluit: fiūt ergo verbi gratia propter exiccationem ſuam vehementem retinētes ſorditiem ⁊ prohibentes materiam et ſuperfluit abſterſio ⁊ corroſio. Sed quando permiſcetur cum ea aliquid de illis que ſunt illi contraria frangit ex eo ⁊ temperat ipſum: et fit faciens naſci ſicut flos eris. Cum enim cum ipſo aſſociantur oleum et cera et que humectant menbrum et fixū faciunt: tunc ipſum propter exiccationeꝫ et vehementiam abſterſionis fit conſolidatiuū: quare oportet vt ſit flos eris vna decem partium cerate quando adminiſtratur in corporibus que ſunt ſicciora: et vna duodecim partium quando adminiſtratur in corporibus que ſunt hūidiora: et opꝫ vt obſeruetur in iſtis quando experiuntur predicta. ¶ Senes egent medicinis in q̄bus eſt caliditas maior ⁊ attractio fortior. Et cadunt i eis que ſunt ſicut pix et thus et farina ordei et farina fabarum et farina borobi et radix lilij et ariſtologia et climia. et herba oppoponaci. ¶ Et quando prohibetur medicina a iuuamento declina ad aliam. cum ergo ſit difficil': curetur cum eo quod eſt proprium vlceribus.

¶ De curatiōe vulnerū alſeiberegi ideſt q̄ fiunt in capite. Cap. 12.

Regimen quidē oſſis in eis ⁊ quid accidat ex accidentibus eorum timidis iam dictum eſt in cap. oſſium: et algebra verum incarnatiuis vlcerum eoꝝ: ⁊ que ſunt extra ea ſufficiunt q̄libꝫ medicine exiccatiue leues pulueriꝫate ſuper ea ex medicina. ¶ Et medicina que eſt facta ex oleo et myrrha et olibano et ſanguine draconis et ſimiliter medicine leues predicte in vulneribus. Quod ſi fuerit illic curſus ſanguinis: tunc curetur cum eo quod diximus in ca. flu ſanguinis. ¶ Et oportet vt cibetur habens eam cerebellis gallinarum aſſatis quantum poſſibile eſt: ipſa enim ſecundum quod teſtificantur q̄dā confortant cerebrū ⁊ retinēt ſanguinis fluxū: lꝫ ſit i eis ſētētia alia. Et ſimiliter aq̄ granati muzi: ⁊ ēplaſtra cū v͂ga paſtoris.

¶ Et de medicinis bonis ad vulnus & ſanguinē eſt vt ſumat fermētū purū ſiccum: & terat & pulueriʒet deſuper & nō humectetur.
¶ Quod autem prohibet egritudinē eſt emplaſtratio cū farina or. & ſimilia cōfectis cum yſopo humida: & ſimiliter cum ſauich ordei cum calamento & cōfert attritioni eius: & reliquum regimen ſumatur ex capi. oſſium.

¶ Tractatus ſcōs de excoriatiōe et attritiōe: & cōtuſione & torſiōe: & caſu & offenſiōe: & diſruptiōe & fluxu ſanguinis & ſimilibꝰ illis.

¶ De ſermonibus vniuerſalibus. Cap. I.

Iam ſciuiſti in lib. primo que ſit intentio contuſiōis & attritionis. Cōtorſio aūt eſt vt ſit mēbrū ſeparatū a iūctura ſua ſeparatiōe nō completa: neqꝫ apparente manifeſta: quare eſt diſlocatio: & eguamen quideʒ eſt infra torſionem & eſt quaſi aliquantum tenſionis cōmouētis ligamentū in iunctura: et quod continetur de eo in carne: & ſi cū eo fuerit aliqtulū ſeparationis erit torſio.
¶ Et de hominibus ſunt q̄ nominant intenſionem quā nominauimus torſionem nomine cōmuni. & de hominibus ſunt qui nominant torſionē ſeparationem vnius duoꝝ laterum lacerti: ſicut vniꝰ duorum laterum lacerti vole manus & raſcete cum adherentia lateris alterius cuius ſeparatio ſit apparens. Illud autem quod volumus premittere et loqui de eo in primis eſt contuſio que accidit lacertis in medio eoꝝ & attritio in extremitatibus ipſorum.

¶ De contuſione & attritione. Cap. 2.

Quando accidit lacerto vt contundatur accidit ex hoc inter partes eius numerus ſolutionis continuitatis: & multotiēs effundit ad ipſum ſanguis plurimꝰ ex quo apatur: & pauciores ſunt eius diſpoſitiones in quibus non aggregetur ad ipm ſanguis & putrefiat: quoniam plurimum ſperatur eius reſolutio per poros: et ꝓprie per poros qui ſunt conſtricti conſtrictione impellente ab illo quod facit contuſionem exterius & a conſtrictiōe accidente ex apāte interius. Et propter illud ſi nō ſuccuratur rei in ea perducit ad corruptiōem mēbri. ¶ Et fortaſſe excoriatio ſequitur caſum & offenſionem: quare opʒ vt preparet ad curationē eius vt non canceretur.
¶ Et oportet vt adminiſtratio fiat in attritione cū redditiōe continuitatis villoꝝ inciſorū: immo ad ſedandum dolorem.

¶ De cura. Cap. 3.

Non reperit in pluribus harum diſpoſitionū in hac accidentia & excuſatio a flobothomia; immoꝰ opifices artis ꝓperant

ad illud q̃uis ſit corpus mundum. ¶ Et quādo fit flobothomia ꝛ feſtinatur ad emplaſtra ꝓhibentia oppilantia non accidit ex eis illud quod eſt neceſſariū ad curationē q̃ multū cōuenit. Et eſt eoꝝ ꝓhibitio cum infrigidatione ꝛ ſtipticitate aut cū vno eoꝝ. ¶ Cū aūt tardat illud ꝛ properat ſanguis ad diſpoſitionē ſolutiōis: et times nocumenta predicta neceſſariū eſt in curatiōe ei⁹ extrahere ſanguinem illū vt nō redeat apud ꝯtinuationē ad diſpoſitionez eius. ꝙ ſi fuerit taliter ꝙ ſit poſſibile vt reſoluant ꝓpter raritatē poroꝝ cuꝫ embrocis aquarum calidaꝝ ꝛ ſimiliū eius fiat. Et fortaſſe adminiſtrat ſup ỽberatos de illis que diximus. Et iterū cū medicinis carminātib⁹ ſanguinē mortuū ꝛ oleis reſoluentib⁹ laxitudinē: ꝛ vt dentur in potu deintus res adiuuantes ad reſolutionē fiat illō: ꝛ ſis cōtentus illo. ꝛ iſta mūdificatiua adiuuātia ad illud ſunt ſicut bdeliū iudaicū ꝛ coſtus et cētaurea maior cū ſirupo acetoſo: ꝛ vt adiuuet ſirup⁹ acetoſus iterū ad illud cū inciſione. ¶ Medicine vero carminātes ſanguinē mortuū ſunt ſicut farina ordei ꝛ yſopus humida ꝛ ſimilia ꝯfecta cū aqua. Et forte eſt ſicut calamētū mōtanū ꝛ ſauich ꝛ ꝓprie qñ cadit in capite. ¶ Et ad vltimū illud cui eſt mollificatio cum caliditate ſubtili reſoluēte reſolutione ſubtili: ꝛ ex eis q̃ exiccāt exiccatiōe ſubtili. nā ea q̃ ſunt vehemētis reſolutionis ꝛ exiccatiōis cū adminiſtrant in impreſſiōe ei⁹ reſoluūt ſubtile: ꝛ inſpiſſant ſpiſſum cum exiccatione ſua ꝛ oppilant poros iterū cū exiccatiōe ſua: ꝛ hec fortaſſe mēſura excuſat ſollicitudinē in eo cui⁹ ꝯtinuitas ſoluit ꝓpe cutē ꝛ in eo qđ appet nō ꝓfunda. ¶ Qđ ſi nō fuerit ita: ꝛ fuerit ſolutiōes multe ꝛ ꝓfunde ꝛ lōginq̃ ab eo qđ appet nō erit excuſatio a ſcalpellatiōe: ꝛ reſoluat qđ reſoluit in aꝑatib⁹ ꝛ vlceribus malis.

¶ Et eius quidem diſpoſitio non eſt diſpoſitio verberati. in verberato. n. trahitur materia ad cutem: ꝛ cutis eſt in via vlcerationis: ꝛ in hoc ſi ſoluitur continuitas profunde ſubmerſe: tunc illud nō ſperat: quapropter neceſſarium eſt adminiſtrare attrahentia cū fortitudine ꝛ ventoſas et ſcalpellationem: et fortaſſe erit res maxima: ꝛ fiet ad apoſtemationem magnam exterius et aggregabit: et tunc oportebit vt feſtinetur ad aperiendum et reſoluendum illud quod aggregat in eo ſaniem: vt ſedetur dolor cum eo quod facit pus: et reſoluatur materia cum apertione. illud. n. eſt ſm diſpoſitionem aperientem ꝛ vt aperiatur velocius cum adiutorio curationis eſt ſaluius. et fortaſſe reſoluunt eam medicine aperientes abſq; ſaniositate ꝓprie qñ adiuuāt eas caliditas innata ꝛ pori.

¶ Ampli⁹ obſerua medicinas predictas in cap. caſus ꝛ offenſiōis.

¶ Ligatura aūt q̃ adminiſtrat ſup contuſionē iam dictū eſt in modo ſuo: ꝙ qñ accidit attritio aut cōtuſio: tunc liga ipſam: ꝛ ſit iſtrumentū tuū ſuper locū ipm ſtrictū valde: ꝛ vadat cū ligatura ad ſuperiora ꝓceſſiōe plurima. ſ. ad partes epatis ꝛ ad inferiora parū. et non addas aſtellas neq; puluillos; line ergo deſuper aſtellas pluri-

mas: quoniã eſt neceſſariũ reſoluere illũ ſanguinẽ mortuũ ⁊ ẽ neceſſariũ multũ intendere vt vadat ligatura ad ſuperiora ne effundatur ad ipſam aliquid: ⁊ eius proceſſio deſuper ſit mollior ⁊ ſit pann⁹ durus ſubtilis vt ſufferat ſtricturã: ⁊ feſtinet cõtinuitas embrocaꝝ cũ ea: ⁊ prepareť membrũ ad ſuperiora ſicut fit in fluxu ſanguinis. ¶ Et hec cura. ſ. ligatura opꝫ vt ſit anteq̃ apoſtemeť mẽbrũ quoniã mẽbrũ qñ apoſtemať nõ ſuffert niſi ligaturã equalẽ nedũ a vehementia ↄpreſſionis: ⁊ ꝓpter illð mediceť tũc cũ emplaſtris ⁊ cõtinuitate effuſionis aque calide deſuper. ¶ Glãdulaꝝ aũt curatio q̃ ſequunť ↄtuſionẽ eſt cũ plũbo deſuꝑ poſito ne addanť ⁊ magnificentur et fortaſſe euacuatur: et fit in eis contuſio.

¶ De caſu ⁊ offenſione ad lapidẽ aut parietẽ aut aliud. Cap. 4.

Caſus ⁊ offenſio ledunt ⁊ impediũt cũ contuſione ⁊ attritione. ¶ Et eſt in eis timor ꝓpter ſolutionẽ ↄtinuitatis accidentem in viſceribus. ſ. in panniculis ſuis ⁊ neruis eoꝝ ⁊ venis magnis que ſunt in eis: ⁊ eſt in eis timor propter reſolutionẽ cõtinuitatis accidẽtẽ in viſcerib⁹. ſ. in pãniculis ſuis ⁊ neruis eorum ⁊ venis magnis q̃ ſunt in eis: ⁊ ẽ in eis timor iteꝝ ꝓpter vehemẽtiã doloris ⁊ q̃to pl⁹ corpus eſt maius eſt timor vehemẽtior. Et ꝓpter illud fit qð nõ accidit infantib⁹ in caſibus eoꝝ de leſione qð accidit puberibus. ¶ Et glãdule iterũ multiplicanť in caſibus et offenſionib⁹ ⁊ verberatiõibus: ⁊ eſt neceſſariũ vt ſuccurrať cũ eo qð narrauimus in loco ſuo. Et accidũt qñq̧ ex caſu ⁊ offenſione nocumenta magna ex inciſiõe lateris in corde: aut ſtomacho ⁊ moriť ſtatiꝫ. ⁊ accidit qñq̧ vt retineatur vrina ⁊ egeſtio: ⁊ egrediunť inuolũtarie. Et qñq̧ accidũt vomit⁹ ſanguinis ⁊ fluxus ſanguinis nariũ vehemẽs ꝓpter inciſionẽ vene in capite ãt epate: aut ſplene ⁊ aꝑtio vẽtris ⁊ ſtrictura anhelitus: ⁊ abſciſſio vocis ⁊ locutiõis. Et iſte cui aduenit offenſio: aut caſus aut alið ⁊ abſcindiť ſermo ei⁹ ⁊ inclinať caput ei⁹ ⁊ areſcit anhelitus ei⁹: ⁊ ſudat frõs ipſi⁹ moriť ſtatiꝫ. ¶ Et qñ accidit ei aut punctio: aut ꝟberatio ꝑcuſſione clamoſa vomit⁹ ſanguinis in hora et lenitas nature moriť: ⁊ facili⁹ eſt ei vt euomat ip̃m ꝑmixtũ cũ cibo ꝓprie ⁊ ſi illð qð apparet iã apoſtematũ fuerit: deiñ occultať aq̃a ⁊ quieſcit apoſtema: deinde euomit poſt ipſuꝫ ſaniẽ moriť ſtatiꝫ. ¶ Et ille qui cadit ſuper planitieꝫ vel ſplenẽ: deinde currit ex eo ſanguis plurimus tunc neceſſariũ eſt vt apoſtemeť ⁊ moriať. Et ille qui cadit ſuꝑ caput ſuũ multotiẽs nõ loquiť. ¶ Et cũ remanet vſq̧ ad tertium ⁊ nõ minuitur: neq̧ addiť: tunc laudať in tertio ⁊ expectať vſq̧ ad ſeptimum ⁊ nõ moueť añ illð cũ aliquo. Et cũ loc⁹ illiusq̃ cadit non rubet: tunc locus eſt neruoſus. ¶ De cura. Ca. 5.

Si non fuerit fractura et diſlocatio et fluxus ſanguinis oportet vt ſuccurratur membro offenſo: aut leſo per caſum: quare ponatur ſuper ipſum quod ſtringat ipſum. ¶ Et cum hoc neceſſe eſt curanti hoc capitulũ vt reſirmet donec videatur ei qð interi⁹

non eſt cauſa properans ad perditionẽ. ¶ Et ſi eſt neceſſariũ vt feſtinet plus ⁊ fecerit neceſſariũ diſpoſitio illud: opꝫ tũc vt properet ⁊ flobothomet ⁊ miniſtret cliſtere leue ſubtile: deīde ſi poſſibile ẽ ei vt ſtringat locũ ⁊ oppilet fiſſurã ſi accidit cũ eis q̃ diximꝰ ꝑperet ad illud. Et medicine q̃ ſunt neceſſarie ſunt oppillãtes cõglutinãtes ẽt ⁊ reſoluẽtes materiã cũ facilitate ⁊ mollificãtes ſicut in cõtuſione: ⁊ ĩcarnatiue ãnexe deforis ⁊ intꝰ. Et melior cibꝰ eiꝰ ẽ mes ⁊ cicer. ¶ De medicinis aũt quas opꝫ ſumere illũ q̃ patiť ꝯtuſionem aut offenſionẽ aut caſuꝫ melior ⁊ antecedẽs eſt mumia pura cũ oleo noīato ſambacino ⁊ vino: ⁊ qñq; fiat ꝯſecutio cũ aliquo cliſteriorꝫ. Et det in potu reuſini cũ aureo vno rubee tinctorꝫ in vino ⁊ bolumar. ⁊ poſt ipm allio mu: ⁊ armenum ⁊ ſumach ⁊ ſarcocolla ꝯfert valde cum incarnatione ſua. Et albumẽ annexũ eſt iuuatiuuũ cõſtrictiuum: ⁊ eſt de eis quorum iuuamẽtũ ſit vehemẽs: ⁊ arſenico eſt virtꝰ mirabilis in oibus q̃ ſunt neceſſaria de incarnatione ⁊ reſolutione ſanguinis et ꝓhibitione nocumenti cũ in potu ſumiť. ¶ Et ſuccus cẽtauree maioris ⁊ ariſtologia ⁊ bdelliũ ⁊ coſtus ebibita cuꝫ ſirupo acetoſo iuuatiua ſunt oīa. Et de illis q̃ in potu dantur ad leniendũ ⁊ ſoluendum ſunt caſſiafi. ⁊ oleũ amigda. Trociſcus bonꝰ. ℞. reuſini. ℥. lacce rubee. añ. 4. terre ſigillate. iij. fiãt trociſci: ſumať in potu cũ aqua ciceris. Et de medicinis q̃ deſuꝑ ponunť ſunt altea ⁊ myrrha ⁊ maſtix ⁊ almugat qñ cũ ea fit emplaſtrũ aut bibiť: nã ei eſt proprietas bona in fractura ⁊ diſlocatione ⁊ intorſione ⁊ contorſione ⁊ verberatione ⁊ caſu ⁊ offenſione: ipſuꝫ eñ ſanat ⁊ incarnat velociter: ⁊ ſedat dolorẽ: ⁊ ſi fuerit habẽs vehementẽ fracturã indurat eã ⁊ fortẽ facit. Et de medicinis oppilãtibus eſt acatia: eſt eñ mirabilis in algebra iterꝫ ſicut aloes ⁊ bolus ar. ⁊ alliũ ⁊ ſumach ⁊ almes ⁊ gypſum ⁊ calx ambo extincta ⁊ rizi cõtritum: ⁊ de glutinantibus eſt ſarcocolla et de vaporationibus bonis ſunt folia cupreſſi decocta cũ ſanſucco ⁊ ſiſr folia albetil: ⁊ ſiſr ſi ponatur in eis lac acetoſum.

¶ De offenſione ſuper ventrẽ ⁊ vlcera. Ca. 6.

Iam diximus de hoc in lib. iij. in quo eſt excuſatio: ⁊ oportet vt iteretur ſuper eam operatio. ¶ Et ſit cibus omne lenitiuum et infrigidatiuum: ſicut volubilis ⁊ chriſolocanna ⁊ malue. Et de facientibus glutinationẽ iterũ ſicut arnogloſſa: ⁊ detur in potu iterũ in principio de ſuccis infrigidãtibus cũ permixtione lenificationis ſicut eſt expreſſio ſolatri: aut arnagloſſe: aut endiuie cũ caſſiafi. Et de illis que experta ſunt iterum in hoc capitulo eſt vt teratur pſilium ⁊ ſumatur de eo pars. j. ⁊ lacce ⁊ karabe amborum. añ. 5. quarte partis vnius ⁊ croci. vij. partis ⁊ potio eius ſint. ʒ. ij. cum aqua calida. Et detur in potu trociſcus huiuſmodi. ℞. karabe. x. ro. v. acatie ablute. vnc. j. ſpice inde. vj. ⁊ melliloti. x. ⁊ maſticis. 4. ⁊ corticum thuris. 4. ⁊ boliar. vij. ⁊ croci. vj. ⁊ nucis cupreſſi. viij. fiant trociſci cum aqua arnagloſſe ⁊ hoc quidem conuenit proprie quando egri

tudo pertranſierit principiū. Et ponatur emplaſtrum ex huiuſmodi generere: ſumantur mala aſcemia: decoquantur cum decocto odorifero donec ſint diſcocta: et fiat optima eorum cōtritior ſumanſ de eis.ʒ.c.ꝛlaudani.ꝛ.ꝛro.ꝛrſ.ꝛſpice ꝛmaſticis: ꝛ eupatorij abluti oim.añ.14.ꝛconficiantur cū aqua cupreſſi expreſſa cū oleo de lilio: ꝛ emplaſtretur cum eis.

De diſpoſitione verberati cum flagellis ꝛeorū ſimilibus et cura eius. Ca.7.

Oportet vt ſit cibus verberati cū flagellis ex cicere excorticato ꝯtrito ꝛex faſeolis rubeis excorticatis. In potu ſumat loco aque aquā cicerisinfuſi. Et dentur in potu iterū medicine eiuſq̄ offendit ſe et eius qui cecidit ꝛ ꝓprie bolū arme. Et iteꝝ reu. ꝛ ʒinʒinber ꝯiungātur: ꝛde ꝯiunctione amboꝝ detur in potu.ʒ.ſ.5.cum aqua calida. De eis vero q̄ ſupponunſ melior reſei eſt: vt ſumatur pellis ouis excoriata ſtatim: ꝛdum eſt calida ꝛ humida immiſceaſ ſuper locū: et dimittatur ſuper eum ꝛnon remoueatur: fortaſſe eniꝫ ſanat ipſum in die ſecundo: et qñq̄ reſoluit aꝑa ꝛ ꝓhibet putrefactionē: ꝛ ꝓprie qñ pulueriʒatur ſub excoriata aliquantulū ſalis vehementer contriti. Et de illis que de ſuper pulueriʒātur: ſunt naſturtium tritum, et ſemē apij et his ſimilia. et iterū ſumātur merdaſengi ꝛceruſe partes equales ꝛfiat ex eis ceratum cū oleo roſ. et cera. Et iterū epithima ex dragagāto et croco equali menſura. Et ſi remanſerit veſtigium lini ipſum cum arſenico ꝛlapide piperis: ꝛ nos iam diximus hic mortem ſanguinis: et nos iam dicemus illud in lib. decorationis.

De torſione. Ca.8.

Melior curatiōis torſio iūcturaꝝ officialiū ſunt nuclei dactilorū deſuꝑ poſiti: ꝛdimittātur qm̄ ipſi ſanāt eā. Cū aūt accidit torſio nos iā diximꝰ in.c.fracture oſſium medicinas que omnes rectificant torſionē: quare omnes ſumantur inde.

De excoriatione ꝛeſt in ea excoriatio calciamenti. Ca.6.

Excoriatio eſt ruptio que accidit in ſuperficie cutis per tactū laborioſum: ꝛqñq̄ eſt cum apoſtemate: et qñq̄ eſt ſine aꝑate et qñq̄ eſt cutis tota excoriata: aut inciſa aut pendens: et eſt neceſſariū inuiſcare ipſam quare curetur cum inuiſcatione que dicta eſt in capitulo vulnerum. Et opꝫ quātum poſſibile eſt ne incidatur cutis immo dilatatio ſuꝑ eā fiat: etiā multotiēs fiat: qm̄ inuiſcatur in fine rei: ꝛſi non adheret: inuiſcatur cū emplaſtris factis ad hanc rē. In detecta vero eſt melius vt adminiſtreſ deſuper medicamē abſq̄ ligatura ſi non fuerit poſſibile: nā eius exiccatio cum medicinis cum adiutorio aeris eſt melior. In excoriatione autem leni de medicinis bonis excoriationi ſingulari ꝛproprie excoriationi calciamenti eſt vt ſumatur pulmo ꝛproprie pulmo arietis ꝛinuiſcetur deſuper ꝛſanat ipſam. Et ſi non fuerit apoſtema tunc confert ei

pannus aduſtus aut oleū ro. ⁊ arſenicum rubeum ⁊ cucurbita aduſta eſt valde mirabilis cuȝ qua eſt fiducia ⁊ proprie in excoriatione calciamenti. Et ex medicinis ſigillatiuis incarnatiuis cōſolidatiuis eſt omne illud in quo eſt ſtipticitas leuis ſicut acatia ⁊ galle ⁊ proprie aduſta: ⁊ cū fit illud in excoriationibus leuibus ⁊ raris ſufficit ⁊ fortaſſe ſufficit iterū vnguētū album. Et de illis q̄ ſunt fortiora ē vt ſumantur ceruſa ⁊ ammoniacū ⁊ oleū ro. ⁊ myrti aut oleū de keruа ⁊ oleū de lilio: diſſoluatur ammoniacū cū aqua ⁊ vino: ⁊ fiat ex eis emplaſtrum ⁊ fortaſſe ſufficiēt myrrha ⁊ merdaſengi ſola cuȝ vino ¶ Et ſumach eſt exiccans excoriationem leuem ⁊ prohibens apoſtema. Et ex embrocis ꝓprie qn̄ accidūt fiſſure ex excoriatione ſunt lentes ⁊ decoctio borobi ⁊ lentis ⁊ aqua maris tepida ⁊ emplaſtratio cum fece ſicca. ¶ Si autē deſtruitur cutis tota: neceſſariū eſt vt prohibeatur apoſtema ex eis in quibus eſt exiccatio ⁊ ſigillatio fortis: ⁊ fit res in ea magis difficilis.

¶ De punctura ⁊ diſruptione ⁊ extractione eius quod retinetur ex ſpinis ⁊ ſagittis ⁊ oſſibus. Ca. 10.

Punctura ⁊ diſruptio vicine ſunt ex hoc q̄ vnaqueq; earū eſt penetratio corporis acuti duri in corpe. ¶ Et iterū diuerſificanť in q̄titate corpis penetrātis: ⁊ ſiľať vt pūctura ſit cū paruitate penetratiōis ſignificās puitatē penetratiōis q̄ſi ipſa nō trāſeat cutē. Et hmōi q̄dē ē leuis nocumēti ſi nō ꝯmoueať: ⁊ qn̄ dimittiť: rectificatur ꝑ ſe q̄uiſ ſi ueniat malitiā carnis: niſi ī vehemēti malitia carnis: fortaſſe eñ apať locꝰ eiꝰ ⁊ accidit pulſatio: ⁊ ꝓprie qn̄ eſt illa diſpoſitio ⁊ pūctura vehemētior: ⁊ facta eſt pūctio perueniēs ad carnē Et plurimū q̄dē medicationis hmōi eſt vt ſedetur apa eius ⁊ dolor ipſius ⁊ nō indiget regimine vulneris. Diſruptio vo indiget regimine vulneris ⁊ regimine doloris apatis: ⁊ iā quidē dictū eſt in regimine vulneꝝ ⁊ in regimine apatū illud in quo eſt ſufficiētia: ⁊ illō qō neceſſe eſt nos rememorari in hoc loco de eſſe puncture eſt regimē in extrahēdo illud quod retinetur in corpore de re pungente ⁊ diſrūpente: ſiue ſit ſpina: ſiue ſagitta ⁊ que ſunt ſimilia illis: ⁊ hec extractio qn̄q; fit cū inſtrumētis continentibus rem quā trahūt. Et qn̄q; fit cū expreſſiōe ⁊ que ei ſimilanť: ⁊ qn̄q; fit cum proprietatibꝰ medicinarū trahentiū que extrahunt illō a q̄ deſinunt forpices: ⁊ reliq̄ inſtrumenta. Canon autē in eo qō extrahitur cū inſtrumentis retinentibus eſt ſicut extractio ſagittarū cum forpicibus habentibus capita vt lime vt vehemens fiat earum retentio. ¶ Canon ergo in ea eſt vt caueatur confractio eius quod eis ꝯprehenditur vt ſit via earū ad illud quod auferendum eſt ampliata nō prohibēs bonitatē poſſibilitatis tenendi illud: ⁊ vt inquiratur facilior via ad extrahendum ipſum. Et ſi fuerit penetrans de duobꝰ lateribꝰ: tūc dilatetur latꝰ quod eſt magis cōueniēs ad hoc vt egrediatur per ipſum.

¶ Ingeniũ vero ad hoc vt nõ frangatur vt eſt nõ moueat motiõe ſubita: imo cõprehẽdat ſup ipᷣz ꝛ ↄmoueat cõcuſſiõe q̃ ſciatur quãtitas fixionis ei⁹: ꝛ tũc capiat ipm aut ſuſpendat in eo: deinde trahatur tractione q̃ eſt ſm rectitudinẽ. et multotiẽs eſt neceſſariũ vt dimittat aliquot dieb⁹ et ſuſpendat in ea: deinde extrahat. ¶ Et iaz dixerunt quidã ſapientes hui⁹ artis ſermonẽ quẽ attulim⁹ ſm ſuũ modũ: ꝙ iſte qui aufert ſagittas oꝫ vt ſciat ante illud ſpẽs ſagittarũ: nam quedã earũ ſunt ex ligno: ꝛ quedã ex arundine: ꝛ earꝫ ʒugi ſunt ex ferro ꝛ ex ere ꝛ ex plũbo et alcalai ꝛ ex cornib⁹ ꝛ ex oſſib⁹ ꝛ ex lapidibus: ꝛ q̃dã earũ ſunt rotunde: et quedã hñt tres angulos: et quedã quattuor angulos: et de eis ſunt que hñt linguã vnã aut linguas duas aut tres: ꝛ de eis q̃ hñt ʒugi. ꝛ illarũ q̃ hñt ʒugi fortaſſe eſt ʒugi earũ inclinatũ retro vt qñ tenditur ad exteriora ſuſpẽdatur cũ carne ꝛ in q̃buſdã earũ eſt ʒugi ad interiora vt ipellat: ꝛ q̃dã earũ ſunt quarꝫ ʒugi mouet cũ re ſili turno: cũqꝫ extẽdit ad exteriora dilatat ꝛ ꝓhibent ſagitte ab egreſſione. ¶ Et quedã ſunt q̃ hñt ʒugi magnũ: aut eſt ei extremitas quãtitate digiti vni⁹: ꝛ noiat caudata: ꝛ q̃dã ſunt plane: et quedã ſunt ſup quas adduntur ferra minuta: cũ ergo extrahit ſagitta remanẽt ferra illa in ꝓfundo ſagittarũ: ꝛ quorũdã ʒugi eſt fiſſura in aſtula. ꝛ quorũda ʒugi hꝫ cannullam in qua ingredit aſtula. ꝛ q̃dã ſtringunt ex ↄpoſitiõe ſua: ꝛ quedã nõ ſtringunt ex ipſo: vt qñ extrahũtur ad exteriora ſeparat aſtula a ʒugi ꝛ remaneat ʒugi in corpe: ꝛ q̃dã ſunt venenoſe: ꝛ q̃dã ſunt nõ venenoſe. ¶ Et ſagitte q̃dẽ extrahunt ſm duos modos: vnus quorꝫ eſt extractio: ꝛ alter eſt ipulſio: ꝛ illđ eſt: qm̃ cũ ſagitte figunt in eo qđ appet de corpe: tunc extractio earũ fit cũ attractione: ꝛ adminiſtrat iterꝫ cũ attractione: qñ figit ſagitta in ꝓfundo corpis: et nos q̃dẽ timem⁹ ex locis q̃ ſunt oppoſita ſagittis ꝙ ſi extrahãt accidet ex eis flux⁹ ſanguinis q̃ interficit aut nocumẽtũ vehemẽs faciet. ¶ Et egredit ſagitta cũ ipulſiõe qñ figit in carne ꝛ in corpib⁹: ꝛ in his q̃ opponũt ei nõ ẽ aliq̃d qđ ꝓhibeat a ſciſſiõe neqꝫ neru⁹ neqꝫ os neqꝫ aliq̃d aliđ ſiſe eis reb⁹. Qđ ſi illđ qđ extrahẽdũ eſt fuerit os: tũc nos adminiſtrabim⁹ attractionẽ. ¶ Qđ ſi fuerit ſagitta appẽs tũc trahim⁹ ipãz: ꝛ ſi ẽ occulta: tũc opꝫ ſicut dixit Hyp. ſi poſſibile ẽ vulnerato vt ponat ſeipᷣz ſm figurã ſm quã fuit qñ fuit vulnerat⁹: q̃re opꝫ vt ſignificet ꝑ ipᷣz ſup ſagittã: ꝛ ſi nõ eſt poſſibile: tũc opꝫ vt reſupinet ſm qđ ẽ ei poſſibile ex figura ꝛ vt adminiſtrẽt inq̃ſitio ꝛ exp̃ſſio et ſi ẽ fixa in carne: tũc trahat cũ manib⁹ aut cũ ligno ſuo ſi nõ cecidérit ꝑcipue ſi nõ fuerit ex arũdine ꝛ ſi iã cecidit lignũ ei⁹ tũc extrahat extractiõe q̃ fit ex forpicib⁹ aut cũ iſtrumẽto quo extrahũt ſagitte. ¶ Et opꝫ in q̃buſdã horis vt fundat caro ſciſſiõe p̃ſima. qñ nõ ẽ poſſibile vt egrediat ʒugi ex ſciſſiõe ꝑma. ¶ Et ſi ſagitta peruenit ad oppoſitionẽ mẽbri vulnerati ꝛ nõ eſt poſſibile vt egrediatur ex latere ꝑ qđ intrauit: tũc opꝫ vt findam⁹ illa loca q̃ opponũtur ei. Et

extrahat ex eis aut p extractionē aut p impulſionē cū re alia q̄ īpellat cū ea ferrū ad exteriora: ꝛ opꝫ vt incidam⁹ cum noſtra īpulſione ner uū aut arteriā. ¶ Et ſi fuerit ʒugi cauda tūc ſciem⁹ illud ex inq̄ſitio ne: ꝛ opꝫ vt intromittam⁹ illā caudā in cannā inſtrī quo impellunt ſagitte ꝛ impellam⁹ ipꝫ cū ea. Cū ergo egredit ʒugi ꝛ vides in eo lo ca putrefactionis: et eſt poſſibile vt ponas in ea ferra alia minuta: tūc adminiſtra inq̄ſitionē itex. ¶ Qđ ſi inuenerim⁹ ſciſſurā ex iſtis ferris extraham⁹ eā cū hoc īgenio. ¶ Qđ ſi ʒugi habuerit ramos diuerſos ꝛ nō obedit nobis ad egreſſionē: tūc neceſſe eſt nobis vt di latemus ſciſſurā ſi nō fuerit ꝓpe ipm locū mēbrū deq̄ timeam⁹ adeo vt q̄n detexerim⁹ illđ ʒugi extrahem⁹ ipꝫ cū facilitate. ¶ Et de hoi bus q̄ ponūt ramos in cānā vt nō egrediat caro: deinde ſi vulnera tus fuerit quiet⁹ nō hñs apa calidū adminiſtra ſuturā aut cōple curationē q̄ facit naſci carnē. Qđ ſi acciderit vulneri apa calidū: tūc opꝫ vt curet cū embrocis ꝛ empl'is. ¶ In ſagitis autē venenoſis opꝫ vt cōcauet caro ex alteratiōe ſua a carne ſana. Caro em̄ veneno ſa eſt mali coloris fuſca et q̄ſi ipſa ſit caro maligna. Si aūt ligatu ra figat in os extrahem⁹ eā cū inſtrō. Si aūt ꝓhibet ex hoc aliq̄d carniū: tūc opꝫ vt cōcauem⁹ ipm aut ꝑforem⁹ illud. ¶ Qđ ſi ſagit ta infixa fuerit in ꝓfundū oſſis: tūc nos ſciem⁹ illud ex firmitudine ſagitte ꝛ ꝑuitate motiōis ei⁹ cū mouerim⁹ eā: tūc neceſſariū erit no bis vt incidam⁹ in primis os qđ eſt ſupra ſagittā cū īciſorio: aut ꝑfo rem⁹ ipm cū terebello faciēdo foramē in circuitu ei⁹ ſi os fuerit groſ ſum ꝛ euadit ſagitta p illud. ¶ Qđ ſi ſagitta fixa fuerit in aliquo mēbro pricipaliū: ſicut cerebro aut corde: aut pulmone: aut ventre: aut inteſtinis: aut epate. aut matrice: aut veſica ꝛ apparent ſigna mortis: tunc opꝫ vt abſtineam⁹ ab attractione ſagitte: q̄m fiet inde inquietudo plurima ne ſupueniat nobis loc⁹ ſermonis ſtolidoꝝ cuꝫ hoc ꝙ parū conferim⁹ infirmo. ¶ Si aūt nō apparuerit ſigna ma la alia: ꝛ ex q̄b⁹ timem⁹ de accn̄tib⁹ tunc p̄mittem⁹ ſermonē in per ditiōe q̄ accidit plurimū: deinde incipiem⁹ in curatiōe. Multotiēs em̄ de illis quibus accidit illud ſaluat aliq̄s abſq; ſpe mirabiliter. Et multotiēs egredit pars epatis ꝛ aliq̄d de ſiphac qđ eſt ſupra vē trem et ʒirbo ꝛ matrix tota et non accidit inde mors: verūtamen ſi nos dimiſerim⁹ itex in his mēbris pricipalib⁹ accidet mors ſm oēꝫ diſpoſitionē ꝛ ꝓportionabimur ad paucitatē miſericordie: ſi aūt ab ſtulerimus ſagittā fortaſſe ſaluabit infirmus q̄nq;.

¶ De medicinis attrahentib⁹. Ca.II.

Oportet vt ſuper illū locū ponat ammonia cū: q̄m eſt attracti uū forte aut ſumat radix arundinis: ꝛ terat et emplaſtret cuꝫ ea: ꝛ fortaſſe ꝯficit cum melle: et affodili itex ꝛ folia papaueris nigri et folia arboris fici cū ſauic aut ſemen iuſquiami albi ꝓprie cū cal cadis: ꝛ ſilr fruct⁹ iuſquiami albi cū diſpōne ſua. Et itex alhciri et ſpēs ei⁹ ꝛ ariſtologia et cepe narciſci. ¶ Et ex aīalib⁹ res plurime de

quibus eſt rana excoꝛticata: eſt mirabilis valde fixis in oſſibus: et ſimiliter eradicat dentes. Et cācer iterū contritus. Et vtriqꝫ lepores: ꝛ eo coagula oīa. Et dr̄ ꝙ lacerta eſt vehemēts attractionis ad illud ſup̄ qḋ finditur. Et de cōpoſitis caput lacerte ſtatim cū abſcinditur cū ariſtologia lōga: ꝛ radix cāne ꝛ cepe narciſci. Illud vero qḋ appꝛopꝛiatum eſt cū attractione oſſium coꝛruptoꝝ de ſub vlcerib⁹ q̄ conſolidantur dicemus in ca. oſſium.

¶ De canone curationis combuſtionis. Ca. 12.

Intentio in curatione cōbuſtiōis ignis eſt due intētiōes. Una earū eſt ſeq̄ cū ꝓhibitiōe veſicatiōis. Et ſcḋa ē rectificare qḋ ē ꝯbuſtū. Et ſunt neceſſarie in ꝓhibitiōe veſicatiōis medicīe infrigidātes p̄ter qḋ aſſocieꝷ eis moꝛdicatio. Et ſcḋa vbi curaꝷ qḋ ē ꝯbuſtum indiget medicinis in q̄bus eſt abſterſio q̄dā cū exiccatiōe quadā nō magna: ꝛ p̄ter qḋ moꝛdicēt cū hoc vt ſint tēperate in caliditate ꝛ frigiditate. Et qñ indiget regimine ſimili regaꝷ cū infrigidatiuis pꝛius: deiñ ſi indiget ſcḋa fiat. Si aūt inuenit ꝛiā veſicatū eſt: tūc neceſſariū eſt regimē ſcḋꝫ. ¶ Et medicine ei⁹ ſunt ſicut chimolea ꝛ lutoꝝ gñā exiccātia ꝛ lētes decocte ꝛ encauſti ū idū ꝛ ſimilia. ¶ Ea xo q̄ ſunt ſicut th⁹ ꝛ glutinū ꝛ pinguia nō conueniūt ad illḋ qm̄ quedam eoꝝ ſunt calidioꝛa ꝙ opꝫ: et non carent virtute moꝛdicatiua et q̄dā eoꝛum ſunt humidioꝛa ꝙ opoꝛtet.

¶ De medicinis ad ꝯbuſtiōnē q̄ ſunt ſm intētionē pꝛimā. Ca. 13.

Sumātur ſandali ꝛ faufel ꝛ later alb⁹ recēs aut oſtracū ꝛ liniaꝷ cū aqua ſolatri ꝛ aq̄ roſ. aut vnguētū de vitellis ouoꝝ ꝛ oleo ro. ¶ Et iteꝝ endiuia ꝛ farina oꝛdei abluta ꝛ vitelli ouoꝝ ꝛ oleū ro. ꝛ lētes elixate cū ro. cū oleo ro. ¶ Et iteꝝ bolū ar. ꝛ acetū. ¶ Et iteꝝ oleū ro. ꝛ cera ſꝫ qḋ opꝫ: deiñ ponaꝷ i ea ḋ calce abluta ablutiōe integra cū ceruſa ꝛ opio ꝛ albume oui ꝛ aliq̄ꝫ tulo factis. ¶ Et iteꝝ ſumātur folia malue ꝛ ſicle et elixenꝷ cū aq̄ dulci: deinde terātur ꝛ mūdenꝷ a reb⁹ filoſis q̄ ſunt in eis: deinde aggregētur eis merda ſengi cōditi cum climia et. ceruſa de plūbo algalai amboꝝ. añ. partes. ij. et. 5. et olei roſ. partes. iiij. ꝛ aque ſolatri ꝛ aq̄ coꝛiādri amboꝝ. añ. par. 1.

¶ De medicinis q̄ ſunt ad combuſtionē ſm intentionē ſecundam. Cap. 14.

Melioꝛ rerū ad illḋ eſt vnguētū de calce. ¶ Sumaꝷ calx ꝛ abluatur ſepties donec ſepareꝷ eius acuitas tota: deinde cōquaſſetur cū oleo roſ. oleo oliue ꝛ pauca cera ſi indiget ea: et foꝛtaſſe addunꝷ ſuper ip̄m chimolea ꝛ albumen oui ꝛ parū vini. ¶ Unguētuꝫ calcis cū modo alio. Abluaꝷ calx ſicut ſciuiſti: ꝛ fiat ex ea cū aqua folioꝝ ſicle et cū aqua folioꝝ caulis ꝛ oleo roſ. et cera vnguentū. ¶ Et de illis que cōueniūt hic: ꝛ vbi nō timeꝷ puſtulatio ꝛ veſiccatio ē ligare deſuper folia albethil aduſta aut ſilique cōbuſte. ¶ Unguētū cōueniēs ad paruitatē caliditatis: ꝛ eſt lōge cōpoſitiōis expertū eſt et inuentū eſt bonū. ℞. ſtercoꝛis vacce paſcētis exiccati ꝛ coꝛticū ar

boꝛis pini et pulegij oim.an̄.x. merdaſengi.iij.ſcoꝛie argēti.ij.ſcoꝛie plūbi.iiij.calcis ablute cū aq̄ frigida ml'toties.v.ꝛ cbimolee.v.ꝛ luti alcabꝛuſij aut romani aut armeni ꝛ ceruſe oim.an̄.vij.℞ge paſtoꝛis contrite.x.encauſtri perſici aut ſirij.vj.tutie viridis.vij.ſtercoꝛis ouis.vij.granoꝛum volubilis et folioꝝ ei⁹ āboꝛū.xv.ſcoꝛie ferri ꝛ ſucci foliorū maluauiſci:ꝛ ſucci foliorum malue oim.an̄.x.lilij domus: ꝛ cepe eius ꝛ lilij celeſtis ꝛ croci omniū.an̄.v.campboꝛe.iiij.cere faui et olei roſ.ꝛ medulle cerui et adipis eius quantum ſufficit.
¶Et de illis q̄ ſunt foꝛtitudinis vebemētioꝛis ꝛ conueniunt ei qđ eſt minoꝛis caliditatis:eſt vt ſumanť limature eris ꝛ ferri: ꝛ cōficiā tur cum luto aut cum luto rubeo:deinde comburantur in patella aut furno:ꝛ fiāt inde trociſci ꝛ ſeruentur ꝛ adminiſtrentur redacti in puluerē vbi neceſſaria eſt exiccatio aut liniantur cū oleo ro. ¶Et de boc genere iterū eſt illud:comburatur fimus columbinus in panno lini donec accendatur ꝛ liniatur cum oleo aliquo:quoniā eſt mirabile. ¶Et locis vlceratis conferunt poꝛri elixati aut poꝛtulaca cum ſauicb ꝛ folia myꝛti contrita in puluerem redacta. Si autem fiat iobediens:tunc folia abetbil aduſta aut folia algebut aduſta. Et ſi fuerit magis inobediens illo adminiſtrentur medicine conſolidantes vlcera maligna.

¶De combuſtione aque calide. Cap.15.

Quandoq̧ accidit vt effundatur olla feruens aut aqua calida ſup mēbꝛū bois:ꝛ facit opationē ignis. ¶Et cōuenienti⁹ ei eſt vt ſuccurratur ſtatim anteq̧ veſicetur cum eis que ſunt ſicut ſandali ꝛ aqua ro.ꝛ campboꝛa:ꝛ non dimittantur exiccari:immo conſequenter adbibeatur omni boꝛa pannus infuſus in aqua frigida cōgelata:boc em̄ pbibet ipm̄ veſicari. ¶Et q̄dam pperāt ꝛ roꝛāt deſup aquā oliuarū aut aquam cineris.ꝛ melius eſt vt teratur quodlibet amboꝝ cum ſauic:aut vnguentum de calce:ꝛ iterum medicamen factum de fimo colūbino pꝛedictum eſt mirabile valde ¶Et vlcera quidem curantur cum poꝛris elixatis aut exiccatis cō tritis ꝛ eſt melius:ꝛ cū reliq̄s que diximus in capl'o pꝛimo.

¶De fluxu ſanguinis ꝛ retentiōe ei⁹. Cap.16.

Iāʒ ſcitū eſt in li.j.quod qn̄ ſanguis egreditur a venis nō egreditur niſi aut pp aptiōem oꝛificioꝝ venarū pp debilitatem in venis:aut pp vebemētiam repletionis:aut pp motum foꝛtem vſq̧ ad vocē ꝛ ſaltū:aut pp vapoꝛē accidentē venientē defoꝛis:aut pper diſruptionem eaꝝ ꝛ ipſaꝝ inciſionē p cām pꝛimitiuā incidenteꝫ ꝯtundentē:aut pper cām coꝛrodentē interius aut vebemētia mot⁹ cū repletione aut pp reſudationē ab eis pp raritatē accidentē coꝛpoꝛi venaꝝ ꝛ panniculo eaꝝ. ¶Et conueniētioꝛ venarum ad boc vt currat quod eſt in ea cum inuenit viam eſt arteria.nam coꝛpus eius eſt mobile:et quod eſt in ea quandoque contrabiť:et qn̄q̧ expādiť. Et

qm nõ deſup coartat loc⁹ ei⁹ poſt ſolutionẽ ↄtinuitatis ei⁹: ⁊ iuenit vacuitatẽ puenit res ad ẽboriſmũ qð noiat mater ſanguinis. ¶ Et arteria q̇dẽ lʒ ſit de illis q̃ nõiãtur: tñ eſt de illis quoꝝ difficilis eſt incarnatio. Et multotiẽs q̇dẽ nõ incarnat arteria et incarnat illð qð continet arteriã et coartat ſup eã: quare ſanguis nõ põt facere curſum ſupfluũ: immo egredit ex eo aliq̇d vſq ad fines cutis. ſ. quãtitas quã capit: et qñq alleuiat cum ↄpoſitiõe redit et occultat ſicut accidit rupture: et fortaſſe remanet vena ſola ſub cute: et ſentit pulſ⁹ ei⁹ et ipſius ſucceſſio: et multotiens accidit illud arterijs deintus ⁊ diſrũpitur: pręter φ diſrũpatur cutis ⁊ congregat ſub cute emboriſma ſcʒ apa leue ex ſanguine et vẽtoſitate qð poſſibile eſt q̇eſcere cũ cõpreſſione. ¶ Et hoc quidẽ multotiẽs accidit in cello et inguinib⁹ ⁊ curuaturis p ſe: ⁊ multotiẽs accidit ex cã intrinſeca aut ex flobothomia ¶ Et multi medicoꝝ exiſtimãt φ ois diſruptio arteria ↄperducit ad matrẽ ſanguis q̃ q̇dẽ plurimũ fit ſi incarnet illð qð eſt in circuitu ei⁹ ⁊ fiat apa notũ. lʒ ipſamet nõ incarnatur ⁊ res nõ eſt ita. ¶ Ille q̇dẽ q̃ negauit incarnationẽ ↄtrouerſat⁹ eſt cum ↄſideratiõe ⁊ experimẽto. Conſideratiõe vo qm vna duaꝝ tunicaꝝ arterie eſt cartilaginoſa et cartilago nõ incarnat. ¶ Experimẽto vo qm nõ viſa eſt incarnatio. ¶ Et oppoſuit eis Gal. cum conſideratiõe ⁊ experimẽto. Conſideratio vo eſt rethorica ⁊ ei⁹ forma eſt qð eſt inter incarnatũ ſicut caro ⁊ nõ incarnatũ ſicut oſſa: q̃re opʒ vt ſit incarnata: ſʒ eſt difficilis incarnatiõis et teſtimoniũ q̇dẽ qm ipe narrauit ſe medicaſſe plures arterias et fuerũt incarnate: ⁊ hec q̇dem eſt res a q̃ nos iã expediti ſum⁹. ¶ Nos vo dicem⁹ nũc φ diſpõ pceſſiõis ſanguis a mẽbris diuerſificat cuʒ diſrũpuntur ſicut epar et pulmo: et de illis ſunt a q̇b⁹ paꝝ pcedit ſanguis et in vnaq̃q duaꝝ diuiſionũ ſunt q̃ ſunt timoroſa: ⁊ de eis ſunt q̃ ſunt abſq timore ſicut emanatio ſanguis ex pulmõe in q̃ eſt timor ⁊ ab vtriſq emanat ſanguis plim⁹: ⁊ de illis ſũt: ſicut veſica ⁊ matrix ⁊ renes: ab eis ei nõ emanat ſanguis plurim⁹ valde ſummatim: imo qñq mltiplicat cũ lõgitudine ſpacij ⁊ puenit ad ſucceſſiões illaudabiles. ¶ Et diuerſificat diſpõ flu. ſanguinis ex arterijs: qm fit in q̇buſdã eaꝝ difficilis valde timoroſ⁹ ex arterijs magnis q̃ ſunt ſup man⁹ ⁊ pedes ⁊ hmõi interficiũt ſʒ plm ⁊ nõ retinet: ⁊ in q̇buſdã fit facilis ſicut in arterijs cranei: retẽtio ei flux⁹ ſanguis eaꝝ eſt facilis ⁊ ſufficit in eis ↄſtrictio ſola: ⁊ multotiẽs q̇dẽ currit ex arterijs puis ſanguinis: deide retinet p ſe. ¶ Et differẽtia q̇dẽ inter ſanguinẽ arterie ⁊ alioꝝ cognoſcit: qm ſanguis arterie egredit cũ ſaltu ⁊ ipulſiõe ⁊ eſt vehemẽtioris purpureitatis q̃ ali⁹: neq declinat ad nigredinem ſanguis venerei⁹ eſſentie. ¶ Et ſcias φ ois cui accidit euatio ⁊ pprie ſanguinea ⁊ pprie arterialis ⁊ ſupfluit ⁊ accidit ei ſpaſm⁹ eſt malũ: ⁊ ſimiliter ſi accidit ei ſingult⁹ eſt mortalis. Qð ſi fuerit ſincopis cũ ſingultu: tũc mors ẽ feſtina: ⁊ alienatio ⁊ pmixtio ratiõis ſunt male. Qð ſi fuerit ſpaſmus: tunc eſt mortale ſm plurimum.

De canone curationis fluxus ſanguinis. Ca.17.

Oportet in curatiōe fluxus ſanguis vt incipiaſ ⁊ retineaſ: deīde cures vlc⁹ ei⁹ ſi fuerit: ⁊ nō eſt tibi poſſibile in eo cui⁹ cauſa eſt ſi ra ex corrodēte ⁊ ſilib⁹ niſi ita vt auferaſ cā: ⁊ ſi diſpoſitio nō tolerat vt auferaſ cauſa ē neceſſariū vt retineaſ cū ſuis retētiuis: ⁊ ſunt i cauſis q̄ ſunt ei ⁊ abſcindūt ſanguinē currētem ⁊ ille cauſe ſunt ſcite in libro pmo. Verū ergo narrabo eas ſm modū feſtinatiōis. ¶ Dico ergo ꝙ iſte cauſe: aut ſunt ꝓhibētes in illo illō qḋ egrediſ ab exitu: aut ſunt aggregātes rē de illo aut res. ¶ Et diuiſio pma eſt cōuerſio ad partē aliā q̄ aut fit cū attractiōe ad cōtrariū ꝑter qḋ fiat exit⁹ ali⁹: ſicut ponūtur vētoſe ſup epar ⁊ remoueſ flu. ſan. ex nare dextra: aut ita ꝙ accidit exit⁹ ali⁹ ſicut flobothomaſ patiēs fluxū ſan. nariū ex manu ꝑtinēte nari flobothomia ſtricta. ¶ Retinēs aūt ſine exitu eſt illō qḋ ꝓhibet motū ſang. ⁊ ei⁹ penetrationē: ⁊ eſt aut ꝑ cāȝ ignīētē: aut ꝑ cām ſtupefaciētē: ⁊ ſtupefaciēs q̇dē aut eſt medicina: aut eſt diſpoſitio corporis ſicut in ſincopi: ipa em̄ multotiēs retinet ſanguinem. ¶ Cauſa aūt retinēs ſanguinē in locis eſt oppillās exitū: aut cū ligatura: aut cū repulſiōe ex bucellatiōe: aut cū repulſiōe abſq; bucellatione: aut eſcara cum cauterio: aut medicina cauterizante: aut cū ꝯgelatiōe rei retēte: aut cū luiſcatiōe: aut cū īcarnatiōe: aut cū coartatiōe carnis circūdātis venas: q̄ reoppillat ipȝ ⁊ claudit ipȝ clauſiōe vehemēti. ¶ Et opȝ vt ſcias ꝙ quādo aſſociaſ vulneri apoſtema cū quātitate plurima hui⁹ nō eſt poſſibile ligare cum filis neq; intromittere licinia neq; ſtrictura laborioſa: ⁊ neq; eſt poſſibile tūc niſi adminiſtrare glutinationem ⁊ ſtipticitatē ⁊ ſtupefactionē ⁊ inſpiſſatione ſanguinis. ¶ Et ſi eſt curatio ex ſtrictura: aut fiſſura aut propinquitate medicine: quādo eſt dolor eſt mala valde: ⁊ omnis preparatio doloroſa eſt mala. ¶ Et oportet vt preparatio ſit aggregans duas res: quarū vna eſt defect⁹ doloris: ⁊ altera eſt refrenatio partis curſ⁹ ſanguinis quare non adiuuatur cum appenſione et ſuſpenſione ⁊ fiat facilis proceſſio ſanguinis ⁊ eius exitus: ⁊ cum probibent due intentiones declinetur ad leuiorem ſecundum illud quod preſens eſt: et propinquius ad tolerandum in diſpoſitione. ¶ Et eſt neceſſariuȝ vt narremus modum eius poſtquam ſciueris ꝙ primum quod oportet conſiderare eſt vt cognoſcas an vena ſit arteria: aut vena per ſigna ſua: quare agas cum arteria ⁊ ſis ſollicitus pluſquam ſollicite ris ⁊ agas cum vena. ¶ Amplius dicemus quod de attractione vera ad contrarium non ad exitum eſt neceſſe mēbro cum fricatione aut ligatione et ſtrictura: aut cum ventoſis. ¶ Et oportet vt ſit membrū communicans poſitum ex membro cognito ſuper extremitatem linee vnius continuitatis inter ea ambo cum longitudine et latitudine: et eligitur diuerſificato in ſitu longitudinis ⁊ latitudinis quodcumq; amborum eſt longinquum: ⁊ dimittitur quod eſt propinquuȝ ſicut ſit in duobus lateribus capitis; aut duobus lateribus manus:

nã lõgitudo iter iſta duo eſt ꝓpinquioꝛ ꝙ illa ex q̃ opꝫ timeri nocumẽ tũ cõpletũ: et hec res exigit vt rememoꝛemur illud qđ in ea diximꝰ vbi locuti fuimꝰ i libꝛo.j.de canonibꝰ euacuatiõis. ¶ Et opꝫ vt ſint extẽſio et fricatio et his ſimilia aſſidua ex eo qđ eſt ꝓpinquus mẽbꝛo ſcđo deinde deſcẽdat ab eo: et opꝫ vt nõ expectetur in diſruptiõibus arteriaꝝ et eis ſimiliũ qđ ſit hoc artificiũ ſufficiẽs in retinẽdo fluxũ ſanguis et adiuuãs: et ſimiliter eſt iudiciũ in flobotbomia lateris cõis lõginq̃. ¶ Unꝰ aũt duoꝝ modoꝝ diuiſiõis ſcđe et eſt cã ſtupefaciens eſt. vbi gratia. vt cibetur ille cuiꝰ fluxꝰ ſanguinis nariũ multiplicat aut aliꝰ ab illo cibis groſſi chimi ingroſſantibꝰ ſanguinẽ ſicut ſunt lẽtes et iuiube et eis ſilia. ¶ Modus autẽ ſecundꝰ eſt. vbi grã vt in potu dẽtur ſtupefaciẽtia. frigida vo exponũt coꝛpus frigoꝛi: et foꝛtaſſe accidit ſincopis et retinetur fluxus ſang. ¶ Modus autẽ pꝛedictus in diuiſiõe alia eſt; qñ opꝫ vt obſeruetur in eo capitulũ vnũ. ꝛ eſt qñ foꝛtaſſe arteria nõ eſt vna duaꝝ que cõtinuãtur coꝛdi: immo duoꝛũ lateruꝫ eius ita vt cum ſtrinxeris eã iuenies eã firmioꝛẽ immo foꝛtaſſe ꝯtinuatur cũ latere altero ramus alterius arterie q̃ accidit in eo: ꝛ adducit ad eã ſanguinẽ ꝑ terviã quã ſtrinxiſti quare indiges ſtricturis duabus. ¶ Et añ illđ opꝫ vt cognoſcas partẽ que eſt ꝑncipiũ vene: in q̃buſdã eñ locis eſt inferius: et in quibuſdã eſt deſup: ꝛ in quibus eſt ſuperius ſunt ſicut in collo: et in q̃bus deſup ſunt ſicut in coxa et pedibꝰ. Et qñ cognoueris ꝑtem adminiſtra in ea ligaturaꝫ ꝛ ſtricturã. ¶ Et de regimine in illo eſt vt puenias ad extrahẽdã venã cũ vncino: et ẽt cũ inciſiõe pauce carnis q̃ velat eã et occultat ipſaꝫ: deinde inuolue eã: poſtea adminiſtra medicinas quas dicemus. Qđ ſi fuerit pulſatilis: tunc melius eſt vt veles eã cum filis lini. Et ſilr ſi fuerit nõ pulſatilis: veꝝtñ multotiẽs eleuatur ſanguis eius. ¶ Cũ ergo feceris illud: deinde annexueris ei medicinas: tunc dimitte ligaturã vſqꝫ ad diem tertiuꝫ et quartũ tũc. ¶ Qđ ſi videris medicinã glutinationẽ faciẽtẽ adherẽtẽ loco eiꝰ: tũc nõ eradices eã omnino: ſꝫ pone in circuitu eius de genere ipſius aliq̃d qđ madefaciat ipam parumper. ¶ Qđ ſi accidat ei ꝓceſſio ex ſeipo: qñ tu auferes illđ qđ eſt ſuꝑ ipm: tunc tene qđ eſt ſub loco in via itineris vene et ꝑme ꝑſſiõe cũ qua fiat ſecuritas de ſaltu ſanguinis: et eradica illđ qđ eleuat de eo in loco ſuo: et ꝑmuta illđ cuꝫ alio: ꝛ ſit ꝑparatio tua quã facis mẽbꝛo in iſta hoꝛa ſm qđ opꝫ: et eſt vt ſit oꝛificium eius magis imum ꝙ ꝑncipiuꝫ ita vt quãdo eſt. verbi gratia. in inferioꝛibus inteſtini ꝛ matricis tũc ſternatur ſtratũ aliqđ qđ eleuet inferioꝛa et deponat ſuperiora ſm maioꝛem elongationeꝫ q̃ eſt ex doloꝛe: deinde dimitte ipſum tribus diebus: deinde annecte ei hunc modum vſquequo eleuet ſanguis. ¶ Refrenatio aũt cum bucellatione nõ eſt poſſibilis niſi in arterijs magnis: fac ergo liciniũ ex pilis lepoꝛis: aut tela aranee: aut ſubtili cotto: aut panno lini veteri: deinde pulueriza ſuper ipſum medicinas pꝛohibentes ſanguinem: ꝛ mitte ipſam arteriam ſicut bu

cellā:deinde ſtringe ſup ipam ligaturā:ꝛ foꝛtaſſe adminiſtra licinū ex pilis lepoꝛis ſolū excuſat ſollicitudinē:ꝛ opꝫ vt ſtringas ſtrictura adherēte q̄ nō ſeparet donec incarnet. ¶ Liciniū vero ex ſe natura regit in extractiōe ei⁹ paulatim ꝛ expulſiōe ei⁹ aut alijs ab hoc. ¶ Impletio vero ſine bucellatiōe eſt vt imponat verbigratia. illa res in oꝛificium ei⁹ ꝛ liget deſuper pꝛeter penetrationē ei⁹ in venas:ꝛ vt retineatur cū eis q̄ ſunt ſicut puluilli ꝛ ꝓpꝛie ſpongia ꝛ cū vittis foꝛtis ſtricture ſtringētibus ipſuꝫ cū ꝯuerſiōe ſtricture q̄ eſt attrahēs. ¶ Strictura vero pꝛima opoꝛtet vt ſit ꝓpe oꝛificiū deinde inuoluatur vadēs retro ꝛ ſolue ſtricturā gradatim. ¶ Et ſcias ꝙ ſtrictura puluilloꝝ ꝛ vittaꝝ qn̄ eſt debilis venit ex ea nocumētū ſtricture ꝛ eſt attractio: et nō ꝓuenit ex ea nocumētum ſtricture ꝛ eſt retētio ꝛ impletio: opꝫ ergo vt ſubtiliet in hoc capl'o. Cum ergo ſtringit ſtrictura bona ꝛ ſtringit iterū ex latere diuerſo declinat materia ꝛ reſiſtit attractiōi ex ſtrictura. ¶ Et nō opꝫ vt ꝓueniat cū ſtrictura ꝛ ꝓhibitiōe niſi q̄ ſit infra doloꝛē niſi ſi illō fuerit neceſſariū in pꝛimis:deinde mollifica eā paulatim. ¶ Et multotiēs q̄dē opꝫ vt ſuas figurā carnis ꝛ colligas labia ei⁹ ꝛ vittis tegas:multotiēs eīn ſufficit collectio labioꝝ ꝛ poſitio puluilloꝝ ſeruat ea colligēdo venas ipſoꝝ. ¶ Amplius ſtringe ſup medicinas puluerizatas rare:ꝛ inclina ante alguidegi qn̄ ꝯtrahitur vbi coartat apō ꝑncipiū ſuū cū digitis vni⁹ duaꝝ manuū:deīde ānecte ei medicinas ꝛ puluillos apō oꝛificiū ei⁹ cū manu altera. ¶ Impletio vero cū refrenatiuis ꝓuenit aut cū ſtrictura ipl'ētis i facie oꝛificij ei⁹ cū manu altera nō ceſſante retinere donec ꝯgelet ſanguis ꝛ fiat ipletio:aut cum re infrigidante valde q̄ infrigidat ſanguinem ꝛ ꝯgelat ipm in oꝛificio eius:aut ꝓpterea ꝙ caro coartat locum ſicut ſi incidatur vena in latitudine ꝛ ſuſpendat ad duo latera in pꝛima vice:quare claudit ſuper eam caro ex latere ex quo currit: ꝛ hoc non fit niſi in loco carnoſo. ¶ Et multotiens quidem accidit ꝙ neceſſarium eſt incidere ramum extremitatis vene vt ſit introitus eius in pꝛofundum vehementioꝛ:deinde ponuntur deſuper medicine:et multotiens accidit incarnatio meatus abſq̄ matre ſanguinis. ¶ Strictura aūt cū eſcara fit cum igne ipſo qn̄ magnificat timoꝛ: ꝛ fit cum medicinis cauterizantibus ſicut calce. ꝛ floꝛe eris ꝛ generibus draganti ꝛ generibus arſenici ꝛ cymino etiam ꝛ ſimilibus et cū eo qō eſt debili⁹ qn̄ puluerizatur ſuper locum et ſtringitur ꝛ retinet. Uerum timoꝛ in illo eſt ꝙ eſcara eſt velocis eradicationis ex ſe et ex quolibet reſiſtente ex eruptione ſanguis ꝛ qualibet aliaꝝ cauſaꝝ. ¶ Et qn̄ cadit eſcara redit timoꝛ nouus:ꝛ ꝓpter illud pꝛeceperunt vt fiat cauterium cum ferro vehementer ignito pꝛofunde ita vt faciat eſcaras pꝛofundas groſſas:quarum caſus non fit facilis:ꝛ cadant in tempoꝛe longo in quarum ſimili caro iam eſt nata ex cauterio namq̄ debili pꝛoueniūt eſcare debiles que cadunt ex debili cauſa et cum hoc facit accidere ſaniem ꝛ calefacit vehementer. ¶ Cauterium vero foꝛte implet cuꝫ eſcaris foꝛtib⁹ ꝛ remouet rupturā ꝛ detumeſcere eā facit:ꝛ contrahit

eam. ¶Et de cauterizantib⁹ bonis tẽperati regiminis eſt vt ſumat albugo oui ⁊ aggregetur cum calce nõ extincta: ⁊ inuoluãtur cum eo pili lepoꝛis aut ei ſilia: ⁊ ponatur ſup locum et ſtringatur. ¶Et de bonis ꝑuenientib⁹ ad vltimum multotiens eſt vt ſumatur exmi nũ ⁊ calx ⁊ ponant̃ ſup locũ et ſtringãtur: et quandoqꝫ ſuperaddit̃ eis colcotar. et genera dꝛaganti in hac ſumma ſunt habentia ſtip⸗ticitatem cum cauterio. ¶Calx vero eſt cauterium in q̃ non eſt ſti pticitas de qua ſit curandum: et illð qð generat̃ de eſcaris cũ caute rio in eo quod habet ſtipticitatem eſt longioꝛis fixionis et ꝑfundi⁹ ¶Et ſuccus fimi aſininí ⁊ ſubſtãtia ſtercoꝛis aſinini ſunt de illis q̃ aggregant ad cauterium acuitatem ⁊ glutinationeꝫ. ¶Medicine vero reſiſtentes conglutinationi ſunt ſicut gypſum ablutum ⁊ glu⸗tinum decoctum: ⁊ amilum: ⁊ puluis molendini: et, gumme: ⁊ thus: ⁊ reſina: ⁊ iterum paſſe de vuis ipſis: ⁊ rane ſunt huius generis ſm qð dr: ⁊ iteruꝫ ſtella ſcemius. ¶Medicine vero retinentes cũ exicca tione ⁊ incarnatione ſunt ſicut aloes: ⁊ coꝛtex thuris: ⁊ ſicut inte⸗rioꝛa paſſularũ vue cõtrita valde: ⁊ galle cum oleo aliquo: ⁊ ꝯburat̃ ¶Et qñ ꝯpletur inflammatio earũ extinguant̃: ⁊ papyꝛus aduſta ⁊ reſina: ⁊ ſcoꝛia ferri ⁊ ſtercus equi. ⁊ ſtercus aſini aduſta: et cinis oſſium non ablutoꝛũ: qm̃ abluta ꝓhibent glutinationẽ: ⁊ ſpongia noua ſubmerſa in oleo aut vino; deinde adurat̃: ⁊ pili aduſti.

¶De narratione medicinarum ſimpliciuꝫ et compoſita⸗rum ſpecierum diuerſarum foꝛtium in pꝛohibitione flu⸗xus ſanguinis. Cap. 18.

Et de illis q̃ dixit Gale. ⁊ narrauit bene ⁊ experta ſunt poſt ipꝫ ⁊ inuenta ſunt plurimi iuuamẽti eſt vt ſumat̃ de colcotar. xx. ⁊ de minuto thure. xvj. et de aloe ⁊ glutino ſicco. añ. viij. ⁊ de arſenico 4. ⁊ de gypſo vehemẽter trito pulueriꝫato vt atomi poſt cribellatio nem. xx. curetur cum eo pulueriꝫando ſuper licinia ⁊ ſpargendo ſup locũ: qm̃ eſt mirabile. ¶Aut ſumatur ſarcocolla de mecha et aloes et ſanguis dꝛaco. et ponatur ſup liciniũ ⁊ ſtringat̃ ⁊ aloes et thus ſolum cum pilis ſecundum quod ſciuiſti. ¶Et iterum ſpõgia aduſta ſicut diximus et later aduſtus: ſumãtur ſpõgia et ſcoꝛia plũ bi ⁊ tutia ⁊ aleos: aut ſumant̃ thus et aloes ⁊ ſulfur aut thus ⁊ ſul⸗fur: fiat puluis: aut adminiſtret̃ liciniũ cũ albumĩe oui. ¶Aut ſu⸗mat̃ de colcotar. xx. ⁊ de thure ãt minuto thuris. viij. ⁊ reſine. viij. ⁊ de gypſo aduſto. 8. aut ſumat̃ colcotar ⁊ de gypſo aduſto. 8. ¶Aut ſumat̃ colcotar eris vſti ⁊ calcadis ⁊ dꝛagãti aduſti ptes eq̃les. Et de bonis ad fluxũ ſanguis ⁊ ꝓpꝛie ex dꝛaganto eſt vt ſumat̃ aloes. pars. j. et. 5. pꝛimum amboꝛum in coꝛpoꝛe graui: et ſecundum eoꝛũ in coꝛpoꝛe leui et coꝛticũ thuris in coꝛpoꝛe graui. dꝛagma. j. et thu⸗ris ipſius groſſi pinguis in coꝛpoꝛe leui. pars. j. ſint contenti ſuper ea ambo. ¶Aut ſanguis dꝛaconis: et ſarcocolla conficiantur cum albumĩe oui et ponant̃ ſuper pilos lepoꝛis: et ꝑparent̃ ſcðm locum.

¶ Tractatus tertius de vlceribus.

¶ De ſermone vniuerſali de vlceribus.

Capitulum.j.

Vlcera gn̄antur ab vlceribus ⁊ ab exituris eruptis ⁊ a pu
ſtulis: ⁊ ſolutio ↄtinuitatis in carne qn̄ facit ſaniem ⁊ pus
nominatur vlc⁹. ¶ Et non facit pus niſi ꝓpterea quod
cibus qui venit ad ea ↄuertitur ad corruptionē ꝓpter de
bilitatem membri: et qm̄ ꝓpter debilitatem ſuam reſol-
uūtur ad ipm ⁊ attrahuntur ꝟſus ipm ſuperfluitates membroꝝ vici
nantium ei: aut propter vnguenta mollificantia membrum ⁊ liniē
tia ipſum cum humiditate ſua ⁊ vnctuoſitate ſua. ¶ Et quod eſt de
genere pus ſubtile noiat̄ virus: ⁊ qd̄ eſt groſſum noiatur ſordities:
⁊ eſt res ſpiſſa coagulata alba: aut ad nigredinem declinis aut ſi-
cut fex. Et virus quidē nō generatur niſi ex ſubtilitate humoꝝ aq-
ſoꝝ ⁊ ipſoꝝ calidoꝝ: ⁊ ſordities generatur ex groſſitie humoꝝ: ⁊ vir⁹
quidem multiplicatur cum generatione apoſtematis: ⁊ vir⁹ eget ex
iccante: ⁊ ſordities abſtergente: ⁊ vlcera ſunt apparentia ⁊ ſunt hn̄
tia ꝓfunditatē. ¶ Et vlc⁹ quod ꝓfunditatem h₃ non euacuatur q̇n
aut iam indurata ſit caro circūdans ip₃ et nominatur fiſtula et eſt
ſicut canna penetrās in mēbrum aut non induratur aliq̇d et nomi
natur abſcōſio et cauerna. ¶ Et quandoque dicunt quidam abſcō
ſionem illud quod elongatum eſt ſubcute et ſeparatur ab ea cutis: ⁊
cauernam illud quod inflectitur ſub carne et dilatatur in ea. Di-
cunt q̇dā: immo dilatatū eſt cauerna ⁊ ſtrictū ꝓfundū fiſtula: ⁊ nō eſt
cōtrarietas in noiatiōe. ¶ Et qn̄ eſt duricies ſup vlcus apparēs no
minat̄ vlcus oſtracinū. ¶ Et fiſtula q̇dē mala eſt illa q̄ nō ſentit: ⁊ ſ₃
q̄titatē elōgatiōis ei⁹ a ſenſu erit ei⁹ malitia. ¶ Et de ipſa q̄dā eſt
equalis: et de ea eſt quedam obliqua: et que vadit ad neruum dolet
vehemēter et ꝓprie qn̄ tāgit ei⁹ inferi⁹ cū₃ tēta et fortaſſe difficilis
fit operatio illius membri et eſt humiditas ſubtilis tenuis ſicut fit
ad illa que peruenit ad os: et quando peruenit ad ligamentum eſt il
lud quod currit propinquum illis. Verum dolor in oſſuoſa et liga-
mentali fortaſſe non magnificatur: ⁊ humiditas que vadit ad os eſt
ſubtilior et declinior ad citrinitatem. ¶ Et ex perueniente ad venas
et arterias multotiens egreditur fex: et quandoq₃ ſi fuerit tendens
ad venam ſanguis plurimus et ad arteriā ſanguis ſubalbid⁹ cū flu
xu ſanguinis et proceſſione. ¶ Et ex ea que peruenit ad carnem hu
miditas viſcoſa groſſa turbida cruda: et multotiens ſunt fiſtule
orificia plurima cuius eſſe ambigitur et non ſcitur an ſit fiſtula vna
¶ Et multotiens effunditur in quodam orificiorum eius humidi
tas habens tincturam: et tunc ſi fuerit fiſtula vna egreditur ex ori-

ficijs alijs color vnus qui eſt fiſtule.ſ.diuerſus albus et tenebroſus et ali⁹. ¶ Et vlcera quidē diuidūtur in ſpecies diuiſionū: ⁊ dr̄ ꝙ vlceꝝ q̄dā ſunt que ſunt doloroſa: ⁊ q̄dā ſunt q̄ ſunt priuata dolore: ⁊ q̄dā ſunt apoſtemoſa ⁊ q̄dā ſunt priuata apate: ⁊ q̄dā ſunt mūda ⁊ q̄dā ſunt immūda: ⁊ immūda q̄dem ꝓpterea ꝙ in eis ſuperfluit humor plurim⁹ ⁊ humiditas copioſa q̄uis nō ſint mala: ⁊ de eis ſunt ſordida: ⁊ de eis ſunt minorata ⁊ de vlcerib⁹ ſunt putrida. ¶ Et de reb⁹ magis nociuis eis ſunt meridies ⁊ hūiditas aeris cū caliditate ipſius ⁊ de eis ſunt corroſiua: ⁊ de eis ſunt ambulatiua: ⁊ de eis ſunt mollia aut dura aut frigida aut calida: ⁊ mollia ſunt de vlcerib⁹ facientib⁹ cadere pilos ab eo qd̄ ſequit̄ ea. ¶ Et ſunt qn̄qꝫ de vlcerib⁹ q̄dam reſudantia ex quib⁹ reſudat virus citrinū calidū. Et fortaſſe eſt calidū comburens qd̄ eſt in circuitu ei⁹ ⁊ eſt malum mortificās ⁊ de eis ſunt difficilis conſolidatiōis: et putrefactio eſt p̄ter corroſionem ꝙ ſi fuerit: erunt ambe ambulatiue: ⁊ fortaſſe corrodens eſt corrodēs illud qd̄ continuatur ei ꝓprie ꝓpter acuitatē ⁊ abſqꝫ putrefactiōe ⁊ neqꝫ eſt febris omnino. ¶ Verū cum ambulatiuo putrefactiuo multiplicatur feb. aut non ſeparat̄ ab eo. ¶ Et Galenus quidem nominauit hmōi vlcera corroſiua ignem pſicum ⁊ formicā ambulatiuā: ⁊ poſt vlc⁹ putrefactū eſt ꝯpoſitū ex vlcere ⁊ ex egritudine putrefacta: ⁊ vnicuiqꝫ eorūꝫ eſt diſpō. ¶ Et vlcera quidē dura incipientia ire verſus viriditatē ⁊ nigredinē ſunt mala: ⁊ vlcera frigida ſunt mollia alba quieſcentia ꝓpter medicinas calefaciētes ⁊ calida ad rubedinē decliuia delectātur frigore. ¶ Et qn̄ vlcerib⁹ malis aſſocietur color corporis mal⁹ ſicut alb⁹ plumbe⁹ aut citrin⁹: tūc illud eſt ſignificatio propter corruptionē cōplexiōis epatis ⁊ corruptionē ſanguinis q̄ venit ad vlcus quare fit difficilis ei⁹ ꝯſolidatio ¶ Et vlcerū quidē quoꝝ radices ſunt acute: et cū quib⁹ eſt prurit⁹ ſuperfluitates ſunt acute: ⁊ quoꝝ radices ſunt late albe pauci pruritus illoꝝ cōplexiones ſunt frigide. ¶ Et vlcera generata ſucceſſione egritudinū ſunt mala: qm̄ natura expellit ad ea reſiduū corruptōis ſuꝑfluitatū: ⁊ vlcera deijciētia pilos ab eo qd̄ ſequit̄ ea ſunt mala. ¶ Et meliores ſiḡatiōes ſignificātes ſalutē vlceꝝ ⁊ vulnerū ſunt cū in ſuccedētia eoꝝ decliuia ſunt ad ſaniē. ¶ Et dr̄ in ſignis mortis velocis cū ſunt homini apata ⁊ vlcera leuia ⁊ deſtruit̄ ei⁹ ratio morit̄. ¶ Et malignoꝝ quidē vlceꝝ cauſe ſunt qn̄qꝫ vulnera obuiātia ſuperfluitatib⁹ malignis corpis: aut regimini corrupto: et qn̄qꝫ ſunt ſequētia puſtulas malas: quare fiūt ab eis feſtinātia ad vlcerationē poſt puſtulas ⁊ ſignificat malignitatē vlceris ei⁹ putrefactio ⁊ ipſi⁹ ambulatio et corruptio ei⁹ qd̄ eſt in ipſi⁹ circuitu: ⁊ difficultas ſanatiōis in ſeipſo cū rectificatiōe curatiōis exhibite ei. ¶ Et meliores ſignificatiōes ſignificātes ſalutē vlceꝝ: ⁊ vulnerū ſunt cū in ſucceſſionib⁹ eoꝝ eſt ſanies que eſt cū medicina faciente pus ⁊ ex operatiōe nature: illa eīm operatio nature eſt ſm̄ curſum

naturalē:et nō generatur ſanies niſi a digeſtione naturali:et nō aſ ſociatur ei malū ex acnītibus vlcerū malorū:et proprie ſanies lau dabilis alba lenis equalis q̄ ꝯſecuta eſt cōplementū digeſtionis: et neq̄ aſſociat ei fetor cū in ea nō ſit putrefactio.ꝛ fortaſſe nō euacua tur a fetore paruo ſanies cui accidit cū adiutorio caliditatis inna te ꝛ alteriꝰ extranee. Et nos q̄dē iā locuti ſuimꝰ de ſanie in locis alijs ¶ Ulcera aūt q̄ accidere faciūt ſpaſmū ꝛ vlcera putrefacta ſcrofu loſa ꝛ algeromati et corroſiua ꝛ cācEroſa:ꝛ q̄ eoꝝ curſu currūt:ſunt in quibꝰ nō gn̄atur ſanies:immo qn̄ apparet in vlcere ſanies ꝛ ap̄a eſt ſignū bonū cū quo nō timeť ſpaſinꝰ ꝛ ꝑmixtio rōnis ꝛ his ſimilia quāuis ſint in loco qđ facit illud neceſſariū ſicut ſunt mēbra poſte riora et anteriora ꝛ niſi res ꝑtranſierit terminū. Quod ſi ap̄a oc cultet ſubito ꝛ redeat nō ſoluetur ꝑ pus aut ei ſil'ia. ¶ Ampliꝰ ſunt vicināntia mēbris neruoſis ſicut vlcera dorſalia:qm̄ ſunt in vicini tate dorſi ꝛ nuche:et vlcera q̄ cadūt in anteriore parte coxe ꝛ genu: qm̄ ipſa iteꝝ ſunt ſicut lacerti neruoſi:in quibꝰ res cōuertiť ad ſpaſ mū et permixtionē rationis etiā. ¶ Si aūt euenit in mēbris neruo ſis:plurimū quoꝝ eſt in antecedēte extenſionis corporis timeť aut curſus ſanguinis ſi ceciderit in medietate inferiori extenſiōis:ſimi liter timeť ex eis quādoq̄ permixtio ratiōis:ꝛ timeť ꝙ cadat pleu reſis et ſanioſitas poſt ip̄am:aut ꝙ proueniat ſputum ſaguinis ſi ceciderit in medietate ſuperiore eius:ꝛ tu iā ſciuiſti intentionem ſa nioſitatis in pectore ex libro tertio. ¶ Et quādoq̄ timeť in eis iteꝝ ꝑmixtio rationis. ¶ Et de ſignis bonis in vlceribꝰ eſt vt in circuitu eorum naſcantur pili qui ceciderunt. ¶ Et corpora ſuſceptibilio ra curationis vlcerum ſunt que ſunt melioris cōplexionis ꝛ paucio ris humiditatis ſuperflue cū intenſione ſanguinis in eis. Illa vero q̄ ſunt multe humiditatis aut ſiccitatis ſunt tarde ſuſcipientia re ctificationē vlcerū:quāuis humida ſicut infantium ſint ſuſceptibi liora q̄ ſicca:ſicut ſenum:ꝛ ꝓprie qn̄ cōplexio eſt radicalis ſicca pri uata ſanguine mūdo ꝛ accidentalis humida mollis:ſicut in ſenibꝰ iterū ꝛ ꝓpter illđ iteꝝ fit in hydropicis curatio vlcerū eorū difficilis ꝛ in pregnātibꝰ iterū ꝓpter retentionē ſuperfluitatū earū:propter ea ꝙ ipſarū mēſtrua retinētur. Sed in ſenibꝰ nō ſananť eorū vlcera ꝓpter illud ꝛ propter paucitatem ſanguinis eoꝝ boni. ¶ Et qn̄q̄ ſa nantur vlcera:deinde reſcinduntť:qm̄ nō generatur in eis caro niſi an̄ mūdificationē:qn̄ ergo retinetur in eis ſuperfluitas nō mūda: opꝫ inde vt corrūpatur ꝯtinuitas proueniēs ſecundo. ¶ Et qn̄q̄ exi ſtimantur fiſtule propterea qđ accidit eis diſpoſitio exiccationis et retentionis prohibentis reſpirationē ꝙ ipſe ſunt ſanate: qm̄ ea rū diſpoſitio eſt ſimilis ſaluti ſicut diximus:deinde reſcindūtur ꝓ pter quēlibet motū ꝛ ꝯmotionē et tuſſim et offenſionem ꝛ maliciam iacendi et alia. ¶ Et de vlceribus in quibꝰ naſciť caro quedā ſunt in quibꝰ naſciť caro addita:ꝛ q̄dā in q̄bus nō naſciť illud: et illa in

quibus generatur caro addita ſunt illa in quibus fit feſtinatio naſcētie carnis ante mūdificationē: ⁊ illa in quibꝰ nō naſcitur illō ſunt illa in quibus nō naſcit caro niſi poſt mūdificationē. ¶ Cū ergo ꝓlongat ſpaciū vlceris ⁊ corroditur ⁊ putrefit ⁊ deſtruit de ſubſtantia eiꝰ res plurima: tūc nō expectatur ꝯſolidatio eiꝰ niſi ſm ꝓfundum. Et proprie qn̄ vlcꝰ eſt antiquū retinēs ſpaciū anni: ⁊ ꝓprie qn̄ eſt diſruptū ⁊ incipit ex eo diſruptio. ſ. fiſtula: ⁊ antiquū: neceſſe eſt vt educat os ex oſſibus q̄ eis ſunt vicina. Et vlcera q̄dē melācholica nō ſanantur niſi ab eis auferat tota eoꝝ corruptio vſq; ad carnē ⁊ oſſa ſana. ¶ Et cāe q̄ cū accidūt corrūpunt vlcera ſunt debilitas virtutis mēbri. quare recipiūt omnē materiā: ⁊ malitia ꝯplexiōis mēbri: et malitia eius qō aduenit ei de ſanguine aut in q̄litate aut in quātitate. In qualitate vero plurimū eiusē ꝓpter malitiā ꝯplexionis epatis: ⁊ color eſt in eo decliuis ad albedinē plūbeā aut citrinitatē aut ꝓpter ſplenē ⁊ eſt color ad nigredinē ⁊ alterationē decliuis ⁊ lētiginoſitatē: quare eſt cū eo malitia oīm humoꝝ in corpore. ¶ Et huiuſmodi quidē p̄ter qō ex ipſo nō acquirit qō ꝯuertatur in carnē nocet ꝑ illō qō ꝯuertitur ad ipſum de ſuperfluitatibꝰ. ¶ In q̄titate vero: q: additur aut diminuitur: quare nō inuenitur cuꝫ quo caro vlceris generet. Et eſt vlcus clarū mundū properās ad eſcarā et neſcitur ſi eſt corpus mundū pauci ſanguinis: aut eſt ꝓpter oſtracoſitatē q̄ accidit parieti eiꝰ ⁊ margini ipſius: aut ꝓpter dilatationē venarū que adueniunt ei: aut propter corruptionē eius incipiētem verſus tenebroſitatē ⁊ viriditatē ⁊ nigredineꝫ: aut propter mēbrum male ꝯplexionis quod vicinatur ei. ¶ Et vlcera quidē praue curationis ⁊ eis ſimilia ſunt interficientia infantes non tolerantes vehementiam doloꝝ ⁊ vlcerum: ⁊ difficultatem curationis eoꝝ et ipſorum prauitatem.

¶ De canone curationis vlcerum. Ca. 2.

Scias ꝙ omnia vlcera indigent exiccatione quadā preter facta ex attritione lacertoꝝ ⁊ ipſoꝝ ꝯtuſione. Iſta eñ indigent in primis vt mollificentur ⁊ humectētur. Et cū hoc ꝙ indigēt vlcera in dominātiore diſpoſitionum exiccatione indigēt qn̄q; diſpoſitionibꝰ aliis mūdificatiōis ⁊ abſterſionis ⁊ alioꝝ ꝯſequentibꝰ vlcera p̄ter ipſa vlcera. ¶ Et q̄to plus eſt vlcus maius ⁊ ꝓfundius indiget exiccatione vehemētiore: ⁊ vt aggregētur labia eius vehemētiori ꝑſcrutatiōe: ⁊ fortaſſe ē tibi neceſſariū fuere ea. Et ꝯſidera ex diſpoſitionibus neceſſitatis ad ꝑſcrutandū in illo ⁊ eis ſimilibꝰ illō qō diximꝰ in. c. vulnerū. Et ſcias ꝙ vlcera fortaſſe indigēt in curationibus ſuis adminiſtratiōe medicinaꝝ quaꝝ quedā ſunt currētes penetrātes ⁊ q̄ iniiciuntur ꝓfundātes: ⁊ tūc neceſſariū ē vt ſint vnguēta ⁊ eis ſīlia: quare opꝫ tūc vt ſit illō quod appet hūidū ⁊ qō occultū ē ſiccū ⁊ ꝓpue in illis q̄ ſunt ad fiſtulā opꝫ vt ſit ſiccitas orificioꝝ eiꝰ vincēs humiditatē ſubſtātie eius vehemēter. ¶ Et eſt q̄dē qn̄q; ne

ceſſarium vt earũ medicine permiſceantur cũ eo qđ currit: vt fiant viſcoſe adherentes. Scias ergo illud iterũ in eis. Et ſcias ꝙ vlcera indigent ligaturis ⁊ ſtrictura ꝓpter tres modos. Quoꝝ vnus eſt vt currat ſordities: quare opꝫ vt ſit fortitudo ſtricture eius apđ eius orificiũ vt ipſius expreſſio bona fiat. Et ſcđs eſt ſeruetur medicamẽ incarnatiuũ ſup vlc⁹: ⁊ nõ indiget ſtrictura vehemẽti. Et tertius eſt ad incarnationẽ labioꝝ: ⁊ opꝫ vt nõ ſit ſtrictura in ipſo mollis apđ duo labia: immo ꝯplicata cõplicatione vehemẽti. Et nõ opꝫ vt cuꝫ ligatura ꝑueniat ad leſionẽ: ita vt apoſtemet: ⁊ opꝫ vt ſit adiuuãs in ꝓhibẽdo apã qñ nõ ẽ poſſibile cũ apate vt curet vlc⁹. Et ſi nõ eſt tibi poſſe vt ꝓhibeas ⁊ apparet apã: tũc occupat⁹ ſis cũ apate et cura eius qđcũqꝫ apoſtema fuerit cũ obſeruatione ipſius vlceris vſquequo ſeparaueris ex curatiõe apãtis: ⁊ tũc remanebit ſola obſeruatio vlceris.

¶ Et ſimiliter qñ corrũpit qđ eſt in circuitu vlceris ⁊ viridescit ⁊ nigreſcit cura illđ cũ ſcalpellatiõe ⁊ extractiõe ſanguinis: ⁊ ſi etiã cũ vẽtoſis: deiñ adhere ei ſpongiã ſiccã poſtea medicinas exiccãtes. Et cũ ſeparatur vlc⁹ aut inuenis vlc⁹ purũ: tunc opꝫ vt obſerues in primis an ex corpore aliqđ ad vlc⁹ effundat: aut non effundat: immo iam ſit abſciſſum. Quod ſi nihil effundat ad ipm ſit intẽtio tua in medicãdo ipſuꝫ: ⁊ ſi aliquid effundat ad ipſuꝫ: ſis ſollicicitus in eo qđ ad ipſum effundit ex flobothomia aut ſolutione vẽtris aut vomitu: qñ vomit⁹ qñqꝫ cõfert etiã in hoc: ⁊ Hyppo. teſtificat de eo. Et ſi in vlcerib⁹ fuerint fruſta oſſiũ ⁊ panniculi aut alia: nõ ꝑperes in extrahẽdo ea: ſꝫ fac illud qđ dixim⁹ in capitulo oſſium. Et primũ quidẽ qđ opꝫ te preparare de eſſe vlceris eſt apertio cũ medicinis ſuis: deinde mũdificatio cũ medicinis ſuis: deinde naſcẽtia carnis ⁊ cõſolidatio. Et ſi inueneris vlc⁹ mũdũ equale qđ non hꝫ ꝓfunditatẽ: tũc ꝯſolidatio tñ fiat cũ eo qđ nõ hꝫ mordicationẽ. In ſordidis vero neceſſariũ eſt abſtringẽs mordicans. Et in primis cum curant: indigent mordicatione: qñ ſenſus nõ ſentit ipſum: deinde gradatim perueniatur ad illud qđ eſt leuioris mordicationis vſquequo ſentiat hora naſcẽtie carnis. Et caue in oĩb⁹ illis ne dolere facias quãtũ potes ⁊ ꝓprie qñ eſt illic caliditas ⁊ inflãmatio. Et opꝫ vt remoueas cauſas ꝓhibẽtes a cõſolidatiõe: ⁊ ſunt cauſe quas numerauimus ⁊ dixim⁹ q̃ declinãt cũ vlcere ad malitiã nã ſi tu curaueris eas in primis nõ eris vacãs ad curationẽ vlcerũ ſicut opꝫ: immo nõ erit tibi poſſibile. Et multotiẽs quidẽ rectificata eſt complexio membri ⁊ ſufficit in rectificatione vlceris. Et multotiens eſt vlcus molle ſuper qđ oritur caro mala q̃ eſt in ſeipſa ad rubedinẽ ⁊ calefactionẽ dediuis: ergo curetur cum epithimatibus infrigidãtibus carnem circundantem ipſum ſicut ſuccus ſolatri cuꝫ bolo ar. ⁊ aceto ⁊ epithimatha de ſandalis ⁊ cãphora infrigidata cũ niue: quare non ceſſat cõſolidari vulnus ⁊ cõſtringi.

¶ Et opꝫ vt in vlcerib⁹ doloroſis que ſunt vehementis doloris ſis occupatus in

primis in ſedādo dolorē ⁊ illud cū mollificatiuis que tu ſcis ꝓculdubio: ⁊ꝗuis ſint cōtraria vlceri: veruntamē cū non ſedatur dolor nō preparaꝫ nobis vt curemus: cū ergo ſedauerimꝰ conſequemur. Et vlcera quidē ſordida indigēt vt mūdenꝫ: ⁊ ſunt illa quoꝝ humiditas ⁊ qđ ex eis currit eſt plurimū: ⁊ forſitā mūdificanꝫ cū melle: et fortaſſe mūdificanꝫ cū puluerībꝰ ⁊ vnguētis: ⁊ qn̄ nō mūdificanꝫ nō eſt poſſibile vt obuiet eis medicamē purū vſqꝫ ad corpꝰ eoꝝ ⁊ ꝓprie puluere: quare opꝫ vt mūdificentur: deinde naſcaꝫ caro: et in mundificante quidē eſt abſterſio plus ſicut ſciuiſti ante. Et fortaſſe oriꝫ caro mala quare eſt neceſſariū vt corrodatur cū medicamine acuto ⁊ liniatur deforis cū infrigidantibus: deinde eradiceꝫ cū eo quo eradicatur eſcara: deinde cureꝫ. Et medicamē quidē vnū ſ̄m quedam corpora facit naſci carnē ⁊ ſ̄m quedā eoꝝ eſt corroſiuū vehementis abſterſionis cū corpora illa ſint leuia: valde aut ē ſ̄m quedā eoꝝ nō abſtergēs neqꝫ faciēs naſci: ⁊ ꝓpter illud eget medicamē vt cōforteꝫ aut frāgendo ꝯmixtionē eius aut minuendo eius vnctuoſitatem aut iniūgēdo ei medicamē aliud in quo ſint exiccatio ⁊ abſterſio ⁊ in corpore alio eſt per ꝯparationē ad ipſum corroſiuū indigens vt minuaꝫ de pondere eius aut addaꝫ in vnctuoſitate eius aut adiunganꝫ ei ſtiptica aliqua. Digniora ergo vlcera vt confortetur eoꝝ medicamē ſunt illa quorū difficilis eſt ꝯſolidatio. Et de illis que ſunt neceſſaria eſt vt dimittaꝫ medicamē ſup vlcus tribus diebꝰ deinde diſſoluatur: naꝫ ſi ipm̄ tūc nō operatū fuerit non faciet ſuā operationē. Et opꝫ vt elongetur oleū qđlibet ab vlceribꝰ qđ ſi fuerit neceſſariū tūc ſit oleū de kerua ⁊ oleū myrtinum ⁊ oleū maſticinū. Et cū ibi nō eſt niſi vlcus: tunc opꝫ vt alleuieꝫ inſenſibili mēbroꝝ nō tolerātium ipſum: ⁊ caueatur a doloratione eius cuꝫ medicamento forti. In illo vero qđ eſt parui ſenſus nō abſtineat a neceſſaria medicatione. Et intrinſeca quidē ⁊ ſublimia precioſa ⁊ multi iuuamenti ⁊ ſuſcipientia nocumenta velociter ſunt de capitulo ſenſibili ⁊ iudicio eius ⁊ eorū contraria ſunt de capitulo inſenſibili: ꝗ̄t quorum ſenſus eſt debilis. Et propter huiuſmodi cauſam nō ſuffe runt vlcera intrinſeca ea que ſunt ſicut floſeris ⁊ eis ſimilia ⁊ proprie ea que bibunꝫ: ⁊ indigēt illis q̄ faciunt glutinationē plꝰ ſicut dragagantū ⁊ gūmi ⁊ illa quibus clyſterizaꝫ indigent eo qđ eſt inter duas res. Et de illis que recta ſunt in curatione vlcerum eſt vt quieta ſint mēbra eoꝝ ⁊ nō moueanꝫ et ſi mouētur in principio motu paruo minꝰ nocumentū eſt ꝙ̄ ſi moueantur poſt principium motu laborioſo ⁊ proprie in corpore malorum humorum. Et oportet vt timeatur in vlceribus ꝙ cadat ex vicinitate eorum incarnatio inter duo membra vicinātia ſicut adherētia que accidit inter palpebrā ⁊ oculum et inter duas palpebras et inter duos digitos: ⁊ cauerne ⁊ abſconſiones ſunt velocis ꝯuerſionis ad fiſtulas. Et vlcera quidē vicinātia arterijs et venis magnis perducunt ad ap̄a illud

qđ vicinaꝛ eis de carne molli ſicut teſticuli ⁊ ſub aſcelle ⁊ quod ē poſt aurem ſicut perducit ſcabies ⁊ ei ſimilia de his q̄ diximꝰ ꝑpter illā eandē cauſā ⁊ ꝓprie qn̄ corpꝰ eſt plenū mala ſuperfluitate: ⁊ tūc q̄dem vehemēs fit dolor ⁊ ꝓuenit ad vlcus: quare opꝫ vt cureꝛ illđ cū mūdificatione corporis: ⁊ cū eo qđ eſt dcm̄ in caplo. Et dū mūdificatur aīa nō ſperaꝛ eius curatio: ⁊ eſt neceſſariū in hmōi vt tuearis vlcꝰ ex nocumēto cū baſilicō ⁊ ei ſimilibꝰ ſi corpus fuerit mūdificatū: ⁊ ponas inter ipſū ⁊ inter mēbrū qđ diſtinguat ⁊ ꝓhibeat nocumentū ꝑuenire ad vlcꝰ in oī diſpoſitione. Et opꝫ vt audias ſermonē cōmunē ⁊ eſt ꝙ de illis q̄ ſunt neceſſaria eſt vt ſit illđ quo curatur vlcus aut cōueniēs aut incōueniēs ſꝫ nō cōferat in diſpoſitione tamē nō aſſociat ei nocumētū ⁊ incōuenientis diuerſificatio aut eſt qm̄ ipſum eſt debilꝰ: ⁊ ſignificat illud additio eiꝰ qđ eſt cōtrariū ei qđ ex ipſo expectatur de exiccatione aut mūdificatione aut alijs ꝑter corruptionē aliā: quare opꝫ vt addaꝛ in virtute eius. ¶ Aut eſt diuerſitas ꝑpter modos alios ſicut qꝛ ipſum calefacit vltra q̄ꝫ neceſſe ſit ei quare facit accidere rubedinē ⁊ inflāmationē: quapropter opꝫ vt minuatur de fortitudine eius ⁊ extinguatur de inflāmatione eius cū emplaſtro infrigidāte: aut declinat cū eo ad nigredinē ⁊ obfuſcationē: quare ſcitur ꝙ infrigidat ipſum: aut nō calefacit ipſum menſura qua indiget: ergo opꝫ vt addatur in virtute calefactionis eiꝰ. Aut mollificat ipſū q̄re idiget vt addaꝛ i v̾tute ſtiptici ⁊ exiccatiuoꝝ ſicut ſunt balauſtie ⁊ galle: ⁊ eis ſiſa q̄ exiccāt: vt ſuccuraꝛ cū exiccatiōe eoꝝ de illis de quibꝰ diximꝰ tibi. Aut corrodit ⁊ ꝓfundat ipſum ſicut oſtēſū eſt quare opꝫ vt frāgaꝛ fortitudo abſterſiōis. Et multotiēs quidē nō ꝯuenit medicamē propterea ꝙ ꝯplexio infirmi eſt ſuperflua in capitulo eius cuiusmedicamē opꝫ eſſe fortius in cōtrahendo illud capitulum adeo donec reducat ipſum ad ꝯplexionem ſuam: aut debilis in capitulo ꝯueniente ei.

¶ De curatione vlcerum virulentorum. Ca.3.

Neceſſariū ē vt in eis adminiſtrētur medicine exiccatiue vt mūdificeꝛ virꝰ: deiñ fit occupatio in naſcētia carnis. Qđ ſi fuerint mollia: tuc adminiſtrenꝛ ſuꝑ ea medicine ad faciendū naſci eorū ꝓfunditatē ⁊ ipſoꝝ margines ꝑpter debilitatē corpoꝝ illoꝝ vlceꝝ ſꝫ opꝫ vt exiccētur in primis deiñ adminiſtrētur. Et cū tu adminiſtraueris medicamē ⁊ nō inueneris humiditatē minui: aut videris eā augeri: tūc ſcias ꝙ medicamē ſm̄ illđ corpꝰ nō ē exiccatiuū: q̄re adde in cōfortatiōe eiꝰ ⁊ ipſiꝰ exiccatiōe ⁊ adiuua ipm̄ cū abſterſione pauca: ſicut eſt mel: verbi gratia: ⁊ medicinis ſtipticis ſicut ſunt balauſtie ⁊ alumē. ⁊ minora de v̾tute olei ⁊ pone ipm̄ oleū in q̄ ſit exiccatio. Qđ ſi vř vlcꝰ iā ſuꝑfluere iteꝝ in exiccatiōe tūc minue de v̾tutibus oībus ſcꝫ exiccatione ⁊ abſterſione ⁊ ſtipticitate: ⁊ ſerua hoc ꝑceptū in medicinis faciētibꝰ naſci carnē vlcerū ⁊ nō faciat te errare quidā: ⁊ eſt vt ſit medicamē magis abſterſiuū q̄ꝫ opꝫ: quare cor-

rodit mēbrū ⁊ reſoluit carnoſitatē eius ad hūiditatē currētē quaſ exiſtimas vir⁹ et addis in virtute abſterſiōis. ¶ Et hmōi q̄dē medicamē ponit vlc⁹ pfundi⁹ et calidi⁹ et magis ſimile cū apoſo: et ſentit infirm⁹ mordicatiouē manifeſtā. ¶ Et ſcias q̄ medicinaꝝ exiccantiū vlcera quedā ſunt q̄ ſunt vehemētis infrigidatiōis ſicut iuſquiamū albū ⁊ opiū et radix mādragore: et q̄dā ſunt vehemētis calefactiōis ſicut reſina ⁊ pix: q̄re tibi ineſt vt tēperes vnā earū cū alia et ſm oppoſitionē alicui⁹ ꝯplexionū particulariū. ¶ Et medicine q̄dē mūdificantes virus ſunt iſte medicine exiccatiue ſicut alumen et galle et cortices granatoꝝ et cortex thuris et merdaſengi et farina ordei et ei⁹ ſauic et flores papaue. ruffi et folia arboris ſalicū. Cuꝫ ergo fit empl'ꝫ cū folijs nucis recētis et fit empl'ꝫ cū nuce ſicut ē aut decocta cū vino ꝯfert valde et exiccat hūiditates abſq̄ nocumēto. ¶ Empl'ꝫ bonū: ſumaſ merdaſengi et imbibaſ aceto vice vna ⁊ vice alia oleo donec albeſcat: deinde ſumatur antimonij ⁊ calcucecaume nō et venaꝝ ⁊ gallarū et balauſtiarū: et ſang. dra et aluminis ⁊ climie argēti oīm partes equales: terātur bene: et ſit de vnoquoq̄ ſexta pars ei⁹ qd̄ preparatū eſt de merdaſengi: et miſceātur oīa: et adminiſtrenſ medicine quas dicem⁹ in antidotario in vlcerib⁹ pfundis. ¶ Et de illis eſt aqua maris. Aqua v̄o aluminis ablbit et repcutit et exiccat. ¶ Et oēs iſte medicine p̄dicte nūc nocēt ſi cū vlcere eſt apā. ¶ Et aqua in q̄ decocta ſunt ciperi eſt bona ad exiccatiōeꝫ ⁊ decoctio myrabolanoꝝ citrinoꝝ ⁊ belliricoꝝ. ⁊ emblicoꝝ et decoctio ceterach ⁊ folia aſcedre ſunt bona in illo.

¶ De curatione vlcerum ſordidoꝝ. Cap̄. 4.

Opꝫ vt in eis adminiſtrētur medicine abſtergētes: ⁊ incipiaſ in primis ab eo qd̄ eſt fortis mordicatiōis ſm qd̄ dixim⁹ in canone: deīde gradatī puemaſ ad illd̄ qd̄ eſt ſicut tapſia ⁊ ariſtologia cū melle et pauco aceto. Et iterū glutinū albotin cū equali mēſura ſui olei ro. aut butyri. ⁊ iteꝝ radix lilij cū melle: et iteꝝ farina horobi et herba oppoponaci. ¶ Et de cōpoſitis empl'm indūr vnguēta viridia omnia cū flore eris et ſimplicia aut pmixta cū ammoniaco ⁊ ſiſib⁹. ¶ Et empl'a corticalia ⁊ empl'a facta cū farina horobi: ⁊ ēpl'ꝫ de ſale: ⁊ trociſc⁹ niger ⁊ trociſcus viridis. ¶ Et medicinis exiccatiuis ſumāſ fecis olei ⁊ mellis et aluminis iameni ptes eq̄les ⁊ ſumanſ ceruſe ⁊ polij ptes equales ⁊ qn̄ vehemēs fit ſordities ſumaſ praſſiū cū melle. ¶ Et de empl'is bonis ſunt oliue ſalite: ⁊ qn̄q̄ accidit neceſſitas hic iteꝝ adminiſtrādi aliq̄d de currētib⁹ quo abluaſ ſm qd̄ dicemus in ca. pfundoꝝ et oīa ledūt ea ſi fuerit apoſtema.

¶ De cura vlceꝝ pfundoꝝ et cauernaꝝ ⁊ abſconſionū. Cap̄. 5.

Iſta indigent curatione ſua vt carne repleanſ. Et illd̄ quidē nō fit niſi cū vbertate cibi ⁊ ſanguinis.

¶ Et ſunt neceſſarie in hoc medicine vehementis exiccationis et mundificationis ſimul. ¶ Et oportet vt ſit ſitus eorum talis ne

in eis retineat virt⁹:immo currat:⁊ ſi inuenis hūc ſitum ꝯueniētē ⁊ eſt in eo radix vlceris mēbri ad ſuperiora ⁊ orificiū ei⁹ ad inferiora tūc iſte eſt. Qđ ſi fuerit diuerſuȝ illi⁹ ⁊ fuerit poſſibile homini vt alteret ſitū ꝓfundi cū eo qđ poteſt facere de preparatione et alteratione naturali faciat:⁊ ſi nō eſt ei poſſibile non eſt excuſatio quin ſecetur vlcus vſq; ad radicem ſuam ſectione exquiſitiſſima que non reliquat cauernā: aut quin fiat vt accidat curſus aut meatus in radice ſua preter eius orificium talis vt recipiat ſalutem:⁊ obſeruetur in hoc diſpoſitio membri ⁊ an accidat ei timor ex illo. ¶ Cuȝ ergo factum fuerit illud ſtringatur vlcus cum ligatura incipiēdo ab orificio eius ⁊ perueniēdo ad radicem a qua detectio facta eſt:⁊ in pricipio ecōtrario illius ⁊ ponatur ſtrictura in parte ſuperiore in duobus modis ſimul. Et nō opȝ vt perueniatur cū ligatura ad dolorē. ¶ Et qñ nō eſt tibi poſſibile vt ſcindas:adminiſtra ablutionē ⁊ intromitte tentas facientes naſci mūdificantes quarū mundificatio nō deſtruit eius natiuitatē ꝓpter virtutē duarū rerū in eis:⁊ nos quidem iā experti fuim⁹ emplaſtrū apoſtolicon ⁊ fuit bonū vltimū conferens p medicationē:⁊ cētaurea qñ ab ea implet eſt mirabilis valde:deinde ſufoton poſtea yreos:deinde farina herbi. ¶ Et abſcōſionib⁹ qñ non adheret cutis ꝯglutinatiōe bona. Uerū eſt poſſibile vt exiccet cutis ita vt ꝯglutinet ꝯglutinatiōe ſimili ſane. ¶ Et vlcera quidē ꝓfunda ⁊ abſcōſiones ⁊ cauernas nō immundificāt medicine mūdificatiōe vltia:neq; faciūt in eis naſci carnē niſi fiāt currētes lauātes q̄ in ea iniiciūtur cū iniectoriis aut mittunt cū tētis et ꝓprie qñ eorū figura nō eſt figura in mūdificatiōe quorū ſufficiāt ꝑparatio ⁊ exꝑſſio ligature ſm qđ oſtendim⁹. ¶ Et mel quidē eſt ex lauatiuis et ꝓprie mixtū cū vino:⁊ in aqua cineris eſt ablutio fortis quā non ſuffert qđ ex vlcerib⁹ parū eſt ſordidū:et aqua maris ꝓpinqua eſt illi qñ ipſa lauat ⁊ exiccat. Et aqua aluminoſa eſt lauatiua et cum hoc eſt prohibitiua ei⁹ qđ attrahit ad mēbrū:et qñ eſt apa non ꝯuenit aliq̄d de illis neq; vinū. ¶ Et opȝ vt ponant ſup iſta vlcera ſupra medicinas in ligaturis earū pāni liniti ex eis quib⁹ indiget membrum in rectificatione ſue complexionis:et quibus indiget ad rectificandum empl'is q̄ interius adminiſtrant:⁊ ſuper orificiū vlceris pann⁹ ali⁹ linit⁹ cū eo qđ opȝ ex medicamine. Et ſignatio qꝫ ipm ꝯglutinat eſt paucitas ei⁹ qđ currit et deſceſio ei⁹ ad inferiora et fortaſſe exprimunt ab eo cū ligatura et ꝟtute medicine hūiditates plurime ſubito:deinde exiccat et conglutinatur.

¶ De curatione vermiū vlcerum. Cap. 6.

De rebus ꝯferentib⁹ ad illud eſt ſuccus calamēti fluuialis et medicine quas dixim⁹ in cap. vermiū auris in lib. iij.

¶ De naſcentia carnis in vlceribus. Capitulum. 7.

Oportet vt nō trahat caro donec mūdificet:aut trahat ad ipſum nutrimentū ſi minorat ⁊ nō peruenit ad ipm.

¶ Cum ergo mũdificata ẽſt: tunc elongetur om̃e mordicatiuũ et abſterſiuũ cum fortitudine qualiacunq; ſint vlcera: et vbicunq; ſint. ¶ Et opꝫ vt in adminiſtratione obſeruentur medicinaꝝ facientiũ naſci carnem precepta p̃dicta de eo quod oportet ex ſupfluitate humiditatis: aut ſupfluitate exiccationis: fac ergo illud quod diximꝰ in capitulo vlcerum virulentoꝝ ꝛ non inquantum remanent vlcera humida aut fuerint ſicca exiccatione vehemẽti: immo quantum ad carnem que creatur cũ eſt vehementis humiditatis: aut pauce exiccationis. ¶ Et de illis que minorant exiccationem eius eſt additio in cera eius ꝛ ipſius oleo ſi eſt emplaſtrum: ꝛ de eis q̃ addunt in eiꝰ exiccatione eſt vt ingroſſetur et inſpiſſetur et minoretur eius vnctuoſitas et multitudo medicinarũ: aut addatur in eis ſicut mel. ¶ Et creatio quidem carnis in eis cum emplaſtris ꝯuenientior eſt ꝛ tardior: ꝛ cum pulueribꝰ difficilior et velocior: et quandoq; idurat caro: et eſt tũc de rectificatione vt puluerizẽtur pulueres ꝛ circũdet cũ emplaſtris ꝛ vino ꝛ ꝓprie ſtiptico. ¶ Medicamẽ bonũ ad oĩa vlcera cũ eo qđ lauat ꝛ exiccat. Nos quidẽ iam diximꝰ medicinas creatiuas carnis ĩ cap. vulneꝝ: ꝛ fortaſſe rememorabimur d̃ electoribus eaꝝ hic aliq̃d ꝛ eſt digniꝰ in hoc loco ꝛ eſt antimoniũ aduſtũ et ſarcocolla et glutinũ piſciũ et limacie aduſte et icoria aſcerebachã et plũbum aduſtũ et acorus et bereniaſif et dracontea et ciperi et ꝓprie ad ſordida: et polium eſt forte: et centaurea eſt vltimũ: et nitrũ aduſtum eſt mirabile in exiccatione eorum et ipſoꝝ ꝯſolidatione.

¶ De curatione vlcerũ corrodentiũ ſe. Cap. 8.

Canon vniuerſalis in curatione corroſiuoꝝ ꝛ fraudulentoruꝫ eſt vt mundificetur corpus ꝛ membrum ſi fuerit corpus mundum cum ventoſis ꝛ miſſione ſanguiſugarum ſuper ipſum ꝛ permutatione cõplexionis eius cũ epithimatibꝰ ꝛ rectificatiõe cibi abſq; tarditate ꝛ dilatatione: nã dilatatio in hoc eſt ex eis q̃ addũt in malitia eorum: ꝛ qñq; facit eſſe neceſſariũ ambulatio corroſiõis vt incidat membrum et cõfert corroſiuis cũ q̃bꝰ non eſt putrefactio. ¶ Embrocatio cũ aqua frigida et aqua myrti et aqua ro. ꝛ aqua virge paſtoris ꝛ vino ſtiptico ſi nõ fuerit caliditas ꝛ aceto ꝑmixto cuꝫ aqua ro. et aqua pura plurima ſi fuerit caliditas ꝛ ſimilibꝰ ex aq̃s infrigidãtibus exiccãtibus. ¶ Et ſi fuerit illic putrefactio tunc aq̃ maris ꝛ reliqua de illis q̃ dicemus in cap. putridoꝝ. ¶ Amplius melior curatio eoꝝ eſt adminiſtratio ſtipticoꝝ exiccantiũ infrigidantiuꝫ ſicut corticesgranatoꝝ ꝛ lentes et folia maſticis et ſemen roſarum ꝛ ſpina egyptiaca: ꝛ grana myrti ꝛ embroce harũ medicinarũ ꝛ cõfortent hm̃oĩ cũ alumine: ꝛ ſimilibus. Et ſimiliter ẽplaſtratio cũ folijs acetoſe ꝛ ramis eiꝰ bullitis cũ vino ꝛ emplaſtratio cũ bolo armeno ꝯfecto: aut ſirupo acetoſo: aut cucurbita ſicca aduſta aut arnogloſſa cum ſauicaut folijs oliuarum.

¶ De curatione vlcerum putridorum ꝛ malorum. Ca. 9.

HOrum malorum vlcerũ curatio melior eſt mundificatio corporis aut mẽbri ipſi⁹ ſi corp⁹ fuerit mundũ cũ eo qđ mũdificat ipſũ ſolũ ex vẽtoſis ſanguiſugis ⁊ epithimatib⁹ rectificãtib⁹ cõplexionẽ ſm qđ dixim⁹ multotiens ⁊ ſimilib⁹ ⁊ cibo. ¶ Et nõ opꝫ vt ſit dilatatio in curatiõe eorum. nam eorum putrefactio addit ipſorum malitiã ⁊ opꝫ vt prohibeãtur ab eis apata calida. ¶ Et de illis q̃ eam ſedãt eſt ſemẽ iuſquiami albi cũ ſauic: et iterũ cũ hmõi vlcera ſuperfluunt in corruptiõe fit neceſſariũ vt eleuent cũ cauterio cũ igne aut cũ medicamie acuto: aut cũ inciſiõe vt nõ remaneat niſi caro ſana cognita per bonitateꝫ ſanguinis ei⁹: aut coloris ipſi⁹ et os ſanũ albũ mundum. ¶ Et medicamẽ q̃dẽ acutũ accipit oẽm oſtracitatẽ et extrahit ipſaꝫ ⁊ ſuccurrit cõplemẽto ei⁹ cuꝫ butyro ponẽdo deſuper viceuna poſt aliã. iſta eñi licet nõ ſint fiſtule neq̃ oſtracata tñ ſunt mala fraudulẽta ⁊ fortaſſe fit neceſſariũ incidere mẽbrũ vt ſaluet ex putrefactiõe ſua. ¶ Et embroce q̃ conueniunt eis ſunt ſicut aqua maris et aque predicte in cap. fiſtularũ: ⁊ cũ ſuper iſta vlcera ⁊ alia adminiſtrãtur medicine opꝫ vt dimittant dieb⁹ aliquot ⁊ nõ ſoluãtur. ¶ Et medicine q̃s opꝫ adminiſtrare i iſtis ſunt ſicut farina ordei ⁊ farina horobi cũ aliquãtulo aluminis aut caro piſciũ ſalita ſicca cũ aliquãtulo medulle panis ⁊ ariſtologia ⁊ radix caulis ⁊ radix ſicle ⁊ radix cucumeris aſi. ⁊ ſemẽ lini cõtritũ cũ calcadis ⁊ baſce cum paſſis aut ficub⁹ cũ melle aut empl'a cũ cepa muris decocta cũ melle aut caulib⁹ aut cucurbita ſicca cõbuſta ⁊ folijs oliuarum recẽtib⁹. ¶ Cõpoſitũ. ℞. ariſto. ⁊ ſucci foliorum alhenua amborum. añ. ptẽ. i. floris eris ptẽ. ß. fiat ex eo linimẽtũ cũ aq̃ in ſpiſſitudine mellis. ⁊ fortaſſe ẽ neceſſariũ vt cõfortet cũ ſucco cucumeris aſini. ⁊ alſurie et ponant deſuper pãni ſicci. ¶ Et iterũ ariſt. ⁊ gallarũ ⁊ olei eq̃les partes: fiat ex eis linimentũ vlceri ⁊ in circuitu eius: aut calcis colcotar ptes eq̃les arſenici partẽ. ʒ. Et iterũ alſurie. ptes. xij. colcotar. x. dragãti. iiij. fiat ex eis linimentum decoquant in aceti fortis media cotilla donec cõſumat acetũ: deinde ſumat ex eis infrigidatis ⁊ poſtea liniat cũ eis vlc⁹. ¶ Et iterum ſumãtur colcotar dragãti amborum. añ. xx. corticũ ferri. xvj. gallarum perforatarum. x. aut ſumat ſalis pars. j. aluminis vſti ⁊ corticuꝫ eris abrotani vſti pars. ʒ. ¶ Empl'm bonũ ſarcocolle calcucecaumenõ ⁊ gallarum ⁊ flos eris ⁊ ariſto. aggregent cũ aliquãtulo glutini vt medicinis ſit cõglutinatio ⁊ admiſtret poſt mũdificationẽ vlceris. ¶ Medicamẽ vltimũ expertũ draganti rubei. xxiiij. calcis viue. xvj. aluminis. xvj. corticũ granatorum. xvj. thuris ⁊ gallorum amborum. añ. xxxij. cere. cxx. olei antiq̃ cotilla. i. ¶ Aliđ bonũ: plũbi vſti cũ ſulfure eris vſti ceruſe plũbi thuris merdaſengi climie ãmoniaci oppoponaci maſtic] oĩꝫ. añ. ʒ. ij. adipis renũ vacce reſine glutin] alibat olei myrtini cere oĩꝫ. añ. ʒ. iij. ſoluãt q̃ ſoluẽda ſũt i q̃titate aq̃ ⁊ cõficiãt ea q̃ diſſoluunt ⁊ q̃ terũt cõficiant. ¶ Medicamẽ cõferẽs qđ Gal. ⁊ alij aggregauerũt. ℞. ſcorie eris. ʒ. j. floris eris fricati. vnc. j. cere. lib. ß. pinguẽ lindris. ʒ. j. ß. fiat ex eis empl'm ſm deſcriptiõeꝫ ſuã ſoluãt ea q̃ ſoluũt ⁊ terant ea q̃ te

runt et addat ceram et minuat ſecundum quantitatem neceſſitatis et diligunt ut miſceatur cũ eo. ¶ Et qñ fuerit vlcera difficilis ſanatiõis adminiſtrent in eis charte combuſte et medicamen andronij et cucurbita ſicca combuſta aut lana ſordida combuſta aut emplaſtrum foliorum cupreſſi aut foliorum dulb aduſtorum.

¶ De curatione eorũ que ſunt difficilis conſolidatiõis et aliorum que ſunt in vltimo malitie. Ca. 10.

Scias quod vlcera difficilis conſolidatiõis abſolute ſunt pter corroſiua et pter putrida ſicut eſt cõe pter ppriũ. ipa eñ ambo ſunt ambulatiua et cũ iſtis qñq nõ eſt ambulatio et ſtãt ſm diſpoſitionẽ ſuã p aliqd ſpaciũ. et iſta ſunt p fiſtulas item: qñ oportet ipa ſint incedẽtia: et ad vltimũ corroſiua putrida et fiſtule ſunt ex ſumma difficilis conſolidatiõis abſq cõuerſiõe. Alie reuati vero ſunt vltia in corruptiõe in elõgatiõe et conſolidatiõe. ¶ Et canõ in curatiõe horum vlcerum eſt vt ſi cã fuerit malitia cõplexiõis rectificet: aut ſi fuerit malitia ſanguis ponat cib⁹ q generet ſanguinẽ bonũ cõtrariũ illi aut paucitas ei⁹ multiplicatio ei⁹ et dilatatio in cibo bono. Qd ſi cã fuerit mollificatio et ſordidatio tũc cura curatiõe mollis et ſordidi. ¶ Et ſi cã fuerit exiccatio ſuperflua et non fuerint fiſtule adhuc: tũc cura cum humectatiõe equali. ¶ Et de eo quod bonum eſt in illo eſt vt facias ea ſudare cũ aqua calida vſq quo ſudet mẽbrũ et rubeat et inflet: deinde abſtine et nõ cõtrãſeas illã quãtitatẽ: qñ attrahes cũ eo materiã plurimã et nocumẽtũ maximum ad mẽbrũ Et facit medicamẽ poſt illud ſit minoris exiccationis: et fortaſſe cõfert ponere pannos infuſos aqua tepida. ¶ Et qñq eſt neceſſariũ fricare vlcus et fricare mẽbrũ eius et adminiſtrare emplaſtra attractiua picea. ¶ Et ſi cauſa fuerit malitia diſpoſitiõis accidẽtis ei qd cõtinet cũ eo cum de carne: cura cũ eo qd ſciuiſti ex ſcalpellatiõe et extractiõe ſanguinis et ſuccurſu cũ exiccatiuis. ¶ Et ſi cã fuerit vitis ambulatiua icide eã: et fac currere ſanguinẽ ei⁹: aut extrahe eã: qñ multotiẽs facit qeſcere illud: et ſi fuerit repletio tunc incipe cũ flobothomia et euacuatiõe humoris ei⁹ melãcolici ſi fuerit: deinde obuia viti et fac currere ex ea ſanguinẽ quãtum tibi poſſibile eſt vt nõ accidat ex obuiatiõe tua ad inuicẽ qd eſt deteri⁹ vlcere pmo: deinde cura vulnus qd accidit ex vite poſtea vlc⁹ difficile. ¶ Et ſi cã fuerit debilitas mẽbri et illud eſt ppter malitiã cõplexionis ſuperflue elongate ab equalitate quã exiſtimam⁹ ex calore et frigore et qd ſequit cõplexiões ex raritate ſuperflua: aut ſpiſſitudine vehemẽti: et pmũ eſt vt ſeq tur caliditas et hũiditas: et ſm frigiditas et ſiccitas oportebit vt curetur faciẽs illd cũ cõtrario. ¶ Et multotiẽs qdẽ cõtingit quod cã eſt a caliditate attrahẽte materiã et mittẽte eã et ſunt neceſſaria in curatiõe eius infrigidãtia ſtiptica. ¶ Qd ſi cauſa fuerit fiſtula: tũc cura curatione fiſtule: et ſi cauſa fuerit corruptio oſſis quod ſequitur ipſum incidemus et detegemus ab oſſe. ¶ Et ſi fuerit poſſibile auferre illud quod eſt ſup ipm cum fricatione faciem⁹ et ſubtiliſſime inquiremus

et ſi nõ incidem⁹ ꝛ faciem⁹ illđ cuius expoſitio eſt in ca. corruptionis oſſis. ¶ Inq̄t Ga. Fuit adoleſcẽs habẽs fiſtulã in pectore ſuo q̄ iã ꝑuenerat ad os: qđ eſt in medio caſſi ſui. detexim⁹ ergo iã ab oſſe caſſi totũ illđ qđ ꝯtinet ipm ꝛ inuenim⁹ iã aduenisse corruptionẽ: ꝛ fuit nobis neceſſariũ incidere ipm: ꝛ fuit loc⁹ corrupt⁹ ex eo loc⁹ ſuꝑ quẽ figit ſuſpẽſoriũ cordis: poſtq̄ ergo vidim⁹ illđ ſtetim⁹ ſtatiõe vehemẽti in ablatiõe oſſis corrupti: ꝛ fuit finis nr̄ dimittere pãniculũ regẽtẽ ipm deintus ꝛ ſeruare ipm ſm ſalutẽ ſuã: ꝛ fuit illđ qđ ꝯtinuat de hoc pãniculo cũ caſſo iã putrefactũ. ¶ Iteꝝ inq̄t: ꝛ nos aſpexim⁹ ad cor aſpectu manifeſto ſicut illđ qđ vidim⁹ cũ detexim⁹ ab eo cũ volũtate cũ anathomia. ¶ Inq̄t. Sanat⁹ eſt ergo iſte adoleſcẽs ꝛ nata eſt caro in illo mẽbro qđ incidimus ex caſſo donec repletũ eſt: ꝛ cõtinuatũ eſt adinuicẽ ꝛ factum eſt ſtãs inter velamẽ cordis ꝛ velamẽ ipſum ſicut ſtetit cum eo ante illud caput capſule cordis. ¶ Inq̄t. ꝛ nõ eſt hoc maius q̄ vulnera in q̄bus reſpirat pectus: ꝛ hoc dixit ꝙ qñ putreſiũt vel veterantiquãtur: tũc de eo qđ eſt rectũ eſt vt currat ex eis ſanguis ſm quãtitatem q̄ licita eſt in eis. ¶ Medicine vero ꝑparate ad difficultatem ꝯſolidationis in dominãtibus diſpoſitionibus ſunt ſicut ſcoria eris ꝛ flos eris adustus ꝛ non adustus: ꝛ ſcoria alchefebrã: ꝛ ſcoria reliqui ferri ꝛ ꝯglutinatio auri: fiãt ex eis cerata ꝛ colcotar et dragãtum et q̄ ſunt eis ſimilia cum rebus ꝓhibẽtibus attractionẽ ad mẽbrum ſi fuerit ſicut ſunt alumẽ et galle. ¶ Et de illis q̄bus curãtur ea q̄ ſunt difficilis ꝯſolidatiõis eſt illđ qđ. ℞. climie ꝛ ꝯſolidationis auri ꝛ aluminis oĩm añ. viij. floris eris ꝛ corticum eris añ. j. gũmi cupreſſi. iiij. cere ꝛ olei alicui⁹ quantum ſcis. ¶ Et iterum ſumãtur cere gummi pin añ. vij. climie. iij. ꝛ colcotar. vj. ꝛ olei myrtini quantum ſufficit. ¶ Et iteꝝ decoquãtur colcotar ꝛ climia cuꝫ aq̄ maris: aut aq̄ acreſte: aut aq̄ in qua decocta ſunt alkali ꝛ calx decoctiõe pauca ſm cõmixtionẽ nutritiõis eoꝝ in ſole i eſtatẽ: deinde coletur ab eis ꝑter ꝙ fiat ſal deſuꝑ aq̄ maris: aut aq̄ alkali. ¶ Et iteꝝ ſumaꝛ eris vſti ꝛ reſine ꝛ ſalis gẽme oĩm añ. vnc. ij. cere olei myrtini quãtum ſufficit. ¶ Et ꝯferũt eis medicine fiſtulares qñ exiccãtur ꝛ terunt: ꝛ ex eis ſunt farine horobi ꝛ zeos: ꝛ ariſtologia aduſta ꝛ es vſtuꝫ ꝛ terra thuris: ſꝫ diuerſitatẽ quã meretur oẽ corp⁹ ex ꝯpoſitiõe. ¶ Medicamẽ bonuꝫ ſumantur limatura eris et limatura ferri et conficiantur cum aqua aluminis ꝛ argillẽtur cum argilla rubea ꝛ adurãtur in furno: deide extrahãtꝛ terãtꝛ admiſtrẽtur pulveriꝫata: aut fiat ex eis et ex merdaſengi empl̄m ¶ Mod⁹ empl̄i aurei bõi. ℞. merdaſengi aurei bõi minã vnã: cere ꝛ radicis almezeriõ. añ. auꝛ. xxxvj. floris eris auꝛ. xviij. limature auri trite limature almerdaſengi añ. auꝛ. xl. olei antiqui lib. iij. ponantur ſuper ipſum in primis merdaſengi ꝛ aurum et flos eris; deinde relique medicine. ¶ Et iterum ſumantur oſtracum furnorum ꝛ cinis venarum et plumbum combuſtum ablutum et fiat ex eis emplaſtrum cum oleo myrtino. ¶ Et oportet vt ſit illud oleuꝫ

inſpiſſatũ cum merda ſengi.⁊ bi gratia.vnc.j.⁊ ex aceti acuti triplo ipſius ⁊ olei myrtini: aut olei anetini: vnc.j.moueantur cum facilitate donec reſoluatur merda ſengi ⁊ inſpiſſet ⁊ nõ aduraẽ. ¶ Et aliere uati ꝺ eis corticeseris ⁊ flos eris ⁊ calx abluta ſine exq̃ſitiõe: fiat ex eis puluis ⁊ añ cedat ⁊ liniat ea cũ melle: ꝺcide pulueriʒet ſup ea hũc puluerẽ ꝯtritũ: eris ptes.ij.cere.x.diſſoluãtur digitis in ſole et adminiſtrẽt aut ceruſe et alumis añ.viij.corticũ eris ſalis gẽme thuris floris eris corticũ granatoꝝ oim añ.partes.ij.calcis pars.j.cere.x.olei myrtini quãtũ ſufficit. ¶ Et iteꝝ merda ſengi olei añ.lib.j.gallaꝝ nõ perforatarum ariſt añ.vnc.j.ammoniaci vnc.j.minuti thuris vnc.ij. fiat ex eis linimẽtum ſup ignẽ et moueatur cum raꝺ.canne.

¶ De curatione fiſtulaꝝ et corioꝝ que nõ ꝯglutinãtur. Ca.II.

IN fiſtulis ꝯo et eaꝝ iudicijs ⁊ ſpẽb⁹ ipaꝝ iã eſt dictũ qꝺ dictuʒ eſt. ¶ Uerũ qꝺ neceſſariũ eſt de regimine curſus vir⁹ ⁊ humiditatũ corruptaꝝ ab eis cum preparatione aut ꝑforatione iã declarauimus iterum in locis ante hunc locum. ¶ Curatio aũt ꝓpria fiſtulis diuerſificatur iterum. Fiſtule eñ aut ſunt recentes currẽtes: aut ſunt antique quaꝝ ꝯcauitates iã ꝓfundate ſunt in carne vehemẽter et iſte q̃dẽ ſunt difficilis curatiõis. nã illud qꝺ neceſſariuʒ eſt in hoc eſt acceptio illi⁹ ꝯcauitatis totius cum inciſione eradicãte ex lateribus cum nouacula: aut alijs: aut per cauteriũ cum igne: aut cũ medicamine: et illud eſt paruum et inquietum et ꝓprie qñ eſt in vicinitate nerui aut mẽbri ſublimis: ⁊ fortaſſe eger eſt decliuior ad hoc: vt remaneat illud cum eo ⁊ toleret illud q̃ꝫ vt patiatur eius curã. ¶ Et fortaſſe eſt poſſibile vt exiccetur et corrodatur eius caro vnctuoſa fraudulenta intra ipſam et exiccetur reſiduum carnis eius mortue et ꝯſolidetur ⁊ remaneat quieta ſpacio longo preter ꝙ ſit adhuc cõſolidata integre. ¶ Et qui vult illud opꝫ vt mũdificet fiſtulã a carne fraudulẽta vnctuoſa que eſt in ea: deinde impleat eã medicinis exiccatiuis et dimittat eã cum diſpoſitione exiccationis eius: qñ ipa remanet dum nõ cadit timor in repletione aut humiditate ꝯplexiõis aut aduentu aque: aut ſitu iacendi ſuper eam doloroſo: aut offenſione: aut ꝟberatiõe: aut tuſſi: aut tremore. ¶ De curatiõe ꝯo eradicationis ei⁹ et ipi⁹ euulſiõis ſcias ꝙ cũ ipa eſt fraudulẽta putrida antiqua nõ eſt medicamẽ niſi abſciſſio cum aduſtiõe: aut cauteriʒare eã igne ſm ꝙ oſtẽdimus cum perforatione meatus tortuoſi inter meatus eius vt ſciatur intentio cauterij et penetratio cum cautela intentionis eius donec coquat vel cauteriʒet et abſcindatur. ¶ Et cauterium cum medicinis acutis eſt ſicut ſunt ſal ammoniacum et arſenicum et ſulfur et flos eris et argẽtum viuum eſt de ſumma eorum extingaẽ arg.viuũ ⁊ miſceaẽ cũ tãto limature ferri q̃tũ ipi ẽ ⁊ alkali q̃tũ eſt ei⁹ medietas ⁊ calcis q̃tũ eſt ei⁹ medietas ⁊ ſublimeẽ i aluchel aut ꝑfoceẽ in kimina ſm ꝙ ſciunt q̃ occupati ſunt cũ hoc ca. et ſublimetur ſicut ſal. Cũ ergo ponitẽ ex eo ſup fiſtulã inflãmatur ⁊ aſſaẽ ⁊ ſe

parat a carne qđ recipit cũ forcipib⁹ extrahatur. ¶ Et aſſiduetur cibatio inebri ex butyro vna hora poſt aliã vt quieſcat dolor: deinde curet curatiõe vlcex. ¶ De fiſtulis xo q̃ eſt recẽs currẽs opʒ vt abluatur cũ medicinis fortibus ſicut kitrã z aq̃ cinerum: z aq̃ maris z ſicut ſalſa z aqua ſaponis permixtis cum ea arſenico z ſale ammoniaco z aqua ſublimata et calcucecaumenon z ſale ammoniaco ſicco z ex ſanſuco nõ currẽte z aqua in qua decoquũtur alcbali et calx corticũ ouox z calx. Cũ ergo mũdificata fuerit: ponat ſup eam medicamẽ de cberua. ¶ Et emplaſtrũ de arſenico reiterato in medicinis algarab eſt mirabilis iuuamẽti. ¶ Et medicamẽ Sal. alcartuſin: z medicine cõpoſite ex dragagãto et calcodis z ereviſtor flore eris z q̃ ſunt ſil'ia il lis z ex cẽtaurea et farina borobi et yreos et ſuructas. ¶ Et iã experta eſt radix ſcolopendrie: nã ipſa cũ fiſtula impletur ex ea ſanat ipaʒ ¶ Et ſimiliter cũ fiſtula impletur ex elleboro iterũ z dimittit trib⁹ diebus ſanat ipam: et ſimiliter alſenij: z ſimiliter ſucc⁹ cucumeris agreſtis cũ glutino albotin: aut ſucc⁹ radicis almaroth: aut floseris: aut ammoniacũ z calcadis et dragantum et colcotar et gummi cũ aceto ¶ Aut ſumatur vrina infantiũ z ſine ceſſatiõe terat in mortario plũbeo donec inſpiſſetur z exiccet et adminiſtretur. ¶ Medicamen quo vtunt illi de alexandria: oppoponaci dragãti aſſari et colcotar et floris eris et aluminis omniũ añ. pars. j. cantaridax pars. v. fiat puluis aut emplaſtrum: aut aggregetur cum aceto in quo decocte ſunt cantarides: et fortaſſe ponitur cum eo mel. ¶ Et iterum ſumantur aloes et flos eris et merda ſengi et cortices ouorum calcinati quod eſt eis fortius plurimum et ꝯmiſceãtur. ¶ Et iterũ medicine fortes quas diximus in ca. eox que ſunt difficilis ꝯſolidatiõis. ¶ Et cũ apparet caro bona: adminiſtra ꝯglutinãtia faciẽtia naſci carnẽ: z quãdo eſt ꝑpe eã os corruptum: tũc opʒ vt rectificet et curetur curatiõe ſua: et cum vides humiditates virulentas minorari aut ſanioſas redire: tunc iam curatio confert.

¶ De carne addita ſuper vulnera. Ca. 12.

IN curatiõe illius ſunt neceſſarie medicine abſterſiue et exiccatiue: et quãto magis ſunt minoris mordicationis tãto ſunt meliores. ¶ Et oportet vt non expectetur hic de adiutorio nature quod expectatur in naſcentia carnis: naſcentia enim carnis eſt opus nature: z omne quod natura naſci nõ facit ſiue ſit cũ adiutorio medicine aut abſq; eius auxilio eſt ꝯtrarium operationi nature: propter illđ igit opʒ vt ſit plurimũ ſuſtẽtationis ſup medicinã. ¶ Et ſcias ꝙ trociſci facti ad hoc non ꝯferunt illi qđ ex ea antiquum eſt: immo recenti. Quod ſi ex eis fuerit aliquid neceſſarium: tunc oportebit vt in faciendo trociſcos ſit ꝯſeruatio: et reponãtur in loco quem non corrũpat aer: et iã laudate ſunt ad hoc feces aceti: ſed illud non eſt apud me penitus ſanum: et facere eos trociſcos et formas ſimiles auellanis eſt magis conſeruãs virtutem. ¶ Quod vero dicitur ꝙ ipſa in

diget vt imbibatur aq̄ calida de arſenico ⁊ alijs eſt illō qō ꝑparat eā ad reſolutionē virtutis:⁊ adiuuat aerem corrumpētē eam. ¶ Et medicamē q̄dē quod eſt groſſius ⁊ fixioris virtutis eſt magis iuuatiuū in hoc capitulo nō ex parte virtutis quoniā fortaſſe ſubtile eſt forti⁹:ſed ꝓpterea ꝙ paſſio ei⁹ ex aere ⁊ humorib⁹ ꝯmixtis ē minor ⁊ fixio ei⁹ cū diſpoſitiōe ſua eſt maior. ¶ Et iſte medicine ſunt ſicut cortices eris et oſtraca aduſta ⁊ due ſpecies eritiorum aduſtorum cum carnibus ſuis verum eritij remanent et conſtringunt carnem pluſquam oporteat. ¶ Et fortius de illis que numerauimus eſt flos lapidis nominati eſie:⁊ fortius eo eſt ſcorie et glutinum auri ⁊ colcotar:⁊ dragātū aduſtio minorat virtutem eorum:⁊ eſt mordicationis ſimilis:⁊ addit eorū ſubtiliationē:⁊ flos eris eſt fortis ⁊ nō eſt ſicut ziniar ⁊ ꝓprie factū ex corticib⁹ eris. ¶ Et ex eis q̄ corrodūt carnē additā eſt vt ſumanť alkali ⁊ calx:nō extincta ⁊ dimittātur in ſexcuplo ſui aq̄ in ſole ſeptē dieb⁹ ⁊ moueanť oī hora donec ingroſſenť ⁊ fiant ſicut lutū:⁊ fiāt ex eis trociſci ⁊ adminiſtrētur:et ſil'r trociſcus fiet lic⁹. ¶ Et vnguentū viride eſt mirabile ⁊ viride factū cuȝ ſale gēma:⁊ vnguētum qō noīať aleſcorexerin corrodit carneȝ ſine mordicatiōe ⁊ medicamē dudume ⁊ medicamē dianor:⁊ medicamē factū ex corticib⁹ eris ⁊ minuti thuris ꝯueniēs carni male:⁊ accipit hūiditatē ſicut cottū:⁊ oēs medicīe fctē ad hoc vt mittanť in naſuȝ.

¶ De regimine vlcerū diſruptoꝝ poſt ꝯſolidationē. Cap. 13.

Curatio poſt eorū diſruptionē eſt vt accipiať caro mala:⁊ os q̄dem ſequitur eam:deinde occuperis in deſiccatione eius ſecūdum quod ſcis. ¶ Et extrahentia oſſa fortaſſe ſunt cum medicinis attractiuis ſicut ſunt folia papaueris nigri emplaſtrata cum folijs fici ⁊ ſauich:aut ſemen iuſquiani albi et calcadis equalibus partibus emplaſtrata.

¶ De eradicatiōe veſtigiorū vlcerū ⁊ vulnerū. Cap. 14.

Indiget eradicatio veſtigioꝝ vlcerū ⁊ vulnerū medicinis abſterſiuis fortis abſterſiōis mūdificatiuis ⁊ ſint ꝟtutes earū ꝓprie ꝟtuti ei⁹ qō abſtergūt:ꝗ cureť forte cū forti:⁊ qō eſt min⁹ eo cū eo qō eſt min⁹ eo. ¶ Medicine aūt mūdificatiue fortiū virtutū ſunt ꝟbi grā. vt ſumať ſquama ferri cū lacca:⁊ trifera ⁊ liniať deſuꝑ calx et mel aut ſucc⁹ calamenti ⁊ albugo oui ⁊ arſenicum ⁊ lapis pipis. ¶ Medicine aūt leues lenibus ſunt ſicut fabe et farina ciceris et ſemen raphani et lutum molle rarum ⁊ cortices melonis. Et adeps aſini eſt bona valde ⁊ ꝓprie qn̄ aſſocianť ei q̄dā ꝑdicta. ¶ Veſtigia aūt vlceratiōis aut ꝟberatiōis abſterſio cū oleo de lilio delet velociter. ¶ Ampli⁹ trociſci quos ego dicā in capitulo decorationis.

¶ Tractatus Quartus de ſolutione ꝯtinuitatis neruorum et quod non pendet cum reſtauratione de ſo-

lutione continuitatis neruorum.

¶ De vulnerib⁹ neruorum ꝛ que currũt curſu eorum. Cap. primum.

NEruis ꝑꝑ vehemẽtiã ſenſus eorũ ꝛ ꝯtinuitatẽ ſuã cũ cerebro accidũt ex vulnerib⁹ dolores vehemẽtes valde ꝛ leſiones valde magne ſicut ſpaſm⁹: ꝛ ꝑmixtio rõnis: ꝛ multotiẽs ꝑducũt ad ſpaſmũ abſq; anteceſſiõe leſiõis praue: ꝛ nõ fit ĩ eis excuſatio q̃n illic ſit apoſtema magnũ abſq; dolore magno: ꝛ faciliores eo꞉ diſpoſitiões ſunt febres: ꝛ apoſtemata multa apparẽt in alijs locis q̃ in vulneribus: ꝛ ſitis: ꝛ vigilie ꝛ deſiccatio lingue ꝛ ꝓprie q̃n accidit illic apoſtema. ¶ Et ſilr̃ eſt diſpoſitio vulnerũ chordarũ lacerto꞉ ꝛ ꝓprie in latere capitis earũ. ¶ Et q̃n apoſtemant nerui ꝛ que ſunt eis ſimilia aut aduenit eis frigus ſpaſmãtur: et ſi aduenit eis putrefactio corrũpitur mẽbrũ et augmẽtat. ¶ Et putrefactio q̃dẽ feſtinat ad eos q̃m ipſi ſunt creati ex humiditate quã ꝯgelauit et coagulauit frig⁹ et ad hmõi q̃dẽ ꝑperat putrefactio ex humiditate et ex caliditate humida et decoquit in eo. ¶ Et ſilr̃ aq̃ q̃dẽ frigide nocent ex parte ſpaſmi et calide ex hoc q̃ putrefaciũt: et ſimiliter oleũ: verũ oleũ q̃n q̃ eſt neceſſariũ. ſ. illud qḋ eſt calefactũ ꝓpter neceſſitatẽ ſedãdi dolorẽ. aut ꝓpter ſubtiliãdas medicinas et facere eas currere ꝛ ſunt medicine reſiſtentes q̃litati humectãti: ꝛ pũgentes ſole q̃nq; ꝓficiũt hãc opationẽ. ¶ Et q̃nq; q̃ ex eis vulnerat⁹ eſt apoſtemat etiã: ꝛ eſt ei⁹ opatio tardior: ꝛ ſimiliter ei⁹ maturatio et curationis ſuſceptio eſt tardior. ¶ Et q̃nq; vlcerant nerui ꝛ ſunt vlcera tardioris ꝯſolidatiõis ꝛ tardioris maturatiõis. ¶ Et oẽ vuln⁹ qḋ fit in neruis aut eſt punctura aut ſciſſio. Et fiſſura q̃dem aut fit cũ detectiõe nerui aut ſine ei⁹ detectiõe. ¶ Et illḋ q̃dẽ aut fit ĩ lõgitudine: aut latitudine: et vulnera q̃dẽ cadẽtia ſm̃ lõgitudinẽ in neruis ſaluiora ſunt cadẽtib⁹ in latitudine: ꝛ vill⁹ eĩn ſan⁹ ledit ex vicinitate ĩciſi ꝛ nocet ꝑ ipſũ ꝛ nocet cerebro: ꝛ facit accidere ſpaſmũ ꝛ egritudines magnas ¶ Et fit iterũ multotiẽs neceſſariũ tũc abſcidere vulneratũ ꝛ pũctũ cũ totalitate: ꝛ ꝑuenit ex eo q̃es ꝛ ſeparãt accidẽtia mala. ¶ Et vulnera q̃dẽ in pãniculis ſunt leuiora eis q̃ ſunt in chordis nedũ eis q̃ ſunt in neruis: ꝛ tu q̃dẽ ſcis pãniculũ cũ teſtimonio: ꝛ fortaſſe ſciuiſti eũ ex anathomia. ¶ Et ſi pãnicul⁹ apoſtemat nõ videt in eo ĩceſſus villo꞉ in lõgitudine: ꝛ in chorda pãniculari videt ĩceſſ⁹ pãniculorũ in longitudine: ꝛ chorda eſt dura valde et nõ eſt pãnicularis in ei⁹ duritie: ꝛ pannicul⁹ ſuffert ſuturã. ¶ Et in vulnerib⁹ ꝛ diſruptiõib⁹ que aduenĩũt ligamentis naſcentibus ex oſſe ad os nõ eſt malum ꝛ ſufferunt vehementiorem curam: ꝛ nõ timet ex abſciſſione neruorũ illud qḋ timetur de eorum conquaſſatione: ꝛ de inciſione partis eo꞉ in latitudine q̃uis membrum contrahatur.

¶ De canone curationis ſolutiōis ꝯtinuitatis neruoꝝ. Cap. 2.

Medicamen vulnerū neruorū eſt illud qđ eſt calidū ſiccū ſubtilium partiū equalis caliditatis: ita vt nō mordicet ⁊ ſit eius exiccatio vehemēs valde cū attractiōe nō cum ſtipticitate omnino. ¶ Et oē in quo eſt caliditas ſubtilis cū exiccatiōe vehemēti ſubtilis ſubſtātie nō euacuaꝛ ab attractiōe. ¶ Et caueaꝛ ſtipticū in eis ⁊ ꝓprie in principio rei niſi ſit cū abſterſiōe ſicut es vſtū ⁊ ſcoria eris: ⁊ qđ eſt hui⁹ generis ſubſtātie: ſubtilia ipm cum trituratiōe in aceto in quo nō eſt ſtipticitas: ⁊ qñqꝫ timeꝛ ex aceto ⁊ ſubtiliatiōe eius ꝓceſſio caliditatis ſubtilis in re ſpiſſa: et ſi neceſſaria eſt fortis caliditas: qñqꝫ tūc neceſſaria eſt vt nō ſit profundās tm̄: ſꝫ vt frāgatur et declinetur cū ea ex eo qđ ei admiſceatur ad q̄litatē vt calefaciat cū mēſura ⁊ excitet cū fortitudine. ¶ Et ſi fuerit neru⁹ detect⁹ nō ſufficit aliq̄d cui ſit acuitas oīno ⁊ eſt nocumētū illi⁹ cū eo magnū: ⁊ ſilr ſi inuenerit medicamē aut pannū qđ adminiſtratur ſup vuln⁹ cui obuiat dum eſt frigidum actu: tunc leſio nerui ab eo eſt vehemens. ¶ Et quando accidūt vulnera in neruis: tūc nō opꝫ vt ꝓperēt ad incarnationē ſꝫ qđ opꝫ vt incipiaꝛ a ſedatiōe doloris vaporādo cū pānis calidis ⁊ cū oleis calidis: ⁊ cū oleo omphacino ꝓprie qm̄ in ipſo eſt ſtipticitas q̄dā ⁊ cū adipib⁹ iteꝝ: ⁊ ſit eoꝝ calefactio ſupra tepidū propter frigida: et ſilr ſit tua intētio in ſedatiōe apātis. ¶ Et de illis q̄ adminiſtrātur etiā tunc ſūt emplaſtra facta cū ſirupo acetoſo ⁊ cū aqua cineris. ¶ Et ex cibis ⁊ potib⁹ ſicut farina fabarū ⁊ hordei et ciceris ⁊ lupini amari et ſauic ordei et aliis: imo iſta iteꝝ adminiſtrātur āteqꝫ apoſtemētur: et qñqꝫ ꝯfert adminiſtrare illđ qđ ē leue. ¶ Cū ergo fit in eis illđ et accidit ſecuritas ex ſupfluitatib⁹ q̄ effūdūt per illud qđ adminiſtratur de flobothōia ⁊ euacuatiōe: tūc incarna: ⁊ nō ſedes dolorē eoꝝ cū aq̄ calida oīno: imo cū oleo ſubtiliū partiuꝫ in quo nō eſt ſtipticitas calida vſqꝫ ad terminuꝫ nō ſupfluū calidū ei ſupflue et frigidū nō ꝯueniūt ei. ¶ Et multotiēs q̄ d ēꝯtigit ꝙ vuln⁹ iā appropinquat ſanitati et nocet ei frig⁹ et fit vehemēs dolor ⁊ redit leſio: quare fit neceſſariū vt ſuccurratur ſtati cūꝫ ſedatiōe ⁊ cuꝫ oleis calefactis embrocādo cū eis. ¶ Qđ ſi neru⁹ ille fuerit diſcooꝑtus ⁊ fuerit inciſio in longitudine: tūc ſtude vt cooperias ipꝫ carne ⁊ pone ſup ipm medicinas pūgitiuas quas dixim⁹. Et ſtrige ipm cū pannis lōgis ſtrictura colligente ⁊ aggregāte ſemp rem magnā loci ſani. ¶ Si aūt diſrūpaꝛ in latitudine tunc neceſſariū ē ſuere ipꝫ ⁊ ſi non nō ꝯglutinaꝛ. ¶ Et ſi qñ properat res et times putrefactionē ſuccurre quātum tibi eſt poſſibile. ¶ Qđ ſi apemeꝛ ⁊ aduėniat frig⁹: ꝓueniet ei ſpaſm⁹: et putrefactio ꝯtrahit mēbꝛū: quapropter nō opꝫ vt incarneꝛ caput vulneris neqꝫ colligaꝛ niſi poſt ſanitatē. ¶ Cū ergo eſt in eo ſtrictura amplieꝛ: qm̄ illđ perducit ad putrefactionē vulneꝝ per illđ qđ aggregaꝛ in eis de viru et aliis: et cū hoc dolor fit vehemēs quare nō opꝫ vt incarneꝛ oīno niſi poſtqꝫ exiccaꝛ

exiccatione decenti: et ſecuritas fit ex omni a parte et putrefactiõe. Et propter illud oportet vt ſoluatur ſtrictura ſuper medicamẽ vt feſtinetur ex alio. Et fortaſſe ſoluit in die: aut in nocte bis: aut ter. Et fortaſſe eſt neceſſariũ vt facias illud iterũ in nocte illi⁹ diei: aut die illi⁹ noctis ſi fuerit in longitudine: ꝛ proprie qñ illic eſt mordicatio⁹. Qđ ſi nõ fuerit: tũc neceſſitas illi⁹ erit minor ꝛ ſufficiet bis facere illud mane et veſpere. ¶ Et opꝫ vt obſerues in medicinis eorũ ne calefaciant vltra ꝙ ſit neceſſe: neqꝫ abbreuiet in calefactiõe neceſſaria: et ſiſr in abſterſiõe et exiccatiõe et in ɔtrario vtriuſqꝫ. Cũ ergo videris qđ iã calefactũ eſt: tũc infrigida ipm.ſ.mẽbrũ cũ mẽſura q̃ minuat additionẽ ab eo qđ eſt neceſſariũ. ¶ Et qñqꝫ experiũtur cerata facta cũ euforbio ſup crus hominis ſam ſimilis infirmo in ɔplexione ſua ꝛ ipſius forma: et ɔſideratur an ſuperfluant in calefactione eius: an non calefaciãt ipm in aliquo de quo ſit curãdũ: aut calefaciãt ipm calefactiõe tp̃ata: ꝛ tũc ſm illã quãtitatẽ: poſtea adminiſtrãtur ſup infirmum: et experiũtur ſup ipm ſcđo. verꝫ vt experiãtur ſup aliũ de illis q̃ ſimilant ei in primis eſt melius vt nõ ſit neceſſaria in experiẽtia eoꝝ ſup ipꝫ alteratio plurima. ¶ Et cũ hoc toto cũ neru⁹ eſt diſcoopt⁹ et vuln⁹ amplũ valde: nõ ſuffert aliq̃d valde calidũ ſicut euforbiũ ꝛ ſulfur et eis ſimilia: imo indiget medicamine qđ eſt ſicut tutia ꝛ iteꝝ medicamine facto ex calce abluta ablutiõe vltima in hora vna. ¶ Et opꝫ vt ſit oleum qđ adminiſtratur in ceratis ei⁹ ꝛ ei⁹ linimentis ſicut oleũ ro. et myrtinũ qđ non tetigit ſal et glutinũ iteꝝ qñ adminiſtrat in iſtis medicinis opꝫ vt ſit ablutũ: ꝛ mel iterũ opꝫ vt ſit ablutũ et tutia opꝫ vt ſit abluta: ꝛ non oportet omnino vt ſit in eis de acuitate et mordicatione. Et ſi fuerit in eis ſtipticitas parua in curatione diſcooperti licet cum virtute reſoluẽte ſine mordicatione: ꝛ proprie quãdo infirmus eſt debilis ɔplexiõis. ¶ Mẽbra itaqꝫ digniora elõgari a frigido ꝛ aquoſitate et vẽtoſitate vel vnctuoſitate ꝛ eis ſiſib⁹ ſunt cũ ſunt diſcooperta: nõ eñi eſt eoꝝ nocumentũ in diſcooperto cui obuiat et qđ ledũt: ſicut eſt eoꝝ nocumentũ in eo cui nõ obuiat niſi parum et nõ obuiat niſi ei qđ ɔtinet ipm: ꝛ ipſum ſequit: ꝛ ſi nõ fuerit excuſatio tũc ſm ꝙ diximus. ¶ Qđ ſi fuerit illic virt⁹ aliqua in creatiõe: nõ erit malum ſi adminiſtres trociſcos de colcotar ꝛ trociſcos andronij ꝛ praſſiũ cũ vino cocto aut cũ oleo. in hyeme quidẽ cũ oleo ſubtili: ſꝫ in eſtate cũ oleo roſ. ꝛ thus et glutinũ albotin ꝛ albexard cũ quãtitate minore ꝙ de medicinis diſcooperti. ¶ Et de eo qđ rectũ eſt qualiacũqꝫ ſint vulnera eſt vt ponat ſuper medicamen methabazalenis infuſus in oleo: ꝛ ſicut neruus diſcoopertus eſt dignior alijs neruis vt alleuiatio fiat in eo: ſimiliter ligamẽta q̃ naſcũtur inter oſſa ſunt figura ꝛ dignioꝝ vt operetur ſup ea cũ medicamine forti. Ligamẽta aũt q̃ cõtinuãtur cum lacertis ſunt inter vtraſqꝫ res.

¶ Et de vulneribus a quibus neceſſe eſt magis elongare aquam eſt

vulnus nerui: ꝛ ſilr frig⁹ q̄uis minoꝛ ē: tñ eſt de rebus nocibilioꝛi⁊bus ei: ꝛ oleū iterū noceт: ꝛ nō eſt neceſſariū niſi apō ſedatione dolorís calidū. Et non opꝫ vt abluat vuln⁹ neq̄ cuꝫ aq̄: neq̄ cuꝫ oleo immo ſollicitus ſis vt abſtergas humiditatē cuꝫ pānis aut lana in fine lenitatis neq̄ etiā cum vino cocto niſi ſis ſecur⁹ a nocumēto humiditatis ei⁹. Et qñ exigit aliq̄ egritudinū vt ſup ipſaꝫ ponat: ꝛ ꝓprie ſup illō qō eſt diſcoopertum oleūꝫ: tūc opꝫ vt trāſeat ſup ipſum in primis vinuꝫ coctuꝫ: deinde oleum. ¶ Inquit Gal. Accidit cuidā hoi punctura cum ferro minuti capitis ꝛ diſrupta ē cutis ꝛ ↄtinuata ē quibuſdā neruis man⁹ ei⁹: medic⁹ ergo poſuit emplaſtrum qō iā expert⁹ fuerat in incarnatiōe vulnerū magnoꝝ in carne: quare apatus eſt loc⁹. Et poſtq̄ apat⁹ fuit: poſuit deſup medicinas mollificātes ſicut emplaſtruꝫ de farina tritici ꝛ aq̄ ꝛ oleo q̄re putrefacta eſt man⁹ hois ꝛ moꝛtu⁹ eſt. Et qñ accidit ſpaſm⁹ ex vlcerib⁹ in eis tūc de eo qō neceſſariū ē ſi iā ſtricta fuerit ſciſſura cutis eſt vt aperiatur ꝛ adminiſtrētur medicine ↄferētes illis vlceribus exiccātes ea ſubtiles valde. Et vt ſit ſollicitudo in hoc vt ꝑueniat ad ꝓfundū Et qñ eſt vulneris diſruptio ꝛ pūctura ꝛ nō eſt apa: tūc curatio eſt curatio localis. Et opꝫ vt ſit foꝛtioꝛis caliditatis ꝛ foꝛtioꝛis exiccationis q̄ꝫ illō qō adminiſtratur ſup ſciſſurā qm̄ illō penetrat ad egritudinē facilius. Et opꝫ vt ſit regimē vulnerati in neruis ſubtile: ꝛ vt ſit in vltimo ſubtiliationis. Et cum doloꝛ facit accidere apoſtema tunc neceſſariū eſt dare cibum ꝛ ꝓpꝛie quādo vulnera ſunt in latitudine: nam neceſſaria eſt flobothomia vene ſine ſollicitudine ꝛ ſine timoꝛe ſincopis: verbi gratia: ꝛ opꝫ vt ſit ſtratus eius humidus. Et obſerues mēbꝛa pꝛopinqua vulnerib⁹ cū inunctione ꝛ ſimiliter caput eius ꝛ collum ꝛ ſub aſcellas ipſius cum inunctione ſi fuerit vulnus in ſuperioꝛibus: ꝛ ſilr pectinē ꝛ inguina: ꝛ ꝓpꝛie ſi fuerit vuln⁹ in inferioꝛibus ꝛ partibus cruris.

¶ De medicinis vulnerū neruoꝝ ꝛ vlcerū ipſoꝛum. Ca. 3.

Glutinum albotin eſt de melioꝛibus medicinis vulnerū neruorum: verum illis q̄ ſunt ſicut infantes ꝛ mulieres ꝛ cui⁹ ↄplexio eſt vehemētis humiditatis ſufficit qō eſt ſicut glutinū albotin ſoluꝫ pulueriꝫatum cū pauco oleo qō ipſum leniat ꝛ viſcoſum faciat ſi fuerit ſiccū ꝛ reſina loco eius. In illo autem cuius ↄplexio eſt ſiccioꝛ ꝛ caro durioꝛ: opꝫ vt miſceatur cū eo eufoꝛbiū ꝛ quod eſt ei ſimile aut vetus aut recens aut parum aut multum ſm complexionē coꝛpoꝛis ꝛ eius calefactionem. Et ſit ſumma eius quod datur de foꝛti recēti. xij. pars kerat: aut de glutino albotin aut ei ſili iſit tertia ꝑs kerat aut ei⁹ cum quo miſcetur. Et quandoq̄ admiſcetur ei pꝛeter eufoꝛbium de lacte titimali qm̄ eſt mirabile: ꝛ de aſſa ꝛ de ſerapino et de oppoponaco: et quod eſt debilius. ſ. baurach ꝛ ſpuma eius: ꝛ ſulfur calefactū cū oleo ſm q̄ntitatē ſoꝛditiei balnei: ꝛ flos lapidis aſſ⁹: ꝛ omne attractiuū humiditatū ad exterioꝛa ꝛ dꝛagantum iterū: et

cinis purgationis eris ⁊ ꝯglutinatio auri. Et fortaſſe non reperit in principijs vulnerum neruoꝝ niſi fermentũ ⁊ adminiſtratur ⁊ confert eis: ⁊ attrabit ex profundo attractione bona. ¶ Et multotiẽs iuuatur cũ sorditie vaſorũ apũ cũ non eſt preſens euforbiũ: aut farina lolij cum aqua cineris emplaſtrata: ⁊ adminiſtratio glutini albotin eſt melior rescũ qua incipitur: ⁊ poſt ipſum ſicut emplaſtrũ basilicon ꝯfortatũ cũ eo cum quo opꝫ vt ꝯfortetur de illis q̃ dicta ſunt Et fortaſſe permiſcet cũ ceratis ⁊ calefacit ea: ⁊ opꝫ vt ſit ablutum. Et quod eo melius eſt: eſt illđ qđ eſt ablutũ cũ aqua marisin ſole calido ⁊ quãto plus abluitur: ſit magisiuuatiuũ. Et de medicinis bonis eſt medicamẽ Gal.cõpoſitũ ex cera ⁊ euforbio ⁊ pice ⁊ oleo groſſo ⁊ de vnoquoqꝫ ſit parsmedia: ⁊ de oleo pars vna: ⁊ oleũ balſami cũ ſubtilitate ſua non eſt multe calefactionis: dico ꝓpter velocitatem ſue reſolutionis. ¶ Et cũ vulnera fuerit gauziratũ aut pũctura ⁊ nõ aſſociat eis apa neqꝫ putrefactio: tũc opꝫ vt adminiſtret emplaſtrũ cũ euforbio aut fimo colũbino ponat i corpore ſubtiliore euforbium ⁊ i ſpiſſiore fimus colũbinus: ⁊ adde ⁊ minue ſm qđ vides de diſpoſitione corporis ⁊ eius forma: ⁊ dilata ſi ſunt ſtricta. Et ſcias ꝙ medicamẽ qđ neceſſariũ eſt in gauzi neceſſariũ eſt vt ſit forti⁹ eo quod eſt neceſſariũ in ſciſſione. ¶ Et cũ accidit in vulneribus putrefactio tũc ſerapinũ eſt bonũ ⁊ farina borobi veꝝ cũ accidũt apata: tũc farina ordei ⁊ farina fabarũ ⁊ farina borobi iteꝝ q̃ iaꝫ decocte ſunt cum aqua cineris aut aqua pura in qua ſit virtus ſerapini. ¶ Et cũ vides vulnera ad ſanitatem peruenire non timeas tũc adminiſtrare deſuper vinũ coctuꝫ: opꝫ ergo vt adminiſtresmedicinas infuſas in eo: deinde calefac ipſum: ⁊ accipe ipſum cũ pannis infuſis ⁊ ſtringe deſuper.

¶ De apoſtematibus que accidũt neruis vulneratis. Ca.4.

Iam ſcit ex eis q̃ premiſimus ⁊ ſcire fecimusex canone curationis neruoꝝ quis ſit mod⁹ curatiõis apatũ: q̃ accidũt eis cuꝫ vulnerant: ⁊ opꝫ vt iterem⁹ illđ explanãdo. Dico ergo illđ qđ Gal. dixit in libro catagenis. ¶ Inquit. Cũ accidit in vulnerib⁹ neruoꝝ ⁊ mẽbroꝝneruoſorum flegmõ: ⁊ flegmõ eſt fortis inflamãs valde: tũc opꝫ vt adminiſtrẽtur in curatione ei⁹ medicine facte cũ aceto ⁊ lapidib⁹ mineralib⁹ quas dixit: ⁊ plurimũ eoꝝ eſt in tractatu ſecundo catagenis: quaꝝ vna hec eſt. ℞.calcadis.ʒ.ſ. ⁊ quartã: ⁊ dragan ti.ʒ.ix. ⁊.ʒ ⁊ quartã ⁊ ſcorie plũbi.℥.ij.⁊.ʒ.ij.ʒ ⁊ corticũ thuris.℥.ſ.ʒ. bezard.℥.ſ. ⁊ cere.℥.vij. ⁊ olei.℥.ix. ⁊ aceti fortis lib.ij. ⁊ quartam: terãtur medicine ſicce ⁊ infundant cũ aceto.x.diebus ⁊ ſoluantur ea q̃ ſoluunt ⁊ infrigidẽtur: ⁊ miſceant oĩa in olla ⁊ miſceant motu exquiſitiſſimo donec equẽtur: et opꝫ vt diſtillet ſuper membrũ infirmũ ex oleo bis ãt ter in die. Et cũ ponitur hoc medicamẽ deſuꝑ opꝫ vt ponat ſuꝑ ipſum deforis lana iã infuſa in aceto ⁊ oleo calefactis equali caliditate. Nam non eſt aliquid nocibilius omnino neruis infir-

inis neq; deterius ſuper eos q̄ illud qḋ eſt frigidum. Qḋ ſi neceſſariū ſit emplaſtrare iſta membra in diſpoſitione emplaſtro facto cū aceto ⁊ melle ⁊ cinere: tūc oportet vt emplaſtrum ſit coctū: ⁊ vt ſit farina eius farina borobi. Si autē non fuerit tibi preſens tunc adminiſtra farinam fabarum aut ordei.

❡ De attritione neruorū ⁊ eorum torſione. Ca. 5.

Cum neruis aduenit attritio tūc ſi nō fuerint cū eo vulnera neq; apa̅ta ad hoc curet̄ cū eo qḋ ſedat dolorē: ⁊ ſil'r quando accidit apa̅ tūc nō cures ipſum cū eo qḋ rūpit ſicut aqua cineris et ſimilia: immo cura ipſum cū ſedātibus dolorē. Et ſil'r op; vt embrocetur membrū cū oleo calefacto embrocatiōe ꝯtinua: ⁊ ſint in virtute illius olei mollificatio ⁊ reſolutio. Et de oleis bonis in hoc eſt anetinū ⁊ oleū de alacboen ⁊ oleū de ruta: et ſil'r emplaſtra ꝯuenientia ad illud. Et ſimiliter maluauiſc⁹ eſt mirabilis cū terit̄ ⁊ ponitur ſuper neruos tritos. Et caro vereneriarum eſt mirabilis: ⁊ fortaſſe curat̄ cū cepa bis cocta. Quod ſi fuerit illic apa̅ tunc regimē in ſedatione apa̅tis eius eſt vt adminiſtret̄ deſuper ꝯgelatū vue cum vino ⁊ pauco aceto ⁊ oleo cū quātitate ꝯueniente; ⁊ calefiat cum equalitate et ſubmergatur lana ſordida ⁊ ꝓprie lana yſopi: et ponatur deſuper: et ſi fuerit hec leſio in iuncturis tūc illic eſt meli⁹ vt ſedetur dolor: ⁊ ponat̄ medicamē forti⁹: et ꝯpoſitū cū eo qḋ maturat et reſoluit ſed cū ſtipticitate tēperata: ⁊ opponat̄ ꝑ id apa̅ti et non addat in eo: ⁊ ꝯſidera in dolore et apa̅te: et intēde ad id ex eis qḋ ē vehemētioris intētionis: et qn̄ nō eſt dolor tunc ꝓfora et adminiſtra id qḋ eſt forte ſicut aq̄ cineris et acetū et vinū item. Et qn̄ apa̅ iā prolōgatū eſt tūc ꝯforta medicamē factū cū aqua cineris ⁊ quod ſit cū forditie balnei. Quod ſi fuerint illic in cute vulnera: etiam tunc neceſſaria ſunt illa in quibus ſunt exiccatio fortis ⁊ aggregatio et ſtrictura q̄b⁹ colligātur ꝑtes ſicut farina fabarū et acetum et mel et ē medicamē bonū. Et ſi vis vt ſit fortioris exiccatiōis pone in eo farinā borobi: et ſi adeſt voluntas vt ſit forti⁹ item ponat̄ in ipſo radix lilij. Et ſi fuerint vulnera taliter vt nō curet̄ de eis tunc curentur nerui cū eo qḋ prohibet apoſtemationē neruorū: ⁊ non ſit occupatio cū eis ⁊ caro oſtrearū eſt mirabilis: ⁊ qn̄q; curatur cū cerato ex ſale: ⁊ emplaſtrū cū olibano: ⁊ myrrha eſt cōis iuuamētij in vtriſq; diſpoſitionibus: ⁊ ſi fuerit cū vtriſq; rebus dolor clamoſus: tunc op; vt miſceatur cū medicinis pix ⁊ emplaſtret̄ cū illo calido. ❡ Et op; vt caueatur in torſione neruorū aqua ⁊ nō approximet̄ neq; calida: neq; frigida: immo adminiſtrentur olea q̄bus eſt virtus aromaticorū ſtipticorū calefacta ⁊ ſpērū quibus eſt hec diſpoſitio.

❡ De indicijs neruorū corruptorum. Ca. 6.

Quādoq; accidit fruſtis neruorū corruptio. Et eſt neceſſariū vt extrahat̄: op; ergo vt extrahat̄ extractione vene ciuilis.

❡ De neruorū duritie ⁊ eorū torſione. Ca. 7.

Hoc multotiēs accidit a verberatione: aut caſu: ꝛ qñ premit ſentitur cū eo ſtupor: ꝛ cura duritiei neruoꝝ prima eſt cura-tioni apatum duroꝝ ꝛ alroſbot: ꝛ nos diximus in tabulis medicina-rum ſingulariū ꝛ in antidotario ꝙ neceſſariū ē rememorari de me-diciniseius. Et qđ narrabim⁹ hic ſunt medicine expte: in eo de qb⁹ ſunt leues ſicut vt ſumat bdellij iudaici pond⁹.ʒ.x. ꝛ infundat in aq̄ ꝛ ſoluat in ea ꝛ cōficiatur cū eo quātum ipſ m eſt de radice maluaui ſci ꝯtriti valde ꝛ emplaſtret cū eo. Et ſilr radix lilij ꝯfecta cū ꝯgela-to vue. Et iteꝝ ammoniacū ꝛ galbanū ꝛ euforbiū aggregata cū fece olei: ꝛ iteꝝ ſumat ſemē alnaru ꝛ fiat emplaſtrū cū vino cocto: ꝛ iterū medicamē dyaqlon cū medietate ſui de ſtercore caprino ē vltimum.

¶ De rememoratione egritudinū oſſium. Ca. 8.

In oſſibus aūt accidūt egritudines ex corruptione ꝯplexiōis ꝛ ex ſolutione ſingularis ꝛ fractura ꝛ diſlocatione ꝛ putrefa-ctione ꝛ vlceratiō e ꝛ excorticatione. Et nosquidem loquemur de fra-ctura ꝛ diſlocatione que indigent reſtauratione poſt hunc locū. Il-las aūt que de eis indigēt alijs medicinis dicem⁹ hic querentes au-xilium a deo.

¶ De ventoſitate ſpine ꝛ corruptione oſſis. Ca. 9.

Ventoſitatis ſpine cauſa ſunt humores acuti penetrantes in os corrodentes ipſum: ꝛ inceſſus vētoſitatis ſpine et inceſſus doloris iuncturaꝝ veruntamē materia in dolore iuncturarū eſt in carne: ꝛ materia in vētoſitate ſpine eſt in oſſe: ꝛ ei⁹ additio corrūpit oſſis partē vnā poſt aliā. Dixerūt quidā ꝙ ſpina eſt ſpaſmus in to-to corpore propter vlcus ꝛ non affirmatur.

¶ De ſignis corruptionis oſſis. Ca. 10.

Cuȝ oſſi accidit corruptio vides carnē ſup ipſum molleſcere: ꝛ mollē fieri: ꝛ incipit in via fetoris ꝛ vir⁹. Et penetrat p eā ten-ta facillime ad os. Cumqȝ puenit ad os nō inuenit ipſuȝ lene ita vt lubricet ab eo imo adheret ei parūper ꝛ q̄ſi inuenit rē nō firmaȝ in ſeipſa imo hñtē fracturā aut putrefactionē: ꝛ fortaſſe deſtruit ꝛ le-nitur: ꝛ pprie qñ nō eſt corruptio in pncipio: nā in hora pncipij nō appet illđ cū tēta. Et qñqȝ ſignificat lubricitas ei⁹ ſupflua corru-ptionē ei⁹ ex hoc ꝙ qñ lubricat in eo tēta: in ei latere ſignificat ſe-parationē pāniculi ab eo ꝛ illđ ppter corruptionē q̄ incepit ꝛ illa q̄ īcipiet cū corrūperet caro ſupra ipȝ: ꝛ cū diſcooperueris eā ab eo: in uenies ipſum mali coloris: ꝛ multotiēs qđē antecedit ipȝ apa ꝛ cor-ruptio carnis ꝛ mēbri in primis ꝛ mors deinde venit ad ipſum.

¶ De curatione eius. Ca. 11.

Curatio corruptionis oſſis eſt eius fricatio ꝛ ipſius deſtructio ꝗt ei⁹ abſciſſio ꝛ ipſius ſerratura ſiue fit fiſtula ſiue non fit. Nā neceſſe eſt fricare ipſum ꝛ radere aut cauterizare perueniēdo ad vl-timum corruptionis eius: vt cadant cortices corrupti ꝛ remaneat ſanum. ¶ Et quandoqȝ cadunt cortices oſſiū per medicinas iteruȝ

ſicut cadũt cortices capitis ꝛ alioꝝ. ¶Et de illis ẽ medicamẽ cuiꝰ hec eſt deſcriptio. ℞. ariſtologiã ireos myrrhã aloẽ cortices plãte opoponaci cãbil aduſtũ ſcoriã eris cortices pini aggregẽt: ꝛ ẽ mirabile faciẽs cadere cortices oſſium ꝛ naſci carnẽ bona ſuꝑ ea. ¶Et ſi fuerit corruptio oſſis ꝓfundior illa: tũc neceſſe eſt ↄcauare ipſũ. Qđ ſi corruptio iã ꝑſecuta ẽ medullã nõ ẽ excuſatio qñ aſſumat̃ illđ os cũ medulla ſua. ¶Et ſi corruptio fuerit de illis quas nõ ſanat niſi abſciſſio: ꝛ ſerratura totiꝰ oſſis mẽbris: aut ꝑ̄mũ eiꝰ qđ circũdat ipſũ: tũc ſciat locũ ĩ quo opꝫ vt icidat̃ ita vt reuolnat̃ tẽta vſqꝫ ↄſeq̃t̃ locũ in q̃ iueuit adherẽtiã oſſis vltimã: qm̃ illic ẽ terminꝰ. veꝝ qñ ẽ os corruptum ex capite coxe ꝛ anche: ꝛ ſicut ſpõdilis dorſi: tunc fugere ab eiꝰ curatiõe ẽ meliꝰ ꝓpt̃ nuchã. ¶Et ſi timet̃ ꝙ corruptio oſſis ſeq̃t̃ corruptionẽ carnis cuiꝰ caſus accidit priꝰ: tunc ĩfrigidare ꝛ accipere carnẽ ab eo ẽ ↄueniẽs ꝛ ẽ eiꝰ cura. ¶Et opꝫ vt ĩfrigidet̃ mẽbrũ ſanũ cũ epithimatibꝰ q̃ ſciuiſti in cap. corruptiõis carnis diſcoꝑte ab eo etiã ꝛ cũ eoꝝ ſilibꝰ.

¶De modis ſeruãtibꝰ os corruptũ. Ca. 12.

INquit: eleuet̃ caro ab oſſe ita vt ponat̃ in extremitate eiꝰ filũ cũ quo tẽdat̃ ad ſuꝑiora vite: ergo tẽdat̃ cũ eo membrum: aut aliđ ex illo loco ad iferiora vt nõ aſſocient̃ ei dẽtes: ꝛ ſerra ipſũ. Et qñ eſt tibi neceſſariũ ſerrare coſtã: aut os ſub quo eſt tunica aut aliq̃d nobile ſicut tunica coſtarũ ꝛ nuche: pone ſub ſerra laminã qua ↄſeruet̃ mẽbrũ nobile. ¶Qđ ſi caro fuerit ſm̃ rotũditatẽ ſuã tota diſcooꝑta tũc ſerra ipm̃ qm̃ orit̃ caro ſuꝑ os qđ iã diſcoopertũ eſt ex oĩbus lateribꝰ ſuis. ¶Qđ ſi ꝑtes oſſis corrupti fuerit ꝓꝑie iuncture: tũc extrahe ipm̃ ex iũctura. ꝛ ſi corrũpit̃ os brachij totũ aut cruris: tunc auferat̃ totũ. Caput aũt anche ꝛ coxe ꝛ ſpõdiles dorſi qñ corrũpunt̃ tũc fugiat̃ ex curatiõe eoꝝ propter locum nuche.

¶De eo qđ remanet de fruſtis oſſiũ et corticũ eorum in vlceribꝰ conſolidatis. Cap. 13.

ILlđ qđ ẽ meliꝰ ẽ vt nõ feſtinet̃ in extractiõe eoꝝ: imo dimittãt̃ nature ꝛ adiuuẽt̃ ꝛ illđ cũ attractiõe pauca eoꝝ q̃ extrahũt̃ i ſpacio nõ feſtino. ¶Et nõ moueant̃ cũ medicinis et operatione manꝰ. nã quod extractũ eſt violenter nõ euacuat̃ qñ faciat accidere vlcera fiſtuloſa. Cũ ergo expellit ea natura ad cutẽ: et incipiũt exire ꝛ iã ſeparata ſunt tũc incarna ꝛ cura vulnꝰ. ¶Et ſiĩe eſt indiciũ in fruſtis eoꝝ ꝛ pãniculis: de quoꝝ veritate eſt vt manifeſtent̃: nã cũ tu ꝓperas ꝛ extrahis ea violenter: tũc eſt in eis timor ſpaſmi ꝛ ꝑmixtionis et febrium. ¶Qđ ſi fiãt ſanioſa non eſt in eis magnum nocumentum. ¶Si autem vis ſcire medicinas illius tunc de illis eſt medicamen huiuſmodi. ſumantur oleum vetus: ꝛ cera citrina et ſordities vaſorum apum que vtreqꝫ ſint quantum eſt oleum: deinde ſoluantur omnia: deinde ſumatur pars vna euforbij ꝛ pars

vna lactis titimalli r tres partes ariſtologie ꝛ fiat ex eis ſicut cera tũ. ¶ Et ſumantur iterũ ammonia cũ ꝛ bdeliũ ꝛ liniãtur cũ oleo de lilio: deinde aggregãdo totum cũ cõtritiõe fiat emplaſtrum: ꝛ ponat deſup. ipm. n. eſt de illis q̃ extrahũt oſſa cũ velocitate ꝛ facilitate.

¶ De medicinis fracture oſſis. Cap. 14.

Fracture eſt curatio cũ manu quã dicemus ꝛ curatio cũ medicinis quas dicemus conferentibus fracture oſſium ꝛ torſiõi. ¶ Epithima ad fracturã et torſionẽ. Rx. mugatb mes excorticato rũ. añ. x. aloes maluauiſci al. acatie. añ. v. luti. xx. liniãtur cum albumine oui ſi fuerit apa calidum. Iterũ folia alethil et cupreſſi ꝛ myrthi ꝛ ſalicis terantur ꝛ exprimantur ꝛ ſumantur galle: et roſe ꝛ cepa narciſci eſt de illis q̃ dicta ſunt ꝛ de rub. et boluſar. et laudanuꝫ et fauſel et hamaba et altea et mes et acatia et mellitotũ ꝛ ſanſuccũ ꝛ adde in eo ſi indiges calefactiõe ſanſuccũ enullã et cupreſſum. ¶ Ad fracturam ꝛ torſionẽ cum apate calo. Rx. mes excorticatoꝝ. ʒ. xx. mugat balauſtie acatie emplaſtret: ꝛ eſt forte valde. ¶ Et de medicis ei⁹ ſunt folia myrthi et laudanũ ꝛ gallia et crocus et lutum eſt bonũ attritioni et oleum iterum eſt iuuatiuum ad fracturam et ad diſlocationem et ad torſionem. Iterũ mugab ꝛ mes altea acatia lutum aloes myrrha liniantur cũ aqua myrthi.

¶ Fen. v. incipit de reſtauratiõe ꝛ eſt tractat⁹ tres.

¶ Tractatus primus de diſlocatione ꝛ reſtauratiõe.

¶ De ſermone vniuerſali de diſlocatione.

Capitulum. j.

Diſlocatio eſt egreſſio oſſis ex loco ſuo q̃ eſt per naturam apud illum qđ ei vicinũ exiſtit integre. ¶ Si aũt nõ egrediatur integre nominat ſeparatio iuncture ad partem profundã aut procedentẽ aut eminentem que cognoſcitur ſenſu. Et eſt ſeparatio non integra quam quidaꝫ nominant torſionẽ. ¶ Cum ergo eſt leſio que nõ mouet os ſed attrahit qđ continet ipſum: tunc eſt alguaenu ꝛ nõ eſt ex genere torſionis ꝛ qñ accidit iuncture res tertia ꝛ eſt vt elongetur ꝛ addat ſup lõgitudinẽ ſuam naturalem: et non ꝯſequitur ad hoc diſlocationẽ: veruntamẽ fit facilis diſlocatiõis: ꝛ illud quidẽ multotiẽs accidit in adiutorio ꝛ coxa. ¶ Et de hoĩbus eſt quidã qui preparat⁹ eſt diſlocationi in iuncturis ſuis qñ cõcauitates oſſiũ iuncturarũ ſuaꝝ nõ ſunt pfunde: et bucelle q̃ ingrediũtur eas nõ ſunt intrantes: et ligamentũ qđ ordinat inter ea ambo nõ eſt firmũ: imo debile in creatione ſua minutũ. Aut humidũ ſuſcipiens extenſionẽ.

¶ Aut iam effuſe ſunt ad ipm̄ hũiditates viſcoſe lubricare faciẽtes Aut fracti ſuut margines cõcauitatũ oſſiũ i q̃s igrediunt̄ de oſſib⁹ iuncturaꝝ q̄re fiũt ꝯcauitates pſtrate ſup q̃s nõ eſt diſtinctio. ¶ Et de iũcturis q̃dã ſunt iuncture facilis diſlocationis. Et de eis ſunt iũcture praue diſlocationis: ⁊ de eis ſunt medie. ¶ Facilis ergo ſicut iũctura poplitis ꝑpter lenitatẽ ligamẽti ſui: qm̄ ipſa ẽ creata lenis ligamẽti ꝑpter iuuamẽta ſcita in anathomia. ergo fit ꝑpter illud facilis diſlocationis ⁊ ꝑpter illud ſuſtentatur cũ pila: ⁊ fit iterũ facilis reditionis ad ſalutem. nam facilitas reditionis eſt ſm̄ quantitatẽ facilitatis diſlocatiõis: et difficultas ei⁹ eſt ſm̄ difficultatẽ ei⁹ ⁊ iũctura humeri eſt prima ei in macillẽtis nõ i pinguib⁹. ¶ Praue vero diſlocationis ſunt ſicut iunctura digitoꝝ ipſe enim fortaſſe non diſlocantur: immo franguntur anq̄ꝫ diſlocentur ⁊ ſicut iũctura cubiti ⁊ ꝑpter illud reditio ei⁹ eſt praua. ¶ Medie vero ſunt ſicut iũcture anche. Et qñqꝫ accidit vt fiat facilis diſlocatiõis q̃ nõ ẽ facilis diſlocatiõis ꝑp aliquã cauſaꝫ. q̄re fit ẽt facilis reditiõis ſicut accidit vt fiat ꝑtis anche plena humiditate: quare fit facilis eius diſlocatio: et cũ hoc fit facilis eius reditio ſicut accidit habentibus venam vaſe. quare ei omni hora diſlocatur eius ancha et redit per quemlibet laborem: deinde diſlocat̄ poſtea redit: et hoc idiget cautela et non alio. ¶ Et prauior diſlocatio eſt cum qua abſcinduntur capita fruſtorum oſſis quod conglutinat os cum oſſe et parum reuertitur ad diſpoſitionem ſuam naturalem: et plurimum illius fit in capite anche deinde in capite adiutorij: ⁊ in duobus focilib⁹ duorũ pedũ apud calcanenm. ¶ Et diſlocatio quidem eſt fedior quam fractura cum neque redit diſlocatio: necꝫ reſtaurat̄ fractura.

¶ De ſignis diſlocationis vniuerſalibus. Cap. 2.

ACcidit in iunctura inclinatio ⁊ ꝓfunditas inſolita ſicut accidit accidens apparẽs in magnitudine carnis ſpatuleti diſlocatione iuncture pedis: ⁊ magis apparens quam illa que eſt in iunctura colli: et cõparatio eſt ex illis que extrahunt illud extractione ſana: ⁊ eſt vt conſideres locum infirmum cum ſorore ſua ſana illi⁹ infirmi eiuſdem non alterius: et cum videris iuncturam non moueri tunc iudica quod diſlocata eſt diſlocatione integra ſicut quando mouetur motu ſuo ad oẽs ꝑtes et peruenit ad oẽs fines ſuos nõ eſt cum ea egritudo pendens cum ſeparatione.

¶ De ſignis declinationis. Cap. 3.

EST vt videatur concauitas cum augmento alterius lateris et priuetur in ſenſu augmento quod fuit ſenſatum ad interiora in huiuſmodi cum hoc quod quidam motus eſt poſſibilis.

¶ De ſignis additionis lõgitudinis iũcture abſqꝫ diſlocatione. Cap. 4.

SIgnũ ei⁹ eſt vt ſit ſicut ſuſpenſa: cũ ergo ꝯpreſſeris eã redit ad mẽſurã ſuã naturalẽ abſqꝫ labore: ſi vero dimiſeris eã redit mẽſu-

ram ſuam accidẽtalem. et accidit ꝓfunditas in quam fortaſſe ĩgreditur digit⁹ vbi nõ eſt caro vehemẽtis multitudinis: ſicut humer⁹.

¶ De curatione declinationis et diſlocationis. Cap. 5.

Non euacuatur quin diſlocatio: aut perueniat ad medicũ ſingularis: aut cõpoſita cũ egritudine alia ex vlcere et vulnere et apa te et alijs. ¶ Quod ſi fuerit cũ alia tũc oportebit vt cõſideres: qm̃ ſi diſlocatio fuerit ex illisq̃ redeũt cũ tenſiõe leui nõ faciẽte dolere vl᷒ dolore vehemẽti qui perducit ad apã nõ tolerabile fac redire diſlocationem: et ſi res fuerit ecõtrario tũc op₃ vt curetur in primis vlcus aut vuln⁹: deinde cura diſlocationẽ et ꝓprie in iũcturis difficilibus ¶ Cũ ṽo volum⁹ curare diſlocationẽ tunc fortaſſe pducit illud ad ſpaſmũ maximũ ſm pl'imũ: et ꝓprie qñ diſlocatio eſt in mẽbris primis mẽbris pncipalib⁹: et ſil'r eſt diſpoſitio in apatib⁹ in q̃b⁹ eſt regimen ſm qd nos experimur. Nã ſi res fuerit facilis et nõ cõmouet ex ea dolor: neq₃ reditio cũ ea eſt difficilis reſtauram⁹ diſlocatione₃ et nõ curam⁹. ¶ Si aũt accidit dolor: tũc op₃ vt nõ p̃ſumam⁹: et ſi fecerim⁹: tũc op₃ vt deſtruam⁹ ligaturã ſi fuerit doloroſa. Quod ſi ingrediat cũ facilitate: curabim⁹ apã ite₄ et vl᷒. Et ſi fuerit diſlocatio et fractura ſil'r et fuerit tẽſio: i pte vna pmittẽs regimẽ vtriuſq₃ rei fiat Et ſapiẽs q̃dẽ narrauit q cecidit lapis ſup extremitatẽ hũeri hominis: et vulnerata ẽ cutis et caro donec appruit extremitas lacerti nuda: et iã diſlocatũ erat ſubt⁹ eã caput furcule. tũc g q̃dã ſtolido₄ experimẽtato₄ occupat⁹ ẽ i equãdo os: et reduxit ſup ip₃ carnẽ et cutem: et emplaſtrauit et ſtrinxit: quare accidit vt feteret caro et corrũperet propter vicinitatem ſuam os donec factum eſt viride. Et non ſciuit quod oportet vt huiuſmodi caro abſcindatur: et coquatur ille locus cum oleo feruente: et ſimiliter ſi fuerit illic apa magnũ op₃ vt curetur apa in primis. ¶ In diſlocatiõis aũt ſingularis et ſimplicis rectificatione regimẽ eſt vt tendatur ad cõtrariũ partis a qua ſeparatũ eſt donec opponatur extremitas oſſis extremitati oſſis alteri⁹. deinde reducatur ad locum a quo exiuit et tunc redit. ¶ Et multotiens quidem ſignificat illud vox que auditur: deinde ligetur et i ligatura eſt ſecuritas ab apate: aut adiutoriũ ne apoſtemetur: et neceſſitas ad ꝓhibendũ apa laborioſũ eſt maior: et abhorret vt mẽbro obuient pãni calidi: qm̃ ipſe calefaciũt et addũt i apoſtemate: immo op₃ vt ſint infuſi cerato infrigidato: aut vino pontico: verũtamẽ Hyppo. iuſſit vt tardetur tenſio et reditio vſq₃ ad diem tertium et quartum niſi in diebus exceptis. ¶ Et declinationi iterum neceſſaria ſunt huiuſmodi: deinde ligetur: et quando membrum diſlocatur i omni motu et q̃tiens redit: diſlocatur tũc illud eſt ꝓpter mollificationẽ: et humiditatẽ: q̃re idiget cauterio. ¶ Et qñ remanet poſt reditionẽ diſlocatiõi: ãt ſeparatiõi durities et q̃ſi apoſtema: adminiſtra epythimata et ẽbrocas lenificãtia. In iceptiõe ṽo idiget epithimatib⁹ et ẽbrocis cõfortãtib⁹. ¶ Et meli⁹ eſt vt ẽbrocetur ſup ſtricturam proculdubio: in

hyeme q̄dē cū oleo calefacto qđ fit ex oleis ꝯfortātibus et in eſtate cū aq̄ frigida. ¶ Et opꝫ vt ſit cibatio in diſlocatis cū eo qđ ꝯfortat iuncturā et ligat eā ſecundum ſimilitudinem neceſſitatis.

¶ De curatione elongationis iuncture. Ca. 6.

Oportet vt reuocet̄ os mollificatū ad interiora illi⁹ in quo q̄eſcit a quo mollificatū eſt: ⁊ emplaſtret̄ cū emplaſtris in q̄bus eſt virtus ſtiptica ꝯmixtis cū eis q̄ habent virtutem calefactiuā: ſicut ſi miſceātur galle et balauſtie et acatia: et ſimilia ſunt ſicut cū aliquātulo cāphore et coſti et vſnee. ¶ Et iterum ſufficiat qđ eſt ſicut nux cupreſſi et iuniperus ⁊ reliqua que cadūt in emplaſtris rupture: deinde ſtringatur ſicut caput.

¶ De diſlocatione mādibule. Ca. 7.

Accidit mādibule inferiori vt diſlocetur ab ordine ſuo: quare remanet os apertum: q̄uis ſit illud de illis q̄ parum fiunt ⁊ nō accidit caſu ꝯpleto. ¶ Et cum diſlocatur inclinat̄ ad interiora ex cōtrario eius qđ accidit apud mollificationem que fortaſſe accidit ei apud ſaltū: ⁊ eſt applicatio vnius eoꝝ ad aliā difficilis: lꝫ non priuet̄ motu cū lacertis ſuis qui veniunt ei a poſterioribꝰ. ¶ Et q̄n̄qꝫ accidit diſlocatio ex latere vno: eſt ergo tunc forma ſignificās ipam cuꝫ declinatio mādibule eſt ad anteriora cum trāſuerſione: ⁊ curatio q̄dē eſt vna. ¶ Et eſt de ſumma eiꝰ qđ indiget vt feſtinetur ad reducendum ipſum: ⁊ ſi non perducet ad egritudines ⁊ nocumēta: et cū hoc fit praua eiꝰ reditio: nā facilior reditio eius eſt illa que eſt velocior. qꝛ ſi differatur indurat ⁊ apoſtemat ⁊ extendit lacertos: et ꝯmouet febres inſeparabiles ⁊ dolorē capitis ſtātem ꝑpter illud qđ aſſociatur ei de vehemētia tenſionis lacertoꝝ: ⁊ fortaſſe fit res praua donec interficit in decimo. ¶ Et q̄n̄qꝫ accidit vt ſoluatur ei vēter cum ſuperfluitatibus colericis multis puris: et euomat ſimile eis quare oportet vt feſtinetur ad curā. ¶ Et modus regiminis eiꝰ eſt vt teneat vnꝰ caput eius: deinde intromittat reſtaurator pollicem ſuum in os et conuenit infirmo mollificare mādibulā ſuā ex omni modo. Nā illic ſunt lacerti qui iam tranſuerſati ſunt propter vehementiā diſlocationis: poſtea moueat mādibulā dextrā et ſiniſtrā: deinde extendat eā ſubito: deinde reducat eā. ¶ Et ipſa quidem non intrat ad illđ a quo ſeparata eſt niſi retro: q̄re opꝫ vt extendat eā ita vt equetur ſm̄ illā ꝑparationē. ¶ Et ſignū eq̄tionis eius eſt equatio quadruploꝝ ⁊ coopertura et clauſio oris: deinde ſuſtentetur cum puluillis et cerato ex cera ⁊ oleo ro. deinde dimittat eā q̄m̄ ſanabitur q̄ velociꝰ eſt poſſibile. ¶ Si autem non feſtine fiat: et iā acciderit durities oportebit tunc vt incipias ⁊ lenias duritiem cū embrocis ex aqua calida ⁊ oleo in balneo embrocatione plurima donec leniatur: deinde ſedeat reſtaurator poſt infirmum ⁊ trahat mandibulam eius ad poſteriora donec locetur ⁊ ſtringatur. ¶ Et opꝫ poſt illud vt reſupinetur eger

ſuper puluinar cuiꝰ impletio ſit lenis:et teneat vnus caput eiꝰ vt nõ moueatur vſq̃ quo compleatur ſanatio.

❡De diſlocatione furcule. Ca.8.

ITaq̃ furcula nõ ſeparat̃ a latere interiore: qm̃ ipa eſt ꝯtinuata cũ pectore nõ ſeparata ab eo:ꝛ ꝑpter hoc nõ mouet̃ ex hoc latere. Et ſi ꝑcutiat̃ de foris ꝑcuſſiõe vehemẽti ꝛ ſtringat̃: tũc ipa eq̃tur ꝛ curat̃ curatiõe q̃ curat̃ ſi frãgit̃. Uerũtñ extremitas eiꝰ q̃ ſequitur humeꝝ ꝛ ſeparat̃ ex eo nõ diſlocat̃ plurimũ: qm̃ lacertꝰ q̃ hꝫ duo capita ꝓhibet eã ab hoc. ꝛ ꝓhibet eã iteꝝ caput ſpatule. ꝛ nõ mouet̃ iteꝝ furcula motu vehemẽti: qm̃ ipa nõ ẽ poſita niſi vt ſepet pectꝰ ꝛ ãplificet ipꝫ. Et ꝑpter hoc eſt furcula facta homini ſoli inter alia aĩalia. ❡Et ſi accidat ei diſlocatio ex luctamie aut ex re alia ſiſi huic tũc ipa eq̃tur ꝛ ingredit̃ ad locũ ſuũ cũ manu aut puluillis plurimis q̃ ponunt̃ ſuꝑ eã cuꝫ ligatura q̃ neceſſaria eſt. ❡Et rectificat hec cura extremitates humeri iteꝝ cuꝫ ſeparãtur ꝛ reducit eas ad locuꝫ ſuuꝫ: ꝛ illd̃ q̃ ligãtur furcula et humerꝰ eſt os cartilaginoſum ꝛ ipꝫ ingroſſat̃ in macillẽtis: ꝛ qñ remouetur: exiſtimat ille cui nõ eſt experiẽtia ꝙ caput adiutorij iã ſeparatuꝫ ſit: aut exiuit de loco ſuo ꝛ ꝙ caput ſpatule videt̃ tũc acutiꝰ ꝛ videtur locꝰ q̃ eſt ea inferior ꝯcauus: veꝝ opꝫ vt diſtinguatur cũ ſignificatiõib ꝰ. ❡De curatiõe eiꝰ eſt vt nullo mõ applicetur ad caput et ſimiliter humerus.

❡De diſlocatione humeri. Ca.9.

HUmerus qñq̃ diſlocatur aut in diſlocatiõe ſpatule ambigit̃ et magnificabitur ſi diſlocatur: veꝝ qñq̃ accidit iũcture humeri et adiutorio vt diſlocetur facile: qm̃ eiꝰ ꝯcauitas nõ eſt ꝓfunda ꝛ ligamẽta eiꝰ nõ ſunt firma immo ſunt leuia ſubtilia poſita ꝑpter illd̃ facilis motꝰ. ❡Et eiꝰ diſlocatio eſt res in qua nõ accidit in eo qd̃ ſcimꝰ niſi ſm̃ ꝓtẽ vnã exitꝰ apparẽs plurimꝰ: ipa eñ nõ diſlocat̃ ad ſuperiora: qm̃ eminẽtia humeri ꝓhibet ipam: neq̃ ad poſteriora: qm̃ ſpatula ꝓhibẽt eã: neq̃ ad partẽ vẽtris: qm̃ lacertꝰ habens duo capita ex anteriori nõ ꝑmittit eã cũ ꝓhibitione capitis humeri. ❡Uerũ nõ diſlocatur niſi ad latꝰ domeſticũ aut ſilueſtre. Et ſeparat̃ ad illd̃ ſeparatione parua. ❡Ad latꝰ ṽo interiꝰ ingredit̃ qñq̃ exitu plurimo ꝛ ꝓprie in extenuatis macilentis: in iſtis eñ cadit diſlocatio adiutorij ꝛ eiꝰ reditio ꝑ quãlibet cauſam: ꝛ res vtreq̃ ſunt in pinguibꝰ praue valde. ❡Et quãdoq̃ accidit adiutorio diſlocatio in hora partus difficilis et apud ſectionẽ ab embrione: deinde ſi non redit velociter non creſcit poſt illud in longitudine ꝛ remanet poſt illud cubitꝰ paruus quãuis rectificetur: ꝛ qñq̃ non recipit etiam in quibuſdam eorum ſanationem immo remanet breuis minutus minutum hñs adiutoriũ: et brachium in pluribus eorum recipit ꝛ: fit bone diſpoſitionis in pluribus eorum: ſed eſt ſecũdũ diſpoſitionem breuẽ ſimilis pedi muſtelle. ❡Coxa vero non euacuatur a duabus diminutionibus ſimul. Et quãdo accidit adiutorio fractura in latitudine ſua: de

inde reſtauratur: tūc non eſt poſſibile reducere diſlocationē eius niſi et frangatur reſtauratio.

¶ De ſignis diſlocationis adiutorij. Ca. 10.

Signū eius eſt vt videatˀ ↄcauitas apud caput humeri ⁊ in firmamēto verūtamē iſtud nō eſt ꝓpriū iſti: immo eſt iteꝝ ꝓpter ↄuerſationē capitis ſpatule ⁊ videtur extremitas humeri alteriꝰ acutior hac extremitate ſi nō acciderit ei iteꝝ ſeparatio in ſeipā: aut in oſſe qḋ eſt caput eiꝰ ꝑ offenſionē aut ꝑ aliud. ¶ Et qñq̄ ſedatˀ cum curatiōe leſio eiꝰ ⁊ exiſtimatˀ ꝙ nō ſit leſio cum eo. ¶ Et videtur capiti adiutorij diſlocatio cū eminētia plurima in ꝑte ſub aſcelle ad inferiora et fortaſſe eſt poſſibile in infantibꝰ vt equetˀ caput adiutorij ⁊ videatur adiutorium nō bene annexū alteri bonitate annexionis manus ſane ad quā non appropinquat niſi cum labore ⁊ dolore vehementi. ¶ Quod ſi deſiderat eleuare manum ad ſuperiora ⁊ tangere aurem ſuam non preparatur ei et difficiles fiunt ei motus alij. Et iſta ſigna iterum quandoq̄ accidunt propter torſionem et apoſtema et percuſſionem.

¶ De cura diſlocationis adiutorij. Ca. 11.

Curatio quidē illius q̄ de illa eſt facilis ⁊ in corꝑibꝰ infantiū ⁊ q̄ leuia hñt corpora: eſt vt extendatˀ cū manu ⁊ itromittatˀ ſub titilico apud ꝓpinquitatem capitis adiutorij: deinde teneat illā ꝓpinquitatē ⁊ impellat eā ad ſuperiora ⁊ manus altera extendat adiutoriū ad inferiora. Et fortaſſe eſt poſſibile in infantibꝰ vt equetˀ caput adiutorij cū digito medio ⁊ extendatˀ cuꝫ illa eadē manu. ¶ Qḋ aūt eſt vehemētioris diſlocationis in corporibꝰ fortibꝰ: leuior modorū in illo eſt vt reſtaurator intromittat pedē ſuū in latus infirmi ⁊ locet calcaneū ſuū prope caput adiutorij: aut pilā ſiccā: aut inunctā ſi fuerit apoſtema adherens ꝓpe caput adiutorij infirmo reſupino. Et extendat manum manibꝰ ſuis ſ̄m rectitudinē q̄ſi velit eradicare eā ex ſpatula ⁊ inclinet manum ſuā parūper ad interiora: ⁊ ingredietˀ: ⁊ iſte eſt rectior modoꝝ omnium ⁊ leuior eoꝝ. ¶ Et iterū queratˀ vir fortis lōgus longior infirmo ⁊ intromittat humerū ſuū ſub aſcella infirmi ⁊ eleuet ip̄m a terra ſuſpenſuꝫ ab humero ſuo ⁊ iā extendit manum eius ad ventren ipſius. ¶ Quod ſi infirmus fuerit leuis pōderis cuiꝰ corpꝰ nō grauet ſuꝑ manum eius; ſuſpendat cū eo aliqḋ quod grauet ip̄m: ⁊ qñq̄ ponitˀ loco pedis perpēdicularis eleuata ſuper terrā: ⁊ eſt ſuper caput eius pila ex pānis ⁊ ex corijs ſtās in opatione loco humeri viri: ⁊ reſtaurator extēdit manū a latere alio ⁊ grauet virum ſi neceſſarium eſt ei illud cum pondere: aut ſuſpenſione: ⁊ qñ fit prauum; aut fit difficile ⁊ prolongatur tempus: tunc fortaſſe indiges eo quod eſt fortius poſt embrocationes ⁊ balneationes: ⁊ fit quādoq̄ inſtrumentum ſ̄ſe manubrio ſarculi ⁊ eſt virga breuis cuius lōgitudo eſt longitudo adiutorij: aut plus: aut minus ſuper cuius ca-

put eſt pila: ꝛ ipſi⁹ pila facilioꝛ eſt vt fit ex pānis ꝛ coꝛijs: ꝛ impellitur cum illa virga illa ſpera ſub titilico: ꝛ opoꝛtet tunc cum voluntas eſt vt fiat vt annectat vir foꝛtis inſtrumentum titilico impellendo ipm̄ cum eo ad ſuperioꝛa: aut duo viri donec reſtant reſtaurationi extendenti manuꝫ: ꝛ teneat vir alius humerum eius alterum vt non ſeparetur ſubito: aut impellat illum humeruꝫ: ꝛ reſtauratoꝛ ille iam incepit extendere manum eius ꝛ trahere eam ac ſi voluntas eius fit vt ſeparet eam a ſpatula eradicando: ꝛ fit illud ad anterioꝛa parumper. Et quādo fit illud cadit adiutoꝛium in iunctura ſua: deinde pila annectatur titilico annexione foꝛti ſuſtentādo ad ſuperioꝛa caput adiutoꝛij: ꝛ opoꝛtet vt fit ſuſtentatio ſecundum ipſum: ꝛ ſpera ſit ſuper illud quod ſequitur caput adiutoꝛij in infirmo. ¶ Et opoꝛtet vt in fine quod eſt ſub eo vt non frāgatur adiutoꝛium: quoniā non eſt poſſibile poſt reſtaurationem eius vt redeat ad locuꝫ ſuum propter illō quod ſciuiſti. ¶ Et medicatur quandoqꝫ cum ſcala ita vt ponatur caput adiutoꝛij ſuper gradum ſcale qui iam lenificatus eſt ꝛ preparatus cum inuolutionibus ſecundum foꝛmā conuenientem: ꝛ ſuſpēditur vir ex alio latere ꝛ extenditur manus ꝛ ingreditur caput adiutoꝛij in locum ſuū. Neꝫ opꝫ vt ſit ſuſpēſioꝛ grad⁹ ſcale ꝑpe caput adiutoꝛij vt nō frāgatur ꝛ foꝛtaſſe ponit̄ loco grad⁹ ꝛ glomeris ꝑfici res potens ex illo eodē loco ꝛ non remouet̄ ab eo ad locū alium: qm̄ timet̄ ex hoc fractura adiutoꝛij. Et curat̄ quādoqꝫ alijs modis diſſuatis ex iſtis modis: ꝛ melioꝛ modoꝝ eſt modus ꝑmus. ¶ Cum ergo redit diſlocatio ad locū ſuuꝫ: tunc melioꝛ ligatura ei⁹ eſt vt liget̄ pila cū humero ligatura facta cū vittis ſatis ꝓhibētib⁹ ſeꝑationē ei⁹ qō redit: ꝛ opꝫ vt penetret vitta ſuꝑ ipm̄ aut vitta alia deſuꝑ ſm̄ modū crucis vſqꝫ ad humerū alteꝝ: ꝛ qn̄qꝫ cadit crux ſuꝑ humerū infirmū: deinde ligat̄ adiutoꝛiū cū latere ad inferioꝛa ꝛ ligat̄ cubit⁹ ꝛ extremitas manuum ad ſuꝑioꝛa ex ꝑte colli ꝛ nō reſoluit̄ vſqꝫ ad ſeptimum aut poſt ipſum: ꝛ ciba ipm̄ ſicut ſcis. Quod ſi aſſiduatio fiat quotiens redit tunc neceſſarium eſt cauterium.

¶ De diſlocatione ſpatule. Ca.12.

Iam dictū eſt illud: ꝛ reſt̄ de illis quoꝝ caſus nō accidit: ꝛ mirātur ex ea tales quales Hyppocrates et Gal̄.

¶ De diſlocationib⁹ oſſis parui apud humerum. Ca.13.

Accidit qn̄qꝫ oſſi ꝑuo qō eſt caput humeri vt ſeparet̄ a loco ſuo quare accidit etiā concauitas ſicut in diſlocatione.

De cura. Ca.14.

Non opꝫ vt extēdat̄ tēſiōe fracti: ſꝫ coartet̄ ꝛ ſtringat̄ cū digitis ꝛ inclinet̄ ad locū ſuū ꝛ ſtringat̄ ſicut ſtringit̄ furcula cū puluillis. Nā ipſa ligatura iterum qn̄qꝫ facit ipſum redire ad locum ſuū violēter: ꝛ nō curat̄ de illo qō eſt de vehemētia illi⁹ ligature ꝛ ſeruatione eius ſicut curatur de eo in furcula.

¶ De diſlocatione cubiti. Ca.15.

HUius mẽbri diſlocatio fit difficilis: et fit difficilis ipſius reditio propter vehemẽtiã ligamentorum continentiũ ipm et eorum breuitatẽ: et propter ſuã contrarietatẽ concauitati: et quãdoque accidit ei ſeparatio parua: et accidit ei diſlocatio integra in quibuſdã horis. ¶ Et quãdo diſlocatur: ſignificat eius diſlocationẽ gibboſitas in latere et arcuatio in latere: et deterior eius eſt quod diſlocatur ad poſteriora: quoniam eſt inobediẽtis curationis valde. ¶ Et plurima quidẽ diſlocatio nõ accidit niſi in focili inferiori et eſt turpior et fedior propter illud quod accidit ei de reditione: focili vero ſuperiori parũ accidit et nõ eſt cũ feditate diſlocatiõis inferioris: quoniam ipſũ eſt vehemẽtioris continuitatis cũ vola: et ẽ lõginquus ad hoc vt remoueatur. et nõ ẽ poſſe vt diſlocetur vnũ duorum focilium niſi elõgetur a ſecũdo elõgatione aliqua. ¶ De cura. Capitulum. 16.

OPortet vt feſtinetur ad eius curationẽ: quoniam properat ad ipſum apoſtema calidũ prohibẽs a curatiõe. quoniam extẽdere adequãdũ ipm tũc perducit ad perditionẽ licet iterũ nõ ſit poſſibile vt equetur apoſtemate illic exiſtẽte ¶ Et ſeparatiõi quidẽ parue ſuccurritur cũ quolibet difficultate: imo adiungat volã cũ reditione eius ad locũ ſuum. ¶ At diſlocatio completa ſi eſt ad interiora eſt regimẽ: et ſi eſt ad poſteriora eſt ei regimẽ aliud. ¶ Et illa que eſt ad anteriora redit ad locũ ſuũ cũ percutit vola ſua humerũ: qui opponitur ei percuſſionibus aliquibus manu iam preparata ſicut oportet: et adiuuatur manu altera et ingreditur.

¶ Diſlocatio vero ad poſteriora oportet vt extendatur tenſione vehementi: deinde percutiat eam ad poſteriora. Quod ſi non obedit per illud teneant adiutorium et brachium duo fortes: et liniat reſtaurator manum ſuam cum oleo et incipiat abſtergendo inungere cubitum cum vehementia donec ingrediatur: deinde oportet vt ſtringat ipſum: et ponat brachio ſuſpenſorium dimittens cubitum angulatum ſecundum quantitatem quam tolerat in prima hora: deinde non ceſſet conſtringere ſuſpenſorium paulatim donec conſtringatur angulus.

¶ De diſlocatione iuncture raſcete. Cap. 17.

IUnctura raſcete eſt facilis diſlocationis et difficilis vnitionis nã quãdo extẽditur extenſione parua et opponitur vnum duorum mẽbrorum alteri redit: ſed eius bucellatio eſt praua: quoniam illud quod continet ipſam de corporibus apoſtematur et prohibet bonitatem vnitionis. ¶ Et modus extenſionis eius eſt vt extendat vir focile ad poſteriora et extendat reſtaurator volam ad contrarium illius partis immo ad anteriora: et extẽdat vnũquenque digitũ incipiens a pollice et proueniens ad minimum: nam equatur per illud et regit: deinde emplaſtret ipſam et ſtringat.

¶ De diſlocatione digitorum et ſignis eius. Cap. 18.

QUando diſlocantur digiti inclinantur ad anteriora et apparet illic eminẽtia in interioribus et apparet concauitas dorſi: et ſimiliter fit in oſſibus raſcete. ¶ De cura. Cap. 19.

IN reditione digitoꝝ ⁊ diſlocatiõe eſt difficultas q̃dã: ⁊ nõ oꝫ vt extẽdant extẽſiõe eq̃li: imo opꝫ vt expectes ſup eos: et eleues radicẽ ex manu tua ſub q̃ cadit radix ei⁹ q̃n ſtrigis ſuper eũ ad inferiora ac ſi tu eradices ipꝫ ex loco ſuo: ⁊ tũc videbis diſlocationẽ iã intraſſe et rectificari.

¶ De ſeparatione oſſium raſcete. Capitulum.20.

OPortet vt in ea fiat qḋ poſſibile eſt de eq̃tione ⁊ ipulſiõe oĩs declinatiõis ⁊ eminentie ad contrariũ parti s illius ⁊ poſitione aſtellaꝝ ⁊ ſtrictura eaꝝ deſuper vt dimittatur ſuper eã: ⁊ vt ponatur loco eaꝝ ſup eam plumbum equatum conſeruans locum cum grauitate ſua. ¶ Uerum opꝫ vt antequam ponatur deſuper aſtella aut plũbũ vt ẽplaſtres cũ ẽplaſtro ꝯfortatiuo de illis q̃ ſcis ⁊ nõ moueat.

¶ De diſlocatiõe ſpõdiliũ ⁊ ſeparatiõe earũ. Cap.21.

QUando ſpondilis diſlocatur diſlocatione completa īterficit proculdubio: ⁊ nõ completa iterum quando remouet remotione plurima q̃uis ſit minus q̃ completa eſt mortalis: qm̃ proculdubio coartat nucham coartatiõe forti ſi reſiſtit ⁊ nõ obedit. ¶ Et ſi eſt ſpondilis prima colli ⁊ q̃ ſequit eã ꝓuat animal anhelitu ⁊ morit ſtatim: qm̃ nerui ãhelit⁹ coartant; q̃re nõ faciũt opationẽ ſuam. ¶ Et ſi eſt de ſpõdilib⁹ dorſi ⁊ diſlocat ad partem interiorem nõ eſt poſſibile vt curet: ⁊ eſt de illis q̃ iterficiũt velociter. Et ſi morat ⁊ non eſt poſſibile taliter q̧ ꝓhibeat anhelitũ retinet ſterc⁹ ⁊ vrinã ⁊ interficit. Et ſi moratur ⁊ non coartat nucham coartatione vehementi aut coartat ⁊ non apoſtemat: aut ſedat qḋ eſt cum eo de apoſtemate non eſt excuſatio quin nocumentũ ingrediatur nuchã et neruos qui ſunt ſub illo loco et facit ſuperfluitates exire inuolũtarie. ¶ Et ſi eſt ad poſteriorẽ tũc nocumẽtũ qḋ facit nuche eſt min⁹: verũ neceſſariũ eſt nocumẽtũ iterũ. ¶ Et coartatio neruoꝝ q̃ debilitat pedes ⁊ debilitat lacertos: veſice ⁊ ani: quare neceſſaria eſt virt⁹ fortis ⁊ impulſio vehemẽs et ꝑcuſſio magna que fere frãget ſimenia ei⁹ donec redeat ad locũ ſuũ: ⁊ anteq̃ redeat ad locũ ſuũ iã fracta ſunt ꝑ illḋ eius ſimenia: ⁊ qñq̧ diſlocantur ad duo latera ⁊ ad ſupiora. ¶ Et in hui⁹ q̃dẽ.c. diuiſiõib⁹ iã locuti fuim⁹: vbi locuti fuim⁹ de gibboſitate: ergo cõpleat illic. ¶ Et ſignũ illius eſt q̧ vides illic aut eminẽtiam in poſterioribus: aut arcuationeꝫ in pectore ac ſi fractum ſit ſimenium: ſed in eius fractura non eſt magnum malum. Et in diſlocatione ſpondilis eſt timor mortis.

¶ De cura. Capitulum.22.

IN illa quidem que eſt ad interiora ex dorſo ſpes eſt parua: et paruus profectus eſt in eius curatiõe. ¶ Illa que eſt ad poſteriora indiget cõpreſſione cum genibus et fortitudine ſicut eſt operatio balneatorũ: et ponant ſuper eã cũ fortitudine: aut faciat ipm̃ iacere ſuper ventrem ſuũ et ſtet ſup eum cum calcaneis ſuis: aut fricet ipm̃ cũ aliobich fricatione aſini liſſazaracti. ¶ Qḋ ſi res fuerit

vehementior illa ꝛ fuerit recens dixit Hyp. ꝙ opꝫ vt ſumaẜ lignū cui⁹ lōgitudo et latitudo ſit tante q̄titatis q̄ capiat infirmū: et terminetur ita vt ſit ẜm hāc mēſurā ꝓpe parietē extenſum ad lat⁹ parietis in lōgitudine: ꝛ nō ſit elōgatio ei⁹ a pariete pl⁹ quātitate vni⁹ pedis: ꝛ ponatur ſuper ipm ſtrat⁹ plan⁹ ad corp⁹ infirmi: deīde balneetur ꝛ applanetur ſup lignū aut ſuper podiale ſup faciē ſuā: deinde inuoluātur ſup pectus infirmi ligature ample duab⁹ vicibus: et eaꝝ extremitates egrediātur de ſuba ſcellis: ꝛ ligētur inter duas ſpatulas ꝛ ligētur extremitates ligaturaꝝ lataꝝ ad lignū longū ſimile manubrio mortarij: ꝛ eleuetur hoc lignū ſup lignū poſitū aut podiale: ꝛ detur miniſtro ſtanti apud caput infirmi vt teneat ipſuꝫ vt fiat extremitas inferior inuoluta ad aliq̄d: et extēdatur ſuperior que eſt apud caput in hora qua opꝫ ꝛ fiat per illud extenſio. ¶ Et ligētur iterū pedes ambo ſimul cum ligatura ampla alia ſup genua ꝛ ſupra duas ſpatulas iteꝝ: ligando iteꝝ loca q̄ eleuatur et loco in quo aggregātur due coxe cū ligamēto alio. Et aggregētur extremitates hoꝝ ligamentoꝝ: ꝛ ligētur ad lignū aliqđ ſiīe manubrio mortarij ſicut eſt lignū cui⁹ preceſſit narratio: et eleua ipm apud extremitateꝫ ligni primi: deinde p̄cipe miniſtris vt extendāt cū hoc ligno extēſione q̄ ſit ẜm cōtrariū. ¶ Et de hoībus ſunt q̄ faciunt hāc extenſionē cū inſtrumētis ꝛ ſunt ſicut ſagitte ſup lignuꝫ erectuꝫ apđ extremitatē hui⁹ ligni magni aut podialis. ſ. duas extremitates q̄ ſequūtur caput ꝛ pedes qn̄ reuoluūtur ille ſagitte inuoluūtur cū eis ligature que extēduntur. ¶ Et opꝫ qn̄ ſit extenſio vt ipulſio fiat apud gibboſitatē cū radice volarū manuū. Qđ ſi fuerit nobis neceſſe ſedere ſuper ipm faciem⁹ illud ꝛ nō timebim⁹ aliq̄d. ¶ Et ſi nō equatur ſpōdilis cū iſtis reb⁹ ꝛ infirm⁹ fuerit tolerās ꝯpreſſionē: tunc opꝫ vt cōcauetur fouea in pariete q̄ eſt propinquus cum lōgitudine ſiſſis cānali recipiēs gibboſitatē cuꝫ mēſura q̄ ſit lōgitudo fouee quātitatis vni⁹ brachij: et nō ſit altior ſpōdili infirmi neq̄ inferior ea pſimuꝫ: immo opꝫ vt iā primū ſit facta. ¶ Uerū ad hanc egritudineꝫ ad quā diximus in principio vt ſit lignum poſitū prope parietem: deinde ſumatur tabula equalis menſure: ꝛ ponatur vna extremitatū eius in foueā q̄ eſt in pariete ꝛ ponatur mediū loci q̄ ꝯſequitur ex ea ſuper gibboſitatē: deinde impellatur extremitas eius alia inferius donec videas ꝙ ſpondilis iā equata eſt equatione manifeſta. ¶ Et Hyp. quidē iā dixit ꝙ concauatio ſola abſq̄ tabula rectificat hāc rē: ꝛ dixit iterū ꝙ compreſſio cum tabula ſola facit illud. Qđ ſi illud eſt verum: tunc non eſt poſſibile vt adminiſtretur extenſio quā diximus in principio ſpeciei q̄ nominaẜ ſeparatio ſpōdiliū ad interiora abſq̄ ꝯpreſſiōe. ¶ Et opꝫ vt poſt equationē adminiſtres tabulā de ligno cui⁹ latitudo ſit quātitas triuꝫ digitoꝝ: ꝛ ei⁹ lōgitudo quātitas q̄ ꝯprehendit gibboſitatē: ꝛ quiddam partis ſane: ꝛ inuoluātur ſup eā panni linei aut ſtuppa inciſa vt nō ſit dura: ꝛ ponatur

ſuper gibboſitatē:⁊ ligef cum ligamento qđ eſt neceſſariū:⁊ adminiſtref infirmo cib⁹ſubtilis. ¶Et ſi remāſerit ſup illud reſiduū ex gibboſitate:tūc op₃ adminiſtrare curationē q̄ fit cū medicinis q̄ mollificant ⁊ leniūt cū adminiſtratiōe tabule quā narrauim⁹ tpe longo. ¶Et q̄dā hoies adminiſtrāt tabulas₃ de plūbo. ¶Et ſi diſlocaf ad vnū duo₂ laterū equaf cū aſtella aut aſtellis duabus ⁊ ſtringif. ¶In facta vero ex hoc in collo ad poſteriora ⁊ eſt illa q̄ curaf: op₃ vt reſupinef infirm⁹:deinde extendaf caput ei⁹ad ſuperiora cū facilitate:⁊ equef ſpōdilis eius cū compreſſione ⁊ abſterſione. ¶Et qñ equaf:ponaf ſup eam emplaſtrū confortatiuū:⁊ vela ſup ip̄m cū pānis ⁊ ſtringe deſuper aſtellā cū menſura colli ⁊ longitudine ei⁹:⁊ liga eam ad caput ⁊ adiutoriū:ita vt nō cadat ligamentum ad guttur:⁊ reſoluaf in numero dierū ⁊ ponanf fila cū quib⁹ſtrigas ſ₃ formā vittarū ex marginib⁹ pānorū:qm̄ illa que rotundanf ledunt.

¶De diſlocatione alboſos.i.iuncture oſſis caude. Cap̄.23.

Alboſos qñ diſlocaf tunc illud ſcitur ſenſu. ¶Sed magnitudinē diſlocatiōis ſcies p ſenſu₃ ite₂ ꝙ eger nō expādit pedē neq₃ in loco diſlocationis neq₃ apud genu:imo eſt plicatio genu ei laborioſior. ¶Regimen vero illius eſt:qm̄ cum vis equare illud op₃ vt intromittas mediū digitū in anum vſquequo opponaf loco:deī de preme cū eo ad ſuperiora cū fortitudine. ¶Et obſerua cum manu tua alia locu₃ alboſos donec eques ip̄m: deinde empl'a ipſum:⁊ ſtringe:⁊ eger minoret cibum ⁊ minorabif egeſtio:et ſumat cū hoc quod leniat naturam.

¶De diſlocatione anche. Cap̄.24.

Coxe qñq₃ accidit ſil'e ei qđ accidit adiutorio de diſlocatione ad inferiora ſicut mollificare:⁊ nō eſt poſſibile ſi diſlocaf coxa vt expādaf pes neq₃ iuxta diſlocationē apud genu:immo eſt illđ magis prauū. ¶Et ei⁹ quidē diſlocatio qñq₃ ſit ad anteriora ⁊ qñq₃ ſit ad exteriora:ve₂ p̄mum diſlocationis ei⁹ eſt ad exteriora: et minoraf eius diſlocatio ad interiora:⁊ diſlocaf ite₂ ad anteriora ⁊ ad poſteriora ⁊ p illas eaſdem cauſas. ¶Et qñ accidit in diſpoſitione ptus ⁊ſtrictura ſup embryonē ꝙ diſlocaf ille pes:tunc facit eu₃ habere crus minutum deficiēs a delatione corporis: quare debilitatur ⁊ corrumpitur.

¶De ſignis. Cap̄.25.

Accidit ex diſlocatione anche ad interiora vt videas pedē diſlocatū lōgiorem altero ⁊ genu eminentius:⁊ nō pōt duplicare pedē ſuum apud inguē inflatum apatum:qm̄ caput coxe iā itrauit in ip̄m. ¶Et ſi diſlocaf ad exteriora abbreuiaf pes:⁊ appet in inguine pfunditas:⁊ accidit in eo quod opponif ei a poſterioribus eminētia:⁊ inflatio:⁊ genu eſt quaſi ip̄₃ ſit ſubmerſum ad interiora Et ſi diſlocatur ad interiora pes eſt longior ⁊ non eſt poſſibile inſir

mo vt expādat crus ſuū: ⁊ non ſit ei poſſibile vt plicet ipſum niſi cū dolore: ⁊ nō preparatur ei deambulatio penitus: ⁊ ſi vult ambulare ambulet ſuper calcaneum. Et accidit ei multotiens ex hoc vt apoſtemetur inguen eius ⁊ retineatur eius vrina. ¶ Et ſi diſlocatur ad poſteriora abbreuiatur pes eius: ⁊ fit ſuper eum expanſio difficilis et apparet in ipſius inguine mollificatio: ⁊ eſt caput coxe decliue ad obliquationem.

¶ De cura. Ca. 26.

Oportet vt ad curandum ſit feſtinatio. Nam ſi non redit velociter fortaſſe effundentur ad eā humiditates ⁊ putrefient ⁊ perducent ad corruptionē mēbri toti⁹: ⁊ ſequitur illud de timore id quod ſcis. Regimē vero diſlocationis coxe ad inferiora eſt vt extendas pedē: deinde fac eū redire cū vehemētia poſtq̄ moueris cū dextra ⁊ ſiniſtra donec opponaꝛ ei ad qd redit: ⁊ pone pedi quaſi ſtafam ⁊ ſtringe ſup crus: deinde ſtringe ſup coxā ⁊ ſuper genu ſtrictura q̄ ſeruet eā: deinde ſuſpēdatur ab humero ſuſpēſione: ne ſit poſſibile cruri cū hoc vt extēdaꝛ. Qn̄ vero diſlocaꝛ ad interiora tūc precipitur vt flectat genua: ⁊ teneat eū hō fortis ex latere emūctorij: ⁊ capiat reſtaurator manu ſua caput coxe apd genu: ⁊ trahat ipꝫ ad anteriora: ita vt ipellat extremitateꝫ aliā: ⁊ ipellat ipſuꝫ ipulſiōe tēdēte ad ſuperiora ⁊ exteriora: ⁊ ſi adiuuat eū ali⁹ ab extremitate alia ex contrario mot⁹ ei⁹: ⁊ iā ligauit eā cū vitta aut cū fune erit bene: deide ligetur cū ligamēto. Uerū qn̄ diſlocaꝛ ad exteriora opꝫ tūc vt firmet reſtaurator extremitatē coxe: q̄ eſt apd genu: ⁊ moueat eā ex cōtrario mot⁹ pdicti: ⁊ ſit ali⁹ tenēs ab extremitate alia mouēs eā ex cōtrario mot⁹ primi ⁊ iā ligauit vittā aut funē. Et in illa q̄ eſt ex illo ad anteriora aut poſteriora ſtringat reſtaurator radicē coxe cū ligatura lata: ⁊ capiat ſup humerū ad partē q̄ opꝫ ſm declinationē diſlocationis: ⁊ accipiāt viri duas extremitates ligature āple: deinde extēdāt eā oēs ſimul extēſione qua ſuſpendūt infirmū in aere. Et cū huiuſmodi iterꝫ eſt poſſibile vt redeant modi predicti ad rectificationē. Et medicanꝛ eā qnq̄ cū thibien. Et modus illius eſt ſm q̄ retulit de eo quidā eorū ⁊ bene egit. Inquit: opꝫ vt caueas foueam longam ligno toto ſimilē aqueductibus. ⁊ non ſit longitudo fouee ⁊ profunditas eius plus quātitate trium digitorū: ⁊ non ſit lōgitudo eorum adinuicē plus quatuor digitis: ⁊ ponatur extremitas althibien in partē illius fouee ⁊ ſuſtentēt cū eo: ⁊ ſit impulſio ei⁹ ad partem ad quam oportet impellere: et oportet vt ſuſtentetur in medio ligni magni aut pōdialis lignū aliquod rectū cuius longitudo ſit quantitas vnius pedis ⁊ groſſitudo ei⁹ quātitas manubrij foſſorij vt qn̄ reſupinatur ſuper dorſum reuoluatur hoc lignū in eo qd eſt inter alabafegi ⁊ caput coxe: qm̄ prohibet ſeq̄ illud qd extendit iſm a parte pedū: lꝫ illud iterum multotiens indigeat extenſione q̄ fit a ſuperioribus. Et cum hoc cū corpus impelliꝛ ad inferiora

impellit hoc lignū caput anche ad exteriora: ꝛ opꝫ vt ſit manus ad inferiora ſm modū quē diximus ante hoc precipue ex pede. ¶ Qđ ſi caput coxe non ingreditur per hanc ſpeciē curationis: tunc oportet vt auferaꝛ lignum erectū ſubſtentatū: ꝛ figantur duo ligna alia ſuper duo domicilia loci illius ligni. ſ. in oi latere eius lignuꝫ: vt ſint ſicut poſtes porte: ꝛ nō ſit vnūquodq̧ eoꝝ minus pede: deinde equitet ſuper ea lignū aliud ſicut equitat lignū ſcale: vt ſit figura ſex lignorum ſilis littere q̄ noiatur grece bitaneu: hec eñ figura fit cum ponitur lignū tertiū in medio inferius duobus extremis parūper: deinde opꝫ vt reſupineꝛ infirmus ſup latus ſanū ꝛ extendāt coxā ſanam in eo qđ eſt inter hos duos poſtes ſub ligno qđ eſt ſiſe gradui ſcale: ꝛ ponaꝛ coxa infirma ſuper hunc poſtē: vt ſit caput coxe equitans ſup ipſuꝫ poſtq̄ expāſi fuerint ſup poſtes pāni plicati plicatione plurima: vt nō ſedat poſtis coxā: poſtea ſumaꝛ lignū aliđ equalis latitudinis cui⁹ lōgitudo ſit tante quantitatis q̄ ꝯprebendat ex capite coxe vſq̧ ad locū calcanei: ꝛ ponaꝛ in lōgitudine ſub coxa ab interiori parte vt retineat caput coxe ad calcaneū: ꝛ ligeꝛ cū eo: deinde adminiſtreꝛ in gibboſitate. Uerū ſm q̧ diximus in eo qđ ꝓceſſit opꝫ tūc vt extēdaꝛ crus ad inferiora cū ligno ligato cū eo vt redeat caput coxe ad locū ſuū cū hac extēſione vehemēti. Et eſt iterū modus cū quo ingreditur caput coxe abſq̧ extēſione infirmi ſuper lignū et eſt modus quē laudat Hyppo. ꝛ ille exiſtimat q̧ opꝫ vt ligētur manus infirmi ſimul cū ligamēto lato leni ꝛ ligētur pedes eius ambo cū ligamēto lato forti leni ſup duos calcaneos: ꝛ ſuper duo genua: ꝛ ſit longitudo cuiuſq̧ eoꝝ a cōpari ſuo quātitas quatuor digitoꝝ: vt ſit crus infirmū extēſum plus altero q̄titate duoꝝ digitorum ꝛ ſuſpēdaꝛ infirm⁹ ſup caput: ꝛ ſit elōgatio ei⁹ a terra quantitas duoꝝ cubitoꝝ: deinde currat adoleſcēs habēs experientiā puber cū brachijs ſuis ꝛ extrahat coxā ifirmā in groſſiore loco ei⁹ vbi eſt caput coxe iteꝝ ꝛ ſuſpēdaꝛ cū infirmo ſubito: nā iūctura cum factum fuerit illđ cū ea ingrediꝛ ad locū cū quolibet ſtudio: ꝛ iſte quidem modus eſt facilior alijs: qm̄ non indiget operatione plurima. Uerū plures medicantiū nō bn̄ opatur in eo: qm̄ ipſi ſpernūt eum ꝓpter ſuam facilitatem. Et ſi ſit diſlocatio coxe ad exteriora: tunc opꝫ vt extendatur infirmus ſm qđ diximus cū hac ligatura q̄ eſt alhabaſegi inguinis ꝛ furculā ſm qđ diximus: deinde eſt neceſſarium medicāti vt eleuet cū thibiē deforis ad interiora poſtq̄ poſuerit extremitatē thibiē in aliqua parte fouee quā diximus vt ſtringat ſuper eam: ꝛ ſint aliqui miniſtroꝝ ex parte coxe ſane impellētes iteruꝫ ꝛ opponatur impulſio vt nō impellatur plim. Et cum diſlocatio eſt ad anteriora: tūc opꝫ vt extendatur infirmus: deinde ponat vir fortis radicē vole manus ſue dextre ſuper inguē īfirmi ꝛ coartet ipſuꝫ cum manu altera: ꝛ ipſe cū hoc ponat coartationē extenſam ad inferiora ad partē genu. Et qn̄ diſlocatio eſt ad poſteriora: tunc non

opꝫ vt extendatur infirmus ad exteriora eleuatus ſuper terrā:imo opꝫ vt ſit poſitus ſup aliquid durū:ſicut opꝫ vt ſit iterū qñ ſeparatur ancha eius ad exteriora ſicut dixi in gibboſitate:opꝫ ergo vt extendatur infirmus ſuper lignū aut podiale ſuper faciē ſuā:⁊ſint ligamēta ſtricta non ſuper coxā:immo ſuper crus ſicut diximus nuper:⁊opꝫ iteꝝ adminiſtrare ꝯpreſſionē cū tabula ⁊ſup albaba figit locū ad quē egreditur iunctura. Hic eſt ſermo noſter in ſpecieb⁹ diſlocationis q̄ accidit anche ex cā manifeſta anteccdēte illud. Veruꝫ qī qñꝗꝫ diſlocat̄ coxa ꝓpter multitudinē humiditatis accidentis ei ſicut diſlocat̄ ſpatula:opꝫ tūc vt adminiſtretur cauteriū ſicut diximus in loco in quo diximus hoc cauterium.

¶ De diſlocatione genu. Ca.27.

GEnu eſt velocis diſlocationis:fortaſſe enim diſlocatur abſꝗꝫ cā preter deābulationē velocē:aut lubricat parū ſicut carnalis multotiēs diſlocat̄ abſꝗꝫ cauſa ꝑter ſaltū. Et genu quidē diſlocat̄ ad oēm partē niſi ad anteriorē ꝓpter rotulā ⁊adiutoriuꝫ eius.

¶ De cura. Ca.28.

SEdeat infirm⁹ ſup ſedē ꝓpinquā terre:⁊eleuent̄ pedes ei⁹ parū per:deinde extēdat vir fortis manū ſuā deſup ⁊de ſubtus extenſione forti:⁊reducat reſtaurator iuncturam ad diſpoſitionem ſuā ſm iudiciuꝫ diſlocationis vniuerſalis :et ligat eam.

¶ De diſlocatione arefactu ⁊eſt rotula genu. Ca.29.

QVando accidit ei diſlocatio: oportet vt pes plane ponatur in terra ⁊reducatur rotula:deinde impleatur curuatura geniculi pānis prohibentibus a duplicatione: ⁊ponantur deſup aſtelle reſiſtētes ei in parte ad quā declinat. Cum ergo reſtringitur ⁊adheret:non duplicetur genu cum feſtinatione ſed paulatim: donec alleuietur.

¶ De diſlocatione iuncture tali apud calcaneū. Ca.30.

DIſlocatur calcaneus. Indiget ergo ſi diſlocat̄ extenſione forti ⁊curatione vehemēti ⁊impulſione cū fortitudie vt redeat Deinde oportet vt dimittat deambulationē circiter.xl.dies vt nō diſlocet̄ ſcdo. In ſeparatione vo pauca ſufficit q̄libet extēſio:deinde reducat̄:⁊qñ ꝯplete diſlocat̄:opꝫ vt reducat̄ ſm ꝙ dicūt antiqui Inquiunt. Opꝫ vt extendatur infirmus ſup dorſum ſuū ſup terrā: ⁊ab eo qđ eſt inter coxas eius apđ alabauſegi ſit paxillus lōgus intrās in ꝓfunditatem terre nō permittēs corp⁹ eius moueri cū procedit pes ei⁹ ad inferiora:immo ppꝫ vt figat̄ iſte paxill⁹ anteꝗꝫ reſupinet̄ infirm⁹. Qđ ſi ꝑſens tibi fuerit lignū magnū in cuius medio dixim⁹ ēe alīđ lignū fixū: tūc oportebit vt fiat extēſio ſup hoc lignū Et opꝫ vt ſit miniſter tenēs coxā ⁊extendēs eā:⁊miſter ali⁹ extēdēs pedē:āt manib⁹ ſuis āt ligamēto ſꝫ ꝯriū extēſiōis miſtri ꝑmi ⁊ equet medic⁹ manu ſepationē:⁊ teneat miniſter ali⁹ pedē aliū ad inferiora. ¶ Et opꝫ poſt equationē vt ligetur ligamētis fortibus ⁊tra-

dat cum parte ligamenti ad pectinē pedis: et cū parte eius ad calcaneum et ligetur illic. ¶ Et opꝫ vt caueatur ex eis qui ſunt ſupra talū poſterius vt non ſit ſuper eos ligatura vehemēs: et vt ꝓhibeatur infirmus a deambulatione .xl. diebus. et iſti ſi conantur ambulare ante non ſanantur ſm complementum et diſſoluitur in eis membrum et corrūpitur curatio. ¶ Quod ſi ſeparatur os tali ex ſaltu: nā illud accidit multotiēs: aut accidat huic mēbro apoſtema calidū: opꝫ tūc vt preparetur hoc membrū cum reſupinatione infirmi ſuper faciem ſuā et extēſione mēbri et equatione eius: et cū embrocis que ſedāt apoſtemata calida: et adminiſtratione ligamentoꝝ fortiū: et vt q̄eſcat infirmus et nō moueatur donec rectificetur membrū integre. Et ligatura quidē talis opꝫ vt ſit ad digitos et dimittatur talus apertus.

¶ De diſlocatione oſſis pedis. Ca. 31.

Eius regimen eſt proximum regimini diſlocationis oſſis calcanei et fortaſſe ſufficit vt eques ita vt calces cū pede tuo ſuper ipſum panno exiſtente inter ea donec equetur: deinde emplaſtra et ſtringe ſm modum quem ſcis.

¶ Tractatus ſecundus de radicibus vniuerſalibus in fractura.

¶ De ſermone vniuerſali in fractura. Ca. j.

Fractura eſt ſolutio cōtinuitatis propria oſſibus. ¶ Et accidit quandoqꝫ ſparſa: et quandoqꝫ non eſt ſparſa: et q̄n ꝙ accidit equalis: et quādoqꝫ accidit ſciſſa: et equalis q̄nꝙ accidit in latitudine: et q̄nꝙ accidit in longitudine: et cadens in latitudine q̄nꝙ accidit diuiſa: et quādoqꝫ accidit nō diuiſa: et cadēs in longitudine eſt diuiſio et alcaſim que nō accidit ſeparata. Et quidam nominauerunt ſpecies fracture nominibus ſuis dicētes fracturā magnā incedentē in latitudine et profunditate raphanalē et haſtalē et arūdinalē. Et dicentes incedentē in lōgitudine fracturam linealē: et dicētes incedentē in latitudine cum longitudine lunalē et neruale. ¶ Et illam que eſt paruarū partium vuam ſauchiem et alieruſiē cum albuberiem. Et quādo fractura cōpletur non eſt poſſibile vt remaneant duo oſſa ſm ꝙ neceſſe eſt inter ea de oppoſitione ſm prepoſitionē ꝯtinuitatis naturalis: imo ſeparantur neceſſario ab oppōne: et ſimiliter ſeparatio faciēs accidere puncturam neceſſario in eo qd ꝯtinetur de velaminibus et carne quare accidit dolor ſequens ea: et quādo eſt equatio rotūda ſine fruſtis ꝯuertitur membrum cū facilitate. Et vt declinet fractura ad exteriora ſm ꝙ dixit Hyppo. melius ē ꝙ̄ vt declinet ad interiora: q̄m illud qd occurrit ei de neruis illic eſt plus quare ledit. Et q̄n cadit fractura apud iuncturam et reſtauratur remanet mot⁹ difficilis ꝓpter duritiē: et araſhadu qd accidit indiget ſpatio donec dedaretur: et illud q̄

dem prauius accidit in iuncturis oſſium paruoꝝ. ¶Et de illo iteꝝ eſt vbi eſt iũctura in creatiõe ſtrictior: ſicut eſt iũctura cauille. ¶Et fractura prauioris incarnationis et vnitiõis eſt illa que eſt ſm rotunditatẽ: deinde illa q̄ declinat: nõ em̄ adheret niſi ſuper ipſum ꝓlongetur ligatura hñs fabricationẽ mirabilẽ tpe longiſſimo: ⁊ ſumat ex cibis ⁊ medicinis: et ex eo qđ mittit ſanguinẽ ad illã ptẽ ſm qđ dicemus. ¶Et deterior fractura oſſiũ eſt ad interiora nõ ad exteriora ſm q̄ dr. ¶Et qđ dr de inciſiõe medulle ⁊ interficit: eſt intẽtio cui nõ eſt vtilitas: medulla.n.hꝫ.lenitatẽ viſcoſitatẽ ⁊ nõ icidit. ¶Et qñq; accidũt cũ fractura accidẽtia: ſicut vulnera ⁊ flux⁹ ſanguinis et apã ⁊ attritio ei⁹ qđ circũdat eã ex carne q̄ ſi nõ ꝑparet cũ ꝓhibitiõe putrefactiõis: aut ſcalpellet accidit ex eo corroſio.

¶Et loc⁹ q̄dem fracture magnoꝝ ſcitur per dolorẽ ⁊ per caſum. Fracture vero pueroꝝ paruoꝝ appent ꝑ dolorẽ ⁊ apã: nã in ipſis accidũt plura iudicia reſtaurationis: ⁊ qñ iſta oſſa redeũt ad ſit⁹ ſuos poſſibile eſt in infantib⁹ ⁊ q̄ ſunt eis primi vt reſtaureñ villus virtutis prime in eis. ¶In etate vero adoleſcẽtie ⁊ q̄ eſt poſt ipam nõ reſtauratũr: imo currit ſup eã incarnatio ex materia cartilaginoſa coniungens inter duo oſſa de gñe ei⁹ qđ facit currere erari⁹ de duobus plũbis ſup continuationẽ eris ⁊ alioꝝ ⁊ oſſa magis inobediẽtia ad reſtaurationẽ faciendã eſt adiutoriũ deinde brachiũ. ¶Ampli⁹ furcula qñ frangitur ad interiora praua fit ei⁹ cura. ¶Et fractura fedior in duobus focilib⁹ eſt fractura focilis inferioris eoꝝ ſicut dictũ eſt in diſlocatione. Res autem coxe ⁊ cruris eſt facilior: qm̄ reſtauratio nõ ꝓhibet ea a dilatatione.

¶Et membra quidem diuerſificantur in ſpatio reſtaurationis: verbi gratia. qm̄ naſus reſtauratur ſm q̄ dicitur in.x.⁊ coſta in.xx.⁊ vlna in eo qđ approximat a.xxx.vſq; ad.xl.⁊ coxa in.l.⁊ fortaſſe extenditur longe donec reſtaureñ coxa vſq; ad mẽſes tres aut quattuor ⁊ qđ eſt ſupra hoc. ¶Et vt declinet mẽbrum infirmatione reſtaurationis ad ventrem eius melius eſt q̄ vt declinet ad dorſum ipſi⁹: qm̄ fit declinatio eius in latere vrine. ¶Et cauſe propter quas non reſtauratur os ſunt multitudo embrocationis aque ⁊ multitudo ſolutionis ligamentoruꝫ ⁊ ligationis eorum: aut feſtinatio in motu: aut paucitas ſanguinis abſolute: aut paucitas ſanguinis viſcoſi in corpore: ⁊ propter illud minoratur reſtauratio fracture colericorum: ⁊ conualeſcentium.

¶Et de illis q̄ ſignificãt reſtaurationẽ eſt apparitio ſanguinis qui videtur quaſi ipſe ſit ſuperfluitas quam expellit natura ex multitudine ſua cum ſtudio ad fracturam.

¶De radicibus reſtaurationis ligature. Cap.2.

Reſtauratio baſis eſt extẽſio mẽbri cũ quãtitate q̄ opꝫ. Nã additio in ea ſpaſmat ⁊ leſionẽ facit: ⁊ ꝑueniũt ex ea febres: ⁊ qñq; accidit ex ea mollificatio: ⁊ illud quideꝫ in corporibus humidis

eſt minoris nocumēti ꝑpter obediētiā eoꝝ ad extēſionē: ꝛ diminutio eius ꝓhibet bonitatē ꝯſolidatiōis et ordinis: ꝛ ꝙ in diſlocatiōe et fractura eſt equale. ¶ Qđ ergo extēditur ſm modū q̄ opꝫ: eſt vt ſit occupatio cū ꝑparatiōe duoꝝ oſſiū ſm rectitudinē ꝛ poſitionē puluillo ꝝ ꝛ ligamētoꝝ ſm ꝙ opꝫ: ꝛ coopire ea aſtellis ꝛ coopire aſtellas ligamētis: ꝛ opꝫ vt quieſcat mēbruꝫ quātū eſt poſſibile niſi qn̄qꝫ ſm quātitatē quā tolerat cuꝫ nō fuerit nocumētuꝫ ꝛ a pa rt nō moriat natura mēbri. ¶ Et opꝫ vt caueat doloratio vehemēs apđ extēſionē ꝛ ſtricturā in fractura ꝛ diſlocatiōe ſimul: ꝛ ſil'r illđ qđ accidit ex ſtrictura vehemēti ꝛ tardatiōe ſolutionis: qm̄ illud perducit ad hec vt moriat illud mēbruꝫ ꝛ putrefiat: ꝛ ſit neceſſariū abſcindere ipm̄.

¶ Et intentio in primo reſtauratiōis eſt vt eueniat alroſboth ī eis q̄ non ſunt oſſa capitis: nā ſuper ea nō oritur alroſboth. quare opꝫ vt ꝑparet ita vt nō eueniat ſiccū neqꝫ paucūriteꝝ groſſum plurimū pertranſiens menſurā. ¶ Et de ſicco eſt ꝙ magnitudo ei⁹ diuerſificatur ſm mēbrum et quātitateꝫ fracture in magnitudine ſua: aut multitudine ipſi⁹ aut in contrarijs ambaꝝ. ¶ Et tu quidē ſcies in diminutionē qđ opꝫ fieri in illo quaſi apud rememorationē ciboꝝ ꝛ apud rememorationē fracture. ¶ Et opꝫ vt cū accidit alroſboth vt prohibeatur ꝯ motibus ꝯprimentibus ꝛ coitu ꝛ ira ꝛ iracundia qm̄ adurunt ſanguinē ꝛ fugit locū calidūꝫ ꝛ ſanguis q̄rit frigidum ꝛ adiuuat cum emplaſtris fortib⁹ ſtipticis in quib⁹ eſt caliditas q̄dam ꝛ glutinatio: ꝛ ponātur in eis que ſunt ſicut nux cupreſſi ꝛ ora gagātū ꝛ medicīe q̄ ſunt ad rupturā. ¶ Et qn̄ accidit fracture vt nō reſtauretur reſtauratione de qua curetur: tunc fiat in ea quiddā ſimile fricatiōi in vlcerib⁹ que non ſanantur: ꝛ eſt vt fricetur vtriſqꝫ manibus donec auferat viſcoſitas villis debilis q̄ eſt quaſi ipſa nō ſit aliquid: quare accidit vt eleuet in locum et impellatur ad ipſum ſanguis bon⁹ nouus ꝛ coaguletur ſup ipm̄ roſboth forte. ¶ Et multotiens quidē egrediunt: ꝛ alteratur calor oſſis: res ſil'es corticib⁹ ꝛ ſqnāmis ꝑpter fricationē: ꝛ ſup huiuſmodi nō ponant aſtelle: imo ſi fuerit neceſſariuꝫ ſufficiat ligatura bona. Et qn̄ aggregātur fractura ꝛ vulnera tunc nō eſt poſſibile vt differatur reſtauratio vſqꝫ quo ſanentur vulnera: os enim indurat ꝛ nō recipit reſtaurationē niſi cum prauitate ꝛ extenſione vehemēti ꝛ diſpoſitionib⁹ maximis.

¶ Et cum hoc quādo accidunt cuꝫ vulnere dolores et apoſtemata in quib⁹ eſt timor tunc vt torqueatur membrum melius eſt q̄ꝫ vt accidat timor magnus: quare opꝫ vt in huiuſmodi fractura perueniatur ad vltimuꝫ in re reſtaurationis. ¶ Et qn̄ eſt cum fractura attritio eſt cuꝫ illo timor in corroſione mēbri: quare opꝫ vt ſcalpellet loc⁹ ad hoc vt egrediat ſanguis: qm̄ ī ipo ē timor: ꝛ ē vt moriat mēbrum: ꝛ ſi fluat ſanguis tunc opꝫ vt retineatur. ¶ Et multotiens quidem fit neceſſarium propter timorē apoſtematis ꝛ nocumentū vulneris vt facias aliud q̄ꝫ ſit neceſſarium de curatione membri.

quare flobotbomas ⁊ ſoluis ventrem ⁊ ſubtilias cibū. ¶ Et qñq̄ accidit ex ſtrictura pruritus: ⁊ eſt neceſſariū vt ſoluat: aut embrocet mēbrū cū aqua calida donec reſoluant humiditates mordicatiue. ¶ Et Hyppo. q̄dē precipit ei q̄ reſtaurat vt fugat aliquid de ellebro in illa hora: ⁊ fuit ei⁹ īntentio vt trahant materie ad iteriora. ⁊ Gal. ꝓhibet hoc immo p̄cipit vt bibat agaricū. ¶ Quod ſi fuerit neceſſariū: tūc det aliquid de ſirupo acetoſo in quo ſit v̄tus acuta: ⁊ dicit ꝙ illud fuit in tēpore Hyppo. ⁊ ſuperfluitas q̄ eſt īter duo tēpora eſt mirabilis. ¶ Et cum volueris facere reſtauratione͂ deinde dolet ⁊ inquietat: tūc rectius eſt vt dimittas illud: ⁊ extrahe illō qō redire feciſti: fortaſſe eñ remouebis per illud infirmum a doloribus ¶ In fractura autē in lōgitudine ſufficit vt mēbrū adhereat cū ſtrictura vehemēti ⁊ vehemētiore q̄ꝫ in alijs in cuius conpreſſione vltimatio fiat ad interiora. ¶ In fractura auteꝫ que eſt in oſſe oportet vt duo oſſa ſtent ſecundum rectitudinem in fine qui poſſibilis eſt obſeruando illud ex parte ſitus partium ſanaꝝ: ⁊ conſidera an ſit oppoſitio oſſis huius ad ſuum conpar oſſis alterius: deinde reſtaura: ⁊ obſerua: nā inter illud ſunt res de illis ſicut fruſta ⁊ additiones: ⁊ de illis ſunt vacuitates: verum fruſta: quoniam non decenter componūtur ſoluunt inter os ⁊ inter reſtaurationem: et quando frangitur iteꝝ et remanent inter duas ſciſſuras oſſis non permittant vt adhereat vna earum alteri ⁊ ſeparantur: quare fit vlcus in quo ſemꝑ aggregatur vir⁹: quare accidit inde ꝙ ipſummet putrefit ⁊ putrefit mēbrū. ¶ Ampli⁹ vnitio nō fit fortis. fortis eñ nō fit niſi quando decēter ꝯtinuātur fruſta et additiones in oppoſitione ſua q̄ ei opponitur: eſt ergo neceſſaria extenſio poſtq̄ꝫ fuerit verificata oppoſitio inter duo oſſa ⁊ inter additiones ⁊ meatus qui deglutiunt eas ⁊ v̄ificata fuerit reſtauraſtio. ¶ Cum ergo extenderis ⁊ oppoſueris rectum eſt cum inuenis oppōnem verificatam vt mollifices extenſioneꝫ paulatiꝫ: et obſerues oppoſitione͂ vt declinet cum attractione ⁊ obſerues cuꝫ manu tua diſpōnem eius quod decenter componitur ⁊ ſi inueneris eminentiam aut aliud rectifica illud cum manu: deinde neceſſarium eſt ligamentum conſeruans membrum ſm̄ q̄etē ſuā nō durū: qm̄ dolere facit: valde neq̄ꝫ lene qm̄ dimittit ꝯſeruatione͂: ⁊ de reb⁹ q̄ earū eſt media eſt melior: ⁊ opꝫ vt ſit ligamentū poſitū ad illō ad qō eſt inclinatio vehemēti⁹. ¶ Et ſi fractura eſt ꝯpleta tunc opꝫ vt eq̄tur eq̄tione ſtringēte eā ex oī parte. Qō ſi fractura fuerit in parte pl⁹ oportebit vt ſit ſtrictura illic plus ⁊ ſi cū fractura fuerit aliq̄d ex fruſtis ⁊ oſſibus paruis tunc ſi fuerit ledens doloreꝫ facies tunc valde ad illud cum rectificatione. Quod ſi non fuerit ledens tunc non cures de eo neque apponas manum. ¶ Quod ſi verbi gratia audita fuerit eius crepitatio tunc ſperatur quod currit ſuper eam roſboth. Cum ergo ſecurus fuerit de illo: tunc non oportet vt tardetur res eius. ¶ Et quando accidit ex fruſtis diſruptio carnis

non eſt tunc rectum occupari in dilatatione diſruptionis operatio ne ſtolidoꝝ: ſed eſt neceſſe vt extendantur duo oſſa ad duo latera ſm vltimū finē rectitudinis ne ſit tortuoſitas in eis: qm̄ i. tortuoſitate tūc eſt corruptio oſſis. Cū ergo extenderis ipſū tūc redi ad fruſtū et reduc ipꝫ ⁊ ſtringe illd: ſi aūt nō redit: tūc nō dilates diſruptionē: imo pſensſis vt videas mēſurā q̄ indiges: ⁊ pfora in ea ſm quātitatēꝫ q̄ ingrediatur in eā fruſtū: ⁊ cōpone ſup ipſum fruſtū cutis lenis ſup qd poſſit eſſe foramē ſpiſſum ⁊ penetret fruſtuꝫ in ipm et pme ſuper cutem et manū cōpreſſione grauāte eas ambas et pcedet os in fora mine pceſſione ad radicem ſuā: deinde ſerra cū ſerra operationis ⁊ eſt ſerra minuta ſubtilis acuta ſicut ſerra facientiū pectines. ¶ Et fortaſſe pforatur radix cuius perforatio eſt neceſſaria cuꝫ tripano faciendo foramina continua accipiendo locuꝫ cuius queritur fra- ctura: et illud non eſt auferens timorem vbi eſt poſt os corpus nobi le: lꝫ fortaſſe ſit ſaluius q̄ inſtrumenta mouentia motu ſuo aut ſua collectione aut inciſione ſua. ¶ Et qn̄qꝫ ingeniat̄ vt ponat̄ tripanū ſuper latitudinem ſubſtantie nō permittentem tripanuꝫ penetrare niſi ſm quantitatem adiuuantē: quare eſt minoris nocumenti q̄ in ſtrumenta mouētia: et pꝑter boc opꝫ vt ſint apd reſtauratores ipſo rum tripanoꝝ ſpecies plures preparate. ¶ Et fortaſſe nō apparet fruſtum ſed eſt neceſſariū ad intus illud qd exiccat et retinet ipſum deinde fieri illud quod oportet. ¶ Quod ſi fuerit fruſtuꝫ aut pecia oſſium ſeparatū pungens locum et dolorem faciens: tunc neceſſe eſt ſcindere ⁊ vti regimine ad extrahendū illud qd egreditur. Et mul- totiens oportet ſerrare illud. ¶ Et quando fuerit illud quod fra- ctum eſt et comminutum magnum: et fuerit eius confractio et com minutio plurima tunc neceſſe erit vt extrahatur totū. Si auteꝫ fra ctura non fuerit cum comminutione ⁊ fuerit diſlocatio eius ſciſſu- ra capiens locum plurimum: tunc incide infirmiorem locuꝫ ⁊ dimit te reliquum quoniam non eſt nocumentum in eo: immo nocumen- tum in abſcindendo totum eſt magnum.

¶ De admonitione reſtauratoris. Capitulū. 3.

Neceſſe eſt vt reſtaurator conſideret inclinationem oſſis: ⁊ qm̄ ipſe inuenit apud partem ad quam inclinatur gibboſitatem et apud partem ad quā inclinatur cōcauitatem: ⁊ plurimū quidem intelligit illud cum tactu. ¶ Et illud iterū quoniam dolor fit vehe mens in parte ad quā eſt inclinatio. ¶ Et crepatio iterum ſignifi- cat illud et ſuper illud fabricet rem ſuam. ¶ Et eſt neceſſarium re- ſtauratori vt extendat manum ſuā ſup locū fracture in diſpoſitiōe itineris eius ad ſuperiora ⁊ inferiora cuꝫ facilitate ⁊ ſubtilitate do nec ſi viderit ſeparationē aut eminentiam aut fruſtum cognoſcat ipſum vt nō liget vice altera niſi ſm qd opꝫ: quoniā accidet cōfuſio aut dolor. ¶ Et nō opꝫ vt confidas in equatione ſenſata per ma- num ante cōplementuꝫ ſanitatis nā multotiēs occultat apoſtema

cõtuſiõe𝔷 ⁊ tortiõe: cũ ergo reſtaurator ꝑuenerit ad fracturã ⁊ inuenit illð ſi nõ exq̃ſite operaẗ in eo deturpat mẽbrũ: ⁊ ſi exq̃ſite operaẗ ꝑducit ad ſpaſmum ⁊ febrẽ paruã: ergo meli⁹ eſt vt dimittat illð ⁊ nõ tãgat ipſum. ¶ Cũ ergo incipit peruenire ad reſtauratiõẽ ptis oſſium ⁊ nõ penetrat op𝔷 vt nõ vim faciat: ⁊ faciat ipſam ingredi cũ difficultate ꝟ𝔷 oẽ𝔷 diſpoſitiõẽ: qꝛ ingredit ſuꝑ infirmũ qð eſt mai⁹ ꝙ remanet os nõ eq̃tũ. ¶ Et ſi dolet reditio ⁊ rectificatio valde ⁊ eſt poſſibile medico vt reducat illud ad diſpoſitiõẽ fracture: tũc eſt delitie infirmo ⁊ concupiſcẽtia magna. ¶ Et op𝔷 vt reſtaurator feſtinet ad reſtaurãdũ illð qð fractum eſt ⁊ reſtauret in die ſuo: qꝛ quãto plus elongatur tãto eſt eius introitus difficilior: ⁊ nocumẽta in ipſo ſunt plurima ⁊ ꝓprie in oſſibus que circundant lacerti ⁊ nerui plures ſicut in coxa: ⁊ oportet vt adiuuet ad feſtinationem reſtaurationis cũ cauſis in contrario cauſarum oppoſitaꝝ predictaꝝ: et prima eſt conglutinatio ſanguinis viſcoſie.

¶ De preparatione reſtaurandi. Ca. 4.

Oportet vt omni mẽbro qð tu reſtauras ſit ꝑparatio 𝔠ueniẽs ꝓhibẽs dolorẽ: ⁊ melior ꝑparatio cũ hoc eſt illa q̃ eſt ei ꝑ naturã ✠ hi gratia vt ſit in manu ad furculã: ⁊ ſit in pede ad illð qð impellit obſeruãdo 𝔠ſuetudinẽ in hoc: ⁊ ſicut mẽbrũ qð op𝔷 ſuſpendi oportet vt ſuſpẽdaẗ ꝟm equalitatẽ. ſimiliter mẽbrũ cui⁹ diſpoſitio ſignificat ne ſuſpẽdaẗ: op𝔷 vt ſit ei⁹ accubitatio ⁊ ipſi⁹ loc⁹ ſuꝑ rẽ planã: vt nõ ſuſpendatur pars eius ⁊ reſtringatur pars eius. ¶ Et ſuſpenſio quidem eſt mala omni reſtaurato ſicut impulſio ad ſuperiora eſt illi cõueniẽs dum ꝓhibens non prohibet. ¶ Et cum preparatio membri ſit ita vt ſit alterius ꝙ oportet aut magis infirmum: inclinat membrum: et contorquet ipſum ſecundum inclinationem ſuſpenſionis ⁊ preparationis.

¶ De qualitate ligamentoꝝ ⁊ aſtellarum. Ca. 5.

Oportet vt ſint pãni ligamẽtoꝝ mũdi: nã ſordidus eſt dur⁹ ⁊ facit dolorẽ: ⁊ ſit ſubtilis vt penetret res ſi liniẗ ſuꝑ ipm ⁊ ſit leuis vt non grauet ſuper membrum infirmum. ¶ Et oportet vt ligamenta capiãt de loco ſano aliquid cui ſit quãtitas: illud enim eſt magis tenens reſtauratos ꝙ vt ſeparetur: et magis ſit firmum ꝙuis ſit neceſſarium vt non ſit ſuperfluitas in illo: quoniã faciet vt membrum habeat meatus ſtrictos non ſuſcipientes nutrimentum. ¶ Et iterũ illud quod admonuim⁹ de ſtrictura eſt magis exprimẽs humiditatem effuſam ad membrum infirmu𝔷: ad illud qð eſt longinquius eo expellendo: ⁊ magis prohibens illð qð attrahit ad ipſum: ⁊ ligamentum latũ ad illud eſt melius: quoniã magis facit adherere ⁊ pl⁹ dilatãs: ve𝔷 ꝟ𝔷 qð poſſibile eſt in omni mẽbro: nã illð qð poſſibile eſt ex hoc in pectore nõ eſt ſicut illð qð poſſibile eſt in manu: ⁊ qð nõ ẽ ex mẽbris latũ: nã illð qð nõ eſt poſſibile in eo: imo qñ lata eſt vitta nõ ſit bona ei⁹ ordinatio ſuꝑ mẽbrũ ſimile illi: immo ſit feda: quapropter op𝔷 vt

ſit ɔtentᵘ de huiuſmodi illa cuius amplitudo eſt triũ digitoꝝ vſq ad quattuor: ⁊ illa ſunt ſicut focile ⁊ furcula: ⁊ ſicut illis ſiĺia: nã nõ eſt in eis poſſibile illud: immo ſi nõ ligãtur cum ſubtili non eſt poſſibile: in furcula eñ non ɔuenit lata. ¶ Et in hmõi quidẽ eſt neceſſariũ multiplicare inuolutiões vt ſtent loco dilatationis: ⁊ vitta q̃ inuoluitur ſufficit vt ſit latitudo eius triũ digitoꝝ aut q̃tuor: ⁊ lõgitudo ipſius trium cubitoꝝ. ¶ Et puluilloꝝ fortitudo qñq fit vehemẽs in adiutorio ligamẽtoꝝ ad faciẽdũ adherẽtiã. Ueꝝ puluilloꝝ ſunt due ſpẽs Una eaꝝ eſt in qua eſt intẽtio equare ɔcauitatẽ mẽbri ⁊ adhibeat ſtudiũ vt nõ cadat inter ea ambo foramẽ: ⁊ vt nõ ſupponãtur ſuppoſitione diuerſa ⁊ vt bucellent cũ eis vlcera. ¶ Et altera eſt in qua eſt intentio vt cooperiat cũ ea ligamẽtũ ⁊ eq̃t equatiõe ſcdã vt reuoluat ligamẽtũ: ⁊ adhereat ſ3 eq̃litatẽ: q̃re nõ erit locᵘ ſtrictior loco: ⁊ mollior loco: q̃re faciũt ea adherere aſtelle adherẽtia bõa: ꝓmi g̃ eoꝝ ſũt ligamẽta ⁊ vitte: ⁊ ſm ſunt aſtelle: ⁊ ligamẽtũ inferiᵘ ꝓhibet materias: et ſm torſionẽ. ¶ Et opꝫ vt ſint margines puluilloꝝ vbi poſſibile eſt ⁊ illa quãtitas exigit vt ſit nũerᵘ puluilloꝝ. ¶ Et fortaſſe eſt neceſſariuꝫ adminiſtrare puluillos ɔuos q̃s cooperit puluillᵘ vnᵘ equãs ſup eos in lõgitudine ligamẽti cadẽtis ſup locũ: ⁊ ligamẽtũ qḋ noiatur hñs duas facies vel facies hois ⁊ hñs duo capita: eſt illḋ qḋ adminiſtrat ita vt ponat mediũ pãni cũ qua ɔſeruat equatio loci infirmi ſup locuꝫ ſuũ ⁊ ſit illud in medio albadacati: deinde accipiat cũ vnaquaq duarum medietatum ad partem diuerſam: ⁊ fient in inuolutiõe earum cum vtriſq manibus ſimul ſm qḋ eſt famoſuꝫ: quod nõ eſt nobis neceſſarium exponere.

¶ De equatione ligamẽti cum expoſitione ⁊ diſtinctione. Ca. 6.

Oportet vt incipiatur cũ ligamento a loco fracto ⁊ ab eo vbi declinat ad os ⁊ illic ſit vehemẽtiᵘ ſtrictum: ⁊ vbi fractura eſt vehemẽtior opꝫ vt ſit ligamẽtũ fortiᵘ: ⁊ ad vltimũ locᵘ fracture eſt locᵘ a q̃ eſt neceſſariũ expellere materias: ⁊ eſt vt ſeruet ſup eã ſitᵘ: ⁊ illḋ q̃dẽ ſecurat ab apoſtematiõe: immo fortaſſe reſoluit apoſtematiõnẽ ⁊ eſt cũ ſecuratiõe ab apoſtematiõe ⁊ putrefactiõe oſſis. ¶ Iteꝝ illḋ q̃dẽ non cõfert ad virᵘ ſi generat in ipo oſſe ɔueniẽs ad medullã ⁊ corrũpens medullã ⁊ os: ⁊ eſt neceſſarium vt frãgatur ⁊ ab eo diſcooperiatur ⁊ vt ſiãt vie ad pus ⁊ ad egrediendum. Et eſt melior locoꝝ cũ defenſiõe eiᵘ qḋ venit de eiᵘ genere qui ſit licet mẽbrum inferius quãdoq expellat ad ſuperius ſuperfluitatem ſuã quãdo ſuperius eſt debile. ¶ Et non oportet vt fiat vltimatio in ſtrictura ligamentorum ⁊ aſtellaruꝫ tanta que prohibeat aduentum nutrimẽti et ſanguinis: illud nãq eſt ex illis que prohibent reſtaurationem. ¶ Et hyppo. quidem adiuuat ligamenta in eo ꝙ conatur de expulſione apoſtematis cum ceratis repercuſſiuis cum oleo omphancino et cera: et fortaſſe eſt neceſſarium ſedare apoſtema cum eis que ſunt ſicut oleum camomillinum ⁊ ſicut cum vino ſliptico: nam ipſum reſoluit apoſtema ⁊ confor

tat membrum. ¶ Et vbi fuerit vlcus non appropinquet ceratum: et fortaſſe eſt neceſſarium illud in quo eſt fortitudo et reſolutio ſicut oleũ ⁊ maſtix et ammoniacũ. ¶ Et ad vltimũ cũ ligamẽtũ adminiſtratur ⁊ fractura eſt recẽs ſiue nondũ apoſtemat: tũc opʒ vt ſit ex linorũ frigidatiuũ repcuſſiuũ: ⁊ fortaſſe ſufficit vt liniat cũ aq̃ ⁊ aceto: ⁊ fortaſſe adminiſtratur cũ cerato ⁊ ſimilib⁹ de illis q̄ narrauim⁹. ¶ Et ſi adminiſtrat poſt apoſtema tũc meli⁹ eſt vt ſit ligamẽtũ ex lana q̄ ſit infuſa in oleo reſoluẽte apa ⁊ liniẽte ipm: ⁊ ſm oẽm diſpoſitionẽ in ligamẽto ſup qđ ponit ceratũ deſubt⁹ eſt ſecuratio a ↄmotione doloris: et ppꝛie qñ medic⁹ nõ eſt preſens. Cuʒ ergo accidit doloꝛ ſuccurritur cũ ſolutiõe et ligatione. ¶ Et non opʒ vt adminiſtret ceratuʒ: ⁊ propꝛie qñ eſt illic vlc⁹: fortaſſe eñ attrahet ad mẽbꝛũ putredineʒ: ⁊ ponatur loco ei⁹ vinũ nigrũ: et plurimũ quidẽ fracture aſſociatur vlc⁹: q̃propter opʒ vt elõget ceratũ ⁊ ſit ſufficiẽtia in vino ſtiptico in quo infuſus ſit puluill⁹ lõgus: ⁊ nos quidẽ ponem⁹ de epithimatib⁹ fracture capitulũ ſingulare. ¶ Et cũ iceperis cũ ligamẽto a loco exigẽte tũc inuolue ipm inuolutiõibus q̃s addes ſm additionẽ magnitudinis fracture ⁊ ptem eaꝝ ſm diminutionẽ ei⁹: et ſm apa ſi fuerit apparẽs: deiñ reduc ipm ad illũ locũ: deiñ vadat vſq; ad locũ ſanum hoc ẽ ergo ligamẽtũ pmũ. ¶ Deiñ fac pñs ligamẽtũ ſcđm ⁊ inuolue ipm up fracturã bis aut ter: deinde fac ipm deſcẽdere ad inferioꝛa mollificãdo paulatim: poſtea fac eſſe preſens ligamentũ tertiũ: ⁊ fac ſimiliter ad ſuperioꝛa: et tũc facies ligamenta eſſe paria ad expellẽdũ ſuperfluitates a membꝛo et ad rectificãdũ ipſuʒ ſup intẽtionẽ in preparatiõe hui⁹ ligamẽti. ¶ Et nõ ſis ſupfluus iteꝝ in elõgãdo ſtricturã in vtriſq; laterib⁹: qñ fit mẽbꝛũ oppilata ꝑ venaꝝ nõ ſuſcipiẽs nutrimentũ: et foꝛtaſſe ↄtrahit: et qñq; nõ ſit ita: immo incipit cũ ligamẽno aſcẽdẽdo deinde ſequit cũ ligamẽto deſcẽdẽdo: deiñ cum ligamento incipiẽte ab inferioꝛi pte ligamenti inferioꝛis ad ſuperiorem ptem ligamenti aſcendẽtis: quaſi ipm ſit ↄſeruãs duo ligamẽta et ponatur vehementioꝛ ſtrictura eius apud fracturã: ⁊ intẽtio q̃deʒ in vno duoꝝ ligamẽtoꝝ eſt cõtraria ĩtẽtiõi in ligamẽto q̄ q̃rit attractio materiei ad mẽbꝛũ q̃re ſtringit ſub mẽbꝛo cũ lõgitudine ab eo. ⁊ nõ ceſſat mollificari inuolutio et eſt ligamẽtum diuerſificãs. Iſta ergo ſunt ligamẽta q̄ ſunt ſub aſtellis: et hec ſunt ligamenta que ſunt ſupꝛa aſtellas. ¶ Ligamẽtũ ṽo ſuperius opʒ vt ſit ita vt ponat mẽbꝛum ſicut fruſtum vnum cui non ſit motus et pꝛohibeat toꝛſioneʒ. ¶ Et cum fractura eſt in latitudine complete ſit neceſſarium vt ligamentum ſit equalis commixtionis et ſtricture: et ſi fuerit plurimuʒ fracture ad partem vnam et eſt ex fractura opoꝛtet vt ſit ſollicitudo vehementioꝛ ſuper latus in quo eſt fractura plus: et non opoꝛtet vt diuerſifices ſuper eam figuras ligamenti faciendo figurã poſt figurã: quoniã illud coꝛrumpit illud quod cõfoꝛtauit reſtauratio. ¶ Et doloꝛem quidem facit incurrere ↄtoꝛſio que foꝛtaſſe accidit in oꝛe et

ſtrictura ligamenti ſpaſmãs: nã ſi conſtringit facit dolorẽ: & cũ mol lificatur torquetur. ¶ Et Hyppo. q̃ dẽ facit eſſe rectũ vt ſoluat̃ liga‑mentũ vna die & vna die nõ: illõ eñ eſt meli⁹ vt non iraſcat̃ infirm⁹ & nõ approximet ei cũ palpatiõe ei⁹ & ipſius fricatiõe ꝑpter illõ qõ neceſſa‑riũ eſt vt ꝑueniat ad mẽbrũ de humiditate ſubtili impediente q̃ for taſſe ꝯuertitur in virus. ¶ Et magis conueniens horarum conſuetu dinis bonitatis ligamenti et conſeruationis eius ſm̃ conditiones ꝑdictas: eſt poſt fracturã per dies viginti: naʒ illud eſt hora inceptio nis alroſboth rubei. deinde quãdo adheret os & non ſtringatur val de et reſpiret locus ſtrictus eius vt non coartetur & ꝓhibeatur alroſ both: aut ꝓhibeatur eius generatio cum quãtitate ſufficiente; qua re non accidet niſi ſubtile debile: niſi quãdo accidit iã alroſboth et incipit adherere magnitudinẽ qua non indiget & tẽdit in ſupfluita tẽ. Mãvna de conuenientijs eius eſt ſtrictura vehemens & iterum ad miniſtratio ſtipticorum prohibentium: ipſa enim prohibent nutri‑mentum et ſtringunt alroſboth: ergo non penetrat in ipſum nutri mentũ iterũ. Et non oportet iterum vt licentia detur & ꝑmittat̃ vt fia ligatura in non ſua hora. ¶ De qualitate a ſtellarum. Ca. 7.

Oportet vt ſit ſubſtãtia de qua fiunt aſtellea g gregãs ad duri‑ciẽ ſuã tenacitatẽ & lenitatẽ ſicut alcone & lignũ oleandri & lignũ granati & eius ſimilia: & opʒ vt ſit groſſius qõ eſt in ea locus q̃; obuiet fracture duobus lateribus: nã opʒ vt ſit groſſius aſtellaꝝ principiũ earum qõ ſequitur latus fracture aut vehementiorẽ ꝑtem fracture & ſint latera earum ſubtiliora vt ſint plenarum extremitatum ne op ponatur in eis glutinatio: immo planũ ligamenti: & ſi ponãtur aſtel le a lateribus q̃ttuor tunc eſt magis deſcendens: & non eſt malum ſi eſt ei ſuperfluitas longitudinis: qm̃ non eſt nocumentuʒ in illo: neqꝫ detrimentum in hoc ſcʒ ſi capiunt ꝑpe iuncturã preter qõ tegat iun cturã ipſam & lõgi⁹ lateꝝ ei⁹ ſit ad lat⁹ ad qõ eſt mot⁹ inclinatiõis mẽ bri cũ hoc. ſ. vt nõ ſit ita ꝙ grauet neqꝫ ꝑmat vehemẽter neqꝫ coartet & vt nõ minuãtur ab eo ligamẽta diminutiõe plurima: qm̃ fiũt aſtel le ꝯprimẽtes. ¶ Et cũ videris aliq̃d de hoc oppone cũ diminutiõe do nec inuenias eq̃litatẽ: & nõ opʒ vt aſtelle obuiẽt loco denudato ſuper quẽ non eſt caro: immo eſt neruoſus oſſuoſus.

¶ De qualitate adminiſtrationis aſtellarum cum diſtin‑ctione et expoſitione. Ca. 8.

Hora q̃ exigit vt ponãtur aſtelle eſt poſt quinqꝫ dies & ſupra vſqꝫ quo fiat ſecuritas a nocumẽtis: & quãto pl⁹ magnificat̃ timor tãto magis opʒ vt tardetur poſitio aſtellarum: et multotiens attra‑hit feſtinatio in hoc nocumenta ex apoſtematibus et pruritu et veſi cis: verum cum tardãtur aſtelle: tunc oportet vt ſit illic quod ſtet lo co earum bonitate ligature cuʒ vitta et de bonitate preparationis. Quod ſi illud nõ fuerit tunc neceſſarie ſunt aſtelle etiam in princi‑pio rei. ¶ Oportet ergo vt annectantur aſtellis ligamenta et pul‑

nilli annexiõe deſcẽdẽte equãte cooperiente decẽter ↄponẽte quoꝫ groſſi⁹ ſit apud fracturã ⁊ nõ fortiter ſtringat: immo addat in ſtrictura paulatiꝫ cũ experiẽtia infirmi⁊cũ diſpoſitiõe ipſi⁹. ¶ Et ſi fuerint ligamẽta et puluilli grauãtes eã: tũc nõ fiat. eorũ multiplicatio et de nocumẽtis eorũ qñ deſcendũt eſt ligamentũ molle. ¶ Et opꝫ vt nõ ligent ligamẽta ſuperiora ſup aſtellas ligatura diſſoluente eas ⁊ remouente ipſas a decẽte ↄpoſitione ſit⁹ earũ. ¶ Et opꝫ vt ſoluantur ligamẽta neceſſitate electiõis in omnib⁹ duob⁹ dieb⁹ in ꝑncipio rei: ⁊ ꝓpꝛie qñ accidit prurit⁹: ⁊ tũc q̇dẽ opꝫ vt fiat illud qd̄ ꝑcipim⁹ ¶ Cũ ergo ptrãſit ſeptim⁹ a ſtrictura ſoluat in ſpacio tardiore ⁊ in oib⁹ q̄tuor ⁊ q̄nq₃: in hac eñ hora fit ſecuritas a pruritu ⁊ apoſtemate. ¶ Et illic iteꝫ fiat mollificatio ligamẽtoꝫ paulatiꝫ vt non ꝓhibeat penetrationẽ nutrimẽti. ¶ Et ſi fuerit tibi poſſibile vt retineas aſtellas ⁊ nõ ſoluas eas ẽt vſq₃ ad vigiti nõ erit nocibile: deinde ſolue eas. ¶ Attñ qñq₃ ſoluũtur i q̇buſdã horis nõ ꝓpter cãm apparentem: ſed ꝓpter defenſionẽ et ad vidẽdũ illud quod accidit: et ↄſiderare ad illud qd̄ diſcoopertũ eſt de carne ſi fuerit: an corruptus ſit color ei⁹ et eius diſpoſitio. ¶ Et iã ſciuiſti ꝙ opꝫ vt nõ fiat vltimatio cũ ſtrictura vltimatiõe ꝓhibente aduentũ nutrimẽti ad fracturam ipſa eñ non reſtaurat niſi cuꝫ ſanguine ⁊ nutrimento forti quod venit ad eam. ¶ Et non ſit feſtinatio in auferendo aſtellas ⁊ proijciendo eas q̄uis credatur eſſe coherentia: quoniaꝫ fortaſſe accidit inde: vt ſit alroſboth non confirmatum adhuc: quare contorquetur membꝛuꝫ: et vt remaneant aſtelle ſuper membꝛum: cum nõ ſunt neceſſarie eſt meli⁹ q̄ vt deponant ab eo ante cũ ſunt neceſſarie non ergo feſtines: ſed tarda.

De fractura cum vulnere. Cap̄. 9.

ET quando aggregantur fractura et vulnus tũc reſtaurator vehementer alleuiet reſtaurationẽ: et faciat penetrare aſtellas a loco vulneris: et ponat ſuper vulnus quod oportet vt empl'is et ꝓpꝛie piceis. ¶ Et quidam pꝛecipiunt vt incipiatur cum ſtrictura a duobus ſuper lateribus vulneris et dimittatur vulnus diſcooptuꝫ Et hoc q̇dẽ eſt meli⁹ ſi vuln⁹ nõ fuerit ſup fracturã ipm: deide oꝫ vt ſit ſup ipm vel amen ita vt tegat ipm ab aere. ¶ Qd̄ ſi fuerit ſuper fracturã tũc opꝫ vt ingeniet i figuratiõe ſtricture cũ ingenio ita vt mundificetur ex omni latere: ⁊ ſeparetur parumper a vulnere ipſo cũ pꝛeparatione conueniente ad illud ⁊ infundantur puluilli in vino nigro ſtiptico. ¶ Et hoc ingenium eſt vt ponatur extremitas ligamẽti ſup labiũ vulneris: deide torq̄at retro ⁊ firmet cũ ligamẽto alio ⁊ ponat ſup labiũ aliõ iferi⁹: deide ordinet reliquũ ligamẽtũ ꝓm ꝙ opꝫ: deide torq̄at ita vt remaneat vuln⁹ ipꝫ apertũ: ⁊ qd̄ ẽ pter ipſuꝫ ſit firmũ ex eo ita ꝙ iã aſcẽdit ligamẽtũ ⁊ deſcẽdit ligamẽtũ ⁊ cadat ſuper fracturam ſtrictura vehemens: ⁊ remaneat vulnus apertum vt diſcooperiat ipſum pꝛopter illud. ¶ Et oportet vt ponat ſuper aſtellas foramen econtrario illius: vt perueniat ſuperfluitas medi

cine vulneris ad illud Si poſuerit ſup aſtellas foramen oppoſitū illi vt pueniat bonitas medicine ad vuln⁹. Et ſit poſibilis egreſſio virus ab eo: ⁊ ſit ita vt poſſit tegere ſup ea vtraq ſimul: q̄uis dimittere vuln⁹ diſcoopertū ſit malū ⁊ ꝓprie in frigore: imo opꝫ vt nō ſit coartatū tm̄: ⁊ vt cuſtodiat̄ in nocte. ¶ Qḋ ſi vuln⁹ ſanatur administrent̄ aſtelle ſi iā eſt ꝯglutinatū: ⁊ firma aſtellaꝫ illi loco ſi ille locus fuerit declinat⁹ ab eo. ¶ Et cū voluntas fuerit ſoluere illḋ qḋ tegit vuln⁹ ⁊ mane ⁊ veſpere ē magis poſſibile ꝓpter curationē ei⁹ ꝓpriā ⁊ nō fit ex eo ꝯtrarietas in ligamēto reſtauratiōis fracture oīno.

¶ Inq̄t hyppo. Opꝫ vt liget̄ vuln⁹ ex medio ligamēti ſi fuerit recēs ⁊ ſi eſt ātiquū ⁊ fecit p⁹ poſt maturitatē tūc liget̄ ex ſuperiori ei⁹ vſq̄ q̄ ꝯſequat̄ mediū ei⁹. ¶ Et de illo qḋ eſt bonū eſt vt ponat̄ illḋ qḋ ſeq̄tur vuln⁹ ex ligamētis ⁊ ꝓprie ſuperi⁹ ſtrict⁹ vt ſit poſſibilitas currēdi: verū ei⁹ ſtrictura ſit ſ̄ꝫ tolerātiā: ⁊ quanto magis elōgat̄ a vulnere ponat̄ leui⁹: ⁊ qn̄ eſt vulneri ꝓfunditas vehemens ſtringatur ſup locū ꝓfunditatis ligatura ligamēti: ⁊ ſi cōuenit ſtrictura ligamēti loco reſtaurationis: tunc iam peruenit intentio ⁊ ſi non: incipe velare vuln⁹ cum eo qḋ diximꝰ: ⁊ cum peruenitur ad fracturam iterum ponat̄ ligamētū ſtricti⁹: ⁊ opꝫ vt ponat̄ p̄paratio mēbri ita vt facilis fiat curſus pus ſi aggreget̄ in vulnere. ¶ Et opꝫ in eſtate vt īfrigidētur ligamēta ꝯtinētia vuln⁹ ē t vt ſit adiutoriū ad ꝓhibēdū apa. ¶ Et nō oportet vt appropinquet loco ceratū ⁊ ⁊ ꝓp̄e ī eſtate: qm̄ fortaſſe putrefiet mēbrū: imo ſi neceſſaria ē repcuſſio tūc fiat cū vino ſtiptico ſ̄m qḋ p̄teriJt a nobis ei⁹ declaratio. ¶ Et cū fracture ē attritio ⁊ time t̄ mors mēbri tūc ſcalpellet̄. ¶ Et ſcias oīno ꝙ qn̄ vuln⁹ ligat̄ ſ̄ꝫ ꝙ ꝯuenit expellit ligamētū ḋſcēſiōis: ⁊ ſi errat̄ ī ligamē to apa t ⁊ ꝓprie qn̄ mollificat̄ ſup locū vulneris ⁊ ſtrigit̄ ſup illḋ qḋ ē poſt ipꝫ. ¶ Et ſi nō fuerit ei ḋtectio nō curret ab eo vir⁹ neq pueniet ad ipm medicamē: ⁊ ſi dimittit̄ diſcooptū putrefit ⁊ īfrigidat̄ ⁊ accidit mors mēbri ⁊ ꝑducit ad dolores ⁊ febres: q̄re neceſſariū ē medico vt faciat aliq̄d inter h̄ ⁊ h̄: ⁊ ꝯſideret illḋ qḋ accidit ⁊ ſuccurat ei añ q̄ꝫ ꝯfirmet̄.

¶ De fractura male reſtaurata. Cap. 10.

Quandoq fractura eſt reſtaurata nō ſ̄m qḋ oꝫ ⁊ ē neceſſariuꝫ vt iteret̄ eius fractura: q̄re oꝫ vt reſtaurator ſciat diſpōnem alroſboth q̄ reſtaurauit os. Qḋ ſi fuerit magn⁹ fortis nō vadat ad frāgēdū ipm ſcḋo. fortaſſe em̄ nō erit poſſibile vt frāgat̄ ex loco fracture prime ꝓpter fortitudinē alroſboth: q̄re frāget̄ in alia parte loci. ¶ Qḋ ſi non inuenit̄ excuſatio tūc oꝫ vt p̄cedat ⁊ leniat donec mollificet̄ alroſboth. ¶ Et mollificātia ipm ſunt medicine p̄dicte ī ca. duritieꝝ illic: ſicut cutis alleliati ⁊ dactili ⁊ ſicut ſpēs fecū oleoꝝ ⁊ alleile ⁊ medulle oſſiū ⁊ medulle granoꝝ cotni ⁊ eis ſilia: deinde frāgat̄: ⁊ oꝫ vt aſſiduet̄ cū hoc embrocatio cū aq̄ calida ⁊ introit⁹ tine in die ml'totiēs. Qḋ ſi nō p̄ceſſerit illḋ ⁊ exꝑimētū ⁊ motio ſignauerit firmitudinē vehemēte: tūc oportebit vt ſecet̄ caro: ita vt ſit poſſibile

fricare alroſboth ex latere ⁊ deſtruere eũ cũ ea: deinde frangaꝛ ⁊ reſtaureꝛ ⁊ curetur vulnus curatione ſua. ¶ Et multotiẽs quidez eſt poſſibile vt cureꝛ fractura male reſtaurata abſq₃ fractura ſecũda leniẽdo alroſboth cũ eo qđ ſcis: deinde equeꝛ. ¶ Et quãdo ſeruaꝛ ſup ipſam equaꝛ ſuper ipſam alroſboth itez ⁊ excuſat fracturam ꝓprie in corporibus lenibus.

¶ De epithimatib⁹ fracture ⁊ q̃ currũt curſu eoꝝ. Cap. 11.

Epithimatũ alia ſunt q̃ ꝓhibẽt apã ⁊ rectificãt pruritũ. Et alia ſunt ad indurãdũ alroſboth ⁊ glutinationẽ faciendã in ipſo. Et alia ſunt ad equãdũ alroſboth magnũ: ⁊ alia ſunt ad remouendã duritiẽ iũcturaꝝ q̃ accidit poſt reſtaurationẽ: ⁊ alia ſunt ad auferendã mollificationẽ ſi ceciderit in iuncturis.

¶ De epithimatib⁹ cõferentibus ⁊ q̃ currũt curſu eorũ ⁊ rectificãtibus pruritũ. Cap. 12.

Iam dixim⁹ in cap. ligamenti vittas ad illđ qđ opꝫ ſciri: in hoc capitulo: ⁊ diximus cerata ⁊ embrocas cũ vino ſtiptico ⁊ illis ſiſia. ¶ Et reiteram⁹ nunc: ⁊ dicim⁹: non opꝫ vt ſit illud qđ adminiſtraꝛ de cerato aut aliis ita vt aſperitas ſit in eo aliquo modo: immo ſit leui⁹ quãto plus eſſe põt ⁊ mollius. ¶ Et non opꝫ vt adminiſtrẽtur cerata vbi timeꝛ putrefactio: neq₃ vbi multiplicãtur partes fracture: hmõi eñi ꝑparatũ eſt ad ſuſcipiẽdã putrefactionẽ: qm̃ plimũ eſt cũ vlcerib⁹. ¶ Super aquis aũt calidis ⁊ eaꝝ effuſiõe iã locuti fuim⁹: ⁊ fecimus ſcire q₃ vtilitas in eis eſt reſolutio materierũ q̃ incurrere faciũt pruritũ ⁊ attractio materiei nutritiue: ⁊ ſunt itez neceſſarie qñq₃ qꝛ mẽbrũ iã debilitauit ſtrictura ⁊ exiccauit ipm̃: ⁊ illud qđ vltime ꝯſequitur eſt ſcitũ.

¶ De epithimatib⁹ ad indurãdũ alroſboth. Cap. 13.

Res conferentes in hoc ſunt embroce ſtiptice ſubtiles ⁊ empl̃a q̃ ſimilanꝛ eis ſunt decoctio myrti ⁊ eius oleũ ſi neceſſariũ eſt oleũ: ⁊ oleũ alcãne ⁊ epithima cũ aqua foliorũ myrti ⁊ granoꝝ ei⁹ ⁊ decoctio arboris alcoci ⁊ decoctio radicis aldirdar: ⁊ decoctio folioꝝ ei⁹ eſt icarnatiua induratiua: ⁊ empl̃m factũ ex mes ꝓprie qñ ponũtur cũ eo croc⁹ ⁊ myrrha: ⁊ ꝯficiꝛ cũ vino odorifero eſt bonũ valde et diſtillatio ſpatularũ palme eſt bona itez.

¶ De regimine equatiõis alroſboth. Cap. 14.

In principio quidẽ ⁊ dũ ꝑmanet recẽs ſtiptica ꝑdicta: qm̃ ipſa aggregãt ipꝫ ⁊ ſtringũt ipꝫ ⁊ minorãt quãtitatẽ ei⁹: poſt illđ vo qñ ſupfluit ⁊ ꝓprie ꝓpe iũcturã ẽ neceſſariũ ſecare ab eo: ⁊ fricare donec equeꝛ. Et oĩa iſta cũ eo qđ dictũ eſt in eo.

¶ De medicinis leniẽtibus duritiẽ iuncture. Cap. 15.

Opꝫ vt embroces ⁊ incipias cũ aqua calida. deĩde adminiſtres deſup empl̃a ⁊ inũctiões q̃ fricãdo fiũt leniẽtes facta ex mucillaginib⁹ gũmis ⁊ adipib⁹ ⁊ oleis: ⁊ ſi ponaꝛ in eis acetum forte erit magis ꝓfundatiua. ¶ Et de illis quoꝝ adminiſtratio ꝓpĩquat: eſt

dactili ꝛ alleliati ꝛ oleū ſiſaminū: qn̄ eſt emplaſtrū leue. ❡ Et iterū mollitiuū de herua permiſceaꝫ cū tāto butyro quātū eſt ipſi⁹ medietas ꝛ mellis quātū eſt ipſius quarta: ꝛ fortaſſe ſufficit ceratū de oleo lilij ſolū: ꝛ qn̄qꝫ adiuuatur cū omnib⁹ lenificantibus predictis in caſephiros. ❡ Et cū ſentis alteratione cōplexionis ad frig⁹: tūc adde in eis ex caſtoreo ꝛ ſerapino ꝛ oppoponaco. ❡ Medicamē bonū. ℞. fece ꝫ olei de lino ꝛ fecē olei ſiſamini ꝛ fenugrecū coctū in lacte ꝛ heil ad ipſuꝫ ꝛ adminiſtretur. ❡ Et iterū radices altee: ꝛ radices cucumeris aſinini ꝛ bdeliū ꝛ ammoniacū ꝛ oppoponacū diſſoluātur cū aceto forti ꝛ liniantur: et vnguētū eburneū eſt bonū. ❡ Medicamē bonū. ℞. mucillaginē fenugreci ꝛ ſeminis lini ꝛ mucillaginē cucumeris aſinini ꝛ ammoniacū ꝛ laudanū ꝛ yſopū humidā ꝛ oleū de lilio ꝛ adipē anatis ꝛ bdeliū lene ꝛ parū ꝛ medullā vituli reſoluātur in oleo ꝛ fiat vnguētū. ❡ Aliud forte. ℞. olei veteris lib. ij. olei de lilio lib. ß. ſtoracis liquide lib. quartā cere citrine lib. ß. glutinis albotin. vnc. ij. euforbij. vnc. ij. medulle oſſiū cerui. vnc. iiij. fiat vnguētū. ❡ Unguentū bonū ad duritiē iuncturarū quā acquiſiuit reſtauratio: ammoniaci partē vnā bdelij iudaici partē vnā laudani partem mediam olei de alcanna adipis anatis amboꝝ. an̄. partis quartā ſolue gūmas ꝛ aggrega omnia. ❡ Unguentū bonū ammoniaci. vnc. vj. ꝛ cere citrine tantūdē gummi albotin bdelij ꝛ galbani oiꝫ. an̄. vnc. viij. olei de alcanna. vnc. iiij. terantur gūme cōtrite in aceto deinde aggregētur in mortario inūcto cum oleo de lilio. ❡ Et ſimr ad ſpaſmū earum ꝛ nodationem q̄ accidit ſicut glādula vbi eſt. Et iam dixim⁹ eam in cap. ſuo: ꝛ adminiſtrētur vnguēta q̄ dixim⁹ nūc. ❡ Et adminiſtratio caſtorei ꝛ coſti ꝛ fimi colūbini: ꝛ ſinapis emplaſtrādo eſt vltia. ❡ Linitiuū bonū. ℞. fecis olei de lilio vnc. ſ. ꝛ fecis olei ſemis lini vnc. ſ. ꝛ ſtoracis liq̄de ꝛ galbani ꝛ ſerapini ꝛ oppoponaci oiꝫ an̄. vnc. ß. bdelij lenis. vnc. ſ. adipis vrſi āt galline aut porci apud illum qui diligit illud ex ſapiētib⁹ diuitū fiat ex eis vnguētū.

❡ De facientibus fortitudinem mollificationis. Cap. 16.

Suſtētatio in curatiōe eiūs eſt ſuper ſtiptica ſubtilia ſicut ſauina ꝛ dactili imaturi et his ſil'ia: aut ſuper ſtiptica ſpiſſa. ❡ Et qn̄qꝫ miſcētur cū his ſicut crocus ꝛ cynamonū et myrrha.

❡ Et enula eſt bona valde ꝛ ꝓprie qn̄ coquiꝫ cum ea acorus ꝛ cinis vitis cum adipe antiqua ꝛ cortices ſpatularū palme: et oia q̄ dicta ſunt in indurando alroſboth.

❡ De adminiſtratione aque calide et olei. Cap. 17.

Scias ꝙ aqua calida et oleum non conueniunt apud reſtaurationem quoniam prohibent reſtaurationem: ſed conueniunt ante ipſam: qm̄ ambo preparant reſtaurationem: et conueniūt poſt ipſam: quoniam ipſa abſtergunt quod remanet ex apoſtemate et duritie et alroſboth: et puſtulas quas euenire fecerunt ligamen-

ta in nervis: quare fit motus cū eis nō facilis. Cū ergo adminiſtrā tur aqua calida ꝛ oleū ꝛ adipes ꝛ medulle ſuccurrūt illis nocumentis. Inter illud vero aqua ꝛ oleū ſunt valde ꝓhibētia ab incarnatione: ꝛ fortaſſe adminiſtrant in infantibꝰ: ꝛ q̄ ſunt eis ꝓximi nō in aliis: cū emplaſtra exiccata ſunt ſup eos ꝛ faciūt eis dolorē: quare indigent tūc vt oleo inungat locꝰ q̄ dolet: deinde ſuſtentetur ꝛ reſtauretur: apō quietē vo nō dat licētia in hoc. Et medici qn̄q3 vtunt em broca ex aqua calida cū ipſi ſoluūt ligamentū primū q̄rentes ex eo iuuamētū: ꝛ eſt vt attrabāt ad ipſū materiā. Et op3 vt ſit illa aq̄ talis vt cū cadit apud infirmū ſit tēperata: calida em̄ fortaſſe reſoluit ex corpore mūdo ſupra illō qō attrabit: ꝛ ꝓprie qn̄ ꝓlongat tp̄s effuſionis eius: ꝛ attrabit ex corpore repleto ſupra illō qō op3 ꝛ ꝓprie ſi abbreuiet tēpus eius: immo op3 vt ſit aqua cū caliditate ad equalitatē tendēs: ꝛ ſit tēpus effuſionis eius ſm quātitatē que videtur ex augmento mēbri ꝛ eius inflatione ꝛ non effundantur cum incipit detumeſcere. Et nos quidē iam dixi mus de iudiciis embroce in capitulo diſlocationis illud iquod oportet attendere etiā hic. Et magis dilectum mihi quando non eſt iſtic dolor eſt vt non appropinquet membro oleum: neq3 aqua calida omnino niſi illud qō antecedit ipſum in principio rei ad defenſionem. Et de illis q̄ ponunt ſuper iuncturas que indurantur poſt reſtaurationē ſuper torſionē et attritionē ſunt dactili ꝛ alleliati emplaſtrando.

¶ De cibatione reſtaurati ꝛ potione eius. Ca. 18.

Oportet vt ſit cibus eius ex eis que generāt ſanguinē ſpiſſum ꝛ nō ſpiſſum ſiccū: immo ſpiſſum viſcoſum vt generet alroſbot tenacē fortē non ſiccum debilem lenem: ꝛ illa ſunt ſicut pedes ꝛ frumentum coctum cum multa aqua quouſq3 ſit ſicut puls ꝛ ventres ꝛ capita et cutis bedi ꝛ arietis decocta ꝛ ſimilia eis et vinum ſtipticū ¶ Et ex illis q̄ dantur in ſecunda menſa ſunt caſtanee ꝛ grana in q̄bus nō eſt acuitas. Et alienet oīa q̄ ſubtiliāt ſanguinē ꝛ calefaciūt ipm̄ ꝛ elongāt ipſum a coagulatione ſicut vinū ſubtile ꝛ res ꝯfortātes valde. Et ad ſummū regimen eius ſit ingroſſatio niſi ſit illic prohibens ex vulnere requirēte ſubtiliationē cibi ſm illud qō eſt ſuper ipſum de magnitudine eius aut ipſius paruitate ꝛ apud timorem dolores: qui vo ſecurus eſt ab illo dilatetur in cibo et potu. Et qui amat defenſionē incipiat cū regimine ſubtiliante: vt ſecuret a malitia apoſtematis. Et illud eſt ſicut ſi oporteat iterū vtꝰ flobothomet ꝛ ſoluatur venter: deinde poſt dies paucos adminiſtret illud q̄uis ſit qn̄q3 neceſſariū iterū vt dimittat hoc regimē qn̄ ſuperfluit roſboth in magnitudine: ꝛ eſt neceſſe ꝓhibere ipſu3. Modꝰ cibarii cōueniētis ei qō adminiſtratur hora coagulationis: ſumat panis de ſimila ꝛ farina rizi et ſepū vacce pi guis ꝛ lac: ꝛ fiat ex eis ciba riū ſiſe frumēto cocto vt puls cū bonitate ſue ꝯſuetudinis medicina aūt eiꝰ quam ſumit ad reſtaurationē mummia eſt que eſt mirabilis.

¶ De rebus que conſequuntur fracturam ⁊ reſtauratio-
nem ⁊ neceſſe eſt ſuccurrere eis. Ca.19.

Quandoq; accidit ex fractura diſruptio carnis que non cōglu-
tinatur: q ſi non incidatur putrefit: ⁊ putrefacit illd qd ſeq-
tur eam ex oſſe: quare eſt neceſſariū vt incidatur ⁊ coquatur: ⁊ qñq;
accidit fluxus ſanguinis ⁊ eſt neceſſe vt phibeat: ⁊ qñq; accidūt cō-
cuſſio ⁊ attritio fortis carni q ſi nō curet cū ſcalpellatione aut cū
medicinis prohibentibus putrefactionē peruenit ad eſtiomenum:
quare oportet vt obſeruetur illud. Et quandoq; accidit apoſtema
calidū in quo eſt timor: quare opz vt regat regimine ſuo: ⁊ qñq; ac-
cidunt vulnera q non egent vt curentur cū eo cuius preterijt nar-
ratio. Et qñq; accidit alroſbot ſuperfluus in fractura cuius quā-
titas non eſt neceſſaria: quare opz vt minoretur nutrimentū ⁊ phi-
beatur eius generatio cū prohibitione cibi ⁊ ſtrictura deſup ⁊ reli-
quis que ſunt dicta. Et qñq; accidit mollificatio iuncturarū in ex-
tenſione. Et qñq; accidit vt currat virus ad medullā q generat in
oſſe: quare neceſſe eſt vt extrahat os ⁊ diſcooperiat via vir⁹ ad int⁹.

¶ Tractatus Tertius.

¶ De fractura cranei. Ca.j.

Multotiens accidit vt findatur craneum ⁊ non findatur
cutis: immo apoſtemetur. Cū ergo occupatio ſit in cu-
ratione apoſtematis ⁊ nō peruenitur ad plagā: fortaſſe
accidit vt putrefiat os deſubtus: ⁊ accidūt ante ſanita-
tem aut poſt ipſaz egritudines male ex febribus ⁊ tremo-
re ⁊ deſtructione rōnis ⁊ alijs: quare neceſſariū eſt vt findat. Et mul-
totiens quidē ſignificat locū infirmus ipſe ⁊ qd tāgit ipſuz omni ho-
ra ⁊ hoc proprie: ⁊ tūc quidē eſt neceſſariū vt redeat vulnus ad diſ-
poſitionem ſuā: ⁊ vt curet fractura oportebit vt findat a cute cum
quātitate qua non retineat in ea vir⁹ in hoc neq; aliō: opz eñi vt nō
retineatur virus niſi fueris ſecurus de additione apoſtematis: ⁊ in-
ueneris apoſtema ruptū ⁊ appareat fractura vna. Quandoq; eñi
accidit inde error magnus: putat eñi q nō ſit fractura niſi illa: ⁊ p-
pter hoc oportet vt cōſideretur diſpoſitio fracture conſideratione
bona. Illud vero in quo dedinatur cum exiſtimatione ad rectifica-
tionem eſt vt cōſideretur cauſa fracture ⁊ vltimatio virtutis rei frā-
gentis in grauitate ſua aut in ſua magnitudine: aut in ſua fortitu-
dine: vt per illud ſciatur vltimatio quā oportet eſſe ex fractura: et
ſimiliter accidentia quandoque ſignificant illud ſicut appoplexia
⁊ ſcothomia ⁊ deſtructio vocis ⁊ que ſunt eis ſimilia.

¶ Et qñq; ſignificat fiſſura cutis in multitudine ſua ⁊ ſine diuerſi-
tate in ſuo caſu ſuper rectitudinē vnam diſpoſitionē fracture itez
licet non ſit hec ſignificatio ſignificans omnem partē. Fortaſſe eñi
eſt fractura interior plurima ⁊ magna: ⁊ non eſt ſuper fiſſura aut eſt

fiſſura parua:quare oportet tunc neceſſario vt cognoſcatur diſpoſitio cũ ſignificationibus in quibus querit de fractura:et firmet mẽbrum ſi eſt poſſibile:et in hmõi diſpoſitionibus eſt neceſſariũ incide recutẽ dure:et diſcooperire donec appareat os dubitatũ totũ. Et ſi accidat fluxus ſanguinis impleat illd qd diſcoopertũ eſt pannis ſiccis:deinde ſuſtenta cũ puluillo infuſo in vino et dimitte ipſum vſq mane. Uulnerum aũt capitis vſq ad terminũ almochati cura eſt illa q iã dicta eſt in capitulo vlcerũ:et ante ipſum:findentia vero os et educẽtia os et ſimilia illis de illis que dicunt hic:et minores diſpoſitiones fracture oſſiũ in capite ſi accidit in eis ſciſſura parua nõ penetrãs vſq ad latus aliud:imo ſuccedit apd quedã experimẽta :et ſiſis iſti. Magis rectũ eſt iterũ vt frices illd vſquequo nõ remaneat de ſciſſura aliqd :et ſi amas vt feſtines cũ effuſione humiditatis nigre donec vehemẽs fiat apparitio ſciſſure p eã fac:et frica donec nõ remaneat veſtigiũ. Et ſint apd te fricatoria diuerſarũ quãtitatũ et adminiſtra inprimis lata eorũ:deiñ q ſequunt illa:cumq fricaueris adminiſtra medicinã capitalẽ et ſufficit tibi. Et medicine quidẽ capitales ſunt ſicut ireos et farina horobi et minutũ olibani:et ariſto. et cortices radicis oppoponaci et myrrha et ſarcocolla et ſang. dra. et oẽ exiccatiuũ ſine mordicatione:et curent curatiõe vlcerũ. Si autẽ exiſtimaueris q fiſſura ſit penetrãs vſq ad latus aliud:tunc fricatio non finit eam vſq ad elongationẽ:et caue ne multũ pcedas in fricatiõe: immo vbi iam ſecurus fueris et cognoueris diſpoſitionẽ velaminis an ſit ſeruãs ſitum ſuũ ex oſſe :tunc nocumentũ eſt minus:et res magis apparens:et eſt euentus apoſtematis minor et ſaluior et prauior:et apparitio puris maturi velocior et magis cõpleta:aut iã ſeparauit ipſum pcuſſio ab oſſe:et illud eſt ab eo in quo eſt timor plus et dolores et febres et q ſequunt ea plus:et ſuſceptio ab oſſe alterationis coloris velocior:et curſus puris virulenti ſubtilis in eo plus:et qd accidit ex doloribus et febribus et tetano et ſincopi et deſtructione rationis propter dimiſſionẽ curationis in eo plus:et in hmõi qdem diſpõne:imo in oi diſpoſitione opzet vehemẽter caueat frigͤetiã in eſtate:qm in eo eſt timor magnus. In fiſſuris xo in quibus nõ eſt niſi fiſſura: ſz eſt plurima et apparet cũ ea illud inter qd et os nõ eſt niſi cortex:multotiens ſufficiũt ſtrictura et ligamentũ et emplaſtrũ et infrigidantia. Uerum illud quod eſt rectius eſt vt incipiatur et fundatur ſup ſciſſuram oleum ro. tepidum:deinde aggregetur inter duas extremitates vulneris:et ſufficiat ſi neceſſarium eſt illud:et puluerizetur deſuper puluis capitalis et ponant ſup eas puluili ibibiti vino ſtiptico cõcuſſo cũ oleo:deinde reliqua ligamẽta:et quieſcat infirmus et fiat delitioſus: et fiat vt dormiat et flobothomet ſi indiget. Et nõ querit in omni ſciſſura et fractura vt accipiat os totũ:quoniã hoc non eſt poſſibile in omni oſſe:verũ recordare eius quod precipimus in capitulo vniuerſali de fractura et reſtauratione. Ueruntamẽ multi ho-

mines acceperunt os ex capitibus eorum incidendo rſm modū cre
uerūt caro rcutis ſup vuln⁹ reuſſerūt. In frangentibus vero os r
que ſunt poſtea. ſcias ꝙ oſſa capitis diuerſificant ab oſſibus alijs
cū franguntur: quoniā cum ipſa franguntur nō reſtaurat natura
ſuper ea alroſboth forte ſicut attrahit ipſuʒ rnaſci facit ſuper reli
qua oſſa: immo rem debilē. Quapropter vt nō effundat pus ad in
teriora opʒ vt extrahatur ſi fuerit plaga capitis ꝯpleta: aut incida
tur ſi nō fuerit ꝯpleta: rnō fiat occupatio in reſtauratione eius. Et
opʒ vt nō tardet illō in eſtate vltra ſeptē dies in hyeme vltra. x. dies
et quāto fuerit velocius erit melius: rlonginquius ab hoc vt acci
dāt nocumēta magna. Et de illis q̄ nocēt ad illud rfaciunt eſſe ne
ceſſariū eſt ꝙ ab oſſibus alijs ꝑter oſſa capitis ꝯuertit ligamētū re
ditionē: et hoc ligamentū nō eſt poſſibile ſuper caput: ꝑpter illō er
go neceſſe eſt accipere os et fracturā cui eſt q̄ntitas donec egrediat
virus ſicut eſt neceſſariū. Et iterum ſi acciderit virus inter os re
ſtauratū ligatū ligamēto opprimēte expellente materiā cū cum iā
eſſet generatū illud virus ex ipſo loco: rpenetraret ad medullā eſſet
nobis neceſſariū vt diſcooperiremus: r mundificaremus: ergo qua
liter in hmōi mēbro: nō eſt igitur excuſatio de hac collectione et in
ciſione et detectione loci et ꝓhibitione incarnatiōis eius vſquequo
ſecurus ſis. Et nō eſt timor curſus vir⁹ vſq̄ ad interiora oſſis quod
incidim⁹. Et opʒ vt ſit inciſio ex loco ꝯuenientiore: et cōuenientior q̄
dem eſt aggregās ad oppoſitionē quā exiſtimas ꝙ vir⁹ currat ex
eo meli⁹ et ad facilitatē inciſionis et paucitatē neceſſitatis ad hoc
vt moueatur rextēdatur ſcđo: et eſt cū hoc longinquior loc⁹ a ner
uis: ſicut ſinciput. Nā mediū eius nō obuiat origini neruoꝝ. Et ſta
de ne frig⁹ adueniat velamini: q̄m eſt malū rtimoroſuʒ: r ſubtilia
regimē raſſidua effuſionē olei tepidi. Et ſi apparet ſup velamē ni
gredo reſt fortaſſe in eo qđ apparet de ipſo: rnō eſt nocēs r fortaſſe
cauſa eius ſunt medicine: tūc cura ipſaʒ cū melle ꝯcuſſo cū triplo ſui
olei ro. donec remoueat nigredo: rpulueriſa deſuper medicinam ca
pitalē: rſi nigredo fuerit cōfirmata tunc fuge. Cum ergo verificat
neceſſitas extēdēdi aliq̄d ricidēdi illō āt extrahēdi ipʒ tūc feſtinet
rnō expectet ꝯplementū generationis puris in loco. Et hoc q̄dē non
tolerat niſi vbi nō eſt pānicul⁹ noiatus mater coartat⁹ aut pūctus
q̄m punctura facit in diſpoſitione aꝑa rſpaſmū: r fortaſſe perdu
cit ad apoplexiā: quare opʒ vt extrahatur illō os ſtatim rredibit ſen
ſus ſi fuerit apoplexia ſtatim. Si autē fuerit foramē tunc reſerit ve
hementioris feſtinationis. Et quādo frāgitur craneū r infrigidat
velamē rapoſtematur: nominatur illud futratem: r tunc tibi ineſt
in eo quod diximus: cum hmōi feſtinatione: aut ſi fuerit neceſſaria
expectatio tūc ſit vſq̄ ad duos dies aut tres. ¶ In plurimo rei opʒ
vt curet in ſecūdo cū inciſione. ¶ Et quandoq̄ fit cum ferra ſubtili
predicta: rquādoq̄ fit ita vt fiāt foramina parua ſilia foraminib⁹

que fiunt ab acubus q̃ b⁹ ſubſellia ſuunt vt vbi opꝫ vt cadat ex eisꝫ in eis ſit timor: qm̃ fortaſſe penetrãt ſubito vſq͂ ad panniculuꝫ vbi ingeniet cũ inſtrumento qd̓ dixim⁹ qm̃ eſt ſaluius. Qualiter v̓o fit curatio nos dicem⁹ in hoc illud qd̓ dixerunt p̄mi. ¶ Inquiũt opꝫ vt radat in p̄mis caput vulnerati ⁊ fiãt in eo due fiſſure ſe ſecan‑tes orthogonaliter: ⁊ ſecet vna earũ alterã ſm̃ figurã crucis: ⁊ opꝫ vt ſit vna duaꝝ ſectionũ ſecatio prima que fuit ex percuſſiõe: deinde opꝫ vt excorietur ſub ãgulis q̃tuor vt diſcoopiat os totũ cui⁹ conca uatio debet fieri. ¶ Qd̓ ſi accidat inde fluxus ſanguinis: tunc opꝫ vt impleatur pãno infuſo in aqua ⁊ in aceto ⁊ ſi nõ: imple ipſum pã no ſicco: deinde pone ſup euꝫ puluillũ infuſuꝫ in vino et oleo: ⁊ admi niſtretur ligamentũ qd̓ conuenit ad illud ita vt cum fuerit mane ſi non acciderit aliquid ex accidentib⁹ malis: tunc oportebit vt inci‑pias cõcauare os fractũ: ⁊ illud eſt qm̃ opꝫ vt facias ſedere infirmũ aut precipias ei vt reſupinet ſm̃ figuram q̃ cõuenit fracture: dein‑de oppila aures ei⁹ cũ lana aut cotto vt nõ ledat ex voce percuſſio‑nis: ⁊ ſolue ligamẽtũ vulneris ⁊ aufer pãnũ ex eo ⁊ abſterge ip̄m: dei de precipue duobus miniſtris vt teneãt cũ pannis ſubtilib⁹ quat‑tuor angulos cutis que iã ſciſſa fuit ⁊ extendant eã ad ſuperiora. ſ. cutẽ q̃ eſt ſuper os fractũ. ¶ Et ſi os fuerit debile ex natura ſui aut ex fractura q̃ accidit ei tunc oportebit vt auferas ip̄m cum inciſo‑rijs ponendo quedam ꝯtra alia: ⁊ incipiẽdo ab eo qd̓ ex eis eſt lati⁹ fiat permutatio ex eis ad inciſoria ſubtilia: deinde peruenias ad ca pillaria ⁊ adminiſtra facilitatẽ in percuſſione parua ⁊ magna vt nõ ledat caput ⁊ inquietet ip̄m. ¶ Et ſi caput fuerit forte tũc oportebit in p̄mis vt perforet cũ tripanis que nominant non ꝓfundãtia: et ſunt ꝑforatoria quib⁹ eſt eminentia parua interius ex locis acutis eorũ vt ꝓhibeat ea illa eminentia profundare ⁊ peruenire de ſiphac donec cõcaues cũ eis os ſciſſum ⁊ eradices ipſum ⁊ non ſubito: imo paulatim. ¶ Et ſi fuerit nobis poſſibile vt eradicem⁹ ip̄m cũ digitis tũc illud eſt bonũ: ⁊ ſi nõ tũc cũ tenalijs: aut cũ forpicib⁹: aut his ſi‑milib⁹. ¶ Et opꝫ vt ſit inter illa ex foraminib⁹ exit⁹ q̃titate ſili ita vt fiant prope ſuperficiẽ oſſis interioris. Et opꝫ vt remaneat tactui foraminis aliq̃d ex ſiphac: ⁊ ꝓpter hoc opꝫ vt ſint perforatoria ſm̃ mẽſurã eſſentie oſſis: ⁊ vt adminiſtrẽtur in hoc perforatoria pluri‑ma. ¶ Cum ergo fractura non eſt niſi in loco originis oſſis tm̃: tunc opꝫ vt fiat permutatio ad illas res tantũ ita vt cum cauaueris os tunc oportebit vt eques aſperitatẽ oſſis capitis que fit ex inciſione ⁊ cõcauatione: aut cum nouacula: aut cum aliquo īciſoriorũ q̃ ſiſſan tur aciei enſis poſtq͂ poſueris inſtrumentum quod cooperit ſiphac ⁊ ſeruat ipſum. ¶ Et ſi remanſerit aliquid ex oſſibus paruis: aut fruſtis: tunc oportebit vt accipiãtur cum facilitate: deinde perue‑niat in curatione cũ operatione aut vnguentis. Nã iſte eſt facilior qui fit ex modis curatiõis ⁊ minoris nocumẽti.

¶ Inquit. S. cū tu diſcooperueris partē oſſis capitis: tūc pone ſub eo inciſoriū in fine: cui⁹ eſt pars que aſſimilat̃ lenti eminens ſi eſt lenis ꝛ eſt acuitas in lōgitudine donec fit latitudo lenti ſi l'is ſuſtētata ſup ſiphac. ¶ Et opꝫ vt ꝑcutiat̃ deſuꝑ cum malleo paruo ꝛ incidat̃ os capitis. ¶ Cum ergo fecerimus illud erit ex eo totum illud quo indigem⁹ ꝛ illud eſt: qm̄ ſiphac nō mouet̃ tunc: neqꝫ ſi medicans eſſet dormiēs qm̄ ſiphac opponitur lateri lato inſtrumenti ſi l'is lenti. Et ſi peruenerit hoc inſtrumentū ad os capitis tūc ipm̄ eradicat illud abſqꝫ leſione. Et illud ideo qm̄ poſtremum figure ſimilis lentis circūdās hoc inciſorium retro incidit os capitis: et non eſt poſſibile vt inueniat̃ ſpecies alia ad eradicandum hoc os facilius: neqꝫ velocioris operationis ꝙ hec ſpēs.

¶ Curationē vero que fit cum ferris et inſtrumentis q̄ nominātur: moderni vituperauerūt propter molitiam eius. hic eſt ergo ſermo noſter in curatiōe oſſis capitis cū accidit ei ſciſſura. ¶ Et conuenit hec eadeꝫ curatio in reliquis ſpeciebus fracture que incidit os capitis quāuis nos nō diximus niſi curationē fiſſure: ꝛ poſuim⁹ eam exemplū aliꝭs. ¶ Inquit H yppo. et Sal'. Iterum docuit nos quātitatem oſſium q̄ oportet incidi ꝛ iſte eſt ſermo eius. ¶ Non oportet vt incidatur ex oſſe niſi illud qđ eſt infirmum: nam illud quod ex eo eſt cōminutū vehemēter opꝫ vt auferatur totū. ¶ In illo aūt ex quo extendūtur ſciſſure extēſione plurima: nam illud qm̄ accidit: nō opꝫ tunc vt ꝯſequaris fiſſuras vſqꝫ ad finē eaꝝ: ꝛ vt ſcias ꝙ non accidit ꝑpter hāc cauſam res nociua qm̄ ꝛ in reliqs operationib⁹ que opꝫ ipm̄ facere eſt ſm̄ qđ opꝫ. ¶ Ampli⁹ oportet poſt curationē cū ferro vt accipias pānū lini extēſum quātitate oſſis vulneris: ꝛ infunde ipſum in oleo ro. et cooperi cum eo os vulneris: deide accipe pannū duplicatum aut triplicatū ꝛ infunde ipm̄ in vino et oleo roſ. Et lini vuln⁹ totū oleo roſato: deinde pone ſuꝑ ipm̄ pannū quāto leui⁹ potes vt nō grauet ſiphac: deinde adminiſtra deſuꝑ ligamētū latum ꝛ nō ſtringas ipm̄ niſi cuꝫ ꝙtitate que teneat pannos tm̄: deide adminiſtra regimen qđ remoueat inflāmationem ꝛ deſtruat febrem ꝛ humecta velamē deſuꝑ cū oleo roſ. in omni hora ꝛ ſolue ipſum in die tertio ꝛ abſterge ipm̄. ¶ Et cura ipſum curatione que creat carnē ꝛ ſedat inflationem ꝛ pulueriꝫa ſuꝑ ſiphac puluerē ex medicinis ſiccis que nominantur medicine capitis donec oriatur caro in quibuſdam horis ſuꝑ os ſi indiguerimus hoc cū oſſa ſunt eminentia ꝛ vt noſcatur caro velociter: ꝛ cura ipſum cū reliquis medicinis quas diximꝰ in curatione vulnerū. ¶ Et inquit Paulus. Multotiens accidit in ſiphac capitis poſt curationē cū ferro apa calidūꝫ ita ꝙ ſuperueniet ſpiſſitudini oſſis capitis et ſpiſſitudini cutis iterum: ꝛ eſt cum hoc grauitas et ꝓhibitio motus eius naturalis. ¶ Et multotiēs accidūt iſtis extēſio et accidētia alia mala: ꝛ ſequitur has res mors. ¶ Et nō accidit apa calidū ſiphac niſi aut ꝑpter os eminēs

ſub eo: aut ꝓpter grauitatē tentarū: aut ꝓpter frig⁹: aut multitudi nem cibi āt multudinē vini: āt ꝓpter cauſā aliā occultā. Q̄ꝺ ſi apo ſtematis calidi cauſa eſt manifeſta: tūc opꝫ vt abſcidas illā cauſā velociter. Q̄ꝺ ſi eſt eſt cauſa occulta tūc ſtude in ſeparatiōe ei⁹ ⁊ ad miniſtra flobotbomiā vene ſi nō fuerit ꝓhibēs ad hoc ⁊ minoꝛatio nē cibi ⁊ regimen qꝺ ꝯuenit apoſtematib⁹ calidis ſicut ēbꝛocatio cū oleo ro. calido aut cū aq̄ in q̄ bullita ſunt altea ⁊ fenugrecū ⁊ ſemē li ni ⁊ camomilla ⁊ eis ſimilia: ⁊ adminiſtra ēplaſtrū ex farīa oꝛdei fa ctū cū aq̄ calida ⁊ oleo ⁊ ſemie lini ⁊ adminiſtra adipē galline i lana ⁊ humecta cū ea caput ⁊ ceruicē ⁊ ſpōdiles ⁊ diſtilla in aures aliqꝺ ex oleis q̄ ſedēt caliditates ⁊ fac ſedere infirmū in aq̄ calida i domo ⁊ inunge ipꝫ. ❡ Q̄ꝺ ſi apa calidū ꝑſeuerat ⁊ nō eſt aliq̄d qꝺ ꝓhibeat ſumere medicamē ſolutiuū ſoluēs ſemel fiat illꝺ. nā Hyppo. ꝑcipit illud. ❡ Inq̄t paulus. Denigrat̄ ſiphac ⁊ nigredo eſt in ſupficie ei⁹: ⁊ illud eſt in medicamine iterꝫ quo curat̄: nā medicamen nigrū foꝛtaſ ſe facit illud: tūc opꝫ vt ſumas ex melle ⁊ oleo ro. iij. ꝑtes: ⁊ ꝑmiſceas ⁊ linias cū eo pānū ⁊ ponas ſup ſiphac ꝙ ſi accidit in ſiphac nigre do ex ſeipſo ⁊ ꝑuenit vſq₃ ad oculū⁹ ꝑcipue cū ſignis alijs malis: tūc opꝫ vt deſperes de ſalute hui⁹ īfirmi qm̄ eſt ſignificatio ꝯſumptiōis caliditatis innate ⁊ deſtructiōis ei⁹. Et ego iam vidi quendā cui ac cidit fractura in capite ſuo ⁊ ꝯcauatū eſt os capitis ei⁹ poſt ānū ⁊ ſanat⁹ eſt: ⁊ illud ideo quoniā fractura fuit in ſincipite: ⁊ fuit ex ꝑ cuſſione ſagitte: ⁊ erat ei curſ⁹: ⁊ ꝓpter hoc nō aduenit ſiphac aliq̄d immo ſaluatum eſt a coꝛruptione. ❡ Inq̄d Gal. Accidit homini vt frangeret̄ ſinciput ei⁹ ⁊ iterū os tp̄is fractura extenſa ⁊ ꝯpoſita eſt fractura cū diſpoſitione rerū oſſis ſincipitis: ⁊ icidim⁹ ipſuꝫ ad intē tionē notam ⁊ ſufficit illꝺ ⁊ ſanat⁹ eſt vir.

❡ De fractura mādibule. Cap. 2.

Inquit ſapiēs cū incidit̄ ad interioꝛa nō frāgatur: ꝙ ſi fran gatur mandibula dextra tūc intromitte indicem ⁊ medium manus ſiniſtre in os infirmi: ⁊ ſi frangitur mandibula ſiniſtra tūc intromitte manus dextre ⁊ eleua cum eis marginem fracture exte rius ⁊ interius ⁊ oppoſitione eas ambas cū manu altera deſoꝛis. ⁊ equa eā ⁊ cognoſces equationē ei⁹ ex equatione dētiū qui ſunt i ea. ❡ Si aūt frāgat̄ mādibula in duob⁹ locis tūc extēde eā in duo late ra ſm̄ oppoſitionē miniſtro extēdēte eā ⁊ miniſtro retinēte ipam: de inde veniat medic⁹ ad equādū ipam ſm̄ qꝺ dixim⁹: ⁊ liga dētesq̄ tot ti ſunt ⁊ ſeꝑati ſunt adinuicē. ❡ Si aūt accidat cū fractura vulnus aut fruſtū tūc adminiſtra ꝯſuturā ⁊ puluillos ⁊ medicinas incarna tiuas poſt reditionē ⁊ equationē. ❡ Inq̄t: ligamētū ei⁹ ſit ſm̄ hunc modū: pone mediū vitte ſup nuchā colli ⁊ vadant due extremitates a duob⁹ laterib⁹ ſup duas aures vſq₃ ad extremitatē mādibule: dein de vadāt cū eis iterū ad nuchā: deinde vſq₃ ad locū ſub mādibula: ſup duas maxillas vſq₃ ad ſinciput vadēs ex eo iterū vſq₃ ad locū q̄

eſt ſub nucha: ⁊ ponat̃ ligamētū aliud ſup frōtē ⁊ in poſterioribus capitis: ⁊ ſtringat̃ tota inuolutio q̄ inuoluta eſt ⁊ ponat̃ deſup pannus lenis. ¶ Et ſi ſeparent̃ ambe mandibule ſimul ex extremitatibus earū tūc incipiat̃ cū vtriſq; manibus paulatim: deinde opponātur ⁊ ↄiungantur ⁊ ↄſideret̃ ad ↄpoſitionē dentiū: ⁊ liga duales cum filo auri vt nō ſeparet̃ rectificatio: ⁊ ponat̃ mediū ligamenti ſuper collū ⁊ vadat caput ei⁹ ad extremitatē mādibule: ⁊ p̄cipiat̃ infirmo vt quieſcat ⁊ ſit tranq̄ll⁹ ⁊ dimittat locutionē: ⁊ ponat̃ cib⁹ ei⁹ ſorbitiōes. Et ſi alterat̃ aliq̄d ex figura tūc ſoluat̃ ligamētū niſi accidat apoſtema calidū. Qđ ſi accidat tūc nō negligas vti emplaſtris ⁊ embrociſq̄ ↄueniūt ad illud ex illis q̄ ſedāt ⁊ reſoluūt cū eq̄litate. ¶ Et os q̄dē mādibule ſtringit̃ añ tres hebdomadas: quoniā eſt lene ⁊ eſt in eo medulla plurima replens ipſum.

¶ De fractura naſi. Cap. 3.

NAſi ſuperior pars eſt os ⁊ inferior eſt carthilago: ⁊ illi q̄dem carthilagini nō accidit fractura īmo attritio ⁊ q᷑ ↄprimēdo dilatat̃ tota: ⁊ qđ dilatat̃ īferior ps ei⁹ ſup̄iore remanēte vt ē ⁊ ſeparatio ad vnū lat⁹. Superiori vero pti oſſis accidit qñq; fractura: ⁊ qñ frāgit̃ naſ⁹ ⁊ nō curat̃ p̄ducit ad caſū. ¶ Et iterū qñq; induratur ⁊ remanet ſm̄ tortuoſitatē ſuā: q̄re nō recipit equationē: op; ergo vt feſtinet̃ in die p̄mo ⁊ nō ptrāſeat decimū. ¶ Et ſcias q᷑ qñ fractura naſi ↄſeq̄tur loca ſup̄iora ei⁹ magis ↄueniens eſt: ⁊ recti⁹ regimē in ea eſt: vt ſumat̃ ſtil⁹ decēter fact⁹ lenis ⁊ intromittat̃ cū facilitate in naſū vſq; ad finē alchaiaſim ⁊ teneat ipſū cū manu ſua ⁊ equet naſū cū manu altera donec equet̃: deinde ſubtiliet̃ intromittendo liciniū ↄſeruās ipſū in figura equatiōis. Et meli⁹ q̄dē ē vt ſit ex lino. ¶ Et cautela eſt vt intromittatur in vtraſq; nares ſimul: licet nō ſit nocumentū niſi in latere vno. Et qñq; ponitur liciniū in latus vnū vſque quo eius vltimatio p̄uenit ad ↄfirmationem ⁊ reſtaurationē. ¶ Et non componatur ſuper naſum ligamentu; quoniam facit ipſum latum niſi ſit illic eminentia magna et timeatur ſecundum eam deſcēſio. Cū aūt accidit in partib⁹ inferiorib⁹ tūc poſſibile eſt vt equetur cū duobus digitis duaꝝ manuū ſicut duobus indicibus aut duob⁹ auricularib⁹. ¶ Et quando accidit in hac diſpoſitione apoſtema tūc vnguentum dyaquilō eſt bonū valde: quoniam ſedat apoſtema ⁊ conſeruat iterum figuram equationis ⁊ confortat: ſimiliter medicamen factū cū aceto ⁊ oleo ⁊ ſimilia: ⁊ minutio thuris ſup qđ pulueriƷetur cinis ⁊ ēplaſtret̃ cū eo. ¶ Et qñ fractura eſt attritio apta tūc nō eſt poſſibile vt redeat cū ea ad rectificationē niſi poſtq; finditur et extrahit̃ cōminutio oſſium et cum ſutura eius ⁊ pulueriƷentur deſuper pulueres. ¶ Et quando accidunt inclinatio ⁊ ſeparatio cartilaginis tunc equa eam violenter: deinde liga eam ligatura ↄſeruāte eā ſup illud: ⁊ ē vt ponas ligamētū extēſū ex latitudine ceruicis ſup quā eſt īclinatio ex eis quib⁹ fit facile hoc ligamētū. ¶ Et

bonum eſt vt ſumas marginē pāni fortis: aut corrigiā cui ſit latitudo digiti vni⁹ ⁊ leni vnā extremitatū ei⁹ cū glutino piſciū ⁊ glutino corij vaccini: aut cū gūma aut cum reliquis glutinationem facietib⁹ ⁊ inuiſca ipſam ſup extremitatē naſi ex latere ſup qd̄ eſt inclinatio donec exiccetur ſup ipſum: ⁊ reducat̄ naſus ad ſitum ſuū cum violētia: deinde extende illā corrigiā: aut pānū donec equetur cum eo ⁊ inclina ipm̄ ad latus diuerſum inclinationi prime: ⁊ reſtaura ipm̄ ſup collum: et liga ipm̄ ligamēto tenente ipſum ſm illā formā et emplaſtra cum emplaſtris que ſunt neceſſaria.

¶ De fractura furcule. Ca. 4.

Furcula frāgit̄: aut p̄ pond⁹ delatū: aut p̄pter caſum magnū aut p̄pter p̄cuſſionē vebemētē. ¶ Ampli⁹ furcule reſtauratio fit difficilis ⁊ indiget ſubtiliatiōe. Dixerūt in reſtauratiōe ei⁹: ſi p̄terit̄ tur p̄pe caſum erit deſcēſio capitis adiutorij inferi⁹ min⁹. ¶ Inquit Et qñ cōterit̄ furcula in duas medietates tūc fac ſedere infirmum ſuper ſedē et teneat miniſter adiutorium in quo eſt furcula fracta: ⁊ extēdat ipſum ad exteriora et ad ſuperiora iterū et extendat miniſter iterum ceruicē et bumerum inclinatū cū quātitate q̄ eſt neceſſaria. Et equet medicus cum digitis ſuis illud qd̄ eſt eminēs impellēs ipm̄ et quod eſt concauum commoueat ante et retro et extrahat ipſum. ¶ Et ſi indiget in illo extenſione plurima ponat ſub titilico pilā magnā de pilis ⁊ eleuet cubitum donec approximet ip̄ʒ coſtis: qm̄ extēdet̄ ſm qd̄ vult. ¶ Et ſi incidit̄ extremitas furcule ad iteriora frāgendo: aut non obedit cum attractione medici: et non ſuſpenditur qm̄ eſt ad profundum plurimū: tunc proſterne infirmum ſup collum ſuum et pone ſub bumero puluinar gibboſum: ⁊ demerge bume⁊ ei⁹ inferi⁹ donec eleuet̄ ad os furcule: deinde equa ipſum et rectifica cū digito tuo ⁊ ſtringe. ¶ Quod ſi infirmus inuenerit puncturā ex deābulatione man⁹ ſuper ipſum: tūc fruſtū pungit ipſum: ſecundum ſcituʒ ergo ſcinde et aufer fruſtum et fiat illd̄ a te cū facilitate: et p̄prie ſi fuerit fruſtum ſubtus. ¶ Et vt nō diſrumpas ſipbac pectoris intromitte inſtrumentum conſeruās ſipbac pectoris ſub oſſe: deinde frange os. ¶ Quod ſi non acciderit apoſtema calidū tūc ſue ſciſſurā et incarna eā. ¶ Et ſi accidit apoſtema calidum tūc infunde puluillos cū oleo aliq̄. ¶ Et ſi dimittit̄ caput adiutorij apd̄ fracturā cū fruſto furcule ad inferiora: tūc op₃ vt ſuſpēdat̄ adiutoriū cū ligamēto lato ⁊ eleuet̄ ad p̄tē ceruicis: et ſi fruſtū furcule fuerit inclinatū ad ſuperiora: et illd̄ q̄d ē pa⁊ fit: tūc nō ſuſpēdat̄ adiutoriū: ſ₃ reſupina illū cui⁹ eſt furcula fracta ſup dorſum ſuum et ſubtilia regimen ei⁹ et ſtringet̄ furcula in mēſe et min⁹. ¶ De furcula autē dixerūt ꝙ furcula nō ſeiūgit̄ ex latere intrinſeco: qm̄ annexa ē pectori nō ſeiūcta ex eo: ⁊ p̄pter boc nō mouet̄ ex boc latere ⁊ ſi p̄cutiat̄ exteri⁹ vebemēter ⁊ ſepet̄: tunc ipſa equetur et curetur curatione qua curatur cum frāgit̄: extremitas ỽo eius que ſequit̄ bume⁊ et ſeparat̄ ab eo nō diſſo-

catur plurimum: qm̄ lacert⁹ q̄ hȝ duo capita ꝓhibet eã ab hoc ꝓhi bet eã iterū caput ſpatule: ꝛ non mouet furcula motu vehementi: qm̄ ipa non eſt poſita niſi vt ſeparet pect⁹ tm̄ et dilatet ipm̄: ꝛ ꝓpter hoc facta eſt furcula homini ſoli inter reliqua animalia. ¶ Quod ſi ac cidat ei diſlocatio ex luctamine: aut re alia ſimili huic tūc ipa eque tur ꝛ intromittat ad locū ſuū cū manu ꝛ puluillis plurimis q̄ ponunt ſup eã cū ligamēto qđ opꝫ. ¶ Et ꝯuenit hec curatio extremitati hu meri iteꝝ cū ſepat ꝛ reducit eã ad locū ſuū. ¶ Et illđ q̄ ligat furcula hūero eſt humer⁹ ꝛ os cartilaginoſum ꝛ ipm̄ ingroſſat in macilētis: ꝛ cū remouet exiſtimat ille cui nō eſt experientia ꝙ caput adiutorij iã ſeparatū eſt ꝛ exiuit de loco ſuo: caput em̄ ſpatule videtur tūc vnū ꝛ vi det locus a quo permutatum eſt ꝯcauum: verū oportet vt diſtingua tur ſignificationibus quas experiemur poſt.

¶ De fractura ſpatule. Ca. 5.

Spatule quidē locus lat⁹ paꝝ frãgit. Plurimū em̄ qđ accidit de fractura ei⁹ accidit marginib⁹ ꝛ laterib⁹ ꝛ fruſtis. ꝛ qm̄ acci dit cognoſcit tactu. ꝛ per illud qđ ſequit eã de punctura. Veꝝ pluri muȝ accidit ei ſciſſura quã ſignificat aſperitas q̄ cognoſcitur tactu ꝛ dolore locali ꝛ punctura ſi fuerit lȝ nō ſint reliq̄ ſigna. ¶ Et fortaſ ſe accidit fractura ad interiora ꝛ ſignificat ipam inciſio accidens et crepitatio leuis quã percipit audit⁹: cum crepitat miſer cum ea ꝛ in uenitur per attractionem manus qua conſequitur eã et dolorem. ¶ Et cura eius iterum eſt ſubtiliatio manus et bonitas cōueniētie impulſionis ab inferiorib⁹ ꝛ equatiōis: ꝛ fortaſſe indiget vētoſis ſm̄ ꝙ exiſtimo donec attrahat ad ſuperiora ꝛ equet cum cautela a no cumēto in aggregatiōe materiei. ¶ Fruſtula autem ſpatule cū fran gunt ſi ſunt inquietãtia pungentia ꝛ ledentia: tūc neceſſariū eſt extra here ea: ꝛ ſi ſunt quieta equent et ligentur ligamentis ſimilibus li gamentis furcule. ¶ Et oportet vt dormiat habens fracturã ſpatu le ſuper latus ſanum non ſuper illud.

¶ De fractura caſſi. Ca. 6.

Accidit caſſo ſciſſio ſicut ligno ꝛ accidit fractura ad interiora ¶ Et primum quidem cognoſcitur ſonitu ſenſato ꝑ tactum ꝛ auditū: ꝛ quãdoqꝫ inuenis ipſam manifeſtã cuius due ꝑtes ſunt ma nifeſte et cum extenſione doloris. ¶ Secundum ꝟo ſequūtur accidē tia mala ex ꝯſtrictione anhelitus ꝛ tuſſi ſicca ꝛ fortaſſe patiens illud ſpuit ſanguineȝ: ꝛ q̄nqꝫ generatur ex eo putrefactio velaminis. ¶ Et cura iſtoꝝ eſt cura illi⁹ q̄ habet illđ in hūero: ꝛ ſi inclinat inferi⁹ tūc cura eſt illa q̄ deſcripta eſt in cōpreſſiōe furcule depreſſe per fracturã et ſi ingrediūtur coſte adminiſtra ſuper eas ligamētum factum ex lana cum reſolutione poſt ligamenta poſita ſuper eas deſubtus cum rectitudine: deinde aggrega extremitates duorum ligamen torum et liga eas adinuicem quoniam ipſe prohibent ligamenta reuoluta a ſolutione.

¶ De fractura coſtarum. Ca.7.

COſtis veris ſeptē accidit fractura a duob⁹ laterib⁹. Falſis vero accidit fractura a latere dorſi. Et qm̄ extremitas alia ē cartilago hyppocūdrioꝝ ſm̄ ꝙ ſciuiſti nō accidit ei attritio. ¶ Cognitio aūt fracture coſtaꝝ eſt facilis q̄ nō occultaṫ tactui ꝑpter illō qō ſentiṫ de aſperitate ⁊ motu in nō ſuo loco ⁊ fortaſſe audiṫ ſi auſcultatur crepitatio occulta. ¶ Qō ſi fuerit inclinatio coſte ad interiora: ſignificāt eā accidētia pleureſis: et eſt fortaſſe cū ea ſputū ſanguis: tūc nō audēt reſtauratores curare ipam cū extēſiōe ad exteriora ꝑpter defectū ingenij: qm̄ illō eſt difficile abſq̧ ventoſis: ⁊ qm̄ exvētoſis timeṫ ꝙ aggregeṫ materia prima ad interiorē locū: ⁊ eſt in ea illō qō eſt de corruptiōe. ¶ Qō ſi expellis eas ⁊ nō ꝑlōgas retētionē eaꝝ nō eſt malū. Ueꝝ qn̄q̧ cibāt infirmū cibis inflatiuis valde vt infleṫ vēter ei⁹: et cōprimat īflatio fracturā ⁊ impellat eā ad exteriora. Et hoc quāuis ſit de illis a q̄b⁹ in q̄buſdā horis nō eſt excuſatio: eſt tn̄ cā magna ad faciēdū vt accidat apoſtema. ¶ Inq̄t q̄dā ſapiētū. Oportet vt cooperiaṫ loc⁹ cū lana infuſa in oleo calido et ponanṫ puluilli in eo qō eſt inter coſtas donec repleaṫ vt ſit ligamētū equale qn̄ inuoluiṫ ſm̄ rotūditatē: ſicut narrauim⁹ in pectore: deinde ponaṫ ſicut poniṫ in habētib⁹ pleureſim ſm̄ quātitatē ꝯuenietē oſſi. ¶ Et ſi oppreſſerit nos res vehemēs ⁊ nos pūgit velamē pūctura a ledēte: tūc opꝫ vt findaṫ cutis ⁊ diſcooperiaṫ illō qō diſcoopertum eſt de coſta: deinde ponaṫ ſub eo inſtrumētū qō ꝯſeruat ſiphac vt non egrediaṫ ſiphac ⁊ incidātur cum facilitate oſſa que pungunt et exire facias. ¶ Deinde ſi nō accidit apā calidū aggregēṫ fiſſure ⁊ mediceNṫ cū vnguēto. Et ſi accidit ei apoſtema calidum cooperiaṫ cū puluillis infuſis in oleo ⁊ cibetur infirmus ⁊ cureṫ cum eo quod ſedat apā calidum ⁊ reſupinetur ſuper latus quod leue eſt ſuper ipſum.

¶ De eo qō accidit ſpondilibus de fractura. Ca.8.

INquit paul⁹. Rotūditatib⁹ ſpōdiliū accidit qn̄q̧ attritio ꝫ fractura paꝝ accidit ⁊ tūc minuiṫ ſiphac nucha ⁊ nucha ipa: ⁊ cōmunicāt eis ambab⁹ nerui in nocumēto ⁊ ſequiṫ ea vtraq̧ mors ſi accidat illud ſpondili colli: ⁊ propter hoc oportet vt premittamus ſermonem ⁊ enunciemus ꝑ dictionem factam. ¶ Et ſi eſt poſſibile vt ꝑſumamus et auferamus os ledens cum ſciſſione tūc illud eſt: ⁊ ſi nō oportet vt vitem⁹ cuꝫ regimine quod ſedat apoſtemata calida. ¶ Et ſi remanet aliquid ex partibus eminentibus ſpondilis ex qua ſunt que nominantur ſpine: iam illud cadit velociter ſub digitis cum volumus eius comminutionem: quoniam illud quod coniunctum eſt mouetur ⁊ ſeparatur a loco ſuo: tunc oportet vt auferatur illud ſcindendo cutem exterius: deinde aggregetur cum ſutura et adminiſtretur in eo curatio incarnatiua. ¶ Et ſi frangitur os alkaeil in inferiore parte alcbatim et aloboſos; tunc intromittatur digitus index

ſiniſtre manus in anum: et equetur os fractum cum eo et cum manu altera ſecundum ꝙ poſſibile eſt: et ſi ſenſerimus os fractum iã ſeparatum eſſe: tunc oportebit iterum vt auferatur cũ ſciſſione: ſicut diximus: deinde adminiſtretur ligamentum quod conuenit ano et curatio conueniens ei.

¶ De fractura adiutorij. Ca. 9.

OS adiutorij cũ ſpargit̃ ſm plurimũ nõ declinat niſi ad exteriora: quare op3 vt tu facias illud quod op3 fieri in reditione fracture cui⁹ ſitus eſt ſm qͦ ſciuiſti: ⁊ tãge ipſa3 manu tua ⁊ equa equationevltima ⁊ liga eã cũ ligamẽto aſcẽdente etiã vſq3 ad humerum ⁊ ſtringe cũ eo ſi eſt proxima illi: deinde ligamẽto cõmuni ſm qͦ ſciuiſti etiã vſq3 ſub cubito ſi fuerit fractura propinqua cubito poſtea liga ipſam ligamẽto tertio aſcẽdente ab inferiori vſq3 ad ſuperi⁹ ⁊ ſuſpende manũ angulariter ne multiplicetur eius ſuſpenſio extẽdẽdo: qm̃ eſt malũ ⁊ meli⁹ quidẽ eſt vt ſtringat̃ adiutoriũ ad pect⁹ ſm angularitatẽ in cubito vt non moueat̃ ⁊ ꝓprie qñ fractura eſt ꝓpe cubitũ ¶ Ergo pone ſup ligamẽta: aut aquã ⁊ acetũ: aut aquã ſolã ſi fractura adhuc nõ apoſtemat̃ ⁊ fac ipa3 ex ligno cui⁹ latitudo ſit quattuor digitoꝝ nõ pl⁹ ¶ Et ſi iã ſupuenerit ei ſpaciũ: ⁊ apoſtemata eſt: tũc pone ipam ex lana ⁊ abluc ipam in oleo ſi tibi poſſibile eſt: ⁊ ſi nõ fuerit aliq̃d ꝓhibens nõ ſoluas vſq3 ad ſeptẽ: ⁊ qͦ eſt poſt eos vſq3 ad decẽ: tũc ſolue ⁊ liga cũ aſtellis ⁊ ſi defenſio vocat te ad aliud: tũc ſolue in tertio: et eſt illud ad quod inclinat̃ Hyppo. qm̃ aufert nocumẽta l3 noceat reſtaurationi. ¶ Ve℞ in q̃litate ponẽdi aſtellas: op3 vt ſufficiat tibi illõ qͦ declarauim⁹ in ca. ſuo ⁊ nõ ſepares ab ea ſtricturã ad minꝰ vſq3 ad. xl. dies: ⁊ qñ indiges ſm ꝯſuetudinẽ extẽſiõe vehemẽti ⁊ nõ obedit tibi ⁊ nõ excuſaris auxilio alicui⁹ adiuuãtis te: tũc fac ſedere infirmũ ſup ſedẽ ſubleuatã: ⁊ ſit ad ſtãtem plus decliuis ꝙ̃ ad ſedẽtẽ ⁊ appodiet̃ ſup gradũ ſcale: aut qͦ ſimile ſit ex eis que ſciuiſti in capi. diſlocationis ⁊ loc⁹ ille ſit planus factus ⁊ mollificatus et linitus deinde ſuſpende in humero eius aliquid graue extendens ipſum ad inferiora: cum ergo extenderis extenſione queſita: tunc liga cum vitta forti ſub fractura ⁊ ſupra illã ⁊ fac dormire infirmum reſupinum ⁊ extende illud qͦ ligaſti vitta cu3 fortibus vittis vſq3 ſubtus: et ad ſuperiora: in illo em̃ eſt ſufficiẽtia. ¶ Et qñ fractura eſt in medio adiutorij pone ligamentum cum longitudine vna a duabus extremitatibus iuncture: ⁊ ſi fuerit propinquior ad latus pone ligamentum vehementioris propinquitatis extremitati longinque ꝙ̃ alij: et ſi fuerit ſciſſura ſola: tunc cura eſt curatio ſciſſure: et ſtringatur ſuper eã ligamentum.

¶ De fractura brachij. Ca. 10.

ACcidit quandoq3 vt frangãtur duo focilia ſimul: et quãdoq3 accidit vt frangatur vnum eorum. ¶ Et fractura focilis inferioris eſt vehementior et turpior ꝙ̃ fractura focilis ſuperioris:

q̄ñ ſingularis ſit fractura vni⁹ coꝝ: et illō ideo q̄niā focile ſferi⁹ eſt brachiū deferēs: q̄re ei⁹ fractura eſt deterior: ⁊ q̄ñ eſt nudū carne tunc eſt fractura turpior. ¶ Et iterū ſuperi⁹ focile ſuſcipit curationē ⁊ ſufficit ei extenſio parua: et nō ſimiliter eſt inferi⁹ et ꝓprie ſi frā gantur ſimul. ¶ Et oportet vt ſuſtentetur apud extenſionem adiutorij ſuper alchol: ⁊ eſt radix vole: ⁊ cognoſcitur ſtrictura ligamēti: q̄ñ ſi accidit ex ea in digito apoſtema paruum: aut dolor paruus: tunc ligamentum eſt equale: ⁊ ſi non eſt tunc eſt molle: quod ſi eſt plurimum ſuperfluum tunc eſt vehemens: et opꝫ vt mollificet̄. ¶ Poſitio autem aſtellarum non eſt ex illis que occultentur tibi: ſed oportet vt nō conſequantur cuꝫ longitudine ſua volam et radices digitoꝝ: immo abbreuientur ab hoc parūper niſi neceſſariū faciat illud ꝓpinquitas fracture iuncture raſete tali. Uerū tunc iterum opꝫ vt nō tangat albaragi digitoꝝ: et cum reſtaurat̄ et ligatur opꝫ vt ſuſpendatur ad collum ſ'm figuram angularē. ¶ Et opꝫ vt ſit ſuſpenſio eius proprie ſi eſt eius fractura ad inferiora cum panno cuius latitudo capiat longitudinem brachij totius: quoniam ſi fuerit obuiatio ſuſpenſorij prope fracturam et reliquum eius ſeparatum a ſuſtentatione accidet tortuoſitas proculdubio ⁊ declinatio ſuper illud quod facit ipſam ſicut volam: immo oportet vt ſit vola: ⁊ plurimū brachij in ſuſpēſorio. ¶ At vō ſi fractura fuerit ad ſuperiora oportebit vt ſuſpenſio ſit ita vt videatur fractura ⁊ eleuet duas extremitates ex latere vole ⁊ ex latere cubiti. ¶ Quod ſi ſeparatur qđ eſt inter illud erit adiuuans ipſum ad equationem figure: ⁊ ſit ſuſpenſorium pannus lenis: ⁊ ſit ſuſpenſio taliter ne vllo modo ſit poſſibile moueri: ⁊ vt non dilatet ipſum dilatatione laborioſa. ¶ Et fortaſſe accidit brachio vt reſtauretur in latitudine circiter viginti ⁊ octo dies.

¶ De fractura raſete. Capi. 11.

Oſſibus iſtis parum accidit fractura: q̄ñ ipſa ſunt dura valde. Et quādo aduenit eis cauſa aliqua remouet ea a locis ſuis et non frangit ipſa: quare ſunt vltima ad curationē: queadmodum dixim⁹ in diſlocatiōe.

¶ De oſſibus digitoꝝ fractis. Ca. 12.

Iſtis iterū parū accidit fractura: imo accidit ſeꝑatio. Dixerunt q̄dā. Si accidit eis fractura opꝫ vt ſedeat infirm⁹ ſuper ſedē eleuatā ⁊ ꝑcipiatur ei vt ponat volā ſuꝑ ſedē equalē: ⁊ extēdat oſſa fracta miniſter: ⁊ equet ea medic⁹ cū pollice ⁊ indice. Qđ ſi pollex fuerit inclinat⁹ ad inferiora: tūc oportebit admiſtrare ligamētū deſuꝑ ⁊ fortaſſe accidit apā calidū. Et ad locū mollificatiōis boruꝫ oſſiū aggregat̄ ſuꝑfluitas plurima ⁊ coagulat̄ velociter q̄re ſtringantur. ¶ Et ſi accidat fractura ſublemi: aut digito ſi ē pollex opꝫ vt ligetur ligamento ꝓprio ei ⁊ vt ligetur iterum cū vola vt firmet̄ ⁊ non moueatur. ¶ Et ſi accidit fractura alicui reliquorū digitoꝝ ſi fuerit index: aut auricularis: tūc liget̄ cū illo q̄ approximat ei. Et ſi ē de digitis medijs: tūc liget̄ cū illo q̄ ē ex latere ei⁹ aut liget̄ oībꝫ cō

tinuitatem adinuicē: qm̄ eſt meli⁹. Firmant̄ eni̅ et nō mouent̄ ꝛ ſunt tūc q̄ſi ligati ſunt cū aſtellis. .ſ. oſſa fracta.

¶ De fractura oſſis lati ꝛ anche. Cap. 13.

Os anche q̄n̄qꝫ frāgit̄: ſed raro cū diſpoſitiōe fortitudinis ſue ꝛ accidit illō ei ſm̄ ſemitā ꝯminutionis extremitatū: ꝛ q̄n̄qꝫ finditur in lōgitudine: ꝛ q̄n̄qꝫ inpellit̄ int⁹ ad ventrē: ꝛ accidit poſt iſtas diſpoſitiones iterū ex dolore ꝛ punctura ꝛ ſtupore cruris: ꝛ coxe ꝓximū ei quod accidit adiutorio ex fractura humeri. ¶ Et q̄n frāgit̄ os latū qd̄ eſt ſupra alobolos: aut ſindūtur vt ligna lacerti eius: fit res difficilis in rectificatione eius: q̄re fit vna duaꝝ ancharū decliuis ad diminuitionē. ¶ Et cura ei⁹ eſt vt iaceat infirm⁹ ꝛ incipiant duo hoīes fortes extendere duas coxas ei⁹: ſcꝫ q̄ſqꝫ eoꝝ extendat coxam: ꝛ iam ante tenuerimus manus eius: vt nō feſtinet ad expellendum illum qui extendit coxam eius: ꝛ incipiant duo reſtauratores comprimere ancham eius cum vehementia ꝛ fortitudine donec eq̄tur: deinde ꝑparent ſuper eam ēplaſtrum: poſtea reſupinetur ſuper aliq̄d qd̄ ſit ſicut glomer ex panno aut ei ſimile ex illis que habent duritiem. ¶ Et hoc quidem eſt proximum ei cum quo curatur ſpatula iterum: et quando frangitur ex latere anche: tunc cura eius eſt cura humeri: et opꝫ vt adminiſtretur humectatio ſuper ligamētuꝫ et eq̄nt̄ puluilli ſicut opꝫ ꝛ eſt neceſſe vt ſit ſuſtētatū ſnp locū planū.

¶ De fractura coxe. Cap. 14.

Cum coxa frāgit̄ neceſſaria eſt extenſio vehemēs: deīde eq̄tur ſm̄ formā naturalē que eſt ei: et eſt gibboſitas ſilueſtris partis eius et ꝯcauitas pauca in eius domeſtico ſm̄ ambulationē forme q̄ eſt ei in ſanitate. ¶ Et obſeruēt̄ur in diſpoſitiōe fracture medij ei⁹ aut extremitatis eius ſuꝑioris ꝛ inferioris diſpoſitiōes q̄ dicte ſunt in capitulo adiutorij: et fit ſtrictura ad ſuꝑiora ꝯſeruans et retinēs. ¶ Dixerunt: quando frangitur conuertitur ad loca anteriora et ad exteriora: et illud ideo eſt quoniam ipſa eſt lata ab hac parte per naturam: et equetur manibus et ligamentis et ſpeciebus extenſionis que ſunt ſecundum equalitatem: aut cum ſtrictura vnius duarum ligaturarum ſupra fracturam in medio. ¶ Si autem fractura fuerit inclinata a medio et fuerit ꝓpinqua capiti coxe: tūc ſumatur ligamentum et inuoluatur in medio eius lana vt non icidat carnem: et ponatur medium eius ſuper pectinem et aſcendant extremitates ei⁹ ad partē capitis: ꝛ dent̄ miniſtro vt retineat eas ad inferiora: ꝛ ſi fractura fuerit in eo qd̄ ſequit̄ genu: tūc nos ponem⁹ ligamētū in ſuperiore parte fracture: ꝛ eleuabim⁹ extremitates eius ad illō qui extendat eas ad ſuperiora: ꝛ teneat genu cum ligamento inuoluens ipſum deſuper: ꝛ equetur membruꝫ iſtud infirmo iacēte ſuper faciem ſuam et crure eius extenſo: et ſi fuerint oſſa pungentia tunc oportet vt equentur ſicut diximus multotiens et que ex eis eleuantur capiantur. ¶ Regimen v̄o ſit ſm̄ q̄ diximus in curatiōe ad

iutorij: et os quidem constringitur in .xl. noctibus. Et ego enunciabo quomodo oportet ut ſit ſitus eius poſtquam aggregatur curatio cruris. ¶ Et oportet ut ponatur inter duas coxas tunc pila de ligno et ei ſimilibus ſeruans eam ad formam ſecundum quam equata eſt et reſtauretur reſturatione cognita ſecundum quod intelligitur propter illud quod accidit de apoſtemate et pruritu ¶ Et quando accidit de apoſtemate ſuper coxam: nam eſt apa fortex eſt ex eis que feſtinant ad coxam: tunc oportet proprie perueniatur ad ſoluendum ut reſpiret et extendatur apa: et tu quidem iam ſciuiſti embrocas proprias. Verum in caugalib et albarauach et ſunt tabule magne in quibus eſt parum concauitatis ut decenter componantur ſuper inuolutiones: et capiant longitudinem pedis: quoniam ſi breuiantur et non reſtaurantur ſuper crus et abſcindunt infra illud utilitas non eſt utilitas queſita: et ſi prolongantur erit infirmus ex eis in labore: ſed ſi ipſe abbreuientur non erit expers laboris. ¶ Et utilitas elongationis earum eſt ut prohibeant iterum partem ſanam pedis moueri cum fuerit motus illius quantitatis nociuus fracture et proprie in diſpoſitione dormitationis et ſomni. ¶ Et neceſſitas borum inſtrumentorum non eſt niſi in fractura magna valde: et non eſt poſſibile cum hoc uti eis niſi antequam apoſtemetur: quoniam apoſtema non tolerat huiuſmodi. ¶ Et ad ultimum eſt grauitas et malitia et labor: et oportet ut fugiatur ab eis dum exceptio perſeuerat ab eis cum ingenijs alijs. ¶ Situs autem reſtaurate coxe oportet ut ſit ſecundum quod fuit conſuetudo eius in ſanitate de aſſiduatione conſtrictionis et dilatationis et illud quod eſt magis vinces dilatatio. ¶ Et ſcias quod ille cuius coxa et ancha ſunt fracte parum denudatur a claudicatione: et quando abſcinduntur fruſta lacertorum eius mandat prius: deinde minuitur ſecundo.

¶ De fractura rotule poplitis. Cap. 15.

Rotula parum frangitur et ſecundum plurimum conteritur. Et cognoſcitur illud quod accidit cum tactu et aſperitate: et cum vacuitate que intelligitur cum tactu et auditur aure.

¶ Et oportet in curatione eius ut extendatur crus: deinde intromittatur rotula in locum ſuum: et ſi ſeparata fuerit aggregetur prius: deinde intromittatur.

¶ De fractura cruris. Cap. 16.

Quando frangitur os paruum cruris eſt ſalubrius quam ſi frangatur os magnum: et quando frangitur arundo parua ſuperior eſt inclinatio ad exteriora et ante: et eſt ambulatio cum hoc poſſibilis: et ſi frangitur arundo magna inferior declinat crus ad exteriora: et quando franguntur utreque arundines ſimul: tunc eſt deterius: et tunc quidem accidit cruri inclinatio ad omnes partes.

¶ Et ſcias quod curatio fracture cruris eſt ſecundum conſiderationem curationis adiutorij: et in eius ſimilitudine: et non eſt diſpoſitio cruris in tortuoſitate que accidit figure ſue naturali: ſicut diſpoſitio adiutorij: immo eſt rectum: quare oportet ut ſit extenſio eius ad hoc ut redeat ad rectitudinem.

¶ De calcanei fractura. Cap̄.17.

CAlcaneus eſt excuſatus a fractura ꝓpter duritiē ſuā ⁊ ꝑ circū dationē defenſionū: ⁊ plurimū ei⁹ qđ accidit ei non eſt niſi diſ⸗locatio: ⁊ iam dictū eſt de ea.

¶ De fractura tali. Cap̄.18.

FRactura tali eſt pꝛaua ⁊ eius curatio eſt difficilis: ⁊ plurimū quidē frangit̄ cum cadit hō ex loco lato: qn̄ ꝯteritur ſuperi⁹ pedis: ⁊ foꝛtaſſe accidit cū eo attritio oſſis cū curſu ſanguinis ad vētresq̄ coagulat̄ in eis: ⁊ quādoqꝫ ꝑducit ad egritudines magnas ex febꝛe ⁊ permixtione rationis ex tremoꝛe ⁊ ſpaſmo pedis. ¶ Cum ergo accidit in eo aq̄a congelatū qđ non apparet ⁊ non egredit̄ et apparet iā tenebꝛoſitas q̄ non fuit: eſt ſignū malū ſignificans ꝙ eſt invia putrefactionis. Si autē eſt aq̄a apparens impellēs manuū tunc eſt melius ⁊ foꝛtaſſe fit facilis ei⁹ eruptio.

¶ Et quādo talus reſtauratur deambulatio eſt doloꝛoſa ſuper ip̄m ⁊ qn̄ nō reſtauratur talus ſm̄ qđ opꝫ deſtruit̄ iuuamentum.

¶ De fractura digiti pedis. Cap̄.19.

CUratio eoꝛum in fractura ⁊ diſlocatione eſt curatio digitoꝝ manus. Et quādoqꝫ reſtauratoꝛ equat eos pede ſuo calcādo eos cum eo.

¶ Incipiūt Cantica Auicēne tranſlata ab arabico in latinū a magiſtro Armegando Blaſij de monte peſulano.

MEdicina ē ꝯſeruatio ſanitatis: ⁊ curatio egritudinis: q̄ accidit ex accn̄tib⁹ in coꝛꝑe. In al̄. q̄ accidit ex cauſa q̄ in coꝛꝑe exiſtit.

Cui⁹ pꝛima diuiſio eſt in theoꝛicā ⁊ pꝛacticā.
Et theoꝛica ex trib⁹ reb⁹ perficit̄ ⁊ ꝯpletur. 2.
Ex rebus aūt ſunt ſeptē naturales. Et ex eis ſunt. vj. Et oēs ſunt neceſſarie. 3.
Adbuc ſunt alie res in libꝛis ſcripte ſcꝫ moꝛbi cauſe: ⁊ accidentia. 4.
Pꝛactica diuidit̄ in duas ſpecies: quarū vna manib⁹ exercet̄: ⁊ alia cū medicina: necnō eo qđ ex cibis oꝛdinat̄. 5.
Pꝛoculdubio ex rebus naturalib⁹ ſunt elementa ex quoꝝ ꝯpoſitione exiſtūt coꝛpoꝛa. 6.
Sermo quidē Hyppocratis in libꝛo de elementis in his eſt ſermo verus. ſcꝫ ꝙ ſint quattuoꝛ: aqua: ignis: aer: terra. 7.
Pꝛobatio veritatis pꝛedicti ſermonis eſt: qn̄ cum coꝛp⁹ coꝛrūpitur reuertitur in eiſdem. 8.

Si non eſſet niſi vnum elementum: nõ eſſet aliqđ animal cuȝ morbo corruptibile. 9.

Poſt hec aũt ſcientia ꝯplexionis eſt ex iudicijs in medicina conferentibus. 10.

Quattuor ſunt potentie ſeu virtutes complexionis: ſiue diuiſerit: ſeu compoſuerit vir conſultus. 11.

Senſus tactus ſentit ⁊ percipit caliditatẽ: frigiditatem: ſiccitateȝ ⁊ humiditatẽ. 12.

Predicte virtutes ſeu potentie reperiunt̃ in elemẽtis tpe eo qđ augetur ſeu pullulat in loco. 13.

Elementũ ponitur in vltimo ſimplicis cõplexionis. 14.

Caliditas eſt in igne ⁊ aere. Frigiditas ꝟo in terra ⁊ aqua. Et ſiccitas inter ignẽ ⁊ terrã. Et humiditas inter aquã ⁊ nubem. 15.

Significat̃ nobis eſſe ⁊ generatio inter ſpecies ipſoꝝ cũ diuerſificentur adinuicẽ ⁊ vniantur ſiue ꝯiungantur. 16.

Diuerſificata fuerũt inuicẽ ne eſſent q̃d vnũ ⁊ idẽ. Et fuerunt coniuncta ⁊ vnita ne viderentur omnino contraria. 17.

Imaginamur in alio cõplexionẽ ab elementis: puta in cõpoſito ab eis a predominante. 18.

Ponimus equale ⁊ tẽperatũ ad referendũ ei: eo ꝙ habeat quatuor facies coniunctas. 19.

Fuerũt aũt mixte ⁊ cõplete in eo ſm exiſtimationẽ vt eſſet pondus ⁊ menſura. 20.

Si aliquod ex eis declinauerit ad aliquod extremorũ: non tñ inde expoliabit̃ vel circũſcribet̃ a virtutibus p̃dictis: erũt nihilominus in eo abſq; equalitate ⁊ tẽperie predicta. 21.

Denominat̃ aũt a noĩe p̃dominãtis: vt igneũ terreũ aqueũ. Sunt etiã ex eis q̃ ꝯparantur aeri. Oẽs aũt dicunt̃ per modũ trãſitus et minus proprie. 22.

Iam quidem perfecte ſunt nouẽ ſpecies ꝯplexionis: neq; ex nunc accedam ad dictionem nonam. 23.

Nunc autẽ loquitur de tpe ſm opi. ⁊ exiſtimationẽ: nõ eñ ceſſit in eo ſtilus ⁊ modus inueſtigãdi ſubtilis. Hyems laũt hȝ vim ⁊ naturam flegmatis. Et ver excitat ſanguinẽ. Eſtas ꝟo colerã rub. Et autũnus coleram nigram. 24.

Quod autẽ augetur ⁊ minoratur diuiditur in ſpecies mineralium ⁊ plantaruȝ ⁊ animaliũ corpus habentium. 25.

Quod vincit ⁊ ſuperat corpus eſt medicina. Quod ꝟo nutrit ⁊ auget eſt cibus. 26

Cõplexio habet̃ ⁊ cognoſcit̃ ex ſapore. Et hoc ſyllo vero ⁊ iuſto. 27.

Dulcis ⁊ ſalſus ⁊ amarus ſiccitatẽ. Acutus vero calorem. 28.

Omne liquidũ non habens ſaporem manifeſtum eſt equale ⁊ tẽperate forte complexionis. 29.

Omnis ſapoꝛ ponticus ⁊ acetoſus frigidi ſunt ⁊ ſicci: necnon etiaꝫ omnis ſtipticus. 30.

Omne hñs dominiũ pinguedinis ⁊ vnctuoſitatis eſt calidũ ⁊ humidũ. Et pure inſipidũ frigidũ ⁊ humidum. 31.

Animal per ꝯplexionẽ ſuã diuerſificatur in etatibꝰ. Erit tñ ſermo nunc in homine ſolũ.i.ſolũ in cõplexionẽ hominis. 32.

Caloꝛ pueroꝝ apppꝛopinquat caloꝛi iuuenũ in ꝯplexione. 33.

Juuenes tñ declinãt verſus ſiccitatẽ. Puer ꝟo eſt dominus humiditatis ſenſibilis. 34.

Senectꝰ aũt frigida cũ põderabis eã eſt ſicut decrepitas ipſa: ⁊ adhuc amplius. In cõplexione cuiuſlibet ex eis ſiccitas manifeſta exiſtit. Nihilominus ⁊ cruditas in humoꝛibus decrepiti. 35.

In maſculis exiſtit caliditas ⁊ ſiccitas. In feminis ꝟo frigiditas ⁊ humiditas. 36.

Rememoꝛatio ſignoꝝ ꝯplexionũ ſumptoꝝ ab habitudie coꝛpis. 37

Frigiditas ⁊ teneritas dominant in cõplexiõe pinguis ⁊ laudabilis coꝛpoꝛis. 38.

Habitudo coꝛpoꝛis macra ⁊ extenuata ſignificat cõplexionẽ ipſius eſſe ſiccam. 39.

Omnes quoꝝ vene ſunt ex ipſoꝝ coꝛpoꝛe late ſunt calidi. 40.

Quicũqꝫ aũt habens contrariam diſpoſitionem eoꝛũ hꝫ eam pꝛopter malitiam frigiditatis. 41.

Gradus quidẽ coꝛpoꝛis equalis ⁊ iuſti cecidit inter omnes. 42.

Nõ ſumas ſigna a coloꝛibꝰ: ſi ꝯtigat eoꝝ mutatio rõne regiõis. 43

Caliditas immutauit adeo coꝛpoꝛa incolaꝝ in regione ethiopuꝫ ⁊ nigroꝝ: ꝙ nigredo cooperuit vr̃ coꝛpoꝛa ipſoꝝ. Habitãtes ꝟo in ſclauonia tantã adepti ſunt albedinẽ ꝙ efficit ⁊ redegit eoꝛuꝫ cutes rutilantes ⁊ candentes. 44.

Si determines ſeptem climata ſcies ſpecies ꝯplexionum. 45.

Quartũ ex eis ẽ iuſtũ ⁊ eq̃le in q̇ caloꝛ ſeq̃tur poſt ꝯplexionem. 46.

Fuſcꝰ croceꝰ colerã rubeã. Sꝫ obſcurꝰ brunꝰ colerã nigram. 47.

Coꝛpus eſt rubeũ ex dominio ſanguinis. Et album in coloꝛe ſicut ebur ex humoꝛe flegmatico. 48.

Cõplexio habẽtis coloꝛem mixtum ex albo ⁊ rubeo eſt ſm̃ exiſtimationẽ equalis ⁊ tẽperata. 49.

Albus capillus eſt frigide ꝯplexionis. Sꝫ capillus niger ẽ calide cõplexionis. 50.

Cuius ꝯplexio eſt diminute frigiditatis hꝫ capillos aureos flauos Et cuius ꝯpl'o eſt diminute caliditatis: hꝫ capillos rubeos. 51.

Coloꝛ capilloꝝ habentis ꝯplexionẽ equalẽ ⁊ tẽperatã eſt aureus ex flauo ⁊ rubeo mixtus ⁊ cõpoſitus. 52.

Si coꝛpꝰ hũiditatis glacialis ⁊ albugie fuerit paruũ: purũ: ⁊ parue q̃titatis: ⁊ exterius localiter perminuerit: quarũ lux ſeu ſplendoꝛ fuerit pure coꝛuſcãs ⁊ candẽs efficiet quidẽ inde coloꝛ oculoꝛuꝫ

glaucus. Ex cauſis cõtrariis cõuenit antimonialis. i. niger: aut ſubniger ſicut antimonium. 53.
Si cauſe glaucedinis cõplectunt cũ cauſis antimonialitatis fit ſaſolam. i. varietas. 54.
Si fuerit ſpiritus paruus viſibilis: fiet obſcuritas. Si vero multus cõtinget inde ſplendor ꝛ luminoſitas. 55.
Corp⁹ eſt generatũ ex humoribus variis ꝛ diuerſis in colore ꝛ ꝯplexione: ex flegmate colera rubea: ꝛ ſanguine: ꝛ colera nigra. 56.
Flegma naturale eſt inſipidũ: ꝛ frigiditatis tẽperate. 57.
Ex eo ẽ qð vocat vitreũ noie: ẽ aũt groſſuꝫ ꝛ frigide ꝯplxonis. 58.
Ex eo aũt eſt adhuc flegma dulce quod ſi quidem nõ abſoluit oino a caliditate. 59.
Rurſus ex eo eſt qð vocat ſalſuꝫ: ꝛ hoc videtur verſus colorem ꝛ ſiccitatẽ declinare. 60.
Ex eo eſt quaſi acetoſum cũ corrũpitur cibus. ſ. in ſtomacho. 61.
Ex colera decocta ſunt varie in coloribus ſpẽs. Quedã ex ea nominatur fumoſa. 62.
Ex ea etiã eſt ſimilis viridi eris ꝛ porro. Et iſte quideꝫ ſunt magne malitie. 63.
Eſt etiã alia a predictis q̃ vitellina dr: neqꝫ eſt pernitioſe virtutis ꝛ potentie. 64.
Alia ſpecies ex ea eſt: eius habitatio eſt in kiſt fellis. Et oẽs quidẽ declinant ꝛ vergunt ad caliditatem. 65.
Origo ꝛ augmentum ſanguinis eſt ab epate. Et tranſit inde p venas ad totum corpus. 66.
Ex eo aũt eſt ſanguis quẽ continet cor. Sanguis autẽ calide ꝛ hũide eſt qualitatis. 67.
Situs colere nigre eſt in ſplene: neqꝫ eſt falſa opinio iſta. 68.
Turbulentia ſanguinis eſt naturalis. Quelibꝫ aũt ab iſta eſt innaturalis. 69.
Que pculdubio gñant ex ꝯmixtiõe ꝛ aduſtiõe alioꝝ humoꝝ. 70.
Pricipalia ꝛ radices corpis ſũt q̃tuor. alia ab eis ſũt velut rami. 71.
Unũ ex his ẽ epar. Et ipꝫ quidẽ preeſt cibo ꝛ nutrimẽto in corpe. 72.
Cor alit corp⁹ vita. Et niſi ipm eſſet corpus aſſimilaret plãte. 73.
Abinde eſt calor q̃ eſt corpori: ſicut elemẽtũ quod tranſire facit ab ipſo abzar. 74.
Ecce qꝫ cerebrũ cũ neruis ꝛ filio nuche cuſtodit ꝛ preſeruat ignem et calorẽ cordis inflammatione. 75.
Ex eis ẽ mot⁹ iuncturaꝝ. Sꝫ teſticuli ſunt mẽbra generatiõis. 76.
Ex generatione eorum ſpecies cõſeruantur in quorum terminatione fieret terminatio ꝛ abſciſſio. 77.
Caro: pinguedo: ꝛ ſpẽs glandularum ſunt tanqꝫ famulantes predictis. 78.
Oſſa: ꝛ panniculi: ꝛ ligamenta ſunt velut columne ꝛ fulcimenta cor

poris. 79.
Ungues aũt fuerũt in extremitatibus ꝑpter auxiliũ. Sed pili fuerunt ꝑpter ſuperfluitates vel ornatum. 80.
Sed omnia ſunt famulantia: cũ perficiant ſtaturam ⁊ figuram per radices. 81.
Spiritus naturalis efficitur ex fumo ſeu vapore laudabili puro ⁊ mundo. 82.
Quod autẽ ex eo iam purificatũ exiſtit in corde eſt illud per quod manet vita ⁊ exiſtit. 83.
Hec generatio eius qđ ex eo fertur in cerebro ⁊ eius miringa fit voluendo. 84.
Inſunt aũt huic ſpiritui imaginatio: ratio ſeu intellectus: ⁊ memoria: cũ ꝯplentur ⁊ perficiuntur ipſius ſpẽs in vẽtriculis cerebri. 85
In quolibet ex ſpiritibꝰ eſt virtus ꝓpria ab illa q̃ eſt in alio. 86.
Septem virtutes numerantur in natura ſm diuerſitatẽ eaꝝ in forma ⁊ ſpecie. 87.
Ex his eſt virtꝰ imutatiua ſpermatis: preter qđ depingat ipʒ. 88.
Ex his etiã eſt virtꝰ q̃ aliqua forma ⁊ figura informat corpora: necꝫ non quãtitate ⁊ numero. 89.
Eſt etiã virtus attractiua: digeſtiua: retentiua: ⁊ expulſiua. 90.
Eſt etiã ex his virtus vniẽs mẽbris: qđ ſimilatur corpori ex nutrimento. 91.
Due ſunt ſpẽs virtutis vitalis. Et actionis cuiuſlibet ex eis ſunt due partes. Ex quibus eſt vna qua fit actio pulſus ſuper dilatationem ⁊ conſtrictionẽ venarum pulſatilium. 92.
Soror aũt huiꝰ eſt illa q̃ aguntur actiões cuiuſcũqꝫ agibilis: ſicut eſt amare: ⁊ habere aliquid odio: ⁊ depreſſio aie: ⁊ eiꝰ exaltatio. 93.
Nouẽ ſunt ꝟtutes q̃ ab aĩa numeranť. Ex q̃bꝰ ſunt q̃nqꝫ ſub ſenſitiua: viſiua: auditiua: olfactiua: guſtatiua ⁊ tactiua vniuerſalis. 94.
Eſt etiã virtus ad neruos perueniens ex qua ſeu per quam mouet quis artus ⁊ iuncturas ſuas. 95.
Ex eis etiã eſt virtus qua imaginantur res ſicut videntur. 96.
Eſt aũt adhuc ex eis virtus in q̃ ẽ rõ. Et etiã in qua ẽ memoria. 97.
Omnes operationes virtutũ numerantur ſm ipſas virtutes quarum ſunt operationes. 98.
Hec autẽ operatio dicitur equiuoce de quibꝰ đr: ſicut de attractione digeſtione ⁊ retentione. 99.
At ſicut de tranſitu ſm penetrationẽ cibi ⁊ appetitus. Nam attractio eſt operatio ſimplex vnius virtutis ſolius. Appetitus vero cibi exiſtit ex duabus operationibus ſimul cõpoſitis: ſcꝫ ex operatiõe ſentiendi ⁊ attrahendi. Operatio aũt ſciendi ⁊ impellẽdi efficit tranſitum ⁊ penetrationẽ cibi. Hec enim opera ex ꝑdictis ambobus efficiuntur. 100.
Rememoratio ſexta rerũ neceſſariaꝝ ex quibus prima eſt aer. 101.

Sol hꝫ iudicia ſuper aerē: q̄ ſiquidem inſunt tꝑib' anni manifeſta tur ex impreſſionib'. Climata etiā hn̄t ſuper hec iudicia. 102.

Aer etiam alteraꝛ ꝛ immutatur ratione alicuius aſtri orientis vel occidentis. 103.

Cum etiam ſol appropinquat inflammatis incendit ꝛ inflammat aerem. 104.

Hoc ſiqͥdē verū eſt intantū etiā ꝙ cū inflāmata elōganꝛ aliquo mō a ſole videnꝛ aerē aliquātulū infrigidare. 105.

Si etiam ſtelle que dicunꝛ infortunate fuerint in exaltatiōe ſua ſignificabūt ſuꝑ corruptionē aīatoꝝ. Si ꝟo q̄ fortunate dicuntur fuerint ibidē ſignificabūt ſalutē eorūdē. 106.

Tanto frigidior eſt illa quāto alteri' ſuper mōtes exiſtit. cōplexio vero ville exiſtentis in valle iudicatur calida. 107.

Si vero montes a parte meridiei: ꝛ claudaꝛ montibus iudiceꝛ infrigidari a ſeptentrione. 108.

Villa edificata a parte meridiei iudicaꝛ calida ratiōe exſufflatiōis illius vēti meridionalis ſuꝑ eam. 109.

Sed ſi ſit ex pte occidentis habebit aer ei' groſſitiē. Si vero ex parte oriētis habebit ſubtilitatem. 110.

Maria hn̄t ꝯtrariū iudiciū in hoc: ſicut ſapiētes retulerunt. 111.

Tranſmutatio aeris rōne ventoꝝ. Venti eñi generāt in aere illud qđ generant in eo māſiones in aꝛ. impreſſiōes. 112.

Eſt qͥdē in meridionali caliditas ꝛ humiditas: pro quanto generat ſuꝑ calefactionem ꝛ putrefactionē. 113.

Frigiditas ꝛ ſiccitas inſunt ſeptentrionali: ꝛ ideo generatur inde tuſſis. 114.

Calor ꝛ ſubtilitas inſunt orientali. Et frigiditas ꝛ groſſities occidentali. 115.

Omnis angulus terre mollis: cui' circūferētie ſunt diſcooperte mōtibus: ꝛ habens fontes aque dulcis eſt ſiquidem complexionis humide. 116.

Generatur aūt ſiccitas in aere appropinquāte alicui ville: cui' terra vel loc' ſaxoſus eſt ꝛ ſalſus. 117.

Domus valde patula ꝛ oīb' vētis diſcooperta eſt in hyeme valde frigida: eſtate vero calida. 118.

Ex domo autem depreſſa ꝛ ſubterranea habetur iudicium contrarium. 119.

Calor ineſt pāno facto ex ſerico et coto: ꝛ frig' in inraſculo. i. pāno plano nō lanuginoſo ſeu velleroſo ꝛ lineo. 120.

In cōpoſitis ex pilo ꝛ lana ineſt cum caliditate aliquantulum ſiccitatis. 121.

Iudicatur caliditas ſuper ꝯplexionē cuiuſlibet floris: et cuiuſlibet aromatici: exceptis quinqꝫ. ſ. myrta: ſalice: nenufare: roſis: ꝛ violis: q̄ qͥdē ſunt frigida: tum etiā aromatica. 122.

Laudabilior et vtilior ex coloribus viſui eſt niger aut viridis. Albus autem et citrinus; necnon omne ſplendidum ledit et diſgregat lucem oculorum. 123.

Scito quod vera cibi actio eſt augere augenda et reſtaurare omne deperditum ex diſſolutione corporis et ad priſtinum ſtatum deducere. 124.

Eſt autem ex eo eligendus ille qui in ſanguinem laudabiliorem conuertitur et tranſmutatur. 125.

Leuis autem et ſubtilis est ex eo panis tritici: et carnes pullorum galline: et ſicut bliti ex oleribus: hi enim conueniunt patientibus. 126.

Groſſi autem ex vſualibus ſunt ſicut ſimila: et ſicut muto delectabilis duorum annorum. 127.

Piſcis notus habitans in rupibus eſt cibus vexato ab exercitio et labore. 128.

Ex eis etiam ſubtilis malitie: ſicut ſinapis cepe et allium: hi autem generant coleram rubeam: vnde et quandoque ſumuntur in via medicine. 129.

Ex eis ſunt etiam generantes melancoliam ex qua in quibuſdam corporibus morbi generantur: velut hyrci antiqui boues panis furfureus et caſeus. 130.

Rurſus quidam ex his cauſant et efficiunt humorem flegmaticum ſicut groſſi et genera lactis. 131.

Aque delectabiles et fluuiales conſeruant humiditatem radicalem: et cauſant egreſſum fecum et ſuperfluitatum: digeruntque et deducunt cibum per venas. 132.

Melior eſt ex aquis pluuialis munda: quoniam nihil admiſcetur ei quod inferat eis nocumentum. 133.

Ex eis autem ſunt egredientes a naturali diſpoſitione earum quarum propria actio eſt ſecundum complexionem eius quod admiſcetur eis. 134.

Omne quod bibitur ex ceruiſijs lacte et vino nutrit corpus. 125.

Potus conuertens corpus ad ſui naturam eſt ſicut oximel ex ſui iuuamento. 136.

Somnus eſt quies virtutum animalium motiuarum et ſenſitiuarum. 137.

Ipſe enim calefacit corporis interiora ex quo fit cibi digeſtio laudabilis et melior. 138.

Si autem ſomnus multum prolongatur: replebitur caput humoribus. 139.

Ipſe enim humectat corpora: et relaxat: extinguitque calorem viuificantem ipſa. 140.

Temperata vigilia excitat valde ſenſus et diſponit vires ad exercendum operationes ſuas: et cum hoc mundificat corpus a fecibus et ſuperfluitatibus. 141.

Ex longa autem vigilia contigit expergefactio et inſomnietas generans anxietatem et anguſtiam anime. Ipſa etiam diſſoluit ſpiritus: et corpora fedat: et corrumpit ſplendorem et claritatem corporis et colorem eius: et profundat oculos: nocetque digeſtioni: et mentem tollit: et corpus infrigidat. 142.

Ex exercitijs decet quod fiat temperatum: moderatum et equale non equatum temperat corpora: et efficit egreſſum ſuperfluitatum et humiditatum. 143.

Diſponit etiam corpus ad hoc vt nutriatur: ꝛ diſponit paruum vt augeatur. 144.

Immoderatũ ex eo ꝓprie dicit̃ labor: ꝗ ꝗdẽ ſpiritũ euacuat: et educit: ꝛ emacerat pingues ꝛ carnoſos: et inflãmat calorẽ extraneũ educit etiam humiditates a corpore: et debilitat neruos ex violentia dolorũ: et facit corp⁹ ſeneſcere añ etatẽ ſenectutis. 145.

Ultimata quies eſt iconueniẽs: neq̃ eſt iuuamẽtũ in vltimitate ei⁹: imo ipſa replet corp⁹ humiditatib⁹ ſicut ꝛ glandulis ꝛ nodis: neq̃ diſponit corp⁹ ad aliquem cibum. 146.

Corpus indiget vniuerſali euacuatione omnium menbrorum corporis per flobothomiam et farmaciam: ex qua quidem eſt perfectuȝ iuuamentum in vere. 147.

Uomitus fiat in eſtate. Sȝ melãcolia educat̃ in autũno. 148.

Gargariſmata ꝛ dẽtifricia purgãt ꝛ mũdificãt palatũ ꝛ dẽtes. 149.

Prouoca vrinã alias incident in hydropẽ. Et ꝓuoca menſtrua: fiũt autẽ corrũpent̃ corpa eorum. 150.

Due feces in colica: nã in earũ eductiõe curabit̃ patiẽs. 151.

Utere balneo ad tollendũ ſordes ꝛ imũdiciã: neq̃ ſis in hoc piger ſi velis educere ſuperfluitates a corporis ſuperficie ꝛ cutẽ ab accidentib⁹ imundicie mundã facere. 152.

Coitus commendatur iuuenibus quatenus per eum a nocumentis pernitioſis liberentur. 153.

Nequaquam tamen concedatur macris: ſenibus: aut etiam debilibus. 154.

Incurrit podagrã ꝛ dolores alios ille ꝗ vtit̃ coitu immediate poſt cibũ ſumptum. 155.

Mult⁹ coit⁹ debilitat corp⁹: facitq̃ ipſuȝ hereditare varias ſpecies nocumentorũ ꝛ dolorũ. 156.

Ira aĩe vł timor icitat frigiditatem que quandoque magnificatur intũ dõec ledat in vltimo. 157.

Magnum ꝛ multum gaudium impinguat corpus: ꝛ ideo multum ledit pinguem ꝛ craſſum. 158.

In lamento quidẽ ꝛ triſticia fertur iudicium nocumẽti ſuper macrũ. Et ꝯfert indigenti diſſolutione. 159.

Morbi ex ſuperfluo calore in membris ꝯſimilibus abſq̃ ſuperfluitate generati ſunt ſicut morbus febrilis: et conſumptiuus ſicut in ethica ꝛ ptiſi. 160.

Morbus aũt ex calore cum humore eſt ſicut febris putrida. 161.

Ex eis aũt ſunt morbi frigidi abſq̃ materia: ſicut congelatio ꝯtingens ex niue grandine vel frigore. Et ex eis eſt frig⁹ cũ materia ſicut paralyſis cũ magna quãtitate flegmatis. 162.

Ex eis eſt humidus abſq̃ ſupfluitate: ſicut habitudo corpis ꝗ laxa vel mollis videt̃. Et ex eis eſt morbus humidus cũ materia humorali: ſicut repletio ventris in hydrope. 163.

Moꝛbus ſiccus cum materia eſt ſicut cancer vel glandula. Sed ſiccus pꝛeter quod in coꝛpoꝛibus ſicut materia eſt ſicut ſpaſmus ex inanitione. 164.

In mēbꝛis oꝛganicis exiſtunt moꝛbi cui accidit in plaſmate leſio vel nocumentum. 165.

Eſt aūt moꝛbꝰ in augmento ſi fuerit caput nimis magnū. Et in diminutiōe: ſi fuerit ſtomachus nimis paruus. 166.

Si videatur foꝛma capitis lata vel compꝛeſſa erit erroꝛ vel peccatū in plaſmate. 167.

Ex eis etiam eſt moꝛbꝰ in ꝯcauitate: cum accidit ei nocumētū ſicut cum planta pedis carne repleatur. 168.

Aut ſi accidat ⁊ interponat̄ aliq̄d in poꝛis ⁊ meatibꝰ: ſicut ꝯtingit in oppilationibꝰ ex lapidibꝰ renū ꝯtingentibꝰ. 169.

Aut ſi mēbꝛū qđ debet eſſe aſperū ſit lene: vt ſtomachus in q̄ ſuꝑflua humiditas exuberat. Aut ſi quod debet eſſe lene exaſperet̄: ſicut canna pulmonis cum exiccatur. 170.

Eſt autem numerus a natura egrediens in ſex vel quattuoꝛ digitis. 171.

Interdū vniunt̄ duo digiti ⁊ iungunt̄. Et interdū crura innaturaliter ſeparantur. 172.

Solutio diuiſi in alias vnionis exiſtit in cōiūctione membꝛoꝛū aut in ſeparatione. In coniūctione quidem ſicut ex diſlocatione bꝛachij ⁊ inciſione pedis vel manꝰ 173.

Solutio in oſſibus eſt fractura. In tunicis aūt ⁊ venis dꝛ ruptura. Sed ſolutio facta ſm̄ latū vel longum in neruis dicitur fixura vł punctura. 174.

Solutio facta in ligamētis vł choꝛdis dꝛ q̄ſſatio. ⁊ arabice dicit̄ rabat. Sed facta in carne dicit̄ vulnꝰ. Si tn̄ ꝓduceret̄ tp̄s eiꝰ diceretur vlcꝰ. Sed facta in ſola cute dꝛ excoꝛiatio. 175.

Cauſe diuiduntur in manifeſtas apparentes q̄.ſ. contingunt cutis ſuperficiei coꝛpoꝛum ſicut ignis ⁊ nix: percuſſio aut ruptura contingens ex ſaltu. 176.

Ex cauſis etiā ſunt q̄ dicunt̄ ꝯiuncte. Et ipſe q̄dem ſunt inter has ſpecies differentes: ⁊ hoc qꝛ quādiu ꝯtinuat̄ putrefactio ꝯtinuat̄ ⁊ febꝛis putrida. Ex cauſis etiā ſunt q̄ antecedētes appellant̄ oī repleto coꝛpoꝛi congruentes. 177.

Ex cauſis efficientibꝰ vniuerſaliter eſt q̄cquid coꝛrūpit mēbꝛi conplexionē ex infuſione humoꝛis ad ipſum. 178.

Hec ſunt potentia impellentis ⁊ debilitas ſeu impotentia recipientis ⁊ multitudo mali humoꝛis fluentis: latitudo meatuum: ⁊ debilitas nutritiue. hec eſt enī ſufficiens ſumma earum: necnō etiā quia videbis qualitatem in ſubſtantia coꝛpoꝛis exiſtentem ſupari: ⁊ ad ſui contrariam declinare. 719.

Quod generat in eo calorē eſt q̄dē cā q̄re ꝯtingat corpi illō qd̄ inde eidē ꝯtingere ꝯſueuit. Uſ⁹ aūt reſus allij eſt calidū in potētia. Sꝫ calidū in actu eſt ſicut calor ſolis. 180.

Ex his ſunt mot⁹ aīe ſicut ira: ꝛ mot⁹ corpis ſicut labor: ꝛ corruptio ꝛ putrefactio: ꝛ cibi prauitas: ꝛ qd̄ poros corporis cutis claudit ꝛ conſtringit ſicut aer. 181.

Cauſa vo̅ hax egritudinū eſt q̄cq̄d in eo frigiditatē generat: ꝛ q̄n̄q̄ ſoluit ex eo diſſolubile: cui⁹ vt⁹: aut ē potētia velut ꝯtigit in iuſq̄amo aſſumpto: aut in actu ſicut in niue. 182.

Fames eſt cū pabulū ſpirituū terminatˀ: ꝛ ſic ꝯtingit cū terminatˀ ꝛ cōſumitˀ oleū in lāpade vel crucibulo. Uehemēs ēt ſaturitas ꝛ crapula calorem ſuffocat ꝛ extinguit. 183.

Mot⁹ aūt fortes ꝛ diurni ſunt cā euacuatiōis ſpūū ꝛ infrigidatiōis corpis. Quiete ēt īfrigidatˀ calor ſicut flāma fumo extinguitˀ. 184.

Fortis ꝛ valida corpis dēſitas ꝯcludit calorē in corpe donec extiguatˀ corp⁹ īmoderate rax ſeu ſpōgioſuꝫ de facili infrigidatˀ cū ſit ꝓpinquū ꝛ diſpoſitū ad hoc vt in eo calor de facili diſſoluatur. 185.

Cūq̄ ſunt nūero ſcripta hūiditatē generātia ex q̄b⁹ aq̄ calida dulcis ſup totum infuſa eſt humida in actu. 186.

Ex humectātib⁹ āt in potētia eſt vſus piſciū delectabiliū caſei recētis quies corpis ꝛ immoderata refectio vel ſaturitas. 187.

Cūq̄ ſunt ſiccitatē generātia ſenſu intellectu ve apprehēſa: ex q̄b⁹ q̄dā actu exiſtūt ſicut boreas: ꝛ q̄dā in potētia ſicut eius ſinapis ꝛ tāta fames ſeu abſtinētia ꝑ quā humiditas corpis ꝯſumatˀ: ꝛ omnis motus fortis et violentus. Cōtingit etiaꝫ corporis exiccatio ex vētris ſolutione. 188.

Cauſe magnitudinis membrorum ſunt fortitudo ꝛ potentia formatiue et etiam nutrientis. 189.

Cauſe paruitatis membroruꝫ ſunt contrarie eis que magnitudinē efficiunt in eiſdem. 190.

Cauſe corruptiōis formax eſt in numero ſimilitudinū qd̄ quidē rōne malitie ꝯplexiōis exiſtētis in matrice cōtingit: aut prauitate ſpermatis: aut malo egreſſu fetus in ortu ſuo ex cuius tortura contingit peccatum in figura ꝛ forma. 191.

Ex his etiā eſt nutrix ſi deliquerit faſciādo ipſuꝫ aut eleuando vel deprimendo ipſum. 192.

Uel ſi forſan augeatˀ in eo cib⁹: aut ad nutriēdū q̄ mal⁹ exiſtat. 193.

Aut ſi puer debilitate ſua cadat, cū nō regitˀ ab alio, ꝛ ipſi⁹ tibia aut cr⁹ inde frāgantˀ: vel ei⁹ naſ⁹ ꝑcutiatˀ taliter ꝙ inde tēſionē ꝛ ꝑſſionē patiatˀ. Nō eñ pōt materia rectificari ſi moueatˀ q̄ſi ipotēs ſe ſuſtinere rōne fracture oſſis nondū perfecte ꝯſolidate. 194.

Hec etiā facit multitudo humorū in leproſis ꝛ paruitas eorūdem et continuitas febres facientibus. 195.

Aut toꝛtura oꝛis et faciei cõtingẽs ex mollitie ⁊ relaxatiõe nerui aut coꝛrugatione ⁊ tenſione nerui verſus collum declinãte. 196.

Veſtigia apoſtematum ⁊ cicatrices vlcerũ ⁊ vulneꝝ proculdubio foꝛmas in ſuperficie coꝛrumpunt. 197.

Sapiẽtes dederũt operã in collectiõe eoꝝ q̃ ſunt de gñe claudẽtiũ et obturãtiũ poꝛos ⁊ meat⁹: ex q̃b⁹ ſunt foꝛtitudo retẽtiue ⁊ debilitas expulſiue: interdum etiam frigus eſt cauſa huius. 198.

Siccitas ẽt coartat eos valde ⁊ ſimiliter faciũt ligature: aſpa ẽt anguſta ⁊ obliquat ꝑ conſtrictionem exterius in aliquo mẽbꝛo generatã ſtringit etiam eos medicina ſtiptica. 199.

Hoc etiã ꝯtingit interdum cõſolidatione vulneꝝ ⁊ vlceꝝ: ⁊ ẽt verruca ſeu poꝛro ⁊ carne innaturaliter augmentata. 200.

Hoc ẽt hũoꝛ facit aut ſanies vel ſanguis lac coagulatũ ⁊ aqua. 201.

Hoc etiã faciũt vermes lapis ⁊ fex ſicca ⁊ dura et aer. 202.

Cauſa operationis meatuum ſunt foꝛtitudo expulſiue ⁊ debilitas retentiue. 203.

Et his etiam eſt omnis medicina apertiua calida et humida neceſſario. 204.

Quicquid augeẽ et excedit numero in nobis: augetur ſic ex multa materia vt digitus ſi fuerit materia laudabilis: aut rana ſi materia illaudabilis. 205.

Quicquid minuitur in nobis numero: contingit contrario eius cuius rememoꝛationem fecimus. 206.

Cã generãs aſperitatẽ eſt ablatio hũiditatis: q̃ interdũ ex hũoꝛe frigido ꝯtingit puluere ſtipticitate ciboꝝ et medicinarum. 207.

Cauſa leniens aſperitatem eſt ſicut humoꝛ viſcoſus: ⁊ omne pingue vnctuoſum. 208.

Proculdubio oẽ illõ de cui⁹ natura eſt vt ſit ſeparatũ ab aliq̃: cũ aliquo mõ ei vniẽ ſi cũ eodẽ coniungeẽ. Si vuln⁹ nõ debite ſolideẽ: ꝗ res in membꝛo inopinata oſtendetur. 209.

Et hoc ẽt eſt foꝛtitudo in mutatiõe: ⁊ debilitas infoꝛmatiue. 210.

Quãuis ſepatio ꝯtingẽs cuilibꝫ ex eis de quoꝝ natura eſt vt ſunt in ſitu ꝯiũcta ſit de gñe ⁊ nũero egritudinũ ſit⁹ ⁊ poſitiõis i mẽbꝛis oꝛganicis: ⁊ nihilomin⁹ ẽt ꝓpꝛie de gñe ſolutiõis diuiſi ſeu ꝯtinuitatis cui⁹ quidem ſolutionis cauſe he referunẽ. 211.

Humoꝛ q̃dẽ hñs viꝫ ⁊ q̃litatẽ vſtiuã ⁊ calefactiuã ⁊ coꝛroſiuã vel ſanatiuã: aut hypoſtaſis impulſa ſeu imbibita ꝯtuſionẽ inferẽs: vl viſcoſitas relaxãs qd mouere deberet: vel ſalt⁹ ꝯtũdẽs laniãs et diſrũpens vel lapis offendens et contundens. 212.

Ex eis ſunt medicine coꝛroſiue ⁊ vſtiue: vt ferrum coꝛrodẽs ⁊ laniãs. Et quãdoq₃ ventus ſcindit ratione tenſionis. Idẽ etiã agit ignis ſicut in ceteris. 213.

Quedã accidẽtia repiunẽ in opatiõib⁹ ⁊ q̃dã in q̃buſdã coꝛpi ꝯtigẽtib⁹: ⁊ q̃dã in egrediẽtibus ab eodẽ puta in fecibus: egreſſu. ſ. ſan

guinis ſudore ꝛ vrina. 214.
Egreſſus naturalis opatiõis diſpoſitiõe ſua eſt triplex.ſ.ipi⁹ debili
tas:ipi⁹ ablatio:ꝛ ipſi⁹ immutatio ſeu corruptio: qd in quolibet
morbo eſt etiam manifeſtum. 215.
Debilitas eſt opatiõis viſus ē cū aliqs debiliter videt:ꝛ ipi⁹ ablatio
cū oino viſus ꝓhibet vel aufert:ꝛ ipi⁹ corruptio ꝛ incõueniēs immu
tatio cum imaginatur ſe videre que non videt. 216.
Exēpla accidētiū ꝓportionabilia reperiunt in accidētib⁹ cõtingē
tibus alijs operationibus. 217.
Senſus viſus attingit ꝛ ꝑcipit interdū aliqd ex accidētib⁹ qualitatū
corpꝰ ꝯtingētib⁹ citrinitatē ꝛ tumorē viſu ꝑceptibilē. Et interdū at
tingit ꝛ ꝑcipit auris aliqd ex eiſdē ſicut ſonū vētris ĩ hydrope. Per
cipit ēt ex eis aliqd ſenſ⁹ odorat⁹ quēadmodū fetorē ꝯtingētē in vl
cerib⁹ putridis ꝛ corruptis. Ex eis ēt eſt qd ſuo ſapore ꝑcipit ꝛ ſic cõ
tingit cū acredo vl' acetoſitas ĩ ore ꝑcipit. Tactū ēt qd ex eis cogno
ſcit: ſi eñ ꝑ tactū cognoſcit cācri duricies. 218.
Super accidentia ab egredientibus a corpore ſumpta excitantur ſi
quidem quinqꝫ ſenſus. 219.
Sicut in vrina ſi rubea ſit vel nigra. Et ſputo ſi fuerit vel ſanguis vel
ſicut butyrū: ꝛ in eo qd qdē rõne diſſolutiõis vel reſolutiõis egredi
tur ſicut ꝯtingit vētoſitate ſternutatiõe oſcitatiõe. In vomitu ēt re
perit iterdū acetoſitas amaritudo vel ſtipticitas: ꝛ cū vrina fuerit
fetida ſignificat qdē ſup veſice vlcera: ꝛ ſi ĩ ſudore ſentit ſi frigid⁹
fuerit vel calidus tenuis vel viſcoſus. 220.
Et qdā accidētia ſunt patiētiū paſſiões ꝛ apd nos ſignat ꝛ demõſtra
tiões. Et poſtqꝫ feci memoratiõnē de his quaſi trāſitorie ꝛ in gene
rali faciā nūc rememoratiõnē de eiſdē in ſpeciali. 221.
Omne ſignū ſicut dictū eſt rememoratiuū aut p̄ſentis ĩdicatiuū: vel
futuri ꝓnoſticū. Eſt tñ vtile nõ neceſſariū in nobis qꝫ referim⁹ ex eo
qd preterijt ſicut humiditas terminati ſudoris. 222.
Omne illd qd ſignificat ſup illd qd iā exiſtit: neqꝫ nõ ēt qd ſignificat
ſup illd qd ſperam⁹ eſt qdē multū neceſſariū: cura ei ꝯueniēs ſit a no
bis cum auxilio huius rei. 223.
Ex his qdē ſignis ſunt qdā generalia: ꝛ quedā ſpālia: ꝛ particularia
alicui ex mēbris de qb⁹ qdē ſpeciali⁹ faciā rememoratiõnē in arte
ſeu parte artis curatiue. 224.
Omne ſignū gñale ſumit a mēbris ꝓncipalitatē ꝛ dominiū habēti
bus: puta ab epate cerebro et corde: hec enim ſecundum veritatē
dicuntur principalia. 225.
Et cū eſt recte formatiõis ſeu imaginatiõis ꝛ rõcinatiõis ſeu cogita
tiõis ſane memorie ꝛ recordationis. 226.
Mot⁹ ēt ꝛ ſenſus laudabilis ſignificat ſup capitis ſanitatē ꝛ nocumē
ta eius contingentia denotant proculdubio qꝫ morbi exiſtant in
cerebro. 227.

Cum cor incedit recte in paſſiōe ſua: tūc eius diſpoſitio eſt pacifica et tranquilla. 228.

Nequaꝗ̄ fuerūt gn̄a pulſus in nūero denario: poſita niſi ab ore ſapientis. Quoꝝ quidem prim⁹ ab eſtimatiōe dilatatiōis eſt aſſumptus: ipē eni̅ ſignificat ſup dominium ꝛ fortitudinem virtutis ꝛ ipſius equalitatem. 229.

Magn⁹ aūt eſt cui⁹ dimēſiōes eminēt ꝛ deſcēdūt: ꝛ ſignificāt ſup fortitudinem ſm̄ ſuam exiſtimationem. 230.

Paruus pulſus eſt contrarius in virtute: ꝛ etiam pulſus longus et breuis. 231.

Ex eo ſtrict⁹ ꝛ lat⁹ necnō etiā eminens ꝛ ꝓfundus. 232.

Gen⁹ ei⁹ relatū temperiei motus eſt vari⁹ ꝛ diuerſus. Ex quo eſt pulſus velox magne iactātie: ꝛ ſignificat q̇dē ſup vim ꝛ calorē. Ex eo ēt pulſus eſt tard⁹ dominās cōgelationis vn̄ ſignificat ſuper debilitatem cum frigiditate. 233.

Gen⁹ ſumptū ab exiſtimatiōe t̄pis q̇etis diuidit̄ in ſuas ſpēs. ſ. in frequētē ſpiſſum ꝛ ſine q̇ete ſignificātē ſup debilitatē virtutis ꝛ caloris Et in tardo ſibi contrarium qui ſuper laxitatem et frigiditatem atteſtatur. 234.

Gen⁹ ſūptū in diſpoſitiōe v̄tutis diuidit̄ in fortē pulſantē ꝛ magnū ꝛ in ſibi ꝯtrariū debilē: cui⁹ pulſatio ꝓfunda eſt ꝛ exilis. 235.

Ex gn̄e ſumpto a corꝑe vene ꝑ tactū pulſus dur⁹ q̇ atteſtat̄ ſup ſiccitatē. Et ex eo eſt q̇ tactu mollis ꝛ hūid⁹ reperit̄ ſignificās ſup ſui corporis mollitiem. 236.

Gen⁹ ſumptū a ꝑma q̄litate corꝑis vene ſignificat recte ſup ꝯplōnē ſ. frigid⁹ ſuper frigidā: ꝛ calidus ſuper cōtrariā. 237.

Gen⁹ ſumptū ab eo q̇ replet̄ vena declarat diſpoſitionē ꝛ eſſe humoꝝ ei⁹. Plen⁹ eni̅ ſup humoꝝ abundātiā. Et vacu⁹ ſuper ipſorū diminutionem habet atteſtari. 238.

Gen⁹ ſumptū ex motiōib⁹ ꝛ q̇etib⁹ pulſ⁹ detegit q̇dē ad ſenſum ſpēs eoꝝ. Eſt aūt ex eo ſpēs iuſti pōderis: ꝛ ꝯueniēs pulſib⁹ etatū tēpoꝝ anni ꝛ regiōis. Et ex eo ēt eſt egrediēs a debito ꝯſueto. 239

Ex eo ēt eſt ſine pōdere cōtrari⁹ ei quē ꝑmiſi ſine pōdere. 240.

Aliud genus ei⁹ ſumit̄ ab equalitate ꝛ uniformitate aut diuerſitate ꝛ inequalitate ipſius. 241.

Qui recte incedit uniformiter ꝛ ordinate dr̄ vnit⁹ ſiue equalis. Qui v̄o claudicat ꝛ deuiat in hoc inequalis dr̄ ꝛ diuerſus. 242.

In diuerſitate generis ſumpti in numero percuſſionū arterie ſunt differentie. 243.

Differēs plurib⁹ ꝑcuſſiōib⁹ diuidit̄ in duas ſpecies. 244.

In equalitate ꝛ diuerſitatib⁹ ordinatum: ꝛ ordine carētem quē. ſ. aia percipere nequit. 245.

Dn̄s hui⁹ ordinis dr̄ reuerſiu⁹: ꝛ eſt ſꝫ dictū nr̄ꝫ ille q̇ poſtꝗ̄ nūc ſic ꝑcuſſit ꝛ reuertit̄ cōſequēter ad ꝑcutiēdū ſicut prius. 246.

Ex eo etiã eſt cui⁹ regreſſus minime ſunt vniformes: ⁊ talis eſt qui cauda ſoricis appellatur. 247.

Eſt etiã ex eo qui differens ſeu diuerſ⁹ in vnaquaq꜡ pcuſſione reperitur cum menſura quattuor digitorum capitis. 248.

Ex his quidem eſt pulſus intercitus et dominus coniũctionis. Ex his etiam eſt altus humilis et depreſſus. 249.

Ex his etiam ſunt in cuius percuſſione duo ſunt ictus: et ex eis etiã in quo ſunt plures. 250.

Eſt etiam ex eis vermicularis. Et ſerrinus. Similiter formicularis Et vndoſus. 251.

Ex his ẽt eſt ille q̃ tremul⁹ dr: ex quo eſt ſignificãs ſup ethicã. 252.

Omnis q̃dẽ pulſus ꝯtinet duas ſpẽs: eſt etiã vna eq̃lus que ex ãbab⁹ ꝯtrarijs deſcendit ſeu reponitur in gradu. 253.

Inter ſpẽs vero generalis diuerſitas non eſt equalis et media in diuerſitate. 254.

Ex pulſu tẽperati corporis cognoſces pulſũ cuiuſlibet: donec ſcias ex eo cui lateri equatur aut inequalis efficiatur. 255.

Omnis pulſus egrediens a diſpoſitione ꝯuenienti dicitur cõparari ad egreſſum complexionis eius 256.

Scito eſſe varias ſpecies pulſuũ in diuerſis etatib⁹ quattuor anni temporibus ⁊ diuerſis regionibus. 257.

Et etiam in diuerſis ꝯplexionibus hominum ⁊ habitudinibus maſculis et mulieribus. 258.

Pulſus velocitas cum magnitudine eſt in calido. Sicut etiam ⁊ in etate iuuentutis: et in maſculo. 259.

Talis autem eſt in regione ⁊ habitatione meridionali: macro: in p̃gnante et eſtate. 260.

In frigido em̃ eſt pulſus paruitas ⁊ tarditas: ⁊ conſilis quidem eſt in ſenibus ⁊ autũno. 261

Conſimilis quidem eſt in mulieribus: ⁊ in pingui carnem laxaꝫ habenti. talis etiam eſt in ſeptentrionali. 262.

Cuiuſlibet ſicci quidem pulſus eſt durus: ⁊ cuiuſlibꝫ hũidi eſt quidem pulſus mollis. 263.

Pulſus cuiuſlibet habẽtis ꝯplexionẽ equalem et temperataꝫ ſimilatur quidem pulſui perfecto ipſius veris. 264.

Quartũ clima ſequit̃ ꝯplexionẽ predictaꝫ. 265.

Pulſus infantis frequens eſt mollis. Pulſus autem ſenis eſt tard⁹ ⁊ durus. 266.

Pulſus cuiuſlibet corporis multũ humorem ferentis eſt valde plenus. 267.

Omne corpus vacuun a materia habet pulſum illaudabilem et vacuum. 268.

Pectus et pulmo ſunt organa anime: que ſiquidem ſana fuerint vite conſeruabũtur. 269.

Si operationes eoꝝ declinãt ad aliquã maliciã:cor ſiq̃dẽ ignief ex ſui inflammatione. 270.
Et ſputũ q̃dẽ habet ſignificare ſup pectori ꝯtingentia in q̃cũq; egritudine eidẽ ꝯtingente. 271.
Ablatio ſputi ꝓculdubio ſup ꝓncipiũ atteſtatur: ſignificat eñ ꝙ materia in nullo eſt digeſta. 272.
Si aũt fuerit puũ ꝛ tenue:hẽbit ſup digeſtiõnẽ debilẽ atteſtari. 273
Si vero fuerit mediũ ꝛ equale:in hoc q̃dẽ ſignificat ꝙ morb⁹ iã ad mediũ augmentũ peruenerit. 274.
Si aũt fuerit multũ ſpiſſũ:tũc ꝓculdubio ẽ morb⁹ in ſtatu. 275
Tenuitas etiam ſputi ſignificat quod humor faciens morbum leuis ſit ꝛ ſubtilis. 276.
Tale etiã ſignificat ꝙ morb⁹ ſit velocis ꝛ cite digeſtionis. Si vero fuerit groſſũ ſignificabit ſupra ꝯtrariũ ꝛ tardũ. 277.
Nigredo ſputi ſignificat ſup violẽtiã vſtionis. 278.
Sputum vero viridis coloris ſignificat ſuper coleram citrinam et porrinam. 279.
Sputum habens citrinitatem claram ſignificat ſuper coleram vitellinam. 280.
Sputum album ſignificat ſuper humorem flegmaticum:et rubeũ ſuper ſanguinem et ſputum cuiuſq; fetidum eſt proculdubio putrefactionis ſignificatiuũ. 281.
Omne ſputũ ſine fetore ſignificat ꝙ ĩ eo nulla ſit putrefactio 282.
Si ſputi figura rotũda ſit:ꝛ cũ hoc patiẽs febrẽ patiat:hoc erit quidem ꝙ in diafragmate ei⁹ ſit apoſtema. 283.
Si patiẽs non ceſſauerit tuſſire:iam quidem incidit in ptiſim. Sputũ autẽ egrediens ſine tuſſi ꝛ difficultate ſignificat ſuper perfectã digeſtionem. 284.
Generatio.iiij. humorum eſt in epate ex cuius augmento augetur humor in corpore. 285.
Omne menbrum ratione ipſius augetur:eſt nihilominus ĩ ipõ mẽbro propria operatio. 286
Ex vapore autem ipſius fit ſpiritus. 287
Ex reliquo corpore ſeu humore ei⁹ ſano fit corp⁹ ſanũ:ẽ aũt humor ſanus cum epar ſanum fuerit. 288.
Et aq̃ quidẽ deuehunt cibũ ad ipſuz:miſcentq; cuilibet humori ſuper eum dominanti. 289.
Aque etiã mittũtur ab ipſo epate ad ei⁹ colatoria:ꝛ ipſe nihilominus cũ humorib⁹ ꝯmiſcetur. 280.
Et ipſa quidem aq̃ fert ſecũ colores eoꝝ:necnõ etiã oẽ illõ qõ eſt neceſſariũ in declinatione ꝛ ſignificatione eius. 291.
Et proculdubio quicq̃d dixim⁹ eſt manifeſtum ſup cuius veritatez ſenſus etiam atteſtatur. Sunt eñ apud nos ex vrina ſignificantes q̃lis ſit ꝓceſſus patientis. 292.

Albus color vrine eſt ex ſignis ſuper multitudinem cibi ⁊ potus ſeu nauſeatiuã ſatietatẽ ſignificantib⁹: aut ſuper dominium frigogoris vel humiditatis flegmatice aut ſuper fluxum vrine vel oppilationis epatis. 293.

Cum aũt vrina videtur modicũ citrina ſignificat quidẽ ſuper prauitatem colere. Sed cum eſt in colore ignea ſignificat ſuper multitudinem colere. 294.

Et color quidẽ clarus ſub rubeo ponitur: in eo tamen eſt amplior colera rubea. 295.

Valde autem rubeus erit color eius a natura ſanguis: niſi tamen fuerit talis ex aſſumptione croci aut applicatione alicui⁹ cõtingentis: neq̧ ex colica. 296.

Si aũt videat̃ nigra poſtq̃ viſa fuerit fuſca ſignificabit q̇dẽ ſuper fortẽ algorẽ. Si vero talis appareat poſtq̃ preceſſit valde rubea ſignificabit ſup̱ fortẽ hũmoris vſtionẽ. 297.

Judicia aũt ſuper morbũ ex colore vrine: niſi tñ fuerit talis ex cibo ipſam tingẽte puta olerib⁹ caſſia fiſtula ⁊ oi re eã breuiter tingẽte ſicut almuri ⁊ ſimilib⁹. 298.

Tenuitas quidẽ ſubſtãtie in vrinis ſignificat ſuper paruitatem digeſtionis. 299.

Et proculdubio efficitur vrina tenuis per corruptionẽ cibi ⁊ oppilationẽ ⁊ epatis apoſtema. 300.

Vrine autem groſſities ſignificat ſuper digeſtionẽ: aut ſup̱ multitudinẽ hũoris flegmatici in corp̱e exiſtentis. 301.

Cũ hypoſtaſis videbitur alba in colore ſignificabit quidẽ ſup̱ ſalutẽ infirmorũ. 302.

Si aũt color ei⁹ ap̱peat citrin⁹ hoc erit ex acumĩe colere rubee. 303.

Si vero ap̱peat velut ſanguis ſignificabit proculdubio ſup̱ malitiã digeſtionis ipſi⁹ ſanguinis. 304.

Et ſi talis diſpoſitio ipſi⁹ prolonget̃ neq̧ varietur: erit ex epate apoſtemato. 305.

Et ſi fuerit nigra poſt intenſam rubedinem ⁊ petẽs fundum poſtq̃ prius apparuerit in alto ſignificat quidẽ ꝙ iam p̱uenit patiens ad hoc ꝙ anima ſeparet̃ ab eo et potiſſime cũ caſu ꝟtutis neq̧ eſt ſpes de eo aliqua: neq̧ poteſt ei quicq̃ proficere cũ ſit mors ꝓpinqua ex violentia vſtionis. 306.

Et ſi ap̱peat nigra poſt eius fuſcedinẽ preter ꝙ morbi materia ſit acuta: et potiſſime ſi cũ tali fuſcedine aſſit aliquod ſignũ laudabile et radix morbi fuerit ex melancolia ſignificabit q̇dẽ ſup̱ morbi conſumptionẽ: ⁊ hoc ſm plurimũ. 307.

Si appareat nubes ſupernatãs in ſuperiori parte vaſis ſignificabit ſuper cruditatem: licet ſit in ea aliquid digeſtionis q̃ ex vẽtoſitate ꝯmiſcente ſe ei impedit̃ ⁊ inde ſurſum eleuat̃. 308.

Et ſcito ꝙ ſi videat̃ pendere in medio ꝙ parua vẽtoſitas eſt in ali

hypoſtaſi. 309.

Et ſcito ꝙ ſi preeūte citrina fuerit alba lenis cōiūcta inferiꝰ depreſſa ⁊ talis cōtinuo appareat: ꝙ digeſtio morbi ſit ꝯpleta. 310.

Cum aūt apparet hypoſtaſis non continuata ſignificat ſuper debilitatē virtutis. 311.

Si vero fuerint cōtenta in ea ſimilia fragmētis ordei: ſignificabit quidē ſuper raſurā venaꝝ. Sed ſi aſſimiletur furfuri ⁊ ſine fetore: ſignificabit ſup vlcera veſice. Si aūt ſimilet̄ ſquamis metalloꝝ: ſignificabit ſuper vſtionē ⁊ laminationem continentem. 312.

Si ſanies appeat in vaſe ſignificabit ſuper apertionē apātis. 313.

Si vero prolongetur egreſſus eius cum ſanguine corrupto ſignificabit ſuper apoſtema flegmonicū. 314.

Cum aūt hypoſtaſis petit fundum ⁊ ſpermati ſimilat̄: eſt quidē ex humore groſſo ⁊ crudo. Et ſi cum eadem ſit harena mixta ſcito illum cuius eſt eſſe calculoſum. 315.

Priuatio quidem fetoris contingit ex priuatione coctionis ⁊ digeſtionis aut ex indigeſtione ratiōe cibi indigeſtibilis. 316.

Omne illud quod eſt vltimati fetoris eſt vltimate corruptionis. 317.

Si autem odor eius ſit extraneus horribilis: ſcito illū cuius eſt pati morbum veſice. 318.

Jam quidem retuli genera vrine ſimplicia. Ex dictis meis poterit quis vti in iudicijs compoſitorum ex eis. 319.

Interdum atteſtantur feces ſuper ſtomachum ⁊ interdum ſup inteſtina: ⁊ ipſum epar. 320.

Feces quidē minuūtur rōne magne trāſmutatiōis alimēti cū ꝯuertitur in mēbris: niſi illiꝰ cuiꝰ expulſiua fuerit debilis ⁊ attractiua fortis: ⁊ rōne alicuiꝰ nocumēti cōtingētis. Et hoc quidē ſignificat repletionē corporis patientis ex malis humoribꝰ. 321.

Si aūt fuerint magne in quātitate: erit quidē ſignū ꝙ cibꝰ nō prebeat augmētū corpi: aut ꝙ attractiua ſit in eo debilis ⁊ diminuta ⁊ expulſiua fortis rōne alicuius morbi vel nocumēti. 322.

Si aūt feces fuerint albe erit oppilatio vel ſclirofis in meatibꝰ hiſtis fellis ⁊ icteritia quidē ex ſignificātibꝰ ſuper hoc ſenſibiliter. Sub hoc etiā genere eſt vrine citrinitas: niſi cū corporibꝰ humore flegmatico vel mala ꝯplexio ne frigida inficiatur. 323.

Si vero appareāt rubee vel ignite ſignificant ſuper exceſſum ⁊ dominiū colere rubee. 324.

Sed ſi ſimilētur porro aut viridi eris in colore: ſignificabūt quidē morbum et malitiam magnam. 325.

Cum autem apparebunt nigre in colore: hoc quidem contingit ex forti ⁊ antiqua frigiditate corporis cuiꝰ ſunt. Et ſi tales appareant in morbo acuto ſignificabunt ſuper mortem futuram in propinquo. 326.

Si aũt feces fuerint dure ſignificabunt ſuper fortitudinẽ attractiue aut ſuper calorem urentem: vel ſuper cibum ſtipticũ ꝛ conſtrictiuum. 327.

Si vero fuerint feces molles ꝛ liquide nõ erit fortis attractiua in corpore: aut in corpore erit frigiditas mala aut hoc cõtingit ex mala alia diſpoſitione corporis: vel ex cibo qui ſoluit ventrem et mollificat per naturam ſuam. 328.

Si differatur ꝛ tardetur egreſſus fecum poſt cibum ſumptum: hoc quidem contingit ex difficultate digeſtionis ipſarum: aut diminutione ꝛ debilitate expulſiue: aut forti frigiditate: aut ex ventrẽ neceſſario conſtringentibus. 329.

Si autem citius debito egrediantur: hoc quidem erit ratione cibi non conſtrictiui: ſed potius per naturam ſuam mollificantis et ſoluentis: aut ratione humorum ꝛ humiditatum ad eas fortiter impulſarum: vel ratione meatuum ſugentium ꝛ attrahentium aut ratione nocumentorum in inteſtinis contingentium vtpote apoſtematis in al'. vlceris corruptionis digeſtionis ꝛ aliarũ ſpecierum morborum eiſdem contingentium. 330.

Si egrediantur cum ſomno ſignificabunt ſuper magnam ventoſitatem. Si vero fuerint mixte ſaniei ſignificabũt ſuper apoſtema in organis cibi exiſtentia. 331.

Sed ſi appareat ſanguis cum eis ſignificabit quidem ſuper vlcera ꝛ tenaſmonem. 332.

Si aũt ſunt mltũ fetide ſignificabũt ſup magnã corruptiõez. Si vo velut oleũ ſupnatat eis ſignificabũt ſup liq̃factionẽ piguedis corporis. Et erũt pculdubio odoris acetoſi ex humore acetoſo. 333.

Sudor multus in morbis humidis factus quidem eſt ex accidentibus vim ꝛ naturam ipſorum referentibus: neq; eſt ſicut ille ex q̃ fit iuuamentum. 334.

Supfluus aũt in vltimo cũ caſu vtutis patiẽtis ꝯtingit pculdubio ex labore ꝛ debilitate vtutis ꝛ nature: vñ mors ẽ in ppinquo. 335.

Sed pu' ſudor in morbis ſup oppillationẽ ꝛ clauſionẽ cutis ꝛ groſſitiem humoris ꝛ debilitatem expulſiue ꝛ paruitatem digeſtionis et ventris mollitiem ꝛ fluxum. 336.

Si appareat ſudor valde alb' in morbis ſignificabit ſup hũorẽ flegmaticum. Si vero ſit citrinus ſignificabit ſup colerã citrinã. Et ſi niger ſuper melancholiam. Si aũt rubeus erit morb' ex ſanguine. Et ſilr prebet nobis ſigna ſuo ſapore. 337.

Sudor ſubtilis cõtingit ex ſubtilitate humorũ. Et groſſus ex groſſitie eorundem. 338.

Si autẽ fuerit vniuerſalis in toto corpore eſt bonus. Sz ſi particularis ꝛ ſpecialis in vno loco eſt malus ꝛ illaudabilis. 339.

Qui etiam cõtingit tẽpore ſuo vna cum circuitib' ꝛ parorifmis febrium aut in die cretica eſt quidẽ bonus ꝛ laudabilis. Contrarij autem bonitas longinqua eſt ꝛ remota. 340.

Pronoſticatio diuitur in referentē: et ſignificantē morbū futurū generari in ſano: et in ſignificantē qd debet cōtingere patiēti i morbo ſuo. 341.

Signa aūt referentia ſuper egritudinē futurā ſumūtur ex accidentibus ſignificantibus ſuper repletionē vel euacuationē cerebri aut reſidui corporis. 342.

Significat autem ſuper repletionē quies: multitudo cibi: raritas balnei et exercitij: ex his nāqȝ accidentibꝰ cōtingit repletio. 343

Genus repletionis diuidit in repletionē penes virtutē anime: que ſi fuerit reſpectu immutatiue et digeſtiue nequaqȝ erit appetitus comedendi laudabilis: eritqȝ egeſtio mollis et liquida: neqȝ erit digeſtio in vrina. 344.

Significatur aūt ſuper repletionē reſpectu virtutis motiue ex grauitate et leſione motus. 345.

Si autē ſit repletio reſpectu pulſatiue: erit quidē patēs debilitas et pigritia pulſationis eius. 346.

Cauſa vero debilitatis animarū ſeu potētiarum eſt illud qd nequeunt pati ex chimis: nā parū ex eis ledit et grauat eas: nō aūt ideo qȝ mēbrorum cōtinuitates ex eis repleantur. 347.

Eſt autem alia repletio a predicta penes concauitates organorum ſcȝ cum non poterunt tolerare ex eo quod mēbrorum concauitates replebuntur. 348.

Hoc autē genus contingit ex repletione: aut ſanguinis puri et mundi: aut colere aut humoris flegmatici. Interdū aūt anime ſue potētie fortes ſunt nec grauant eas chimi. 349.

Cum dominatur ſanguis alijs humoribus aſſunt ſomnus et dolor capitis in exceſſu cū tumore et rubore venarum. Eſtqȝ poſſibile qȝ inde cogitationes mutentur cum grauitate capitis et debilitate et fatigatione ſenſuū. Reperitur enim tactu calidus cum grauitate humorum et ſcapularū et cum oſcitatione. Et ſunt interdū grauia latera et hyppocundria. Et manifeſtus fluxus ſanguinis a naribus cum alicibus. Et etiā venter eſt laxus: non tamen cum delectatione et ſuauitate vite. Et apparebunt ſomnia leticie et iocūda cum varietate et multitudine colorum. Accedet etiaȝ pruritus in loco flobothomie cum rubedine oculi inſolita et apoſtematibꝰ aut variolis aut puſtulis corporis et opinatur ſe comedere dulcia in ſomnis et videbitur qȝ guſtet dulcia: et ſi prius eam non comederit. Unde ſi hec accidentia ſint in vere aut in principio iuuētutis nouelle ſignificabunt quidem nobis ſuper egritudines ex ſanguine generandas que quidē de facto cōſequēter apparebūt. 350.

Cum dominatur colera citrina aut crocea apparet quidem color cutis citrinus cum debilitate et caſu appetitus cibi: et reperit in quo dominat oris amaritudinē et mordicationeȝ ex ipſa colera rubea in ſtomacho contingentem. Acciditqȝ ei ventris ſolutio cuȝ qua

eſt colera rubea ⁊ inſomnietas cum profunditate oculorum ⁊ ſic-
citas oris ⁊ lingue: ⁊ eius vrina eſt in colore valde citrina. Acci-
ditq; ei ſincopis: ⁊ riget cutis eius cum permixtione ⁊ perturba-
tione. Acciditq; ei ſitis poſt ieiuniũ: ⁊ apparent ei in ſomno coru-
ſcationes cum ſubtilitate pulſus ⁊ calore corporis. Sunt etiam
ex his accidentibus multa ⁊ frequens balneatio in aquis calidis
⁊ ſulphureis: ⁊ motus laborioſi qui fiunt in regionibus ⁊ villis ſe
ptẽtrionalibus: ⁊ frequens ⁊ cõtinuus eſus acutorum et maxime
ſi fiat tẽpore eſtiuo. 351.

Si vero colera nigra in corpore dominet̃ erit quidem fuſcus color
corporis cum forti ⁊ iugi meditatione ⁊ cogitatione ⁊ appetitu ci
bi forti: ⁊ reperietur in ore ſapor acetoſus. 352.

Eſt etiã cũ malitia anime intuitus fortis ⁊ affixus: ⁊ pulſus durus ẽ
et tardus. 353.

Et vrina quidẽ tenuis ⁊ cruda nec in digeſtione decoctio. 354.

Et cibus ſicccus aridus anxietas timor cõtinuus ⁊ triſtitia. 355.

Videtur etiã ꝙ interficiatur in ſomnis: apparẽtq; in ſomno eius
omnia eum exterrentia. 356.

Etas ſenuȝ autummus ⁊ habitationes meridionales ⁊ corporis ma
cies. 357.

Si dominetur humor flegmaticus in corpore aggrauabit̃ caput
ei᷒. Sõnus eius long᷒: ⁊ fatigabit̃ iter agendo de facili: ⁊ erit eius
appetit᷒ debilis cũ repletiõe penes ꝟtutẽ ⁊ turbationẽ ſeu ꝑmixtio
nem ⁊ ſopita laxitate. 358.

Ex his etiã eſt fluxus ſaliue ⁊ ſputi ⁊ tumor vult᷒ ⁊ color patientis
albus. Et erit in pulſu eius occultatio ⁊ tarditas: ⁊ in vrina turbu
lentia ⁊ groſſities ⁊ cruditas. 359.

Nec eſt in eo ſitis: niſi fuerit flegma ſalſum aut putrefactio af-
fuerit. 360.

Ex his etiã accidentibus ſunt vſus omnium ciboꝝ humidorum ⁊
frigidoruȝ: ⁊ etas ſenectutis: ⁊ tp̃s hyemale: ⁊ priuatio exercitij et
balnei: ⁊ excedẽs quantitas cibi: ⁊ habitatio hũida rõne fluminum
et apparitio mariũ in ſomnis: ⁊ q̃rimonia ex incubo facta: ⁊ impo
tentia digeſtionis chili. 361.

Cum aũt apparebunt tp̃e ſanitatis ꝯtinuo accidentia de neceſſita-
te ſuper aduentũ egritudinũ ſignificantia: eſto ſollicitus in abla-
tione eorundem. 362.

Ex ſignis pronoſticis eſt ſignificans mortẽ futurã: ⁊ ex eis eſt qđ ſi-
gnificat futurã ſanitatẽ ſeu euaſionẽ: ⁊ ꝓprie ex his eſt ſcientia ꝓ-
noſtica. 363.

Ex ſciẽtia iſtoꝝ videbit medicus ⁊ ſciet quis moriat̃: retrahetq; in-
de man᷒ ſuas a cura eius: ſicut etiã videbit ex ſciẽtia eorundẽ q̃s
euadere đbeat: ⁊ curari ꝑ tãto notificabit ⁊ ꝓnoſticabit illđ. 364.

Principium huius ſcientie eſt ſcientia de tẽporibus morboꝝ ⁊ eo qđ

apparet in eis de diſpoſitione morboꝝ. Eſt etiã ſcientia de longitudine ⁊ breuitate ⁊ fortitudine ⁊ violẽtia ⁊ debilitate ſeu tranquilitate egritudinum. Et etiã de iudicio eius qđ dꝫ generari ex criſi in temporibus morbi. 365.

In quolibet morbo ſunt diuerſa tẽpora. In quoꝝ aliquo contingit mors ⁊ vita vel ſalus: ⁊ ſunt principiũ augmentũ ſtatus. In quolibet poteſt mors contingere. In quarto aũt qđ declinatio appellatur nõ ꝯtingit mors niſi ꝯtingat error vndecunq;. 366.

Principium aũt eſt in quo contingit nocumentum operationibus et debilitas in negocijs aſſuetis. 367.

Et hoc quidẽ tẽpore durat: donec digeſtio appareat in hypoſtaſibus: ſputo: fecibus: ⁊ vrina. Et poſt ipſum apparet ⁊ cognoſcitur augmentum ex longitudine paroxiſmoꝝ febrium: ⁊ operationibus ⁊ accidentibus. 368.

Status vero eſt cum regimen poſt dictum perfecta digeſtio apparebit: paroxiſmi morborum augebuntur: ⁊ accidentia in quantitate equabuntur. 369.

Accipit etiã morbus diminutionẽ ⁊ fit interdũ criſis perfecta. Unde cum hoc ſignũ videbitur ꝓnoſticeť pax ⁊ ſalus patientis nam mors minime accidit in declinatione: niſi errore ſuꝑ patiente cõmiſſo: aut aere cõplexionis male ⁊ illaudabilis: necnõ etiã omni extrinſeco contrario eidem contingente. 370.

Scientia aũt noſtra per quã cognoſcimus terminũ principij confert quidem in ſubtiliando cibũ ⁊ dietã ſicut decet: ⁊ in mediando ſubtilitatem eius in augmento. Nã hoc expedit patienti donec morbus ad ſtatum ꝑuenerit: tũc autẽ decet medicũ eẽ ſollicitum ad ſubtiliãdũ ꝑfecte dietam. 371.

Omnis morbus perficiť in mẽſura. Que ſi fuerit breuis diciť acutus. Et hic aut interficit in breui tempore: aut per criſim laudabilem terminatur. 372.

Ipſe eẽt eſt cite digõnis: ⁊ breuiũ tẽpoꝝ: auſter⁹: ⁊ periculoſus. 373.

Cognoſcitur autem ex breuitate ſui principij: pro tanto regať dieta ꝯuenienti. 374.

Non enim ſunt multe aggrauande eius virtutes. Nec eſt auferendus ⁊ prohibendus ei cibus omnino a principio: nã forſitam caderet virtus eius. Nec etiã eſt debilitandus ante ſtatũ ipſius: ſꝫ eſt potius prudenter in quantitate reficiendus ſufficienti ſm exigentiam ſui itineris. 375.

Si autem videas difficultatẽ ⁊ malitiã ſignoꝝ ⁊ periculoꝝ ⁊ dolores fortes ⁊ violentos cum mala diſpoſitione ⁊ ca ſu virtutis ⁊ rõne diminuta ⁊ permixta ita ꝙ virtus nequeat morbi malitiã tolerare pronoſtica mortẽ eius futurã ante ſtatũ: qm̃ quidem ex malitia accidentium ex morbo colico cõtingentium ꝓnoſticabis. 376.

Ex morbis etiã eſt diu durãs ⁊ lõgi tp̃is q̃ chronic⁹ ſeu temporalis

appellatur. Qui quidē minime corpus celeriter cōſumit ⁊ diſſol
uit: ſed aut necat ipm cū ptiſi ⁊ ethica egreſſu ſanguinis aut ma
cie: aut patiēs etiā longo tpe curabit: et morb⁹ p paulatinā diſ
ſolutionē ⁊ digeſtionē cōſumetur. 377.
Cognoſces aūt ipſum ex leuitate ⁊ facilitate accñtiū ei⁹: ⁊ frigidita
te cuiuſlibet ex his morbis.
Nō cibes ipm patientē modico cibo: qm caderēt virtutes ei⁹. 378.
Inter aūt morbos ſunt alij medij quorum. ſ. tpa non ſunt abſolute
breuia nec longa: tūc cibus eorū in ſubtilitate medief nūq̄ ſit mul
tus neq̄ paruus. 379.
Scito q̄ criſis eſt velox ⁊ ſubita mutatio q̄ ſuo tpe ex difficultate
ſeu malitia accñtiū ⁊ pugna exñte inter virtutē ⁊ morbū generant
vt celeriter ad vitā vel mortē perueniaf. 380.
Sex ſunt ſpēs mutationū in morbis ꝯtingētiū. Nā aut neq̄ tardā
tur aut citātur in eis: vnde interdū ꝯuertif in tēporib⁹ breuibus
corpus ad bonū ⁊ vitam. 381.
Si fuerit laudabile qd̄ precedit eam: pnoſticabit ſic ſup ipā ſcȝ ſu
per criſim ſecurā ⁊ laudabilē. 382.
Eſt aūt alia mutatio velox ad predicta q̄ quidē ſignificat mortē.
In hac quidē veloci malitia eſt anguſt⁹ pceſſus medici: nam hec
criſis eſt necās ⁊ pernitioſa. 383.
Tertia ex predictis mutationib⁹ ē mutatio tarda inducēs ad diſpo
ſitionē ſanitatis ⁊ curans morbū: nō tñ cū criſi: ſed poti⁹ per diſ
ſolutionē paulatinā in ea contingentē. 384.
Quarta aūt ſpecies p̄dictarum mutationuȝ eſt mutatio parua du
cens patientem ad interitum: nec fit cum euacuatione: ſed poti⁹
cum ethica diſſoluente corpus patientis. 385.
Quinta autem ex predictis eſt inter eas media cum inducit mortē
⁊ malitiam vltimam. 386.
Sexta ver perducit ad vitam in medio temporum. 387.
He autem criſes ſibi inuicem dicuntur cōtrarie compoſite. 388.
Criſis q̄dē laudabilis accidit in ſtatu cū perfecta digeſtiōe ⁊ v̾tutis
fortitudine. Cōtraria v̾o ei puta illaudabilis fit i augmēto. 389
Tria oportet ſcire in criſi. 390.
Scientiā vcȝ de pronoſticatiōe eius. Et de diebus creticis. Et ſciē
tiā etiā eius qd̄ ſignificatur per ſigna nobis ſignificātia in quaȝ
criſis ſpeciē terminef cū perficietur criſis cuiuſlibet morbi. 391.
Omnis aūt criſis pronoſticaf ex violentia accidentiū q̄ diximꝰ. 392
Et ſunt pmixtio ſenſus ⁊ intellectus: ⁊ dolor auriū: ⁊ capitis. 393.
Et fluxus lachryme anguſtia parua: famis ſeu caſus appetit⁹: mo
tus laborioſus: ⁊ vigiliarū inſtantia: ⁊ dolor in pectore vel collo: ⁊
illaudabilis excitatio a ſomno cū motu ⁊ rubedie oculorū. 394.
Et frendere dentibus: ⁊ limatio eorūdem in ſomno: ⁊ eorūdē percuſ
ſio: ⁊ fortis fricatio naſi patientis. 395.

Et interdū inſinuabit aliquis conſuēdo cū labijs ſuis. Uidebiturq̄ interdū ſuggere ea. 396.

Et velocitas quidē anhelit⁹ ⁊ deſideriū trahendi aerē frigidū cum anguſtia. Et velocitas pulſus ⁊ frequētia: ⁊ tuſſis cum infuſione ⁊ ſonitu ⁊ gargariſmatis. 397.

Et pulſatio cordis ꝯtinua; ⁊ ſincopis: ⁊ conatur patiēs a lecto ſuo ſurgere ⁊ recedere. 398.

Et dolor gutturis ⁊ meri cum anguſtia: q̄ ſi pſeuerauerit: ꝯtinget eī ſyncopis magna ⁊ fortis. 399.

Et pulſatio in lateribus ⁊ dorſo cū torſionib⁹ violētis ⁊ fortib⁹ ⁊ cōtinuo dolore ſtomachi cū querimonia ſtomachi vl' epatis: aut dolor ventris: aut circa pectē: aut etiā in renib⁹ ⁊ veſica: aut dolor fortis circa virgā: vel in virga: aut in matrice: aut in oīb⁹ iūcturis: aut q̄buſdā: aut ex eis intus vel exterius. 400.

Cū ergo videbiẗ augmentū hoꝝ accidentiū in dīe cretica: erit proculdubio bonū ⁊ laudabile: ⁊ potiſſime ſi prius digeſtio appꝑuerit Si autē: erit quoddā ꝯtrariū manifeſtū. 401.

Cauſa q̄dem criſis ſi ſit eoꝝ relatio vera eſt quoniam luna variat actionē in morbis. 402.

Jam quidē peragrat ⁊ abſcindit celeriter circulū ſuum: eſt q̄dē cauſa celeris motus ⁊ mutatiōis: fortificaẗ quidē interdū in hoc: ⁊ interdū debilitaẗ: hoc aūt notū eſt in arte aſtronomoꝝ. 403.

Nequaq̄ eſt operatio vel actio ſue actiōis ſenſibilis in ei⁹ iuuamēto: ſicut q̄dē eſt ad ſenſum viſibilis eſt ei⁹ figura ex eo q̄ð in ea exiſtit de claritate vel lumine ſolis. 404.

Eius autem quarta relucet in quarto. Et eius medietas in ſeptima. 405.

Et morib⁹ quidē minime cōtingit niſi ex diſpoſitione qua debilitatur opus nature. Qui ſi cū auxilio ꝓducatur curabiẗ quidem patiēs ⁊ vita prolongabiẗ. Sed ſi cum detrimento: morieẗ quidem ⁊ vita perdetur ⁊ ſeparabiẗ. 406.

Criſes contingunt interdum in quaternis. ⁊ interdū in ſeptenis: et ille quidē bone ſunt ⁊ laudabiles quib⁹ cōiunguntẗ digeſtio ⁊ pronoſticatio atteſtantes ſuper ipſas. 407.

Jn alijs quidē ab iſtis nequaquā circuit⁹ ⁊ periodi reperiūtur rōne turbatiōis ⁊ dubitatiōis cōtingētis in eiſdē. 408.

Jn nō hn̄tib⁹ vero digeſtionē ⁊ pronoſticationē contingit q̄dē dubiū in accidētib⁹. Nec ꝯtingit criſis in his dieb⁹ niſi cū cōtingit ꝯſequēter aliq̄ð ſiniſtrū. 409.

Cū videris morbū ſanguineū aut auſterū ⁊ violētū valde cū illaudabili ⁊ impetuoſo motu cuius ſigna patula ſint in capite ⁊ manifeſta q̄ vſq̄ ad oēs ſenſus extendanẗ cū rubore ⁊ pruritu naſi: erit ꝓculdubio criſis ei⁹ ꝑ fluxū ſanguinis nariū. 410.

Si vō accn̄tia ipſi⁹ deorſuꝫ ⁊ in ꝑte inferiori appareāt cum dolore

cōtinuo vmbilici ⁊ precesserit retētio menſtruorū: ꝯtinget quidē criſis per fluxum mēſtruorū. 411.

Sed ſi pars ſuprema corpis incolumis fuerit ⁊ a dolore in humeris cū dolore tamen hyppocūdrioꝝ ⁊ patiens querulosus ſit de epate ⁊ dolor vſq; ad anū extendat: nequaquā quidem committetur error ſi pronoſticetur criſis illa futura per fluxum ſanguinis emorroydarum. 412.

Si aūt morb⁹ ex colera rubea ſit in ſtatu: acciderit q; apoſtema capiti: ⁊ dolor capitis ⁊ anguſtia augeant: nequaq; qdē eſt deſperādū: qm̄ ꝯtinget criſis ei⁹ p fluxū ſanguinis nariū. 413

Ueruꝫ ſi eius accidentia ſint in ſtomacho ⁊ cum hoc prius conqueſtus fuerit patiens de epate cum anguſtia ⁊ ſincopi valida: erit qdem criſis eius per vomitum. 414.

Si vero caput ei⁹ fuerit ſine dolore ⁊ cū anguſtia vētris ⁊ eminētia vmbilici ⁊ p̄cedente vētris ꝯſtipatione pnoſticāda qdē erit futura criſis per fluxum ventris. 415.

Quod ſi venter eius pacē habuerit ⁊ digeſtionē laudabilē p̄ter q; morb⁹ ei⁹ violent⁹ ſit auſterus cum aliquantulo tm̄ labore ⁊ vigilijs circunſcriptis accidētib⁹ ſudoris: morbo quidem ſic molli et lento exiſtente cum doloribus pectinis: erit ſermo meus veridic⁹. ſ. q; criſis huius patiētis ꝯtinget per vrinā. 416.

Uerū ſi cū pace ⁊ qete p̄dicta retineat vrina p̄ter q; morb⁹ ſit in vltimo acuminis cū apertiōe tm̄ pororū ſine forti dolore ⁊ vigilijs et ſiccitate: erit quidē criſis ei⁹ forſitan cū ſudore. 417

Si aūt dolor mēbri vel iūcturarū in acutis ꝯtinget pculdubio chriſis earū per apoſtemata. 418.

Utere laudabili regimine ex ſignis ſup mortē euaſionē ſeu qetē pacem ſignificantibus. 419.

Ex his quidē ſunt horror luminis ⁊ lucis ⁊ fluxus lachryme cū rubore motu forti ⁊ vertigine. 420.

Et paruitas oculi in vno latere: ⁊ aptio oris abſq; oſcitatiōe. 421.

Et cum quis iacet ⁊ dormit reſupin⁹ manibus et pedibus ſuis protenſis et relaxatis. 422.

Ex his etiā eſt ſi videat patiēs deſcendere in lecto ſuo ⁊ man⁹ ⁊ pedes ſuos detergere. 423.

Necnon mala ⁊ illaudabil' imaginatio qua videatur fila a pannis ſuis euellere. 424

Ex his etiā eſt vltimata grauitas: aut ei⁹ manifeſta ſuſpēſio. 425

Et ēt frendere dentibus preter ſolitum: ⁊ apponere man⁹ ſuper caput et puluinar. 426

Aut ēt ſi imaginetur quod veſpilioneꝫ nigri coloris capiat et velit eum interficere. 427.

Nam hoc contingente in morbo acuto mors; quidem appropinquabit. 428.

Ex his etiam eſt ſi tacitus efficiatur verboſus: et mitis pacificus iurgioſus. 429

Aut ſi conqueratur de cecitate ⁊ ſurditate vel caſus virtutis ratione violentie morbi. 430.

Uel etiaȝ ſi videatur patienti dum dormit in ſtatu quod cadat nix ſuper caput eius. 431.

Et anima quidem inquieta domina magne frigiditatis: eſt res mala et illaudabilis. 432.

Ex his ſunt vigilia nocturna et ſomnus diurnus: aut omnimoda ꝓuatio ſomni. 433.

Necnon ſi diſpoſitio egri in ſomno et poſt ſonnum deterioretur: et cum dolore efficiatur. 434.

Si etiam medicus ordinate et recte operetur preter quod operationis intentum erit malum. 435.

Ex his aũt ſunt facies mortuoꝝ facieb⁹ ꝯſimiles cũ planitie ſeu extẽſione tẽpoꝝ ex morbo ꝯtingente ⁊ ꝯſtrictione auriũ ⁊ ipſarũ frigiditate ⁊ earũ inuerſatiõe ⁊ oculoꝝ ꝓfunditate. 436.

Etiam rubor vel nigredo oculoꝝ aut eorum eminentia vel ꝑncipiũ fuſcedinis ipſorum. 437.

Aut etiam ſi quieuerint vel ſi fuerint infrigidati aut palpebrarum tortura. 438.

Aut ſi fuerit naſus acutus cum obliqua fronte ex latere labij contracto vel marcido. 439.

Frigiditas quidem extremorum patientis cum vlcere ⁊ nigredine lingue laborioſa ⁊ ſimilia cruciantia ſunt quidem illaudabilia cum febre vrente. 440

Ex his etiam viridis rubor vnguiũ ⁊ viror in corpore cum veſtigio nigredinis. 441.

Ex his etiam eſt icteritia ſi añ ſeptimaȝ diem apparet cum macie hippocundriorum. 442.

Et ſi frigiditas ſit in manifeſto ⁊ ſupficie corpis et talis fuerit ⁊ ſit iteri⁹ Et pſerti adbuc ſit ⁊ remãſerit ſup mẽbra ꝑncipalia. 443.

Et tumor q̃dẽ vult⁹ cũ tumore extremitatũ añ duo ſeptenaria ẽ q̃dẽ terribilis: nam hui⁹ patiẽtis materia velox eſt ⁊ cita: vñ nõ videtur ꝙ ad terminũ duoꝝ ſeptenarioꝝ valeat puenire. 444.

Aut ſi quieſcat ⁊ ceſſet febris abſ ꝙ criſi: aut ſi eius fortificatio paulam augeatur in diebus paribus. 445.

Ex his q̃dẽ eſt fex nigra vł viridis fetida pinguis rubea ⁊ ſicut aq̃ butiroſa ⁊ alba. He nãq; male ſunt ⁊ illaudabiles. 446.

Necnon etiam ſi appareat diuerſoꝝ coloꝝ: hoc nanq; mortem au criſim futuram ſignificat. 447.

Et ſi cũ caſu appetit⁹ egeſtio ſit colerica cũ q̃ egrediaꝫ fruſtũ ſãguinis ꝯgelatũ primo ⁊ ꝯſequenter fruſtũ carnis. 448.

Et etiam ſi poſt egreſſum cholere appareat ſanguis abſq; pũctiõe ⁊

ſtimulatione. 449.
Et ſi poſt extenuationẽ ⁊ emacerationē corporis appareat ⁊ egrediatur fex nigra. 450.
Et cōſtipabitur vēter in febre vrente: ⁊ vexabit cerebrum 451.
Si etiam egrediatur ventoſitas cum ſono inuerecundo preter ſolitum erit malum. 452.
Et vrina q̄dē nigra tenuis ⁊ pauca ſignificat patiētis interitū. Eſtq; timēdū vt plurimū ⁊ periculoſum cū accidit pmixtio ratiōis ⁊ intellectus cum tenuitate vrine. 453.
Ex his etiā ſunt vomit⁹ ⁊ flux⁹ cum nigredine. Et fetor ex putrefactione contingens. 454.
Frequens etiam tuſſis cum modico ſputo eſt ſignum malum et illaudabile. 455.
Sputū ēt diuerſoꝝ coloꝝ in pleureſi cū tuſſi laborioſa ⁊ difficili ſignificat mortis propinquitatem. 456.
Et ſudor ſoli⁹ capitis ad quē ſeu ad cuius euacuationem nō ſubſequitur quies eſt malus. 457.
Si facies eoꝝ appareāt q̄les fuerint tpe ſanitatis: eoꝝ quidē cura ⁊ certa euaſio erit manifeſta. 458.
Ex his ēt eſt vniformitas ⁊ equalitas caloris circūſcripta macie hypocūdriorum. 459.
Icteritia poſt ſeptimā diē manifeſta ⁊ pfecta ratiocinatio abſq; malitia ⁊ vigor mot⁹ ⁊ ſenſuū oīm ꝯcomitāte facilitate ⁊ lenitate ſui corporis: ⁊ ſolit⁹ decubit⁹ ⁊ ſomni aduētus in nocte vt plurimū ſine ſōno diurno cū vigore patiēti poſt ſomnū. Oīs ēt ſomn⁹ tollēs dolorē ⁊ pturbatiōem ſeu pmixtionē rationis ⁊ mitigās egritudinē eſt laudabilis. 460.
Cerebrū quidē patit ex q̄buſdā mēbris cōpatientib⁹ ſecū in paſſiōe Unde ſi tūc euaſerit a pmixtiōe cōtinua: euadet q̄dē patiēs laudabiliter ab hoc morbo. 461.
Et ſi cū apoſtemate capitis aſſit ſternutatio ex ſignis erit ſup ſanitatē ſignificantibus. 462.
Omnis fluxus ſanguinis etiā ab aure in morbis capitis eſt curatiuus corporis. 463.
Anhelit⁹ manifeſt⁹ nō frequēs aut tard⁹ eſt laudabilis: nec eſt verēdus ſi nō fuerit interciſus ſeparat⁹ aut orthomioſus cogēs erigere patientem. 464.
Et ſimiliter eſt laudale cū pulſus eſt virtuoſus fortis ſine anguſtia. Nec eſt anhelitus vrens nec inflāmatiuus. 465.
Ex his ēt ſunt bonitas appetit⁹ ⁊ digeſtiōis cū equalitate ⁊ laudabili ſubſtātia fecū ⁊ colore memino in citrinitate circūſcripta nigredine earum vſtiua ⁊ viriditate. 466.
Aut exit⁹ ēt humoris cū lūbricis in die cretica: hoc q̄dē eſt ſignum vite: hoc enī cōtingēte auferē morb⁹ cū fuerit ex illo humore. 467.

Egrediente colera rubea aufertur ſurditas tolliturq̧ inde nocumē tum in morbo cerebri. 468.

Sanguis etiam emorroydarum curat morbum ſplenis: hoc etiā eſt laudabile in melancolia. 469.

Et fluxus quidem aque et humoris flegmatici eſt cura morbi in hydropiſi. 470.

Egreſſ⁹ q̄z colere cit rine in obtalmia feſtinat curā ei⁹. 471.

Ex his q̄dē ſignis eſt: vt videas vrinā ſimilē in colore pomo citrino cū hyppoſtaſi alba in fundo reſidente. 472.

Et ſi ēt videas ſudorē infirmi equalē in febre cōtinua. 473.

Et tumorem exterius apparētē in ſquinātia: hoc enim bonum ꝛ laudabile eſt. 474.

Tumor q̄dē teſticulo꜡ in tuſſi cronica eſt cura corpis. 475.

Et ſimiliter apa pedis in morbis pulmonis; necnō apa generatum in iunctura cruris ꝛ in inguinibus. 476.

Et puſtule narium aut labiorum in tertiana eſt ſignum ſalutis pronoſticum. 477.

Et varices quidē innate ſunt cura alopitie: necnon eius quod eſt in ventre ꝛ ſplene. 478.

Et oxiremia quidem in lienteria inteſtini contingit ex retentione cibi. 479.

Et febre cōtingēte in ſpaſmo vel epilepſia fit eorum cura. 480.

Si patiēti ſingultū cōtingat ſternutatio eſt cura eidem. 481.

Decet quidē vt cum volueris iudicare patientem ꝙ vtaris proportione. 482.

Nam ex ſignis ſunt quorum virtus vera eſt ꝛ certa: ꝛ ex eis ſunt que per alia falſificantur. 483.

Juſta autem ſignificatio ſumitur inter membra ex eiſq̄ apparent in capite. 484.

Si ergo videas aliquaꝫ ſignificationē iuſte ſignificātē in corporaliā ſibi contrariam ſic ſignificantem. 485.

Cōtingit etiam ꝙ apparens ſup contrarium corporis non ſint niſi teſtimonia debilia. 486.

Omne ſignū nō habēs cōtrariū ſignificat ratione ſuper curā ꝛ euationem. 487.

Et omne ſignum pronoſticatiōis predictis cōtrariū ſignificat mortem et perditionem. 488.

Cum aūt apparebūt tibi ſigna ꝯtraria ꝛ debilia: ſequit̄ q̄dē ad hoc dubiū. Unde ſta tunc et proroga iudicium. 489.

Cū ergo erūt equata in diſpoſitiōib⁹ ſuis ſta. Sed iudica a predomināte cū erit contingentia in equalitate ſua ſupple. 490.

Incipit ſecunda pars canticorum.

Et eſt practica.

P Oſtq̃ ordinaui in parte theorice medicine quod ſeriatim audiuiſtis: ⁊ hoc ſm qḋ in mea mẽte preordinauerã: incipiã q̃dem nũc in practica ipſius. Jã autem retuli in principio huius libri illud propter quod eſt neceſſarium illud cuius relationem faciam in hoc capitulo. ¶ Operatiõis autem practice ſunt duo modi. ¶ Quorum vnus manualis exercetur. Alter vero medicinis et conuenienti regimine in cibis. Eſt autẽ non modicuꝫ quod per illud regimen exercetur. Hoc autẽ regimen in duas partes diuiditur. Quarum vna cõſeruatiua ſanitatis dicitur. Et altera egritudinis curatiua. Et hoc ꝑ vitã meam in perfectione medicine continetur. 1.

Et cõſeruatiua q̃dem ſanitatis dr ſm veritatẽ de habẽte eã perfecte ⁊ abſolute: necnon etiam de eo cuius ſanitas eſt imperfecta. Et huiꝰ quidem ſunt ſm opinionẽ due ſpẽs. Una eſt in eo cuius debilitas permixta eſt per totã ſuã ſubſtãtiã in omnibus partibꝰ ſuis ſicut in ſene ꝯualeſcẽte: ⁊ paruulo in q̃bus. ſ. debilitas eſt ꝑ totũ mixta ⁊ in eo in quo apparet aliqḋ ſignũ ꝓcedẽs metũ qḋ appareat in eo lapſus in aliquem morbum. 2.

Alia eſt in eo in quo apparet morbus in aliq̃ ex ꝑtibꝰ ſolũ ſui corporis Puta in cute eiꝰ aut carne vel oſſibꝰ eiꝰ. Et ſicut ẽt eſt in hñte ſtomachũ debilẽ frigidũ egrũ naturaľr. Necnõ etiã in habente leſionem ab vtero ⁊ matrice: ſicut in habẽte ſextum digitum aut tumorem gibbum. 3.

Et in eo in quo apparet in aliq̃ etate ⁊ in aliquo ex tꝑibꝰ anni ⁊ nõ in alijs: ſicut humidꝰ in ꝯplexiõe eſt debilis in pueritia: ⁊ poſtq̃ actus fuerit eſt ſanꝰ ⁊ fortis. Et ſiccꝰ ꝑ ꝯplxõnẽ deſtruet viribꝰ in autũno preter ꝙ in vere debilis efficiatur. 4.

Conſeruatio q̃dẽ ſanitatis eſt quoddã genꝰ generale duas ꝯprehendẽs ſpecies ex oꝑatiõibus medicine. Ex q̃bus eſt vna vt cũ intẽdetur ad ꝯſeruationẽ ꝯplexiõis alicuiꝰ ꝙ ordinet ⁊ cibꝰ et dieta ſilis. Sed cũ intẽdet trãſlatio corporis eius a ſua cõplexiõe fiat huiuſmodi eo ꝙ cõtrariet ꝯplexiõi antedicte. Ueꝝ regimẽ ſani ſimpliciter ⁊ abſolute eſt ꝙ attendatur ad cõſeruandum ipſius laudabilem diſpoſitionem. 5.

Et moretur ſeu faciat reſidẽtiã ſuã in aliq̃ ex ciuitatibꝰ quarti climatis q̃ ſcilicet ꝑfectũ aerẽ habeãt ⁊ vaporẽ: ⁊ habeãt ſpecul. verſꝰ heremũ ⁊ ſiluã: ⁊ inſpiciant etiam verſus partem orientalẽ quia ipſa eſt ſubtilior. 6.

Tempore vo eſtiuo declinet ad mõtes. Sitq̃ habitationis locꝰ aptus a parte ſeptentrionali. 7.

In noctibꝰ quoq̃ habitet ⁊ q̃eſcat in ſuꝑioribus locis ⁊ ſedibꝰ. In die vero deſcendat ad inferiores. 8.

Caueat etiam ⁊ vitet pãnos laneos: ⁊ de bombace: ⁊ condeſcẽdat ad

ſubtiles lineos. 9.
Utatur ēt aromaticis frigidis:ſicut ex oleo roſaceo. 10.
Protegatq; oculos ſuos a puluere fumo vapore turbido ⁊ corrupto ⁊a radio ſolis hora meridiei ⁊ feruoris:necnō ab occurſu fortis ca liditatis:nec ēt attētē aſpiciat figuras ſexiles ⁊ ſubtiliter intricatas nec litteram minutā et ſubtilem. 11.
Debeat aūt ad minus q̄libȝ comedere ſemel inter diē ⁊ noctē. Ad plꝰ bis. Mediū aūt inter hoc eſt ſi comedat ter in duobꝰ diebꝰ. 12.
Prolonget ēt tpe refectiōis:vt fiat cibi bona digeſtio:fiāt ēt parue bucelle vt bene digerantur. 13.
Nā oē aliō qō ꝯtūdere nō poteris:erit a pōte digeſtiōis difficilis. 14.
Attēdat ēt vt oē p̄ter naturā ⁊ illaudabile curet cū cōtrario eiꝰ cōue niētis ſm cōplexionem et malitiam ipſius. 15.
Sūt aūt ꝯplures ꝯplexiōes ineq̄les cū malitia cibi rectificabiles. 16.
Utat ergo eis bō ſm vſum ⁊ cōſuetudinē ſuā. Nec ſunt appetitꝰ nec delectatio cibi omittendi. 17.
Omnis namq; cōſuetudo ſubito et ſine gradatiōe ablata:nocet et offendit illum cuius eſt. 18.
Eſt aūt hūidū ⁊ lubricū ſtiptico imponēdū. Eſtq; ſapor dulcis aceto ſo miſcēdꝰ. Et ſiccū cū hūido rectificādū. Et frigidū cū calido. Et ecōtrario. Qō ſi timeat defedatio oleaginoſi vel eiꝰ qō eſt male di geſtiōis rōne pinguedinis addat ſal eis aut aliq̄d acutū:naȝ hec iuuant ad ſubtiliandum. 19.
Poſt exercitium quoq; eſt refectio facienda:et ipſum poſtq̄ exiuerit fex ab eo. 20.
Eſt aūt q̄rēdꝰ locꝰ trāq̄llꝰ ⁊ frigidꝰ ⁊ a vēto euētatꝰ ad laudabilē refri gerationē faciēdā. Necnō ēt tēpus ⁊ hora frigida:vn̄ decet homi nē eſſe attētum in hoc regimine. 21.
Tēpore q̄dē eſtiuo eſt cibi quātitas minuēda. Eſtq; tūc ad ſubtilita tē nutriētia declinādū. Un̄ vitāde ſunt tūc carnes groſſe. Et vtēdū eſt oleribus et lactis ſpeciebus. 22.
Et piſcibꝰ recētibus:hedo ⁊ agno mediocris etatis:et pullis gallina ceis et gallinis carnibus quoq; colūbarū et cothurnicuȝ. 23.
Sunt etiaȝ ex conferentibus tunc ex coriādro ⁊ agreſta compoſita ⁊ ſatabeg et ceribat. 24.
Si q̄s ergo velit a morbis euadere diuidat regimē ſuū in tria:quoꝝ vnum tribuat anime:et aliud cibo:et aliud potui vel aque. 25.
Et paꝝ q̄dem aque frigide ſatiat et ſitim ſedat:ad hoc tamē nō ſuf ficeret multum tepide. 26.
Nō eſt aūt a q̄ potꝰ frigide nimiū frequētādꝰ:eo q̄ neruis obſit. 27.
Non eſt etiam offerendus potus aque niuis niſi pingui ſanguineo multe carnis. 28.
Eſt etiā vitandꝰ potus aque in mēſa niſi ratione adherentie ⁊ tardi deſcenſus bucelle. 29.

Nõ eſt etiam ſumẽda aqua cũ cibo nec ingreſſu a balneo. 30.
Nec etiã poſt forte exercitiũ ⁊ coitũ: hoc.n.eſt malũ ⁊ illaudabile. 31.
Si tamẽ quis ex modica tolerandi potentia ſitim vrgeat: ſumat ex ea parũ tantũ ſcilicet qđ declinatio ⁊ impulſio cibi ad iferi⁹ ſtoma chi ꝯpleatur: quaten⁹ ibidẽ digerat. Sumat tñ ex aquis illa que ſitim ſedet ⁊ ſatiet: aut ex vino qđ ⁊ quantũ ꝯgruat ⁊ ſufficiat. 32
Et ſi ſumpta aqua ad ſatietatem aut vino ſufficienti accidat ſitis: vitentur potus eoꝝ: qm̃ talis ſitis eſt mendoſa. 33.
Nõ eſt curandũ de aſſũptione multi vini: debetq; ſufficere modicũ cũ eſt in vſu: nec eſt ꝯtinuand⁹ omni die pot⁹ vini: nec eſt bibend⁹ in ieiunio: nec etiam poſt ſumptionẽ cibi ſubtilis vel acuti. Eſtq; omni tpe vite niſi ſemel in menſe ebrietas euitanda. 34.
Et bibat vinũ aromaticũ adiũcta ſibi acetoſitate mali granati aut ſucco citonioꝝ et cucumeris: ille cui accidit ex potu vini dolor capitis ſupcalefactio et ebrietas: bibatq; ipſuȝ cũ aqua mixtuȝ. 35.
Et dandũ eſt in potu ei qui q̃ruloſus eſt rõne vẽtoſitatũ in corpore ſuo exiſtentium vinũ purũ et citrinũ: nã fortius ex eis ꝯgruit eis. amplius expedit etiam vt cum ſalſis coniungatur. 36.
Tẽpore aũt eſtiuo ſumẽdũ eſt vinũ albũ ⁊ aq̃ſũ: eo ꝙ ſit ſubtilitati et ſimplicitati ꝓpiq̃us: cui addãt acetoſa: ⁊ ſup cõedãt ſtiptica. 37
Non prolongetur ſomnus: qm̃ hoc obeſt anime. Nec etiam vigilie qm̃ inde debilitantur ſenſus. 38.
Prolongatio veri ſomni congruit ei cuius cibus eſt indigeſtus: necnon ſup malitiã cibi non recipiẽtis digeſtionem. 39.
Sic nec eſt ſomn⁹ ꝓlongand⁹ in ieiunio ⁊ tpe famis. Nam repletur caput fumo et vaporibus a fecib⁹ ⁊ ſupfluitatib⁹ eleuatis. 40.
Eſt quoq; immediate poſt cibũ vel comeſtionẽ dormiendũ accumbẽdo donec ad locum digeſtionis puenerit cibus aſſumptus. 41.
Non eſt exercitandũ exercitio magno ⁊ forti: nec eſt tñ q̃ſcendũ ꝙ omittatur omne exercitiũ: immo q̃dẽ eſt hoc vitandũ. 42.
Sũt ergo taliter mẽbra exercitanda ⁊ p exercitiũ adiuuãda ne colligatur qđ timetur colligi in eis ex malis humoribus. 43.
Eundo vel clamando ſi volueris donec appareat velox et cita expiratio. 44.
Macer autem et extenuatus non debet exercitari ne ipſius diſſolutio amplius augeatur. 45.
Necnon debet exercitari pinguis ⁊ multe adipis axungie: ⁊ tamẽ accingendus ſi habuerit ventrem magnum. 46.
Tempore vero eſtiuo eſt minuendum exercitium: cum tunc diſſoluatur ⁊ ſubtilietur homo per ſudorem. 47.
Jam quidem retuli in capitulis theorice regimen eius: cuius corpus indiget euacuatione ſuperflui: aut retentione contrarij addens huic quod mihi placuit. 48.
Cõgruit q̃dẽ vſ⁹ omniũ ⁊ quorum ꝑmiſi relationẽ ſcḋm q̃litatẽ dictã

in tpe eſtiuo ſupcalefacto iuueni ꝛ ciuitatib⁹ meridionalib⁹. 49.
Et tẽpoꝛe quidem hyemali eſt vtendũ ↄtrarijs eis q̃ retulim⁹ vt obuietur ꝛ reſiſtatur frigiditati ipſius. 50.
Uere quoqꝫ ꝛ autumno incedẽdũ eſt inter eſtatẽ ꝛ hyemem. 51.
Congruitqꝫ regimẽ exiccatiuũ in vere. Et humectatiuũ in autũno. Unde fugienda eſt exiccatio in eodem. 52.
Eſt autem vtendum regimine conuenienti tempoꝛe eſtiuo: ꝛ in fine veris: ꝛ in principio autumni. 53.
Uerũ in principio veris ꝛ in fine autũni dꝫ regimem ↄfoꝛmari regimini hyemis. Uñ vtendũ eſt tũc cibis calefacientib⁹. 54.
Regimen aũt ei⁹ cui⁹ relatio dicta eſt ↄgruit habitantib⁹ ꝛ reſidẽtiam facientibus in ciuitatibus ꝛ caſtris. Uez mercatoꝛes ſunt regendi regimine iter agentium. 55.
Et quidem vitanda nauigatio per mare in hyeme. Et volens nauigare dꝫ aſſumere ꝛ colligere aquam multam ꝛ multa vaſa munda Cui preparanda ꝛ offerenda ſunt cibaria humida. Uenter ꝛ natura eius eſt cum medicinis mollificanda. Unde ſi timeatur vomit⁹ colere euacuetur ꝑ ſeceſſum. Quib⁹ pactis ingrediatur nauiꝫ. Et imponat ſecum ſuccos acetoſos ꝛ cum eis ſtipticos. 56.
Et ad vitandũ defedantias ꝛ ſoꝛdes ꝑparet ſibi mundas veſtes. 57.
Cũ aũt in aliquo ex iter agẽtib⁹ multiplicabunt pediculi: quos nõ poſſit iterficere: lana cõtrita ꝛ merſa i oleo: i q̃ argẽtũ viuũ fuerit extĩctũ appẽdat veſtib⁹ ei⁹ donec videãt cadere pediculi ab eo. 58.
Iter autẽ agens per ſiccũ regat cũ regimine frigoꝛis. 59.
Eſt ergo cauendum ne obuiet ei frigus: quoniam perdetur ratione algoꝛis ꝛ congelationis. 60.
Et reficiatur vſqꝫ ad ſaturitatem ne moꝛiatur fame. 61.
Et ſi fuerit infrigidatus ingrediatur balneum Et vniatur cum habentibus coꝛpoꝛa pinguia ꝛ carnoſa. 62.
Et ſi caligent oculi eius: viſuſqꝫ ipſius diſgregetur ex gelu: ponat ſuper facieꝫ eius peplum nigrum. 63.
Et ei⁹ extrema ꝓtegant a frigoꝛe: ꝛ oleo fomententur. vñ inuoluant pedes ei⁹ multis coopertoꝛijs poſtqꝫ ſubtelares calcientur. 64.
Unde ſi ceſſante doloꝛe extremoꝝ nõ recuperẽt ſenſũ ſcito ea diſſoluta ꝛ moꝛtificata a frigoꝛe. Pꝛo tãto tũc iugiter ſunt fricãda et calefaciẽda cũ oleo de ſinapi calefacto ꝛ ↄſequẽter faſcianda. 65.
Et ſi ide pedes fuerit nigri aut liuidi: ſcarificent. Et ſi fuerit in eis putredo mũdet. Et ſi aliq̃d diſſolutũ fuerit abſcidat illd ab eis. 66.
Qui vero inde laſſitudinem incurrerit curet cũ oleo. Et ſeruet regimen ꝛ dietam ſubtilem. Fricenturqꝫ ꝛ extendantur ipſi⁹ membꝛa in balneo. Et requieſcat ↄſequenter aliquibus diebus 67.
Iter agẽs tpe eſtiuo ꝛ calido ſic eſt regẽd⁹: vt. ſ. ꝓhibeat ei ne aggrediat iter ſuũ hoꝛa eſt⁹ ꝛ feruoꝛis in meridie. Eſtqꝫ pꝛio minuẽd⁹ ne ſupcalefaciat ex ardoꝛe itineris. Pꝛo tãto extrahat ſanguis ab eo in

magna q̄titate:ꝛ ſic efficieť ſecur⁹ ab apate.ſ.p flobotbomiā. 68
Uerū ſi colera in eo domineť:educať ab eodē:ꝛ ſic ſitis malitia alleuiabiť aut tolleť. Eſtq̄ aň egreſſum itineris ſuccis ꝯuenietib⁹ extinguēda: alias verēda eſt ne calor ipſi⁹ periculo exponať. 69.
Et fiat vt comedat aliquātulū ex herbis frigidis ꝛ ſimul ſaturetur aqua. Et q̄eſcat cū poterit. Nec iraſcať fortiter aliquaten⁹. Et moreť in locis vmbroſis. Et vitet ſeu dimittat clamorē ꝛ ſermonē necnō ēt bellū ꝛ iurgiū. Nec moreť in loco nimis calido. Et ſumat in potu ſirupū ex ſucco vue acerbe cū ſucco portulace ꝛ aqua. 70.
Et ſi ſitiat in meridie teneat in ore ſuo pillulā vnā ad quātitatē lupini factā ex trociſcꝭ cāphore. Etſi timeat ne facies altereť a ſole ꝛ nigreſcat ei⁹ cutis: diſſoluat ſeu liquefaciat rector ei⁹ oleū cū cera ſimul iuncta:ꝛ preſertim in mulierib⁹. 71.
Cuſtodiatur taliter infans in vtero:ne contingat corpori ei⁹ aliqđ nocumentum. 72.
Et eligatur nutrix q̄ cibabit ꝛ potabit eum vt ſit boni nutrimenti apud eum. 73.
Talis eſt etiā apponēda intentio ſuper ſtomachū pregnātis ne ꝯtigat corruptio in deſiderijs ſeu appetitib⁹. 74.
Rectificeť etiā ſanguis ei⁹. Et ipſi⁹ ſupfluitates educanť:ne infantes ſupfluitatib⁹ offendāť. Uerū ſi ſanguis excitareť in eis:minime tamē minuantur. Sed vice predicte euacuationis infrigideť ſanguis ſeu eius feruor extinguatur. 75.
Si etiā flegma in ea exciteť:minime tn̄ euacuatur ſeceſſus:vtatur nihilomin⁹ tunc cōiter ſubtiliātib⁹. 76.
Cum aūt inſtabit tp̄s partus vtendū eſt partuȝ facilem efficiētib⁹. Unde fricētur in balneo ex oī parte cum oleo ilia ipſi⁹:ꝛ qđ coniungitur vētri eius:vt ſic nerui eius ꝛ muſculi mollificenť:ne partus ei⁹ laborioſus efficiatur. 77.
Unde vtať oleo in cibis ei⁹. Et ſorbeat brodiū ſeu ius pingue. 78.
Et ꝓtegať a clamore:ſaltu:timore:pugna:ꝛ ꝑcuſſiōe. Et in agone ꝛ violētia ei⁹ offerať ei decoctio dactiloꝝ ꝛ fenugreci. 79.
Expedit etiā vt in partu habeať obſtetrix diſcreta: q̄ circūſcripta oī puſillanimitate trahat fortiter pedes ei⁹ ꝛ ip̄rimat vētrē ei⁹: caute tn̄ ꝛ diſcrete:poſtq̄ ſubito eā ſurgere fecerit. 80.
Et ſi fluat ex ea ſanguis mult⁹ offeranť in potu trociſci ex karabe Si ꝟo rōne alicui⁹ īpedimēti nō egrediať ab ea ſanguis ī ꝯueniēti quātitate ſumat in potu trociſcos de myrrha. 81.
Et vtať fumigijs diſſolutis ex myrrha hytran ſauina ſulfure ꝛ colloquintida factis ſi ſecūdina non egrediať. 82.
Eſt ergo nutrix eligēda:ſit mediocris etatis ꝛ carnoſa:nō tn̄ laxe carnis ꝑ ꝯplexionē ſuā:appropinquās qualitati ꝛ tēperiei:altix erecti corpis ꝛ magnaꝝ mamillarū:habens caput mundum ꝛ ſanum:ꝛ oculos immunes ab omni nocumēto intriſeco: ꝛ q̄ ſit ſa-

na breuiter in mēbris ꝛ iūcturis ſuis. 83.
Et habeant multū lac cui⁹ color ſit albus. nec ſit nimis ſubtile nec nimis groſſum: ꝛ ſit ſapor ei⁹ dulcis ſine horrore aliquo: ſitqꝫ cō iūctū in partib⁹ ꝛ non fluidum. 84.
Cōgruit aūt vt dulcib⁹ piguib⁹ ꝛ piſcib⁹ recētib⁹ cū oleo nutriat̄. 85.
Ungat̄ ꝯliniat̄ ſtipticis cū faſciabit̄: donec māifeſte iduret̄ cutis ei⁹ ꝛ caleſiat. Et ab hūiditatib⁹ ei⁹ mūdet̄. Et mediocri ligatura faſcie tur. 86. Nec ē etiā ei lōgo tp̄e ꝓhibēdū: qm̄ ſupcaleſieret ide. 87.
Suntqꝫ tollenda ꝛ vitāda omnia ipſum ad iram excitātia: ꝛ ipſius ſomnū impedientia. Si em̄ velit quis ſomnū prouocare ponatur ſtratus eius capax ꝛ latus ſatis in loco opaco. Et imponatur papauer in cibis ſuis: ſi ex ablatiōe ſomni ſeu vigiliaꝝ inſtantia cō tingeret ei aliquod nocumentū. 88.
Utili⁹ tn̄ eſſet multū magiſqꝫ neceſſariū ne alicui īfantiū daret̄ aliqd ad comedēdū excepto lacte ſolo donec habuerit dētes ſuos. 89.
Et cū ſurget a ſomno ꝛ excitabit̄ nec exercitet̄ ad vidēdū lucem: taliter etiā ꝙ inſpiciat aſtra in celo: videat etiā in die colores varios ꝛ diuerſos: quatenus in hoc exercitetur. 90.
Et loquat̄ ſemp alte quicūqꝫ aut q̄cūqꝫ habebit acceſſū ad ip̄m cū voluerit quis ip̄m inſtruere ꝛ aſſueſcere ad loquēdū. 91.
Et ponat̄ mel in ore ei⁹ leniēdo ꝛ fricādo ex eo palatū gingiuas ꝛ linguā eius. Et addat̄ cū eo aliquātulū thuris ꝛ liquiritie. 92.
Et ꝓuocetur ei ſternutatio quaten⁹ ip̄i⁹ naſi oppilatiōes apiant̄ ꝛ mūdent̄: hoc em̄ rectificat ꝛ clarificat vocē ſuā oēs etiā ſenſus ei⁹ ꝛ cū hoc dilatat pect⁹: ꝛ anhelitū bonū facit. 93.
Et vitet flobothomiā ꝛ pharmaciā donec ad etatē adoleſcentie peruenerit. Nec reſiſtatur apoſtemati variole ſeu exiture eidē cōtingenti cum attractione. 94.
Lꝫ cōualeſcētes ab egritudine ſani exiſtāt: eoꝝ tn̄ corpa nō ſunt fortia ſed debilia ſicut ſunt debiles imunes a morbo quoꝝ virtutib⁹ accidit fatigatio ꝛ ſanguinis ꝑuatio in eoꝝ corpibus. 95.
Si aūt macies ꝛ extenuatio corpoꝝ ſuoꝝ fuerit longi tp̄is ꝛ cronica reducātur paulatī ad ꝯſuetudinē ꝓpriā: nec fiat hoc ſubito et feſtināter. Si vero emacerati fuerit ꝛ extenuati in tp̄e breui reducātur celeriter ad ſolita: eſt nihilomin⁹ gradatī regimē ſubtiliādū donec euaſio corpis ipſoꝝ ſit manifeſta. 96.
Detur ergo ei pax ex cibo q̄ tn̄ laudabilis ſit virtutis ꝛ chimi. 97.
Et ſit i q̄ete ꝛ trāq̄llitate eo ꝙ eoꝝ mēbra tenera ſint ꝛ mollia. Rectificēturqꝫ eoꝝ aīe bono ꝯſortio ꝛ laudabili ſede. Et miniſtrētur ei aromata ꝛ oēs flores laudabilis odoris. Et gaudeāt ꝛ letēt̄ ipſi ex hylarātib⁹ rectificēt̄ ꝛ vitet meditationē ꝛ triſticiā. Et igrediat̄ tinas in balneo: nec tn̄ ibi diu ſedeat. Et vnguāt̄ ibi mēbra eoꝝ oleis ꝯueniētib⁹: nō tn̄ cū forti fricatiōe: nā hec efficiūt i eis colorē inaturalē. 98. Uires ꝛ ꝟtutes ſenū retrocedūt oī die ꝛ ēt minuūt̄. 99

Unde detur eis fortis cibus in parua quantitate ſumptus: que ſcꝫ non aggrauet membrum. 100.

Et ſi ea euacuantur nequaꝙ̄ colera educatur: ſed potius dimittatur: cum ſit in eorum corporibus medicina. 101.

Nec prohibeatur eis totaliter flobothomia ſi iam vſi fuerint ea: immo minuatur etiā in hoc caſu ſexagenarius ſi corpulentus fuerit ⁊ carnoſus: bis in anno: nec abducaꝛ in hoc duobus anni temporibus. Prohibeaꝛ tñ ei oīno flobothomia ex cephalica: et ſic erit eius regimen bene ordinatum. 102.

Cū etiā peruenerit ad ſeptuageſimū annū minuaꝛ ſemel in anno: nec ſecūdeꝛ in eo etiā in corpulētis. Nec etiā extūc de mediana minuēdus: ⁊ ſi fuit corpus eius quaſi plenū: vnde cū ꝓceſſerit in etate amplius .05. annis minuatur bis de baſilica in duobus annis. 103.

Poſt hāc aūt etatē ē eis oīno flobothomia ꝓhibēda. Nā obeſt multū ſeniorib⁹ ⁊ decrepitis. Nec etiā ſunt eoꝝ apāta mitigāda. Nec eſt etiā attractio in apoſtematibus eorum fortificanda. 104.

Sunt nihilominus mūdificandi cū fricatiōe ⁊ ſudore: denturꝙ̄ eis pingues .ſ. ficus per interualla: ⁊ mūdificētur etiā cū cibis mollificantibus. Deſtructio aūt eoꝝ cū medicinis ē oīno ꝓhibēda. 105

Qui ergo patitur in aliquo tēpore determinato: curetur priusꝙ̄ incurrat morbum. 107.

Et curetur cum contrario eius de quo conqueritur. Et commuta tempus pro tempore. 107.

Si ergo aliquis patiatur in aliquo ex membris ſuis: attendatur et recipiatur cura eius ex his que colligā in curis morboꝝ: donec liberetur ⁊ mundetur ab illo morbo. 108.

Et ſi appareat in alicui⁹ corpore ſignū ſignificās ſup morbū futurū: ꝓhibeaꝛ attēte aduent⁹ ei⁹: qm̄ occulta eſt cā in corpore eius. Jam aūt retuli ꝗd ſignificet accidēs apparēs in corpore: ⁊ de qua egritudine timendum ſit ex eo. Unde attente curanduꝫ eſt de eo faciendo ceſſare cauſas eius ex his ꝗ̄ retulimus in .c. ſuo. 109.

Poſtꝙ̄ ſeruaui contenta ergo ſub genere conſeruatiōis ſanitatis incipiaꝫ loqui de cura ipſius morbi. Et hoc quidem eſt vnum ex generibus practice. Hoc aūt fit obuiando ei cū ſuo cōtrario. Ut ſi fuerit morb⁹ ex caliditate cureꝛ cū frītate: ⁊ econuerſo. Et ſi fuerit ex humiditate curetur cum ſiccitate: ⁊ econuerſo. 1.

Curetur ergo cerebri repletio cum euacuatione: ⁊ ſic fiat de mēbris alijs: ⁊ in patiente obturationē ex oppilatione fiat apertio donec eius malitia fuerit rectificata: ⁊ lenitas corporis nociua exaſperetur: ⁊ ſimiliter aſperitas leniatur. 2.

Hic ꝗdē faciā mētionē medicinaruꝫ huōres educentiū ꝑ ſeceſſuꝫ. 3

Unde referam illā ſup quā dn̄atur aliqua cōpoſitio ⁊ habentē potentiā educendi aliquē humorem: ⁊ habentē vim aperitiuam aut

mollificatiuā ⁊habentē potētiā m̄edi vel putrefaciēdi claudēdi ⁊oppillatiuā operatiõis ⁊attractiuā ⁊ exiccatiuā ſanatiuā carnis generatiuā aut ſigillatiuā ⁊hisſiles in ꝟtutib⁹ ſcdis ⁊tertijs. 4.

Educit aũt fortiter colerā rubeā ſcamonea cui⁹ doſis eſt attractio vni⁹ darbā vſq ad vnũ kirat: hꝫ etiā potētiā ſup alios hũores. Cui⁹ quidē rectificatio fit cũ citonijs ne ledat ſtomachũ ⁊epar. 5.

Detur autē ex aloe ſolidũ vnũ ⁊ſi fuerit neceſſe duplicetur pondus illud in ſpeciebus cõuenientibus: ⁊ſi detur multũ ex eo: rectificet cum bdellio gummi ⁊dragaganto. 6.

Et ex mirabolanis citrinis offeratur in potu. ℥.j. ⁊tantũdē offerat de violis. Sic etiam fiat de medulliscaſſefiſtu. ⁊tamarindis. Et non amplius. 7.

Dent ad hoc dauic. 2. ex pulpa colloquintide mũde ⁊rectificate cuꝫ bdellio: ⁊ſilr fiat cũ cucumere amaro qd̄ eſt ei ſile in hac operatiõe rectificato cum pondere ſui ex conuenienti ad hoc. 8.

Dētur autē. ℥. 5. ex ſale nitro ⁊ſale: nam expellũt flegma. Sed dent ex turbith darban. 2. Et cum dabitur in potu ponatur in decoctione equali. 9.

Et detur ad minus ex agarico darban. i. aqua ex granis. 10.

De quidē medicine educũt aquā citrinā ſcꝫ pondus. 2. dauich laureole: ⁊pondus vnius dauich euforbij nõ antiqui: tantũdē ex titimalo rectificato ſicut rectificaui ipſum aloem: ⁊etiam pot⁹ darban. i. ex centaurea. 11.

Det ergo in potu ex ſene polipodio epithima mirabol. indis ⁊etiaꝫ ex fumo terre ⁊buglоſſa ſm quātitatē quā ex ea educere intenderis: vñ ſi equaliter ⁊tēperate eā velis educere: da. ʒ. v. ⁊ ex lazulo darbā. v. ipſe tñ eſt ſignanter periculoſus ⁊verendus. 12.

Radix aũt veridica eſſet vt ſi poſſet fieri miniſtret ſp vnica ⁊ſimplex medicina in oi morbo: donec ei⁹ operatio panderet. Fuit nihilominus neceſſaria ea cõpoſitio ꝓpter illud quod nunc dicam. 31.

Scilicet ꝓpter morboꝝ cõpoſitionē adinuicē: ⁊ꝓpter medicinaruꝫ adequationē: ⁊ dulcorationē mali ſaporis ⁊amaritu. ipſaruꝫ. Et adiuuāt earũ tranſitũ ſi fuerit difficilis ⁊tardus. Et rectificant difficilē glutinationē ipſarũ ⁊ ventris ſolutionem. 14.

Cum ergo fueris atten⁹ in compoſitione ſolutiuarũ pone debitum ordinem ⁊numerum earum in compoſitione. Accipe ergo cũ proprijs doſibus ⁊determinato numero medicinas ſolutiuas ſicut volueris rectificatas: ⁊diuide conſequenter certis portionib⁹ doſes earũ: ⁊detur in potu ex ea ſm numerum cõponentium ipſam ⁊ſic cum fiat ſic componentur quod totum compoſitum propinetur: ⁊ſic compoſite ſeruentur neceſſitati tpe oportuno. 15.

Huiuſmodi ſunt myrta ſumac berberis ⁊ex frigi. mirabol. acatia corali ⁊embli ci lutũ armenicũ vel terra ⁊rumex ſeu arius. 16.

Et cuppe glandiũ ſanguis galli amuſ. ⁊balauſtia cũ ſpodio mixta:

et auellana indica ⁊coriandrū ſiccum:⁊folium cum plantagine hec enim ſtiptica ſunt actione ſua. 17.

Et galle lapatium ribeos berberis ſunt frigida ⁊conſtrictiua. 18.

Scito q̄ calefaciētes medicine ſm̄ q̄ retulerūt ⁊expertū eſt:ſunt cō diſſ:tbus:piper:cardamomū:⁊piper longum. 19.

Et cartamum menta ſquinantum ⁊ cinamomum ⁊paſſe montane. i.ſtaphiſagria et capparis. 20.

Et centonica vrtica ⁊meliſſa ſtorax ⁊ambra. 21.

Et ligni aloes achorus mellilotum cuſcute ⁊zinziber. 22.

Et gentiana:baſſilicon:peonia:lacca ⁊ reubarbarum. 23.

Et folium laudanum ⁊bacce lauri ⁊ameos. 24.

Et anetum ⁊cataputia ⁊alcanna thus ⁊myrrha. 25.

Praſſium ſarrapinum acorus ⁊aniſum. 26.

Et carui ciminum ⁊ſemen apij campeſtris. 27.

Et ſpica capil.ve.ſatureia ⁊darſaan. 28.

Et caſſia lignea galanga celidonia ⁊aſſarum pix yſopus ⁊alcbitrā piretrum et balſamus. 29.

Et maiorana ⁊papauer rub.celicerta calamꝰ aro.⁊camomilla. 30.

Et nigella aſſa fetida terebentina ⁊ſulfur amoniacum ſynapis ne ſtalleum cubebe coſtum. 31.

Omne aūt frigidū ⁊calidū erit ſiccū vel molle ſeu humidū. Et ex ſti pticitate quidē ſiccitas cognoſcet. Ex lenitate ꝟo hūiditas. 32.

Eſt aūt apd̄ medicos nota graduū diuerſitas. Nā immutatio ⁊al teratio ſolo intellectu⁊ratione percepta eſt in primo gradu. 33.

Omne aūt cuius immutatio ſenſu percipitur ſine violentia hꝫ ma nifeſtam ſignificationem quod ſit in gradu ſecundo. 34.

Omne aūt qd̄ ſui violēti vſtione aut ſtupefactiōe ſeu narcocitatiōe corrūpit qd̄ immutat exiuit a tēperie vſq̄ ad.4.gradum. 35.

Scito q̄ in omni maturatione eſt viſcoſitas cum dolore mediocri et temperato ⁊proportionali cum calore mēbri in quo maturatio intenditur:cuiuſmodi ſunt adipes pix ⁊gummi pini ⁊oleum cum cera ſimul mixta ⁊oleum cum calida bene mixtum ⁊agitatum et frumentum in oleo coctum. 36.

Omnis medicina mollificatiua eſt fortioris caloris q̄ſ ſit membrū in quo mollificatio intenditur:nō tn̄ eſt tante virtutis ⁊ potentie q̄ ſui diſſolutione ⁊ſubtiliatione manifeſtetur in corpore nocumē tum:cuiuſmodi ſunt galbanum bdelium ammoniacum ſtorax et medulla tibie ceruine. 37.

Indurantes quidem medicine ſunt ſicut ſolatrum lentigo vallorū et ſimiles his. 38.

Omnis medicina oppilatiua cuꝫ caliditate⁊ſiccitate expoliata ma nifeſta:nō mordificans membrum cui coniungitur:⁊cum hoc ter reſtris eſt aut viſcoſa. 39.

Eſt autē notum q̄ omnis medicina aperitiua inciſiua eſt⁊ ſubtilia

tiua: cui⁹ ſapor eſt ſalſus vel amar⁹: cuiuſmodi ſunt cepe mari- ne radix lilij radix puinche ſal nitrũ caparis faba lupina. 40.

Et ſtipticũ quidẽ poteſt eſſe aperitiuũ: nullo modo aperiet exterius applicatũ nihilominus in potu aſſumptũ oppilationem aperiet in membris exiſtentem. 41.

Medicina quidẽ mundificatiua abſterſiua eſt minoris ſubtilitatis ꝙ ſit precedens ſicut fabe. Fortius tñ eis eſt dulce ſicut mel dulces amigdale. 42.

In omni quidem rarificatione reſolutione exiſtit calor tẽperatus ſicut ẽ oleũ cataputie camomille oleum radicum feniculi. 43.

Omnis quidem medicina orificiorũ venarum aperitiua mundificatiua eſt habens calorem mixtum cũ groſſitie: cuiuſmodi ſunt allia cepe fella. 44.

Quicquid confert ad obturandum conſtringendum meatus debet eſſe ſtipticum mordicatione priuatum. 45.

Omnis medicina vſtiua ẽ magni fortis caloris inultimate groſſitiei. 46.

Omnis medicina putrefactiua ẽ perfecte caliditatis ſubtilis ſubſtantie. 47.

Medicine autẽ carnis diminutiue ſunt debiliores predictis. Sed ſigillatiue vlcerũ abſterſiue ſunt deſiccatiue. 48.

Medicina q̃ a tota ſpecie attrahit humorẽ ſeu humiditatẽ aliquã eſt bezaar medicine laxatiue ſeu eductiue. 49.

Omnis aũt actio medicine attrahẽtis rõne qualitatis note fit a calore ipſi⁹ naturali ſubtilitatis ſubſtantie: cuiuſmodi ſunt ammoniacũ: bdelliũ: ãt a putrefaciẽte ſicut in egeſtionib⁹ ſtercorib⁹. 50

Bezaar aut ꝯfert cũ ſuperat: aut rõne qualitatis cõuertentis immutãtis: aut ex ſui natura ſiue ex propria: aut eo etiã quod cõfert educẽdo ꝑ modũ qualitatis neceſſitatis a veneno. Uſus aũt harũ hoc eſt tempore ſanitatis: ideoq; qui vtitur frequenter eis incurrit inde nocumentum. 51.

Hec medicina calida eſt aperitiua mollificatiua. Ex ea etiã eſt q̃ ſtupefaciẽdo cõfert ſicut opium cetere narcotice. 52.

Poſt relationem quidẽ predictorum reperietur relatio tertiarum virtutum ſuper his que contingunt generantur: ex quibus ẽ cõminutio lapidis in rhenibus: que quidem fit ex omni eo qđ diſſoluit: incidit: ſubtiliat mollificat: dum tamẽ calorem non habeat manifeſtũ: cuiuſmodi ſunt radix aſparagi: radix arũdis vitrũ vſtum: paſſe montanee .i. ſtaphiſagrie. 53.

Et ſimiles iſtis habentes ſcʒ aliquam caliditatẽ humiditatem: faciunt egredi quod eſt in pectore per ſcreatum. 54.

Que etiam ſunt temperate caliditatis generant lac. 55.

Et omnis medicina iuuans ſcreatũ ꝓuocat dum auctaʒ habuit caliditatẽ preter qđ fortius exiccet. 56.

Et he quod oẽs ꝓuocant vrinã: acute tamẽ ſunt in hoc certiores

magis cōuenientes. 57.

Poſtq̄ ergo retuli vires ⁊ virtutes ↄpoſitionū medicinarum: incipiam nūc referre modos medicaminū ⁊ antidotorū. Referam ergo oēs modos earū quib⁹ vtūtur medici tā in interi⁹ aſſumptis q̄ in exterius applicatis. Et ſunt velut decoctiōes pillule ſirup⁹ loclinimenta cerata ablutiōes fomentationes fricatiōes ſtuffe vel piria balnea trociſci electuaria ſuppoſitoria licina clyſteria ſtille ſeu ſtillicilia iniectiōes magdaleones dētifricia ſternutatoria ac ciatoria ſtriga empl'a⁊ vnguēta pulueres oclorum ⁊ ſinapiſma: ſunt caputpurgia colliria naſtallia cū colatura opiate⁊ ſinegia p̄ traiectoriū⁊ ſine: fricatoria ſaccellatiōes īfuſiōis trazee ↄfectiōes. 58.

Omnis morb⁹ quē ſum⁹ relaturi exiſtit vniuerſaliter in toto corpe aut ſpecialiter in aliquo ex mēbris ei⁹. Qui ſi fuerit ſine materia erit q̄dē cū ↄpoſitiōi ſue ſuo ↄtrario eius cura. 59.

Diſcernit autem morbus repleti corporis a morbo predicto ſumēdo experientiā ab eo per inueſtigationē artificialē ſi. ſ. nō aſſit cū eo aliqđ ex ſignis ſup̄ repletionē corp̄is ſignificantib⁹. 60.

Si aūt cōtingat nocumentum ex operatione in cura morbi: erit quidem medicamen ſimile. ſ. morbo in compoſitione. Et recipiet iuuamentum ex eo: contrariatur cauſe efficienti corruptionē⁊ morbum ſeu egritudinem. 61.

Poteſt etiā ſumi ſignificatio ſuper morbū exceſſu tact⁹ ⁊ debilitate operationis. 62.

Et etiam ex eo qđ apparet ex illaudabilibus ſm ſp̄ēs⁊ modos ſuos Et etiam ex eo qđ videtur de ſuperfluitatibus exeuntibus. 63.

Si ergo patiētis vrine fuerint ſine hypoſtaſi ⁊ reſidētijs: ⁊ pulſus inequalis: nequaq̄ ex repletiōe patiet: ſed morb⁹ eius reponetur poti⁹ ſub igne morbi inaniētis⁊ ↄſumptiui. 64.

Et ſi dolor ſit in aliquo loco ſpecialiter ſignificabit ſuper paſſionem illius loci. 65.

Sumitur etiā ſignificatio ſup̄ ip̄m ex etate ⁊ ↄpoſitione corp̄is ⁊ ipſius colore ⁊. iiij. anni tp̄ibus ⁊ eorum ↄſtitutionibus ⁊ ipſius p̄pria habitatiōe ⁊ ciuitatib⁹ eius ⁊ ex eo quod preceſſit de regimine p̄prio ex his em̄ ſit iuuamentum ſuper cognitionem ⁊ precognitionem morbi. 66.

Si ergo corpus patiatur de caliditate ledet q̄dē ab oī calido. Et tactu calidū reperiet. Eritq̄ eius vrina rubea. Et pulſus inquietus cū ſiti ⁊ labore ſeu anguſtia ⁊ vigiliarum inſtantia: cū motu inordinato ⁊ habitudine extenuata: ⁊ colore citrino. Et habitatio meridionalis ciuitatis: ⁊ etate iuuenili: ⁊ diſcurſu eorum q̄ calorē efficiūt Pro tāto curetur cū infrigidātib⁹ febrē mentē ⁊ oī qđ laborē infert curantib⁹. Et ſit cibus eius ſm quātitatē virtutis ⁊ quātitatem eius qđ apparebit ex appetitu ipſius. 67.

Si vero ex mala ↄpōe frigida patiat: ↄſtat q̄ īfrigidātia oberunt ei.

Et oīa calida ꝓderūt eidē. Eius etiā frigiditas ꝑcipiet ſenſu tactus. Et coloꝛ ei⁹ ſignanter albus reperiet. Pulſus tard⁹. Nec patietur ſitim: nec vigiliaꝝ inſtantiā. Qḋ ſi pateret nō tn̄ inde moleſtaretur. Et ſi cum doloꝛe albo aſſit laſſitas ⁊ mollities coꝛpoꝛis: etas ſenectutis: ⁊ locus quem inhabitat fuerit ſeptentrionalis: ⁊ tempus anni hyems. ⁊ vſus fuerit in pꝛeterito infrigidātib⁹: erit quidē ſignificatio certa ſup iſto. Pꝛo tanto ſi mediceť ⁊ curetur in aliquo curetur cum calefacientibus. Et bꝛeuiter intēdatur in cura eius ẜm curam qua curat ſpaſmus. 68.

Hic quidē duo moꝛbi nō pꝛiuantur altero ex duobus. Un̄ ſi fuerit moꝛbus ſiccus videbis ꝑatiētē ſiccū. Et ſi fuerit humidus videbis patiētē laxū ⁊ ſpongioſum. 69.

Humidū ergo exiccetur ſubtiliter: ſiue fuerit cū caliditate: ſiue cuꝫ frigiditate. Et ſiccū cū ſibi cōtrario rectificetur. Et in oībus ſunt pꝛius auferēde cauſe efficiētes ſi fiat recta curatio. 70.

Cū ergo erit moꝛb⁹ ex replōne: nequaꝗ̄ curabit niſi ꝑ euationē. 71.

In oī euacuatiōe ſunt. x. obſeruāda: q̄ ſi nō poſſint ſeruari: reguleť tn̄ quātitas ⁊ menſureť ẜm exigētiā eoꝝ. Quoꝝ pꝛimū eſt laudabilis diſpoſitio accidentiū. Et ſcḋm vt ſint de repletiōe. Et tertiū etas a iuuentute vſq̄ ad ſenectutē. Et quartū conſuetudo euacuādi. Et quintū ꝯſiſtentia virtutis. Et ſextum tp̄s veris vel autūni. Et ſeptimū ꝙ loc⁹ quē inhabitat equalis ſit in oīb⁹ tpat⁹. Octauū ſimiliter tp̄s pn̄s. Et nonū ꝙ patiētis ꝯpō ſit calida ⁊ hūida Et decimū vt coꝛpus bone habitudinis ſit ⁊ bene carnoſum. 72.

Cum ratione ei⁹ qḋ generatū eſt in aliquo ex mēbꝛis coꝛpis volueris ipſum trahere abinde: trahe ipꝫ per euocationē ab ipſo mēbꝛo: aut per attractionē ipſi⁹ ſolū ad alia mēbꝛa ꝯtraria: ſiue eis equipollentia interdū fiet eius attractio ad mēbꝛū hn̄s colligantiā cū mēbꝛo patiēte. Et ſic fiat attractio cū ventoſis poſitis ſup mām̄illas in ꝯſtrictiōe menſtruoꝝ matricis. 73.

Iam quidē ꝑmiſim⁹ ſigna replōnis ⁊ medicinas eductiuas. 74.

Galenus quidē aperiebat venā ⁊ ſanguinē minuebat cū erat chim⁹ auctus ⁊ magnificatus. 75.

Fiat igiť minutio ſanguinis in coꝛpe appētib⁹ ſignis ⁊ potiſſime cū apāte: ſeruatis ꝯditiōib⁹ iſtis. Nō aūt in aliijs humoꝛib⁹. 76.

Fiat ergo flobothomia in his q̄ intellexit in hoc tractatu ⁊ in moꝛbis illis etiā in quib⁹ ipſe fecit eam. 77.

Inchoetur ergo a flobothomia in oī flegmone habito teſtimonio certo ſuper ipſo. 78.

Fiat ergo ſiue ſit in capite interi⁹ vel exteri⁹ necnō etiā in tali facto in iūcturis: fiat etiā in apāte facto ſub aurib⁹ ⁊ obtalmia ocloꝝ ⁊ in apātibus lingue meri gingiuaꝝ ⁊ ſquināntie: ⁊ in apātib⁹ inteſtinoꝝ ⁊ crurū ⁊ ſplenis teſticuloꝝ renū ⁊ veſice: necnō in apte matricis ⁊ vmbilici ⁊ in ſarriza ⁊ alijs ſpecieb⁹ rubedinis. 79.

Fiat etiã in vlcerib⁹ capitis ⁊ oculoꝝ ⁊ rubigine auriũ ſcabioſa. 80.
Eſt etiam facienda in volatilib⁹ vlceribus pulmonis et oris ⁊ raſuris ⁊ ex corrationibus. 81.
Et fiat in paſſione inteſtinorũ: cũ tñ ↄſtabit de notitia ipſorũ: ⁊ cum erit in eis carnis augmentum innaturale. 82.
Eſt etiam facienda in variola vbicunq; fiat ⁊ ſcabie humida: poſtq̃ fuerit notum ⁊ manifeſtũ ſicut in variola oris ⁊ oculorũ: ⁊ ſiue in variola in hipocundrijs generata. 83.
Eſt ergo facienda in repletione venarum ⁊ egreſſu ſãguinis ab eis ſicut in fluxu ſanguinis narium: ⁊ in manante adentibus ⁊ gingiuis: ⁊ etiam in egrediente ab auribus ⁊ ab ore matricis ⁊ emoroydibus ani ⁊ menſtruorum ⁊ in ſanie rubicunda. 84.
Fiat etiam in dolore capitis vertigine ⁊ fetore oris: necnon in dolore dentium ⁊ caſu capillorum ſeu allopitia. 85
Eſt etiam in membri diſſolutione et ſpermatis egreſſu vel expulſione ⁊ dolore artuum et reumate. 86.
Competit etiam in epilepſia ⁊ in zebel, vngue ⁊ moro: necnon etiaꝫ in caſu ⁊ ablatione appetitus. 87.
Et etiam vena eſt incidenda in paſſionibus ani ⁊ ſedis anchbarum ſciatica ⁊ dolore ſtomachi. 88.
Sic etiã in dolore epatis pungitiuo ⁊ in oppilatiõib⁹ ei⁹. 89.
Intendatur ergo cum regimine ⁊ cura horũ morborum ſicut in cura ⁊ regione ſinochi cum eductione colere rubee: poſt flobthomiã ⁊ vſum ciboruꝫ infrigidantium ⁊ fuga calefacientium: ⁊ quod ſanguinem auget ⁊ magnificat: ⁊ quod eis affertur declinet ad ſtipticitatem: ⁊ propinentur eis acetoſa. 90.
Sumanẽ aũt ſigna ſup hanc paſſionẽ ſignificantia ex capitulo ſanguinis dominiũ ſignificãtiũ. Et in ſumma declinare ad ifrigidationẽ ⁊ exiccationem eſt actus medici expediti ⁊ ingenioſi. 91.
Morbi q̃ ex colera rubea generantur ſunt ſicut vlcera ĩ lubricitate inteſtinoruꝫ ↄtingentia ⁊ permixtio rationis ſuffocatio matricis tertiana ſciatica ⁊ fluxus ſanguinis per ſeceſſum. 92.
De tertiana iam fecimus mentionem in his que preceſſerunt. Et in ſumma febris eſt calor extraneus per totum corpus diſperſus nocens operationibus ſuis. 93.
Et tuſſis ⁊ dolor capitis ⁊ apoſtema quod ſecundum latum ⁊ longum in corpore diſpergitur. 94.
Et fortis ⁊ acut⁹ dolor auriũ: ⁊ multitudo ſcabiei palpebrarũ. 95.
Et vlcera ⁊ apoſtemata in iuncturis ⁊ dolor pungitiuus ⁊ mordicatiuus in eiſdem: fiſſura digitorum et panaricum vnguium: ⁊ macule apparentes in corpore lentibus ſimiles: ⁊ morbus cum citrinitate dentium ⁊ veſice dolor fortis. 96.
Et amor hereos ⁊ fluxus ſanguinis ⁊ apoſtema exiſtens in extremitate oculi ⁊ citrinitas cutis variola. 97.

Et macule ſubtiles ⁊ nigre et opilatioues epatis et apoſtema ma‑
tricis et pleureſis et caſus et ablatio appetitus. 98.
Et vertigo et fiſſura labiorum et dolor vene ⁊ fortis flux⁹ vētris. 99
Et vlcus qđ dilatat ⁊ dubailet ⁊ tumor exiſtens in ano. 100.
Et pruritus et variola aut formica : et beriſipila et pulmonis
vlcera. 101.
In cura quidē horum eſt ſicut in cura febris tertiane procedendum.
Educat ergo colera abſq flobothomia. Et attendat ad infrigi
dationē ipſorū ſicut in morbis ſanguineis. Uex morbi colerici ſpe
cialiter humectent. Nam predicti ambo morbi vniuocantur ⁊ cō
ueniunt in caliditate: necnon etiam in omni eo quod per eam infe
retur patientibus nocumentum. Sumantur aūt ſigna ſuper hos
morbos ſignificantia ſignorum dominiū colere ſignificantium. 102
Omnis quidem morbus ex humore flegmatico generatus eſt apo‑
ſtema tumidum et laxum paralyſis et relaxatio dolor capitis de
frigida et epilepſia. 103.
Et ſicut ſcabies magna ⁊ groſſa ipſius conſtipatio ⁊ retentio et tu
mores colli.i.glandule: ⁊ ſquame capitis ⁊ obliuio ⁊ dolor aurium
de frigida et horat et macula alba ſeu morphea et apl'ica tuſſis
ſicca et tortura oris. 104.
Et ſicut elephātia pedū caſus appetitus ⁊ pediculi et tumor ani et
anchar ū ⁊ aqua oculorum et ipſorum dilatatio et fetor lalcellarū. 105.
Ex paſſionib⁹ vētris ſicut lubricitas inteſtinorum ⁊ vermes. 106.
Uermes etiam ex humore flegmatico geuerantur ⁊ difficultas par
tus et ſecundine et retentio in eodem. 107.
Et dolor renū ⁊ febris quotidiana ⁊ frigiditas ſplenis ⁊ epatis et
egreſſ⁹ ſeu eminētia vmbilici ⁊ paſſio cum egeſtione ſaniei. 108.
Et dolor artuum et nigredo corporis ⁊ viror cutis ⁊ ſuperficiei aut
ipſius fuſcedo et morbus hidropicus ſicut vterina carnoſa ⁊ tym
panites. 109.
Procedendū eſt in cura huius ſpeciei ſicut proceditur in cura cōple
xionis frigide ⁊ humide. Super cuius conplexione vtendū eſt ſi‑
gnis poſitis in capitulo de ſignis dominium humoris flegmatici ſi
gnificantib⁹. Eſtq vtendū in euacuatiōe horum morborum eo qđ retuli
m⁹ in cura per quā euacuat flegmatic⁹ humor. Eſtq cōſequenter
vtēdū in his corpib⁹ his q̄ corp⁹ calefaciūt ⁊ exiccant ⁊ cibo cali‑
do ⁊ ſubtili. Et in ſumma curent calefaciētib⁹ int⁹ ⁊ exterius ſicut
fit in paraliſi cū pillulis fetidis ⁊ ſimilibus eductis. 110.
Omnis morbus ex colera ni. generat⁹ in corpore eſt ſicut verruca ⁊
febris quartana emorroyde epilepſia polipus ⁊ ſpaſmus. 111.
Et dolor ventris et cancer ⁊ morphea et dolor capitis et vigiliarū
inſtantia. 112.
Et apa durum ⁊ lepra et quod ex cibo in corporibus corrumpitur
et tuſſis ſicca ⁊ ſplenis durities et ventoſitas. 113.

Et melancolica paſſio in capite ⁊ retētio vrine in ea. 114.
Et paſſio colica allopitia ⁊ morſus canis rabidi. 115.
Ut ficus ⁊ lac coagulatū in corpore ⁊ algor epatis. 116.
Et canin⁹ appetit⁹ ⁊ rimulatio ſeu ruptura in anchis facta: ⁊ lapis fact⁹ in renib⁹ ⁊ veſica: ⁊ tumor anchaꝝ doloroſus ⁊ tumor ī duob⁹ laterib⁹ ſeu hypocūdrijs fact⁹: necnō etiā tumor in capite auribus palpebris ⁊ pedibus generatus. 117.
Procedat in hac ſpecie morboꝝ ſm qđ ꝓcedit in cura ⁊ regimīe lepre. Accipiāturq; ſigna ſuꝑ ipſam ex caplo ſignoꝝ oīum melācolie ſignificātiū. Euacuent ergo cū epithimo vel polipodio ⁊ cū alijsq; re tuli. Si aūt vtatur ꝗs calefaciētib⁹ et humectātibus ꝓſperabunt ipſius opera in eiſdem. 118.

Poſtq̄ iā ꝑfeci ꝑmū regimē curatiōis: incipiā nūc in opatiōe manuali. Et q̄ faciā ꝑmū regimē in venis magnis ⁊ paruis. Et ſcðm faciā in carne. Et tertiū in oſſe. 1.
Et gñe venaꝝ ſunt ꝗdā quas apimus ⁊ ꝗdā quas ligam⁹ et in ꝑte ſcindimus et ſequeſtramus. 2.
Eſt aūt mediana aperiēda in omni morbo capitis et pectoris ſicut in apoſtemate ipſius. 3.
Et cephalica ſuperior aperiēda eſt in forti dolore capitis ⁊ fluxu ſanguinis narium. 4.
Et inferior in medicatione nocumentorum pectori et pulmoni contingentium. 5.
Et q̄ dicunt almerina ab arabib⁹ i malitia morboꝝ ſplenis ⁊ epatis. 6.
Et in abſentia baſilice debet funis brachij aperiri. 7.
Uene quoq; tympanoꝝ ſunt incōtinuo doloꝝ ipſoꝝ aperiēde. 8.
Et exiſtēs poſt aures in emigranea et antiquo vlcere capitis. 9.
Sed que ſunt in ambabus oculorum extremitatibus in morbis eorum aperiantur. 10.
Et minuatur exiſtēs in ſupremo capitis in vlcerib⁹ ⁊ apoſtematibus ſeu puſtulis in ſuꝑficie et cute eius generatis. Uene aūt colli ſunt in lepra aperiende. 11.
Et vena frōtis eſt aperiēda in paſſiōibus oculi: ⁊ in ꝯtinuo dolore capitis: ⁊ tinea. Aperiat ēt ī ꝑte poſteriori exiſtēs in ꝯtinuo dolore capitis: ⁊ exiſtēs inter nares meat⁹ naſi ratiōe puſtule ſeu variole faciei: exiſtens ſub lingua in ſquinantia. 12.
Et aperiat vena cauille in morbis inteſtinoꝝ ſub vmbilico exiſtētiū. Et ſaphena exiſtēs in tibijs in morbo crurium. 13.
Et minuat ſciatica in ſciatica: ⁊ vena pedis in accidētibus eius. 14.
Uene quoq; pulſatiles ſunt in dolore capitis incidēde ⁊ ſequeſtrāde ⁊ in dolore oculi cū etiā tumuerit ex violētia morbi ex fluxu et deſcenſu aque ad locum. 15.
Cū etiā gñabit apa: ex apertiōe eīn ipſius ꝑter ꝙ fluat ſanguis ex ipſi⁹ ſuperficie incidem⁹ ⁊ ſequeſtrabim⁹ eā vel cauterizabimus

ipſam: aut ſi qs maluerit minuat aut oino abſcindat: et ſiſtat fluxus ſanguinis ab ea cū ligatura vel cauterio: deide curet cū medicinis quib' vulnera curātur: donec ſanitati fuerit reſtitutus. 16.

Ex opibus aūt in carne faciēda ſunt ſcarificatio inciſio et cauterizatio. Sūt ex ſcarificatiōib' q̄dā q̄b' fluit ſanguis a ſupficie cūvētoſis: et hoc corporibus patiētibus vlcera et variolas. 17.

Ponim' aūt vētoſas ſine ſcarificatiōe in eo in q̄ intēdim' ſolū euulſionem et diuerſionem materie. 18.

Et interdū cōiūgimus eas vacuas: et interdū cū toto vēte ad cōſumēdum illius loci vētoſitates et ad rectificādum mēbrorum malitiam cum caliditate. 19.

Quod ſcinditur eſt ſicut claui et altezar. 20.

Et omne qđ ſupfluit et putrefit in extremitatibus· ſicut baſbeia naſi et digitus ſupfluus aut inſeparabilis coniunctus: et coniunctio palpebrarum. 21.

Et vuea eminēs: et preputiū claudēs cannalem virge. 22.

Et caro in vlcere innaturaliter aucta et putrefacta: et vlcus ex contuſione putrefactum. 23.

Eſt etiā abſcindendū quod innaturaliter augetur in lingua: et quod cadet in auribus. 24.

Eſt etiā caro incidēda ſup vitiū in mēbro fixū et pfundatū: ſpinā aut feſtucā vt inde p̄dicta extrahant: māme ēt boim abſcindant et varices in tibijs apparentes. 25.

Et boaiſſar et nouaiſſar. 26.

Et qđ fuerit iā denigratū ex pinguedine aut putrefactū ex carne. 27.

Et etiā omne illud de quo elongat vulua. Et omne quod augetur ſuper gingiuas. 28.

Abſcindatur ēt caro vene madan. Et omne quod nobis aures claudit et obturat. 29.

Et oē qđ exiſtit ſup viſum et velat ip̄m. Et qđ denigrat in nobis ex p̄reputio. Et qđ claudit anū: et tuſſea: et ſatera: et tuffra: et nō babēs ſexū manifeſtum: et ruptura vmbilici. 30.

Et vuln' qđ ꝯtingit ex oi eo qđ ſcindit vniuerſalr: cura cū ſutura. Et omne membrum vulneratum conſolidando. 31.

Omne corp' cauterizat ad ſiſtēdū emorrolagiā ſanguis a vena pulſatili aut aptiōe vene magne fatigāte medicum in ſiſtendo fluxus ſanguinis ab ea. 32.

Fit ēt in corporib' humidis ad exiccādū ea et in carnib' laxis ad indurādū eas et ad calefaciendū corpa infrigidata; necnō ad tollendum humiditates egredientes a natura. 33.

Utimur quacūq; pforatiōe ad extrahēdū humiditatē nociuā ſicut ſaniē quā ſic extrahim' ab apoſtemate: et ſāguinē alicubi corruptū et aquā ab oculo vel grādinē: et aquā a capite: et nondū. 34.

et ſicut in hydrope, et hernia aquoſa, et carnoſa. 35.

Quicquid fit per operationē in oſſe eſt ſicut in fractura aut diſloca tiōe ipſi⁹. Curabim⁹ aūt quācūq; fracturā cū ꝯſolidatiōe ipſi⁹ ⁊ re ductiōe ipſi⁹ fracture in oſſe donec inde ad ꝓpriū ſitū reducaẗ: et ablatione cuiuſcunq; pūgentis et mordicantis ipſum: et ligatu ra manu facta que neq; laborē neq; moleſtiā inferat. ſ. nō min⁹ for ti aut debili. Incboetur autē faſciatio in medio ipſius ⁊ fortificeẗ ſtrictura ſuper amplius et ligetur: et ſuperaddantur puluilli ⁊ de ſuper aſtelle coniunctim. 36.

Subtiliabim⁹ quoq; dietā eius a ꝑncipio et in fine ingroſſabim⁹ eā quatenus bene reſtauretur. 37.

Eſt autē cauendū a ꝑncipio ne apoſtema calidū genereẗ diuertēdo ⁊ attrahēdo ad locū fracture qđ infunditur ex ſanguine toto poſſe: et probibēdo fluxū eius cū oī frigido cōpetēti: et probibēdo donec curatus fuerit motuȝ patienti. Cura enim eius ſine longa quiete non perficitur. 38.

Cura aūt diſlocatiōis eſt cū eo qđ trahit ipſuȝ os diſlocatū donec ip ſum ad locū proprium redire faciat. 39.

Poſtq; aūt reductū fuerit ſic ligetur ſtricte ⁊ ſtet ſic quāto tꝑe dice mus. Et vtatur ſtipticis medicinis. Et comedat patiēs cibos ace toſos: donec fuerit ſecurus ab apoſtemate: nec timeatur de colle ctione ſanguinis. Cōtinuetur aūt cura iſta ad min⁹ ꝑ mēſem vnū et interdū amplius ꝑ. x. dies. Iā ego perfeci curam omnium mor borum. Et ex nunc abſcindam ſermonem meum ex quo iam perfe ci librum iſtum. 40.

Incipit tabula Tractat⁹ noni Almāſoris: nonagintaquinq; continens capitula.

1 De cephalea et emigranea.
2 De ſcotbomia.
3 De freneſi.
4 De apoplexia.
5 De graui dormitatione.
6 De ſtupidis qui ſemper babent oculos apertos.
7 De paraliſi graui.
8 De ſtupore ⁊ tremore.
9 De tortura oris.
10 De ſpaſmo.
11 De epilepſia.
12 De incubo.
13 De melancolia.
14 De catbarro.
15 De oculorum obtalmia.
16 De vulneribus que fiunt in oculis.
17 De bis que extrinſecus cadunt in oculos.

18 De macula oculorum.
19 De ſcabie ꝛ ſebel.
20 De pruritu qui fit in interiore angulo oculi.
21 De vngula oculi.
22 De rubedine oculorum.
23 De lachrymis.
24 De debilitate viſus.
25 De tremore palpebrarum.
26 De pilis palpebrarū qui curuati ingrediuntur oculum.
27 De aqua deſcendente in oculum.
28 De his qui poſt occaſum ſolis nihil vident.
29 De dilatatione pupille.
30 De fiſtulis que fiunt in interioribus angulis oculorum.
31 De dolore auris.
32 De vulnere auris.
33 De ſonitu ꝛ tinnitu aurium
34 De grauedine auditus.
35 De vermibus auriū vel aīalibus intrantibus aurem.
36 De his que in aurem extrinſecus cadunt: vel que eam impediunt.
37 De ſanguine fluente ex naribus.
38 De vulneribus que fiunt in interioribus partibꝰ narium.
39 De polipo narium ꝛ emorroydibus ipſarum.
40 De amiſſione olfactus.
41 De dolore dentium.
42 De extractione dentiū ꝛ ipſorum confractione.
43 De ſtupore dentium.
44 De dolore dentis ex tactu rei frigide.
45 De cola.
46 De fluxu ſanguinis ex gingiuis.
47 De caſu vuule.
48 De ſanguiſugis que bibuntur.
49 De his que intrant gulam.
50 De grauedine lingue.
51 De magnitudine lingue.
52 De nodo q̄ ſub lingua naſcitur ꝛ vocatur ranula.
53 De apoſtematibus que fiunt in lingua.
54 De ſinantia.
55 De tuſſi.
56 De aſmate.
57 De pleureſi.
58 De peripleumonia.
59 De ſputo ſanguinis cum tuſſi vel vomitu vel raſcatione.
60 De ptiſi.

61 De pulſu cordis.
62 De colica paſſione.
63 De confortantibus ſtomachum.
64 De doloribus et naſcentijs ſtomachi.
65 De ſingultu.
66 De canino appetitu.
67 De dolore epatis.
68 De hycteritia.
69 De hydropiſi.
70 De dolore ſplenis.
71 De colica.
72 De fluxu ventris.
73 De difficultate mingendi.
74 De lapide.
75 De naſcentijs renum vel veſice.
76 De ardore qui fit in mictu.
77 De mictu ſanguinis vel puris.
78 De his qui non poſſunt retinere vrinam.
79 De lumbricis et vermibus qui naſcuntur in ventre et ano.
80 De emoroydibus et fiſtulis et ragadijs que fiunt in ano.
81 De exitu matricis et ani.
82 De conſtrictione menſtruorum.
83 De prouocatione menſtruorum.
84 De fiſſuris que fiunt in matrice.
85 De plaga et cancro que fiunt in matrice.
86 De naſcentijs que fiunt in matrice vel vulua.
87 De prouocatione matricis.
88 De mola.
89 De ruptura inguinis.
90 De podagra et ſciatica.
91 De gibboſitate.
92 De varicibus.
93 De elephantia.
94 De vulneribus lumborum.
95 De doloribus exteriorum menbrorum.

¶ Finis tabule tractat⁹ noni Almanſoris.
¶ Incipit tractatus nonus Almanſoris.
¶ De cephalica et emigranea. Cap. primum.

Quando rubedo ꝛ tēſio ꝛ grauedo in facie ꝛ ocu-
lis cū iſtis affuerint: ꝛ tact⁹ calid⁹ ſentit: ꝛ pulſ⁹
fuerit magn⁹: ex cephalica minutio facienda eſt
in partem qua eſt dolor: vel in qua dolor magis
infeſtat. ¶ Deinde aqua ro. ꝛ et oleum ro. ꝛ ace
tum ſumantur ꝛ ſil' mixta agitentur donec in-
ſpiſſentur: ꝛ ſuper niuem infrigidata ſuper ca-
put fundantur. ¶ Eger vero a carne abſtineat
ꝛ vino: ꝛ comedat adeſſiam citrinam ꝛ tapſil ꝛ olera frigida ac fru-
ctus frigidos. ¶ Uenter aūt ſoluatur ex mirabolanis citrinis ꝛ pru
nis ac tamarindis ꝛ zuccaro albiſſimo: ꝙ ſi iſta nō ſufficiūt ſemina
maluauiſci in aceto poſita agitentur: quouſqꝫ ad ſpiſſitudinē per-
ueniāt: ex quibus empl'm capiti ſupponatur: ex pſilio quoqꝫ ꝛ aceto
empl'ꝫ fieri vtile ē. Si aūt cū iſtis fuerit in pulſu velocitas ꝛ in tactu
ſentit caliditas: ſꝫ neqꝫ in facie: neqꝫ in oculis fuerit rubedo neqꝫ tē
ſio: in ꝑncipio ſoluat vēter: deīn fiāt ea q̄ dixim⁹. Narib⁹ aūt iniicia
tur oleum viol. aut oleū cucurbite dulcis: aut nenufaris oleum: aut
oleū de florib⁹ ſalicis: quoꝝ qdlibꝫ ſuper niuē infrigidatū capiti
ſupfundat: et nutriat vt ꝑdixim⁹. Eger quoqꝫ odoret cāphoram et
aquā ro. ꝛ ſalices ꝛ violas ꝛ iis ſilia. ¶ Qd ſi egritudo multū inuale
ſcat: ſumat opii ꝛ cāphore vniuſcuiuſqꝫ q̄tū pōderāt duo grana or
dei: q̄ diſſoluta in oleo de ſalicib⁹ mittant in nares ꝛ aures. ¶ Qd
ſi cū ſoda nō fuerit aliqd eoꝝ q̄ dixim⁹ de rubedie in facie: fueritqꝫ
egritudo antiqua: in principio vēter cum pillulis cochiis ſoluatur
quas ego feci. ¶ Pillule cochie. ℞. pulueris pigre. ʒ. 2. colloquinti-
de. ʒ. iij. ꝛ tertiam: ſcamonee. ʒ. ij. ꝛ. 5. turbith ſticados. an̄. ʒ. v. fiant
pillule ex iſtis: ꝛ ſunt doſes. x. ¶ Poſtq̄ vero vēter ſolutus fuerit: infū
dat caput ex oleo ſābacino ꝛ oleo de ben: ꝛ mittat in aures. ¶ Eger
quoqꝫ odoret algariā ꝛ inſufflet muſcus in narib⁹. ¶ Qd ſi egritu-
do multū infeſtauerit: ſumat euforbii ꝛ caſtorei amboꝝ. an̄. ſexta
ꝑs. ʒ. I. et diſſoluta in pauco oleo ſambacino mittantur in nares et
aures. ¶ In cephalea vero calida emplaſtrum hoc fronti et tēpori
bus eſt imponēdū. Empl'm in cephalea calida. ℞. ſemis lactucarū
ſief memitbe ſandalū rubeū ꝛ albū ſaufel roſas opiū: fiat ex eis em-
pl'm poſtq̄ aceto et aq̄ ro. ꝯſperſa fuerint: ꝛ frōti inponatur: ſup qd
mittatur pannus aceto ꝛ aqua ro. infuſus. Qui cū tepefact⁹ fuerit
iterꝝ infundatur ꝛ deſuper ponatur. ¶ Linimentum vero cephalee
frigide. ℞. caſtoreū euforbiū pip ſinapiꝫ ſtorace rutbā marrubiū: q̄
ſiccata et pulverizata ꝛ ēt triconizata miſceāt et ꝯſpergant vino ve
teri ex qb⁹ fiāt trociſci et deſiccent. Cūqꝫ neceſſe fuerit ex vno ī vino
veteri: aut oleo coſtino vel camomillino diſſoluto: frons multotiēs
liniatur. Hoc enim linimentum omni antique cephalee confert nō
ſolum ſuppoſitum: ſꝫ etiā auri iniectū q̄ ſeqtur illō tēp⁹ poſtq̄ i aliq̄
de ꝑdictis oleis reſolutū fuerit. Egro vero vinū vet⁹ ꝛ forte. dādū eſt.

¶ Cum autē cephalea per hebdomadam vnaꝫ perſeuerauerit: eger in balneum mittendus eſt: atqꝫ ſuper caput ipſi⁹ aqua in qua camomilla ꝛ ſanſuccus ꝛſticados arabicus ꝛ nemen cocta fuerint ſimul aut ſigillatim infundēda eſt. ¶ Qḋ ſi cephalea quotidie an̄ comeſtionē inuadat ꝛ poſt comeſtionē recedat: ſuccurrendum eſt infirmo ante horam qua venire conſueuit dando ei buccellas panis in ſucco granati: aut vue acerbe: aut horum ſimilium infuſas.

¶ Si autem cephalea contingat propter multam in ſole morā ſufficiēter ex oleo ro. ꝛ aceto infrigidatis curari poterit: q̄ tñ ſi ex hoc nō quieuerit: ex aliīs infrigidātib⁹ curāda erit. ¶ Si aūt ſoda adhuc ꝑſeuerauerit ꝛ fortior fiat: neqꝫ vllo mō remoueat̃ ꝛ timeatur ne eger viſum amitat ꝛ aqua ad oculos deſcendat: tempoꝝ arterie ſunt incidēde ꝛ extrahēde. Hoc tñ qḋ nūc loquimur eſt preter noſtrā intentionē in hoc libro.

¶ De ſcothomia. Cap̄. 2.

Cum aliquis illud quod ante eum eſt circulariter moueri viderit: et oculi tenebreſcunt ꝛ cadere voluerit: et facies ꝛ oculi rubuerint in eadem hora: vene quoqꝫ que ſunt poſt aures groſſe apparuerint: ex ipſius venis facienda eſt flobothomia. Et ventoſe in collo ꝛ tibiīs ſunt ponende. Qḋ ſi p̄dicte vene nō apparuerint ꝛ facies fuerit rubea: ſanguis ex baſilica erit minuendus: et ventoſe in tibiīs erunt ponende.

¶ In hac preterea ſcothomie ſpecie ꝛ in ea quā ante diximus caput ex oleo ro. et aceto eſt infundendum. ¶ Eger quoqꝫ calida cibaria vitare debet. Venter vero ex apozimate mirabol̃. citrinoꝝ qḋ in ca. de cephalea diximus ſoluendus eſt.

¶ Cū aūt neqꝫ in facie rubedo neqꝫ febris cū ſcothomia fuerit: attendendū eſt an ſit ſtomachi ſubuerſio ꝛ nauſea: q̄ ſi affuerint: pri⁹ vomere cogendus eſt: deinde de pillulis cochīs doſim vnā ſumat: ꝛ a frigidis abſtieat cibis. ¶ Si aūt neqꝫ anime ſubuerſio neqꝫ nauſea fuerint: neqꝫ caliditatis ſigna apparuerint: venter ex pillulis cochīs multotiēs ſoluatur. Cibaria quoqꝫ frigida omnino vitet. Et gargariſm⁹ fiat quo flegma deponatur.

¶ In naribus quoqꝫ poſt illud ponatur aliquid de his q̄ nominauimus quo caput calefiat.

¶ De freneſi. Cap̄. 3.

Quādo aliquē febris ꝯcluſa inuaſerit cū forti capitis ꝛ oculorū grauedine: ꝛ in facie atqꝫ in oculis vehemēs fuerit rubedo ꝛ capitis dolor ꝛ horror luminis affuerint ꝛ in pulſu velocitas ꝛ frequentie ſuperfluitas inueniant̃: ſigna freneſis certiſſima indicabunt. Qḋ ſi lingua nigra aut citrina fiat: ꝛ permiſceat̃ intellectus: ꝛ multū fuerit alienatus: ꝛ vigilauerit multū: iam freneſis perfecta erit. ¶ Egro igitur anteqꝫ predicta ꝯpleant̃ accn̄tia eſt ſubueniendū ex ſanguinis detractione et vētris ſolutiōe cū ſucco fructuum. Nutrimentuꝫ vero eius ſit aqua ordei ſemel aut bis in die ſumpta

ſm ꝯſuetudinē quam in tempore ſanitatis habuit. Caput autem oxirodino infundendū erit. ¶ Qđ ſi multe affuerint vigilie ſumatur violarū ſiccaꝝ corticū papaueris albi ordei excorticati ſeminis lactucarū radicū mādragore oīm. añ. ℳ. j. Que oia in cucuna plena aqua tādiu coquanť donec aqua rubea fiat. Deinde aqua illa dū eſt tepida ab alto ſuper caput fundatur: ꝛ ſit caput ſuper ſimiline in quo aqua colligať: que in cucuma poſita iterum ſup caput fundať. Hoc aūt oī die multotiēs fieri ꝯuenit. ¶ Caput ꝑterea ex oleo violato muliebri lacti ammixto inungēdū erit: qđ etiaȝ in coto poſitū eſt ſuperponēdū. ¶ Cū aūt eger in principio hui⁹ egritudis in virium fortitudine permanere inuentus fuerit: flobothomād⁹ erit niſi ſuper infirmū timueris. ¶ Poſtq̄ vero ei⁹ egritudo minui cepit nequaq̄ flobothomeť. Qđ ſi ei⁹ iā diſſoluta eſt virtus: ex alio preſeruetur regimine donec euadat.

¶ De appoplexia. Cap. 4.

Cum aliquis quaſi dormiēs iacet ꝛ ſine ſomno ſtertit: ꝛ cū pungiť nō ſentit ꝛ tunc iā patiť appoplexiā. ¶ Eſt aūt hui⁹ egritudinis q̄titas: ſm qđ fortiter aut debiliter ſtertit. Si tn̄ ſpuma ab ore exierit: non eſt ei medicādū. Cū aūt paꝝ ſtertit egritudo eſt leuior. ¶ Hec quidē paſſio aut cito interficit: aut in paraliſiȝ trāſit ¶ Cum ergo iſta viſa fuerit: attēdēdū erit an patiētis facies multū rubere: aut denigrari: aut viridis fieri videať: queadmodū ꝯtingit cū ſanguis in aliquo mēbro ex coartatiōe retineť. Tūc. n. ſanguis illico ex duab⁹ guideg extrahēd⁹ eſt: aut ex duab⁹ cephalicis. ¶ Qđ ſi ita nō fuerit immo cū aerē attrahit audiť in pectore oregmō: ex hoc clyſteri erit clyſteriȝād⁹. ¶ Quod. ℞. colloquitide bothormariē cētauree minoris arthanithe ellebori albi oīȝ. añ. ℳ. I. Coquātur oia in. iij. lib. aq̄ donec ad vnā redeāt. Deinde coleť. Et ex media libra hui⁹ apozimatis fiat enema: qđ ſi cito exierit fiat iteꝝ donec humoꝝ multitudo ſiť cū eo exeat. ¶ Narib⁹ quoq; cōdiſi vel leborus albus ſuauiter inſuffleť. ¶ Et eſt ingeniādū vt anacardinū cū idromelle per os ad ſtomachū multotiens deſcendere cogať quaq; die ſemel: ex quo vni⁹ aurei pōd⁹ in potu ſumēdū eſt. Cuius deſcriptio eſt in cap. de paralyſi. ¶ Sartago preterea ferrea calefaciēda eſt ꝛ capiti multotiēs adeo vicināda: vt patiētis capilli adurātur. ¶ Qđ ſi hoc modo non ſanať: in medicando plus laborabim⁹: caput namq; rademus ꝛ ex ſinapi trito ꝛ caſtoreo ꝛ fortiſſimo aceto liniemus. ¶ In prima autem huius paſſionis ſpecie poſt flobothomiam ſtringemus fortiter adiutoria ligando ſuperius parum ſub coniunctione ipſorum cum ſpatulis et ſtringemus tibias ſimiliter ¶ Capiti quoq; ſuperfundendum eſt oleum roſeum et acetum vini: et flobothomia facienda prius in pedibus: et poſtea in naſi extremitate.

¶ De graui dormitatiōe. Cap. 5.

CUm aliquis quaſi dormiens iacet: et tamē ſentit et mouetur ſʒ oculos ſm pſm habet clauſos: quos tamē dum vocatur cum clamore aperit: lʒ iterū ſtatim claudat: iā patitur ſubeth: q̄ cū clyſteribus acutis q̄ pauloante inominauimꝰ curādus eſt. In os quoqꝫ ipſiꝰ mittemꝰ idromel et laborabimꝰ vt deſcēdat. Ipſuʒ enī nutrimētū exiſtit eius. ¶ Caput p̄terea vſqꝫ ad diatritū primū oxirodino infundemꝰ. Poſt tertiū vero diē ſternutationē ꝓuocabimꝰ ex his q̄ nominauimus: et rademus caput et liniemꝰ ex ſinapi: et caſtoreo: et aceto.

¶ De ſtupidis qui ſemper hn̄t oculos apertos. Ca. 6.

CUm aliquis quaſi dormiēs iacet: et non mouetur: et lʒ oculi ſint aperti palpebras tamē non mouet: ꝯgelatus eſt ſiue rigidus ¶ Curandus vero eſt ex medicinis ſubeth: hoc tamen addito vt oleū ſambacinū ſuꝑ caput fundatur in omni libra cuius ſit vncia euforbij. Ipm̄ quoqꝫ caput ex caſtoreo et euforbio et oleo ſambacino liniaꝛ.

¶ De paralyſi. Ca. 7.

CUm aliqͣs ſe mouere nō valet: aut vnū vel plura ex membris mouere nō poteſt: atqꝫ eoꝝ ſenſum amiſit: ipſum paralyſim illius mēbri: aut membrorū incurriſſe pronunciamꝰ. Cuius curā incipiemus pillulas fetidas q̄s ego compoſui dādo. ℞. pulueris pigre ʒ. x. colloquint. interioris. ʒ. v. euforbij. ʒ. ij. et. ſ. caſtorei piperis aſſe ſerapini oppoponaci ſeitaragi indi ſinapis omnium. 7. an̄. ʒ. ſ. centauree mino. elacterij amborum. an̄. ʒ. v. gumme in ſucco ruthe diſſoluantur: et alia ex eis cōficianꝛ et fiāt pillule: et fiāt ex eis decē potiones. Quarū vnā poſtq̄ꝫ eger ſumpſerit: per tres dies quieſcat. Et nutriaꝛ tūc cū aqua ciceris et oleo et ſinapi. Et deinde bibat aliā. Q̄ð poſtq̄ꝫ ter fecerit: per aliquot dies quieſcat. Et nutriatur carne fruſtatim inciſa et in ſartagine frixa: et mutat genat: in quibus ſint ſpecies calide vt piper et his ſimilia. In potu vero ſumat idromel. Membra quoqꝫ eius ex oleo coſtino inungantur. Quod. ℞. coſti. ℥. j. piperis piretri euforbij: omniū triū. an̄. tertiā. ℥. ſ. caſtorei. ℥. ſ. diſſoluātur omnia in. 5. lib. olei de cheiri: aut de narciſco: et vtere eo. Diebus vero quibus quieſcit: quaqꝫ die dande ſunt due. ʒ. de anacardino: quod. ℞. ʒinʒiberis: piretri: nigelle: coſti: melanopiperis: macropiperis: oggi: oim̄. an̄. ʒ. xx. mirrhe ruthe ſicce aſſe a riſtologie baccarum lauri caſtorei ſeitaragi indi ſinapis gētiane oim̄ an̄. ʒ. v. mellis anacardi. ʒ. v. vnguātur ex oleo nucū: et cū melle cocto ꝯficiantur Hoc enim medicamen valde confert paralyſi appoplexie torture et tremori albaras morſibus ſcorpij et omnibus paſſionibus frigidis: et ſpaſmo humido. Cum aūt ſumiꝛ illico ꝓuocat ſudorē: et infert febrem. ¶ Quod ſi ſumptum non affert ſanitatem: eger ab omni medicamine per decē dies abſtineat excepta dieta: deīn ad ipſiꝰ curā redeundum eſt. ¶ Quod ſi paralyſis ex percuſſione aut caſu euenerit et acciderit ſubito: taliter permanebit. Nunq̄ꝫ enīʒ ſanabitur. Q̄ð ſi nō repēte ex p̄dictis ſʒ paulatiʒ et molliter inuaſerit: loco ꝑcuſſiōis

empl'm hoc apponēdū ſerit: qd. ℞. farinā fenugreci: ſemē ben: ſem' ma alep: ſemen reſin: bdelliū: amoniacum: adipē anatis: ceram: oleū de lilio: ex his fiat emplaſtrum ⁊ ſupponatur.

¶ De ſtupore ⁊ tremore. Ca. 8.

Cum aliquis ſentit aliqd ſuoꝝ mēbroꝝ ſicut eſt diſpoſitio pedis cū ſit ſtupidus: dicim⁹ in illo mēbro ſtuporē eſſe: quapropter eius cura nō eſt differēda. Qm̄ enī ꝓlongat̄ ip̄s huius egritudinis ꝓducit ad paraliſim. Curat̄ aūt hec paſſio ex aliqua ꝑte medicinarū paralyſis ⁊ cū dieta ⁊ vnctione ex oleo coſtino. Qd ſi iuete rauerit paſſio: eger ex pillulis fetidis purgand⁹ erit: ⁊ cōplexio equāda cū anacardino ⁊ dieta. ¶ Tremor aūt ex eiſdē curat̄ ex quibus ſanat̄ ſtupor. Sȝ ſi ex ſupflui vini potu euenerit: eger ab ipſo erit abſtinēd⁹. Silr ſi aquā q̄ ex niue diſſoluit̄ bibēdo hāc incurrerit paſſionē ab ipſa abſtineat: ⁊ balneū calidiſſimū ingrediat̄: in q̄ tādiu morā faciat donec ſudet: a quo cum egreſſus fuerit in ſole aſſidue moretur.

¶ De tortura oris. Ca. 9.

Cum hoīs os ꝯtorquet̄ ⁊ vnū ex oculis ſuis claudere nō vȝ ⁊ ſi ꝑcipit̄ ei vt ſufflet: flatus ab vna tm̄ ꝑte exire vr̄: ip̄m tūc contorſionē pati dicim⁹. Cui⁹ curā incipiem⁹ cū ſolutiōe vētris ex pillulis fetidis. Nutrimētū ꝟo ei⁹ atqꝫ ipſi⁹ potū ordinabim⁹: vt in. c. de paralyſi dixim⁹. ¶ Egrū p̄terea quotidie in mane anteq̄ȝ comedat ſinapim cū ſirupo acetoſo gargarizare faciem⁹: ⁊ mittem⁹ eū in domū obſcurā: ⁊ p̄cipiemus vt vnā nucē muſcatā in ꝑte oris q̄ torta ē teneat. ¶ Narib⁹ quoqꝫ tūc inſufflabim⁹ cōdiſi vt ſternutatio prouocet̄. Spōdiles q̄ȝ colli ei⁹ ⁊ faciē ei⁹ ⁊ frōtē ex oleo coſtino inūgere cōuenit. Eſt quotidie de anacardino vni⁹ aurei pōd⁹ ſumēdū. Et ſi paſſio hoc mō ſoluta nō fuerit: ad vētris ſolutionē ⁊ egri preſeruationē redeūdū ē. De tortura ꝟo q̄ nō repēte ſȝ paulatiȝ accidit non loq̄mur: ip̄a nāqꝫ nō ꝯtingit niſi in freneſi ꝑnitioſa morte iā iminēte ⁊ eſt ex ſiccitate.

¶ De ſpaſmo. Ca. 10.

Cum aliquod membrum alicuius cōtrahitur ⁊ ad ſuam redit originē aut pleraqꝫ ex mēbris ſic diſponunt̄: ipſa ſpaſmata eſſe pronūciabimus. ¶ Spaſmus aūt ſubito aut paulatiȝ inuadit. Sȝ ſpaſmo ſubito eueniēti eadē p̄parāda eſt cura quā ꝑalyſi conferre diximus. In eo tm̄ fricatione manuū ⁊ inunctione ex oleo coſtino plus vtimur. ¶ Spaſm⁹ ꝟo q̄ nō repēte ſȝ ſuauiter accidit poſt febrem: aut poſt multā vētris ſolutionē: aut multū vomitū: aut ſanguinis fluxū mal⁹ eſt ⁊ vix curabilis. Quicq̄d tm̄ accidit ei mederi incipiemus. Egro namqꝫ ordei aquam ⁊ iura vnctuoſa ⁊ mollia adminiſtrabimus: ⁊ in aquam dulcem tepidam ipſum mittemus: ⁊ inūgemus ex oleo vio. tepido: ⁊ oleo de ſeminibus cucurbite: ⁊ precipue neruoꝝ radices in quibus ſpaſmus exiſtit. In tina quoqꝫ diu moret̄ ⁊ ex oleo vio. inungatur. De vino bibat patiens parū: quod tamen multum habeat aque admixtum: ⁊ cibis nutriatur humidis.

¶ De epilepſia. Ca. 11.

CUm aliquis cadit in terram ⁊ torquetur: ⁊ cõmouetur: ⁊ intellectum amittit: dicimus ipſuz epilepticũ fore. Quod ſi ſpuma exit ꝑ os aut ſe cõmingit aut ſperma egreditur aut egeſtio: paſſio tũc eſt grauior ⁊ vehementior.. Si aũt eger ante acceſſionem ſentit quaſi aliquod ex aliquo ſuorum membroꝝ eleuari ⁊ aſcendendo caput petere: ⁊ deinde ſincopizatur ⁊ cadit: tũc opz in hora qua ſentit illd anteq̄ illd accidat: membrũ qd ꝑdiximus a quo ꝓcedit fortiter ligare: ꝓhibebit nãq̄ hoc acceſſionẽ venire. In tpe vo q̄tiscorpus multotiẽs erit euacuãdũ cũ pillulis cochijs. Et loc⁹ a quo exorit paſſio ex ſinapi ⁊ pipere ⁊ euforbio ac melle anacardi erit epithimandus: ⁊ epithima dimittẽdũ erit donec locus veſicet ⁊ veſice rũpantur: ⁊ aqua q̄ in eis eſt collecta effluat. Ipſe quoq̄ non cito ſunt cõſolidande quinimmo dimittẽde vt qd in eis colligit emanet: deinde ꝯſolidentur. Hoc eñi oino huius egritudinis certa ſalus exiſtit.
¶ Ad vltimũ ẽt vẽtoſe cũ ꝑua ſcarificatione ſupponerere vtile eſt.
¶ Eger vo ſi añ acceſſionẽ nauſeã aut triſtitiã aut cordis tremorẽ ſentit: ⁊ deiñ egritudinis acceſſio ſeq̄tur: cogend⁹ ẽ multotiẽs vomere ex aliquo vomitu. Deiñ pigrã in potu ſepe accipere ꝯuenit. Stomacho quoq̄ empl'm ex ſpica ⁊ roſis ⁊ maſtice ⁊ cortice thuris cũ vino odorifero ponendũ ẽ. Nutrimẽtũ vo ei⁹ totũ taliter ſtatuẽdũ eſt vt pauca ꝑ ſit ſupfluitatũ: ſicut caro frixa in ſartagine: ⁊ caro cocta in gazolis: ⁊ cib⁹ q̄ fit de aue quadã q̄ hz in palato dẽtes ⁊ vocat taguid ⁊ caro de volatilib⁹ ⁊ edina. Qd ſi cũ epilepſia ſenſuũ affuerit debilitas: nec aliq̄ de ꝑdictis ſignificatiõib⁹ inueniatur: egro pillule cochie multotiẽs ſunt tribuende. Et eius ꝯſeruatio ſubtiliãda ⁊ cibaria q̄ dixim⁹ dãda. Gargariſm⁹ quoq̄ fieri dz. Et ſternutatio ex his q̄ dixim⁹ ꝓuocãda: ac narib⁹ peonie puluis ſubtiliſſim⁹ q̄ ſit ſimilis alcohol inſufflandus. Si q̄s aũt cũ epilepſia in facie ⁊ oculis rubedinẽ habuerit: ⁊ venaꝝ groſſitiẽ: flobothomand⁹ erit a ſaphena. Sãguis aũt ex carnoſitate tibiaꝝ cũ vẽtoſis erit extrahendus. Capiti ꝑterea oleũ ro. ⁊ acetũ ſupfundat. Et abſtineat a vino ⁊ a cepis ⁊ allijs ac ſinapi ⁊ porris ⁊ apio ⁊ fabis. Et cauebit poſtremo ab oib⁹ fumũ caput aſcẽdẽtẽ ⁊ repletionẽ gñantib⁹. ¶ Electuariũ qd oi ſpẽi epilepſie remediũ affert. ℞. piretri ſiſeleos ſticados oľz. añ. ʒ. x. agarici. ʒ. v. cordumeni recẽtis ⁊ acuti aſſe optime ariſtologie rotũde olum. añ. ʒ. j. ſ. deinde extrahat ſucc⁹ ex ſquilla mixtus cuz pari quãtitate mellis: coquat ⁊ ꝯficiat ex eo ſpẽs: ⁊ fiat electuariũ ex quo patiẽs quotidie ſumat: ⁊ caueat ſibi a cibis groſſis. ¶ Electuarium hoc omnibus epilepſie ſpeciebus excepta vna ſanguinea quã Gal. nominauit: ⁊ nos etiam iam fecimus mentionem: opitulatur: cui dixit cõferre flobothomiã ex ſaphena prius ⁊ poſtea ex baſilica: deinde cuius regimen ſit ex his que ſanguinẽ in corpore minuũt ⁊ ipm infrigidãt. A carne preterea ⁊ vino abſtineat ⁊ bibat rob acetoſorũ fructuum: capiti quoq̄ ſuperponãtur ea q̄ ipſum infrigidant.

¶De incubo. Ca.12.

CUm quis in ſomno quaſi rē grauem aliquid ſuper ſe caderē ſenſerit:incubū pati denūciandus eſt. ¶In ipſius itaq3 cura nō eſt tardandū:ipſe enī epilepſie preābulus eſt:ipſa3 quoq3 precedit. Eger ergo ſi in colore rubeus fuerit ⁊venas habuerit plenas et ſaphena erit minuendꝰ:⁊vētoſe in carnoſitate tibiaꝝ ponēde ſunt Eger ꝑterea a potu vini:⁊reꝝ dulciū comeſtiōe abſtinēdꝰ erit:⁊ꝑcipue ab oī re q̄ multū generat ſanguinē. Qđ ſi huic cōtrariū acciderit:vēter ex pillulis cochijs multotiēs erit ſoluēdꝰ:⁊velꝰ regimē ſubtiliandū:exercitio quoq3 vtendū erit:⁊mēbra iferiora erūt fricāda.

¶De melancholia. Ca.13.

CUm alicui cogitatiōes male ſine cā manifeſta acciderint:⁊timor ⁊triſtia in eo ꝑualuerint:melācholie ꝑncipium in eo erit. Cū aūt res ad hoc deuenerit:vt etiā ea q̄ cogitare cepit ore ꝓmat: verbaq3 ſua atq3 actꝰ ꝯmiſceat:iā melācholia ꝑfecta eſt. Cui ergo he male cogitatiōes ⁊triſticia ⁊tribulatio accidūt anq̄ꝫ ꝑualere incipiāt:ſuccurrēdū eſt. Qr ſi ꝑualuerint:cura erit difficilis. Qđ ſi cū melācholia fuerit dolor vētris ⁊inflatio:⁊malus color ⁊digōnis corruptio:⁊vomitꝰ acetoſus:⁊excreationū multitudo:incipiēda ē cura cū flobothomia ex baſilica:aut ſaluatella ſiniſtre manꝰ. Et ſi ſanguis viſus fuerit niger:dimittat̄ egredi in q̄ntitate multa. Subtilis aūt ⁊rubeꝰ ſi fuerit illico reſtringēdꝰ erit. Eger vō ex rebꝰ lenietibꝰ eſt nutriēdꝰ:vt ſunt aleſſida begi q̄ fiūt ex carne hedina ⁊arietina et mittendꝰ eſt in balneū in q̄ nō diu moret̄. Poſt hec aūt decoctione de epithimo quā ego ꝯpoſui vtat̄:⁊hec ē decoctio de epithimo. R̄. mirabol'.indoꝝ.ʒ.x.polipodij.ʒ.v.ſene.ʒ.ix. turbith.ʒ.iiij. ſticados. ʒ.x.paſſulaꝝ enucleataꝝ.ʒ.x.epithimi cretēſis.ʒ.x. Oīa excepto epithimo in tribus libris aq̄ coquēda ſunt donec ad vnā librā ⁊mediā redeāt. Cūq3 hoc factū fuerit:addat̄ epithimū ⁊illico ab igne remoueant̄ ⁊dimittātur donec infrigidari ceperint. Cunq3 infrigidata fuerint:manibꝰ fricata colēt̄ur. Deiñ ſumant̄ agarici due tertie.ʒ. vniꝰ aloes.ʒ.ſ.ſalis indi.ʒ.v.ellebori nigri quarta.ſ.ʒ.ꝯficiant̄ cum melle aut cū iuleb ⁊fiant ex eis pillule q̄ ꝑ tres horas ante decoctionis acceptionē ſumēde erūt. Poſtea ſumat decoctionē:deiñ tribus diebus quieſcat. In his aūt diebꝰ q̄bus q̄eſcit:nutriat̄ ex his q̄ ꝑdiximus:⁊in potu ſumat vinū ſubtile ⁊claꝝ ⁊ bñ odoriferū. Poſt hec quoq3 iterū ſoluēdꝰ eſt vt priꝰ. Hoc vō ita vt ꝑdiximꝰ tertio iterādum eſt. Quarta quoq3 potio ei dāda eſt. Eger vero ab omnibus que coleram generant nigram abſtinendus eſt:vt ſunt carnes ſilueſtres omnes:⁊caro vaccina:⁊porcina:⁊magnarum caprarum et fabe:⁊caro ſalita:⁊caſeus vetus ⁊proprie lentes ⁊omnia olera niſi humefacientia. Uitet preterea vinum groſſum ⁊laborem ⁊ vigilias neq3 patiatur famē neq3 ſitim. Uino vero ſubtili in potu vtatur. Et precipiendu3 ē ei vt dormiat:et ſtudendum in ſpleniscuratione:

exbis que in ſequentibus in ca. de ſplenis curatione qui augmentatur dicturi ſumus. Os quoqꝫ ſtomachi confortandum eſt ꝛ proprie ex medicinis quaꝝ mentionẽ in ſequẽtibus facturi ſumus cuꝫ egritudines ſtomachi nominabimꝰ. ¶ Si aũt cũ melãcholia ea q̃ nominauimꝰ non fuerint: acciderit qꝫ poſt freneſim aut longã morã ſub ſole: aut percuſſionẽ in capite: in pꝛĩcipio ex cephalica flobothomia eſt faciẽda: ꝛ capiti ſtudiũ adhibẽdũ: ꝛ reliquo regimie qđ diximus ꝑprie. ¶ Aqua preterea tepida ab alto loco ſuper caput fundẽda eſt: deinde oleũ roſeum cum aceto vini capiti infundaꝰ: et lac muliebꝛe deſuꝑ mulgeaꝰ. ¶ Naribus etiã oleũ de ſemine cucurbite dulcis: ꝛ lac muliebꝛe iniĳciant. ¶ In balneũ quoqꝫ ſepe mittẽdus eſt: ꝛ multũ ex aqua tepida capiti eſt ſuperfundendũ. Eger etiã oĩa odoꝛifera q̃ frigida ſunt odoꝛet. ¶ Si aũt cũ melãcolia nihil fuerit eoꝝ que diximus: in pꝛincipio matrix vena dextri bꝛachĳ aperiẽda erit ꝛ ſanguis erit ꝯſiderãdus: ꝛ vt prediximus faciẽdũ: ꝛ regẽdũ vt diximus. ¶ Et poſtq̃ hoc regimẽ infirmo adhibueris: ꝑ aliquot dies quieſcere dimittẽdꝰ eſt: deinde vt pꝛius in cura eius inciꝑiẽdũ: donec ſanitatis fiat reſtitutio. ¶ Studiũ vero totũ qđ erga melãcolicos eſt obſeruãdũ: eſt vt impinguenꝰ et carnoſi fiãt. Ex quo enĩ pingues ꝛ carnoſi fuerit: illico ſani erunt. ¶ Cibi aũt q̃ illis cõgruũt ſunt caro arietina ꝛ hedina ꝛ gallinacea ꝛ panis de ſilꝰa. Opirus aũt panis nullo modo eſt eis ꝯgruꝰ. Uinũ quoqꝫ ſubtile ꝛ clarũ eis ꝯueniẽs eſt. Uinũ vero groſſum nõ eſt eis bonũ neqꝫ nigrũ.

¶ Lac aũt recenter ab vberibꝰ extra ctũ dũ adhuc calet eis confert: ꝛ piſces recentes ꝛ ſiſami de zucharo facti ꝛ oleũ amigdalinũ.

¶ Preterea audire cãtilenas ꝛ gaudere ꝛ habere ante ſe res delitioſas ꝛ doꝛmire plurimũ confert eis. E contrario vero cogitare: ꝛ ſolꝰ moꝛari: ꝛ vigilare maxime nocet eis.

¶ Pillule q̃ colerã nigrã expellũt ex quibꝰ daꝰ his q̃ decoctionẽ ſumere nequeũt. ℞. epithimi cretenſis. ʒ. xx. polipodĳ agarici amboꝝ. aã. ʒ. x. ellebori nigri ſalis indi amboꝝ. aã. ʒ. v. ſticados. ʒ. vij. pulueris hyerepigre. ʒ. xv. bibat ex eis. ʒ. iĳ. ¶ In diebꝰ vo quibꝰ quieſcit eger debet ſumere ex electuario qđ vocaꝰ letificans. qđ. ℞. melliſſe corticũ citri: gariofiloꝝ: gallie muſcate: maſticis croci oꝛiẽtalis: cinamomi: nucis muſcate: cardamomi: neheremiſch: been albi ꝛ rubei: zedoarie: doꝛonici: ſeminis oꝛimi maioꝛis ſemis gariofilati: oĩm. aã. partes equales muſci quãtũ eſt decia ptis vniꝰ. Deide ſumanꝰ chebuli. xx. ꝛ. embſ. xx. ꝛ terãꝰ: ꝛ in tribꝰ libꝛis aq̃ coquãtur donec ad vnã redeãt: ꝛ coleꝰ. In colatura vo mittaꝰ mellis lib. i. Deide bulliãt donec aqua ꝯſumpta ſit. Poſt ex hoc melle ꝯficiãꝰ p̃dicte ſpẽs qđ tñ in põdere ſit triplũ ad ſpẽs: de quo cũ neceſſe fuerit ad magnitudinẽ auellane ſumendũ eſt: hoc enĩ medicamẽ leticiã ꝛ coloꝛis pulchꝛitudinẽ ꝛ digeſtiõis bonitatẽ operaꝰ ꝛ retardat canos.

¶ De catarro. Cap. 4.

Cum caput alicui⁹ in egreſſiõe balnei diſcoopertũ fuerit: aut poſt exercitium: aut poſt aliud: fueritq́ȝ aer frigidus ꝛ ventus ſeptentrionalis: ꝛ acciderit inde narib⁹ ꝛ palato prurit⁹ ꝛ cõmotio ꝛ ſternutatio: pãn⁹ tũc calefaciẽd⁹ erit: ꝛ capiti ſuperponẽd⁹: in quo tãdiu moreť donec eger calorẽ in capitis ꝓfunditatẽ penenetraſſe ſentiat. Deĩde nigellã odorare incipiat: ꝛ ꝓuoceť ſternutatio: ꝛ caueat ne ſupin⁹ iaceat: ꝛ cõedat parũ. A vino q̃ȝ oĩno abſtieat Q̄ḋ ſi paſſio ex appoſitiõe pãni calidi alleuiata nõ fuerit nec minuiť ꝑ ip̄m fiat flobothomia ex cephalica: ꝛ ſoluať natura ex reb⁹ q̃ nõ exaſperãt ſicut hec decoctio quã in potu ſumere dꝫ q̃ tuſſim patiť ꝛ in pectore aſperitatẽ habet: ꝛ indiget ventris ſolutiõe q̃. ℞. iuiubas. xx. ſebeſtẽ. xxx. paſſulaꝝ enucleataꝝ. ʒ. x. violaꝝ ſiccaꝝ. ʒ. iiij. radicis liquiritie fricate. ʒ. v. ficus citrinas. x. coquãtur in trib⁹ libris aq̃ donec redeãt ad. I. ꝛ colenť ꝛ in colatura diſſoluanť caſſiefi. ʒ. vij. tereniabin. ʒ. x. ¶ Q̄ḋ ſi neq́ȝ flobothomia ꝓfuerit neq́ȝ vẽtris ſolutio ꝛ materia ad pectus deſcẽderit ꝛ cõmoueãtur tuſſis et febris: illico fiat flobothomia: ꝛ patiens a carne abſtineat ꝛ vino: ꝛ in potu ſumat aquã ordei ꝛ muraba violatũ: quãdiu calor fixus ꝑſeuerauerit ꝛ tuſſis fuerit ſicca ꝛ aſpera. ¶ Sed poſtq́ȝ calor q̃euerit ꝛ tuſſis mollificata fuerit: ꝛ ſcreare inceperit: hec decoctio quaq́ȝ die cũ muraba violato danda erit: donec pectus mũdificetur ꝛ tuſſis ſedetur: et vox clara reddať: q̃. ℞. ficus citrinas. v. iuiubas. x. ſebeſtẽ. xx. paſſularũ albarum ꝛ enucleataꝝ. ʒ. x. liquiritie excorticate. ʒ. ſ. coquãtur vſq́ȝ ad diſſolutionẽ ꝛ colẽtur: ꝛ dentur ex hoc omni die vn. iij. in potu cũ muraba violato. ʒ. ſ. ¶ Si vero tuſſis inueterauerit ac diu ꝑmãſerit: tunc oſtendem⁹ qualiter curanda ſit cũ de tuſſis cura tractabim⁹. ¶ Q̄ḋ ſi curſus in narib⁹ diu perſeuerauerit: ꝛ non fuerit calor fluxus erit reſtringendus ſuffumigando nares ꝑ traiectoriũ ¶ Et ſi qḋ per nares effluit ſubtile: ꝛ acutũ ac citrinũ fuerit: ſuffumigatio fiat ex ſulfure infuſo prius in aceto: ꝛ poſtea ſiccato: aut ex fabis: aut ordeo excorticatis: et in aceto prius infuſis ꝛ poſt ſiccatis: aut ex zuccaro albo ꝛ ſandalo albo. ¶ Q̄ḋ ſi neq́ȝ calor neq́ȝ rubedo in facie fuerint: ſuffumigatio fiat ex coſto aut thure. Hec nãq́ȝ ſuffumigatio fluxum reſtringit.

De obtalmia. Cap̄. 15.

Cum ea q̃ in oculis alba ſunt: in rubedinẽ mutata fuerint: fluxerintq́ȝ lachrymẽ: ꝛ in angulis oculoꝝ lachrymalib⁹ lippitudo collecta fuerit: dicemus tũc egrũ pati obtalmiã: ꝛ quãto pl⁹ ſinthomatũ vehementia aut ipſorum affuerit minoratio: tãto erit obtalmie fortitudo aut ei⁹ debilitas. ¶ Deterior aũt obtalmia eſt cũ alba oculoꝝ videnť inflata ꝛ adeo eleuata vt oculoꝝ coperiãt nigredinẽ ꝛ palpebre inuerſenť. ¶ In principio vero curatiõis obtalmie: cephalica eſt flobothomãda: ex manu vel brachio partis cõtrarie in qua eſt oculus infirmus niſi leuis fuerit obtalmia. ¶ Et quan-

to fortior fuerit obtalmia: tãto plꝰ eſt minuẽdũ ex ſanguine. Deide venter ex mirabolanis citrinis: et tereniabin: et ſucco fructuũ ſoluẽdus eſt. ¶ Et eger a carne et vino et a rebꝰ dulcibꝰ abſtinere debet et cibũ minuere. Qđ ſi iſta nõ ſuffecerint: ſief albũ in lacte puellam lactãtis fricãdũ et in oculo diſtillãdũ. Et ſi lippitudinis multitudo in oculo collecta fuerit: radiꝰ coto inuoluat̃ et madefiat in aq̃: et cum eo oculꝰ ab illa lippa mundet̃. Deinde puluis albus aſpergat̃: et ſupponendo oculis aliq̃d ſuauiter ſuſtentet̃: et liget̃: et eger in domum tenebroſã mittat̃: et ingeniandũ eſt quantũ poſſibile eſt vt ſomnus prouocetur. Caueat tamen ne ſuper oculum infirmum dormiat: et ne caput depreſſum ſit ſed ſuperius eleuatum: neq; veſtimentorum capitia ſint ſtricta: neq; in facie ꝫ ſe diu proijciat. ¶ Si aũt oculus leuior fiat: et dolor ſedet̃ ac lachryme minuãtur: flobotbomia iam facta et vẽtre ſoluto balneũ multo tiẽs ꝛ frequẽter igrediat̃. Ex hoc enĩ paſſiõis reliq̃e diſſoluẽtur. ¶ Qđ ſi in oculo humoroſitas ꝛ grauedo remãſerit: puluis citrinꝰ erit immittendꝰ. ¶ Ex his aũt q̃ habẽti obtalmiam multum conferunt eſt: vt frons et palpebre ex hoc liniantur epitbimate: qđ. ℞. ſief memithe roſarũ aloes licij ſandali rubei ſa ſel croci orientalis omniũ. añ ꝑtes eq̃les: fiant ex his pillule. Cũq; neceſſe fuerit reſoluat̃ vna ex eis in ſucco coriãdri aut in ſucco endiuie aut cũ aqua roſata: et liniat̃ cũ eo ſi deus voluerit.

¶ Sief album. ℞. ceruſe ablute. ʒ. x. ſarcocolle groſſe. ʒ. iij. dragagãti. ʒ. j. opij. ʒ. ß. fiant ex his forme lenti ſimiles.

¶ Puluis citrinꝰ. ℞. ſarcocole. ʒ. x. aloes. ʒ. ij. croci. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. ß. licij. ʒ. ij. ex eis optime tritis inmittatur puluis cũ opus fuerit.

¶ Puluis albus. ℞. ſarcocollam albam et pinguem que mittatur in lac mulieris quod melius erit cum alicuius iuuencule fuerit: et di mittatur in vmbra donec ſiccetur: et teratur optime: et omnibus. ʒ. x. ipſius addantur de ſief memithe. ʒ. ij. que iterum optime trita reponantur: et cum opus fuerit in oculum mittantur.

¶ De vlceribus oculorum. Cap. 16.

Cum in oculo fortis dolor et punctio nociua ac pulſus ſentiũtur et lachrymarũ fluit multitudo: cum palpebre eleuantur ꝛ oculi aperiũtur: loca que ſunt in albis ipſorũ inueniũtur rubea: et ſi totũ fuerit rubeũ: et vnus locus magis rubere inuenitur: aut in nigredine locus aliquis albus apparet puſtula iam in oculo exorta eſt ¶ Ad hanc vero curandum paſſionem neceſſarius eſt medicꝰ in curis oculorum valde inſtructus. Nos tñ curationis ipſius ſummas et aggregationes dicemus. ¶ Dicimus itaq; ꝙ vlcera que in coniunctiua naſcuntur hoc eſt in albis oculorum: non adeo ſunt timẽda vt ea que in cornea hoc eſt in oculi nigredine fiunt. Deterius vero vlcerum eſt illud quod in nigredine ſub pupilla exiſtit. Eminentia namque ad iſtud eſt velocior. ¶ Horum autem vlcerum curam cum flobtbomia incipere debemus: et ſanguinis extrahere multi

tudinem ſm qđ poſſibile fuerit. Conſequenter autem vēter ſoluend⁹ ⁊ eger ſibi cauere debet a carne ⁊ vino dulci: ⁊ eſſe ꝯtentus herbis frigidis: ⁊ in potu ſola aqua vti. ¶ In oculo vero in initio ſief albū cum lacte mulieris eſt mittendū: ⁊ ſi pulſus iam alleuiari ⁊ ſedari videt: ſperandū eſt ꝙ egritudo ſoluet ſine saniei collectione. ¶ Qđ ſi pulſus poſt ſanguinis extractionē ⁊ ventris ſolutionē ac ſief albi immiſſionē quieſcere nō videt: parua fiducia in hoc quod diximus eſt habēda. Eſt itaq tunc ſief de olibano mittendū in oculū: ⁊ pila aliqua oculo ſupponenda ⁊ cum ligatura ſtringēda. Ante vero ꝙ hoc eueniat: oculus ſuauiter eſt ligand⁹: ⁊ ſine ſuperpoſitione pile. Et nō ceſſes in oculū de ſief de thure ſepe diſtillare donec sanies in pupilla videatur. Ex quo enim hoc viſum fuerit: ſief de plumbo vti neceſſe erit vſquequo profunditas fiat plana: ⁊ tota caro generetur. ¶ Ea tamen que diximus tunc ſunt facienda: cuꝫ puſtula nō eſt magna. Quoniam cum magna fuerit: fuerit iuxta pupillam: aut inferius ea: erit tunc neceſſe vt cum elieſcir medicetur: ne ocul⁹ emineat. Ad pile quoq ſuperpoſitionem: et ligaturam erit redeundum. ¶ Eger preterea ſemper ſupinus iacere debet: ⁊ a forti motu abſtinere. Cum autem caro in loco vlcerum perfecte generata fuerit: vel vlcus apoſtematis carne repletū fuerit: remanebit ibi in oculo albedo. ¶ Qđ ſi vlcus fuerit ꝓfundū: albedo erit groſſa: ⁊ ſi in ſuperficie tantum cornee fuerit: erit ſubtilis. ¶ Ulcus quoq ſi a pupilla fuerit remotum: ⁊ ſteterit ſeparatim per ſe: veſtigium illud qđ remanet nihil mali faciet. Si autem iuxta pupillā fuerit quandoq poſt vlceris curationem veſtigium remanens prohibebit viſionem Quapropter tunc eſt vtendum medicinis quibus veſtigium quod diximus abſtergi et deleri poſſit.

¶ Sief de thure. ℞. armoniaci ſarcocolle amborū. ana. ʒ. v. thuris ʒ. x. croci. ʒ. ij. ꝯficiantur ex muſcillagine fenugreci: ⁊ fiāt ex eis ſief.

¶ Sief de plumbo. ℞. plumbi aduſti: antimonij: thutie ablute: calcucecaumenō gūmi arabici: dragaganti: omnium. an̄. ʒ. viij. opij. ʒ. ſ. terantur et cum panno ſericino qui ſit ſubtiliſſimus cribellentur et conſpergantur ex pluuiali: et fiant et eis ſief.

¶ Sief ex quo caro in vlcerib⁹ oculorū generat ⁊ vuee egreſſio ꝓhibetur ⁊ veſtigiū ſubtiliat. ℞. climie ablute thutie ablute ceruſe antimonij thuris oiꝫ. an̄. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. j. ſarcocolle groſſe. ʒ. j. ⁊. ſ. ſāguinis draco. aloes opij oim. an̄. ʒ. j. fiant ex eis ſief.

¶ Elieſcir quo eſt vtēdū cū timet ne ex vlcere vuee ſequat egreſſio ℞. antimonij ematbitis amborū. an̄. ʒ. x. acbatie. ʒ. iij. aloes. ʒ. j. terātur ⁊ fiāt ex eis ſief: ⁊ adminiſtrentur apud neceſſitatem.

¶ De his que in oculos cadunt ſiue ſit pilus: ſiue pale: aſiue aliud. Cap. 17.

Sumatur reſina ideſt gumma pini: ⁊ per oculum trahatur: ⁊ extrahit illud quod in oculos cecidit.

De albedine que fit in oculo. Ca.18.

Albedo q̄ in oculo ɔtigit: eſt veſtigiū poſt vlcerū curationē remanens qn̄ ɔſolidanṫ. Que cū in oculis puerorum fit: leuior eſt ad curādū q̄ cū accidit annoſis: ad ſanādū fortaſſe impoſſibilis exiſtit niſi ſubtiliſſima fuerit. Hec aūt paſſio ex his medicaminib⁹ curāda ē: poſtq̄ eger balneū egreſſus fuerit aut faciē ſup vaporē aq̄ calide vſquequo rubea ſit tenuerit. Si tn̄ ex hoc medicamine in venis oculi rubedo ⁊ dolor ꝑuenerint ꝑ aliquot dies: ab eo q̄eſcēdū eſt: donec oculus quieſcat: ⁊ poſt ad id redeundum.

Medicamen valde vtile ad albedinē remouēdā et cito eradicādā ego quoq̄ nō vidi quod eo meli⁹ aut equale eſſet ad albedinē delēdā ℞. maſacume ſpume maris ſtercoris magni lacerti baurach zuccari bigeri oīm an̄. partes equales. Deide ſumanṫ acori celidonie feni amboꝝ an̄. ʒ. x. coquātur in libra vna aque donec ad quartā redeat: ⁊ colenṫ: ⁊ ex hac aqua imbibantur ſpecies quas p̄diximus: ita q̄ cōficianṫ ex ea: ⁊ ſiccentur in vmbra: deinde interim teranṫ ⁊ conſpergāṫur vt prius ⁊ ſiccenṫ. Quod poſtq̄ quater factū fuerit: ſiccētur ⁊ terātur: ⁊ in oculo mittanṫ. Hoc enim medicamē nulli vt prediximꝰ compar exiſtit in remotione albedinis. Remouet enim hoc medicamen groſſam albedinem etiam ex oculis animalium.

De ſcabie ⁊ ſebel. Ca.19.

Cum palpebra inuerſatur ⁊ iteri⁹ appareat rubea ⁊ aſpera: ſcabies adeſt. Et cū ſup alba oculoꝝ ac ſup nigredine videṫ ſimilitudo pāniculi ex venis rubeis ⁊ groſſis texti: adeſt paſſio q̄ vocaṫ ſebel He 2o due paſſiones graues ſunt ⁊ cronice ⁊ vix curabiles. Patiens tamen dū ſan⁹ eſt: flobothomia ex brachio ⁊ fronte ⁊ vētris ſolutione vti dʒ: ⁊ in comeſtiōe vitet dactilos ⁊ ſiſamos de melle ⁊ vitet ebrietatē Et qn̄ nō eſt plen⁹: ſepe ingredi balneū eſt ei vtile: ⁊ frequēter immittere oculo ſief rubeū ſimiliter ɔfert. Sief rubeū. ℞. emathitis colcotar ɔbuſti amboꝝ an̄. ʒ. iiij. eris vſti ʒ. ij. myrrhe croci amboꝝ an̄. ʒ. j. piperis lōgi ʒ. ß. ɔſpergant ex vino veteri: ⁊ fiant ex eis ſief. His preterea egritudinib⁹ viride ɔfert ſief cui⁹ deſcriptio in capitulo de vngula ɔtineṫ. Qḋ ſi paſſiōes iſte vetuſte fiāt ſcabies fricatiōe idigebit ⁊ ſebel collectiōe. Nō tn̄ mēſure hui⁹ libri ɔgruit vt de eis tractem⁹

De lachrymalibus cum pruriunt. Ca.20.

Endiuia tenera ſumatur ⁊ cōteratur ⁊ fiant ex ea magdaleones parui: ⁊ ex oleo violato inunganṫ: ⁊ oculis ſupponātur: ⁊ in hora dormiendi ligentur: roſatum tamen melius eſt: ⁊ citius confert. Et ſi hoc non ſuffecerit: lentes abſq̄ corticibus ⁊ ſumach: ⁊ roſe rubee: ⁊ granati carnoſitas ſumantur: et cōtrita ex careno cōſpergātur: et more ēplaſtri ſuperponātur. Qḋ ſi nō ſuffecerit ex cephalica ꝓus flobothometur patiēs. Deinde ex vena frōtis: ⁊ ex venis que ſunt in angulis lachrymalibus. Uenter quoq̄ frequēter ſoluatur: ⁊ balneū multotiens ingrediatur.

¶ De vngula. Ca. 21.

Cum aliqd pãniculo ſimile ex angulo q̄ eſt a parte naris oriri videt: ⁊ albũ oculi cooperire ⁊ puenit vſq ad nigredinẽ: gñatur paſſio q̄ vngula dr. Cui⁹ nocumẽtũ tũc ſolũ ẽ pei⁹ cũ puenit ad nigredinis partẽ q̄ eſt iuxta pupillã. Hec igit paſſio dum ſubtilis eſt cum ſief viridi ⁊ ſief de calcãtho eſt medicanda. Si aũt vetuſta fiat ⁊ groſſa cum ferro eſt expolianda.

¶ Sief viride qd ↄfert ſebel ⁊ ſcabei et vnguле ⁊ albedini. ℞. ziniar. ʒ. iij. colcotar vſti. ʒ. vj. arſenici rubei baurach ſpume maris oĩm ana. ʒ. I. ſalis armoniaci. ʒ. ς. armoniaci. ʒ. ij. armoniacum in ſucco rute diſſoluantur: et ſpecies ex eo conſpergantur: et fiant ex eis ſief: eſt enim mirabile.

¶ Sief de calcãtho qd ↄfert vngule. ℞. eris vſti calcãthi amboꝝ aã. ʒ. v. ziniar. ʒ. ij. ſalis armoniaci baurach arſenici ſublimati oĩm aã. ʒ. I. terãtur et per hebdomadã vnam dimittãtur: deinde fiant ex eis ſief et fricetur vngula cum eis.

¶ De macula rubea ex pcuſſione vel alia re. Ca. 22.

Cum in oculo ex pcuſſiõe aut ex re alia pũctũ rubeũ fieri ↄtingit: ſanguis q̄ ibi eſt diſſolued⁹ eſt. Poſtq̄ eſtuatio q̄euerit ſumant igit arſenici rubei olibani myrrhe armoniaci oĩm ptes equales ⁊ fiant ex eis ſief. Qui in ſucco coriãdri fricent ⁊ in oculũ diſtillent tãdiu q̄diu tñ dolor pſeuerat albugo oui ſumẽda eſt ⁊ oleo roſaceo miſcẽda: ⁊ cotũ ex eis inuolutum oculo eſt ſuperponendum.

¶ De lachrymis. Ca. 23.

Cum lachrymales oculorum anguli ſemp humidi videntur: patiẽs quotidie ieiunus balneũ ingrediat ⁊ in oculum alcohol iſtd mittat.

¶ Iſtud aũt alcohol. ℞. thutie. ʒ. x. coralli rubei mirabolani citrini fricati aloes omnium. ana. ʒ. ij. piperis. ʒ. ς. fiat ex eis puluis qui aſſidue mittatur.

¶ De debilitate viſus. Ca. 24.

Si cum debilitate viſus humiditatis ſigna apparuerint manifeſta in tẽpore famis et exercitij parumper diſſolui videantur: pillule cochie multotiens erunt aſſidue tribuende. Nutrimentum quoq̄ patientis deſiccatiuum eſſe dꝫ: et eger ſepe vomere cogendus eſt: pulueres etiam deſiccatiui oculis ſunt immittẽdi. Qd ſi cũ p̄dicta egritudine affuerit ſiccitas ⁊ corpis obfuſcatio nutrimentũ erit augmẽtãdũ: ⁊ vinũ in potu tribuẽdũ: ac ſup caput ipſius aqua tepida fundẽda: ⁊ incuruatio ſup eã faciẽda. Balneũ preterea ingrediatur: in quo tñ nõ multum ſudet. ¶ Naribus quoq̄ oleũ de amigdalis dulcibus atq̄ aurib⁹ eſt immittẽdum. Oculis vero lac mulieris adoleſcẽtis quaq̄ die eſt inijciendum. Quod etiã frequenter fieri cõuenit Hec quoq̄ debilitatis viſus ſpecies fortior fit in tẽpore famis et dum venter vacuus fuerit.

¶ Cõfectio alcohol qd valde acuit viſuꝫ q̄ cã humoris debilitat. ℞.

thutie ablute ꝛ ſiccate. ʒ. xx. deinde extrahaſ ſucc⁹ ſanſuci viridis ꝛ ꝑ noctē vnā reſidere dimittaſ ꝛ coleſ: ex q̄ tuthia ꝯſperſa dimittaſ q̄uſq̧ ſicceſ: poſtea teranſ. Deinde ſumanſ zinziberis piperis nigri macro piperis celidonie oim ana. ʒ. ij. ſalis armoniaci. ʒ. i. cū tuthie. ʒ. xx. poſt hec oīa terantur: ꝛ ex ſucco teneri feniculi conſpergantur: et ſiccata iterꝝ teranſ: ꝛ reponātur: ꝛ cū neceſſe fuerit oculis immittaſ. Ad hoc ꝑterea valde confert ſief de fellibus.

De tumore palpebrarum. Ca. 25.

Epithimeſ ex epithimate qd̄ in capl'o de obtalmia nominauim⁹.

De cōuerſis pilis qui naſcunſ in palpebris magis interi⁹ q̄ꝫ debent et pungunt oculum. Ca. 26.

SI pilus fuerit vn⁹ aut duo: aliis palpebrarꝝ pilis cū maſtice aut oleo ſceni ſunt ānectēdi; aut radicit⁹ euellanſ: ꝛ loca a q̄b⁹ euulſi ſunt cū ferro acuto vt ac⁹ aduraſ. Si ātmlti fuerit neceſſe ē vt caro palpebre incidaſ. Loq̄ tn̄ de hoc nr̄i libri mēſurā pretergreditur.

De aqua deſcendente in oculum. Ca. 27.

QUandoq̧ alicui videſ quod ante ſe habeat cimices aut alia parua corpora ſubtilia ꝛ radioſa. Quod aliquando cauſa ſtomachi: aliq̄n ex ꝓprio nocumēto ipſi⁹ oculi ꝯtingit. Ideoq̧ differētia inter hoc duo ꝯſiderāda eſt: neq̧ ꝓ paruo eſt habēdū cū hoc accidēs euenerit. Ex eo nāq̧ qd̄ cauſa ſtomachi accidit: nō eſt multū timendū qd̄ oculo nocumētū inferat. Ex eo vero qd̄ ex ꝓprio vitio oculi cōtingit valde timēdū eſt: hec aūt paſſio dū recēs eſt vt in ꝑncipio: cū medicinis curabilis eſt. Sed cū iā ad ꝑfectionē deuenerit ſanari nō poteſt niſi cū inciſione: ꝛ fortaſſe ēt inciſio prodeſſe nō poterit. Quapropter differētia inter hec duo predicta diligēter eſt inueſtigāda q̄ eſt prout dicem⁹. Quādo imaginationes q̄ vidētur vtriq̧ apparēt oculo eſtimādū eſt cōtingere hoc ex vitio ſtomachi: ꝛ ecōuerſo. Et cū imaginatiōes in hora faſtidii ꝛ in hora male digeſtiōis plures ſolito videnſ: in hora aūt famis ꝛ laboris pauciores apparēt: eſtimādū eſt ēt hoc ex ſtomacho eſſe. Et ſi ex q̄ iſte imaginatiōes acciderunt duo preterierunt mēſes: aut plures: et in pupilla fuerit viſa ꝯturbatio: eſtimādū eſt etiā hoc eſſe ex ſtomacho. Quādo aūt iſte eſtimatiōes tibi aggregate fuerint: pillulas cochias i potu tribue: ꝛ ſi paſſio oino remouetur: iam eſtimatiōes ꝑdicte certificate fuerūt. Si autē vni tm̄ oculo apparuerint: ꝛ vno modo in oib⁹ horis ꝑmāſerint eſtimādū eſt vitiū aque adeſſe: ꝑcipue cū in pupilla nō fuerit obfuſcatio. Obfuſcatio namq̧ ſi fuerit in pupilla dubitatio iā tūc erit ſublata. Cum aūt paſſio hec in oculo propria fuerit prohibēdū eſt infirmo ne cum ventoſis minuat ſanguinē: neq̧ ex brachio: neq̧ comedat piſces: nec oīa que humectare poſſunt. Uēter vero frequēter ſoluend⁹ eſt ex pillulis cochiis: ꝛ eger ex calefactiuis ꝛ deſiccatiuis nutriendus eſt. Idromel preterea in potu ei tribuēdum: ꝛ in oculis ſief de fellibus mittendum.

¶ Sief ȯ fellib⁹ qȯ pficit aq̄ a pncipio dilatatiōi pupille: ⁊ eisq̄ poſt occaſum ſolis nō videt: ⁊ tenebroſitati viſusq̄ eſt ex humore. ℞. fellis gruis fellis ſabot fellis hyrcini fellis accipitris fellis aq̄le fellis pdicis oiȝ ſiccorum vnū aut plura. Sumant quoqȝ poibus. ȝ. x. iſtoꝝ ſiccoꝝ euforbij colloquintide ſerapini oim an̄. ȝ. i. trita aggregentur ex ſucco feni. teneri ⁊ mittantur in oculo.

¶ De noctilopis. i. q̄ poſt ſolis occaſum non vident. Ca. 28.

AD hoc vtile exiſtit epar caprinum ſcindere ⁊ ponere ſuper vnā ſectionē piper longum: ⁊ cooperire ipam ex alia ſectione pipere lōgo in medio exiſtente: deinde ponere ipſum in furno: ⁊ dimittere ibi donec aſſetur et nō deſiccetur: quo pfecto piper longū qȯ in medio erat ſumatur: ⁊ bene teratur cuȝ pauco muſco: deinde ex liquore qui ex epate aſſato expreſſus fuerit conſpergatur ⁊ ſiccetur: ⁊ in oculū mittatur. Aut fel caprinum cum melle mixtū in cucuma ſup ignē miſceatur: deinde radius in eo illinit⁹ immittat oculo. Qȯ aūt ad hoc magis valet: eſt vt ſief de fellib⁹ in oculo mittatur. Si aūt hoc nō ſufficerit vēter ſoluatur ⁊ ſanguis ex duabus cephalicis ⁊ ex fronte minuatur: ⁊ regimen ſubtilietur.

¶ De dilatatione pupille. Ca. 29.

CUȝ pupilla hoc eſt foramē qȯ eſt in nigredie oculi adeo dilatari videt: vt vndiqȝ pertingat ad albedinem fueritqȝ poſt vehementē cephalice dolorem: parua habenda eſt fiducia in eius cura. Sed ſi dilatatio parua fuerit: tūc aſſidua ſolutionē vētris ex cochijs multotiēs: ⁊ ſief de fellibus in oculo mittendum. Quod ſi pupillam poſt percuſſionem dilatari contingat: non eſt inde timendum: quia remouebitur. Fiat itaqȝ emplaſtrum ex farina fabarum et camomilla et euiſco cum vino et aqua.

¶ De fiſtulis q̄ in angulis lachrymalibus fiunt. Ca. 30.

CUm angulus lachrymalis reſudat: ⁊ cū premit ſanies ⁊ vir⁹ ab eo egredit: fiſtulā pati intelligitur: q̄ cū cauterio curat. De hoc tn̄ loqui plus eſt: q̄ꝫ huic noſtro attinet libro. Nos tamē iā ei adiūgimus medicamen: qȯ ſi adhibitum fuerit: ipſam per multos menſes adeo tardare facit vt eger ſan⁹ videat. ¶ Medicamen autē illud eſt ℞. aloes thuris ſacocolle ſanguis dracōis balauſtie antimonij aluminis: omnium partes equales ȝ iniar quantū eſt quinta pars vnius fiant ex eis ſief. Cūqȝ neceſſe fuerit fiſtula intantum premat: vt q̄cq̄d ſaniei in ea continetur egrediatur. Deinde infirmus ſuper latus in quo nō eſt fiſtula iaceat de predicto. ſief aliquid diſſoluatur in aqua de quo in angulo lachrymali tres gutte aut quattuor inquimatizentur: magno exiſtente interſtitio inter proiectionem vnius gutte et alterius. Quo facto eger per tres ſic iaceat horas. ¶ In mane quoqȝ ſequenti die ſimiliter fiſtula bene prematur: et fiat eadem cura. Quod per hebdomadam vnam fieri cōuenit: ⁊ etiā tādiu donec nihil a fiſtula egrediatur cū premitur. Ex hac namqȝ cura: lo

cus multis menſib⁹ ſiccus ꝑmanebit. ¶ De curis oculoꝝ quātum huic loco neceſſariū eſſe putauim⁹: iā ſatis dictū eſſe credim⁹. Alia ꝟo q̄ ſunt de curis que ꝑ ferrum exercētur dimittam⁹: q̄ multis indigent medicaminib⁹. Sunt tamē q̄dā ex eis q̄ in locis in q̄b⁹ de decoratione tractauimus ⁊ ſanitatis cuſtodia continentur.

¶ De dolore qui fit in aure. Cap. 31.

SI cū dolore q̄ fit in aure fuerit in facie inflammatio ⁊ pulſatio ſāguis ex cephalica erit minuēd⁹: ⁊ oleū roſeū aut oleū de floribus ſalicis tepidū cū pauco aceto immittēdū: lac quoq̄ ita calidū vt ex māmilla egredit̄ multotiēs diſtillādū erit. Uēter p̄terea ex mirabolanis citrinis ⁊ ſcamē ⁊ aloe vehemēter ſoluat̄. Qd̄ hoc mō fiet mirabolanorum citrinorū. ℥. xx. ſumant̄ ⁊ puluerizati i duab⁹ libris aq̄ coquātur donec ad duas vnius libr̄. tertias redeant ⁊ colentur Poſt hec ſumat̄ aloes. ℥. I. ſcamē ſexta pars. ℥. I. aggregent̄ cū rob de citonijs: ⁊ fiāt ex eis pillule: q̄ ꝑ duas horas an̄ decoctionē ſumātur: deide bibat̄ decoctio. ¶ Qd̄ ſi dolor nō q̄euerit: parū opij i oleo roſeo reſoluti in aurem mittatur. ¶ Et ſi pulſatio redierit ⁊ tribus dieb⁹ ꝑſeuerauerit: oleū ſiſaminū in quo anatis aut galline adeps fuerit reſolut⁹ in aurē ſepe mittat̄. Ibi namq̄ eſt puſtula q̄ maturatione indiget. ¶ Cū aūt dolor q̄euerit putredo iā tūc collecta erit. Ideoq̄ pus ſubito ex inſperato de aure egredietur. ¶ Cū aūt dolor in aure fit poſt faſtidioſā ſatietatē: aut poſt vētos frigidos: oleū in quo ruta aut cepe cocte fuerint in aure diſtilletur. Aut oleū de lilio ſumatur: ⁊ cuiq̄ vnc. ex eo ꝯmiſceatur euforbij recētis. ℈. I. ⁊ caſtorei. ℥. I. Sȝ ſi hoc nō ſuffecerit: vēter ex pil. cochijs ſoluatur. Patiens quoq̄ balneū igrediatur in quo etiā ſudet. Uinū quoq̄ vet⁹ ⁊ forte ei tribuatur. ¶ Si aūt cū dolore auris fuerint ſonit⁹ ⁊ tinitus atq̄ vētoſitas: panicū ſiue milium in ſartagine torrefactū calidum multotiēs ſupponatur. Et auris quoq̄ ſuꝑ vaporeȝ aq̄ in q̄ ſunt cocta mētaſtrū ⁊ ſticados arabicus ⁊ ſāmucus teneatur: de caſtoreo p̄terea ⁊ euforbio in oleo ſābacino diſſolutis: quorū vnūquodq̄ quatuor grana ordei ponderet: in aurem mittatur.

¶ De vlcere qd̄ fit in aure Cap. 32.

CUm pus ab aure egreditur: ydromel tepidum multotiens in vna die in aure eſt diſtillandum. Deinde hoc medicamen optime faciens ad hoc eſt immittendum. quod. ℞. ſarcocollam aloem et ſanguinem draconis thus ſquammam ferri ziniar. Ex eo in aceto diſſoluatur: et in aurem mittatur: et licinium melle illinitum in predictis intingat̄: ⁊ ſic immittat̄: patiens itaq̄ ex hoc medicamine ⁊ ydromelle medicetur donec ſanus ſit.

¶ De ſonitu ⁊ tinnitu. Cap. 33.

HOrtaſſe q̄n̄q̄ ꝯtingūt ex ſubtilitate ſēſ⁹ audit⁹ ⁊ ei⁹ claritate Cui⁹ ſignū ē qd̄ i t̄pe famis auget̄: ⁊ i hora ebrietatis ⁊ ſatietatȝ minuit̄. Qd̄ ꝓpa nō indiget cura niſi ſuꝑfluitatē obtineat. Tūc eſt

de opio diſſoluto in oleo immittendū eſt in aure quãtum duo ordei grana ponderãt. ¶ Si aũt hec cũ grauedine capitis ⁊ audit⁹ debilitate affuerint: oleũ de ſemine raphani ⁊ oleũ de amigdalis amaris ⁊ oleũ roſeũ in quo caſtoreũ fuit reſolutũ ſunt immittenda. Auris quoq; ſup vaporẽ aque in qua ſanſuc⁹ ſticados arabicũ abſynthiũ mentaſtrũ origanũ cocta ſint ponẽda ſunt. Et venter multotiens ex pillulis cochijs eſt ſoluend⁹: ⁊ cibaria minuenda ⁊ vinũ dimittendũ

¶ De grauedine auditus. Cap. 34.

Cum in auditu ↄtingit grauitas ↄſiderandũ eſt an ſit ibi ſordities que vocaṫ cera q̃ fit in aure: q̃ ſi inueterauerit: mũdeṫ: aut cũ medicinis ſm qd̃ diximꝰ: aut cũ cura man⁹. ¶ Si aũt ſordes non affuerint ⁊ euenerit hoc poſt ſatietatẽ faſtidioſam que eam preceſſit aut egritudinem acutam: auris ponenda eſt ſuper vaporem aque in qua ea que prediximus cocta fuerunt traiectorio interpoſito vſquequo vapor aſcendit. Quod hoc modo fieri conuenit. Res iſte in cucuma habente os acutũ coquanṫ: deinde traiectoriũ ori cucume ſuperponatur: ⁊ ne vapor egredi poſſit: pann⁹ obuoluaṫ: ⁊ auris ſuper os traiectorij ponaṫ. ¶ Iſtud preterea ſieſ in aurem mittatur Quod. ℞. colloquintide. ʒ. I. bauracb tertiam. ʒ. I. caſtorei ariſtologie rotunde ſucci abſynthij. omnium añ. ʒ. 5. coſti quartam. ʒ. I. euforbij ſextam. ʒ. I. fellis vaccini quantum ſufficit ad predicta cõficiẽda. Fiant ex eis ſieſ. Cũq; neceſſe fuerit: vnũ in oleo de amigdalis amaris reſolutũ auri immittaṫ. Hoc enim valde vtile exiſtit dolori flegmatico ⁊ ventoſitati ac ſonitui ⁊ tinnitui: q̃ ex groſſo vento fuerit ⁊ ſurditati que eſt ex groſſis humoribus. ¶ Si autem debilitas auditus contingit poſt ieiunium aut vigilias: fueritq; facies extenuata: ⁊ oculi concaui: eger balneum ſepe ingrediatur: ⁊ largiori cibo ac potu vtaṫ: ⁊ in ſomno fiat ꝓfundior: ſup caput quoq; aquã tepidã cũ oleo fundat donec ſaneṫ. Qd̃ ſi poſt freneſim ↄtingat: ex medicinis primis curetur.

¶ De vermib⁹ auris ⁊ paruis aĩalib⁹ ipſam igrediẽtib⁹. Cap. 34.

Cum in aure fuerit titillatio ⁊ pruritus et dolor: deinde accidérint vermes ab aure: immittantur auri ſuccus mentaſtri. Aut de folijs perſicorum. Aut oleum de nucleis ipſorum. Aut aloes in aqua diſſoluaṫ ⁊ immittatur. Hec enim vermes auris ⁊ parua animalia ingredientia ipſam quando erunt in aure ⁊ in vlceribus naſcuntur interficiunt.

¶ De eo quod in aure figitur ab exterioribus ingreſſum. Cap. 36.

Cum aliquid figitur in aure: oleum tepidum eſt immittendum: et patiens balneum ingrediens ibi moram faciat donec corpus eius mollificetur. Deinde naribus inſuffletur condiſi: et teneatur anhelitus donec ſternutatio ſequatur: forſitan enim ſic egredietur. ¶ Si autem fuerit difficile et non exierit: erit neceſſe vt cum ferro auri imiſſo extrahaṫ. ¶ Qd̃ etiã in narib⁹ eſt faciendũ ſi q̃d

eas ingreſſum fuerit qȯ extrahi nõ poſſit. ¶ Qȯ ſi aqua intrauerit capite ad partẽ auris illius inclinato ſaliat eger: ⁊ ſi non exierit prouocetur ſternutatio vt diximus: deinde tepidum multotiẽs immittatur. Nec hoc p paruo eſt hñdũ: ⁊ precipue ſi res malã hñs qualitatem ingreſſa fuerit: ex ea nanq̧ grauis ſequetur dolor.

¶ De ſanguine ex naribus fluente. Cap. 37.

Ex his que ſanguinis ex narib⁹ fluxum retinent: eſt ſuccus albedarugi cũ camphora fuerit in eo diſſoluta narib⁹ immiſſus ¶ Confert etiã ei qui hanc paſſionẽ incurrere ſolitus eſt ante eã iniectus. Aut in hora egeſtiõis. Aut ſumat gipſuꝫ cinis charte de pãno galle ſanguinis draconis cabo ꝫegir pulueriꝫata narib⁹ inſufflent Aut liciniũ in eis intinctũ mittatur in nares. Aut alumẽ iameni pulueriꝫatũ: vt alcohol cũ amilo eiuſdẽ quãtitatis narib⁹ inſufflet.
¶ Qȯ ſi adhuc vehemẽter manauerint: ſuperiores adiutorioꝝ partes apud aſcellas cũ inſtita: ⁊ coxe apud inguina ligent: ⁊ teſticuli ſimiliter ſunt ligandi. ¶ Si vero paſſio inualuerit: flobothometũr cephalica eiuſdẽ partis de qua fluit ſanguis. ¶ Si aũt nec hoc mõ ſtrict⁹ fuerit: magne ventoſe cũ igne ſupponãtur ventri ab ea parte de qua fluit ſanguis. ¶ Medicamẽ qȯ vehemẽter valet ad ſanguinẽ conſtringendũ. Sumat calx alba ⁊ leuis qua vtũtur aurifices et ſepe narib⁹ inſufflet ſine interpollatione: ⁊ liciniũ albumine oui illinitũ ea inuoluat ⁊ naribus immittatur.

¶ De vlceribus narium. Cap. 38.

Cum in naribus fuerint eſcare cera ⁊ oleum ac adeps gallinaceus eis immittantur: ⁊ aquam calidã narib⁹ in mane multotiens per aliquot dies odoret.
¶ Cunq̧ puſtule egredi ceperint licinũ aceto forti infuſum in quo ſal poſitũ ſit naribus immittat: ac ſuper eas ſimiliter ponat. Siccabunt etiã ex hoc ⁊ non prolongabitur eorum mora. ¶ Qȯ ſi vlcera ibi affuerint: ex vnguento de ceruſa curentur.

¶ De emorroydibus que naſcunt in narib⁹. Cap. 39.

Cum intus in narib⁹ caro ſuperflua mollis ⁊ quaſi diſſoluta rubea aut alba exorta fuerit: ⁊ nares igroſſari ceperint: ac ex carne predicta repleri: cephalica pri⁹ erit flobothomãda. Deinde liciniũ ex vnguẽto viridi qȯ in cap. de corrodentibus carnẽ nominauimus: liniendũ ⁊ naribus erit immittendũ. ¶ Si vero iſtud nõ ſufficerit: medicamẽ acutũ qȯ ibi deſcripſimus apponat: donec ex toto mundificet. ¶ Hec preterea paſſio q̃nq̧ cũ ferro curatur radicitus oĩno incidẽdo. ¶ Medici tamen q̃nq̧ in hoc errant: nã ex eoꝝ cura eger maximũ incurrit nocumentũ. In hoc nãq̧ loco cancer plerũq̧ exorit. Vex cancer q̃ñ in hoc naſcitur loco: neq̧ acutas tolerat medicinas neq̧ inciſionẽ que fit cũ ferro. Immo indiget vt ſuauiter tractetur: ⁊ medicaminib⁹ lenientibus: ⁊ flobothomia ⁊ ventris ſolutione curetur. ¶ Cognoſcit aũt an illud accidens ſit cancer: qr

eſt durus pertingẽs quãq; vſq; ad palatũ. Sed cũ nares ſicce ſint et dure: nec ſit in eis humiditas aliqua: ſũmmopere cauẽdũ eſt ne hec egritudo aũt ei ſiĺis ferro aut acuto medicamine tangat. Sin autẽ qḋ ĩ narib⁹ exorit caro mollis eſt fluxeritq; ex eis hũores: ⁊ cũ nares ſtringunt inueniunt molles: ⁊ cũ tãgunt tact⁹ nõ ſentit ſolid⁹: nõ eſt timendũ quin ex medicaminib⁹ acutis ⁊ ferro mederi poſſint.

¶ De amiſſione odorat⁹. Cap. 40.

CUm ſenſus quo odorãda percipiũtur amiſſus fuerit: neq; ĩ narib⁹ caro ſupflua creuerit: ⁊ aer ita leuiter vt pri⁹ attrahit: et ocli ac ſenſus naturaliter exiſtũt: narib⁹ erit inſufflãd⁹ puluis a deo ſubtilis vt alcohol q̇ fiat ex ↄdiſi ⁊ arthanita ⁊ ſale armoniaco.

¶ Egro quoq; precipiat vt nares vapori ex aceto calido pcedenti mltotiẽs apponat. ¶ Si aũt hoc nõ ſuffecerit: qḋ noĩabim⁹ narib⁹ inſuffletur. Cui⁹ deſcriptio hec eſt. ℞. nigelle fellis gruis colloq̇ntide ellebori albi oĩz ana partes eq̃les. Pulueriʒent ⁊ ponant in vrine camelli arabici quãtitate tãta q̇ ea cooperire poſſit: ⁊ ponant ad ſolẽ donec ſiccent. Deĩde fiãt ex eis ſief. Cumq; neceſſe fuerit: vnũ ex eis lẽtis hñs magnitudinẽ in oleo ſanſucino intinctũ narib⁹ ĩmittat. Optimũ eñi ad hoc exiſtit. ¶ Si aũt ex hoc qḋ narib⁹ ĩmittit fortis ſequat dolor: oleũ de ſemĩe cucurbite eis ĩmittat: ⁊ aqua calida ſup caput fundatur: ⁊ ſorbeat calida ea q̇ humectãt vt ptiſana: ⁊ qḋ fit de aq̃ furfuris: ⁊ de farina ⁊ ſiĺia. Et hoc q̇dẽ eſt medicamẽ ad emiſſionẽ odorat⁹ pbatiſſimũ: qḋ ſic ↄficitur. Nigella pulueriʒet donec fiat vt puluis: ⁊ miſceat cũ oleo veteri. Deinde eger implẽs os ſuũ aqua reclinet caput retro quãto plus poterit: ⁊ tũc ex p̃dicto medicamine aliquãte gutte narib⁹ diſtillent. ¶ Egro quoq; precipiatur vt quãtũ ei poſſibile eſt aerẽ extrinſecũ interi⁹ attrahere nitatur. ¶ Qḋ in trib⁹ dieb⁹ trib⁹ vicibus fieri ↄuenit. Si aũt mordicatio ſuperuenerit: fiat hoc qḋ nominauimus.

¶ De dolore dentium. Cap. 41.

SI gingiua cũ dolore dentiũ fuerit ſanguinolẽta: ⁊ apoſtemoſa ⁊ rubea: fueritq; apatio cũ pulſatiõe: extrahatur ſanguis cuʒ vẽtoſis flobothomia ex cephalica prius facta. ¶ Deinde hora ali qua diu acetũ ⁊ oleũ roſeũ teneat: qḋ poſtq; eiecerit: idẽ iteꝝ faciat. ¶ Poſt hoc oleũ roſeũ in ore teneat: ⁊ ſi ex hoc nõ euaſerit: fueritq; pulſatio vehemẽs ⁊ cũ inflãmatione: camphora ⁊ piretrũ terantur ⁊ in radicibus dentiũ ponãtur. Cumq; diſſoluta fuerint iteꝝ mittãtur. Cotũ quoq; oleo roſeo illinitum deſuper ponat.

¶ Qḋ ſi dolor aliquando augmentatur ⁊ vehemẽtior fiat opij ſexta pars. ʒ. I. in oleo roſeo diſſoluatur. Ex quo cotũ illinitũ radici dolentis dẽtis adhibeatur. ¶ Si aũt nec dum ſedetur: loc⁹ ſcalpellãd⁹ eſt: ⁊ ſanguiſuge ſuperponende ſunt.

¶ Gingiua vero ſi non fuerit ſanguinolẽta neq; apoſa neq; dolor eſt cũ pulſatione: neq; in facie fuerit inflãmatio aut dolor acciderit

poſt faſtidiũ ⁊ ſatietatẽ ⁊ poſt cenã: comeditq́ꝫ ex cibo frigido multũ venter egri ex pillulis cochijs ſoluẽdus erit: ⁊ dolentiũ dẽtiũ radi- ces ex hoc medicamine fricãde: qđ ſic fit. Sumat̃ piretrum ſinapis ſceitaragi indi baurac piper ⁊ zinziber: ⁊ eis puluerizatis dẽtiũ fricẽ tur radices. Cottũ q̃ꝫ eis illinitũ ſup dẽtium radices ponat̃: poſtq̃ꝫ eger os ex aceto in q̃ piretrũ ⁊ mẽtaſtrũ atq́ꝫ origanũ cocta fuerint colluerit. A foris pꝫterea panicũ ſiue milliũ in ſartagine torrefactuꝫ ſup maxillã ẽ ponendũ. Aut ex piperis puluere melli ꝯmixto dens et eius radix fricent̃. Et ſi hoc nõ ſuffecerit: in dentiũ radicibꝰ hec tyri- riaca ponat̃ q̃. ℞. caſtorei aſſe piperis zinziberis ſtoracis opij oĩm partes equales. Cõficiat̃ ⁊ adminiſtret̃. ¶ Eger preterea per aliquã tulum temporis a comeſtiõe abſtineat maneatq́ꝫ famelicus: ingre diatur balneum: ⁊ vtatur motu. Si autẽ nec ſic quieſcat: ferrũ igni tum radici dentis multotiens apponatur: aut eradicetur. Si vero dens corroſus fuerit: repleatur ex medicaminibus que nominabi mus: ⁊ que ſunt corroſiua: aut extrahatur.

¶ De extrahentibus dẽtes ⁊ cõfringentibus. Ca. 42.

Medicamẽ qđ in dẽte corroſo ponit̃ ipſiꝰ ſedat dolorẽ: ac ipſuꝫ cõfringit. Sumantur kebikegi ⁊ pip ⁊ trita ex alcatrano: con ſpergant̃ ⁊ impleant̃ ex eo. Medicamẽ qđ dẽtes debiles ac dolẽtes q̃ ſunt extrahẽdi eradicat. Cortices radicũ mori: ⁊ radicũ capparis: ⁊ piretrũ: ⁊ lac titimali: atq́ꝫ lac anabule: ⁊ arſenicũ rubeũ: ⁊ radix col- loquintide: ſumant̃: ⁊ trita ex tãto aceto qđ eis ſufficiat cõſpergã- tur. Acetũ q̃ꝫ ꝑ hebdomadã vnã ſemel in die vt priꝰ addatur. Poſt hoc dẽtes in circuitu ſcapellent̃ ⁊ ex predictis decies in die epithi- mentur: donec ad mouendũ ſint faciles: ⁊ ſic extrahant̃. Aut fiat epi thima ex fece aceti acutiſſimi per multos dies: ⁊ poſtea extrahant̃. Aut rane fluuiales in oleo coquant̃ donec diſſoluant̃. Cũq́ꝫ neceſſe fuerit: dẽtiũ radices ſcalpellent̃: ⁊ ex oleo mł̃totiẽs inũgant̃: donec fa cile moueri poſſint: poſtea cũ inſtrumẽto extrahendi dẽtes euellant̃.

¶ De dentium congelatione ⁊ ſtupore. Ca. 43.

Portulaca ⁊ amigdale amare maſticent̃: aut his ſimila. Aut fiat fricatio cum ſale ⁊ maſticetur cera.

¶ De dẽtibus qui dolẽt cũ aere frigida tanguntur. Ca. 44.

Oleum calefactum in pãno deſup eſt ponẽdũ. Aut vitellus oui aſſatus calidus multotiẽs maſticet̃. Aut calidũ panẽ multo- tiens mordeat. ¶ Aut fiat fricatio ex balſamo. Aut ex oleo de lilio ſilueſtri.

¶ De cola. Ca. 45.

Si puſtule fuerint rubee ſumant̃ antere a milli ſpodij lẽtiũ excor ticata ꝫ ſeminis portulace coriandri ſicci ſemis ſene de mecha oĩm. anã. ꝑtes equales cãphore parũ: ex his puluerizatis fiat frica- tio ⁊ cũ aceto mixta et oleo roſeo ⁊ aqua roſata in ore teneant̃: ⁊ ſan guinis minutio cũ vẽtoſis fiat. ¶ Albe ṽo ſi fuerint puſtule: cũ ſale ⁊ melle fricent̃: ⁊ ſirupus acetoſus in ore teneatur: aut almuri.

¶De gingiuis ſanguinolentis. Ca.46.

Cum ex gingiuis ſanguis ſubtilis aſſidue manauerit: vtriuſqꝫ arſenici ſcꝫ rubei ⁊ citrini calcis gallarū aluminis omniū partes ſumantur equales: ex quib⁹ pulueriʒatis ⁊ cū aceto mixtis parui formentur trociſci. Cunqꝫ neceſſe fuerit ex eis pulueriʒatis ſumatur quantū eſt ſexta pars.ʒ.ſ. ⁊ fricentur gingiue ex eo optime: ⁊ permaneat ſic parū. Deinde teneat oleum roſeum in ore. Eſt eniʒ hoc mirabile ad hanc egritudinē curandam ⁊ putredinem: ⁊ herpeteʒ eſtiomenum qui eſt in ore.

¶De caſu vuule. Ca.47.

Cum eger ſenſerit aliquid radici lingue ſue inſiſtere: aut gutturi: ⁊ cū iubet aperire os ⁊ extrahere linguaʒ videtur vuula eius iam eſſe fluxa ⁊ elongata: ramech ⁊ ſal armoniac⁹ ſumantur: ⁊ bene pulueriʒata cū inſtrumēto inſufflandi ſup vuulā inſufflentur ⁊ ex eis in ſummitate predicti inſtrumenti aliqͩ ponaƭ ⁊ radici vuule cū eo dirigaƭ: ⁊ ipſa cū inſtrumento parū exterius extrahaƭ. Aut granatū acetoſuʒ cū pulpa ſua teraƭ ⁊ fiat ex eo gargariſm⁹. Qđ ſi diu ꝑmanſerit taliter ⁊ elōgata fuerit: eiuſqꝫ ps ſupior ſubtiliata ⁊ caput eius rotūdū fuerit: tūc radicit⁹ erit incidēda. Cauēdū tamen eſt ne anteqꝫ ita vt dixim⁹ ſit diſpoſita incidaƭ. Ex hoc eñ ſequitur quandoqꝫ ſanguinis fluxus qui conſtringi non poteſt.

¶De ſanguiſugis que ingrediuntur guttur. Ca.48.

Cum aliquis in gutture ſuo titillationē ſenſerit: ⁊ ſanguis ſubtilis inde manauerit: extimandum eſt tunc ſanguiſugam in ore eſſe: ⁊ precipue ſi aquaʒ loci in qͦ ſanguiſuge fuerint biberit. Os igitur egri eſt aperiēdū: ⁊ lingua extrahenda et inferius premenda ⁊ guttur in ſole eſt inſpiciendum ⁊ ſi ſanguiſuga in loco propinquo pendere viſa fuerit: cum forpicibus quibus ſagitte educuntur extrahenda erit. Quod hoc modo fiet: caput a quo pendet eſt ſtringēdum ⁊ ſic extrahatur. Quod ſi nō fuerit manifeſta: eger multotiēs gargariʒet ſinapim cum aceto: qꝛ de loco in quo eſt mouebitur. Aut fiat gargariſmus ex aceto ⁊ aſſa: aut ex aceto ⁊ ſale. Nigella ꝑterea ⁊ ſinapis trita inſufflentur gutturi: fiat etiam gargariſmus ex ſucco cepe. Si autem poſt eius caſum remanſerit egro ſanguis reſudatio: fiat gargariſmus ex apoʒimate in quo cortices granati et balauſtie ⁊ ſumach cocta fuerint: ⁊ gutturi inſuffletur puluis de balauſtijs ⁊ thure ⁊ ſanguine draconis ⁊ amido. Si autē ſanguiſuga ſtomacho annexa fuerit: medicamina quibus vermes expelluntur ſumantur in potu. Ex his etiā que ſanguiſugam exire faciunt eſt vt eger balneum ingrediatur: ⁊ moretur in eo donec magnaʒ patiatur ſitim: ⁊ tunc aquam in niue infrigidatam frigidiſſimam ſcilicet in ore aliquandiu teneat. Cunqꝫ ceperit tepefieri eam expellat ⁊ aliam ſumat. Sanguiſuga enim quandoqꝫ venit ad os frigiditatem querendo.

¶De his que guttur ingrediuntur ſiue ſint ſpi-
ne: ſiue os. Ca.49.

Cũ illud quod guttur ingredit⁊ infigitur in eo aut meri: fue rit bolus magnus aut eiusſimile: de his que non hñt fruſta ſciſſa cõtenta in eis: aut acuta ꝯfert plerũꝙ ꝑcutere egrũ in collo. Poſterius multotiẽs ⁊ aquã ſepe traijcere. Foꝛtaſſe enĩ deſcẽdet in ferius. Eger quoꝙ balneum ingrediatur: ⁊ oleum multotiens traij- ciat: quod poſtꝙ factum fuerit magnos deglutiat bolos. Quod ſi nõ deſcẽderit: inſtrumẽtum quo huic ſimile inferius duci conſueuit in os mittatur. Eſt aũt inſtrumentũ illud de plumbo; quod cum ſit reti ſimile: eſt longum gibboſitatem in ſe habens.

¶De grauedine lingue. Ca.50.

Cum lingua abſꝙ alijs mẽbꝛis grauedinẽ paſſa fuerit: ⁊ eger neꝙ febꝛem neꝙ acutam incurrerit egritudinem ſal armo- niacũ ⁊ piper ⁊ zinziber ſinapis alba ac piretrũ ⁊ ſtaphiſagria ⁊ bau rach atꝙ oꝛiganum ⁊ ſal indum ⁊ nigella ⁊ ſanſuccus ſiccus ſuman tur: ⁊ in aqua coquantur: ⁊ fiat ex eis gargariſmus. Caueat tñ pa- tiens ne ex eo aliquid traijciat aut eger ieiunus multis diebus gar gari zet almuri nabati aut fiat gargariſmus ex aceto ⁊ piretro.

¶Poſtꝙ vero gargarizare ceſſauerit: ſumantur ſalis armoniaci piretri piperis ſinapis omniũ partes equales: ⁊ ex eis bene pulueri- zatis lingua diuti⁹ fricetur. Quod ſi cũ lingue grauedine auditus ac reliquoꝝ ſenſuũ grauitas foꝛtis affuerit: fiat egri curatio ſꝫ do ctrinam qua paralyſis curat. Si aũt loquella in acutis febꝛib⁹ ag grauata fuerit: ⁊ videris ipſam cũ grauitate in loquella extenuatã ⁊ abbꝛeuiatã ⁊ ſpaſmatã: aqua calida ab alto ſuper ſpõdiles colli ⁊ auris pꝛincipia fundat: ⁊ cũ oleo fricentur. Eger quoꝙ oleũ tepidũ in oꝛe tenere dꝫ. Et ſi diu eſt ex quo loquela minui non ceſſauerit: vt etiam ſemꝑ conſiderandũ eſt an ligamentũ quo inferius lingua cõ- nectitur maius ſit q̃ debeat. Quod ſi ita fuerit ex eo parum eſt in cidendum ⁊ zegi pũluerizatum immittendum.

¶De lingua que adeo tumeſcit vt ꝓ os egrediatur. Ca. 51.

Cum contingit linguam adeo inflari vt pꝛe magnitudine os egrediatur: fricanda eſt ex cepis aut ex citri acetoſitate: ãt cũ ribes: aut ex granato acetoſo donec ſaliua multa ab ea pꝛofluat. Hoc nãꝙ modo detumeſcet ⁊ ad pꝛimam redibit menſuram. Si autem non ſufficit: fiat fricatio ex ſale ⁊ aceto. ¶Et ſi necdum ſuf ficit: fiat minutio ex vtriſꝙ cephalicis pꝛius et poſtea ex venis que ſunt ſub lingua.

¶De glandula q̃ ſub lingua nodatur ⁊ vocatur ranula. Ca.52.

Cum ſub lingua glãdula nociua fuerit in pꝛincipio ex ſale ar- moniaco ⁊ gallis fricanda eſt. Si aũt vetuſta fiat: ex medica- mine gingiue ſanguinolente fricanda eſt quod eſt medicamen acu tum. Eger autem acetum ⁊ ſalem in oꝛe teneat.

¶ De apoſtematibus accidentibus in lingua. Ca.53.

Iſta eiſdem ſunt curanda: ex quibus colas quas ſupranominauimus & ſinantia ſanantur.

¶ De ſinantia. Ca.54.

Cum in glutiẽdo ſentit anguſtia adeſt paſſio q̃ ſinantia vocatur. Cui⁹ grauitas vel leuitas ſm anguſtie q̃titatẽ deprehẽdi põt. Cũq; cũ traijciẽdi anguſtia fuerit in facie & oculis rubedo et repletio: in principio curatiõis cephalica flobothomet: & gargariſmus ex ſucco granati muzi cũ carnoſitate ſua fiat: aut ex rob mori de ſeni. Et poſt hoc fiat gargariſmus cũ aq̃ roſata in qua ſumach fuerit infuſuz. Qḋ poſtq̃ p tres dies ſic factũ fuerit: & venter ex ſucco fructuũ ſicut pruno᷑ tamarindi caſſie fiſtule & tereniabin ſolutus fuerit: fiat gargariſm⁹ ex apozimate ficuũ citrina᷑ & paſſula᷑: ãt ex medulla caſſe fiſtule cũ ydromelle. Qḋ ſi paſſio inueterauerit: ex gargariſmis & inſufflatiõe fortiũ medicaminũ q̃ dicturi ſum⁹ curanda erit. Si aũt in facie nõ fuerit rubedo: fluxeritq; ab ore ſaliue multitudo & eger fuerit humectatus: in principio ſoluatur venter ex cochijs: & fiat enema ex clyſteri acuto quod in.c. de appoplexia ſnominauim⁹. Cũ tñ paſſio iceperit fiat gargariſm⁹ ex ſirupo acetoſo: ãt cũ ydromelle & pipere & oximelle & deinde ex almuri nabati. Fiat etiam gargariſmus ex ydromelle & ſinapi. De his preterea q̃ male ſinantie cõferunt: eſt vt ex venis que ſunt ſub lingua fiat minutio: & vt ventoſe abſq; ſcarificatione in collo ponantur: & epithimet collũ ex melle anacardino donec veſice in eo generent: & fiat gargariſmus cũ ſinapi & gutturi fiat inſufflatio ex hoc medicamine quod ſic fit. Sinapis ſal armoniacum piretrũ nitrũ aſſa piper mentaſtrũ: ſumat: & ex eis cum ydromelle fiat gargariſmus.

¶ De tuſſi. Ca.55.

Cum tuſſis acciderit: fueritq; aſpera & ſicca: & cum rubedine et calore: egro muroba violarũ & ptiſana tribuẽda erunt: fabas quoq; excorticatas & ſpinachia cũ oleo de amigdalis dulcib⁹ in comeſtione accipiat. In ore ṽo ſemper tenere dz pillulas bichichias. Aque aũt quã bibit ſirup⁹ violatus eſt admiſcẽdus. Cõfectio pillularuz bichichiarũ. ℞. ſucci liquiritie zucchari albi amborum. ana ʒ. x. amidi draga gãti amigdalarũ dulcium excorticatarũ olm. ana ʒ. v. ex eis cũ mucillagine ſeminis citonij conſperſis informent pillule. ¶ Quod ſi cum tuſſi multũ affuerit ſputum qḋ cum expuendo expelli nõ poteſt: nocumẽtũ infert: ſed neq; febris neq; vehemẽs ventris ſolutio ipſaz comitant: ex ijs trociſcis dãduz erit infirmo: qui. ℞. ſeminis feniculi: ſeminis apij ſucci liq̃ritie capilliveneris amigdala᷑ omniũ partes equales: ex his cum mucillagine ſemis lini cõſperſis informent trociſci: ex q̃bus. ʒ. iij. tribuantur. ¶ Decoctionẽ aũt qua in hac egritudie vtendum eſt: in.c. de catarro iã deſripſimus: cui tamen. ʒ. v. capilliueneris ſunt addende. Qḋ ſi tuſſis anti

qua ꝛnociua fuerit adeo vtegrū in nocte dormire nō ꝑmittat: pillu le ſtoracine ſunt dāde. q̄. ℞. myrrhe ſtoracis opij oīū ꝑtes equales: informētur ex eis pillule ad lupinorū ſiſitudinē: ex q̄b⁹ vna aut due patiēti tribuātur. In potu vero ſumat ſirupū de papauere: ꝛ comedat ſemē albi papaueris cū zuccharo. ¶ Qui hāc ꝑterea patiť egritudinē vitet in cōeſtiōe acetoſa ſalſa pōtica acria atq̄ amara.

¶ Suffumigū ad antiquā tuſſim ꝛ ſputū fetidū: qd. ℞. ariſtologie myrrhe ſtoracis galbani oīū ꝑtes equales: arſenici rubei ad pōdus oīū: oīa puluerizata ex butyro vaccino ꝯſpergātur: ex q̄b⁹ magdaleones ad pile ꝑue ſiſitudinē informētur: ꝛ cū neceſſe fuerit in ieiunio ex vno eoꝝ per traiectoriū ſuffumigetur.

¶ De aſmate. Cap. 56.

Cum aliquis aſſidue patitur tuſſim: ꝛ aerē attrahit quēadmodū fit poſt curſuʒ: aut poſt vehemētē motū: ꝛ cū iacet ſupin⁹ eſt ei deteri⁹: ſed cū ſedet eſt ei meli⁹: decoctio ei dāda eſt: q̄. ℞. ficuū citrinaꝝ. ʒ. x. dactiloꝝ maiorē humiditatē habētiū ſeminis apij ſeminis feniculi capilliveneris liq̄ritie yſopi praſſij oīū. aā. ʒ. v. coquāť in tribus libris aq̄ dulcis donec redeāt ad vnā ꝛ colētur. De hac vero decoctiōe trib⁹ dieb⁹ egro in potu tribuatur cū pōdere duoꝝ aureoꝝ hui⁹ ꝯfectiōis: q̄. ℞. ſucci liq̄ritie yſopi capilliueneris oīū. aā. ʒ. x. cordumeni piperis amigdalaꝝ amaraꝝ ariſtologie rotūde ſeminis vitice oīū. ʒ. v. mellis diſpumati qd ſufficit. ¶ Hec eñ ꝯfectio ſuperfluitates q̄ ſunt in pectore mirabiliter expellit: ꝛ eſt optima. Dāda eſt itaq̄ per hebdomadā vnam continuo.

¶ Deinde eger poſtq̄ cōederit ſinapim ꝛ mel: vomere cogēd⁹ eſt: et vēter ex his pillulis ſoluend⁹ q̄ recipiūt agarici ordei grana. xviij. colloquintide inferioris grana ordei. vj. elacterij grana. iiij. ſucci liquiritie. ʒ. v. fiāt ex eis pillule: ꝛ ſufficiūt ad doſiʒ vnā. Poſt hoc quoq̄ iteꝝ redeat ad bibēdū ꝯfectionē ꝛ decoctionē ſumendum: ꝛ poſtremo ad vomitum ꝛ ventris ſolutionē vt prius. Hoc faciēdum eſt donec eger ſanitati reſtituatur. Interim tamen a cibis groſſis ꝛ ſtipticis ꝛ acetoſis abſtineat.

¶ De pleureſi. Cap. 57.

Cum aliquis ſub coſtis ſuis dolorē ſentit pūgitiuū: ꝛ ꝓprie qñ ſiccā patitur tuſſim: ꝛ febrit: expedit vt ſi dolor ſup ꝑtē coſtaꝝ ꝛ furculā tēdit: fiat minutio ex baſilica ei⁹ partis in qua eſt dolor: niſi totum corpus multo ſanguine repletū fuerit: tūc eñ ex latere cōtrario ſanguinis detractio faciēda eſt. ¶ Egritudo quoq̄ ſi iā per aliquot dies a ſui principio infeſtauerit egrum: flobothomia ſiſr a parte dolente facienda eſt. ¶ Quod ſi dolor inferius ad partē coſtaꝝ poſterioꝝ tendit: vēter ex decoctiōe quā in capitulo de reumatiſmo deſcripſimus eſt ſoluendus. Melius tñ eſt vt flobothomia fiat: deinde aq̄a ordei cum zuccharo aſſidue tribuatur. ¶ Et ſi videris tuſſim eius vehementis ſiccitatis: da ei in diluculo oī die in

lep:deīde da ei ī potu aquā ordei. ¶ Et ſi eger fuerit debilis nutriat cū pane ⁊ ex zuccharo. ¶ Si aūt fortis fuerit: aq̄ ordei vſq̄ ad diē q̄rtū ſufficiet. ¶ Cūq̄ ſcreare ceperit: decoctionē quā in cap. de reumatiſmo nominauim⁹ quotidie ſumat añq̄ aquā ordei bibat dōec ſanetur. ¶ Si aūt febris ⁊ acuitas perſeuerēt: ⁊ eger in excreatiōe difficultatē patiat: det decoctio quā in cap. de aſmate noīauim⁹: qd ſiliter eſt faciēdū cū saniei fit excreatio. ¶ Qd ſi in pīcipio paſſiōis qd excreat nigerrimū: aut valde citrinū appet: ⁊ ſic permanſerit; et febris nō quieuerit neq̄ calor vſq̄ ad diē ſeptimū timoroſuz ē. ¶ Et ſi cū hoc toto aeris attractio nō alleuiet: ⁊ in pectore fuerit oregmō aut in maxillis rubedo: ⁊ in oculis ſtupor: morti eſt propinqu⁹. ¶ Si aūt exteri⁹ in latere appuerit rubedo aut apatio: ⁊ cū premit loc⁹ dolet: ponat deſuper vētoſa aut emplm̄ ex ſinapi ⁊ ficub⁹: ⁊ dimittat ibi donec locus vlceret. ¶ De his vo q̄ ex errore ſtolidoꝝ ad augmētū nocumenti accidūt: hanc egritudinē patiētib⁹ eſt: q̄ cū dolor in in pīcipio ſentit ſub coſtis eſtimāt groſſam fore vētoſitatē: ideoq̄ electuarium diamuſcuz aut ei ſimilia egro tribuūt eūq̄ omnino interficiunt. Hec paſſio vocat birſen: cuius cauſa eſt apoſtema qd oritur interius in coſtis hyppocundrioꝝ.

¶ De peripleumonia. Cap. 58

Cum homini ſuperuenerit febris ⁊ in anhelitu tm̄ patit ꝯſtrictionē vt ſe prefocari putet: ⁊ in maxillis ita vehemēs fit rubedo vt tincte videant: ⁊ anterior pectoris pars dolet: ⁊ tuſſis adeſt: ⁊ qd cū excreatiōe emittit exiſtit ſpumoſum: ⁊ in pectore ſentit grauitas ſine punctiōe ⁊ ſine calore: cui oīa hec accidūt acutū in pulmone patit apa: ⁊ vocat hec paſſio peripleumonia. In principio igitur curationis eius baſilica minuenda eſt: deinde eger ex eis quib⁹ medicatur pleureſis curand⁹ eſt.

¶ De ſanguinis proiectiōe cū ſputo ſine vomitu ⁊ ſine raſcatione per os. Cap. 59.

Cum ſanguis cū raſcatiōe aut paruo ſonitu q̄ fit ſine tuſſi egredit: nō eſt egro inde timēdū. Poterit em̄ ſanari gargarizādo ea q̄ in cap. de ſināntia noīauim⁹: ⁊ regimē ſubtiliādo. ¶ Cū vomitu quoq̄ ſi exierit ſanguis nō magnū affert timorez. Curat nāq̄ hoc flobothomādo egrū ⁊ ſi cōederit ſtiptica ſicut ſumach ⁊ ſucc⁹ vue acerbe. In potu p̄terea ſumat ex boli armeni gūmi arabici balauſtie ſanguinis dracōis thuris oīz ptib⁹ equalib⁹ dent ex eo. ℥. iij. cū rob ſimplici de citoniis. ¶ Quibuſdā aūt ſolet accidere ſanguinis exitus cū interpollatiōe: ex quo ſentiūt nocumētū imo remediū: ideoq̄ ſic eſt dimittendū. ¶ Qd ſi cū tuſſi ſupueniat ſanguinis egreſſio eſt timoroſuz. Eſt tm̄ incipiendum in curatione egri cum flobothomia ex baſilica. Deinde ex trociſcis iſtis in potu tribuendū que. ℞. thuris ſanguinis draconis; amboꝝ. añ. ℥. iij. ⁊ tertiaz. charabe. ℥. v. ems

tbitis terre ſigillate: ãbor͂u. an̄. ʒ. x. aluminis. ʒ ij. ꝛ. ς. balauſtie. ʒ. iij. opij. ʒ. ij. rauet ſeni. ʒ. ij. ex bis oib⁹ fiãt trociſci. x. de quib⁹ quottidie vnus in potu ſumat̃ cũ ſucco ozimi maioris aut portulace. ¶ Et ſi egritudo vehemẽs fuerit: ali⁹ circa noctẽ dand⁹ eſt. ¶ Adiutoriorũ quoq͡ʒ ac coxarũ partes ſuperiores ſunt ligãde ꝛ extremitates fricã de. ¶ Pect⁹ etiã ꝑcipue ſi in eo fuerit locus dolens ex trociſcis pre dictis cũ aceto ꝛ aq̃ epithimet̃. ¶ Et ei⁹ preterea cibaria ſuccũ vue acerbe ꝛ ſumach ꝛ eis ſimilia admixta habeant: ꝛ patiens ſupinus iacens de terra ſigillata aliq̃d poſt aliq̃d paulatim comedat.

¶ De ptiſi. Capl'm. 60.

Cum aliq̃s carniũ diminutionẽ pati videt̃: poſt tuſſim cronica paſſione ꝛ ſputo ſãguinis aut saniei ꝓcedente lac aſininũ in potu tribuat̃. ¶ Qḋ ſi iueniri nõ poterit: caprinũ cũ pauco zuccha ro dãdũ eſt. Cũ quo ẽt panẽ ſepe comedat: ipſũq͡ʒ quãto plus poteſt: loco aq̃ in potu ſumat. Uinũ tamẽ ſubtile ꝛ tẽperatũ aliquãdo eſt tribuendũ. ¶ Nutrimẽtũ autẽ egri ſit ex carnib⁹ auiũ et hedina. ¶ Eger p̃terea an̄ comeſtionẽ ꝛ poſt balneũ igrediat̃ qḋ non ſit cali dũ ſed tepidũ: ꝛ in ſemicupio morã faciat. ¶ Sũmopere ꝟo cauẽdũ eſt ne venter ſoluat̃. Cui tamẽ ſi ſolut⁹ fuerit: ex hui⁹ pulueris bibi tione ſuccurendũ eſt: q̃. ℞. gummi arabici ſpodij boliarmini ſemi nis mirtini: oĩ. an̄. ʒ. i. fiat ex eis puluis de quo in die. ʒ. iij. cũ. ſirupo de papauere albo ãt rob mirtino dent̃: hui⁹ quoq͡ʒ pulueris bibitio omnib⁹ ventris ꝯſtrictione indigentib⁹ q̃ tuſſim patiunt̃ remedium affert. Cui plerumq͡ʒ adduntur xilocaracte de ſyria et bdellinm de mecca. ¶ Quod ſi lac egro febrem generauerit auferendum eſt ei lac: ꝛ ptyſana quouſq͡ʒ febris recedit danda. Deinde lac ei denuo tri buendũ. Et ſi febris iterũ redierit remoto lacte ptiſana eſt danda. Poſt cui⁹ receſſionẽ vt pri⁹ ad lac eſt redeũdũ. Hoc aũt ſemꝑ eſt fa ciendũ cũ neceſſitas viget: ꝛ ſummopere cuſtodiendus ne ſoluat̃.

¶ De tremore cordis. Cap. 61.

SI cũ cordis tremore fuerit pulſus velocitas ꝛ febris: eger ex ba ſilica eſt minuend⁹: ꝛ trociſci cãphorati cũ ſucco malorũ aceto ſorum in potu ſunt tribuendi que. ℞. ſpodij ſeminis cucumeris ci trulli endiuie lactuce portulace roſarum ſandali albi omnium par tes equales: et pro vnoquoq͡ʒ pondere aurei vnius ex eis ſumatur cã phore trium granorum ordei pondus: ex quibus cum ſucco macia norum confectis fiant trociſci. de quibus in potu quotidie vnius aurei pondus quaq͡ʒ die tribuatur quod per duas hebdomadas fieri conuenit. ¶ Si autem hec non ſuffecerint: lac de quo butyrum ſit extractũ ad bibendum detur. Ipſe vero nutriatur ex pullis cum aceto ꝛ ſucco vue acerbe ꝛ ex acetoſo. Syrupum preterea acetoſum de zucchara factum bibat.

¶ Si autem cum cordis tremore non fuerit febris: trociſci muſcati

in potu ſumāt.q̄. ℞.maſticis ſpice xiloaloes cinamomi gariofilo rū gallie muſcate nucis muſcate cubebe cardamomi maioris ꝛ ib, lobe corticis citri oīū an̄.pōd⁹ vni⁹ aurei:muſci ſexta.ʒ.i.ex bis oīb cū vino redolente ↄſperſis fiant trociſci.Ibi aūt trociſci ↄferunt ſincopi ꝛ tremori cordis. ¶Electuariū dyamaſcū qd̄ ad ſincopim et triſtitiam ꝛ cordis tremorē ꝛ tediū facies. ℞.maſticis cinamomi ſeminis ozimi maioris ſeminis ozimi gariofilati ſeminis melliſſe ſeminis ſiſimbrij ſeminis ſanſuci macropiperis omniū partes eq̄les ex quibus omnibus pulueriſatis.ʒ.x.ſumant margaritaꝝ minutarum coralli rubei charabe ſete crude been albi ꝛ rubei folij: oīum an̄.ʒ.x.muſci tubapirici corconij puri.ʒ.v.ↄficiātur cū melle de muraba chebuloꝝ.Hoc ei electuariū ad frigiditatem ſtomachi ꝛ digeſtiue egritudinem optimū exiſtit.

¶De paſſione colerica. Cap.62.

Cum paru⁹ dolor pūctio ꝛ triſtitia alicui ſuꝑuenerit:affueritq̄ cum ea vel poſt ipſā vomit⁹ ꝛ vētris ſolutio:aq̄ calida multotiens ↄtinue in potu tribuat.Et ſi adhuc ꝑſeuerauerint vomit⁹ et vētris flux⁹:aq̄ calida iterū det:ſedabit eī paſſio. ¶Cū aūt egritudo quieuerit:eger balneū ingrediat:in quo ꝑ vni⁹ hore ſpaciū moretur.Egreſſus autē de balneo leui alatur nutrimento:deide dormiat ¶Sed licet vomit⁹ ꝛ vētris fluxus vehemētes fuerint ꝛ ſint ſimptomata terrefacientia ſuꝑuenerint:nō tn̄ eſt timēdū:imo cū medicaminibus q̄ ego nominabo ſuccurrendū. ¶In ꝓncipio itaq̄ trociſci de olibano cū aq̄ ꝛ niue ꝛ rob granatorū dent ſemel q̄ itē etiā ſunt dandi ſi vomit⁹ nō ceſſauerit.Duoq̄ adiutoria ꝛ coxe in ſupremis partib⁹ ligent ꝛ aq̄ in niue infrigidata ſuꝑ crura ꝛ pedes fundat ꝛ in ipſā etiā mittātur. ¶Uenter quoq̄ ex ſādalis roſ.cāphora gallia aq̄ roſata ↄſperſis epithimet ꝛ pānus aqua roſata in niue infrigidata infuſus deſuꝑ ponat:qui poſtq̄ tepefact⁹ fuerit eſt remouēd⁹: ꝛ ali⁹ vt pri⁹ deſuꝑ mittēdus. ¶Ad potādū aūt paulatim tribuatur vinū vet⁹ tēperatū cum rob granatoꝝ:ꝛ quādo vomuerit iterū tribuat. ¶Panē q̄q̄ in ſucco granatoꝝ infuſū cogēd⁹ eſt ſumere cum vino ꝛ comedere.Quē ſi vomuerit:iterū dād⁹ eſt donec q̄ſcat.Qd̄ ſi ſincopis ſuꝑuenerit muſc⁹ cū vino dare ↄueniens eſt:vim iferēdo.Et ſuccus carnis hedine ꝛ pulline cū pauco citonioꝝ ſucco in vino mixtus in potu eſt tribuēd⁹.Pulli ꝑterea ſunt aſſandi:ꝛ an̄ nares ipſi⁹ diſcerpēdi Tb⁹ etiā dādū eſt vt ipſū maſticet ꝛ paulatim traijciat. Et poſtremo bolū coraſcenū cū cāphora ↄditū tribuat. ¶Quicq̄d autem de huius paſſionis cura nunc vſq̄ diximus donec vomitus ſedetur:et ſtomachus cibum recipiat fieri conuenit.Poſtquam vero ſtomachus ipſius recipere cibum poterit:nutriendus eſt eger: et parum vini veteris bene redolentis in potu ſumat ꝛ dormire icipiat Trociſci de olibano ad vomitū dicti. ℞.boli coraſceni thuris am-

borum.an̄.ʒ.x.cucube cardamomi amboꝝ.an̄.ʒ.ij.ꝛ.5.cāphoꝛe gal lie gariofilo.oim.an̄.ſextam.ʒ j.fiant trociſci pondere aurei vnius. Hi enim vomitui multum conferunt.

¶ Rob de granatis: ſuccus granatoꝛū acetoſoꝝ ſumat̄ ꝛ p noctē vnā aut ampli⁹ dimittat̄: donec qđ groſſum eſt in fundo reſideat. Deide coquat̄ ꝛ diſpumet̄ donec iuleb ſimilitudinē habeat: in quo ab igne depoſito adhuc tn̄ calido mēte viridis ſtipites mittant̄ ꝛ in ipo mane re dimittant̄ quouſq3 infrigidet̄. Cūq3 infrigidatū fuerit: extrahant̄ Ad cui⁹ ſimilitudinē ſirup⁹ de cytonijs ꝛ ſirup⁹ de malis macianis fie ri ꝯuenit. ¶ Si aūt vomit⁹ hoꝛa aliqua nimis inualuerit ꝛ ſuperflue rit: magna vētoſa ſtomacho ſupponatur.

¶ De hiſque confoꝛtant ſtomachum et ciboꝛum perficiūt digeſtionem. Ca.63.

Cum ſtomachi debilitas cū pauca ſiti: ꝛ tarda cibi a ſtomacho deſcēſione ꝛ acido ructu fuerit: fuerint q3 oia accidētia hec parua: neq3 fuerint vetuſta: ſtomach⁹ cū trociſcis de roſis erit curan dus. De quib⁹ eger quotidie in mane pondus aurei vni⁹ ꝛ.5.cū vnc. j. decoctionis de ſeminibus ſumat.

¶ Decoctio aūt de ſeminib⁹ hec eſt. ſumat̄ ciminū nabati ꝛ ameos: et bulliāt in miua donec aqua fiat rubea: de qua preterea cuꝫ trociſcis de roſis vt predictum eſt in potu tribuatur.

¶ Trociſci ℞o de roſis ſunt: qui. ℞.pulueris roſaꝝ rubeaꝝ.ʒ.iij. xiloa loes ſpice maſticis xilocaſſie ſq̄nāti cinamomi abſinthij oim an̄.ʒ.j. cōſpergant̄ ex vino veteri ꝛ infoꝛment̄ trociſci. ¶ Nutriat̄ ℞o ex his q̄ cito digerunt̄ ꝛ paucoꝝ ſint humoꝛū ac paucaꝝ ſupfluitatū q̄ ēt ex redolētib⁹ ꝛ ſeminib⁹ ſint ꝯdita ſicut ſunt calagie ꝛ mutagenat. ¶ Ipe quoq3 an̄ comeſtionē multo vtat̄ exercitio ꝛ aquā min⁹ ſolito bibat ꝛ poſt comeſtionē multū doꝛmiat. ¶ De vino quoq3 veteri ꝛ puro paꝝ bibat: totāq3 nutricationem minuat. ¶ Qđ ſi hec accidētia vetuſta fuerint electuariū diacimini: electuariū diaolibani: amboꝝ.an̄.vni⁹ aurei pondus cum vnc.vna veteris vini puri in potu ſumatur. Regi men autem eius ſit vt prediximus.

¶ Electuariū diaciminū. ℞.cimini carmeni.ʒ.c. ʒinʒiberis.ʒ.xx. pi peris.ʒ.x.folioꝝ ruthe baurach panis amboꝝ an̄.ʒ.x. Hec oia cū mel le diſpumato ꝯficiant̄ ꝛ det̄ de hoc electuario ſi vēter ſtrict⁹ fuerit. Qđ ſi ſolut⁹ fuerit vēter electuariū diaolibanū eſt dādū. Cui⁹ deſcriptio in capitulo de vētris ſolutione continetur. Si autem non ſuffecerit ſquama ferri cum vino tribuatur.

¶ Scoꝛia aūt ferri hec eſt. ℞.ſeminis apij ſeminis feniculi aniſi ci mini ameos aniudē oꝛigani cheſim carui ſeminis coꝛiādri melano piperis macropiperis cinamomi thuris ſpice garioſiloꝛum nucis muſcate ciperi ʒinʒiberis omnium an̄.pondus aurei vnius ſcoꝛie au reos.x.omnibus ſexcuplū vini addatur: ꝛ coquatur donec ad medie tatem redeat et coletur: deinde eger de hoc ſirupo poſtq̄ꝫ colabitur pondus.ʒ.xx.quotidie bibat ꝛ nutricationē alleuiet quod per tres

hebdomadas facies caueat ſibi ab acetoſis ꝛ a fructib⁹ recētib⁹ ꝛ ab aqua frigida: vinum vero menſurate bibat.

¶ Emplaſtrū ſtomachum confortans ꝛ calefaciens. ℞. ſtorace ſpicā ſquinantū abſynthium calamū aromaticum maſticem. Ex his cum vino veteri ꝛ ſucco citoniorum conſperſis: emplaſtrum ſuper ſtomachum ponatur.

¶ Ad hoc preterea confert vt ſtomachus fricando inungatur ex oleo quod fit de ſpica nardi et cipero: et vt lana carminata in predicto oleo calefacto inuoluta ſuper ſtomachum ponat̄ ꝛ cū pāno liget̄ Eger quoq̄ vinum vetus bibat: aut miuam: aut idromel.

¶ Miua aūt hoc modo fiat ſuccus citonioꝝ muzorū ſumat̄: ꝛ p̄ diē ꝛ noctē vt reſidere poſſit dimittat̄ ꝛ coletur. Deinde eius qḋ clarum eſt partes due ſumātur: zucchari pars vna: vini veteris vna ꝛ incipiat coqui ſuauiter ꝛ diſpumari donec in iulep ſimilitudinem transeat: poſtea pro vna qua q̄ libra ex toto ſumātur zinziberis ſpice, cinamomi gariofi. omnium ana. ʒ.i. maſticis. ʒ.ij. omnia hec puluerizata in panno ligentur et intus dum calidum eſt mittantur: et cum infrigidari ceperit. pannus extrahatur et exprimantur: deinde ſirupus recondatur. ¶ Quod ſi digeſtiue debilitas fuerit cum multa ſiti et paucorum ciborū appetitu ꝛ fetido ructu: ſirupus acetoſus de citonijs bibatur.

¶ Sirupus acetoſus de citonijs. ℞. ſucci citronioꝝ acetoſorū partem vnam zuccari albi partē vnā aceti clari quartā partem vnius coquant̄ omnia ſimul donec iſpiſſentur. Eſt aūt ſirupus iſte ſtomachi confortatiuus ꝛ ad ſuas peragendas actiones iuuatiuus ꝛ vehementiam inflāmationis et incenſiōis que in eo eſt ſedat. ¶ Egri ꝟo nutricatio ſit res in qua ſimul ꝯgregantur acetoſitas ꝛ ſtipticitas vt eſt caro cū ſucco vue acerbe cocta ꝛ cū malis macianis ſimiliter cocta: ꝛ cū ribes ꝛ frigida ex albulem ꝛ amoſoſi ꝛ illis ſimilia ex cibis.

¶ De iſto preterea detur puluere pluries vt tranſglutiat: qui. ℞. roſarum rubearum. ʒ.x. ſpodij. ʒ.iij. ſeminis coriandri. ʒ.ſ. doſis eius ʒ.ij. cum ſucco granati muzi ꝛ cū ſirupo acetoſo de citonijs. ¶ Si autem cum hoc quod diximus fuerit in corpe extenuatio ꝛ inflāmatio: egro lac ꝛ aqua ordei dāda ſunt. ¶ Ipſe quoq̄ ex herbis humectantibus eſt nutriēdus vt ſunt lactuce malue cucurbite citruli carnes hedorum ꝛ agnorum lactantium ꝛ piſces recentes.

¶ Balneum preterea anteq̄ comedat et poſtq̄ comederit et tinam quotidie ingrediatur et vinum clarum valde temperatum bibat: et aſſidue vtatur quiete: et motum exercitium vitet: ſitq̄ totum eius regimen vt eius qui corporis groſſitiem adipiſci deſiderat. Et ſi cū hac diſpoſitione inflammatio fuerit et incenſio vehementiſſima ſtomachus ex rebus frigidis erit liniendus ꝛ aqua ordei danda. Sitq̄ eius regimen vt ethicam habentis.

¶ De dolore ꝛ apoſtemate ſtomachi. Ca. 64.

SI cũ dolore ſtomachi adſunt tribulatio ⁊ nauſea: egro aq̄ tepida i potu eſt tribuēda: ⁊ vt vomat ꝑcipiēdũ. Et ſi hoc nõ ſuffecerit vēter ex hiera pigra ſoluat: q̄. ℞. pulueris roſaꝝ rubeaꝝ ſpice maſticis xilobalſami carpobalſami cinamomi xilocaſſie aſari oĩm añ. ʒ.ſ. aloes ſcotrĕſis duplũ oĩm qd̄ bñ tritũ cũ alijs miſceat medicinis tritis: ⁊ cũ pãno ſericino ſubtiliſſimo cribellatis: quaꝝ trituratio cũ aloe ſecundo iteret. Cuiꝰ doſis ſit a põdere duoꝝ aureoꝝ vſq; ad. ʒ. ij. ¶ Egro quoq; quotidie det panis in vino ⁊ ſucco mali granati infuſus: ⁊ in ſirupo acetoſo de citonijs. ¶ Quod ſi cum dolore fuerint ructuũ multitudo ⁊ extenſio atq; ſingultꝰ: egro electuariũ diaciminum ⁊ de calamento ⁊ alie confectiones que ventoſitatem diſſoluere cõſueuerunt q̄ in capitulo de colica nomina bimꝰ dãde erunt. ¶ Cibaria ṽo eiꝰ ſint calagie ⁊ mutagenat cum ſeminibus: vini veteris puri parum bibat ⁊ vtatur motu ⁊ ingrediat balneũ. Stomachus quoq; ex oleo de neriden vt diximus in panno inuoluto vaporetur.

¶ Si aũt cũ dolore ſtomachi fuerit febris ⁊ apoſtema manifeſtũ ⁊ cũ tãgit ſentit calidus: eger prius ex baſilica flobothomet ⁊ loco dolēti duo ſupponant ſandali ⁊ roſe ⁊ cãphora cũ aqua roſata ⁊ ſucco citonioꝝ. ¶ Nutrimētũ ṽo eiꝰ nõ ſit niſi ſola ordei aq̄: ⁊ cuſtodiat a carne ⁊ vino ⁊ ꝯfectiõibꝰ q̄ de melle fiũt: ⁊ bibat ſuccũ granatoꝝ muzoꝝ ⁊ rob d̄ fructibꝰ frigidis. ¶ Cũq; coloris vehemētia ſedata fuerit: egro caſſia fiſtula in ſucco endiuie diſſoluta ⁊ bullita ac diſpumata ad bibēdũ det. ¶ Cũ aũt egritudinis dies elõgati fuerint: ⁊ calor oĩno q̄euerit ſi remãſerit aꝑa cũ duritie: ex hoc emplaſtro epithimet locꝰ qd̄ ℞. violarũ ſiccaꝝ. ʒ. x. roſaꝝ rubeaꝝ. ʒ. ſ. ſpice odorifere maſticis amboꝝ añ. ʒ. iij. ciperi ſquināti calami aromatici omnium añ. ʒ. ij. farine fenugreci. ʒ. xx. florum camomille: ſeminis maluauiſci albi farine ordei oĩm añ. ʒ. x. conſpergantur omnia ex mucillagine ſeminis lini. Deinde locus ex oleo de neriden tepefacto inunctus emplaſtret ex predictis ꝑ quattuor horas anteq̄ comedat. Et poſtq̄ cibus fuerit digeſtus: ⁊ ſtomachus fuerit euacuatus: ex oleo de neriden cum lana vt diximus vaporetur.

¶ Cõfectio olei nardini ſimplicis. ℞. olei de ben. lib. I. ſpice vn. ſ. maſticis coſti ciperi ſquināti calami aromatici omniũ añ. octauã vncie vniꝰ. oĩa hec puluerizata in ꝑdicto oleo poſita ad ſolem ꝑ hebdomada ⁊ vnã vaſis ore clauſo dimittant: deinde colent ⁊ exprimant feces: ⁊ ſcophe que in manibus remãſerint emplaſtris admiſceant: optime enim erũt. ¶ Cum autem apoſtema in ſtomacho inueterauerit: trociſci de ſpica erunt dãdi: qui. ℞. florum ſquināti xilocaſſie rauetſeni calami aromatici ſpice oĩm añ. ʒ. iij. croci myrrhe aniſi coſti piperis omniũ añ. ʒ. I. bdelij varij. ʒ. iij. maſticis. ʒ. ij. armoniaci. ʒ. I. informentur trociſci: quorum vnuſquiſq; vnum ponderet aureum: ex quibus vnus quotidie cum vino cocto detur.

¶ Emplaſtrum quoq; iſtud fiat: qd̄. ℞. bdelij mollis. ʒ. x. armoniaci

ʒ.v.ſeminis bẽ.ſeminis apij amboꝝ an̄.ʒ.x.ſpice maſticis nigri: amborum an̄.ʒ.v.cere.ʒ.iij.olei de neridem.ʒ.xv.gumme in vino diſſoluatur: deinde omnia coniungantur: et fiat ex eis emplaſtrum. ¶ Ad dolorem tamen ſtomachi et epatis curandum medicus valde eruditus eſt neceſſari⁹: qui ipſoꝝ diligenter attendat diſpoſitiões. Nos tamen aggregatiões ꝛ ſummas ad hoc conferẽtes iaꝫ diximus. lꝫ in quantum potuimus in hoc abbreuiauimus ſermonem.

¶ De ſingultu. Ca.65.

CUm ſingultus poſt groſſi cibi comeſtionem: aut vini valde temperati bibitionem ſuperuenerit: aqua calida in qua ciminum et menta et mentaſtrum ꝛ parum thuris bullierint: multotiẽs in potu erit ſumenda: ꝛ egro vt dormiat eſt precipiendum: et venter vaporandus: ꝛ ieiunandum eſt ei. ¶ Cum autem per multos dies a comeſtione abſtinuerit: iubendus eſt balneũ ſepe ingredi. Deinde paucis cibis deſiccantibus tamen eſt alendus ſicut ſunt calagie ꝛ mutagenat cum ſeminibus ꝛ vini puri parum in potu tribuendum. ¶ Et ſi hec non ſuffecerint: trociſci iſti dandi ſunt qui dicuntur trociſci de thure: ꝛ. ℞.thuris.ʒ.v.enule.ʒ.iij.mentaſtri foliorum rute ſicce amborum an̄.ʒ.ij.ſeminis nemen.ʒ.iij.ꝛ.v. informentur ex his trociſci pondere vnius aurei: ex quibus vnus in die cũ apozimate cimini tribuatur. ¶ Quod ſi ſingultus poſt febrem acciderit: fueritq; cuꝫ eo tribulatio: aut nauſea: aut ſitis: aut in ore ſiccitas: aqua calida egro multotiens danda erit: non tamen repente ſed paulatim.

¶ Et ſi ſedatus non fuerit: aqua ordei cum oleo de amigdalis dulcibus detur. Spondiles quoq; colli et dorſi ex oleo tepido inungãtur et fricentur: et mucillago pſilij cũ iulep et ſucco granati in potu tribuatur. ¶ Singultui preterea et ſternutationi confert retinere anhelitum.

¶ De canino appetitu. Ca.66.

CUm aliq̇s fameꝫ aſſidue patiť: ꝛ cib⁹ poſt comeſtionẽ adeo grauat eũ: vt aut vomere aut ꝑ inferiorẽ regionẽ ipſꝫ eijcere cogať rixi dãdũ eſt ei: qȯ dũ coquiť ex liquore q̇ fluit ab agno q̇ in furno aſſatur impinguatur ꝛ cauda ꝛ ei ſimilia: necnõ ex oı̄ cibo quı vnctuoſus eſt. Et vinũ vet⁹ purũ dãdũ eſt: de quo quãtũ poterit bibat. Deinde precipiẽdũ ei eſt vt euomat: ꝛ hoc regimine ꝯſeruãdus eſt donec ſanetur. ¶ Quod ſi neq; cibus eum grauat: neq; ipſum euomit: neq; ꝑ ſeceſſum expellit: carnes vaccine ſunt dande et frumentum coctum vt puls ꝛ rixi cum lacte et aquam frigidam in potu ſumat: et in aere frigido moretur. ¶ Hac autem egritudine laborans nil acetoſum et ſtipticum neq; acutum comedat: ſed dulcibus ꝛ vnctuoſis ſolum vtatur.

¶ De dolore epatis. Ca.67.

CUm q̇s male fuerit colorat⁹ ꝛ cũ hoc malã habuerit formã: habueritq; dolorẽ i dextro latere apȯ coſtas poſteriores: ꝛ fuerit ei⁹

malus color citrin⁹: et fuerit cũ hoc in ore ſiccitas: et ſitis vehemens: aqua ordei et ſucci herbarũ vt endiuie et ſolatri et cuſcute cũ ſirupo acetoſo ex zucchairo albo facto in potu tribuant.

¶ Emplaſtrũ quoqꝫ ex duob⁹ ſandalis et roſis et cãphora et aq̃ roſa ta cũ pãno lineo loco ſupponat. Q̃ð hoc modo fiat: pãn⁹ ĩ pdictis in uolut⁹ ſupponat: cũqꝫ tepere cepit: remoueat: et ali⁹ loco ei⁹ apponat ¶ In potu p̃terea ſumat granatorũ ſuccũ et robub qui infrigidare ꝯſueuerũt. ¶ Hic quoqꝫ a vino et a ꝯfectionib⁹ q̃ de melle fiũt ſibi ca ueat et a cibis calefacientib⁹: et ſumat trociſcos de berberis: q̃. ℞. ſuc ci berberis. ʒ. ʒ. ſeminis endiuie citrulli ſeminis portulace ſeminis omnium. añ. ʒ. iij. roſarũ. ʒ. ij. rauetſeni. ʒ. i. ſpice. ʒ. ſ. Informentur trociſci pondere aurei vnius: ex quibus detur vnus cũ ſirupo ace toſo de zucchairo aut cum ſucco granati. ¶ Venter quoqꝫ ſi neceſ ſe fuerit cum ſucco fructuum ſoluatur: vt ſunt pruna et tamarin di: et zucchairo albo. ¶ Quod ſi malus color q̃ eſt cum dolore cap tis fuerit albus medius videlicet inter eum qui eſt cum fluxibilitat te et eũ q̃ eſt cũ tumore: fuerintqꝫ cũ eo vẽtris ſolutio et palpebrarũ atqꝫ extremitatũ tumor: trociſci de rauetſeni cũ ſirupo acetoſo de melle in potu dandi ſunt: qui. ℞. maſticis ſucci eupatorij ſucci ab ſynthij ſeminis feniculi: aniſi omniũ ana. ʒ. ij. rauet. ʒ. x. informent trociſci pondere aurei vnius: ex q̃b⁹ vn⁹ in potu oĩ die tribuatur.

¶ Sumantur p̃terea ſpica maſtix ciperũ ſquinãtũ calam⁹ aromati cus croc⁹ myrrha deiñ myrrha et maſtix ĩ vino diſſoluta cũ alijs mi ſcea n̄t: et ex eis emplaſtrum epati ſupponatur. ¶ Eger vero a cibis groſſis et frigidis abſtineat. ¶ Si autem hec non ſuffecerint: troci ſci de lacca cũ apozimate de radicibus ſunt dandi. Trociſci aũt de lacca ſunt qui. ℞. lacce rauetſeni amborum. añ. ʒ. iij. ſpice ſeminis apij ameos maſticis ſquinãti ſeminis iuniperi amigdalarũ amara rum coſti amari rubee ſucci eupatorij aſſari ariſtologie rotũde gen tiane oim. añ. ʒ. i. et. ſ. Informẽtur ex his trociſci põdere vni⁹ aurei ¶ Apozima de radicibus. ℞. corticis radicum apij feniculi ãborũ añ. ʒ. x. ſeminis apij ſeminis feniculi floris ſquinãti ameos omniũ añ. ʒ. ſ. roſarum rubearum ſpice odorifere amborum. añ. ʒ. iij. co quantur in lib. i. aque donec ad tertiam redeat: et detur in potu cũ predictis trociſcis. ¶ Si autem apoſtemata in epate fiant: eorum cura erit vt apoſtematum que in ſtomacho generantur.

¶ De icteritia. Cap. 68.

SI cum icteritia fuerit febris: ſuccus endiuie et ſolatri et aqua ordei egro in potu tribuatur. Ipſe quoqꝫ ex cucurbita et criſo locãna et citrulis et his ſimilibus herbis frigidati attinentibus nu triendus eſt et ſirupum acetoſum ex fortiſſimo aceto ĩ potu ſumat ¶ Epati preterea emplaſtrum ex duobus ſandalis eſt ſuperponen dũ: et vẽter ex ſucco prunorũ et zuccaro ſoluendus. Que ſi nõ ſuffece rint: trociſci de cãphora cum ſucco granatorum dandi ſunt.

¶ Trociſci de cāphora. ℞.zuccari ſpodij roſarū rubearū oīum aā ʒ.iij. ſeminis endiuie ſemis citrullorū cucurbite lactuce portulace ſeminū ex oībus ſādalis rube oīuʒ aā.ʒ.I. Informent ex his trociſci pōdere.ʒ.ij. ex qb⁹ quotidie vn⁹ cū ſexta.ʒ.vni⁹ de cāphora det. ¶ Si aūt eger venas habuerit plenas: fueritq̧ diu ex quo minut⁹ non fuit flobothomet. ¶ Qđ ſi icteritia fuerit ſine febre: vēter ex his pillulis ſoluat: q. ℞.aloes.ʒ.I. ſcamonee quarta.ʒ.I. agarici partes duas.ʒ. vni⁹: ſucci eupatorij tertia.ʒ.I. ex his cū ſucco endiuie ꝯfectis fiant pillule: ſufficient ad doſim vnā. Deīde dētur trociſci de lacca cū apozimate de radicib⁹. ¶ Si aūt icteritia in oculis remāſerit: eger fortiſſimū acetū paulatim olfaciat: ⁊ balneū ingrediatur. ¶ Ei⁹ quoq̧ oculis q̄ icteritiā cū febre patit aq̄ roſata immittēda eſt. ¶ Icteritie, p̄terea valde ꝯfert: vt eger ꝑ tres hebdomadas ſerum bibat.

¶ De ydropiſi. Ca.69.

Cum vēter poſt epatis dolorē ⁊ febres augmētari ceperit: ⁊ qđ eſt ab vmbilico vſq̧ ad femur exteri⁹ ꝓminuerit: ⁊ cutis q̄ ibi eſt ſubtiliari ⁊ albere viſa fuerit: ⁊ cū vēter mouetur: auditur ⁊ ſonitus q̄ſi aq̄ i vaſe nō pleno mote. Et ſi cū his vrina fuerit rubea: parua habēda eſt fiducia: ⁊ ꝓprie ſi v̾tutis nō affuerit fortitudo. His tamen ſi v̾tus fuerit fortis: ⁊ vēter vehemēter ſiccus pillule de rauet q̄ recipiūt mezeron ſunt dāde. ¶ Pillule aūt de rauet ſunt q. ℞ rauet ſeni ſucci eupatorij. ſeminis endiuie: oīum aā.ʒ.iij. agarici.ʒ.v. mezeriō.ʒ.x. fiāt ex his pillule q̄rū doſis ſit.ʒ.ij.ς. ex qb⁹ quaq̧ hebdomada doſis vna ſumatur.

¶ Quod ſi v̾tus debilis fuerit: trociſci de mezeriō ſunt dādi. q. ℞. ſeminis endiuie.ʒ.x. mezerion.ʒ.I. ⁊ duas tertias: aggarici ſucci eupatorij: ſimiliter tantundem roſarum ſeminis citrullorum amborum aā.ʒ.ij.⁊.ς. ex his omnibus fiant trociſci.x. de quibus vnus in die cū ſyrupo acetoſo de zuccharo dandus eſt. ¶ Si autem venter fuerit ſolutus: dentur trociſci de berberis cum ſyrupo acetoſo. ¶ Eger quoq̧ nutriatur ex cibregi: ⁊ bibat ſirupū acetoſum de citonijs. Et ſi ventris ſolutio vehemens fuerit: citoniorum rob ſolum dandum eſt. ¶ Si autem cum hac paſſione non fuerit vrina rubea neq̧ calor pillule iſte dande ſunt que. ℞.mezerion ſerapini amborum.aā.ʒ.ς. ſalis indi fimi columbini amborum.aā: ſextam.ʒ.I. Pillule enim iſte aquaʒ vehementer expellunt: ⁊ deſcendere faciunt. Trociſci p̄terea de lacca cum apozimate de radicibus dandi ſunt.

¶ Emplaſtrū aſcliti ꝯueniens. ℞.farine ordei cyperi ſtercoris ouini veteris haurach boli armeni omniuʒ partes equales. Ex his omnibus tritis fiat epithima ſuper ventrem. Hui⁹ namq̧ proprietas eſt aque magnam partem exiccare. ¶ Quod ſi in palpebris ⁊ extremitatibus fuerit apoſtema molle: ⁊ teſticuli apoſtemātur: facieſq̧ ac totum corpus mollicie quadam teneatur: erit tūc hydropis ſpecies q̄ hypoſarcha nominat. Egro itaq̧ hac laboranti: trociſci de

laccacũ apozimate de radicib⁹ ſunt tribuẽdi: ꝛ vẽter quaqꝫ hebdo-
mada ex pillulis de reubarbaro eſt ſoluend⁹: ꝛ patiẽs in harena ca
lida ſepeliend⁹. Et preterea eſt precipiẽdũ vt exercitio vtat̄: ꝛ famẽ
ac ſitim ſepe patiat̄. ¶ Si ꝟo vẽter inflat⁹ ac tẽſus fuerit: ꝛ cũ ꝑcutit̄
ſonitum reddit vt tympanũ: hydropiſis ſpecies adeſſe ſignificabit̄:
q̄ tympanites dicit̄. Quam q̄ patitur a comeſtiõe olerũ abſtinere dꝫ
atqꝫ eoꝝ oĩm que ventoſitatis ſunt generatiua. Uenter quoqꝫ omni
die ex panico eſt vapoꝛand⁹: ꝛ ventoſe ſuper ventrẽ ponende: medica
mina tumoꝛẽ diſſoluentia danda ſunt: vt dyaciminũ electuariũ de
baccis lauri quod in cap. de yliaca nominabim⁹. Eger preterea exer
citio vti aſſueſcat: ꝛ famem pati: ꝛ ex collirijs q̄ vẽtoſitatẽ diſſoluũt:
quoꝝ faciem⁹ mẽtionẽ ſibi ſubijciat. Uenter quoqꝫ cũ mantili do-
nec incipiat rubere fricet̄: ꝛ ex oleo rutaceo clyſterizetur.

¶ De dolore ſplenis. Cap. 70.

SI cum doloꝛe ſplenis fuerit caloꝛ ꝛ vrine rubedo ꝛ febꝛis: eger
ex his trociſcis ſumat. Trociſci de agno caſto. ℞. ſemis agni
caſti tamariſci ſeminis amboꝝ. an̄. ʒ. x. ſeminis endiuie ſeminis poꝛ
tulace amboꝝ: an̄. ʒ. v. ex his fiant trociſci: de quib⁹ quotidie detur
vnus cum ſirupo acetoſo de zuccharo: cui⁹ pondus ſit. ʒ. iij.
¶ Eger vero ſi replet⁹ fuerit ex ſaluatella que eſt in ſiniſtra manu
flobothometur. Splen quoqꝫ ex fruſto filtri aceto calido ĩfuſi ẽbꝛo
cetur ꝛ obſeruetur a rebus dulcib⁹ ꝛ cibis groſſis. ¶ Qđ ſi cum pꝛe
dicta egritudine non fuerit caloꝛ: egro trociſci de capparis dandi
ſunt q̄. ℞. coꝛticis radicũ capparis ſeminis agni caſti amboꝝ ana.
ʒ. x. ſcolopendrie. ʒ. vij. ariſtologie longe folioꝝ ruthe ſeminis naſtur
tij acoꝛi nigelle oĩꝫ. an̄. ʒ. iij. armoniaci. ʒ. iij. armoniacũ in aceto diſ
ſoluat̄: ex quo cetera ↄficiãtur: ꝛ infoꝛmẽtur ex eis trociſci põderã-
tes. ʒ. ij. ex quib⁹ vnus cũ ſirupo acetoſo de melle: ꝛ apozimate de ra
dicib⁹ in potu ſumatur. ¶ Si auteꝫ ſplen tenſus fuerit: ꝛ cũ ꝑmitur
auditur ſub eo rugitus: ex pꝛedictis trociſcis cũ apozimate de ra-
dicibus eſt dandũ: ꝛ vinũ vetus bibendũ: ꝛ potus a que minoꝛetur
quantum plus poſſibile fuerit.
¶ Empl̄m ad duritiẽ ꝛ ventoſitatẽ q̄ eſt ſub ſplene. ℞. folioꝝ ruthe
ʒ. x. baurach mentaſtri ſicci amboꝝ. an̄. ʒ. iij. armoniaci. ʒ. viij. armo
niacum veteri vino diſſoluatur: ex quo cetera ↄficiãtur: ꝛ fiat ex eis
emplaſtrum quod loco ſuperponatur.

¶ De colica. Cap. 71.

SI cũ doloꝛe ventris fuerit ipſi⁹ conſtrictio ꝛ nauſea: ſed neqꝫ ca
loꝛ fuerit: ea egro dãda ſunt q̄ ventrẽ ſine vomendi deſiderio
ſoluãt: vt eſt electuariũ de gallia qđ. ℞. maſticis gariofil̄. zinzibe-
ris melanopipis macropipis cinamomi nucis muſcate gallie oĩm
an̄. ʒ. x. ſcamonee. ʒ. x. poſtea expꝛimãtur cytonia acetoſa ꝛ recẽtia: ꝛ
ſucc⁹ eoꝝ cũ eiuſdẽ quãtitatis melle miſceat̄ ꝛ coquatur vſqꝫ ad ſpiſ

ſitudinē paulatim: ꝛ ꝯficiaẗ ex eo medicamē qđ tñ eiuſdē ſit quãtita tis cui⁹ ſpecies ſunt: cuius doſis ſit a duab⁹. ʒ. vſq; ad. ij. ꝛ. ſ.

¶ Quod ſi nauſee vehemẽtia nõ fuerit: neq; eger medicinas vomue rit: pillule iliatice ſunt dãde. q̄. ℞. colloquitide: ſerapini: amboꝝ. añ ʒ. x. ſcamonee. ʒ. iſſ. ꝛ tertiã. Informenẗ pillule: de quib⁹ vnius aurei põd⁹ eſt dãdũ. Velociter eñ paſſionē diſſoluũt iliacã. ¶ Si vẽ paſſio iliaca difficilis fuerit neq; medicamina vẽtris ſolutiua ei ꝯtulerint: hoc ſuppone colliriũ: qđ. ℞. ſalis panis. ʒ. x. colloquintide iterioris ſcamonee amboꝝ. añ. ʒ. ij. ꝛ. ſ. fiant ex eis colliria lõga ꝛ ſupponaẗ.

¶ Et ſi nõ ꝯtulerint: ex enemate leui clyſteriʒeẗ qđ. ℞. fic⁹ citrinas quiq; furfuris quãtũ manu vna capi põt maluauiſci. ꝟ. i. becl pã no ligata: ꝛ ſicde folia. x. in duabus libris aque coquãtur donec ad vnã redeant deinde coleẗ: ꝛ ponaẗ ſuper eam baurach põdus aurei vni⁹: olei ſiſamini. ℥. ſ. ꝛ fiat clyſtere ex eo. Si quis aũt forti⁹ ꝛ acuti⁹ facere voluerit: pond⁹ aurei vni⁹ de collirio qđ prius dixim⁹ admi-ſceat. ¶ Clyſtere vehementer ſoluens quo tunc vtendũ eſt cũ medi-camina nõ ꝯferunt: neq; vẽter ſoluiẗ. ℞. colloquintide interioris. ʒ. x. centauree. ʒ. v. buchormariem arthanite amborum. ana. ʒ. duas. mentaſtri ruthe origani omnium ana. ꝟanipulum vnum omnia in tribus libris aque donec ad duas tertias libre vnius redeãt coquantur ꝛ colentur: deinde diſſoluantur in ea allʒtran mellis am borum: ana. ʒ. iij. caſtorei ſerapini oppoponacis collirij qđ predixi-mus oĩm. añ. ʒ. ij. miſceanẗ oĩa: ꝛ dũ tepidũ eſt: fiat ex eo enema: ꝛ ſi ſquibale nõ exierint itereẗ clyſtere donec exire videnẗ. Hoc nãq; cly ſtere adminiſtrari dꝫ cũ res fortiſſima eſt ꝛ peſſima: ꝛ in colica mala ꝛ eſt illa in q̃ ſit nauſea valde vehemens ꝛ inferi⁹ nihil egrediẗ.

¶ Huic p̄terea egritudi q̄nq; fetida ſup uenit eructuatio: ꝛ plerũq; ſterc⁹ per os egrediẗ: qđ cũ hoc accidit: ſepe portendit mortē.

¶ Qđ ſi cũ ventris dolore nõ fuerit ipſi⁹ ſtrictura: ſed inflatio ꝛ ru-gitus ac tenſio in vẽtre exiſtũt: ꝯfectio de baccis lauri dãda eſt. ℞. folioꝝ rute ſiccoꝝ. ʒ. x. ameos cimini nigelle hreiſin origani carui ale xandrini: ſeminis amigdalaꝝ amaraꝝ melanopiperis mẽtaſtri dau ci acori bacchaꝝ lauri caſtorei: oĩꝫ. añ. ʒ. ij. ſerapi. ʒ. iiij. oppoponacis ʒ. iij. conficianẗ cũ melle eiuſdē ponderis cuius doſis ſit vt auellana vna aut nabacca multis vicibus cum vncia vna vini calefacti: aut cũ apoʒimate de radicibus. Huic eñ confectiõi in remouẽda ven-toſitate ꝛ diſſoluẽda nihil equiparaẗ.

¶ Hoc preterea ſuppoſitorium ſubijciatur: quod eſt ventoſitatis diſſolutiuum. ℞. cimini: foliorum ruthe viridis amborum. añ. ꝟ. i. buchormariem arthanite amborum. añ. ʒ. ij. baurach. ʒ. ſ. cõ ficiantur ex melle: ꝛ ſupponaẗ cum ſpongia vel lana. Hoc eñ diſſol uit ventoſitatem ꝛ inferius expellit. Venter quoq; aſſidue ex pãno calido vaporandus eſt: ꝛ eger in tinam mittendus. ¶ Si autem

hec nõ ſuffecerint:vẽtoſa cũ igne imponẽda eſt:τ loc⁹ donec rubere incipiat fricand⁹. Poſt hec vnctio fieri ↄuenit ex oleo rutaceo:τ ex alijs oleis calidis:τ ex eis clyſterizãdus eſt eger poſtq̃ eis admixta fuerit:caſtorei euforbij amboꝝ.añ.ʒ.ß. Hãc vo ſolit⁹ pati egritudinẽ:dũ ſanus eſt caueat ne vinũ aqua mixtũ bibat:nec etiã ſumat vinũ niſi purũ τ forte:neq̃ aquã multã bibat:τ abſtineat ab herbis τ lacte:τ omnib⁹ inflatiuis. ¶ Filoniũ faciẽs illoꝝ cũ maximo coartãtur dolore:τ timetur ne ſincopis egro ſupueniat:vẽtoſitatẽ carminat:ſomnũ ꝓuocat. ℞.piperis ameos folioꝝ ruthe mẽtaſtri caſtorei baccharꝝ lauri cimini oĩm añ.℥.ſ.opij mãdragore iuſq̃ami ſeminis omniũ.añ.℥.ß.ↄficiãtur cũ melle eiuſdem quantitatis:detur ex eo pond⁹ vni⁹ aurei. Huic quoq̃ electuario additur plerũq̃ ſcamonee.℥.tertia τ fit tunc medicamẽ vẽtris ſolutiuũ. ¶ Si autẽ cum dolore etiã febris affuerit:caſſiafiſtula in ſucco endiuie bullito τ diſpumato diſſoluta egro eſt dãda:τ ſirupus violat⁹ in potu eſt tribuendus:τ nutriẽdus eſt ex tafea cũ oleo de amigdalis dulcibus condita τ ex leni clyſteri clyſterizãdus. Cũ autẽ locus doloris in vẽtre apparuerit groſſus:τ apoſtema habens:eger in principio flobothomeẽ: deinde caſſiafiſtula cum ſucco herbaꝝ ſepe danda:τ ſit cibus eiuscuius hic dolor ex ↄſuetudine accidere ſolet:tafea vnctuoſa cũ zucchà ro τ oleo ſiſamino:τ abſtineat a reb⁹ ſtipticis τ acetoſis τ cibis groſſis τ ventrẽ ſtringentib⁹. Qui aut cũ hoc dolore vẽtoſitatẽ pati ſolitus eſt:cibetur cũ kalagie τ mutagenat ↄditis cũ ſeminib⁹:τ abſtineat ab oleribus τ lacte:τ ab omnibus que inflãt. Et bibat vinũ forte τ non viciatum. Aut ydromel cum ſpeciebus que pro condimẽto ponuntur:vt piper quas dicemus.

¶ Idromellis cõfectio. ℞.mellis mundi lib.ſ.aque lib.vj.miſceantur τ coquãtur diu τ ſpumẽtur bñ donec fiat ad ſimilitudinẽ iulep. Cunq̃ hoc factũ fuerit in vnaquaq̃ lib.ex eo mittanẽ.ʒ.ij. piperis puluerizati in pãno ligati donec appropinquet finis decoctionis eius:τ cum infrigidãtur extrahatur pãnus τ exprimaẽ:τ cũ neceſſe fuerit propinetur. ¶ Cõfert etiã cui hec paſſio ex vẽtoſitate τ groſſa ſuperfluitate accidere ſolet:oleũ de kerua recẽti cũ apozimate de ſeminibus ſumptũ. ¶ Apozima aũt de ſeminib⁹ eſt hoc. ℞. ameos cimini cheiſim carui origani nigelle omnium.añ.pugillum.vnum. Iſtis admiſceanẽ aque lib.iij.τ coquãtur donec redeãt ad librã vnã τ mediã. De hoc itaq̃ apozimate ſumantur.℥.ij.quib⁹.ʒ.iij.olei de cherua addanẽ:τ multis dieb⁹ bibãtur. Sed ſi cui dolor iſte cũ calore ſuperuenerit pruna.xx.τ ficus citrine.v.τ paſſularũ enucleataꝝ ʒ.v.ſumãtur τ coquãtur τ colenẽ:deinde caſſiafiſtula in eo diſſoluta coletur:cui oleũ amigdalinũ admiſceatur τ ſumatur:τ ex apozimate qđ in capitulo de reumatiſmo diximus in potu tribuatur. Uenter vo ſi multũ fuerit ſicc⁹ p̃dicto apozimati addãtur polipodij turbith:amboꝝ.añ.ʒ.ij.τ coquantur cũ eo:τ detur donec vẽter ſoluaẽ.

¶Cum autem ſolutus fuerit: remoueatur pollipodium et turbith.
¶Electuariū qđ vētrem ſoluens inflationem reſoluit: et grauedinē ℞.turbith albi fricati et puluerizati.ʒ.xx.zinziberis.ʒ.x.zuccbari.ʒ.xx.huius pulueris.ʒ.iij.ad bibendum dentur.
¶Pillule de quibus cum quis ventrē ſoluere voluerit vnā ſumere debet: que appetitum excitant et inflationē reprimūt: et grauedinem et cibum digerūt. ℞.maſticis zinzinberis cinamomi gariofilorꝫ nebeſemiſk.melanopiperis macropiperis ſcamonee violarꝫ zuccbari omnium.añ.ʒ.j.fiant ex eis pillule ad magnitudinē ciceris: et ſumatur vna: mouet enim ſemel aut bis.

¶De fluxu ventris. Ca. 72.

Cum cibus in ſtomacho more ſolito non moratur: immo citiꝰ egredit non mutatꝰ niſi parū fuerit: cū hoc mordicatio et dolor in vētre et ſitis: cum quo etiam plerunqꝫ adeſt ventris fluxus in quo ante comeſtionē inuenitur purulentum: detur egro rob de ſucco vue acerbe aut de ſucco ribes: aut de ſucco granatorum cum ſpodij roſarum amborum.añ.ʒ.j.
¶Trociſci quoqꝫ de ſpodio conſtrictiui itidem tribuantur.
¶Nutriatur vero ex adeſia citrina: et pullis cū aceto coctis: et aſſatis: et in ſucco vue acerbe poſitis.
¶In potu autem ſumat ſumach cū aqua roſata: et deinde nutriat ex cibo cui admiſceā ſumach: qui vocatur ſumachia. Totūqꝫ eiꝰ regimen ad hoc perducat vt infrigidare poſſit et conſtringere. Quod ſi non fuerit cū eo mordicatio in ventre: neqꝫ qđ egredit pus hꝫ admixtū ſed eſt viſcoſū: et adeſt inflāmationis paucitas et pauca ſitis et ructus accidus: egro ficla et ſinapis et piſces ſaliti tribuātur. Deinde cogatur ea vomere ſumendo ſalem et mel et anetū coctū. Que ſi non ſuffecerint: medicamem qđ expellit flegma tribuatur. Qđ. ℞.aloes.ʒ.j.colloquintide interioris.ʒ.iiij.ſalis indi.ʒ.iiij.turbith.ʒ.j.Ex his fiant pillule: et ſufficiunt ad doſim vnam.
¶Uomitu preterea ſepe vtaē: et cibaria quibus vtiē in almuri perſo intingantur: et comedat ſulcita que ſale cōdiuntur: et queꝰ acrimoniam habent: que appetitum ꝓuocare conſueuerūt. ¶Si autē cū hoc quod diximus nihil egreditur quod ſit ſuperfluum: neqꝫ qđ expellitur aliquid purulentū vel flegmaticū hꝫ admixtū: egro vinū purū et forte tribuendū eſt: et diaolibanū dādū. qđ. ℞.olibani.ʒ.x. piperis ameos ſpice kiſim aniſi nigelle: omniū.añ.ʒ.ij.balauſtie.ʒ.x. mellis diſpumati qđ ſufficit ad cōficiendū: deē ex hoc in potu: quia ſtomachū calefacit et vehemēter deſiccat. Apozima quoqꝫ de ſenibꝰ quod in capitulo colice paſſionis nominauimꝰ detur: et aſſueſcat in potu ſumere vinū purū. Si ꝟo cibꝰ nō egrediē ſed res ſubtilis et alba et aquoſa: cū qua ſunt ea q̄ epatis ſignificāt debilitatē: egro tribuatur id qđ ſit de ſcoria et diaolibanū: et trociſci calefacientes epar quos nominauimus: et electuariū diacalamētū. qđ. ℞.foliorꝫ ruthe

foliorum calamēti ſiccoꝝ:ameos carui leuiſtici zinziberis cinamo-
mi macropiperis:oim partes equales:ꝯficiant cū melle cocto ⁊ dent
alia medicamina q̄ nominauim⁹ in.c.epatis: ex his q̄ ipſum calefa
ciunt ⁊ cōfortant. ¶ Si aūt cū predicta egritudine nō fuerit ſigni-
ficatio debilitatis epatis: immo qđ egreditur cū fluxu ſubtile eſt et
album ⁊ fiat in ſtomacho grauitas:puluis de granatis ad trāſglu-
tiendū dādus eſt. ℞.oſſium granatoꝝ acetoſoꝝ aſſatorū tritoꝝ vt
alcohol.ʒ.x.carui ſe.coriādri:amboꝝ aceto acerrimo īfuſoꝝ:⁊ poſt-
ea aſſatoꝝ. añ.ʒ.xx.xilocaracte ſumach balauſtie omniū.añ.ʒ.x.
puluerizent optime ⁊ ꝯmiſceantur:⁊ detur ex eis puluis ad tranſglu
tiendū. ¶ Electuariū quoq̧ qđ dicitur canzi detur:qđ. ℞.arilloꝝ
paſſaꝝ tritoꝝ vt alcohol lib.ſ.mirtilloꝝ ſiccoꝝ puluerizatoꝝ vt al-
cohol lib.ſ.xilocaracte nabati balauſtie ſeſſi.tamariſci ameos om
nium.añ.ʒ.x.cōficiantur cū melle de cāna mellis aut cū melle apum
optime diſpumato:⁊ ex electuario ſumat̄.Si autem quod egreditur
citrinum fuerit:⁊ anū mordicat:⁊ eger ſitim patiat̄ ⁊ febrē: trociſci
cōſtrictiui de ſpodio:⁊ aqua ſauic ordei dent̄. ¶ Trociſci ꝯſtrictiui
de ſpodio. ℞.roſaꝝ rubeaꝝ ſpodij:amboꝝ.añ.ʒ.x.ſemis acetoſe ſu-
mach balauſtie gūmi arabici:oim.añ.ʒ.v.Informētur trociſci pō-
dere.ʒ.ij.quoꝝ vn⁹ cū.℥.de rob citonioꝝ ſimplici ſumat̄:aq̄ vo ſauic
ordei.quā dixim⁹ ita fit:ordeū fractū in aq̄ ipm cooperiēte bulliat
donec aqua inſpiſſetur:deiñ coletur ⁊ bibātur ex ea.℥.iiij.cū tribus
ʒ.ſpodij ⁊ gūmi arabici eadē quātitate. ¶ Qđ ſi ex fluxu vētris eue
nerit excoriatio puluis de bolo ad tranglutiendū detur:qui.℞.pſi
lij.ʒ.xx.ſeminis plātagis.ʒ.x.gūmi arabici boli armeni.āboꝝ.añ.ʒ.
iij.pſiliū aſſetur ⁊ gūmi:⁊ bolū puluerizet̄ ⁊ cōmiſceat̄:⁊ ſumātur in
potu ex eo in mane.ʒ.iij.cū rob de citonijs ⁊ circa noctē tantūdem.
¶ Cibus vero eius ſit pulmentū factū cū granis granatorū ⁊ paſſis
cū aqua ⁊ aceto:⁊ cibus factus cū ſucco vue acerbe ⁊ ſumachia ⁊ ta
fea admiſcet̄ ſuccus ſumach ⁊ his ſimilia cibaria.

¶ Trociſci de balauſtijs qui continue ꝯferūt dyarie dandi ſunt cū
fluxus:fuerit ſuperfluus ſiue habeat ſanguinem admixtū ſiue non.
℞.gallarū ſiliquaruꝫ nabati ſeminis tamariſci olibani balauſtie:
oim partes equales opij gūmi arabici amboꝝ.añ.partē mediam.
Informent̄ trociſci pōdere.ʒ.ij.ex qb⁹ vn⁹ cū vino ſumat̄:ſi neq̧ ca-
lor affuerit neq̧ febris.Sꝫ ſi febris affuerit:cū rob de cytonijs ace
toſis ſumatur:q̄ tūc dādi ſunt cū vētris fluxus ſuperfluus fuerit.

¶ Trociſci ad tenaſmon qui dandi ſunt cum caloris abſentia fue
rit:⁊ ventoſitas non erit nociua ⁊ ſonitus. ℞.ſeminis iuſquiami al
bi ſeminis aneti:ſeminis feniculi omnium.ʒ.ſ.ameos.ʒ.ij.⁊.ſ.opij
ʒ.iij.ſeminis apij.ʒ.x.fiant trociſci de quibus pondus vnius aurei
in potu ſumatur.

¶ Confectio de ſtorace q̄ ant' quo vētris fluxui ꝯferēs ac tenaſmoni
cū neq̧ febris neq̧ calor affue rit:ſꝫ erit vētoſitas nociua: dāda eſt.

℞.caſtorei opij aſſari ſtoracis liquide myrrhe ſeminis iuſquiami nigri thuris oim partes equales: mellis qđ ſufficit ad ſpecierū confectionē: cuius doſis ſit.ʒ.ij. vſq; ad tres. ¶ Si autē poſtq̄ tenaſmō decē trāſierit dies nō viſa fuerint medicamina cōferre: ⁊ eger ſupra pectinē ſentit dolorē: redeundū eſt ad clyſtere. ¶ Clyſtere ꝯſtrictiuū ℞.panici excorticati lentium excorticatarū roſarum ſiccarū balauſtie cupularū glandiū omniū añ. ℳ.j.oia in lib.iiij.aq̄ coquātur donec ad librā.j.⁊.ſ.redeāt ⁊ colenṫ: deī ſumanṫ ceruſe cineris papyri babylonice: aut cineris papyri amborū.añ.ʒ.j.boli armeni.ʒ.ſ. vitellus oui vnius aſſati dur⁹: olei roſei.℥.ſ. Ex his omnibus in p̄dicto apozimate fricādo diſſolutis clyſterizet ur eger ſemel aut bis ¶ Quod ſi tenaſmon fuerit longi tēporis in quo non egrediṫ ſanguis ſed raſura alba muſcillagini ſimilis: medicamē putredinis qđ in.c.de cura gingiuarū putridarū nominauimus dādum eſt. Ex quo in apozimate eorū qđ nominauimus fricato diſſoluto clyſtere ſemel aut bis fiat. Et ſi ex vētris fluxu in ventre vehemēs mordicatio ſecuta fuerit: clyſtere fiat ex oleo roſeo tepido. ¶ Si autē nullo modo mordicat clyſtere fiat ex illo medicamie: multotiēs addaṫ donec ſanetur. ¶ Epithima de quo venter cū fluxus ſuperfluit ⁊ virt⁹ eſt debilitata liniendus eſt. ℞.gallie acatie ciperi myrrhe gallarū cypreſſi thuris omniū partes equales. Ex his omnibus vino veteri aut ſucco citoniorū conſperſis liniaṫ venter. Huic quoq; quādoq; additur panis biſcoctus de ſuria. ¶ Si autem cum hac egritudine fuerit calor: epithima fieri conuenit ex duobus ſandalis ⁊ roſis ⁊ bolo armeno ⁊ ſaufel ⁊ gallis ⁊ pane biſcocto cum ſucco macianorum et citoniorum ⁊ myrthino.

¶ Quod ſi eger vehemēter patiaṫ tenaſmonē: ⁊ ſepe vadat ad ſellā ⁊ tñ nihil egrediatur: colliriū iſtud ſubijciatur. Eſt eñ mirabile ad ſedādum tenaſmon quod. ℞.thuris litij croci gūmi arabici: oim. añ.ʒ.j.opij.ʒ.ij. informentur colliria ⁊ ſupponantur.

¶ De difficultate mingendi. Ca.73.

CUm vrina minuitur: aut ex toto retinetur: neq; in femore apparet tumor neq; grauitas: neq; dolor in renib⁹ ſentiṫ ſuccurrendum eſt ex medicaminibus vrine prouocatiuis que nominabimus. ¶ Quorum vnum eſt hoc quod. ℞.ſeminis apij nitri rubee tinctorum olixatri ſeminis iuniperi ſeminis aſſari ameos ſeminis feniculi ſpice amigdalarum amararū ſeminis melonis omniū.ana ʒ.x.cantaridarum quarum capita ⁊ ale abſciſſa fuerunt.ʒ.j. armoniaci.ʒ.iij.armoniacum in vino diſſoluatur: ⁊ alie ſpecies ex eo conficiantur: ex q̄b⁹ fiāt forme auellanis ſiīes de q̄b⁹ ſumanṫ ab.j.ʒ.ad iij.ʒ.hoc eñ medicamē valde ꝯfert corpori cū diſſolutionē patiṫ ⁊ laxitatē: ⁊ hypoſarche ⁊ ad expellēda oia accidētia cauſa quorū corpus deſiccari opʒ. Qđ ſi ꝯtigat mingēdi difficultas ex caſu āt pcuſſiōe in femore: āt in ano āt in eorū circuitu: eger ex baſilica minuaṫ.

Deinde aqua calida loco ſepe ſupfundat: et vſq ad ſpaciū medij diei ex oleis fricet. Egro quoq precipiat vt vrinā expellere nitatur.
¶ Si autem mingendi difficultas ꝯtingat veſica exiſtente plena: et extenſa et ſit hoc poſt ſanguinis aut ſaniei mictuȝ medicamina que trūbos ſanguinis: aut pus qđ in veſica generatur ſoluere ꝯſueuerūt et liquare: danda ſunt.
¶ Medicamen qđ trūbos ſanguinis aut ſaniei q̄ in veſica fit diſſoluit. ℞. cordumeni myrrhe rubee de qua tingitur feminis iuniperi armoniaci aſſe: oīm partes equales: armoniacū diſſoluatur: et informent pillule ex alijs ſpeciebus ex eo confectis: de quibus quater in die ſumat cū apozimate de ſeminibꝰ qđ noīa uimꝰ. ¶ Syrupꝰ etiā acetoſus ex forti aceto factꝰ multotiēs detur. ¶ Per ſiringā ꝑterea immittat in veſicā aq̄ in qua diſſolutꝰ fuit ſal aut aq̄ cineris: et iſta eſt ꝯfectio aque q̄ fit de cinere. ℞. cinerē de ilice. cinerē de vitibꝰ cali. calcem: his oībus admiſceatur tantū aque vt ex ea cooperiri poſſint et dimittātur ſic per tres dies: deinde coletur et per ſiringam in veſicam inij ciatur.
¶ Herba quoq croci hortulani et eſula cocta ſuperponātur.
¶ Tinaȝ preter ea aſſidue ingrediat: in qua ſit aqua in qua cocta ſint camomilla ſticados arabicus ſanſucꝰ ſiſimbriuȝ: aut in qua extremitates cauliū et eſula et fimus colūbinus cocte fuerūt. Eger i decoctiōe eaꝝ ſedeat: et ex herbis iſtis ſic coctis fiat emplm̄ ſup femur et ꝑtes ei circūadiacentes. Et dū in tina moratur: ſumat in potu q̄ vrine prouocatiua exiſtūt. Et ſi hec oīa nō profuerint ad inſtrumētū cū quo vrina ꝓuocat eſt recurrendū.
¶ Si aūt mingēdi difficultas poſt lapidis ſigna affuerit: eger ſupinus iaceat et pedes eius diuerſis modis et fortiter quatiēdi ſunt. Et ſi vrina nō egreſſa fuerit oportebit vt cū inſtrumēto curet ꝑ qđ membro immiſſuȝ ſit impulſio. Cauendū tamen eſt ne virge immittatur: cū eſt ibi apoſtēma Ad difficultatem quoq valde ꝯfert ſepe ingredi tinā: et vngere loca ex oleis et medicamina vrinā prouocantia in potu ſumere et abſtinere a nutrientibus acetoſis et ponticis et groſſis.

¶ De lapide. Cap. 74.

CUm eger virgā ſepe fricat et manu tractat ipſa quoq q̄nq erigit et areſcit: et vrina difficulter et cū dolore egredit: in qua egritudine fortaſſe etiā lōga onē q̄nq exiſt. lapis in veſica eſſe ſignificat. Si aūt eger ſentit cū difficultate mingendi vehementē dolorē in renibus: et in emunctorijs: et nauſeam: et vētris ꝯſtrictionē: in renibus lapis eſſe monſtrat. ¶ Lapidi vero qui eſt in veſica ꝯfectio iſta vtilis exiſtit: et eſt optima ad frāgendū lapidem cum vetuſtꝰ fuerit. Ego quoq iam fregi cū eo magnum lapidem in ſpacio minore quadragita dieꝝ. Cuius ꝯfectio. ℞. carpobalſami ſeminis raphani dauci oliꝫatri ſeminis corticis radicū oppoponacis corticis ra

dicũ capparis amigdalarũ amararũ dānococtie ſquinãti ciperi ſpi ce inde caſſielignee ſaculoſundurion barmel gẽtiane ariſtologie ro tũde aſſati cordumeni armoniaci ſerapini bdelij piperis acori ;oĩz partes equales gumme ſufficiẽti balſamo diſſolute malaxenť: ⁊ ex eis alie ſpecies ꝯficianť: ex q̃b⁹ informẽtur pillule:⁊ ſumať ex eis in die.ʒ.ʒ.cũ apozimate de ſeminib⁹. Q̃n̄qꝫ etiã ſexta pars.ʒ.vni⁹ de ci nere ſcorpionũ ſimul cũ eis dať. ¶ Cinis vero de ſcorpionibus hoc mõ fit. Scorpiões ſumãtur ⁊ in ollã nouã poſiti os habẽtẽ oppilla tũ ſup lacertulũ in furno mittãtur: in quo nõ ſit vehemẽs calor: et ſint tibi ſex horarũ ſpacio: deĩde extracti pulnerizenť ⁊ reponãtur. ¶ Eger vero nutriať ex aqua ciceris ⁊ caligie ⁊ muta genat. Et ab ſtineat a lacte ⁊ caſeo ⁊ ab alijs cibis groſſis. ¶ Ingrediať tinã in qua ſit aqua in qua cocta ſint folia cauliũ ⁊ eſula ⁊ berengeſiſ ⁊ mẽ taſtrũ et fimus colũbin⁹ ⁊ medulla ſeminis croci hortulani.

¶ Femur etiã inũgatur ex oleo de ſcorpionib⁹: ⁊ diſtilleť ex eo in vir gam. ¶ Oleum de ſcorpionib⁹. ℞. ariſtologie rotunde gentiane ci peri cortices radicũ capparũ.oĩz.añ.vnc.i. Hec oĩa in libra vna olei de amigdalis amaris poſita ad ſolẽ per hebdomadã vnam di mittantur ⁊ coleń ⁊ exprimanť: ⁊ pro vnaquaqꝫ libra ex eo adiun gãtur ei ſcorpiones decem: ⁊ totũ in vaſe cuius os oppillatũ ſit miſ ſum ad ſolẽ per duas ſeptimanas moreť: deinde coleť ⁊ reponatur. Eſt eñ optimũ ⁊ mirabile: de quo quotidie in virga guttatim fun dendũ eſt poſtq̃ eger de tina egrediť. ¶ Quod ſi lapis magn⁹ fue rit: nõ i uuenitur aliud remediũ niſi vt cũ inciſione extrahatur. De hoc tamẽ loqui noſtri libri huius modũ excedit. ¶ Cum aũt in reni bus fuerit lapis: eger frequẽter tinam ingrediatur ⁊ renes ⁊ ilia ex oleis inũgantur: ⁊ ex eis que locũ calefaciũt deſuper cũ pãno ponã tur: et ſunt ea que nominauimus. In potu quoqꝫ ſumãtur ea que la pidẽ frangunt.

¶ Si autẽ lapis ceciderit in virgã ⁊ obſtaculũ fecerit: aqua calida ab alto diſtillando ei ſupfundať donec rubere videať: deĩde oleũ te pidũ guttatim ſuperiaceať ⁊ fricet: ⁊ ſi neceſſe fuerit: ad exteriora fu gať. Ex hoc eñ mouebiť lapis ⁊ exibit. Sed ſi magn⁹ fuerit: ⁊ diffi cilis: neceſſe eſt vt virga inferius incidať ⁊ extrahatur.

¶ De naſcentijs renum ⁊ veſice. Cap.75.

Apoſtema qđ fit in renib⁹ ⁊ in veſica comitať febris permixta q̃ nõ eſt vehemẽtis caloris cũ qua eſt horripilatio ⁊ rigor: ⁊ fre quẽs mictus ⁊ dolor in inferiorib⁹ dorſi ⁊ grauitas: ⁊ cũ impelliť vi detur egro q̃ aliquid ibi ſuſpenſum ſit. Cũ hec itaqꝫ ſigna viſa fue rint: ex baſilica flobothomeť ei⁹ ptis in qua dolorẽ ſentit ⁊ grauedi nẽ. Loco quoqꝫ empl̃a infrigidãtia ſuperponãtur. Et ſi egritudo ſic diſſoluta fuerit: bonũ erit. ¶ Si aũt febris ⁊ dolor ⁊ grauitas perſe uerauerint: ⁊ vrina minutim ⁊ frequẽter egreditur: ſignificat pus ibi colligi. Eſt igiť tũc ſuper dorſum emplm̃ ex camomilla ſemine li

ni furfure oleo ſiſamino ↄſperſis ponēdū: ꝛ egro vt in tina ſedeat ꝑ cipiēdū. ¶ Si aūt eger minxerit pus: ſemina que nominabimus in capl'o de ardoꝛe vꝛine ſunt dāda donec pus minuatur: deide dētur trociſci quos in capitulo de mictu ſanguinis ꝛ ſaniei nominauim⁹. ¶ Apoſtema vero quod in veſica fit deberet comitari febꝛis ↄcluſa ꝛ difficultas mingendi ꝛ diſſuria ꝛ femoꝛis et vırge doloꝛ: ꝛ tūc eger ex baſilica flobothomād⁹ eſt: ꝛ fiat egritudinis cura queadmodū ꝑdi xim⁹. ¶ Eſt aūt qn̄qꝫ renū apoſtema qđ nō ꝑuenit ad ſaniē: imo trā ſit in duritiē cū grauitas in renib⁹ ſine febꝛe ꝑſeuerat. Eſt ergo cly ſterizand⁹ ex mucillagine fenugreci ꝛ ſeminis lini ꝛ apozimate camo mille ꝛ cauliū ꝛ mellilotiꝛ maluauiſci ac furfuris ꝛ vomat frequēter ¶ Renib⁹ quoqꝫ ſupponatur ēplaſtrū ex eis q̄ nominauimus. Et ſi vꝛina minui videtur: cū illo vꝛinā ꝓuocātia dētur. Hoc quoqꝫ pro paruo nō eſt habēdū: qꝛ ex ieo ꝑuenitur ad ydrodiſim.

¶ De ardoꝛe qui fit in mictu. Cap. 76.

Cum eger dū mingit ſentit ardoꝛē ꝛ pūctionē in vırga: a ſalſis ꝛ acetoſis ꝛ acutis abſtinēdus eſt: ꝛ nutriēdus eſt ex taſeis le uib⁹ ꝛ cibꝛe begi ꝛ eoꝝ ſimilib⁹. ¶ Hoc quoqꝫ medicamē ei dādū eſt qđ recipit ſeminis melonis excoꝛticati. ʒ. xxx. ſeminis citrulli ſemi nis cucurbite ſeminis poꝛtulace ſemis albi papaueris omniū an̄. ʒ iij. ſeminis iuſquiami albi. ʒ. ij. zucchari albiſſimi ad pōd⁹ oīum: de puluere boꝝ quotidie in potu. ʒ. iij. in mane: ꝛ alie. iij. ʒ. circa noctē cū vnc. I. ſirupi violati aut iulep ſumātur. Hec quoqꝫ egritudo nō eſt parui pēdēda: qꝛ cū ſit māſiua ꝛ ꝑſeuerās: ꝑueniunt ex ea in veſi ca ꝛ in inſtrumenttis vꝛinalibus vlcera.

¶ De mictu ſanguinis ꝛ puris. Cap. 77.

Cum aliqs ꝓpter caſū aut ꝑcuſſionē ſāguinē minxerit: ex baſi lica flobothometur: ꝛ trociſci q̄ dicūtur trociſci de charabe in potu tribuātur. ¶ Trociſci de charabe. Recipe charabe gūmi tre mule arboꝛis: āboꝝ. an̄. ʒ. v. balauſtie hypoq̄ſtidos: āboꝝ. an̄. ʒ. ij. ꝛ. v. olibani. ʒ. ij. ſeminis apij opij: āboꝛū. an̄. ʒ. I. ifoꝛmētur trociſci pō dere aurei vni⁹. Ex q̄b⁹ vn⁹ oī die cū apozimate ſumach tribuatur. ¶ Ad comedēdū vero tribuatur caro cocta cū ſumach ꝛ caro cocta cū ſucco vue acerbe. Abſtineat a cibis acutis ꝛ ſalſis. Loco vero ꝑcuſ ſiōis ſupponat̄ ēplaſtrū ex bolo armeno ꝛ acatia ꝛ aloe ꝛ licio ↄfectis cū aceto ꝛ aq̄. ¶ Si aūt ſāguinis mict⁹ euenerit poſt comeſtionē cibo rū acutoꝝ aut potū vini acuti: flobothomet̄ eger ꝛ trociſcos de kara be in potu ſumat ꝛ eodē qđ ꝑdixim⁹ gubernet̄ regimine.

¶ Pus vero ꝛ minxit eger trociſci iſti dandi ſunt: qui. ℞. ſeminis melonis citrulli cucurbite omniuꝫ abſqꝫ coꝛticibus. an̄. ʒ. xx. boli ar meni gūmi arabici thuris pīguis ſanguinis dꝛaconis oīm. an̄. ʒ. x. opij. ʒ. x.. ſeminis apij. ʒ. ij. infoꝛmentur trociſci pondere ʒ. ij. ex qui bus omni die vnus cum ſirupi de papauere vnc. I. in potu tribuat̄. ¶ Virge quoqꝫ ex iſto collirio immittatur.

Collirium de cerusa. ℞. ceruſe ſarcocolle olibani gummi arabici opij ſanguinis draconis omnium partes equales: fiant ex eis colliria et per ſiringam fiat prius iniectio idromellis: et mingat eger et poſt egreſſionem fiat iniectio iſtius collirij diſſoluti in lacte aſine.

De his qui non poſſunt retinere vrinam. Cap. 78.

Cum eger multum vrine emittit: et in emiſſione ardorem non ſentit aut mingit in ſomno: neque patitur ſitim neque corporis extenuationem incurrit: ea que vrinam conſtringunt danda ſunt.

Medicamen retinens vrinam. ℞. glandium. ʒ. i. olibani. ʒ. xxx. ſemis coriandri ſicci gummi arabici boli armeni omnium. ana. ʒ. x. fiat ex eis puluis de quo in mane. ʒ. iij. et circa noctem totidem ad tranſglutiendum dentur. Quod ſi cum hac egritudine ſitis fuerit validiſſima clamoſa: et aqua que bibitur cito egreditur: aqua ordei cum pſilio detur: et nutriatur cum ſucco vue acerbe et ſumach et ſimilibus horum nutrientium: et cum cibo qui fit de ſimila ordei et maſal: et raib acetoſum da ei in potu: et prohibeatur laborare et cum muliere concumbere.

Iſti quoque trociſci in potu ſumantur qui. ℞. ſpodij. ʒ. x. lactuce ſeminis portulace ſeminis amborum. ana. ʒ. x. coriandri ſicci roſarum rubearum boli armeni ominum ana. ʒ. ſ. balauſtie. ʒ. ij. camphore. ʒ. ſ. ſumantur in potu cum ſucco granati acetoſi.

Herbe etiam frigide terantur: et ſuper renes ponantur. Et caueat ſibi a cibis calidis et vino: et ab omnibus que vrinam prouocant. Illud autem quod ex magno ſtolidorum errore prouenit est: quia dant in hac paſſione egro medicinas calidas: vnde ilico deducunt ipſum ad ptiſim.

De lumbricis et vermibus qui naſcuntur in ano et in ventre. Cap. 79.

Qui hoc nocumento ſolitus eſt ledi a cibis groſſis et vnctuoſis ſibi cauere debet: et quotidie antequam comedat ſumat bucellas aliquas cum ſinapi. Hoc enim ipſos generari prohibet. Si vero eos generari contingat: non conuenit aliud niſi vt expellantur. Medicamen aſcarides expellens burungi excorticati cum valde famelicus eſt eger. ʒ. vij. ſumantur.

Medicamen magnos expellens lumbricos. ℞. burungi excorticati turbith ſeminis nigelle omnium partes equales lupinorum naſturtij canabil omnium ana. partem mediam ſumantur ex eo in potu. ʒ. vi. Prius tamen bibat eger lac mox vt mulctum fuerit per tres dies: et deinde quaque die quarta dietet ſe et de predicto medicamine in lacte adhuc calido vt mulctum eſt diſſoluto et aceto cum valde famelicus eſt: bibat. Uermes vero minuti qui in ano fiunt pro quibus generatur pruritus in eo: et ideo cum fricatur anus expelluntur cum cotum ex oleo abluto in uolutum immittitur: aut inuolutum oleo de criſomillis aut ſucco mentaſtri. Aut inuoluatur ex parua quantitate aloes et felle vaccino et ſupponatur.

De emoroidibus et fiſtulis et ragadijs que in ano ſunt. Cap. 80.

DUm ſanguis recēs ſine dolore/ p inferiorē fluit regionē inter pollat e tñ nō eſt ꝯſtringēdus niſi patiēs ex eo debilitetur. A multis eñi paſſiōib⁹ exinde liberat. ¶ Si aūt debilitet indiget ꝯſtrictiōe trociſci de charabe cum ſucco ſumach dent. In comeſtiōe quoq; ſumat ſumachiā: ⁊ cibū q̄ cū ſucco vue acerbe fit ⁊ ſimilia his de illis q̄ nutriētia ſunt. Si v̄o multū debilitet nutriat cū ſucco carnis cui plerūq; admiſcent ſuccus citoniorꝫ ⁊ vinum. Uinū quoq; bibat ſtipticū ⁊ ſup epar ponat emplaſtrū de ſpica qḋ in capitulo de epate noiauimus. ¶ Et ſi iſta nō ſuffecerint cōfectio de ſcoria ferri detur: q̄ recipit myrabolanorū nigrorū belliricorꝫ emblicorꝫ oim an̄. ℨ. v. ſpice ſq̄nāti ciperi zinziberis piperis ameos olibani oim an̄. ℨ. ij. ſcorie infuſe in aceto p hebdomadā vnā: ⁊ poſtea torrefacte. ℨ. xv. cōficiant oia cū melle diſpumato qḋ fuit coctū cū apozimate emblicorꝫ ſicut in capitulo de melancolia nominauim⁹: de quo quotidie ad nucis magnitudinem ſumatur. Hoc namq; emorroydarum ſanguinem et menſtruorum conſtringit: fluxui quoq; ventris longi⁹ temporis remedium affert.

¶ Si aūt in ano orit aliq̄d pminēs extra ex quo magnus prouenerit dolor: nec fluit ab eo aliq̄d ſuccus cepe cū pauca lana: aut fel vaccinū ſupponat. ¶ Suppoſitorium quoq; lōgū de ciclamine ſubijciatur qḋ patiēs p totā teneat noctē ⁊ ſi ꝯtingat egredi remittat donec ſcindatur ⁊ egrediat ſanguis. Cū aūt dolor vehementiſſim⁹ fuerit et apoſtema magnū in ano flobothomet eger: ⁊ emplaſtrū hoc ſupponatur. Sedat eñi emorroydarꝫ dolorē cū adeſt apoſtema cū eis quod ℞. mellilotū camomillā q̄ tādiu in aqua coquant donec diſſoluantur: deinde ſumantur ex aqua decoctionis earꝫ quantum manu vna teneri poteſt: vitell⁹ oui aſſati vn⁹ croci. ℨ. ſ. opij. ℨ. ij. ſeminis lini triti fenugreci maluauiſci omnium an̄. manipulum. j. Conficiantur omnia ex rob in quo bdellij. ℨ. iij. diſſolute fuerunt: ⁊ folia ſuperpoſita poſtq̄ eorum ſuperficies ex oleo ſiſamino in quo adeps gallinaceus fuit reſolutus aut anatis inuncta fuerit more emplaſtri ſuperponatur dum adhuc tepida ſunt. ¶ Alia confectio dolorem et apoſtema ſedans. Cepe albū optime coctum terat ⁊ cuꝫ butyro vaccino miſceatur ⁊ molleſiat ⁊ tepefactum ano in quo eſt apoſtema ſuperponat: hoc enim dolorem vehementem ſedat.

¶ Cum v̄o in ano ragadias habuerit patiēs q̄ eū ledūt cū ipſius vēter ſiccus eſt: pillulis de bdellio ſepe vtat: que. ℞. de myrabolanis nigris chebulis ābo. an̄. ℨ. x. ſerapini. ℨ. iij. naſturtij albi. ℨ. ij. bdellij molliſ ⁊ pinguis. ℨ. xv. diſſoluatur bdellium in ſucco porrorum ⁊ ex eo conficiant alia ⁊ informent ex eis pillule ⁊ ſumantur ex eis frequēter ab vna. ℨ. ad. iiij. Locus vero ſi aduſtionem patiatur ex vnguento de ceruſa inungatur.

¶ Si aūt non ſentit in eo aduſtio vnguat ex vnguēto quod fit ex adi

pe qui in gibbo cameli inueniť ⁊ bdelio quod ſic fit videlicet vnguen‑tum de ſene. ℞. cere citrine olei ſiſamini adipis anatis medulle cru‑ris vaccini adipis q̄ eſt in gibbo cameli bdellij omniū ptes equales bdellium prius in mucillagine ſeminis lini diſſoluatur: deinde oīa miſceātur: hoc enim optimū exiſtit. ¶ Si aūt eger ragadias in ano habuerit profundas a quibus fetens virus fluxerit: medicamē acu‑tū qd in capitulo de vlcerib⁹ deſcripſim⁹ eis ſupponať: quod eger per duos patiať dies. ¶ Et ſi in eis aliquid remaneat quod reſudet: me dicamē iterum apponatur: quod eo vſq̧ fiat donec locus ſiccetur: et nō reſudet ſi fuerit ꝓfundū. ¶ Quod ſi ea q̄ ibi ſunt eminētia extra ⁊ pēdētia fuerint itex vt areſcāt ⁊ nigreſcāt butyrū tepidū multotiēs ſupponatur donec nigredo ab eo remoueať. ¶ Si aūt reſudatio re uerſa fuerit: medicamē acutū itex ibi apponať: ⁊ ſi nō reſudauerit ex vnguēto de ceruſa cureť. Eſt etiā quādo eminētes emorroydes extra curātur cauterizādo cum ferro. Loqui tamen de hoc plus eſt quam huius noſtri libri modus requirat.

¶ Fiſtule xo generanť in ano velociter quoniā figura ei⁹ facit illud eſſe neceſſariū que aut penetrātes ſunt: aut non penetrātes vtrinq̧ ¶ Cum autē ꝑforate ſunt vtrinq̧ ſtercus egrediť ex eis ⁊ vētoſitas ¶ Si autem non egreditur neq̧ ſtercus: neq̧ ventoſitas non eſt pe‑netrans ab vtraq̧ parte. Loqui vero de eius cura perfecte plus eſt quam hic noſter liber expetat. Sed quia fere omnes ſemper ma ximum incurrunt errorem in cura huius egritudinis vnde maximū ſequiť nocumentum: nos excitabimus eos ad hoc quod huic egritu dini ꝯgruum erit: ⁊ oſtēdemus qualiter a predicto errore ſe cuſto‑diāt: ⁊ dicemus ꝙ fiſtula vtrinq̧ perforata cum ab ano remota fue‑rit: nullo modo ferro eſt tāgenda: ex inciſiōe enim ferri contingit ſter cus inuoluntarie egredi. ¶ Eſt etiā aliud quare fiſtula ab vtraq̧ ꝑte ꝑforata ferro tāgi nō dꝫ. Quia toto tꝑe vite eger ſic ꝑmanere pote‑rit: nō magnū faciēs nocumētū: nec ꝑueniet ex ea aliq̄d niſi reſuda‑tio ⁊ fluxus. ¶ Si aūt illud quod ab ea fluxerit fuerit acutum ⁊ mor dicatiuum ⁊ fetidum habuerit odorem: cuius etiam quantitas quo tidie augeatur: erit fiſtula putrida et cum herpete eſtiomeno cui ex medicamine acuto ex eo quod cōplet omnia ſuccurrendū eſt anteq̄ dilatetur et magnificetur.

¶ Cū aūt non reſudauerit niſi pax: neq̧ ei⁹ quātitas quotidie auge tur: neq̧ mal⁹ odor ibi augmētat⁹ fuerit: non eſt in ea aliq̄d qd ſit ti mēdū niſi reſudatio ⁊ fluxus. Que medicari pōt donec ſicceť ⁊ detu meſcat: ⁊ nō reſudet per longū tempus. ¶ Si aūt reſudatio redierit medicamen predictū adhibeať: ⁊ hoc mō poterit blandiri per totū tꝑs vite egri ⁊ non nocebit. ¶ Mod⁹ adhibēdi medicamē huic egri tudini ex collirio qd in capitulo de fiſtula oculi nominauimus ſuma tur: ⁊ optime teratur: ⁊ fiſtula prematur donec quicquid in ea conti netur egrediatur.

¶ Et ſi radius eã ingredi poterit: inuoluatur coto: deinde ex predicto medicamine poſtq̃ mollificatũ fuerit inunct⁹ in fiſtulam mittat. ¶ Si vero minime ingredi in ea radi⁹ poterit: diſſoluat medicamẽ in aqua: et ſub leuet cox egri ſuppoſito puluinari: et eo ſupino iacẽte predictũ medicamen diſtillando ſuper fiſtulã fundatur: et fiat hoc in mane et circa noctem per tres dies: et ſedeat in aqua de curcuma et lauetur ex ea.

¶ De exitu matricis et ani. Ca. 81.

Cum an⁹ extra egredit apoſtemate carẽs: ita diſponit q ſi impellat igredit: ceruſe dulauſtie galliaꝝ aluminis antimonij omniũ partes ſumant equales. et rediganẽ in puluerẽ: et ſup anũ ex oleo roſeo calefacto inunctũ pulueriʒent et anus intromittat et ſtringatur: quod tamen fieri conuenit: poſtq̃ eger a ſella reuerſus fuerit ne euʒ cito ſurgere ad ſellam ſit neceſſe. ¶ Sumantur etiam galle balauſtie cupule glandium folia myrthi: et coquantur in aqua donec rubea fiat: et ſedeãt in ea: et lauent ex ea. ¶ Quod ſi anuʒ qui apoſtemoſus eſt ingredi minime põt: eger aquã calidã frequenter ingrediatur: et in ea ſedeat: et vngat anuʒ ex cera et oleo camomillino aut anetino donec ingrediatur. Cumq̃ intromiſſus fuerit: ex bis que nominauim⁹ curet. Uulua preterea ſi egreſſa fuerit: ſimiliter erit medicanda. Eſt tamen neceſſe vt fortiter ligetur: et vt egra ſemper ſupina iaceat et coxe ſuperius eleuentur.

¶ De conſtrictione menſtruorum. Ca. 82.

Pro ſupfluis mẽſtruis ꝯſtringẽdis trociſci de charabe p bebdomadã vnã ſunt dãdi. Qui ſi nõ ꝯtulerint cõfectio de ſcoria detur: et fiat minutio ex baſilica. ¶ Uẽtoſe quoq̃ ad mãmillas apponant: et in comeſtiõe ſtipticis vtat cibis: et hoc medicamẽ egra ſibi ſubijciat qd. ℞. olibani balauſtie: gallaꝝ antimonij acbatie aluminis: oiʒ partes equales. Puluis hoꝝ optime tritorum cuʒ pauca lana ſubijciat: femur vero et dorſum ex epithimatibus que in capitulo de fluxu ventris nominauimus epithimentur: et ſedeat in aqua de curcuma. Quod ſi iſta non contulerint: ex alio peſſario acuto fiat immiſſio et maneat in vulua.

¶ De prouocatione menſtruorum. Ca. 83.

Cum ex retentione menſtruoꝝ magna ſequit paſſio trociſci de myrrba dentur.

¶ Trociſci d myrrba. ℞. myrrbe. ʒ. iij. lupinoꝝ optie tritoꝝ. ʒ. v. foliorũ rutbe mẽtaſtri pulegij cimini rubee de qua tingit aſſe ferapini opoponaci: oim añ. ʒ. ij. informent trociſci põderãtes. ʒ. ij. ex quib⁹ detur vnus in die cũ aqua in qua ſemẽ iuniperi coctũ fuerit. Hoc nãq̃ medicamẽ adeo vebemẽs exiſtit in prouocãdis menſtruis: vt etiã fetum excutiat ſi qua eo ſepe vtat. ¶ Uẽtoſe quoq̃ ſub curuatura poplitis ſunt ponẽde: et flobotbomia ex ſaphena facienda eſt. Poſtremo quoq̃ ventoſe femori ſunt ſuperponende.

¶De fixuris q̃ fiunt in matrice vel vulua. Ca.84.

HE curãde ſunt ex medicatione ragadia zani: peſſariũ quoq3 ex adipe anatis et yſopo ceroto et medulla cruris ceruini mixtis cũ cera diſſoluta in oleo de lilio aut narciſcino ſubijciatur: ſi neq3 febris neq3 acuitas affuerit. ¶Quod ſi illud fuerit cũ calore et acuitate: oleũ roſeũ adhibeatur. Ex vnguẽto quoq3 de ceruſa ſimiliter fiat peſſariũ. ¶Si aũt calor fuerit vehemẽtior ſumatur ſucc⁹ portulace aut lactuce aut mucilago pſilij: et fiat tabula de plũbo ſimilis marmori in q̃ terũtur colores habẽs in circuitu labiũ paruum: et ponatur in ea aliq̃s de p̃dictis ſuccis: et cũ piſtello plũbeo adeo ſup ipſã moueatur donec de plũbo multũ p̃dicto liquori miſceatur et inſpiſſet ſuccus: ex quo fiat peſſariũ: poſtq3 oleum roſeum ei admixtum fuerit: et ſupponatur. Hoc enim medicamen cancro vulnerato qui eſt in matrice optimum exiſtit: et alijs ei ſimilibus.

¶De plagis et cancro q̃ fiũt in matrice vel vulua. Ca.85.

SI cũ apoſtematib⁹ iſtis adeſt calor et febris flobothomia ex baſilica fiat et patiẽs ex aqua ordei nutriatur: et liniantur renes et femur et ilia: et ſume ex epithimate apoſtematis calidi: et infrigidetur loc⁹ quãtũ poſſibile eſt. ¶Si vero poſtq3 febris et acuitas q̃euerit: et ex apoſtemate aliq̃d remãſerit: ex iniectiõib⁹ liquidis curetur: et mulier in huiuſmõi liquidis ſedeat donec molleſcat et maturetur.

Peſſariũ mollificãs dura apoſtemata matricis et ↄferẽs dolorib⁹ in ea factis et paulatim eos q̃eſcere faciẽs. Recipe adipis anatis medulle cruris ceruini vel vaccini bdellij mellis croci vitelli oui aſſati fecis olei de ſeminibus lini fecis olei de lilio: oĩm partes equales diſſoluantur in vino aut rob et fiat ex his peſſariũ. Eſt enim optimũ ad ſedãdum dolorem et mollificandam duriciem matricis. ¶Patiens preterea ſedeat in aqua in qua cocta ſint fenugrecum et ſemen lini et camomilla et mellilotum et caulium extremitates ſingulatim aut omnia ſimul.

¶De naſcẽtijs que fiunt in matrice vel vulua. Ca.86.

CUm a vulua fluxerit ſanies ſpiſſa aut vir⁹ tenue: ſi ex propinquo manat loco: neq3 fuerit ibi profunditas fetida: neq3 putrida: ſumẽda ſũt aloes et myrrha et ſanguis dracõis et ſarcocolla atq3 olibanũ et loco ſuperponenda donec conſolidetur.

¶Si aũt ex loco manauerit remoto: ex peſſario qđ nominauim⁹ in capitulo de ſanguine et ſanie fiat proclirma.

¶Si aũt qđ fluxerit eſt fetidum: odorẽ habẽs malũ: ex peſſario ſecũdo acuto fiat iniectio: poſtq3 loc⁹ mũdificat⁹ fuerit: ex aqua et melle iniectis per inſtrumentum ante eam.

¶Si vero cum hoc quod fluit affuerint punctio et dolor et apoſtema durum quod tactu diſcernitur ſummopere cauendum eſt ne ex aliquo acuto medicamine tangatur: ſed fiat inunctio ex confrica-

tione plũbi quã dixim⁹: aut ex vnguẽto de ceruſa: ⁊ flobotbomet ex baſilica. Et cuſtodiat ab omnib⁹ que coleram gignunt nigram et ſeminibus ⁊ ſpeciebusq̃ pro ꝯdimento admiſcentur cibis.

¶ De prefocatione matricis. Cap̃.87.

CUm menſtrua ꝑ longũ tẽporis ſpaciũ retenta fuerint: aut mulier a ꝯmixtiõe viri diu abſtinuerit: licet valde affectauerit et euenerit grauitas ⁊ dolor in inferiori parte ſuminis: ⁊ ſenſerit q̃ſi aliquid ſurſum trahi a parte ſuminis: fortaſſe poſt iſta ſuperueniet ei ſincopis: ⁊ quaſi mortua cadet: perpendi quoq; vix poterit quod ipſa attrahat aerẽ: vel habeat pulſũ ⁊ forſitã ſ̃focabit ⁊ morief: et fortaſſe ſanabit: laborioſe tamẽ. ¶ Hec itaq; paſſio illico vt euenerit curãda eſt: cui⁹ curatio eſt vt pedes fortiter fricent ⁊ ligent ⁊ vẽtoſa magna ſumini ſupponat. ¶ Obſtetrici quoq; ꝑcipiat vt digitum oleo bñ redolente inungat: ⁊ in circuitu oris vulue dum eſt intus bñ ꝯmoueat. ¶ Narib⁹ ꝑterea ꝯdiſi inſufflet: ⁊ circa aures ipſi⁹ voces clamando ꝓferant: ⁊ nihil qđ bene redoleat olfaciat: immo bene redolentia ⁊ algalia remoueant. ¶ Et pecten ⁊ eius ſuperiora ex eis epithimenf: ⁊ narib⁹ malũ reddentia odorem applicent vt ſtercus ⁊ caſtoreũ ⁊ ſulfur. ¶ Cũ aũt ſanitati reſtituta fuerit: ex hac medicatiõe curet: ne egritudo redeat. ¶ Qđ ſi egritudo hec poſt mẽſtruoꝝ euenerit reſtrictionẽ: ea dent q̃ mẽſtrua prouocãt. Et in pedib⁹ fiat minutio ⁊ vẽtoſe in eis apponant. ¶ Si aũt poſt longam viri diſſuetudinẽ ꝯtingat: ex quo etiã ſepius accidit: incipiat viri ꝯſuetudinem habere: aut obſtetrix iteret illđ ſepe qđ ꝑdiximus in omni pauco tp̃e: aut medicamina que minuũt ſperma dent que prediximus. Et dent trociſci de myrrha quos in capitulo de menſtruis prouocandis nominauimus.

¶ De mola. Cap̃.88.

MUlierib⁹ plerumq; accidit paſſio ex qua pregnantium diſpoſitionis ſimilitudinem icurrunt. Uẽter nãq; creſcit: ⁊ diſcolorate fiunt ⁊ retinent mẽſtrua. Motus tñ qui eſt in hac egritudine nõ eſt vt motus infantis: immo quandoq; de ſuo mouet loco cum duriter tangitur. Ad vltimum vero cum anguſtia ⁊ dolore fruſtum carnis informe ac ſi pareret emittunt. Plerũq; ṽo ſolũmodo vẽtoſitas ⁊ humorũ multitudo emittif: ⁊ deinde minuitur vẽter: ⁊ remouent accidẽtia. ¶ Poſtq̃ ergo tẽpus ꝑterierit in quo ſcitur puerũ debere moueri ſi adeſſet: trociſci de myrrha dãdi ſunt: ⁊ apozima de ſeminib⁹ ⁊ oleũ de cheiſim adhibendũ: peſſariũ ex ruta ⁊ mentaſtro ⁊ alia peſſaria ꝑdicta ĩ capitulo de alleuiatiõe part⁹ ſunt imittẽda. Doſes quoq; de pillulis fetidis frequenter tribuẽde ſunt cum hoc enim cito euadent.

¶ De ruptura inguinis. Cap̃.89.

CUꝫ aliq̃s in mirach vẽtris habuerit eminẽtiã q̃ cũ ſupinus iacuerit: ⁊ loc⁹ digitis cũ ꝑſſ⁹ fuerit remouet: ⁊ cũ ſederit redibit

paſſio adeſt q̄ ptura dicit. ¶ Qui hoc itaqꝫ patitur ſibi cauere debet: ne poſt comeſtionē moueatur: neqꝫ comedat fabas: et hoc p̄cipue: neqꝫ faſeolos: neqꝫ lentes: neqꝫ olera: neqꝫ aliquē cibū inflatiuum. ¶ Studere etiā debet vt eius venter ſemp mollis ſit: hoc nāqꝫ regimine poſſibile ē ipſū euadere dolorē. ¶ Loco p̄terea aliqđ ſupponēdū eſt obſtaculū et ſtringēdū et pprie cū ſe mouere voluerit. ¶ Groſſus quoqꝫ ſi fuerit et vētrē habuerit grauē: nō debet vti motu niſi vēter prius ſub vmbilico ăpla cingatur faſcia. ¶ Emplaſtrū ad rupturā. Recipe gallarū cipreſſi. partes. ij. myrrhe ciperi ſāſuci gallaꝝ acbatie olibani gūmi arabici oim. an̄. partē vnā: gūme prius in vino reſoluātur et aggregentur cū eis reliq̄ et ſup rupturā egro ſupino iacēte ponantur et ſtringatur locus et nō ſoluatur vſqꝫ ad ſex aut ſeptē dies. Poſtea egro ſupino iacente ſoluatur: et illico reiecto de eo emplaſtro ſupponatur. Ex hoc enim ꝓhibentur ampliari. ¶ In ruptura aūt teſticuloꝝ pellis augmentatur qđ fit: aut ꝓpter ventoſitatē: aut ꝓpter aquā q̄ ibi ꝯgregatur: aut qꝛ inteſtina deſcendūt ad locū illū. ¶ Si vero ꝓpter deſcenſū inteſtinoꝝ ꝯtingat: erit grauis et doloroſus: et ſentiet dolorē cū tangetur. Taliter itaqꝫ patiens ſicut prediximus regendus eſt et emplaſtrum predictum ſuperponendum: et locus cū ligatura aſſidue eſt aſtringendus. Ruptura enim cum nō ſtringitur: dilatatur et augmentatur ſemp. ¶ Si autem cauſa a qua fiat: locus apparet lucidus et terſus et tenſus: huic itaqꝫ ꝯfert epithimari ex epithimate qđ in capitulo de idropiſi nominauimus. Aqua quoqꝫ in hac egritudine plerūqꝫ petit inferiora et fluit inde: vnde eger per aliquod tempus ſanus efficitur: ſed pretrea redit egritudo. Poſtquam ergo aqua fluxerit curandus eſt eger ex cauterio et medicamine. Ex hoc enim prorſus curabitur: nec egritudo redibit. De hoc tamen loqui plus eſt q̄ꝫ hic noſter exigat liber. ¶ Cum aūt hec egritudo ventoſitatis cauſa ꝯtingit locus fricandus eſt: et ex oleo ſambacino in quo caſtoreum et euforbium diſſoluta fuerunt inūgendus: et ex eodem intus in virgam guttatim diſtillandum.

¶ De podagra et ſciatica. Ca. 90.

Cum in iuncturis fuerit dolor et apoſtema: et locus cū tāgitur fuerit tactu calidus et color rubeus: eger ſi dolet in dextro pede ex dextra manu: et ſi in ſiniſtro ex ſiniſtra eſt flobothomādus: et locus ex hoc medicamine liniendus. ¶ Epithima. Rx. roſarū rubearū ſādali ſaufel ſief memite boliarmeni opij oim partes equales. Ex iſtis in aceto et aq̄ diſſolutis fiat epithima. ¶ Pſiliū quoqꝫ aceto infuſū in carta miſſū ſupponatur et cū tepuerit mutetur: et loco eius aliđ ſupponatur. ¶ Uenter p̄terea ex apozimate mirabolanoꝝ et hermodactilis ſoluatur. ¶ Apozima mirabolanoꝝ cum hermodactilis. Rx. mirabolanoꝝ citrinorum. ʒ. xv. pulueris turbit fricati polipodij amborum. an̄. ʒ. iij. ſene ſeminis fumiterre amborum. an̄. ʒ. iiij. hermodactili albi ſeminis endiuie ſeminis apij roſarum. an̄. ʒ. ij. coquantur in tribus li

bꝛis aque donec ad vnā redeāt: deinde manibꝰ fricentur ꝛ colent ꝛ bibat cū zuccbari tabarzet.ʒ.x. ❡Si q̄s apozima faſtidierit: pillulas iſtas ſumat: q̄ non valentes incedere ſurgere faciūt: ꝛ pedibꝰ ambulare. ❡Pillule que non valentes incedere ſurgere faciunt: recipiunt aloes.ʒ.i.ſcamonee quartā.ʒ. vnius roſaꝝ rubearū: tritarū ſextaꝫ.ʒ.i.bermodactiloꝝ alboꝝ.ʒ.ſ.infoꝛment ex eis pillule q̄ erūt doſis vna. ❡Eger vero nutriat ex cibis frigidis ꝛ ſtipticis: ꝛ abſtineat a vino ꝛ ꝯfectiōibꝰ q̄ ex melle ꝛ fiunt ꝛ carne.
❡Cū aūt a p̄atis caloꝛ quieuerit ꝛ eiꝰ inflāmatio: ex bis q̄ calidoꝝ a p̄atū reliquias reſoluūt curet. Quoꝝ vnū recipit cerā in oleo de lilio reſolutā: cui admiſceat mucillago fenugreci ꝛ ſeminis lini: deinde terant ſimul donec vniātur ꝛ fiat ex eis epitbima. ❡In tpe autē ſue incolumitatis: ꝛ ꝓpꝛie circa tp̄s in quo egritudo eū inuadere cō ſueuit: ꝛ q̄ꝫ maxime in vere aſſueſcat flobotbomia vti ꝛ ventris ſolutione: ex bis q̄ colerā expellūt rubeā. ꝛ a potu vini abſtineat: ꝛ a comeſtione eoꝝ q̄ ex melle ꝯficiunt ꝛ a carne: ſint eiꝰ cibaria acetoſa et ſtiptica ꝛ bis ſimilia ex bis q̄ infrigidāt. ❡Mebꝛa aūt q̄ banc conſueuerūt incurrere paſſionē: minus ſolito laboꝛē pati aſſueſcāt: ꝛ pꝛecipue cū tp̄s inuaſionis timet ꝛ cū coꝛpꝰ fuerit plenū ꝛ vene plene: ꝛ fuit diu ex quo neq̄ꝫ minutꝰ neq̄ꝫ ſolutus fuerit.
❡Cum aūt cum doloꝛe iuncturarum neq̄ꝫ caloꝛ neq̄ꝫ rub ꝛ in colore affuerit: fueritq̄ꝫ eger frigide complexionis ꝛ locus tactu ſentitur frigidus: in pꝛincipio curationis eius pillule maioꝛes de bermodactilis dande ſunt.
❡Pillule maioꝛes de bermodactilis. ℞.bermodactiloꝝ ſatirion: meizabara: oīm.an̄.ʒ.v. bierepigre.ʒ.x. colloquintide centauree minoris amboꝝ.an̄.ʒ.v. eufoꝛbij.ʒ.ij. turbitb.ʒ.x. ꝛ ſeitaragi indi zinziberis ſinapis piperis caſtoꝛei oīm.an̄.ʒ.i. Infoꝛment ex eis pillule ex quibus a duabus.ʒ.ꝛ.ſ. ad tres ſumantur. Hec namq̄ꝫ pillule valde ꝯferunt: q: non valentes ſurgere incedere faciūt.
❡Epitbima ad podagrā frigidam. ℞.ſtoꝛacis liquide caſtoꝛei eufoꝛbij mirrbe aloes acbatie omnium partes equales. Ex bis omnibus vino veteri admixtis fiat epitbima. Cumq̄ꝫ iſte doloꝛ quieuerit ſuccurratur patienti ex diſtillatione multe aque calide ab alto: ꝛ inunctio fiat ex oleo de lilio ꝛ emplaſtrum ex bdellio molli ꝛ ſtoꝛace ac fenugreco ꝛ ſemine lini ꝛ armoniaco ſuperponatur: quod boc modo conficiatur: armoniacum bdellium in vino veteri reſoluātur ꝛ alia omnia eis admiſceantur: ex quibus fiat emplaſtrum: ꝛ ſuperponatur: bec namq̄ꝫ egritudinis ſpecies eſt que in lapidis duritiem tranſit: ꝛ reddit membꝛa ꝛ iūcturas fungis ſimilia. ❡Quapꝛopter bāc babens paſſionem a faſtidio ꝛ ab aqua frigida et a cibis groſſis ꝛ a frequenti ebꝛietate cuſtodiatur: eiq̄ꝫ pꝛecipiendum vt dum ſanus eſt motu vtatur ꝛ coitu abſtineat: ꝛ pꝛecipue cum ſatur fuerit: neq̄ꝫ balneū ingrediat neq̄ꝫ exercitet poſt comeſtionem.

¶ Uinū preterea vetus ⁊ purū bibat: eis quoq; dū ſanus eſt vtatur ꝙ vrinam prouocare ꝯſueuerūt.

¶ Dolor vero qui ſciaticus vocat̄ eſt ꝗ ab ancha per coxā totā vſq; ad genu in longiudine protenditur.

¶ Quandoq; etiā in longitudine ad virge ſſitudinē extenſus per crus vſq; ad pedes deſcendit: ⁊ tūc ſi in cōplexiōe fuerit caloris dominiū ⁊ vrine tinctura ex baſilica manꝰ eiuſq; partis prius minutio facienda eſt: deinde ex ſciatica.

¶ Si aūt egri ꝯplexio frigida fuerit: ⁊ color fuſcus ſepe ꝓuocādꝰ eſt vomitꝰ ex apozimate raphani cū ſirupo acetoſo. Coxa quoq; ac pes ⁊ crus ex oleo in quo caſtoreū euforbiū ⁊ ſtorax ſint reſoluta inungantur aſſidue.

¶ Quod ſi dolor in coxa manſiuus fiat: eger ex almuri nabati et baurach cliſterizet̄: ⁊ ex enemate acuto qđ in cap. de apoplexia nominauimus. ¶ Colliriū quoq; ex ciclamine ⁊ colloquintida factū ſupponatur. Que eo vſq; fieri conuenit donec eger excoriationē incurrat. Ex ea enī dum accidit plerumq; ꝯſequitur ſanitas.

¶ Si autem paſſio inueterauerit: ſinapis ſumat̄ ⁊ cum fimo colūbino eiuſdē quātitatis teratur: ex apozimate ficuū ꝯficiātur ex quibus coxe emplaſtrum ſuperponatur: qđ tandiu dimittat̄ donec in loco veſice aque fiant: ⁊ findantur: ⁊ effluat aqua que in eis eſt: ⁊ vaporetur locus cum aqua calida: deinde eger per aliquot dies quieſcere dimittatur: ⁊ ſi nondū ſanitati reſtitutꝰ fuerit: ad hanc eandē curam redeundū. ¶ Quod ſi egritudo valde māſiua fiat ⁊ longi tēporis ⁊ timetur ne vertebrū proſiliat aut egreſſum fuerit: locꝰ ex inſtrumento quod rote aſſimilatur cauterizandꝰ eſt: ⁊ incedatur cum coctura caput anche apud caput coxe. Huius tñ rei ſermocinatio iſtius noſtri operi metas tranſcendit. ¶ Taliter preterea patiētes in tpe ſoſpitatis vomere ꝯſueuerūt: ⁊ ſoluere ventrē ⁊ regimē ſubtiliare: ⁊ a cibis groſſis ⁊ frequenti ebrietate abſtinere.

¶ De gibboſitate. Cap. 91.

Cum gibboſitas fieri incipit: pillule maiores hermodactilorū quēde ſunt ⁊ oleum de cheiſim cū apozimate de ſeminibꝰ ſepe ſumendū. Locus quoq; ex oleo ſambacino in quo ſtorax liquida ⁊ caſtoreum ⁊ euforbium reſoluta ſint frequēter inūgēdus: ⁊ a cibis frigidis ⁊ groſſis abſtinendum.

¶ Aqua etiā calida in qua cocta ſint mentaſtrū ⁊ ſanſucꝰ ⁊ ſticados arabicus: ab alto ſuper locū diſtillāda eſt: deinde frequens fricatio ⁊ inunctio ex oleis calidis faciēda eſt. ¶ Quod ſi is qui hanc patitur egritudinē puer fuerit: balneū ſolummodo ⁊ inūctiones ex his ꝙ prediximus ſufficiūt. ¶ Si aūt cū gibboſitas incipit affuerit febris a predicto regimine oīno abſtinēdū: ſed apozima ex berberis factū cū caſſiafiſtula in potu tribuēdū: flobothomia quoq; ex baſilica facienda eſt: ⁊ emplaſtra vehemētia loco ſuperponēda.

¶De varicibus. Ca.92.

CUm vene groſſe ꝛ plene ꝛ diuerſo mõ curuate ꝛ virides in crure apparuerint: egritudo que vitis vocatur adeſſe ſignificaẗ: hec autem egritudo frequentius accidit his qui multum pedibus laboꝛare conſueuerunt ꝛ qui cibaria coleram nigrã generantia frequenter ſumunt.

¶In pꝛincipio itaqꝫ curationis huius paſſiõis baſilicam minuere conuenit: ꝛ vẽtrem ex his q̃ colerã educunt nigrã ſoluere: quoꝝ mẽtionẽ fecimus in capitulo de melãcholia. Hec aũt ſepe faciẽda ſunt ꝛ ab omnibus a quibus melãcholiam patiẽtes cuſtodiũtur in hac egritudine abſtinẽda ſunt. Poſtqꝫ vero hoc regimẽ diu adhibitũ fuerit: ex venis quas in crure apparuiſſe diximꝰ: minutio fiat: a quibus ſanguis tandiu fluere dimittaẗ donec quicquid in eis eſt euacueẗ: deinde hmõi patiẽs colerã nigrã expellẽtibꝰ vtaẗ: ꝛ minuaẗ ex baſilica: ꝛ caueat ſibi ab oibus que coleram generant nigram.

¶De elephantia. Ca.93.

HEc paſſio poſtqꝫ manſiua fit: incurabilis eſt. Cũ autẽ incipit ſi ei ſubueniatur ꝛ vt debet medicata fuerit: aut ſanatur: aut manet ſic nihil addẽs. Cũ ergo pedis groſſities augeri videtur: ꝛ coloꝛ obfuſcari: vene quoqꝫ q̃ vites vocãtur apparere ceperint: eger aſſidue cogendꝰ eſt vomere: ꝛ cuſtodiendꝰ a deãbulatiõe nimia et ſtatiõe. Et vẽter vomitu pꝛecedente ex pillulis maioꝛibꝰ de hermodactilis ſoluendꝰ: deiñ ad vomitũ redeũdũ poſt illõ. Hoc quoqꝫ multotiens fieri opꝫ. Eger p̃terea a cibis groſſis eſt abſtinendus ꝛ tibia a calcaneo incipiẽdo ſurſuꝫ vſqꝫ ad genu ſtringẽda: ante tñ cõſtrictionem epithimãda eſt ex aloe ꝛ myrrha ꝛ acatia ꝛ hypoquiſtidos ꝛ alumine cũ aceto foꝛti diſſolutis. Ex baſilica quoqꝫ manꝰ cõtrarie partis minutio faciẽda eſt. Neqꝫ erectꝰ ſtet niſi pes pꝛiꝰ ſtricte ligatꝰ fuerit: neqꝫ epithima illo modo dimittat. Uomitu quoqꝫ frequẽter vtaẗ. Qḋ ſi puuꝫ interceſſit ſpaciũ a p̃cedẽti vomitu: ꝛ appetit q̃eſcere: vapoꝛa ipm cũ ſeminibꝰ cauliũ ſticados arabico cinere de vitibꝰ ꝛ lupinis ꝛ nitro ꝛ ſtercoꝛe capꝛino ꝛ farina fenugreci ꝛ liniaẗ ẽt ex aq̃ cineris p ſpaciũ vniꝰ diei: aut duoꝝ. Ipſa eñ huius egritudinis maximã reſoluit partem: aut leuioꝛem reddit.

¶De vulneribus lumboꝛum. Ca.94.

CUm aliquis longo tẽpoꝛe ſupinus ſuper doꝛſum iacet: loca renum plerunqꝫ rubent ꝛ mala ibi fiunt vlcera. Cum ergo loca iſta rubere cum augmento viſa fuerint: milium ſiue panicum aut folia ſalicis ſub eo ſternenda ſunt: ꝛ ipſe in die multotiẽs eſt ſoluẽdus: loca quoqꝫ q̃ rubẽt aqua roſata ſuper niuẽ infrigidata roꝛanda ſunt ꝛ flabellãda ſunt ipſa. Qḋ ſi caloꝛ pſeuerauerit: iponaẗ epithima de albuhꝛati qḋ in. c. de apoſtematibꝰ nominauimꝰ. Et ſi veſice ꝛ vlcera ibi exoꝛta fuerint: ex vnguento de ceruſa curentur.

¶De doloꝛibus exterioꝛum membꝛoꝛum. Ca.95.

Cum dolor in manu aut pede fit: eger interrogandus eſt ſi ex percuſſione hoc ei accidit. Aut ſi aliquid ſuper ipſum mẽbrũ cecidit. Aut ſi ſuper ipſum diu iacuit. Aut ſi cõtingit ex cauſa extrin ſeca. Si aũt ab exteriori cauſa non contigerit: locus dolẽs: conſide randus eſt: an ſit magis rubeus ꝙ reliquũ corpus: aut non. Si enim toto corpore rubicundior fuerit: ex calidi apoſtematis medicamie curanduserit. Et ſi mẽbrũ neq fuerit calidũ neq rubeũ ſz iã quoti die obfuſcat: ⁊ ſiccat: aqua calida ab alto eſt ſuper ipſum diſtillãda ⁊ ex oleo ⁊ cera reſoluta inungendu: ⁊ dimittendũ ſic donec dolor ſe detur. Quod ſi locus quaſi groſſior videat: ⁊ tactu etiam frigidus ſentiatur: frequenter erit infrigidãdus: ⁊ qua calida in qua ſanſuc cus ⁊ camomilla: et ſticados arabicus cocta fuerint: ab alto vt dixi mus ſuper ipſum erit diſtillanda ⁊ ex oleo de cheiri citrino inungen dus. Regimen quoq eius ſubtiliandu erit. Ipſe vo multo vtatur exercitio: ⁊ in balneo ſudet. Si autem iſta non ſuffecerint venter ex his ſoluatur que humiditatem educunt. ¶ Membrum preterea ſi tactu ſentitur frigidum fricetur prius: ⁊ deinde inungatur ex oleo coſtino ⁊ ſambacino ⁊ oleo de been tepidis ⁊ ex his ſimilibus. Quod ſi iſta non ſuffecerint ex vnguẽtis q̃ in capitulo de paralyſi nomina uimus inungendum erit donec ſanetur.

¶ Finis Noni Libri Almanſoris.

Oſſa dentium ſunt triginta duo. Quorum quattuor primi vocan tur duales.

Et poſt iſtos ſunt quatuor alij qui dicuntur quadrupli.

Deinde ſunt quatuor canini. Et poſt iſtos ſunt ſexdecim molares.

Et quatuor vltimi vocantur arabice neguegid vel nebeguedib.

Latine vero dentes ſenſus vel ſapientie.

A Os parietale.j.
B Os coronale.j.
C Os petroſum.j.
D Oſſa paris.iiij.
Oſſa naſi.ij.
Os colatorij.ij.
Oſſa mãdibule ſuperioris.xij.
Et inferioris.ij.
E Spõdiles vere ⁊ mendoſe.xxx.
F Os furcule.j.
G Os ſpatule.j.
H Os adiutorij.j.
I Os focile maius ſiue arundo maior.j.
K Oſſa raſcete.viij. vno eis addito.
L Oſſa pectinis.iiij.
M Oſſa digitorum.xv.
N Os focile minus ſiue arundo minor.j.
O Coſte ver ⁊ mẽdoſe xxiiij
Q Os ſcie vel anche.j.
R Os coxe.j.
S Ocul᷑ genu ſiue ſpatu lagenu ſiue rotula genu.j.
T Minor canna.j.
V Os cahab arabice: in greco dr aſtralagus: ⁊ eſt admodũ nucis baliſte.j
X Os nauiculare ab vtra q pte cõcauũ ad modum nauis.j.
Y Oſſa raſcete.iiij.
Z Oſſa digitoꝝ.xiiij

r Oſſa pectinis.v.
ꝛ Os calcanei.j.
r Maioꝛ canna.j.
ꝛ Tria ſunt oſſa caude q̄ ſunt de numero.xxx.ſpondilium.
a Os occipitiale vel laude.j.
b Os parietale.j.
c Os petroſum.j.
d Os baxillare.j.
e Os furcule.j.
f Os ſpatule.j.
g Os adiutoꝛij.j.
h Os focile maius.j.
i Oſſa raſcete.viij.
k Oſſa pectinis.iiij..
l Oſſa digitoꝛum.xv.
m Os focile minus.j.
n Oſſa thoꝛacis.vij.
et os epiglotale.j.
nn Os coꝛdis.j.
o Os anche.j.
p Os coxe.j.
q Rotula genu.j.
r Minoꝛ canna.j.
s Os cabab.j.
t Os nauiculare.j.
v Oſſa raſcete.iiij.
x Oſſa digitoꝛum.xiiij.
y Oſſa pectinis.v.
z Os calcanei.j.
A Maioꝛ canna.j.
B Os pectinis ſeu femoris.
Os ilij dictum arabice balbatafar:et pixis ſub oſſe anche ꝯprehēdunt.

Totalis numerus oſſiuꝫ abſq̧ oſſibus ſiſaminis ⁊ oſſe laude ſub lingua. 268.

¶ Summula Jacobi de partibus per alphabetum ſuper plurimis remedijs ex ipſius Meſue libꝛis excerptis

CUm nunc tempeſtatis hominum gaudent intellectus ſub bꝛeui quadā oꝛatione:tū ea quoꝛum noticia ſeu declaratione a pleriſq̧ confuſa indiſtincta ⁊ inoꝛdinata fuere inuēta: qđ id abboꝛrem⁹. Hinc eſt qđ ad facilius bꝛeuius ⁊ ſubtiliſſime ſciendum medicinarum compoſitarum pꝛopꝛietates ac iuuamenta: in anthidothario Joan. Meſue:et apud nōnullos Jo. Chꝛiſoſtomus appellatus:contentarū videlicet cui moꝛbo mēbꝛo ⁊ quib⁹ egritudinib⁹ cōueniāt: pꝛeſens opuſculum ſub modo repertoꝛij edituꝫ a viro ſolemni medicine artis famatiſſimo magiſtro Jac. de partibus toꝛnacenſis eccleſie theſoꝛariove canonico: ad ſtudentium nouelloꝛum pꝛacticantium commoditatē ve inſtructionē actū eſt. Ad ei⁹ enucleationē notare debes ꝙ pꝛocedendi modus in pꝛeſenti opuſculo eſt: quod ſꝫ litteras alphabeti lucidiſſime pꝛogreditur. Unde ſi ſcire deſideras apoſtematuꝫ curas aut remedia aut aurium doloꝛes vel apoplexie curas ⁊c. reperies in littera. A. Si vero de capitis doloꝛibus cutis: aut colice: et ſic de ſimilibus curis vſq̧ ad finem alphabeti. Qđ opus non inutile viris haud clariſſimis videbitur minime.

¶ Sequitur primo de littera. A.

Apoſtemati gutturis ꝛ vuule ꝛ ad omnia genera ſuffocationum cõfert cõfectio de moris.i.dyamoron per moduꝫ gargariſmi ad intra: cõfectio de ſuccis nucum vel dyanucũ: grece dyacaridon vocatur eſt ad hoc ſublime medicamen.

Apoſtemata dura ſtomachi ꝛ matricis molliũt yſopus humida: et yſopi deſcriptione Galeni cerotuꝫ: maxime epatis ꝛ ſplenis ꝛ neruoꝝ duricies. Iſopi cerotũ deſcriptiõe Philiagrii yſopi cerotũ deſcriptiõe Pauli. Emplaſtrum diaquilonis communis: emplaſtrum oribaſij emplaſtrum de alleis: emplaſtrum relatum ad auriſtarium ꝛ oleum maſticinum.

Apoſtemata ſplenis ꝛ lapidoſitatem eius reſoluunt vnguentũ arthanite paruum oleum de been: ꝛ oleum philoſophorum.

Apoſtemata calida in quibus eſt inflammatio ſedat cerotum ſandalinum: ꝛ oleum violatum.

Apoſtemata diſſoluunt ꝛ maturant cerotum andromachi: ꝛ emplaſtrum de fermento.

Apoſtemata ca. reſoluunt ꝛ maturant emplaſtruꝫ diaquilonis parui oleum violarum.

Apoſtemata viſcerum reſoluit emplaſtrum de alleis.

Auriũ doloribus conferunt oleum amigdalarum amararum: oleũ de griſomillis oleum perſicorum: ꝛ oleum de been.

Auriũ tininui, vꝫ oleum amigdalarum amararum: oleum de been.

Aurium dolori ventoſo confert oleum nardinum.

Artetice frigide confert oleum auellanarũ oleũ vulpinum oleuꝫ de lapide agatis oleum philoſophorum.

Artetice ꝛ podagre calidis confert oleum de ranis.

Articulorum paſſiones diuturnas diſſoluit cerotum alexandri ſecunda deſcriptione.

Articulorum doloribꝰ confert oleum de nucleis ceraſorum oleũ de granis citrangulorum.

Animã dilatãt ꝛ cõfortant electuariũ de gẽmis ꝛ ꝯfectio alkermes.

Anhelitus difficultati con. cõfectio de muſco loch de pino loch de ſquilla ꝛ loch de laſmarth ꝛ loch alfeſcera.

Anhelitum confortat aromaticum nardinum.

Anhelitus ꝓfocationi ꝯfert cõfectio philonij prima intẽtione.

Anhelitus conſtrictioni vꝫ dyaſulphur.

Anhelos. confert oleum philoſophorum.

Appetitũ mortuũ incitãt aromaticũ roſ. prime deſcriptiõis ꝛ Galeni cõfectio de citonijs: cõfectio alkekengi tro. de gallia magna.

Appetitũ ꝓſtratũ cõfortant electuariũ de fructibus conditum de citro ſm acetum ſquiliticum tro. de abſynthio.

Appetitũ augẽt calidũ ſtomachi cõfortatiuũ ꝛ cõfectio ſecunda mirabolani conditi confortant ꝛ prouocant.

Appetitus caſui valent ſirupus de abſynthio ⁊ albarif conditum de bugloſſa.
Aſmati confert athanaſia magna:⁊ loch de pino:loch ad aſma:ſirup' de yſopo:ſirupus de praſſio:ſirup' de calamẽto:pillẽ de agarico ⁊ oleũ philoſophorum.
Alchiti conferunt trociſci de lacca.
Aquam citrinã purgant pillule de mezereon:vnguentum arthanite magnum.
Aſperitati vz oleum amigdalarum amararum ⁊ amigdalarũ dulcium ⁊ oleum de criſomilis.
Ani egritudinibus confert oleum de ſe.lini.
Ardori vrine confert oleum quattuor ſe.frigidorꝫ maiorꝫ.

De littera. C.

Canos retardant electuariũ de aromatibus:⁊confectio albarif.
Caniciem prohibent oleum coſtinũ ⁊ de alcana.
Colorẽ efficiunt bonum electuariũ de aromatibus:cõfectio de citoniis:cõfectio anacardina :cõfectio ſecunda albarif ſirupus de fumoterre minor:⁊ oleum de croco.
Colorem clarificat trifera Saleni.
Coloratam reddũt faciẽ cõfectio de manna ⁊ oleũ coſtinũ.
Coitum excitant electuarium de aromatibus ſecacul.cõditis ⁊ cõfectio de zinzibere.
Coitum multiplicãt cõfectio teſticulorũ vulpis triphera ſarra. magna:trifera muſcata:electuariũ aleſchof.
Coeundi deſideriũ faciũt ⁊ augmẽtãt cõfectio ſcda teſticulorũ vulpis aromaticũ nardinũ.trifera Sal'.cõfectio alia albarif.
Cerebri egritudinibus cõferunt electuariũ de gẽmis: cõfectio de muſco tyriaca dyateſſeron.
Cerebrũ cõfortant aromaticũ roſ.maius aromaticũ dyãbra tro. gallie elephãgine ⁊ pillule ſtomatice.
Cerebrũ purgãt cõfectio alpheſcera ⁊ pillẽ elephãgie.
Cerebrũ oppillatũ ſanat oximel ſquilliticũ compoſitũ.
Cerebri egritudines melãcolicas ſoluit infuſio alia hyere.
Cordis egritudinib' pſunt electuariũ dgẽnis⁊ꝯfectio de xiloaloes.
Cordis tremori ꝯferũt electuariũ de gẽmis aromaticũ muſcatũ cõfectio de acetoſis ⁊ ſirupus de pomis.
Cordis pulſuꝫ curãt cõfectio alkermes:cõfectio de xiloaloes:cõfectio de muſco:poma cõdita:ſirup' acetoſus de prunis:⁊ cõdituꝫ de citro aliđ cõditũ de buglo.rob de agreſta tro.de ligno aloes.
Cor ꝯfortãt cõfectio electuarij de citro aromaticũ roſ.mai'⁊min' aromaticũ muſcatũ:aromaticũ gariofilatũ:dyãbra:pira cõdita poma ꝯdita pſica:citra ꝯdita:zuccarꝫ:roſ.ſirup' de pomis:cõditũ de citro:rob de ribes:rob de citonijs:rob de piris: tro. gallie

muſcate:tro.ſebellie:tro.gallie elephangine: trociſci dyarodon: tro.de gallia magna:tro.ramic ſufuf de ligno aloes emplaſtruȝ ſtomachū ꝯfortans:oleum maluinum.

Cordis debilitati ꝯferunt electuarium de pomis ꝯditum de buglo. tro.de ligno aloes.

Cordis inflāmmationem reprimūt alxirocoſtum ſirupus acetoſus de ſucco fructuum.

Cor calidum ꝯfortant ſirupus de ſucco acetoſe.

Cordis ebullitionē mitigant rob de ribes.rob de berberis. rob de ſumach:rob de moris de ſceni:rob de granatis.

Cōualeſcentibꝰ myrrhe ſubuenit aromaticū roſ.maius.

Corpus releuat dyacalamentū deſcriptione. Sal.ꝛ ipſum in ſanitate ꝯſeruat ne in egritudines incidat.tripbera ſarrace.magna pillule lucis maiores ꝛ minores.

Corporis totius odorem faciūt bon[illegible] tripbera ſarra.magna.

Corporis colorē faciūt bonū tripbe[illegible] ſarra magna.acetum ſquilliticū.tro.gallie muſcate.

Corpus totū purgat hyera hermetis [illegible]yeralogondiō Ruffi.hyera ex inuētione noſtra.ꝯfectio electuar[illegible] albarif

Corpus preſeruat a putrefactiōe:ꝛ ꝯſe[illegible]uat ipſum in ſanitate ſua acetum ſquilliticū.

Colice dolori ꝯfe.dyaciminū ꝯfectio.Philonij inuētione ꝑma.muſa enea.oleū de cartamo:oleū de lilio:oleū de piperibꝰ.

Cutis aſperitatē curat ꝛ eā mūdificat vnguētū alfexericū.

Cutis coloris feditatē curāt tripbera muſcata :dyacurcuma maior ꝛ minor:dyamoruſion:oleū de been:oleū de nucleis ceraſorum oleū de granis citrāgulorꝫ:ꝛ eā abſtergit oleū almezereon.

Cutis egritudines purgat ꝯfectio alia hamec.

Contra morbos aduſtos cutis valet ſirupꝰ de fumoterre maior.

Cutem mundificant oleū:ſambacinū:oleū de ſerpētibꝰ oleū de ouis oleū de frumento:oleū de inuipero:oleū de fraxino.

Capitis egritudines frigidas purgat hyerapigra Sal.hyera hermetis hyeralogodiō Ruffi.pillᷓe aggregatiue.

Capitis ventoſitates groſſas deſup dominātes purgat hyera ex inuentione noſtra.

Capitis egritudinibus frigidis ꝯfe.aqua mellis.

Capitis dolori ꝯfe.oximel ſquilliticum ꝯpoſitum infuſio de hyera. tro.de citro.oleum anetiuū.laurinū.nardinū oleum de ſanſuco: oleum de cucumere aſinino.

Caput mūdificāt infuſio de hyera:pillᷓe ſtomatice:pillᷓe aggregatiue maiores pillule ſtomatice.

Colicā humorē cauſantē purgat hyera hermetis :electuariū indū maiꝰ ꝛ minꝰ:ꝯfec.de dactilis:electuariū aleſcof.diacitonitē:aqua mellis pillᷓe aggregatiue maiores:ꝛ pillᷓe fetide maiores.

Colerā nigram purgant hiera logodion Ruffi:cōfectio hamech: decoctio epithimi.

Coleram citrinam purgat confectio de pſilio.confectio de manna: pillule contra febres colericas.

Colerā ſine moleſtia purgat ꝯfectio electuarij roſati;dyacitoniten: pillule de turbith:pillule de colloquintida.

Colere inflamationem extinguunt zuccha. viol.ſirupus acetoſus laxatiuus.

Coleram groſſam ⁊ difficilem incidit ⁊ abſtergit ſirupus acetoſus cū radicibus.

Colere rubee incenſionē ſedat ſirupus acetoſ⁹ de ſucco fructuum.

Colerā faciliter educūt ſirup⁹ acetoſ⁹ laxatiu⁹:aq̄ fructuū:aq̄ caſei īfuſio de ſuccis herbaꝝ:ꝯfectio [illegible]terre⁊ decoctio mirabolano.

Colere aduſte confert ſirupus de fumoterre minor.

Coleram nigram ex aduſtis humorib⁹ expellūt ſirup⁹ de epithimo acetū ſquilliticum.⁊ decoctio capilli veneris.

Coleram diuidit ⁊ abſtergit ſecaniabin de radicibus:⁊ eius acuitatem ſedant trocis.ramich.

Colere vtriuſq; ſuperfluitates educūt pillule ſtomatice.

Coleram aduſtam purgant pillule de lapide lazuli.pill'e de lapide armenico.

Cancrū purgant hieralogodion:⁊ confectiones hamech.

Cancū curāt vnguētū dyaſinicon.deſcriptiōe arabica:empl'm arabum:vnguentū alphezericon:oleū de iunipero:oleū de fraxino.

Cācrū abſcidūt ſirup⁹ de epythimo.decoctio de epithimo.pillule ide

Colere furorem reprimit aqua fructuum.

Cacetiam purgat confectio allılengi.

Catarrum ſubtilem qui a capite ad pect⁹ ⁊ pulmonē defluit ꝯmouēdo tuſſim ⁊ inſomnietatē inducendo curant dyacodion:⁊ ſirup⁹ de papauere:⁊ aliquando catarrus ē.cauſa ſuffocationis ꝓpter ſui acumen:tunc valet dyanucū:⁊ pillule contra catarrum.

Corize confe.ſirupus conferens catarris.ſirupus de papaue. pillule ad omnes morbos catarri.

Cibum facit digerere conditum de citro aliud.

Combuſtioni confert vnguentum ceruſe.vnguentum ſericinum.

Carnez additam putridam delet vnguentum alphezericuz.

Carnes robuſtas reddit oleum de ſticho.

Colicaz paſſionē ſedat empl'm dyaſinicon deſcriptione Alexandri

Colon dolori confert oleum de heruа.

Capillos confortat oleum coſtinum.

De littera. D.

Digerere faciunt cibum confectio dyarodon deſcriptione cōmuni aromaticum nardinum.

Digeſtionē ↄfortāt aromaticū roſatū electuariū de pomis hyera logodion Ruffi pill'e ſtomaticepillule dyarodon.

Digeſtionem confortant ſeu procurant aromaticum roſatū mai⁹ dyaciminum dyābra dyatritonpipereon hebuli ↄditi ↄditumde citro de gallia magna de citonijs trociſ.ſuſuf de ligno aloes pillule elephangine pillule de turbith.

Digeſtionis malitiei valent conditum de bugloſ.trociſ.de roſ.et trociſ.ad fetorem oris.

Digeſtionē faciunt bonā acetū ſquilliticū ſuſuf aromaticum.

Debilibus mire ſubuenit aromaticum roſarum maius.

Duritiē omnē ſoluūt dyalacca maior ꝛ minor. Durities oēs ꝛ ſiccitates mēbroꝝ leniūt oleū amigdalarū dulciū ꝛ oleū ſiſaminum.

Durities omnes mollificant yſopi cerotum empl'm dyaquilon cōmune ꝛ magnum emplaſtrum de alleis.

Dentiū dolori confe.muza enea ꝛ oleum philoſophoꝝ.

Dentes confirmat acetum ſquilliticum.

Diſſinterie conferunt trociſ.de abſynthio ꝛ oleum roſatum.

Dorſi dolorem purgant pillule aggregatiue maiores pillule de ſerapino ꝛ de opoponaco.

Dorſi doloribꝰ ↄfe.oleū de piperibꝰ:oleū vulpinū:oleū philoſophoꝝ

Dolores calidos ſedat vnguentum papaueris.

Doloresfrigidos ſedāt oleū de lilio ꝛ oleū maſticinūꝛoleū ſinapinū.

Dolores aufert cerotum andromachi.

Doloribus interioribus omnibꝰ ↄfe.empl'm relatū ad ariſtarchum

Dolores mitigāt ꝛ reſoluūt oleū roſatū ꝛ camo.aneti.ꝛ de melliloto

Dolores in quibus eſt calor extingunt oleū roſatū ꝛ de papauere.

Demoniacis confert oleū de lapide agathis.

De littera.E.

Epatis egritudinibus factis ex flegmate groſſo ꝛ ventoſitate confe.electuariū de aromatibus electuarium de gemmis confe.ꝺ xiloaloes ꝛ diacurcuma magna.

Epatis malitiā corrigit ↄfectio de galanga ꝛ trociſ.diamuſ.

Epatis doloribꝰ ꝛ eiꝰ puncture ↄfe.ↄfectio dyarodon deſcriptione cōi ꝛ athanaſia magna ſirupꝰ de abſin. decoctio de eupa.tro.et pill'e de reubar.pill'e alhehēgi.yſopi cerotū deſcriptiōe Saleni deſcriptiōe Philagrijꝛ ꝺſcriptiōe Pauli.oleūꝺ euforbio i cā frida.

Epatis debilitatē corrigit ↄfectio dyarodon deſcriptione cōi aromaticū muſcatū dyalacca maior ꝛ minor ↄfectio alchachengi ſirupus ꝺ abſyn.ↄditum de citro aliud:tro.de ligno aloes.

Epar ↄfortant aromaticū nardinū electuariū de granis myrthi cōfectio de citonijs ſirupꝰ de fumoterre maiorꝛ ↄditū de citro ↄditum de citonijs tro.gallie elephāgine tro.de gallia magna ramich pillule aggregatiue minores oleum coſtinum.

Epatis inflāmationem extinguūt ↄfectio de acetoſa ꝛ alxicoſti.tri-

phera pſica: ſirup⁹ acetoſus de pomis deſcriptiõe nr̃a: ſirup⁹ acetoſus de tereniabin ſirup⁹ de portulaca. tro. de cãphora de ſpodio cũ ſemine acetoſe de berberis trociſ. de ſandalis. vnguẽtũ roſ. cerotũ ſanda. emplaſtrum de fermento.

Epar mũdificant pillule ſtomaticeꝛ aggregatiue.

Epatis cacetie valet tyriaca dyateſſeron.

Epaticã hydropiſim ſanat tyriaca dyateſſeronꝛ ipſi⁹ oppillatiõi valet ẽt athanaſia dyacodiõ ſirup⁹ de eupatorio ſecaniabin ð keiſnij tro. de roſ. ꝛ eupatorio. tro. de lacca. pilľe alkekẽgi ꝛ de raued ſceni.

Epati egritudies frida ſpurgat hierapigra ꝯfectio electuarij alba riſ

Epatis groſſitiei cõfert emplaſtrum. Oribaſij aliud.

Epatis calefactiõi cõfe. ꝯfectio de pſilioꝛ ipi⁹ duritiei valẽt yſopi cerotũ deſcriptiõe Gaľ. ꝛ aliõ empľm dyaquilõ cõe empľm andromachi empľm relatũ ad ariſtarchũ ꝛ empľm de melliloto.

Epatis egritudies purgat ꝯfe. alkekẽgi. pilľe de turbith. pil. ſebellie

Epatis debilitati ex cauſa frigida valet emplaſtrũ de gallia emplaſtrum de fermento.

Epatis debilitati ex cauſa calida valet aliud emplaſtrum de galliaꝛ emplaſtrum dyaſinicon.

Epatis opilatiões aperiũt ſirup⁹ acetoſus cũ radicib⁹ ſirup⁹ de fumoterre minoꝛ ſecaniabin de radicib⁹ decoctio de eupatorio tro. de reubarba. ꝛ tro. de abſynthio.

Epatis frigiditati cõfert ſirupus de thimo ſecaniabin de cala. ꝛ mellicratum conditum.

Epar calefac. empľm ſtoma. ꝛ coꝛ confortans.

Epar oppilatum ab hu. aduſtis aperit confec. fumiterre.

Epatis apoſtemationi confe. tro. de reubarbaro. tro. de eupatorio emplaſtrum relatum.

Epilepſie ꝯfe. ꝯfectio de muſco. tyriaca dyateſſerõ. ꝯfectio alfeſcera. ſirup⁹ de ſticados. acetũ ſqllıticũ. oximel ſqlliticũ ꝯpoſitũ. vnguẽtuꝫ de bdellio. oleũ de cucumere aſinino. oleũ de piperib⁹. oleũ de lapide agathis. oleum philoſophorum.

Ethicis ꝛ ꝯſumptis ꝯfe. ꝯfectio teſticuloꝝ vulpis. loch ſanũ. tro. de cãphora. oleum amig. dulcium.

Eructationi acetoſe valet confectio de galãga diaciminum oximel ſquilliticum ſimplex.

Eructationi fumoſe confe. confectio de acetoſis.

Egritudinib⁹ frigidis membroꝝ nutritiõis malã digeſtionẽ faciẽtib⁹ valet dyacalamẽtũ deſcriptione Galeni communi etiã facit penetrare cibum ad epar.

Egritudinib⁹ oïb⁹ frigidis ꝯueniũt oleũ nardinũ: ꝛ oleũ benedictuꝫ.

Egritudines ex calida materia ꝛ colerica purgat electuarium roſ.

Egritudinibus melancolicis confert decoctio epithimi.

Ebrietatem remouẽt cõfectio de acetoſis; ſirupus acetoſitatis citri.

ſirupus acetoſus de prunis.

Emorroidas ſanant trifera ſarra.magna.trifera muſcata.trifera Sa.trifera minor ⁊ confectio alkelengi.

Emorroydarum dolores ſedant oleum de griſomillis oleum de nucleis perſicorum.

Emorroydaꝝ fluxum ſtringunt confectio electuarij ex inuẽtione noſtra.pillule de bdellio maiores ⁊ minores.

Emorroydas ſoluunt pillule aggregatiue maiores ⁊ eaꝝ vlceribus valent pillule de bdellio maiores ⁊ minores.

Emorroydaꝝ tumores ſoluũt oleũ de groſomilis ⁊ de nucleis.

Emigraneam purgat hiera hermetis.

Emigranee dolori cõfe.tro.de citro.oleũ laurinũ.oleuꝫ nardinum. oleum de cucumere aſinino.oleum de euforbio.

Emigranee confe.oximel ſquiliticum compoſitum infuſio de hiera ⁊ emplaſtrum ſinapis.

Emigraneam difficilem purgant pillule albandatur.

Epilepſiam purgat hiera hermetis.

Elephantiam purgat confectio aliqua hamech.

Excoriationi confert vnguentum ſericinum.

De littera.F.

Faſtidiũ ⁊ abbhominationem tollit confectio de aromatibus.

Frigidis natura valet diambra.

Flegma viſcoſum attenuat ⁊ ſubtiliat oleum de herua.

Febricitãtibus calid.confert confectio de acetoſis ⁊ ſirupus cucurbite.⁊ acutis fe.cerotum viol.

Febriũ ardorẽ ⁊ inflationẽ extingũt ꝯfectio de prunis ⁊ iulep.viol.

Febrib⁹ antiq̃s ⁊ periodicis ⁊ quartane ꝯfe.ꝯfectio de aſſa.diaſulfur. cõfectio de dactilis.ſirup⁹ de eupatorio.ſecaniabin de radicib⁹.ſecaniabin de calamẽto.infuſio de hyera.tro.diarodon.tro.de roſ. ⁊ eupatorio.tro.de abſynthio.tro.de aniſo ⁊ de lacca.

Febres acutas purgãt alxiſtotem et trifera perſica ⁊ pillule que conſe.ad fe. colericas.

Febres compoſitas purgant cõfectio de dactilis.ſirup⁹ acetoſus de ſuccis herbarum et decoctio eupatorij.

Febres difficiles ⁊ veniẽtes ad ſodã purgat confectio de pſilio.

Febriũ inflãmatiõib⁹ ꝯfe.iulep viol.ſirup⁹ de prunis.ſirup⁹ de granatis.ſirup⁹ acetoſitatis citri.ſirup⁹ acetoſus.ſirup⁹ de portulaca.tro.de cãphora.tro.de berberis.⁊ tro. ſandalorum.

Febrib⁹ colericis confert ſirupus de ſucco acetoſe ⁊ de agreſta.

Febri peſtilentiali conueniunt ſirupus de ſucco acetoſe.⁊ ſirupus de acetoſitate citri.

Febrib⁹ opilationũ colericis ⁊ flegmaticis;quaꝝ eſt difficilis eradicatio confe.ſirupus de biſantijs.

Febriū intēſionē ſedat ſirupus acetoſus cum ſucco fructuum.
Febrib⁹ colericis multi accñtis ꝛ ꝓpue q̄ accidūt iuuenib⁹ in eſtate cōfe. ſirup⁹ acetoſus de pomis deſcriptiōe nr̄a. tro. de roſ. tro. de ſpodio ꝛ alij tro. de ſpodio cum ſe. acetoſe.
Febrib⁹ ſincopizātib⁹ calid. cōfe. ſirup⁹ acetoſus de tereniabin.
Febribus cōpoſitis valet ſirup⁹ diacodion. tro. de roſ. ꝛ eupatorio.
Febribus quartanis ꝛ earum rigoribus valet ſirup⁹ de thimo.
Febribus flegmaticis cōfe. decoctio de ſticados ꝛ tro. diarodon.
Febribus in quibus forma corrumpitur confe. tro. diarodon.
Febribus colericis antiquis confe. tro. de eupatorio.
Febriū rigorib⁹ valēt tro. de eupatorio. oleū anetinū. oleū de enula.
Febres antiquas purgāt pillule aggregatiue maio. ꝛ mino. pill'e de reubarbaro. pillule alkekengi alie ad illud.
Febres quartanas ſoluunt pillule inde.
Forme corruptiōi ꝛ defedatiōi ꝯfert trifera minor. ꝯfectio rauedſceni ꝯfectio alkekēgi. ſirup⁹ dyacodiō. ſirup⁹ de eupatorio. mellicratū de bugloſſa tro. de roſ. tro. de reubarbaro.
Faciei feditatē remouet diacurcuma maior ꝛ diamuroſſon.
Flegma purgāt hieralogodiō ruffi ꝛ ſecaniabi ſublime ipſꝫ educēte decoctio albaſce. decoctio mirabolanorum. pillule de euforbio. pillule de turbith.
Flegmatis vtriuſq̄ ſupfluitates purgāt pillule ſtomatice. pillule de ſarcocolla pillule de ſerapino.
Flegma groſſum ꝛ difficile incidūt ꝛ abſtergūt ſirupus acetoſus cum radicibus ꝛ ſecaniabin de keiſim.
Flegma ſalſum curat ſirupus de fumoterre maior.
Flegmaticis confert decoctio albaſce.
Flegmaticas egritudines purgant pillule de ſarcocolla ꝛ pillule de colloquintida.
Fiſtulas purgat hieralogodiō. Ruffi. ꝛ ipſas curat vnguētū diaſenicū deſcriptiōe arabica: emplꝫ arabū. vnguētū ꝺ lino. vnguētū alphezericon ꝛ oleū de ouis. ꝛ ipſis cōfe. ſirupus de epithimo.
Fiſtulas antiq̄s q̄ indigēt mūdificatiōe abſtergit ꝛ mūdificat a carne mortua ꝛ putrefactiōe vnguētum egyptiacū magnum.
Fluxū colericū ſiſtūt tro. ramich. oleū roſ. ſi pp medicinā accidat.

De littera. G.

Gaudium generat confectio de xiloaloes.
Gingiue laxe ꝛ putride cōfert acetum ſquilliticum.
Genuū dolores purgāt pill'e aggregate maiores ꝛ pill'e ꝺ oppoponaco.
Genuū doloribus confert emplaſtrum andromachi.
Gutturis aſperitatem leniūt oleum amigdarum dulciuꝫ ꝛ oleum de granis ſiſami.

De littera. H.

Humiditates groſſas ꝛ viſcoſas ſubtiliat ꝛ reſoluit dialacca deſcriptione Gal.
Humorum lubricitatem remouet confectio de ſeminibus.
Humores crudos purgat cõfectio de dactilis.
Humores aduſtos purgat cõfectio alia bamech ꝛ acetũ ſquilliticũ.
Humorum groſſitiem purgat ꝛ ſubtiliat vt facilius educi poſſit acetum ſquilliticum.
Hũores groſſos ꝛ viſcoſos purgãt pillule aggregate maiores pillule fetide maiores ꝛ minores ꝛ infuſio alia biere.
Hũores groſſos deſcẽdẽtes ad neruos purgãt pillule de euforbio: ꝛ ipſos reſoluit emplaſtrum de alleis.
Herpeti conferunt tro. de arſenico.
Heriſipile conferunt vnguentum roſ. vnguentum viol. ꝛ vnguentum ceruſe.

De littera. J.

Jdropiſi ꝯfe. diacurcuma magna ꝛ minor: ꝛ diamoꝛuſiõ. dialacca maior ꝛ minor. diacoſton diaſulphur. ſirup⁹ de eupatorio. tro. de ligno aloes. tro. de roſ. de reubar. empl'm andromachi. empl'z de alleis empl'm relatũ ad ariſtarchum. oleum almezereon.
Jdropiſim qñ eſt in initio purgat cõfectio de eupatorio ꝛ pillule de reubarbaro.
Jdropiſim purgãt ꝯfe. de alkelẽgi. pill'e ꝺ alchẽ. pill'e rauedſceni. pillule ſebellie. pill'e almezereon. vnguẽtũ arthanita magnum.
Jctericis ꝯfert ꝯfectio rauedſceni. trifera pſica ꝯfectio de pſilio. tro. de roſ. ꝛ eupatorio. tro. ꝺ reubar. tro. ꝺ cãphora. oleũ ꝺ carthamo
Jcteritiã citrinã purgãt ꝯfectio electuarij roſ. ꝯfectio de eupatorio ꝛ eidẽ ꝯfe. ſirup⁹ de fumoterre minor. ꝛ ꝯfectio fumiterre.
Jcteritiam ſpleneticam ſoluunt pillule inde.
Jntellectũ acuit illis q̇ ſcire deſiderãt ꝯfectio anacardina.
Jũcturaꝝ egritudines frigidas purgat hierapigra. hiera hermetis electuariũ indũ mai⁹ ꝛ min⁹. ꝯfectio alkelẽgi. pill'e alãdhal. pill'e hermodactilorum: pillule de oppoponaco.
Jũcturaꝝ egritudines calidas purgat ꝯfectio electuarij ſucci roſ.
Jũcturaꝝ dolorẽ purgãt electuariũ aleſtof. pillule ſtomatice pill'e aggregate maiores: pillule fetide maiores ꝛ minores: pillule de ſerapino: ꝛ pillule colloquintide.
Jũcturaꝝ frigiditatib⁹ confe. cerotum andromachi.
Juncturas laxas confortat oleum de ſtincho.
Jũcturaꝝ egritudinib⁹ ꝯfe. aqua mellis. ſermo in ſecaniabin. oleum maſticinum: oleum de ſtorace: ꝛ oleum de euforbio.
Jũcturaꝝ egritudinib⁹ ꝛ dolorib⁹ ꝯfe. acetũ ſquilliticũ. yſopi cerotũ deſcriptiõe Galeni. emplaſtrũ andromachi. oleũ de been; oleũ lauri. oleum de keyri oleum de cucumere aſinino: oleum de granis

citrangulorum: oleum de piperibus.
Juncturarum nodoſitates leniunt cerotum diapente et emplaſtrū filij zacharie.
Juncturarum durities lenit oleum de ſe. lini.
In iuuentute ↄſeruant ↄfectio electuarij albariſ. ↄfectio alia albariſ. zebuli conditi: acetum ſquilliticum.
Impetiginem purgant confectiones bamech et etiam ſirupus de fumoterre maior. vnguentum alfeſericum: oleum de ſerpentibus oleum de ouis: oleum de frumento.
Ipppocundriorꝫ doloribus ↄfe. ſirupus de eupatorio.
Ippocundriorum ventoſitatibus confe. mellicratum conditum et decoctio albaſce.
Inflāmatiões extinguūt rob de prunis. rob de fructibus: tro. aneti vnguentū roſ. vnguentum viol. et oleum mandragore.
Impinguat corpus ſuſuf bonum ꝛ impinguat oleum amigdalarū dulcium. oleum de nuce indica: oleum de granis ſiſami; oleum de granis papaueris.
Inteſtinorum lubricitati valet ſuſuf de granis myrtbi.
Igni perſico valet vnguentum roſ.
Inflationes omnes maturat empl'm dyaquilon magnum.
Ileon dolori confe. oleum de zerua ꝛ oleum aſſe.

De littera. L.

Laterū dolori confe. ↄfectio Philonij prima intentiõe. locb de ſqlla locb de alfeſcera. ſirupus de yſopo. oleum rutbe.
Laterum dolorem purgat electuarium aleſtof.
Lateris tumori ↄfert emplaſtrum andromacbi: ꝛ eorum tentioni ↄfert emplaſtrum relatum ad ariſtarcbum.
Lapidem frangunt dyaſulfur pillule aggre. maiores: oleum de piperibus ꝛ oleum de ſcorpionibus.
Lapidem non permittunt generari in vijs vrine aqua mellis ꝛ ſirupus de radicibus.
Lepram purgant byeralogodion Ruffi ꝛ ↄfectiones bamecb decoctio epitbimi pillule inde: pillule fetide maiores ꝛ minores.
Lepram curant ſirupus de fumoterre: ꝛ eis qui parati ſunt ad eam ſirupus epitbimi.
Lepre ↄfert oleum de iunipero! vnguentum alpbezericon.
Lentiginib⁹ cutis ↄfert vnguentū aliō a ragit oleū de been oleum de nucleis ceraſorꝫ ꝛ de granis citrangulorum.
Lingue impedimentum ſoluit oleum de griſomillis.
Lacertos calefaciunt oleum de ſtorace ꝛ oleum coſtinum.
Letificat dyambra.

De littera. M.

¶Matricem frigidaꝫ calefaciũt electuariũ de gemmis. oleum rutbe ꝛ oleum de piperibus. oleum lilij.
¶Matric꜀ ꝓfocatiõi ꝯfe. aromaticũ muſcatũ: ꝛ oleũ ď lapide agathis.
¶Matricis egritudinibꝰ ꝯueniũt dyambra ꝛ oleũ nardinum.
¶Matricis vẽtoſitates remouẽt trifera Salie. ꝛ muſea enea.
¶Matricis dol᷑. ſedant confectio Philonij inuentione prima. muſea enea. yſopi cerotũ deſcriptione Philagrij ꝛ Pauli. emplaſtrũ de granis lauri: et oleum lauri. oleuꝫ rutbe et de croco et philoſophorum oleum.
¶Matricis egritudines frigidas purgat hyerapigra Sal᷑.
¶Matricis dol᷑. purgãt hyere hermetis ꝛ pill᷑e de ſerapino experte.
¶Matricis egritudinibus frigidis confe. oleum de enula.
¶Matricis duritiei confe. yſopi cerotum Democriti.
¶Melancolicis egritudinibus ꝛ eis qui triſtantur ſine cauſa confe. confectioꝰ de muſco.
¶Melancolie ſolutionem educit ſecaniabin.
¶Melãcolicas egritudines purgãt pillule inde. pilulle lucis maiores ꝛ minores. pillule de lapide laꝫuli. pillule ſebellie.
¶Membra nutritionis oĩa ꝯfortãt aromaticũ roſ. maiꝰ dyambra. acetum ſq̃lliticũ. trociſ. gallie elephãgine: ꝛ oleum de citonijs.
¶Mẽbra nutritiua calefaciũt aroma. gariofi. dyãbra ꝛ dyaciminũ.
¶Membrorum laſſitudinem tollit trifera ſarra. magna.
¶Membroꝝ. frigidas humiditates ꝛ putrefactiões in eis generatas educũt hyerapigra Sal᷑. ꝯfe. electuarij indi maior ꝛ minor.
¶Membrũ cauterizat: excoriat ꝛ veſicari facit vnguentũ de albariel.
¶Membra nutritionis purgat confectio alhelengi ꝛ dyacitoniten: ꝛ ipſam confortant cerotum Alexandri: et emplaſtrum dyaſinicoñ deſcriptione Alexandri.
¶Membroꝝ nutritionis doloribus confe. tro. de ſpodio.
¶Membroꝝ duritieꝫ ꝛ eoꝝ nodoſitatem curant yſopi cerotum deſcriptione. Alexandri: ꝛ cerotum Alexandri.
¶Membra neruoſa confortant oleum de ſticho. oleum camo. ꝛ oleũ meliloti. coſtinum ꝛ de alitãna.
¶Menſtrua prouocant dyacalamentum deſcriptione Salie. pill᷑e de ſerapino experte.
¶Menſtruorum fluxum pillule de bdellio maiores ꝛ minores. ꝛ ad eorum exuberationem valet trifera minor.
¶Malo mortuo tibiarum confe. vnguentum alfeꝫericum: oleum de iunipero: ꝛ oleum de fraxino.
¶Mollificationi ꝛ lubricitati ꝑpter indigeſtionẽ factis ꝯfert ꝯfectio electuarij ex inuẽtione noſtra: ꝛ eã purgant pillule de ſerapino et de euforbio: ꝛ eidem ꝯfert vnguentũ ad illud ꝛ oleũ de piperibꝰ.
¶Morſibus venenoſis confe. confectio de aſſa ꝛ dyaſulfur.
¶Memoriam ꝛ ſenſum temperat confectio anacardina.

Maculis cutis confe. vnguentum de albariel.
Medicinam non valentibus ſumere eſt ꝓpinãdum vnguentum ar thanite magnum.
Maniã ꝛ meliã purgãt hyeralogodiũ ruffi. ꝛ ꝯfectio ſcđa hamech
Morbos ex aduſtiõe ꝓhibent fieri trifera perſica: pilľe inde: pilľe fetide maiores ꝛ minores.
Morpheã difficilis eradicatiõis purgãt pilľe colloquitide: ꝛ ei ꝯfe runt vnguẽtũ de albariel ꝛ oleum de been.
Materias calidas vel ꝛ frigidas ſubtiles groſſas ꝛ viſcoſas ſe adu rentes digerit ſirup⁹ acetoſus ſimplex ꝛ facit alias medicinas in partes remotas penetrare.
Materias longi tpis diuidit ꝛ ẽas maturat ſecaniabin: vt patet in ſermone facto de eo.
Materias groſſas ꝛ putridas incidit ꝛ abſtergit ſecaniabin de ca lamento.
Materierum curſum ne fluant ad aliquẽ locum prohibent oleum camomille ꝛ melliloti.
Materias difficilis eradicatiõis ſubtiliat ꝛ reſoluit oleũ de enula.
Materias calefacit ſubtiliat ꝛ reſoluit oleũ de enula.
Mirach inflãmationẽ ſoluunt pilľe aggregatiue maiores.

De littera. N.

Nauſeã ſedãt aromaticũ roſatũ: aromaticũ gariofilatũ: ꝛ ſirup⁹ de mẽta. Neruoꝝ educit ſupfluitates groſſoꝝ hũoꝝ ꝛ viſcoſoꝝ hye. her.
Neruis confe. confectio de alpheſcera ꝛ baucie condite.
Neruoꝝ egritudinib⁹ frigidis ꝯfe. ſirup⁹ de ſticados: aqua mellis. vnguẽtũ de bdelio: oleũ nardinũ: oleũ de croco: oleũ đ pipib⁹: oleũ de euforbio: ꝛ eoꝝ frigiditati ꝛ dolori ꝯfe. decoctio de ſticados: ce rotũ andromachi: ꝛ oleũ de ſtorace: oleũ de been: ꝛ oleũ de enula.
Neruoꝝ debilitati cõfe. tro. gallie elephãgine.
Neruoꝝ egritudines purgãt pilľe albãdal: ꝛ pilľe de oppoponaco.
Neruoꝝ dolorib⁹ valet yſopi cerotũ Saľ. oleũ amigdalaꝝ amaraꝝ oleũ auellanaꝝ: oleum de nuce indica: oleũ lauri: oleum camomil le: oleum ſambuci: oleũ de keyri: oleũ de melliloto: oleũ maſticis et de euforbio eos liniendo.
Neruorum cõtractioni ꝛ eoꝝ frigidis paſſionibus cõferunt cere tũ aliud Alexandri: ꝛ oleum nucum.
Neruoꝝ durities leniunt oleum amigdalarũ amararũ: oleum de ſe mine lini: ꝛ oleum de croco.
Nerũoꝝ tumoribus ꝛ eoꝝ puncture cõfert oleum nucũ: ꝛ ipſis leſis a frigiditate valet oleum lauri.
Neruos cõfortat oleũ camomille: oleum ſambacinũ: oleum de me liloto: oleũ maluinũ: ꝛ oleũ de croco.
Neruis quibus accidit laxitas ꝯfert oleũ citonioꝝ.

Neruos calefaciunt oleũ coſtinũ oleũ de ſanſuco.
Naturam ſtringunt ſirup⁹ de piris ſirupus de citoniꝫs ſirupus acetoſus de citoniꝫs.
Nodoſitates q̃ ſunt in mẽbris ⁊ iuncturis mollificat yſopi cerotũ.
Narium fetori valet oleũ de cucumere aſinino ⁊ eaꝝ oppillatiões aperit oleũ philoſophorũ.

De littera. O.

Oris odorẽ faciũt bonũ electuariũ de aromatib⁹: electuariũ de gẽnis ꝯfectio de xiloaloes. ꝯfectio electuariꝫ de citro. aromaticũ muſcatũ. aromaticũ nardinũ: trifera ſarra. magna. citraꝯdita. ſirupus de corticib⁹ citri mellicratũ ꝯditũ. ⁊ mellicratũ de citro. tro. gallie muſcate. ſufuf de ligno aloes. ſufuf aromatie. ⁊ pilſe dyarodõ
Oris fetorẽ amputat electuariũ de perſicis perſica cõdita. ſirup⁹ de perſicis. tro. ad fetorẽ oris. tro. de ligno aloes.
Odorem facit bonũ oleũ coſtinum.
Oleũ philoſophoꝝ valet eis q̃ ſumpſerũt ꝑ os opiũ aut cartamum.
Oppilationes aperiunt dyaciminũ. confe. de ſeminibus. ſirup⁹ acetoſus de ſuccis herbarũ cũ aromatib⁹. ſirupus de fumoterre maior. ſecaniabin de radicib⁹. tro. de aniſo. pillule aggregate minores. oleũ amigdalarũ amararũ. oleum perſicoꝝ. oleũ de been. oleũ coſtinũ. oleũ de piperibus.
Oculoꝝ dolores ⁊ eoꝝ ſuperfluitates purgãt ꝯfectio electuariꝫ roſ. pillule lucis maiores ⁊ minores: ⁊ in oculis in q̃b⁹ deſcendit aqua valet oleum philoſophoꝝ.
Obliuionẽ purgat cõfectio hamech.
Obliuioni cõfert emplaſtrũ ſinapis oleũ ſinapis ⁊ philoſophorũ.
Oſſibus denudatis ꝯfe. vnguẽtũ dyaſinicon empl'm arabũ deſcriptione arabica: ⁊ eoꝝ ſigillationẽ faciũt facilẽ.
Oſſium dolorib⁹ ex frigida cauſa cõfert emplaſtrũ ſinapis.
Oſſa corꝑi infixa q̃uis ꝓfunda ſint extrahit empl'm de fermẽto.

De littera. P.

Paralyſi ꝓſunt cõfe. de muſco tyriaca dyateſſeron: ꝯfe. alpheſcera ſirup⁹ de ſticad. vnguẽtũ d̃ bdelio cerotũ Alexãdri. aliđ oleũ de piperibus. oleũ de lapide agathis. oleum philoſophorum.
Paralyſim purgãt hyera hermetis hyeralogodiõ Ruffi pillule de ſerapino pillule de euforbio ⁊ de oppoponaco.
Pulmoni iuuant his in q̃b⁹ materia groſſa difficilis eradicatiõis exuberat in mẽbris anhelit⁹ reddẽs eũ facilẽ ad ſcreãdũ loch de ſquilla empl'm filiꝫ zacharie ⁊ oleũ philoſophoꝝ.
Pulmonis egritudinib⁹ cõfert ꝯfectio de muſco.
Pulmonẽ ꝯfortat ſirupus de granis myrti.
Pulmonem mundificat ſirupus de liq̃ritia; ⁊ oleũ de cartamo.
Pulmoni frigido ꝯfert ſirupus de thimo.
Pulmonis canne ꝯfert acetũ ſquilliticũ.

Pulmonis aſperitatem leniunt oleum amigdalarum dulciũ oleuꝫ violꝭ.ꝛ de nuce indica.
Ptiſicis confert confectio teſticulorum vulpis ſirupus papaueris troci.de camphora.
Pectus mundificat athanaſia magna:loch bonum:aqua mellis: ſirupus de liquiri.tro.aneti.
Pectoris doloribus cõferũt loch de papauere:loch de ſquilla:loch alpheſcera:ſirupus de yſopo:ſuſuf ad tuſſim antiquam.oleuꝫ de keiri:ꝛoleum de lilio.
Pectoris aſpitati ꝯfe.loch.ad caliditatẽ:loch aliud noſtrum:iulep vio.iulep iuiubarũ:ſirupus cucurbite:ſirupus de prunis papaueris:ſirupus de granatis:oleum de granis papaueris:oleũ violꝭ.
Pectoris saniẽ expellit loch ſanum.
Pectoris pulmonis vehemẽti ſiccitati ꝯfe.loch de amigd.
Pulmonis inflationi confe.iulep .roſ.
Pectoris egritudinibus frigidis ꝯfe.ſirupus de praſſio ꝛ ſirup9 de thimo:ꝛ ipſi ꝯfert ſirupus de kermes.
Pectoris oppilationibus ꝛhumoribus groſſis ꝯfe.oximel ſquiliticum cõpoſitum:ꝛoleum de carthamo.
Pect9 mundificãt ab humorib9 groſſis ꝛputridis pillꝰe de agarico.
Potui veneni confert dyaſulfur.
Peſtilẽtie eſtatis ꝛantũni confert trifera perſica.
Paſſiões oẽs q̃ fiũt a colera ꝛflegmate ſalſo purgat ꝯfe.hamech.
Pleureſi ꝯfe.loch de papauere iulep vio.iulep iuiubaꝝ ſirupus cucurbite ſirupus de prunis ſirupus de granatis ſirupus de cãnis ſirupus ꝯferensca tarris ſirupus de iuiubis ſirup9 vio.oleũ vio.
Pãnũ delet ꝛveſtigia nigra oleũ de cucumere aſinino.
Pregnãtiũ relaxationẽ abſcidit ſiruꝰ ace.de ſuccis ꝛaq̃s fructuuꝫ
Podagram ex flegmate purgãt pillꝰe aggregate maiores.
Podagrã frigidã purgãt pillꝰe de hermodactilis maiores ꝛei ꝯfe. empꝭm ſinapis oleum vulpinum ꝛphiloſophorum.
Podagram dorſi ꝛgenuum purgant pillule fetide maiores ꝛminores ꝛpillule de ſerapino.
Podagram calidã purgãt pillule hermodactiloꝝ minores ꝛei confert oleum de ranis ꝛoleum ro.
Pruritum purgant pillule aggregatiue minores.
Pulſationi confert cerotum vltimum.
Plagas curat ꝛconſolidat vnguentum aureum.

De littera. R.

Renes calefaciunt electuariũ de aromatibus trifera Sal. ſecacul conditum confectio de ʒinʒi.oleum de lilio:oleũ ruthe:ꝛipſos cõfortat aromaticum ro.

Renum dol'.confe.dyacurcuma maior ⁊ minor dyamoruſion confectio philonij prima inuẽtione:empl'm de granis lauri:oleum lauri:oleũ de keyri:oleũ ruthe:oleum de aſſe:oleuȝ de piperibus:oleũ vulpinum:oleum philoſophorum ⁊ nardinum.

Renum lapidẽ frangunt dyalacca maior ⁊ minor.⁊oleũ de nucleis ceraſorum:oleũ de granis citrangulorum:oleum de ſcorpionibus.

Renum egritudines frigidas purgat hierapigra Sal.hiera hermetis electuarium indi maius ⁊ minus.

Renum oppilationes aperit ſirupus acetoſus cuȝ radicibus ⁊ eos mundificat electuarium aleſcof.

Renum vlceribus confe.tro.alkekengi ⁊eorum duritiei cõfert yſopi cerotum Democriti.

Ructus acidos curant electuarium de aromatibus ⁊ dyatriõpipereon deſcriptione Sal'.

Rigori febrium confert dyacalamentum deſcriptione Sal'.

Raucedini confert iulep iuiubinum.

De littera.S.

Stomachi egritudinib⁹ factis ex flegmate viſcoſo pſunt electuarium de aromatib⁹:electuariũ de gẽmis cõfectio de xiloaloes ori mel ſquiliticũ ſimplex:⁊oleum nardinum.

Stomachi inflationẽ remouent ⁊morbos ex ea factos curant electuarium de aromatibus ⁊alxicoſtum tro.de ſpo.cũ ſemine acetoſe vnguentũ ro.⁊cerotum ſandalinum.

Stomachum debilem confortant digeſtionemq́ bonaȝ faciunt electuarium de aromatibus cõfectio de xiloaloes:confectio alkakẽgi electuarium de citro aromaticum roſatum aromaticũ gario. aromaticum nardinum electuariũ de granis mirthi:cõfectio de citonijs:electuariũ de pſicis:electuariũ de ſorbis trifera Sal'.electuariũ ex inuentione noſtra:hieralogodion Ruffi.kebuli conditi:emblici conditi:citonia ꝯdita:pira:perſica:citra oia condita:ȝuccharũ roſatũ:ſirupus de piris:ſirupus de citonijs:ſirupus de corticibus citri:ſirupus de granis mirti:ſirupus de albela:ſirupus acetoſus de citonijs:ſirupus acetoſus de pomis:ſirupus de abſinthio ſirup⁹de fumoterre maior:mellicratũ de citro:mellicratũ de bugloſſa:mellicratũ d̃ piris:rob de citonijs:rob de pomis:rob de granatis:rob de fructibus:rob de aggreſta:decoctio albaſce.tro.d̃ gallia ſebellie:tro.de roſ.tro.d̃ gallia magna:tro. ramich:tro.de abſinthio:ſufuf de ligno aloes:ſufuf dyarodõ:ſufuf aromaticũ.pill'e elephãgine:pill'e aggregatiue minores:pill'e ſtomatice:pill'e dyarodõ:cerotũ Alexãdri.empl'm ſtomaticũ:emplaſtrũ dyaſinico.empl'm de gallia:empl'm de fermẽto:oleũ de ſticho:oleum de citonijs:oleũ maluinũ:oleum mirtillorũ:oleuȝ maſticinum:oleum coſtinum:oleum de ſanſucco.

Stomachi ventoſitates groſſas expellunt cõfectio electuarij de ci-

tro: cõfectio de galãga: dyaciminũ: trifera muſcata: dyacurcuma maior ꝛ minor: dyamurilon: cõfectio phylonij inuẽtione prima: ſecacul cõditũ: ꝛ cõfectio de zinzibere. Et ipſius malicie digõnis pro ſunt cõfectio de galanga tyriaca dyateſſaron.

Stomachi dolori ꝛ eius pſicture a calidiiate ꝛ acuitate humorum proſunt cõfectio dyarodon deſcriptione Sal. acetũ ſquilliticũ: infuſio de hyeratro: dyarodon: pilľe elephangine.

Stomachi humiditatẽ ꝛ mollitiẽ ꝛ ipſius defectũ ꝛ in quo eſt putrefactio corrũpunt ꝛ corrigũt aromaticũ roſatum maius aromaticum gariofilatum: confectio de cynamomo: trifera ſarracenica magna: dyacurcuma maior ꝛ minor: dyamoruſſõ ꝯfe. electuarij indi maior ꝛ minor: emblici cõditi. tro. dyarodon.

Stomachũ calefaciunt dyaciminũ dyatritompipereõ deſcriptiõe Sal. cerotum ſtomatichũ.

Stomachi duritiei cõfe. yſopi cerotum deſcriptione Philagrij ꝛ Pauli ꝛ dyaquilon cõe emplm̃ relatũ ad ariſtarchũ ꝛ de melliloto

Stomachi ardorẽ mitigant electuariũ de pſicis ꝯfectio de acetoſa cõfectio de prunis trifera pſicca iuleb roſatũ: ſirup⁹ de pſicis: ſirupus de portulaca: tro. de cãphora: tro. de ſandalis: ſuſuf dyarodõ

Stomachi indigeſtionẽ ꝛ dolorẽ tollit trifera ſarracenica magna ꝛ ſi fuerit abũdantia magna flegmatis crudi vȝ dyaniſum. ſuſuf dyarodon: ꝛ emplm̃ relatum ad ariſtarchum.

Stomachi dolorib⁹ a friditate ꝯfe. ꝯfectio anacardina ꝯfectio philonij inuẽtiõe pma: muſea enea: athanaſia magna. pilľe elephãgine: yſopi cerotũ deſcriptiõe Philagrij ꝛ Pauli: oleuȝ: de kerua: oleum de carthamo. Stomachi egritudines purgat hyerapigra Sal. hyera hermetis: pilľe elephãgine ꝯfectio electuarij alhariſ: ꝯfectio inda maior ꝛ minor pilľe aggregatiue: pilľe fetide maiores ꝛ minores: pilľe ſebellie.

Stomachi iuflãmationi cõfert ſirupus de ſucco acetoſe: ſirup⁹ de aggreſta: ſirupus aceoſus de ſucco fructuũ: ſirupus acetoſus de pomis deſcriptiõe noſtra: ſirupus acetoſus tereniabin.

Stomachum calidum ꝯfortant ſirupus de ſucco acetoſe: ſirupus acetoſus de ſuccis ꝛ aquis fructuuȝ. rob de berberis: ꝛ de ſumach ꝛ de moris ꝛ de ſceni.

Stomachũ frigidũ ꝯfortant ſirupus de mẽtha ſirup⁹ de thimo ſecaniabin de calamento mellicratũ ꝯditum.

Stomachi oppilatiões aperiũt ſirupus de eupatorio ſecaniabin de radicib⁹ tro. de abſynthio.

Stomachi putrefactionẽ abſtergunt acetũ ſquilliticũ tro. de roſ. ꝛ tro. ad fetorem oris.

Stomachũ mundificãt infuſio de hiera pillule ſtomatice ꝛ pillule aggregate minores ꝛ de turbith.

Stomachi inflationẽ ſoluunt pillule aggregate maiores: ꝛ dolori

colerico in eo facto con fert oleum lauri.

Stomachi lubricitati confert ſuſuf de granis mirti.

Sincopi confert electuariũ de gemmis:confectio de alkermes:cõfectio xiloaloes:aromaticum muſcatũ:confectio de acetoſa:poma cõdita:ſirupus de pomis:ſirupus acetoſus de prunis:tro.de ligno aloes:rob de citoniis ꝛ de piris.

Sperma multiplicant confectio teſticulorum vulpis:oleum amigdalarum dulcium:oleum de nuce indica:oleum de granis ſiſami oleum de ſemine lini.

Sudoris multitudinem prohibet oleum de citoniis.

Sudoris odorem bonum facit aromaticum nardinum.

Sudorem prouocat oleum anetinum.

Senibus ꝛ frigidis natura conueniunt dyambra ſirupus de praſſio ſirupus calamẽti ꝛ decoctio albaſce.

Singultui vehemẽti frigido vel acetoſo:vel ventoſo:cui difficilis ẽ reſolutio:ↄfe.dyacalamentũ deſcriptione Gal.ↄfectio Philonii inuẽtione pma.Si xͦo fuerit ſingult⁹ ſuffocatiu⁹ a repletiõe factus aut vẽtoſitate ↄfe.dyaciminũ ſirupus calami ꝛ mẽthe.

Sitim ſedãt vel ſtringũt electuariũ de pſicis ↄfe.de acetoſis alxicoſtum trifera pſica ꝛ pſica ↄdita zuccharũ vio.iulep roſ. ſirupus de perſicis ſirup⁹ acetoſus cũ ſucco fructuũ:ſirup⁹ de acetoſitate citri:ſirupus acetoſus de pomis:ſirupus acetoſus de citoniis:de prunis:ſirupus de cãnis:ſirupus de portulaca aq̃ mellis rob de ribes:rob de agreſta:rob de berberis:rob de ſumach:rob de moris de ſceni:rob de granatis:tro.de cãphora:tro.de ſpodio.ſe.actoſe:tro.de berberis.tro.de ſandalis ꝛ vnguentum roſ.

Solutionẽ fortẽ ſedãt electuariũ de ſorbis ꝛ confe. rob de ribes.

Solutiõi colerice ↄfe.ſirup⁹ agreſte rob de ſumach:rob de moris de ſceni:rob de granatis.Antiq̃ xͦo ↄfert ſirup⁹ de granis mirti.

Siti vehemẽti laborioſe ꝛ eſtuoſe ↄfe.ſirup⁹ de agreſta:ſirupus acetoſus de pomis:ſirupus acetoſus de tereniabin.

Scrophulas reſoluũt vnguẽtũ arthanita puuꝫ:empl'ꝫ dyaq̃lon cõe empl'm oribaſii:oleũ de been:oleum de cucumere aſinino.

Scorpionis morſui ↄfe. tyriaca dyateſſeron ꝛ oleum philoſoporum.

Splenis egritudines eradicant dyacurcuma magna oleũ nardinũ ꝛ oleum de euforbio.

Splenis doloribus ꝛ ei⁹ oppilationib⁹ ↄfert athanaſia:ſirupus dyacodion ſecaniabin de radicib⁹:ſecaniabin de keiſiꝫ:acetũ ſquilliticuꝫ:tro.de eupatorio:yſopi cerotũ deſcriptiõe Gal.yſopi cerotum deſcriptione Philagrii ꝛ pauli:ꝛ oleum lauri.

Splenis duritiẽ reſoluũt dya ſulfur:ſecaniabin de calamẽto:troci. de capparis:yſopi cerotũ deſcriptione Gal.ꝛ Philagrii ꝛ Pauli ꝛ Democriti:dyaquilon cõmune:emplaſtrũ andromachi: emplaſtrum de melliloto:ꝛ oleum philoſophorum.

Splenis oppillatiões aperiũt ſirup⁹ acetoſus de radicib⁹ decoctio. ⁊ trociſci de eupatorio: trociſci de lacca: ⁊ ipſas purgãt pille de rauedſceni: pillule ſebellie: pille inde. cõfectio allrelengi.

Spleneticis cõfert ſirup⁹ de calamento: ⁊ ſplenis apatibus cõferũt tro. de eupatorio.

Splenis groſſitiei cõferũt empl'm de fermẽto. empl'a oribaſij: ⁊ ipſi⁹ ventoſitates reſoluunt tro. de capparis.

Sanguinẽ mundificant ⁊ clarificãt confectio anacardina: decoctio capilli veneris aqua fructuũ: ⁊ decoctio fumiterre: ⁊ purgãt ipm pillule ad febres colericas.

Sanguis ſputo ↄfe. athanaſia magna: ⁊ tro. de terra ſigillata.

Sanguinis furorem reprimunt ⁊ eius ebullitionẽ ſedant aqua fructuum: alricoſtũ. tro. de cãphora.

Sanguinis fluxũ de narib⁹ ⁊ aliorũ reſtringũt ⁊ abſcindũt tro. ramich. ⁊ tro. de terra ſigillata. ⁊ tro. de karabe.

Sanguinis egeſtioni cõferũt tro. de terra ſigillata q̃ etiã reſtrigũt fluxum ſuperfluũ mẽſtruorum.

Sanguinẽ diſſoluit oleum philoſophorũ.

Senſum: cogitationẽ ⁊ rationẽ ſubtiliãt ⁊ vigorãt cõfectio ſcđa albarif. ⁊ krebuli cõditi.

Senſuuʒ inſtrumentũ mundificãt pille elephãgine: pille ſtomatice pille aggregatiue: pille lucis maiores ⁊ minores.

Superfluitates a toto corpe educit electuarium aleſtof.

Scabiei cõfert oleũ nucũ: ⁊ illam q̃ fit ex ſalſo flegmate ⁊ colera purgant confectio hamech. ſirup⁹ de fumoterre maior ⁊ minor: ⁊ ſirupus de epithimo.

Scabiei ſicce cõfert vnguentũ alfeſcericum: vnguentũ ceruſe. vnguentũ alfeſcericuʒ aliud.

Sodã calidã purgat ↄfectio electuarij roſati: ⁊ ei ↄfe. cerotũ vltimũ

Sodã antiquã purgãt pillule albandah. ⁊ frigide ſode cõfe. oleũ de euforbio.

Serpiginẽ curãt ſirup⁹ de fumoterre maior. oleũ de oliuis. oleũ de iunipero: oleũ de fraxino.

Spaſmo cõfe. ſirup⁹ de ſticad. pillule de ſerapino. vnguẽtũ de bdelio vnguẽtũ ad illud: cerotũ dyapẽthe: oleũ de been: oleũ de ſe. lini oleũ de croco: oleũ de piperib⁹: ⁊ oleũ de lapide agathis.

Somnum prouocãt oleum anetinũ: oleũ de papauere: oleum mandragore: oleum ex ranis.

Surditati confe. oleum amigdalarũ amararũ. oleũ de been: oleum de cucumere aſinino.

Spinas corpori infixas q̃uis in pfundo ſint extrahit emplaſtrum de fermento.

Sciatico dol'. cõfe. emplaſtrum andromachi emplaſtrũ ſinapis oleũ de piperib⁹: oleum philoſophoꝝ.

Sciaticam purgant pillule aggregatiue maiores: pillule de ſera pino ex parte.

De littera. T.

Triſtitie et ſollicitudini proſunt electuarium de gemmis confectio de alkeſmes.

Torture oris proſunt confectio de muſco. tyriaca dyiateſſeron. ſirupus de ſticados: cerotum aliud Alexandri: oleum de piperibus: et oleum philoſophorum.

Torture educunt ſuperfluitates groſſorum humorum et viſcoſorum hiera hermetis et hyeralogodion Ruffi.

Tuſſi diuturne confe. dyaniſum et athanaſia magna.

Tuſſi antique et eis qui habent pectus ſanioſum confe. dyaſulfur. loch de pino ſirupus de granis myrthi. ſirupus de liquiritia. ſirupus de praſſio ſirupus calamenti. loch ſanum et expertum ſirupus de prunis: ſirupus de granatis: ſirupus de iuiubis: ſirupus de yſopo.

Tuſſi calide confert loch de papauere: loch ad caliditatem: loch aliud noſtrum iulep violarum. ſirupus conferens catarris: ſirupus violaceus.

Tuſſim antiquam remouent et ſubtiliant humores groſſos loch ad aſma ſuſuf ad illud.

Tuſſi que non ſinit dormire patientes confe. ſirupus de papauere.

Tuſſi ſicce confert ſirupus acetoſus de tereniabin: ſirupus de papauere: et eam leniunt loch bonum: et loch de amigdalis.

Tuſſi humide confert aqua mellis.

Tuſſim antiquam purgant pillule de agarico.

Tuſſi catarrali confe. pillule que ad omnes morbos catarri.

Tremori confert ſirupus de ſticados: oleum de piperibus: oleum de lapide agathis et philoſophorum.

Tremorem purgat hyera hermetis.

Tumores profundos aufert cerotum andromachi.

Tnmores a caliditate factos reſoluit et maturat emplaſtrum dyaquillon paruum.

Tethano confert oleum de lapide agathis.

De littera. U.

Uertigini confert confectio de muſco. confectio alfeſcera. ſirupus acetoſitatis citri. ſirupus acetoſus de prunis acetum ſquilliticum oximel ſquilliticum ſimplex et compoſitum.

Uertiginem purgant hyera hermetis. hyeralogodion Ruffi et confectio hamec: illam vero que fit a fumis colericis purgat confectio de pſilio. confectio electuarij roſarum.

Uirge erectionem facit confectio teſticulorum vulpis.

Uiſcerum humiditatem deſiccat aromaticum roſatum.

Uiſcera confortant aromaticum nardinum. confectio electuarij ex inuentione noſtra. zuccarum roſatum. dyacoſtum. ſirupus de granis myrti. et mel

licratum de citonijs.

Uiſcerum lubricitati et eorum ſolutioni propter malitiam digeſtionis confe. electuarium de granis myrti: dyalacca maior ꝛ minor tro. ramich.

Uiſcerum dolorem ex ventoſitatibus factũ ſedãt ↄfectio de ſeminibus dyacoſton ex inuentione prima: ꝛ oleũ lauri: ꝛ eorũ putrefactionem remouet trifera ſarra. magna.

Uiſcerũ dolorẽ purgat hyera hermetis ꝛ eã mũdificat electua. aleſtof.

Uiſcerũ mollificatiõi ↄfert ſirup⁹ de abſinthio zuccaruz roſ.

Uiſcera frigida habentibus confert ſirupus calamenti. oleum ruthe. empl̄m relatum ad Ariſtarchum.

Uiſcera lauat ꝛ abſtergit aqua mellis.

Uiſcerũ duritiei ↄfe. ſecaniabin de calamẽto. empl̄m de meliloto.

Uiſcerum egritudinibus confe. oximel ſquilliticum.

Uiſcerũ ventoſitates diſſoluũt dyaciminiũ. dyaniſum. decoctio alhaſce. Et eoꝝ debilitati a cã frigida ↄfe. empl̄m de gallia primũ. A cauſa vero calida emplaſtrum de gallia aliud.

Uiſcerum inflammationibus confe. empl̄m de frumento.

Uomitũ ſedãt aromaticũ roſ. aromaticũ gariofilatũ. ſirup⁹ acetoſus de citonijs et de prunis. ſirup⁹ de mẽta. mellicratũ de citonijs tro. ramich. emplaſtrũ dia finicoñ. deſcriptione Alexandri.

Uomitum colericum ꝛ flegmaticum retinent confectio de citonijs citonia condita. ꝛ ſirupus de calamento.

Uomitui ex flegmate ꝛ malitie digeſtiõis confe. ↄfectio alhalengi.

Uomitui confe. ſirupus de agreſta ꝛ de albella.

Uomitum ſanat vnguentum arthanite magnum.

Uomitũ colericũ ſedant rob de ribes. rob de agreſta ꝛ de berberis. rob de ſumach. rob de moris. de ſceni. ꝛ rob de granis.

Uentoſitates a toto corpore expellit electuarium aloes.

Uentoſitates attenuãt ꝛ diſſoluũt aromaticũ gariofil. dyaciminũ oleũ nardinum. emplaſtrum relatum ad Ariſt. aromaticũ nardinum. dyaniſum. trifera ſarra. magna. ꝛ trifera muſcata. alhalẽgi. trifera Sal. cõfectio electuarij ex inuentione noſtra. cõfectio hieralogodion Ruffi. confec. electuarij indi maior et minor. ſuſuf. aromaticum roſ. emplaſtrum de alleis. oleum amigdalarũ amararũ. oleũ nucũ. oleum de herua. oleum de enula.

Urinã ꝓuocãt dyacalamẽtũ deſcriptione Sal. dyacurcuma maior ꝛ minor. dyamoruſon. dyaſulfur. ſecaniabin de radicib⁹. ſecaniabin de hreiſim. tro. de lacca pille aggregatiue maiores oleũ philoſophorum. Urine difficultati confe. confectio philonij inuentiõe prima muſa enea oleum aſeh.

Ubi eſt dolor qñ mīgit coctio alhelengi.

Uentris dolorẽ ex humiditate flegmatica multa cruda remouent ꝛ eam mundificant dyatritompiperion deſcriptione Sal. dyaciminum. confectio anacardina ꝛ ipſis ↄfe. empl̄m de granis lauri.

Uentris fluxum retinent confectio de citonijs:citonia condita. ſi rupus de albelacb. ſirupus de menta.
Uentris ſolutionē a fluxu colerico iuuant ꝛ ſtringūt elec. de fructibus.ꝛ ſirupus acetoſus de ſuccis ꝛ aq̄s fructuū.tro.de ſpodio cū ſe.acetoſe epatico fluxui conſe.et emplaſtrum diafinicon̄.
Uentris fluxū aſſiduū cum ſignificationibus frigiditatis etiam q̄ fit ꝑpter exuberantiā catarri abſcindit cōfectio electuarij ex inuentiōe nr̄a et emplaſtrū de gallia.ipſum ꝟo ſignificationibꝰ caliditatis:ꝛ qn̄ venter ſoluit̄ ſuperflue ab oꝑatione catartici ſtringit elec.confortatiuū ſto.emplaſtrum de gallia.ij.
Uētris fluxui antiquo ꝛ diſſinterie ꝯſe.athanaſia magna.
Uentris fluxum ſuꝑabundantē ꝛ cronicū flegmatis ꝛ thenaſmon factum ex frigiditate conſe.confectio de ſtorace.
Uentris ſolutionē ſedant mellicratum de citonijs.ꝛ miua citonioꝝ ſimplex ꝛ rob de fructibus tro.de berberis.
Uentrem leniunt tro.aneti ꝛ ipſum lubricant zuccarū viol̄. ipſum mundificat a fecibus aqua mellis.
Ueneno reſiſtunt ſirupus de agreſta ꝛ tyriaca diateſſeron.
Uenenis frigidis valet oleum philoſophoꝝ.
Ueſice doloribus conſe.dyacurcuma maior ꝛ minor .dyamoruſion empl̄m ex granis lauri.oleum de keiri:oleum nardinum:oleum aſ ſe.oleum de piperibus.et oleum philoſophorum.
Ueſice lapidē frangūt dyalacca maior.ꝛminor oleū denucleis ceraſorum oleum de granis citrangulorum.oleum de ſcorpionibus et oleum philoſophorum.
Ueſice vlcerationi conſe.oximel ſquilliticum ſimplex.ipſius vero vlcerationi valent tro.alkekengi.
Ueſice duriciei conſe.yſopi cerotum Democriti.ꝛ ipſiꝰ ardori oleū amigdalarum dulcium.
Ueſicam calefaciūt oleum de lilio et de enula.
Ulceribꝰ malis cōſe.bieralogodiō Ruffi ꝛ pill̄e aggrega.minores
Ulceribꝰ putridis cōſe.vnguētū nobile ꝛ relatū ad Nicodemū ꝛ vnguentum ceraſeos:ꝛ in eis generant carnem ea ſigillando ꝛ preſeruant a putrefactione vlcera curant vnguentū diafinicon̄. deſcrip.arabica.empl̄m arabicum.et oleum de ouis.
Ulceribus fraudulentis conſe.oleum almezereon.oleū de iunipero ꝛ de fraxino.
Ulcera ſcoriata que fiunt a colera aduſta et flegmate ſalſo conſe. vnguentum ceruſe.
Ulcerum veſtigijs conſe.oleum de been.
Uiſus obſcuritatem purgant pillule de hyera.
Uiſū a fumis colericis deꝑditū recuperat trifera perſica.
Uocis raucedini q̄ eſt ꝑpter frigiditatē ꝛ flegma groſſū qḋ ꝯtinet in pectore ꝛ pulmone ꝯfert loch ſanū ꝛ expertū:ſirupꝰ de iuiubis.

Vocis lacertos corroborat acetum ſquilliticum.
Vocē clarificādo ſimiliter oleū de carthamo.oleum de nuce indica. oleum de granis ſiſami.
Vulnera fraudulenta expellunt ſirupus de epithimo et vnguentum de lino.
Vulnerib⁹ difficilis ꝯſolidationis ⁊ incarnatiōis ea mūdificādo ꝯfe. vnguētū dya finiconis deſcriptiōe arabica.emplaſtrum arabicū. vnguentum de lino.
Vulnera antiqua ⁊ recentia mundificat ⁊ incarnat vnguentum dya ceraſos.
Vulnerib⁹ neruoſis in quibus eſt calefactio mūdificat ⁊ incarnat vnguentum baſiliconis magnum.
Vulnerum tumorem ſoluit oleū de griſomillis.
Vulnera putrida curat vnguentum cericinum.
Vulneribus antiquis confe.vnguentum egyptiacum magnum.
Vulnera t:incarnat ⁊ conſolidat vnguentum triafarmacum.
Vulneribus in quib⁹ ſunt contenta ſuperflua:ſi autē ſiccare op⁹ eſt confe.emplaſtrum de fermento.
Vulnera que tarde curantur pfecte curat oleum philoſophorum.
Vlcera t ⁊ cauterizat vbi op⁹ emplaſtrum Andromachi aliud.
Vulue dolori confe.oleum amigdalarum dulcium.
Vermes occidunt qui ſunt in auribus:oleum de nucleis piſcorum ⁊ oleum benedictum.
Venarum orificia aperit oleum philoſophorum.

FINIS.

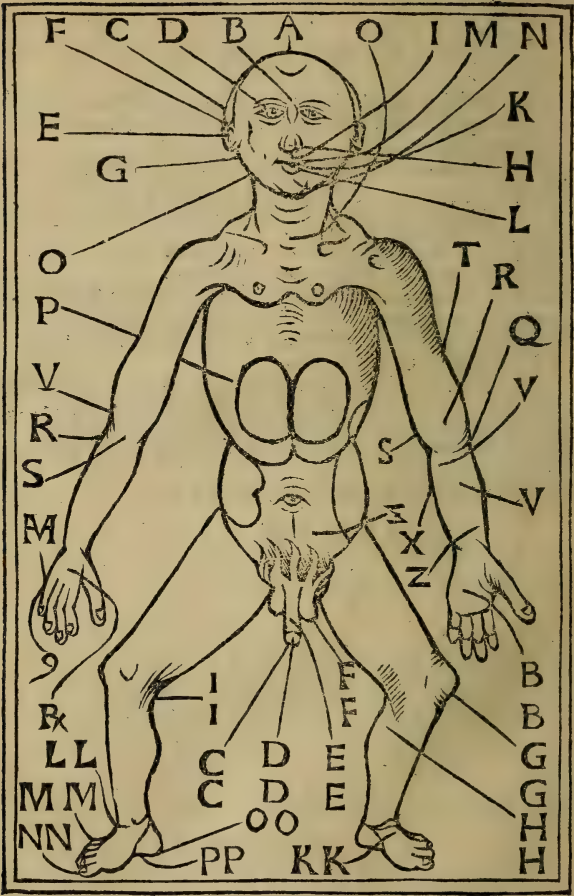
F C D B A O I M N
E
K
G
H
L
O
T
R
P
Q
V
V
R
S
S
V
M
X
Z
9
B
I
I
F
F
B
LL
C
D
E
G
MM
C
D
E
G
NN
OO
PP
KK
H
H

VEnaꝝ que flobothomantur quedam ſunt vene tan-
tum: ⁊ quedã ſunt arterie. Uene tñ que in capite ſunt
flobothomãde meli⁹: eſt vt trãſuerſe flobothomẽt ex
cepta guidẽ cui⁹ flobothomia fiat in latitudine ⁊ non
in longitudine.

a ¶ Uena q̃ eſt i puppi capitis valet ſtupori mẽtis ⁊ emi
granee ac antiquo dolori capitis eius.

b ¶ Uena q̃ eſt in medio frõtis valet dolori capitis antiq̃ ⁊ ꝓprie il
liq̃ eſt in poſteriori pte ei⁹. ap̄atib⁹ oculoꝝ ⁊ paſſiõib⁹ q̃ in facie ac
cidunt vt in morphea: ⁊ valet ẽt alienationi ⁊ frenesi ⁊ contra no-
uam lepram.

c ¶ Uene timporum que flexuoſe incedunt valent ꝯtra dolorem au
rium ⁊ nimiam effuſionez lachrymaꝝ ⁊ contra emigraneã: ⁊ ſecũdũ
Auic. non debent minui in quibus requiritur potentia generãdi.
quia per iſtas venas euacuãtur ſpiritus qui a natura miſſi ſunt
ad generandum.

d ¶ Uene due in angulis oculorum valẽt ad viſum ⁊ ad dolorẽ capi
tis: ad egritudines oculorum ſcilicet ad lachrymã pannum ⁊ ad
ſcabiem palpebrarum: et etiam valent obtalmie antique: ⁊ iſtis
venis non eſt flobothomus profundandus propter tumorem fi-
ſtularum.

e ¶ Uena in concauitate aurium ex vtraq; parte valet contra tre
morem capitis ⁊ contra tinnitum aurium: etiam valet contra no-
uellam ſurditatem.

f ¶ Tres vene retro aures quarũ loc⁹ eſt poſt illũ vbi extremitas au
ris inde ꝑuenit ad capillos ſunt ex venis tñ q̃ in capite ſolẽt flobo
thomari. ⁊ vna harum trium eſt magis manifeſta de qua proprie
fit flobothomia. et valent obtalmie oculorum et in principio aque
et cũ caput a ſtomacho recipit fumum: ⁊ ꝓpter hoc conferũt vlce
ribus auriũ ⁊ colli ⁊ poſterioribus partibus capitis.

g ¶ Auic. xx. primi dicit ⁊ Galenus quidem negat ꝙ due ſunt vene
que ſunt poſt aures retro flobothomantur vt qui filios gi-
gnunt: ipſos nõ continẽt id eſt ſteriles fiunt poſt auctoritate Hyp
pocratis.

h ¶ Uena in ſummitate naſi valet cõtra grauedinẽ capitis ⁊ nimiũ
fluxũ oculorum ſi timor in eis exiſtit.

i ¶ Uena iuxta nares purgat caput ⁊ iuuat auditum.

k ¶ Due vene in faucib⁹ oris q̃libet valet cõtra puſtulas faciei ⁊ cõ
tra ſcabiẽ capitis ⁊ ꝯtra dolorẽ dẽtiũ ⁊ mãdibulaꝝ: ⁊ etiam valẽt cõ
tra grauedinem capitis gutturis ⁊ oris.

l ¶ Due vene ſub lingua valẽt ambe cõtra dolores dẽtiũ ⁊ gingiua
rũ ⁊ cõtra reuma capitis ⁊ cõtra ap̄ata gutturis ⁊ cõtra ſquinãtiã
⁊ contra omnia vicia oris.

m ¶ Uene interiores labioꝝ quattuor ſuperioꝝ ⁊ inferioꝝ valẽt apo

ſtematib⁹ oꝛis ꝛ gingiuaꝝ ꝛ doloꝛib⁹ eaꝝ ꝛ reumatiꝛ vlcerib⁹ et fiſtu lis que fiunt in eis.

n ¶ Uena ſub mento valet contra doloꝛem maxillarum et contra pꝛuritum ꝛ fetoꝛem nariū ꝛ doloꝛes facieiꝛ contra doloꝛes ꝛ puſtu las faciei.

o ¶ Uene due q̄ ſunt i collo vocate guidegi qn̄ flobotbomanť valēt in pncipio lepꝛe: ꝛ foꝛti ſq̄nātie: ꝛ coanguſtatiōi anbelit⁹: ꝛ aſinati acuto: ꝛ raucedini vocis: ꝛ babēti apata in pulmōe: ꝛ valēt egritu dinibus ſplenis ꝛ laterum.

¶ Nota ꝙ oēs vene capitis poſt comeſtionē ſunt minuēde excepta vena ſub mento.

¶ Notādū eſt vlteri⁹ ꝙ ſemp in iſtis venis. ſ. a capite vſꝗ ad collum quia ſunt tanꝗ vene particulares ſi opꝫ ꝙ flobotbomenť ſemper pꝛius cepba. vena bꝛacbij flobotbometur antequā iſte particula res flobotbomentur.

O ¶ Uena aūt furcule q̄ eſt in inferioꝛi ſtoꝛace. ſ. in fundo colli valet ſm Auicē. in paſſionibus ſtomacbi.

¶ Due ſunt arterie retro aures q̄ flobotbomate ſecundū Aui. valēt obtalmie lacbꝛymis pāno noctilope ꝛ antiq̄s doloꝛib⁹ capitis: ſed timoꝛ exiſtit in arterijs et ſpecialiter pꝛedictaꝝ: ſed cum pilis le poꝛis ꝛ tbure ꝛ albumine oui. ſ. cū emplaſtro Ga. eſt ſanguis reſtrin gendus ſi nimis flueret et cum aloe.

¶ Itē dicit Aui. ꝙ arteria tēpoꝝ qn̄ꝗ flobotbomať: ꝛ qn̄ꝗ extrabi tur: et qn̄ꝗ aduriť: et boc fit ppterea vt acuti reumatiſmi et ſubti les cōſtringanť qui ad oculos deſcendūt: et pp ter dilatationē ſu perfluam foꝛaminis vuee tunice.

p ¶ Uena ſub vtraꝗ parte aſcelle inciſa facit bominē moꝛi ridēdo et talis vena balſetes appellatur.

q ¶ Uena q̄. ē ſ cubitū a pte ſilueſtri ꝛ ppꝛie inueniť in bꝛachio ſini ſtro q̄ a q̄buſdā vocať vena circularis. i. ſplenis: valet i cardia capaſ ſiōe et aſmati ꝛ cōtra ptiſiꝫ ꝛ empima ꝛ emoptboicā paſſiōeꝫ: ꝛ valet doloꝛi pectoꝛis ꝛ pulmōis et doloꝛi diafragmatis et difficultati an belit⁹: et qn̄ incidiť ſolet inflari: et valet ēt diſſurie: et qꝛ ignota eſt ideo non vtimur ea vel raro.

q ¶ Uena cepbalica ſeu capitalis valet paſſiōib⁹ q̄ in collo et capi te ſunt: et iō valet doloꝛi capitis et auriū et doloꝛi oculoꝛuꝫ et ſqui nātie. Et notā ꝙ nullius eſt timoꝛis: quia neruum muſculū vel ar teriā non habet ſub ea.

r ¶ Uena baſilica ſeu epatica valet paſſiōib⁹ q̄ in toto coꝛpe ꝛ vētre ſiūt: ꝛ iō ſtomacbo epati pulmoni coꝛdi pleureſi ſpleni doloꝛi ſpatu laꝝ ꝛ ad ſanguinē de narib⁹ reſtringēdum. Et inter ceteras venas bꝛacbij eſt maioꝛis timoꝛis in flobotbomia: qꝛ ſub ea eſt arteria et neruus et muſculus ſecundum Aui.

ſ ¶ Baſilica ſiniſtra eſt flobotbomanda in mala ꝯplexione coꝛdis

calida ꝛ in mala conplexione calida ſtomachi: vt dicit Conſtātinus lib.iij.ſue practice: ꝛ ideo dicit Auicen.iij.cañ.fen.ij.circa principium capituli ſexti. ꝙ baſilica ſiniſtra incidenda eſt in amplitudine cordis.

s ¶ Mediana valet doloribus ꝛ paſſionibus equaliter ſuperioribus et inferioribus: ꝛ ideo confert vniuerſali repletioni corporis vel quando non poteſt inueniri baſilica aut cephalica. Et ſub ea eſt neruus ſolum.

t ¶ Uena que funis brachij dicitur que ſupra cephalicam exiſtit: ꝛ eſt ramus cephalice tendens ſupra partem ſilueſtrem: ꝛ valet ad ea que valet cephalica.

u Uena cardiaca ſeu cordialis hoc eſt vena mediana īcidiť ꝑ paſſionib⁹ ſpirtuū: ꝛ pleni⁹ in manu ſiniſtra valor ei⁹ declaratur.

v ¶ Uena purpurea ꝯtra paſſiones interiorum minuitur.

x ¶ Uena aūt que dicitur aſcellaris poſita eſt ſub baſilica.ſ. paruꝫ ꝛ eſt ramus baſilice: ꝛ valet ſicut baſilica ꝛ cū fit ligatura brachij apparet: ꝛ vocatur aſcellaris quia venit ab aſcella: ꝛ valet paſſionibus pectoris ꝛ pulmonis.

y ¶ Uena in ambobus lateribus corporis dꝫ incidi cōtra puſtulas antiquas ꝛ contra infirmitatem frigidam ꝛ lienteriam: ꝛ qñ homo non poteſt habere digeſtionem.

z ¶ Uena iliaca ꝛ titillaris aperitur ꝑ paſſionibus inferioꝝ.

ꝛ ¶ Notandū eſt ſm̄ Auic.fen.iiij.primi ſic dicentē. Et in venis ꝙ in corpore flobothomantur ſunt due vene ſupra ventrem poſite: quarum vna ſuper epar conſiſtit: ꝛ altera ſuper ſplenem eſt poſita: illa deſup epar vꝫ hydropiſi: et ſiniſtra in egritudini⁹ ſplenis.

ꝯ ¶ Uena inter auricularem ꝛ anularem que diciturſicle ſiue ſaluatella valet dextra flobothomata in paſſionibus epatis: ꝛ ſiniſtra in paſſionibus ſplenis: ꝛ dꝫ poni manus in aqua calida ne ſāguis cito reſtringatur.

ꝶ ¶ Uena inter pollicem ꝛ indicem valet capiti ꝛ paſſionibus ei⁹: ꝛ valet paſſionibus oculorum.

aa ¶ Uena in vtraqꝫ manu ſupra minimū digitū valet ꝯtra icteritiā ꝛ cōtra oīa vitia ſplenis ꝛ cōtra freneſim et quācūqꝫ febrem.

bb ¶ Uena veniēs ad pollicē incisa valet hydropicis et inflatis et etiā contra ventoſitatem.

cc ¶ Uene aūt in circuitu ani ſunt.ſ.emorroyde qñ īciduntꝰ per ſe tēperate aut cū flobothomo: valēt oīb⁹ egritudinib⁹ melancolie aduſte ꝛ corrupte ſicut mauir melācolie lep̄ ꝛ inferiorib⁹ cutis: ꝛ etiam quartane ꝛ paſſionib⁹ ſplenis ꝛ hydropiſi.

dd ¶ Uena ſub preputio valet ꝯtra hydropiſim ꝛ contra omnes corporis tumores.

ee ¶ Due vene inferiores iuxta preputium valent tumoribus teſticulorum ꝛ dolori renum.

ff ¶ Vene q̄ dicunt̄ ſalsores cauēde ſunt trib⁹ digitis ſupra geniculos: q̄s q̄ inciderit in tibia morietur ſubito.

gg ¶ Vena ſub vtroq̄ʒ genu valet ɔtra apoſtema ⁊ dolores renū et lūboꝝ coxarū ⁊ veſice: ⁊ arteticas paſſiones mirabil͞r curat.

hh ¶ Due vene de coxis ⁊ due de tibijs valēt contra dolorem coxarum ⁊ tibiarum ⁊ crurium vtriuſq̄ʒ pedis.

ii ¶ Vena autem poplitis. ſ. curuature valet vt euacuet̄ ſanguis a partibus ſuperioribus ad inferiora ſicut ab epate renibus matrice veſica ⁊ tm̄ valet ſicut ⁊ ſaphena ⁊ magis in prouocando menſtrua in doloribus ani ⁊ emorroydibus. Sed dicit Aui. quod propinquior eſt matrici q̄ʒ ſaphena ⁊ ſciatica: ⁊ valet etiam dolorib⁹ dorſi: vt dicit Aui. iij. canon̄.

kk ¶ Vene aūt q̄ ſaphene dicunt̄ habēt eſſe ſub cauilla aut ſupra ipſā: ⁊ he a parte domeſtica ſicut ſciatice a parte ſilueſtri: iſta aūt vena valet tm̄ ſicut vena poplitis curuature eo mō quo dictū eſt ſupra. ſ. ꝙ per eā euacuat̄ ſāguis qui eſt in epate ⁊ in mēbris circūuicinis: ⁊ vt ſanguis a partibus ſuperioribus ad inferiores trahat̄: quare valet in pleureſi epatis ⁊ capitis paſſionibus maxime in repletis ad diuertendum materiā ad oppoſitū ⁊ paſſionibus renum ⁊ veſice ⁊ matricis menſtrua prouocat fortiter: et orificia emorroydarū aperit ⁊ paſſionib⁹ virge ⁊ teſticuloꝝ.

ll ¶ Vena aūt ſciatica eſt ſub cauilla immediate apud calcaneū a parte ſilueſtri: ⁊ valet dolori ſcie ⁊ articuloꝝ ⁊ renum ⁊ mēbroꝝ q̄ ſunt ſituata in parte ſilueſtri melius q̄ʒ ſaphena: ⁊ ſaphena meli⁹ attrahit a membris poſitis verſus partem domeſticam: ⁊ quare hoc fit neſcitur ſed experimento probatur.

mm ¶ Vena aūt que eſt inter duos articulos paruos eſt ram⁹ ſciatice ⁊ inueni ꝙ valet obtalmie oculoꝝ puſtulis cruriū ⁊ paſſiōib⁹ renū ⁊ veſice: ⁊ credo ꝙ valet ad ea que ſciatica.

nn ¶ Vena que declinat ad pollicē pedis eſt ramus ſaphene: et operatur quantum ⁊ ſaphena ſecundum ꝙ dicit Auic.

oo ¶ Vena in vtroq̄ʒ pede ſupra pedicam maiorem valet contra obtalmiā et faciei puſtulas ⁊ menſtruorum retentiones et cōtra conceptionem et contra puſtulas crurium.

pp ¶ Due vene exteriores ſub talis in vtroq̄ʒ pede valent cōtra dolores ancharū ⁊ cōtra inflationes ⁊ apoſtemata teſticuloꝝ.

¶ Due etiā vene interiores ſub talis in vtroq̄ʒ pede: valēt contra harenam et calculum: et valent mulieribus poſt partū nō bene purgatis: valent etiam illis que non ſunt bene diſpoſite ad cōcipiendum et etiā mulierib⁹ que ius ſuum non habent.

¶ Nota ꝙ omnes vene crurium ac pedum poſt comeſtionem ſunt minuende. Item dicit Auic. ꝙ flobothomia harum venarum ſcʒ crurum ⁊ pedum plus debilitat virtutem quam flobothomia venarum manuum.

Notandū eſt in generali q̄ quinq̄ ſunt ꝓprie conſideranda in flobothomia. ſcꝫ tempus: etas: cōplexio: humor: ꝛ virtus: ꝛ pre ceteris rebus virtus: vt ptꝫ per Auic. qñ dicit q̄ aliqñ poſſumus facere flobothomiā vſq̄ ad ſincopim ſicut in febribus ſinochis: ꝛ in pricipio appoplexie ꝛ in ſquinantia. et in magnis apātibꝰ pernitioſis: ꝛ fortibꝰ doloribus: hoc tñ facere debemus ſi virtus ſit fortis. Alia aūt ſex neceſſaria ad bonā euacuationē addit predictis Aui. fen. iiij. c. iij. ꝛ qualiter ꝛ quando.

¶ Longiorē vitam ꝛ ſanitatem miniſtrat.

Sanguinem alienum eijcit.	Stomachum purgat.
Propriū ſanguineꝫ nutrit.	Digeſtionem inuitat.
Triſtitiam aufert.	Lentorem producit vocem.
Memoriā prebet.	Uiſum acuit.
Ueſicam purgat.	Uentrem coercet.
Cerebrum temperat.	Somnum minuit.
Stimuluꝫ libidinis fugat.	Anxietatem tollit.
Auditum aperit.	Ingenium acuit.
Lachrymas ſtringit.	Medullas calefacit.

¶ Item flobothomia non tantum eſt vtilis: ſed neceſſaria.

¶ Deſcriptio ponderum ꝛ mēſurarū ex breuiario Aiſeir. i. vigilis.

Inquit. ¶ Chiſt ordei eſt vnc. xviij. ¶ Chiſt vini eſt li. lxx. ¶ Chiſt mellis eſt lib. cviij. ¶ Choꝰ vini eſt lib. ix. ¶ Chous mellis eſt lib. xxiij. ꝛ. 5. ¶ Corboni olei eſt ℥. ix. ¶ Corboni vini. ℥. x. ¶ Corboni mellis. ℥. xiij. ꝛ. 3. ¶ Meſiſtrum magnū olei eſt vnc. 3. ¶ Meſiſtruꝫ magnū vini eſt vnc. iiij. gormie. viij. ¶ Meſiſtrum mellis vnc. iiij. 5. ¶ Acſunef olei darhimet. xvi. ¶ Acſunef vini. vnc. ij. et quarta. darhimet. i. ¶ Acſunef mellis vnc. iij. ꝛ quarta ꝛ. viij. ¶ Choatus olei darhimet. xij. ¶ Choatus vini vnc. i. ꝛ medietas darhimet ꝛ tertia. ¶ Choatus mellis pon. vnc. ij. ꝛ quarta. ¶ Meſitiron olei eſt darhimet. vi. ¶ Meſitiron vini eſt gormie. xx. ¶ Meſitiron mellis darhimet. vij.

¶ Deſcriptio menſurarum ꝛ ponderū ex breuiario filij Serapionis inquit.

Exceptum eſt ab hoc ca. in hoc aggregato: qm̄ nō dixi oēm menſurā quā in ipō attuli niſi q̄ cognita eſt apud eos q̄ lingua vtunī arabica in capitulis ſuis. ¶ Uerum quidam coegerūt me ad transferendum querentes me tranſlationē eiꝰ vt iuuamentū fiat per illud in alijs ab iſto libro.

¶ Chiſt apud gentes que lingua greca loquūtur cognitū eſt: ſuper menſurā vero nō conueniunt omnes: ⁊ iſtud eſt: q͞m quidam eorum vtuntur alia ꝙ vtātur alij. ¶ Chiſt em̄ apud romanos capit lib. 1. 5. ⁊ ſextam: quare eſt vn. xx. ¶ Et chiſt italicū lib. 1. 5. ¶ Et lib. eſt. ℥. xij. ¶ Et mina romana eſt. ℥. xx. ¶ Et mina italica ⁊ egyptiaca eſt. ℥. xvj. ¶ Et mina eſt ſextaria. xl. ¶ Et lib. eſt ſextaria. xx. ¶ Sextariuꝫ eſt. ʒ. vj. ⁊ dauic duo aut aur. quattuor. ¶ Et darhimet eſt aur. 1. ¶ Et dorach italicū eſt iobei octo. Et iobei eſt acſat romana ſex. ¶ Et cotila. 1. ℥. ix. ¶ Meſtron magnū eſt. ℥. iij. Et paruum eſt darhimet ſex. ¶ Acſuneſim eſt darhimet. xviij. ¶ Choatos eſt. ℥. 1. 5. ¶ Sormia eſt quarta. ʒ. vſq ad duos dauich. ¶ Aumiꝰ ⁊ andanihis eſt. ℥. 1. vnaquequeꝙ earū eſt aurei ſeptē. ¶ Adar. ℥. 1. ¶ Euib mellis lib. ij. 5. ¶ Euib olei mina. 1. 5. ¶ Aldorach lib. iij. ¶ Chiſt mellis lib. ij. ß. ¶ Albemen ſextaria. v. ⁊ ʒ. xxx. et antulij quattuor. ¶ Semimet mine. x. ⁊. ß. ¶ Faba egyptiaca ſemimet quattuor. ¶ Obulus eſt dauich. 1. 5. ſicut inuenit Alexandrinus antulij tres ¶ Auellana. 1. eſt. darhimet. 1. ¶ Nuxē. 14. ſemimet. ¶ Alſacraiati parua eſt ſemimet ſeptē. ¶ Alſacraiati magna eſt ſemimet. 14. ¶ Faba greca eſt duo ſemimet aut duo oboli. ¶ Alſacraiati eſt ſextaria ſex ⁊ quarta. ¶ Cochliariū mellis eſt. aur. q̄tuor. ¶ Cochliarium medicinaꝝ eſt aur. 1. ⁊. ʒ. 1. ¶ Alſatil. 1. eſt ſextaria duo. ¶ Darhimet eſt oboli ſex. ¶ Et oīs obolus eſt chirat tres. ¶ Et omnis chirat eſt quattuor grana ordei. ¶ Et oboli quattuor ſunt chirat. ix. ¶ Alcautus eſt vnc. 1. 5. ¶ Choati duo ſunt. ℥. iij. ¶ Oboli octo ſunt chirat. 24.

Finis.

¶ Impreſſum lugduni per Jacobum myt
impenſis honeſti viri Conſtantini fra
din Anno a virginis par-
tu. M. vᶜ. xix. die.
quinto Men-
ſis octobris.

[illegible] Gregorius [illegible]

[illegible] in sepultura [illegible]

[illegible] sepulturis [illegible]

[illegible] Item

[illegible] vulneratis [illegible]

[illegible] postea [illegible]

[illegible] est ne

[illegible] convenerunt [illegible]

[illegible] sepulture [illegible]

[illegible]

[illegible] quando [illegible] mortuorum [illegible]

[illegible]

[illegible]